

281/1945

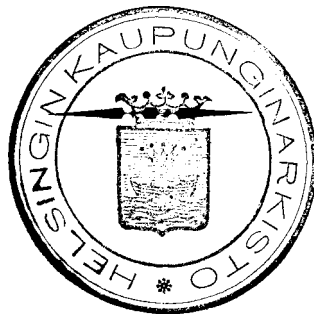
KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

VUONNA 1903.

YNNÄ TILASTOLLISIA TIETOJA SAMASTA JA
EDELLESESTÄ AJASTA.

KUDESTOISTA VUOSIKERTA.

HELSINGISSÄ

SANOMAL- JA KIRJAP.-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO

1907.

343.11
HEL
KER

1281/45

SISÄLLYS.

Vuosikertomus.

Kaupunginvaltuusto	I. sivu	1—151
Rahatoimikamari	II. ”	1—46
Vaivahoitohallitus	III. ”	1—20
Majoituslautakunta	IV. ”	1— 6
Holhouslautakunta	V. ”	1— 2
Terveyslautakunta	VI. ”	1
Kansakoulujenjohtokunta	VII. ”	1— 5
Palotoimikunta	VIII. ”	1— 4
Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus	IX. ”	1— 6
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta	X. ”	1— 2
Sovintolautakunta	XI. ”	1— 2
Työväenasiain lautakunta	XII. ”	1— 4
Työnvälitystoimiston Johtokunta	XIII. ”	1— 8
Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta	XIV. ”	1— 7
Kasvatuslautakunta	XV. ”	1— 4
Puutarhalautakunta	XVI. ”	1— 7
Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus	XVII. ”	1—13

Taululiitteitä.

I. Ilmat.

Taulu N:o 1.	Ilman keskilämpö Helsingissä kuukausittain vuosina 1895—1903 sekä edellisten 10-vuotiskausien keskilämpö	sivu	3*
Taulu N:o 2.	Ilmat Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1892—1902	”	4*
Taulu N:o 3.	Veden keskilämpö ja keskimääräinen veden korkeus Helsingin satamissa vuosina 1901—1903	”	5*
Taulu N:o 4.	Vedenkorkeus Vantaan joessa vuosina 1886—1903	”	6*
Taulu N:o 5.	Jään vahvuus Helsingin satamissa sekä jääbänmenon ja jäänlähden aika vuosina 1901—1903	”	7*

II. Ala. Tontit. Kadut. Laiturit. Viemärikanavat.

Taulu N:o	6.	Helsingin kaupungin pinta-ala 1903 vuoden lopussa, jaettuna alan käyttämisen mukaan	sivu	8*
Taulu N:o	7.	Korttelien, tonttien, torien ja puistojen luku Helsingissä 31 p. Joulukuuta vuonna 1903	”	9*
Taulu N:o	8.	Helsingin kaupungin rantalaiturien pituus ja ala ynnä veden syvyys niiden luona vuonna 1903	”	10*
Taulu N:o	9.	Helsingin kaupungin katujen ja yleisten paikkain pituus ja ala vuosina 1902—1903	”	12*
Taulu N:o	10.	Suomen ja Venäjän valtiovaraston, Yliopiston, Yleisten rakennusten, Kaupungin ja yksityisten kiinteistöjen katuosat Helsingin kaupungissa vuonna 1900	”	22*
Taulu N:o	11.	Helsingin kaupungin puhtaanapitopiirit vuonna 1903	”	25*
Taulu N:o	12.	Viemärikanavain pituus sekä laskukaivojen luku Helsingissä 1903 vuoden lopussa	”	26*
Taulu N:o	13.	Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, niiden laskettu myyntiarvo sekä keskimääräinen yksikköhinta vuosina 1899—1903	”	30*
Taulu N:o	14.	Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, niiden ala ja laskettu myyntiarvo vuonna 1903	”	32*

III. Asunto-, Rakennus- ja Vuokraolot.

Taulu N:o	15.	Huonekuntain luku ja suuruus Helsingissä vuonna 1900, sekä vuosina 1890, 1880 ja 1870	sivu	35*
Taulu N:o	16.	Asuntoväestöryhmiä Helsingissä vuonna 1900	”	36*
Taulu N:o	17.	Taloja Helsingissä sekä niiden rakennusolot vuonna 1902	”	38*
Taulu N:o	18.	Rakennustoiminta Helsingissä vuosina 1893—1903	”	39*
Taulu N:o	19.	Uutisrakennuksia Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, vuonna 1903	”	40*
Taulu N:o	20.	Rakennettuja kiinteistöjä ja rakennuksia Helsingissä vuonna 1900	”	41*
Taulu N:o	21.	Rakennuksia Helsingissä vuonna 1900, jaettuina rakennusaineen mukaan	”	42*
Taulu N:o	22.	Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina kerroksittain	”	44*
Taulu N:o	23.	Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina niiden käyttämistavan mukaan	”	46*
Taulu N:o	24.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900 (Asunnot)	”	48*
Taulu N:o	25.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900 (Huoneet)	”	49*
Taulu N:o	26.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900 (Asukkaat)	”	50*
Taulu N:o	27.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900 (Terveydelliset olot)	”	51*
Taulu N:o	28.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900 (Terveydelliset olot)	”	52*
Taulu N:o	29.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900 (Tulipesäin laatu, erilainen vedensaanti y. m.)	”	54*

Taulu N:o 30.	Vuokraolot Helsingissä vuonna 1900 (A. B. C.)	sivu 56*
Taulu N:o 31.	Vuokraolot Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900	” 62*
Taulu N:o 32.	Vuokran suuruus kuutiometriä kohti Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, huomioonottaen asuntojen laadun ja missä kerroksessa ne ovat	” 64*
Taulu N:o 33.	Vuokran suuruus kuutiometriltä Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, kaupunginosittain, sekä asumisajan pituus	” 65*
Taulu N:o 34.	Helsingin työväestön luona-asuvat vuonna 1900	” 66*

IV. Väestö.

Taulu N:o 35.	Helsingin kaupungin henkikirjoissa oleva ja henkirahaa maksava väestö vuonna 1903 sekä vuosina 1885, 1890, 1895—1902	sivu 68*
Taulu N:o 36.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Maaliskuuta 1870	” 70*
Taulu N:o 37.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Lokakuuta 1880	” 71*
Taulu N:o 38.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Joulukuuta 1890	” 72*
Taulu N:o 39.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 5 p:nä Joulukuuta 1900	” 73*
Taulu N:o 40.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna ikävuosien, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan vuonna 1900	” 74*
Taulu N:o 41.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna syntymäpaikan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 75*
Taulu N:o 42.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen mukaan vuonna 1900 sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890	” 76*
Taulu N:o 43.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 77*
Taulu N:o 44.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen ja sivistyskannan mukaan vuonna 1900	” 78*
Taulu N:o 45.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuonna 1900	” 80*
Taulu N:o 46.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna uskontokuntain mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 81*
Taulu N:o 47.	Helsingin kaupungissa oleskelevia, Suomen kansalaisoikeutta vailla olevia, jaettuina sen mukaan, mihin valtioon kuuluvat, vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 82*
Taulu N:o 48.	Kuuromyykyä, sokeita, mielenvikaisia Helsingissä vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	” 83*
Taulu N:o 49.	Helsingin juutalaiseen seurakuntaan kuuluvia juutalaisia vuosina 1901—1903	” 83*
Taulu N:o 50.	Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1882—1899	” 84*

VI

Taulu N:o 51.	Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1896—1902	sivu 85*
Taulu N:o 52.	Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väestö joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1903	” 86*
Taulu N:o 53.	Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väkiluku joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1903, jaettuna seurakunnittain	” 87*

V. Väkiluvunmuutokset.

Taulu N:o 54.	Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä joka viisivuotiskautena vuosina 1811—1900 sekä vuosina 1901—1903	sivu 88*
Taulu N:o 55.	Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä, kuukausittain vuonna 1903	” 90*
Taulu N:o 56.	Kuolleita Helsingissä joka viides vuosi 1880—1900 sekä vuosina 1901—1903, ryhmitettyinä sukupuolen ja ikäluokkain mukaan	” 91*
Taulu N:o 57.	Solmittuja avioliittoja Helsingissä vuonna 1903, jaettuina avioliittoonmenijain ijän mukaan	” 92*
Taulu N:o 58.	Purettuja avioliittoja Helsingissä vuosina 1894—1903	” 93*
Taulu N:o 59.	Lapsensynnyttäjiä Helsingissä, jaettuina ijän mukaan vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	” 94*
Taulu N:o 60.	Helsinkiin ja sieltä muuttaneita vuosina 1894—1903, jaettuina seurakunnittain	” 95*
Taulu N:o 61.	Helsingin Poliisikamarissa annettuja esteettömyydentodistuksia passin saamista varten vuonna 1903 sekä vuosina 1900—1902	” 96*
Taulu N:o 62.	Helsingin Poliisikamarissa annettuja ololippuja muilta paikkakunnilta tulleille työnhakijoille vuonna 1903 sekä vuosina 1900—1902	” 97*
Taulu N:o 63.	Ilmoitettuja matkustajia Helsingissä vuosina 1894—1903	” 97*
Taulu N:o 64.	Kuolemantapausten jakautuminen luterilaisten uskontunnustajain kesken Helsingissä, kuukausittain, vuosina 1894—1903	” 98*
Taulu N:o 65.	Lasten kuolleisuus luterilaisten uskontunnustajain kesken Helsingissä vuosina 1894—1903	” 98*
Taulu N:o 66.	Kuolleita luterilaisia uskontunnustajia Helsingissä, jaettuina ijän mukaan vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	” 99*
Taulu N:o 67.	Kuolemantapausten jakautuminen Helsingissä, kaupunginosittain, vuosina 1901—1903	” 100*
Taulu N:o 68.	Kuolemantapausten jako Helsingin luterilaisten uskontunnustajain keskuudessa ikäluokkain ja kuolemansyyn mukaan vuonna 1903 sekä vuosina 1895—1902	” 101*
Taulu N:o 69.	Kuolleisuus luterilaisessa väestössä Helsingissä vuosina 1894—1903 eräisiin tavallisimpiin tauteihin, verrattuna koko kuolleisuuteen	” 102*

VI. Sairaanhoido.

Taulu N:o 70.	Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia ja tautimuotoja Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1900—1902	sivu 103*
Taulu N:o 71.	Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia Helsingissä, kuukausittain vuonna 1903 sekä vuosina 1888—1902.	” 104*
Taulu N:o 72.	Helsingin aluelääkärien hoitamia taudintapauksia, jaettuina kaupunginosittain, vuosina 1894—1903.	” 105*
Taulu N:o 73.	Helsingin aluelääkärien hoitama taudintapaukset, kuukausittain vuonna 1903 sekä vuosina 1899—1902	” 106*
Taulu N:o 74.	Kulkutaudintapaukset Helsingissä, kaupunginosittain vuosina 1901—1903	” 106*
Taulu N:o 75.	Sairaaloita, lääkärejä, sairaanhoitajattaria, apteekkareja ja hammaslääkärejä Helsingissä vuosina 1901—1903	” 107*
Taulu N:o 76.	Kunnallisten sairaanhoitajattarien toiminta vuonna 1903 sekä vuosina 1897—1902	” 107*
Taulu N:o 77.	Helsingin kaupungissa asuvien kättilöjen lukumäärä ja toiminta vuosina 1902—1903.	” 107*
Taulu N:o 78.	Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1895—1902 . . .	” 108*
Taulu N:o 79.	Sairaanhoidopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuosina 1895—1903	” 108*
Taulu N:o 80.	Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan kulkutautiosastolla Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1895—1902. . .	” 109*
Taulu N:o 81.	Sairaanhoidopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kulkutautiosastolla vuosina 1895—1903	” 110*
Taulu N:o 82.	Hoidettuja sairaita, tautimuotoja sekä leikkauksia Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1903 sekä vuonna 1902.	” 110*
Taulu N:o 83.	Sairaanhoidopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuosina 1902—1903.	” 111*
Taulu N:o 84.	Helsingin Työ- ja Vaivastalossa olevassa mielenvikaisten hoitolaitoksessa hoidettuja vuosina 1896—1903.	” 111*
Taulu N:o 85.	Helsingin Työ- ja Vaivastalon sairaalassa hoidettuja sairaita sekä tautimuotoja vuosina 1894—1903.	” 112*
Taulu N:o 86.	Varattomain silmäpoliklinikassa Helsingissä hoidettuja potilaita vuosina 1898—1903.	” 114*
Taulu N:o 87.	Sörnäisten sairastuvassa hoidettuja sairaita vuosina 1897—1903. .	” 114*
Taulu N:o 88.	Hoidettuja sairaita yksityisissä sairaanhoidolaitoksissa Helsingissä vuosina 1899—1903.	” 115*
Taulu N:o 89.	Kallion Lastenpoliklinikassa hoidettuja sairaita vuosina 1900—1903.	” 116*
Taulu N:o 90.	Vladimirkadun Poliklinikassa hoidettuja sairaita vuosina 1902—1903.	” 116*

VIII

Taulu N:o 91.	Yksityisessä lapsenpäästölaitoksessa Hermaninkaupungissa hoidettuja sairaita vuonna 1903.	” 117*
Taulu N:o 92.	Helsingin venerisen katsastustoimiston toiminta vuosina 1899—1903.	” 117*
Taulu N:o 93.	Helsingin henkikirjoissa olevia henkilöitä, otettuja Helsingissä oleviin sairaaloihin, sekä niissä polikliinisesti hoidettuja vuosina 1896—1903.	” 118*
Taulu N:o 94.	Helsingin kaupungin menot sairaanhoitoa varten vuosina 1894—1903.	” 118*
Taulu N:o 95.	Marian sairaalan eri osastojen kustannukset vuonna 1903 sekä vuosina 1896—1902.	” 119*
Taulu N:o 96.	Erikoistietoja Marian sairaalan menoista vuonna 1903, sekä vuosina 1896—1902.	” 120*
Taulu N:o 97.	Erikoistietoja ravintokustannuksista Marian sairaalassa vuonna 1903 sekä vuosina 1896—1902.	” 121*
Taulu N:o 98.	Marian sairaalan eri osastojen tulot vuosina 1899—1903.	” 122*

VII. Terveystenhoito.

Taulu N:o 99.	Julkinen rokotus Helsingissä vuosina 1896—1903.	sivu 123*
Taulu N:o 100.	Toimitettuja desinfioidimia Helsingissä vuosina 1901—1903.	” 123*
Taulu N:o 101.	Helsingin terveystoimittamat katselmukset ja toimitukset, jaettuina kaupunginosittain vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.	” 124*
Taulu N:o 102.	Maitokaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.	” 125*
Taulu N:o 103.	Lihakaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.	” 125*
Taulu N:o 104.	Makkaraitehtaiden silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.	” 126*
Taulu N:o 105.	Leipomojen ja sokerileipomoin silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.	” 126*
Taulu N:o 106.	Ravintoaineiden tarkastusasemalla toimitettuja tutkimuksia vuosina 1894—1903.	” 126*
Taulu N:o 107.	Lihantarkastus Helsingin teurastuslaitoksessa ja lihantarkastus- asemalla vuosina 1901—1903.	” 127*
Taulu N:o 108.	Helsingin kaupungin terveyshoitomenot vuosina 1894—1903.	” 127*

VIII. Opetustoimi. Kirjastot ja lukusalit.

Taulu N:o 109.	Yliopiston opettajisto Helsingissä vuosina 1895—1904.	sivu 123*
Taulu N:o 110.	Yliopistossa opiskelevia Helsingissä kevätlukukaudella vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903 (A. B.)	” 129*
Taulu N:o 111.	Suomen polyteknillisen opiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1894—1895—1903—1904.	” 130*
Taulu N:o 112.	Jatko-opistot Helsingissä lukuvuosina 1894—1895—1903—1904.	” 131*

Taulu N:o 113.	Alkeisopistot Helsingissä lukuvuosina 1893—1894—1902—1903 (A. B.)	sivu 132*
Taulu N:o 114.	Valmistavia pientenlastenkouluja Helsingissä lukuvuosina 1893— 1894—1902—1903.	„ 134*
Taulu N:o 115.	Helsingin Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1894 —1895—1903—1904.	„ 135*
Taulu N:o 116.	Helsingissä olevan Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opet- tajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900—1903—1904.	„ 136*
Taulu N:o 117.	Helsingin Merikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1894— 1895—1903—1904.	„ 137*
Taulu N:o 118.	Helsingin Teollisuuskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1894 —1895—1903—1904.	„ 138*
Taulu N:o 119.	Helsingin ylemmän käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat luku- vuosina 1894—1895—1903—1904.	„ 139*
Taulu N:o 120.	Helsingin alemman käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat luku- vuosina 1894—1895—1903—1904.	„ 140*
Taulu N:o 121.	Helsingin Valmistavan poikain ammattikoulun opettajat ja oppi- laat lukuvuosina 1899—1900—1903—1904.	„ 141*
Taulu N:o 122.	Helsingin Sokeainkoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1893 —1894—1902—1903.	„ 142*
Taulu N:o 123.	Vuosiosastoja Helsingin kansakouluissa lukuvuosina 1894—1895 —1903—1904.	„ 143*
Taulu N:o 124.	Helsingin kansakoulujen opettajisto lukuvuosina 1894—1895—1903 —1904.	„ 144*
Taulu N:o 125.	Helsingin kaupungin laiminlyötyjen lasten kansakouluihin ja jatkokouluun sisäänkirjoitettujen oppilasten opetuskieli ja koulun- käynti lukuvuosina 1895—1896—1903—1904.	„ 145*
Taulu N:o 126.	Koululuokkia Helsingin kaupungin kansakouluissa sekä koulujen oppilaita, poislaskettuja, vanhempain sääty y. m. lukuvuosina 1894 —1895—1903—1904.	„ 146*
Taulu N:o 127.	Helsingin kaupungin varsinaisiin kansakouluihin sisäänkirjoitettuja oppilaita, heidän opetuskielensä sekä koulunkäynti lukuvuosina 1894—1895—1903—1904.	„ 148*
Taulu N:o 128.	Oppilaita kussakin kansakoulupiirissä ja jaettuina Helsingin eri kouluhuoneistojen kesken lukuvuosina 1903—1904 sekä 1902—1903. „	150*
Taulu N:o 129.	Sedmigradskyn pientenlastenkoulun sekä Marian turvakodin toi- minta vuosina 1894—1903, kevätlukukauden olojen mukaan.	„ 151*
Taulu N:o 130.	Kansanlastentarhain toiminta Helsingissä lukuvuonna 1902—1903 sekä lukuvuosina 1900—1901—1901—1902.	„ 152*
Taulu N:o 131.	Helsingin kansankirjaston käyttäminen vuonna 1903, sekä vuo- sina 1894—1902.	„ 153*
Taulu N:o 132.	Sörnäisten kansankirjaston käyttäminen vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.	„ 154*

X

Taulu N:o 133.	Töölön kansankirjaston käyttäminen vuonna 1903 sekä vuosina 1899—1902	”	155*
Taulu N:o 134.	Kansankirjaston lukusaleissa käynnit vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	”	156*
Taulu N:o 135.	Helsingin kansankirjaston kirjavarasto vuosina 1894—1903	”	157*
Taulu N:o 136.	Yliopiston-Kirjaston lainausliike Helsingissä vuosina 1897—1903	”	157*
Taulu N:o 137.	Valtioarkistossa Helsingissä käyneitä erit kuukausina vuosina 1883, 1888, 1893, 1894—1903	”	158*
Taulu N:o 138.	Kansakoulutoimen menot Helsingissä vuosina 1894—1903	”	159*
Taulu N:o 139.	Tulot Helsingin Kansankirjaston ynnä haaraosastojen lainausliikkeestä vuonna 1903, sekä vuosina 1894—1902	”	160*
Taulu N:o 140.	Helsingin kaupungin opetustoimen menot vuosina 1894—1903	”	161*

IX. Vaivaihoito.

Taulu N:o 141.	Helsingistä olevain pahantapaisten lasten kasvatustilat vuosina 1900—1903	sivu	162*
Taulu N:o 142.	Silmäläpidon alaisia kasvattilapsia Helsingissä vuosina 1897—1903	”	163*
Taulu N:o 143.	Helsingin Lastenhoitoyhdistyksen toiminta kasvattilasten hyväksi vuosina 1899—1903	”	163*
Taulu N:o 144.	Helsingin köyhäin lasten työhuoneiden toiminta vuosina 1902—1903	”	164*
Taulu N:o 145.	Helsingin Vaivaihoitohallituksen toimesta elätettyjä, avustettuja ja hoidettuja vuosina 1888—1903	”	165*
Taulu N:o 146.	Henkilöitä, otettuja Helsingin vaivaihaloon vuosina 1900—1903	”	166*
Taulu N:o 147.	Helsingin Työlaitokseen otettuja henkilöitä vuosina 1900—1903	”	166*
Taulu N:o 148.	Helsingin vaivaihoiton toimesta elänteille annettuja henkilöitä vuosina 1887—1903	”	167*
Taulu N:o 149.	Henkilöitä, joita on avustettu suoranaisella avulla Helsingin vaivaihoiton toimesta vuosina 1888—1903	”	168*
Taulu N:o 150.	Helsingin Työlaitoksen toiminta vuosina 1894—1903	”	169*
Taulu N:o 151.	Ruoanpito Helsingin Työ- ja Vaivaihalossa vuosina 1888—1903	”	170*
Taulu N:o 152.	Helsingin kaupungin vaivaihoitomenot vuosina 1894—1903	”	171*

X. Oikeus- ja poliisitoimi.

Taulu N:o 153.	Helsingin Raastuvanoikeuden ratkaisemia siviilijuttuja ja asioita vuosina 1894—1903	sivu	172*
Taulu N:o 154.	Käsiteltyjä rikosasioita ja syytteeeseen pantuja henkilöitä Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1894—1903	”	173*
Taulu N:o 155.	Niiden rikosten laatu ja lukumäärä, joista syytetyt on tuomittu syy-pääksi Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1894—1903	”	174*
Taulu N:o 156.	Virka-apuja, joita on pyydetty Helsingin Toiselta Kaupungin voudilta vuosina 1900—1903	”	175*

Taulu N:o 157.	Täytäntöönpanoasioita, joita on jätetty Helsingin Ensimmäiselle Kaupunginvoudille vuosina 1897—1903	sivu 175*
Taulu N:o 158.	Juttuja ja asioita, joita Helsingin Maistraatti on käsitellyt vuosina 1880—1902	” 176*
Taulu N:o 159.	Helsingin Holhouslautakunnan toiminta vuosina 1899—1902.	” 176*
Taulu N:o 160.	Myönnettyjä nudistettuja ja kuoletettuja kiinnityksiä sekä myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	” 177*
Taulu N:o 161.	Helsingin köyhäinasianajajan toiminta vuonna 1903, sekä vuosina 1894—1902	” 178*
Taulu N:o 162.	Käyntien sekä diareihin merkittyjen asiain luku Köyhäinasianajajan luona Helsingissä, kuukausittain vuonna 1903	” 179*
Taulu N:o 163.	Helsingin poliisihenkilökunnan luku sekä Helsingin kaupungin poliisilaitoksen menot vuosina 1826, 1861, 1876 sekä 1897—1902.	” 180*
Taulu N:o 164.	Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmisaatuja rikoksia ja takaisinsaadun omaisuuden arvo vuosina 1890—1902	” 181*
Taulu N:o 165.	Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettuja rikoksia sekä hukatun omaisuuden arvo, kuukausittain, vuonna 1903	” 182*
Taulu N:o 166.	Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettujen rikosten laatu sekä tuomioistuimeen siirettyjä rikosjuttuja vuosina 1901—1903.	” 182*
Taulu N:o 167.	Irtolaisuus Helsingissä vuosina 1901—1902	” 183*
Taulu N:o 168.	Poliisin huostaan otettuja juopuneita Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1901—1902	” 184*

XI. Palosammutustoimi.

Taulu N:o 169.	Tulipalot Helsingissä vuosina 1894—1903	sivu 185*
Taulu N:o 170.	Tulipalon syyt Helsingissä vuosina 1894—1903	” 187*
Taulu N:o 171.	Sen omaisuuden vakuutus- ja korvausmäärä, jolle on tullut palovahinkoa tulipalossa Helsingissä vuosina 1894—1903	” 188*
Taulu N:o 172.	Kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden suorittamat palovahingonkorvaukset sekä palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo Helsingissä vuosina 1894—1903	” 189*
Taulu N:o 173.	Menot Helsingin palotoimesta vuosina 1894—1903.	” 190*

XII. Valaistustoimi.

Taulu N:o 174.	Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen käyttö vuosina 1901—1902	sivu 191*
Taulu N:o 175.	Katujen valaistus Helsingissä vuosina 1900—1903.	” 192*
Taulu N:o 176.	Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen tulot ja menot vuonna 1903 sekä vuosina 1901—1902.	” 192*
Taulu N:o 177.	Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen pääoma-arvo vuosina 1900—1903	” 193*

XIII. Vesijohto.

Taulu N:o 178.	Helsingin kaupungin Vesijohdon toiminta vuosina 1884—1903 .	sivu 194*
Taulu N:o 179.	Helsingin vesijohtoverkon pituus ynnä siihen liitetyt palopostit ja sulkuranat vuosina 1894—1903.	” 195*
Taulu N:o 180.	Helsingin kaupungin Vesijohdon pääoma-arvo vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.	” 196*
Taulu N:o 181.	Helsingin kaupungin Vesijohtotyöpajan tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1894—1903	” 197*
Taulu N:o 182.	Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1894—1903	” 197*
Taulu N:o 183.	Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset verrattuna nostettuun vesimäärään vuosina 1884—1903.	” 198*
Taulu N:o 184.	Maksettavaksi pantu vedenkulutus Helsingissä kaupunginosittain vuosina 1894—1903.	” 199*
Taulu N:o 185.	Keskimäärät Helsingin vesijohtoveden kemiallisista tutkimuksista vuosina 1894—1903.	” 200*
Taulu N:o 186.	Eri siivilöistä otetun Helsingin vesijohtoveden bakteriologisia tutkimuksia vuonna 1903	” 201*

XIV. Teollisuus. Kauppa ja merenkulku.

Taulu N:o 187.	Helsingin väestö, jaettuna ammatin mukaan vuonna 1900.	sivu 202*
Taulu N:o 188.	Yhtiöitä ja henkilöjä, jotka Helsingissä ovat harjoittaneet kauppaa ja elinkeinoa vuosina 1897—1903.	” 204*
Taulu N:o 189.	Tehtaita ja käsityöliikkeitä Helsingissä 1902 sekä vuosina 1893—1901.	” 210*
Taulu N:o 190.	Tulokset joissakin tehtaissa ja käsityöissä toimitetuista tarkastuksista Helsingissä vuosina 1902—1903	” 216*
Taulu N:o 191.	Kauppiaita ja kauppayhtiöitä Helsingissä vuonna 1903	” 217*
Taulu N:o 192.	Helsingin kaupungin tuonti ja vienti sekä tullinkanto sen tullikamarissa koko maahan verraten vuonna 1884—1903.	” 218*
Taulu N:o 193.	Helsingin kaupungin tuonnin ja viennin arvo vuosina 1899—1903	” 219*
Taulu N:o 194.	Helsingin kaupungin puutavarain vienti vuonna 1903 sekä vuosina 1897—1902	” 222*
Taulu N:o 195.	Vuonna 1902 ja 1903 rautateitse Helsingistä lähetettyjen ja sinne saapuneiden tärkeimpään tavaralajien paino, tonneja	” 224*
Taulu N:o 196.	Muutamia tärkeämpiä tavaralajeja, joita on meritse tullut Helsinkiin kotimaan paikkakunnista vuosina 1898—1903.	” 226*
Taulu N:o 197.	Helsingistä kotoisin olevia laivoja sekä niiden tonniluku vuosina 1894—1903	” 227*
Taulu N:o 198.	Helsingin satamakonttorissa tuloklareerattuja laivoja vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	” 228*

Taulu N:o 199.	Kansallisuudeltaan vieraita laivoja, jotka ovat käyneet Helsingin satamassa vuonna 1903 sekä vuosina 1897—1902	sivu 229*
Taulu N:o 200.	Kauppataroituksessa Helsinkiin tulleita ja sieltä lähteneitä laivoja vuonna 1903	” 230*
Taulu N:o 201.	Laivanklareerauksia Helsingissä vuosina 1900—1903	” 230*
Taulu N:o 202.	Ulkomaalla käyviä Helsingissä klareerattuja laivoja vuonna 1903.	” 231*

XV. Kulkulaitokset. Posti. Sähkösanomalaitos. Telefooni.

Taulu N:o 203.	Matkustajaliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1894 — 1903	sivu 232*
Taulu N:o 204.	Tavaraliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1894—1903	” 233*
Taulu N:o 205.	Tulot Helsingin rautatieasemalta vuosina 1894—1903.	” 234*
Taulu N:o 206.	Raitiotieliikenne Helsingissä vuonna 1903, sekä vuosina 1893 —1902.	” 236*
Taulu N:o 207.	Vuokra-ajureja, kuorma-ajureja ja venemiehiä Helsingissä vuosina 1891—1903.	” 238*
Taulu N:o 208.	Postilähetykset Helsingin postikonttorissa ynnä sen haaraosastoissa vuosina 1894—1903	” 239*
Taulu N:o 209.	Sähkösanomainvaihto Helsingin sähkölennätinasemalla vuosina 1894—1903	” 240*
Taulu N:o 210.	Keskusteluja, jäseniä ja tilaajia Helsingin Telefooniyhdistyksessä vuonna 1903, sekä vuosina 1894—1902	” 241*
Taulu N:o 211.	Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1903	” 242*

XVI. Luottolaitokset. Vekseliprotellit. Arvopaperipörssi.

Taulu N:o 212.	Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1901—1903...	” 242*
Taulu N:o 213.	Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin säästöpankissa sekä säästöpankin rahastot vuosina 1865—1903	” 243*
Taulu N:o 214.	Säästöönpano- ja poisottoeriä Helsingin Säästöpankissa, jaettuina suuruutensa mukaan, vuosina 1885—1903	” 244*
Taulu N:o 215.	Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Postisäästöpankissa vuosina 1894—1903.	” 245*
Taulu N:o 216.	Säästöönpanoja Helsingin Pääoma- ja Elinkorkolaitoksessa vuosina 1894—1903	” 246*
Taulu N:o 217.	Helsingin Kauppaseuran eläke- ja apurahalaitoksen toiminta vuosina 1896—1903	” 247*
Taulu N:o 218.	Panttilainaliike Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1898 —1902 (A. B.).	” 248*
Taulu N:o 219.	Protostattuja vekselejä Helsingissä sekä määrän suuruus vuosina 1900—1903	” 250*

XIV

Taulu N:o 220.	Arvopaperipörsseissä Helsingissä vuosina 1901—1903 myytyjen arvopaperien nimellis- ja myyntiarvo.	” 252*
----------------	---	--------

XVII. Ruoka-aineiden hinnat. Työpalkat. Työnvälitys.

Taulu N:o 221.	Torille tuotujen tavarain keskihinnat Helsingissä vuosina 1901—1903.	” 253*
Taulu N:o 222.	Helsingin Rakennuskonttorin palkkaamain työmiesten Inkumäärä sekä keskipäiväpalkat vuosina 1901—1903	” 254*
Taulu N:o 223.	Helsingin Valaistuslaitoksen töissä olevan henkilökunnan keskipäiväpalkka vuosina 1901—1903	” 256*
Taulu N:o 224.	Työväen olot Tupakkateollisuudessa Helsingissä vuonna 1902 . .	” 257*
Taulu N:o 225.	Työväen olot kutomateollisuuden alalla Helsingissä vuonna 1903. .	” 258*
Taulu N:o 226.	Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen työssä olevain työmiesten keskipäiväpalkka vuosina 1899—1903.	” 260*
Taulu N:o 227.	Helsingin kunnallisen Työnvälitystoimiston toiminta vuonna 1903 (A. B.).	” 262*

XVIII. Väkiiviinatavarain kulutus. Paloviinavarojen jako.

Taulu N:o 228.	Ravintoloita, anniskelapaikkoja ja väkijuomakauppoja Helsingissä vuonna 1903, kaupunginosittain , sivu	266*
Taulu N:o 229.	Tislauslaitokset Helsingissä sekä niiden toiminta vuosina 1901—1903	” 267*
Taulu N:o 230.	Väkiiviinatavarain vähittäinkauppa Helsingissä vuosina 1901—1903. ”	267*
Taulu N:o 231.	Väkiiviinatavarain anniskelu Helsingissä vuosina 1901—1903 . . .	” 268*
Taulu N:o 232.	Helsingin kaupungin osuus paloviinaverosta sekä Anniskelu- ja Vähittäinmyynti-yhtiöiden voittovaroista vuosina 1894—1903 . . .	” 269*
Taulu N:o 233.	Niiden voittovarojen jako, jotka Helsingin Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöt vuosina 1894—1903 ovat suorittaneet kaupunginrahastoon	” 270*

XIX. Yleiset vaalit. Äänioikeusolot.

Taulu N:o 234.	Valtiopäivämiesvaalit Helsingissä vuosina 1890, 1893, 1896, 1898 ja 1899.	sivu 272*
Taulu N:o 235.	Äänioikeutettuja Helsingissä 1900 vuoden valtiopäivämiesvaalissa, verrattuna 1897 vuoden vaaliin.	” 275*
Taulu N:o 236.	Kunnallisesti äänioikeutettuja Helsingissä vuonna 1903	” 276*

XX. Verotus.

Taulu N:o 237.	Helsingin Liikennekonttorin maksunpano ja kanto vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	sivu 278*
Taulu N:o 238.	Liikenteelle pantuja maksuja Helsingissä vuosina 1894—1903	” 279*
Taulu N:o 239.	Helsingin Satamakonttorin ylöskanto vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	” 280*
Taulu N:o 240.	Ylöskanto Helsingin Tullikamarissa vuosina 1893—1903	” 281*
Taulu N:o 241.	Yhteenveto kunnallisverojen y. m. taksoitus- ja kantoluetteloista vuosina 1896—1903	” 282*
Taulu N:o 242.	Kunnallisverotus Helsingissä vuosina 1885—1903	” 288*
Taulu N:o 243.	Maksavia veroäyriä sekä veroäyriltä taksoitettu veromäärä vuosina 1883—1903	” 289*
Taulu N:o 244.	Henkilöitä Helsingissä, joita on verotettu arvioidusta vuositulosta vuosina 1900—1903	” 290*

XXI. Kunnallistalous.

Taulu N:o 245	Helsingin kaupungin pääomavarat vuonna 1903 sekä vuosina 1899—1902	sivu 291*
Taulu N:o 246.	Helsingin kaupunginrahaston tulot ja menot vuosina 1894—1903.	” 292*
Taulu N:o 247.	Helsingin kaupungin vakautettu velka vuonna 1903 sekä vuosina 1880—1902.	” 294*
Taulu N:o 248.	Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1903, verrattuna vahvistettuun vuosirahansääntöön.	” 295*
Taulu N:o 249	Helsingin kaupunginrahaston tila 31 p:nä Joulukuuta 1903	” 311.
Taulu N:o 250.	Helsingin kaupungin omistamain kiinteistöjen arvo vuonna 1903 sekä vuosina 1897—1902	” 314*
Taulu N:o 251.	Helsingin kaupungin irtoimen omaisuuden arvo vuosina 1894—1903	” 316*
Taulu N:o 252.	Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden palovakuutusmäärä vuosina 1901—1903	” 317*
Taulu N:o 253.	Helsingin kaupungin omistamain rakennusten palovakuutusmäärä vuosina 1894—1903	” 318*
Taulu N:o 254.	Maksettavaksi käymätön kauppahinta myydyistä tonteista ja rakennuksista Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1896—1902.	” 320*
Taulu N:o 255.	Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen pääomamäärä vuosina 1887—1903	” 322*
Taulu N:o 256.	Helsingin kaupungin lahjoitetut rahastot vuonna 1903	” 323*
Taulu N:o 257.	Venäläisen sotaväen majoituskustannukset Helsingissä vuosina 1894—1903	” 331*

XVI

Taulu N:o 258.	Kustannukset Helsingin kaupungin istutuksista vuosina 1899—1903.	„ 332*
Taulu N:o 259.	Kustannukset Helsingin Rakennuskonttorin toimesta tehdyistä töistä vuonna 1903	„ 334*
Taulu N:o 260.	Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen sijoitus vuosina 1894—1903.	„ 342*
Taulu N:o 261.	Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen koronkasvu sekä korkovarojen jako vuosina 1894—1903.	„ 342*

Asiarekisteri.

Oikaisuja.

T e k s t i o s a s t o :

- I siv. 29 riv. 1 ylh. on: Naisyhdistyksen; lue Rouvasväenyhdistyksen.
„ 77 reunakirjoitus on: Kunnalliset työnvälitystoimistot, lue: Kunnallinen työnvälitystoimisto.
II „ 22 reunakirjoitus on: Metsän hakkaus, lue: Metsän haaskaus.

T a u l u l i i t t e e t :

- Siv. 86. Vuonna 1902 on yhteensä kirkonkirjoissa olevaa väestöä oleva 100,812 henkilöä, joista 46,201 miespuolta (45,83 %) sekä 54,611 naispuolta (54,17 %).
Vuonna 1903 on yhteensä kirkonkirjoissa olevaa väestöä oleva 106,067 henkilöä, joista 48,750 miespuolta (45,96 %) sekä 57,317 naispuolta (54,04 %).
- Siv. 87. Vuonna 1902 on miespuolia Ruotsal.-suomalaisessa seurakunnassa oleva yhteensä 44,384 henkilöä.
Vuonna 1903 samoin 46,886 henkilöä.
- Siv. 95. Vuonna 1902 on Ruotsal.-suomal. seurakunnasta poismuuttaneita miespuolia oleva 1,076 henkilöä.
Vuonna 1902 on yhteensä Helsinkiin muuttaneita oleva 5,140 henkilöä.
Vuonna 1902 on yhteensä Helsingistä poismuuttaneita miespuolia oleva 1,108 henkilöä.
Vuonna 1902 on yhteensä Helsingistä poismuuttaneita oleva 2,539 henkilöä.
Vuonna 1902 on enemmän Helsinkiin kuin sieltä poismuuttaneita oleva 2,601
- Siv. 177. Otsakkeessa on kiinnitettyjä, lue kiinnityksiä.
Siv. 195. Otsakkeessa on vuosina 1894—1902, lue 1894—1903.
Siv. 196. Otsakkeessa on: Helsingin kaupungin pääomarvo lue Helsingin kaupungin Vesijohdon pääomarvo.

Vuosikertomus

1903.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuuston vuoden kuluessa käsittelemiä asioita mainitaan tässä seuraavat:

a) *Kaupungin kiinteän omaisuuden hallintoa koskevia asioita.*

Sittenkuin Kaupunginvaltuuston Töölön alueen asemakaavan ehdotuksen laatimista varten asettama valiokunta oli laatinut¹⁾ lopullisen ehdotuksen asiassa, oli osakeyhtiö Aktiebolaget M. G. Stenius Rahatoimikamariin jätetyssä kirjelmässä huomauttanut, että sanotun asemakaavaehdotuksen mukaan osa kaupungille kuuluvaa Leppäsuon huvilaa N:o 68 a. ja b., joka tila oli yhtiölle vuokrattuna, tulisi käytettäväksi muuhun tarkoitukseen, minkä vuoksi yhtiö, jolle kaupungin kanssa huvilasta maaliskuun 31 päivänä 1902 tehdyssä kontrahdissa oli vakuutettu oikeus tilaa otettaessa kaupunginasemaan lunastaa palsta N:o 68 a tehdastontteihin nähden voimassa olevilla ehdoilla, oli anonut, että asemakaavaa lopullisesti vahvistettaessa siihen tehtäisiin sellainen muutos että yhtiöedelleenkin saisi nauttia hallinto-oikeuttaan siihen alueeseen, joka mainitun kontrahdin kautta oli yhtiölle annettu. Rahatoimikamari, joka Kaupunginvaltuustolle lähetti²⁾ sanotun kirjelmän, lausui tämän ohessa ettei kamari voinut havaita pakottavaa syytä puheenaolevan asemakaavan järjestämiseen sillä tavoin että sen toimeenpanemista varten, mikäli se koski Leppäsuon huvilaa, edellämäinnittu kontrahti olisi purettava tahi muutettava ja kaupungin yhtiölle korvattava ne halliit kasvihuonerakennukset, jotka huvilaluon ehdotetun

Töölön alueen
asemakaavan
ehdotus.

¹⁾ Kats. 1902 vuoden kertomus siv. 1. — ²⁾ Rhkrn kirj. N:o 177 elok. 14 p:ltä 1902.

paloituksen kautta tulisivat hävitettäväksi. Yllämainittu valiokunta, jolta vaadittiin lausunto asiassa, ilmoitti¹⁾ tämän jälkeen vastauskirjeessä, että valiokunta oli Rakennuskonttorin kautta toimittanut asemakaavan-ehdotukseen sellaisen muutoksen että leikkaus vuokrapalstaan N:o 68 a, joka oli ollut ehdotukseen merkittynä, oli poistettu. Vastamainitun palstan rajojen ehdotuksesta näkyvä muu järjestäminen, jonka mukaan yhtiön hallitsema alue tulisi eräiltä kohdin hiukan laajennettavaksi, toisilta taas supistettavaksi, kun sitä vastoin yhtiön paikalla sijaitsevat rakennukset edelleenkin jäisivät alueen sisäpuolelle, oli aiheutunut Lapinlahdenkadun ynnä satamaradan viereisen kadun laajentamisen tarpeesta, ja katsoi valiokunta ettei yhtiöllä saattanut olla aihetta mainitun järjestelyn vastustamiseen eikä kohtuudella voinut sitä tehdääkään, varsinkin kun yhtiön istutuksiaan varten käyttämän alueen pintaala, pysyi jokseenkin entisellään. Valiokunnan laatimaa Töölön alueen asemakaavan ehdotusta käsitellessään hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuusto puolestaan sen kaikin puolin ja kehoitti Rahatoimikamaria teettämään ja Valtuustolle lähettämään sellaiset lopulliset piirustukset sanottua asemakaavaa varten että sille voitaisiin hakea asianmukainen vahvistus, minkä ohessa valtuusto päätti antaa valmistusvaliokunnan tehtäväksi ehdottaa sen komitean kokoonpano, joka saisi toimekseen laatia ehdotuksen rakennusjärjestykseksi uudelle kaupunginosalle.

Sittenkuin Rahatoimikamari oli Valtuustolle lähettänyt³⁾ Rakennuskonttorin laatimat lopulliset piirustukset Töölön alueen asemakaavaa varten, päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto alamaisesti anoa tämän ehdotuksen vahvistamista.

Komitea ehdotuksen laatimista varten Töölön alueen rakennusjärjestykseksi.

Valmistusvaliokunnan esityksestä⁵⁾ valitsi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto jäseniksi mainittuun, ehdotuksen laatimista varten Töölön alueen rakennusjärjestykseksi asetettuun komiteaan kunnallispormestari E. Öhmanin professori G. Nyströmin ja arkkitehti L. Sonckin sekä varajäseniksi oikeusraatimies F. W. Heimbürgerin ja arkkitehti S. Björnbergin. Korvauksen suuruuden määrääminen komitean jäsenille jätettiin sitä vastoin toistaiseksi.

Ehdotus Katajanokan asemakaavan muuttamiseksi.

Sen jälkeen kuin Kaupunginvaltuusto kysyttäessä oli selittänyt olevansa taipuvainen⁷⁾ Venäjän Meriministeriolle luovuttamaan erään noin 3,050 neliömetrin suuruisen ranta-alueen Katajanokalla sittekun tämä

¹⁾ Rhkrn kirj. N:o 204 elok. 6 p:ltä. — ²⁾ Kpvn pöyt. syysk. 5 p:ltä § 46. — ³⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 17 p:ltä § 29. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p:ltä § 5. — ⁵⁾ Kts. 1902 v. kert. siv. 23. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p:ltä § 19. — ⁷⁾ Kts. 1902 v. kert. siv. 19.

alue oli vahvistettuun kaupunginasemaan otettu eri tonttina, oli Rahatoimikamari Wiaporin satamahallituksen kautta saanut tietää, että Meriministerion päällikkö oli suostunut puheenaolevan maa-alueen ostamiseen Kaupunginvaltuuston vaatimasta 45,750 markan hinnasta, ja oli sanottu satamahallitus pyytänyt, että se tie, joka satamahallitukselle kuuluvalta, alueella sijaitsevalta kylpyhuoneelta johti kaupunkiin, saisi edelleenkin jäädä paikalle. Tämän johdosta ja kun kysymys oli nostettu Katajanokan itäisimmän osan perinpohjaisemmasta järjestelemisestä, oli Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle jättänyt ehdotuksen Katajanokan asemakaavan muuttamiseksi, käsittäen tämä ehdotus kaksi uutta makasiinikorttelia N:rot 190 ja 191, sisältävät yhteensä kymmenen makasiinitonttia paitsi Meriministerion kylpyhuoneenalueetta, johon oli valmistettu pääsy siten että tonttien 9 ja 13 väliin korttelissa N:o 190 oli jätetty 6 metrin levyinen väli, joka oli yhdistettävä luovutettavaksi tarkoitettuun alueeseen tahi tonttiin N:o 11, minkä alkuperäistä hintaa 45,750 markkaa kuitenkin ei olisi korotettava. Terveyslautakunta, jolta oli vaadittu lausunto asemakaavan muuttamisesta, oli ilmoittanut ettei lautakunnalla ollut terveydelisessä suhteessa asiassa mitään muistutettavaa, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ K. Senaatista hankkia vahvistus ehdotukselle.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto Keisarilliseen Senaattiin jättänyt hakemuksen Helsingin kaupunginasemakaavan muuttamisesta sellaiseen suuntaan, joka aiheutui valtuuston päätöksestä että ehdotettu lisärakennus Polyteknillisen opiston taloon saataisiin ulottaa 10,5 metriä tonttirajaa ulommaksi Hietalahdentorille.²⁾ Maistraatin kirjeessä huhtikuun 4 päivältä ilmoitettiin tämän jälkeen Valtuustolle, että Senaatti oli maaliskuun 2 päivänä puheenaolevaan avomukseen suostunut.³⁾

Lokakuun 30 p:nä 1902 oli kunnallisneuvos F. W. Grönqvist Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa saada merta täyttämällä laajentaa Haapaniemen alueen rannalla Sörnäisten rantatien varrella hallitsemaansa varastopaikkaa sekä, sittekun täydentäminen oli edistynyt niin pitkälle, että täydennyksen pinta-ala vastasi samalle paikalle perustettavaksi aijottua uutta tehdastonttia, vuokrata sanottu tontti oikeudella vastaisuudessa luonastaa se. Paikalla toimitetun katselmuksen jälkeen, jossa havaittiin että puheenalainen alue oli vahvistettuun kaupunginasemaan merkitty avoimena paikkana, esitti⁴⁾ Rahatoimikamari esiintuomillaan syillä että kaupungin-

Vahvistettu asemakaavan muutos Hietalahden torille.

Kysymys erään Sörnäisten rantatien varrella sijaitsevan tehdastontin ottamisesta kaupungin asemakaavaan.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p:ltä § 19. — ²⁾ Kats. 1902 v. Kertomus siv. 19. — ³⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p:ltä § 19. — ⁴⁾ Rhkrn kirje N:o 36 tammik. 22 p:ltä 1902 (Kpvn pain. asiak. N:o 9).

asemaa muutettaisiin niin että 4,350 neliömetrin suuruinen ala merkittäisiin tehdastonttina Pohjoissataman viereiselle alueelle Sörnäisten rantatien ja Näkinkujan välillä sekä että, sittenkun tällainen muutos asemakaavaan olisi hankittu, uusi tehdastontti saataisiin mainituilla ehdoilla myydä kunnallisneuvos Grönqvistille. Tätä asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto kumminkin että kysymyksenalainen alue säilytettäisiin edelleenkin avoimena paikkana.

Varastopaikat
Katajanokalla.

Viime kymmenvuosikauden kuluessa toimitettujen täydennysten kautta oli Katajanokan kaakkoisosaan vahvistetun asemakaavan lisäksi syntynyt alue, jonka Rahatoimikamari oli vähitellen kuuden kuukauden irtisanomisajalla vuokrannut erinäisille toiminimille varastopaikoiksi yhteensä 5,614 markan 50 pennin vuotuista maksua vastaan. Kun varastopaikkoja tässä osassa kaupunkia kumminkin edelleenkin oli kysytty, oli Rahatoimikamari katsonut suotavaksi, että nämä palstat tarjottaisiin huutokaupalla, joten vuokramaksut tulisivat enemmän rippumaan liikesuhteista. Alueen uuden jakoehdotuksen mukaan tulisi varastopaikkojen lukumäärä olemaan viisitoista ja niiden suuruus vaihtelevaan 786,25 ja 1,365 neliömetrin välillä. Teitä oli korttelien väliin suunniteltu siten että ne liittyisivät lähellä oleviin katuihin, minkä kautta jako jäisi pysyväiseksi siinäkin tapauksessa että jotkut alueen osat vast'edes olisivat tarpeen makasiinitonteiksi ja tätä tarkoitusta varten otettavat kaupunginasemaan; ja oli Rakennuskonttori arvionnut näiden teidän tekokustannusten nousevan 13,900 markkaan. Kaupunginvaltuustolle ehdotti²⁾ Rahatoimikamari että uudet varastopaikat saataisiin vuokrata viiden vuoden ajaksi ja että Valtuusto määräisi alimman hinnan, vaihdellen 30 ja 50 pennin välillä neliömetriltä, kustakin palstasta, minkä kautta vuositulo alueesta varmaan kasvaisi noin 1,400 markalla mutta nousisi kilpailun kautta huutokauppatilaisuuksissa melkoista suurempaan määrään. Rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto, hyväksyen puheenaolevan alueen uuden jakoehdotuksen, että, 1904 vuoden menosääntöön olisi otettava 13,900 markan määräraha teiden tasoitusta varten sanottujen varastopaikkojen välille, minkä ohessa Rahatoimikamari valtuutettiin huutokaupalla viiden vuoden ajaksi tarjoamaan järjestellyt varastopaikat vuotuisia maksuja vastaan, tehden alimmat palstoista N:o 1—5 viisikymmentä penniä, palstoista N:o 6—10

¹⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 23. — ²⁾ Rhkrn kirj. marrask. 12 p. N:o 268. ³⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 22.

neljäkymmentä penniä ja palstoista N:o 11—15 kolmekymmentä penniä neliömetriltä.

Sittekun Rautatiehallituksen laatima ehdotus, koskeva Helsingin rautatieaseman uudestaan rakentamista, oli periaatteessa hyväksytty sekä Rautatiehallitus oli valtuutettu hieromaan sopimusta Helsingin kaupungin kanssa tähän tarkoitukseen tarpeellisesta tilusvaihdesta Kaisaniemen puiston luona, oli sanottu Hallitus ilmoittanut että puheenaolevaan tarkoitukseen tarvittiin kaksi oheenliitetyllä Valtionrautateiden alueen ja Kaisaniemen puiston välisen rajan pohjapiirroksella merkittyä, pinta-alaltaan yhteensä 708,85 neliömetrin suuruista maapalstaa, ja että Valtionrautatiet suostuisivat vastikkeeksi jättämään erään niinkään merkityn alueen, jonka pinta-ala oli 991,60 neliometriä; ja pyysi Rautatiehallitus sen ohessa lausuntoa siitä; tahtoiko Kaupunginvaltuusto hyväksyä edellämainitun tilusvaihdon. Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu¹⁾ lausunto asiassa, lausui että Kaisaniemen puisto ehdotetun rajanjärjestelyn kautta ei alaltaan vähentyisi, vaan päinvastoin saisi lisää puistoksi kelpaavaa maata 282,75 neliometriä, ja että rajan suunta, Rakennuskonttorin ja Puutarhalautakunnan ilmoituksen mukaan, tulisi luonnollisemmaksi. Puiston kuntoonpaneminen järjestelyn koskemissa osissa tuottaisi kuitenkin kustannuksia, jotka olivat lasketut noin 3,000 markkaan, paitsi menoja tarpeellisista tukipylyväistä ja aitauksista rautatienalueelle päin. Otaksumalla että armollinen vahvistus saataisiin tätä varten tarpeelliselle asemakaavan muutokselle esitti²⁾ Rahatoimikamari, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi ehdotetun tilusvaihdon ehdolla että mainituista, puiston kuntoonpanemisesta johtuvista kuluista valtio suorittaisi korkeintaan 3,000 markkaa ja että valtionrautatiet sitäpaitsi teettäisivät ja kustantaisivat tarpeelliset tukimuurit ja aitaukset rautatien alueelle päin; ja hyväksyi Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.³⁾ Sen jälkeen kuin Valtuuston tietoon oli saatettu että Senaatti oli valtuuttanut Rautatiehallituksen Helsingin kaupungin kanssa sopimaan mainitusta tilusvaihdesta jätettiin⁴⁾ asiakirjat Rahatoimikamariin kunnalle kuuluvain toimenpiteiden varalle.

Tilusvaihto
Kaisaniemen
puiston luona.

Sittenkuin talon ja tontin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella korttelissa N:o 153 omistaja lainopinylioppilas Arne Dahlström edellisenä vuonna oli Rahatoimikamarilta pyytänyt saada lunastaa ja sanottuun tonttiin yhdistää sen takana sijaitsevan, kaupungin asemakaavan mukaan tonttiin

Tie pitkin tonttia N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukokuun 26 p. § 9. — ²⁾ Rhkrin kirj. heinäk. 2 p. N:o 157. — ³⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. § 26. — ⁴⁾ Kpva pöyt. jouluk. 1 p. § 12.

N:o 40 Malminkadun varrella kuuluvan käyttämättömän maan sekä Raha-toimikamari tämän johdosta oli määrännyt katselmuksen ja arvioimisen tällä alueella toimitettavaksi, lausuiivat katselmusmiehet että oheenliitetyllä kartalla merkitty, tontin N:o 17 takana sijaitseva maa-alue etelään päin viettävällä asemallaan edullisesti voitiin yhdistää mainittuun tonttiin sekä että N:o 40 Malminkadun varrella merkitty käyttämätön tontti, josta sanottu alue oli osa, tämän kautta ei huonontuisi. Katselmusmiehet ehdottivat sen vuoksi, että hakijalle kuten aikaisemmin alkuperäisten tonttien N:ot 11—15 Lapinlahdenkadun varrella samassa korttelissa omistajillekin, myönnettäisiin oikeus lunastaa ja tonttiinsa yhdistää yllämainittu alue. Ja arvioivat katselmusmiehet näin ollen tämän alueen, jonka pinta-ala oli 430,937 neliometriä, 15 markan mukaan neliometriltä. 6,464 markaksi 5 penniksi, jonka määrän maksamiseen nähden hakijalle olisi suotava samat maksuehdot, joita vastamainittujen tonttien N:o 11—15 omistajat olivat saaneet nauttia lisäalueittensa hinnan suorittamisessa. Ilmoittaen että viitatut maksuehdot olivat sellaiset, että tonttien omistajat Rahatoimikamariin jätettyjen sitoumusten mukaan kymmenen vuoden kuluessa kymmenennellä osalla vuosittain kaupunginkassaan suorittavat Kaupunginvaltuuston kokouksessa 7 päivänä joulukuuta 1897 vahvistaman hinnan kustakin lisäalueesta, esitti ¹⁾ Kamari Valtuustolle että nyt kysymyksessä oleva lisäalue saataisiin katselmusmiesten ehdottamilla ehdoilla lainopintyliooppilas Dahlströmille myydä sekä pyysi lupaa Kaupunginvaltuustolle jättää sellaiset kartat vahvistuksen saamista varten korttelin N:o 155 järjestelylle, jotka tonttein laajentamista varten käsittäisivät sekä tontin N:o 17 että naapuritontin N:o 16. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ kuitenkin palauttaa asian Rahatoimikamariin ja jätti Kamarin tehtäväksi sopia asianomaisten talonomistajain kanssa maan luovuttamisesta kaupungille leveämpää tietä varten kuin mikä tonttijärjestely-ehdotuksen mukaan voitaisiin tehdä pitkin tontin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella läntistä rajaa pitkin. Paikalla toimitetussa katselmuksessa havaittiin että puheenalaista tietä varten löytyi satamaradan ja viimeksimainitun tontin välillä käyttämätön alue, joka leveydellään vaihteli 3,5 ja 2,5 metrin välillä, mikä leveys katsottiin riittäväksi katukäytävän tekemiseen korttelin N:o 155 läntistä laitaa pitkin. Jos aijottu tie ei olisi tarkoitettu ainoastaan jalan vaan myöskin ajoneuvoin kuljettavaksi, tuli sen olla vähintään 6 metriä leveä,

¹⁾ Rhkrn kirj. 16 p:ltä lokak. 1092 N:o 213. (Kpvn pain. asiak. N:o 7.) — ²⁾ Kpvn pöyt. marrask. 25 p. 1902 § 16.

minkä kautta tontin N:o 17 fasaadin pituus Lapinlahdenkadulle päin vähentyisi 2,5 metrillä, jonka seikan talon omistaja katsoi niin suuressa määrässä epäedullisesti vaikuttavan mahdollisuuteen rakentaa tontti edullisesti, ettei hän puolestaan saattanut yhtyä tällaiseen tonttijärjestelyyn. Tämän perusteella ja kun ajotie mainitun korttelin länsi-rajaa pitkin Rahatoimikamarin mielestä ei ollut tarpeen vaatima eikä vastaisuudessaakaan katsottu käyvän tarpeelliseksi, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari, ettei tässä suhteessa ryhdyttäisi mihinkään toimenpiteisiin, vaan että Kaupunginvaltuusto ottaisi Kamarin aikaisemman esityksen lopullisesti käsiteltäväksensä.

Asiaa uudelleen valmisteltaessa asetti ²⁾ Kaupunginvaltuusto tämän jälkeen erityisen valiokunnan, jonka asiassa antamasta mietinnöstä ³⁾ kävi selville että ylioppilas Dahlström kysyttäessä oli selittänyt suostuvansa tontistaan Lapinlahdenkadun varrella luovuttamaan kolmen metrin levyisen maakappaleen satamarataa pitkin 60,000 markan mukaan koko tontista lasketusta hinnasta ynnä sitä paitsi tontille rakennettavaksi aijottua uutisrakennusta varten jo tilattujen piirustusten kustannuksien korvaamista vastaan eli noin 3,000 markasta, ehdolla että Dahlström saisi katselmusmiesten ehdottamasta hinnasta jo ehdoilla lunastaa viisitoista metriä leveän alan tontin N:o 17 takana sijaitsevaa, kaupungille kuuluvaa maata. Jos Dahlströmin sallittaisiin lunastaa ja puheenalaiseen tonttiin yhdistää koko kaupungin asemakaavassa oleva tontti N:o 40 Malminkadun varrella, ottaisi hän puoleksi suorittaaksensa yllämainittujen piirustusten kulut. Lähemmin mainitsemillaan perusteilla ehdotti valiokunta että Kaupunginvaltuusto kehoittaisi Rahatoimikamaria ylioppilas Dahlströmin kanssa sen hinnan nojalla, jonka hän mainitussa suhteessa oli vaatinut, sopimaan sanotun tontin länsirajaa pitkin kulkevaa, kuuden metrin levyistä tietä varten tarpeelliseen luovuttamisesta kaupungille sekä teettämään ja valtuustolle jättämään täydellisen ehdotuksen voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamiseksi valiokunnan toimesta laaditun pohjapiirroksen osottamaan suuntaan. Tämän valiokunnan ehdotuksen hyväksyikin Kaupunginvaltuusto ⁴⁾ minkä jälkeen Rahatoimikamari ilmoitti ⁵⁾ että Herra Dahlströmin kanssa oli sellainen sopimus saatu aikaan, että luovutetusta tontista, joka oli pinta-alaltaan 89,07 neliometriä, olisi suoritettava 60,000 markan mukaan koko tontista, jonka pinta-ala oli 890,311 neliometriä, laskettu hinta eli

¹⁾ Rhkrn kirj. tammik. 15 p. N:o 22. — ²⁾ Kpvn pöyt. helmik. 3 p. § 3. — ³⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 7. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 21. — ⁵⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 16 p. N:o 90.

siis 6,002 markkaa 62 penniä, sekä puolet, eli 1,650 markkaa, tontin rakentamista varten laadittujen piirustusten kustannuksista, siis yhteensä 7,652 markkaa 62 penniä, ja Herra Dahlström sitä paitsi oikeutettava 15 markan hinnasta neliömetriltä lunastamaan ja tonttiin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella yhdistämään naapurintontti N:o 40 Malminkadun varrella rajoiltaan oheenliitetyn korttelista N:o 155 laaditun pohjapiirroksen lähemmin osottamalla tavalla määriteltynä. Rahatoimikamari ehdotti näin ollen että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi ja Senaatin vahvistettavaksi lähettäisi mainitun pohjapiirroksen, kuin myöskin että Kamari valtuutettaisiin ylioppilas Dahlströmille maksettavaksi määräämään 7,652 markka 62 penniä siitä osasta tonttia N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella, joka oli tarpeen uuden, kuuden metrin levyisen kadun tekemiseen korttelin N:o 155 läntistä rajaa pitkin ja hänen kanssaan tekemään asianmukainen kauppa-kirja, edellyttämällä että puheenalaiselle kaupunginasemakaavan muutokselle saataisiin asianomainen vahvistus sekä, että, sittekin tämä vahvistus oli saatu, Herra Dahlströmille 15 markasta neliömetriltä myytäisiin näin syntynyt lisämaa tonttiin N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella. Tämän Rahatoimikamarin esityksen hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto kaikin puolin, minkä ohessa Valtuusto päätti että ylioppilas Dahlströmille suoritettavan korvauksen määrä, 7,652 markkaa 62 penniä oli seuraavan vuoden tulo- ja menoarviossa huomattava.

Ehdotus rakennusjärjestyksen laatimisesta n. k. asuntohuviloita varten.

Vuonna 1899 antoi Kaupunginvaltuusto erään valiokunnan toimeksi Valtuustolle jättää mietintö „ehdotuksen johdosta määräyksiksi, joita on noudatettava Helsingin kaupunkiin kuuluvia esikaupunkeja ja n. s. asuntohuviloita rakennettaessa“, jonka ehdotuksen oli laatinut kaupungininsinööri G. Idström ja rakennustarkastelija, arkitehti R. Björnberg tarkastettuaan niitä määräyksiä, jotka löytyivät huvilatonttein rakentamisesta ja jotka Kaupunginvaltuusto maaliskuun 12 päivänä 1889²⁾ oli vahvistanut. Kirjeessä Kaupunginvaltuustolle toukokuun 5 päivältä lausui valiokunta seuraavaa:

Senlaatusia huvilatontteja, joita mainittu rakennusjärjestys maaliskuun 12 päivältä 1889 ynnä kerrain Idströmin ja Björnbergin esilläoleva ehdotus tarkoittavat, eli n. k. asuinhuviloita, ovat tontit alueella, jotka on aikomus ottaa kaupunginasemaan ja ovat tässä tarkoituksessa järjestellyt, vaikka syystä tai toisesta vahvistusta näitä varten laaditulle asemakaavalle vielä ei ole hankittu. (Kpvn valiok. miet. N:o 9 v. 1889). Tällaisten alueit-

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 34. — ²⁾ Kats. 1899 v. kert. siv. 105.

ten rakentamisen järjestää, kuten ylimalkaan sellaisen maan, jota ei ole vahvistettuun kaupunginasemaan otettu, kaupunginhallinto, kun sitä vastoin Hallituksen vahvistamaan kaupunginasemaan otettujen alueitten rakentamista koskevat määräykset ovat Hallituksen vahvistettavat. Toiselta puolen ei tontteja, jotka eivät ole vahvistetussa kaupunginasemassa, voida myydä, vaan ainoastaan antaa vuokralle. Kun huvilatonttien rakentamisen järjestää kaupunginhallinto, seuraa tästä että piirustukset tällaisille tonteille rakennettavia rakennuksia varten viime kädessä vahvistaa Maistraatti, jolloin siihen väljänlaiseen rakennustapaan nähden, jota näillä varsinaisen Kaupungin ulkopuolella sijaitsevilla tonteilla ylimalkaan on noudatettu, pienempiä helpotuksia on katsottu voitavan rakentajille täällä myöntää. Tällaisia huvilatontteja löytyi siihen aikaan, jolloin rakennusjärjestys niitä varten oli tekeillä, kaupungin pohjoispuolella, etupäässä Kallion alueella ynnä sitä paitsi Länsi Viertotien varrella. Kun valiokunta, jolle paitsi kysymyksenalaista tehtävää oli uskottu eräitä muitakin, muun muassa ehdotuksen laatiminen uudeksi rakennusjärjestykseksi Kaivopuiston itäistä huvila- aluetta varten ja rakennusjärjestykseksi eräitä Eläintarhan kortteleita varten, viimeksi mainitun tehtävän suoritettuaan oli aikeissa ryhtyä tarkastamaan herrojen Idströmin ja Björnbergin ehdotusta, oli Kaupunginvaltuusto tällä välin jo päättänyt hankkia luvan Siltaasaaren pohjoispuolella olevien, asuinhuiloiksi käytettyjen alueitten ottamiseen kaupunginasemaan, ja hyväksyikin Hallitus Valtuuston tässä tarkoituksessa tekemän esityksen. Tämän kautta tulivat kaikki näillä alueilla sijaitsevat huvilatontit niiden rakentamiseen nähden kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen alaisiksi, joten eri rakennusjärjestys näitä tontteja varten kävi tarpeettomaksi. Jäljelle jäivät Länsi Viertotien varrella olevat asuinhuilat. Sitäkin aluetta varten, jonka piirissä nämä huilat sijaitsevat, oli kuitenkin jo silloin olemassa asemakaavanehdotus, ja oli valiokunnan näin ollen mielestaan odotettava, tulisiko viimeksi mainittu aluekin otettavaksi kaupunginasemaan vai eikö. Nytemmin on Valtuusto päättänyt ottaa myöskin tämän, n. k. Töölön alueen kaupungin yleiseen asemaan sekä asettanut eri valiokunnan laatimaan rakennusjärjestystä mainittua aluetta varten. Kun siis tätä nykyä ei löydy muita asuinhuiloita, joihin puheenalaista laatua oleva rakennusjärjestys olisi sovellettavissa, kuin mainitut Länsi Viertotien varrella sijaitsevat huilat, ja tällainen rakennusjärjestys näihinkin huiloihin nähden olisi käytettävissä vain lyhyen ajan eli kunnes vahvistettu asemakaava aluetta varten on hankittu ja rakennusjärjestys sille vahvistettu, saanee kysymys

uuden rakennusjärjestysehdotuksen laatimisesta n. k. asuinhuviloita varten raueta.“

Valiokunnan ehdotuksen mukaan päättikin¹⁾ Kaupunginvaltuusto että kysymys uuden rakennusjärjestyksen laatimisesta n. k. asuinhuviloita varten oli raukeava.

Hakasalmen huvilatilan käyttäminen.

Sittekun Hakasalmen huvila siihen kuuluvine alueineen Överstinrouva Aurora Karamzinen kuoltua oli jätetty kaupungin käytettäväksi, teki²⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen rakennusten vastaisesta käyttämisestä. Kamari oli etupäässä harkinnut, eikö huvilaa voitaisi käyttää kansanvalistustarkoituksiin, mutta oli Kamari kuitenkin lopuksi päättänyt ehdottaa, että ne luovutettaisiin museotarkoituksiin. Arkeologinen toimisto oli myöskin tiedustanut voitaisiinko ja millä ehdoilla Hakasalmen huvila-alue sillä löytyvine rakennuksineen antaa valtion käytettäväksi sivistyshistoriallisten kokoelmien ja taide-esineitten säilyttämistä varten ja huomautti toimisto, että tämä alue oli varsin sopiva käytettäväksi vapaanilmanmuseona, johon voitaisiin sijoittaa huvittavia rakennuksia y. m. Pää-asiassa taipuvaisena suostumaan Arkeologisen toimiston ehdotukseen, oli Rahatoimikamari sitä mieltä, että valtion kanssa mahdollisesti tehtävän kontrahdin tulisi käsittää ainoastaan rakennukset, mutta ei ainakaan toistaiseksi näitä ympäröivää puistoa, koska ehdotusta tämän järjestämistä ja käyttämistä varten ei vielä ollut olemassa. Lähemmin esiintuomillaan syillä ehdotti Kamari sen vuoksi, että Arkeologiselle toimistolle olisi vastattava, ettei Kaupunginvaltuusto voinut valtion käytettäväksi jättää Hakasalmen huvilatilaa, mutta että Valtuusto suostuisi viiden vuoden ajaksi valtiolle vuokraamaan tilan päärakennuksen ynnä kaksi siihen kuuluvaa sivurakennusta museotarkoituksiin käytettäväksi ehdoilla: että valtio suorittaisi siitä kaupungille 6,000 markan vuotuisen vuokran; että vuokrasopimus heti lakkaisi olemasta voimassa, jos n. k. Antellin lahjoitukseen kuuluvat kokoelmat, Lääket. Licensiaatti K. F. Antellin testamentissa mainitusta syystä tulisivat siirtymään kaupungin hoidettaviksi sekä sanottuihin kokoelmiin kuuluvia taide- ja muita esineitä ei enää säilytettäisi Ateneumissa tai muualla yhdessä valtion kokoelmien kanssa; että Arkeologinen toimisto sitoutuisi kaupungin-viranomaisten kanssa tehtävän sopimuksen mukaan päärakennuksessa jättämään sopivan sijan Överstinrouva Karamzinen kaupungille lahjoittamaa tervehdysadresseja

¹⁾ Kpvn pöyt. 26 p. toukok. § 27. — ²⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 19 p:ltä N:o 70 (Kpvn pain. asiak. N:o 14). —

sisältävää, veistokoristuksilla varustettua kaappia varten; sekä että kaupunki kustantaisi vuokra-ajan kuluessa ainoastaan rakennusten ulkokorjauksen ja pitäisi asianmukaisessa kunnossa niitä lähinnä ympäröivän paikan ja niiltä Viertotielle johtavan tien.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ Kaupunginvaltuusto jättää asian näissä kohdin vastedes tapahtuvan esittelyn varalle.

Kumminkin antoi Valtuusto Rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä välttämättömiin korjaustoimenpiteisiin puheenaolevan tilan rakennusten kunnossa pitämiseksi sekä jättää Valtuustolle ehdotuksen sellaisista laajemmista parannuksista, jotka sitä paitsi olisivat tarpeen vaatimat, minkä ohessa Valtuusto oikeutti Rahatoimikamarin sallimaan 76-vuotiaan kuskinlesken Maria Kahiseffin, joka 48-vuoden ajan oli ollut Överstinrouva Karamzinen palveluksessa, toistaiseksi maksutta asumaan huvilaan kuuluvassa portinvartijantuvassa. Ja kehoitti Kaupunginvaltuusto Puutarhalautakuntaa Valtuustolle jättämään ehdotuksen Hakasalmen puiston järjestämisestä ja käyttämisestä. Kirjeessä 6 päivältä kesäkuuta pyysi Puutarhalautakunta tämän jälkeen että lopullisen kaavan laatiminen puistoa varten saisi jäädä hiukan tuonneemmaksi, mutta ehdotti että se heti annettaisiin yleisön käytettäväksi sekä että Hakasalmen ja Hesperian välillä oleva aita poistettaisiin ja alue toistaiseksi pidettäisiin kansanpuistona, mihin esitykseen Kaupunginvaltuusto suostuikin.²⁾ Rahatoimikamarin esityksestä³⁾ valtuutti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto sittemmin Kamarin tämän määräämillä ehdoilla myöntämään Ylioppilasten yhteiselle kansanvalistuskomitealle, Raittiusseura Koitolle ja yhdistyksen Arbetets vänner Töölön haaraosastolle oikeuden vuoden 1904 edellisellä puoliskolla maksutta käyttää niitä Hakasalmen huvilan huoneita, jotka Rakennuskonttori vasojen kestävyyteen nähden havaitsi siihen sopiviksi.

Sittekun Rahatoimikamari edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuustolle jättänyt ehdotuksen tilojen N:o 50 Salli, N:o 51 Kaavi, N:o 52 Savila och N:o 53 Dal vastaisesta käyttämisestä, sisältäen tämä ehdotus etupäässä että näiden tilojen viljelty osa luovutettaisiin, palstoihin jaettuna, vuokralle kymmenen vuoden ajaksi eteenpäin, että tilojen tonttipaikat vuokrattaisiin niinkään kymmeneksi vuodeksi näiden tonttien silloisille haltijoille, ja että tilojen metsämaa jätettäisiin käyttämättä ja asetettaisiin kaupungin yleisen metsänhoidon alaiseksi, sekä Kaupunginvaltuusto oli

Salli, Kaavi,
Savila ja Dal
tilain käyttä-
minen.

¹⁾ Kpvn pöyt. 21 p:ltä huhtik. § 11. — ²⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. § 12. — ³⁾ Rhkrin kirj. jouluk. 17 p. N:o 395. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. § 19.

kehottanut Rahatoimikamaria toistaiseksi kahdeksi vuodeksi eteenpäin, eli 1903 vuoden loppuun pitentämään näiden tilojen¹⁾ vuokra-ajat, asetti²⁾ Kaupunginvaltuusto asiaa edelleen valmistelemaan eri valiokunnan. Antamassan mietinnössä lausui³⁾ valiokunta että puheenalaisten tilojen käyttäminen näytti olevan jossakin määrässä riippuvainen siitä, mikä päätös tehtäisiin kaupungin varapuutarhan vastaisesta sijoituksesta. Tämän puutarhan paikaksi ehdotettuja alueita Gumtähden ja Vallgårdin maalla ei valiokunta esiintuomillaan syillä katsonut voivansa puoltaa, jota vastoin valiokunta Puutarhalautakunnan kanssa neuvoteltuaan ehdotti että paikaksi kaupungin varapuutarhaa varten luovutettaisiin kartalla punaisella värillä merkitty osa Savilan tilaa. Mullan ottamista varten voitaisiin taas Puutarhalautakunnan käytettäväksi antaa eräs paikka huvila-alueella N:o 43 Malm siellä olevan ruutikellarin läheisyydessä.

Mitä sitten tuli jäljellä olevaan osaan tiloja N:o 50—53 huomautti valiokunta että osia siitä oli otettu Kaupunginvaltuuston hyväksymään Töölön alueen asemakaavaan asunto- ja huvilatontteina ja että useat näistä tonteista sijaitsivat valmiiksi tasoitetun kadun, Länsi Viertotien, varrella, minkä vuoksi kaupunki saattaisi katsoa edulliseksi myydä ne, niin pian kuin vahvistus sanotulle asemakaavalle oli saatu Länsi Viertotien ja tontteihin idässä rajoittuvan tien välinen alue olisi siis annettava vuokralle lyhyeksi aikaa, ainoastaan vuodeksi kerrallaan, lukuunottamatta kumminkin niitä paikkoja, joille jo oli rakennettu ja joiden vuokra-aika voitaisiin määrätä viideksi vuodeksi; jotta nykyiset haltijat olisivat tilaisuudessa vielä jonkun ajan eteenpäin käyttämään hyväksensä rakennuksiansa. Puheenaolevan maan muitten osien vuokra-ajan arveli valiokunta mainitsemillaan syillä olevan vahvistettavan viideksi vuodeksi, minkä ohessa valiokunta näistä palstoista ehdotti suoritettavaksi seuraavat vuokrat:

viljelyspalstasta N:o 1 Salli	Smk.	200: —
” ” 2 ”	”	550: —
” ” 3 Kaavi	”	250: —
” ” 4 ”	”	1,050: —
” ” 5 Länsi Savila	”	500: —
” ” 6 ” Dal	”	700: —

¹⁾ Kts 1902 vuod. kert. siv. 17. — ²⁾ Kpvn pöyt. helmik. 3 p. § 5. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 38.

viljelyspalstasta N:o 7 Länsi Dal	Smk.	200: —
” ” 8 Itä Savila	”	500: —
” ” 9 ” Dal	”	800: —
” ” 10 Pohjois Dal	”	250: —
tonttipaikasta Salli	Smk.	300: —
” Kaavi	”	400: —
” Savila	”	240: —
” litt. A. Dal	”	60: —
” litt. B.	”	75: —
” litt. C.	”	50: —
” litt. D.	”	150: —

Kun sitäpaitsi valiokunnan tietoon oli tullut että huvilatilan N:o 49 Toivo vuokra-aika päättyi vuoden lopussa, oli valiokunta katsonut asiak-sensa kysymyksen yhteydessä mainittujen tilojen käyttämisestä käsitellä myöskin kysymystä Toivon vastaisesta käyttämisestä ja oli valiokunta sitä mieltä että sillä löytyvistä rakennusryhmistä muodostettaisiin kaksi tonttia, joista voitaisiin pyytää 400 ja 700 markan suuruinen vuokra, kun taas muu osa Toivoa, joka vastedes tulisi yhdistettäväksi Eläintarhaan, annettaisiin samalla tavoin kuin yllämainitut viljelysmaat vuokralle viiden vuoden ajaksi, ollen Rahatoimikamarin lähemmin laskeminen siitä suori-tettava alin vuokramaksu. Valiokunta ehdotti sen vuoksi että Kaupungin-valtuusto tahtoisii päättää valtuuttaa Rahatoimikamarin:

Kamarin edessä toimitettavalla julkisella huutokaupalla enimmäin maksaville, ei kuitenkaan edellämainittuja alempia vuosimaksuja vähem-mästä, vuokralle tarjoamaan tiloihin Salli, Kaavi, Savila ja Dal kuuluvat mietintöä seuraavalla kartalla merkityt viljelyspalstat N:o 1—10, palstat N:o 1, 3, 5 ja 6 toistaiseksi ainoastaan vuodeksi ja muut palstat viideksi vuodeksi kerrallaan;

samalla tavalla ja niinikään viiden vuoden ajaksi vuokralle antamaan viljelysmaan huvilatilalla Toivo;

myöskin viideksi vuodeksi vuokralle antamaan seuraavat, kartalla lähemmin rajoitetut tonttipaikat, nimittäin: Sallin leskirouva K. Popoffin perillisille 300 markan vuotuista vuokramaksua vastaan; Kaavin apteek-kari A. Lindströmille 400 markan vuotuista vuokraa vastaan; Savilan tonttipaikan puutarhuri W. Schoschkoffille 240 markan vuokraa vastaan; litt. A, B, C ja D tilalla Dal Bogdanoffin parillisille, rouva H. S. Berg-

manille ja A. S. Holmgrenille 60, 75, 50 ja 150 markan vuotuisia vuokramaksuja vastaan; sekä Toivon tonttipaikat, pohjoisen leskirouva Olga Korelenille ja etetäisen leskirouva W. Graschoffille 700 ja 400 markan vuotuista vuokraa vastaan; sekä

jättämään puheenalaisten tilain metsämaan käyttämättä ja asettamaan sen kaupungin yleisen metsänhoidon alaiseksi.

Edelleen puolsi valiokunta että Valtuusto päättäisi:

Puutarhavaluokunnan käytettäväksi, kaupungin varapuutarhan siirron valmistelemista varten, 1 päivästä tammikuuta 1904 antaa, kartalla punaisella värillä merkityn alueen Savilan tilalla, johon alueeseen vastedes yhdistettäisiin samalla tavalla merkitty osa Kaavin tilaa sekä, Savilan tonttipaikalle ylempänä määrätyn vuokra-ajan päätyttyä, myöskin vastamainitun alueen; sekä

mullanotto paikaksi Puutarhalautakunnalle luovuttaa tarpeellisen alueen huvilatilalla N:o 43 Malm sen läheisyydessä nykyään olevan ruutikellarin luota.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto yllämainitut neljä ensimmäistä pontta, jota vastoin Valtuusto, mitä tuli ehdotukseen muuten, päätti, hylkäämällä valiokunnan viimeistä edellisessä ponnassa tekemän esityksen, valtuuttaa Rahatoimikamarin edelleen vuodeksi vuokralle antamaan sanotut alueet, sekä että viimeisen ponnin sisältämä ehdotus sai raueta.

Puitten kaataminen kaupungin mailta.

Sittekun Kaupunginvaltuusto hätäaputoita koskevan kysymyksen yhteydessä edellisenä vuonna oli kehottanut Rahatoimikamarin hankkimaan selvityksen siitä, löytyikö ja missä määrässä kaupungin mailta kaadettaviksi kelpaavia ja yli-ikäisiä puita, jätti²⁾ Rahatoimikamari tämän selvityksen, minkä ohessa Kamari esiintuomillaan syillä ehdotti, että aikeissa oleva metsänkaataminen saisi jäädä sikseen, mutta että Rahatoimikamari valtuutettaisiin seuraavan talven kuluessa tai vastedes, kun siihen syystä tai toisesta ilmaantuisi aihetta, kaadattaa sellaiset Gumtähden metsässä löytyvät rungot, jotka 1,75 metrin korkeudella maasta olisivat läpimitaltaan 32 senttimetriä tai enemmän. Tämän esityksen hyväksyikin³⁾ Kaupunginvaltuusto.

Meilansin asuinhuvilan N:o 27 vuokra-ajan pitentäminen.

Rahatoimikamarilta oli asuinhuvilan N:o 27 Boekholma Meilansissa vuokraaja anonut sellaista vuokra-ajan pitennystä kuin vuokrakirjan 13 §:ssä edellytetään; ja pyysi⁴⁾ Rahatoimikamari, toimituttuaan katsel-

¹⁾ Kpvn pöyt. 15 jouluk. § 4. — ²⁾ Rhkrn kirj. 12 p. helmik. N:o 45. — ³⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 10 p. § 2. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. syysk. 40 p. N:o 222.

muksen paikalla, Kaupunginvaltuustolta oikeutusta kahdenkymmenen vuoden ajaksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 1923, korotettua vuokramaksua 75 markkaa vuosilta 1923—1932 ja 90 markkaa vuosilta 1933—1942 vastaan pitentämään sanotun asuinhuvilan vuokra-aikaa ehdolla että oheeniitetyllä pohjapiirroksella osotetut tasoitus- ja istutustyöt aljettaisiin ja päätettäisiin ennen vuoden 1902 loppua sekä pidettäisiin senjälkeen hyvässä kunnossa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä tämän Kamarin ehdotuksen.

Sittenkun Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan oli 1 päivästä tammikuuta 1899 viiden vuoden ajaksi antanut vuokralle neljä entiseen huvila-alueeseen N:o 22 Södervik knuluvaa asuintonttia ja maa-alueetta nimittäin yhden asuintontin (litt. A) rouva E. Sergejefille 600 markan vuosimaksua vastaan, yhden asuintontin (litt. B) puukauppias J. A. Janssonille 400 markasta ja kaksi aluetta (litt. C ja D) sahanomistaja J. C. Nordbäckille 100 markasta vuodessa, olivat mainitut vuokraajat pyytäneet vuokra-ajan pitennystä edelleenkin viiden vuoden ajaksi. Toimitutettuaan näillä tonteilla ja alueilla katselmuksen, pyysi ²⁾ Rahatoimikamari katselmusmiesten ehdotuksen mukaan lupaa entisillä ehdoilla pitentää vuokrasopimuksia vuoden 1908 loppuun, ollen kaupunki, jos tarve vaatisi, jo sitä ennenkin kuuden kuukauden irtisanomisajalla oikeutettu ottamaan takaisin alueet joko kokonaisuudessaan tai osittain, missä jälkimmäisessä tapauksessa vuokramaksut olisivat alennettavat suhteellisesti alueen vähennyksen mukaan; ja hyväksyi ³⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Entisellä
huvilatilalla
N:o 22 Södervik sijaitsevien
alueitten vuokra-ajan pitentäminen.

Koska tilalla N:o 21 Sörnäsissä sijaitsevain varastopaikkain N:o 2 ja 11 vuokra-oikeus, jotka varastopaikat 200 ja 250 markan vuotuisia vuokramaksuja vastaan viimeksi olivat olleet merikapteeni M. A. Svenssonilla vuokralla, vuoden lopussa päättyisivät, oli lähtökatselmus paikalla toimittettu, jolloin vuokraaja oli anonut saada edelleenkin hallita näitä alueita. Katselmusmiehet puolsivat niinikään vuokra-ajan pitentämistä 1908 vuoden loppuun ja vuokraehtojen pysyttämistä ennallaan, koska varastopaikat Sörnäsissä eivät enää olleet yhtä haluttuja kuin ennen. Rahatoimikamarin esityksestä ⁴⁾ päättikin ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto hyväksyä mainitun ehdotuksen.

Kahden tilalla
N:o 21 Sörnäsissä sijaitsevan
varastopaikan vuokraajan pitentäminen.

¹⁾ Kpvn pöyt. syysk. 29 p. § 11. — ²⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 274. — ³⁾ Kpvn pöyt. 1 p. jouluk. § 29. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 475. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 28.

Tilan N:o 125
Lilla Bäsšhol-
men vuokra-
ajan pitentä-
mistä koskeva
hakemus hyl-
jätty.

Sitävastoin hylkäsi¹⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdo-
tuksen²⁾ mukaan Kauppias Otto Strömbergin tekemän anomuksen että
vuokraoikeus tilaan N:o 125 Lilla Bäsšholmen pitennettäisiin, koska tämän
saaren vuokrakontrahdissa ei löytynyt mitään sellaista määräystä, joka
edellytti vuokrasopimuksen pitentämistä vuotta 1908 pitemmälle, eikä
saarella oltu toimitettu minkäänlaisia tasoitus- ja istutustöitä saaren kau-
nistamiseksi.

Kalliosaari
Skällarn vuok-
rattu Helsingin
Työväen Pur-
jehdusklubille.

Rahatoimikamarilta oli Helsingin Työväen Purjehdusklubi pyytänyt
että Kalliosaari Skällarn Ruoholahdessa kolmenkymmenen vuoden ajaksi
mahdollisimman alhaista vuokraa vastaan annettaisiin vuokralle klubille,
joka aikoi sinne rakentaa veneväen ynnä huoneen saarenvartijalle, tar-
peelliset ulkokuoneet ja sillat sekä mahdollisesti myöskin paviljongin.
Asiasta kuultuina ovat Rakennus- ja Satamakonttori katsoneet Skällarn'in
voitavan korkeintaan 25 markan vuotuista vuokramaksua vastaan vuokrata
mainitulle klubille kymmenen vuoden ajaksi, oikeudella vuokrasopimuksen
pitentämiseen edelleenkin kymmenen vuoden ajaksi ellei saari sitä ennen
ole tarpeen Ruoholahdensataman laiturien laajentamista varten, minkä
ohessa Satamakonttori on ehdottanut että vuokrasopimukseen olisi otettava
seuraava ehto, nimittäin: että kaupungin voimassa olevan satamajärjes-
tyksen 11 §:n määräyksen mukaan siltoja ei saisi saarelle rakentaa ilman
siihen erittäin hankittua lupaa; että klubin alukset sijoitettaisiin niin että
ne olisivat kiinnitetyt maalle; ettei erittäinkin liikenne Skällarnin ja
Houruinhuoneniemen välillä näiden vuoksi häiriintyisi, sekä että klubin
tulisi tarkoin noudattaa niitä ehtoja, jotka voimassa olevat säännökset ja
Satamakonttori saattoivat vaatia.

Jättäen asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja päätettäväksi
pyysi³⁾ Rahatoimikamari valtuutusta Satamakonttorin esittämillä ehdoilla ja
25 markan vuosimaksua vastaan Helsingin Työväen Purjehdusklubille
vuokraamaan saari Skällarn kahdenkymmenen vuoden ajaksi, ehdolla että
jos kaupunki vähintään kymmenen vuoden kuluttua vuokra-ajasta tarvit-
sisi saarta, se olisi kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen kaupungin
käytettäväksi jätettävä; ja hyväksyikin⁴⁾ Kaupunginvaltuusto tämän, esi-
tyksen.

Osakeyhtiön
Kansankodin
vuokratontit
Hermanninkau-
pungissa.

Osakeyhtiö Kansankodin pyynnön johdosta että yhtiön hallitsemasta
tontista N:o 4 kahdeksannessa korttelissa Hermanninkaupungissa I kau-
pungissa.

¹⁾ S:oin s:oin maalisk. 17 p. § 25. — ²⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 12 p. N:o 59. — ³⁾ Rhkrn kirj. 10 p. jouluk. N:o 285. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. 15 p. jouluk. § 17.

pungille suoritettavat, maksamatta olevat vuokramaksut annettaisiin anteeksi oli Kaupunginvaltuusto vuonna 1901 suostunut yhtiön anomukseen siten että siihen saakka suorittamatta olevat vuokramaksut saataisiin lyhentää, kuitenkin ehdolla että yhtiö saman vuoden kuluessa tekisi uuden kontrahdin puheenalaisesta tontista sekä että yhtiö täyttäisi ne määräykset, joilla naapuritontti N:o 2 mainitussa korttelissa oli yhtiölle annettu. Kaupunginvaltuustolle asetetussa kirjelmässä oli Osakeyhtiö Kansankoti sittemmin pyytänyt että yhtiö edelleenkin vapautettaisiin maksamasta vuokraa mainitusta tontista N:o 4 ja maksutta saisi käyttää tonttia N:o 2, sekä että kaupunki tyytyisi toiseen kiinnitykseen tonttiin N:o 4 vakuudeksi vuokramaksun suorittamisesta, ollen valtiolla ensimmäinen kiinnitys yhtiölle myönnetystä 100,000 markan lainasta. Sittekun Rahatoimikamari oli antanut¹⁾ vaaditun lausunnon asiassa, päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto että vaikka Osakeyhtiö Kansankoti oli laiminlyönyt uuden kontrahdin tekemisen kosketellussa suhteessa, yhtiö kuitenkin saisi edelleen nauttia sille aikaisemmin myönnettyä vapautusta suorittamatta olevien vuokrain maksamisesta ja että vuosilta 1900—1902 langennut, maksamatta oleva vuokra niinkään oli annettava anteeksi, jos yhtiö ennen vuoden loppua tekisi tontista kaupungin kanssa uuden vuokratrahdin, jota vastoin yhtiö muussa tapauksessa tulisi menettämään kaiken oikeuden sille myönnettyihin maksujen lykennyksiin ja etuihin. Sitäpaitsi oikeutettiin yhtiö toistaiseksi maksutta käyttämään tonttia N:o 2, ollen kaupungille kuitenkin pidätettynä oikeus vaadittaissa saada tämä tonttialue hallittavaksensa; ja hyväksyikin Kaupunginvaltuusto yhtiön tarjoaman vakuuden vuokramaksujen suorittamisesta.

Rahatoimikamarin esityksestä³⁾ päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto neljäksi vuodeksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 1904, pitentää Tohtori Edvard Juslinin kanssa tehdyn, Ulriikanporin kylpylaitosta ja uimahuonetta koskevan kontrahdin samaa vuosimaksua vastaan kuin edellisenäkin vuonna, eli 4,425 markasta, ja samoilla ehdoilla muutenkin.

Helsingin työväen rakennusosakeyhtiö oli Kaupunginvaltuustolta anonut työväenasuntojen rakentamista varten saada huutokaupatta lunastaa seuraavat kymmenen tonttia nimittäin N:o 1, 3, 5, 7 ja 9 Porvoonkadun, N:o 30, 32, 34 ja 36 Fredriksberginkadun ja N:o 28 Fleminginkadun varrella, kaikki vieretysten korttelissa N:o 362, muodostaen siis yhteinäisen

Ulriikanporin kylpylaitoksen ja uimahuoneen vuokra-ajan pitentäminen.

Tonttien lunastaminen työväenasunnoiksi.

¹⁾ Rhkrn kirj. 23 p. huhtik. N:o 98. — ²⁾ Kpvn pöyt. 5 p. toukok. § 21. — ³⁾ Rhkrn kirj. 7 p. toukok. N:o 111. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. 26 p. toukok. § 13.

ryhmän. Sen ohessa oli yhtiö ehdottanut korttelin tonttijaon muuttamista jossakin määrin, joka olisi tarpeen alueen rakentamista varten laaditun kaavan vuoksi, sekä että kaupunki tontin hinnan vakuudeksi tyytyisi kiinnitykseen lähinnä valtion lupaaman 350,000 markan kuoletuslainan kiinnityksen jälkeen. Rahatoimikamari, jolta vaadittiin¹⁾ lausunto asiassa, lausui²⁾ että puheenalainen yhtiö jo useitten vuosien kuluessa oli harjoittanut sen säännöissä määrättyä liikettä, jonka tarkoitus oli työväenluokalle ja varsinkin yhtiön osakkaille valmistaa terveellisiä ja halpoja asuntoja, sekä ehdotti että yhtiön sallittaisiin lunastaa kysymyksessä olevat tontit yhteensä 161,718 markan 74 pennin hinnasta, minkä ohessa Kamari puolsi yhtiön toivomaa muutosta korttelin tonttijakoon. Sitä vastoin ja koskei seikkaperäistä kustannusarviota rakennusajetta varten oltu oheenliitetty ei Rahatoimikamari katsonut voivansa antaa lausuntoa yhtiön anomuksesta, että valtiolle myönnettäisiin kiinnitysoikeus edellämaitusta lainasta kaupungin edellä, mutta esitti että tämä kysymys jätettäisiin Kamarin vastaisen harkinnan varalle, tämä kun aikaisemmin oli valtuutettu erällä ehdoilla myöntämään tontin lunastussumman vakuudeksi vahvistetun kiinnityksen siirtämisestä.

Kaupunginvaltuuston kaikin puolin hyväksyttyä³⁾ Rahatoimikamarin esityksen, kuitenkin ehdolla että yhtiö vuoden kuluessa sen jälkeen kuin tämän aiheuttama kaupunginasemakaavan muutos oli vahvistettu kaupungilta ostaisi luetellut tontit, sekä yhtiö oli selittänyt suostuvansa ehdotetusta hinnasta lunastamaan ne, päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä Keisarilliselta Senaatilta anoa vahvistusta mainitulle kaupunginasemakaavan muutoksen ehdotukselle.

Tontin lunastaminen fysiologista laboratoriota varten.

Rahatoimikamarilta oli Aleksanterin Yliopiston konsistorio pyytänyt että Nikolainkadun puoleinen tontti N:o 20 korttelissa N:o 140 Siltavuorella, joka tontti oli eroitettu jotakin julkista rakennusta varten, arvioimisen jälkeen mutta huutokaupatta myytäisiin Yliopistolle paikaksi fysiologista laboratoriota varten. Katselmuksessa arvioitiin tontti 20 markan mukaan neliömetriltä 34,421 markkaan, otaksumalla että tontin ulkopuolelle suunnitellun terassin tukimuurineen ja portaineen kustantaisi ostaja. Mainitsemalla että tämän tontin tarkoitus tulisi täytetyksi jos se luovutettaisiin sanottuun tarpeeseen, ehdotti⁵⁾ Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuusto oikeuttaisi Kamarin 34,421 markan hinnasta Aleksanterin Yliopistolle

¹⁾ Kpvn pöyt. 5 p. toukok. § 26. — ²⁾ Rhkrn kirj. 28 p. toukok. N:o 134. — ³⁾ Kpvn pöyt. 9 p. kesäk. § 17. — ⁴⁾ S:in S:in 8 p. syysk. § 43. — Rhkrn kirj. lokak. 8 p. N:o 239.

myymään puheenaolevan tontin ehdolla että Yliopisto rakennuttaisi ja ylläpitäisi mainitun terassin. Ja hyväksyi¹⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Sittekun Kaupunginvaltuusto, kysymyksen nostettua uuden talon rakentamista varten suomalaiselle normaalilyseolle tarpeellisen tontin ostamisesta, edellisenä vuonna oli selittänyt kaupungin suostuvan valtiolle luovuttamaan tontit N:o 4 ja 6 Ratakadun varrella yhteensä 56,937 markan 82 pennin hinnasta²⁾, ilmoitettiin Kaupunginvaltuustolle Maistraatin kirjjeessä että puheenalaiset tontit ostettaisiin mainittua tarkoitusta varten ja että Uudenmaan läänin Kuvernööriä oli käsketty valtion puolesta kaupunginviranomaisten kanssa tekemään tämän kaupan, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto jätti³⁾ Rahatoimikamarin tehtäväksi kauppakirjan antamisen kaupungin puolesta näille tonteille.

Tontin luostaminen suomalaisista Normaalilyseota varten.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto sitoutunut⁴⁾ paikaksi teollisuuskoulurakennusta varten Suomen valtiolle luovuttamaan tontit N:o 2 ja 3 korttelissa N:o 301 b Kalliossa 83,288 markan 94 pennin hinnasta ehdolla että Valtuusto ennen vuoden 1903 loppua saisi tiedon siitä, oliko valtio tämän tarjouksen hyväksynyt. Sittekun Teollisuushallitus oli kirjjeessä Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut, ettei tätä kysymystä ehditty ennen mainitun vuoden loppua ratkaista sekä Keisarillisen Senaatin käskystä pyytänyt määrä-ajan pitentämistä vuoden 1904 loppuun, päätti⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tähän suostua.

Kysymys tontin luostamisesta teollisuuskoulua varten.

Sittekun Lääketieteentohtori Adolf Törngren ynnä muut lääkärit olivat Kaupunginvaltuustolta anoneet, että käyttämätön tontti N:o 2 Annan kadun varrella korttelissa N:o 110 luovutettaisiin hakijoille avoimena yhtiönä tai osakeyhtiönä ehdolla että tontille rakennettaisiin ja ylläpidettäisiin sairashuonelaitos, oli Rahatoimikamari tästä vaaditussa lausunnossa esittänyt⁶⁾ että mainittua, erittäin kallisarvoista tonttia ei annettaisi tähän tarkoitukseen. Siihen katsoen että kaupungin oma velvollisuus sairaanhoitoon nähden saattaisi tämän uuden laitoksen kautta suuressa määrin vähentyä, puolsi Kamari kuitenkin yrityksen kannattamista antamalla sille tontti ilmaiseksi, pidättämällä kaupungin erinäisiä etuja, kuten jonkun verran vapaasijoja sairashuoneessa tai paikkoja halvemmasta maksusta, poliklinikoita y. m. Asiaa esisteltäessä päätti⁷⁾ Kaupunginvaltuusto yhty-

Kysymys tontin antamisesta sairashuonelaitosta varten.

¹⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 14. — ²⁾ Kts. 1902 vuoden kertomus siv. 21. — ³⁾ Kpvn pöyt. 9 p. kesäk. § 20. — ⁴⁾ Kts. 1902 vuoden kert. siv. 21. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. 15 p. jouluk. § 3. — ⁶⁾ Rhkrn kirj. 5 p. helmik. N:o 42. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p. § 6.

mällä Rahatoimikamarin ehdotukseen kehoittaa Kamaria hakijain kanssa neuvoteltuaan ehdottamaan uusi tontti puheenalaista tarkoitusta varten ynnä ne lähemmät ehdot, jotka hakijoille ehkä olisivat määrättävät.

Kysymys tonttien N:o 5 ja 7 Vyökadun varrella myymisestä.

Edellisenä vuonna oli Vankeinhoitohallitus Rahatoimikamarilta pyytänyt tietoa siitä, olisiko kaupunki ja millä ehdoilla taipuvainen kruunulle myymään tontin N:o 5 Vyökadun varrella korttelissa N:o 159 Katajanokalla. Kaupunginvaltuusto oli kumminkin jo Senaattiin jättänyt Katajanokan asemakaavan muutosehdotuksen, minkä kautta sanottu tontti jaettaisiin kahteen tonttiin, N:o 5 ja 7, yhteensä noin 240 neliometriä laajemmat kuin alkuperäinen tontti N:o 5. Sitteksen vahvistus mainitulle asemakaavan ehdotukselle oli saatu sekä Vankeinhoitohallitus uudistanut kysymyksensä tonttien N:o 5 ja 7 Vyökadun varrella myymisestä, pyysi¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta oikeutta Vankeinhoitohallitukselle vastata, että kaupunki suostui kruunulle myymään mainitut kaksi tonttia 41,934 markan 75 pennin ja 33,753 markan 12 pennin hinnasta, mihin ne olivat arvioidut. Valmistusvaliokunnan ehdutuksesta hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen, lisäämällä että kysymyksenalainen tarjous oli voimassa ainoastaan vuoden loppuun saakka.

Kysymys vuokratontin N:o 20 Lapinlahdenkadun varrella myymisestä rauennut.

Edellisenä vuonna oli Kaupunginvaltuusto valtuuttanut Rahatoimikamarin koristemaalarin leskelle Maria Hellstenille, jolla oli 1 päivään toukokuuta 1903 vuokralla Lapinlahdenkadun varrella korttelissa N:o 166 oleva tontti N:o 20 myymään mainitun tontin 41,839 markan 32 pennin³⁾ hinnasta. Rahatoimikamari ilmoitti⁴⁾ kumminkin leskirouva Hellstenin sallittaneen, ettei hän kyennyt täyttämään tontin lunastamiselle määrättyjä ehtoja, ja sen vuoksi pyytäneen että kysymys tästä saisi raueta ja leskirouva Hellstenin sallittaisiin edelleen pitää tontti vuokralla, johon anomukseen Rahatoimikamari oli suostunutkin, koskei kauppakirjaa oltu tontista vielä annettu.

Lausuntoja tonttien yhteenrakentamisesta.

Sitteksen Maistraatti oli pyytänyt Kaupunginvaltuustolta lausuntoa Vakuutusosakeyhtiö Kalevan hakemuksen johdosta saada Yrjönkadun varrella korttelissa N:o 61 Önnen olevan tontin N:o 14 kanssa rakentaa ja yhdeksi tontiksi yhdistää jo yhteenpannut tontit N:o 5 Erottajakadun ja 1 Uudenmaankadun varrella sekä Rahatoimikamaria ja Terveyslautakuntaa oli asiassa kuultu, päätti⁵⁾ Kaupunginvaltuusto puoltaa anomuksen

¹⁾ Rhkrn kirj. helmik. 5 p. N:o 42. — ²⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 13. — ³⁾ Kts. 1902 vuoden kesk. siv. 27. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. marrask. 12 p. N:o 269 ja Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 23. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 17 p. § 24.

myöntämistä Terveyslautakunnan esittämällä ehdolla, että puheenalaisten kolmen tontin yhdistämisen kautta syntyneelle tontille ei saisi rakentaa laajemmalle kuin mikä olisi sallittu, jos kukin tontti rakennettaisiin erikseen. Samoilla ehdoilla puolsi Kaupunginvaltuusto myöskin Pankinkamreeri C. R. Ignatiusen Maistraattiin jättämää anomusta saada rakentaa yhteen tontit N:o 3 ja 5 Siltasaarenkadun varrella sekä N:o 4 Hagnäsirantakadulla, kaikki korttelissa N:o 300¹⁾; kauppias Emil Leschin hakemusta saada rakentaa yhteen tontit N:o 8 ja 10 Kapteeninkadun varrella korttelissa N:o 182 Brushanen;²⁾ ynnä Kiinteimistöosakeyhtiö Elisabetin anomusta saada yhteenrakentaa tontit N:o 5 ja 6 Maneesikadun varrella korttelissa N:o 19 Peura.³⁾

Sen jälkeen kuin Maistraatti edelleen oli pyytänyt Kaupunginvaltuustolta lausuntoa kivityömies Johan Johanssonin anomuksen johdosta, että tontti N:o 13 Alppikadun varrella korttelissa N:o 321 saataisiin jakaa, päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksesta puoltaa anomusta, kumminkin ehdolla, että tällainen lupa ei oikeuttaisi hakijaa vaatimaan mainitun katuosan tasoittamista ennenkuin kaupunki katsoisi tämän edulliseksi. Mitä tuli kapellimestari A. Laurentin ja Huvilanomistaja E. Gustafssonin Maistraattiin jättämään hakemukseen saada halkaista heidän yhteisesti omistamansa tontti N:o 1 Hämeenkadun varrella korttelissa N:o 301 a, ilmoitti⁵⁾ Valtuusto, ettei sillä ollut hakemusta vastaan mitään muistutettavaa.

Lausuntoja tonttien halkaisemisesta.

Sittekun Kansakoulunjohtokunta oli Kaupunginvaltuustolle ehdottanut että Tehtaankadun varrelta tai sen läheisyydestä varattaisiin vähintään 3,000 neliömetrin suuruinen tontti tulevaa kansakoulurakennusta varten, oli Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa maininnut⁶⁾ että Kamarikin katsoi kansakoulurakennuksen kaupungin eteläisimmässä osassa piakkoin käyvän tarpeelliseksi. Tonttipaikaksi tälle oli Rakennuskonttori vaihtoehtoisesti ehdottanut tontit N:o 5 ja 7 Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 127, N:o 15 ja 17 Pietarinkadun varrella korttelissa N:o 128 sekä N:o 15 ja 17. Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 126, joista tonteista Kansakoulunjohtokunta oli katsonut kahden viimeksimainitun tarjoavan suurimmat edut sekä pinta-alan laajuuteen ja verrattain huoneihin tasoituskustannuksiin nähden että myöskin siinä suhteessa että

Kansakoulurakennusta varten Tehtaankadun varrella varattu paikka.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 18. — ²⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 8. — ³⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 8. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 37. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. § 4. — ⁶⁾ Rhkrn kirje jouluk. 10 p. N:o 286.

näille tonteille rakennettu kansakoulutalo edullisesti viettäisi kaakkoon ja avoimeen paikkaan päin. Näitä tontteja, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli noin 4,300 neliometriä, piti myöskin Rahatoimikamari tarkoitukseen sopivina sekä esitti siis että tontit N:o 15 ja 17 Tehtaankadun varrella korttelissa N:o 126 varattaisiin tulevan kansakoulurakennuksen paikaksi; ja hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto Kamarin ehdotuksen.

Uutta paloasemaa varten varattu tonttipaikka Kallion alueella.

Edellisenä vuonna oli Palotoimikunta Kaupunginvaltuustolta pyytänyt että tontit N:o 1—4 korttelissa N:o 336 yhdennessätoista kaupunginosassa varattaisiin tulevaa paloasemaa varten. Antamassaan lausunnossa mainitsi²⁾ Rahatoimikamari että sanotut tontit sijaitsivat vuoden 1906 loppuun vuokralle annetulla Echo-alueella, mutta että Rakennuskonttori oli katsonut lähellä sijaitsevain, suurimmaksi osaksi käytettävissä olevain tonttien N:o 2, 7 ja 4 korttelissa N:o 327 voitavan ensinmainittujen tonttien sijasta käyttää puheenalaiseen tarkoitukseen, koskei mainittavaa eroavaisuutta näiden kahden tonttiryhmän välillä pinta-alan laajuuteen, perussuhteisiin ja tarpeellisten tasoitustöiden suuruuteen näiden. Kun Palotoimikuntakin oli selittänyt ettei sillä ollut mitään muistutettavaa Rakennuskonttorin mainittua ehdotusta vastaan, puolsi Rahatoimikamari sitä; ja päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta että tontit N:o 2, 7 ja 4 korttelissa N:o 327 yhdennessätoista kaupunginosassa varattaisiin uuremman paloaseman rakentamista varten niille. Palotoimikunnan pyynnön johdosta että sanotun paloaseman eskissipiirustusten laatimista varten myönnettäisiin määräraha määräsi⁴⁾ Kaupunginvaltuusto sen jälkeen Rahatoimikamarin esityksestä⁵⁾ että seuraavan vuoden menosääntöön otettaisiin puheenalaista tarkoitusta varten 1,000 markan suuruinen määräraha.

Tontti työväenyhdistysten rakennusta varten.

Kaupunginvaltuustolta oli Helsingin Työväenyhdistys ja useat paikkakunnalla toimivat ammattiyhdistykset pyytäneet että kunta antaisi ensinmainitulle yhdistykselle maksutta tontin ajanmukaista rakennusta varten kaupungin työväenseuroille tahi, jollei sopivaa paikkaa olisi saatavissa, että 100,000 markan suuruinen rahamäärä myönnettäisiin sellaisen tontin ostamista varten. Hakijat mainitsivat että Helsingin Työväenyhdistys tosin omisti talon N:o 27 Yrjönkadun varrella, joka oli ostettu vuonna 1889 85,000 markan hinnasta, mistä 45,000 markkaa vielä oli maksamatta, mutta että sillä olevat vanhanlaiset rakennukset olivat tarkoitukseensa

¹⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 15 p. § 18. — ²⁾ Rhkrn kirje huhtik. 2 p. N:o 81. — ³⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 10. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 15. — ⁵⁾ Rhkrn kirje toukok. 7 p. N:o 112.

sopimattomat ja aivan riittämättömät ja ettei tontti ollut sovelias aijotunlaiseen rakennusyritykseen. Tämän aikeen toteuttamista varten oli perustettu osakeyhtiö 150,000 markan pohjapääomalla jaettuna 1,500 osakkeeseen, joista 410 jo oli merkittyinä. Sittekun Rahatoimikamarilta oli tämän johdosta vaadittu ¹⁾ lausunto, antoi Kamari Työväenasiain lautakunnalle ensi kädessä tilaisuuden lausua mielipiteensä asiasta ja lausui lautakunta että, vaikka kysymyksenalaisten työväenseurojen harjoittama toiminta etupäässä tarkoitti jäseniensä taloudellisten ja valtiollisten etujen valvomista, tunnustaa täytyi että se saattoi edullisesti vaikuttaa etupäässä ruumiillista tvötä tekevään luokkain sivistämiseen ja kohottamiseen yhteiskunnallisessa suhteessa. Lautakunnan enemmistö ei ollut kuitenkaan voinut tulla vakuutetuksi siitä että tätä puolta yhdistysten toimintaa voitaisiin pitää niin suurenarvoisena, että niille kohtuudella ennen muita kunnassa löytyviä taloudellisten ja valtiollisten etujen valvomista varten perustettuja seuroja ja varsinkin ennen yhdistyksiä, joiden tarkoitusperä on puhtaasti sivistävä tai kasvattava, olisi annettava niin suuri apu kunnan puolelta, kuin hakemuksessa oli pyydetty. Sitävastoin oli Lautakunnan mielestä oikeudenmukaista että kunta kannattaisi työväen suoranaisia sivistyspyrinnöitä niissäkin piireissä, joiden keskuudesta puheenaoleva anomus oli lähtenyt. Mutta varmaa viittausta huoneuston saamisesta positiivista opetusta varten ei hakemuksessa löytynyt, vielä vähemmin oli olemassa minkäänlaisia takeita siitä että sellainen opetus tulisi toimeen, minkä johdosta Lautakunnan enemmistö ehdotti että hakemus silloisessa muodossaan hyljättäisiin. Yhtyen tähän lausuntoon ehdotti ²⁾ Rahatoimikamari, ettei hakemus antaisi Kaupunginvaltuuston puolelta aihetta enempiin toimenpiteisiin, mutta päätti ³⁾ Valtuusto selittää periaatteessa suostuvansa luovuttamaan maksuton tontti hakemuksessa mainittuun tarkoitukseen sekä palautti siis asian Rahatoimikamariin ja kehoitti tätä hakijain tahi heidän asiamiestensä kanssa neuvoteltuaan jättämään ehdotuksen tontista, joka soveltuisi tätä varten käytettäväksi, ynnä ehdot sen luovuttamiselle.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä oli insinööri K. Jansson ehdottanut suoranaisen liikeväylän rakentamista siitä kulmasta, missä Erottajakatu sekä Iso ja Pikku Robertinkadut yhtyvät Fredrikinkatuun, leikkaamalla korttelin N:o 94 sekä Punanotkon ja sivuuttaen Tehtaanpuiston, ynnä Tehtaan kadulta edelleen Rantakadulle meren rantaan Ursinin kallion

Ehdotettu uusi
liikeväylä
Erottajan ja
Merisataman
välillä.

¹⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 28. — ²⁾ Rhkm kirje lokak. 29 p. N:o 255. — ³⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. § 18.

kohdalle. Tästä ehdotuksesta vaati ¹⁾ Kaupunginvaltuusto lausuntoa Rahatoimikamarilta, jota samalla kehoitettiin lausumaan mielensä siitä, olisiko suunnitellun kadun varrella sijaitsevain tonttein myyminen toistaiseksi lakkautettava. Rakennuskonttori, jolta Rahatoimikamari oli vaatinut lausunnon asiassa, laski sanotun järjestelyehdotuksen toimeenpanemisesta johtuvat kustannukset ynnä tontin lunastushinnan vähän yli miljoonaan markkaan ja esitti pitemmässä perustellussa lausunnossa ²⁾ että ehdotus jätettäisiin huomioon ottamatta. Lähemmin mainitsemillaan syillä ehdotti ³⁾ myöskin Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuusto hylkäisi insinööri Janssonin puheenalaisen ehdotuksen sekä valtuuttaisi Kamarin esteettömästi tavallisessa järjestyksessä myymään ehdotetun liikeväylän varrella olevat tontit, mitä ehdotusta Valmistusvaliokunta kannatti. Kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kuitenkin antaa kysymyksen lähemmän harkinnan eri valiokunnan tehtäväksi, minkä jälkeen komitean tuli antaa Valtuustolle mietintö asiassa.

Ruutikellari
Edeslahden
luona.

Sittekun Maistraatti kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt valmistuviin toimenpiteisiin ryhtymistä siihen suuntaan että venäläisen sotaväen käyttämä ruutikellari Edeslahden rannalla siirrettäisiin toiseen paikkaan, kehotti ⁵⁾ Valtuusto Rahatoimikamaria antamaan asiasta lausunnon ja samalla erityisesti hankkimaan selvityksen sotaväen oikeudesta siihen alueeseen, jolla puheenalainen ruutikellari sijaitsee. Asian on Rahatoimikamari kuitenkin jättänyt riippuvaksi, kunnes vahvistus on saatu Töölön alueen asemakaavan ehdotukselle.

Väliaikainen
paikka ruumis-
asemaa varten.

Kaupunginvaltuustolle oli Helsingin ruotsalais-suomalainen seurakunnan hautausmaakomitea ilmoittanut että rautatienaseman alueella sijaitseva väliaikainen ruumisasema oli ehdottomasti muutettava pois kesäkuun alkuun ja ettei rautatieasemalta voitu tähän tarkoitukseen saada toista paikkaa, minkä vuoksi komitea oli pyytänyt että oheenliitetyllä kartalla merkitty paikka Ruoholahden rantakadun varrella ainakin toistaiseksi luovutettaisiin seurakunnalle. Rahatoimikamari, jolta vaadittiin ⁶⁾ lausunto asiassa, ilmoitti että Rakennuskonttori, asiassa kuultuna, oli katsonut komitean ehdottaman paikan Ruoholahden rantakadulla tarkoitukseen sopivaksi. Mutta kun tilaa sanotulla rantakadulla, joka pääasiallisesti oli sijoitettu satamaradan yhä kasvavan liikkeen tarpeiksi, ei ajan pitkäkään voitu käyttää ruumisasemaa varten, tulisi seurakunnan ensi tilassa ryhtyä toi-

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 9. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 17. — ³⁾ Rhkm kirj. huhtik. 16 p. N:o 92. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. § 17. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 15. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p. § 17.

miin lopullisen ruumisaseman perustamista varten uuden hautausmaan alueelle. Tämä paikka olisi tämän tapaiselle laitokselle luonnollisin ja helposti yhdistettävissä satamarataan, ilman että Töölön alueen asema-kaavaa tarvitsisi sanottavasti muuttaa. Edellyttämällä että Ruoholahden rantakatua ainoastaan lyhyemmän aikaa tarvitsisi käyttää ruumisaseman tarpeiksi, puolsi¹⁾ Rahatoimikamari pyydetyn paikan luovuttamista maksettua seurakunnalle, ollen tämä velvollinen kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen jättämään se takaisin kaupungille; ja hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Edellisen vuoden lopulla oli Rahatoimikamari antanut Kaupunginvaltuustolle lausunnon Keisarillisen Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimistuskunnan kysymyksen johdosta, koskeva sitä korvausta, joka kaupunkikunnalle olisi yleisistä varoista annettava puistikon perustamisesta ja kunnossa pitämisestä Polyteknillisen opiston talon sivurakennusten välissä Hietalahdentorilla.³⁾ Asiaa esiteltäessä päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto vastaukseksi ilmoittaa että kaupunki tahtoi ottaa toimittaaksensa ehdotetun puistikon perustamisen ja kunnossapidon 23,000 markan korvauksesta kerta kaikkiaan, jos puistikko varustettaisiin kukkaiskasveilla, mutta 19,100 markasta, jos siihen istutettaisiin ainoastan puita ja pensaita.

Puistikon ylläpitäminen Polyteknillisen opiston edustalla.

Viime vuoden menosääntöön oli otettu 6,700 markan arviomäärä urheilukentän kuntoonpanemista varten Eläintarhan⁵⁾ niitypalstoille N:o 6 ja 7, minkä ohessa Rahatoimikamaria oli kehoitettu jättämään tarkempi ehdotus määrärahan käyttämisestä. Rakennuskonttori toimitti tämän jälkeen kaupunginpuutarhurin avulla laskelman siitä, mitä tällä määrällä voitaisiin saada aikaan; ja kävi tästä selville että korkeintaan 2,500 neliometriä laajan urheilukentän perustamista varten tarvittaisiin maan ojittamiseen noin 1,600 markkaa ja tasoitustöihin 5,100 markkaa. Puutarhalautakunta ja Rakennuskonttori ehdottivat kuitenkin, että koska näin pieni kenttä tuskin olisi miksikään hyödyksi, ehdotettu määräraha saataisiin kokonaisuudessaan käyttää ojitustöihin jotta sittemmin seuraavana vuonna suurempi osa urheilukenttää voitaisiin yhdellä kertaa saada tasoitetuksi; ja ehdotti⁶⁾ Rahatoimikamari tämän mukaan että mainitut 6,700 markkaa käytettäisiin siten, että niillä etupäässä kustannettaisiin Eläintarhan niitypalstojen N:o 6 ja 7 yleinen kuivaaminen ja niiden osien erityinen ojittaminen, jotka olivat tarkoitettut urheilukentäksi ja ainoastaan tästä mahdollisesti

Urheilukenttä Eläintarhassa.

¹⁾ Rhkm kirje huhtik. 30 p. N:o 104. — ²⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. § 25. — ³⁾ Kts 1902 vuoden kert. siv. 19. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. tammik. 20 p. § 15. — ⁵⁾ Ktso 1902 v. kert. siv. 51. — ⁶⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 26 p. N:o 72.

liikenevät varat käytettävät aineiden ostamiseen tämän kentän kuntoonpanemista varten. Tämän esityksen hyväksyikin¹⁾ Kaupunginvaltuusto.

Hiihtomäkiä
Eläintarhaan.

Sittekun Helsingin hiihtoklubi oli Kaupunginvaltuustolta pyytänyt paikkaa Eläintarhan alueella kahta hiihtomäkeä varten, toinen tarkoitettu lapsille ja toinen varttuneemmalla nuorisolle, lähetettiin²⁾ asia Puutarhalautakuntaan, joka kirjeessä tammikuun 31 päivältä lausui, että klubi vasta seuraavana vuonna tahtoi käyttää ajottuja hiihtokenttiä, jotka tätä varten olivat kesällä pantavat kuntoon. Kun Puutarhalautakunta katsoi esityksen ansaitsevan kaikkea kannatusta kaupungin puolelta ja myöskin oli havainnut että sopivia hiihtomäkiä saattoi Eläintarhassa verrattain vähällä työllä tasoittaa pyysi Lautakunta valtuutusta sopivalla paikalla siellä luovuttamaan Helsingin hiihtoklubille kaksi mäkeä, ehdolla kuitenkin että klubin niiden kuntoonpanemisessa ja käyttämisessä tuli noudattaa niitä määräyksiä, jotka Lautakunta tai Kaupunginpuutarhuri saattoivat katsoa tarpeen vaatimiksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto suostua Puutarhalautakunnan esitykseen.

Haettu tontti-
paikka biolo-
gista museota
varten.

Kaupunginvaltuustolta oli Helsingin anniskelu-yhtiön Johtokunta pyytänyt että Valtuusto luovuttaisi tonttipaikaksi aikeessa olevaa biologista museota varten jommankumman oheenliitetyllä kartalla merkitystä kahdesta paikasta Hakasalmen huvilan alueella tai myöskin lausuisi tahtoisiko Valtuusto aijotun museorakennuksen sijoitettavaksi lähellä olevaan Hesperiaan, Eläintarhaan tai johonkin muuhun osaan kaupunkia. Sittekun Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa oli esittänyt⁴⁾ ettei hake-musta otettaisi ratkaistavaksi ennenkuin Johtokunta oli jättänyt esityksen määrärahan myöntämisestä rakennusta varten, päätti⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta että kysymys paikan luovuttamisesta mainittua museota varten saisi raueta.

Kahden normaali-
kellon sijoitus.

Sittekun Rahatoimikamari oli tehnyt⁶⁾ ehdotuksen kahden normaali-kellon sijoittamisesta, jota varten vuoden menosäännössä oli määräraha, päätti⁷⁾ Kaupunginvaltuusto että nämä kellot olivat asetettavat, toinen Hietalahdentorin kauppahallin keskioven yläpuolelle ja toinen Privatbanken talon nurkkaan Kauppatorille päin.

Myymälä virvoitusjuomain myymistä varten Tähtitornin-vuorella.

Kauppias I. Jusslin oli Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa oheenliitetyn piirustuksen mukaisen myymälän rakentamiseen Tähtitornin-vuo-

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 2. — ²⁾ Kpvn pöyt. tammik. 20 p. § 24. — ³⁾ Kpvn pöyt. helmik. 3 p. § 20. — ⁴⁾ Rhkrn kirje heinäk. 30 p. N:o 196. (Kpvn pain. asiak. N:o 29). — ⁵⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 3. — ⁶⁾ Rhkrn kirj. marrask. 5 p. N:o 258. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. § 17.

relle virvoitusjuomain myymistä varten; ja olivat sekä Puutarhalautakunta että Rakennuskonttori puoltaneet hakemusta ja ehdottaneet paikaksi sille „Floran kummun“ vieressä olevan koivikon. Rahatoimikamarin ehdotuksesta¹⁾ päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto myöntää kauppias Jusslinille luvan ehdotetulle paikalle rakentaa ja siellä toistaiseksi pitää sellaista virvoitusjuomain myymälää, kuin oheenliitetty piirustus osotti, 100 markan vuotuista maksua vastaan ja ehdolla että myymälä kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen muutetaan paikalta pois.

Rahatoimikamarille oli Helsingin Rakennusmestariklubi huomauttanut että merisatamassa ei löytynyt sopivaa rakennusainneiden lossauspaikkaa ja ympäristössä vallitsevaan vilkkaaseen rakennusliikkeeseen nähdessä pyytänyt että kestävä ja mukava, hevosin ja rattain kuljettava silta heti rakennettaisiin mainittuun satamaan. Sittekin sekä Satamakonttori että Rakennuskonttori olivat todistaneet että uusi lossaussilta merisatamaan oli erittäin tarpeen vaatima, esitti³⁾ Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuusto myöntäisi käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen 6,700 markkaa, mihin määrään Rakennuskonttori oli laskenut kustannukset tästä nousevan, sekä yaluttuuttaisi Kamarin hetimmiten ryhtymään pyydetyn sillan rakennuttamiseen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi⁴⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Uusi lossaus-
silta merisata-
massa.

Sittekin Kunnallisneuvos F. W. Grönqvist oli Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa maallenoususillan rakentamiseen Hakaniementorin rantaan sekä Rahatoimikamari samoin kuin Satama- ja Rakennuskonttorikin olivat puoltaneet⁵⁾ hakemusta, kumminkin ehdolla että silta kokonaan poistettaisiin Rahatoimikamarin puolelta tapahtuneen kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen, hyväksyi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto tämän hakemuksen Kamarin esityksen mukaan.

Maallenousu-
silta Hakanie-
mentorin ran-
nalla.

Useitten Vallgårdin alueen tontinhaltijain hakemus vesijohdon jatkamisesta hakijain tonteille jätettiin⁷⁾ sitävastoin aikanaan toistaiseksi, koska Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa oli huomauttanut⁸⁾ että vasta seuraavan vuoden menoarviota laadittaessa voitaisiin ottaa harkinnan alaiseksi, missä määrässä hakemukseen löytyi aihetta.

Hakemus Vall-
gårdin vesi-
johdon laajenta-
misesta.

Rahatoimikamariin jätetyssä esityksessä oli Helsingin ruotsalais-suomalaisen evankelis-luterilaisen seurakunnan Kirkkohallintovaliokunta lau-

Vedenottoaik-
koja Vanhalla
hautuumaalla.

¹⁾ Rhkrn kirj. jouluk. 3 p. N:o 280. — ²⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 15 p. § 15. —

³⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 26 p. N:o 71. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 31 p. § 11. — ⁵⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 2 p. N:o 82. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 8. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. touk. 5 p. § 8. — ⁸⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 2 p. N:o 78.

sunut, että, sittekun seurakunta oli vanhan hautuumaan saattamiseksi järjestettyyn ja siistiin kuntoon, toimittanut siellä puutarhalaitteita, olisi välttämätöntä laittaa sinne vedenottoaikka, josta laitteita voitaisiin kastella letkulla. Yksityisillä haudoilla olevain istutusten kastelemista varten oli yleisökin enemmän veden tarpeessa kuin mikä saatiin kahdesta hautuumaan laidassa olevasta kaivosta; ja pyysi Kirkkohallintovaliokunta sen vuoksi että kaupunki antaisi maksutta vesijohostaan seurakunnalle tarvittavan veden puheenaolevalle hautuumaalle, kuten kaupunki aikaisemmin oli myöntänyt vettä ilmaiseksi viereisellä n. k. uudella hautuumaalla sijaitsevista vedenottoaikoista. Vesijohtokonttorin puoleltua tätä anomusta määrääjäksi, esimerkiksi viideksi vuodeksi eteenpäin, ehdolla että seurakunta kustantaisi kaikki tarpeelliset putkijohdot, vapaakaivot ja kastelupaikat ynnä niiden vastaisen korjauksen ja ylläpidon sekä että se vesimäärä, joka kalenterivuoden kuluessa saataisiin kastelupaikoista maksutta kuluttaa, vahvistettaisiin korkeintaan 6,400 kuutiometriksi ja sen yli nouseva määrä maksettaisiin taksan mukaan, jätti¹⁾ Rahatoimikamari asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja pyysi valtuutusta viiden vuoden ajaksi eteenpäin vanhan hautuumaan puutarhalaitosten kastelemista varten myöntämään mainitulle seurakunnalle yllämainituilla ehdoilla vapaan veden ja sitäpaitsi sallimaan seurakunnan omalla kustannuksellaan hautuumaalle laittaa ja siellä ylläpitää yhden tai kaksi vapaakaivoa yleisön käytettäväksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi²⁾ Kaupunginvaltuusto tämän esityksen.

Vapautus takauksen asettamisesta vedenkulutuksesta.

Vuonna 1886 jatkettiin vesijohto lääninvankilaan Katajanokalla ehdolla että valtio takaisi vuotuisen vedenkulutusmaksun nousevan vähintään 8 % perustamis pääomasta, mikä takuumaksu kumminkin vuonna 1897 alennettiin 6 %, minkä ohessa lääninvankila oikeutettiin takuuseen nähden hyväkseen laskemaan vedenkulutusmaksut Wiaporin sotasatamasta. Sittekun alkuperäisen lääninvankilan tarpeiksi tarkoitettun putken sijalle oli asetettu toinen suurempi, joka kuului Katajanokan yleiseen putkiverkkoon, oli vesijohtokonttori ehdottanut, että lääninvankila vastaiseksi vapautettaisiin mainitusta sitoumuksesta, varsinkin kun takausmaksuja ei pitkiin aikoihin oltu kannettu syystä että vedenkulutus oli noussut yli taatun määrän. Rahatoimikamarin esityksestä³⁾ päätti⁴⁾ Kaupunginvaltuusto suostua Vesijohtokonttorin ehdotukseen.

¹⁾ Rhkrn kirj. toukok. 28 p. N:o 131. — ²⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. § 16. — ³⁾ Rhkrn kirj. heinäk. 16 p. N:o 189. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. § 31.

Sittekun Maistraatti oli velvoittanut Helsingin Naisyhdistyksen Neitsytpolun ja Pietarinkadun kulmassa sijaitsevan lastenkodintalon omistajana lokakuun kuluessa 1904 asianmukaisesti kivettämään osuutensa ensinmainittua tonttia, oli Yhdistys Rahatoimikamarille ilmoittanut että tämä meno tulisi tuntuvassa määrässä vähentämään sen muutenkin vähäisiä varoja. Ja kun mainittua kiinteistöä käytetään tarpeeseen, joka ansaitsee kunnan kannatusta, oli Yhdistys pyytänyt että kaupunki ottaisi huoleksensa puheenalaisen kadunkivittämistyön suorittamisen ja Yhdistys vapauttaisiin muusta huolesta ja kustannuksista tässä suhteessa kuin katuosan vastaisesta kunnossapitamisestä. Sittekun Rahatoimikamari oli hankkinut selvityksen siitä että Neitsytpolun kivettäminen mukulakivilla pitkin Naisyhdistyksen taloa N:o 5 sanotun kadun varrella tuottaisi 550 markan menon sekä Yhdistyksen käydyllyiseen toimintaan nähden puoltanut¹⁾ kysymyksessäolevaa anomusta, päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta sallia että mainittu kadunkivittämistyö saataisiin suorittaa kaupungin kustannuksella, kuitenkin ehdolla että talonomistaja olisi velvollinen vastedes pitämään tämä katuosa kunnossa.

Naisyhdistyksen lastenkodintonttiin kuuluvan osan Neitsytpolua kivettäminen.

Sittekun Rahatoimikonttori oli Rahatoimikamarilta pyytännyt Inpaa Merikadun tasoitustyön yhteydessä laittaa kanava sanotun kadun alle pitkin korttelia N:o 182, 183 ja 130, anoi³⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta valtuutusta Rakennuskonttorin pyynnön myöntämiseen ynnä otta-
maan seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioon puheenaolevan kanavan arvioidun kustannuksen 8,800 markkaa; ja hyväksyi⁴⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksen.

Kanava Merikadun alla.

Kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus oli kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle 24 päivältä helmikuuta mainitsemillaan syillä ehdottanut että vuoden tulo- ja menoarvioon otettu 485 metrin pituinen kaasujohto Boulevardinkadun alitse Fredrikinkadulta Hietalahdenrantaan päin jätettäisiin tekemättä, mutta että tätä varten ehdotettu määräraha 8,730 markkaa käytettäisiin Itä Henrikinkadulta Kolmikulman- ja Robertinkatujen kulmaan vievän johdon laajentamiseen, jotta saataisiin aikaan tasaisempi kaasunpaine kaupungin eteläosassa; ja hyväksyi⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Kaasujohdon putkiverkon laajentaminen.

Valaistuslaitoksen Hallituksen samana päivänä tekemästä esityksestä myönsi⁶⁾ Kaupunginvaltuusto myöskin korkeintaan 10,000 markan lisä-

Retorttiuunia kaasulaitokseen.

¹⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 271. -- ²⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 25. -- ³⁾ Rhkrn kirj. toukok. 7 p. N:o 110. -- ⁴⁾ Kpvn pyöt. toukok. 26 p. § 12. -- ⁵⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 10 p. § 12. -- ⁶⁾ Sa:in sa:in maalisk. 10 p. § 13.

määrärahan uusien retorttiuunien hankkimista varten kaasulaitokseen, mikä määräraha oli vuoden 1904 tulo- ja menoarviossa huomattava.

Kaasun hinta
Yliopiston kas-
vitieteelliseen
laboratorioon.

Sittekun Keisarillisen Alexanderin Yliopiston Konsistori oli Kaupunginvaltuustolta pyytänyt 20 % alennusta sen kaasun hinnassa, joka tulisi käytettäväksi Yliopiston kasvitieteellisessä laboratoriossa, lausui kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus kirjelmässä 24 päivältä helmikuuta että eri kaasujohtojen laittaminen sanottun laboratorioon valaistusta ja lämmitystä varten kohtasi suuria vaikeuksia. Tämän johdosta ja kun huomattavan suuri lämpökaasun kulutus laboratoriossa oli odotettavissa, ehdotti mainittu Hallitus että hakemukseen suostuttaisiin siten, että kaiken laboratoriossa kulutetun kaasun hinta saataisiin laskea 20 % alennuksella käyvästä valokaasunhinnasta; ja hyväksyi¹⁾ Kaupunginvaltuusto valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Valiokunta säh-
kövalaistuksen
järjestämistä
koskevan kysy-
myksen valmis-
tamista varten.

Vuonna 1902 oli Kaupunginvaltuusto asettanut erityisen valiokunnan antamaan lausuntoa siitä olisiko ja millä ehdoilla yksityisten henkilöiden tahi yhtiöiden sallittava panna kaupungin katuihin kaapeleita sähkövirran²⁾ johtamista varten. Kaupunginvaltuustolle syyskuussa lähettämässään kirjelmässä lausui valiokunta että lisätty Kaupunginvaltuusto käsiteltäessä kysymystä kunnallisen sähkölaitoksen perustamisesta oli havainnut tämän kysymyksen olevan lisäselvittelyn tarpeessa. Kun tällaiseen selvittelyyn kumminkaan ei oltu ryhdytty, oli valiokunta ollut epä tietoinen siitä, eikä Valtuusto ollut tarkoittanut että valiokunnan tehtävään sisältyisi kysymys sähkövalaistuksen järjestämisestä kaupungissa kokonaisuudessaan sekä johdatukseksi pyytänyt Kaupunginvaltuustolta tietoa tästä. Sen ohessa ilmoitti valiokunta että jos tällainen laajempi tehtävä annettaisiin sen toimeksi, valiokunta tarvitsisi apulaisen erinäisten valmistavien töiden suorittamista ynnä asiallisen selvityksen saamista varten. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto että, koska valiokunnan toimeksi annettu tehtävä oli suoranaudessa yhteydessä kysymyksen kanssa sähkövalaistuksen järjestämisestä kaupungissa, kysymys tässä laajuudessaan oli jätettävä valiokunnan valmisteltavaksi, minkä ohessa valiokunta oikeutettiin ottamaan apulainen valmistavia töitä ja asiallisen selvityksen saamista varten sekä kaupunginkassasta nostamaan tähän tarvittavat varat, mistä Maistraatille ja Rahatoimikamarille myöskin annettiin tieto.

¹⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 10 p. § 11. — ²⁾ Kts 1902 v. kert. siv. 35. — ³⁾ Kpvn pöyt syysk. 8 p. § 30.

Jäseniksi valiokuntaan kerrojen Aug. Nyberghin ja A. V. Lindbergin sijaan, joiden oli ilmoitettu olevan estetyt ottamasta valiokunnan työhön osaa, valitsi¹⁾ Kaupunginvaltuusto herrat F. Stjernvallin ja Th. Homenin.

Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön pyynnöstä oli Kaupunginvaltuusto vuonna 1901 myöntänyt²⁾ yhtiölle pitennetyn oikeuden vahvistetuilla ehdoilla syyskuun 1 päivään 1903 pitää sähköilmajohtoja kaupungin kaduilla ja vuonna 1902 oli Valtuusto samaan aikaan³⁾ pitentänyt Insinööri Gottfrid Strömbergille aikaisemmin myönnetyn oikeuden kymmenessä kaupunginosassa sekä sitä ympäröivissä rakennusryhmissä ja esikaupungeissa johtaa ja voimassa pitää sähkövalaistusjohtoja.

Sähkövalaistus-
johtoja kaupun-
gin kaduilla.

Sittekun Insinööri Strömberg oli pyytänyt sanotun oikeutuksen pitentämistä edelleenkin sekä Sähköteknikko Otto A. Blomqvist anonut että eräät hänen kaupungin kaduille aikaisemmin laittamansa sähköjohdot hyväksyttäisiin ja että hänet oikeutettaisiin johtamaan kaksi uutta johtoa, ynnä Palovakuutusosakeyhtiö Pohjola, Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiö sekä Katajanokan Valaistusosakeyhtiö niinkään olivat pyytäneet jo löytyvien sähköjohtojen laajentamista tahi lupaa uusien johtojen tekemiseen, lähetettiin⁴⁾ nämä hakemukset sähkövalaistuksen järjestämistä kaupungissa koskevan kysymyksen valmistelemista varten asetettuun valiokuntaan. Antamassan mietinnössä lausui⁵⁾ valiokunta muun muassa seuraavaa:

Laissa sähkölaitoksista valon synnyttämistä tahi voiman siirtoa varten huhtikuun 11 päivältä 1901 on säädetty, ettei sähkölaitosta, jossa sähkövirran jännitys on niin korkea taikka joka muuten on sitä laatua tai sellaisella paikalla, että laitos voi tuottaa hengen tai omaisuuden vaaraa, saa perustaa tahi käyttää ennenkuin lupa siihen on säädetyssä järjestyksessä hankittu. Tällaisia laitoksia ovat muun muassa, 1 §:n mukaan Keis. asetuksessa samalta päivältä niitä ehdoista, joilla tämäntapaisia laitoksia saadaan perustaa ja käyttää, sähkövalaistus- tahi -voimalaitokset, joiden johdot ovat aiotut vedettäväksi kruunun maan paikki tahi yleisen tien, rautatien, kulkuväylän, kadun, torin tai muun yleisen paikan alueelle. Johtoa tai muuta puheenalaista laatua olevaan laitokseen kuuluvaa laitelmaa ei, sanotun lain 3 §:n mukaan, saa viedä toisen maalle

¹⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. § 30 ja syysk. 29 p. § 22. — ²⁾ Ktso 1901 vuoden kert. sivu 36. — ³⁾ Ktso 1902 vuoden kert. sivu 32. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. §§ 30 ja 45 sekä syysk. 29 § 28. — ⁵⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 32.

maanomistajalta siihen lupaa hankkimatta. Edelleen pitää, mainitun asetuksen 2 §:n nojalla, luvan hakemusta sellaisen sähkölaitoksen perustamiseen seurata, paitsi muuta, sanotun pykälän a. kohdan mukaan, asianmukainen selvitys hakijan oikeudesta sen alueen käyttämiseen, joka laitosta ynnä siihen kuuluvia johtoja varten tarvitaan, ynnä, g. kohdan mukaan, asianomaisen kunnallisviranomaisen todistus siitä että on saatu kunnan lupa laitokseen, jos tämä on aijottu perustettavaksi kaupunkiin tai kaupalaan ja laitos ei tule kokonaan sijaitsemaan omistajan alueella tai kuumaluaan kunnalle. Kaupunginvaltuustolle puheenalaista laatua olevissa asioissa kuuluvaa harkinta-oikeutta käyttää tämä siis osaksi, nimittäin mitä tulee kaupungin talojen kautta kulkeviin johtoihin, sen oikeuden nojalla, joka kaupungilla on maan omistajana, osaksi myöskin, mainitun g) kohdan mukaan, puhtaasti kunnallisesta näkökannalta.

Kun esilläolevassa tapauksessa myöskin on kysymys johdoista, joiden perustamiseen ja käyttämiseen lupa aikaisemmin on annettu, ilman että aikaa, minkä lupa on voimassa, on tarkemmin rajoitettu, ei näyttäne aiheettomalta huomauttaa mitä eräs Valtuuston asettama valiokunta Helsingin Telefoonyhtiön hakemuksen johdosta saada laskea telefoonijohtoja kaupungin katuihin tästä aikaisemmin on lausunut. Siitä ettei ajanmääräystä löydy, ei nimittäin, mainitun valiokunnan mielipiteen mukaan, saa tehdä sitä johtopäätöstä, että lupa olisi annettu ikuisiksi ajoiksi ja ettei kaupunki voisi sitä peruuttaa. Vastakkainen käsitys tarkoittaisi epäilemättä että annettu lupa sisältäisi osan kaupungin myymätöntä omaisuutta, katujen ja torien ynnä niiden yläpuolella olevan ilman käyttämisoikeuden huovuttamisen ainiaaksi. Samoin kuin lupa Telefoonyhtiön hankkeeseen nähtävästi oli annettu silmällä pitäen liikennetarvetta, täytyi kaupungin myöskin, jos toiset liikennetarpeet tai järjestys ja yleinen turvallisuus niin vaatisivat, olla oikeutettu, mainitusta luvasta huolimatta, vaatimaan johtojen muuttamista tai poistamista kokonaan; eikä näyttänyt edes minäkäänlaista laillista oikeutta korvauksen saamiseen tästä johtuneista kuluista ja häviöistä voitavan luvanhaltijalle myöntää, koska tämä oli laiminlyönyt, hankkimalla myönnytys määrätyksi ajaksi, turvata itsensä luvan äkinäistä peruuttamista vastaan. — Tähän lausuntoon saa valiokunta kaikin puolin yhtyä. Ja katsoo valiokunta sen ohessa täytyvänsä esiintuoda että, kun Maistraatti aikaisemmin, ennen mainitun asetuksen antamista, Kaupunginvaltuustoa kuulematta, on antanut määräyksiä sähkölaitoksista, tämä on, tarpeellisten lakimääräysten puutteessa, tapahtunut yksinomaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden järjestämisen vuoksi puheenaolevalla

alalla, mutta ettei Kaupunginvaltuuston oikeutta kunnan edustajana valvoa puhtaasti kunnallisia etuja tämän kautta suinkaan ole loukattu.

Valiokunnan mielipiteen mukaan on Valtuustolla senvuoksi oikeus, huolimatta siitä mitä tästä on aikaisemmin säädetty, osaksi heti, jos lupaa ei ole annettu määrääjäksi, osaksi, jos aika on määrätty, määrääjän päätyttyä järjestää kysymys sähkölaitoksista kaupungissa, *mikäli siihen kuuluvat johdot ovat vedetyt kaupungin katujen tahi torien, kaupungin omien tonttien tahi kaupungille kuuluvain alueitten yli tai alitse.*

Kuitenkaan ja koska odottaa saattoi että kysymys sähkölaitoksien järjestämisestä täällä verrattain pian voidaan ratkaista, ei, valiokunnan mielestä, lupaa uusien tällaisten laitosten perustamiseen tahi jo löytyvien laajentamiseen tulisi tätä nykyä antaa varsinkin kun tällaisen luvan myöntäminen epäilemättä yhä vaikeuttaisi tuon sekavan kysymyksen ratkaisemista. Jo löytyväin laitosten ja niiden joukossa, etupäässä käyttäjien vuoksi, myöskin sellaisten, jotka, kuten erittäin on laita useitten herra Blomqvistin perustamain, ovat syntyneet ilman asianomaista lupaa, tulisi sitävastoin saada jonkun lyhyemmän aikaa pysyä entisellään samoilla ehdoilla kuin nykyään, kuitenkin siten että tämä lupa nyt annetaan ainoastaan 1 päivään syyskuuta 1904, jota ennen Valtuusto tehnee lopullisen päätöksen myöskin tässä osassa asiaa“.

Huomauttaen että aika, joksi Kaupunginvaltuusto oli antanut Helsingin Sähkövalaistuslaitokselle luvan pitää johtoja, oli syyskuun 1 päivänä päättynyt ilman että sanottua lupaa oli pyydetty pidennettäväksi, ehdotti valiokunta että Kaupunginvaltuusto päättäisi: myöntää sähkötekniikko Blomqvistille ja insinööri Strömbergille oikeuden edelleen pitää nykyiset sähkölaitoksensa muuttamattomina syyskuun 1 päivään 1904; sitävastoin toistaiseksi hyljätä ei ainoastaan ne hakemukset löytyvien sähkölaitosten laajentamisesta, jotka herra Blomqvist, Palovakuutusosakeyhtiö Pohjola sekä Raitiotie ja Omnibus Osakeyhtiö olivat jättäneet, vaan myöskin sen anomuksen luvan saamisesta uuden laitoksen rakentamiseen, jonka Katajanokan Valo Osakeyhtiö oli tehnyt; sekä Maistraatille sille kuuluvaa toimenpidettä varten ilmoittaa, että se aika, joksi Helsingin Sähkövalaistus Osakeyhtiö oli saanut luvan täällä käyttää johtojaan kaupungin katujen ja torien yli, nyt oli päättynyt, yhtiön hakematta myönnöksen pitennystä.

Nämä valiokunnan ehdotukset hyväksyikin ¹⁾ Kaupunginvaltuusto.

¹⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 17.

Sopimus koskeva eräitten katujen valaisemisesta öljylyhdyillä.

Rahatoimikamarin kaupungin puolesta, toisella, ja Lääketieteentohtori Artur af Forselles'in, toisella puolen, välillä 9 päivänä heinäkuuta 1896 tehdyllä kontrahdilla oli Tohtori af Forselles'ille jätetty kontrahdissa lähemmin määrättyillä ehdoilla 1 päivästä elokuuta 1896 lokakuun 1 päivään 1900 huolenpito niiden kaupungin alueella olevien katujen, paikkojen ja teiden valaisemisesta öljykaasulyhdyillä, joilla kaasuvalaistusta ei oltu pantu toimeen tahi sopimusta toisten henkilöitten kanssa tehty. Sittemmin oli kontrahtiin liitettyjen Tohtori af Forselles'in 2 päivänä helmikuuta 1899 hyväksymään lisämääräysten kautta puheenalainen kontrahti pidennetty 16 päivään toukokuuta 1906, minkä ohessa kuitenkin oli määrätty, että pitennettyä kontrahtiaikaa voitaisiin, jos kaupunginviranomaiset vast'edes katsoisivat sen kaupungille edulliseksi, lyhentää 2 vuotta eli 16 päivään toukokuuta 1904, mutta olisivat siinä tapauksessa urakoitsijan kustannukset lisämääräysten 2 kohdassa mainitusta lyhtyjen muuttamisesta auerlyhdyiksi puoleksi kaupungin korvattavat, kuitenkin niin ett'ei tätä korvausta missään tapauksessa maksettaisi 6,000 markkaa enempää.

Koska ajan, jonka mainittu sopimus oli voimassa, määrääminen näin oli kaupunginviranomaisten vallassa, oli valaistuslaitoksen hallitus kirjeessä 22 päivästä elokuuta Kaupunginvaltuustolle esittänyt että Rahatoimikamarille annettaisiin toimeksi 16 päiväksi toukokuuta 1904 sanoa irti puheenalainen Tohtori af Forselles'in kanssa tehty kontrahti ja että korvaukseksi vanhempien petroleumilyhtyjen muuttamisesta auerlampuiksi Tohtori af Forselles'ille silloin maksettaisiin 6,000 markkaa.

Asian lähetti ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamariin, joka esittämällänsä syillä puolsi ²⁾, ettei Kaupunginvaltuusto käyttäisi hyväksensä Tohtori af Forselles'in kontrahdissa kaupungille myönnettyä oikeutta lyhentää kontrahtiaikaa kaksi vuotta, ehdolla kuitenkin että Tohtori af Forselles ennen vuoden loppua kirjallisesti sitoutuisi ylläpitämään valaistuksen toukokuun 16 päivän 1904 ja saman päivän 1906 välisenä aikana suuremmatta korvauksetta kuin mikä vanhemmista petroleumilyhdyistä on määrätty, sekä kaupungin jo omistamalla intensiivilyhdyillä että niillä lyhdyillä, jotka kaupunki ehkä tahtoi hankkia, olettamalla että intensiivilyhtyjen lukumäärä ei lisääntyisi enemmän kuin 100 vuodessa; petroleumivalaistuksen ottamisen kaupungin toimeksi helpottamiseksi vuonna 1906 korvauksetta luovuttamaan koko täyte- ja sytytysaineistonsa ynnä

¹⁾ Kpvn pöyt. 29 p. syysk. § 6. — ²⁾ Rlk:n kirje 3 p. jouluk. N:o 282 (Kpvn. pain. asiak N:o 42).

öljypostit; sekä kontrahtiaikana ja viiden vuoden kuluessa sen jälkeen kaupungille myymään Tohtorin keksimät intensiivilyhdyt korkeintaan 60-markan hinnasta kappaleelta ynnä varapolttajat, jotka kaupassa nousivat 20 markkaan kappaleelta, korkeintaan 12 markasta.

Tähän Rahatoimikamarin esitykseen suostui¹⁾ Kaupunginvaltuusto, minkä jälkeen kontrahti tehtiin ennen vuoden loppua Rahatoimikamarin ja Tohtori af Forselles'in välillä.

Kirjeessä Kaupunginvaltuustolle marraskuun 9 päivältä huomautti²⁾ Terveyslautakunta, miten kipeä ajanmukaisen ja kylliksi monella sairassijalla varustetun kulkutautisairaalan tarve oli kaupungissa sekä ehdotti että asetettaisiin komitea laatimaan yksityiskohtaista ehdotusta tällaista, noin 130 sairassijaa sisältävää sairaalaa varten, jolle oli varattava tonttipaikka Fredriksbergin rautatieaseman läheisyydessä sijaitsevan huvila-alueen N:o 43 Malm itäisellä osalla. Kun Terveyslautakunta kumminkin otaksui että joitakuita vuosia kuluisi ennenkuin uusi kulkutautisairaala voitaisiin ottaa käytäntöön, ehdotti Lautakunta samalla, että Marian sairashuonetontin kulkutautipaviljonkeja korjattaisiin ja laajennettaisiin pääasiassa oheennannun, arkitehti E. L. Krankin yhdessä ylilääkärin tohtori M. Björkstenin kanssa laatiman ehdotuksen mukaisesti, ja että kustannukset tästä, 31,600 markkaa, otettaisiin seuraavan vuoden vuosirahansääntöön. Asiaa esiteltäessä jätti³⁾ Kaupunginvaltuusto kysymyksen uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta Valtuuston asettaman komitean pohdittavaksi sekä hyväksyi Marian Sairaalan kulkutautipaviljonkien korjaus- ja laajennusehdotuksen, minkä ohessa Tulo- ja menoarviovaliokuntaa käskettiin vuoden 1904 menosääntöön merkitsemään tästä lasketun määrärahan 31,600 markkaa.

Kysymys nostettu nuden kulkutautisairaalan rakentamisesta.

Kirjeessä Kaupunginvaltuustolle huhtikuun 20 päivältä oli Terveyslautakunta, joka oli käsitellyt kysymystä niistä toimenpiteistä, joihin kaupungin olisi ryhdyttävä varsinkin köyhälistön keskuudessa vallitsevan keuhkotaudin ehkäisemiseksi, tässä suhteessa Valtuustolle ehdottanut⁴⁾ osaksi 5,000 markan vuotuisen määrärahan myöntämistä keuhkotautipaviljongin ylläpitämiseksi, Ranskassa järjestettyjen n. s. „Dispensaires anti-tuberculeux“ esimerkkiä noudattaen, sellaisten tuberkuloosiin sairastuneiden henkilöiden auttamista varten, joiden parantumiseen löytyi toiveita, osaksi noin 45 potilaalle lasketun sairashuoneen järjestämistä parantumat-

Sairashuone keuhkotautipotilaita varten.

¹⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. § 6. — ²⁾ Rpv:n pain. asiak. N:o 40. — ³⁾ Kpvn pöyt. 15 p. jouluk. § 7. — ⁴⁾ Kpvn. pain asiak. N:o 23.

tomain keuhkotautipotilaitten hoitamista varten taudin myöhemmällä asteella joko kaupungin käytettävänä olevaan ent. Karamzinen huvilaan Hakasalmessa tahi mieluummin Gumtähden kartanoon, jossa päärakennus ynnä eräs kaksikerroksinen kivirakennus saataisiin tähän tarkoitukseen vuokrata 4,500 markasta vuodessa, ynnä seuraavien määrärahojen myöntämistä, nimittäin 10,000 markkaa sanotun sairashuoneen korjaamiseen ja sisustamiseen, 26,000 markkaa sen ensimmäistä kuntoonpanemista varten sekä 38,000 markkaa sairaalan vuotuiseen ylläpitoon.

Eri valiokunnan toimeksi jätettiin ¹⁾ tämän jälkeen lausunnon antaminen asiassa ja ehdotti valiokunta lausunnossaan ²⁾ että Marian sairaalan yhteyteen järjestettäisiin seuraavan vuoden alusta tuberkuloosi poliklinikka, että sanotun poliklinikan ylläpitämiseen määrättäisiin 5,000 markkaa vuositain; että heti ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, jotta tuberkelisiairaita varten rakennettu paviljonki kaupungin vaivaistalolla, joka oli väliaikaisesti luovutettu mielisairaitten hoitoa varten, mahdollisimman pian tulisi alkupe räiseen tarkoitukseensa käytetyksi; sekä että Vaivaishoitohallitukselle annettaisiin toimeksi työ- ja vaivaistalon lääkärin kanssa neuvoteltuaan Kaupunginvaltuustolle jättää ehdotus niistä määrärahoista, jotka olisivat paviljongin kuntoonpanemista ja ylläpitoa varten otettavat seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioon.

Sittenkun Vaivaishoitohallituksellekin oli annettu tilaisuus ³⁾ lausua mielensä asiassa ja se oli lausuntonsa antanut, päätti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto että sanottua paviljonkia Vaivaistalolla ei olisi käytettävä keuhkotautisille, vaan että sinne oli rakennettava uusi, jokseenkin samanmuotoinen paviljonki kuin entinenkin, minkä johdosta Vaivaishoitohallitusta käskettiin jättämään uutta paviljonkia koskeva lähempi ehdotus sekä Tulo- ja menoarviovaliokunnan toimeksi annettiin seuraavan vuoden menosääntöön merkitä paviljongin rakentamiseen ja kuntoon panemiseen tarvittava määrä. Sen eheassa hyväksyi Valtuusto Terveyslautakunnan ehdotuksen tuberkuloosipaviljongin järjestämisestä Marian sairaalan yhteyteen ja määrärahan myöntämisestä sitä varten.

Kysymys
uudesta kaupun-
gintalosta

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli Valtuustossa tehdyn esityksen johdosta 20 päivänä lokakuuta 1896 päättänyt antaa erään komitean tehtäväksi valmistaa kysymystä uuden kaupungintalon rakentamisesta tonteille N:ot 20, 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella, teki komitea maaliskuussa

¹⁾ Kpvn pöyt. 26 p. toukok. § 26. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 37. — ³⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 1 p. § 5. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 15 p. § 6.

vuonna 1901 Valtuustolle esityksen tonttien N:ot 4 ja 5, osotenumerot 11 ja 11, Pohjois Esplanaadinkadun varrella ostamisesta tähän tarkoitukseen, joilla tonteilla Seurahuone sijaitsee ¹⁾); ja hyväksyikin Valtuusto sen jälkeen komitean mainitun esityksen. Kuitenkaan ei Valtuusto esiintulleesta syystä katsonut olevan syytä ryhtyä enempiin toimenpiteisiin suunnitellun rakennusaikeen toteuttamiseksi, vaan päätti antaa Seurahuoneen, joka Valtuuston toimesta perinpohjaisesti korjattiin, vuokralle kymmeneksi vaihtoehtoisesti viideksitoista vuodeksi. Näin ollen ja kun uusien huoneustojen kipein tarve kaupungin virastoja varten oli täytetty osaksi sisustamalla niitä entiseen tullij- ja pakkahuoneeseen Länsi rantakadun varrella, osaksi myöskin antamalla poliisilaitokselle lisää huoneita taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella ehdotti komitea Kaupunginvaltuustolle että kysymys uuden kaupungintalon rakentamisesta saisi toistaiseksi raueta; ja hyväksyi ²⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle helmikuun 2 päivältä oli Terveyslautakunta huomauttanut ³⁾ että sittenkun sen huoneustoa talossa N:o 22 Aleksanterinkadun varrella vuonna 1899 supistettiin, olivat tilan puutteesta johtuvat haitat käyneet yhä tuntuvammiksi sitä mukaan kuin toimiston henkilökuntaa oli lisätty ja sen huoneustoa käytetty muihinkin tarkotuksiin, minkä lisäksi käytävä toimistoon, joka johti myöskin muutamaiin poliisikamarin huoneustoihin, usein ei ollut siinä määrässä siisti, ettei käynti toimistossa yleisöstä tuntuisi vastenmieliseltä. Lautakunta oli sen vuoksi kipeästi suuremman ja ajanmukaisemman huoneuston tarpeessa, ja olisi se järjestettävissä vanhan tullij- ja pakkahuoneen ylä kerrassa Länsi rantakadun varrella. Sitte kun Rahatoimikamarin lausunto oli asiassa vaadittu ⁴⁾ sekä Rakennuskonttoria tämän johdosta oli kehoitettu Kamariin jättämään ehdotuksen entisen tullihuoneen ylä kerroksen eteläisen osan sisustamiseksi puheenaolevaa tarkoitusta varten, lähetti Rakennuskonttori ehdotuksen, jonka mukaan huoneistoja saattoi sinne sisustaa ei ainoastaan Terveyslautakunnalle vaan myöskin ravintoaineiden Tarkastusasemalle, joka niinkään oli kipeästi laajemman huoneuston tarpeessa. Rakennuksen alakerta taas olisi luovutettava kauppahalleiksi ja oli yläkerroksen ynnä porraskäytävän sisustuskustannukset laskettu 35,550 sekä alakerran 24,500 markkaan. Terveyslautakunta havaitsi Rakennuskonttorin ehdotuksen hyvin

Länsi rantakadulla sijaitsevan entisen tullihuoneen sisustaminen.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 14 v. 1901. — ²⁾ Rpv:n pöyt. marrask. 10 p. § 4. — ³⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 18. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 11.

harkitukseksi ja puolsi sitä kaikin puolin, minkä jälkeen Rahatoimikamari ehdotti ¹⁾ että tullihuone Länsi rantakadun varrella sisustettaisiin tätä varten tehtyjen piirustusten mukaan ja että Terveyslautakunnalle ja ravintoineiden Tarkastusasemalle ajottujen huoneustojen kuntoonpanemista varten saataisiin etukäteen käyttää 35,500 markkaa, joka määrä sitten olisi huomattava seuraavan vuoden tulo- ja menosäännössä.

Asiaa käsiteltäessä päätti ²⁾ Kaupunginvaltuusto kehottaa Rahatoimikamaria antamaan lausunnon siitä, eikö muissa kaupungin omistamissa taloissa voitaisi valmistaa sijaa mainituille virastoille, minkä jälkeen ja sittekun Kamari oli antanut tiedoksi ³⁾ ettei se ollut mahdollista, Valtuusto hyväksyi ⁴⁾ Kamarin yllämainitun esityksen.

Lisärakennus
Rahatoimikont-
torin huoneus-
toon.

Vuoden tulo- ja menosääntöön oli otettu 12,400 markan määräraha Rahatoimikonttorin huoneuston ⁵⁾ laajentamista varten. Kun uuden kaupungintalon rakentamisesta kuitenkaan ei vielä pitkiin aikoihin näyttänyt löytyvän toiveita, esitti Konttori että sen huoneustoa laajennettaisiin siinä määrässä, että tilan tarve ei tulisi ainoastaan nykyään vaan myöskin pittemmäksi aikaa eteenpäin täytetyksi. Tämä kävisi päinsäkin, sittekun oli nostettu kysymys ruoka-aineiden tarkastusaseman muuttamisesta toiseen paikkaan; ja laski Rakennuskonttori rahatoimikonttorin huoneuston tarpeellisen laajennuksen ja muutoksen kustannukset nousevan 27,700 markkaan, joten 15,300 markan lisämääräraha olisi tarpeen. Rahatoimikamari puolsi ⁶⁾ niinikään tarkastusaseman muuttamista toiseen paikkaan ja kannatti ehdotusta Rahatoimikonttorin huoneuston laveammasta laajentamisesta sekä pyysi valtuutusta seuraavan vuoden menosääntöön ottaa tähän työhön tarpeellisen, puuttuvan määrärahan, mihin Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnssn ehdotuksesta suostui ⁷⁾.

Sisätöitä Kaivo-
huoneella.

Sittekun osakeyhtiö „Brunnshusets Restaurations Aktiebolag“ oli saanut vuokraoikeuden Ulriikaporin Kaivohuoneeseen vuokrakauden jäljellä olevaksi ajaksi, eli vuoden 1905 loppuun, oli tämän yhtiön johtokunta Rahatoimikamarilta pyytänyt lupaa Kaivohuoneen verannan varustamiseen siirrettävillä lasiovilla, minkä jälkeen Kamari jätti ⁸⁾ asian Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja puolsi hakemuksen myöntämistä, kuitenkin ehdolla, että yhtiö yksinomaan omalla kustannuksellaan, mutta Rakennuskonttorin valvonnan alla suorittaisi työn sekä että akkunat vuokra-ajan

¹⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 23 p. N:o 93. — ²⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. § 22. — ³⁾ Rhkrn kirj. toukok. 14 p. § 117. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. § 16. — ⁵⁾ Kats. 1902 vuoden kertomus siv. 50. — ⁶⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 16 p. N:o 89. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. § 32. — ⁸⁾ Rhkrn kirj. maalisk. 26 p. N:o 73.

päätyessä maksutta lankeisivat kaupungille. Tämän esityksen hyväksyi ¹⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta. Sittemmin ilmoitti yhtiö ettei liike kannattanut huoneustojen ollessa silloisessa kunnossaan ja niin sijoitettuna kuin ne silloin olivat, vaan olisi sellainen muutos tarpeen, että verantä olisi pitkin pituuttaan laajennettava saman levyiseksi kuin se oli keskeltä, minkä kautta verannan länsipäähän voitaisiin järjestää näyttämö teatterinäytäntöjä varten ynnä kellariin puvustohuone; ja olisi veranta varustettava lämpöjohdolla. Yhtiö selitti myöskin, siinä tapauksessa että vuokra-aikaa jatkettaisiin viisitoista vuotta, eli vuoden 1920 loppuun, suostuvansa viimeksi suoritettavaa vuokramaksua vastaan, 8,000 markkaa vuodessa, kustantamaan ehdotetun muutostyön sekä kaiken vuokra-aikana tarpeellisen kaivohuoneen sisä- ja ulkopuolisen korjauksen, minkä ohessa lausuttiin toivomus että vuokrakontrahdissa löytyvä kielto varietätenäytäntöjen pitämistä vastaan jätettäisiin pois. Huomauttamalla että verannan laajentamisella ja varustamisella lämpöjohdolla näytti olevan tarkoituksena suuren teatterisalongin aikaansaaminen, jossa näytäntöjä voitaisiin antaa vuoden mittaan, jätti ²⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi, eikä hakemus olisi hyljättävä, ja päätti ³⁾ Valtuusto tähän yhtyen jättää osakeyhtiön Brunnhshusets Restaurations Aktiebolag puheenaolevan anomuksen huomioon ottamatta.

Läänin Kuvernööri oli kirjelmässä Maistraatille joulukuun 20 päivältä 1902 pyytännyt että kaikki huoneustot ja ulkokuoneet taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella annettaisiin poliisilaitoksen käytettäväksi, minkä jälkeen Maistraatti, koska asia oli Kaupunginvaltuuston ratkaistava, oli kirjeessä saman kuun 29 päivältä jättänyt kysymyksen Valtuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi. Rahatoimikamarin annettua ⁴⁾ siltä vaaditun lausunnon asiassa, päätti ⁵⁾ Kaupunginvaltuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa Maistraatille, että koska Kuvernööri ei ollut lähemmin ilmoittanut missä suhteessa poliisilaitos olisi uusien huoneustojen tarpeessa ja Kaupunginvaltuusto siis ei ollut tilaisuudessa sanottua tarvetta tutkimaan, Valtuusto ei ollut voinut ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen mainitussa suhteessa. Kun huoneustot mainituissa taloissa kumminkin läheisessä tulevaisuudessa olisivat tarpeen tilan valmistamista varten kaupungin virastoille, käskettiin Rahatoimikamaria heti sanomaan irti erinäisten huoneustojen vuokrasopimukset, mutta salli ⁶⁾ Kaupunginvaltuusto

Laajennettu huoneusto poliisilaitokselle.

¹⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 1 p. § 3. — ²⁾ Rhkrn kirj. lokak. 15 p. N:o 246. — ³⁾ Kpvn pöyt. lokak. 20 p. § 15. — ⁴⁾ Rhkrn kirj. helmik. 5 p. N:o 41. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. helmik. 17 p. § 12. — ⁶⁾ Sa:in sa:in huhtik. 26 p. § 33.

sittemmin Kamarin erityksestä ¹⁾ että nämä huoneustot saataisiin antaa vuokralle yhden kuukauden irtisanomisajalla.

Kirjelmässä toukokuun 1 päivästä pyysi sittemmin Poliisikamari, että, kun poliisilaitoksen henkilökuntaa tullaan melkoisesti lisäämään ja sen vuoksi tarvitaan useampia huoneistoja varsinkin etsivälle osastolle ja keskuspoliisille, kaikki huoneistot taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella kesäkuun 1 päivästä luovutettaisiin poliisilaitoksen käytettäväksi. Jättäen asian Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi antoi ²⁾ Rahatoimikamari yksityiskohtaisen selityksen huoneistojen käyttämisestä mainituissa taloissa, ja näkyi siitä, että poliisilaitoksen käytettäväksi niistä aikaisemmin oli luovutettu 34 huonetta. Mainitsemillaan syillä ehdotti Kamari, että 7 yksityisten henkilöiden hallussa olevaa huonetta heti luovutettaisiin poliisille virkahuoneiksi sekä vieläkin 5 huonetta niin pian kuin toiset huoneistot ennätetään sisustaa Terveystoimisto- ja Holhouslautakunnille sekä Työnvälitystoimistolle. Kun Poliisikamari oli selittänyt välttämättömyyden olevan että joku poliisilaitokseen kuuluva henkilö asuisi puheenaolevissa taloissa, ehdotti Rahatoimikamari sitä paitsi, että kaksi huonetta kohtuullista vuokraa vastaan vuokrattaisiin siihen tarkoitukseen. Sitä vastoin esitti Kamari, että Rahatoimikonttorille, Raastuvanoikeudelle, Kaupunginviskaaleille, Kaupunginvoudeille, Manttaalikirjurille, Kaupunginrakennusmestarille ja yhdelle Rahatoimikonttorin vahtimestareista luovutettuja huoneita ei annettaisi poliisilaitoksen käytettäväksi, mutta että kolme Aleksanterinkadun talon N:o 24 pihalla olevaa makasiinia saataisiin sisustaa talliksi poliisin hevosille, joiden lukua tulnaisiin lisäämään. Tätä sisustustyötä ja niiden huoneiden korjauksia varten, jotka Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan luovutettaisiin poliisilaitokselle, pyysi Kamari, että korkeintaan 6,000 markkaa myönnettäisiin Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista; ja hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Rahatoimikamarin esityksen. ³⁾

Syyskuussa teki Poliisikamari uuden esityksen huoneiston laajentamisesta. Niitä kahta huonetta, joiden vuokraamiseen jollekin poliisilaitokseen kuuluvalla henkilöllä Kaupunginvaltuusmiehet olivat antaneet suostumuksensa, sekä manttaalikirjurin ja yhden vahtimestarin huoneistoja vaadittiin asuinhuoneiksi 40 reservikonstapelille, joiden poliisitoimeen opettamista varten tuli alituisen olla saapuvilla virkahuoneistoissa. Niin-

¹⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 16 p. N:o 91. — ²⁾ Rhkrn kirj. kesäk. 6 p. N:o 137. — ³⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 19 §.

ikään tarvitsi poliisilaitos Kaupunginrakennusmestarin huoneiston osaksi lisävirka huoneiksi osaksi asunnoksi etsivän osaston komisariukselle, jonka saapuvilla olo osastossa oli tarpeellista kaikkina aikoina vuorokaudesta. Rahatoimikamari mainitsi ¹⁾ sitä vastaan, että suurin osa huoneista taloissa N:o 22 ja 24 Aleksanterinkadun varrella jo on poliisilaitoksen käytettävänä ja että kaikille konstapeleille vuosirahansäännön mukaan tulee vuokrat, jonka vuoksi kaupungin ei voida katsoa olevan velvollinen antamaan vapaita asuntoja, ja esitti että sekä manttaalikirjurin virka huoneistoa että sen vahtimestarin asuntoa, joka avustaa talojen isännöitsijää puheenaolevain kahden talon hoidossa, edelleenkin saataisiin mainittuihin tarkoituksiinsa käyttää. Sitä vastoin ja koska kaupunki ennenkin on vuokraa vastaan antanut asuntohuoneista etsivälle komisariukselle, puolsi Rahatoimikamari että Kaupunginrakennusmestarin huoneisto kesäkuun 1 päivästä saataisiin antaa poliisilaitoksen käytettäväksi sikäli että yksi huoneista olisi käytettävä virka huoneeksi ja muut kohtuullista vuokraa vastaan etsivän osaston komisariuksen asunnoksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet tämän Rahatoimikamarin esityksen. ²⁾

Maistraatin kirjelmäsään maaliskuun 4 päivästä asiassa tekemästä ^{Poliisivan kilan korjaus.} esityksestä ³⁾ myönsivät Kaupunginvaltuusmiehet käyttövaroistaan tuhanen markan määrärahan ovien ja uunien korjauksiin ja muutoksiin poliisivankilassa rikollisten säilyttämistä varten.

Samoin myönsivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Rahatoimikamarin ehdotuksesta ⁵⁾ 700 markan määrärahan Vanhankaupungin poliisikonttorin huoneiston korjauksiin, joka määräraha oli otettava vuoden 1904 kulunkiarvioon, jota vastoin Kaupunginvaltuusmiehet jättivät huomioon ottamatta Poliisikamarin tekemän ehdotuksen uuden talon ostamisesta tahi rakentamisesta mainitulle vahtikonttorille. ^{Vanhankaupungin poliisikonttorin huoneiston korjaus.}

Suomen Kalastusyhdistyksen edellisenä vuonna Kaupunginvaltuusmiehiltä pyydettyä, että toimenpiteihin ryhdyttäisiin kalakaupan järjestämiseksi kaupungin etelä-satamassa ja siinä tarkoituksessa ilmoitettua ne toivomukset, joita oli lausuttu Helsingissä pidetyssä saaristokalastajain kokouksessa ⁶⁾ ja kun asia oli lausunnon saamista varten lähetetty Rahatoimikamariin, mainitsi Kamari, ⁷⁾ että useimmat saaristokalastajain toivo-

¹⁾ Rhkrn kirj. lokak. 29 p. N:o 256. — ²⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 19 §. —

³⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 31 p. 4 §. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 24 §. — ⁵⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 270. — ⁶⁾ Kats. 1902 vuoden kert. siv. — ⁷⁾ Rhkrn kirj. huhtik. 16 p. N:o 88 (Kpvn painetut asiakirjat N:o 21).

muksista olivat sen laatuksia, että Satamakonttori voi ilman muuta ne järjestää. Neuvoteltuaan Kalastusyhdistyksen puheenjohtajan kanssa oli Satamakonttori ryhtynyt seuraaviin toimenpiteihin: venheiden myynti, joka ennen tapahtui pohjoisessa satama-altaassa, muutettiin kokonaan kaaterisatamaan linnan kohdalle; pohjoisessa satama-altaassa, jossa kaupunkikalastajilla ennen oli paikkansa pohjoisessa, kauppatoria lähinnä olevassa osassa ja saaristokalastajilla etelä-osassa, tehtiin sellainen vaihdos, että pohjoinen pää luovutettiin saaristokalastajille ja eteläinen kaupunkikalastajille; saaristolaisten kalojen myyntiä varten koreista luovutettiin paikka ei ainoastaan laiturilla puheena olevan altaan pohjoispäässä vaan myöskin Keisarikarin rannassa myyntipaikoiksi jaetulla alueella; kalan myyntiaika venheestä pitennettiin saaristokalastajille k:lo 3:meen i. p. vieläpä siitä ohikin; saaristokalastajain sallittiin laskea veneensä niille osotettuun osaan laituria mainitussa satama-altaassa saapuivatpa he kaupunkiin kuinka aikaiseen tahansa aamusilla.

Näillä toimenpiteillä, jotka kaikin puolin osottautuivat tyydyttäväiksi, tulivat toivomukset toteutetuiksi niin paljon kuin mahdollista, jonka vuoksi Rahatoimikamari ehdotti, että Kaupunginvaltuusmiehet antaisivat puheena olevan kalakaupan järjestämisen etelä-satamassa toistaiseksi jäädä sellaiseksi kuin Satamakonttori oli asian järjestänyt; ja hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta tämän esityksen.

Torikauppa
Hietalahden ja
Tokantorilla.

Kun Kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1902 käsittelivät kysymystä torikaupan järjestämisestä, päättivät Valtuusmiehet että, kunnes kauppahalli saadaan rakennetuksi Hietalahdentorille, sinne saadaan järjestää kiinteitä myyntipaikkoja; ja tämän johdosta oli paikkoja mainitulla torilla luovutettu kesäkuun 1 päivästä 1902 säädettyä maksua vastaan sekä myymäkojuja että avonaisia pöytiä varten, joissa sai kaupan pitää ruoka-aineita ja kaikenlaisia käsiteollisuustuotteita. Uudessa Hietalahdentorille rakennetussa kauppahallissa, joka luovutettiin käytettäväksi joulukuun 1 päivästä, ei oltu voitu varata sijaa kalakaupalle, jonka vuoksi Rahatoimikamari osotti kalakauppiaille paikkoja Hietalahden sisemmän sataman vierellä, ehdolla kuitenkin ettei kojuja sinne saisi pystyttää ja että kauppa mainituilla paikoilla saisi käydä vain maalaistorikaupalle määrättyinä aikoina. Paikkoja varattiin siellä toistaiseksi myöskin puuastiain ja luutien myyjille. Muiden ruokatavaroiden ja käsityötuotteiden myyjät, jotka eivät olleet saaneet myyntipaikkoja kauppahallista, osotettiin taas Rauta-

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 5 p. 18 §.

tien- ja Hakasalmentorille, missä pysyväisiä myyntipaikkoja oli riittävästi saatavissa. Hietalahdentorilla oli kuitenkin 25 kojua, joissa tarjottiin kahvia ja ruokaa, ja tämä tarjoilu oli muuttunut tarpeen vaatimaksi sanotun seutukunnan työvälle. Rahatoimikamarin mielestä olisi ollut paikkoja puheena oleville kojuille, joita ei juuri mielellään voitu sallia Hietalahdentorilla, osotettava Tokantorilta, jonka läheisyydessä sijaitsee useita teollisuuslaitoksia; ja oli Rahatoimikamari ajatellut, että kojut voitaisiin sijoittaa pitkin Tokankadulla kulkevan raitiotielinjan vartta ja luovuttaa samasta vuokrahinnasta kuin aikaisemmin oli määrätty pysyvistä myyntipaikoista Hietalahdentorilla eli 5 markasta m². Kamari esitti ¹⁾ sen vuoksi että Kaupunginvaltuusmiehet, hyväksyen toimenpiteen paikkojen osottamisesta kalan, puuastiain ja luutien myyntiä varten Hietalahden sisemmän sataman viereltä, valtuuttaisivat Rahatoimikamarin Tokantorilta 5 markan maksua vastaan neliömetriltä luovuttamaan paikkoja kahdessa rivissä kojuille, joissa saataisiin tarjoilla kahvia ja ruokaa.

Tämän johdosta jättivät monet Tokantorin läheisyydessä asuvat henkilöt Kaupunginvaltuusmiehille anomuksen, että paikkoja ei luovutettaisi torilta myyntikojuille, vaan että sinne järjestettäisiin puistikko, jota seutukunnan lapset voisivat käyttää leikkipaikkana; ja kehoitettiin ²⁾ Rahatoimikamaria antamaan lausuntonsa siitä. Kamari mainitsi ³⁾ sen jälkeen, että sekin oli ajatellut että Tokantori olisi tasotettava ja yksinkertaisilla istuoksilla varustettava sekä toivoi voivansa kulunkiarvioehdotukseen vuodelle 1905 ottaa määrärahan sitä varten. Ehdotus Hietalahdentorilla olleiden kahvi- ja ruoantarjoilukojujen muuttamisesta Tokantorille oli vain tarkoitettu väliaikaiseksi, ettei Hietalahdentorilla olleille myyjille aiheutuisi taloudellisia vaurioita. Kamari katsoi sen vuoksi sopivaksi, että heti rajoitettaisiin aika, jonka kojut saavat olla Tokantorilla, vuoden 1904 loppuun; eikä myyntioikeuden siirtoja tällä ajalla saisi tapahtua. Näin tavoin muodosteltuna hyväksyivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta Rahatoimikamarin ylläkerrotun esityksen torikaupan järjestämisestä Hietalahden- ja Tokantorilla.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään kirjelmässä olivat erinäiset torikauppiat, jotka Kauppatorilta olivat lunastaneet itselleen pysyvät myyntipaikat savustetun lihan kauppaa varten, esittäneet, että Kaupunginvaltuusmiesten pysyvään myyntipaikkain järjestämistä varten mainitulla

Esitykset tori
kaupan järjestä-
misestä.

¹⁾ Rhkrn kirj. marrask. 19 p. N:o 273. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 27 §. —

³⁾ Rhkrn kirj. jouluk. 3 p. N:o 281. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 16 §.

torilla aikoinaan antamaa määräystä, että vain maatilanomistajat saivat maksuttomasti torilla myydä maatilansa tuotteita, ei tarkoin noudateta, sillä järjestys tällä torilla on muuttunut sellaiseksi, että kenen maalaisen tahansa on sallittu esiintyä välikauppiaina ja myydä ostamiaan tavaroita. Kunnanmiehiltä maalla olivat nimittäin kaikki torikauppiaat poikkeuksetta saaneet todistuksen siitä että heidän kaupaksi tuomansa tavarat ovat oman maatilan tuotteita, vieläpä sellaisetkin, joilla ei omaa maatilaa ole ollenkaan; ja oli, kun Poliisikamarikin poikkeuksetta hyväksyi sellaiset todistukset, siten välikauppiaiden maksuttomasti ja haitaksi maksaville torikauppiaille sallittu harjoittaa liikettään. Kun välittäjät pitivät tätä heitä itseään koskevana vääryytenä, pyysivät he, että kaikki ne maalaiset, jotka eivät ole maatilan omistajia eivätkä myy oman maansa tuotteita, vaan vain välikauppiaita, estettäisiin tarmokkailla toimenpiteillä tekemästä kaupaa Kauppatorilla, tahi että, ellei sellaisiin toimenpiteihin ryhdytä, kaikki savustetun lihan kauppa Kauppatorilla tehtäisiin maksuttomaksi. — Tästä pyydettyssä lausunnossaan mainitsi ¹⁾ Rahatoimikamari m. m. seuraavaa:

„Että Kaupunginvaltuusmiehet järjestettäessä torikauppaa olisivat antaneet mitään sellaista määräystä, johon valittajat vetoovat, siitä ei Rahatoimikamari tiedä mitään, mutta nyt on kuitenkin huomattu, että aina siitä saakka kun pysyväisiä myyntipaikkoja Kauppatorilla on annettu, sellaisia todistuksia, kuin välittäjät mainitsevat, kaupungin poliisilaitos on vaatinut mainitulla torilla käyviltä maalaisilta, sekä että, kun sellaista todistusta ei voitu näyttää ja kaupan ollessa vielä maksuttoman kaupungin muilla toreilla, sellainen tavaran myyjä, jolla ei ollut mainitunlaista todistusta, osotettiin menemään jollekin näistä toreista. Tähän liitetyistä asiakirjoista, jotka koskevat erästä Keisarilliseen Senaattiin saakka tehtyä valitusta siitä että Poliisikamari vuonna 1892 oli langettanut sakkoihin kaksi maalaistorikauppiasta kaupungin torikauppajärjestyksen rikkomisesta, näyttää Rahatoimikamarin mielestä siltä, että puheena oleva Poliisikamarin vaatimus oikeutustodistuksesta ei perustu mihinkään Kaupunginvaltuusmiesten päätökseen, vaan maaliskuun 31 päivänä 1879 annetun maan elinkeinoja koskevan Keisarillisen asetuksen 8 §:ään. Mainittu pykälä on kai niin käsitetty ja pitänee oikeastaan niin käsittääkin, että sellaiset välikauppiaat torilla, joiden menettelystä valittajat nyt valittavat ja pyytävät sitä korjaamaan, ovat kaupan harjoittamista varten velvolliset hankkimaan itselleen pysyvät myyntipaikat tahi muutoin kiellettävät käymästä kaup-

¹⁾ Rhkrn kirj. helmik. 26 p. N:o 51.

paa torilla. Eikä kieltäkään voida ettei melkoista häiriötä syntyisi sekä jonkunmoista vääryyttä tehtäisi pysyvään myyntipaikkain omistajille, jos irtolaisväestö, etupäässä kaupungin lähimmästä ympäristöstä, jonka on perin helppo joka päivä saapua torille ja tuoda tavaransa, saisi minkäänlaisista maksua kaupungille suorittamatta, tosin ei määrätyksi ajaksi vahvistetulla paikalla, mutta kaikissa tapauksissa maalaisten riveissä, myydä sellaisia tavaroita, joiden myymisestä kaupungin asukkaiden on vuokraamalla paikat itselleen suoritettava maksu kaupungille. Rahatoimikamari ei sen vuoksi voi katsoa muuten kuin, että Poliisikamarin, jonka tulee valvoa järjestystä torikaupassa, käytäntöön ottama menettelytapa vaatia torilla käyviltä maalaisilta useinmainittu oikeutus eli oikeammin sanoen tavarankuperätodistus on täysin oikeutettu. Mutta asiaa tältä kannalta katsoen näyttävät puheena olevat valitukset vain osottavan että menettelytavan soveltamisessa on menetelty jossain määrin laimeasti. Poliisille pitäisi kuitenkin — ja siitä on Rahatoimikamari ottanut selvyuden asiantuntijain kautta kaupungin torikaupassa — olla perin helppoa saada selvitettyksi, eikö tavarankuperätodistuksia annettaessa menetellä täysin luotettavalla ja rehellisellä tavalla, jossa tapauksessa syyte asianomaisia vastaan voitaisiin ja pitäisikin tehdä. Samoin kuin Rahatoimikonttori on Kamarikin kuitenkin sitä mieltä, että kaikki sekaantuminen ja tätä tarkoittavat toimenpiteet Kamarin asettaman valvojan puolelta hänen tehtäviinsä kuulumattomina, ovat kerrassaan sopimattomia ja aikaansaavat vain selkkaannusta. Rahatoimikamari voi sen vuoksi vain jättää Kaupunginvaltuusmiesten harkittavaksi, eivätkö Kaupunginvaltuusmiehet tahtoisiko joko kaupungin Maistraatin kautta kiinnittää Poliisikamarin huomiota valituksen alaiseen epäkohtaan tahi kehottaa valittajia kääntymään valituksellaan suoraan Poliisikamarin puoleen.“

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin, ettei torikauppiaiden puheenaoleva kirjelmä anna aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Teurastajain ja makkarantekijäin ammattiyhdistyksen sekä kolmen teurastajan Hämeenlinnasta ja erinäisten täkäläisten lihakauppiaiden Maistraatilta pyydettyä toimenpidettä siinä suhteessa, että aika torikaupan alkamiselle kaupungin toreilla määrättäisiin kello 6 aamusella läpi koko vuoden, ja Maistraatin kirjelmässään huhtikuun 18 päivästä pyydettyä Kaupunginvaltuusmiesten lausuntoa asiassa, lykättiin ²⁾ se Rahatoimika-

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 12 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 6 §.

mariin, joka antamassaan lausunnossa mainitsi, ¹⁾ että läänin Kuvernööri neuvoteltuaan kaupungin Maistraatin kanssa kesäkuun 11 päivänä 1898 oli vahvistanut sellaisen lisäyksen Helsingin kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen 35 §:ään, että kauppa kaupungin torilla ei saa alkaa aikaisemmin kuin kello 5 aamusella huhtikuun 1 päivän ja lokakuun 1 päivän välisenä aikana ja kello 6 aamusella muuna aikana vuodesta. Mikäli Terveyslautakunta on ilmoittanut oli tämä määräys aiheutunut muun muassa siitä, että oli vaikeata aikaisin aamusella puolipimeässä terveydelisessä suhteessa valvoa kaupaksi tuotuja tavaroita. Perusteluksi anoukselleen, että valoisenaakin osana vuodesta torikauppa saisi alkaa vasta kello 6 aamusella, mainitsivat anojat, että rautateillä voimassaolevan junajärjestyksen mukaan se juna, jolla lihaa tavallisesti tänne tuodaan, saapuu vasta kello $\frac{1}{2}$ 6 aamusella, jonka vuoksi tavaraa ei voida saada torille ennen kello 6. Rahatoimikamari oli kuitenkin sitä mieltä, ettei tämän syyn pitäisi antaa aihetta torikaupan alkamisajan siirtämiseen myöhemmäksi, varsinkin kun rautateiden junajärjestys niin usein on muutosten alaisena. Maalaisia, joiden aika kesällä on kallista, ei pitäisi ehkäistä tuomasta tavaroitaan torille määrättyinä aikana, jolloin päivä jo valkenee; ja kaupungin työväestöllekin on tärkeää saada toriostoksensa tehdyksi ennen kun työaika alkaa.

Näillä Rahatoimikamarin esittämillä syillä päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet vastauskirjelmässään Maistraatille hylätä puheena olevan anouksen, jonka Maistraattikin sitten jätti huomioon ottamatta.

Puhtaanapito-
laitoksen järjes-
täminen.

Kun Kaupunginvaltuusmiehet edellisanä vuonna olivat päättäneet, ³⁾ että puhtaanapitotoimen järjestämisessä kaupungissa oli otettava käyttöön uusi järjestelmä, otettiin ⁴⁾ vuoden kulunkiarvioon 59,810 markan määräraha rikankuljetuskärrien hankkimiseen, rikka-asemain perustamista varten kaupunkiin sekä rautatieraiteita, laitureita ja pyöriä y. m. varten Malmin kaatopaikalle. Tämän menoerän suhteen ilmoitti Rahatoimikamari, että se aiheutui Rakennuskonttorin laatimasta ehdotuksesta, joka koski rikkojen käsittelyn ja niiden kuletuksen tekemistä yksinkertaisemmaksi, ja joka ehdotus ei silloin vielä ollut saapunut. Määräraha otettiin kuitenkin menoarvioon ainoastaan sillä edellytyksellä, että Rakennuskonttorin ehdotus tulee Valtuustossa hyväksytyksi.

¹⁾ Rbhkrn kirj. heinäk. 9 p. N:o 178. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 27 §. — ³⁾ Kats. v. 1902 kertomusta, siv. . — ⁴⁾ Kats. v. 1902 kertomusta siv. .

Sittemmin jätti ¹⁾ Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehille kaksi Rakennuskonttorin laatimaa vaihtopuolista ehdotusta, ehd. 1 ja ehd. 2. Molempain ehdotusten mukaan olisi makkilanta koottava ilmanpitävästi sulettaaviin metalliastioihin ja neljällä eri asemalla lastattava rautatievaunuihin kuletettavaksi kaatopaikalle, joka tarkoitusta varten perustettaisiin Malmille. Ehdotetut lastausasemat tulisivat sijoitettaviksi Makasiinirannalle, Ruoholahteen, rautatien tavaramakasiinin lähelle ja Pääskynpesänkadun luo Sörnäisten sivuradan varrella. Rikat sitä vastoin kuletettaisiin ehd. 1 mukaan ennestään tavallisella tavalla kahdelle muulle asemalle siellä lastattaviksi erityisesti rakeunettuihin rautatievaunuihin. Kun tässä lastauksessa ei voida tomua välttää, olisivat viimeainitut asemat sijoitettavat rakennettujen kaupunginosien ulkopuolelle, ja oli Rakennuskonttori ehdottanut asemat sijoitettaviksi Sörnäisten niemelle ja pohjoiseen osaan tehdaskorttelia n:o 181, viimeainitulle paikalle kuitenkin vain niin kauvaksi kuin lähellä oleva kortteli on rakentamattomana. — Ehd. 2 mukaan ei tarvittaisi järjestää mitään erityisiä rikkojen lastauspaikkoja, sillä rikat, koottuina tarkoitusta varten rakennettuihin rautasäiliöihin, tulisivat ilman uudelleen lastausta säiliöissä kuletettaviksi Malmin kaatopaikalle, ja vasta siellä tyhjennettäisiin säiliöt. Ehdotettujen säiliöiden suuruus olisi sikäli sovitettava, että neljä säiliötä mahtuisi varta vasten rakennettuihin, aivan yksinkertaisiin ajokaluihin, joissa säiliöt riippuisivat tapeissa ja joista ne niin ollen olisi helppo nostaa. Rikka-astiain kulettamista varten Malmin kaatopaikalle ei tarvittaisi erikoisrakenteisia rautatievaunuja, vaan voitaisiin tarkoitukseen käyttää tavallisia avonaisia vaunuja. Perustamiskustannukset nousisivat ehd. 1 mukaan 150,650 markkaan ja ehd. 2 mukaan 129,810 markkaan, sekä vuotuiset ylläpitokustannukset ehd. 1 mukaan 212,020 markkaan ja ehd. 2 mukaan 181,000 markkaan, jotka ylläpitokustannukset kuitenkin oli laskettu tulevan korvatuiksi osaksi lannan, rikkojen ja jätteiden myymisellä, osaksi talonomistajain suorittamilla maksuilla, jotka tekisivät ehd. 1 mukaan noin 2: 04 markkaa ja ehd. 2 mukaan noin 1: 65 markkaa henkilöä kohti vuodessa. — Puolestaan oli Rakennuskonttori puolustanut jälkimäistä vaihtopuolista ehdotusta ja samalla ehdottanut, että poliisijärjestyksen 25 §:n aikamääräykset määrättäisiin koskeviksi vain sellaisen makkilannan kuletusta, jota ei ole koottu tiivihin, hyvästi sulkevilla kansilla varustettuihin säiliöihin, sekä pihoista kerättyjen haisevain roskien ja jätteiden kulettamista, sekä että puhtaana-

¹⁾ Rhkrn kirj. jouluk. 27 p. N:o 281. (Kpvn painetut asiak. N:o 3).

pitosääntöön pantaisiin määräykset jätteiden lajittelemisesta pihossa, joltaista voitaisiin tarvita maanviljelykseen kelpaavain jätteiden erottamiseksi sellaisista jätteistä, joita voitaisiin joko käyttää täyteenä tai muutoin kaataa kaupungin välittömään läheisyyteen.

Sekä Terveyslautakunta että Rahatoimikamari olivat ehdottomasti puoltaneet ehd. 2 hyväksymistä ja ehdottaneet että Rakennuskonttori valtuutettaisiin puhtaanapitotoimen järjestämisessä sitä noudattamaan. Myöskin ehdotuksessa poliisijärjestyksen 25 §:n muuttamisesta olivat mainitut viranomaiset kannattaneet Rakennuskonttoria, kuitenkin sillä edellytyksellä, että jos sellaisia säiliöitä, jotka suurimmaksi osaksi sisältävät helposti pilaantuvia keittiöjätteitä ja muita haisevia aineita, kuletettaisiin myöskin päivän aikana, pitäisi näiden astiain hajun ehkäisemiseksi olla, samoin kuin makkiaastiatkin, varustetut ilmanpitävästi sulkevilla kansilla. Samalla oli Rahatoimikamari kuitenkin ilmoittanut, että koska Kamari ei tietänyt, miten pitkälle kysymys kaupungin poliisijärjestyksen mainitun §:n muuttamisesta oli joutunut ja sopiko siihen yhäkin koettaa saada muutamia muutettuja määräyksiä, ei Kamarikaan voinut tehdä mitään erityistä esitystä siinä suhteessa. Rakennuskonttorin ehdottama muutos puhtaanapitosääntöön, että siihen otettaisiin sellaiset määräykset rikkojen lajittelemisesta pihossa ja säilyttämisestä erikoisissa säiliöissä, joka aiheutuisi rikkojen erilaisesta käyttökelpoisuudesta ja niiden poiskulettamisen, säilyttämisen ja myymisen helppoudesta, jonka muutosehdotuksen oli hyväksynyt myöskin Terveyslautakunta, oli Rahatoimikamari sitä vastoin yllä esitetyillä syillä hylännyt.

Asiaa esiteltäessä antoivat ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erityiselle valiokunnalle tehtäväksi valmistaa mietinnön asiasta ja esitti ²⁾ valiokunta mainitsemillaan syillä Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi: että Rakennuskonttori valtuutetaan puhtaanapitolaitosta perustaessaan järjestämään sen sillä tavalla kuin Konttorin ehdottama vaihtopuolinen ehdotus 2 sisälsi; että Maistraatilta pyydetään toimenpidettä sellaiseen muutokseen kaupungin poliisijärjestyksen 25 §:ään, että Kaupunginvaltuusmiesten hyväksymät aikamääräykset, jotka koskevat likojen kulettamista, vahvistettaisiin koskeviksi ainoastaan sellaisen makkilannan kulettamista, jota ei ole koottu tiiviihin, hyvästi sulkeutuvilla kansilla varustettuihin säiliöihin, sekä haisevia roskia ja jätteitä likakaivoista, jota vastoin ei ainoastaan ulostusten kulettamista ilmanpitävästi suletuissa hinkeissä vaan myöskin

¹⁾ Kpvn pöytäk. tammik. 20 p. 3 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 11.

rikkojen ja muiden jätteiden kulettamista, jotka eivät ole lahonneessa tilassa eivätkä muutoin pahanhajuisia ja joita säilytetään suletuissa rautasäiliöissä, saa tapahtua koko vuorokauden kuluessa paitsi sinä aikana päivästä, jolloin liike on vilkkain; mutta että kysymys sellaisesta muutoksesta puhtaanapitosääntöön, kun Rakennuskonttori oli ehdottanut, saisi raueta. Valiokunnan ehdotuksen hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet sitten kaikin puolin.

Vahvistaessaan kulunkiarviota vuodelle 1904 päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erinäisiä lisättyjä menoja ja suoritettavaksi erinäisiä yleisiä töitä, joista tässä ei ole aikaisemmin mainittu.

Kulunkiarvio
vuodelta 1904.

Vesijohdon putkiverkon laajentamista varten otettiin kulunkiarvioon yhteensä 153,000 markkaa, joka meno määrättiin otettavaksi 1902 vuoden obligatsioonilainasta; ja olivat päätetyt uudistyöt seuraavat: vesijohto Vuorimiehenkadun alle Laivurinkadusta N:o 33:n kohdalle, Laivurinkadun alle N:o 35:n kohdalla N:o 39 kohdalle, Laivurinkadun alle N:o 39:n kohdalla Pursimiehenkatuun saakka (putken vaihdos), Tarkkampujakadun alle Korkeavuorenkadun ja Kasarmikadun välille, Albertin-, Ison-Robertin-, Kivenhakkaajan- ja Punavuorekatujen alle, Bulevardinkadulta Perämiehenkadulle asti (osaksi putken vaihdosta), Kankurinkadun alle, Merimiehenkadusta Pursimiehenkatuun, Eläintarhan huviloihin N:o 9, 10 ja 11, I. Viertotien alle Vallgårdin kansakoululta huviloihin N:o 1 a ja 3, Pietarinkadun alle Neitsyspolusta Kapteeninkatuun, Laivurinkadun alle Pietarinkadusta Merimiehenkatuun, viidennen linjan alle Kaarlontkadusta Porthaninkadun N:o 10 kohdalle, Länsi Satamakadun ja Laivastokadun alle N:o 7:stä N:o 16:een, Laivanvarustajankadun alle N:o 5 kohdalla Kapteeninkatuun, Malmin- ja Eseläisen Rautatiekadun alle osote N:o 30:n kohdalla Lapinlahdenkatuun ja Nikolainkadun ja Siltavuorenpenkereen alle Oikokadusta osot. N:o 16 kohdalle.

Vesijohtoverkon
laajentaminen.

Samoin kuin edellisenäkin vuonna ³⁾ otettiin kulunkiarvion korjauskustannukset avonaisen vuodatuslaitoksen tiivistämisestä ja vanhan vesilinnan katon korjaamisesta, vast. 5,700 ja 5,000 markkaa, tehden toisen kolmannen osan niitä varten lasketusta kustannuksesta. Vesijohdon rakennusten, aitausten, sulkujen, koneiden ja putkiverkkojen muihin korjauksiin ja ylläpitoon sekä vesimittareiden korjauksiin ja tarkistamiseen

Vesijohdon yllä-
pito ja korjaus.

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 10 p. 9 §. — ²⁾ Rhkrn kirj. lokak. 31 p. N:o 257. (Kpvn pain. asiakirjat N:o 36), Kpvn asiak. N:o 31, 43 ja 44. Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 2 §. — ³⁾ Kats. 1902 vuoden kertomusta siv.

ynnä sulkuhanojen ja palopostien luvun täydentämiseen putkiverkossa osotettiin kaikkiaan 27,700 mk.

Vesijohtoveden
puhdistaminen.

Menosääntöön edelliselle vuodelle oli otettu 5,000 mkan määräraha vesijohtoveden puhdistamiskokeiden kustannuksiin ja olivat Kaupunginvaltuusmiehet määränneet ¹⁾ että asiassa oli pyydettyä lausuntoa pätevilta ulkomaalaisilta ammattimiehiltä. Rahatoimikamarin ehdotettua ²⁾ että ulkomaalaisia asiantuntijoita tulisi olemaan kaksi, jättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Kamarille tehtäväksi näiden asiantuntijain valitsemisen ja puheenaolevan kokeiden toimittamisen. — Vesijohtoveden puhdistamiskokeiden jatkamista varten otettiin vuoden 1904 kulunkiarvioon 5,000 markkaa.

Kaupungin rakennusten ja tilusten korjaus ja ylläpito.

Otsakkeen alla rakennusten ja tilusten korjaamiseen ja ylläpitoon olivat tässä aikaisemmin mainitut määrärahat virkahuoneistojen sisustamista varten entisessä tullihuoneessa Länsi Rannalla, ⁴⁾ Vanhankaupungin poliisivahtikonttorin ⁵⁾ korjauksiin ja muutoksiin, sekä Marian sairashuoneen kulkutautipaviljonkien korjauksiin ja uutisrakennuksiin. ⁶⁾ Muista tämän otsakkeen alla olevista menoeristä mainittakoon erityisesti määräraha Marian sairashuoneen korjauksiin 7,200 markkaa, Kaivopuiston kylpyhuoneen korjauksiin 2,500 markkaa, kauppahallien rakentamista varten entisen tullitalon alakertaan Länsi Rannalla 24,560 markkaa, huoneiston sisustamista varten työvälytystoimistolle vanhassa pakkahuoneessa Aleksanterinkadun varrella 4,100 markkaa ja tavarahissin pystyttämistä varten Katajanokan tullitalon pakkahuoneosastoon 5,050 markkaa.

Uutisrakennukset.

Määrärahojen joukkoon uutisrakennuksia varten otettiin 42,000 markkaa vaivaistaloon rakennettavaksi päätettyä ⁷⁾ keuhkotautipaviljonkia varten sekä tarpeellinen lisämääräraha lisärakennusta varten Rahatoimikonttorin huoneustoon, ⁸⁾ joka tarkemman laskun perusteella lisättiin 17,600 markkaan. Ulkokuoneen rakentamista varten entisen tullitalon pihalle Länsi Rannalla otettiin 5,000 markkaa sekä uuden tavarasuojuksen rakentamista varten Rahapajan rantaan 100,000 markkaa, joka viime mainittu määräraha otettiin vuoden 1902 obligatsioonilainasta. — Puheenaolevan otsakkeen alle oli Rahatoimikamari ottanut 100,000 markan määrärahan uutta kansakoulutaloa varten mainiten, että kun menoja alituisen uudistuvan uusien kansakoulutalojen tarpeen tyydyttämisestä ei yhä uudelleen

¹⁾ Kats. kertomusta v. 1902 siv. . — ²⁾ Rhkrn kirj. helmik. 26 p. N:o 52. — ³⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 15 §. — ⁴⁾ Kats. siv. 38. — ⁵⁾ Kats. siv. 42. — ⁶⁾ Kats. siv. 36. — ⁷⁾ Kats. siv. 37. — ⁸⁾ Kats. siv. 39.

olisi otettava lainavaroista, olisi tarkoituksenmukaisinta useammalle vuodelle jakaa niitä varten tarvittavat kustannukset. Kansakoulujohtokunta oli jo tehnyt ehdotuksen, että lähimmässä tulevaisuudessa rakennettaisiin uusi kansakoulutalo Töölön seutuville, jota paitsi oli tehty ilmoitus siitä, että kaupungin eteläisimpäänkin osaan eli 7:teen kaupunginosaan piakkoin tarvitaan uusi kansakoulu. Mainitsemillaan syillä ¹⁾ ei Kulunkiarviovaliokunta kuitenkaan pitänyt sopivana ruveta taksoittamaan varoja uutta kansakoulutaloa varten, jonka rakentamisesta ei ole päätöstä tehty, eivätkä Kaupunginvaltuusmiehetkään ottaneet kulunkiarvioon mitään määrärahaa sitä varten.

Katujen ja yleisten paikkojen korjauksia ja ylläpitoa varten otettiin yhteensä 95,850 markkaa ja oli tällä paitsi erinäisiä korjauksia: kivettävä prima tellikkakivillä asfaltilla kiinnitettynä kaupunginosat Länsi Rannalla Pohjoismakasiinikadusta osote n:on 6 kohdalle, Itä-Heikinkadulla Aleksanterinkadusta Kaasutehtaankatuun, Nikolainkadulla Senaatintorilta Rauhankatuun, 10 metrin leveä ajotie Senaatintorilta pitkin kirkkopenkereen etelärajaa ja jalkakäytävä Kasarmitorin halki SO:sta N. V. n. — Otsakkeelle Utislaitteet otettiin yhteensä 286,550 markkaa erinäisten pintaalojen kiveämiseen Rahapajanrannassa mukulakivillä ja II:da tellikkakivillä; rautatieraiteen rakentamisen pitkin läntistä tavarasuojaa Rahapajanrannassa; mukulakivillä tahi kivimurskalla ja sementillä kaupunginosan laskemiseen Luotsikadusta pitkin myymättömiä tontteja N:o 12, 14 ja 16; kaupunginosan laskemiseen kivimurskalla Kauppiaankadusta pitkin myymättömiä tontteja N:o 8 ja 10; kaupungiosan laskemiseen Tehtaan- kadusta Neitsytpolun ja Laivurinkadun välillä mukulakivillä tahi kivimurskalla ja sementillä; Kapteeninkadun pitkin kortt. 127; Neitsytpolun pitkin tontteja os. N:o 8 ja 10 ja Hietalahdentorin pohjoisen osan; Laivastokadun, Katajanokankadun pohjoisen pään, Pietarinkadun Neitsytpolun ja Kapteeninkadun välillä, Laivanvarustajankadun tontin N:o 5 kohdalla Kapteeninkatuun, Laivurinkadun Pietarin- ja Merikadun välillä, Eteläisen Rautatiekadun, Mahminkadun ja Lapinlahdenkadun väliltä ja Siltavuorenpenkereen tasottamiseen pitkin korttelin N:o 140 etelä ja länsi osaa; Siltasaarenkadun laajentamiseen pitkin tontteja N:o 3 ja 5 korttelissa N:o 300; Hämeenkadun Itäisestä viertotiestä toiseen linjaan, Porthaninkadun 2:sta linjasta 5:teen linjaan, järeillä olevan puolen Lönnrotinkatua 2:sta linjasta osote numero 8 kohdalle, järeillä olevan osan 2:sta linjaa pitkin korttelia N:o 301 b ja

Katujen ja
yleisten paikko-
jen korjaus,
ylläpito ja uutis-
laitteet.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 43 siv. 14.

Sörnäisten rantatien tasottamiseen; Neitsytpolun laskemiseen pitkin tonttia os. N:o 5 mukulakivillä tai kivimurskalla ja sementillä sekä teiden tasottamiseen Katajanokan itä osassa olevain varastopaikkojen välillä. Etelä Rautatiekadun tasottamiseen Malminkadun ja Lapinlahdenkadun väliltä osotettuun 16,300 markan määrärahaan oli laskettu myöskin 7,652 markkaa 62 penniä korvaukseksi maan luovuttamisesta puheenaolevaa katu varten, jonka korvauksen Kaupunginvaltuusmiehet oikeuttivat Raha-toimikamarin ottamaan kulunkiarvioehdotukseen. ¹⁾)

Kanavain ja viemäriojien korjaus, ylläpito ja uutislaitteet.

Otsakkeella kanavien ja viemäriojien korjauksiin ja ylläpitoon otettiin 3,000 markkaa täydennystöitä varten ja 15,000 markkaa sekalaiseen ylläpitoon. Utisrakennukset, joita varten myönnettiin yhteensä 73,500 markkaa, kuuluivat pääasiassa vastaavain katuosien tasotusten yhteyteen.

Teiden ja Vier- toteiden korjaus.

Osastoissa Tiet ja Viertotiet, ei esiintynyt mitään uutisrakennuksia, jota vastoin erinäisiä korjauksia varten otettiin vast. 10,000 ja 15,000 markan määrärahat.

Satamain kor- jaukset, ylläpito ja uutislaitteet.

Satamain korjauksiin ja ylläpitoon, sen mukana myöskin Töölön- lahden puhdistamisen jatkamiseen, osotettiin yhteensä 44,000 markkaa. Utislaitteiden joukossa taas oli paitsi pientä Satamakonttorin pyynnöstä otettua työtä, Hietalahden pohjoisen laiturin laajentaminen 137,000 markkaan nousevilla kustannuksilla. Rakennuskonttori oli tuonut esille miten vilkkaasti Hietalahdentorin ja satamaradan kääntösillan välistä rata-alueetta käyttivät osaksi saaristoliikennettä välittävät höyrypurret osaksi pienet lastialukset ja purjeveneet, mutta ettei siinä väliaikaisessa kunnossa olles- saan ole sopivia kiinnityspaikkoja. Sitä paitsi oli konttori huomauttanut että kaikilla tonteilla Hietalahden pohjoisrannassa on kalliit talot ja ettei kadun välttämätöntä tasottamissa ynnä kiveämistä ja kivimurskalla laske- mista voi toimittaa ilman että laiturin uloin raja on järjestetty. Näillä syillä ja koska puheenaolevassa työssä voisi talven aikana saada työnan- siota suuri joukko eri ammatteihin kuuluvia työmiehiä, jonka kautta joka vuosi uudistuvaa työttömyyttä katsottiin tulevana talvena voitavan jos- sain määrin ehkäistä, oli Rahatoimikamari puoltanut mainittua laiturira- kennusta.

Istutusten kor- jaus, ylläpito ja uutislaitteet.

Istutusten korjauksiin ja ylläpitoon otettiin Puutarhalautakunnan ehdotuksesta samoin kuin edellisenäkin vuonna yhteensä 58,500 markan määräraha. Utislaitteita varten osotetuista määrärahoista huomataan ensiksi 10,000 markkaa tasoitustöiden jatkamista varten Kaivopuistossa,

¹⁾ Kats. siv. 6.

jossa työt on aloitettava korttelin N:o 205 (Grönqvistin huvilan) eteläpuolella olevalla alueella, joka on ollut perin huonossa kunnossa, mutta joka erinomaisen asemansa vuoksi voi muuttua erittäin mieluisaksi kävely- ja näköalapaikaksi. Sitten vielä 10,000 markkaa tasoitustöiden alottamista varten rakennettavaksi päätetyllä urheilukentällä Eläintarhassa sitten kun salaojitus paikalla oli ehditty saada suoritetuksi. Laaditun kustannusarvion mukaan tulisivat kustannukset puheenaolevasta tasotustyöstä nousemaan 66,000 markkaan ja oli Puutarhalautakunta pitänyt sopivana, että työ jaettaisiin kuudelle vuodelle. Pienoista istutusta varten Konstantininkadun päässä osotettiin 300 markkaa ja kelkkamäkien laatimiseen tulevana talvena 1,100 markkaa.

Vuosi vuodelta uusiintuvissa määrärahoissa puhtaanapitolaitosta varten oli tehty se muutos, että rahaerä viertoteiden puhtaanapitoa varten oli lisätty 16,000 markasta 20,000 markkaan, koska useina vuosina oli osottautunut, ettei työtä voitu saada tehdyksi ensin mainitulla summalla.

Puhtaanapitolaitos.

Myöskin määräraha kaupungin yleisten paikkojen ja katuosien puhtaanapitöön oli korotettu 2,000 markalla, jonka johdosta kokonaismenot vuotuisista puhtaanapitokustannuksista nousivat 105,200 markasta 111,200 markkaan.

Määrärahat työkalujen ylläpitoon sekä sekalaisiin menoihin pesulaturien, halkomittojen, lyhtypatsaiden y. m. ylläpidosta pysytettiin samalaisina, vast. 7,000 ja 6,000 markassa, kuin vuoden 1903 menosäännössä, mutta lisäksi tuli kahden uuden kasteluvaunun hankkimiseen satunnainen 2,000 markan määräraha.

Työkalut ja sekalaisia.

Kaupungin yleiseen kulunkiarvioon oli samoin kuin ennenkin liitetty kulunkiarvio valaistuslaitosta varten, jonka menot oli laskettu 450,210 markaksi, jaettuina seuraavalla tavalla: palkkoihin ja palkkiohin 46,650 markkaa, kaasunvalmistuskustannukset 209,500 markkaa, kustannukset sivutuotteista 7,700 markkaa, kustannukset katuvalaistuksesta 30,700 markkaa, kustannukset yksityisestä kaasunkäytöstä 9,300 markkaa, korjaukset ja ylläpito 27,200 markkaa, korko konttokuranttitilillä kaupungin kanssa 8,500 markkaa, pääputkiverkon laajentaminen 53,600 markkaa, uusien kaasulyhtyjen pystyttäminen 18,300 markkaa sekä serviiseihin, aparaatteihin y. m. 38,700 markkaa. Kun tulot kaasulaitoksesta lasketaan 536,5000 markaksi tuli siis kaupungin yleiselle kulunkiarviolle hyväksi 86,290 markan puhdas säästö.

Kaupungin valaistuslaitoksen tulo- ja menoarvio.

Katujen, laiturien ja tavarasuojusten valaisemiseen kaasulla, petroleumilla ja sähköllä otettiin kulunkiarvioon kaikkiaan 239,524 markkaa,

Katuvalaistus.

eli hiukan yli 13,800 markkaa enemmän kuin vuonna 1903, joka lisääntyminen riippui etupäässä valaistusverkon laajentamisesta ja kahden uuden tavarasuojuksen rakentamisesta Katajanokalle.

b). *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.*

Kaupunginvaltuusmiehille oli Rahatoimikamarin kautta saapunut¹⁾ Rahatoimikonttorin laatimat ja sen toimesta painatetut Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1902 koskevat asiakirjat²⁾; ja oli tämä tilinpäätös yhteenvetona seuraava:

Tuloja:

Menosäännön mukaan	<i>Smk.</i>	5,825,418: 56
” yli	”	560,626: 58
Säästöä määrärahoissa	”	148,249: 22
	Yhteensä <i>Smk.</i>	5,994,294: 36

Menoja:

Määrärahoja menosäännön mukaan	<i>Smk.</i>	5,285,418: 54
Määrärahojen yli käytetty	”	110,677: 64
Vajausta lasketuissa tuloissa	”	35,418: 81
	<i>Smk.</i>	5,431,515: 01
Vuoden tulos, ylijäämää	”	562,779: 35
	Yhteensä <i>Smk.</i>	5,994,294: 36

Mainitusta ylijäämästä	<i>Smk.</i>	562,779: 35
Lisättyinä siihen käyttämätön säästö vuodelta 1901 eli	”	683,856: 95
jää säästöä vuodelle 1903	<i>Smk.</i>	1,246,636: 30

Kaupunginvaltuusmiehet päättivät,³⁾ että asia on esitettävä yhdessä kertomuksen kanssa kaupungin tilien tarkastuksesta vuodelta 1902.

¹⁾ Rhkrn kirj. N:o 67 maalisk. 19 piltä. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 12. — ³⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 1 p. 4 §.

Maistraatin Kaupunginvaltuusmiehille lähettämästä tilintarkastuskertomuksesta ¹⁾ näkyy m. m.:

että tilintarkastajat vaivaistalon ja sairashuoneiden hallinnon suhteen ovat kiinnittäneet huomion siihen jo myöskin tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 1901 hallinnosta yleensä huomautettuun seikkaan, ettei hankittaessa sellaisia tarveaineita, joita tarvitaan suuremmat määrät, oltu käytetty urakkajärjestelmää eikä summa-ostoa, vaikka sillä tavalla olisi pitänyt voida toivoa hinnat saatavan huokeammiksi ja tasasemmiksi;

että tilintarkastajat olivat sekä vaatineet, että kaasutehtaan kiinteistä laitoksista olisi pitänyt toimittaa suurempia poistoja niiden kirjoihin merkityn arvon alentamiseksi, että myöskin kaupungilta tilitetty kaasuhinta katuvalaistuksesta olisi vastaisuudessa alennettava; sekä

että tilintarkastajat ovat esiintuneet sen että sekä kirjanpito rahoitustoimilaitoksen hoidossa olevista lahjoitusrahastoista tuloineen ja menoineen kuin myöskin rahastojen varojen sisään ja ulosmaksut tapahtuvat kaupunginkamreerin kautta.

Tuloksena tarkastuksesta kokonaisuudessaan mainittiin että, paitsi mainittuja periaatteellista laatua olevia lausuntoja, kaupungin rahatoimen hoito kuluneena vuonna ei ole antanut aihetta mihinkään muistutuksiin, jonka vuoksi tilintarkastajat antoivat siitä sen lausunnon, että sitä on hoidettu asiantuntemuksella ja huolellisesti.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hankkia tilintarkastajain edellä mainittujen muistutusten johdosta asianomaisilta selityksiä ja lausuntoja. Kun muistutukset eivät kuitenkaan olleet sen laatuaisia, että ne olisivat esteenä vastuuvapauden myöntämiselle, myönnettiin kaikille lautakunnille, virkamiehille ja johtokunnille vastuuvapaus puheenaolevalta tilivuodelta.

Täyttääkseen Vaivaishoitohallitukselle jätetyn tehtävän antaa lausunto tilintarkastajain muistutuksen johdosta, joka koskee tarveaineiden ostamisen tapaa vaivaistaloon, lähetti Vaivaishoitohallitus kirjelmässä marraskuun 2 päivältä vaivaistalon johtajan antaman näin kuuluvan lausunnon:

„Hankittaessa Vaivaistaloon sellaisia tarveaineita, joita tarvitaan suurempia määriä, on urakkajärjestelmää yleensä käytetty hyvin suuressa määrässä, sillä sekä eri laatuiset jauhot, ryynit, herneet, liha ja maito ovat olleet urakoitsijain hankittavina. Perunain hankkimisessa vain on

Kaupungin tilien tarkastus vuodelta 1902 sekä vastuuvapauden myöntäminen kaupungin lautakunnille ja johtokunnille.

Vaivaishoitohallituksen lausunto tilintarkastajain muistutuksen johdosta.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 24. — ²⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 1 §.

käytetty toista menettelytapaa, kun osottautui, että niitä hankittaessa urakalla tavara oli huonoa ja hinta kallis. Tämän vuoksi ja kun perunoiden, ne kun ovat tärkeänä tekijänä hoidokkaiden ruokkimisessa, on katsottu pitävän olla mahdollisimman parhaita laadultaan, luovuttiin muutamia vuosia sitten urakkajärjestelmästä, ja alettiin perunoita hankkia ostamalla niitä summakaupassa virolaisista jaaloista kaupungin satamassa, laskien sikäli että ostettu määrä riittäisi seuraavaan avoveteen. Niin suuren määrän ostaminen, etta se riittäisi syksystä syksyyn on mahdotonta sen vuoksi, että perunat silloin pahenisivat, vaikka täten ei olekaan voitu välttää sitä, ettei pienempiä määriä myöhemmin olisi tarvinnut ostaa. Mitä taas asian taloudelliseen puoleen tulee, rohkenee allekirjoittanut nöyrimmästi viitata alla oleviin numeroihin, jotka osottavat perunain hintoja Sörnäisten kuritusvankilassa, jonne ne on hankittu urakalla, ja Vaivaistalossa, jonne ne on hankittu yllä selitetyllä tavalla:

V u o s i	Hinta hehtolitralta	
	Sörnäisten kuritusvankilassa	Vaivaistalossa
1900	7 markkaa 40 p.	4 markkaa 41 p.
1901	4 " 49 "	4 " 89 "
1902	5 " 26 "	4 " 71 "

Kun useissa tapauksissa on edeltäpäin mahdoton arvata minkä veran eri pienempiä tarveaineita vuoden kuluessa tullaan tarvitsemaan, olisivat allekirjoittaneen mielestä, sellaisista tarveaineista, joita käytetään suurempia määriä, — halot ainoat, joita voidaan hankkia urakkajärjestelmää käyttäen. Tässäkin viitataan kunnioittaen seuraavaan taulukkoon, joka osottaa kustannukset haloista Sörnäisten kuritusvankilassa ja Vaivaistalossa. Edellisessä hankitaan ne urakalla, jälkimäisessä summakaupalla.

V u o s i	H i n t a s y l e l t ä	
	Sörnäisten kuritushuonevankilassa (metrinen syli)	Vaivaistalossa (osa metrin mittaisia, suurin osa 6 korttelisia)
1900.	{ mäntyhalot 21: 45 koivuhalot 24: 50	{ mäntyhalot 19: 90 koivuhalot 22: 35
1901.	{ mäntyhalot 23: 20 koivuhalot 25: 70	{ mäntyhalot 15: 28 koivuhalot 20: 99
1902.	{ mäntyhalot 17: — koivuhalot 20: 10	{ mäntyhalot 14: 09 koivuhalot 18: 77

Tähän on kuitenkin oikeudenmukaisesti lisättävä, että Sörnäisten kuritusvankilaan hankitut halot kaikki ovat olleet 1 metrin pituisia, jota vastoin vain osa Vaivaistalon haloista on ollut sen mittaisia, mutta enimmäkseen 6 korttelia pitkiä.

Tässä ei kuitenkaan ole jätettävä huomioon ottamatta sitä seikkaa, että noin puolet Vaivaistalon haloista on laitoksen oma väki purkanut aluksista Edeslahden rannassa ja suurimmaksi osaksi vedätetty sen omilla hevosilla. Kun rautatieraide kulkee niin sanoakseni Sörnäisten kuritusvankilan portin editse, voitaneep pitää selvänä, että puiden hankkijan on vaadittava Vaivaistalolle puiden hankkimisesta paljoa korkeampi hinta, vaikka vedättäminen laskettaisiin vain 2 markaksi sylältä.

Yllä esitetyn perusteella uskaltaa allekirjoittanut luulla, että Vaivaistalossa noudatettu tapa sellaisten tarveaineiden hankkimisessa, joita tarvitaan suuria määriä, on taloudellisesti edullinen, samalla kun tavaraa sikäli saadaan varmasti hyvää.“

Niiden syiden nojalla, joita vaivaistalon johtaja siten oli tuonut esiin, esitti Vaivaishoitohallitus, että puheena oleva muistutus jätettäisiin huomioon ottamatta, johon Kaupunginvaltuusmiehet Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myöskin suostuivat. ¹⁾

Vaadituksi lausunnoksi samallaisen muistutuksen johdosta tavarain ostoa vastaan sairashuoneihin lähetti Terveyslautakunta kirjelmässään marraskuun 2 päivältä seuraavan Marian sairashuoneen Johtokunnan antaman ja Terveyslautakunnan hyväksymän selityksen:

„Jo useina vuosina on erinäisiä tarveaineita kuten halkoja, maitoa ja perunoita ostettu suuremmissa summakaupoissa; toisia taas, kuten jauhoja ja ryynejä on otettu samalta hankkijalta niin suurissa erissä kerral-

Terveyslautakunnan lausunto tilintarkastajien muistutuksen johdosta.

¹⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 29 §.

laan kuin on saatu mahtumaan sairashuoneen varastohuoneihin. Marian sairashuoneen taloudenhoitajan ilmoituksen mukaan on näiden viimeaikaisten tavarain hankkija ilmoittanut, ettei mitään hinnan alennusta saataisi vaikka Johtokunta kirjallisesti sitoutuisi ottamaan sairashuoneen koko vuoden tarpeen häneltä. Ehkä voitaisiin kuitenkin kääntymällä toisten hankkijain puoleen saada hinnanalennusta, ja on Johtokunta käsenyt Taloudenhoitajan tässä suhteessa tiedusteluja toimittamaan. Mitä taas erinäisiin muihin tarveaineihin, kuten lihaan, kalaan, voihin y. m. tulee pitää Johtokunta nykyistä menettelyä edullisempänä, sillä näin ollen ollaan varmoja siitä, että aina saadaan hyvää tavaraa. Jos Johtokunta taas tekisi sopimuksen jonkin määrätyn hankkijan kanssa siitä, että tämä jonkun pitemmän ajan kuluessa hankkisi päivittäin määrättyyn hintaan sairashuoneen tarpeen näitä tavaroita, niin olisi vaara tarjona, että joskus voitaisiin saada huonompaa tavaraa ja jos Johtokunta sitten tavarahanvonnuden vuoksi olisi pakotettu tekemään ostoksensa toisilta, voisi siitä aiheutua ikäviä selkkauksia. Epävarmaa on voitaisiinko mitään sanottavampaa hinnanalennusta saada sitoutumalla ottamaan koko vuoden tarpeen samalta myyjältä. Johtokunta on esim. teurastajilta pyytänyt tietoa siitä mihin hintaan he ottaisivat hankkiakseen erilaatuista lihaa Marian sairashuoneen tarpeeksi, ja kävi siinä ilmi, etteivät hinnat olleet huokeammat, kuin mitä maksetaan nykyisellä tavalla ostettaessa. Helsingin yleisen sairashuoneen taloudenhoitajan, Lindholmin antamain tietojen mukaan on siinäkin sairaalassa osottautunut, ettei ole olemassa mitään erotusta hinnassa hankitaanko liha ennen tehdyn pitempiäaikaisen sopimuksen mukaan tai ostetaanko vain aina kerrakseen.

Johtokunnan mielestä on siis nykyään käytännössä oleva tapa erinäisten tarveaineiden ostamisessa edullisempi, sillä ilman että tavarahan hinta sen kautta sanottavassa määrässä tulee kalliimmaksi, saadaan olla varmat siitä, että saadaan hyvää tavaraa. Ostettaessa taas sellaisia tarveaineita, joiden ostamisessa ei ole vaaraa ala-arvoisen tavarahan saamisesta, kehottaa Johtokunta Taloudenhoitajaa tiedustelemaan, voidaanko niitä saada huokeammalla hinnalla, jos sitoudutaan ottamaan koko vuoden tarve samasta paikasta ja siinä tapauksessa tekemään kokeita sillä.

Mitä taas urakkajärjestelmään tulee, on osottautunut, ettei se järjestelmä tuota niitä etuja, joita siltä on odotettu, mikä näkyy muun muassa siitäkin, että tästä järjestelmästä on Valtion sairashuoneissa Helsingissä alettu yhä enemmän ja enemmän luopua.“

Asiaa käsitellessään päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, että koska Rahatoimikamarin laatimassa kulunkiarviossa vuodelle 1904 oli lausunto Marian sairaalan taloudesta ja asia siten uudelleen tulee käsiteltäväksi, tilintarkastajain muistutus ei tällä kertaa anna aihetta enempiin toimenpiteihin.

Tilintarkastajain vaatimuksen johdosta että suurempia poistoja tehtäisiin kaasutehtaan kiinteistön arvosta ja että kaupungilta katuvalaistukseen käytetystä kaasusta tilitettyä hintaa alennettaisiin mainitsi Valmistusvaliokunta, että Kaupunginvaltuusmiehet olivat käsitellessään vuoden kulunkiarviota hyväksyneet sen käsityskannan, että kaasulaitoksen puhdas voitto on lyhentämättömänä tuleva kaupungin hyväksi. Tämän vuoksi ja kun kaasun hinnan tilittäminen itse asiassa on kaupungille vain kirjanpitoasia ilman minkäänlaista käytännöllistä merkitystä, ehdotti Valmistusvaliokunta, että tilintarkastajain mainitut vaatimukset jätettäisiin huomioon ottamatta. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ²⁾ kuitenkin muistutusten johdosta vaatia lausuntoa kaupungin valaistuslaitoksen Johtokunnalta; ja toi Johtokunta kirjelmässään elokuun 22 päivältä esiin seuraavaa:

Valaistuslaitoksen johto kunnan lausunto tilintarkastajain vaatimuksen johdosta.

„Mitä ensiksikin tulee kysymykseen poistojen lisäämisestä niin on Johtokunta, kuten Herrat tilintarkastajat viittaavat ja Herrat Kaupunginvaltuusmiehet myöskin muistanevat, kahdessa eri esityksessä pyytänyt, että kaasulaitoksen voittovaroista ainoastaan 70,000 markkaa, eli korko ja kuoletus ostobinnalle 1,400,000 markalle merkittäisiin tuloiksi yleiseen kulunkiarvioon, ja että ylijäämästä muodostettaisiin rahasto, joka kaasulaitoksen uudistuksessa otettaisiin käytäntöön ja silloin olisi kuoletuksena nykyiselle kaasutehtaalalle. Kokouksessa kesäkuun 17 päivänä 1902 päättivät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin, Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, „että kaasulaitoksen puhdas voitto on, samoin kuin kulunkiarvioita laadittaessa tähän saakka on tapahtunut, kokonaisuudessaan merkittävä tuloksi pääluokassa IX Valaistuslaitos.“

Laatiessaan ehdotusta kulunkiarvioksi tälle vuodelle esitti Johtokunta, että menojen joukkoon otettaisiin poistona kiinteistöjen tilistä 24,860 markkaa, mutta Herrat Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyivät yksimielisesti kulunkiarviovaliokunnan hylkäävän lausunnon, joka kuului seuraavasti:

„Vaikka puheena oleva erä ehdotuksessa on saanut otsakkeen „pois-

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 7 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 1 §.

toja kiinteistön tililtä“, sisältää oikeastaan että kaasulaitoksen puhtaasta tulosta on osa pantava olemaan jonkunlaisena liikepääomana, joka siinä tapauksessa että vanha kaasutehdas tulee hävitettäväksi mahdollisesti voitaisiin käyttää lisänä uutta kaasutehdasta rakennettaessa. Mitään muuta merkitystä ei tällä n. s. poistolla ole eikä sitä tarvita suinkaan tekemään mahdolliseksi ehkä tarpeelliseksi katsottua nykyisen kaasutehtaan arvon alentamista kaupungin pääomatilillä. Sillä aivan riippumatta siitä voi kaupunki milloin tahansa siihen syytä on ryhtyä toimenpiteisiin sellaista alentamista varten ilman että se vähimmässäkään määrässä vaikuttaa kaasulaitoksen käytön taloudelliseen tulokseen tahi on missään yhteydessä sen kanssa. Kun esitetystä suhteesta ehdotetulla poistolla tahi oikeammin varaamisella, kuten jo mainittiin, vain voi olla tarkoituksena erityisen rahaston muodostaminen, saman tekevä onko se sitten sijoitettuna kaasutehtaan tarpeeksi ostettuihin hiiliin tahi puhtaana rahana on kaupungin kassassa, mutta kun sellaisella varaamisella ei ole tarpeellisen liikepääoman saamiseksi kaasulaitokselle, johon tarkoitukseen kaupunginkassan varoja on käytettävänä, mitään mainittavampaa merkitystä, silloin kun aikoinaan tulee kysymys varojen hankkimisesta uutta kaasutehdasta varten, ehdottaa valiokunta, että kaasulaitoksen puhdas voitto vuodelta lyhentämättömänä on tuleva kaupunginkassan hyväksi ja otettava lukuun yleisessä kulunkiarvionjärjestelyssä.“

Johtokunta, joka ei voi luopua aikaisemmasta tilintarkastajain kanssa pääasiallisesti yhteenkäyvästä käsityksestään poistojen toivottavuudesta tavallisten tehdaspoistojen yli, on kuitenkin sitä mieltä ettei mitään sellaisia Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten aikaisempaan käsitykseen vaikuttavia syitä ole esiintunut, että Johtokunta syyllä voisi uudelleen esittää vaatimuksen aivan yhtäläiseen suuntaan.

Mitä sitten tulee kysymykseen katuvalaistukseen käytetyn kaasun hinnan alentamisesta, niin saa Johtokunta mainita, että sen jälkeen kuin Kaupunginvaltuusmiehet syksyllä 1900 vahvistivat yksityisten valoon ja lämpöön käyttämän kaasun hinnan edellisestä 30 ja jälkimäisestä 15 penniksi m³, Johtokunta ehdotti kulunkiarviossa vuodelle 1901 katuvalaistuksesta kaasun hinnaksi 30 penniä m³, s. o. saman kuin yksityisiltäkin valaistukseen käytetystä kaasusta. Tätä hintaa pidettiin kohtuullisena kun siihen sisältyy kustannukset sekä kaasusta että lyhtyjien sytyttämisestä ja sammuttamisesta, lamppujen hoidosta, lyhtyjien, patsaiden, haarrukkain, johtojen ja lamppujen kunnossa pidosta sekä jään sulattamisesta kylmänä vuoden aikana lyhtyjohdoista. Tämän laskutavan ovat sittem-

min Kaupunginvaltuusmiehetkin hyväksyneet vahvistaessaan myöhempiä kulunkiarvioita.

Millainen tulo kuutiometriltä kaasulaitoksella oikeastaan on katuvalaistuksen kaasusta, näkyy Johtokunnan kertomuksesta vuodelta 1902, jossa kaupungin kassaa velotettiin 349,868 m³:stä kaasua à 30 p. *Smf* 104,960: 40.

josta kuitenkin menee pois lyhdynsytyttä-

jille	<i>Smf</i> 17,960: —	
lampunhoitajalle	„ 5,859: 45	
lamppujen kunnossa pitoon	„ 1,606: 17	
lyhtyjen, patsaiden ja johtojen kunnossa pitoon	„ 2,073: 28	
muihin kustannuksiin	„ 2,464: 70	<i>Smf</i> 29,963: 60
		<u>Netto <i>Smf</i> 74,996: 80</u>

Se tekee 21,4 penniä m³:ltä.

Herrat tilintarkastajat mainitsevat, että, niinkuin katuvalaistuksen järjestämistä varten asetetun komitean antamaan mietintöön toukokuun 21 päivältä 1898 liitetystä liitteestä näkyy, kaupunki sanottuna vuonna suoritti kaasuvalaistusosakeyhtiölle 26,74 penniä kuutiometriltä katuvalaistukseen käytetystä kaasusta, mutta että yhtiö oli tarjoutunut, siinä tapauksessa että kontrahti kaupungin kanssa uudistettaisiin kymmeneksi vuodeksi vuodesta 1900 lukien, hankkimaan kaasua 2 1/2 pennin hinnasta polttotunnilta, jonka yhtiö laski vastaavan 17,66 penniä kuutiometriltä. Tässä on kuitenkin huomautettava että yhtiön laskema 5 kuut. jalkaa = 141,6 litraa kaasua polttotunnille koskee avonaista kaasuliekkiä, vaikka yhtiön tarjous on kaasuhehkuvalolle (auer), joka kuluttaa vain 105 litraa kaasua tunnissa. Kaupunki olisi siten itse asiassa tullut maksamaan 23,81 penniä m³:stä kuviteltujen 17,66 pennin asemasta. Täten tulisi alennus todellisuudessa olemaan aivan toisenlainen kuin luvattu 33,95 %. Se että kaasuvalaistusyhtiö katsoi edulliseksi tarjota kaasua 23,81 pennin hinnalla kuutiometriltä, saa selityksensä siitä, että yhtiö halusi pitää hinnan 31,78 penninä m³:ltä yksityisten valaistukseen käyttämästä kaasusta eli korkeammalla kuin kaasulaitos nykyään tilittää, jota paitsi yhtiöllä oli konepaja, joka nähtävästikin oli hyvä liike. Johtokunnalle on saman tekevää, jos katuvalaistukseen käytetyn kaasun hinta on sellainen että liike antaa suuremman tahi pienemmän voiton, mutta kun kaasulaitos katuvalaistuksesta saa vain 21,4 penniä m³:ltä, johon summaan ei sisälly osuus erinäisistä yleisistä kustannuksista, kuten koroista, poistoista ja

hallinnosta, ja Johtokunta sitä paitsi tietää, että muualla maksetaan katuvalaistuksesta suurempi hinta kuin yksityisiltä valaistukseen käytetystä kaasusta kannetaan, ei Johtokunnan mielestä pitäisi katuvalaistukseen käytetyn kaasun hinnan alentaminen tulla kysymykseen.

Sen perusteella, mitä Johtokunnalla ylempänä on ollut kunnia esiintuoda, saa Johtokunta Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi jättää eikä tilintarkastajien puheenaolevassa suhteessa tekemää ehdotusta voitaisi jättää huomioon ottamatta.“

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan määräsivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet sen jälkeen, että enemmät toimenpiteet asiassa saavat raueta.

Rahatoimika-
rin lausunto
tilintarkastajain
lausunnon joh-
dosta.

Tilintarkastajain, lahjoitettujen rahastojen hoitoa koskevan lausunnon johdosta oli Rahatoimikamari pyytänyt selitystä kaupungin kamreerilta, joka mainitsi, että kaikki maksut rahastoista jo useina vuosina on suorittanut kaupungin kasööri, jota vastoin tulot, jotka osaksi on kannettu pankeissa eikä suoraan maksettu Rahatoimikonttoriin, on nostanut kaupungin kamreeri ja pannut rahastojen pankkitileille. Viime vuoden kuluessa oli kuitenkin se muutos tehty, että rahastojen tulotkin panttiin kasöörin kassaan. Ja kun tilintarkastajain toivomus näin oli tullut huomioon otetuksi, ei Rahatoimikamari katsonut ²⁾ asiassa muuta toimenpidettä tarvittavan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päättivät Kaupunginvaltuusmiehetkin että enemmät toimenpiteet asiassa saavat raueta.

Valaistuslaitok-
sen tilien anta-
misen aika.

Rahatoimikamarille ilmoitti Rahatoimikonttori kirjelmässä helmikuun 21 päivästä 1901, ettei kaupungin tilinpäätöstä näytä voitavan päättää laissa määrätyn ajan sisällä, kun Konttori ei ole vielä saanut tarvitsemiensa tietoja kaupungin valaistuslaitoksesta. Konttori oli edelleen maininnut, että Kaupunginvaltuusmiesten marraskuun 28 päivänä 1899 Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen johtokunnalle vahvistaman ohjesäännön 13 §:n mukaan tämän laitoksen tilit on, kalenterivuodelle päätettyinä, ennen maaliskuun 1 päivää jätettävä Rahatoimikamarille kaupungin tilien tarkastajain saataviksi. Saman ajan sisällä tulee kaupungin yleinen tilinpäätös olla tehtynä ja kaikki tilit, kunnallishallintoa kaupungissa koskevan K. asetuksen 67 §:n mukaan, Maistraatille jätettyinä. Niin kauvan kuin tämä ajanmääräys valaistuslaitoksen tilien jättämisestä pysytetään sellaisenaan, joka määräys Konttorin mielestä sitä paitsi on vastoin mai-

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 7 §. — ²⁾ Rhkn kirj. heinäk. 23 p:ltä N:o 192.

nitun asetuksen 68 §, tulee kunnan yleinen tilinpäätös viivästymään ja ehkä mahdottomaksikin saada toimitetuksi määrätyn ajan sisällä. Kun valaistuslaitoksen lienee kuitenkin vaikeata saada tilinpäätöksensä tehdyksi mainitussa 68 §:ssä säädetyn ajan sisällä eli ennen helmikuun 1 päivää, ehdotti Konttori, että puheenaoleva aika määrättäisiin helmikuun 15 päiväksi, minkä ei pitäisi tuottaa vaikeuksia valaistuslaitokselle, samalla kun Rahatoimikonttori siten saisi riittävästi aikaa tilinpäätöksen tekemiseen. Konttori pyysi sen vuoksi, että Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehille tekisi esityksen sellaisen muutoksen tekemisestä Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Johtokunnan ohjesääntöön, että tilien antamisen aika määrättäisiin helmikuun 15 päiväksi tilivuoden jälkeisenä vuonna.

Rahatoimikamarin jätettyä asian Kaupunginvaltuusmiesten käsiteltäväksi ja sitten kun valaistuslaitoksen Johtokunta oli antanut siltä vaaditun lausunnon, asettuivat Kaupunginvaltuusmiehet asiaa edelleen valmistamaan erityisen valiokunnan; ja ilmoitti¹⁾ Valiokunta asiassa antamassaan mietinnössä, että Valiokunta oli lykännyt asian käsittelyn tarkoituksessa saada selvitettyksi, eikö Rahatoimikonttorin lausumaa toivomusta valaistuslaitoksen tileistä voida suuremmitta vaikeuksista saada järjestetyksi sitten kun mainitun laitoksen Johtokunta on saanut siitä tiedon. Toivomuksessaan, että muistutuksen alainen epäkohta keskinäisellä sovitelulla helposti voitiin saada korjatuksi, ei valiokunta ollut pettynytkään, sillä, mikäli valiokunta oli tullut tietämään, oli kaupungin tilinpäätöksen tarvittavat tiedot puheenaolevista tileistä vuodelta 1901 jätetty Rahatoimikonttorille helmikuun 5 päivänä 1902, ja vuodelta 1902 jo seuraavan tammikuun 31 päivänä olleet Konttorin käytettävänä. Vaikka siten oli Rahatoimikonttorin esityksen tarkoitus saavutettu, oli kuitenkin edelleenkin epä johdonmukaisuutena jälellä, että valaistuslaitoksen Johtokunnan ohjesäännön 13 §, joskaan se ei ollut ristiriidassa kunnallisasetuksen mainitun 68 §:n kanssa, kuitenkin oli vaillinainen sikäli, ettei se kaikissa kohdissaan tarkoin ilmaissut Johtokunnan velvollisuuksia kaupungin tilinpäätökseen nähden. Näin ollen näytti pitävän mainittua pykälää muuttaa ja voitiin se sitä helpommin saada suoritetuksi kun puheenaolevan ohjesäännön vahvistivat yksistään Kaupunginvaltuusmiehet, eikä muutoista niin ollen tarvinnut alistaa muun viraston tarkastettavaksi. Valiokunta ehdotti sen vuoksi että Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Johtokunnan ohjesäännön 13 § muutettaisiin näin kuuluvaksi:

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 6.

„Valaistuslaitoksen hallinnosta ja liikkeestä on pidettävä täydellisiä tilejä, jotka, kalenterivuodelta päätettyinä, ovat ennen maaliskuun 1 päivää seuraavana vuonna jätettävät Rahatoimikamariin kaupungin tilien tarkastajain saataviksi; *ollen kuitenkin valaistuslaitoksen johtokunta velvollinen joulukuun 8 päivänä 1873 annetun, kunnallishallintoa kaupungissa koskevan Keis. asetuksen 68 §:n määräysten kanssa yhdenmukaisesti, jo sitä ennen ja ennen helmikuun 1 päivää Rahatoimikamarille jättämään ne tiedot, jotka kaupungin tilinpäätöstä varten ovat tarpeelliset.*

Johtokunta on *sitä paitsi* velvollinen ennen kesäkuun 1 päivää kunakin vuonna Kaupunginvaltuusmiehille jättämään kertomuksen Johtokunnan ja sen alaisten laitosten toiminnasta edellisenä vuonna.“

Asiaa esiteltäessä hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet valiokunnan ehdotuksen.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilien tarkastus vuodelta 1902.

Sitten kun Kaupunginvaltuusmiehille oli jätetty Tilintarkastuskertomus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tilien tarkastuksesta vuodelta 1902, jossa tilintarkastajat mainitsevat havainneensa tilit yhtäpitäviksi heille näytettyjen kuittien kanssa sekä että tilinpäätös oli oikein ja huolellisesti tehty, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden mainitulta vuodelta. Yhtiön käyttämättömästä voitosta oli 33,444 markka 58 penniä langennut kulkulaitasrahastoon ja 50,166 markkaa 87 penniä Helsingin kaupungille.

Helsingin vähittäinmyyntiosakeyhtiön tilien tarkastus vuodelta 1902.

Kirjelmänsä mukana maaliskuun 26 päivältä oli Maistraatti Kaupunginvaltuusmiehille lähettänyt jäljennöksen kertomuksesta, joka koski Helsingin Vähittäinmyynti-osakeyhtiön tilien ja hallinnon tarkastusta vuodelta 1902, ja joka osotti, että tilintarkastajat olivat havainneet tulojen ja menojen käyvän yhteen heille näytettyjen kuittien kanssa, tilinpäätöksen olevan oikein tehdyn, sekä että kirjanpitoa yleensä oli hoidettu tyydyttävästi. Käytettävänä oleva yhtiön puhdas voitto teki mainitulta vuodelta 72,463 mk 13 penniä, josta 28,985 mk 25 penniä lankesi kulkulaitosrahastoon ja 43,477 mk 88 penniä Helsingin kaupungille. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myönsivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden puheenaolevalta tilivuodelta.

Semigradskyn pikkukoulun ja Marian asylin tilien tarkastus vuodelta 1902.

Saatuun ilmoituksen Semigradskyn pikkukoulun ja Marian asylin tilien tarkastuksesta vuodelta 1902, päättivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää näiden laitosten johtokunnalle vastuuvapauden mainitulta vuo-

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 10 p. 1 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 16 §. —

³⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. 16 §. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. 4 §.

delta, jota paitsi vuoden 1903 tilejä varten valittiin tilintarkastajiksi uudelleen konsuli G. Paulig ja filosofian maisteri Ernst Nordström.

Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä joulukuun 1 päivä 1902 oli Terveydenhoitolautakunta tuonut esiin ¹⁾, että kaupungin ruokatavarain tarkastusasema, jonka Kaupunginvaltuusmiehet perustivat päätöksellään toukokuun 15 päivältä 1883 ja joka on ollut toiminassa marraskuusta 1884 lähtien, erinäisissä suhteissa ei enää vastannut niitä vaatimuksia, joita sellaiselle laitokselle on asettava. Viimeisten kahden vuosikymmenen aikana ei kaupunki ole ainoastaan kasvanut vaan on myöskin sen terveydenhoitotoimi suuresti edistynyt, jotka molemmat seikat yhdessä ovat herättäneet uusia terveyshoidollisia kysymyksiä, merkitykseltään osaksi tärkeitä kaupungille ja sen terveydenhoidolle, joiden kysymysten selvittäminen ja tyydyttävällä tavalla niihin vastaaminen vaatii laadultaan ja laajuudeltaan sellaisia tutkimuksia, ettei niitä voitu suorittaa kaupungin tarkastusasemalla, vaikka sen henkilökuntaa vuodesta 1899 oli lisätty palkkaamalla asistentti johtajalle avuksi.

Kaupungin ruoka-aineiden tarkastusaseman uudelleen muodostaminen.

Kun näihin kysymyksiin vastaaminen ei edellyttänyt pelkästään puhtaasti kemiallisia vaan myöskin bakteriologisia ja monesti fysikaalisia tutkimuksia, katsoi Terveydenhoitolautakunta, ettei ruoka-aineiden tarkastusaseman uudelleen muodostamista enää ollut lykättävä tuonemmaksi, vaan että se heti oli muutettava kemiallis-bakteriologiseksi kaupunginlaboratorioksi, laajuudeltaan ja pätevyydeltään sellaiseksi, että kaikki kaupungin omaksi tarpeeksi tarvittavat terveydelliset tutkimukset siellä voitaisiin toimittaa.

Niiden monien tutkimusten joukossa, jotka kunnan puolesta siten tulisivat laboratoriolle jätettäväksi, mainitsi Terveydenhoitolautakunta tärkeimpinä seuraavat:

1) Kaupungin vesijohtoveden jatkuvat kemialliset ja bakteriologiset tutkimukset, joista viimeainitut varsinkin ovat tärkeitä arvosteltaessa veden terveydellistä laatua ja onko vedenpuhdistus ollut tyydyttävä.

2) Kaupungissa kaupan pidetyn maidon ajottaiset tarkastukset ja analyysit.

3) Epäilyttävissä sairaustapauksissa toimitettavat bakteriologiset tutkimukset.

4) Tutkimukset erinäisten kulkutautien synnystä, kuten maan, kaivojen ja vedenottoaikkojen, lattiantäytteen y. m. saastumisesta.

¹⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 2.

5) Tutkimukset uusilla desinfisomisaineilla ja niiden käyttämisellä.
 6) Valokaasun tarkastaminen varsinkin sen rikinpitoisuuden puolesta.
 7) Lokaviemäriveden tarkastaminen, varsinkin jakajalla varustetuista n. s. vesikloseteista, kaupungin satamain veden saastumisen tarkastaminen sekä sopivimman tavan tutkiminen viemäriveden puhdistamiseksi.

8) Ilman laadun tutkiminen kaupungin kouluissa, tehtaissa ja työhuoneissa; varsinkin pitämällä silmällä tomussa mahdollisesti tavattavia myrkyllisiä aineita ja tauteja synnyttäviä bakteereita.

9) Erilaisten terveydellisten epäkohtien, kuten savuvaivan, asuinhuoneiden kosteuden y. m. tutkiminen.

10) Ruoka-aineiden, juomatavarain, nautintoaineiden ja muiden kauppatavarain tutkiminen, joiden laadulla on merkityksensä terveydenhoidollisessa suhteessa y. m, jotta saataisiin selville onko tehty väärennyksiä ja ovatko ne mahdollisesti terveydelle vaarallisia.

Kun osa tutkimuksista, jotka laboratoriossa tulisivat tehtäviksi, kuuluvat sekä kemian että bakteriologian alaan, oli välttämätöntä, että johtaja, jonka pääpiirteissään oli suunniteltava nämä tutkimukset, oli sekä kemisti että bakteriologi tahi että hänellä ainakin oli yleisiä tietoja bakteriologian tärkeimmällä alalla; ja pitäisi sitä paitsi, samalla kun kemiallisen apulaisen toimi säilytetään, palkata johtajalle bakteriologi-apulainen, jonka tulisi olla lääkäri.

Ehdotetun laboratorion vuotuisen menosäännön laski Terveydenhoitolautakunta seuraavaksi:

Johtajan palkka	<i>Smk.</i>	8,000: —
Kemiallisen apulaisen palkka	„	2,400: —
Bakteriologisen apulaisen palkka	„	3,000: —
Vahtimestarin palkka (paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa)	„	1,000: —
Kojeiden ja kirjakokoelman ylläpito	„	1,200: —
Näytteiden ostoon y. m.	„	400: —
	<u>Yhteensä <i>Smk.</i></u>	<u>16,000: —</u>

Laboratorion perustuskustannukset laskettiin nousevan Smk:kaan 7,000 seuraavan erikoislaskelman mukaan:

Bakteriologinen osasto (ynnä mikroskopi à 1,400 mk)	<i>Smk.</i>	4,500: —
Kemiallisen osaston täydentäminen (1 vaaka ja platina-astiat)	„	1,000: —
Huoneuston sisustus (tiskit, pöydät y. m.)	„	1,500: —
	<u>Yhteensä <i>Smk.</i></u>	<u>7,000: —</u>

Tulot yksityisten lukuun laboratoriossa toimitetuista analyyseistä, jotka ennen tulivat johtajalle, mutta joiden vastaisuudessa pitäisi tulla kaupungille, laskettiin kaikkiaan 1,500 markaksi vuodessa.

Sen nojalla mitä siten oli esiintuota, esitti terveydenhoitolautakunta: että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät mainitun ehdotuksen mukaisesti uudelleen muodostaa ruokaaineiden tarkastusaseman kemiallis-bakteriologiseksi laboratoriksi ja sen kuntoonpanemista varten myöntää kerta kaikkiaan 7,000 markkaa ja sen ylläpitämiseen 16,000 markan vuotuisen määrärahan.

Sitä paitsi lähetti Lautakunta mukana myöskin ehdotukset laboratorion työjärjestykseksi, taksaksi, sekä ohjesäännöiksi johtajalle ja apulaisille.

Sitten kun Kaupunginvaltuusmiehet asian valmistamista varten olivat asettaneet ¹⁾ erityisen valiokunnan, mainitsi tämä valiokunta antamassaan mietinnössä ²⁾, että vaikka valiokunnankin mielestä kaupungin ruokatavaraintarkastusaseman järjestelmän muuttaminen oli olosuhteiden aiheuttama, pitäisi sellaisen uudistuksen, enemmän kuin terveydenhoitolautakunnan ehdotuksessa, perustua oleviin oloihin ja oikeastaan tarkoittaa sellaisten epäkohtien poistamista, jotka aikaisemmin ovat olleet enimmäkseen tuntuvia. Kaupunki ei itse asiassa niin suuresti tarvitse täydellistä kemiallis-bakteriologista laboratoriota, jossa yksityiset voisivat saada haluamiansa tutkimuksia suoritetuksi, vaan pikemmin sellaista laitosta, joka olisi Terveydenhoitolautakunnan ja ensimmäisen kaupunginlääkäriin käytettävänä tarvitsemiinsa terveydellisiin tutkimuksiin.

Jos asema tulisi olemaan pääasiallisesti terveydellisenä tutkimus-asemana Terveydenhoitolautakunnan ja ensimmäisen kaupunginlääkäriin tarpeeksi, jolla asemalla tutkimuksia yksityisten henkilöiden lukuun toimitettaisiin vain sikäli kuin ne koskevat terveydellisiä tarkoituksia ja henkilökunnan aika sen myöntää, niin näyttäisi ainakin toistaiseksi voitavan tulla toimeen ilman erityistä bakteriologista osastoa. Tärkeimmät lääkeopillisdiagnostiset tutkimukset voitaisiin edelleenkin, niin kuin tähänkin saakka, toimittaa joko Marian sairaalassa tahi valtion laitoksissa. Sillä tavoin voitaisiin laboratorion henkilökunta supistaa ainoastaan kahteen henkilöön, jotka olisivat johtaja ja yksi apulainen. Tosin pitäisi yksinkertaisempia hygienis-bakteriologisia tutkimuksia, varsinkin vesijohtoveden tutkimukset, voida suorittaa asemalla mutta vaikeaksi ei katsottu käyvän saada laboratorion johtajaksi ja apulaiseksi sellaisia henkilöitä, jotka ovat perehtyneet niihin

¹⁾ Kpvn pöytäk. tammik. 20 p. 18 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 19.

verrattain yksinkertaisiin toimiin, joita näissä tutkimuksissa tulee kysymykseen. Välttämätöntä olisi kuitenkin että sekä laboratorion varustukset että johtajan ja apulaisen palkka ja asema yleensä muutettaisiin yhdenmukaisesti Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen kanssa näissä suhteissa.

Rakennuskonttorilta oli valiokunta saanut tietää, että alakerros entisessä tulli- ja pakkahuoneessa Länsi Rannalla oli aijottu sisustaa kauppahalliksi, ja voitaisiin silloin saman rakennuksen yläkerroksessa varustaa sijaa sekä Terveydenhoitolautakunnalle että puheena olevalle laboratoriolle. Siihen saakka kunnes tämä puuha, joka valiokunnastakin näytti erittäin toivottavalta, saataisiin toteutetuksi, voitaisiin asema sijoittaa kaupungin omistamaan taloon N:o 9 Vuorimiehenkadun varrella, ja tarvittaisiin asemalle huoneiston sisustamista varten siellä, Rakennuskonttorin laatiman kustannusarvion mukaan, 3,700 markan määräraha.

Sen nojalla, mitä siten oli esiin tuotu, ehdotti valiokunta, että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

hyväksyä valiokunnan laatiman ehdotuksen työjärjestykseksi ja tak-
saksi „kaupungin laboratoriolle terveydellisiä tutkimuksia varten“ sekä
ohjesäännöksi laboratorion johtajalle ja apulaiselle;

vahvistaa seuraavan menosäännön laboratoriolle:

1 johtaja	<i>Smf</i>	8,000: —
1 apulainen	„	3,000: —
1 vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa	„	1,000: —
kojeiden ja kirjakokoelman ylläpito	„	1,200: —
näytteiden y. m. osto	„	400: —
	<i>Smf</i>	<u>13,600: —</u>

joka menosääntö olisi voimassa siitä saakka kun laboratorio järjestetään ja muutetaan uuteen huoneistoon; sekä

huoneiston valmistamista ja laitoksen kuntoon panemista varten myöntää seuraavat summat:

huoneiston sisustamiseen	<i>Smf</i>	3,700: —
kojeiden täydentämiseen	„	1,000: —
tiskeihin, pöytiin y. m.	„	1,500: —
	<i>Smf</i>	<u>6,200: —</u>

Asiaa käsitellessään päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä valiokunnan ehdotuksen ruoka-aineiden tarkastusaseman uudelleen muo-

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 3 §.

dostamisesta sekä vahvistaa valiokunnan mietinnössä olevan, 13,600 markkaan päätyvän kulunkiarvion laboratoriolle, joka kulunkiarvio on oleva voimassa siitä kun laitos on saatu järjestetyksi ja muutetuksi uuteen huoneistoonsa.

Laitokselle huoneiston hankkimiseen ja sen kuntoonpanemiseen valiokunnan ehdottamista summista päättivät Kaupunginvaltuusmiehet, siten kun oli ilmoitettu, että valiokunta epähuomiosta oli jättänyt pois Terveystieteiden lautakunnan bakteriologian osastoa varten laskemat kustannukset, jotka tekivät kaikkiaan 4,500 markkaa, osottaa puheenaolevaan tarkoitukseen seuraavat summat, nimittäin: kojeiden täydennys 1,000 markkaa, tiskit, pöydät y. m. 1,500 markkaa, bakteriologinen osasto — mikroskooppi à 1,400 markkaa mukaan luettuna, — 4,500 markkaa eli yhteensä 7,000 markkaa, jota vastoin kysymys asemalle huoneiston sisustamisesta johtuvista kustannuksista otettaisiin erikseen käsiteltäväksi, jos Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät valiokunnan ehdotuksen huoneiston hankkimisesta tarkastusasemalle vanhassa tulli- ja pakkahuoneessa.

Lopuksi hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet valiokunnan mietintöön liitetyt ehdotukset työjärjestykseksi ja taksaksi kaupungin laboratoriolle terveydellisiä tutkimuksia varten sekä ohjesäännöiksi laboratorion johtajalle ja apulaiselle, näin kuuluvina:

Työjärjestys kaupungin laboratoriolle terveydellisiä tutkimuksia varten.

1. Laboratorio on tarkoitettu kemiallisia, fysikaalisia ja bakteriologisia tutkimuksia varten, jotka koskevat yleistä terveydenhoitoa sekä ravintoaineiden, kauppatavarain y. m. terveydellistä laatua. Laboratoriossa toimitetaan etupäässä sellaisia tutkimuksia, joita Terveystieteiden lautakunta tahi ensimmäinen kaupunginlääkäri laboratoriolle jättävät. Mutta laboratorion toiminta-alaan kuuluvia tutkimuksia toimitetaan siellä myöskin yksityisten henkilöiden lukuun siinä määrässä kuin aika ja käytettävissä olevat työvoimat sen sallivat.

2. Niistä tutkimuksista, jotka toimitetaan yksityisten henkilöiden lukuun, suoritetaan maksua Kaupunginvaltuusmiesten, Terveystieteiden lautakunnan ehdotuksesta, vahvistaman taksan mukaan, ja lähetetään kertyneet varat vuosineljänneksittäin Rahatoimikonttoriin.

3. Toisen kunnan lukuun ja toisella paikkakunnalla asuvalle henkilölle voidaan poikkeustapauksissa ja johtajan harkinnan mukaan, kun se

voi tapahtua laboratorion muita töitä haittaamatta, sellaisia tutkimuksia toimittaa tutkimuskustannuksia vastaavaa maksua vastaan, jonka johtaja määrää.

4. Laboratorio on Terveystieteiden lautakunnan alainen, jolle johtaja on velvollinen laboratorion toiminnasta vuosittain antamaan kertomuksen ennen helmikuun loppua.

5. Laboratorio pidetään yleisölle auki kolme tuntia päivässä Terveystieteiden lautakunnan määräämänä aikana.

Taksa noudatettavaksi kaupungin laboratoriossa terveydellisiä tutkimuksia varten.

Liha ja kala.

Yksinkertainen tarkastus	50 penniä à 1 marka
Sianlihan tarkastus trikinien suhteen	50 „ à 1 „ 50 p.

Ravinto- ja nautintoaineet.

Yksinkertainen tarkastus	50 penniä à 1 marka
Kosteus, tuhka, rasva, typenpitoiset ravintoaineet (proteiini)	
typettömät vierteiset aineet sekä selluloosa yhdessä	12: —
Kosteus	1: 50
Tuhka	1: 50
Rasva	3: —
Proteiini	3: —
Selluloosa	5: —
Jauhojen tärkkelyspitoisuus	8: —
Perunain kuivanaineen tärkkelyspitoisuus (omin. pain.)	2: —
Muut aineosat	3—5: —

Navetta- ja meijerituotteet.

Maidon kuiva-aine ja vedenpitoisuus	2: —
Voin vedenpitoisuus	2: —
Rasva	50 p. à 3: —
Sokeri	4: —
Kaseini ja albumini, kumpikin	4: —
Maidon ominaispaino, rasvan ja vedenpitoisuus	5: —
Vointutkiminen margarinin suhteen	5: —

Vesi.

Kiinteät jätteet ynnä kuumuttamishäviö	3:—
Haponkulutus	3:—
Yksityiset aineosat, kuten klori, rikkihappo, rauta, kalkki, magnesia, jokainen	2—5:—
Veden juomavedeksi sopivaisuuden tutkiminen, kiinteäin jät- teiden ja kuumuttamishäviön, haponkuluttamisen sekä klorinpitoisuuden kvantitatiivinen määrääminen sekä ammoniakin, salpietarihappoisten suolain kvalitatiivinen määrääminen	8:—

Olut, viini, paloviina, etikka.

Viinin, paloviinan tahi oluen alkoholinpitoisuus	3:—
Vierteen paljous viinissä tahi oluessa	3:—
Tuhkan ” ” ” ”	2:—
Sokerin ” ” ” ”	5:—
Vapaata happoa viinissä tahi etikassa	2:—
Ominaispaino	2:—
Muut aineosat	3—5:—
Vapaiden kivenäishappojen kvalitatiivinen määrääminen eti- kassa.	3:—
Sikunanpitoisuus paloviinassa Trauben mukaan	5:—
” ” Rösen ”	15:—

Kauppatavarat, joiden laadulla terveydellisessä suhteessa on merkitystä.

Tapettien, kankaiden y. m. tutkiminen sisältävätkö arseniikkia:	
Marshin tavan mukaan	2:—
Fresenius-Babon tavan mukaan	3:—
Lyijyn tutkiminen tinauksissa ja emaljoiduissa keittoastioissa	2:—

Tutkimuksen tulosta koskevasta todistuksesta ei suoriteta eri maksua.

Tutkimuksista, joita ei mainita tässä taksassa, suoritetaan sellainen maksu kuin johtaja joka kerta kohtuulliseksi katsoo.

Varattomat voidaan, laboratorion johtajan harkinnan mukaan, vapauttaa suorittamasta maksua tutkimuksesta, joka terveydellisessä suhteessa on ollut tarpeellinen.

Ohjesääntö kaupungin laboratorion terveydellisiä tutkimuksia varten johtajalle.

1 §.

Johtajan kaupungin laboratoriossa terveydellisiä tutkimuksia varten tulee osata kemiallisesti tutkia ravinto- ja nautintoaineita, sekä muita tavaroita ja aineita, joilla on terveydellisessä suhteessa merkitystä, sekä sitä paitsi tuntea niitä bakteriologian aloja, jotka erityisesti kuuluvat terveydenhoitoon. Johtajan nimittävät Kaupunginvaltuusmiehet Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta määräämättömäksi ajaksi mutta kuuden kuukauden irtisanomisella eikä hän saa olla eikä myöskään hoitaa muuta virkaa.

2 §.

Johtajan, joka on vastuunalainen hänelle uskotusta laboratorionista ja sen toiminnasta, tulee:

1) johtaa ja toimittaa tutkimuksia, jotka sen työjärjestyksen mukaan kuuluvat laboratoriolle;

2) myöskin omasta alotteestaan huolehtia ja toimittaa sellaisten kaupungissa kaupan pidettyjen ravintoaineiden, juomatavaroiden ja nautintoaineiden sekä muiden kauppatavaroiden tutkimuksia, joiden laadulla on merkitystä terveydellisessä suhteessa;

3) joka arkipäivä, aikana, joka yleisölle on tiedoksi annettava, vähintään kahden tunnin ajan olla yleisön tavattavissa laboratoriossa;

4) kutsumuksesta olla saapuvilla Terveydenhoitolautakunnan istunnoissa ja antaa Lautakunnalle vaadittuja lausunnoita;

5) pitää huolta siitä, että laboratoriossa pidetään täydellistä luetteloa siellä suoritetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista;

6) kantaa ja viedä kirjoihin toimitetuista tutkimuksista kertyvät maksut sekä vuosineljänneksittäin lähettää ne Rahatoimikonttoriin; sekä

7) laatia työjärjestyksessä ilmoitettu kertomus laboratorion toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna.

3 §.

Johtajalle kuuluu vuodessa, olematta velvollinen palkkaamaan si-
jaista, yhden kuukauden virkaloma sinä aikana, jonka Terveydenhoitola-
takunta hyväksyy.

Ohjesääntö apulaiselle kaupungin laboratoriossa terveydellisiä tutkimuksia varten.

1 §.

Kaupungin laboratorion apulaisen, jonka tulee olla kemiallisiin analyysihin täysin perehtynyt sekä tuntea niitä bakteriologian aloja, jotka erityisesti koskevat terveydenhoitoa, ottaa palvelukseen Terveystieteiden lautakunta laboratorion johtajan ehdotuksesta määräämättömäksi ajaksi, kolmen kuukauden irtisanomisella.

2 §.

Apulaisen tulee suorittaa kaikki hänen pätevyysalaansa kuuluvat työt ja tutkimukset, jotka laboratorion johtaja hänen tehtäväksensä jättää, sekä olla johtajan sijaisena, kun tämä virkaan kuuluvain töiden tahi lyhyemmän sairauden vuoksi on estetty laboratoriossa saapuvilla olemasta.

3 §.

Apulaisen tulee, jos Terveystieteiden lautakunta hänet siihen määrää, olla viransijaisena laboratorion johtajalla sinä aikana, kun tämä nauttii virkalomaansa.

Kirjelmässään Kaupunginvaltuusmiehille tammikuun 29 päivältä 1903 oli Työväenasiainlautakunta esiintunut¹⁾, että sitä mukaa kun ruumilista työtä tekevän luku kunnassa lisääntyy ja kuntaa koskevia erilaisia työväen asioita esiintyy, käy kunnalle myöskin välttämättömäksi palkata juridisella ja yhteiskuntapoliittisella alalla ammattitaitoinen henkilö, joka olisi tarpeellinen sitä varten, että työväenasiat tulisivat perinpohjaisesti ja oikein käsitellyiksi. Yhtä tärkeää kuin olisi kunnalle, kuten jo onkin asian laita, että sillä muillakin käytännöllisillä aloilla olisi palveluksessaan ammattimiehiä, jotka esiintyviä asioita asiantuntemuksella ja seikkaperäisesti selvittäisivät, yhtä toivottavaa olisi, että nyt puheena olevalla laajalla toimintalalla, jossa sattuvat erehdykset eivät ole vähemmän turmiollisia, olisi käytettävänä ammattimiehen taitoa ja kokemusta. Toiselta puolen olisi pääkaupungin nyt jo verrattain lukuisalle työväen luokalle sangen tärkeää, että riippumaton ja puolueeton mies antaisi heille neuvoja asioissa, joissa

Ehdotus konsulentin palkkaamisesta Työväenasiain lautakuntaan.

¹⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 10.

tietämättömyys ja puuttuva asiantuntemus aiheuttavat tarpeettomia riitoja ja perusteetonta tyytymättömyyttä, ja jotka myöskin erityisissä tapauksissa koituvat todelliseksi vahingoksi ruumiillista työtä tekevän eduille.

Tämän johdosta oli Työväenasiainlautakunta ollut sitä mieltä, että yhteiskuntapoliittinen ammattivirasto, osaksi ulkomailla toimivain työväensihteeristöjen mallin mukaan, olisi saatava myöskin Helsingin kaupunkiin. Tämä virasto pitäisi toistaiseksi tulla vain väliaikaiseksi ja sen tehtäviä olisi aluksi hoidettava ainoastaan yhden henkilön, jota hänelle kuuluvan virkatoiminnan laadun vuoksi voitaisiin nimittää työväenasiain konsulentiksi. Niiden tehtävien lisäksi, jotka sen mukaan mitä ylempänä on sanottu tulisivat jätettäväksi tälle viranomaiselle, pitäisi hänelle erityisesti kuulua kaikkien eri laitosten tarkastaminen, jotka tarkoittavat työtätekevän väestön parasta, ja joita kunta ylläpitää, sekä joita olisi edistettävä käyttämällä yhtenäistä valvontaa ja taidokasta neuvonantoa; jota paitsi konsulentti ottamalla osaa käsityölaitosten ammattitarkastukseen, voisi saattaa sen tehokkaammaksi kuin mitä se nykyään on.

Edellä mainituilla perusteilla esitti lautakunta, että kunnallinen työväenasiain konsulentti asetettaisiin Lautakuntaan väliaikaisesti 3:n vuoden ajaksi 3,600 markan palkkaa vastaan vuodessa, sekä

että tälle toimimiehelle, jonka Työväenasiainlautakunnan esityksestä Kaupunginvaltuusmiehet valitsisivat ja jonka luonnollisesti täytyisi täysin osata molempia kotimaisia kieliä, vahvistettaisiin seuraavat virkatehtävät, nimittäin:

että hänen on Kaupunginvaltuusmiehille ja kaupungin lautakunnille annettava selvityksiä ja lausunnoita työväenasioista, jossa tarkoituksessa konsulentti myöskin ottaa osaa Työväenasiainlautakunnan kokouksiin;

että hänen on laadittava ja valmistettava kunnallinen tilasto erityisistä työväen kysymyksistä, saaden siitä erityisen korvauksen ja sitä varten apulaisia Kaupunginvaltuusmiesten määräyksen mukaan;

että hänen on avustettava Terveystieteiden lautakuntaa käsityölaitosten tarkastamisessa;

että hänen on lähinnä valvottava kunnan kannattamia tai kustantamia laitoksia, jotka tarkoittavat työtätekevän luokan parasta, sekä annettava niiden toiminnasta kertomukset asianomaisille lautakunnille;

että hänen on Työväenasiainlautakunnan osotuksesta annettava työtä tekevään väestöön kuuluville henkilöille suullisia tietoja ja neuvoja kaikissa sellaisissa kysymyksissä, jotka koskevat työntekijäin ja työnantajain tahi julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita.

että hänen on vuosittain ennen helmikuun loppua annettava kertomus ja tilasto konsulentin toiminnasta Työväenasiainlautakunnalle, joka lähettää sen Kaupunginvaltuusmiehille.

Sen ohessa oli Lautakunta siltä varalta, että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisivät tämän ehdotuksen, ehdottanut:

että Kaupunginvaltuusmiehet määräisivät ajan puheenaolevan toimen avonaiseksi julistamiselle sekä antaisivat Työväenasiainlautakunnalle toimeksi siitä huolehtimisen;

että 1,000 markan määräraha myönnettäisiin Lautakunnan yhteiskunta-poliittisen kirjaston täydentämistä varten; sekä

että 200 markan määräraha vuodessa osotettaisiin työväenasiain konsulentille käyttövaroiksi ja korvaukseksi vahtimestari-apua varten.

Asiaa valmistelemaan asettivat¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erityisen valiokunnan, joka antamassaan mietinössä²⁾ sen johdosta, että lautakunta puheenaolevaa ehdotusta laatiessaan oli näyttänyt ottaneen esikuvaksi viime aikoina Saksassa perustetut työväensihteeristöt, oli maininnut että nämä sihteeristöt, joiden tarkoituksesta ja toiminnasta Valiokunta antaa lyhyen kertomuksen, kaukana siitä että olisivat syntyneet jonkun viranomaisen ehdotuksesta, päivätoin aina ovat järjestyneen työväen itsensä perustamia ja etupäässä tarkoitettuja palvelemaan heidän etujaan. Pelättävä myöskin olisi, että kaupunginviranomaisten asettama ja kaupungin palkkaama työväenkonsulentti ei saavuttaisi samassa määrässä työväen luottamusta kuin heidän omista riveistään lähtenyt mies. Ehdotus että työväenkonsulentti ottaisi osaa tehtaiden tarkastukseen ei myöskään näyttänyt olevan hyvin harkittu, sillä kunnan ei ole sekaannuttava tähän valtiolle kuuluvaan asiaan.

Vaikka valiokunta siten ei voinut kaikin puolin hyväksyä Lautakunnan ehdotusta, oli valiokunta kuitenkin sitä mieltä, että palkatun toimimiehen tarvetta lautakunnalle avuksi ei ole jätettävä huomioon ottamatta, mutta ehdotti että tämä tarve voitaisiin tyydyttää siten, että Lautakunta saatetaan tilaisuuteen sihteerikseen ottamaan ammattimiehen työväenkysymysten alalla. Sihteerille voitaisiin silloin virkaan muuten jo yhdistettyjen toimien ohella jättää myöskin tärkeimmät niistä tehtävistä, jotka Lautakunta oli tahtonut antaa konsulentille. Niinpä voisi hän, Lautakunnan ohjeen mukaan, koota ja valmistaa työväen tilastoa, tarkastaa työväkeen kuuluvalla väestöllä tarkoitettuja kunnallisia tahi kun-

¹⁾ Kpvn. pöytäk. maalisk. 10 p. 8 §. — ²⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 20.

nan kannattamia laitoksia sekä köyhäinasianajajan ohessa auttaa työväestöä tarpeellisilla neuvoilla.

Siinä tarkoituksessa olisi Lautakunnan sihteerin palkka korotettava 3,000 markaksi siihen lisättyä 600 markkaa vuokratuloja, jolla viimeksimainitulla määrärahalta sihteerin on pidettävä vastaanottohuone hänen luonaan käyvää yleisöä varten.

Tämän perusteella oli Valiokunta laatinut ehdotuksen Kaupunginvaltuusmiesten tammikuun 17 päivänä 1899 Lautakunnalle vahvistaman ohjesäännön¹⁾ 7 § muuttamisesta, sekä ehdotuksen ohjesäännöksi Lautakunnan sihteerille.

Mitä lopuksi tulee Lautakunnan esitykseen 1,000 markan myöntämisestä Lautakunnan yhteiskuntapoliittisen kirjaston täydentämiseksi, oli valiokunta sitä mieltä, että kun tarvittavaa ammattikirjallisuutta on saatavissa kaupungissa olevista julkisista kirjastoista, Lautakunnalle olisi osotettava vain 500 markkaa asiaa koskevan aikakauskirjallisuuden hankkimista varten, jota paitsi ja kun Lautakunnalla jo on määräraha tarvevaroiksi ja vahtimestariapua varten, mitään erityistä määrärahaa sihteerille näitä tarkoituksia varten, ei tarvittaisi sillä tavalla kuin Lautakunta konsulentin suhteen ehdotti.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä allaolevan ehdotuksen työväenasiainlautakunnan ohjesäännön 7 §:än muutokseksi sekä ohjesäännöksi Lautakunnan sihteerille; korottaa sihteerin palkan 3,000 markaksi, johon tulee lisäksi 600 markkaa vuodessa vuokratuloiksi, luettuna siitä lähtien kuin virka tulee uuden ohjesäännön mukaan täytetyksi; kehottaa Lautakuntaa julistamaan sihteerin viran avonaiseksi ja tekemään aikanaan Kaupunginvaltuusmiehille ehdotuksen sen täyttämistä; osottaa 500 markkaa työväenkysymyksiä koskevan aikakauskirjallisuuden ostamista varten Lautakunnalle; mutta sitävastoin jättää raukeamaan Lautakunnan ehdotuksen konsulentin asettamisesta Työväenasiainlautakuntaan sekä määrärahan myöntämisestä tälle tarvevaroiksi.

Muutos työväenasiain lautakunnan ohjesäännön 7 §:ään.

7 §.

Lautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa sihteeri, jonka Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat Lautakunnan ehdotuksesta. Häntä varten annetaan erityinen ohjesääntö.

¹⁾ Lis. kunnall. aset. kok. siv. 16. — ²⁾ Kpvn. pöyt. touk. 25 p. 29 § ja toukok. 26 p. 2 §.

Ojesääntö työväenasiainlautakunnan sihteerille.

Sihteerillä, jonka tulee olla perehtynyt työväestöä erityisesti koskeviin kysymyksiin sekä täydellisesti taitaa molemmat kotimaiset kielet, on velvollisuutena, paitsi sitä mitä Lautakunnan ohjesäännössä jo on sanottu:

Lautakunnalle antaa lausuntoja ja selvityksiä työväenkysymyksissä; koota ja valmistaa kunnallista tilastoa työväenasioista, saaden korvausta tarvitsemansa avun käyttämisestä Kaupunginvaltuusmiesten määräyksen mukaan;

valvoa kunnallisia tahi kunnan avustamia työväenluokkaa erityisesti tarkoittavia laitoksia;

Lautakunnan ohjeen mukaan ja aikana, jonka Lautakunta määrää, maksutta antaa työväestöön kuuluville henkilöille tietoja ja neuvoja kysymyksissä, jotka koskevat toiselta puolen työntekijäin ja toiselta puolelta työnantajain ja julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita; sekä vuosittain ennen helmikuun loppua antaa kertomus toiminnastaan Lautakunnalle.

Kotkan, Tampereen, Waasan, Wiipurin, Oulun, Turun ja Helsingin Kaupunginvaltuusmiesten v. 1902 kunnallisten työnvälitystoimistojen perustamista Suomen kaupunkeihin koskevaa kysymystä käsittelemään asetama ¹⁾ komitea oli antamassaan mietinnössä ²⁾ lausunut periaatteellisesti seuraavaa, nimittäin:

Kunnalliset
työnvälitystoi-
mistot.

että toivottavaa olisi että niihin Suomen kaupunkikuntiin, joissa on runsaslukuisempi työväestö, perustettaisiin työnvälitystoimistot, joiden tulisi olla kuntien oman valvonnan alla sekä työnantajista ja työväestä kokoonpannun johdon alaisina, jonka ohessa niiden tulisi olla keskinäisessä yhteistyössä keskenään, sekä että kuntien oman etunsa vuoksi olisi otettava niskoilleen toimistojen perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset. Kunnallisten työnvälitystoimistojen keskinäisestä yhteistyöstä ehdotti komitea:

Että Suomen kaupunkeihin vastaisuudessa perustettavain kunnallisten työnvälitystoimistojen olisi asetettava vuorovaikutukseen keskenään välittääkseen työvoimaa niiltä paikkakunnilta, joissa sitä on liiaksi, toisille paikkakunnille, joissa työtä on saatavana, jossa suhteessa näiden olisi sekä kirjeellisesti, telefoonilla tahi sähköteitse käännyttävä lähimmän toimiston

¹⁾ Kats. 1902 kertom., siv. 85. — ²⁾ Kaup. valt. pain. asiak. N:o 31.

puoleen tai samalla aikaa useamman toimiston puoleen, että heti antaa tieto välityksen tuloksesta;

että kunnallisten työnvälitystoimistojen johtajain olisi joka vuosi kokoonnettava neuvottelemaan yhteistyön järjestämisestä toimistojen kesken sekä näiden toiminnan kehittämistä kaikille yhteisen suunnitelman mukaan; sekä

että kaikki kunnalliset työnvälitystoimistot lähettäisivät kuukausraporttinsa ja vuosikertomuksensa heti kun ne on annettu jollekin keskuslaitoksena tässä suhteessa toimivalle kunnalliselle työnvälitystoimistolle, joka mainittujen kertomusten johdolla laatisi yleiskatsauksen ja niinpian kuin mahdollista saattaisi sen sopivimmalla tavalla yleisön tietoon.

Tämän komitean ehdotuksen päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet lähettää lausunnon antamista varten työväenasiainlautakunnalle ja väliaikaisen työnvälitystoimiston hallintoneuvostolle; ja asiaa edelleen käsitellessään päättivät ²⁾ kaupunginvaltuusmiehet hyväksyen pääasiallisesti tehdyt ehdotukset ³⁾:

perustaa tammik. 1 p:stä 1904 neljäksi vuodeksi edelleen kunnan kannattaman ja valvoman työnvälitystoimiston Helsinkiin;

hyväksyä sille tähän liitetyn ohjesääntöehdotuksen;

luovuttaa toimistolle sopivan huoneiston jossakin kaupungin omistamassa talossa ja sen kustantamiseksi ottaa vuosittain määrärahan kaupungin kulunkiarvioon.

Sitäpaitsi kehoitettiin suomalaista ja ruotsalaista työväenyhdistystä sekä käsityö- ja tehdasyhdistystä valitsemaan ehdokkaat toimiston johtokunnan jäseniksi ja varajäseniksi. Ja valitsivat ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jäseniksi toimittaja Santeri Ingmanin, puheenjohtajaksi, tehtailija K. V. Bergmanin, varapuheenjohtajaksi, tehtailija A. H. Nymanin, rakennusmestari August Petterssonin, räätälintyöntekijä Kaarlo Luodon ja kirvesmies G. H. Vistbackan sekä varajäseniksi uunintekijä August Malmin, rakennusmestari Joh. Johanssonin, murari K. Saxbergin ja työmies K. A. Lindelöfin.

¹⁾ Kpvn. pöytäk. toukok. 5 p. 16 §. — ²⁾ Kpvn. pöytäk. jouluk. 1 p. 1 §. — ³⁾ Kpvn. pain. asiak. N:o 33. — ⁴⁾ Kpvn. pöytäk. jouluk. 22 p. 3 §.

Ohjesäännöt Helsingin kaupungin Työnvälitystoimistolle.

§ 1.

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston tarkoituksena on hankkia työnhakijoille soveliaista tointa ja työnantajille mahdollisen parasta, riittävää työvoimaa. Toimisto välittää työvoimaa kaikille työaloille, hankkien mahdollisuuden mukaan paikkoja kaikkiin ammatteihin kuuluville sekä mies- että naispuolisille työntekijöille, palvelijoille, kauppa-apulaisille, oppipojille j. n. e.

Välitys on kaupungin henkikirjoissa oleville työnantajille ja työntekijöille maksuton. Ulkopuolelta kaupunkia olevain on toimistolle suoritettava 50 pin sisäänkirjoitusmaksu. Muulta paikkakunnalta oleva työnantaja suorittaa siinä tapauksessa, ettei hän lähetettyä työntekijää hyväksy, tämän matkakustannukset edestakaisin, ellei toimiston välityksellä työnantajan ja paikanhakijan välillä ole muuta sopimusta matkakustannuksista tehty.

2 §.

Toimistoa johtaa kaupungin valtuusmiesten valitsema johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja, neljä jäsentä ja neljä varajäsentä, joista 2 jäsentä ja 2 varajäsentä on työnantajaa ja samoin kaksi kumpiakin työntekijää. Johtokunnan tehtävänä on: hoitaa toimiston hallintoa kaupungin valtuuston päätösten mukaisesti, ottaa ja erottaa toimiston johtaja ja, johtajata kuultuaan, sen apulaiset, vahvistaa toimistolle järjestysohjeet, määrätä toimiston aukiolo-aika ja työjärjestys, ja yleensä valvoa, että se toimii säännöllisesti ja ohjesääntöjensä sekä johtokunnan määräysten mukaisesti, sekä vuoden loputtua laatia kaupungin valtuustolle kertomus sen toiminnasta.

Puheenjohtajan ja puheenjohtajan varamiehen, joka kuuluu johtokuntaan ainoastaan puheenjohtajana ollessaan, valitsevat valtuusmiehet vuosittain. Johtokunnan jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja eroaa näistä puolet, yksi työnantaja ja yksi työntekijä sekä vakinaisista että varamiehistä, vuoden kuluttua arvan mukaan ja sitten vuorossa olevat. Vuosittain ennen marrask. 1 p:ää kehottaa johtokunta Helsingin työnantajain yhdistyksiä yhtäältä ja työntekijäin yhdistyksiä toisaalta esittämään Valtuusmiehille ehdokkaita johtokunnan jäseniksi.

3 §.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin tarve vaatii. Kokouksista pidetään pöytäkirjaa, johon käsiteltävinä olevat asiat ja tehdyt päätökset merkitään ja jonka toimiston johtaja tai johtokunnan puheenjohtaja laatii. Päätöksien tekemisessä pitää yhtä monen työnantaja- kuin työmiesjäsenen aina olla saapuvilla. Jos tarvitaan, määrätään arvalla, kenen asianomaisesta ryhmästä on pysyttävä äänestyksistä poissa.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja kaksi jäsentä on saapuvilla.

4 §.

Toimistoa hoitaa johtaja ja tarpeellinen määrä apulaisia, joista yhden, joka johtajan katsannolla hoitaa toimiston naisosastoa, tulee olla nainen.

Toimiston johtajan, joka otetaan kuuden kuukauden molemminpuolisella ylössanomisajalla, tulee kaikessa noudattaa valtuuston vahvistamia ohjesääntöjä sekä johtokunnan antamia järjestysohjeita ja määräyksiä. Hän myös hoitaa laitoksen kirjanpidon sekä laatii tilit johtokunnalle. Johtajan tulee niinkään pitää laitoksen välitystoimesta syntyneet tilastoaineokset asianmukaisessa järjestyksessä ja antaa johtokunnalle kuukausittain kertomus toimiston toiminnasta, sekä vuosikertomus.

Toimiston apulaisten tulee noudattaa johtokunnan antamia määräyksiä sekä toimiston johtajan ohjeita.

Jos joku kaupungin virasto pyytää toimistolta sen alaan kuuluvia tietoja, on niitä sille annettava.

5 §.

Toimiston johtaja allekirjoittaa kaikki toimiston välitystointa koskevat asiakirjat. Muuten edustaa toimistoa ulospäin johtokunnan puheenjohtaja.

6 §.

Toimisto osottaa paikanhakijoille työpaikkoja siinä järjestyksessä kuin ilmoittautuminen on tapahtunut, kuitenkin ensi kädessä kaupungin henkikirjoissa oleville työttömille ja niistä sellaisille, joilla on perhettä huolehdittavana. Työpaikkaa osotettaessa on myöskin mikäli mahdol-

lista otettava huomioon ne toivomukset, joita työpaikantarjooja ja työnhakija ovat esittäneet.

Toimistoon ilmoittautuessa kysellään työpaikanhakijalta ne tiedot, mitkä johtokunnan vahvistamiin kaavoihin tarvitaan. Hakijan yhteiskunnallisia mielipiteitä tai yksityiselämää koskevia, kunniantuntoa luokkaavia kysymyksiä ei toimistossa saa hakijalle tehdä. — Työvoiman hakijalta pyydetään myös tilastokaavoihin tarvittavat tiedot.

7 §.

Ellei työpaikanhakija ole toimiston välityksellä saanut työtä, voidaan hänelle siitä antaa toimistosta todistus, joka osoitetaan sille viran- tai asianomaiselle, jonka puoleen kääntyäkseen paikanhakija sitä tarvitsee.

8 §.

Työpysäysten (työlakkojen ja työsulkujen) aikana tai muitten riitaisuuksien sattuessa työnantajain ja työntekijäin kesken työskentelee toimisto keskeyttämättä toimintaansa.

Kumminkin toimisto, lakon tai työsulun vallitessa jossakin ammatissa tai työpaikassa, ilmoittaa hakijan tiedoksi sen asian, jättäen hänen päättäväkseen tahtooko hän välitystä vai eikö.

9 §.

Valitukset toimiston toimintaa vastaan ovat kirjallisesti tehtävät johtokunnan puheenjohtajalle, joka esittää ne johtokunnan ratkaistaviksi.

Kun kysymys oli nostettu kansakoulujen taloudenhoitajan palkkion korottamisesta kehottivat ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Kansakoulujohtokuntaa antamaan ehdotuksen kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan toimen uudelleen järjestämisestä siinä tarkoituksessa, että taloudenhoitajan virkatehtäviin tulisi kuulumaan koulurakennuksien, kalustojen ja arkiston lähin hoito, korjaustöiden valvonta, tarpeellisten tarveainesten osto, vaate- tusesineiden hankkiminen varattomille oppilaille, palkkauslistojen laatiminen, kaikkien esiintyvän maksujen toimittaminen sekä palveluskunnan silmälläpito ja kansakouluhuoneistojen puhtaanapidon valvominen. Kaupunginvaltuusmiesten tämän päätöksen johdosta jätti kansakouluntarkastaja Kansakoulujohtokunnalle lausunnon asiasta, siinä pääasiallisesti puoltaen

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan virka.

¹⁾ 1902 pain. kert. siv. 114.

esitettyjä muutoksia. Kansakouluntarkastajan ehdotusta ei kuitenkaan hyväksynyt Kansakoulujohtokunta, joka Kaupunginvaltuusmiehille esitti, että kysymys taloudenhoitajan toimen uudelleen järjestämisestä ja sen yhteydessä olevasta kansakouluohjesäännön muuttamisesta saisi raueta, samalla uudistaen aikaisemmin tekemänsä ehdotuksen, että kansakoulualueen suuren laajentumisen vuoksi taloudenhoitajan palkka korotettaisiin 500 markalla. Johtokunnan enemmistöstä oli 2 jäsentä eroavaa mieltä ja nämä puolestaan yhtyivät kansakouluntarkastajan mielipiteeseen asiassa.

Tämän Kansakoulujohtokunnan esityksen johdosta antoivat¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet erityiselle valiokunnalle toimeksi lausunnon antamisen asiassa; ja Valiokunnan mietinnön²⁾ johdosta lähettivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet kysymyksen taloudenhoitajan ohjesäännöstä ja Kansakoulujohtokunnan sihteerin palkan mahdollisesta vähentämisestä mainitulle johtokunnalle, jota paitsi tehtiin päätös että palkkioksi taloudenhoitajalle myönnetään 5,000 markkaa vuodessa. Valiokunnan ehdotuksen johdosta, että voimassa olevan kansakouluohjesäännön 49 §:än sanamuotoa olisi selvennettävä, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet, koska sanottu § nykyisessäkin muodossaan on tulkittava toukokuun 11 päivänä 1866 annetun kansakoululaitoksen järjestystä koskevan asetuksen 15 §:än mukaisesti sekä kun viimeainitusta lainpaikasta selvästi näkyy, että vain joku joktokunnan jäsenistä voi olla taloudenhoitajana, hylätä valiokunnan esityksen.

Mitä lopuksi tulee taloudenhoitajan ohjesääntöön sekä kysymykseen Kansakoulujohtokunnan sihteerin palkan mahdollisesta vähentämisestä, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kehottaa johtokuntaa Valtuustolle jättämään ehdotuksen mainitussa suhteessa.

Kun Työväenasiainlautakunnalle yksi sen jäsenistä, lehtori J. Reuter oli jättänyt ehdotuksen tyttöjen talous- ja ammattikoulun perustamisesta Helsinkiin, sekä kun siitä oli hankittu lausunto Kansakoulujohtokunnalta, Suomen naisyhdistykseltä, Naisasialiitto Unioonilta, Käsityökoulunjohtokunnalta ja Kasvatusopillisen ruoanlaittokoulun johtokunnalta, ehdotti⁴⁾ lautakunta että Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät perustaa tyttöjen ammattikoulun lautakunnan valmistaman lukusuunnitelman mukaisesti; vahvistaa koulua varten laaditun ohjesäännön; vahvistaa menosäännön koululle 47,050 markkaan päättyvänä; myöntää 12,404 markkaa

Ammattikoulu
tyttöille.

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 32 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 25. — ³⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 2 §. — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 27.

koulun ylläpidoksi syyslukukaudella 1904; myöntää 10,000 markkaa kalustoa varten; joista 5,000 mk koulun kuntoonpanoksi v. 1904; valita johtokunnan; sekä antaa koulunjohtokunnalle toimeksi hakea koululle valtioapua.

Kysymystä käsitellessään päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jättää asian valmisteltavaksi erikoiselle valiokunnalle, jonka olisi huomiota pantava erityisesti kustannuskysymykseen. Sittenkun valiokunta oli antanut mietintönsä²⁾ päättivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet perustaa kaupunkiin ammattikoulun tytöille Työväenasiainlautakunnan ehdottaman lukusuunnitelman mukaan väliaikaisesti 4 vuoden ajaksi; hyväksyä alla olevan ohjesäännön koululle ja 39,650 markkaan päättyvän menosäännön; osottaa koulun ylläpidoksi syyslukukaudeksi 1904 10,044 mk; osottaa koulun kalustoon 10,000 mk, josta 5,000 mk koulun kuntoonpanoa varten v. 1904; valita johtokunnan perustettavaksi päätetylle koululle kokouksessaan seuraavana vuonna; sekä antaa valitulle johtokunnalle toimeksi heti hakea valtioapua koululle.

Ohjesääntö tyttöjen ammattikoululle Helsingissä.

1 §.

Tyttöjen ammattikoululla Helsingissä on tarkoituksena antaa tästä kaupungista kotosin oleville tytöille, jotka ovat läpikäyneet ylemmän kansakoulun ja etupäässä sellaisille, jotka sitäpaitsi ovat saaneet opetusta sen jatkoluokilla tahi omaavat vastaavat tiedot, tieteellistä ja käytännöllistä opetusta ompelussa, kudonnassa ja talousopissa.

2 §.

Koulussa, jossa on sekä suomalainen että ruotsalainen osasto, molemmissa 2 luokkaa ja korkeintaan 30 oppilasta joka luokalla, annetaan opetusta seuraavissa aineissa: äidinkiielessä, laskennossa, piirustuksessa, kirjanpidossa, leninginompelussa, liinaompelussa, talousopissa ja kudonnassa.

3 §.

Koulu on toiminnassa elokuun 1 päivästä toukokuun 31 päivään pitäen joululomaa joulukuun 22 päivästä tammikuun 7 päivään. Touko-

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 12 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 35. — ³⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 4 §.

kuun 31 päivänä jaetaan oppilaille todistukset, jotka sisältävät arvolauseen käytöksestä, järjestyksestä ja tarkkuudesta ja eri aineissa vuoden aikana saavutetusta edistyksestä.

4 §.

Koulumaksua suorittaa jokainen oppilas 5 mk lukukaudelta, ollen johtokunta kuitenkin oikeutettu, kun siihen erityistä syytä on, vapauttamaan oppilaan koulumaksusta. Nämä maksut saa johtokunnan harkinnan mukaan käyttää stipendeiksi varattomille oppilaille, jotka siirretään toiselle luokalle.

5 §.

Koulua valvoo lähinnä johtokunta, johon kuuluu 2 miespuolista ja 3 naispuolista jäsentä, jotka Kaupunginvaltuusto valitsee. Johtokunnan jäsenistä eroaa joka toinen vuosi 2, joka toinen vuosi 3, ensi kerralla 2 arvonnän mukaan. Eroava jäsen voidaan valita uudelleen.

Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat joka vuosi yhden miespuolisen ja kaksi naispuolista varajäsentä.

6 §.

Johtokunnan velvollisuutena on:

- a) hoitaa koulun asioita sekä kaikissa suhteissa koettaa edistää sen toimintaa;
- b) hankkia koulu- ja työhuoneistot;
- c) määrätyn ajan sisällä laatia ja asianomaiselle kunnalliselle virastolle jättää ehdotuksensa koulun kulunkiarvioksi seuraavalle kalenterivuodelle;
- d) ottaa johtajatar ja opettajat, samoin myöskin, jos syytä siihen esiintyy, heidät erottaa;
- e) määrätä tuntiohjelma ja vuosikurssit sekä hyväksyä järjestys-säännöt koululle;
- f) puheenjohtajansa kautta maksettavaksi hyväksyä palkkauslistat ja laskut sekä tarkastaa johtajattaren kuukaustilit hänen hoidossaan olevista varoista, sekä
- g) vuosittain Kaupunginvaltuusmiehille antaa kertomus koulun toiminnasta.

Järjestyssäännöt tyttöjen ammattikoululle.

1. Oppilaiden on koulun työjärjestyksessä määrättyinä aikoina saavuttava paikoilleen ja hiljaa odotettava opetuksen alkamista.
2. Oppilaiden on sekä koulun sisällä että sen ulkopuolella noudatettava järjestystä, puhtautta ja säännöllistä elämäntapaa.
3. Oppilaan on sisäänkirjoitettaessa ilmoitettava asuntonsa sekä jos hän asuntoa vaihtaa siitä johtajattarelle ilmoitettava.
4. Oppilaan on otettava osaa kaikkiin aineihin sillä luokalla ja sillä kursilla, jolle hän kuuluu. Kaikki työt on suoritettava opettajattarien ohjauksen mukaan vastustelematta.
5. Oppilas älköön ilman pätevää syytä jäädä pois tunnilta, ja on hänen, jos estettä siihen on ollut, siitä johtajattarelle näytettävä pätevä, holhojan tai lääkärin antama todistus.
6. Oppilaiden on varovasti käsiteltävä koulun opetusvälineitä. Jos jotain vahingoittuu, on siitä ilmoitettava opettajattarelle tai johtajattarelle. Kaikki vahingot on syyllisen korvattava eli, ellei syyllistä saada selville, luokan kokonaisuudessaan.
7. Ammattiopetuksessa saa käyttää ainoastaan koulun antamia raaka-aineita. Valmiit työt jätetään opettajattarille.
8. Oppilaiden on joka päivä työajan päätyttyä siistittävä työhuone ja pantava työkalut määrättyille paikoilleen.
9. Oppilaan on kaikissa toteltava opettajattarien määräyksiä ja voi johtokunta, jos hän niskoittelee, opettajaneuvoston esityksestä erottaa hänet koulusta.

Kirjelmässä toukokuun 7 päivältä 1903 ilmoitti Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehille:

Poliisilaitoksen
uusi meno-
sääntö.

että Armollisen asetuksen mukaan huhtikuun 20 päivältä 1903 oli poliisilaitokselle vahvistettu uusi menosääntö, joka päättyy 693,120 markkaan, josta summasta yleisistä varoista on menevä 495,085 markkaa 72 penniä vuodessa sekä kaupungin varoista 198,034 markkaa 28 penniä, jota vastoin kaupungin kustannukset poliisilaitoksesta aikaisemmin voimassa olevan menosäännön mukaan lisättynä siihen erityiset menot, joihin valtiolaitos ei ota osaa, tämän vuoden kulunkiarviossa oli laskettu 168,563 markaksi 33 penniksi;

että kaupungin osuuteen poliisilaitoksen kustannuksista uuden menosäännön mukaan edelleen olisi lisättävä seuraavat kaupungin kulunkiarviossa poliisilaitoksen menoihin merkityt menoerät:

Vanhuuden lisäys 2 komisariukselle	Smk.	1,000:—
Vuokrat, lämpö ja valo	„	23,180:—
2 rankkuria	„	1,080:—
Poliisihoito Forsbyssä	„	2,090:—
Hengenpelastusesineiden ylläpito	„	200:—
Ruokaannoksia vangituille	„	1,400:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk. 28,950:—</u>

että uuden menosäännön määräyksen mukaan sitäpaitsi vaaditaan määrärahat kerta kaikkiaan:

Kalustoon, kaupungin osuus	Smk.	400:—
Aestusesineihin, arviolta	„	12,800:—
8 uutta hevosta ratsuvaljaineen	„	8,800:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk. 22,000:—</u>

mutta että kaupungin kulunkiarviossa poliisilaitosta varten vastaisuudessa näytti voitavan poisjättää seuraavat menoerät, joita ei ollut merkitty uuteen menosääntöön tahi joihin ei ollut tukea sen määräyksissä:

2 ylimääräistä poliisikonstaapelia salakapakoi-		
misen ehkäisemiseksi	Smk.	2,600:—
4 naisapulaista poliisivankilaa varten	„	1,020:—
3 vahtimiestä	„	3,000:—
Tarvevaroja menosäännössä merkityn määrän		
yli	„	500:—
Puhtaanapito	„	3,500:—
Opetusvälineet keskuspoliisille	„	150:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk. 10,770:—</u>

Kun poliisikamarin puolelta oli tehty vaatimus, että uusi menosääntö oli otettava käytäntöön toukokuun alusta, mutta se, Rahatoimikonttorin tekemän laskelman mukaan teki välttämättömäksi noin 61,000 markan määrärahan myöntämisen, oli Rahatoimikamari Kaupunginvaltuusmiehiltä anonut menettelyohjeita asiassa.

Tämän johdosta jättivät Kaupunginvaltuusmiehet ¹⁾ asian valmisttavaksi erityiselle valiokunnalle, joka asiassa antamassaan mietinnössä, ²⁾ tehdäksensä havainnolliseksi missä osissaan uusi menosääntö, joka sanamuotonsa mukaan „on väliaikaisesti otettava käytäntöön 5 vuodeksi eteenpäin“, poikkeaa 1900 vuoden menosäännöstä, oli ensiksi ottanut valiokunnan laatiman vertailevan yleiskatsauksen molemmista menosäännöistä, jonka jälkeen Valiokunta oli esittänyt, miten uuden menosäännön loppusumman melkoinen nouseminen ensi sijassa riippui konstaapelien luvun suunnattomasta lisäämisestä. Heidän lukunsa oli nimittäin lisätty 170:stä 320:een; ylikonstaapelien luku 17:stä 21:een. Jossain määrin olivat summan kohoamiseen vaikuttaneet myöskin suuret palkankorotukset, joita poliisipäällystö oli saanut osakseen, sekä uusien virkojen lisäksitulo. Tämän johdosta tahtoi Valiokunta palauttaa muistiin miten Kaupunginvaltuusmiehet antaessaan lausuntonsa Poliisimestarin laatimasta ehdotuksesta, joka oli tämän uuden menosäännön ³⁾ pohjana, tarkoin ehdotusta harkittuaan ja hankittuaan selvyyden kaupunkikuntien suhteesta poliisilaitokseen, katsoivat olevan syytä lausua:

että kaupunki kunnallisesta itsehallinnosta laissa säädettyjen periaatteiden mukaisesti ainoastaan sikäli voitiin katsoa velvolliseksi ottamaan osaa kustannuksiin laitoksista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä varoistaan myöntämään varoja tarkoitukseen, kuin kaupunki itse harkitsee mainitut laitokset tarpeellisiksi ja katsoo että varoja siihen senvuoksi on myönnettävä;

että Kaupunginvaltuusmiehet eivät voi pitää poliisipäällystölle ja miehistölle ehdotettuja suuria palkankorotuksia olosuhteiden vaatimina;

että poliisin alipäällystön ja miehistön lisäämisen tarve Kaupunginvaltuusmiesten vakaumuksen mukaan pitkäksi ajaksi eteenpäin tulisi tyydytetyksi lisäämällä ylikonstaapelien luvun 17:sta 19:ään ja konstaapelien luvun 170:stä 200:aan; sekä

että Kaupunginvaltuusmiehet yhdenmukaisesti tämän kanssa puolestaan suostuvat korottamaan poliisilaitoksen menosääntöä 49,355 markalla ja ovat halukkaat sitomaan kaupungin tähän määrään kolmannella osalla, edellyttäen, että valtio puolestaan siihen ottaisi osaa järeällä olevalla kahdella kolmannella osalla.

Kaupunginvaltuusmiesten edelläolevalla tavalla lausuma käsitys ei ollut saavuttanut Armollista huomiota. Uuden menosäännön kautta oli

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 14 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 26. — ³⁾ 1902 vuoden kert. s. 91 97.

poliisihenkilökuntaa lisätty siinä määrässä, jonka, valiokunnan vakaumuksen mukaan, ei voitu katsoa olevan minkäänlaisessa suhteessa kaupungin-asukasmäärään ja laajuuteen eikä paikkakunnan olojen vaatima. Kun poliisi-voima uuden menosäännön mukaan tulisi olemaan 21 ylikonstaapelia ja 320 konstaapelia eli yhteensä 341 poliisimiestä, tulisi, jos kaupungin nykyinen väkiluku ajatellaan noin 100,000 henkilöksi, jokaisen poliisimiehen osalle 293 asukasta, jota vastoin, sen mukaan kun Kaupunginvaltuusmiehet edellämainitussa lausunnossa, esiintuomalla joukon todistuksia muista kaupungeista ulkomailta ja Venäjältä, olivat katsoneet voivansa todistaa, suhdetta 1 poliisimies 500 asukasta kohti yleensä pidettiin säännöllisenä ja riittävänä myöskin sellaisissa kaupungeissa, joiden väkiluku on melkoista suurempi kuin Helsingin.

Vaikka siitä seikasta, että uusi menosääntö vain väliaikaisesti otettaisiin käytäntöön 5 vuoden ajaksi, olisi oikeutettu päättämään, että asianomaiset eivät olisi kokonaan voineet olla panematta huomiota yllämainittuihin näkökohtiin sekä että tosin joidenkin, valiokunnalle tietämättömäin, ohitsemeneväin asianhaarain oli katsottu nykyistä ja lähinnä tulevaa aikaa varten aiheuttavan puheenaolevan suhteettoman suuren järjestyksellisen ylläpitämisen täällä, oli kuitenkin selvää, että kaupungille uuden menosäännön kautta tulee melkoista suuremmat kustannukset järjestyksen ylläpitämisestä täällä kun Kaupunginvaltuusmiehet tarvetta tarkoin punnituaan olivat katsoneet voivansa hyväksyä. Eikä asianlaitaa sekään korjannut, että suhde kaupungin ja valtiolaitoksen avustuksen välillä oli muutettu kaupungille edulliseen suuntaan. Sitävastaan nimittäin että kaupunki aikaisemmin kolmannella osalla otti osaa poliisilaitoksen menosäännön mukaisiin menoihin vastasi kaupungin osuus uuden menosäännön mukaan 28,56 %. Seurauksena Kaupunginvaltuusmiesten edellä lausutusta käsityskannasta olisi ollut, että kaupunki ei olisi ryhtynyt suuremmalla määrällä avustamaan poliisilaitoksen lisättyjä menoja kuin minkä kaupunki oli osakseen ottanut. Valiokunta ei kuitenkaan voinut jättää huomioon ottamatta, että toiveet kaupungille vallitsevissa oloissa sillä tavoin saada ojennusta puheenaolevassa suhteessa, olivat aivan toivottomat, varsinkin kun täytyi tunnustaa voimassa olevassa lainsäädännössä olevan sen todellisen puutteen, että kysymys siitä, onko ja missä määrin kaupunkikunta velvollinen ottamaan osaa poliisilaitoksen kustannuksiin, jota hallituksen toimesta siellä ylläpidetään, ei ollut selvällä lailla järjestetty, jonka vuoksi tähän kuuluvia asianhaaroja järjestettäessä eri kaupungeissa oli noudatettu eri periaatteita. Senvuoksi näytti toivottavalta, että epävar-

muus, joka tällä alalla vallitsi saataisiin poistetuksi, mutta oli valiokunta sitä mieltä että sen täytyi tapahtua lainsäädäntötietä eikä hallinnollisen toimenpiteen kautta, koska tämän laatuiset säädökset ilmeisesti koskevat kaupunkikunnille laissa vakuutettua oikeutta, että ne itse saavat hoitaa järjestys- ja talousasiansa.

Tämän johdosta ehdotti valiokunta:

että Kaupunginvaltuusmiehet edellä kosketellut näkökohdat esiin tuoden tahtoisivat Hallitukselle tehdä ehdotuksen, että ensin kokoontuville valtiopäiville annettaisiin Armollinen esitys niistä perusteista, joiden mukaan kaupunkikunta on velvollinen ottamaan osaa kustannuksiin poliisilaitoksesta, jota hallitus kaupungissa ylläpitää.

Lähtien siitä edellytyksestä että kaupunki siis ei voi välttää poliisilaitoksen uuden menosäännön käytäntöön soveltamista, mainitsi valiokunta siitä ajasta, josta lähtien uusi menosääntö olisi otettava käytäntöön, että kun asetuksessa ei ollut siitä mitään erityistä määräystä, sen oli heti astuttava voimaan ja siis sovellettava käytäntöön toukokuun 1 päivästä.

Pääasiassa hyväksyi valiokunta myöskin Rahatoimikamarin laskelman siitä lisämäärärahasta poliisihoitoa varten, jonka uusi menosääntö aiheutti. Valiokunta siis oli yksimielinen Rahatoimikamarin kanssa siitä, että kaupungin vuosirahansääntöön poliisihoitoa varten olisi merkittävä, paitsi menosäännössä olevia menoeriä, myöskin määräraha vuokraan, lämpöön ja valoon, palkaksi 2 rankkurille sekä määräraha hengenpelastusesineiden ylläpitoon ja ruoka-annoksiksi vangituille henkilöille, sekä että asetuksen määräysten mukaan myönnettäisiin tarvittavat varat lisäkaluston, uusien asestusesineiden ja 8 uuden hevosen hankkimiseen ratsuvaljaineen. Sitävastoin ei valiokunta kannattanut Rahatoimikamarin mielipidettä, että vanhuudenlisäyksen suorittaminen 2 komisariukselle myöskin kuuluisi kaupungille. Paitsi sitä että syyllä voitiin kysyä onko nämä vanhuudenlisäykset yleensä heti maksettava, kun komisariuksien suhteen, jotka uuden menosäännön mukaan tulivat nauttimaan suurempaa palkankorotusta, ei menosäännössä ollut edes viitattu siihen että poliisimestarille, hänen apulaisilleen, rikosasiainkomisariukselle sekä kaikille muille komisariuksille myönnetty 500 markan palkankorotus 5, 10, ja 15 vuoden palveluksesta suuremmaksi tai pienemmäksi osaksi olisi kaupungin suoritettava, vaan oli kaupungin rahassa suoritettava osuus määrärahasta poliisilaitosta varten ehdottomasti merkitty 198,034 markaksi 28 penniksi. Näin ollen oli valiokunta sitä mieltä, ettei kaupungin ole ruvettava maksamaan puheena-

olevaa palkanlisäystä. — Päinvastoin kuin Rahatoimikamari ei valiokunta ollut suostuvainen poliisilaitoksen menosäännöstä poistamaan määrärahaa 4 naispuolista apulaista varten poliisivankilaan. Inhimilliset näkökohdat, jotka olivat aiheuttaneet määrärahan myöntämisen, olivat valiokunnan mielestä edelleenkin määräävinä, ja ehkä vielä suuremmassa määrässä kuin ennen. — Menoissa poliisihoidosta Forsbyn tilalla, jotka Rahatoimikamari haluaa pysyttää muuttamatta, oli myöskin palkkio 3 apulaiskonstaapelille á 480 markkaa yhteensä 1,400 markkaa. Tämän menoerän ehdotti valiokunta vastaisuudessa poistettavaksi. Kun poliisilaitoksen miehistöä on niin suuresti lisätty, voidaan myöskin sijoittaa tarpeellinen määrä konstaapeleita kaupungin ulkoreunoille ja ympäristölle eikä esteenä muutamain konstaapelien lähettämistä vastaan virantoimitukseen Forsbyn tilalla voine olla se seikka, että alue on kaupungin varsinaisen rajan ulkopuolella, kun mikäli kokemus viimeaikoina on osottanut asianomaiset eivät näytä häikäilevän käyttää kaupungin poliisikuntaa tehtäviin kaukana kaupungin piirin ulkopuolella.

Vuodeksi 1903 tarvittavan lisämäärärahan poliisilaitosta varten oli Rahatoimikamari laskenut noin 61,000 markaksi. Valiokunnan mielestä oli niinikään vaikea täysin tarkalleen ilmoittaa summaa, kun muun muassa muutamia merkitsevempiä menoeriä, kuten määrärahat poliisimiehistön asestamiseen ja 8 uuden hevosen ostamiseen ratsuvaljaineen oli voitu vain arviolta laskea.

Valiokunta ei myöskään katsonut voivansa ehdottaa, että kaupunginvaltuusmiesten olisi myönnettävä puheena olevaan tarkoitukseen erinäisiä lisämäärärahoja, varsinkin kun sellaiset suuret määrärahat, joita vaadittiin, eivät mahtuisi määrärahasta arvaamattomia menoja varten vielä jällellä olevaan summaan vuoden kulunkiarviossa, vaan ehdotti valiokunta:

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin sallimaan poliisihoidoa varten kaupungissa käyttää vuoden kulunkiarviossa olevan määrärahan yli aina 61,000 markkaan ehdolla, että menojen laskemisessa noutatetaan ylläolevia valiokunnan puoltamia periaatteita.

Asiaa käsitellessään päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä niin hyvin valiokunnan ehdotuksen, että Hallitukselle tehtäisiin anomus, että ensin kokoontuville valtiopäiville annettaisiin armollinen esitys uiistä perusteista, joilla kaupunkikunta on velvollinen ottamaan osaa kustannuksiin poliisilaitoksesta, jota Hallitus siellä ylläpitää, kuin myöskin valiokunnan lausuman käsityskannan, ettei kaupunki voi päästä sovelluttamasta poliisilaitoksen uutta menosääntöä.

Niinikään hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet niin hyvin valiokunnan lausunnon siitä, että vanhuudenlisäyksen suorittaminen ei kuulu kaupungille, että poliisilaitoksen menosäännössä on pysytettävä määrärahat 4 naispuolista apulaista varten poliisivankilassa ja että palkkio 3 apulaiskonstaapelille Forsbyn tilalla vastaisuudessa jäisi pois, kuin myöskin valiokunnan ylläkerrotun ehdotuksen, että vuoden kulunkiarvioon otettaisiin poliisihoidon varten aina 61,000 markkaan nouseva määräraha.

Uudenmaan läänin lääninkonttorin kirjelmässään Rahatoimikamarille ilmoitettua sekä että lääninkonttorin käsityksen mukaan Armollinen asetus uuden menosäännön käytäntöön ottamisesta tšekäläiselle poliisilaitokselle, annettu huhtikuun 20 päivänä 1903, oli sovellettava käytäntöön jo huhtikuun 1 päivästä samana vuonna, jota mieltä, lääninkonttorin ilmoituksen mukaan, oli myöskin Senaatin asianomainen toimituskunta, kuin myöskin että lääninkonttori poliisilaitoksen virka- ja palvelusmiehille oli maksanut erotuksen heille aikaisemmin voimassaolevan menosäännön ja uuden menosäännön mukaan tulevan palkan välillä, oli Rahatoimikonttori, esiintuoden että valtion ja kunnan avustuksen järjestely poliisilaitoksen ylläpidosta olisi tilinpäätöksen vuoksi toimitettava ennen vuosien vaihtumista, Rahatoimikamarille ehdottanut, että uusi menosääntö saataisiin kunnan avustuksen suhteen sovellettua huhtikuun 1 päivästä 1903.

aika, josta lähtien poliisilaitoksen uusi menosääntö olisi astuva voimaan.

Tämän johdosta ja kun mainittu asetus oli siinä suhteessa puutteellinen, ettei siinä ilmoitettu aikaa, josta lähtien se oli astuva voimaan, jätti Rahatoimikamari ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehille harkittavaksi ja ratkaistavaksi, eikö voitaisi katsoa olevan syytä suostua Rahatoimikonttorin ehdotukseen, että järjestettäessä valtiolaitoksen ja kunnan avustusta tšekäläisen poliisilaitoksen ylläpitoon vuonna 1903, saataisiin huhtikuun 1 päivästä lukien menot laskea uuden menosäännön mukaan.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän Rahatoimikamarin esityksen.

K. Senaatin Sivilitoimituskunnan Lääninhallituksen ja Maistraatin kautta Kaupunginvaltuusmiehille jätetyssä kirjelmässä lokakuun 4 päivästä 1902 ilmoitettua, että kysymys oli nostettu sellaisen muutoksen tekemisestä palkan suorittamistavassa poliisihenkilökunnalle niissä kaupungeissa, joissa on täydellinen poliisilaitos, että rahasumma, jolla kaupunki ottaa osaa poliisilaitoksen ylläpitoon, on kaupunkikunnan lähetettävä valtiolaitokselle, jonka sen jälkeen on pidettävä huolta palkkojen suorittamisesta

Poliisin palkkojen maksamistavan muuttaminen.

¹⁾ Rahat. kirj. N:o 288 jouluk. 17 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 8 §.

poliisihenkilökunnalle, sekä vaadittua Valtuusmiehiltä lausuntoa tästä ehdotuksesta, asettivat Kaupunginvaltuusmiehet¹⁾ erityisen valiokunnan, jonka oli annettava mietintö asiassa.

Ehdotuksessaan lausunnoksi, jonka valiokunta tämän johdosta jätti valtuusmiehille, mainitsi valiokunta²⁾ seuraavaa:

“Se oikeus itsehallintoon, joka ammoisista ajoista on ollut maan kaupungeilla ja joka muun muassa nimenomaan etuoikeuden pyhyydellä tunnustetaan Armollisessa vakuutuksessa Valtakunnan Porvaristolle ja Kaupungeille helmikuun 23 päivältä 1789, käsittää myöskin oikeuden kaupungille pitää alueensa sisällä huoli poliisihoidosta. Yhdenmukaisesti tämän kanssa mainitaan myöskin kunnallishallinnosta kaupungissa voimassa olevassa asetuksessa niiden tehtävien joukossa, jotka kuuluvat kaupunkikunnalle, yhteisten järjestysasiain hoito. Tosin on periaate, että poliisihoito kaupungissa on kunnallinen asia, jossain määrin tullut syrjäytetyksi sen kautta, että kunnallishallinnolta niissä kaupungeissa, joihin on perustettu valtiolaitoksen avulla poliisikamari, on riistetty kaikki vaikutusvalta poliisilaitoksen virkojen täyttämiseksi, mutta lähtevät kaikki asetukset, joita myöhemmin on annettu poliisikamarien ylläpidosta eri kaupungeissa, siitä edellytyksestä, että poliisilaitoksen tulee olla kaupungin virasto, jonka ylläpitämiseen valtio ottaa osaa itsekutakin aikaa varten määrättävällä summalla.

Tämän johdosta sisältyykin Helsingin poliisilaitoksen menosääntö kaupungin yleiseen kulunkiarvioon, menot tarkastaa kaupungin rahatoimialaitos ja sen tilit, samoin kuin muutkin kunnalliset laskut kaupungin valitsemat tilintarkastajat. Ja ovat Kaupunginvaltuusmiehet sitä mieltä, että ainoastaan sellaista menettelytapaa noudattaen kunnan varoja yleensä asetuksen mukaisesti voidaan käyttää poliisin tarpeihin. Sillä kaupungin ehdoton oikeus ja velvollisuus on asianomaisesti pitää silmällä, että kaupungin tuloja käytetään kunnan hyväksi. Ehdotus että kaupungin kustannukset poliisilaitoksen ylläpidosta suoritettaisiin valtiolaitokselle, sisältää kuitenkin pohjaltaan sen että poliisilaitos kokonaisuudessaan tulisi muuttumaan valtiolaitokseksi, jota kunta avustaisi, mutta olematta kunta oikeutettu tarkastamaan poliisin menoja ja että varat käytetään määrättyyn tarkoitukseensa. Jo tällä syyllä täytyy Kaupunginvaltuusmiesten sen tähden vastustaa ehdotuksen toteuttamista.

Tähän tulee lisäksi että ne haitat, joita arvellaan olevan siitä että noudatetaan nykyistä järjestystä poliisilaitoksen menojen maksamisessa,

¹⁾ Kvp:n pöytäk. tammik. 20 p. 12 §. — ²⁾ Kvp:n pain. asiak. N:o 15.

Kaupunginvaltuusmiesten vakaumuksen mukaan, ovat enemmän näennäisiä kuin todellisia, eivätkä suinkaan vaadi niin jyrkkää muutosta kuin nyt ajetaan tehdä. Omituinen seikka on myöskin se, ettei aikaisempain poliisimestarien aikana, mikäli Kaupunginvaltuusmiehet tietävät, koskaan ole kuulunut mitään valituksia puheenaolevassa suhteessa.

Poliisimestarin lausunnosta näkyy, että haittana, jonka katsotaan nykyisestä järjestyksestä olevan, on etupäässä se että varoja erinäisiin poliisimestarin tarpeellisiksi katsomiin, mutta kulunkiarviossa edellyttämättömiin menoihin Rahatoimikamari ei ole määrännyt maksettavaksi, sekä että poliisimiehistön nyt on pakko itsensä nostaa palkkansa Rahatoimikonttorista, joka aiheuttaa ajan hukkaa, mikä kaikki voitaisiin välttää, jos varat saataisiin nostaa Lääninrahastosta. Mitä ensiksi mainittuun muistutukseen tulee, niin aiheutuu valituksen alainen asiantila nähtävästi siitä että poliisi on hankkinut menoja, joiden suorittamiseen menosäännessä arvaamattomiin tarpeihin oleva runsas määräraha ei ole riittänyt, ilman että poliisi, niinkuin olisi pitänyt tehdä, sitä ennen olisi hankkinut kaupunginviranomaisilta suostumuksen puheenaoleviin menoihin. Se että poliisin itsensä on Konttorista nostettava palkkansa on aikaisemmin saatu autetuksi siten että joku poliisilaitoksen virkamiehistä kuukausittain on nostanut varat konttorista ja sitten jakanut palkat, josta puuhasta hänelle kaupunki myöskin on suorittanut korvauksen. Mistä syystä mainittu toimimies sittemmin on luopunut sanotusta puuhasta eivät Kaupunginvaltuusmiehet varmuudella tiedä; mutta jos se oletamus on oikea, kuten poliisimestarin edellämainittu kirjelmä näyttää todistavan, että sanottu kieltäytyminen on aiheutunut siitä, että puheenaoleva virkamies ei ole suostunut ottamaan vastuulleen erinäisiä aiheettomia maksumääräyksiä, niin uskaltavat Kaupunginvaltuusmiehet puolestaan toivoa että asianomaiset sen jälkeen kun ehdotettu uudistus on pantu toimeen tulevat huomaamaan, että valtion virkamiehet eivät ole taipuvaisempia ottamaan päälleen sanottua vastuuta kuin poliisilaitoksen omatkaan virkamiehet. Muuten voidaan, jos poliisilaitos vaan haluaa, milloin tahansa ottaa käytäntöön entinen maksutapa.“

Kaikilla näillä syillä ehdotti valiokunta: että Kaupunginvaltuusmiehet jyrkästi hylkäisivät Siviilitoimituskunnan sanotussa kirjelmässä mainitun ehdotuksen.

Asiaa käsitellessään päättivät kaupunginvaltuusmiehet ¹⁾ hyväksyä

¹⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 36 §.

valiokunnan ehdotuksen ja antaa sen mukaisen lausunnon Siviilitoimituskunnalle.

Eläkkeiden
myöntäminen
Helsingin kau-
pungin virka-
miehille.

Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä toukokuun 8 päivästä 1893, sen johdosta että eräs kaupunginvirasta luopunut virkamies oli anonut apurahaa kaupunginvaroista loppuijäkseen, ehdotti Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet, jotka sitä ennen useita kertoja samallaisten anomusten johdosta olivat myöntäneet sellaista apua harkinnan jälkeen kussakin eri tapauksessa, ottaisivat periaatteellisesti käsiteltäväkseen kysymyksen eläkkeiden hankkimisesta kaupunginvirkamiehille. Maistraatti lausui samalla että, kun kaupungin edun mukaista on, että sen virkamiehet eivät enää hoida virkojaan sen jälkeen kun heillä ei enää ole siihen tarpeellisia ruumiin eikä sielun voimia, sekä kun toiselta puolen on pidettävä yhtä epäedullisena että kuten useissa tapauksissa on asianlaita, tärkeiden toimien varsinaiset hoitajat, vuosikausia ovat virkavapaina ja heidän virkojaan hoitavat sijaiset, olisi arveluttavaa luopua siihen saakka noudatetusta järjestyksestä, jonka mukaan kaupungin virkamiehille korkeammassakin palkkaluokissa on myönnetty eläkettä. Mutta jotta näitä eläkkeitä ei voitaisi pitää ansaitsemattomina lahjoina, jotka on annettu päätöksentekijäin satunnaisen käsityskannan perusteella, olisi Kaupunginvaltuusmiesten vahvistettava määrättyt normit eläkkeiden myöntämiselle, jolloin eläkkeet samalla tulisivat kuulumaan kaupunginvirkoihin kuuluviin muihin etuihin ja puolestaan tekisivät kaupunginvirkojen saamisen halutuksi.

Tämän esityksen johdosta antoivat Kaupunginvaltuusmiehet asiata varten asetetulle valiokunnalle toimeksi antaa lausuntonsa asiassa, ja antamassaan mietinnössä, joka on päivätty syyskuun 25 päivänä 1896, ehdotti valiokunta

että kaupungin virkamiehet, niitä lukuunottamatta, joiden virat ovat luonteeltaan väliaikaisia, sekä kaupunginkansakoulujen opettajia ja kaupunginpoliisilaitoksen henkilökuntaa, joille jo on eläke vakuutettu, olisivat eläkkeen saantiin nähden jaettavat 6 eri eläkeluokkaan, joissa eläke olisi määrättävä I luokassa 4,000 markaksi, II luokassa 3,000 markaksi, III luokassa 2,000 markaksi, IV luokassa 1,200 markaksi, V luokassa 600 markaksi ja VI luokassa 400 markaksi;

että ikäeläke on myönnettävä 30 vuoden palveluksen jälkeen kaupunginvirassa, kun viranhoitaja on täyttänyt 63 ikävuotensa;

että eläkkeet olisi varmennettava maksamalla luvattua eläkettä vastaava elinkorkomaksu siihen tahi niihin vakuutusyhtiöihin, jotka kaupunki

tarkoitusta varten valitsee, ja olisi nämä maksut kaupungin ja asianomaisten virkamiesten yhdessä suoritettava, ja jälkimäisten otettava siihen osaa 2 %:illa virasta vuosirahansäännön mukaan tulevasta palkasta, mikä summa pidätettäisiin palkasta maksamatta;

että kun virkamies kivuloisuuden vuoksi luopuu virastaan ennenkun on päässyt eläkeikään, hän saisi hyväkseen laskea ne edut, joita kaupungin suorittamista vakuutusmaksuista voi tulla, mutta että kun virkamies muutoin eroaa, kaupunki saisi mainitut edut hyväkseen; sekä

että ylennettäessä virkaan, josta on suurempi eläke, ylennetyt ijästä riippuva korkeampi maksu suoritettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin aikaisemmin, mutta että kaupunki suorittaisi tarvittavan lisämaksun, jotta eläke voisi langeta 30 vuoden perästä siitä kun ylennetty on tullut kaupungin palvelukseen.

Kaikki nämä ehdotukset tulisivat sovellettaviksi ainoastaan niihin virkoihin, jotka tulevat täytettäviksi sen jälkeen kuin valiokunnan esittämä eläkeehdotus tulee asianomaisesti vahvistetuksi. Niihin henkilöihin nähden, jotka nykyään ovat kaupungin palveluksessa, ehdottaa valiokunta:

että kaupunki sitoutuisi kaikille nykyisille virkamiehilleen, jotka ovat sellaisessa virassa, joka ehdotuksen mukaan oikeuttaa eläkkeen saantiin suorittamaan 33 vuotisista henkilöistä suoritettavat vakuutusmaksut, kuitenkin sillä edellytyksellä että puheenaoleva virkamies sitoutuu itse suorittamaan lisämaksun, joka voidaan vaatia virkaa vastaavan eläkkeen varmentamiseksi 63 vuotta täytettyä.

Kokouksessaan lokakuun 29 päivänä 1896 päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kehottaa Maistraattia hankkimaan valiokunnan mietinnön johdosta asiallisilta kaupunginviranomaisilta lausunnot sekä lähettämään ne oman lausuntonsa ohella Kaupunginvaltuusmiehille.

Sittemmin oli kaupungin Maistraatti kirjelmänsä mukana marraskuun 17 päivästä 1902 ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehille lähettänyt yhdistetyn Raastuvanoikeuden, Rahatoimikonttorin, Liikennekonttorin, Satamakonttorin, Rakennuskonttorin, Vesijohtokonttorin, Palomestarin, ensimmäisen Kaupunginlääkärin, Vaivashoitohallituksen, Kaupunginvaivaistalon ja työlaitoksen tarkastajan, Kansakoulujohtokunnan, sekä Kansankirjastonjohtokunnan antamat lausunnot ¹⁾ sekä omasta puolestaan esiintuonut, että Maistraatti pannessaan asian alulle ei ollut tarkoittanut ainoastaan eläkekysymyksen järjestämistä niille henkilöille, jotka vastaisuudessa tulevat kaupungin virkaan, vaan etusijassa sellaisille, jotka nykyään ovat kaupungin palve-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 42 v. 1902.

luksessa. Kaupunginvaltuusmiesten valiokunta oli asiasta antamassaan mietinnössä kuitenkin vain ohimennen ottanut tämän puolen asiasta huomioon ja tehnyt siinä ehdotuksen, joka ainakin vanhimpain kaupungin nykyisistä virkamiehistä on kerrassaan mahdoton hyväksyä. Paitsi sitä ettei ehdotusta voi sovelluttaa niihin virkamiehiin, jotka jo ovat tulleet ehdotettuun eläkeikään, täyttäneet 63 vuotta, edellytettiin ehdotuksessa nimittäin että asianomaiset virkamiehet sitoutuisivat tarkoitukseen valitulle laitokselle suorittamaan vuotuisia lisämaksuja siihen määrään, joka ei ole kohtuullisessa suhteessa heidän palkkoihinsa, ja siitä huolimatta tulisi heille mainittujen maksujen perusteella tuleva elinkorko olemaan keskimäärin ainoastaan kolmasosa heidän nykyisistä palkkaeduistaan, kuten Maistraatin esittämät eri esimerkit tarkemmin osottivat.

Tähän katsoen ja kun valiokunnan ehdotus itse asiassa sisälsi kaupungin virkamiesten eläkkeen saannin lykkäämisen 25 á 30 vuodeksi eteenpäin, jonka ajan kuluessa nykyinen järjestelmä kaikkine mielivaltaisuuksineen tulisi jatkumaan, ei Maistraatti voinut hyväksyä valiokunnan ehdotusta.

Sittenkun Maistraatti lisäksi oli antanut selityksen niistä perusteista, joiden mukaan Tukholman ja Göteborgin kaupunkien virkamiehet saivat eläkettä, ehdotti Maistraatti seikkaperäisesti perustellussa lausunnossaan eläkesäännön niiden virkatoimien haltijoille, joiden palkat Keisarillinen Senaatti on vahvistanut, näin kuuluvaksi:

Viran nimi.	Täysi eläke.
1 Kunnallispuormestari	Smk 7,000: —
1 Oikeuspuormestari	,, 7,000: —
1 Oikeusneuvosmies maistraatissa	,, 5,000: —
5 vanhempaa oikeusneuvosmiestä raastuvanoikeudessa, kukin	,, 5,000: —
3 nuorempaa oikeusneuvosmiestä raastuvanoikeudessa, kukin	,, 4,000: —
2 kunnallisneuvosmiestä, kumpikin	,, 4,000: —
1 maistraatin sihteeri	,, 5,000: —
2 maistraatin notariota, kumpikin	,, 2,400: —
1 siviilinotario raastuvanoikeudessa	,, 2,400: —
4 rikosasiannotariota raastuvanoikeudessa, kukin	,, 2,400: —
2 kaupunginviskaalia, kumpikin	,, 3,000: —

2 kaupunginvoutia, kumpikin	Smk 3,000: —
1 kaupunginkamreeri	„ 5,000: —
1 kaupunginkasööri	„ 4,000: —
1 ensim. kaupunginlääkäri	„ 6,000: —

Maistraatin mielestä olisi eläkkeiden suhteen pitänyt määrätä noudatettavaksi allaolevat määräykset, nimittäin:

että virkamies, jolla on useampia kaupungin menosäännössä olevia virkoja, on oikeutettu eläkettä saamaan ainoastaan yhdestä virasta, ja jos viroista on erilaiset palkat, niistä korkeimman mukaan;

että virkavuosia laskettaessa on virka-ajaksi luettava se aika, jonka virkamies on vakinaisena tahi ylimääräisenä taikka erityisen määräyksen perusteella toiminut kaupungin palveluksessa; kuitenkin niin ettei lueta pois keskeytystä virantoimituksessa, joka on aiheutunut virkalo-
masta, sairaudesta, erityisestä yleisestä tehtävästä tahi itsensä kehittämisen tarkoituksessa tehdystä matkasta, ei myöskään muutoin myönnetystä virkavapaudesta ellei se jonkun kalenterivuoden aikana ole noussut kolmea kuukautta enemmän;

että eläkkeenhakijan oikeuden eläkkeen saantiin harkitsee Raha-
toimikamari; sekä

että eläke on maksettava sitä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on luopunut kaupungin palveluksesta sen kuukauden loppuun, jolloin eläkkeennauttija kuolee, ja maksetaan se kuukausittain.

Muuten lausui Maistraatti seuraavaa:

„Jotta niin paljon kuin mahdollista kävisi selville millä vuotuisilla summilla Maistraatin ehdottama eläkkeen suoritus niille Helsingin kaupungin virkamiehille, joiden palkkaedut Keisarillinen Senaatti on vahvistanut, tulisi rasittamaan kaupungin kassaa on Maistraatti laskenut ne summat, jotka eläkkeinä kolmikymmenvuotiskautena 1871—1900 olisi ollut suoritettava, jos Maistraatin ehdottamat määräykset eläkkeiden antamisesta olisivat tänä aikana olleet voimassa, ja siinä tullut siihen tulokseen, että eläkkeihin mainittuna ajanjaksona olisi mennyt kaikkiaan 201,847 markkaa eli siis 6,728 markkaa keskimäärin vuodessa. Tässä on kuitenkin otettava huomioon että 2 virkamiestä, joista toinen oli kuollut 64 vuotta täytettyään ja toinen 67 vuoden iässä, on jätetty pois laskusta, koska he kuolemaansa saakka olivat täysissä ruumiin sekä sielun voimissa sekä senvuoksi olisivat aivan varmaan pysyneet virassaan kuolemaansa saakka, huolimatta siitä että toinen olisi ollut oikeutettu saa-

maan kaksi kolmatta osaa täydestä eläkkeestä yhden vuoden aikana ja toinen täyden eläkkeen 4 vuotena. Toiselta puolen ansaitsee mainitsemista että on laskettu täysi eläke yhdelle 6,000 markan vuotuisen palkan nauttijalle 16 vuoden 10 kuukauden aikana.

Koska näytti mieltäkiinnittävältä että vertailun vuoksi saataisiin tieto siitä, mihin summaan vuotuiset elinkorkomaksut vakuutuslaitokselle olisivat nousseet, jos kaupunki sillä tavalla, kun Kaupunginvaltuusmiesten valiokunta oli ehdottanut, mainitun ajan kuluessa olisi varmentanut eläkkeiden suorittamisen maksujen kautta sellaiseen laitokseen, on siinä suhteessa toimitettu laskelma, ja saatu samallaisilla edellytyksillä, jotka valiokunta on asettanut, eli että 10 markan 42 pennin vuosimaksu vaaditaan 100 markan elinkorosta, puhenaolevassa eläketarpeessa säännöllistä vuosimaksua $1,114 \times 10 \text{ mk } 42 \text{ p:nä} = 11,962 \text{ markkaa } 16 \text{ penniä}$ eli siis vakuutusmaksua, joka nousee 5,234 markkaa yli sen summan, joka vuosittain olisi tarvittu eläkkeiden suorittamiseen suoraan kaupungin kassasta.

Nämä numerot puhuvat selvää kieltä suoranaisen eläkkeenmaksun puolesta ja katsoo Maistraatti sen vuoksi olevansa ehdottamaan että kaupunki, käyttämättä mitään vakuutuslaitosta pakotettu sitoutuu maksamaan ne eläkkeet, jotka hyväksytyin ohjesäännön mukaan tulevat asianomaisille eläkkeennauttijoille.

Lopuksi on Maistraatin kosketeltava kysymystä siitä onko virkojen haltijat, päästäkseen eläkeetuja nauttimaan, velvoitettava palkastaan suorittamaan määrätyn summan vuodessa eläkemaksuna. Siinä suhteessa mainittakoon että valtion virkamiehiltä ei vaadita sellaista maksua sekä ettei eläkkeen myöntämisessä kaupunkien virkamiehille Ruotsissa ole katsottu sopivaksi ottaa käytäntöön eläkemaksun suorittamista. Tätä asiaa harkitessa on myöskin otettava huomioon että sellaisen maksun määrääminen mahdollisesti voisi aiheuttaa palkkojen korottamisen muutamille virkamiehille, joiden palkat nytkin ovat hyvin niukat, varsinkin jos ehdotus leski- ja orpokassan perustamisesta kaupunkien virkamiehille kuten toivottavaa olisi, voitaisiin saada toteutetuksi, jolloin luonnollisesti virkojen haltijat olisivat velvoitettavat suorittamaan maksuja siihen. Jos Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin olisivat sitä mieltä ettei ehdotettua eläkkeiden antamista Helsingin kaupungin virkamiehille voitaisi ottaa käytäntöön määräämättä sellaista eläkemaksua, niin pitäisi se, jotta se mahdollisimman oikealla tavalla koskisi virkamiehiin, vahvistaa määrätyksi prosentiksi mahdollisesti tulevasta täydestä eläkkeestä eikä, kuten valiokunta on ehdottanut, vuosirahasäännössä vahvistetusta palkasta. Jos vuotuista eläke-

maksua pidätetään virkamiehen palkasta 2 % eläkkeen määrästä, niin tulee se niiden virkainhoitajain osalle, jotka mainitaan edellä olevassa eläkesääntö-ehdotuksessa vuosittain nousemaan 2,296 markkaan eli hiukan enempään kuin kolmanteen osaan siitä määrästä, jolla kaupungin kassaa edellä olevain laskujen mukaan tultaisiin rasittamaan, ja sen suoritukset siten alentumaan keskimäärin 4,432 markaksi vuodessa“.

Edelläesitetyn perusteella ehdotti Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksymällä periaatteessa Maistraatin ehdotuksen eläkesäännöksi niille Helsingin kaupungin virkamiehille, joiden palkan Keisarillinen Senaatti on vahvistanut, sekä ylläolevat määräykset eläkkeiden saamiseksi, antaisivat kaupungin Rahatoimikamarille tahi erityiselle valiokunnalle toimeksi valmistaa ja Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi jättää täydellisen ehdotuksen sekä eläkesäännöksi että sen yhteydessä tarvittaviksi määräyksiksi eläkkeen antamisesta kaikille sellaisten virkojen haltijoille, jotka tulevaisuudessa ovat kunnalle tarpeellisia ja jotka siten on pidettävä pysyväisinä, sekä samalla ovat siksi laajoja että niiden haltijat niistä saavat pääasiallisen toimintansa ja elatuksensa, luukuunottamatta kaupungin kansakoulujen opettajistoa ja poliisilaitoksen henkilökuntaa.

Asiata käsitellessään päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jättää asian valmisteltavaksi erityiselle valiokunnalle.

Sen johdosta että Armollisessa asetuksessa lokakuun 8 päivästä vuonna 1900 vahvistettu aika, jonka kuluessa perusteet tuulaakimaksujen laskemisesta tulisivat olemaan voimassa, 1905 päättyessä tulisi loppumaan ja uusi esitys asiasta sen vuoksi pitäisi antaa lähinnä sitä ennen kokoontuville valtiosäädylle, oli läänin Kuvernööri kirjelmässään maaliskuun 11 päivästä kehottanut Maistraattia Kaupunginvaltuusmiehiltä vaatimaan alamaista lausuntoa siitä, oliko vuoden 1905 jälkeen edelleenkin pysyttävä voimassa se peruste, jonka mukaan puheenaolevaa maksua menee määrätty prosentti tullimaksuista sellaisen käsittelyn alaisista tavaroista. Ja päättivät²⁾ tämän johdosta Kaupunginvaltuusmiehet, asiasta Rahatoimikamarilta lausunnon hankittuaan, yhdenmukaisesti Kamarin ehdotuksen³⁾ kanssa antaa sellaisen lausunnon, että Kaupunginvaltuusmiehet pitivät nyt voimassa olevan tuulaakimaksujen laskemisperusteen täysin tarkoituksenmukaisena ja sen vuoksi puolustivat sen pysyttämistä myöskin vuoden 1905 jälkeisenä ajanjaksona.

Tuulaakimaksujen laskemisen perusteet.

¹⁾ Kpvn pöytäk. tammik. 20 p. 14 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 25 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 156 kesäk. 25 p:ltä.

Lausunto kaupungeille liikenteestä tulevia maksuja koskevan ehdotuksen johdosta.

Katsoen siihen että aikojen kuluessa oli monenmoisia epäkohtia juurtunut maan kaupungeille tulevain liikennemaksujen kantamistapaan ja järjestykseen, siinä kun monissa paikoissa harjoitettiin mielivaltaista ja asiaankuulumatonta verrottamista, sekä kun kaupunkien liikennetaksissa oli epäsäännöllisyyksiä ja eroavaisuuksia, jätti Keisarillinen Senaatti vuonna 1895 Lainvalmistelukunnalle toimeksi Senaattiin antaa niin hyvin juridillinen, tilastollinen ja historiallinen selonteko mainittujen maksujen synnystä, kehityksestä ja laadusta, kuin myöskin sellainen ehdotus puheenaolevan asian järjestämisestä mihin asianhaarat voivat antaa aihetta. Sittekin Lainvalmistelukunta vuonna 1901 oli Keisarilliseen Senaattiin jättänyt sanotun selonteon ja ehdotuksen, oli Uudenmaan läänin Lääninhallitus Senaatin Sivilitoimituskunnan kehotuksesta vaatinut muun muassa Kaupunginvaltuusmiehiltä alamaista lausuntoa ehdotuksen johdosta. Kokouksessaan heinäkuun 8 päivänä viime vuonna jättivät Kaupunginvaltuusmiehet erityiselle valiokunnalle toimeksi antaa asiasta lausuntonsa Kaupunginvaltuusmiehille; ja huomautti ¹⁾ valiokunta lausunnossaan, että lainvalmistelukunta oli ehdottanut vahvistettaessa taksoja kaupungeille liikenteistä tulevain maksujen kantoa varten otettavaksi huomioon seuraavaa:

että kaupungin hyväksi suoritetaan säännöllisesti ainoastaan yksi maksu tavaroista, nimeltään liikennemaksu, sekä yksi maksu aluksista, nimeltään satamamaksu;

että muita kaupungeille lankeavia maksuja sallitaan kantaa ainoastaan jos siihen on erityistä perusteellista syytä;

että liikennemaksua saa panna ainoastaan tavaroille, jotka lastataan tahi puretaan kaupungissa tahi sen satamassa, mutta ei tavaroille, jotka uudelleen lastaamatta kuletetaan kaupungin läpi; että satamamaksua saa panna laivoille, jotka käyvät satamassa tahi laskevat ankkuriin siellä, mutta ei laivoille jotka vain kulkevat satamaalueen läpi; sekä että muuta maksua, jota mahdollisesti tämän lisäksi on sallittu erityisestä suorituksesta kaupungin puolelta, maksettakoon vain kun suoritus tapahtuu;

että maksumääriä liikennemaksuista ja satamamaksuista ei koroteta sen määrän yli, joka nykyään suoritetaan tavaroista ja aluksista ehdottomasti menevinä maksuina ellei erityinen tarve sitä vaadi, sekä että muiden mahdollisesti sallittavain maksujen määrä vahvistetaan tarkoin ottamalla huomioon ne syyt, jotka ovat maksujen aiheena;

että lukuunottamatta niiden kansakuntien aluksia, jotka eivät sopi-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 5.

muksen perusteella ole tehdyt kotimaisten alusten veroisiksi, ei ole erotusta tehtävä maksumäärissä liikenteenharjoittajain tahi aluksenomistajain kotipaikan perusteella;

että liikennemaksu pannaan tariffin mukaan, joka sisältää noin 300, kaikille kaupungeille yhtäläistä tavaraoitsaketta ja, myöskin kaikissa kaupungeissa samalla tavalla ilmaisee sen yksikön, jonka mukaan tavaralta lasketaan maksua;

että tavaroista, jotka maitse tuodaan tahi viedään, sekä matkustajakapineista ja postissa lähetettävistä tavaroista liikennemaksua saa kantaa ainoastaan siinä tapauksessa että tavara paikkakunnalla tullaan;

että liikennemaksuista vapautetaan paitsi kruunulle ja kaupungille kuuluvia tavaroita sekä kauttakulku-tavaraa, myöskin maanviljelystuotteet, joita ympäristön asujamisto tuo kaupaksi kaupungin torille, tulliton muuttotavara sekä näyttely- ja näytetavarat, joita ei tullata;

että samoin kuin kauttakulku-varastotavarasta myöskin tullaamattomasta tavarasta, joka pannaan yleiseen varastomakasiiniin, saa kantaa maksua kaupungille vasta sitten kuin tavara tullataan tahi siirretään varastoon;

että tavara, joka edelleen lähetettäväksi ulkomailta on saapunut kaupunkiin ja sieltä tullaamatta lähetään toiselle suomalaiselle paikkakunnalle säännöllisesti vapautetaan maksusta läpikulkukaupungissa, mutta että, kun siihen erityistä syytä on, viime mainitun kaupungin sallitaan korvaukseksi sen liikelaitosten käyttämisestä panna tavaralle sen laadusta riippumatta alhainen liikennemaksu;

että varastotavaroille saa samassa kaupungissa panna liikennemaksua vain yhden kerran, jonka vuoksi ei mitään lisämaksua siellä saa kantaa, jos sellaiset tavarat tullaamattomina viedään takaisin tahi siirretään varastoon toiseen kaupunkiin;

että vahingoittuneesta tahi pelastetusta tavarasta kannetaan liikennemaksua tullinalaisesta tavarasta menevästä tullista sellaisia tapauksia varten määrättyjen perusteiden mukaan;

että satamamaksu laivasta lasketaan sen kantavuuden mukaan, ilmaisuna tonneissa, ja (mikäli koskee kaupunkeja, jotka ovat kulkuyhteydessä suolasen meren kanssa) laivan matkan mukaan, ollen kaupunki kuitenkin oikeutettu jos niin haluaa, 19 tonnia pienemmistä aluksista kantamaan maksua kappaleluvun mukaan;

että niiden laivojen kantavuus, joilla ei ole mittakirjaa, määrätään

asianomaisen satamapalveluskunnan tahi kantomiehen harkinnan mukaan siten että 1 tonnin kantavuus vastaa lastina 1 metristä syltä, 12 1/2 hl suolatavaroita, 25 hl kalkkia, 1 kuutm. hiekkaa tai kiviä, 250 kpl muuri-tiiliä tai 1,000 kg muita tavaroita;

että laivojen matkan pituuden suhteen tehdään erotus merimatkojen välillä 1:o Itämeren yli tai kauempaa, 2:o Suomen tai Venäjän satamasta Itämeren tai Suomenlahden rannalla tahi suomalaisesta satamasta Pohjanlahden rannalla, edellyttäen että laiva purjehtii tullipassilla, sekä ruotsalaisesta satamasta Pohjanlahden rannalla Tukholmaan saakka, 3:o Suomen rajain sisällä, jos laiva kulkee ilman tullipassia ja 4:o satamaalueen sisällä tahi muutoin kaupungin tullikamarinpiirin sisäpuolella; jota paitsi Saimaan vesijakson varrella oleville kaupungeille voidaan myöntää erityinen maksumäärä aluksista, jotka tulevat Uuraasta tahi muusta lähempänä olevasta paikasta;

että maksua on kannettava määrätty summa kultakin satamassa käyntikerralta ja määrätään se sen matkan mukaan, jonka laiva tullessaan on kulkenut, mutta että maksu kuitenkin vaihtoehtoisesti saadaan laskea matka-ajan mukaan satama-alueen sisällä tahi muutoin saman tullikamarinpiirin sisäpuolella sekä myöskin säännöllisillä kulkuvuoroilla kulkevista aluksista;

että huojenusta satamamaksuista myönnetään höyrylaivoille, jotka edeltäpäin kuulutettuina aikoina säännöllisesti käyvät satamissa: vähintään 25 % jos laiva käy satamassa kerran kuukaudessa tahi useammin, ja vähintään 50 % jos satamassa käydään kerran viikkokaudessa tahi useammin;

että satamamaksua kannetaan korkeintaan puoli määrää aluksesta, joka saapuu ja lähtee ilman lastia tahi painolastissa, sekä aluksesta, joka käy satamassa välttämättömästä pakosta kuten merivahingon, myrskyn, vastatuulen ja muun sellaisen vuoksi tahi noutamassa määräyksiä, ottamassa muonavaroja taikka laivansuorimisen tahi muun sellaisen satunnaisen syyn tähden;

että satamaksusta vapautetaan, paitsi 1:o) kruunun alukset, myöskin 2:o) alukset, jotka ovat lähteneet satamasta, mutta merivahingon, myrskyn, vastatuulen tahi muun syyn vuoksi olleet pakotetut palaamaan ennenkuin aijottu matka on ennätetty suorittaa, 3:o) huvijahdit ja purret sekä 4:o) pienemmät kuin 1 tonnin kantoiset alukset.

Lisäksi katsoi lainvalmistelukunta olevan huomioon otettava:

että yhdenmukaisuuden aikaansaamista varten taksojen panemisessa taksaehdotus on laadittava tarkoitusta varten valmistetun kaavan johdolla; sekä

että vahvistetut taksat ovat painosta julkaistavat, ja on niitä pidettävä ei ainoastaan nähtävinä siellä missä maksuja kannetaan vaan myöskin sopivilla paikoilla kaupaksi kohtuullisesta hinnasta.

Lopuksi oli lainvalmistelukunta ehdottanut annettavaksi seuraava sisältöisen kuulutuksen:

että muuttamalla mitä Armollisessa kuulutuksessa kesäkuun 1 päivästä 1881 säädetään siitä että tuulaakia tavaroista, jotka vesitse saapuvat johonkin Suomen merikaupunkiin, mutta tullaamatta kuletetaan edelleen ylämaan kaupunkiin ja siellä tullataan, on suoritettava sen kaupungin hyväksi, jossa tavarain purkaminen edelleen kulettamista varten on tapahtunut, määrättäisiin että tuulaaki tästä puoleen on tuleva sille kaupungille, jossa tavara tullataan ja tuulaaki kannetaan.

Tarkastaessaan lainvalmistelukunnan puheenaolevaa mietintöä oli valiokunta tullut huomaamaan, että lainvalmistelukunnan esittämät varsinaiset ehdotukset pääasiassa kävivät yhteen sen kanssa mitä Helsingissä jo aikaisemmin oli käytetty, jonka vuoksi valiokunta katsoi syytä olevan ainoastaan seuraavaan lausuntoon:

Valiokunnan arvelun mukaan ei kaupunkien pitäisi vastustaa ehdotusta, että vastaisuudessa säännöllisesti ainoastaan *yksi* maksu tavaroista kannettaisiin kaupungille. Kuitenkin pitäisi tässä nimenomaan, säätää että ilman kaupunkien suostumusta ei tavaroita saisi vapauttaa sanotusta maksusta eikä maksua suuruutensa eikä muun puolesta tehdä riippuvaksi mistään valtion tarkoituksiin menevistä maksuista, esimerkiksi määrättäväksi joksikin varmaksi prosentiksi tullimaksusta.

Jos kaupungit itse saisivat määrätä puheenolevain maksujen suuruuden, niin ei valiokunnan mielestä ollut syytä pelätä, että nämä maksut pantaisiin liian suuriksi. Kaupungeilla on nimittäin nykyään niin suuri kilpailu toistensa puolelta tavaraliikenteeseen nähden että niiden oma etu kieltämättä estäisi niitä liian korkeilla maksuilla rasittamasta liikettä.

Tavaraliikenteen erilaisen laadun vuoksi eri paikkakunnilla ja kun ei liene tarkoituksenmukaista että kaupungille, jossa on vähäinen kauppa-liike valmistettaisiin yhtä yksityiskohtainen taksa kuin suuriliikenteisimmille kaupungeille, ei valiokunta pitänyt tarpeellisena eikä edes toivottavanaakaan, että niin ankarasti vaadittaisiin yhdenmukaisia taksoja kuin lainvalmistelukunta oli tahtonut. Jos senvuoksi taksat laadittaisiin vahvistetun kaavan mukaan, pitäisi tämä kaava laatia niin ettei kaupungeilta riistettäisi mahdollisuutta taksoja laatiessaan pitää silmällä paikallista tarvetta.

Valiokunnan ehdotuksesta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet alaimaisessa lausunnossaan esittää sen mitä valiokunta siten oli lausunut.

Suomen pelastusosakeyhtiö Neptunin anomus saada vapautus satamamaksuista.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään hakemuksessa oli Suomen Pelastusosakeyhtiö Neptun anonut että, sen suuren merkityksen vuoksi, joka maan laivaliikkeelle on sellaisesta yhtiöstä sekä ottaen huomioon sen taloudellisesti epäedullisen aseman, jossa yhtiö oli m. m. epäsuotuisan kilpailun vuoksi samalla alalla työskenteleväin ulkomaisten yhtiöiden kanssa, yhtiön laivat, jotka usein käyvät kotipaikallaan Helsingissä, vapautettaisiin kaikista kaupungille suoritettavista satamamaksuista.

Siltä vaaditussa lausunnossa esitti Rahatoimikamari kuulusteltuaan Satamakonttorin mieltä ja yhdenmukaisesti sen lausunnon kanssa, että Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyisivät ja hankkisivat vahvistuksen sellaiselle lisäykselle Keisarillisen Senaatin huhtikuun 10 päivänä 1888 vahvistamaan taksaan, jonka mukaan paitsi muita satamamaksut Helsingin kaupungissa on laskettava ja kannettava, että alusten joukkoon, jotka ovat vapautetut satamamaksuista, merkittäisiin myöskin sukellus- ja pelastustarkoituksia varten varustetut höyrylaivat, kun ne saapuvat kaupungin satamaan tuomatta sinne tahi viemättä sieltä pois toista alusta, matkustajia tahi lastia, sillä edellytyksellä kuitenkin että laivojen sellaisellakin matkalla on yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä säädetään kaupungille tammikuun 15 päivänä 1879 vahvistetun satamajärjestyksen 4 §:ssä, kaupungin Satamakonttoriin ilmoitettava; ja hyväksyivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän Rahatoimikamarin ehdotuksen.

Palokomisioonin kuukaustilit.

Kirjelmässään Palokomisioonille syyskuun 24 päivältä oli Rahatoimikamari, sen johdosta että Komissionin kuukaustilit palolaitoksen määrärahojen maksumääräystavan vuoksi, olivat tulleet käsittämään vain sellaisia menoeriä, jotka kuuluvat palolaitoksen I osastoon, ilmoittanut Komissionille että Kamari piti toivottavana että kuukaustilit, joita kaupungin lautakunnat ja laitokset antavat kantamistaan etuotoista, käsittäisivät kaikki menot eri hallintoaaroista, jonka vuoksi Rahatoimikamari oli ollut sitä mieltä että mainittua menettelytapaa oli noudatettava myöskin palolaitoksen kuukaustileissä.

Tämän jälkeen oli Palokomisiooni Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä syyskuun 29 päivältä, huomauttaen että Rahatoimikamarin ehdottama menettelytapa oli ristiriidassa sen kanssa, mitä kaupungin palojärjestyksessä säädetään puheenaolevain määrärahojen tilaamisesta ja

¹⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 17 p. 22 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 9 §.

suorittamisesta, kuitenkin oli käytännöllisten syiden vuoksi jättänyt Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi Kamarin ylläesitetyn ehdotuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättivät Kaupunginvaltuusmiehet ¹⁾ jättää Rahatoimikamarille toimeksi sopia Palokomisioonin kanssa puheenaolevasta asiasta.

Kirjelmässään Kaupunginvaltuusmiehille oli kaupungin kansakoulu-
 Stipendien jako
 K. H. Renlundin rahastosta.
 jen Johtokunta, mainiten, että „K. H. Renlundin stipendirahaston“ korko-
 varoista oli käytettävänä noin 2,600 markkaa, jotka stipendeinä voitiin
 jakaa kaupungin ylemmistä kansakouluista päässeille oppilaille, anonut
 valtuutusta saada stipendien jakamisessa menetellä samalla tavalla kuin
 stipendejä mainitusta rahastosta ensi kertaa jaettaessa, ja kehottaa niitä
 opettajia ja opettajattaria, jotka kevätlukukaudella 1903 olivat päästäneet
 oppilaita kaupungin ylemmistä kansakouluista, laatimaan ehdotuksen sti-
 pendien jakamisesta; ja hyväksyivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän
 ehdotuksen.

Raajarikkoisten auttamisyhdistyksen johtokunnan Kaupunginval-
 tuusmiehille jättämässään kirjelmässä anottua, että yhdistys vuoden 1903
 alusta saisi nauttia Maria Charlotta Olanderin raajarikkoisten ja kivulloisten
 lasten hoitamista varten lahjoitetun rahaston korot, oli ³⁾ Rahatoimikamari,
 kuulusteltuaan asiassa Vaivashoitohallituksen mieltä, siltä pyydettyssä lau-
 sunnossa ehdottanut, että puheenaolevasta rahastosta annettaisiin 3,500
 markan vuotuinen määräraha, luettuna vuoden 1904 alusta, sanotulle yh-
 distykselle, velvollisuudella että se antaa ylläpitämässään Raajarikkoisten
 työkoulussa ja kodissa 7 vapaapaikkaa raajarikkoisille, joilla on kotipaikka-
 oikeus tässä kaupungissa ja jotka kaupungin Vaivashoitohallituksen antaman
 todistuksen nojalla osotetaan varattomiksi. Kaupunginvaltuusmiehet päät-
 tivät ⁴⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta antaa rahastosta 4,000 markan
 vuotuisen määrärahan, luettuna 1904 vuoden alusta, yhdistykselle tilintekoa
 vastaan käytettäväksi testamentintekijän lausuman toivomuksen mukaan.

Maria Charlotta
 Olanderin ra-
 haston korkojen
 käyttäminen.

Ilmoitettuaan Kaupunginvaltuusmiehille, että kauppias Theodor
 Holmström-vainaja testamentissaan maaliskuun 26 päivältä 1896 oli teh-
 nyt erinäisiä määräyksiä m. m. ukkokodin aikaansaamiseksi Helsinkiin
 sekä yhdistykselle „Svenska folkskolans vännen“, jota paitsi Maistraa-
 tille oli jätetty toimeksi ottaa haltuunsa mainitut lahjotukset ja valvoa
 että ne tulevat tarkoituksiinsa käytetyksi, oli Maistraatti tämän johdosta

Kauppias Th.
 Holmströmin
 testamenttaa-
 main varojen
 käyttäminen.

¹⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 12 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 13 §. — ³⁾ Rhtkn kirjelmä N:o 213, elok. 27 p. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 8 §.

Kaupunginvaltuusmiehille esittänyt, että mainitun testamenttilahjoituksen varat, sittenkun ne on saatu, jätetään Rahatoimikamarin hoidettavaksi. Asiassa antamassaan lausunnossa esitti Kamari, Rahatoimikonttorin asiasta tekemän ehdotuksen mukaisesti, että varat kannettaisiin Rahatoimikonttorissa säilytettäväksi ja kaupungin lahjoitettujen rahastojen joukossa nimellä „Th. Holmströmin rahasto ukkokotia varten“ sekä „Th. Holmströmin rahasto ruotsalaisia kansanopistoja varten“ hoidettaviksi, ja päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyä Rahatoimikamarin ehdotuksen.

Neiti Viola Levinin testamentin moittiminen.

Tehtailijan tyttären Johanna Viola Maria Levinin maaliskuun 3 päivänä 1900 tekemää kirjallista testamenttia vastaan, joka m. m. sisälsi määräyksen Helsingin kaupungin hyväksi, olivat moitehaasteen tehneet kauppias O. Levin Porvoon kaupungista ja Porvoon tuomiokunnan tuomari J. E. Hällfors, jälkimäinen kirjailija J. F. A. Lundin ja hänen edesmenneen vaimonsa Berta Olivia Mathilda Levinin alaikäisen tyttären Ingrid Beata Lundin holhojana, ja olivat nämä m. m. antaneet haasteen Helsingin kaupungille. Tämän johdosta valtuuttivat ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Rahatoimikamarin puheena olevassa jutussa valvomaan kaupungin etua.

Kelvollisen palvelusväen palkitseminen.

Sittenkun Rahatoimikamari, Kaupunginvaltuusmiesten lokakuun 26 päivänä 1886 tekemän päätöksen nojalla, että kelvollisen palvelusväen palkitsemista varten kaupungille lahjoitetun rahaston korkovarot vuosittain oli käytettävä apurahoiksi hyvillä todistuksilla varustetuille vähintään 40 vuotta vanhoille palvelijoille ja palvelijattarille kaupungista, kuulutuksella oli kehoittanut näiden apurahojen halullisia hakijoita kaupungin Rahatoimikonttoriin jättämään hakemuksensa ja niitä määrätyn ajan kuluessa oli saapunut 46, lähetti ³⁾ Rahatoimikamari hakemukset Kaupunginvaltuusmiehille ja niiden mukana ilmoituksen että mainitun rahaston korko joulukuun viimeiseen päivään 1903 teki 600 markkaa; ja päättivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, asiata käsittelemään erityisesti asetetun valiokunnan ehdotuksen mukaan, antaa puheenaolevan rahaston käytettävänä olevista varoista säästökirjaa vastaan tallettaa 50 markkaa seuraaville palvelijattarille kullekin: Karolina Kristina Anderssonille, Mathilda Kristina Blombergille, Anna Sofia Erikintyttäreille, Sofia Hakkaraiselle, Karolina Kaarlontytär Johanssonille, Fredrika Lovisa Karlssonille, Amanda Fredrika Lindholmille, Eva Ulrika Nymanille, Maria Qvickille, Hanna Stählelle, Justina Sulinille, ja Hilda Maria Vesslinille, josta kuulutus Rahatoimikamarin oli

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 9 §. — ²⁾ S:n s:n toukok. 5 p. 5 §. — ³⁾ Rahat. kirj. N:o 259 marrask. 5 p. — ⁴⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 8 §.

annettava säästöpankkikirjojen ulosottamista sekä todistusten ja maineto-
distusten takasin jättämistä varten.

Tuoden esiin että lastenpäästösasto Helsingin yleisessä sairaahuoneessa ei ollut vuosien kuluessa ainoastaan ollut liian täynnä lapsensynnyttäjiä vaan oli ollut pakko kieltää pääsy monilta avunhakijoilta, sekä että sellainen liika runsaus täytyi kaikessa suhteessa pitää vahingollisena, oli Keisarillisen Senaatin Sivilitoimituskunta katsoen siihen vaikeuteen ja kohtuuttomuuteen että Kruunu yksinään pääasiallisesti Helsingin kaupunkia varten ylläpitäisi lapsenpäästölaitoksia, jotka aina vastaisivat alituisen ja nopeasti kasvavaa tarvetta, vuonna 1900 oli käsenyt läänin Kuvernöörin muistuttamaan täkäläisiä kunnallisviranomaisia kunnalle olevan välttämättömyyden, että se puolestaan mainitun yhä suuremmaksi käyneen tarpeen tyydyttämisestä pitäisi huolen, jonka jälkeen Siviilitoimituskunta vielä lisäksi kirjelmässä joulukuun 15 päivältä 1902, kun tungos mainitussa sairaahuoneosastossa oli yhä vain lisääntynyt, oli kehottanut Kuvernööriä ilmoittamaan mitä asiassa on tehty. Maistraatin tässä suhteessa Kaupunginvaltuusmiehiltä pyydettyä selitystä vaadittiin ¹⁾ Terveydenhoitolautakunnalta lausuntoa ja mainitsi Lautakunta vastauskirjelmässään seuraavaa:

„Kun Maistraatti maaliskuun 1 päivänä 1873 valtiolle luovutti sen tontin, jolle yllämainittu lapsenpäästölaitos on rakennettu, lausui Maistraatti samalla toivomuksenaan että kaupunki vastineeksi saisi valtion omistaman tontin N:o 1 Hakasalmenkadun varrella. Tämän toivomuksen jättivät viranomaiset kuitenkin huomioonottamatta, ja valtio sai siten Helsingin kaupungilta maksuttomasti tontin, jonka silloinen arvo oli noin 350,000 markkaa, ja joka nykyisissä oloissa olisi noin 500,000 markan hinnassa. Vasta vuodesta 1878, jolloin lapsenpäästösasto avattiin lapsensynnyttäjiä varten, on kaupunki saanut jotain hyötyä uhrauksestaan tontin luovuttamisessa, ja mikäli näkyy Lääkintähallituksen marraskuun 7 päivänä 1902 Lautakunnalle lähettämästä kirjelmästä eivät päiväkustannukset lastenpäästösastolla hoidetuista kaupungista kotosin olevista vapaasairaista edes nykyään, huolimatta siitä että heidän lukunsa arvattavastakin vuosi vuodelta on noussut, nouse enempiä kuin noin 16,000 markkaan vuodessa. Ei myöskään lähimmässä tulevaisuudessa niiden kaupungissa asuvain varattomain lapsensynnyttäjien luku, jotka vapaasairaina otetaan lapsenpäästölaitokselle, tule nousemaan niin suureksi, että päiväkustannukset niistä vastaisivat sen pääoman korkoa, jonka kaupunki olisi saanut myymällä

Kysymys kunnallisesta lapsenpäästölaitoksesta.

¹⁾ Kpv:n pöytäk. tammik. 20 p. 9 §.

useinmainitun tontin. Helsingin kunta on siis jotenkin suurilla uhrauksilla ottanut osaa täällä asuvain lapsensynnyttäjien hoitoon.

Kenties kaupunki tulevaisuudessa on pakotettu rakentamaan kunnallisen lapsenpäästölaitoksen, mutta se ei tätä nykyä näy voivan tulla kysymykseen kun kaupunki äskettäin on saanut suorittaa suuria kustannuksia Marian sairaalan lisärakennuksista sekä luultavasti piankin saa käyttää melkoisia summia uuden kulkutautisairaalan rakentamiseen sekä tuberkelitaustisten ja mielisairasten henkilöiden tarpeiden tyydyttämiseen, jotka kysymykset parhaillaan ovat Terveystieteiden lautakunnalla käsiteltävinä. Tässä yhteydessä voidaan mainita, että sanotun lapsenpäästösaston johtaja, professori G. Heinricius lautakunnalle aikaisemmin antamassaan kirjelmässä on lausunut, että „kunnallisen lapsenpäästölaitoksen perustaminen tänne olisi vahingoksi lapsenpäästötaiton opetukselle, joka siten menettäisi suuren joukon lapsensynnyttäjiä.“

Kun kuitenkin on sattunut, että lapsensynnyttäjiä tilanpuutteen vuoksi lapsenpäästösastolla ei ole vastaanotettu, on Lautakunta sitä mieltä että se voidaan välttää siten, että kaupunki tyydyttääkseen varsinkin varattomien lapsensynnyttäjien hoidon tarpeen, toistaiseksi ja ainakin kunnes opetuksen hyödyksi ajottu mainitun osaston laajentaminen saadaan aikaan, harkinnan mukaan myöntää rahallista apua yksityisille lapsenpäästölaitoksille.

Asiata käsitellessään päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet liittäen mukaan Terveystieteiden lautakunnan lausunnon kirjelmässä Maistraatille selittää, ettei kaupungilla ole mitään syytä „tätä nykyä“ ryhtyä muihin toimiin asiassa kuin että, kuten jo lapsenpäästölaitokseen nähden Hermannin esikaupungissa on tapahtunut, tarpeen tullen myönnetään sopivaa apua yksityisille lapsenpäästölaitoksille.

Määräraha tohtorien Boijen ja Parviaisen yksityiselle lapsenpäästölaitokselle.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään hakemuksessa anoi dosentti O. A. Boije, että Valtuusmiehet tahtoisivat, tehdäkseen mahdolliseksi hakijalle tänne kaupunkiin perustaa yksityisen lapsenpäästölaitoksen, myöntää apurahaa 2,400 markkaa kalustoa varten sekä sitäpäisi 3,200 markkaa vuokra-apua vuodessa. Terveystieteiden lautakunta, jonka lausuntoa hakemuksen johdosta pyydettiin, ilmaisi ²⁾ epäilyksensä siitä voidaanko, kun hakija ei aiotussa laitoksessa ole aikonut varata sijaa varattomille sairaille, ei edes sellaisille lapsensynnyttäjille, jotka olisivat tilaisuudessa suorittamaan vain vähäisen korvauksen, taksoitetuista varoista apurahaa myöntää

¹⁾ Kpvn. pöytäk. huhtik. 1 p. 7 §. — ²⁾ Sn s:n toukok. 26 p. 25 §.

laitokselle, joka siten olisi tarkoitettu palvelemaan jotakuinkin hyvissä varoissa olevia henkilöitä. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ¹⁾ tämän johdosta lykätä asian takaisin Terveydenhoitolautakuntaan, jotta tohtori Boije olisi tilaisuudessa muodostamaan anomustaan siinä suhteessa kuin Terveydenhoitolautakunnan huomautus tarkoittaa. Tämän johdosta jätti tohtori Boije yhdessä tohtori V. Parviaisen kanssa uuden hakemuksen, jossa he selittivät olevansa halukkaat kaupungin lukuun laitoksessa luovuttamaan 5 paikkaa, joista sairasmaksu tulisi olemaan kolmesta paikasta 1 markka päivässä kustakin ja jällellä olevasta kahdesta paikasta 2 markkaa kumpaisestakin, jonka ohella hakijat anoivat, että määrärahaa kolmeksi vuodeksi myönnettäisiin 7,480 markkaa vuodessa ja sitäpaitsi 1,000 markkaa kerta kaikkiaan apurahaksi vaatteita y. m. varten. Tätä näin muutettua hakemusta puolsi Terveydenhoitolautakunta, mutta Kaupunginvaltuusmiehet ²⁾ päättivät lykätä asian erityiseen valiokuntaan valmisteltavaksi sekä periaattelliselta että taloudelliselta kannalta. Asiaa lopullisesti käsitellessään päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet hyväksymällä valiokunnan mietinnön ⁴⁾ että 5 sairassängyn ylläpitoa varten tohtorien Boijen ja Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa täällä, luettuna 3 vuodeksi siitä kun laitos avataan, myönnetään 8,560 markkaa vuodessa, niistä 6,000 markkaa kolmea vapaasänkyä varten ja loput 2,560 markkaa kahta paikkaa varten, joista laitos saa sairailta kantaa 2 markkaa vuodetta kohti päivässä, jotka kaikki paikat olisi laitoksessa täytettävä Vaivashoitohallituksen määräyksen mukaan; että näiden sairastuoteiden kuntoon panemista varten myönnetään 1,000 markkaa kerta kaikkiaan; sekä että Terveydenhoitolautakunnalle annetaan toimeksi valvoa laitosta ja apurahan asianmukaista käyttämistä.

Määräraha kättilö Sweinin yksityiselle lapsenpäästölaitokselle.

Kättilö A. B. Sweinin tekemän hakemuksen johdosta, että hänelle myönnettäisiin vähintään 2,000 markkaa kerta kaikkiaan yksityisen, kaksi sairaskamaria, lapsenpäästöhuoneen ja keittiön käsittävän lapsenpäästölaitoksen perustamista varten Hermanninkaupunkiin ja kaluston ostamiseen sinne, sekä laitoksen ylläpitämiseen 1,600 markan vuotuinen apuraha, kannatti Terveydenhoitolautakunta siltä vaaditussa lausunnossa mainittua anomusta lisäten, että laitosta valvovalle lääkärille osotettaisiin sen lisäksi 500 markan määräraha. Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyivät ⁵⁾ esityksen Terveydenhoitolautakunnan tekemällä lisäyksellä.

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 25 §. — ²⁾ S:n s:n lokak. 20 p. 16 §. — ³⁾ S:n s:n jouluk. 15 p. 5 §. — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 39. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 1 §.

Kättilöiden Nyholmin ja Rytkösen anomus saada määrärahaa yksityisiä lapsenpäästölaitoksia varten Ylimääräinen aluelääkäri Hermannikaupunkiin.

Sitä vastoin päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet jättää huomioon ottamatta kättilöiden Aina Nyholmin ja Maria Rytkösen yhtäläiset anomukset määrärahan myöntämisestä lapsenpäästölaitoksien perustamista varten ²⁾.

Terveystenhoitolautakunnalle oli Sörnäisten alueen aluelääkäri tohtori H. Råbergh tehnyt esityksen, että kaupungin palvelukseen palkattaisiin Hermannin esikaupungissa asuva aluelääkäri, mainiten syyksi ehdotukseensa sanotun esikaupungin sekä Toukolan asukasluvun nopean kasvamisen ja siitä aiheutuneen sairastapausten lisääntymisen, joita vaikka kuuluvatkin hänen varsinaisen toiminta-alueensa ulkopuolelle, Sörnäisten aluelääkäri on hoitanut. Niinpä oli mainittu luku noussut 63:sta vuonna 1892 436:een vuonna 1897 ja 1697:ään vuonna 1902. Siihen tuli lisäksi, että aluelääkärin virka sanotulla alueella, vilkkaan rakennustoiminnan ja siitä aiheutuvan asutuksen vuoksi alueen sisällä sijaitsevassa 12:ssa kaupunginosassa, oli tullut hyvin suuritöiseksi. Terveystenhoitolautakunta yhtyi pääasiassa mainittuun esitykseen, mutta ehdotti, huomattaen että uusi alueiden jako voi tulla läheisessä tulevaisuudessa kysymykseen, jonka vuoksi nyt puheena oleva virka pitäisi tulla vain väliaikaiseksi, että Lautakunta valtuutettaisiin kesäkuun 1 päivästä 1903 toistaiseksi 4,000 markan vuosipalkkaa vastaan palkkaamaan ylimääräisen aluelääkärin Hermannin esikaupunkiin sekä että vuodeksi 1903 tätä tarkoitusta varten annettaisiin Lautakunnan käytettäväksi 2,333 markan 33 pennin määräraha. Asiaa käsitellessään päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, ettei sitä oteta lopullisesti ratkaistavaksi sekä että Valmistusvaliokunta kehoitetaan johonkin istuntoon seuraavana syksynä jättämään ehdotuksen asiassa.

Kun asia uudelleen otettiin käsiteltäväksi ehdotti Valmistusvaliokunta, että Sörnäisten alueelle tammikuun 1 päivästä 1904 palkattaisiin toistaiseksi ylimääräinen lääkäri 4,000 markan vuosipalkalla ja 6 kuukauden irtisanomisajalla, ollen tämä lääkäri velvollinen antamaan lääkäri-apua myöskin läheisillä kaupungille kuuluvilla alueilla, sekä että Terveystenhoitolautakunta valtuutettaisiin ottamaan mainitun lääkärin; ja hyväksyivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän ehdotuksen sillä lisäyksellä, että Lautakunnan on tavallisessa järjestyksessä julistettava mainittu lääkärin toimi haettavaksi.

Määräraha hie-
rontaa varten
Marian sairaalassa.

Terveystenhoitolautakunnalle jättämässään kirjelmässä oli Marian-

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 5 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 39. — ³⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 1 §. — ⁴⁾ S:n s:n lokak. 20 p. 1 §.

sairaalan johtokunta esittänyt, että johtokunta tarvittavaa sairausvoimistelua ja hierontaa varten sairashuoneessa oikeutettaisiin sairashuoneen kulunkiarvioon vuodelle 1904 merkitsemään 1,000 markan määrärahan pätevän henkilön palkkaamista varten antamaan sairausvoimistelua ja hierontaa sairaalan potilaille sekä sitäpaitsi varattomille henkilöille, jotka jo ovat päässeet sairashuoneesta, mutta jotka edelleenkin tarvitsevat sellaista hoitoa, ja päätti Lautakunta puoltaa mainittua anomusta.

Sitävastoin ei Lautakunta voinut Kaupunginvaltuusmiehille puoltaa ylläkerrotun asian yhteydessä käsiteltyä herra J. Bergin Lautakunnalle jättämää ehdotusta, että kunnan palvelukseen palkattaisiin 3,000 markan palkalla sairausvoimistelijä, joka olisi velvollinen ilman eri maksua käsittelemään varattomia henkilöitä, eikä myöskään tohtori K. V. Hällbergin puheenaolevassa tarkoituksessa tekemää esitystä sairausvoimisteluhoidon järjestämisestä kunnan mainituille jäsenille. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Terveystieteiden lautakunnan ehdotuksen.

Suomen Vankilayhdistyksen Keskustoimikunta oli Kaupunginvaltuusmiehille jättänyt kirjallisen anomuksen, että kaupunki ottaisi osaa kustannuksiin yhdistyksen vuodesta 1897 ylläpitämästä kodista vapautettuja naispuolisia vankeja varten myöntämällä käyttövaroistaan yhtä suuren määrärahan kuin se, jolla kaupunki ottaa osaa kodin ylläpitämiseen vapautetuille miespuolisille vangeille, nimittäin 600 markalla vuodessa yhdistyksen kotia varten vuokraaman huoneiston vuokran suorittamiseksi. Siltä vaaditussa lausunnossa oli Vaivashoitohallitus, liittämällä mukaan muutamia yhdistykseltä hankittuja tilastollisia tietoja kodista, esittämällä perusteilla ehdottanut puheenaolevaan tarkoitukseen myönnettäväksi yhtäläisen määrärahan kuin kulunkiarviossa on pääluokassa XVI „Sekalaisia menoja“ kotia varten vapautetuille miespuolisille vangeille, eli 600 markkaa vuodessa, luettuna kesäkuun 1 päivästä 1902. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ²⁾ puheenaolevaa tarkoitusta varten myöntää 950 markkaa suoritettavaksi Valtuusmiesten käyttövaroista ja että vastaisuudessa kulunkiarvioon pääluokalle XVI merkitään 600 markan määräraha samaa tarkoitusta varten.

Kaupunginvaltuusmiehille oli Maistraatilta saapunut kirjelmä maaliskuun 26 päivältä, jossa ilmoitettiin, että Suomen Virallisen lehden virallisessa osastossa maaliskuun 24 päivänä olleen tiedonannon mukaan H.

Apuraha kodin ylläpitämiseen vapautetuille naisvangeille.

Kunnallispoimestari E. Öhmanin virasta eroittaminen.

¹⁾ Kpvn. pöytäk. toukok. 26 p. 34 §. — ²⁾ S:n s:n toukok. 26 p. 5 §.

K. M:tti saman kuun 19/6 päivänä alamaisesti esiteltäessä maan Kenaalikuvernöörin jättämiä tietoja, jotka koskevat 11 maistraatin Uudenmaan ja Viipurin lääneissä kieltäytymistä ryhtymästä kesäkuun 29/heinäkuun 12 päivänä 1901 annetussa asevelvollisuuslaissa säädettyihin toimenpiteihin vuoden 1903 kutsunnan aikaansaamiseksi, arnessa oli suvainnut erottaa virasta muun muassa Helsingin kunnallisormestarin Elias Öhmanin sekä että Keis. Senaatti tämän H. K. M:nsa armollisen käskyn johdosta mainitun kuun 24 päivänä oli päättänyt antaa erokirjan näin erotetuille virkamiehille. Ja oli tämän tiedonannon johdosta pormestari Öhman ilmoittanut, että hän selkkausten välttämiseksi katsoi olevansa pakotettu poistumaan toimestaan. Tämän johdosta ja kun Maistraatin varapuheenjohtaja oikeusneuvosmies A. V. Lindberg sillä kertaa oli sairaana ja kun Maistraatti sen vuoksi ei voinut hankkia määräystä hänelle hoitamaan puheenaolevaa pormestarin virkaa sekä kaikki kaupungin Raastuvanoikeuden neuvosmiehet, heiltä sitä kysyttäessä, olivat selittäneet etteivät he suostu hoitamaan puheenaolevaa viransijaisuutta, ilmoitti Maistraatti yllämainitussa kirjeessä tarkoituksensa olevan Keisarilliselle Turun hovioikeudelle ehdottaa, että nimituomari Johannes von Haartman, joka oli selittänyt siihen suostuvansa, määrättäisiin toistaiseksi ja kunnes joku oikeudesta siihen mahdollisesti voidaan valita, hoitamaan usein mainittua kunnallisormestarin virkaa, ja pyysi Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet antaisivat lausuntonsa ylläkerrotusta esityksestä.

Käsiteltäessä tätä asiaa lausui Kaupunginvaltuusmiesten puheenjohtaja: „Kun Helsingin pormestari Öhman on erotettu hoitamastaan virasta hänen siitä anomusta tekemättä ja niinkään ilman että hänen erottamisensa edellä olisi toimitettu laillinen tutkimus ja annettu tuomio, on puheenaoleva toimenpide, jolla ei ole tukea voimassa olevassa laissa, omiansa mitä syvimmästi järkyttämään koko meidän yhteiskuntaamme. — Sittenkun pormestari Öhman kuitenkin on katsonut pitävänsä, enempään selkkausten välttämiseksi kaupungille, Maistraatille ilmoittaa että hän luopuu toimestaan Maistraatin puheenjohtajana, on Valmistusvaliokunnan ollut, Maistraatin Kaupunginvaltuusmiehille jättämän kirjelmän nojalla viimeksi kuluneen maaliskuun 26 päivältä, alistettava Kaupunginvaltuusmiesten lainmukaisesti käsiteltäväksi se ehdotus viran edelleen hoitamisesta, joka mainitussa kirjelmässä tehdään...“, jonka jälkeen mainittu kirjelmä Kaupunginvaltuusmiehille luettiin ja päättivät Kaupunginvaltuusmiehet¹⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa Maistraatille, ettei

¹⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 1 p. 10 §.

Valtuusmiehillä ollut mitään muistuttamista sitä vastaan että nimituomari J. von Haartman toistaiseksi määrättäisiin hoitamaan kaupungin kunnallisormestarin virkaa.

Edelläkerrotun asian yhteydessä käsittelivät Kaupunginvaltuusmiehet kysymystä eläkkeen myöntämisestä virastaan erotetulle kunnallisormestari E. Öhmanille. Kaupunginvaltuusmiesten Valmistusvaliokunta oli nimittäin kehottanut Rahatoimikamaria Valtuusmiehille antamaan lausunnon siitä eläkkeestä, joka Helsingin kaupungin olisi suoritettava kunnallisormestari Elias Öhmanille hänen erotessaan hoitamastaan virasta, ja ehdotti¹⁾ Rahatoimikamari että niiden periaatteiden mukaan, jotka ovat voimassa virkamiehistä, joiden virat lakkautetaan, pormestari Öhmanille olisi suoritettava täydet palkkaedut 12,000 markkaa kahden vuoden aikana luettuna huhtikuun 1 päivästä 1903, sekä sen jälkeen jälellä olevaksi elinajaksi vuotuinen 7,000 markan eläke, vastaten hänen viimeksi saamaansa vakinaista palkkaa, jotka edut pitäisi tavallisessa järjestyksessä vastaisuudessa kaupungin kulunkiarvioon ottaa, mutta vuodelta 1903 suorittaa Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista 9,000 markalla. Kaupunginvaltuusmiehet päättivät²⁾ myöntää pormestari Öhmanille 7,000 markan vuotuisen eläkkeen luettuna huhtikuun 1 päivästä 1903; ja oli suhteellinen osuus eläkkeestä viimeainitulta vuodelta suoritettava Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista, mutta seuraavan vuoden alusta otettava kaupungin menosääntöön.

Kunnallisormestari E. Öhmanin eläke.

Kaupunginvaltuusmiesten mainitun päätöksen johdosta oli läänin Kuvernööri kehottanut Maistraattia lähettämään otteen pöytäkirjasta, joka pidettiin siinä Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa, jossa puheenaoleva päätös tehtiin, ja päättivät Kaupunginvaltuusmiehet³⁾ että mainittu pöytäkirjan ote on Maistraatille lähetettävä.

Tämän jälkeen saapui Maistraatista Kaupunginvaltuusmiehille kirjelmä heinäkuun 18 päivästä ynnä jäljennökset asiassa sitä ennen syntyneistä asiakirjoista, joista näkyi että läänin Kuvernööri kirjelmässä kesäkuun 15 päivästä oli maaliskuun 20/huhtikuun 12 päivänä 1903 annetun, toimenpiteitä valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan ylläpitämiseksi Suomessa koskevan Armollisen asetuksen 5 luvun c) kohdan nojalla käsenyt Maistraattia lakkauttamaan Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen toimeenpanon, että pormestari Öhmanille oli suoritettava 7,000 markan vuotuinen eläke. Tuoden esiin että Maistraatti, vaikka se voimassa olevan kunnallishallintoa kaupungissa koskevan asetuksen 46 §:n mukaan

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 74 maalisk. 28 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 1 p. 11 §. — ³⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 23 §.

on oikeutettu erinäisissä tapauksissa kieltäytymään antamasta avustusta Kaupunginvaltuusmiesten tekemän päätöksen toimeenpanoon, jo sanottua päätöstä käsitellessään puolestaan oli sen hyväksynyt, ilmoitti Maistraatti Kuvernöörille vastaukseksi että, sittenkuin päätös oli saavuttanut lainvoiman, asianmukainen eläkekirja oli annettu pormestari Öhmanille, jonka vuoksi Maistraatti, kun se jo oli lopullisesti asian käsitelty, oli laillisesti estetty ottamasta sitä uudelleen käsiteltäväkseen. Tämän johdosta oli Kuvernööri kirjelmässä heinäkuun 14 päivältä, viitaten taaskin edellämämainitun Armollisen asetuksen sanottuun kohtaan, uudistanut Maistraatille antamansa käskyn, että „ilman vastaväitteitä ja kunnes Keisarillinen Senaatti on asian lopullisesti ratkaissut“, puheenaolevan eläkkeen maksaminen entiselle pormestarille Öhmanille on lakkautettava. Tästä kirjevaihdesta antoi Maistraatti tiedon Kaupunginvaltuusmiehille; ja kun Valtuusmiehet käsitelivät asiaa, päättivät ¹⁾ he, jotka tiesivät Keisarillisen Senaatin jo käsitelleen puheena olevaa asiaa ja siinä tehneen päätöksen, josta tietoa ei kuitenkaan vielä ollut saapunut Kaupunginvaltuusmiehille, jättää asian käsittelyn toistaiseksi.

Kun asia uudelleen otettiin käsiteltäväksi, oli Maistraatilta saapunut kirjelmä sekä jäljennös Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnan Läänin Kuvernöörille antamasta kirjelmästä syyskuun 1 päivältä, jossa Kaupunginvaltuusmiehille tiedoksi ilmoitettiin, että Keis. Senaatti oli kumonnut Kaupunginvaltuusmiesten tekemän päätöksen elinkautisen eläkkeen myöntämisestä virastaan erotetulle pormestari Öhmanille, jonka johdosta Kaupunginvaltuusmiehet päättivät ²⁾ että puheena olevat asiakirjat, Kaupunginvaltuusmiesten tietoon saatettuina, tulisivat Valtuusmiesten pöytäkirjaan otettaviksi.

V. t. kunnallis-
pormestari J.
von Haartmanin
viransijaisuus-
palkkaus.

Kaupunginvaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä oli v. t. kunnallis-
pormestari kaupungin Maistraatissa nimituomari J. von Haartman, sen
johdosta että sanotusta pormestarin virasta tuleva vuotuinen 7,000 markan
palkka koko siltä ajalta, jona virkaa hoitaa viransijainen, lankeaa Siviili-
viraston leski- ja orpokassaan, ja sijainen saa vain virasta olevan 5,000
markan palkkion vuodessa, anonut että Kaupunginvaltuusmiehet siltä ajalta,
jona hän hoitaa kunnallis-
pormestarin tehtäviä hänelle mainitun palkkion
lisäksi myöntäisivät sopivan kuukautisen lisäpalkan; ja päättivät ³⁾ Kaupun-
ginvaltuusmiehet myöntää v. t. kunnallis-
pormestari J. von Haartmanille
kuukautista lisäpalkkaa 333 markkaa 33 penniä, laskettuna siitä päivästä

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 3 §. — ²⁾ S:n s:n syysk. 29 p. 20 §. — ³⁾ S:n s:n toukok. 26 p. 19 §.

jolloin viransijaisuus alkoi, suoritettavaksi Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista.

Kaupunginviskaalien Adolf Mestertonin ja O. R. F. Albrechtin Kaupunginvaltuusmiehille osottamassaan, Maistraatille jätetyssä kirjelmässä esintuomillaan syillä pyydettyä sopivaa palkan korotusta, lähettivät Kaupunginvaltuusmiehet sanotun hakemuskirjelmän Yhdistetylle Raastuvanoikeudelle ja Maistraatille lausunnon antamista varten. Asiassa antamassaan lausunnossa mainitsi Yhdistetty Raastuvanoikeus mielipiteenään, ettei kaupunginviskaalinvirkoihin kuuluvain palkkaetujen korotusta silloisissa oloissa ollenkaan pitäisi tulla kysymykseen, mutta katsoi Yhdistetty Raastuvanoikeus, että, kaupunginviskaalien lisääntyneen työtaakan vuoksi ja siihen katsoen että kaupunginviskaalit Mesterton ja Albrecht niin pitkän ajan olivat olleet toimissaan sekä huolellisesti ja utteruudella täyttäneet tehtävänsä, jotain huomiota olisi pantava puheenaoleviin hakemuksiin ja ehdotti senvuoksi, että Kaupunginvaltuusmiehet vuoden 1903 alusta lähtien myöntäisivät kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille 1,000 markan palkan lisäyksen kummallekin. Tähän lausuntoon yhtyi Maistraattikin pääasiallisesti, tuoden esiin että suurella osalla kaupungin muista virkamiehistä on palkankorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta, ja että kaupunginviskaaleillekin olisi myönnettävä sellainen palkan korotus, ja ehdotti sen vuoksi, että kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille myönnettäisiin 20 %:n korotuksena heidän vakinaisesta palkastaan 600 markkaa kummallekin tammikuun 1 päivästä 1903. Maistraatin ehdotuksen mukaisesti päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille kummallekin mieskohtaista palkanlisäystä 600 markkaa luettuna vuoden 1903 alusta.

Lisäpalkkaa kaupunginviskaaleille Mestertonille ja Albrechtille.

Täyttääkseen Kaupunginvaltuusmiesten Liikennekonttorille jättämän tehtävän²⁾, että Konttori ottaisi harkittavakseen ja jättäisi Kaupunginvaltuusmiehille ehdotuksen muutoksiksi Konttorin menosääntöön, jotka voisivat olla tarpeellisia siinä suhteessa että ne apulaiset, jotka säännöllisesti tarvitaan Konttorissa työssä, merkittäisiin Konttorin menosääntöön vakinaiselle palkalle; sekä että Konttori ottaisi käsiteltäväkseen kysymyksen yhteydessä Konttorin menosäännön kokoonpanon muuttamisesta myöskin kysymyksen siitä oliko aihetta korottaa Konttorin kirjanpitäjän palkkaa, oli Liikennekonttori Rahatoimikamariin jättänyt kirjelmän, jossa Konttori esiintoi pääasiallisesti seuraavaa:

Liikennekonttorin ylimääräiset virkailijat.

¹⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 17 p. 24 §. — ²⁾ Kats. 1902 v. kert. siv. 112.

Mitä tulee kysymykseen Konttorin ylimääräisten apulaisten merkitsemisestä menosääntöön vakinaiselle palkalle, niin ei se Konttorin arvelun mukaan ollut tarpeen vaatima, kun sellainen muutos ei tulisi aiheuttamaan mitään sanottavaa parannusta henkilökunnan asemassa; kysymys tästä olisi jätettävä toistaiseksi riippuvaksi, varsinkin kun Konttorin työjärjestyksen muuttaminen on alkanut näyttää tarpeelliselta, etenkin työn lisääntymisen vuoksi ilmoitusluetteloiden tulouttamisesta, joiden luku v. 1901 ja 1902 nousi 40,976 ja 45,503:een; sitä ei myöskään ollut voitu toimittaa ilman pienempiä virheellisyyksiä, jotka voitaisiin välttää tahi vähentää jos tulouttamisen toimittaisi 2 henkilöä samalla aikaa, mutta sitä varten olisi Konttorin henkilökuntaa lisättävä toisella kirjanpitäjällä, koska sen kirjanpitäjäapulaisen aika, jota Konttorissa vuodesta 1899 on käytetty, on etupäässä mennyt kuittien kirjoittamiseen ja jakamiseen, sekä Konttorissa purjehdusajaksi palkatun ylimääräisen apulaisen aika myöskin on mennyt kuittien kirjoittamiseen ja luetteloon merkitsemiseen. Näillä syillä ja kun tavaraluetteloiden lisääntyminen näytti tapahtuvan, esitti Konttori että toinen apulaiskirjanpitäjä palkattaisiin Konttoriin toistaiseksi, tarpeellisen kokemuksen saavuttamista varten, ylimääräiselle menosäännölle 225 markan palkalla kuukaudessa.

Konttorin kirjanpitäjän palkkaetujen suhteen mainitsi Konttori että ne tämän toimimiehen työmäärän ja laadun puolesta ovat oikeassa suhteessa muihin palkkoihin konttorissa, jonka vuoksi ei ollut syytä korottaa mainitun toimimiehen palkkaa.

Puoltaen Liikennekonttorin esitystä ehdotti Rahatoimikamari¹⁾ että Kaupunginvaltuusmiehet osottaisivat toisen kirjanpitäjän palkkaamista varten Liikennekonttoriin 7 kuukauden ajaksi vuonna 1903, laskettuna 225 markan palkkion mukaan kuukaudessa, Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista 1,575 markkaa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet esityksen Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan.

Kirjanpitäjä F.
Lammisen pal-
kankorotusano-
mus.

Senjälkeen kun Rahatoimikamari jo oli loppuun käsitellyt ehdotuksen kulunkiarvioksi vuodelle 1904, oli Liikennekonttorin kirjanpitäjä F. Lammisen Kamarille jättämässään kirjelmässä anonut, että hänelle sen pitkän ajan johdosta, jonka hän oli ollut kaupungin palveluksessa myönnettäisiin mieskohtaista lisäystä 100 markkaa kuukaudessa sekä että hänelle apulaiseksi konttoriin palkattaisiin laskuapulainen; mutta Rahatoimikamari

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 103 huhtik. 30 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 5 p. 24 §.

hylkäsi¹⁾ Liikennekonttorin mieltä kysyttyään sanotun anomuksen kokonaisuudessaan ja Kaupunginvaltuusmiehetkin jättivät sen huomioon ottamatta²⁾.

Kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä oli Maistraatti ilmoittanut Kaupunginvaltuusmiehille että läänin Kuvernööri kirjelmässä saman kuun 3 päivältä oli, mainiten että Helsingin kaupungin manttaalikirjuri Hjalmar Lange oli Kuvernöörille ilmoittanut että Rahatoimikonttori oli kieltäytynyt hänelle maksamasta sitä 3,000 markan palkkaa vuodessa, joka hänelle Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaan joulukuun 21 päivältä 1897 kuului, ja joka menoerä oli merkitty kaupungin menosääntöön vuodelle 1903, pyytänyt sekä tietoa siitä, millä perusteilla tämä kieltäytyminen oli tapahtunut kuin myöskin että Kuvernöörille lähetettäisiin jäljennös Kaupunginvaltuusmiesten mainitusta päätöksestä. Tämän johdosta oli Maistraatti asiasta Rahatoimikonttorilta lausunnon vaadittuaan kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoittanut Kuvernöörille, että Kaupunginvaltuusmiehet sillä tavalla kuin mukaan liitetyt asiakirjat osottivat, tammikuun 29 päivänä 1889 olivat osottaneet 2,000 markkaa palkkioksi Helsingin kaupungin manttaalikirjurille, ehdolla että hän lokakuussa joka vuosi antaa täydelliset manttaaliluettelot 1:stä, 2:sta ja 3:sta kaupunginosasta sekä marraskuussa muista kaupunginosista ja kaupunkiin kuuluvista huviloista ja saarista; että palkkio, joka muuttumattomilla ehdoilla joulukuun 21 päivänä 1897 oli korotettu 3,000 markaksi vuodessa, aina oli maksettu vasta sitten kun manttaaliluettelo oli Rahatoimikonttoriin jätetty ja muut määrärahan yhteydessä olevat ehdot täytetty, jonka vuoksi Rahatoimikamari sitä ei vielä ollut voinut manttaalikirjurille määrätä maksettavaksi. Ja oli Maistraatti sanotussa kirjelmässään sitäpaitsi selittänyt että päätös mainitusta lisämäärärahasta kaupungin puolelta oli tehty sillä edellytyksellä että manttaalikirjuri, läänin silloisen kuvernöörin ja Maistraatin puheenjohtajan keskenään tekemän yksityisen sopimuksen mukaan, asetettaisiin Maistraatin ehdotuksesta sekä että viime aikoina osia manttaaliluettelosta oli lähetetty Rahatoimikonttoriin aikaisemmin kuin mainitussa sopimuksessa säädettiin, jonka vuoksi Konttori myöskin oli tehnyt ehdotuksen puheena olevain määräysten muuttamisesta sikäli että manttaalikirjuri olisi velvollinen ennen syyskuun 1 päivää joka vuosi Konttoriin jättämään täydellisen manttaaliluettelon 1:stä, 2:sta ja 3:sta kaupunginosasta, ennen lokakuun 1 päivää 4:stä, 5:stä, 6:sta, 7:stä, 8:sta ja 9:stä kaupunginosasta sekä ennen

Manttaalikirjuri Hj. Langen palkka.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 272 marrask. 19 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 26 §.

marraskuun 1 päivää 10:stä, 11:stä ja 12:sta kaupunginosasta ynnä kaupunkiin kuuluvista huviloista ja saarista sekä täydellisen yhteenvedon manttaaliluettelosta.

Tämän Rahatoimikonttorin esityksen johdosta pyysi Maistraatti että Kaupunginvaltuusmiehet lisäykseksi Valtuuston aikaisemmin päättämiin ehtoihin puheenaolevan määrärahan maksamista varten vahvistaisivat Rahatoimikamarin ehdottamat muutetut määräykset. Ja hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet tämän Maistraatin esityksen.

Tämän jälkeen oli manttaalikirjuri Lange Kenraalikuvernöörille osottamassaan kirjelmässä uudelleen tehnyt valituksen siitä, etteivät kaupunginviranomaiset enää, kuten asianlaita muka oli ollut Langen edeltäjän aikana, olleet antaneet etumaksuja manttaalikirjurille hänelle kunnalta tulevasta palkasta, joka asetusten mukaan määrätään maksettavaksi vain kerran vuodessa. Kenraalikuvernöörin kanslian Keis. Senaatin Siviilitoimituskunnalle kesäkuun 4 päivänä asiasta lähettämän kirjeen mukaan oli Kenraalikuvernööri tämän johdosta suvainnut lausua katsovansa oikeudenmukaiseksi että kaupunginhallitus velvoitetaan maksamaan manttaalikirjurin palkka, ei kerta vuodessa, vaan kuukausittain. Sen jälkeen kun Kaupunginvaltuusmiehet olivat asiassa vaatineet lausuntoa Rahatoimikamarilta esittivät Valtuusmiehet lausunnossaan seuraavaa:

Armollisen asetuksen mukaan huhtikuun 4 päivältä 1894 tulee manttaalikirjoitus toimittaa henkikirjurin tahi kaupungissa Kuvernöörin määräämän muun henkilön; ja on mainittu toimimies säädetyn edesvastuun uhalla ennen kuluvan vuoden loppua velvollinen lääninkonttoriin jättämään puhtaaksikirjoitetun manttaaliluettelon sekä kaupungin Maistraatille otteen kaupungin manttaaliluettelosta, jonka vuoksi kun manttaalikirjuri Helsingissä saa Kruunulta vakinaista palkkaa 700 markkaa vuodessa sekä 1 1/2 penniä jokaiselta manttaalikirjaan merkityltä henkilöltä, mainittu virkamies on katsottava valtion virkamieheksi. Tarpeen mukaan saa kunta omia tarkoituksiaan varten lunastaa itselleen jäljennöksen luettelosta, jota menettelyä Helsingin kaupunkikin oli noudattanut vuoteen 1888; mutta kun kaupungin manttaaliluettelo havaittiin hyvin puutteelliseksi, päättivät Kaupunginvaltuusmiehet v. 1889 toistaiseksi myöntää 2,000 markkaa palkkioksi manttaalikirjurille, ehdolla että hän vuosittain ilman eri lunastusta antaa täydellisen manttaaliluettelon yllämainitun ajan sisällä; ja tulee palkkio, jonka Kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1897 korottivat 3,000

¹⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 14 §.

markaksi, edelleenkin katsoa pääasiallisesti ainoastaan lunastukseksi manttaaliluettelon jäljennöksestä, jonka vuoksi, mikäli Rahatoimikonttori oli ilmoittanut, sanotusta palkkiosta ei ollut koskaan mitään etumaksuja annettu, ennen kuin manttaaliluettelo oli jätetty Konttoriin. Näillä syillä ja kun kaupungilla, jos mainittu palkkio suoritettaisiin etukäteen, ei olisi mitään keinoja, joilla se voisi pakottaa manttaalikirjurin täyttämään velvollisuutensa, tahtoivat Kaupunginvaltuusmiehet alamaisuudessa vastustaa¹⁾ vaatimusta kaupungin velvoittamisesta kuukausittain maksamaan puheena olevan palkkion.

Sen jälkeen kun Keisarillisen Senaatin Oikeusosasto oli viroistaan erottanut Raastuvanoikeuden vanhemman oikeusneuvosmiehen Johan Edvard Loon ja nuoremman oikeusneuvosmiehen Gustaf Leonard Björkmanin sekä nuorempi neuvosmies Ernst Alexis Wendell oli tullut vanhemmaksi neuvosmieheksi Raastuvanoikeuteen, oli Yhdistetty Raastuvanoikeus Maistraatilta anonut, että Maistraatti pitäisi huolen siitä että niille henkilöille, jotka tulisivat hoitamaan siten avonaisiksi jääneitä kahta nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaa, kunnes ne tulevat täytetyiksi, myönnettäisiin 200 markan palkkio kuukaudessa kummallekin, luettuna marraskuun 1 päivästä 1903. Ja päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Maistraatin tekemästä esityksestä suostua mainittuun ehdotukseen, siten että puheenaoleva palkkio oli suoritettava Kaupunginvaltuusmiesten käytövaroista.

Sijaispalkkio kahdelle nuoremalle oikeusneuvosmiehelle.

Kaupunginvaltuusmiehille osottamassaan kirjelmässä oli Raatihuoneenrenki A. G. Löfgren anonut, että hänen entistä 600 markan vuosipalkkaansa korotettaisiin 120 markalla. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiassa pyydettiin, puolsi esittämillään syillä sanottua anomusta, ja päättivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, että Raatihuoneen rengin Löfgrenin rahapalkka on tammikuun 1 p:stä 1904 lähtien oleva 720 markkaa vuodessa.

Palkankorotus Raatihuoneen rengille A. G. Löfgrenille.

Kaupunginvaltuusmiehille asettamassaan kirjelmässä oli vanhempi neuvosmies kaupungin Raastuvanoikeudessa Hj. Saurén anonut että hän edelleenkin saisi nauttia sen 1,000 markan ikäkorotuksen vuodessa, joka hänelle nuorempana neuvosmiehenä sitä ennen oli kymmenen vuoden palveluksesta annettu, edellyttäen ettei hänelle tulisi mitään erityistä palkkion lisäystä vanhempana neuvosmiehenä, mutta Kaupunginvaltuusmiehet hylkäsivät⁴⁾ tämän anomuksen.

Hylätty palkkion korotus-anomus.

¹⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 44 §. — ²⁾ S:n s:n marrask. 10 p. 23 §. — ³⁾ S:n s:n syysk. 29 p. 10 §. — ⁴⁾ S:n s:n helmik. 17 p. 51 §.

Elinkautinen apuraha kaupunginpalvelijan leskelle Adolfina Wilhelmina Fagerholmille.

Maistraatille jättämässään kirjelmässä oli edesmenneen Kaupunginpalvelijan Karl Fridolf Fagerholmin leski Adolfina Wilhelmina Fagerholm anonut, että hänelle, miesvainajansa pitkäaikaisen kaupungin palveluksessa olon johdosta, myönnettäisiin jällellä olevaksi elinajakseen vuotuinen apuraha, joka vastaisi ainakin puolta hänen miesvainajansa nauttimasta palkasta. Siltä pyydettyssä lausunnossa oli Yhdistetty Raastuvanoikeus puoltanut suostuttavaksi puheenaolevaan anomukseen sikäli, että Fagerholmin leskelle myönnetään elinkautinen 200 markan apuraha vuodessa. Raha-toimikamarin ehdotuksesta, jonne asia lykättiin, päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää Fagerholmin leskelle jällellä olevaksi elinajakseen 120 mk:an vuotuisen apurahan.

Apuraha ruiskumestarinleskelle Sofia Nyströmille.

Sen johdosta että se viiden vuoden aika, joksi Kaupunginvaltuusmiehet olivat myöntäneet ruiskumestari Karl Oskar Nyström-vainajan leskelle Sofia Nyströmille ja hänen seitsemälle alaikäiselle lapselleen apurahan, päättyi helmikuun 1 päivänä 1903, oli Nyströmin leski liittäen mukaan lääkärintodistuksen ja papintodistuksen Palokomisioonille jättämässään kirjelmässä esille tuomillaan syillä anonut, että hänelle edelleenkin myönnettäisiin yhtäläinen apuraha. Palokomisioonin ehdotuksesta myönsivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Nyströmin leskelle pyytämänsä apurahan viideksi vuodeksi, suoritettavaksi vuonna 1903 Valtuuston käyttövaroista ja sitten seuraavina vuosina otettavaksi kaupungin menosääntöön.

Anniskelu- ja vähittäinmyynti-osakeyhtiöiden voittovarojen jako.

Kaupungille tulevana osuutena anniskelu- ja vähittäinmyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista vuodelta 1902 oli kaupunginkassaan jättänyt edellinen yhtiö 50,166 markkaa 87 penniä ja jälkimäinen 43,477 markkaa 88 penniä, eli siis yhteensä 93,644 markkaa 75 penniä. Näistä varoista olivat Kaupunginvaltuusmiehet aikaisemmin myöntäneet Korkeasaarella ja Seuraasaarella olevain Anniskeluosakeyhtiön istutusten ja muiden laitosten ylläpitoon 35,000 markkaa, ³⁾ „Raittiuden Ystäville“ lomakursseja varten 800 markkaa, ⁴⁾ kotikoulukurssien toimikunnalle 2,000 markkaa ⁵⁾, „Arbetets Vännen“ nimiselle yhdistykselle kansanopistokurssien ylläpitämistä varten 880 markkaa ⁶⁾ sekä avustukseksi lastentarhan ylläpitämiseen Sepänkadun varrella 900 markkaa ⁷⁾, jonka vuoksi muihin tarkoituksiin käytettäväksi jäi 54,064 markkaa 75 penniä. Valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusmiehet olivat asettaneet ⁸⁾ laatimaan ehdotusta näiden varojen jakamisesta, lausui

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 17 §. — ²⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 21 §. — ³⁾ Katso 1902 v. kertomus siv. 46. — ⁴⁾ S:n s:n siv. 106. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 20 p. 1902 1 §. — ⁶⁾ S:n s:n helmik. 17 p. 7 §. — ⁷⁾ S:n s:n maalisk. 17 p. 5 §. — ⁸⁾ S:n s:n maalisk. 17 p. 23 §.

antamassaan mietinnössä¹⁾ että sen sijaan kun kaupungin osuus anniskelua vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, siitä lyhennettynä määräraha ensinmainitun yhtiön istutuksiin ja muihin laitoksiin, aikaisemmin tavallisesti oli ollut noin 100,000 markkaa vuodessa, se vuodelta 1900 aleni hiukan yli 80,000 markkaan, ja vuodelta 1901 53,000 markkaan. Tämän johdosta oli Kaupunginvaltuusmiesten viime vuosina ollut pakko voittovaroista annettavilla määrärahoilla kannattaa pääasiallisesti sellaisia laitoksia, jotka ennen olivat saaneet tällaisia määrärahoja, ja oli kunkin eri avustuksen määrää samalla pienennetty. Olipa ollut pakko kokonaan lakkauttaakin sellaisia määrärahoja, joita ennen vuosi toisensa jälkeen oli annettu. Tämä pakollinen säästäväisyys voittovaroja jaettaessa oli aiheuttanut valiokunnan ehdotustaan laatiessaan ottamaan perusteeksi vuonna 1902 toimitetun jaon sillä tavalla, että samaan tarkoitukseen, mihin silloin määrärahaa oli myönnetty, nytkin otettiin ehdotukseen yhtä suuri summa. Valiokunta valitti sitä, että siten taaskin tärkeitä pyrintöitä ja varsinkin paikkakunnan musiikkielämä tuli jätettäväksi ilman apurahaa voittovaroista, mutta lausui sen toivomuksen, että Kaupunginvaltuusmiehet niiden yhdistysten erityisistä anomuksista, jotka oli pakko syrjäyttää, voisivat keksiä keinon siihen että ainakin osa näistä yhdistyksistä tulisi saamaan jonkun verran kannatusapua toimintansa jatkamista varten.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet myöntää:

a) neideille Betty Alanderille ja Hanna Rothmanille 7,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämistä varten Sörnäisissä lukuvuonna 1903—1904;

b) neiti Annie Rundströmille 5,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämiseksi Sepänkadun varrella samana aikana;

c) neiti Lydia Wendellille 4,000 markkaa kansanlastentarhaa varten Töölössä, myöskin kuluvaksi toimintavuodeksi;

d) neiti Tyra Gahmbergille 4,000 markkaa Eerikinkadun varrella olevan kansanlastentarhan ylläpitämistä varten, myöskin lukuvuodeksi 1903—1904;

e) neideille Bertha Bäckmanille ja Lilli Winterille 4,000 markkaa kansanlastentarhaa varten Kalliossa, niinikään lukuvuodeksi 1903—1904;

f) „Arbetets Vänner“ yhdistykselle täkäläisine haaraosastoineen 2,500 markkaa ruotsinkielisten esitelmien sekä kansanopisto- ja muiden kurssien kustantamiseksi työväelle ja vuokra-avuksi;

¹⁾ Kpvn pain asiak. N:o 22. — ²⁾ Kpvn. pöytäk. touk. 5 p. 30 §.

g) „Arbetets Vänner“ yhdistyksen läntiselle haaraosastolle 300 markkaa puutarhatyön järjestämistä varten työväen lapsille;

h) „Svenska Arbetareföreningen“ nimiselle yhdistykselle 500 markkaa esitelmän kustantamiseksi;

i) „Helsingin Työväenyhdistykselle“ 1,000 markkaa avustukseksi kirjaston ja lukusalin kunnossapitämistä varten;

j) „Helsingin kansanopistoseuralle“ 2,500 markkaa suomenkielisen työväenopetuksen jatkamista varten ja vuokra-avuksi;

k) Suomen naisyhdistykselle 500 markkaa suomen ja ruotsin kielisten alkeiskurssien pitämistä varten työläisnaisille;

l) naisasialiito Unionille ja Martta yhdistykselle yhteisesti 1,000 markkaa kiertävän ruoanlaitto-opetuksen kustantamista varten työväenvaimoille;

m) Martta yhdistyksen ompeluseuralle 800 markkaa kodin ylläpitämistä varten tehtaalaisnaisille;

n) Helsingin kuuromykkäyhdistykselle 500 markkaa opetuskurssien kustantamiseksi kuuromykille;

o) yhdistykselle „Sokein ystävät“ 1,000 markkaa;

p) köyhäin lasten työkotien johtokunnalle 5,000 markkaa laitostensa kunnossapidoksi v. 1903;

q) lastenhoidon edistämisyhdistykselle 6,000 markkaa;

r) Maria-yhdistykselle 3,000 markkaa;

s) Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 3,000 markkaa kesäsiirtoloita varten kansakouluoppilaille;

t) työläisnaisten kesäsiirtolain johtokunnalle 1,064 markkaa 75 penniä;

u) raittiusyhdistys Balderille 700 markkaa; sekä

v) raittiusyhdistys Kilvelle niinkään 700 markkaa.

Sitävastoin päättivät Kaupunginvaltuusmiehet hylätä ne hakemukset määrärahan saamisesta voittovaroista, joita olivat jättäneet Rouvasväenyhdistys, ijäkkäiden naisten työkodin johtokunta, yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämistä varten, pelastusarmeija, käsityökoulun johtokunta, neiti Agda Blom veistokoululleen, raittiusseura Väinölä, ruotsalaisen teatterin kannatusyhdistys, Folkteatterin osakeyhtiö, Filharmoninen seura sekä Panorama international.

Lopuksi päättivät Kaupunginvaltuusmiehet kehottaa niitä yhdistyksiä, seuroja ja yksityisiä henkilöitä, joille voittovaroista annettiin apurahaa, vuoden päätyttyä jättämään lyhyet kertomukset toiminnastaan, varsinkin myönnettyjen määrärahojen käyttämisestä, ja oli ne jätettävä:

lastentarhojen johtajattarien Kasvatuslautakunnalle;

Yhdistysten Arbetets Vänner haaraosastoinen ja Svenska Arbetareföreningen, Helsingin Työväenyhdistyksen, Helsingin kansanopisto-seuran, Suomen naisyhdistyksen, naisasialiitto Unionin ja Martta yhdistyksen, Martan ompeluseuran, työläisnaisten kesäsiirtolain johtokunnan, raittiusyhdistysten Balderin ja Kilven Työväenasiainlautakunnalle;

Helsingin kuuromykkäyhdistyksen, Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen Kansakoulujen johtokunnalle; sekä yhdistyksen „Sokeain ystävät“, köyhäin lasten työkodin johtokunnan, lastenhoitoyhdistyksen ja Mariayhdistyksen Vaivashoitohallitukselle;

mitkä kertomukset lautakuntien, joiden tulee seurata asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa, on oman lausuntonsa seuraamana lähetettävä Kaupunginvaltuusmiehille.

Sen lisäksi mitä edellä on ilmoitettu, myönsivät Kaupunginvaltuusmiehet vuoden kuluessa seuraavat tilapäiset määrärahat ja avustukset, nimittäin:

kaupungininsinööri G. Idströmille 750 markkaa käyntiä varten „Deutsche Städte- Ausstellung“issa“ Dresdenissä;¹⁾

Matka-apuraha Kaupungininsinööri Idströmille.

Vesijohtokonttorin apulaisinsinöörille H. Herlinille 500 markkaa opintomatkaa varten Kööpenhaminaan ja Göteborgiin²⁾;

Matka-apuraha apulaiselle Herlinille.

ylimääräisen sairaanhoitajattaren palkkaamista varten Sörnäisten alueelle maalisk., huhti- ja toukokuun ajaksi 270 markkaa;³⁾

Määräraha ylimääräistä sairaanhoitajattarta varten Sörnäisiin.

ylläpitoavuksi työlaitokselle miehiä ja nuorukaisia varten, jonka Kaupunginlähetykselle aikoo avata kaupungissa seuraavaksi talveksi, 1,000 markkaa;⁴⁾

Apuraha työlaitosta varten miehille.

avustukseksi naisasialiitto Unionin hätäapukomitealle töiden hankkimista varten naisille Sörnäisissä ja Hermanninkaupungissa 1,000 markkaa;⁵⁾

Apuraha Unionin hätäapukomitealle.

Helsingin opettaja- ja opettajataryhdistyksen johtokunnalle vapaan maalla oleskelun hankkimista varten köyhille ja kivuloisille kaupungin kansakoulujen oppilaille, lisämäärärahaa 2,000 markkaa;⁶⁾

Lisämääräraha kansakoululasten kesäsiirtoloita varten.

työkodin ylläpitämistä varten ijäkkäille, köyhille ja työttömille naisille 3,500 markkaa;⁷⁾

Määräraha köyhäin naisten työkotia varten.

kansakoulujen räätälitöiden apulaisopettajan G. A. Wikström vainajan leskelle ja lapsille satunnaista apurahaa 300 markkaa;⁸⁾

Apuraha apulaisopettaja Wikströmin leskelle ja lapsille.

kaupunginpalvelijoille J. Strömille ja A. J. Olinille lahjapalkkiota 200 markkaa kummallekin 25 vuoden palveluksesta;⁹⁾

Lahjapalkkiot kaupunginpalvelijoille Strömille ja Olinille.

¹⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. 24 §. — ²⁾ Kpvn pöyt. huhtik. 21 p. 9 §. — ³⁾ Kpvn pöyt. maalisk. 17 p. 4 §. — ⁴⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. 28 §. — ⁵⁾ Kpvn pöyt. toukok. 5 p. 27 §. — ⁶⁾ Kpvn pöyt. kesäk. 9 p. 8 §. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. syysk. 8 p. 33 §. — ⁸⁾ Kpvn pöyt. marrask. 10 p. 11 §. — ⁹⁾ Kpvn pöyt. jouluk. 22 p. 12 §.

Apuraha Filharmonisen seuran orkesterille.

Helsingin Filharmoniselle seuralle lokakuun 1 päivästä 1903 toukuukuun 1 päivään 1904 10,000 markan apuraha sillä velvollisuudella että seura sanottuna aikana kunnossa pitää hyvän orkesterin ja ainakin kerran kuukaudessa antaa sopivassa huoneistossa kansankonsertin korkeintaan 25 pennin pääsymaksua vastaan;¹⁾ sekä

Määräraha Helsingin torvisoittokunnalle.

Helsingin torvisoittokunnalle 7,000 markkaa, velvollisuudella kuluvan kalenterivuoden aikana antaa vähintään 8 kansankonserttia korkeintaan 25 pennin sisäänpääsymaksulla²⁾.

Hylätty apurahan anomus.

Sitä vastoin hylkäsivät Kaupunginvaltuusmiehet Suomen Naisyhdistyksen anomuksen määrärahan myöntämisestä valmistavan ammattikurssin kustantamiseksi ompelijattarille³⁾.

Lyhennys Eläintarhan polkupyöräradan vuokramaksusta.

Sittenkun eri voimistelu- ja urheiluseurat, jotka olivat lunastaneet Eläintarhassa sijaitsevan polkupyöräradan sinne kaupungin avustuksella aikaansaadakseen ajanmukaisen urheilukentän, olivat Kaupunginvaltuusmiehiltä anoneet, että 80 markan 30 pennin vuokramaksu, joka oli paikasta määrätty vuoden 1907 loppuun saakka, lyhennettäisiin, sekä että 6,700 markan määräraha otettaisiin 1903 vuoden menosääntöön puheena-olevan alueen salaojittamista varten, ottivat Kaupunginvaltuusmiehet, Puutarhalautakunnan ehdotuksesta, jota Rahatoimikamarikin puolsi, menosääntöön sanotun määrärahan, mutta palauttivat kysymyksen polkupyöräradan vuokramaksun lyhentämisestä lausunnon saamista varten Rahatoimikamariin⁴⁾.

Antamassaan lausunnossa esiintoi⁵⁾ Rahatoimikamari, että puheena oleva alue oli vuosiksi 1894—1902 ylläsanottua vuokramaksua vastaan vuokrattu Helsingin polkupyöräklubille, sekä että vuokraoikeus sittemmin muuttamattomilla ehdoilla oli pitennetty vuoden 1907 loppuun ja siten asianomaisessa järjestyksessä siirtynyt asfalttitehtailija A. Pelanderille ja konttoristi A. Lindille, joita, kun ilmoitusta vuokran siirtämisestä toiselle henkilölle ei oltu tehty, edelleenkin täytyi pitää vuokraoikeuden omistajina. Kun varsinaiset vuokraajat siten eivät olleet tehneet anomusta päästä vapaaksi suorittamasta vuotuisia vuokramaksuja ja kun polkupyörärata siihen kuuluvine rakennuksineen oli yksityistä omaisuutta sekä kun radan käyttämisestä kannettiin maksu, epäsi Rahatoimikamari anomukseen suostuttavaksi. Kaupunginvaltuusmiehet hyväksyivät⁶⁾ tämän Kamarin ehdotuksen.

¹⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 5 §. — ²⁾ Kpvn pöytäk. kesäk. 9 p. 6 §. — ³⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 34 §. — ⁴⁾ Kats. 1902 v:n kert. siv. 53. — ⁵⁾ Rhtkn kirj. N:o 33 tammik. 15 p. — ⁶⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 3 p. 14 §.

Kirjelmässä syyskuun 11 p:ltä oli Työväenasiain lautakunta tehnyt Kaupunginvaltuusmiehille ehdotuksen ¹⁾ työväenopetuksen vastaisesta kehittämisestä kaupungissa. Ehdotuksensa perusteeksi mainitsi Lautakunta, että oli tarpeellista saattaa tämä opetus varmempaan asemaan kuin ennen, jolloin sitä oli ylläpidetty määrärahoilla, joita Valtuusto oli anniskelu- ja vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista myöntänyt erinäisille puheenalaisella alalla työskenteleville yhdistyksille; sen lisäksi oli nyt entistä pontevammin ja entistä suurempaan kokemukseen vetoamalla alettu esittää vaatimuksia kunnallisen työväen opetuslaitoksen perustamisesta.

Työväen opetuksen järjestäminen.

Puheenalainen opetustoiminta ei Lautakunnan käsityksen mukaan tosin ollut kunnan ehdoton velvollisuus, mutta esitelmän ja opetuskurssien kautta työväen luokkaan kuuluville henkilöille annettu opetus oli siinä määrin lisääntynyt ja kasvanut pysyväiseksi tarpeeksi, että sen turvaamista ei enää voitu katsoa kunnan tehtäviin kuulumattomaksi, vaan oli tärkeänä kunnallisena asiana pidettävä.

Lautakunnan kysymyksen valmistavaa käsittelyä varten asettama valiokunta oli neuvotellut erinäisten puheenalaisessa tarkoituksessa työskenteleväin yhdistysten edustajain kanssa, mutta vaikka näiden kesken se käsitys oli vallalla, että jo toimivain yhdistysten työtä ei missään suhteessa olisi rajoitettava, vaan päinvastoin pontevasti avustettava, ei Lautakunta kuitenkaan ollut katsonut enää voivansa jättää harkitsematta kysymystä uuden kunnallisen opetuslaitoksen perustamisesta.

Siihen katsoen, kumpaa oli edullisemmaksi katsottava, yksityisiä, puheenalaisessa tarkoituksessa toimivia kunnan avustamia yhdistyksiä vaiko yhtä tai mahdollisesti kahta kunnallista opetuslaitosta, huomautti Lautakunta pääasiallisesti seuraavaa:

Lujaa ja kouluntapaista rakennetta ei nykyoloissa voitu katsoa kunnalliselle opetuslaitokselle omituiseksi, minkä johdosta periaatteellinen peruste siihen, että kunta kokonaan ottaisi huostakseen puheenalaisen oppilaitoksen ylläpidon, hävisi. Sitä vastoin kykeni yksityinen harrastus, sen suurempaan liikkuvaisuuteen ja mukaantuvaisuuteen katsoen, paremmin täyttää sitä herätyksen ja valmistavain vaikutusten tarvetta, joihin

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 30.

meillä toistaiseksi oli tyydyttävä. Tähän tuli lisäksi että kunnallisedustus ja kunnalliset virastot, ottamalla kokonaan toimekseen tämän sivistystyön, voivat joutua yhteiskunnallisiin ja valtiollisiin riitoihin, mikä seikka toista menettelytapaa noudattamalla oli vältettävissä. Yhtä sopimatonta oli että kunta, samalla kun sen edelleenkin tuli kannattaa jo toimivia yrityksiä, itse perustaisi uuden, kalliin oppilaitoksen, joka tavallaan tulisi edellisten kanssa kilpailemaan.

Ne laajemmat yritykset, jotka jo olivat olemmassa, nimittäin „Arbetets Väner“ yhdistyksen toimittamat kansanopistokurssit sekä ne esitelvät, joita mainittu yhdistys ja Helsingin kansanopistoseura olivat panneet toimeen, olivat osanottajain lukuisuuden kautta osottautuneet varsin tarpeen vaatimiksi, ja voitiin niitä Lautakunnan käsityksen mukaan käyttää hyvänä perustana työväenopetuksen vastaista järjestämistä varten.

Oheeniittäen laajennetun opetusohjelman mainituille yhdistyksille sekä laskelmia tämän ohjelman noudattamisesta aiheutuvista kustannuksista esitti Lautakunta näin ollen Valtuustolle:

että Valtuusto työväenopetuksen toimeenpanemiseksi myöntäisi 11,000 markan vuotuisen apurahan käytettäväksi Työväenasiain lautakunnan valvonnan alla, mitkä varat yllämainituilla edellytyksillä ja ylempänä lähemmin esitettyihin tarkoituksiin annettaisiin toistaiseksi Arbetets Väner yhdistykselle ja Helsingin kansanopistoseuralle;

että kaupungin 1904 vuoden vuosirahansääntöön otettaisiin sanottua tarkoitusta varten 4,850 markkaa, käytettäväksi syyslukukaudella yllämainittujen perusteiden mukaisesti;

että otettaisiin harkittavaksi kysymys huoneustojen hankkimisesta työväenopetusta varten, mieluummin rakentamalla tarkotusta varten erityinen talo.

Tämän ehdotuksen valmistelun jätti ¹⁾ Valtuusto erityiselle 7-henkilöselle valiokunnalle, joista kahden, Valtuuston päätöksen mukaan, tuli kuulua ruumiillista työtä tekevän luokkaan.

¹⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 4 §.

Rahatoimikamarille asettamassaan kirjelmässä oli toiminimi A. Parviainen ja C:o Osakeyhtiö anonut että toiminimen ylipäivämaksuina suorittamat 472 markkaa 40 penniä sille takasin peruutettaisiin ja pyysi ¹⁾ Rahatoimikamari, asiasta Liikennekonttorilta lausunnon hankittuaan, Kaupunginvaltuusmiehiltä sekä valtuutusta palauttamaan anojalle sanotun summan että myöskin yhtäläistä valtuutusta toisia samallaisia tapauksia varten, tahi ainakin myöntämään liikennemaksuissa jonkun määrätyn suuremman osan lyhennystä tahi peruutusta. Asiata käsitellessään päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, sillä kertaa ryhtymättä käsittelemään Rahatoimikamarin esitystä laajemman valtuutuksen myöntämisestä Kamarille puheena olevassa suhteessa, suostua toiminimi Parviainen ja C:n anomukseen.

Makasiini-
vuokramaksujen
peruutus ja
vapautus niiden
suorittamisesta.

Erinäisiin muihin Rahatoimikamariin jätettyihin anomuksiin, jotka tarkoittivat vapautusta makasiinivuokramaksujen suorittamisesta tahi maksujen peruuttamista, nimittäin kauppaneuvos Viktor Ekin ³⁾ tekemään anomukseen, että hänet vapautettaisiin suorittamasta niitä 218 markkaa, jotka hänelle oli pantu paikanvuokraa ylipäivistä, kauppa J. E. Segerbergin ⁴⁾ anomukseen, että hänelle peruutettaisiin niinkään paikan vuokrana ylipäivistä suorittamansa 50 markkaa 40 penniä, Osakeyhtiö Agrokseen ⁴⁾ anomukseen makasiinivuokrana suoritettujen 259 markan 20 pennin peruuttamisesta sekä Suomen Maanviljelijäin kulutusyhdistys Laborin ⁵⁾ jättämään anomukseen makasiinivuokrana suoritettujen 40 markan peruuttamisesta, suostuivat samoin Kaupunginvaltuusmiehet ⁶⁾, paitsi kauppaneuvos V. Ekin anomukseen, johonka Rahatoimikamari sai valtuutuksen suostua, siinä tapauksessa että selvitys esitettiin siitä että ylipäivät olivat aiheutuneet vaunujen puutteesta.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään kirjelmässä oli koristemaalari P. Knudsen, mainiten että hän, kun ei tuntenut voimassa olevia asetuksia, oli tullut laiminlyöneeksi säädetyn ajan sisällä hakea muutosta taksoituslautakunnan toimenpiteeseen, anonut että Kaupunginvaltuusmiehet alentaisivat hänelle pantujen veroäyrien luvun 11:sta 7:ään; mutta päättivät ⁷⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, kun voimassa olevan asetuksen mukaan Valtuustolla ei ole valtaa mennä alentamaan asianomaisten taksoitusviranomaisten panemaa taksoitusta, jättää anomuksen huomioon ottamatta.

Anomus pantu-
jen veroäyrien
vähentämisestä.

¹⁾ Rhtkn kirj. N:o 46 helmik. 12 p. — ²⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 10 p. 3 §. — ³⁾ Rhtkn kirj. N:o 80 huhtik. 2 p. — ⁴⁾ S:n s:n N:o 102 huhtik. 30 p. — ⁵⁾ S:n s:n N:o 125 toukok. 22 p. — ⁶⁾ Kpvn pöytäk. huhtik. 21 p. 7 §, toukok. 5 p. 23 § ja toukok. 26 p. 36 §. — ⁷⁾ Kpvn pöyt. toukok. 26 p. 24 §.

Hätäapulainat.

Kirjelmässään maaliskuun 30 päivältä oli Vaivaihoitohallitus Kaupunginvaltuusmiehille esittänyt että se 20,000 mk:n määräraha, joka oli merkitty vaivaihoidon menosääntöön suoranaisten avun antamista varten puutteessa oleville, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaisavun saantiin, vuodeksi 1903 edellisenä talvena vallinneen työnpuutteen kaupungin työväestölle tuottaman ahdinkotilan vuoksi lisättäisiin 30,000 markalla ja Vaivaihoitohallitus valtuutettaisiin antamaan näistä varoista myöskin lainoja avustukseksi perhehuoltajille Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvan työväestön keskuudessa, joiden edellä mainitusta syystä oli täytynyt velkaantua m. m. panttaamalla vaatteensa, työkalunsa y. m., sekä että Vaivaihoitohallitus saisi siihen pyytää myötävaikutusta järjestyneen työväen puolelta, jotka siten sitoutuisivat siveelliseen takaukseen siitä, että lainat tulevat annetuiksi vain todellisessa puutteessa oleville, joiden voitiin olettaa maksavan takasin kunnalta lainaksi saamansa varat. Asiata käsitellessään päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet suostua Vaivaihoitohallituksen edellä kerrottuun esitykseen, sekä että puheena oleva lisämääräraha otettaisiin Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista.

Tämän jälkeen jätti Vaivaihoitohallitus Kaupunginvaltuusmiehille kirjelmän marraskuun 2 päivältä, jossa kirjelmässä tehtiin selkoa sanotun lisämäärärahan käyttämisestä, ja näkyi siitä, että Hallitus järjestyneen työväen valitsemain edustajain avustamana oli mainitusta määrärahasta antanut 584 lainana yhteensä 26,844 markkaa kuuden kuukauden maksuajalla sekä tilapäisenä apuna 2,147 markkaa 55 penniä. Muu osa määrärahasta 1,008 markkaa 45 penniä oli käytetty lainojen jakamisesta ja takasin kantamisesta aiheutuviin ylimääräisiin menoihin. Mainituista lainoista oli lokakuun loppuun mennessä 118 lainanottajaa maksanut takasin 1,942 markkaa, jota vastoin muut lainanottajat, ja heidän joukossaan melkein kaikki, jotka olivat saaneet suurempia lainoja, eivät olleet lainoistaan mitään takasin maksaneet, vaikkakin useilla heistä edellisenä kesänä oli ollut hyvää työansiota.

Hallituksen käyttämät työväen edustajat olivat selittäneet suostuvansa kuuden kuukauden sisällä lainojen antamisesta perimään takaisin jällellä olevat lainasummat, kuitenkin tarvitsematta lainansaajan ollessa maksukyvyttömän sitä ulosottotietä hakea, mutta puheenaolevat edustajat eivät olleet rahojen perimistä toimittaneet.

Nämä seikat esiintuoden lausui Vaivaihoitohallitus mielipiteenään

¹⁾ Kpvn pöyt. buhtik. 1 p. 1 §.

ettei mainittuja lainoja pitäisi tileistä poistaa, mutta että maksuaika sen sijaan, seuraavana talvena pelättävissä olevan työnpuutteen vuoksi, olisi pitennettävä marraskuun 1 päivään 1904, ja esitti Hallitus sen ohessa että, kun Kaupunginvaltuusmiesten myöntämä määräraha oli lisäystä Vaivaihoidon menosääntöön otetulle määrärahalle, jo kertyneet ja vastaisuudessa kertyvät varat saataisiin merkitä tuloiksi vaivaihoidon tileihin. Tämän Vaivaihoitohallituksen esityksen hyväksyivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet.

Se 1904 vuoden meno- ja tuloarvio, jonka Kaupunginvaltuusto vahvisti, ²⁾ sisälsi lähinnä edellisen vuoden meno- ja tuloarvioon verraten seuraavat loppusummat:

1904 vuoden
meno- ja tulo-
arvio.

<i>Menot.</i>	<i>1904.</i>	<i>1903.</i>
I. Kaupungin velat <i>Smf</i>	1,029,445: —	1,032,996: 25
II. Kaupungin virastot „	228,920: —	226,000: —
III. Kunnallishallinto „	269,725: 83	259,750: —
IV. Katujen ja laiturien valaistus . . „	239,524: —	225,656: 92
V. Palosammutustoimi „	114,275: —	114,055: —
VI. Poliisilaitos „	238,914: 28	418,746: 66
VII. Terveysten- ja sairaanhoito . . . „	349,494: 31	310,286: 97
VIII. Vaivaihoito „	330,020: —	316,940: —
IX. Opetustoimi „	1,012,956: 17	912,131: —
X. Kaupungin vastattavat yleiset ra- situkset „	216,238: 24	249,654: 24
XI. Vesijohto „	357,550: —	352,650: —
XII. Kauppahallit „	14,050: —	6,650: —
XIII. Kaupungin maatilat „	7,400: —	7,400: —
XIV. Yleiset työt „	1,200,500: —	1,887,214: —
XV. Eläkkeet „	13,971: 04	14,430: 67
XVI. Sekalaiset menot „	190,900: —	298,780: —
Summa <i>Smf</i>	5,813,883: 87	6,633,341: 71

<i>Tulot.</i>	<i>1904.</i>	<i>1903.</i>
Laskettu käytettävissä oleva säästö . . <i>Smf</i>	560,000: —	450,000: —
I. Korot „	341,500: —	340,500: —
II. Tontinlunastukset „	250,000: —	250,000: —
Siirto <i>Smf</i>	1,151,500: —	1,040,500: —

¹⁾ Kpvn pöytäk. marrask. 10 p. 27 §. — ²⁾ Rhtkn kirj. N:o 257 lokak. 31 p (Kpvn pain. asiak. N:o 36); Kpvn pain. asiak. N:ris 41, 43 ja 44 sekä Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p 2 §.

	Siirto <i>Smk.</i> 1,151,500: —	1,040,500: —
III. Tulot kaupungin kiinteästä omaisuudesta	„ 417,800: —	366,700: —
IV. Tonttiverot	„ 2,700: —	2,700: —
V. Tuloatuottavat oikeudet	„ 919,900: —	904,000: —
VI. Sekalaiset tulot	„ 311,761: 28	335,597: 28
VII. Valtioavut	„ 250,363: —	499,221: 33
VIII. Vesijohto	„ 556,950: —	536,950: —
IX. Valaistuslaitos	„ 86,290: —	114,800: —
X. Lainat	„ 253,300: —	1,000,200: —
XI. Taksoitus	„ 1,863,319: 59	1,832,673: 10
	<u>Summa <i>Smk.</i> 5,813,883: 87</u>	<u>6,633,341: 71</u>

Vuosien 1903 ja 1904 meno- ja tuloarvioiden eron selittämiseksi mainittakoon tässä, sen lisäksi mitä jo ennemmin on esitetty, ensiksikin menoista seuraavaa:

Kaupungin
velat.

„Kaupungin velat“ nimisessä pääluokassa havaittava eroavaisuus kummankin vuoden menoarviossa johtuu siitä että kaupungin lainain vuotuismaksut eri vuosina jonkun verran vaihtelevat.

Kaupunginvaltuuston määräyksestä oli Rahatoimikamari ottanut harkittavakseen ehdotusta 1892 vuoden lainan konverteerauksesta ¹⁾, mutta jäi Kamarin lopulliseksi mielipiteeksi se, että, vallitsevaan taloudelliseen asemaan katsoen, puheenalainen toimenpide oli vastaiseksi lykättävä.

Kaupungin
virastot.

Kaupungin virastojen menojen lisäys on aiheutunut siitä että Valtuuston päätöksen mukaan kummallekin kaupungin viskaalille myönnettiin mieskohtainen palkkion korotus, yhteensä 1,200 markkaa, sekä siitä että menoarvioon otettiin 2,000 markan arviomääräraha käännöksiin venäjän kielestä, käytettäväksi Maistraatin määräyksen mukaan. Sitä vastoin on Raastuvanoikeuden menosäännöstä jätetty pois kaksi vanhemman oikeusneuvosmiehen palkkiota 10 vuoden palveluksesta, yksi mieskohtainen 500 markan palkkio sekä kahden nuoremman oikeusneuvosmiehen palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jota vastoin 3,000 markan arviomääräraha on otettu avonaisten nuoremman oikeusneuvosmiehen virkojen sijaispalkkioksi. Ulosottolaitoksessa tuli palkan korotusta kahdelle ulosottoapulaiselle 5 vuoden palveluksesta.

Kunnallishal-
linto.

Valtuuston kanslian menoarviossa ei havaita mitään muutoksia. — Rahatoimikamarin palkkasäännössä on sihteerin palkka 8,000 markkaa; notaarion palkkaa on korotettu 3,000 markasta 5,000 markkaan. — Raha-

¹⁾ Kts. 1902 vuoden kertomusta siv. 111.

toimikonttorin vuosirahansäännössä huomataan tarvevarojen korotus 400 markkaa sekä 400 markan arviomääräraha uusien 1882 vuoden lainan talonkien painatusta varten. — Liikennekonttorin vuosirahansäännössä huomataan, että määrärahaa ylimääräisiä apulaisia varten on lisätty 2,475 markkaa ja koneenkäyttäjän palkkausta 300 markkaa. — Satamakonttorin vuosirahansäännössä on lisätty satamakapteenin ja satamakonttorin kirjanpitäjän arvioituja ylökantoprosentteja, edellistä 300 ja jälkimäistä 75 markkaa. Höyrypurren vuokraa tarkastusmatkoista on korotettu 300 markkaa sekä tarvevaroja 50 markkaa. — Rakennuskonttorin vuosirahansäännössä on kaupungin insinöörin palkkaa 5 vuoden palveluksesta korotettu 800 markkaa, työpäällikön palkkaa samoin 270 markkaa 83 penniä; sekä samoin rakennusmestarin palkkaa 10 vuoden palveluksesta 275 markkaa. Nuoremmalle metsänvahdille myönnettiin mieskohtaista palkan korotusta 5 vuoden palveluksesta 80 markkaa. Sitä vastoin on arviomäärärahaa metsänvartija-apulaisia ja metsänkasvatusta varten vähennetty 2,000 markasta 1,500 markkaan. — Työväenasiain lautakunnan vuosirahansäännössä on sihteerin palkka Valtuuston päätöksen mukaan korotettu 600 markasta 3,600 markkaan. — Valtuuston 1 p. joulukuuta 1903 tekemän päätöksen mukaisesti perustetun Kunnan työnvälitys-toimiston vuosirahansäännössä on johtajan palkkaa 3,600 markkaa, miesapulaisen palkkausta 1,200 markkaa, naisapulaisen samoin 700 markkaa, tarverahaa kalustoa, lämpöä, valaistusta y. m. varten 2,000 markkaa eli yhteensä 7,500 markkaa.

Katujen ja laiturien valaistukseen tarvittavien menojen kohoamiseen on ensi sijassa ollut syynä valaistusverkon laajeneminen ja kahden uuden tavaravajan rakennus; sen ohessa on Katajanokan laiturille asetettu kaasuväläistys sähkövalaistuksen asemesta.

Katujen ja laiturien valaistus.

Palosammutustoimen menosääntöön on otettu 1,800 markalla lisätty määräraha palokaluja ja kalustoa varten ja „sekalaisiin menoihin“ 1,000 markan määräraha IX kaupunginosan paloaseman piirustuksia varten, jota vastoin palotallin menoja on vähennetty 2,580 markalla heinäin ja kaurojen hinnan alenemisen takia.

Palosammutustoimi.

Armollisessa asetuksessa maaliskuun 13/26 p:ltä 1903 säädettiin väliaikaisesti viiden vuoden ajaksi Helsingin kaupungin polisilaitokselle uusi menosääntö, jonka loppusumma oli 693,120 markkaa, mistä 198,034 markkaa 28 penniä oli suoritettava kaupungin menoista. Edelleen säätää asetus, että kaupungin on polisikamarin ja -laitoksen tarpeita varten hankittava tarkotuksenmukaiset huoneustot ynnä valaistusta ja lämpöä

Polisilaitos.

sekä suoritettava polisikunnan tarpeellisesta aseuksesta johtuvat menot ja asetettavaa polisilaitoksen käytettäväksi 16 täysin kelvollista ratsuhevosta tarpeellisine ratsastimineen. Tämän johdosta on polisilaitoksen menosääntöön merkitty se vuotuinen avustus, joka yllämainitun uuden vuosi-rahansäännön mukaisesti on kaupungin varoista suoritettava. Sen lisäksi on menosääntöön merkitty kaupungin polisilaitoksen käytettäväksi antamain huoneustojen vuokrat, yhteensä 25,480 markkaa, minkä johdosta on tulopuolellekin merkitty arvioitu vuokra kaupungin omissa taloissa sijaitsevista huoneustoista; lämmityksestä ja valaistuksesta aiheutuvia menoja on lisätty 400 markkaan, sen johdosta että polisikamarin ja keskuspolisin huoneustoja on laajennettu. Lopuksi on „sekalaisiin menoihin“ otettu 1,000 markan suuruinen arviomääräraha niiden varustusneuvojen korjaukseksi, jotka kaupungin on polisilaitokselle hankittava.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Terveyden- ja sairaanhoidon menojen eneneminen johtuu siitä että erinäisiä menoeriä on korotettu; siten on „lääkärit ja sairaanhoitajat“ nimisen osaston kohdalle merkitty 4,000 markan suuruinen määräraha ylimääräisen aluelääkärin palkkaamiseksi Sörnäisten alueella. Terveydenhoitolautekunnan tarverahoja on lisätty 300 markkaa. Marian sairaalan menosäännössä havaitaan, että eri osastojen menoja on korotettu; siten on kulkutautien osaston kohdalle otettu satunnainen määräraha, 788 markkaa, uusien vuoteiden ostamista varten, sisätautien- ja kirurgisen osaston kohdalle hierojan palkkiota 1,000 markkaa, minkä ohella sekä potilaiden että sairaanhoitohenkilökunnan ruokarahoja lisättiin, joten menot ruuasta lisääntyivät yhteensä 8,752 markkaa 70 penniä.

Viimemainitun tuntuvan lisäyksen johdosta Marian sairaalan menosäännössä päätti Valtuusto kehottaa sanotun sairaalan hallitusta ottamaan harkittavakseen, eikö tarkoituksenmukaisen menettelyn kautta mainitun sairaalan menoja ravinnonpidosta voitaisi potilaita haittaamatta vähentää.

„Poliklinikat-“ nimisessä osastossa huomataan Valtuuston myöntämät määrärahat Hermannikaupungin lapsenpäästölaitokselle, yhteensä 2,100 markkaa, Marian sairaalan tuberkuloosi-poliklinikalle 5,000 markkaa sekä määräraha viidestä sairaspaikasta tohtorien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa, yhteensä 5,993 markkaa 31 penniä. Terveyspolisin menoja on vähennetty 500 markkaa. „Ravintoaineiden tarkastusasema“ nimisen menoosaston sijaan on Valtuuston päätöksen mukaisesti tullut „Laboratorio terveystutkimuksia varten“, jonka vuosirahansääntö on 13,600 markkaa, minkä lisäksi tulee 7,000 markkaa laboratorion perustamista varten. Mitä vihdoin lihantarkastusasemaan

tulee, on tämä erä poistettu menosäännöstä ja lihan tarkastusta varten kaupungin teurastuslaitoksella otettu 4,300 markan suuruinen määräraha.

Vaivaihoidon menosäännössä huomataan Vaivaihoidonhallituksen kohdalla 1,200 markan suuruinen lisäys tarkastusmiesten ja maaseudulla olevain vakinaisten asiamiesten palkkiassa, mikä lisäys on johtunut hoidonhoitolaitoksen perustamisesta Sipoon pitäjään. Vaivaistalon ja siihen yhdistettyjen laitosten menoja on osittain lisätty osittain vähennetty, ja on lisäys noussut yhteensä 2,380 markkaan; suurempia menoeriä tässä osastossa on 5,800 markkaa vaivaistalolla tehtävistä korjauksista. „Apu-rahaja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten,“ nimisen osaston kohdalla olevia määrärahoja lääkkeitä ja suoranaista avustusta varten puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaihitoon, on korotettu edellisiä 3,000 ja jälkimäisiä 6,000 markkaa. „Sekalaisten menojen“ kohdalla on määrärahaa hautauskustannuksia varten korotettu 500 markkaa.

Vaivaihito.

Pääluokassa „opetustoimi“ huomautettakoon seuraavista seikoista. Käsityöläiskoulujen kohdalle otettuja määrärahoja ylemmille käsityöläiskouluille sekä valmistavalle poikain ammattikoululle on ylennetty, edellisiä 1,472, jälkimäistä 2,650 markkaa, mitkä lisäykset ovat aiheutuneet opettajain luvun lisäämisestä ja erinäisistä palkankorotuksista 5 vuoden palveluksesta. Edelleen havaitaan samassa osastossa määräraha Valtuuston päätöksen mukaisesti äsken perustettua tyttöjen ammattikoulua varten, yhteensä 15,044 markkaa. — Määrärahat merikoulua, alempia käsityöläiskouluja, kauppaopistoja sekä tylsämielisten lasten kasvatuslaitosta varten ovat suuruudeltaan entisellään. — Kansakoulujen menot ovat lisääntyneet yhteensä 46,080 markkaa, josta palkkojen osalle tulee 33,530 markkaa ja muiden kustannusten osalle 12,550 markkaa. Palkkojen lisäyksen on pääasiallisesti aiheuttanut se että useita uusia opettajan ja opettajattaren paikkoja on perustettu; että erinäisiä palkkoja on korotettu; että määrärahoja ylimääräistä opetushenkilökuntaa varten on korotettu sekä että taloudenhoitajan palkkaa on korotettu 2,500 markkaa. Muista menoista mainittakoon 1,500 markan suuruinen määräraha „matkastipendeiksi“, minkä ohella erinäisiä määrärahoja, kuten vuokria, opetusvälineitä, polttopuita, valaistusta y. m. varten on korotettu. — Osastossa „kansankirjastot ja lukusalit“ havaitaan 800 markan tilapäinen määräraha uusien hyllyjen ostoksi pääkirjastoon ja Töölön haaraosastoon.

Opetustoimi.

Edelleen huomataan menosäännössä uusi osasto „teatterit ja musiikki“, jossa ovat seuraavat määrärahat: Ruotsalaiselle teatterille 5,000 markkaa, Suomalaiselle teatterille 5,000 markkaa, „Folkteatern”ille 3,000 markkaa, Osakeyhtiö Helsingin Filharmoniselle Seuralle 10,000 markkaa sekä Helsingin torvisoittokunnalle 8,000 markkaa eli yhteensä 31,000 markkaa.

Mitä vihdoin „pahantapaisten lasten turvakodit“ nimiseen osastoon tulee, havaitaan siinä 3,316 markan 67 pennin suuruinen erä uuden ruotsinkielisten poikain kasvatuslaitoksen perustamiseksi. Muiden kasvatuslaitosten määrärahoja on osittain korotettu, osittain vähennetty.

Kaupungin vastattavat yleiset rasitukset.

Majoituksen kustannukset on Majoituslautakunta laskenut 206,233 markaksi 28 penniksi, jota vastoin ne edellisenä vuonna nousivat 239,849 markkaan 28 penniin. Majoituslautakunnan menot ovat pysyneet muuttomattomina, lukuunottamatta kääntäjän palkkausta, jota lisääntyneen työn takia on korotettu 200 markkaa.

Vesijohdo.

Vesijohdon menoissa havaitaan osastossa „Ylläpito ja korjaus“ 5,700 markan suuruinen menoerä III:nneen siivilän betonoimista varten, mikä menoerä on merkitty ainoastaan tarpeen varalle, sekä putkiverkon laajentamiseksi ja vesimittarien ostoksi 153,300 markkaa, mikä erä edellisenä vuonna oli 147,900 markkaa. Määrärahaa sekalaisia menoja varten on vähennetty 500 markkaa.

Kauppahallit.

Rantatorilla sijaitsevan Kauppahallin valaisemiseksi on menosääntöön otettu 3,300 markkaa 1,500 markan sijasta lähinnä edellisenä vuonna, syystä että viimenmainittu määräraha on näyttäytynyt aivan riittämättömäksi. Edelleen on menosääntöön otettu uusi määräraha Hietalahden torilla sijaitsevaa kauppahallia varten yhteensä 7,900 markkaa, siitä palkkoja 1,350 markkaa, puhdistusta, valaistusta ja erinäisiä menoja varten 4,050 markkaa sekä kaasuväläistuksen sijoittamiseksi 2,500 markkaa.

Eläkkeet.

Eläkkeensaajista ovat neuvosmiehen leski I. S. T. Decker ja satamakonstaapeli E. M. Sjöström kuolleet, minkä johdosta heille myönnetty 400 ja 600 markan suuruiset eläkkeet ovat menosäännöstä poistettut. Edelleen on Rahatoimikamarin sihteerin O. Ehrströmin leskelle ja kolmelle alaikäiselle lapselle sekä Kihlakunnantuomarin B. Steniuksen leskelle ja kolmelle alaikäiselle lapselle myönnettyjä eläkkeitä vähennetty, edellistä 1,000 markasta 959 markkaan 37 penniin, jälkimäistä 600 markasta 461 markkaan, sen johdosta että kaksi alaikäistä eläkkeensaajaa vuoden kuluessa pääsevät täyteen ikään. Sitä vastoin on tullut lisää kaksi eläkettä, nimittäin kaupunginpalvelijan leskelle A. V. Fagerholmille 120 markkaa ja ruiskumestarin leskelle S. Nyströmille sekä hänen alaikäisille lapsilleen 600 markkaa.

Pääluokassa „Sekalaiset menot“ havaitaan uusi „palkkiota talojen taloudenhoitajalle“ niminen erä, suuruudeltaan 1,800 markkaa, mikä viimeksi mainittu virka perustettiin Rahatoimikamarin ehdotuksesta ja jonka haltijalle kuuluu erinäisten kaupungin omistamain talojen isännöys. Edelleen on sähkötekniikan palkkiota korotettu 1,500 markasta 3,000 markkaan. Tähän pääluokkaan on vielä otettu ennen mainittu Kaupunginvaltuusmiesten myöntämä 600 markan määräraha Vankilayhdistyksen ylläpitämälle vapaaksipäästettyjen naisvankien turvakodille, kuten myös aikaisemmin poliisilaitoksen menosääntöön otettu määräraha kahdelle rankkurille, joiden palkkioita on korotettu yhteensä 1,080 markasta 1,200 markkaan. Normaalikellojen ostosta ja kunnossapidosta aiheutuvat menot ovat kohonneet 520 markalla.

Sekalaiset
menot.

Mitä taas tulee vuosien 1903 ja 1904 tulojen erotukseen, huomautet-
takoon tässä seuraavista seikoista:

Tulot.

Edellisestä vuodesta käytettävänä olevaa säästöä otettiin tuloarvioon 560,000 markkaa.

Tontinlunastuksen korot otettiin jotakuinkin olevain olojen mukaisesti 90,000 markkaan, 80,000 markan sijasta edellisenä vuonna. Erät nimeltä „erinäisiä tuloja“, „osakkeiden osinkoja“ ja „korkea pankkitilillä“ on 1904 vuoden vuosirahansäännössä yhdistetty yhdeksi eräksi „erinäisiä korkoja ja osinkoja“, jotka on merkitty 210,000 markaksi.

Korot.

Tontinlunastus otettiin samaksi määräksi kuin edellisen vuoden vuosirahansäännössä eli 250,000 markkaan syystä että kaupungilla oli odotettavana tontinlunastusta käteisessä rahassa kahdesta tontista, jotka oli aikomus myydä Valtiolaitokselle ja yhdestä tontista, jonka Yliopisto oli pyytänyt saada lunastaa.

Tontinlunastus.

Pääluokassa „kaupungin kiinteä omaisuus“ huomataan seuraavaa: vuokria Kaivopuiston alueelta on olevain olojen mukaisesti korotettu 15,000 markkaan. Sittekin poliisilaitos-nimiseen pääluokkaan otettiin arvioitu vuokra kaupungin taloissa sijaitsevista poliisilaitokselle luovutetuista huoneustoista, on tulopuolelle merkitty vastaava määrä eli 16,100 markkaa. Talon Sofiankadun N:o 3 vuokrat ovat vähentyneet 2,000 markkaan, sen johdosta että muutamia huoneustoja sanotussa talossa oli otettu kaupungin tarpeiksi. Satunnaisia vuokria nimistä erää on korotettu 4,500 markasta 7,000 markkaan. Vuokra kauppahallien myyntipaikoista on korotettu 40,000 markasta 74,000 markkaan. Uimahuonemaksuja on vähennetty 1,500 markasta 1,000 markkaan, jota vastoin arvioituja kalavedenmaksuja on korotettu 100 markkaa.

Kaupungin
kiinteä omaisuus.

Tuloa tuottavat
oikeudet.

Liikennekonttorin ehdotuksesta otettiin laskettu makasiinivuokra 3,000 markaksi oli 1,000 markaksi enemmän kuin edellisenä vuonna. Satamamaksujen tuottamat tulot otettiin 200,000 markaksi; edellisen vuoden vuosirahansäännössä ne olivat 185,000 markkaa. Sitä vastoin vähennettiin laskettua punnitsemismaksujen tuottamaa tuloa 100 markkaa. — Maistraatille jättämässään kirjelmässä oli pörssikaupan-välittäjä A. Grönberg anonut toimenpiteitä siihen suuntaan, että kaupunki muuttuneiden olojen takia vastaisuudeksi luovuttaisi pörssikaupan välittäjälle sen kolmanneksen pörssihuutokauppapalkkiosta, joka pörssihuutokaupoista Helsingin kaupungissa annetun ohjesäännön mukaan toukokuun 16 p:ltä 1883 on tuleva kaupungille. Huomauttaen että sanottu pörssivälityspalkkion osuus lankeaa kaupungille vahvistetun ohjesäännön perusteella, jota ei vielä ole lailisessa järjestyksessä kumottu, ehdotti ¹⁾ Arviovaliokunta että mainittu erä toistaiseksi otettaisiin tuloarvioon muuttumattomana eli 600 markan suuruisena ja hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet tämän ehdotuksen ²⁾.

Sekalaiset tulot.

Pääloukassa „sekalaiset tulot“ havaitaan erinäisiä pienempiä korotuksia. Siten on maantutanto Vaivaistalosta laskettu 400 markkaa suuremmaksi kuin edellisen vuoden meno- ja tulosäännössä ja erää „korvausta vaivaisten ylläpidosta“ on korotettu 2,000 markkaa. „Kansakoulun oppilaiden maksut ja käsityöt“- sekä „korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista“- nimisiä eriä on korotettu, edellistä 200, jälkimäistä 100 markkaa. Edelleen huomataan 1,100 markan suuruinen lisäys evankelis-luterilaisen kirkkoseurakunnan katujen puhtaanapitoon suorittamassa apumaksussa. Se summa, joka tariffin mukaan oli kruununvaroista suoritettava korvaukseksi kaupungin majoituksesta aiheutuvista menoista otettiin 193,315 markaksi 28 penniksi.

Valtioavut.

Polisilaitoksen menosäännön muuttamisen takia on valtioavuista poistettu apumaksu polisilaitokselle. — Valtioapu poikain valmistavalle ammattikoululle on tulopuolelle otettu ylennettyyn määräänsä, 16,825 markkaan, jota vastoin se edellisenä vuonna oli 15,500 markkaa.

Vesijohto.

Vesimaksuista lähteviä tuloja korotettiin 15,000 markkaa erää „korvausta toimitetuista johdonyhdistämisistä 5,000 markkaa“, aiheutuen kumpikin korotus vallitsevista oloista.

Valaistuslaitos.

Kaasutehtaan voiton käytettävissä oleva määrä otettiin 86,290 markaksi 114,800 markkaa vastaan edellisenä vuonna.

Lainat.

„Lainat“ nimiseen pääloukkaan otettiin sen mukaan, mitä aikaisem-

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 43. — ²⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 2 §.

min oli päätetty 1902 vuoden obligatsioonilainan käyttämisestä, uuden tavaravajan rakentamisesta Katajanokalle aiheutuvat menot, 100,000 markkaa, sekä vesijohdon laajentamisesta 153,300 markkaa.

Vahvistetun meno- ja tuloarvion nojalla päätti Kaupunginvaltuusto, että kunnan verovelvollisilta jäseniltä vuonna 1904 taksoitettava veromäärä oli oleva 1,863,319 markkaa 59 penniä eli 30,646 markkaa 49 penniä enemmän kuin vuonna 1903.

Taksoitus.

c) Erinäisiä muita Kaupunginvaltuuston käsittelemiä asioita.

Kaupunginvaltuusmiehille jättämässään kirjelmässä oli kaupungin työttömäin valitsema komitea ehdottanut, että Kaupunginvaltuusmiehet työnpuutteesta työväestön keskuudessa aiheutuneen hädän ja kurjuuden lieventämiseksi heti ryhtyisivät toimenpiteihin enempään yleisten töiden järjestämiseksi, joista komitean mielipiteen mukaan työväenasuntojen rakentaminen ja kaduntasotustyöt olisivat sopivimpia, sekä osottaisivat 50,000 markkaa jaettavaksi työttömäin kesken maksamattomain vuokrain maksamista ja pantattujen työkalujen lunastamista varten. Tämän johdosta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, Rahatoimikamarilta lausunnon hankittuaan: että Rakennuskonttori oikeutetaan heti ottamaan kivenmurskaustyöhön niin monta Helsingin kaupunkiin kuuluvaa työmiestä, kuin työhön ilmoittautuu ja sitä työtä teettämään 1 à 2 kuukautta; että Rakennuskonttori valtuutetaan, jotta kivenmurskaukseen tottumattomatkin voisivat saada jonkun verran korkeamman työpalkan, korottamaan urakkapalkan kivenmurskauksesta neljäksi markaksi kuutiometriltä; että sen ohessa kolmannen tavarasuojan rakentaminen Katajanokalle heti on aloitettava; että Rahatoimikamaria kehoitetaan Kaupunginvaltuusmiehille tekemään ehdotus katujen tasotustöiden tekemisestä eri osissa kaupunkia hätäaputöinä; sekä että kysymys varojen myöntämisestä työttömille vuokramaksujen suorittamista ja pantattujen työkalujen lunastamista varten saisi raueta. Sitä vastoin ryhtyivät Kaupunginvaltuusmiehet siihen aikaisemmin mainittuun ²⁾ toimenpiteeseen, että Vaivaishoitohallituksen käytettäväksi asetettaisiin 30,000 markkaa lainojen antamista varten varat-

Työttömyys.

¹⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 3 §. — ²⁾ Kats. siv. 126.

tomille ja velkaantuneille perheiden elättäjille ruumillista työtä tekevään keskuudessa.

Lihantarkastus.

Edellisissä vuosikertomuksissa on selonteko niistä ehdotuksista, joita erityinen valiokunta oli tehnyt lihantarkastuksen pakolliseksi tekemisestä kaupungissa, sekä Kaupunginvaltuusmiesten asiassa tekemästä päätöksestä ¹⁾. Samalla kun kysymys pakollisesta lihantarkastuksesta jäätettiin riippuvaksi kunnes Helsingin kaupunkiin on rakennettu ajanmukainen kunnallinen teurastuslaitos, jättivät Kaupunginvaltuusmiehet Terveystoimikunnalle ehdotuksen tekemisen sellaisista väliaikaisista lihantarkastuksen toimenpiteistä, joita teurastushuonepakon käytäntöön ottamista odottaessa käy voimassa olevan elinkeinolain nojalla toimeenpaneminen. Terveystoimikunnan kirjelmässään helmikuun 16 päivältä tuotua esiin, että väliaikainen lihantarkastus nykyisissä oloissa ei tule tuottamaan sellaista hyötyä, joka vastaisi sen toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia, ja ettei se sen vuoksi ollut katsonut olevan syytä tehdä uutta ehdotusta asiassa, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, että kysymys väliaikaisista toimenpiteistä lihantarkastusta varten saisi raueta.

Kaupungininsinööri Idströmin matkakertomus.

Kaupungininsinööri Idström, joka Kaupunginvaltuusmiehiltä oli saanut ³⁾ 1,500 markan matka-apurahan tutkiakseen kesällä 1902 Kööpenhaminassa ja Düsseldorfissa työväenasuntokysymystä sekä Tukholmassa ja Hampurissa puhtaanpitolaitosta, oli jättänyt matkakertomuksen ⁴⁾, joka painettuna Valtuustolle jaettiin ⁵⁾.

Sakko lisätyn kutsuntatoimiston jäsenten valitsemisen laininlyömistä.

Uudenmaan läänin Kuvernöörin tammikuun 20 päivänä 1902 velvoitettua Helsingin kaupungin 30,000 markan sakon uhalla valitsemaan kaksi jäsentä ja kolme varajäsentä kunnasta vuoden 1902 kutsuntatoimistoon, mutta kunnan jäsenten seuraavan helmikuun 25 päivänä pitämässään raastuvankokouksessa kieltäytyttyä sanottua vaalia toimittamasta, tuomitsi Kuvernööri kaupunkikunnan huhtikuun 7 päivänä samana vuonna maksamaan sille pannun 30,000 markan uhkasakon. Sitten oli Keisarillisen Senaatin Sivilitoimituskunta, sen jälkeen kun Kuvernöörin mainittu päätös oli voittanut lainvoiman, ilmoittanut Kuvernöörille, että Senaatti katsoi lain hengen ja tarkoituksen olevan selvän siinä, että uhkasakkoja, jotka asianmukaisessa järjestyksessä oli tuomittu Uudenmaan läänin kunnille sen johdosta, että ne olivat kieltäytyneet valitsemasta jäseniä lisätyihin kutsuntatoimistoihin, ei voitu ulosottaa niiden rikosoikeudellisten

¹⁾ Kts. 1901 vuoden kert. siv. 122 ja 1902 vuoden kertom. siv. 123. — ²⁾ Kpvn pöytäk. maalisk. 17 p. 2 §. — ³⁾ Kats. 1902 vuoden kert. siv. 75 — ⁴⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 4. — ⁵⁾ Kpvn pöytäk. helmik. 3 p. 16 §.

määräysten mukaan, jotka ovat voimassa sakkojen perimisestä, vaan „on ne perittävä samalla tavalla kuin velka, jonka kunta on yhteisesti veloitettu maksamaan“. Kuvernööri lähetti Sivilitoimituskunnan mainitun kirjelmän Maistraattiin tiedoksi ja noudatettavaksi saattamista varten sekä käski Maistraatin niin pian kuin mahdollista ryhtymään puheenaolevaa uhkasakkoa perimään. Tämän johdosta velvoitti Maistraatti Kaupunginvaltuusmiehet kuuden viikkokauden sisällä asiasta tiedon saatuaan Maistraattiin jättämään kirjallisen selityksen, jonka jälkeen Kaupunginvaltuusmiehet antoivat ¹⁾ erityiselle valiokunnalle toimeksi valmistaa Kaupunginvaltuusmiehille lausunnon asiassa. Valiokunnan ehdotuksen ²⁾ mukaisesti päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet annettavassa selityksessään esiin tuoda seuraavaa:

„Jutussa syntyneistä asiakirjoista näyttää siltä kuin Senaatti ja Kuvernööri olisivat nyttemmin luopuneet perimästä puheena olevaa, kaupungille tuomittua uhkasakkoa sitä tietä kuin sakoista on säädetty, ja pitäisivät sitä Valtiolaitoksen sivilisaatavana kunnalta. Vaikka Kaupunginvaltuusmiehet eivät voi käsittää, miten Kuvernöörin tuomitsema uhkasakko voisi saada tavallisen velkasaatavan luonteen, ei Kaupunginvaltuusmiehillä ole syytä tässä käydä tarkemmin tarkastamaan kysymystä tämän käsityskannan oikeudenmukaisuudesta tahi siitä antaa muuta lausuntoa kuin että se näyttää osottavan, että on tultu huomaamaan miten kiero puheenaolevan uhkasakon määrääminen kunnalle on ollut. Kaikissa tapauksissa on pidettävä kiinni siitä että, pantakoon ukkasakkovaatimus täytäntöön mitä tietä tahansa, sääntöä, että uhkasakon tulee kohdata määrättyä henkilöä tahi määrättyjä henkilöitä, ei saa syrjäyttää. Ilmeistä on lisäksi, ettei uhkasakkovaatimusta voi, tavalliseksi velkomissaatavaksi katsottuna, panna täytäntöön muutoin kuin että asiassa on olemassa yliulosotonhaltijan tahi, jos asia riittäisena on osotettu tuomioistuimeen, tuomioistuimen päätös. Sillä ulosottolain ja sen käytäntöön ottamista koskevan asetuksen (27 §) mukaan voidaan ainoastaan ulostekoja, yleisiä maksuja, toimituslunastuksia ja muita sellaisia ulosottaa ilman tuomiota.

Kun Kuvernööri tammikuun 20 päivänä 1902 määräsi kunnalle puheenaolevan uhkasakon, tapahtui se vetoamalla joulukuun 3 päivänä 1895 annetun uuden ulosottolain käytäntöön ottamista koskevan asetuksen 11 §:ään. Mainittu pykälä ja siinä Kuvernöörille annettu valtuutus tuomita

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 26 p. 8 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 28. — ³⁾ Kpvn pöytäk. kesäk 9 p. 22 §.

niskottelija uhkasakkoihin tarkoittaa kuitenkin ilmeisesti ainoastaan Kuvernöörin valtaa ulosottoasiain lajisissa tai tapaisissa jutuissa ja asioissa, joka tulkitseminen saa tukea siitä seikasta että mainitussa lainpaikassa puhutaan uhkasakon yhteydessä oikeudesta vankilaan panemiseen ja matkustuskiellon antamiseen. Sitä vastoin ei joulukuun 8 päivänä 1873 annettu kunnallishallintoa kaupungissa koskeva asetus, jolla asetuksella järjestetään m. m. kaupunkikuntain ja valtiovallan väliset suhteet, sisällä mitään sellaisesta valasta kuvernöörille, vaikka asetuksessa pitäisi olla ainakin viittaus siihen, jos lainsäätäjät ylipäänsä olisi ajatellut kuvernöörille mitään sellaista oikeutta. Ne harvat tapaukset, joissa asetuksessa puhutaan yhteisön langettamisesta uhkasakkoihin, täytyykin pitää pelkkinä erikoistapauksina ja yleensä syntyneinä huomaamattomuudesta lainsäädännössä.

Kokonaisen yhteisön langettaminen uhkasakkoihin osottautuikin selvästi mahdottomaksi heti kun sellaisen uhkasakkopäätöksen toimeenpano tulee kysymykseen. Silminnähtävää on että uhkasakkoa tässä tapauksessa, kuten kuitenkin muutoin aina, ei maksukyvyyn puutteessa voida muuntaa muuksi rangaistukseksi. Yhtä ilmeistä on myöskin, ettei sitä voida ulosottaa aivan viattomain henkilöiden joutumatta siitä kärsimään. Kunnan jäsenet vaihtuvat alituisesti eivätkä siis enään ole samat silloin kuin sellainen uhkasakko on ulosotettava kuin silloin kun se tuomittiin. Eivät myöskään ole kaikki ne, jotka kunnalle veroa maksavat, äänioikeutettuja raastuvankokouksessa. Asialle aivan vieraat henkilöt tulisivat siten omaisuudellaan vastaamaan toisten laiminlyönnistä ja niskoittelusta. Sellainen seuraamus on kuitenkin vastoin kaikkein alkeellisimpiäkin rikosoikeudenkäytön periaatteita. Sen vuoksi onkin velvollisuutta olemaan saapuvilla raastuvankokouksessa sekä ottamaan osaa siellä pidettävään neuvotteluun ja toimitettaviin vaaleihin tulkittu pelkäksi eettilliseksi velvollisuudeksi, mutta ei koskaan miksikään sellaiseksi, että siihen rangaistuksen uhalla voitaisiin pakoittaa.

Mutta vaikka Kuvernöörin valta puheenaolevan laatusissa tapauksissa langettaa kunta uhkasakkoihin olisikin eittämätön, ei ainakaan tässä tapauksessa, riippumatta siitä seikasta että määrätty uhkasakko tarkoitti uuden asevelvollisuusasetuksen toteuttamista, olisi pitänyt mitään uhkasakkopäätöstä tulla kysymykseen. Raastuvankokous helmikuun 25 päivänä 1902 kieltäytyi tosin toimittamasta Kuvernöörin määräämää vaalia, mutta päätöstä siitä ei kuitenkaan tehty yksimielisesti, vaan oli olemassa vähemmistö, jonka tosin muodosti yksi ainoa henkilö, mutta joka puolestaan tahtoi toimittaa vaalin. Kun Maistraatti kuitenkin, edellä mai-

nitun, joulukuun 8 päivänä 1873 annetun asetuksen 20 §:n nojalla päätti asian enemmistön päätöksen mukaan, ei Senaatti, joka ei katsonut puheenaolevan lainpaikan antavan tukea sellaiselle menettelylle Maistraatin puolelta, sitä hyväksynyt, jonka vuoksi Senaatti käski Kuvernöörin velvoittamaan Maistraatin siten menettelemään, että pidettävässä raastuvankokouksessa sitä tahi niitä kunnan äänioikeutettuja jäseniä, jotka halusivat vaalioikeuttaan käyttää, ei siitä estettäisi. Jos tämä Senaatin tulkitsemistapa on oikea, olisi siis vaalin pitänyt tapahtua, eikä siis sitä ettei vaalia toimitettu voi panna kunnan syyksi kokonaisuudessaan. Siitä huolimatta on Kuvernöörin uhkasakkopäätöksellä, ennen kuin Senaatin mainitusta käsityskannasta edes oli annettu tietoa raastuvankokoukselle, tuomittu ei ainoastaan ne kokouksen osanottajat, jotka olivat enemmistössä, mutta myöskin se vähemmistö, joka olisi tahtonut toimittaa vaalin, mutta ilman omaa syytään oli siitä estetty.

Lopuksi mainittakoon pienempien epäkohtaisuuksien joukossa puheenaolevassa menettelyssä vielä että kunta tuomittiin uhkasakkoon siitä että oli kieltäytynyt valitsemasta *kahta* jäsentä ja kolmea varajäsentä lisättyyn kutsuntatoimistoon, vaikka, marraskuun 3 päivänä 1886 annetun, kutsuntaja läänintoimistojen ohjesäännön erinäisten pykäläin muutosta koskevan kuulutuksen 1 ja 2 §§:n mukaan *kaupunkikunnan* on valittava *kolme* jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Kutsuntatoimisto ei siis siinäkään tapauksessa, että vaali olisi toimitettu, olisi ollut täysilukuinen.

Valtuusmiehet vastustavat sen vuoksi puheenaolevan uhkasakon suorittamista ja toivovat että, jos Maistraatti ei yliulosotonhaltijana voi heti hylätä Kuvernöörin vaatimusta, Kuvernöörille ilmoitetaan että, jos edelleenkin pysytään väitteessä että uhkasakko on pidettävä Valtiolaitoksen siviilisaatavana, siitä on erikseen riideltävä velkasaatavasta säädettyssä järjestyksessä.“

Kuvernööri käski kuitenkin ensimmäisen kaupunginvoudin Helsingissä kuntaa vastaan täytäntöön panemaan päätöksen huhtikuun 7 päivältä 1902. Ja sittenkun ensimmäinen kaupunginvouti, ilmoittaen ettei hän pitänyt itseään asianomaisena ulosottomiehenä uhkasakon ulosottamiseen, oli palauttanut asiakirjat Kuvernöörille, jätettiin ne Maistraatille lainmukaista täytäntöön panoa varten, jonka jälkeen Maistraatti Rahatoimikamarin puolesta valitun asiamiehen läsnäollessa antoi syyskuun 5 päivänä päätöksen, että kun Helsingin kaupunkikunnan omistamat rahavarat ja muu irtain omaisuus ovat määrättyt erityisiin tarkoituksiinsa eikä tämän omaisuuden ulosmittaus siten lain mukaan voi tulla kysymykseen, Maist-

raatti oli päättänyt julistaa ulosmitatuksi kolmenkymmentuhannen markan uhkasakon suorittamiseksi Helsingin kaupungin omistaman, mihinkään erityiseen kunnalliseen tarkoitukseen määräämättömän ja vielä käyttämättömän talon ja tontin N:o 6 (osotenumero 9) Vuorimiehenkadun varrella korttelissa 100 B. Vimpa, aikanaan myytäväksi siinä järjestyksessä kuin kiinteistön myymisestä on säädetty, jonka ohessa annettiin valitusosotus Keisarilliseen Turun hovioikeuteen; ja ilmoitti Rahatoimikamarin edustaja tyytymättömyyttä Maistraatin päätökseen. Rahatoimikamarin siitä Kaupunginvaltuusmiehille ilmoitettua¹⁾, päättivät²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, koska kunnan omaisuuteen Valtuuston aikaisemmin ilmoittaman mielipiteen mukaan ei voida Kuvernöörin mainitun uhkasakkopäätöksen johdosta lainmukaisesti koskea puheenaolevan uhkasakon suorittamista varten, kehottaa Rahatoimikamaria asianmukaisessa järjestyksessä tekemään valituksen ulosmittauksesta.

Jo elokuun 24 päivänä oli Lääninsihteeri Rheinbott Uudenmaan läänin Kuvernöörin puolesta ilmoittanut Lääninkonttorille, että vapatahtoisien maksun puutteessa oli toimenpiteihin ryhdytty uhkasakon perimiseksi ulosmittauksen kautta, sekä käsenyt Konttoria lakkauttaman „kaikki maksut, olkoot sitten kelle tahansa, kunnan lääninrahastossa säilytetyistä varoista, kunnes on saatu tietää miten ulosmittauksen on käynyt.“ Syyskuun 4 päivänä ilmoitettiin Lääninkonttorille lisäksi, että kielto lääninrahastossa talletettujen kunnan varojen ulosmaksamisesta on „ulotettava kaikkiin siellä oleviin kunnan varoihin, olkoot ne mitä laatua tahansa,“ ja että kielto lääninsihteeri Rheinbottin omalla vastuulla oli oleva voimassa kunnes siitä toisin määrättäisiin. Sen jälkeen kun Lääninkonttori oli lähettänyt asiakirjat Maistraattiin ja se jättänyt ne Kaupunginvaltuusmiehille, päättivät³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet Keisarilliselta Senaatilta anoa toimenpidettä siinä suhteessa että puheena oleva kielto heti peruutettaisiin sekä että asianomaiset saatettaisiin edesvastuuseen sen antamisesta. Ennen kuin tämä päätös ennätettiin panna täytäntöön saapui Kaupunginvaltuusmiehille Maistraatin kautta ilmoitus että Lääninkanslia Valtuuston istunnon jälkeisenä päivänä jo oli peruuttanut mainitun kiellon. Mutta samalla kun lääninsihteeri Rheinbott siten oli poistanut virheellisen menettelyn, oli hän, sen jälkeen kun Maistraatti jo oli mainitun ulosmittauksen toimittanut, käsenyt Lääninkonttorin, lääninsihteerin mieskohtaisella vastuulla, Kouluylhallituksen Helsingin kaupungin kansakouluja varten käytettäväksi asete-

¹⁾ Rhtkn kirj. syysk. 8 p. N:o 216. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 36 §. — ³⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 29 p. 21 §.

tusta 46,000 markan määrärahasta vuoden kolmannesta neljänneksestä pidättämään 30,000 markkaa mainitun uhkasakon suoritukseksi sekä ilman muuta siirtämään tämän summan yleisiin kruununvaroihin. Erityisessä kirjelmässä oli Lääninsihteeri Rheinbott vaatinut tietoa niistä Kaupunginvaltuuston jäsenistä, jotka valmistusvaliokunnassa olivat ottaneet osaa asian valmistavaan käsittelyyn. Asiata esiteltäessä päättivät¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet puheenaolevan lainvastaisen menettelyn johdosta lähettää Keisarilliseen Senaattiin kirjelmän, jossa m. m. esiin tuotiin seuraavaa:

„Helsingin kaupungin Maistraatti on viime syyskuun 5 päivänä puheena olevaa uhkasakkoa vastaan ulosmitannut erään kaupungille kuuluvan kiinteimistön. Kun ulosmittaus siis on tapahtunut eikä tätä ulosmittausta siitä tehdyn valituksen johdosta ole kumottu, ei kuten luonnollista on ja voimassa olevat lakisäädökset selvästi osottavat, mainitun uhkasakon vuoksi, nimitettäköön sitä sitten joko uhkasakoksi tahi saata-vaksi, enempiä ulosmittausta tahi maksukieltoa saa tulla kysymykseen. Lääninsihteeri Rheinbottin kiellon, jolla tarkoitettiin, sen vakuuden yli, joka jo oli saavutettu sen kautta että Maistraatti oli ulosmitannut uhkasakon suorittamista varten kaupunginomaisuutta, toisellakin taholla pidättää kaupungin omaisuutta saman summan korvaukseksi, täytyy siis katsoa sisältävän arveluttavaa virkamahdin väärinkäyttämistä. Tähän tulee vielä lisäksi ettei lääninsihteeri Rheinbott ole rajottunut siihen, että kielsi kaupungille maksamasta mainituista varoista 30,000 markkaa, vaan on sen lisäksi, yhtä omavaltaisesti, suvainnut määrätä että rahat on heti siirrettävä kruununvaroihin, s. o. käytettävä uhkasakkosumman kuittaamiseksi eli maksamiseksi sekä käyttäen kuvernöörin virka-asemaa lääninkonttoria kohtaan, pakottanut sen toimeenpanemaan mainitun määräyksen. Tässäkin osassa sisältää lääninsihteerin menettely tärkeää toisen oikeuden loukkaamista. Ja päättäen siitä että lääninsihteeri Rheinbott on velvoittanut lääninkonttorin ryhtymään puheenaolevaan toimenpiteeseen lääninsihteerin „mieskohtaisella vastuulla“, näyttää siltä kuin lääninsihteeri Rheinbott ei edes olisi aikonutkaan nojata toimenpidettään mihinkään lakisäädöksiin, vaan että lääninsihteeri Rheinbott oli katsonut voitavansa virka-asemansa nojalla antaa käskyn mielivaltaiseen menettelyyn. Tämä käsityskanta saa lisää tukea siitä seikasta, että lääninsihteeri Rheinbott, heti sen jälkeen kun hän Valtuuston edellä kerrotun päätöksen johdosta oli katsonut aiheutta olevan peruuttaa jo mainitun aikaisemman kiellon, oli katsonut sopivaksi ja arvonsa mukaiseksi lokakuun

¹⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 7 §.

1 päivänä Maistraattiin jätetyssä kirjelmässä, josta Kaupunginvaltuusmiehille on tieto annettu, vaatia „tietoa niistä henkilöistä, jotka Valtuuston valmistusvaliokunnassa olivat sanottua asiaa käsitelleet“ — jolla hän arvattavastikin tahtoi käyttää mitä törkeintä uhkaa näitä valiokunnan jäseniä kohtaan. Paitsi edellä esitettyjä virheellisyyksiä ja toisen oikeuden loukkausta sisältää se perin arveluttavan vallitsevien oikeusmuotojen loukkauksen, kun virkamies ryhtyy omavaltaisesti määräämään niistä varoista, jotka Suomen Valtiosäätyjen myötävaikutuksella syntyneen ja Hänen Keisarillisen Majesteettinsa hyväksymän lainsäädännön kautta ovat osotetut käytettäväksi kansakoulujen ylläpitoon ja joihin varoihin yhtävähän kuin kansakoulutaloihinkaan pitäisi voida koskea uhkasakon korvaamiseksi. Ilmeistä on että monenmoisia selkkauksia tässä suhteessa oli odotettavissa. Sen nojalla, mitä edellä on esitetty, saavat Kaupunginvaltuusmiehet nöyrimmästi anoa toimenpiteihin ryhdyttäväksi siinä suhteessa että puheenaoleva määräys heti kumotaan sekä että se tahi ne asianomaiset kuvernöörinvirastossa, jotka siihen havaitaan syyllisiksi, asetetaan virkasyytteen alaisiksi.“

Mielivaltaa kansankirjastoa kohtaan.

Kansankirjaston ja lukusalin Johtokunnalta oli Kaupunginvaltuusmiehille saapunut syyskuun 23 päivänä päivätty näin kuuluva kirje:

„Johtokunnalla on täten kunnia antaa Kaupunginvaltuusmiehille kertomus erinäisistä toimenpiteistä, joihin painoviranomaisten toimesta on ryhdytty Kirjastoa vastaan.

Tammikuun 22 päivänä 1902 saapui Painoylihallituksen virkamies August af Björkstén kirjastonhoitajan luo hänen virkahuoneeseensa ja esitti suullisesti vaatimuksen, että kaikki kirjaston hallussa olevat kappaleet erinäisiä teoksia, jotka herra af Björkstén oli merkinnyt painetulle päivämättömälle listalle, joka kantoi otsaketta: „Uppgifter å de hos Öfverstyrelsen för pressärendena antecknade till spridning under senaste tio åren förbjudna icke periodiska tryckalster,“ viipymättä lähetettäisiin Painoylihallitukseen. Kirjastonhoitaja antoi siihen sen vastauksen, että hän aivan ensi tilassa oli esittävä herra af Björksténin tekemän vaatimuksen Kirjaston Johtokunnalle, jolle asiassa päättäminen kuuluu.

Kokouksessaan tammikuun 24 päivänä 1902, jota jatkettiin tammikuun 25 päivänä, päätti Johtokunta, sen johdosta mitä tapahtunut oli, antaa kirjastonhoitajalle määräyksen, että lainausliikkeestä oli heti poistettava kaikki kappaleet herra af Björksténin merkitsemiä teoksia, siten että ne kappaleet, jotka sillä kertaa olivat lainassa, kirjaston vahtimestarin toimesta viipymättä käytäisiin pois perimässä ja yhdessä muiden

kirjaston hallussa olevain kappaleiden kanssa mainittuja painotuotteita pantaisiin lukittuun kaappiin, jonka avain oli kirjastonhoitajan säilytettävä. Sen lisäksi päätettiin että kirjastonhoitajan kautta oli saatettava herra af Björksténille vastaus, että Johtokunta ei voinut noudattaa herra af Björksténin vaatimusta, koska 1:o) voimassa olevan painoasetuksen 32 ja 39 §:n mukaan ainoastaan Painoylihallitus, tahi kiireellisissä tapauksissa sen puheenjohtaja, on oikeutettu antamaan määräyksen kielletyn kirjallisuuden takavarikkoon ottamisesta, sekä 2:o) kun Johtokunnalla ylipäänsä ei ole oikeutta antaa pois Kaupungille kuuluvaa omaisuutta, joka Johtokunnan hoitoon on uskottu; jota vastoin Johtokunta, jos Painoasiainylihallitus sitä vaati, viipymättä oli neuvotteleva siitä Kaupunginvaltuusmiesten kanssa. Herra af Björksténille oli myöskin mainittava, että Johtokunta ei ollut loukkaaviksi nyt ilmoitettujen kirjojen ilmestymisen aikana eikä myöhemminkään tiennyt että Painoylihallitus oli kieltänyt niiden levittämisen.

Johtokunnan päätöksen herra af Björksténin merkitsemäin teosten lainausliikkeestä poistamisesta ja lukon taakse panemisesta pani kirjastonhoitaja heti täytäntöön ja antoi muutamia päiviä myöhemmin herra af Björksténille tiedon Johtokunnan päätöksestä ja vastauksesta.

Eräänä päivänä maalisk. tahi huhtikuussa tänä vuonna saapui virkamies af Björkstén taaskin kirjastonhoitajan luo hänen virkahuoneeseensa ja näytti käsinkirjoitetun luettelon kirjoista, jotka loukkaavina viipymättä olivat Painoylihallitukseen toimitettavat. Kirjastonhoitaja otti luettelosta jäljennöksen, luki herra af Björksténille Johtokunnan kokouksessa tammi-kuun 24 ja 25 päivänä 1902 pidetyn pöytäkirjan ja ilmoitti että tässä toisessakin luettelossa mainitut teokset heti poistettaisiin lainausliikkeestä ja pantaisiin lukon taa samaan kaappiin kuin aikaisemmatkin.

Keskiviikkona viime elokuun 26 päivänä k:lo 5 $\frac{1}{4}$ iltapäivällä saapuivat kirjaston ruotsalaiseen osastoon virkamies af Björkstén, poliisikomisarius Waldemar von Gross ja eräs toinen poliisimies. Komisarius Gross pyysi saada tavata kirjastonhoitajaa, joka kuitenkin siihen aikaan kesästä oli virkavapaana eikä ollut kaupungissa. Herra v. Gross käski silloin yhden amanuensseista luovuttamaan lukkojen takana olevat kielletyt kirjat. Kun amanuenssi sanoi ettei hänellä ollut avainta jakopöydän siihen osastoon, jossa kirjoja säilytettiin, sekä ettei hän myöskään voinut antaa herra v. Grossin vaatimaa kirjallista tunnustusta siitä, että hän olisi kieltäytynyt antamasta kirjoja, poistui herra von Gross tovereineen selittäin että asia tulee ilmoitettavaksi Painoylihallituksen puheenjohtajalle. K:lo 6 $\frac{1}{4}$ saapuivat samat henkilöt uudelleen kirjastoon ja herra v. Gross näytti Lääninhallituksen

antaman määräyksen kirjastorakennuksen sulkemisesta sekä antoi tyhjentää sen väestä ja sulkea ovet, ensiksi murrettuaan amanuenssien ja useiden lainanottajain läsnäollessa auki sen pöytäosaston ovet, jossa kielletyt kirjat säilytettiin. Kaksi amanuensseista käskettiin perjantaina elokuun 28 päivänä k:lo 5 iltapäivällä saapumaan kirjastoon avustamaan kirjaston kirjavaraston tarkastamisessa, jonka herra af Björkstén silloin toimittaisi.

Elokuun 27 päivänä aamupäivällä hankki Johtokunnan puheenjohtaja, jolle samoin kuin kirjastonhoitajallekin heti annettiin tieto tapahtumasta, lupauksen että kirjastorakennus aivan ensi tilassa jälleen avattaisiin yleisölle. Samana päivänä noin k:lo 2—5 välillä kävi herra af Björkstén läpi kirjaston kirjavaraston ja myöhemmin samana päivänä Sörnäisten haaraosaston kirjat. Haaraosastoa ei sulettu, mutta joukko kirjoja pantiin käärokseen, joka sinetöitiin.

Elokuun 28 päivänä k:lo 5 iltapäivällä saapui kirjastonhoitaja, joka heti sulkemisesta tiedon saatuaan oli matkustanut kaupunkiin, Kansankirjaston pihaan ja tapasi siellä herrat af Björksténin ja v. Grossin. Näiden herrojen seurassa pääsi kirjastonhoitaja kirjastoon, jossa hän, ensiksi pantuaan merkille, että jakopöydän toisenkin osaston ovet oli väkivallalla murrettu auki, kirjoitti luettelon niistä kirjoista, jotka herra af Björkstén tarkastuksessa kiellettyinä kirjoina oli pannut sivulle. Sen jälkeen vei viime mainittu mukanaan seuranneen vahtimestarin avulla kirjastosta pois sekä nämä että ne kirjat, jotka oli pidetty lukkojen takana, minkä tapahduttua herra v. Gross sulki kirjastotalon.

Lauantaina elokuun 29 päivänä kello 10 aamupäivällä palautti komisarius v. Gross kirjastorakennuksen avaimet. Se avattiin heti yleisölle.

Sinä aikana, jona kirjastorakennus oli sulettuna, oli sitä yltämättä vartioimassa kaksi poliisikonstaapelia. Kadulle vievällä ovella oli keski- viikkona ja torstaina ruotsin ja suomenkielinen julistus: kirjasto pidetään sulettuna yhden viikon ajan; perjantain aamuna oli sen sijaan pantu toinen, jossa oli venäjän, suomen ja ruotsin kielellä sanat: kirjasto on sulettu.

Elokuun 29 päivänä vei herra af Björkstén poliisin saapuvilla ollessa pois ne Sörnäisten haaraosastoon kuuluvat kirjat, jotka aikaisemmin oli pantu sinettiin. Samana päivänä tarkasti herra af Björkstén Töölön haaraosaston kirjavaraston. Kirjoja sieltä ei otettu takavarikkoon eikä kirjastoakaan sulettu.

Painoasiamies af Björksténin takavarikkoon ottamat kirjat ovat seuraavat:

Behagens döttrar, af förf. till „Molly Bawn“.

Carter, Jagad öfver Atlanten. Roman.

Det unga Polen, Noveller.

Dellef, Måste det så vara? Hist. roman.

Dumrath, Det XIX århundradet, band III.

Hedberg, Från stad och land. Berättelser.

Hamberg, Från Kola och Ural.

Sonja Kovalevsky, Vera Voronzoff.

Krapotkin, Kampen för brödet.

Kalendern Nornan 1903 (painoylihallituksen hyväksymä typistetty kappale).

När ryssen kom. Hist. roman.

Savage, En fången prinsessa. Roman.

—Sam.—, En kamp för lifvet.

Savage, Prins Pauls ed. Roman.

—Sam.—, Två fruar.

Schybergson, Ur Finlands konstitutionella historia 1809—1863.

Tolstoj, Lastbara nöjen.

—Sam.—, Hvad är konsten?

—Sam.—, Hvad är att göra?

Waliszewski, Katarina II.

Aikakauslehti Varia, vuosik. 1899.

Vördandis småskrifter, XI

J. O. Åberg, Spofvens pistol.

Järnefelt, Evankeliumin alku.

Schybergson, Kuvauksia Suomen perustuslaillisen valtiolaitoksen historiasta 1809—1863.

Tolstoj, Ylösousemus.

Åberg, Karhu Antin Anni ja Spofvin pistooli.

Nylander, Suuri lähetystö;

yhteensä 63 kappaletta.

Kaksi teosta, nimittäin Katarina II och hennes gunstlingar, kirj. Trolle ja Skildringar från Sevastopols belägring kirj. Tolstoi, jotka herra af Björkstén aikaisemmin oli julistanut kielletyiksi ja kirjastonhoitaja sen vuoksi oli poistanut lainausliikkeestä, vapautettiin jälleen elokuun 28 päivänä.

Tämän johdosta päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet valmistusvaliokunnan ehdotuksesta merkitä pöytäkirjaan paheksumislauseen sellaista

¹⁾ Kpvn pöytäk. lokak. 20 p. 6 §.

toisen oikeuden loukkaamista vastaan, jonka sisälsi kirjaston sulkeminen, minkä kautta yleisöltä riistettiin tilaisuus tämän sivistyslaitoksen käyttämiseen, vaikka semmoinen sulkeminen ilmeisesti ei ollut tarpeen vaatima loukkaavina pidettyjen kirjojen poistamiseksi.

Viinien ja muiden miedompain väkijuomain vähittäinmyyntioikeuksien luku.

Kirjelmässä lokakuun 12 päivästä oli Maistraatti ilmoittaen, että se kahden vuoden aika, joksi viinien ja miedompain väkijuomain vähittäinmyyntioikeudet oli myönnetty, päättyy kesäkuun 1 päivänä 1904, toukokuun 2 päivänä 1895 annetun, erinäisiä supistuksia näiden juomain kaupassa koskevan Keis. asetuksen 2 §:n mukaan, pyytänyt Kaupunginvaltuusmiehiltä lausuntoa siitä kuinka monta sellaista oikeutta ensi myyntikaudeksi, kesäkuun 1 päivästä 1904 kesäkuun 1 päivään 1906, olisi myönnettävä sekä millä seuduilla kaupungissa vähittäinmyyntipaikkoja saisi olla; jonka ohessa Maistraatti oli ilmoittanut että sellaisia oikeuksia kuluvaksi myyntikaudeksi tähän saakka oli myönnetty kaikkiaan kuusikymmentäyksi. Ja olivat Kaupunginvaltuusmiehet jättäneet ¹⁾ toimeksi sille valiokunnalle, joka oli asetettu valmistamaan kysymyksiä väkiviina- ja mallasjuomain kaupasta, antaa Kaupunginvaltuusmiehille lausuntonsa asiassa.

Saatuaan Valiokunnan lausunnon ²⁾ päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet, tehden pienempiä muutoksia Valiokunnan mietintöön, ehdottaa: että viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäinmyyntioikeuksien luku kesäkuun 1 päivän 1904 ja kesäkuun 1 päivän 1906 väliseksi ajaksi määrättäisiin seitsemäksikymmeneksi, paloviinan ja muiden väkevämpäin väkijuomien vähittäinmyyntioikeuksia siihen lukematta; sekä että sellaisten juomien vähittäinmyyntipaikkoja ei saa olla seitsemännessä, kahdeksännessä, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessätoista eikä kahdennessätoista kaupunginosassa, ei kaupungin asemakaavaan ottamattomilla kaupungille kuuluvilla alueilla, eikä myöskään sen alueen sisällä neljännessä ja viidennessä kaupunginosassa, joka on lännen ja pohjoisen puolella sitä taitettua linjaa, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu ja Fredrikinkatu Kampinkatuun saakka, mutta kyllä sanottujen katujen puheena olevain osien varsilla, kuin myöskin seitsemännessä kaupunginosassa ainoastaan Kasarminkadun varrella sekä Vuorimiehenkadun varrella Kasarminkadun ja Saunakadun välisellä osalla.

Mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain väkijuomain myyntioikeudet.

Vuoden kuluessa käsitteivät Kaupunginvaltuusmiehet 218 eri hakemusta mallasjuomain myyntioikeuden saamisesta, 25 hakemusta viinien ja

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 20 p. 19 §. — ²⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 34. — ³⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 1 p. 3 §.

muiden miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksista sekä 5 mallasjuomain myyntioikeuksien siirtoa koskevaa hakemusta ja 4 hakemusta viinien ja muiden niiden vertaisten juomien myyntioikeuksien siirtämisestä.

Valiokunta, jonka käsiteltäviksi asiat oli jätetty, mainitsi antamassaan mietinnössä ¹⁾ 202:sta mallasjuomain myyntioikeuden hakemuksesta, että valiokunnalla oli ollut hyvin vähän tahi ei ollenkaan apua poliisimestarin lausunnoista, jota paitsi valiokunta toi esiin että hakijoille, joilla jo on aikaisemmin myönnetty väkevämpään väkiviinajuomain myyntioikeudet, ei, mikäli mahdollista, olisi enää annettava sitä etuoikeutta että heille myönnetään myöskin oikeus mallasjuomain myyntiin. Tehdessään ehdotusta avonaisten oikeuksien käyttämisestä oli valiokunta noudattanut sitä periaatetta, että henkilöille, joilla tätä nykyä oli ja jotka olivat nuhteettomasti käyttäneet heille myönnettyjä mallasjuomain myyntioikeuksia, oli annettu etusija niiden edellä, joilla oikeuksia ei aikaisemmin ollut. Muutamia poikkeuksia oli kuitenkin tehty siten että erinäisiä henkilöitä, joilla oli viinimyyvälät, oli asetettu eräiden ruoka- ja siirtomaatavarakauppiain edelle, vaikka nämä jälkimäiset olivat saaneet oikeuden mallasjuomain myyntiin.

Pääasiallisesti yhdenmukaisesti valiokunnan ehdotuksen mukaan antoivat Kaupunginvaltuusmiehet sekä viime mainituista että myöskin toisista edellä kerrotuista hakemuksista puoltavan tahi kieltävän lausuntonsa.

Kun kaupungin Poliisimestari oli läänin Kuvernöörille valittanut, että mallasjuomain myyntioikeuksia myönnettäessä ei ollut riittävää huomiota pantu hänen lausuntoonsa ja Kaupunginvaltuusmiehiltä oli tämän johdosta vaadittu selitystä, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet vastaukseksi ilmoittaa seuraavaa:

Poliisimestarin
valitus mallas-
juomain myynti-
oikeuksien
myöntämisestä.

„Tarkoituksena mallasjuomain myyntiä ja anniskelua koskevalla Keisarillisella asetuksella tammikuun 24 päivältä 1902 on vakuuttaa Kaupunginvaltuusmiehille suurin vaikutusvalta mallasjuomain myynnin järjestämisessä. Niinpä ei saa 1 §:n mukaan panimoa rakentaa kaupunkiin ilman Kaupunginvaltuusmiesten suostumusta ja 2 §:n mukaan on Maistraatin hankittava Kaupunginvaltuusmiehiltä lausunto siitä kuinka monta oikeutta mallasjuomain noudettavaksi myymiseen on, paitsi panimoille kuuluvaa oikeutta, myönnettävä aina kaksi vuotta kestäväksi ajanjaksoksi, sekä siitä missä osissa kaupunkia sellaisia myyntipaikkoja ei saa olla. Myyntipaikkojen lukua ei saa missään tapauksessa määrätä korkeammaksi kuin Kaupunginvaltuusmiehet ovat sopivaksi katsoneet.

¹⁾ Kpvn pain. asiak. N:o 16. — ²⁾ Kpvn pöytäk. syysk. 8 p. 2 §.

Oikeuksia myönnettäessä on Maistraatin hankittava lausunto Kaupunginvaltuusmiehiltä. Kaupungeissa, joissa on Poliisikamari, on Maistraatin hankittava senkin lausunto. Mutta siihen että Kaupunginvaltuusmiehet lausuntoa antaessaan millään tavalla olisivat riippuvaisia siitä mitä mieli-pidettä Poliisikamari on hakijain sopivaisuudesta tahi sopimattomuudesta, ei asetuksessa ole vähintäkään tukea. Poliisimestarin valitus siitä, että Kaupunginvaltuusmiehet eivät ole panneet riittävää huomiota hänen lausuntoonsa, on sitäkin aiheettomampi kun asetus ei edes edellytä, että Kaupunginvaltuusmiesten tarvitsee ottaa selvä Poliisimestarilta myöskin pyydetystä lausunnosta; ja yhtä aiheeton on myöskin hänen vaatimuksensa, että Maistraatti hakemuksia käsitellessään ei saisi poiketa hänen mieli-piteestään.

Väkiviinajuomain paljottain myyntioikeudet.

Aktiebolaget H. Fryckman Osakeyhtiön hakemuksen johdosta, joka koski oikeutta väkiviinajuomain paljottain myyntiin, päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet nojautuen tähän kuuluvain asiain käsittelyä varten asetetun erikoisen valiokunnan ehdotukseen, ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut mitään muistuttamista hakemusta vastaan.

Oikens väkiviinajuomain vähittäinmyyntiin.

Äsken mainitun valiokunnan ehdotuksesta puolsivat ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet väkiviinajuomain vähittäinmyynti-oikeuden myöntämistä: Kauppias Wasilij Pletschikoffille kauppatoiminimi N. Pletschikoffin omistajana (Kauppiaanleski Katharina Pletschikoffin sijasta), Aktiebolaget H. Fryckman Osakeyhtiölle, rouva Hilda Nathalia Fryckman johtajana (toiminimi Bröder Popoffin sijasta), toiminimelle Aktiebolaget Gösta Sundmans Vinkällare och Spirituosaaffär sekä Konttoristi R. Rudolphille (Leskirouva A. Rudolphin sijasta).

Väkiviinajuomain anniskelu oikeudet.

Tehtyjen väkiviinajuomain anniskelu-oikeutta koskevain hakemusten johdosta puolsivat Kaupunginvaltuusmiehet edellä mainitun erikoisen valiokunnan ehdotuksesta sellaisia oikeuksia: Ravintoloitsija G. A. Weckströmille talossa N:o 6 Vilhonkadun varrella ³⁾; Ravintoloitsija Carl Söderströmille kesäkuun 1 päivästä 1903 kesäkuun 1 päivään 1904 ⁴⁾; Tallimestari Carl Ducanderille syyskuun 1 päivästä 1903, niin kauvaksi kun sirkkusnäytäntöjä pidetään talossa N:o 4 Siltasaarenkadun varrella ⁵⁾.

Rohdoskauppa-oikeudet.

Lääninhallituksen lähetekirjelmän ja niiden mukana seuranneiden hakemusten johdosta luvan myöntämisestä rohdoskaupan harjoittamiseen,

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 15 p. 21 §. — ²⁾ S:n s:n maalisk. 10 p. 5 §; syysk. 29 p. 27 ja 30 §§; jouluk. 1 p. 10 §. — ³⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 7 §. — ⁴⁾ S:n s:n huhtik. 21 p. 24 §. — ⁵⁾ S:n s:n syysk. 8 p. 39 §.

joita olivat tehneet Rohdoskauppa-apulainen Th. V. Ekholm, Apteekkari Axel Alexander Haglund ja Kauppias Emil Durchman Apteekkari Johan Edvard Jurvelius johtajana, päättivät ¹⁾ Kaupunginvaltuusmiehet ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut tiedossaan mitään, joka voisi aiheuttaa mainittujen hakemusten hylkäämisen.

Maistraatin kautta saapuneiden Lääninhallituksen lähetekirjelmän ja niiden mukana seuranneiden hakemusten johdosta, joita olivat tehneet valokuvaajat K. E. Schultz ja B. H. Törnroos sekä kauppias Ida Aurora Holmgren oikeudesta harjoittaa myrkyllisten tavarain kauppaa, päättivät ²⁾ Kaupunginvaltuusmiehet ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut mitään muistuttamista hakemuksia vastaan.

Oikeus myrkyllisten aineiden kauppamiseen.

Aktiebolaget Finska Auktionsverket Suomen Huutokauppaliike Osa-keyhtiön Maistraatille tekemän hakemuksen johdosta saada lääninkanslisti Johan Ahlgrenin johtamana harjoittaa huutokauppaliikettä sekä Huutokaupanvälittäjän August Ferdinand Åkerbergin samallaisen hakemuksen johdosta päättivät ³⁾ Kaupunginvaltuusmiehet valmistusvaliokunnan ehdotuksesta ilmoittaa, ettei Valtuustolla ollut hakemuksia vastaan mitään muistuttamista.

Oikeus huutokauppaliikkeen pitämiseen.

Sen johdosta että Kaupunginvaltuusmiehiltä oli läänin Kuvernöörin lähetekirjelmällä vaadittu lausuntoa toiminimen „Aktiebolaget Helsingfors Biljardsalonger & Kägelbanor“ hakemuksesta saada asettaa neljä uutta biljardia, päättivät ⁴⁾ Kaupunginvaltuusmiehet ilmoittaa ettei Valtuustolla ollut tiedossaan mitään, joka voisi aiheuttaa hakemuksen hylkäämisen.

Hakemus saada pitää biljardeja.

Seitsemässä tapauksessa Kaupunginvaltuusmiehet puolsivat Suomen kansalaisoikeuksien myöntämistä ⁵⁾ ulkomaalaisille ja 26 tapauksessa luvan myöntämistä kaupan tahi muun elinkeinon harjoittamiseen ⁶⁾.

Kansalais- ja elinkeino-oikeushakemukset.

Sen johdosta että Pietarin hallituskaupungista oli saapunut Kaupunginvaltuusmiesten puheenjohtajalle ja kaupungin kunnallispuhemies-tarille kutsumukset hallituskaupungin toukokuun 29 päivänä pidettävään kaksisatavuotis-riemujuhlaan, päättivät ⁷⁾ Kaupunginvaltuusmiehet puheen-

Pietarin 200 vuotisriemujuhla.

¹⁾ Kpvn pöytäk. toukok. 5 p. 15 § sekä syysk. 8 p. 41 ja 42 §§. — ²⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 10 § ja huhtik. 21 p. 17 § — ³⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 11 § ja toukok. 26 p. 4 §. — ⁴⁾ S:n s:n jouluk. 1 p. 15 §. — ⁵⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 23 §; toukok. 5 p. 10 ja 11 §§; syysk. 8 p. 22 ja 40 §§; marrask. 10 p. 24 § ja jouluk. 1 p. 14 §. — ⁶⁾ S:n s:n tammik. 20 p. 1, 2 ja 3 §§; helmik. 17 p. 16 ja 17 §§; maalisk. 17 p. 14 §; maalisk. 31 p. 2 §; huhtik. 21 p. 18, 19, 20, 21, 22 ja 23 §§; toukok. 5 p. 13 §; syysk. 8 p. 17, 18, 19, 20 ja 21 §§; syysk. 29 p. 15 §; marrask. 10 p. 25 §; jouluk. 1 p. 16, 17 ja 18 §§; jouluk. 15 p. 11 ja 12 §§. — ⁷⁾ S:n s:n toukok. 26 p. 39 §.

johtajansa kautta lähettää onnittelusähkösanoman Pietarin kaupunginhallitukselle.

K. Antellin
erojaispuhe.

Puhe, jonka Kaupunginvaltuusmiesten puheenjohtaja, översti K. Antell piti jättäessään ¹⁾ puheenjohtajantoimen, kuului seuraavasti: „Hyvät herrat. Tämän istunnon päättyessä ovat pääkaupungin herrat valtuusmiehet lopettaneet istuntonsa tältä nyt pian päättyvältä vuodelta, ja monelta meistä päättyy myöskin nyt samalla se toimi, joka valitsijain luottamuksen kautta on meidän osaksemme tullut. Missä määrin me olemme onnistuneet tämän suuren yhteiskunnan laillisina edustajina täyttämään ne vaatimukset, joita maan pääkaupungilla on oikeus asettaa luottamusmiehillen, sitä me emme voi arvostella. Mutta yhden asian, hyvät herrat, me kuitenkin voimme todistaa ja se on se, että me kaikissa käsittelyisämme olemme pitäneet voimassa olevaa lakia parhaimpana ja ainoana ojennusnuoranamme ja että me sen nojalla parhaan ymmärryksemme mukaan olemme koettaneet täyttää kansalaisvelvollisuuttamme, sellaisena kuin se on viitottu kaupunkien kunnallisasetuksessa, s. o. siinä laajuudessa ja samalla kertaa niillä rajoituksilla, jotka siinä on tehty. Tietoisina siitä voimme me olla varmat aina voivamme tästä yhteisestä työstämme säilyttää sen muiston että olemme velvollisuutemme täyttäneet.

Hyvät herrat! Kun minulle on suotu se kunnia että useana vuonna olen saanut johtaa kaupunginvaltuusmiesten neuvotteluja ja kun nyt kuulun niiden joukkoon, jotka tulevat vaalituusmiestoimesta eroamaan sallittaneen minun herroille valtuusmiehillä lausua sydämmelliset kiitokseni kaikesta siitä hyväätahtoisuudesta, siitä luottamuksesta ja siitä kärsivällisyydestä, joka tänä aikana on osakseni tullut. Samalla kun jätän tämän valtuusmiesten useilla vaaleilla minulle annetun luottamustoimen pyydän saada edelleenkin olla sulettuna herrojen ystävälliseen suosioon.

Valtuusmiehet
vuoden ku-
luessa.

Vuoden valtuusmiehet olivat: Översti K. Antell (puheenjohtaja), pankinjohtaja A. Norrmén (varapuhj.), kauppias M. Hallberg, kauppias Hj. Schildt, esittelijäsihteeri F. Stjernvall, lakitieteentohtori K. J. Ståhlberg, filosofiantohtori S. Ingman, levyseppä G. W. Sohlberg, pankinjohtaja E. Schybergson, pankinjohtaja Th. Wegelius, Senaattori A. Nybergh, toimittaja E. Erkkö, lakitieteen tohtori A. Lille (osan vuodesta), senaattori L. Clouberg, ylitirehtööri A. Gripenberg (osan vuodesta), professori J. W. Runeberg, kauppias P. Sinebrychoff, senaattori L. Homén, protokollasihteeri A. Aminoff, arkkitehti H. Lindberg, professori T. Homén, kirjaltaja

¹⁾ Kpvn pöytäk. jouluk. 22 p. 20 §.

E. Tötterman (osan vuodesta), tohtori O. Heikel, laamanni T. J. Boisman (osan vuodesta), senaatin kamreeri R. Erenius, pankinjohtaja C. Cronstedt, senaattori A. Ramsay, professori G. Nyström, oikeusneuvosmies A. Nyberg, sihteeri E. Castrén, faktori R. Drockila (osan vuodesta), maisteri J. Cygnaeus, asianajaja F. Jansson, pankinjohtaja L. von Pfaler, professori Hj. v. Bonsdorff, senaattori K. F. Ignatius, yliinsinööri K. Snellman (osan vuodesta), insinööri A. Engström, tehtailija K. V. Bergman, professori F. Gustafsson, insinööri G. Zitting, kauppias J. Tallberg, professori C. E. Holmberg, konsuli K. Stockmann, tohtori A. af Forselles, kauppias A. Palmroos, kirvesmies J. A. Hägglund (osan vuodesta), dosentti K. Grotenfelt, professori H. Holsti, (valittu herra Lillen tilalle), lehtori G. Borenius (herra Gripenbergin tilalle), levyseppä H. H. Karsten (herra Drockilan tilalle), kauppias V. Rydman (herra Snellmanin tilalle), maalari A. Ingman (herra Hägglundin tilalle), kauppias K. H. Renlund (herra Töttermanin tilalle) ja kirjaltaja F. E. Pettersson (herra Boismanin tilalle).

Kaupunginvaltuusmiehet kokoontuivat vuoden kuluessa 19 kertaa. Kaupunginvaltuuston istunnot, pöytäkirjat ja kirjeet.

Valtuuston pöytäkirjan pykälän luku teki 504 ja kirjeiden luku, jotka Valtuuston puolesta lähetettiin, nousi 393:een.

II. Rahatoimikamari.

Koska tärkeimmät niistä asioista, joita Rahatoimikamari on käsitellyt, ovat mainitut edellisessä osastossa, otetaan tähän ainoastaan seuraavat:

Tonttien
myynti.

a) Kaupungin kiinteän omaisuuden hallintoa koskevat asiat.

Osaksi erinäisten Kaupunginvaltuuston antamain ja edellä kosketeltujen valtuutusten, osaksi sen oikeuden nojalla, joka Rahatoimikamarilla ohjesääntönsä mukaan on julkisella huutokaupalla myydä kaupungin omistamia käyttämättömiä tontteja, möi Rahatoimikamari vuoden kuluessa jälempänä mainitut asunto- ja tehdastontit, joista Rahatoimikamari kaupungin puolesta antoi kauppakirjat, sittenkuin niistä määrättyt kauppahinnat oli joko rahassa maksettu taikka suoritettu antamalla tonttiin kiinnitettyjä velkakirjoja.

Kortteli N:o	Tontti N:o	Katu	Ostaja	Tontin ala m ²	Yksikkö-hinta Smf.	Kauppahinnan määrä Smf.
318	1	4:s linja Kalliassa	Merikapteeni F. S. Fock	1,359,443	17	23,110 53
310	33	2:nen linja	Kauppaneuvos L. Borgström	1,734,600	12	20,815 20
126	12	Vuorimiehen-	Tehtailija G. V. Sohlberg	1,748,643	—	33,300 —
301	4	Oiko-	Asunto-osakeyhtiö „Hoppet“	1,104,426	—	17,700 —
301b	2	Hämeen-	Peltiseppä K. Kallio	1,832,525	25	45,813 13
283	2	Sörnäisten rantatie	Finska Elektriska Aktiebolaget . . .	4,000,500	6	24,003 —
161	6	Kauppiaan-	Kansakoulunopettaja E. V. Ponkala	1,106,000	20	22,120 —
368	15	Fredriksbergin-	Sörnäisten halko- ja puutavaraliike osakeyhtiö	3,062,000	—	22,875 —
185	26	Huvila-	Rakennusmestari E. Haavisto	462,999	—	8,980 —
368	11	Fredriksbergin-	Kauppias K. O. Saxelin	3,989,039	—	33,100 —
182	2	Kapteenin-	Kauppias E. Almqvist	691,740	22	15,218 28
182	12	Meri-	Sama	686,560	—	15,500 —
182	14	S:n	Sama	681,520	—	19,900 —
318	7	4:s linja	Tehtailija K. A. Sandström vajaval- taisten lastensa puolesta	1,723,413	12	20,680 96
161	7	Linnan-	Rakennusosakeyhtiö „Borg“	1,122,007	30	33,660 21

368	13	Fredriksbergin-	Leipurimestari F. E. Svensson	3,305,305	6	—	19,831	83
368	34	Flemmingin-	Sama	3,283,813	6	50	21,344	78
312	2	4:s linja	G. F. Stockmann Aktiebolag	1,694,940	18	—	30,508	92
355	9	Kristiinan-	Kauppias E. B. Ek	1,007,00	12	—	12,084	—
126	14	Vuorimiehen-	Sementtityömies K. Suo	1,757,769	22	—	38,670	92
161	4	Kauppiaan-	Kiinteistöosakeyhtiö „Kolmio“ . . .	1,106,00	20	—	22,120	—
129	18	Pietarin-	Kirjaltaja M. Hagert	1,316,073	25	—	32,901	83
129	8	S:n	Muurarit J. V. Taiminen ja Juho Eronen	1,842,430	32	—	58,957	76
161	5	Linnan-	Osakeyhtiö „Borg“	1,099,035	—	—	30,210	—
161	12	Kauppiaan-	Rakennusmestari J. G. Rosenberg . .	1,063,537	—	—	30,500	—
126	18	Vuorimiehen-	Osakeyhtiö „Leppälä“	1,952,775	20	—	39,055	50
60	4	Rata-	Suomen Valtiovarasto	1,086,222	28	—	30,414	22
60	6	S:n	S:n	884,120	30	—	26,523	60
321	1	Wallinin kuja	Rakennusmestari M. Sundqvist . . .	1,209,00	12	—	14,508	—
307	7	2:nen linja	Kauppias A. Sitinskij	1,604,499	15	—	24,067	48
180	12	Kapteenin-	Toiminimi Chr. Jakobsen & Söner . .	787,500	16	50	12,993	75
180	14	S:n	S:n	787,500	16	50	12,993	75
180	16	S:n	S:n	787,500	16	—	12,600	—
180	19	Pietarin-	S:n	777,420	21	—	16,325	82
180	21	S:n	S:n	691,160	21	—	14,514	36
348	12	Vaasan-	Talonomistaja O. R. Aspelin	992,670	10	—	9,926	70
159	5	Vyö-	Suomen Valtiovarasto	1,612,875	26	—	41,934	75
159	7	S:n	S:n	1,298,197	26	—	33,753	12
140	20	Siltavuori	Keisarillinen Aleksanderin Yliopisto .	1,721,050	20	—	34,421	—
128	7	Pietarin-	Rakennustoimisto Nyberg & Löppönen	1,485,581	31	—	46,053	01
362	1	Porvoon-	Helsingin Työväen Rakennusosakeyh.	1,225,540	13	—	15,932	02
362	3	S:n	S:n	1,157,450	9	—	10,417	05
362	5	S:n	S:n	1,592,500	13	—	20,702	50
362	7	S:n	S:n	1,592,500	13	—	20,702	50
362	9	S:n	S:n	1,417,500	13	—	18,427	50
362	30	Fredriksbergin-	S:n	1,448,014	11	—	15,928	15
362	32	S:n	S:n	1,463,716	10	—	14,637	16
362	34	S:n	S:n	1,276,075	11	—	14,036	83
362	36	S:n	S:n	1,438,675	13	—	19,521	78
362	28	Flemmingin-	S:n	1,141,325	10	—	11,413	25
185	25	Pietarin-	Arkkitehti J. Stenbäck	543,416	14	—	7,607	82

Vuokralle an-
nettuja tiloja.

Kaupunginvaltuuston osaksi vuoden kuluessa, osaksi ennemmin teke-
mään päätösten nojalla teki Rahatoimikamari vuokrasopimuksia kaupungin
maasta seuraavissa tapauksissa:

N:o kartassa	Tilan nimi	Ala m ²	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Pohjavero Hl	Vuoni- nen raha- maksu Fmg.
—	<i>Dal</i> , tontti litt. A.	—	Bogdanoffin perilliset ¹⁾	1908 jouluk. 31	—	60 —
—	<i>S:n</i> s:n s:n B.	—	Rouva H. S. Bergman ¹⁾	1908 " "	—	75 —
—	<i>S:n</i> s:n s:n C.	—	Leskirouva A. S. Holmgren ¹⁾	1908 " "	—	50 —
—	<i>S:n</i> s:n s:n D.	—	Bogdanoffin perilliset ¹⁾	1908 " "	—	150 —
—	<i>Kaavi</i> , tonttipaikka	—	Apteekkari A. Lindström ¹⁾	1908 " "	—	400 —
—	<i>Meilansi</i> , tonttip.	—	Inspektori V. Lindström ²⁾	1912 lokak. 1	—	100 —
—	<i>S:n</i> palsta Tulli- niittyä	—	Sama ²⁾	1912 " "	—	75 —
—	<i>S:n</i> tonttipaikka	—	Työmies K. G. Dubb ³⁾	1912 " "	—	60 —
—	<i>S:n</i> palsta Tulli- niittyä	—	Sama ³⁾	1912 " "	—	100 —
—	<i>S:n</i> tonttipaikka	—	Huvilanomistaja J. Jakobsson ⁴⁾	1912 " "	—	100 —
—	<i>Salli</i> , tonttipaikka	—	Leskirouva K. Popoffin perill. ¹⁾	1908 jouluk. 31	—	300 —
—	<i>Södervik</i> , asunto- tontti litt. A.	—	Rouva E. Sergejeff ⁵⁾	1908 " "	—	600 —
—	<i>S:n</i> s:n s:n B.	—	Puutav.-kaupp. J. A. Jansson ⁵⁾	1908 " "	—	400 —
—	<i>S:n</i> alue litt. D.-E.	—	Sahanomistaja J. O. Norbäck ⁵⁾	1908 " "	—	500 —
—	<i>Sörnäinen</i> , varasto- paikat N:ot 2 ja 11 tilalla N:o 21	—	Merikapteeni W. A. Svensson ⁶⁾	1908 " "	—	450 —
—	<i>S:n</i> ravintolatontti palsta A.	—	Aktiebolaget Parviainen & C:o Osakeyhtiö ⁷⁾	1911 " "	—	600 —
—	<i>S:n</i> s:n asuntopalsta B.	—	Sama ⁷⁾	1907 " "	—	400 —

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 24 p:ltä jouluk. 10 §. — ²⁾ S:n s:n 2 p:ltä tammik. 19 §. — ³⁾ S:n
s:n 2 p:ltä tammik. 20 §. — ⁴⁾ S:n s:n 2 p:ltä tammik. 21 §. — ⁵⁾ S:n s:n 24 p:ltä jouluk.
8 §. — ⁶⁾ S:n s:n 24 p:ltä jouluk. 9 §. — ⁷⁾ S:n s:n 15 p:ltä tammik. 28 §.

Niinikään Kaupunginvaltuuston osaksi vuoden kuluessa osaksi en- Vuokraoikeuden
nemmin tekemän päätöksen nojalla myönnettiin pitennetty käyttö- tahi
vuokraoikeus seuraaviin tiloihin: pitennys.

Tilan nimi	Vuokramies	Pitennetty vuokra-aika		Vuokra- maksu Mmk.	Pohjavero hl. ruukia
		mistä	mihin		
<i>Dal</i> , huvilatila	Leskirouva O. Korelin ¹⁾ . . .	1903 tammik. 1	1903 jouluk. 31	384	8,218
<i>Kaavi</i> , s:n	Apteekkari A. Lindström ¹⁾ .	1903 " "	1903 " "	520	8,930
<i>Kinnekulle</i> , s:n N:o 56 a	Merikapteeni K. M. Björklund ²⁾	1902 " "	1922 " "	125	0,773
<i>Meilansi</i> , huvila N:o 11	Apteekkari O. Durchman ³⁾ }	1923 " "	1932 " "	100	—
		1933 " "	1942 " "	120	—
<i>S:n</i> asuinhuvi- N:o 27, Bockholmen	Filosofianmaist. B. Grönlund ⁴⁾ }	1923 " "	1932 " "	75	—
		1933 " "	1942 " "	90	—
<i>Rajasaari</i> , N:o 133 huvilapalsta N:o 2	Kamreeri H. Hellner ⁵⁾ . . . }	1924 " "	1933 " "	281	25
		1934 " "	1943 " "	337	50
<i>Salli</i> , huvilatila	Leskirouva K. Popoffin perill. ¹⁾	1903 " "	1903 " "	572	5,705
<i>Savila</i> , s:n	Puutarhuri W. Schoschkoff ¹⁾ .	1903 " "	1903 " "	1,144	12,341

Enemmän tilapäisen luontoisia vuokrasopimuksia kaupungille kuulu- Tilapäisiä vuok-
vista pienemmistä, osaksi viljelykseen, osaksi varastopaikaksi y. m. sovel- rasopimuksia.
tuvista paikoista teki Rahatoimikamari sitä paitsi lyhemmäksi ajaksi seu-
raavissa tapauksissa:

Vuokrapaikka	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Vuokra- maksu Mmk.	Muist.
<i>Haapaniemen alue</i> , hevos- haka	Leipuri J. Schirejeff ⁶⁾	kesällä 1903	30	kerran
<i>S:n</i> , kasvum. varastopaikk.	Kunnallisneuv. F. W. Grönqvist ⁷⁾	1903:n loppuun	15	kaikkiaan kuukaud.
<i>Hakaniem. tori ja Hakan.</i> <i>rantakatu</i> , varastopaikk.	Kunnallisneuv. F. W. Grönqvist ⁷⁾	"	30	"
<i>Hietalahden pohjoin. ran-</i> <i>takatu</i> , kioskinpaikka	Vesitehtailija E. V. Salenius ⁸⁾ . .	6 kuuk. irtis.	50	vuodelta

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 15 p:ltä tammik. 22 §. — ²⁾ S:n s:n 15 p:ltä tammik. 23 §. — ³⁾ S:n s:n 22 p:ltä tammik. 8 §. — ⁴⁾ S:n s:n 15 p:ltä lokak. 2 §. — ⁵⁾ S:n s:n 22 p:ltä tammik. 5 §. — ⁶⁾ S:n s:n 7 p:ltä toukok. 4 §. — ⁷⁾ S:n s:n 12 p:ltä marrask. 29 §. — ⁸⁾ S:n s:n 10 p:ltä syysk. 18 §.

<i>Hietaniemi</i> , bentsinin varastopaikka	Kauppias Julius Tallberg ¹⁾ . . .	6 kuuk. irtis.	60	vuodelta
<i>Humbleberg</i> , niittyp. litt. C.	Ruuanpitäjä A. Åhman ²⁾	3 " "	400	"
<i>Hörneberg</i> , tila litt. C.	Työmies J. Alander ³⁾	6 " "	300	"
<i>I. Viertotie</i> , kauppakojun paikka	Kauppias O. Parkkinen ⁴⁾	1904:n loppuun	25	"
<i>S:n</i> s:n	Neitsyt A. L. Eerikintytär ⁵⁾ . .	toistaiseksi	10	"
<i>S:n</i> s:n	Myyjätär A. S. Juhontytär ⁶⁾ . .	"	10	"
<i>S:n</i> s:n	Työmiehenvaimo E. K. Forsström ⁷⁾	"	10	"
<i>Janssonin viljelykset</i> , osia tilasta	Leski M. W. Andersson ⁸⁾	vuonna 1903	60	"
<i>Kallio</i> , kauppakojun paikka	Aliupseerinleski M. Nikiforoff ⁹⁾ .	toistaiseksi	24	"
<i>Kortteli</i> N:o 127, varastopaikka	Rakennusosakeyhtiö Joukkola ¹⁰⁾ .	2 kuuk. irtis.	15	kuukaud.
<i>S:n</i> N:o 129 s:n	S:n Tellus ¹¹⁾ . .	1903 vuod. lopp.	40	"
<i>S:n</i> N:o 140 s:n	K. Aleksanderin Yliopisto ¹²⁾ . . .	toistaiseksi		maksutta
<i>Laihurink.</i> , varastopaikka	Rakennusmestari J. A. Blomqvist ¹³⁾	2 kuuk. irtis.	25	kuukaud.
<i>S:n</i> s:n tontilla N:o 25 korttelissa N:o 185	Asuntoosakeyhtiö Koivu ¹⁴⁾	2 " "	10	"
<i>Leppäsuu</i> , kiven varasto- ja valmistuspaikka	Kivityömies J. E. Forsman ¹⁵⁾ . .	2 " "	3	"
<i>S:n</i> huvilatila N:o 68 d. alue	Puutarhuri M. G. Stenius ¹⁶⁾ . . .	3 " "	60	vuodelta
<i>Ljusarsaari</i> , vajan paikka	Kalastaja A. Malmberg ¹⁷⁾	toistaiseksi	10	"
<i>Luotsinkatu</i> , varastopaikka tontilla N:o 16 korttelissa N:o 149	Työväenasuntoosakeyht. Koitto ¹⁸⁾	2 kuuk. irtis.	15	kuukaud.
<i>S:n</i> s:n tontilla N:o 14 korttelissa N:o 149	Osakeyhtiö Högberg ¹⁹⁾	2 " "	20	"
<i>S:n</i> s:n tontilla N:o 9 korttelissa N:o 146	Rautat.kirjanp. O. M. Massinen ²⁰⁾	2 " "	20	"
<i>Läntinen Rantakatu</i> , varastopaikka pakkahuoneen pihalla	Rakennusmestari H. E. Lohman ²¹⁾	1 " "	40	"

1) Rhtkn pöytäk. 20 p:ltä elok. 11 §. — 2) S:n s:n 22 p:ltä toukok. 4 §. — 3) S:n s:n 9 p:ltä huhtik. 13 §. — 4) S:n s:n 3 p:ltä syysk. 6 §. — 5) S:n s:n 22 p:ltä lokak. 5 §. — 6) S:n s:n 22 p:ltä lokak. 8 §. — 7) S:n s:n 29 p:ltä lokak. 7 §. — 8) S:n s:n 23 p:ltä huhtik. 8 §. — 9) S:n s:n 11 p:ltä kesäk. 5 §. — 10) S:n s:n 7 p:ltä toukok. 3 §. — 11) S:n s:n 12 p:ltä marrask. 29 §. — 12) S:n s:n 19 p:ltä marrask. 18 §. — 13) S:n s:n 11 p:ltä kesäk. 4 §. — 14) S:n s:n 9 p:ltä heinäk. 19 §. — 15) S:n s:n 10 p:ltä syysk. 1 §. — 16) S:n s:n 14 p:ltä toukok. 6 §. — 17) S:n s:n 24 p:ltä syysk. 5 §. — 18) S:n s:n 8 p:ltä tammik. 4 §. — 19) S:n s:n 26 p:ltä maalisk. 9 §. — 20) S:n s:n 23 p:ltä huhtik. 15 §. — 21) S:n s:n 12 p:ltä maalisk. 19 §.

<i>Läntinen Rantakatu</i> , varastopaikka pakka- huoneen pihalla	Kauppaneuvos Lars Krogius ¹⁾ . .	1 kuuk. irtis.	40	kuukaud.
<i>L. Viertotie</i> kauppak. paik.	Suutarinvaimo K. S. Slischeffsky ²⁾	toistaiseksi	10	vuodelta
<i>S:n</i> s:n	Merikapteeni K. A. Björklund ³⁾	"	35	"
<i>S:n</i> s:n	Puusepänavaimo K. V. Lehtinen ⁴⁾	"	10	"
<i>Malmi</i> , pohjoisosa huvilaan N:o 43 kuuluvaa aluetta	Veturinkulettaja K. A. Hästesko ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	20	"
<i>S:n</i> eteläosa samaa	Kivityömies G. A. Johansson ⁵⁾ .	6 " "	30	"
<i>Merisatama</i> , juomavesisäi- liön paikka	Asioitsija C. Krook ⁶⁾	2 " "	60	"
<i>S:n</i> varastopaikka	Suomen Puutavara-asioimisto ⁷⁾ .	3 " "	100	kuukaud.
<i>Meritori</i> , varastopaikka	Vakuutusosakeyhtiö Kaleva ⁸⁾ . .	2 " "	25	"
<i>Näkinkuja</i> , lisäalue täyto- maalla	Kunnallisneuv. F. W. Grönqvist ⁹⁾	1903:n loppuun	85	"
<i>Porthanink.</i> , varastopaikka tontilla N:o 1 korttelissa N:o 301 b	Vaskiseppä K. Kallio ¹⁰⁾	2 kuuk. irtis.	10	"
<i>Porvoon- ja Viipurinkadut</i> , risteyks. varastopaikka	Työväenasunto-osakeyhtiö Aho ¹¹⁾	lokak. loppuun	10	"
<i>Rosavilla</i> , hevoshaka sekä 3 sarkaa	Tallimestari K. J. Löfgren ¹²⁾ . .	vuonna 1903	105	vuodelta
<i>S:n</i> s:n puutarha-alue	Puutarhuri F. Sundstén ¹³⁾	S:n	60	"
<i>Ruoholahdenranta</i> , kaup- pakojuun paikka	Räätälinvaimo S. A. Hägglund ¹⁴⁾	toistaiseksi	25	"
<i>Stuurenkatu</i> , varastopaik- ka kortt. N:o 390 luona	Sörnäisten Halko ja Puutavara- liike Osakeyhtiö ¹⁵⁾	3 kuuk. irtis.	30	kuukaud. kerran
<i>Surutoin</i> , pelto	Vuokra-ajuri A. Berndtson ¹⁶⁾ . .	vuonna 1903	100	kaikkiaan
<i>Sörnäisten lastauspaikka</i> , kauppakojuun paikka	Työmiehenvaimo K. Wikman ¹⁷⁾ .	toistaiseksi	60	vuodelta
<i>Tehtaankatu</i> , varastopaik- ka tontilla N:o 17 kort- telissa N:o 126	Asuntoosakeyhtiö Koivu ¹⁸⁾	2 kuuk. irtis.	15	kuukaud.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 23 piltä huhtik. 43 §. — ²⁾ S:n s:n 15 piltä tammik. 7 §. — ³⁾ S:n s:n 5 piltä maalisk. 20 §. — ⁴⁾ S:n s:n 30 piltä huhtik. 10 §. — ⁵⁾ S:n s:n 12 piltä marrask. 28 §. — ⁶⁾ S:n s:n 3 piltä syysk. 12 §. — ⁷⁾ S:n s:n 3 piltä jouluk. 6 §. — ⁸⁾ S:n s:n 29 piltä lokak. 24 §. — ⁹⁾ S:n s:n 12 piltä marrask. 29 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 11 piltä kesäk. 9 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 24 piltä syysk. 16 §. — ¹²⁾ S:n s:n 29 piltä tammik. 5 §. — ¹³⁾ S:n s:n 15 piltä tammik. 2 §. — ¹⁴⁾ S:n s:n 8 piltä lokak. 8 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 8 piltä lokak. 9 §. — ¹⁶⁾ S:n s:n 13 piltä huhtik. 7 §. — ¹⁷⁾ S:n s:n 26 piltä marrask. 5 §. — ¹⁸⁾ S:n s:n 9 piltä heinäk. 19 §.

<i>Tilkka</i> , huvilapalsta litt. A. sekä Korpaksen pelto- ja metsämäki	Huvilanomistaja O. M. Massinen ¹⁾	3 kuuk. irtis.	60	vuodelta
<i>Tokantori</i> , varastopaikka	Rakennusmestari H. E. Lohman ²⁾	2 " "	12	kuukaud.
<i>Vallgård</i> , maapalsta	Kauppias Henrikssonin oikeudenomistajat ³⁾	6 " "	10	vuodelta
<i>S:n</i> kivilouhos	„Kooperatiivinen Kivityöntekijäin kiviteollisuus Osakeyhtiö“ ⁴⁾ . .	2 " "	25	"
<i>S:n</i> s:n	Kivenhakkaaja A. Fogelqvist ⁵⁾ .	3 " "	100	"
<i>Vanhakaupunki</i> , makasiinin ja pajan paikka	Insinööri S. Gräsbeck ⁶⁾	1 vuosi eteenp. toistaiseksi	50	"
<i>S:n</i> , vesikioski	Kauppiaanvaimo F. Koskinen ⁷⁾ .		25	vuodelta
<i>Vesisäiliönkatu</i> , paikka väliaikaisille uuneille lattiantäytteen kuivauttamista varten	Työväenasuntoosakeyhtiö Aho ⁸⁾ .	2 kuukautta	10	kuukaud.
<i>Vuorimiehenkatu</i> , varastopaikka tontilla N:o 16 korttelissa N:o 126	Sementtityömiies K. Suo ⁹⁾	2 kuuk. irtis.	10	"
<i>S:n</i> s:n tontilla N:o 18 korttelissa N:o 126	Työväenasunto-os.yht. Tuomisto ¹⁰⁾	2 " "	15	"

Paikkoja virvoitusjuomavauunille ja pienemmillä kaupakojuille.

Vuonna 1903 myönsi Rahatoimikamari kahdelletoista henkilölle oikeuden pitää osotetuilla paikoilla kaupungissa somia vaunuja ¹¹⁾ virvoitusjuomain tarjoilua varten 25 markan paikanmaksusta vuodelta ja vauunulta. Edelleen annettiin viidelletoista varattomalle henkilölle lupa eri paikoissa kaupunkiin yhdistetyillä mailla pitää maksutta pienempiä kaupakojuja ¹²⁾ kahvin, virvoitusjuomain, hedelmän y. m. myymistä varten.

Laidunmaan ja kaislikon korjuuoikeuden vuokralle antaminen.

Oikeuden kantaa maksuja kaupungin laidunmaan käyttämisestä ¹³⁾ antoi Rahatoimikamari pois kaikkiaan 90 markan korvauksesta sekä oikeu-

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 28 p:ltä toukok. 3 §. — ²⁾ S:n s:n 11 p:ltä kesäk. 6 §. — ³⁾ S:n s:n 27 p:ltä elok. 10 §. — ⁴⁾ S:n s:n 5 p:ltä helmik. 3 §. — ⁵⁾ S:n s:n 23 p:ltä huhtik. 10 §. — ⁶⁾ S:n s:n 12 p:ltä helmik. 19 §. — ⁷⁾ S:n s:n 7 p:ltä toukok. 2 §. — ⁸⁾ S:n s:n 29 p:ltä lokak. 1 §. — ⁹⁾ S:n s:n 7 p:ltä toukok. 5 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 26 p:ltä maalisk. 3 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 5 p:ltä maalisk. 20 §, 12 p:ltä maalisk. 22 §, 26 p:ltä maalisk. 4 §, 16 p:ltä huhtik. 7 §, 23 p:ltä huhtik. 2 §, 30 p:ltä huhtik. 8 §, 7 p:ltä toukok. 10 § ja 28 p:ltä toukok. 1 §. — ¹²⁾ S:n s:n 12 p:ltä maalisk. 21 §, 9 p:ltä huhtik. 3 ja 4 §, 23 p:ltä huhtik. 3 §, 30 p:ltä huhtik. 13 §, 14 p:ltä toukok. 10 §, 4 p:ltä kesäk. 3 §, 11 p:ltä kesäk. 7 §, 18 p:ltä kesäk. 2 ja 4 §, 25 p:ltä kesäk. 4 §, 2 p:ltä heinäk. 6 §, 3 p:ltä syysk. 3 § ja 22 p:ltä lokak. 6 §. — ¹³⁾ S:n s:n 12 p:ltä helmik. 25 § ja 30 p:ltä huhtik. 12 §.

den korjata heinänkasvua ¹⁾ erältä käyttämättömiltä alueilta sekä rannoilla olevan kaislikon ²⁾ yhteensä 375 markasta.

Maksutta antoi Rahatoimikamari kahdelle henkilölle luvan jälle kaupungin satama-alueella laittaa luistinratoja ³⁾ avattavaksi yleisön käytettäväksi.

Paikkoja luistinradoille.

Tehtyjen hakemusten ja esiintuodun saantiselvityksen johdosta hyväksyi Rahatoimikamari ne vuokransiirrot, joiden kautta allamainitut henkilöt ennemmin määrätystä vuokraudesta jälellä olevaksi ajaksi olivat hankkineet hallintoikeuden seuraaviin varsinaisen kaupungin ulkopuolella oleviin tiloihin:

Vuokraoikeuden siirto.

N:o	Tilan nimi	Uusi haltija
	<i>Forsbyn tila</i> Helsingin pitäjässä	Kauppias O. Levin ⁴⁾
	<i>Gumtähden säteritila</i> , osa maasta	Sama ⁵⁾
	<i>Hermanninkaupunki I:</i>	
	asuntotontti N:o 5 2:ssa k:ssa	Ratsutilallinen A. M. Holmström ⁶⁾
	” N:o 2 a 3:ssa ”	Kuormaajuri J. W. Ingman ⁷⁾
	” N:o 3 3:ssa ”	Kirvesmies E. Salo ⁸⁾
	” N:o 6 4:ssä ”	Huvilanomistaja O. F. Lundgren ⁹⁾
	” N:o 9 4:ssä ”	Sähkötekniikko K. N. Sturén ¹⁰⁾
	” N:o 2 9:ssä ”	Kauppias J. E. Ylistaro, valuri E. F. Lindbom ja Maalari H. G. Hamberg ¹¹⁾
	<i>Janssonin viljelykset</i> , tehdastontti	
	N:o 20	Osakeyhtiö Yhdistetyt Villatehtaat ¹²⁾
	<i>Kaivuhuone ja Kaivopuiston keilärata</i>	Kaivuhuoneen Ravintola Osakeyhtiö ¹³⁾
	<i>Kallio:</i>	
	Kolmas linja tontti N:o 18 . .	Leipurimestari E. Heinänen ¹⁴⁾
	Neljäs ” ” N:o 16 . .	Ratsutilallinen S. Koskinen ¹⁵⁾
	” ” ” N:o 22 . .	Leskivapaaherratar J. K. Mellin ¹⁶⁾

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 23 p:ltä huhtik. 7 §, 11 p:ltä kesäk. 3 § ja 18 p:ltä kesäk. 40 §. —

²⁾ S:n s:n 7 p:ltä toukok. 6 §, 30 p:ltä heinäk. 8 § ja 6 p:ltä elok. 4 §. — ³⁾ S:n s:n 3 p:ltä syysk. 14 §. ja 22 p:ltä lokak. 19 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 p:ltä tammik. 10 §. — ⁵⁾ S:n s:n 29 p:ltä tammik. 11 §. — ⁶⁾ S:n s:n 28 p:ltä toukok. 36 §. — ⁷⁾ S:n s:n 17 p:ltä syysk. 21 §. — ⁸⁾ S:n s:n 2 p:ltä huhtik. 17 §. — ⁹⁾ S:n s:n 15 p:ltä lokak. 29 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 23 p:ltä huhtik. 41 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 12 p:ltä marrask. 37 §. — ¹²⁾ S:n s:n 14 p:ltä toukok. 3 §. — ¹³⁾ S:n s:n 26 p:ltä maalisk. 26 §. — ¹⁴⁾ S:n s:n 17 p:ltä jouluk. 12 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 24 p:ltä jouluk. 15 §. — ¹⁶⁾ S:n s:n 12 p:ltä maalisk. 13 §.

<i>Malm</i> , huvila-alue N:o 43 C. . . .	Leipurimestari R. Brondin ¹⁾
<i>Meilansi:</i>	
asuntohuvi N:o 21	Kauppias O. V. Salin ²⁾
” N:o 27 Pukkisaari	Insinööri E. Ridderstad ³⁾
<i>Märr- eli Sundholman saari</i> N:o	
124, kaupungin osuus siitä . . .	Kauppias O. W. Strömberg ⁴⁾
<i>Sibyllankatu</i> , tontti N:o 1	Vapaaaherra A. von Kothen ⁵⁾
<i>Surutoin</i> , asuntotontti N:o 25 a.	Huvilanomistaja J. F. Peltonen ⁶⁾
<i>Toukola:</i>	
tontti N:o 7 5:ssä korttelissa . .	Vanginvartija G. N. Suominen ⁷⁾
” N:o 6 9:ssä ”	Veturinkuljettaja J. W. Kullberg ⁸⁾
” N:o 6 13:ssa ”	Kalastaja J. Karlsson ⁹⁾
<i>Vallgård:</i>	
asuntohuvi N:o 1 a	Neiti J. M. Turunen ¹⁰⁾
” N:o 2	Ent. kauppias A. K. Wikström ¹¹⁾
<i>Äs:</i>	
tehdastontti N:o 2 12:ssa kaup:os.	Tilanomistaja N. Breitenstein ¹²⁾
asuntotontti N:o 15	Kauppias K. A. Lindström ¹³⁾
” N:o 16 C.	Maanviljelijä S. A. Allén ¹⁴⁾
” N:o 16 E.	Vuokraajuri V. Gustafsson ¹⁵⁾

Uusien välikir-
jain tekeminen
Hermanninkau-
pungin ja Tou-
kolan vuokra-
miesten kanssa.

Kaupunginvaltuuston 22 p:nä huhtikuuta 1897¹⁶⁾ tekemän päätöksen nojalla teki Rahatoimikamari uudet vuokrasopimukset seuraavista Hermanninkaupungin ja Toukolan esikaupungeissa olevista asuntotonteista, nimittäin N:oista 3, 5, 6, 7, 2:ssa korttelista N:osta 7 3:ssa korttelista, N:osta 9 4:ssä korttelista, N:osta 4 5:ssä korttelissa ja N:osta 5 7:ssä korttelissa Hermanninkaupungissa I, N:osta 1 Hermanninkaupungin II 19:ssä sekä N:osta 10 Toukolan Rantakorttelissa.

Vapaamman
käyttöoikeuden
myöntäminen.

Sen johdosta että kaupungille kuuluvan Meilansin tilan maalla sijaitsevan asuntohuvilan N:o 15 vuokraaja oli anonut vuokramaallaan olevain rakennusten kiinnittämistä varten oikeutta kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa vuokraoikeutensa, myönsi Rahatoimikamari¹⁷⁾, Kaupunginvaltuuston 26 p:nä huhtikuuta ja 3 p:nä syyskuuta 1882 Rahatoi-

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 22 p:ltä tammik. 28 §. — ²⁾ S:n s:n 5 p:ltä helmik. 4 §. — ³⁾ S:n s:n 10 p:ltä jouluk. 32 §. — ⁴⁾ S:n s:n 17 p:ltä syysk. § 4. — ⁵⁾ S:n s:n 31 p:ltä jouluk. 20 §. — ⁶⁾ S:n s:n 22 p:ltä lokak. 4 §. — ⁷⁾ S:n s:n 22 p:ltä tammik. 43 §. — ⁸⁾ S:n s:n 10 p:ltä syysk. 31 §. — ⁹⁾ S:n s:n 17 p:ltä syysk. 21 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 13 p:ltä elok. 1 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 26 p:ltä maalisk. 10 §. — ¹²⁾ S:n s:n 29 p:ltä lokak. 3 §. — ¹³⁾ S:n s:n 17 p:ltä jouluk. 11 §. — ¹⁴⁾ S:n s:n 10 p:ltä syysk. 8 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 30 p:ltä huhtik. 11 §. ¹⁶⁾ Kts 1897 v:n kert. siv. 22. — ¹⁷⁾ Rhtkn pöytäk. 29 p:ltä lokak. § 4.

mikamarille sellaisten asiain ratkaisemiseen annetun valtuutuksen mukaan vapaamman käyttöoikeuden sanottuun vuokratilaan; hankkien samalla tavamukaisen ensimmäisen kiinnityksen tilaan vakuudeksi vuokramaksujen suorittamisesta, sen sijaan että tilasta menevät vuokramaksut aikasemmin olivat olleet turvatut takaussitoumuksen kautta.

Haapaniemellä, Siltavuorenlaiturilla, Ruoholahden ja Humallahden sekä Munkkisaaren salmen luona olevat kaupungin uimahuoneet antoi¹⁾ Rahatoimikamari kesäksi 1903 kaupunginrahastoon menevästä 150, 200, 730, 161 ja 36 markan korvauksesta Työmiehenvaimolle Johanna Lukanderille, Metallisorvarinvaimolle Karolina Lukanderille, Konttoristin vaimolle Ingeborg Töttermanille, leski Emilia Borgenströmille ja Ulkotyöntekijänvaimolle Elisabet Olinille ollen urakoitsijat velvolliset määrätystä mak-
susta, enintään 5 pennistä kerralta kultakin, pitämään uimahuoneita yleisön käytettävänä sekä antamaan kaupungin kansakoulujen oppilaiden ilmaiseksi tunnin ajan aamupäivällä ja tunnin ajan iltapäivällä käyttää uimahuoneita; ja urakoitsijain oli katsottava, että uimahuoneissa noudatettiin järjestystä, säädyllisyyttä ja puhtautta.

Kaupungin uimahuoneiden urakalle antaminen.

Helsingin Uimaseuran tekemästä kirjallisesta hakemuksesta antoi²⁾ Rahatoimikamari mainitulle seuralle kesäksi 1903 korttelin N:o 181 rannassa olevat uimahuoneet 600 markan maksusta ja muuten samallaisilla ehdoilla, kuin kesällä 1902 oli ollut voimassa.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönnettiin³⁾ kahdelle eri henkilölle oikeus jälle kaupungin satama-alueella Satamakonttorin tarkemman osotuksen mukaan laittaa luistinratoja ja antaa ne yleisön käytettäväksi.

Luistinratoja jäällä kaupungin satamissa.

Kahdeksassatoista tapauksessa myönnettiin⁴⁾ työväen- ja raittiusyhdistyksille lupa huvitilaisuuksia varten käyttää Hesperian puistoa. Suuri urheilukenttä Kaisaniemen puistossa annettiin⁵⁾ käytettäväksi voimisteluseura Ponnistuksen toimeenpanemaa yleistä urheilukilpailua varten ja toisessa tapauksessa koulunuorisolle toimeenpantavia urheilukilpailuja varten. Suomen Lähetysseura ja Luterilais-Evankelinen Seura saivat niinkään luvan⁶⁾ Eäintarhan n. s. Mäntymäellä panna toimeen vuosikokoustensa yhteydessä kansanjuhlia.

Paikka ulkoil-
massa pidettäviä
juhlapöytäkokouksia
ja huvitilaisuuksia
varten.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 14 p:ltä toukok. 1 § ja 28 p:ltä toukok. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 14 p:ltä toukok. 22 §. — ³⁾ S:n s:n 22 p:ltä lokak. 18 § ja 7 p:ltä jouluk. 16 §. — ⁴⁾ S:n s:n 5 p:ltä maalisk. 3, 4 ja 8—13 §§, 12 p:ltä maalisk. 6, 7, 10 ja 11 §§, 12 p:ltä maalisk. 14, 15, 16 ja 20 §§, 19 p:ltä maalisk. 6 § ja 26 p:ltä maalisk. 5 §. — ⁵⁾ S:n s:n 11 p:ltä kesäk. 2 § ja 25 p:ltä kesäk. 15 §. — ⁶⁾ S:n s:n 18 p:ltä kesäk. 38 § ja 25 p:ltä kesäk. 3 §.

Peruutettu
vuokrasopimus
koskeva tehdas-
tonttia N:o 15
Fredriksbergin-
kadun varrella
korttelissa N:o
368.

Syystä että Tehtailija Sven Strindberg, joka välikirjan kautta touko-
kuun 23 p:ltä 1901 oli saanut vuokraoikeuden tehdastonttiin N:o 15 Fred-
riksberginkadun varrella korttelissa N:o 368 30 vuoden ajaksi 842 markan
vuotuista vuokramaksua vastaan, senjälkeen ei ollut asettanut säädettyä
takuuta vuokrasta ja sittemmin oli selittänyt ei kykenevänsä senlaatuista
takuuta asettamaan sekä siitä syystä pyytänyt että vuokrasopimus pe-
ruutettaisiin ja että kaupunki ottaisi takaisin tontin, joka oli rakentamaton,
päätti ¹⁾ Rahatoimikamari, peruuttamalla puheenaolevan vuokrasopimuksen,
ottaa takaisin kaupungin käytettäväksi puheenaolevan tontin sekä vapa-
uttaa Tehtailija Strindbergin suorittamasta siitä vuokraa pitemmältä ajalta
kuin tammikuun 1 päivään 1903.

Unsi ruopan
sijoittamis-
paikka.

Rahatoimikamarille oli Rakennuskonttori tehnyt esityksen ²⁾ luvan
myöntämisestä uuden ruopan-sijoittamispaikan laittamiseksi siten että
eräs Sörnäisten niemen länsipuolella oleva alue täytettäisiin ja päätti Kamari,
saatuaan Satamakonttorin lausunnon asiasta, suostua sanottuun esitykseen.

Rautatieraitet
tehdastonteille
N:ot 3 ja 7 kort-
telissa N:o 367.

Puutavarankauppias E. Granfeltin tekemästä anomusta myönsi ³⁾
Rahatoimikamari tälle luvan laittaa tehdastonteille N:o 3 ja 7 korttelissa
N:o 367 12:ssa kaupunginosassa vievät rautatieraitet vaihteineen sillä
ehdolla että hakija omalla kustannuksellaan Rakennuskonttorin määrä-
yksen mukaan laittoi paikalle raitiotieylijenimenosilla sekä mahdollisesti sattu-
vassa tapauksessa korjaisi pois sanotut raiteet.

Väliaikaiset
raitet Sturen-
kadulla.

Sörnäisten halko- ja puutavaraliikeosakeyhtiön tekemästä pyynnöstä
ja Rakennuskonttorin puoltolauseen johdosta myönsi ⁴⁾ Rahatoimikamari ha-
kijalle luvan laittaa väliaikaiset kapeat rautatieraitet Sturenkatua pitkin
Sörnäisten satamaraiten ja tehdastontin Fredriksberginkadun N:o 15
väliille, kuitenkin sillä ehdolla että raide ja mahdollisesti tarvittavat yli-
menosillat laitettaisiin Rakennuskonttorin määräyksen mukaisesti, että
raide katuja tasoitettaissa tahi muita yleisiä töitä suoritettaessa tarpeellisessa
kohdin Konttorin käskystä muutettaisiin sekä että laitos kokonaisuus-
dessaan kuukauden kuluessa irtisanomisesta korjattaisiin pois.

Uusien myynti-
paikkojen laitta-
minen Hakaniemi-
men- ja Rauta-
tonttorille.

Rahatoimikonttorin tekemän ehdotuksen kahden myyntikorttelin si-
joittamisesta Hakaniemen torille, joista toinen oli aijottu elintarpeiden kaup-
paa, toinen rihkamatavarain kauppa varten, sekä seitsemän jalkine-kaup-
paa varten aijotun myyntipaikan sijoittamisesta Kasarmintorille, hyväksyi
Rahatoimikamari ⁵⁾.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. tammik. 8 p:ltä 20 §. — ²⁾ S:n s:n marrask. 20 p:ltä 1902 19 §,
tammik. 15 p. 34 §. — ³⁾ S:n s:n tammik. 22 p:ltä 34 §. — ⁴⁾ S:n s:n huhtik. 22 p:ltä 20 §.
— ⁵⁾ S:n s:n jouluk. 3 p:ltä 27 §.

Polisikamari oli Rahatoimikamarille tehnyt esityksen kahdelle hevoselle aijotun tallin ynnä vaunuvajan vuokraamisesta kesäkuun 1 p:stä 1903 Kivikon huvilassa, missä IV polisieaseman huoneusto sijaitsee; talli oli aijottu käytettäväksi säilytyspaikaksi pidätettyjen henkilöiden hevosille. Suostuen mainittuun esitykseen päätti ¹⁾ Rahatoimikamari että sopimus sanotun tallin vuokraamisesta 200 markan vuotuisesta vuokramaksusta oli tehtävä sanotun talon isännöitsijän polisylikonstaapelin G. A. Sundellin kanssa.

Polisitalli Kivikon huvilassa.

Kuormaajurin leski Maria Lindh, joka välikirjalla kesäkuun 4 p:ltä 1901 oli urakalle 3 vuodeksi laskettuna tammikuun 1 p:stä 1901 ottanut sekä Itäisen Kaivopuiston alueella olevain teiden puhtaanapidon vuotuista 650 markan korvausta vastaan, että myöskin 3 vuodeksi marraskuun 1 p:stä 1900 lukien Kaivopuiston suuren lehtokujan ja puiston läntisessä osassa sijaitseville huviloille vievän teiden puhtaanapidon talviseen aikaan erityistä 825 markan korvausta vastaan talvelta, oli Rahatoimikamarin kansliassa irtisanonut mainitun välikirjan anoen samalla, että yllämainitun urakkasumman 2:nen ja 3:s vuosineljännes vuodelta 1903 määrättäisiin hänelle maksettavaksi. Tämän johdosta päätti ²⁾ Rahatoimikamari, suostuen mainitun määrän, 325 markan, suorittamiseen, että Rakennuskonttori vastedes toimittaisi puheenaolevan puhtaanapidon.

Kaivopuiston teiden puhtaanapito.

Liikennekonttorin tekemän esityksen, että kaupungin uudessa tulli- ja pakkahuoneessa olevaa tavarahissiiä määrääjain tarkastettaisiin, palvelushenkilökuntaa ja tavaraa mahdollisesti kohtaavan vahingon varalta mainittua laitosta käytettäissä lähetti ³⁾ Rahatoimikamarille Vesijohtokonttorille, joka antamassaan lausunnossa huomautti että aijottuihin tarkastuksiin tulisi paitsi Konttoria ottaa osaa myös jonkun koneinsinöörin ja ehdotti Konttori siinä suhteessa tarkastusmieheksi insinööri Hugo Lindbergin, joka 40 markan korvausta vastaan kultakin toimitukselta oli ilmoittanut siihen suostuvansa. Tämän esityksen hyväksyi Rahatoimikamari ⁴⁾.

Ajottaisia Pakkahuoneen nostolaitoksen tarkastuksia.

Sen johdosta että erinäiset Itäisen Viertotien varrella olevain tonttien omistajat olivat Rahatoimikamarilta anoneet, että kaupunki ottaisi huolekseen sanottuihin tontteihin kuuluvain Viertotien osuuksien puhtaanapidon, päätti Rahatoimikamari, kuultuaan asiassa Rakennuskonttorin mieltä, suostuen mainittuihin anomuksiin, että kaupunki ottaisi toimittaakseen seuraavain tonttien kohdalla olevain Viertotien osien puhtaanapidon, nimittäin

Viertotien puhtaanapito.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. huhtik. 23 p:ltä 44 §. — ²⁾ S:n s:n 5 p:ltä marrask. 25 §. — ³⁾ S:n s:n 19 p:ltä marrask. 20 §. — ⁴⁾ S:n s:n 3 p:ltä jouluk. 32 §.

tehdastonttien N:ot 12 ja 14 I. Viertotien varrella lokakuun 1 p:stä 1903 vuotuisesta 270 markan korvauksesta ja lumen ajosta laskun mukaan ¹⁾ sekä toistaiseksi tontin N:o 2 IV linjalla 95 markan korvausta vastaan vuodessa ja samoin laskun mukaan lumenajosta ja jäähakkauksesta ²⁾.

Erään merikapteeni F. S. Fock'in jättämän anomuksen että kaupunki edelleenkin omalla kustannuksellaan toimittaisi hakijan omistamaan tonttiin N:o 1 IV linjan varrella kuuluvan Viertotien osuuden puhtaanapidon, hylkäsi ³⁾ Rahatoimikamari sitä vastoin, jonka perästä mainittukin talonomistaja anoi että kaupunki korvausta vastaan ottaisi suorittaakseen puheenalaisen puhtaanapidon, ja suostui ⁴⁾ Rahatoimikamari tähän pyyntöön 75 markan vuotuista korvausta vastaan, lukuunottamatta erityistä laskun mukaan suoritettavaa hyvitystä lumen ajosta ja jään hakkuusta.

Helsingin Telefoniyhdistyksen kaapelirummut.

Helsingin Telefoniyhdistyksen jättämän yksityiskohtaisen suunnitelman kesällä 1903 rakennettaviksi aijotuista kaapelirummuista hyväksyi Rahatoimikamari ⁵⁾.

N. s. Vanhan Pakkahuoneen vuokraaminen.

Pyynnöstä päätti ⁶⁾ Rahatoimikamari katselmuksen toimitettua huuto-kaupantoinittajalle A. Frelanderille vuokrata Kanavatorin varrella sijaitsevan n. s. Vanhan Pakkahuoneen, lukuunottamatta kahta rakennuksen pohjoisosassa Kanavatorille päin olevaa varastohuonetta, kesäk. 1 p:stä 1903 lähtien vastaiseksi 2,400 markan vuotuista vuokraa vastaan ja määräämällä irtisanomisajan kuluvan vuokravuoden maaliskuun 1 p:ksi sekä ehdolla, että huutokauppoja koskevat ilmoitukset saataisiin naulata julki ainoastaan Aleksanterikadulle päin olevalle portille ja siitä itään olevalle aidalle.

Immissiioni Böhlsin tilaan

Maistraatin pyydettyä Rahatoimikamaria, sen johdosta että Helsingin pitäjän Vähänhuoplahden kylässä sijaitsevan, kaupungille lahjoitetun Böhlsin tilan asukas J. V. Kronqvist oli kuollut, toimituttamaan tilan-katselmuksen ja lähettäessään katselmuskirjan antamaan lausunnon huvilanomistajan K. J. Nilssonin, mainitun Kronqvistin alaikäisen tyttären Hertta Marian holhoojana tekemästä pyynnöstä, että tälle viimeainitulle, Kronqvistin ainoalle perilliselle, myönnettäisiin immissiioni sanottuun tilaan, ja Rahatoimikamarin tämän johdosta määrättyä ⁷⁾ katselmuksen toimitettavaksi tilalla, lähetti ⁸⁾ Kamari, puheenalaisen katselmuksen toimitettua, Maistraatille katselmuskirjan ilmoittaen myötäseuraavassa kirjelmässä,

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 8 p:ltä lokak. 4 §. — ²⁾ S:n s:n marrask. 12 p:ltä 25 §. — ³⁾ S:n s:n 29 p:ltä lokak. 14 §. — ⁴⁾ S:n s:n 26 p:ltä marrask. 37 §. — ⁵⁾ S:n s:n 16 p:ltä huhtik. 16 §. — ⁶⁾ S:n s:n 9 p:ltä huhtik. 32 §. — ⁷⁾ S:n s:n 30 p:ltä lokak. 1902 12 §. — ⁸⁾ S:n s:n 9 p:ltä heinäk. 1 §.

että Kamari, niiden mielipiteiden mukaisesti, jotka Böhlsin tilaa koskien ovat ilmausutut Kaupunginvaltuusmiesten painetussa asiakirjassa N:o 4 v:lta 1888, mikä koskee erinäisten Helsingin kaupungille lahjoitettujen tilojen takasinsaamista, ei ollut katsonut voivansa vastustaa puheenalaista anomusta Hertta Maria Kronqvistin sijoittamisesta asukkaaksi sanottuun Böhlsin tilaan.

Sittenkun Aleksanderin-Yliopiston ja Rahatoimikamarin valitsemat valtuutetut, jotka olivat saaneet toimeksi ehdotuksen laatimisen kaupungille kuuluvain, Töölön lahden rannalla sijaitsevain vesijättöjen ja Kasvitieteellisen puutarhan välisen rajalinjan oikaisemiseksi, olivat jättäneet mietinnön, hyväksyi¹⁾ Rahatoimikamari siinä tehdyn ehdotuksen. Ilmoituksen saavuttua että Yliopistokin oli ehdotuksen hyväksynyt, päätti²⁾ Kamari, ennenkuin asiassa enempiin toimenpiteisiin ryhdyttäisiin, Yliopistolta tiedustella, vaatiko Yliopisto edelleenkin itselleen sitä aluetta, joka sijaitsee v. 1829 vahvistetun, Kasvitieteellisen puutarhan ja kaupungin maan välisen rajan ulkopuolella, joka alue nykyisin on Puutarhan aitauksen sisällä, sekä tämän vaatimuksen oikeusperustetta ja sen korvauksen suuruutta, jota Yliopisto vaati toimittamistaan täyttämistöistä ulkopuolella Kasvitieteellistä puutarhaa olevalla kaupungin alueella Töölön lahden rannalla.

Rajalinja kaupungille kuuluu vain Töölönlahden rannalla sijaitsevain vesijättöjen ja Kasvitieteellisen puutarhan välillä.

Kaupungin Tullikamarin tekemästä pyynnöstä ja Liikennekonttorin puoltolauseen johdosta päätti³⁾ Rahatoimikamarin Pakkahuoneen ullakon valaistuksen parantamiseksi, että sikäläisten hehkulamppujen lukua lisätäisiin 5:llä kappaleella.

Parannettu valaistus Pakkahuoneen ullakolle.

Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön tekemistä hakemuksista suostui Rahatoimikamari siihen että Rakennuskonttorin tarkemman osotuksen mukaan ja muuten ennen määrättyillä ehdoilla saataisiin pystyttää 10 johtopylvästä Luotsikadulle, 13 Leppäsuon huvilan⁴⁾ tielle, 3 Elisabetinkadulle ja 4 Unioninkadulle⁵⁾, 3 Fredrikinkadulle⁶⁾ sekä 2 Eläintarhaan Rautatienalueen läheisyyteen⁷⁾.

Pylväitä sähköjohtoja varten.

Sen lisäksi suostui Rahatoimikamari niillä ehdoilla, joita aikaisemmin sellaista lupaa annettaissa oli määrätty, erinäisiin hakemuksiin, jotka koskivat maanalaisten kaapelien laskemista Helsingin sähkövalaistusosakeyhtiön johtoverkosta taloihin N:ot 16 Vladimirkadun⁸⁾, 5 Kauppiaankadun, 26 Tehtaankadun⁹⁾, 7 Yrjönkadun, 28 Fredrikinkadun¹⁰⁾ sekä 29 Antin-

Sähköjohtokapeleita.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 28 piltä toukok. 30 §. — ²⁾ S:n s:n 24 piltä syysk. 6 §. — ³⁾ S:n s:n 8 piltä lokak. 27 §. — ⁴⁾ S:n s:n 7 piltä toukok. 20 §. — ⁵⁾ S:n s:n 22 piltä toukok. 18 §. — ⁶⁾ S:n s:n 18 piltä kesäk. 31 §. — ⁷⁾ S:n s:n 25 piltä kesäk. 21 §. — ⁸⁾ S:n s:n 15 piltä tammik. 43 §. — ⁹⁾ S:n s:n 7 piltä toukok. 30 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 22 piltä toukok. 13 §.

kadun¹⁾ varrella, ja oli lupa oleva voimassa syyskuun 1 p:ään 1903, jolloin aika, joksi Kamari oli oikeutettu antamaan sellaista lupaa, päättyi.

Tarkastettu ja sähköjohtoja.

Taloihin N:o 28 Fredrikinkadun, 13 ja 15 Unioninkadun ja 29 Antinkadun varrella vievään sähköjohtojen asianmukaisen tarkastuksen oli v. t. kaupungin sähköteknikko toimittanut, josta tämä Rahatoimikamarille antoi tiedon²⁾.

Luvattomasti asetettu sähköjohto.

Sittenkun kaupungin v. t. sähköteknikko oli Rahatoimikamarille ilmoittanut, että Helsingin Raitiotie- ja Omnibus- osakeyhtiö, mikä yhtiö samoin kuin muutamat muutkin oli Kaupungin valtuustolta saannut kieltävän vastauksen pyyntöönsä saada asettaa sähköjohdon voimakeskustastaan Hämeenkadun poikki Vaskiseppä K. Kallion verstaaseen saman kadun varrella ja toisen johdon Yhtiön kontaktijohdoista pitkin Itäistä Viertotietä Kallion Ajo- kalutehtaaseen IV linjan varrella; kiellosta huolimatta oli pystyttänyt puheenalaiset johdot, päätti³⁾ Kamari lykätä asian Maistraatille niitä toimenpiteitä varten, joihin se voisi antaa aihetta.

Tammikuun 13 p:nä 1904 pitämässään istunnossa velvoitti Maistraatti yhtiön kuukauden kuluessa toimituttamaan pois puheenalaiset johdot.

Ehdotus katujen kivittämisestä noppakivillä.

Sittenkun komitea, joka oli asetettu laatimaan ehdotusta erinäisten katujen ja katukäytävään uudestaan kivittämisestä parannetulla aineksella, oli tehnyt suunnitelman kaduista joita olisi noppakivillä laskettava vuosina 1903—1914, jätti⁴⁾ komitea Rahatoimikamarille mietinnön asiassa, johon sanottu suunnitelma oli otettu.

Yleiset työt.

Selonteoksi vuoden kuluessa toimitetuista yleisistä töistä otetaan tähän seuraava, Rakennuskonttorin toiminnastaan antama kertomus:

Rakennuskonttori.

„Paitsi Rakennuskonttorissa vakinaisesti palvelevaa henkilökuntaa on siellä vuoden kuluessa ollut työssä kaksi ylimääräistä insinööriä ja neljä piirustajaa, jotka ovat toimineet osaksi yksinomaan erinäisissä suuremmissa töissä, osaksi toimittaneet tutkimuksia ja laatineet piirustuksia erinäisiä yleisiä töitä varten tahi ehdotuksia niiksi. Viimemainituissa töissä työskenteleväin insinöörien ja piirustajain palkat ovat nousseet Smk 8,119:49, jota vastoin tarkoitukseen ehdollisesti myönnetty määräraha teki Smk 8,000:—

Sen johdosta että tänäkin vuonna on kartoittamis- ja punnitustöitä toimitettu Rakennuskonttorin Geodeetin johdolla sellaisilla osilla Helsingin kaupungille kuuluvia tiluksia, jotka eivät vielä ole olleet tarkoilleen kar-

¹⁾ Rhtkn pöytäk. 11 p:ltä kesäk. 18 §. — ²⁾ S:n s:n 30 p:ltä heinäk. 10 ja 11 §§ sekä 3 p:ltä syysk. 9 §. — ³⁾ S:n s:n 17 p:ltä jouluk. 15 §. — ⁴⁾ S:n s:n 14 p:ltä toukok. 38 §.

toitetut, tuli käytetyksi Smk 2,417: 81 sen Smk 8,000: — suuruisen määrärahan yli, joka oli osotettu „Tarveaineihin ja apuripäiväpalkkoihin mitauksessa“.

Smk 2,000: — määrärahasta „Metsänvartija-apulaisille ja metsänviljelykseen“ käytettiin Smk 1,458: 19.

Konttorin „Käyttövarojen“ summa nousi Smk:aan 1,593: 84.

Rakennukset ja tilukset.

Rakennusten ja tilusten „erinäisiin korjauksiin“ osotettu määräraha oli Smk 25,000: —, mutta tuli sen yli käytetyksi Smk 6,324: 80 sen vuoksi että useita ylimääräisiä töitä täytyi suorittaa, vaikka niitä kustannusarviota tehtäessä ei oltu otettu huomioon. Niinpä esim. Vanhankaupungin myllyyn hankittiin pari uusia kiviä kuluneiden sijaan ja toinen turbiini-akseli ja osaksi turbiinihuone korjattiin ilman että määrärahaa niitä varten oli osotettu. Sitä paitsi toimitettiin vuoden kuluessa poliisille luovutetuissa huoneustoissa erinäisiä, jotenkin perinpohjaisia korjaustöitä, jotka kustannuksillaan tulivat rasittamaan puheenaolevaa määrärahaa.

Smk 4,300: — määrärahasta „Lumen kuletukseen fy. m. kaupungin taloista“ käytettiin vain Smk 2,875: 90.

Kustannukset „Marian sairashuoneen korjauksesta“ tekivät Smk 10,416: — nousten siten Smk 916: — suuremmaksi kuin määräraha oli, sen vuoksi että töitä tehtäessä sairashuoneessa huomattiin välikattotäyteen kahdessa kulkutautipaviljongissa olevan riittämättömän pitämään alla olevia huoneita lämpiminä, jonka vuoksi niihin täytyi panna lisäksi melkoinen määrä täytettä ja ullakon lattiaa uudelleen laskea.

„Kaivopuiston kylpylaitoksen korjaus“ saatiin suoritetuksi sitä varten lasketuilla kustannuksilla.

„Makasiinirannan tavarasuojuksen korjaukseen“ osotetusta määrärahasta Smk 4,200: — meni työn suoritukseen Smk 3,852: 50.

„Lapinlahden puistikossa ja Vuorimiehenkadulla olleiden kaivojen hävittämiseen“ osotettu määräraha Smk 600: — osottautui riittämättömäksi ja tuli sen yli käytetyksi Smk 121: 41.

Kansakoulujohtokunnan ehdottama ja Rakennuskonttorin toimesta suoritettu „Kasarminkadun kansakoulutalon muutostyö“ saatiin tehdyksi sitä varten osotetuilla Smk 5,500: —.

Samoin saatiin teetetyksi „raatihuoneen lisärakennuksen ja n. s. Baranoffin talon ulkopuolinen maalaus“ siihen lasketuilla kustannuksilla.

Sairaspaviljongin rakennustyön loppuunsaattamiseksi Vaivaistalolle oli myönnetty Smk 5,000: — lisämääräraha, mutta sen summan yli meni Smk 685: 42 sen johdosta, että ullakko välttämättömästi oli varustettava lattialla, jota siten voitaisiin käyttää vaatteiden kuivaamiseen y. m.

Rahatoimikonttorin muutos- ja lisärakennuksia varten oli 1903 vuoden kulunkiarvioon otettu Smk 12,400: — määräraha, jonka Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin Rahatoimikonttorin vuoden kuluessa tekemän ehdotuksen johdosta suuremmista laajennustöistä korottivat Smk 27,700: —. Työ suoritettiin kuluneen vuoden aikana, mutta nousivat siitä kustannukset, säästäväisyydestä huolimatta, Smk:aan 37,841: 96, johon kuitenkin kuuluu kustannukset niistä korjauksista, tulisijojen uusimisesta y. m., joita työ suoranaisesti tahi epäsuoranaisesti aiheutti Rahatoimikonttorin päällä olevissa virkahuoneustoissa.

Edellisenä vuonna olivat Kaupunginvaltuusmiehet päättäneet myöntää Smk 125,000: — 105 myymälää sekä tarpeelliset kellarit sisältävän kauppahallin rakentamiseen Hietalahden torille vuonna 1903. Työ tulikin mainittuna vuonna loppuun suoritetuksi, mutta osaksi sen johdosta että erinäisiä työtä kallistavia poikkeuksia oli tehty perin yksinkertaisista luonnospirustuksista, joiden perusteella kustannusarvio oli laadittu, osaksi ja juuri pääasiallisesti sen vuoksi että tiilien hinta sinä vuonna oli tavattoman korkea, jota paitsi hallin työt, lakon vuoksi, tulivat seisomaan muuraukselle y. m. sopivain kesäkuukausien aikana, nousivat kustannukset rakennuksesta Smk 151,306: 56.

Rahapajan rantaan rakennettiin vuoden kuluessa toinen tavarasuojus Smkan 98,950: 81 kustannuksella. Tarkoitukseen myönnetty määräraha oli Smk 100,000: —.

Kadut ja yleiset
paikat.

„Erinäisiin korjauksiin“ oli myönnetty Smk 12,000: — määräraha, mutta sen yli tuli menneeksi yhteensä Smk 6,197: 40, pääasiallisesti sen vuoksi että joukko kaupungin katuosuuksia, jotka vuosittain tapahtuvassa katujen tarkastuksessa huomattiin perin puutteellisiksi, täytyi kokonaan laskea uudelleen.

Seuraavat kadut laskettiin vuoden kuluessa prima tellikkakivilla asfaltilla kiinnitettyinä.

Katariinankatu, määräraha Smk 7,200: — maksoi Smk 7,020: —; Itä Henrikinkatu Pohjois- ja Etelä- Esplanaatikatujen välillä, määräraha Smk 11,600: —, maksoi Smk 11,346: 30 sekä Kauppatorin läntinen osa, määräraha Smk 10,700: —, maksoi Smk 10,235: 43.

Mukulakivityksen uusimisesta Pohjoisrannalla nousivat kustannukset Smk 5,030: 91; määräraha oli Smk 5,000: —.

„Erinäisten rintavarustusten uusimiseen ja korjaamiseen kaupungille kuuluvilla katuosilla“ käytettiin tarkoitusta varten myönnetty määräraha Smk 14,000: — kokonaan.

Rahapajan rannassa kivetettiin erinäisiä aloja mukulakivillä ja toisarvoisilla tellikkakivillä ja nousi kustannukset siitä Smkaan 31,364:36 tullen siten Smk 346:36 suuremmaksi kuin tarkoitukseen myönnetty määräraha.

Neitsytpolun kaupungin osan kiveäminen pitkin yleistä paikkaa korttelissa N:o 127 toimitettiin siihen lasketusta kustannuksesta, samoin myös Hietalahden läntisen laiturin osan kiveäminen.

Kustannukset rautatieraiteen jatkamisesta Sörnäisten rantatiellä nousivat Smk 438:10 yli tarkoitukseen myönnetystä Smk 8,500 määrärahasta.

Kapteeninkadun tasotuskustannukset pitkin korttelia N:o 180 nousivat Smk 10,595:50 ja siten Smk 1,095:50 suuremmiksi kuin tarkoitukseen myönnetty määräraha, sen vuoksi että samalla kertaa oli tasotettava samaa katua korttelia N:o 127 pitkin, jotta kävisi mahdolliseksi katukäytävän laittaminen pitkin myytyjä ja rakennettuja tontteja mainitussa korttelissa, jota työtä ei kustannusarviossa ollut laskettu.

Merikadun tasottaminen Kapteenin- ja Laivurinkatujen välillä sekä Huvilakadun tasottaminen suoritettiin sitä varten lasketuilla kustannuksilla.

„Ylemmän pengerryksen tasoittamiseen Laivurinkadulla Vuorimiehen- ja Tehtaankadun välillä“ myönnetyn Smk 7,800 määrärahan yli meni Smk 1417:10, pääasiallisesti siksi että multa pengerryksen viertävään kuppeeseen, joka oli laitettava nurmikoksi, tuli maksamaan enemmän kuin laskettu oli.

„Fredriksberginkadun tasottamiseen Sturen- ja Flemminginkatujen välillä sekä puolelta leveydeltään Kajaanin- ja Kotkankatujen välillä“ myönnetyn Smk 54,900 määrärahan yli meni Smk 2,100:45 sen johdosta, että Flemmingin- ja Åsinkatujen välinen osa Fredriksberginkadusta samalla aikaa myöskin tasotettiin puolelta leveydeltään, jotta kulkuyhteys saataisiin mainitun osan viereltä vuoden kuluessa myydyille tehdastonteille.

Tasotustyö Kotkankadulla Fredriksberginkadusta Loviisankatuun, Porvoonkadulla Kajaaninkadusta Kotkankatuun sekä Porthaninkadun jatkolla 2:lta linjalta Eläintarhan tiehen suoritettiin niitä varten lasketuilla kustannuksilla Smk 46,300:—, Smk 33,200:— ja Smk 7,900:—.

Tasotustyö Helsinginkadulla Kristiinan- ja Itä Brahenkatujen välillä, sekä viimeainitulla kadulla päätettiin edelliseltä vuodelta jääneellä rahamäärällä.

Kanavien „erinäiseen ylläpitoon“ myönnetty arviomääräraha Smk

Kanavat ja
viemäriajat.

15,000: — osottaui riittämättömäksi, sillä todelliset menot ylläpidosta nousivat Smk:aan 20,013: 21.

„Täydennystöihin“ myönnetystä määrärahasta Smk 3,000: — käytettiin Smk 2,881: 49.

2:sen linjan alla olevan kanavan uusiminen Porthaninkadun ja Itäisen Viertotien välillä sekä Hakaniemen torin alla olevan kanavan osittainen uusiminen suoritettiin siihen lasketuilla kustannuksilla Smk 9,500: —.

Diakonissalaitoksen alueen halki kulkevan, vanhan 9" kanavan sijaan pantiin uusi 15" putkijohto; ja nousivat siitä kustannukset laskettuun määräänsä Smkaan 5,200: —.

Uudet viemärikanavat laskettiin seuraavien katujen alle: Kapteeninkadun os. N:osta 20 Pietarinkatuun sekä os. N:osta 10 Merikatuun, määräraha Smk 9,600: —, kustannukset 9,513: 34; Huvilakadun os. N:osta 30 Pietarinkatuun sekä os. N:osta 14 Merikatuun, määräraha 10,900: —, kustannukset Smk 10,410: 48; Laivurinkadun os. N:osta 35 Tehtaankatuun, määräraha Smk 3,200: —, kustannukset Smk 3,087: 52; Itäisen Viertotien alle ensimmäisestä poikkikadusta Hermannikaupungissa Guntähden halki vievään laskuojaan, määräraha Smk 19,700: — kustannukset Smk 19,449: 42; Fredriksberginkadun alle Sturen- ja Flemminginkatujen välille sekä Kotkankadun ja Kajaaninkadun alle, määräraha Smk 15,600: — kustannukset Smk 15,012: 02; Kotkankadun alle Loviisankadusta Fredriksberginkatuun, määräraha Smk 15,600: —, kustannukset Smk 15,191: 66; Porvoonkadun alle os. N:osta 25 Kotkankatuun, määräraha Smk 2,500: —, kustannukset Smk 2,431: 27; Kauppa- ja Käsityöläiskatujen alle Hermannikaupungissa, määräraha Smk 3,500: —, kustannukset Smk 3,752: 92, jota paitsi Pitkän sillan luona laskeva lokaviemäri johdettiin Siltavuoren rannan alatse Siltavuoren satamaan Smkan 24,703: 72 kustannuksella.

Lopuksi valmistettiin kanava Itä-Raahenkadun alle Helsingin- ja Josafatinkatujen välille edellisen vuoden määrärahasta siirretyillä Smk 5,606: 33.

Tiet.

Kustannukset teiden „erinäisistä korjauksista“ nousivat Smkaan 13,055: 17; sitä varten myönnetty arviomääräraha oli vain 10,000: — markkaa.

Viertotiet.

Samoin meni viertoteiden „erinäisiin korjauksiin“ myönnetyn Smk 15,000: — määrärahan yli Smk 2,747: 30.

Satamat.

Laiturien, satamain poijujen, väliaikaisten siltain, ducdalbien y. m. „erinäiset korjaukset“ veivät Smk 19,318: 58 nousten siten Smk 7,318: 58 määrärahan yli. Tämä lisämeno aiheutui osaksi siitä, että rakennustoiminta vuoden aikana oli niin vilkasta että yksistään kustannukset rakennuspaikoilta tulevain kivien ja maan vastaanottamisesta tuli maksamaan

noin 5,000:— markkaa, osaksi myöskin siitä että laituriperustat Hietalahden ja Etelä-satamassa olivat höyrylaivaonnettomuuksien kautta vahingoittuneet niin suuresti että vahinkojen korjaus veti arvaamattoman suuria summia.

Smk 3,000:— määrärahasta „ajosiltoihin jälle ynnä aitauksiin laitureilla“ käytettiin Smk 2,575: 24.

Kustannukset „Rahapajanlaiturin itäosan korottamisesta“ nousivat Smkaan 20,909: 91, määräraha Smk 20,000:—.

„Linnalaiturin ulkosivustan uudelleen rakentamiseen“ myönnetyn Smk 14,900:— määrärahan yli meni Smk 282: 07.

„Kahta uivaa poijua varten Katajanokan luo“ oli arviolta myönnetty Smk 1,000:—, mutta kustannukset nousivat Smkaan 1,234: 15.

„Töölönlahden perkaamiseen Pitkäsillan ja rautatiepenkereen välillä“ myönnetty Smk 25,000:— määräraha käytettiin mainittuun tarkoitukseen.

Kustannukset „kaatopaikkojen ja laiturien ylläpitämisestä“ ja „vahn-
Puhtaanapito-
laitos.
tien palkkaamisesta“ nousivat Smkaan 2,472: 13 ja Smk 5,307: 63; vastaavat määrärahat olivat Smk 2,800:— ja Smk 5,200:—.

„Makkien ja käymälöiden puhtaanapitoon“ oli myönnetty Smk 12,000:— määräraha, mutta sen yli meni Smk 627: 13.

Samoin meni „makkien ja käymäläin korjaukseen“ myönnetyn Smk 2,000:— määrärahan yli Smk 137: 37.

„Kaupungin yleisten paikkojen ja katuosien puhtaanapito“ tuli maksamaan Smk 2,544: 43 enemmän kuin siihen myönnetty Smk 47,000:— määräraha. Kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Työnjohto	Smk	3,490:—
Työkalut.	„	688: 61
Lakaseminen	„	23,366: 03
Rikkojen kuletus	„	10,002: 10
Lumenkuletus	„	9,045: 29
Kyntäminen ja hiekottaminen.	„	2,952: 40
Yhteensä	Smk	49,544: 43

„Viertoteiden puhtaanapitoon“ tuli myöskin menemään Smk 16,000:— määrärahan yli Smk 2,498: 99 ja jakaantuvat kustannukset seuraaviin eriin:

Työnjohto	Smk	2,279: 10
Työkalut.	„	92: 07
Lakaseminen	„	10,957: 68
Rikkojen kuletus.	„	2,994: 60
Lumenkuletus.	„	1,218: 90
Kyntäminen ja hiekottaminen.	„	956: 54
Yhteensä	Smk	18,498: 99

„Kaupungin keskikatuja kastelemiseen“ myönnetystä Smk 10,000: — määrärahasta meni vain Smk 8,864: 85.

„Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapitoon“ käytti Rakennuskonttori Smk 765: 77.

„Teiden puhtaanapitoon“ meni Smk 7,507: 43.

Rikkojen kuletkuskärrien hankkimista, rikka-aseman perustamista kaupunkiin ja rautatieraitteiden, seisahduslaiturien, suojuksien y. m. rakentamista Malmin kaatopaikalle ei voitu vuoden kuluessa loppuun suorittaa sen vuoksi että Senaatin vahvistus Rautatiehallituksen ja Kaupungin välillä tehdylle sopimukselle Malmin kaatopaikasta y. m. saatiin vasta syksyllä, jonka vuoksi näihin töihin osotetut määrärahat siirrettiin seuraavalle vuodelle.

Mukavuuslaitosten luku lisääntyi yhdellä, joka pystytettiin Lapinlahdenkadulle Smk 1,221: 96 kustannuksella.

Työkalut
Sekalaisia.

Työkaluja ostettiin ja korjattiin vuoden kuluessa 9,006: 74 markalla.

„Pesulaiturien, halkomittojen, lyhtypatsaiden y. m. ylläpidosta“ nousivat kustannukset Smk 9,943: 72, jakeantuen seuraaviin eriiin:

Pesulaiturit	<i>Smk</i>	7,184: 98
Halkomitat	„	845: 29
Lyhtypatsaat	„	1,462: 25
Hengenpelastuskalut	„	239: 25
Sekalaista	„	211: 95
Yhteensä <i>Smk</i>		9,943: 72

Viimeksi mainittakoon seuraavat työt, jotka Rakennuskonttori suoritti osaksi v. 1902, osaksi vuonna 1903 Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista myönnettyillä määrärahoilla, nimittäin:

Katajanokan tullihuoneen alikerroksessa olevan Satama-

radan asemakonttorin sisustus, maksoi *Smk* 2,064: 29

Sisustus uuteen postiosastoon saman rakennuksen 2:ssa ker-

roksessa, maksoi „ 2,756: 27

Silta Merisatamassa, maksoi „ 6,682: 41

Poliisivankilain korjaus, maksoi „ 1,057: 49

Poliisilaitokselle Raatihuonerakennuksesta ja ent. Baran-

noffin talosta luovutettujen huoneistojen korjaus ja
uusi sisustus, maksoi „ 6,721: 11

Kaupungin
geodeetin toi-
minta.

Kaupungin geodeetti otti vuoden kuluessa osaa seuraaviin Rakennuskonttorin ohjesäännön 5 §:ssä mainittuihin toimituksiin, nimittäin:

56 tontinmittaukseen, 56 tontinarvioimiseen, 8 huvila- ja muihin maakat- selmuksiin, 79 kolmivuotiskatselmukseen, 23 kontrollikatselmukseen, 7 läh- tökatselmukseen, 20 varastopaikkojen ja kivilouhikoiden arvioimiseen, 7 rajan viittomiseen, 47 sokkelikatselmukseen ja 7 punnitukseen. Mainittu geodeetti antoi: 12 mittakirjan jäljennöstä, 5 todistusta ja otetta tont- tikirjasta sekä 16 jäljennöstä huvilatilusten ja varastopaikkojen kartoista, sekä sitä paitsi sekä mieskohtaisesti että sitä varten palkattujen apulaisten avulla suoritti kaikellaisia Rakennuskonttorille ja kaupungin karttalaitok- selle tarpeellisia geodeettisia töitä.

Kaupungin metsänviljelyksen valvontaan käytetty metsänhoitaja G. O. Timgren on toiminnastaan vuoden kuluessa antanut seuraavan kerto- Kaupungin
metsien hoito.
muksen.

„Istutuksiin osaksi rehevän ruohokasvun ja laitumena käytön, osaksi Metsänviljelys.
tulipalon kautta syntyneiden aukkojen täyttämiseksi, on apuviljelystä edel- leenkin toimitettu, jolloin istutettiin Gumtähden tilan metsäosalle 2,075 lehtikuusen tainta, Grejuksen osalle 500 ja Meilansin 750 saarnen tainta sekä Eläintarhaan 65 seitsenvuotista tammea.

Taimikoulussa koulittiin vuoden kuluessa vain 3,725 tainta. Siellä on vielä jälellä mahdollisesti tarvittaviin apuistutuksiin hiukan yli 16,000 tainta 20 eri puulajia.

Lehtipensaiden raivausta havupuutaimien hyväksi on kertomusvuoden Metsänraivaus.
aikana toimitettu Gumtähden ja Meilansin alueella, jota vastoin metsän harvennusta vuoden kuluessa ei ole toimitettu.

Työansion hankkimiseksi osalle kaupungin hätääkärsivistä hakattiin Hakkaus.
Gumtähden tilan metsissä 430 mänty- ja 75 kuusipuuta sekä 52 suurta koivua eli kaikkiaan 557 runkoa. Niistä saatiin: 414 pelkkaa, 179 tukkia, 305 rakennuspuuta, 17 piirua, 40 kaaripuuta, 181 ratapölkkyä ja 71 koivu- tukkia, eli yhteensä 1207 kappaletta, johon on vielä lisättävä 117 kuutio- metriä halkoja latvuksista y. m. Sen lisäksi on Grejuksen alueelta otettu 264 patsasta rautatienvarsi-aitaukseen.

N. s. Tilkan niittypalstalta on Grejuksen tilan vuokraaja luvatto- Metsän hakkaus.
masti hakkauttanut 41 keskiikäistä havupuuta ja on Rahatoimikamari vel- voittanut hänet viljelemään sen alueen, jolla haaskaus on tapahtunut.

Metsänpalon alku sattui Gumtähden tilan alueella heinäkuun 12 ja Metsänpalo.
Meilansin alueella 17 päivänä, ja poltti tuli edellisellä 0,75 ha ja jälki- mäisellä 50 neliömetrin alaa pääasiallisesti kalliomaata. Vahinko tuli siis aivan vähäpätöinen.

Kustannukset.

Kustannuksia vuoden kuluessa oli:

metsänviljelyksestä	<i>Smc.</i>	51: 30
taimikoulusta	”	143: 82
raivaustöistä	”	66: 60
metsänhakkuusta	”	1,011: 89
ylimääräisestä vartioimisesta varsinkin joulun ja juhan- nuksen aikaan	”	382: 96
		<hr/>
	eli yhteensä <i>Smc.</i>	1,659: 57

Vesijohdon laajentaminen ja arvo.

Vesijohdosta, sen laajentamisesta ja toiminnasta on Vesijohtokonttori antanut seuraavan kertomuksen:

	<i>Smc.</i>	<i>ptä.</i>
Vesijohdon pääoma-arvo vuoden 1902 lopussa	3,811,600	67
Vesimittarien osto	8,596	19
Vesijohto Bernhardinkadun alitse	1,766	08
” Ratakadun ”	5,071	68
” Korkeavuorenkadun ” (putkien vaihto)	9,627	82
” Bulevardinkadun ” ”	3,566	72
” Kapteeninkadun ”	5,537	09
” Huvilakadun ”	11,772	90
” Itäisen Viertotien ” Wallgårdiin	23,741	76
” Merikadun ”	11,660	46
” Kauppa- ja Käsiyökadun alitse	3,300	—
” Kotkankadun alitse (putkien vaihto)	17,514	75
” Porvoonkadun ”	1,968	46
” Fredriksberginkadun ”	9,196	90
” Laivurinkadun ”	3,727	57
” Helsinginkadun ”	4,611	41
” Käenkujan ”	2,708	39
” Länsi Henrikinkadun ” (putkien vaihto)	15,020	70
” Läntiseen Kaivopuistoon N:o 4 (taattu)	2,500	—
Vedenottopaikkoja Katajanokan rantakadulla (alettu v. 1901)	5,880	48
Paloposteja ja sulkuventtiilejä putkiverkossa	1,758	93
	<hr/>	
	3,961,128	96
Poistoa putkiverkosta	19,900	—
Vesijohdon pääoma-arvo vuoden 1903 lopussa	3,941,228	96

Vesijohtoon pantujen vesimittarien luku on lisääntynyt 65:llä ja oli vuoden lopussa 1939, josta 8 kpl yksityisten kuluttajain omia. Mittarien johtoaukon läpimitta näkyy seuraavista erikoistiedoista:

Johtoaukko	7	13	20	25	30	40	50	75	100	150 mm.
Luku	2	171	683	462	249	195	132	31	5	9 kpl.

Vuoden kuluessa toimitetut täydennystyöt, joista tärkeimmät olivat Vesisäiliön lisärakennus. säiliörakennusta ympäröivän alueen tasoitus sekä sen tyhjentämiseen käytettävän viemäriin rakentaminen, maksettiin tuloilla, joita oli saatu myydyistä tahi muihin töihin käytetyistä ylijääneistä aineksista, työväjasta y. m., joten lukuunottamatta vuosien 1901 ja 1902 menosääntöihin otettuja kustannuksia, työt eivät ole aiheuttaneet uusia menoja. Vesisäiliön lisärakennuksesta aiheutuvat menot nousevat yhteensä 137,772 markkaan 49 penniin, jaettuna seuraaville erikoismenoille:

Graniittimuuri, tehty sementtiruukkiin, ulkopuolinen		
pinta kiillattu tahi hakattu	<i>Smf</i>	53,434: 04
Kylmämuuri, liitoksista täytetty	”	2,238: —
Tasoitusta varten tehdyt louhimistyöt	”	4,678: 24
Betonityöt	”	14,911: 82
Rappaus	”	5,706: 17
Tiilimuuri, tehty sementtiruukkiin	”	29,287: 25
Putkia ja ranoja, siihen luettuna putkihaudat	”	10,457: 26
Katon täyttäminen	”	3,390: 14
Rautatyöt	”	9,075: 38
Vedenkorkeuden sähkömittarin siirtäminen	”	1,030: 44
Asfalttityöt	”	742: 47
Tasoitus	”	623: 99
Savuhatut, tikapuut y. m.	”	457: 39
Viemärijohto	”	1,739: 90
	<u>Yhteensä <i>Smf</i></u>	<u>137,772: 49</u>

Jaettuina itse vesisäiliölle ja kattorakennukselle ovat kustannukset seuraavat:

Säiliö.

Tasoitusta varten tehdyt louhimistyöt	<i>Smf</i>	4,678: 24
Graniittimuuri, tehty sementtiruukkiin	”	53,434: 04
Kylmämuuri	”	2,238: —
Betonityöt	”	10,065: 42
Tiilimuuri, tehty sementtiruukkiin	”	9,607: 80
Rappaus	”	2,362: 49
Putkia ja ranoja	”	10,457: 26
Vedenkorkeuden sähkömittarin siirtäminen	”	1,030: 44
Tasoitustyöt	”	623: 99
Viemärijohto	”	1,739: 90
	<u>Yhteensä <i>Smf</i></u>	<u>96,237: 58</u>

Kattorakennus.

Tiilimuuri, tehty sementtiruukkiin	<i>Smk.</i>	19,679: 45
Betonityöt	„	4,846: 40
Rappaus	„	3,343: 68
Katon täyttäminen	„	3,390: 14
Rautatyöt	„	9,075: 38
Asfalttityöt	„	742: 47
Savuhatut, tikapuut y. m.	„	457: 39
	<hr/>	
Yhteensä <i>Smk.</i>		41,534: 91

Tärkeimmät yksikköhinnat olivat: sementtiruukkiin tehty tiilimuuri (seinän kattaus, pylväät ja holvit) 66: 71, betonityöt 37: 38, sementtiruukkiin tehty graniittimuuri, jonka ulkopinta on kiilattu tahi hakattu, 44: 53, kaikki kuutiometriltä. Sementtirappaus maksoi 2: 43 kuutiometriltä.

Lisärakennuksen vesitilan tilavuus on 2,433 m³ ja kustannukset m³:ltä nousevat vesisäiliöltä 39: 56 markkaan, katolta 17: 07 markkaan eli yhteensä 56: 63 markkaan.

Konttorin v. 1897 tekemä kustannusarvio nousi 137,000 markkaan, mutta eräs vuonna 1900 asetettu komitea, joka oli saanut tehtäväkseen harkita kysymystä vesitornin rakentamisesta tahi vesisäiliön lisärakennuksesta, katsoi työtä ei voitavan suorittaa 190,000 markkaa vähemmästä. Ainesten hintojen ja työpalkkojen kohoamiseen katsoen teki konttori v. 1900 uuden 147,000 markkaan päättyvän kustannusarvion, mikä summa myönnettiin, mutta kun lopulliset kustannukset nousivat likipitäen alkuperäisen ehdotuksen suuruisiksi, on täten syntynyt 9,227 markan 51 pennin suuruinen ylijäämä, jota osittain on käytetty vanhan vesisäiliön korjaamiseksi (4,089: 47), osittain uuden, vanhalle ja uudelle vesisäiliölle yhteisen porrashuoneen rakentamiseksi (5,138: 04) ja ovat molemmat nämä erät 1902 vuoden kertomuksessa mainitut.

Putkiverkon
laajentaminen.

Putkiverkon laajentamisesta ansaitsee mainitsemista ainoastaan, että osa Fredriksberginkatua varustettiin vesijohtoputkilla, mitään määrärahaa tähän tarkotukseen olematta, syystä että nimittäin noin 500 m Janssonin viljelyksissä olevasta vanhasta painojohdosta oli korjattava pois, ne kun uuden asemakaavan mukaan olisivat tulleet yksityisten omistamille ton-teille, jonka kautta verkon laajennuksesta Fredriksberginkadun alitse aiheutuvat kustannukset voitiin suorittaa sillä summalla, joka vastasi maasta kaivettujen putkien arvoa.

Muutamia uusia paloposteja ja sulkuventtiilejä pantiin lisää sellaisiin paikkoihin, joissa niitä ennestään oli liian harvassa.

Uusia paloposteja.

Putkien vaihdosta aiheutuvat poistot nousevat seuraaviin määriin: Pääoman arvon poistoa.

Korkeavuorenkatu	<i>Smc</i>	3,800: —
Bulevardinkatu	”	1,200: —
L. Henrikinkatu	”	2,900: —
Kotkankatu	”	5,000: —
Janssonin viljelykset	”	7,000: —
Yhteensä <i>Smc</i>		19,900: —

Vuonna 1903 maahan laskettujen ja siitä otettujen vesijohtoputkien pituus ja läpimitta ynnä niihin kuuluvat laitokset näkyvät seuraavasta taulusta: Laskettuja vesijohtoputkia.

	457 mm put- kea	305 mm put- kea	203 mm put- kea	152 mm put- kea	127 mm put- kea	102 mm put- kea	76 mm put- put- kea	Paloposteja m	Sulkuvarvoja m
Yhdistysjohto Bernhardinkadun alitse . .	—	—	—	—	53	—	—	—	1
” Ratakadun	—	—	—	—	95	—	—	1	1
Putkien vaihto Korkeavuorenkadun ” . .	—	—	380	—	—	—	—	—	—
” ” L. Henrikinkadun ”	—	334	—	—	—	—	—	1	2
” ” Bulevardinkadun ”	—	—	110	—	—	—	—	—	1
” ” Kotkankadun ”	270	—	—	—	—	—	—	2	—
Vesijohto Kapteeninkadun ”	—	—	132	167	—	135	—	1	9
” Huvilakadun ”	—	—	—	—	318	—	—	2	4
” I. Viertotien ”	—	—	—	822	—	59	—	9	6
” Merikadun ”	—	—	—	—	238	—	—	2	2
” Kauppakadun ”	—	—	—	—	38	—	—	1	1
” Käsityökadun ”	—	—	—	—	80	—	—	1	—
” Porvoonkadun ”	—	—	—	—	102	—	—	1	1
” Laivurinkadun ”	—	—	85	—	—	—	—	1	1
” Käenkujan ”	—	—	—	—	41	—	—	—	1
” Fredriksberginkadun ”	—	—	—	—	231	—	—	1	—
” Sturenkadun ”	—	—	—	47	—	—	—	—	—
” Helsinginkadun ”	—	—	—	—	162	—	—	3	1
” Kristiinankadun ”	—	—	—	11	—	—	—	—	—
” L. Kaivopuiston huvilaan N:o 4	—	—	—	—	—	66	—	1	1
Vedenottopaikkoja Katajanokalla	—	—	—	—	—	—	250	—	2
Erinäisiä täydennyksiä	—	—	—	—	—	—	—	6	1
Yhteensä	270	334	707	1,047	1,358	260	250	33	35
Yluskaiivettuja tahi hylyksi jätettyjä . . .	—	816	—	—	—	790	—	—	—

Helsinginkadun alaiseen putkijohtoon käytettiin, epävakavaan perustaan katsoen, koetteeksi n. k. Mannesmannin teräsputkia, jotka ruostumista vastaan olivat suojatut asfaltilla tahi juuttekääreillä.

Putkiverkon
pituus

Putkiverkon pituus sekä siihen tehtyjen palopostien ja sulkuranojen luku näkyy seuraavasta taulusta:

	583 mm putkea m	533 mm putkea m	457 mm put- kea m	406 mm put- kea m	305 mm put- kea m	203 mm put- kea m	152 mm put- kea m	127 mm put- kea m	102 mm put- kea m	76 mm putkea m	51 mm putkea m	Yhteensä put- kia m	Palopostreja m	Sulkurajoja m
Joulukuun 31 p. 1902	92	15	3,879	3,119	9,541	5,317	12,146	3,595	28,751	1,669	2,655	70,779	494	486
Lisäys v. 1903 . . .	—	—	270	—	334	707	1,047	1,358	260	250	—	4,226	33	35
Vähennys v. 1903	—	—	—	—	816	—	—	—	790	—	—	1,606	—	—
Joulukuun 31 p. 1903	92	15	4,149	3,119	9,059	6,024	13,193	4,953	28,221	1,919	2,655	73,399	527	521

Putkiverkon keskiläpimitta on 177,2 mm.

1903 vuoden lopussa oli käytännössä 15 julkista käymälää vesisuihkuineen, 4 juottoallasta (joista 2:ssa oli laitos veden lämmittämistä varten, 46 vedenottoa paikkaa puutarhan ja 7 katujen kastelemista varten, 33 vedenottoa paikkaa laivoille laitureilla, 14 keskeytyen ja 16 alati juoksevaa vapaa-kaivoa ja juomaveden heittäjää, 4 suihkukaivoa (paitsi 2 yksityistä, joihin kaupunki kustansi veden) sekä yksi vesipainohissi. Kaupungin taloja ja laitoksia oli 36 varustettuna vesijohdolla.

Vesijohdon hal-
linto ja käyttö.

Hallinto, käyttö ja sekalaisia.

	<i>Smc</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc</i>	<i>piä.</i>
<i>Vesijohtokonttori.</i>				
Yksi insinööri, palkkiota ja matkaravoja	10,000	—		
Yksi assistentti	4,800	—		
Yksi kirjanpitäjä	3,600	—		
Kirjurin- ja piirustusapulainen sekä konttoripoika	2,297	48		
Vuokra, valaistus ja siivous	1,958	62		
Tarvorahoja	2,743	77	25,399	87
Siirto	—	—	25,399	87

	<i>Smc.</i>	<i>7¹²</i>	<i>Smc.</i>	<i>7¹²</i>
Siirto	—	—	25,399	87
<i>Vedennosto.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, puolet palkkiota	1,350	—		
Yksi ensimmäinen koneenkäyttäjä, palkkiota	1,800	—		
Yksi toinen s:n s:n	1,500	—		
Yksi puhdistaja s:n	999	88		
Lämmittäjä- ja apuripäivätyöt	116	20		
Polttoainetta höyrypumpulaitokseen ja konehuoneen lämmitys, öljyä, vanua ja sekalaista	4,922	31		
Polttoainetta konemiestöön huoneustoihin	530	21		
Turbiinipumpulaitoksen korjaus ja kunnossapito	3,966	32		
Höyrypumpulaitoksen " " "	855	02		
Vesirännin " " "	58	12	16,098	06
<i>Siivilöiminen.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, toinen puoli palkkiota	1,350	—		
Siiviläin jäädyttäminen ja kuoriminen ynnä hiekan pesu, kärkyttäminen ja täyttäminen	8,264	—		
II:n siiviläaltaan betonoiminen	4,557	60		
Siiviläallasten korjaus	640	96		
Aitausten "	353	26		
Työkalujen korjaus ja sekalaista	318	19		
Polttoaineet pumpputkaivoihin	200	—	15,684	01
<i>Putkiverkko.</i>				
Palopostien ja vedenottoaikkojen hoito	5,178	83		
Putkiverkon korjaus ja kunnossapito	1,806	63		
Palopostien ja sulkuranojen korjaus ja kunnossapito	3,770	14		
Maasta kaivettujen ja hylkysijutettyjen putkien poisto	19,900	—	30,655	60
<i>Vesisäiliö.</i>				
Säiliövahti, palkkiota	500	—		
Vanhemman vesisäiliön katon kattaminen, $\frac{1}{3}$ koko pintaa	4,338	37		
Vesisäiliön, vedenkorkeuden sähkömittarin ja vahdin asunnon kunnossapito ja korjaus	1,200	95	6,039	32
<i>Vesimittarit.</i>				
Vesimittarien korjaus ja tarkastus (vähentämällä tästä lähtevät tulot).	5,218	98		
Vesimittarien lukeminen ja tulosten yhteenlaskeminen.	8,526	57	13,745	55
Siirto	—	—	107,622	41

	<i>Smc.</i>	<i>7^{ttä}</i>	<i>Smc.</i>	<i>7^{ttä}</i>
Siirto	—	—	107,622	41
<i>Sekalaista.</i>				
Mittauksia ja tutkimuksia	1,145	83		
Palovakuutusmaksuja, veroja Helsingin kunnalle ja telefoni- maksuja	1,765	48		
Hevosallasten lämmityslaitosten käyttö ja hoito	1,502	05		
Vanhassakaupungissa olevan siivilä- ja suojelusalueen vuokra, vähennettynä kaupungin alivuokramiehiltä kertyneillä varoilla	152	38		
Maksulippujen jakamiskustannukset	700	—		
Lausunnon ja ehdotuksen hankkiminen vesijohtoveden puhdis- tusta koskevasta kysymyksestä	237	31	5,503	05
<i>Työpaja.</i>				
Yksi työnjohtaja, palkkiota	1,600	—		
Päivättöitä yksityisten töitä varten	52,498	50		
Tarveaineiksia ” ” ”	107,839	63		
Työpajan työkalujen korjaus	2,000	—		
Aitausten korjaus, sähkövalaistuksen asettaminen sekä työpa- jarakennuksen kunnossapito	1,600	—	165,538	13
Yhteensä	—	—	278,663	59

Vesijohtokont-
tori.

Menot vesijohtokonttorin kohdalla ovat palkkauksia ja tarverahoja vesijohdon laajennuksen, käytön, kunnossapidon ja hallinnon valvontaa sekä vesijohtomaksujen ja vesijohtotöiden toimittamisesta tulevien palkkioiden maksuunpanoa varten.

Konttoritöiden joukossa on ollut 149 toimituskirjaa, 168 kirjettä, noin 5,500 maksulippua kulutetusta vedestä sekä 2,353 laskua työpajan toimittamista töistä.

Vedennosto.

Vuoden kuluessa nostetun veden määrä on 2,236,077 kuutiom., mikä on 239,965 kuutiom. eli 10,7 % edellisen vuoden kulutusta suurempi. Höyrypumpulaitosta käytettiin 12 päivää yhteensä 130 tuntia, osittain vesirännin ja turbiinipumppujen korjauksen, osittain erittäin vaikean jääsohjon takia, joka Marraskuun 25 ja 26 p:nä sattui Wantaan joessa.

Taulu pumppulaitoksen käytöstä v. 1903.

Kuukausi	Turbiinipumppulaitos				Höyrypumppulaitos			Yhteensä m ³	Nosto vuorokau- dessa		
	Pumppu N:o	Tunteja	Lyöntejä	m ³	Tunteja	Lyöntejä	m ³		Keskim. m ³	Enintään m ³	Vähintään m ³
Tammikuu	I	505	340,187}	156,524	—	—	—	156,524	5,049	5,954	2,962
	II	523	355,474}								
Helmikuu .	I	486	330,884}	149,161	—	—	—	149,161	5,327	6,031	3,536
	II	487	332,053}								
Maaliskuu .	I	558	380,901}	165,595	—	—	—	165,595	5,342	6,409	3,215
	II	517	355,076}								
Huhtikuu .	I	546	373,868}	167,714	—	—	—	167,714	5,590	6,641	3,235
	II	528	371,527}								
Toukokuu .	I	559	411,401}	192,289	—	—	—	192,289	6,203	8,930	3,807
	II	609	443,215}								
Kesäkuu . .	I	552	420,205}	189,453	—	—	—	189,453	6,315	8,379	3,675
	II	558	421,809}								
Heinäkuu .	I	499	403,455}	165,984	91	205,796	32,886	198,870	6,415	7,579	4,011
	II	435	334,252}								
Elokuu . .	I	542	394,204}	187,303	—	—	—	187,303	6,042	7,065	4,047
	II	553	438,254}								
Syyskuu . .	I	561	431,149}	192,542	—	—	—	192,542	6,418	7,499	4,256
	II	564	424,595}								
Lokakuu .	I	615	481,103}	214,701	—	—	—	214,701	6,926	7,662	4,225
	II	608	473,124}								
Marraskuu	I	551	445,506}	203,220	39	71,355	11,403	214,623	7,154	9,523	5,048
	II	569	457,692}								
Joulukuu .	I	575	459,333}	207,302	—	—	—	207,302	6,687	8,097	4,318
	II	578	462,011}								
Koko v:delta	—	13,078	9,741,278	2,191,788	130	277,151	44,289	2,236,077	6,126	9,523	2,962

Vedenkulutus vuorokautta kohti oli keskimäärin 6,126 kuut.m. (= 70,9 sek. l.), enin marraskuun 14 p:nä 9,523 kuut.m. (= 110,2 sek. l.) ja vähin tammikuun 6 p:nä 2,962 kuut.m. (= 34,3 sek. l.).

Nostokustannus oli keskimäärin 0,72 penniä kuuutiometriltä vettä.

Siivilöimiskustannus on 4 markkaa 97 penniä neliömetriltä siiviläpintaa ja 0,70 penniä kuuutiometriltä vettä.

Veden siivilöiminen.

Siiviläin puhdistus toimitettiin 43 kertaa, kuten seuraavasta taulusta näkyy:

Puhdistettuja siivilälaitaita	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
I	—	—	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—
II	—	1	1	—	2	—	1	—	—	—	—	1
III	—	1	—	1	1	—	1	1	1	—	—	1
IV	—	1	—	1	1	1	—	—	2	—	1	—
V	1	—	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—
VI	—	—	1	—	2	—	1	—	1	1	1	—
	1	3	3	4	8	3	4	2	6	4	3	2

Eri siiviläin käyntiaika oli koko vuonna: N:o I:n — 309, N:o II:n — 273, N:o III:n — 237, N:o IV:n — 302, N:o V:n — 276 ja N:o VI:n — 314 vuorokautta. Kahden puhdistuksen välinen keskimääräinen käyntiaika taas oli: N:o I:n — 39, N:o II:n — 39, N:o III:n — 34, N:o IV:n — 43, N:o V:n — 39, N:o VI:n — 45 eli kaikkien siiviläin 40 vuorokautta. Pisin käyntiaika, 109 vuorokautta ($\frac{4}{11}02$ — $\frac{20}{3}03$) oli siivilällä N:o III, lyhin, 14 vuorokautta ($\frac{22}{8}$ — $\frac{4}{9}$) niinkään siivilällä N:o III.

Jään paksuus oli avoimissa siivilöissä enintään 60, katetuissa 15 cm. Alin ilmanlämpö oli — 27° C, alin lämpö katetuissa siivilöissä — 2° C. Vuoden kuluessa tehtiin, paitsi tavanmukaisia korjauksia avointen siiviläin pakkasen vahingoittamiin muureihin, betonipäällyks koko II:n siivilän sisäkehukseen, muurissa olevain halkeamain tukkimiseksi ja uusien ehkäisemiseksi. Missä määrin tarkotus on saavutettu, sen vasta tulevaisuus on osotava. Siiviläin hiekka kaivettiin ja täydennettiin tavalliseen tapaan.

Muut tiedot siiviläin käyttämisestä ja sen tuloksista antaa seuraava taulu, josta kuitenkin on mainittava, ettei bakteriologisia analyysejä kesäkuukausina toimitettu sekä että niin muodoin ei voida ilmoittaa tarkkoja veden bakterinpitoisuutta ja siiviläin bakteerijapuhdistavaa kykyä valaisevia vuotuisia keskilukuja, eikä myöskään bakteripesäkkeiden suurinta ja pienintä lukua vuoden kuluessa.

Taulu siiviläin käytöstä vuonna 1903.

Kuukausi	Siiviläalaa käy- tännössä m ²			Siivilöimis- nopeus mm tunnissa			Läpikuulta- vuus						Bakteripesäkkeitä cm ³ kohti					
	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Jokivesi			Vesi- johtovesi			Jokivesi			Vesijohto- vesi		
							Keskim.	Enintään	Vähintään	Keskim.	Enintään	Vähintään	Keskim.	Enintään	Vähintään	Keskim.	Enintään	Vähintään
Tammikuu . . .	2,848	2,925	2,805	74	120	45	57	57	51	75	75	75	366	433	330	28	32	26
Helmikuu . . .	2,688	2,925	2,610	83	129	53	47	50	43	74	75	70	597	773	488	90	117	58
Maaliskuu . . .	2,641	2,805	2,610	84	129	51	28	48	8	71	75	50	504	910	603	114	123	105
Huhtikuu . . .	2,778	2,925	2,610	84	129	46	17	23	7	60	70	45	2,007	5,500	556	61	110	24
Toukokuu . . .	2,638	2,925	1,284	98	263	60	26	36	10	70	75	61	470	470	470	51	51	51
Kesäkuu . . .	2,428	2,925	1,284	94	263	62	31	46	4	60	75	41	—	—	—	—	—	—
Heinäkuu . . .	2,239	2,457	1,947	96	173	74	41	50	16	74	75	68	—	—	—	—	—	—
Elokuu	2,161	2,610	1,284	117	263	65	37	50	13	72	75	65	—	—	—	—	—	—
Syyskuu	2,217	2,610	1,947	121	173	78	32	54	9	65	75	33	527	960	250	56	83	42
Lokakuu	2,558	2,925	1,947	113	173	70	28	43	9	63	75	45	1,253	2,570	360	98	176	38
Marraskuu . . .	2,819	2,925	2,610	106	217	72	30	40	19	68	75	55	1,548	2,300	920	95	105	82
Joulukuu . . .	2,629	2,805	2,610	106	120	69	40	47	30	70	75	60	399	407	390	39	43	35
Koko vuonna	2,554	2,925	1,284	98	263	45	35	57	8	69	75	33	—	—	—	—	—	—

Vaikka siivilöimisnopeus yllä olevan taulun mukaan on ollut keskimäärin 98 mm tunnissa, niin se on noin 34% pumppujen käyntiajasta ollut päälle 100 mm.

Siivilöimisen kautta on jokiveden läpikuultavuus lisääntynyt 97 %, ja on tässä kohdin huomattava, että se kone, jolla veden läpikuultavuus mitataan, ei ilmaise suurempaa määrää kuin 75 cm, mutta että vesijohtoveden läpikuultavuus ajottain on ollut suurempi.

Jokiveden lämpö määrä oli keskimäärin 7,1, enintään 20,2, ja vähintään 0,2° C sekä suunnilleen yhtäpitävä Vanhassakaupungissa siivilöidyn veden lämpö määrän kanssa.

Vuoden kuluessa korjattiin 7 putkivuotoa eli yksi 17,5 kilometriä Putkiverkko putkiverkkoa kohti.

Suurempia korjauksia tehtiin 40 palopostiin ja sulkuranaan, pienempiä miltei joka päivä. Palopostien hoito maksoi vuotta ja kappaletta kohti keskimäärin 4 markkaa 7 penniä. Putkiverkon ja siihen kuuluvain lai-

tosten koko kunnossapitokustannus, siihen luettuna poistot, nousee 417 markkaan 66 penniin kilometriltä putkenpituutta ja 1,37 penniin kuutiometriltä vettä.

Vesisäiliö.

Vesisäiliö puhdistettiin 2 kertaa, tarvitsematta sitä, kuten aikaisemmin, kokonaan tyhjentää, kun siinä nykyään on kaksi eri osastoa. Vähin määrä vettä vesialtaassa oli vuoden kuluessa noin 1,500 kuut.m.

Vanhemmassa vesisäiliössä vaihdettiin lahonneet puiset katonkannattimet osittain uusiin rautaisiin. Niinikään poistettiin lahonnut välikatto ja sen sijaan laitettiin kaksinkertainen ulkokatto kemiallisesti käytellyistä laudoista, joiden väliin jätettiin ilmakerros. Jällellä olevain katon $\frac{2}{3}$:n korjaustyötä on aikomus jatkaa molempina seuraavina vuosina.

Vesimittarit.

Korjattujen ja tarkistettujen vesimittarien luku oli 697 eli noin 36 % asetettujen mittarien koko lukumäärästä. Vuoden kuluessa toimitettiin noin 22,800 vesimittarin lukemista. Juoksevat menot mittareista olivat vuodelta ja kappaleelta 7 markkaa 9 penniä kunnossapidosta ja lukemisesta sekä 10 markkaa 39 penniä korkoa ja poistoa eli yhteensä 17 markkaa 48 penniä. Kertyneet vuokrat taas ovat keskimäärin 12 markkaa 38 penniä vuodelta ja kappaleelta.

Vuonna 1903 koeteltiin 6 mittaria asianomaisten kuluttajain pyynnöstä ja osottivat ne väärin — 1,9 à — 1,5 %.

Työpaja.

Tietoja niiden töiden rahallisesta tuloksesta, joita työpaja on toimitanut yksityisille kuluttajille tahi vesijohtoon kuulumattomille kunnan laitoksille antaa seuraava likimääräinen laskelma:

	<i>Smc.</i>	<i>ps.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ps.</i>
Tulot:				
Tuloja vuonna 1903 toimitetuista töistä	—	—	201,638	—
Menot:				
Yksi työnjohtaja, palkkiota	1,600	—		
5,5 % poistoa ja korkoa työpaja- ja makasiinirakennuksista . .	2,018	75		
Työpajarakennuksen korjaus ja kunnossapito y. m.	1,600	—		
Työpajan työkalujen korjaus ja kunnossapito	2,000	—		
Varastokorkoa ja palovakuutusmaksut	4,000	—		
Työkoneiden poistoa ja korkoa	434	—		
	11,652	75		
$\frac{5}{6}$ tästä yksityisiä töitä (lopun kaupungin)	9,710	63		
Päivätöitä yksityisten töihin	52,498	50		
Tarveaineita yksityisten töitä varten	107,839	63		
Laskulanketteja, kirjoja, kustannuksia laskumäärän perimisestä	1,000			
Mahdollisesti tarvittavia maksuttomia korjauksia varten varataan	1,000	—		
Saatavain korkoihin ja mahdollisesti huomaamatta jääneihin		—		
menoihin	1,589	24	173,638	—
Saldo puhdasta voittoa	—	—	28,000	—

Työpajan vuoden kuluessa toimittamain yksityisten johdonyhdistämisten luku on 85 seuraavain erikoistietojen mukaan:

Johtoaukon läpimitta:	20	25	30	40	50	75	100	mm.
	1	27	8	19	17	12	2	kpl.

Paitsi vakinaisesti palveluksessa olevaa henkilökuntaa, (9 kpl.), joilla on kuukausipalkka, vastaava koko vuodelta 27,499 markkaa 88 penniä, sekä urakoitsijain työmiehiä, on vuoden kuluessa enintään 160, keskimäärin 106 ja vähintään 84 henkeä ollut vesijohdon työssä ja nousee heidän yhteenlaskettu palkkauksensa 122,365 markkaan 61 penniin. Kymmentuntisen päivätyön keskikustannus tärkeimmissä ammeteissa näkyy seuraavista tiedoista, joissa sulkumerkkien sisällä olevat luvut osottavat päivätyöiden lukumäärää: mittarien ylitarkastaja (300) — 8,67, rakennusmestarit ja työnjohtajat (937) — 8,58, kuormaajurit (1,203) — 7,50, muurarit (206) — 5,45, seppä (302) — 5,00, sorvarit (304) — 4,88, kirvesmiehet (541) — 4,72,

mittarien lukijat (1,212) — 4,40, viilaajat (1,825) — 4,29, putkenlaskijat (5737) — 4,20, valurit (302) — 4,00, konttoriapulainen (300 — 3,47, apurit (16,100) — 2,86, yövahti (678) — 2,32, vedenmyyjät (911) — 1,18, konttoripoika (300) — 1,80.

Kaikkiin vesijohtokonttorin toimesta tehtyihin töihin meni seuraavat kustannukset:

Vesijohdon laajennus	<i>Smf.</i>	149,528: 29
Sen käyttö, kunnossapito ja korjaus	”	93,225: 46
Työpajatytöt	”	165,538: 13
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>408,291: 88</u>

Nämä kustannukset jakaantuivat seuraavasti:

Palkkoja	<i>Smf.</i>	27,499: 88
Päivätöitä	”	122,355: 61
Urakka- ja tinkitöitä	”	20,179: 46
Rakennuskonttorin toimittamia töitä, laskun mukaan	”	53,770: 05
Tarveaineita ja sekalaista	”	184,476: 88
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>408,291: 88</u>

Kustannukset jokaisesta nostetusta kuutiometristä vettä ovat:

Kustannukset
m³:itä vettä.

Jos ainoastaan siivilöimiskustannukset otetaan lukuun	0,70	penniä
Jos tähän lisätään pumppuamis-kustannukset	1,42	”
Jos tähän lisätään putkiverkon hoidon ja kunnossapidon kustannukset	2,79	”
Jos tähän lisätään Vesijohtokonttorin kustannukset	3,93	”
Jos tähän lisätään vesimittarien kustannukset	4,54	”
Jos tähän lisätään muut käyttö- ja kunnossapitokustannukset (paitsi työpajan)	5,06	”
Jos tähän lisätään 5 % korko perustamispääomasta	13,87	”
Jos tähän lisätään 1 % poisto perustamispääomasta	15,63	”

Tulo m³:stä
vettä

Tulo jokaisesta nostetusta kuutiometristä vettä näkyy seuraavasta:

Kertyneitä vesimaksuja	<i>Smf.</i>	418,270: 48
Tulot hevosaltaista	”	1,672: 77
Korotus vesimaksujen suorituksen myöhäs- tymisestä	”	<u>634: 87</u> 420,578: 12
Vesimittarien vuokra	”	— — 24,010: —
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>— — 444,588: 12</u>

joten keskitulo jokaiselta nostetulta kuutiometriltä vettä on 19,88 penniä. Tulot vedestä ja mittarien vuokrista olivat yhteensä 44,768 markkaa 81 penniä suuremmat kuin vuonna 1902 ja 17,988 markkaa 12 penniä 1903 vuoden meno- ja tuloarviossa otaksuttua määrää suuremmat.

Kuluttajia oli vuoden lopussa 1,393 ja on niiden luku vuodesta 1902 lisääntynyt 45:llä. Vedenkäyttäjät
ja veden kulutus.

Maksettavaksi pantu kulutus eri kaupunginosissa nousi seuraaviin määriin: I kaupunginosassa — 136,099, II — 258,441, III — 84,212, IV — 219,140, V — 158,496, VI — 72,958, VII — 128,398, VIII — 46,518, IX — 12,142, X 61,611, XI — 75,663, — XII 72,294, jakamattomilla maa-alueilla — 179,503 eli yhteensä 1,505,775 kuutiometriin.

Keskimäärin on jokaisesta myydystä kuutiometrillä vettä kertynyt 27,93 penniä vesimaksuja ja 1,59 penniä mittarien vuokraa, eli yhteensä 29,52 penniä.

Koska nostettu vesimäärä oli 2,236,077 ja myyty 1,505,775 kuut.m., on ero 730,302 kuut.m., mikä 15,63 pennin yksikköhinnan mukaan vastaa 114,146 markan 20 pennin arvoa ja käsittää palosammutukseen, yleisiin mukavuuslaitoksiin, hevosaltaisiin ja vapaakaivoihin, katujen ja istutusten kastamiseen sekä vuotaneen ja mittareissa merkitsemättä jääneen veden kulutuksen.

Työpajan käyttö mukaan luettuna on vesijohdon bruttosäästö vuonna 1903 ollut 367,562 markkaa 53 penniä. Jos tähän lisätään yllämainittu yleisiin tarpeisiin käytetyn veden arvo, nousee määrä 481,708 markkaan 73 penniin ja jos tästä vähennetään perustamispääoman (3,941,228:96) korkoa ja poistoa sekä juoksevasta ainevarastosta (233,039:87) ja kalustosta (52,854:17) 6 % eli 253,627 markkaa 38 penniä, niin jää jäännökseksi 228,081 markkaa 35 penniä, mikä lukuun ottamatta sen pääomaksi muutetun tappion korkoa, jolla vesijohtoa ensimmäisinä 6, 7 toimivuotena käytettiin, on 1903 vuoden puhdas voitto.

Vesijohdon
bruttosäästö

Vuoden kuluessa myönnettyt ohjesäännön mukaiset alennukset suu-remmasta menekistä kuin 125 kuutiometrillä neljänneksessä sekä yksityisten serviisijohdoista vuotaneesta vedestä nousevat yhteensä 31,154 markkaan 38 penniin.

Vesimaksujen
alennuksia.

Yksityisen serviisijohdon sulkemista siitä syystä, että kulutettua vettä tai toimitettuja työpajan töitä oli jätetty maksamatta, sattui 9 kertaa yhteensä 666 markan 53 pennin maksumäärästä. Vuoden lopussa oli kumminkin 2 maksamatta jäänyttä laskua, joiden yhteenlaskettu määrä oli 194 markkaa 41 penniä. Yksityisten joh-
tojen sulkemi-
men.

Vedenkorkeus
Vantaanjoessa.

Vedenkorkeus Vantaanjoessa vuonna 1903.

K u u k a u s i	Keskimäärin m.	Enintään m.	Vähintään m.
Tammikuu	+ 0,18	+ 0,22	+ 0,12
Helmikuu	+ 0,20	+ 0,33	+ 0,15
Maaliskuu	+ 0,66	+ 1,42	+ 0,23
Huhtikuu	+ 0,94	+ 1,29	+ 0,61
Toukokuu	+ 0,43	+ 0,72	+ 0,13
Kesäkuu	+ 0,25	+ 0,63	+ 0,12
Heinäkuu	+ 0,16	+ 0,30	+ 0,10
Elokuu	+ 0,20	+ 0,50	+ 0,09
Syyskuu	+ 0,38	+ 1,15	+ 0,15
Lokakuu	+ 0,53	+ 1,40	+ 0,15
Marraskuu	+ 0,43	+ 0,74	+ 0,25
Joulukuu	+ 0,49	+ 1,04	+ 0,18
Koko vuonna	+ 0,46	+ 1,42	+ 0,09

Jäänlähtö alkoi Maaliskuun 30 p:nä, jolloin vedenkorkeus oli + 1,37 m yli tulvakannen.

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Kaupungin me-
not ja tulot.

Kaikki tiedot kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1903 sekä vertaus vahvistetun tulo- ja menoarvion ja todellisen tilinpäätöksen välillä ynnä tieto kaupunginrahaston tilasta vuoden lopussa saadaan niitä koskevista, järempänä olevista taululiitteistä.

Kaupungin ir-
tain kalusto.

Hankkimalla eri lautakunnista, hallituksista ja konttoreista tietoja vuoden kuluessa tapahtuneista muutoksista kaupungin irtaimessa omaisuudessa on saman irtaimiston kalustokirjaa täydennetty ja on yhteenvedo mainitusta kirjasta etempänä taululiitteiden joukossa.

Kaupunginra-
haston katsas-
tukset.

Niissä kaupunginrahaston katsastuksissa, jotka kunnallisasetuksen säännöksen mukaan on säädettyssä järjestyksessä toimitettu joka neljännesvuosi, samaten kuin niissä ylimääräisissä katsastuksissakin, jotka Rahatoimikamarin vuonna 1878 tekemän päätöksen mukaan kaksi Rahatoimikamarin jäsentä on toimittanut, ei ole ollut mitään syytä muistutuksiin.

Obligatsioonien
arvonta.

Helmikuu 2 p:nä asianomaisessa järjestyksessä toimitetussa obligatsioonien arvonnassa joutuivat seuraavat numerot lunastettaviksi ¹⁾:

¹⁾ Rhtkn pöytäk. helmik. 5 p. 26 §.

Helsingin kaupungin 3 1/2 prosentin laina vuodelta 1898.

Sarja litt. B	à 2,000 markkaa	N:ot	206, 213, 372.
„ „ C	à 1,000 „ „	53, 271, 571.	
„ „ D	à 500 „ „	25, 113, 134, 243, 282, 321, 358, 380, 387, 400, 486, 549, 599, 615, 643, 655, 679, 741, 856, 956, 991, 1,067, 1,097, 1,200.	

Helsingin kaupungin 4 prosentin laina vuodelta 1900.

Sarja litt. B	à 2,000 markkaa	N:ot	248, 560, 618.
„ „ C	à 1,000 „ „	839, 961, 965, 1,017, 1,080, 1,122.	
„ „ D	à 500 „ „	1,716, 1,779, 1,818, 1,912, 1,918, 2,121, 2,161, 2,229, 2,341.	

Kesäkuun 6 p:nä toimitetussa obligatsioonien arvonnassa tulivat seuraavat numerot lunastettaviksi ¹⁾:

Helsingin kaupungin 4 prosentin laina vuodelta 1902.

à 500 markkaa N:ot 1, 63, 216, 236, 278, 382, 401, 538, 641, 669, 720,
748, 809, 817, 829, 940, 1,090, 1,601, 1,617, 1,790,
1,982, 1,985, 2,517, 2,586, 2,660, 2,710, 2,847, 2,861,
2,895, 3,169, 3,252, 3,406, 3,523, 3,544, 3,586, 3,617,
3,848, 3,944, 4,217, 4,283, 4,544, 4,657, 5,022, 5,083,
5,134, 5,279, 5,378, 5,443, 5,563, 6,109, 7,065, 7,153,
7,180, 7,333, 8,410, 8,431, 8,465, 8,974, 9,351, 9,413,
9,540, 9,569, 10,505, 11,460, 11,658, 11,991, 12,562,
12,644, 12,831, 13,224, 14,343, 14,366, 14,500, 14,829,
14,844, 14,998, 15,095, 15,602, 15,826, 15,866.

Ja marraskuun 2 p:nä toimitetussa obligatsioonien arvonnassa tulivat seuraavat numerot lunastettaviksi ²⁾:

Helsingin kaupungin 5 prosentin laina vuodelta 1876.

Sarja litt. A	à 1,000 markkaa	N:ot	33, 46, 85, 86, 115, 124, 211, 267, 351, 454.
„ „ B	à 500 „ „	20, 26, 73, 85, 102, 133, 208, 233, 300, 354, 442, 458, 503, 558, 599, 646, 742,	

¹⁾ Rhtkn pöytäk. kesäk. 11 p. 23 §. — ²⁾ S:n s:n marrask. 5 p. 24 §.

830, 883, 893, 1,022, 1,070, 1,108, 1,126,
1,309, 1,368, 1,420, 1,439, 1,469.

Sarja litt. C à 200 markkaa N:ot 28, 106, 147, 243, 331, 376, 498, 499,
543, 739, 794, 913, 916, 932, 944, 977,
993, 1,003, 1,022, 1,133.

Helsingin kaupungin 4½ prosentin laina vuodelta 1882.

Sarja litt. A à 3,000 markkaa N:ot 17, 58, 60, 93, 125.

„ „ B à 1,000 „ „ 9, 11, 42, 71, 72, 119, 142, 159, 160, 161,
213, 226, 256, 313, 364, 436, 461, 464,
512, 523, 610, 618, 626, 658, 660, 664.
„ „ C à 500 „ „ 17, 56, 63, 67, 74, 94, 116, 136, 153,
162, 169, 174, 190, 298, 413, 439, 449,
452, 504, 509, 543, 560, 608, 650, 664,
696, 763, 782, 786, 790.

Helsingin kaupungin 4½ prosentin laina vuodelta 1892.

Sarja litt. A à 5,000 markkaa = 3,600 kruunua, N:ot 97, 138.

„ „ B à 1,000 „ = 720 „ „ 163, 539, 669, 773, 889,
898, 1,013, 1,130, 1,166.
„ „ C à 500 „ = 360 „ „ 241, 579, 684, 703, 815,
1,007, 1,011, 1,045, 1,066,
1,347, 1,409, 1,596.

Selontekona kaupungin tuloa tuottavista oikeuksista otetaan tähän seuraava Liikennekonttorin antama kertomus liikenne- y. m. maksujen ylöskannosta sekä konttorin toiminnasta.

Tulot.

„Viime kuluneena vuonna nousi Konttorissa kannettujen kaupungille tulevain maksujen loppusumma Smkaan 690,346: 34 Smk 651,656: 71 vastaan vuonna 1902. Koko lisäännyksestä, joka oli Smk 38,689: 63, tulee tuulaakein osalle Smk 25,366: 83 ja liikennemaksujen osalle Smk 13,104: 64, ja loput Smk 218: 16 jakaantuvat mittausmaksun ja makasiinivuokran osalle. Verrattaessa vastaaviin eriin tuloarviossa vuodelle 1903 osottaa kanto ylijäämää, tehden Smk 17,005: 49 tuulaakien osasalla, Smk 17,050: 55 liikennemaksujen, Smk 435: 72 mittausmaksujen ja Smk 2,304: 80 makasiinivuokran osalle, eli yhteensä Smk 36,846: 34. Liikennemaksujen määrän suhteen on huomautettava, että se 50 % alennus, jota Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaan joulukuun 15 päivästä 1896 on myönnetty ta-

varoista, joita on saapunut osana talvipurjehduskautta, vuodelta 1903 teki Smk 36,330:—; joka summa on noin 20,000 markkaa suurempi kuin sama summa vuonna 1902.

Yllämainittuun velottamiseen vuodelta 1903 sisältyvät myöskin tuu-^{Yleinen varasto-}laaki- ja liikennemaksut niistä tavaroista, jotka on tullissa käytetty yleis-^{makasiini.}sessä varastomakasiinissa, yhteensä Smk 77,187:01, joka on suurin määrä koko sinä aikana, jolloin tullikäsittelyä makasiinissa on tapahtunut. Verrattuna velottamiseen vuodelta 1902 osottaa se lisäännystä Smk 14,185:40.

Pienempäin velottamis-erien, mittaussmaksujen ja makasiinivuokran^{Mittaussmaksut ja makasiinin vuokra.} suhteen on mainittava ensimmäisestä että kaupungin mittaajia viime vuosina on käytetty mittaamassa vain suolaa sekä että 80 % mainitun tavarann mittaamisesta säädetystä maksusta menee palkkiona mittaajille. Jällempi maksu jakaantuu kauttakulkumakasiini-vuokraan, joka vuonna 1903 oli Smk 66:40, sekä paikkavuokraan tavaroista, jotka on säädetyn määrääjän yli jätetty kaupungin tavarasuojuksiin, mikä vuokra samalta vuodelta nousi Smk 4,238:40, josta kuitenkin suuri osa lienee peruutettu takasin liikennehäiriöiden aiheuttamain syiden vuoksi.

Ylöskanto on viime kuluneena vuonna tapahtunut tyydyttävällä tavalla ja on ulosottolaitosta tarvittu käyttää vain noin 2 % ulosottamiseen koko velotussummasta. Tileistä on lyhennyksiä poistettu Smk 390:25. Maksamattomasta summasta, joka vuoden vaihteessa teki Smk 11,005:43, on jo suurin osa saatu sisään ja jällellä olevasta ei saatane korkeintaan 150 markkaan nousevaa määrää perityksi.

Vuosien 1900—1902 rästeistä on kuluneena vuonna tullut sisään Smk 2,072:86, jonka lisäksi Smk 385:55 on tileista lyhennyksenä poistettu. Vuoden lopussa vielä jällellä olevasta määrästä äsken mainituilta kolmelta vuodelta, tehden Smk 419:23, ei mainittavampaa summaa maksettane.

Oheen liitetystä taulusta näkyy miten velotus ja ylöskanto jakaantuvat eri kuukausille puheena olevana tilivuonna (taululiite N:o 237).

Kustannukset Konttorin ylläpidosta, sen alaisen, pakkahuoneessa^{Menoja ylläpidosta.} palvelevan henkilökunnan palkkauksesta, mittaajain palkkiosta, pakkahuoneen kalustamisesta sekä konttorihuoneiston ja tullitalossa yleisöille luovutettujen kaikkien huoneuksien valaisemisesta nousivat vuonna 1903 Smk 40,150:58 eli siis jotenkin samaan määrään, joka mainittuihin tarkoituksiin on ollut Konttorin käytettävänä ja joka oli 40,410:— nimittäin:

määräraha	III.	4.	Liikennekonttori	Smk	37,835: —
”	XIV.	9.	Työkalut	”	300: —
”	XVI.		Kalusto.	”	200: —
”	—		Valaistukseen	”	500: —
”	—		Kaupunginvaltuusmiesten käyttöva-		
”	—		roista	”	1,575: —

Samalla kun muutaissa määrärahoissa on pienempiä summia säästynyt on toisissa tullut käytetyksi määrätyn summan yli, kuitenkin niin pieniä määriä, ettei niitä jo siitäkään syystä oltu voitu menoarviota laadittaessa arvata. Niin on seuraavissa määrärahoissa tullut ylikäyttöä:

1) määrär. III 4. „Mittaajain palkkiota“ Smk 84: 40. Kun kuitenkin kaikkia ulosmaksuja kaupungin mittajain toimittamista mittauksista vastaa tulo mittaussmaksuina, joka esimerkiksi suolan mittaamisesta on 25 % suurempi mittajain palkkiota, niin tuottaa jokainen sellainen meno itse asiassa kaupungille tuloa.

2) määrär. III 4. „Käyttövarat“ Smk 168: 45, joka riippuu siitä, että Rahatoimikamari on rasittanut tätä erää Smkalla 439: 50 painatuskustannuksina liikennetaksan uudesta painoksesta suomen ja ruotsin kielillä; mikä on ylimääräinen menoerä, jota ei Konttori kulunkiarvioehdotusta tehdessään ollut voinut aavistaa; sekä

3) määrär. XVI erinäisten huoneustojen valaisemisesta tullitalossa Smk 68: 56, riippuen se satunnaisista seikoista.

Konttorin työt.

Konttorissa on työn paljous edelleenkin lisääntynyt. Ilmoituskirjain luku vuonna 1903 nousi 49,730 kpl. 45,503 vastaan v. 1902; joka seikka teki välttämättömäksi vuoden menosäännössä aavistamattoman työvoimain lisäämisen konttorissa. Siitä aiheutunut ylimääräinen meno oli kuitenkin vain pieni osa siitä summasta, jolla tulot kuluneena vuonna nousivat menosäännössä laskettua summaa suuremmaksi. Kustannukset Konttorin ylläpidosta ja muut ylläluetellut menot, joista Konttorin on tehtävä tili, tekivät vuonna 1903 vain 5,8 % Konttorin kaupungille mainittuna vuonna velottamista maksuista“.

Tuulaaki ylämaankaupunkiin menneistä tavaroista.

Ylämaan kaupungeissa kannettua Helsingin kaupungille tulevaa tuulaakia kertyi yhteensä 6,640 markkaa 93 penniä eli 1,359 markkaa 7 penniä vähemmän kuin vuoden tuloarviossa oli laskettu.

Satamakonttorin kanto.

Satamakonttorissa maksettavaksi pantujen maksujen määrästä annetaan tieto etempänä olevissa taululiitteissä. Tässä mainittakoon ainoastaan seuraavaa:

Vuoden kannosta, joka 40 ja 60 prosentin vähennyksellä kaupungissa säännöllisesti käyvistä höyrylaivoista, on 232,219 markkaa 98 penniä, on tullut Satamakapteenille 4 % 8,644 markkaa 40 penniä sekä Satamakirjurille 0,5 % eli 1,161 markkaa 10 penniä.

Satamakapteenille ja Satamakirjurille tuleva kantoprosentti.

Voimassa olevan 10 p:nä huhtikuuta 1888 annetun Helsingin kaupungin liikennetaksan mukaan, joka säätää että satamakonttoriin on otettava määrätty luku valantehneita parmaajia, jotka toimittamastaan mittauksesta itse saavat kantaa heille tulevan palkkion, oli vuoden kuluessa asetettuna yksi vanhempi ja viisitoista nuorempaa parmaajaa ja heidän toimintansa oli sellainen, että mitatuista 45,152 sylestä halkoja, 30 pennin keskihinnan mukaan, oli saatu Smk 13,545: 60, mistä kuudentoista miehen kesken jaettuna tuli Smk 846: 60 kullekin.

Parmaajat, pakkaajat ja räkäysmiehet

Pakkausta ja räkäystä varten oli satamakonttorissa kaksi henkilöä, joiden oli velvollisuus muun muassa tarvittaessa toimittaa näitä töitä; vuoden kuluessa räkättiin 505 tynnyriä tervaa, mikä 15 pennin mukaan tynnyriltä teki Smk 75: 75 eli kahdelle jaettuna Smk 37: 87.

Kaupunginvaltuuston Rahatoimikamarille antaman valtuutuksen¹⁾ nojalla myönsi Rahatoimikamari vuoden kuluessa seuraaville henkilöille ja yhtiöille kiinnittämisoikeuden kaupungin myymiin tontteihin ja niille rakennettuihin rakennuksiin sen tavallisen ensimmäisen kiinnityksen edellä, joka kaupungilla niihin on maksamattoman tontinlunastuksen tahi kaupungin lahjotetuista rahastoista annettujen lainojen vakuudeksi, nimitäin musiikkikauppias H. V. Schalinille²⁾, joka omistaa tontin N:o 9 korttelissa N:o 127 Tehtaankadun varrella, Pohjoismaiden osakepankin myöntämästä 375,000 markan lainamäärästä; *Osakeyhtiö Suojalle*³⁾, joka omistaa tontin N:o 35 korttelissa N:o 109 Vuorimiehenkadun varrella, kahdesta Suomen kaupunkien hypoteekikassan myöntämästä, yhteensä 230,000 markan lainasta; *Rautatientyöväen asuntoosakeyhtiö Svanille*⁴⁾, joka omistaa tontit N:o 21 Porvoonkadun ja 50 Fredriksberginkadun varrella korttelissa N:o 374, Suomen kaupunkien hypoteekikassan myöntämästä 95,000 markan lainasta; *Työväen asuntoosakeyhtiö Otavalle*⁵⁾, joka omistaa tontin N:o 21 korttelissa N:o 324 Alppikadun varrella, 40,000 markan valtiolainasta; *Työväen asuntoosakeyhtiö Nordstjernan Pohjantähdelle*⁶⁾, joka omistaa tontin N:o 4 Pietarinkadun varrella korttelissa N:o 135, 80,000 markan valtiolainasta; *Työväenasuntoosakeyhtiö Aholle*⁷⁾, joka omistaa ton-

Kiinnityksen jällemmäksi siirtäminen.

¹⁾ Kts. 1901 vuoden kert. ss. 83—85. — ²⁾ Rhtkn pöytäk. helmik. 19 p. 22 §. — ³⁾ S:n s:n helmik. 26 p. 14 §. — ⁴⁾ S:n s:n maalisk. 19 p. 26 §. — ⁵⁾ S:n s:n toukok. 14 p. 56 §. — ⁶⁾ S:n s:n toukok. 14 p. 32 §. — ⁷⁾ S:n s:n kesäk. 18 p. 30 §.

tit N:ot 42, 44, 46 ja 48 Fredriksberginkadun, N:ot 17 ja 19 Porvoonkadun ja N:o 3 Viipurinkadun varrella, kaikki tontit korttelissa N:o 374, 200,000 markan valtiolainasta; talonmistaja A. Gratschoffille¹⁾, joka omistaa tontin N:o 8 Metsästäjäkadun varrella korttelissa N:o 19, puolen prosentin vakuudeksi 50,000 markan lainasta, jonka Suomen kaupunkien hypoteekikassa oli hakijalle myöntänyt; *Helsingin Työläisten asuntoosakeyhtiölle*²⁾, joka oli anonut saada kaupungilta lunastaa tontit N:ot 1, 3, 5, 7 ja 9 Porvoonkadun, 30, 32, 34 ja 36 Fredriksberginkadun sekä 28 Fleminginkadun varrella, kaikki mainitut tontit korttelissa N:o 362, 350,000 markan valtiolainasta; sillä ehdolla että hakijat erinäisissä tapauksissa asettivat Kamarin hyväksymän täytetakauksen. — Sitävastoin hylkäsi Kamari koristemaalari K. K. Hellstenin kuolinpesän³⁾ ja kauppias J. Pelinin⁴⁾ samassa tarkoituksessa tekemät hakemukset.

Kuoletuslainoja
lahjoitetuista
rahastoista.

Rahatoimikamarille oli Rahatoimikonttori tehnyt esityksen kuoletuslainojen myöntämisestä kaupungin lahjoitetuista rahastoista, jotka kymmenen vuotta sekä lainan antajan että sen saajan puolelta olisivat irtisanomattomat ja joista vuotuinen korko ensimmäistä kiinitystä vastaan olisi 5 ja toista $5\frac{1}{2}\%$ sekä kummassakin tapauksessa vuotuinen kuoletus $\frac{1}{2}\%$; Kamari hyväksyi⁵⁾ periaatteellisesti tämän ehdotuksen, mutta katsoi kuitenkin, että lainaehtojen määrääminen oli tehtävä kussakin eri tapauksessa harkinnasta riippuvaksi.

Määräraha yli-
määräisiä po-
lisikonstaape-
leita varten.

Rahatoimikamarille tiedoksi ilmoitti Maistraatti että Keisarillinen Senaatti oli sallinut läänin Kuvernöörin 20 ylimääräisen konstaapelin palkkamiseksi kaupungin polisilaitokseen 1903 vuoden kuluessa yleisistä varoista käyttää enintään 27,200 markan suuruisen summan, ja päätti Kamari⁶⁾ asianomaista toimenpidettä varten tästä antaa tiedon Rahatoimikonttorille.

Dannström puo-
lisojen tes-
tamentti.

Rahatoimikamarin Valtiovarastoa vastaan alottama⁷⁾ oikeudenkäynti, joka koski Valtiovaraston velvoittamista Helsingin kaupungille luovuttamaan sitä 10,000 markan suuruisia rahamäärää, jonka edesmennyt säveltäjä Isidor Dannström ja hänen puolisonsa Rosa Dannström kirjallisella testamentilla kesäkuun 9 p:ltä 1896 sekä siihen joulukuun 3 p:nä samana vuonna tehdyllä lisäyksellä olivat lahjottaneet Helsingin kaupungin sairaalalle toipuvain kodin pohjarahastoksi, oli kaupungin Raastuvanoikeudessa ratkaistu⁸⁾ päätöksellä helmikuun 25 p:ltä, millä päätöksellä, jota vastaan Valtiovaraston puolelta veto oli pidätetty, Raastuvanoikeus oli

1) Rhtkn pöytäk. elok. 20 p. 13 §. — 2) S:n s:n jouluk. 10 p. 2 §. — 3) S:n s:n helmik. 5 p. 12 §. — 4) S:n s:n huhtik. 9 p. 5 §. — 5) S:n s:n lokak. 1 p. 27 §. — 6) S:n s:n tammik. 15 p. 33 §. — 7) Kts 1902 vuoden kert. s. 186. — 8) Rhtkn pöytäk. maalisk. 26 p. 14 §.

velvoittanut Valtiovaraston Rahatoimikamarille luovuttamaan puheenalaisen summan 5 %:n vuotuisella korolla marraskuun 5 p:stä 1902 siihen saakka kuin suoritus tapahtuu.

Kaupungin kansakoulujen Johtokunnan esityksestä päätti¹⁾ Rahatoimikamari, muuttamalla maaliskuun 22 p:nä 1900 tekemän päätöksen, pidättäen Carl Knut Galetskin „köyhäin ruotsalaisten kansakoululasten ylläpitämistä varten“ perustaman rahaston vuosikorosta $\frac{1}{10}$, jättää jällellä olevat $\frac{9}{10}$ ruotsalaisten koulujen opettajain ja opettajattarien tarkotusta varten valitsemalle toimikunnalle, jolle jätettäisiin huoleksi tilintekoa vastaan sopivimmalla tavalla varoja myöten hankkia näiden koulujen suurimmassa tarpeessa oleville oppilaille lukukausien aikana riittävää ravintoa ja vaatetusta.

C. K. Galetskin rahaston korkojen käyttäminen.

Axel Fredrik Laurellin stipendirahastosta käytettävissä oleva korko 100 markkaa jaettiin²⁾ tältä vuodelta „Lärovärket för gossar och flickor“ ja „Nya svenska lärovärket“ nimisten koulujen kesken.

Laurellin stipendirahasto.

c) *Erinäisiä muita Rahatoimikamarin käsittelemiä asioita.*

Luetteloa kaupungin kiinteästä omaisuudesta täydennettiin vuoden kuluessa merkitsemällä kaupungin kiinteistökirjoihin kaikki muutokset, joita vuoden kuluessa oli kiinteistöjen käyttämisessä sattunut.

Kiinteistökirjan täydentäminen.

Kaupungin vakuusasiakirjat tarkastettiin kaksi kertaa vuoden kuluessa ja sattuneissa tapauksissa ryhdyttiin tarvittaviin toimenpiteisiin kaupungin oikeuden säilyttämiseksi.

Vakuusasiakirjain tarkastus.

Paitsi niissä tapauksissa, jolloin Rahatoimikamari asianomaisten viranomaisten vaatimuksesta antoi ainoastaan selityksen, valvottiin Rahatoimikamarin toimesta kaupungin puhevaltaa tuomioistuimessa niissä asioissa, missä kaupunki oli asianosaisena tai sillä muuten oli jotakin etua valvottavana.

Kaupungin oikeuden valvominen oikeudenkäynneissä, taksoitusasioissa konkurseissa y. m.

Yhteensä 54 tapauksessa hankki Rahatoimikamari kiinnityksen tontteihin ja rakennuksiin, nimittäin 21 tapauksessa tehdyistä vuokrasopimuksista ja 33 tapauksessa myytyjen tonttien kauppahintaa vastaavista velkakirjoista.

Hankittuja ja uudistettuja kiinnityksiä.

Vuoden kuluessa hyväksyi Rahatoimikamari 15 takaussitoumusta tehdyistä vuokrasopimuksista, 1 hankinnasta, 30 myytyjen tonttien kaup-

Hyväksytyjä takauksitoumuksia.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. maalisk. 19 p. 24 §. — ²⁾ S:n s:n huhtik. 9 p. 17 §.

pahinnan suorittamisesta sekä 2 täytetakaussitoumusta kiinnityksiä jällemmäksi siirrettäessä.

Hyväksytyjä
rakennuspii-
rustuksia.

Yhteensä 22 tapauksessa hyväksyi Rahatoimikamari sinne annettuja piirustuksia kaupungin vuokramaille tehtäväksi aiottuihin rakennuksiin ja entisten muutoksiin, nimittäin 1 rakennusyritykseen Leppäsuon alueella, 1 Bergan, 2 Kallion, 1 Mustikkamaan, 1 Eläintarhan huviloiden, 5 Humlebergin, 1 Kottbyn, 3 Meilansin, 1 Rosavillan, 2 Stengårdin, 2 Surutoin-
huvilan alueella, 1 Sörnäisten Rantatien varrella sekä 1 Töölön sokeri-
tehtaan alueella.

Keisarillisen
perheen juhla-
päivän vietto.

Rahatoimikamarin tiedoksi ilmoitti¹⁾ Maistraatti, että Keisarillisen Senaatin määräyksen mukaan sitä järjestystä, joka Keisarillisten ja Keisarillisen perheen juhlapäivän vietosta oli hovioikeuksien, tuomiokapituli-
lien ja alioikeuksien noudatettavaksi erinäisissä Armollisissa määräyksissä säädetty, nyttemmin oli ulotettu m. m. kaikkien lääninhallitusten ja niiden valvonnan alla olevain yleisten laitosten seurattavaksi; eikä niin muodoin mainittuina päivinä saataisi pitää kokouksia tahi sellaisia yleisiä toimituksia, joihin yleisöä kuulutusten tahi muiden tiedonantojen kautta kutsutaan.

Lupa biljardin
pitämiseen.

Rahatoimikamarin tiedoksi oli Maistraatti ilmoittanut, että läänin Kuvernööri oli antanut ravintoloitsija O. Bengtssonille luvan talossa N:o 14 Länsi-
Henrikinkadun varrella pitää biljardia; Kamari antoi²⁾ tästä asian-
omaista toimenpidettä varten Rahatoimikonttorille tiedon.

Murskakivien
myynti.

Rakennuskonttorin esityksestä päätti³⁾ Rahatoimikamari että murskakiviä saisi kaupungin varastosta myydä halullisille ostajille 3:60 Smk hinnasta.

Kalastuksen val-
voja.

Maistraatilta oli Rahatoimikamarille tullut ilmoitus siitä että Maistraatti oli määrännyt entisen tullivahtimestarin O. B. Brennerin vuonna 1904 olemaan kalastuksen valvojana Helsingin kaupungin molemmissa piireissä ja Kamari antoi tästä tiedon⁴⁾ Rahatoimikonttorille noudatettavaksi.

Toimitettuja
katselmuksia.

Paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen tekemistä varten tilojen vuokralle antamisesta ja varastopaikkain, kivilouhimoin y. m. tilapäisesti vuokralle antamisesta määräsi⁵⁾ Rahatoimikamari, että vuoden kuluessa seuraavat tilat olivat tarkastettavat n. k. kolmivuotiskatselmuksilla nimittäin: Gumtähden säteritila, Kallio N:ot 7 ja 9 1:n linjan varrella, N:ot 4, 6, 8, 21 ja 35 2:n linjan varrella, N:ot 19, 26 ja 28 4:n linjan varrella sekä N:o 8 5:n linjan varrella, huvilat Holmnäs Alpen, Viksberg, huvilat litt:

¹⁾ Rhtkn pöytäk. huhtik. 9 p. 22 §. — ²⁾ S:n s:n heinäk. 2 p. 7 §. — ³⁾ S:n s:n lokak. 29 p. 32 §. — ⁴⁾ S:n s:n jouluk. 31 p. 6 §. — ⁵⁾ S:n s:n kesäk. 25 p. 29—34 §§.

a, b, c ja d Surutoin- alueella, kaikki Åsin asuntotontit, tontti F. ja palstat N:ot 1, 3, 5, 8, 10, 11, 16, 17 ja C 3 sekä Munainsäilytysosakeyhtiön tehdastontti samoin Åsin alueella, tontit N:ot 1 ja 3 Wallinin kujan varrella, Sörnäisten oluttehtaan alue, Bäckdalin istutus sekä Parviaisen tynnöritehtaan alue, Berguddin tonttipaikka, Ekon tila sekä Kansankodin siinä sijaitseva tonttipaikka, Strömbergin tehdastontti, Lundbergin asuntotontti, tontti N:o 4 Säästöpankin Rantakadun varrella, Eläintarhan huvila N:o 8, Diakonissalaitos, Tallbergin huvila, Meilansin huvilat N:ot 9, 13, 16, 17 ja 19 sekä siellä sijaitsevat Suomen Puutarhayhdistyksen istutukset, Konkolan tonttipaikka Malmilla, Brondinin sikotarha, Helsingin Raitiotie- ja Omnibussosakeyhtiön, valtioneuvos Qvistin ja kirvesmies Erikssonin tontit Rosavillassa, Humlebergin istutukset sekä tontti N:o 17, Seurasaari Taipaleen tila, Strömstenin istutus, Läntisen Kaivopuiston huvilat N:ot 1 a, 1 b, 4, 5 ja 6 sekä saaret Mustikkasaari, Palosaari, Korkeasaari, Sumparn, Nihti, palstat N:ot 1, 2 ja 3 Pohjoisella Blekholmalla, Eteläinen Blekholma, Liuskasaari, Örholma ja Edessaari. Edelleen määrättiin ¹⁾ lähtökatselmuksella tarkastettaviksi Fågelvik, Södervik litt. a, b, c ja d, sekä varastopaikat N:ot 2 ja 11 Sörnäisten alueelle N:o 21.

Rahatoimikamariin kuuluivat vuoden kuluessa Ylitirehtööri Alexis Rahatoimika- Gripenberg (puheenjohtaja), protokollasihteeri A. Aminoff (varapuheen- rin jäsenet. johtaja), hovineuvos C. Nummelin, ratatirehtöörinassistentti Th. Frosterus, talonomistaja K. R. Åström sekä översti I. Gordie. Varajäseninä olivat: arkkitehti V. Aspelin, nimituomari E. Indrenius ja nimituomari J. Ugglä.

Rahatoimikamarilla oli vuoden kuluessa 64 kokousta, joista 53 vaki- Rahatoimika- naista ja 11 ylimääräistä. Niissä käsiteltiin 1,226 diarioon merkittyä marin kokouk- asiaa, joista oli edellisestä vuodesta ratkaisemattomia 114 ja uusia 1,112. set, käsitellyt Niistä saatettiin loppuun 1,071 ja 155 jäi toimenpiteen varalle. Maksu- asiat y. m. määräyksiä annettiin 4,300. Pykälät Rahatoimikamarin pöytäkirjoissa olivat luvultaan 1,868 ja kirjeiden luku 302.

¹⁾ Rhtkn pöytäk. kesäk. 25 p. 33 §.

III. Vaivaishoitohallitus.

„Helsingin kaupungille voimassaolevan vaivaishoito- ohjesäännön määräyksen mukaan saa Vaivaishoitohallitus täten antaa kertomuksen 1903 vuoden hallinnosta.

Kaupungin Vaivaishoitohallitukseen ovat kuuluneet seuraavat Kau-
punginvaltuuston valitsevat henkilöt, nimittäin laamanni T. J. Boisman Vaivaishoitohal-
lituksen jäsenet
ja virkamiehet. puheenjohtajana, kamreeri Ö. G. Westling, lääketieteentohtori vapaaherra E. Cedercreutz, Vankeinhoitohallituksen sihteeri, nimituomari A. af Forsselles, neiti F. Palmén, tehtailija K. V. Bergman, kauppias N. Kochtomow, pastori Emil Murén, puutarhuri V. F. Sagulin ja muurarimestari A. Ärt sekä varajäsenet protokollasihteeri E. Willgren, filosofian maisteri M. Holmberg ja tehtailija Hj. Fagerroos; jota paitsi filosofianmaisteri A. Antell on hoitanut Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle kuuluvia tehtäviä.

Sittenkuin vakinainen puheenjohtaja laamanni Boisman Kesäkuun 1 p:nä 1903 on ryhtynyt täkäläisen Rahatoimikamarin sihteerin toimeen, jossa hänen on tarkastaminen kaupungin lautakunnista tulevat tilit niiden käytettävänä olleista varoista, ja hän sentähden ei enää voinut toimia Vaivaishoitohallituksen puheenjohtajana, otti varapuheenjohtaja kamreeri Westling puheenjohtajan ja siihen kuuluvat tehtävät toimittaakseen samasta päivästä vuoden loppuun.

Vaivaishoitohallituksen sihteerinä on toiminut protokollasihteeri Willgren.

Vaivaishoitohallituksen toimimiehissä on vuoden kuluessa sattunut se muutos, että katsontamies Th. Arv. Gladh Lokakuun 1 p:nä sairauden tähden on pyynnöstään eronnut. Vuoden jällellä olevan osan suoritti muu silmälläpitoa varten oleva henkilökunta — rouva H. Creutlein, neiti H. Karlsson ja hra A. Johansson — avoinna olevaan virkaan kuuluvat tehtävät.

Työ- ja vaivaistalon johtajana on myöskin vuonna 1903 ollut kunnallisneuvos Carl Edv. Degerholm, jonka ohessa rouva Maria Degerholm

edelleenkin on hoitanut emännän tehtävät laitoksessa ja konttorityöt on toimittanut konttoristi Frans Rosendahl.

Lääkärihoitoa vaivaishoidon sairaalalaitoksissa on toimittanut dosentti tohtori Jarl Hagelstam ja hänellä olleen virkavapauden aikana tohtori Ernst Ehrnrooth. Papilliset toimitukset työ- ja vaivaistalossa on toimittanut pastori Emil Murén.

Asiain luku ja
laatu y. m.

Vaivaishoitohallituksella on vuoden kuluessa ollut 21 vakinaista ja 4 ylimääräistä kokousta. Niissä on hallitus käsitellyt yhteensä 1,369 asiaa, joista 1,117 on ollut toimitusjohtajan valmistamia avunantoasioita ja 252 kirjeasioita.

Taulu N:o 1 tarjoo yleiskatsauksen toimitusjohtajan toimintaan vuonna 1903. Siitä näkyy, että toimitusjohtajan yksin käsittelemiä asioita (paitsi edellämainittuja hänen valmistamiaan 1,117 avustusasiaa) oli 12,696.

Niiden köyhäin, joille on annettu suoranaista apua, sekä kaupunkiin elänteille annettujen silmälläpitämistä varten on kaupunki, niinkuin ennenkin, ollut jaettuna 9 piiriin, joista kukin on ollut yhden hallituksen jäsenen valvonnan alaisena.

Vaivaishoitohallituksen palveluksessa oleva silmälläpitohenkilökunta on avustanut Vaivaishoitohallitusta ja toimitusjohtajaa sekä niiden henkilöiden olojen selville ottamisessa, joille on haettu vaivaisapua, että sellaisten, jotka erillään vaivaistalosta saavat vaivaishoitoa, ja muuten hankkinut tietoja hätääkärsivistä kunnassa ja erittäinkin alaikäisistä, jotka kodeissa eivät saa asianmukaista hoitoa.

Kaikkiaan avun-
saajia.

Vaivaishoitohallituksen toimesta vuonna 1903 hoidetuista, ylläpidetyistä ja raha-apua saaneista henkilöistä on ollut:

	v. 1903	v. 1902	v. 1901.
a) Työ- ja vaivaistaloon otettuja	777	759	787
b) Elänteille annettuja	568	581	589
c) Kodeissa avustettuja suoranaissilla avuilla	2,330	1,780	1,782
d) Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, aistiviallisten kouluissa ja vaivaistalosta erillään olevissa turvakodeissa hoidettuja	128	113	111
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja (Marian sairaala ja Sörnäisten sairastupa poisjätettyinä)	226	299	303
f) Asevelvollisten vaimoja	—	—	8
g) Eläkkeensaajia lahjoitettujen pääomain koroista	73	73	70
Summa	4,102	3,605	3,650

Tarkempain erikoistietojen saamiseksi työ- ja vaivaistalon toiminta-^{Työ- ja vaivais-}nasta vuonna 1903 viitataan johtajan kunnallisneuvos Degerholmin anta-^{talo.}maan, tämän myötä liitettyyn kertomukseen ja sen mukana oleviin luetteloihin ja tietoihin.

Työ- ja vaivaistaloon otetuista 777 henkilöstä oli:

1) <i>Vaivaistalossa</i>	591
niistä enintään samalla kertaa	405
vähintään	320
keskimäärin	362

Hoidokkaita oli:

miehiä	228
naisia	294
lapsia	69
	591

Helsingissä syntyneitä	84
muilla paikkak. „	507
	591

ruotsiapuhuvia	275
suomea „	307
venäjää „	7
saksaa „	2
	591

Vuoden kuluessa kuoli 45 miestä, 36 naista ja 7 lasta.

2) <i>Työlaitoksessa</i>	186
niistä enintään samalla kertaa	105
vähintään	43
keskimäärin	72

Työlaitokseen vuonna 1903 otetuista oli:

Helsingissä syntyneitä	54
muilla paikkak. „	132
	186

ruotsiapuhuvia	82
suomea „	97
venäjää „	7
	186

Koko lukumäärästä 186:sta on 11 työllään kunnalle korvannut heidän vaimoilleen ja lapsilleen annetun vaivaisavun.

Vaivastalon sairaalalaitokset.

Sairaanhoito kaupungin työ- ja vaivastalossa on vuonna 1903 pääasiallisesti käynyt samojen periaatteiden mukaan kuin edellisinä vuosina.

Sairaskodissa on vuoden kuluessa hoidettu kaikkiaan 234 henkilöä, eli 139 miestä ja 95 naista; niistä oli jälellä vuodesta 1902 — 84 henkilöä, eli 45 miestä ja 39 naista. Vuoden kuluessa on sairauskotiin otettu 150 henkilöä, 94 miestä ja 56 naista.

Poiskirjoitettu on:

terveinä	32, joista	22 miestä ja	10 naista
paremmaksi tulleina . . .	40, „	19 „	„ 21 „
parantamattomina	31, „	22 „	„ 9 „
kuolleita	55, „	33 „	„ 22 „
	<hr/>		
Summa	158, joista	96 miestä ja	62 naista
Jälellä oli vuoteen 1904 —	76, joista	43 miestä ja	33 naista

Sairaanhoitopäiviä.

Sairaanhoitopäiviä oli vuonna 1903 — 27,520. Jokaisena päivänä on keskimäärin 75 potilasta ollut sairauskotiin otettuna; keskimäärin on sairaanhoitopäiviä potilasta kohti ollut 117,6.

Sairaskodissa on vuonna 1903 hoidettu kaikkiaan 26 keuhkotuberkuloosia sairastavaa, joista 25 miestä ja 1 nainen. Sitäpaitsi ovat tuberkuloosipotilaat, jotka ovat olleet otettuina työ- ja vaivastalon eri osastoihin, saaneet poliklinista hoitoa. Poliklinisillä vastaanotoilla sairauskodissa on samaten kuin edellisenä vuonna käynyt noin tuhat potilasta työ- ja vaivastalosta.

Hoitajina on 2 hoitajatarta ja 2 siivoojaa.

Mielenvikaisten hoitolaitokset.

Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, niihin luettuina uusi tuberkuloosipaviljonki, on vuoden 1903 kuluessa hoidettujen sairashenkilöiden numero ollut 209, joista 80 miestä ja 129 naista. Jälellä edellisestä vuodesta oli 119, niistä 45 miestä ja 74 naista; laitoksiin otettiin vuoden kuluessa 90, joista 35 miestä ja 55 naista; poiskirjoitettiin 70, joista 26 miestä ja 44 naista; maalle annettiin elänteille vuoden kuluessa kaikkiaan 20, nimittäin 9 miestä ja 11 naista. Maaseudulle elänteille annetuista on ollut tarpeellista ottaa laitokseen takaisin 10, joista 1 mies ja 9 naista. Jälellä oli laitoksessa vuoden lopussa 129, niistä 46 miestä ja 83 naista.

Sairaanhoitopäiviä oli vuoden kuluessa kaikkiaan 46,540 ja siis jokaista hoidettua henkilöä kohti keskimäärin 222,6; keskimäärä sairaita päivää kohti oli 127,5.

Uudessa tuberkuloosipaviljongissa on vuoden kuluessa hoidettu korkeintaan 18 henkilöä päivässä.

Vuoden kuluessa poiskirjoitetuista 70 potilaasta on ollut: terveiksi tulleita 15 (5 miestä ja 10 naista), paremmaksi tulleita 16 (6 miestä ja 10 naista), parantamattomia 19 (8 miestä ja 11 naista) ja kuolleita 20 (7 miestä ja 13 naista).

Vaivaistalon mielenvikaisten sairaalaan on 1903 vuoden kuluessa siirretty Lapinlahden Keskuslaitoksesta 8 potilasta (3 miestä ja 5 naista) ja Pitkäniemen keskuslaitoksesta 5 (1 mies ja 4 naista), joita kaikkia on vaivannut kroonillinen mielenvika. Pitkäniemen keskuslaitokseen on vaivaistalosta siirretty 6 potilasta (2 miestä ja 4 naista) sekä Käkisalmen hoitolaitokseen 1 mies.

Hoitajahenkilökuntaan on vuoden kuluessa kuulunut neljä mies- ja yhdeksän naispuolista hoitajaa. Ylihoitajattaren toimessa on edelleenkin ollut neiti Augusta Bergström.

Niinkuin ylläsanotusta näkyy on tilaa vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitoksissa edelleen paljon käytetty.

Sittenkuin Herrain Kaupunginvaltuusmiesten asettama Valiokunta oli Valtuustolle antanut mietinnön ehdotuksen johdosta, että toimeenpannaisiin tuberkuloosipoliklinikka sekä sairaala keuhkotautisia varten ja Valtuusto 1 p:nä joulukuuta oli lähettänyt asian Vaivahoitohallitukseen, antoi Vaivahoitohallitus saman kuun 7 p:nä asiasta seuraavan lausunnon:

„Mainitussa mietinnössä valiokunta ehdottaa, muun muassa, ryhdyttäväksi heti toimenpiteisiin, että tuberkelisairaille kaupungin vaivaistalolle rakennettu paviljonki, joka väliaikaisesti oli luovutettu mielenvikaisten hoitoa varten, niin pian kuin mahdollista käytettäisiin alkuperäiseen tarkoitukseensa. Kun valiokunta tämän yhteydessä viittaa siihen, että ensi vuoden menoarvioon olisi otettava määrärahoja paviljongin kuntoonpanemista ja ylläpitämistä varten, näyttää valiokunta tarkoittavan että mainittu tuberkuloosipaviljonki miltei heti avattaisiin tuberkelisairasten hoitamista varten. Sanotun ehdotuksen perusteluina esiintuo valiokunta, kuinka Vaivahoitohallitus helmikuun 18 p:nä 1901 Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä on huomauttanut välttämättömästi tarvittavan erityistä tuberkuloosipaviljonkia, joka olisi rakennettava uuden kunnallisen mielenvikaisten sairaalan yhteydessä johonkin ulkopuolelle kaupunkia sekä että, sittenkuin Kaupunginvaltuusto kuitenkin oli päättänyt ehdotetun paviljongin sijoitettavaksi vaivaistalon alueelle, oli Vaivahoitohallitus Kaupunginvaltuustolle syyskuun 1 p:nä 1902 lähettämässään uudessa kirjelmässä, ehdottaen uuden paviljongin alussa käytettäväksi rauhallisempain mielenvikaisten sairaalaksi, nimenomaan huomauttanut, että tätä

ehdotusta oli pidettävä väliaikaisena hätäkeinona mahdollisimman lyhyeksi ajaksi; ja Valtuusto oli lokakuun 14 p:nä 1902 hyväksynyt siten ehdotetun toimenpiteen vieläkin huomauttaen sen väliaikaista luonnetta.

Tämän johdosta saa Vaivaishoitohallitus muistuttaa, että Vaivaishoitohallitus, niinkuin viimeksi mainitussa kirjelmässä on mainittukin, ainoastaan suuresti epäiltyänsä oli voinut päättää kannattaa ehdotusta, että yhtä vaivaistalon paviljongia käytettäisiin väliaikaisesti korvaamaan avointen paikkain puutetta vaivaishoitoa varten tarkoitetuissa vaivaistalon sairaalalaitoksissa, mutta että Vaivaishoitohallituksen mielestä siihen kuitenkin oli ollut pakko jotta voitaisiin valmistaa hoitoa yhä lisäytyville mielenvikaisille, jotka tulevat vaivaishoidon rasitukseksi. Vaikka Vaivaishoitohallitus ei suinkaan ole arvoa antamatta sille humanitääriselle tarkoitukselle, jota on pidetty silmällä rakentamalla paviljongin tuberkelisairasten eristämistä varten vaivaistalolla, täytyy Vaivaishoitohallituksen edelleenkin olla sitä mieltä, että sellaisen tarkoituksen täytyy, kun muita keinoja ei ole, väistyä niiden velvollisuuksien edestä, mitkä vaivaishoidolla on puutteenalaisia mielenvikaisia kohtaan, joiden hoito ehdottomasti vaatii aivan toisenlaisia toimenpiteitä, kuin muiden tautien vaatimaa hoitoa. Ja kun Vaivaishoitohallituksen mielestä oli pakko ehdottaa tuberkuloosipaviljongin väliaikaisesti käytettäväksi rauhallisempain mielenvikaisten sairaalaksi, huomautti Vaivaishoitohallitus nimenomaan tämän hätäkeinon johtuneen siitä, että työ- ja vaivaistalon lääkärin nostamaa pääkysymystä toimenpiteistä kaupungin mielenvikaisten hoidon järjestämiseksi, ei ollut enemminkin otettu esille. Tämän johdosta päättikin Kaupunginvaltuusto, hyväksyen Vaivaishoitohallituksen ehdotuksen tuberkuloosipaviljongin käyttämisestä, antaa Terveyslautakunnalle toimeksi mahdollisimman pian tehdä ehdotuksen puutteenalaisten mielenvikaisten hoidon siten järjestämiseksi, että kunta heihin nähden voisi täyttää lainmääräämän sairaanhoitovelvollisuutensa. Tuberkuloosipaviljongin väliaikainen käyttäminen hourinhoitoa varten kaupungin vaivaishoitolaitoksessa yhdistettiin siten kaupungin mielenvikaisten hoidon lopullista järjestämistä koskevan kysymyksen kanssa.

Valiokunta on kuitenkin nyt, vaikka Terveyslautakunta ei vielä ole päättänyt sille yllämainitulla tavoin annettua tehtävää, katsonut ajan tulleeeksi jättää tuberkuloosipaviljonki alkuperäiseen tarkoitukseensa käytettäväksi. Tämän valiokunta perustelee sillä, että kunnan hourinhoitolot osaksi ovat tulleet uudelle asteelle sen kautta että yhä enemmän ja menestyksellä annetaan siihen sopivia mielenvikaisia maasenduille elätteelle

sekä että vieläkin antamalla elätteelle eräitä potilaita ja sopivilla väliaikaisilla toimenpiteillä mielenvikaisten sairaalassa tulisi, „jos kohta jollakin vaikeudella“ käymään mahdolliseksi, kunnes sairaalan laajennus tulisi aikaan, valmistaa sijaa paviljongissa tätä nykyä oleville mielenvikaisille.

Tätä perustelua vastaan huomautettakoon että, jos kohta Vaivaishoitohallituksen — tehtyään turhia yrityksiä muilla paikkakunnilla — nyt on onnistunut järjestää toinen kolonia kroonillisesti mielenvikaisten elätteille antamista varten Sipoon pitäjään ja siten tällä kertaa saatu mielenvikaisten hoitoa helpotetuksi, niin tuberkuloosipaviljongia siitä huolimatta toistaiseksi välttämättä tarvitaan mielenvikaisten hoitoa varten. Viime aikoina on nimittäin melkein kaikki elätteille annettavaksi sopivat potilaat viety Sipoon siirtoloihin, josta syystä elätteille antamista luonnollisesti ei enää voida käyttää yhtä laajalti kuin tähän asti. Sitä paitsi on huomattava, että varsinainen mielenvikaisten sairaala, joka on rakennettu 74:lle, ehdollisesti 76:lle sairaalle, on niin kovin täynnä, että sekä työ- että ruokasaleja jo suurimmaksi osaksi käytetään sairashuoneiksi, joka kaiketi lienee pidettävä mitä pikemmin poistettavana epäkohtana. Niistä 17 potilaasta, jotka nykyisin ovat tuberkuloosipaviljongissa, on ainoastaan 2 sellaista, jotka voitaisiin antaa elätteelle. Jos paviljonki luovutettaisiin, täytyisi siis jällellä olevat 15 sijoittaa toisaalle, mutta se käynee tuskin päinsä. Ja jos kohta vieläkin ahdistamalla tilaa mielenvikaisten sairaalassa onnistuisi sinne sijoittamaan myöskin nämä 15 potilasta, niin kysytään mihin lisäksi tulevat uudet potilaat ovat pantavat? Niiden luku, alhaisesti lukien, nousee kuitenkin noin seitsemänkymmeneen vuodessa (vuonna 1902 kaikkiaan 74:ään ja tänä vuonna jo 80:een), jota lukumäärää ei vastaa niiden luku, mitkä saman ajan kuluessa jostakin syystä joutuvat pois laitoksesta. Samalla on muistettava, että elätteille annetut mielenvikaiset edelleenkin ovat vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitokseen sisäänkirjoitettuina ja täytyy heidän tilansa huonontuessa viedä laitokseen takaisin, jota useinkin tapahtuu (tämän vuoden marras- ja joulukuulla on 4 otettu takaisin). Niinikään täytyy Vaivaishoitohallituksen olla valmis maan keskuslaitoksista vastaanottamaan siellä vaivaishoidon kustannuksella hoidettuja mielenvikaisia (nykyisin 35), joiden parantumisesta ei ole mitään toiveita. Kokeuksensa nojalla voi Vaivaishoitohallitus vakuuttaakin, että ei tule enää kulumaan kauan ennenkuin tukerkuloosipaviljonki on viime paikkaa myöten täytetty mielenvikaisilla.

Edellä sanotulla lienee Vaivaishoitohallitus saattanut selville, että valiokunnan ehdotus tuberkuloosipaviljongin heti jättämisestä alkuperäi-

seen tarkoitukseensa käytettäväksi, kohtaa sellaisia vaikeuksia, että ne tätä nykyä eivät ole voitettavissa, sillä jos ehdotus hyväksyttäisiin, kävisi vaivahoidon asianmukainen toimittaminen kaupungissa, mikäli mielenvikaisiin vaivahoitolaisiin tulee, ainakin ajaksi kerrassaan mahdottomaksi. Sama asiain tila, joka oli olemassa ennen tuberkuloosipaviljongin aikaansaamista, palautuisi miltei heti, koska tilan puuttuessa mielenvikaisten sairaalassa, poliisikamarin vankilahuoneet taas saisivat olla mielenvikaisten vastaanottohuoneina, mikä kyllä pian johtaisi selkkauksiin poliisiviranomaisten kanssa. Eikähän toki kuitenkin olisi pääkaupungin arvon mukaista taikka nykyoloissa edes viisasta antaa asianomaisille viranomaisille oikeutettua aihetta ryhtyä toimiin, että houruinhoito kaupungissa tulisi asianmukaisesti toimitetuksi. Voitaisiinhan tuberkelisaairille pahimmassa tapauksessa valmistaa tilaa vuokraamalla erityisen sairaalahuoneiston, mutta mielenvikaisia varten ei sellaiseen toimenpiteeseen käy ryhtyminen.

Lisättäköön vielä, että tuberkuloosipaviljongin käyttäminen alkuperäiseen tarkoitukseensa aiheuttaisi erinäisiä muutoksia ja lisärakennuksia työ- ja vaivaistalolla sekä lisäisi sen talous- ja hallintokustannuksia.

Vihdoin saa Vaivahoitohallitus huomauttaa että, vaikka Vaivahoitohallituksen aloitteesta syntynyt tuberkuloosipaviljonki Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan on ollut aiottu *sellaisten keuhkotautipotilasten hoitoa varten, jotka tulevat vaivahoidon rasitukseksi*¹⁾, näyttää valiokunta sitä vastoin tarkoittaneen lueda siitä kunnallisen tuberkuloosisairaalan. Mutta jos valiokunnan aikomus tässä kohden toteutuisi, niin seuraukseksi tulisi, että sairaanhoidon kautta vaivaistalolla jo aikaansaadut epämukaisuudet vieläkin lisääntyisivät ja koko laitoksen luonne vaivahoitolaitokseksi oleellisesti menetettäisiin. Vaivahoitohallituksen mielestä pitäisi kuitenkin vaivahoito, jolla on muita tärkeitä tehtäviä, jotka sairaanhoitoasiain tähden ovat saaneet syrjäytyä, mitä pikimmin vapautettaman pitämästä huolta akuuttisista taudintapauksista ja ne osotettaman sitä tarkoitusta varten perustetuille ja terveystaviranomaisten erikoisvalvonnan alaisina oleviin kunnallisiin sairaanhoitolaitoksiin, joiden talouden ja hallinnon kanssa Vaivahoitohallituksella ei tulisi olla mitään tekemistä. Tältä kannalta on Vaivahoitohallitus tyytyväisyydellä huomannut, että valiokunta on kannattanut Vaivahoitohallituksessakin esiintuotua ajatusta, että työ- ja vaivaistalo nykyiseltä paikaltaan siirrettäisiin johonkin maalle, ollakseen vastedes olemassa ainoastaan niitä tarkoituksia varten, jotka asetuksien mukaisesti vaivahoitoon kuuluvat.

¹⁾ Pain. asiak. 1901 N:o 31 siv. 8.

Esitetyistä syistä rohkenee Vaivahoitohallitus luottaa siihen, että valiokunnan nostama yllämainittu ehdotus tätä nykyä ja ainakin kunnes Terveyslautakunnan käsiteltäväksi lykätty puutteenalaisten mielenvikaisien hoidon järjestämistä koskeva kysymys on lopullisesti ratkaistu saisi raueta“.

Valiokunnan ehdotus, että tuberkelisairaille kaupungin vaivaistalolla rakennettu paviljonki, joka väliaikaisesti oli luovutettu mielenvikaisien hoitoa varten, käytettäisiin alkuperäiseen tarkoitukseensa, ei saavuttanut Kaupunginvaltuuston hyväksymistä. Sen sijaan päätti Valtuusto (joulu-kuun 15 p:nä) kehottaa Vaivahoitohallitusta tekemään ehdotuksen uuden paviljongin rakentamisesta vaivaistalon alueelle tuberkelisairaita varten, jonka paviljongin tulisi olla suunnille samaa lajia kuin samaa tarkoitusta varten aikaisemmin rakennettu, sekä kehottaa tulo- ja menoarviota käsittelevää valiokuntaa ottamaan 1904 vuoden menoarviossa huomioon tarkoitusta varten tarvittavan rahamäärän.

Kaikista Helsingin kaupungin vaivahoidon elänteille antamista henkilöistä oli: Elänteille an-
nettuja.

<i>Kaupungissa</i>	104, joista vanhempia henkilöitä . . .	31
	15 vuotta nuorempia lapsia . . .	73
vuonna 1902	113, joista vanhempia henkilöitä . . .	26
	15 vuotta nuorempia lapsia . . .	87
<i>Maalla</i>	464, joista vanhempia henkilöitä . . .	219
	15 vuotta nuorempia lapsia . . .	245
vuonna 1902	468, joista vanhempia henkilöitä . . .	204
	15 vuotta nuorempia lapsia . . .	264

Maalle elänteille annetuista oli

Kirkkonummen pitäjässä	60
Wihdin ”	67
Espoon ”	95
Siuntion ”	46
Sipoon ”	75
Nurmijärven ”	29
Helsingin ”	29

Siirto 401

	Siirto	401
Tuusulan	„	17
Lohjan	„	6
Erinäisissä muissa kunnissa		40
	<u>Summa</u>	<u>464</u>

Näistä kuoli 4 miestä, 7 naista ja yksi lapsi =	12
täytti 15 vuotta	12
otettiin vaivaistaloon	12
jätettiin takaisin vanhemmilleen tai sukulaisilleen	5
viettiin Lohjan turvakotiin	1

Niiden köyhäin tarkempaa silmälläpitoa, joita Helsingin kaupunki ylläpitää muilla paikkakunnilla, on 4 kunnassa hoitanut Vaivahoitohallituksen sitä varten ottamat asiamiehet.

Sellaisina ovat vuoden kuluessa toimineet:

Espoossa neiti Matilda Bergström,
Kirkkonummella entinen siltavouti K. A. Lönnqvist,
Siuntiossa kruununnimismies K. A. Grönholm ja
Wihdissä ylikonstaapeli G. Grönberg.

Näiden asiamiesten palkkio vaihtelee 100 ja 150 markan välillä, riippuen kullekin paikkakunnalle elänteille annettujen luvusta.

Sitä paitsi on Vaivahoitohallituksen silmälläpitohenkilökunnasta rouva Creutlein tarkastanut elänteille annettuja Nurmijärvellä ja Tuusulassa sekä neiti Karlsson Wihdissä.

Suoranaista apua kotiinsa saaneista köyhistä oli:

Suoranaista
apua.

	v. 1903	v. 1902	v. 1901
Vanhempia henkilöitä	852	697	714
niiden lapsia	1,478	1,083	1,068
	<u>Summa</u>	<u>1,780</u>	<u>1,782</u>

niistä vanhempia henkilöitä, jotka 17 p:nä Maalis- kuuta 1879 annetun Arm. asetuksen 2 §:n mukaan ovat ehdottomasti vaivaishoitoon oikeutettuja	380	369	327
muita sellaiseen puutteeseen joutuneita, että Vaivais- hoitohallituksen on ollut pakko antaa heille satunnaista apua	472	328	387
	<u>Summa</u>	<u>852</u>	<u>697</u>
		<u>714</u>	

<i>Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, aistiviialliskouluissa tai turvakodeissa hoidettuja:</i>			Erityisissä lai- toksissa hoidet- tuja.
1:o	Niuvanniemen mielenvikaisten keskuslaitoksessa	4	
2:o	Lapinlahden ” ”	28	
3:o	Pitkämäen ” ”	14	
4:o	Käkisalmen ” turvalaitoksessa	20	
5:o	Seilin ” ”	17	
6:o	Perttulan tylsämielisten kasvatustaloksessa	3	
7:o	Kaatuvatautisten lasten kodissa Hattulassa	3	
8:o	Raajarikkoisten työkoulussa ja kodissa Helsingissä	7	
9:o	Kuuromykkäinkoulussa Porvoossa	2	
10:o	” Pietarsaareissa	2	
11:o	” Jyväskylässä	1	
12:o	” Kuopiossa	1	
13:o	” Turussa	4	
14:o	Sokeainkoulussa Helsingissä	5	
15:o	Myrskylän pahantapaisten poikain turvakodissa	17	
		<u>Summa</u>	<u>128</u>

Vaivaistalosta erillään olevassa sairaalassa hoidettuja:

	<i>v. 1903</i>	<i>v. 1902</i>	<i>v. 1901</i>
Yleisen sairaalan eri osastoilla	222	285	285
Muissa sairaaloissa ja parantoloissa	4	11	16
	<u>Summa</u>	<u>226</u>	<u>301</u>

Niiden henkilöiden luku, joita eri selontekovuoden kuukausina on avustettu *ravintoaineilla* (ruoka-annoksilla työväenhyörykeittiöstä Pursimiehenkadun N:o 10), sekä niiden henkilöiden luku, jotka ovat saaneet *lääkkeitä* vaivaishoidon kustannuksella, näkyy Taulusta N:o 1. Erinäisiä apuja.

Se määräraha *lääkkeisiin*, 5,000 markkaa, joka on otettu 1903 vuoden vaivaishoidon vuosirahansääntöön, ryhmässä „Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten“, on osottaunut riittämättömäksi, kun jo edellisellä vuosipuoliskolla sanotulla määrärahalta aiottuun tarkoitukseen oli mennyt 5,041 markkaa 40 p:ää. Syyinä määrärahan riittämättömyyteen on osaksi se, että vuoden kuluessa joukko keuhkotautisia henkilöitä on kääntynyt vaivaishoidon puoleen saadakseen ilmaiseksi lääkkeitä ja että sellaisille potilaille määrätyt rohdot ovat verrattain kalliita, osaksi se seikka, että, sittenkuin Kaupunginvaltuusto oli myöntänyt erityisen määrärahan työttömille lainattavaksi, Vaivaishoitohallitus talvella ja keväällä 1903 oli katsonut pitävän taudintapauksissa avustaa työttömäin perheitä myöskin maksuttomilla lääkkeillä siten mahdollisimmassa määrin vähentääkseen heidän rahamenojaan työttömyyden aikana ja edistääkseen heidän terveydenhoitoansa.

Määräraha *hautauksiin*, jota Vaivaishoidon menoarvion ehdotukseen oli otettu 800 markkaa, mutta vuosirahansääntöön ainoastaan 500 markkaa, on myöskin näyttänyt riittämättömäksi, koska jo edellisen puolivuoden kuluessa tarkoitukseen on mennyt 528 markkaa 50 penniä.

Jos kohta yllämainittujen määrärahojen yli siten on menoja suoritettu, niin sitä ei tarvittu tehdä vuosirahansääntöön nähden kokonaisuudessaan, koska erinäisistä määrärahoista on voitu tehdä säästöjä ja muilta kunnilta sekä kruunulta saadut korvaukset annetusta vaivaishoidosta ovat tuottaneet melkoista enemmän kun vuodeksi on laskettu.

Mainituista syistä pyysi Vaivaishoitohallitus, elokuun 3 p:nä lähettämässään kirjelmässä, lupaa sen määrärahan lisäksi, joka vuosirahansääntöön oli otettu lääkkeitä ja hautauksia varten, saada puheenalaisiin tarkoituksiin vuoden kuluessa vielä käyttäviä lääkkeitä 5,000 markkaa ja hautauksiin 300 markkaa, ja tämän pyynnön Kaupunginvaltuusto syyskuun 29 p:nä hyväksyi.

Lääkkeiden kustannukset olivat 9,633 markkaa 98 penniä (vuonna 1902 — 5,509 markkaa 3 penniä ja vuonna 1901 5,040 markkaa 38 penniä).

Kaikkiaan 262 kuollutta *haudattiin vaivaishoidon kustannuksella* vuoden kuluessa, niistä 250 Helsingin kaupungista. Kustannukset olivat 998 markkaa 50 penniä.

Korot erinäisistä vaivaishoidolle lahjoitetuista rahastoista, joita Rahatoimikamari hoitaa, on Vaivaishoitohallitus jakanut 73 henkilölle, jotka maksunosotusten nojalla ovat Rahatoimikonttorista kantaneet heille myönnettyt osuudet.

Nämä korkovarat on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa 1903 korkoa

Aleksandran rahastosta	<i>Smk.</i>	200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	„	614: 41
Hanellin „	„	310: 23
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	„	668: 10

Toukokuussa 1903 korkoa

Carl Sierckenin rahastosta	„	167: 03
Gustava Karolina Brobergin y. m. rahastoista	„	970: 54

Lokakuussa 1903 korkoa

Maria Bergmanin rahastosta	„	500: —
--------------------------------------	---	--------

Joulukuussa 1903 korkoa

Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	„	417: 58
Elsa Maria Lampan „	„	541: 95
Lisette Gardbergin „	„	57: 06

Summa *Smk.* 4,449: 50

Myrskylän turvakoti.

Kunnan osuus Myrskylän turvakodin hoidokasten kustannuksiin oli vuonna 1903 Smk 459: 83 (1902 — 561: 82).

Seuraava laskelma osottaa vaivahoidon tulot ja menot vuonna 1903. Vaivahoidon tulot ja menot.

<i>Tulot.</i>	<i>Smk.</i>		<i>pell.</i>	
	<i>Smk.</i>	<i>pell.</i>	<i>Smk.</i>	<i>pell.</i>
Säästöä vuodesta 1902	8,315	47		
Korvausta köyhäin ylläpidosta	13,379	67		
Töistä, joita vaivastalon hoidokkaat ovat tehneet	328	13		
Töistä, joita työlaitoksen hoidokkaat ovat tehneet	14,305	06		
Myydyistä sioista	1,425	—		
Myydyistä muonan jätteistä	124	60		
Korkoa juoksevalta tililtä	120	43		
Takaisinmaksuja lainoista, jotka Kaupunginvaltuuston huhtikuun 1 p:nä 1903 tekemän päätöksen mukaan on annettu puutetta kärsiville työmiehille	2,078	—	40,076	36
Nostettu Rahatoimikonttorissa	—	—	336,000	—
Summa <i>Smk.</i>	—	—	376,076	36

	<i>Smk.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ptä.</i>
Menot.				
<i>Vaivahoitohallitus.</i>				
Palkkauksia	11,600	—		
Palkkiota katsontamiehille	6,283	30		
Korvausta tarkastusmatkoista	380	45	18,263	75
<i>Vaivaistalo.</i>				
Palkkauksia	15,420	—		
Vaatetusta	6,181	11		
Muonaa	27,324	44		
Lääkkeitä	3,356	21		
Kalustoa	3,825	73		
Tarveaineita	972	12		
Halkoja ja valaistusta	8,706	18		
Hevosenuokaa	536	—		
Korjaustöitä	4,286	59		
Sekalaisia menoja	5,299	59	75,907	97
<i>Työlaitos.</i>				
Palkkauksia	2,940	—		
Halkoja ja valaistusta	1,384	32		
Muonaa	10,324	44		
Vaatetusta	2,917	41		
Tarveaineita	6,966	11		
Kalustoa ja työkaluja	498	93		
Ahkeruusrahoja	1,013	50		
Korjaustöitä	276	43		
Sekalaisia menoja	765	05	27,086	19
<i>Mielenvikaisten hoitolaitos.</i>				
Palkkauksia	9,480	—		
Vaatetusta	4,855	41		
Muonaa	15,324	44		
Lääkkeitä	2,083	98		
Kalustoa	1,764	10		
Halkoja ja valaistusta	7,507	52		
Korjaustöitä	1,423	16		
Sekalaisia menoja	1,819	82	44,258	43
Siirto	—	—	165,516	34

	<i>Smc.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>mlä.</i>
Siirto	—	—	165,516	34
<i>Köyhäin ylläpito ja kustannukset laitoksen ulkopuolella.</i>				
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteille annettuja	73,394	12		
Erinäisiin laitoksiin otettuja	5,807	18		
Sairaanhoido	4,822	40		
Mielenvikaisten hoito	26,127	56		
Lääkkeitä	9,633	98		
Suoranaisia apuja 55,191:—				
Lainoja 27,905: 50	83,096	50	202,881	74
<i>Sekalaista.</i>				
Hautauskustannuksia		998	50	
Tarverahoja	1,417	85		
Arvaamattomia menoja	375	80	2,792	15
Säästöä vuoteen 1904	—	—	4,886	13
Summa <i>Smc.</i>	—	—	376,076	36

Vaivahoidon menot laskettuina kuukausittain näkyvät Taul. N:o 3.
Taulu, osottava menoarvion sekä menojen eron vuonna 1903.

	Menoarvion mukaan		Menot		Lisäys		Vähennys	
Palkkaukset	36,500	—	36,500	—	—	—	—	—
Katsontamiesten palkkio	6,500	—	6,283	30	—	—	216	70
Korvaus tarkastusmatkoista	800	—	380	45	—	—	419	55
Vaatetus	9,000	—	11,036	52	2,036	52	—	—
Muona	44,000	—	42,648	88	—	—	1,351	12
Lääkkeet	15,500	—	15,074	17	—	—	425	83
Kalusto	4,300	—	5,589	83	1,289	83	—	—
Tarveaineet	800	—	972	12	172	12	—	—
Halot ja valaistus	15,000	—	16,213	70	1,213	70	—	—
Hevosenruoka	800	—	536	—	—	—	264	—
Korjaustyöt	4,100	—	5,709	75	1,609	75	—	—
Työläitos	24,640	—	27,086	19	2,446	19	—	—
Elätteille annetut	70,000	—	73,394	12	3,394	12	—	—
Erinäisiin laitoksiin otetut	7,000	—	5,807	18	—	—	1,192	82
Sairaanhoido	9,000	—	4,822	40	—	—	4,177	60
Mielenvikaisten hoito	22,000	—	26,127	56	4,127	56	—	—
Suoranaiset avut	44,000	—	55,191	—	11,191	—	—	—
Lainat	30,000	—	27,905	50	—	—	2,094	50
Sekalaiset menot	8,300	—	9,911	56	1,611	56	—	—
Summa	352,240	—	371,190	23	29,092	35	10,142	12

Vaivaishoidon hallinnosta selkoa tehtäessä ei ole jätettävä huomioonottamatta niitä korvauksia, jotka vaivaishoito 17 p:nä Maaliskuuta 1879 annetun Armollisen asetuksen 28 §:n mukaan on saanut kruunulta, eikä niitä apumaksuja ja korvauksia, joita muut kunnat ja yksityiset ovat antaneet, eikä myöskään tuloja työ- ja vaivaistalosta.

Kun tässä edellä mainituista vaivaishoidon menoista kaikkiaan Smk:sta 371,190:23 vähennetään viitattut tulot Smk 29,682:89, nähdään että kunnan todelliset menot 1903 vuoden vaivaishoidosta olivat *Smk*: 341,507:34 (vuonna 1902 — Smk 286,756:89).

Seuraava taulu osottaa eri menojen eron vuosina 1902 ja 1903.

	Menot		Vuonna 1903	
	1903	1902	menot	
			lisäytyneet	vähentyneet
Palkkaukset	36,500—	33,380—	3,120—	— —
Katsontamiesten palkkio	6,283 30	5,499 93	783 37	— —
Korvaus tarkastusmatkoista	380 45	387 05	— —	6 60
Vaatetus	11,036 52	8,548 98	2,487 54	— —
Muona	42,648 88	43,451 03	— —	802 15
Lääkkeet	15,074 17	10,968 83	4,105 34	— —
Kalusto	5,589 83	2,537 95	3,051 88	— —
Tarveaineet	972 12	1,069 30	— —	97 18
Halot ja valaistus	16,213 70	14,887 68	1,326 02	— —
Hevosenuoka	536 —	766 30	— —	230 30
Korjaustyöt	5,709 75	6,170 97	— —	461 22
Työlaitos	27,086 19	25,079 14	2,007 05	— —
Elänteille annetut	73,394 12	69,500 42	3,893 70	— —
Erinäisiin laitoksiin otetut	5,807 18	5,017 65	789 53	— —
Sairaanhoido	4,822 40	9,244 90	— —	4,422 50
Mielenvikaisten hoito	26,127 56	21,784 —	4,343 56	— —
Suoranaiset avut	55,191 —	43,809 —	11,382 —	— —
Lainat	27,905 50	— —	27,905 50	— —
Sekalaiset menot	9,911 56	8,526 81	1,384 75	— —
Summa	371,190 23	310,629 94	66,580 24	6,019 95

Kaupungin vaivaishoidon hallintoon on luonnollisesti vaikuttanut talvella ja keväällä 1903 vallinnut työnansion puute sekä keuhkotaudin leveneminen kaupungin työväestössä. Näissä seikoissa sekä ruumiillista

työtä tekevän luokan keskuudessa yhä yleisemmin sattuvissa hermotau-
deissa ja mielenviassa on selitys menojen edelleen lisääntymiseen vuonna
1903.

Esityksen johdosta, jonka eräät n. s. järjestyneeseen työväkeen Hel-
singissä kuuluvat työmiehet olivat tehneet, päätti Kaupunginvaltuusto
huhtikuun 1 p:nä 1903, Vaivahoitohallituksen ehdotuksesta, että siihen
20,000 markan määrärahaan, joka on vaivahoidon vuosirahansäännössä
sellaisten puutteenalaisten suorastaan avustamiseksi, joilla ei ole ehdotonta
oikeutta saada vaivahoitoa, olisi, työnpuutteesta kaupungin työväessä
johtuneen hädän tähden, lisättävä 30,000 markkaa ja Vaivahoitohallitus
valtuutettava antamaan apua näistä varoista myöskin lainoina niille Hel-
singin kuntaan kuuluville perheenelättäjille, joiden mainitusta syystä oli
ollut pakko velkautua muun muassa panttaamalla vatteita, työkaluja y. m.,
sekä että Vaivahoitohallituksen tässä oli pyydettyä apua järjestyneeltä
työväeltä, jotka siten rupeaisivat siveelliseen takaukseen siitä, että lainoja
annettaisiin ainoastaan todella hätää kärsiville, joiden saattoi otaksua pyr-
kivän maksamaan takaisin kunnan lainaamat varat.

Toimenpiteitä
työnpuutteen
tähden hätää
kärsivään työ-
väenperheiden
avustamiseksi.

Kaupunginvaltuuston yllämainitun päätöksen nojalla on Vaivahoito-
hallitus huhtikuussa järjestyneen työväen valitseman toimikunnan avulla
antanut myönnetystä lisämäärärahasta 584 eri lainaa hätääkärsiville työ-
miehille kaikkiaan 26,844 markkaa 6 kuukauden takaisinmaksuajalla. Sen
ohessa on Vaivahoitohallitus samasta määrärahasta antanut tilapäistä apua
2,147 markkaa 55 penniä. Määrärahan jäännös, 1,008 markkaa 45 penniä,
on käytetty lainain antamisesta ja perimisestä johtuneisiin ylimääräisiin
kustannuksiin, joista erittäin mainittakoon se 612 markan korvaus, jonka
Vaivahoitohallitus, mainittujen työväenedustajain pyynnöstä, antoi heille
myötävaikutuksesta lainain antamisessa.

Mainituista lainoista oli lokakuun loppuun asti 118 lainanottajaa mak-
sanut kaikkiaan 1,942 markkaa, joista lainanottajista ainoastaan 15 oli täy-
sin maksanut lainansa 560 markalla, kun taas toiset 103 olivat lainoistaan
maksaneet suurempia tai pienempiä määriä yhteensä 1,382 markkaa. Muut
466 lainan ottajaa ja niiden joukossa melkein kaikki, jotka olivat saaneet
suurempia lainamääriä, eivät sitä vastoin olleet ensinkään tehneet mitään
lyhennysmaksuja lainoistaan, vaikka useilla heistä kesän kuluessa oli ollut
hyvä työnansio.

Vaivahoitohallituksen avukseen käyttämä työväentoimikunta oli kir-
jallisella sitoumuksella suostunut 6 kuukauden kuluttua lainain antamisesta
perimään maksamatta jääneet lainamäärät, kuitenkin olematta velvolliset

ryhtymään uloshakuun niissä tapauksissa, joissa lainanottajilla ei ollut maksukykyä. Mitään sellaista perimistä ei toimikunta kuitenkaan ole toimittanut.

Samalla kuin Vaivaishoitohallitus saattoi edellämainitut seikat Kaupunginvaltuuston tietoon, ehdotti Vaivaishoitohallitus kirjelmässä 2 p:ltä marraskuuta, että maksamattomia lainoja ei poiskirjoitettaisi, vaan että sen sijaan, lähestyvään talveen katsoen, jolloin useimmille lainanottajille otakuttiin käyvän vaikeaksi saada tarpeellinen toimeentulo, takaisinmaksuaika ulotettaisiin marraskuun 1 p:ään 1904, jota ennen lainat olisivat Vaivaishoitohallitukselle takaisinmaksettavat. Ja kun Kaupunginvaltuuston myöntämä määräraha oli lisä vaivaishoidon vuosirahansäännössä olevaan määrärahaan, oli Vaivaishoitohallitus sitä mieltä, että kertyneet ja vastedes kertyvät varat olisivat merkittävät tuloiksi vaivaishoidon tileihin. Tämän esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi 10 p:nä marraskuuta. Vuoden lopulla kertyi vielä lisäksi 136 markkaa“.

Vaivaistalon johtaja kunnallisneuvos Degerholm on voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön 30 §:n h) momentin mukaan antanut erityisen, suomennettuna näinkuuluvan kertomuksen Helsingin kaupungin työ- ja vaivaistalosta vuonna 1903.

Vaivaistalossa
hoidettuja.

„Vuoden kuluessa vaivaistaloon otetut ovat olleet iäkkäitä, kivuloisia, raihnaisia taikka mielenvikaisia henkilöitä, sekä turvattomia tai huonosti hoidettuja lapsia, jotka täällä on pidetty jonkun aikaa, sitten annettavaksi elänteille yksityisiin, hyväksitunnettuihin perheisiin, osaksi kaupunkiin osaksi maaseudulle, hoidettaviksi ja kasvatettaviksi.

Että laitokseen otettuja hoidokkaita kykynsä mukaan on käytetty työhön, näkyy tähän liitetystä työluettelosta, sekä siitä että osa vaatetusta, halonhakkuuta, huoneiden puhtaanapitoa, pesua y. m. laitoksessa on toimitettu hoidokkailla.

Muonanpito
Työ- ja vaivais-
talossa.

Muonanpitoa työ- ja vaivaistalossa on hoitanut allekirjoittaneen ja emännän lähimmän silmälläpidon alaisena yksi taloudenhoitajatar tarpeellisen palvelusväen avulla ja se on antanut tulokseksi, että kustannus joka päiväannoksesta eli täysi-ikäisen henkilön ylläpidosta päivässä, on ollut vaivaistalossa 30,28 penniä ja työlaitoksessa, jossa täytyy antaa runsaampia annoksia, koska sinne otetut ovat terveempiä ja enemmän työkykyisiä, 39 penniä sekä mielenvikaisten hoitolaitoksessa 33 penniä.

Järjestys Työ-
ja vaivais-
talossa

Vuosi 1903 on työ- ja vaivaistalossa mennyt suurempia muutoksia missään suhteessa sattumatta taikka järjestyksen ja työn häiriöitä laitoksessa tapahtumatta. Hoidokasten käytös ei ole antanut aihetta pahem-

piin muistutuksiin ja rangaistustoimenpiteisiin on ainoastaan varsin harvoin tarvittu ryhmä.

Laitoksen 1903 vuoden toiminnan enempään erikoisseikkain selville saamiseksi pyytää allekirjoittanut saada viitata niihin liitteisiin, jotka ovat tämän kertomuksen mukana ja jotka on nimitetty seuraavasti:

- 1:ksi. Luettelo Helsingin kaupungin Työ- ja vaivaistalon muonanpitoa varten toimitetuista, ostetuista ja vaivaistalon maa-alueelta korjatuista tuotteista vuonna 1903;
- 2:ksi. Luettelo vaivaistalossa toimitetuista töistä — paitsi puhtaalla rahalla maksetuista;
- 3:ksi. Tietoja Helsingin kaupungin Työ- ja vaivaistaloon vuonna 1903 otettujen hoidokasten luvusta, heidän iästään y. m.;
- 4:ksi. Yhteenveto Helsingin kaupungin Työlaitoksessa pidetyistä päivätyöluetteloista vuonna 1903;
- 5:ksi. Tietoja toiminnasta Helsingin kaupungin Työlaitoksessa vuonna 1903;
- 6:ksi. Varastoluettelo Helsingin kaupungin Työlaitoksessa 31 p:nä Joulukuuta 1903;
- 7:ksi. Luettelo Helsingin kaupungin Työlaitoksessa jälellä olevista tarveaineista 1903 vuoden lopussa;
- 8:ksi. Luettelo miehistön ruumiinpainon muutoksista Helsingin kaupungin Työlaitoksessa vuonna 1903“.

Näistä liitteistä, mikäli ei tietoja niistä ole otettu järempänä seuraaviin tilastollisiin tauluihin, mainittakoon seuraavaa:

Rahatulo vaivaistalon töistä vuonna 1903 oli Smk. 328:13. Paitsi että laitoksen vanhempia alusvaatteita ja pukuja on tarpeenmukaisesti kunnossapidetty, on vaivaistalossa tehty seuraavat työt laitoksen tarpeeksi. *Neulomista*: 300 lakanaa, 311 paitaa, 226 naisten paitaa, 432 pyyheliinaa, 224 matrassinpäällystä, 262 tyynynpäällystä, 138 leninkiä, 57 röijyä, 104 alushametta, 67 liiviä, 20 esiliinaa, 130 päähuivia pallistettu, 108 nenäliinaa, 13 topattua päällysnuttua, 8 topattua päällystakkia, 24 paria kaihtimia, 19 paria lasten alushousuja, 12 lasten alusliiviä, 3 lastenpuseroa, 33 lasten kolttua ja 10 lasten röijyjä. *Räätälintöitä*: 12 takkia, 18 paria housuja ja vanhempain vaatteiden paikkausta. *Sukankudontaa*: 27 paria villasukkia, 229 paria pellavasukkia, 83 paria puuvillasukkia, 45 paria vanttuita ja parsimista, 230 metriä *tilkkumattoja kudottu* vuoden kuluessa.

Sekalaisia pienempiä puusepäntöitä laitoksen tarpeiksi. Ruumisasemalle on *kuljetettu* 250 ruumista kuolleita varattomia henkilöitä. Töitä viljelysmaan hoitamisessa ja korjattaessa: 700 metristä *L* $\overline{\text{B}}$ heiniä, 40 hl lanttuja, 25 hl porkkanoita, 1,600 kapp. kaalia ja sekalaisia vihanneksia.

IV. Majoituslautakunta.

„Majoituslautakunta saa täten, täyttääkseen Lautakunnan 28 p:nä Tammikuuta 1878 annetun johtosäännön 8 §:n määräystä, antaa selonteon toiminnastaan kuluneena vuonna 1903.

Joulukuun 16 p:nä 1902 toimitetussa vaalissa valitsi Kanpunginvaltuusto Lautakunnan jäseneksi ja puheenjohtajaksi Överstiluutnantti G. E. M. af Enehjelmin sekä varajäseniksi Pankinjohtaja W. Cederholmin ja Kapteeni Oskar Wasastjernan, jota paitsi edellisestä vuodesta oli jälellä vakinaisina jäseninä Turkkuri A. Lundqvist ja Översti A. Moberg. — Sihteerin- ja kamreeritoimia on hoitanut Asessori B. Sirén, jolla kuitenkin 1 p:stä Elokuuta sairauden tähden on ollut virkavapautta, sijaisena Tie- ja Vesirakennusten Ylihallituksen Speditööri Arvid Roos. — Sotakamreeri E. af Forselles on pysynyt majoitusmestarina, ja venäjän kielenkääntäjinä ovat vuoden kuluessa olleet seuraavat henkilöt:

Lautakunnan
jäsenet ja vir-
kamiehet.

Kollegiinsihteeri A. Dittmar 26 p:ään Maaliskuuta,

Överstiluutnantti M. af Enehjelm Maaliskuun 26:stä Huhtikuun 1 p:ään,

Översti A. Moberg Huhtikuun 1:stä Toukokuun 8 p:ään, ja

Överstiluutnantti A. N. Sirelius viimeainitusta päivästä vuoden loppuun.

Vuonna 1903 on Lautakunnalle tullut 416 kirjettä ja lähetettä Komentajalta, 10 Maistraatilta, 2 Rahatoimikamarilta ja 3 yksityisiltä henkilöiltä, eli yhteensä 431 kirjelmää. Näiden ynnä muiden Lautakunnalle kuuluvain toimenpiteiden käsittelemistä varten ovat Puheenjohtaja, Sihteeri ja Majoitusmestari olleet tunnin joka arkipäivä tavattavina Lautakunnan virkahuoneistossa, minkä ohessa Lautakunta on kokoontunut kaksitoista kertaa vuoden kuluessa varsinaisiin kokouksiin, joissa pöytäkirjan pykäläin luku on noussut yhteensä 439:ään, vastaten siis keskimäärin 37 asiaa kokousta kohti. — Lautakunnasta lähteneitä toimituskirjoja, paitsi tilauksia ja maksumääräyksiä, on vuoden kuluessa ollut 149.

Asioita.

Jälempänä olevat taulut osottavat sekä niiden henkilöiden ja sotilaslaitosten luvun, jotka vuonna 1903 ovat saaneet majoitusetuja kaupungissa, että myöskin kaikki siitä olleet kustannukset. — Tässä kohden huomattakoon, että vuokrasopimukset tarvittavista asuinhuoneistoista tosin on tehty

Siis on vuokratrahoja maksettu:

olomajoituksesta, joka on Venäjän Valtakunnanra-
haston korvattava,

Helsingin karnisoonille 148,182: 57

Jaoitetulle santarmikunnalle 9,588: 46 157,771: 03

tilapäisesti komennetuista, mikä meno, 1 §:n mu-
kaan Asetuksessa 22 p:ltä Heinäkuuta 1897,
joka koskee erinäisten §§:in muuttamista 18
p:nä Tammikuuta 1882 annetussa Asetuk-
sessa sotilasmajoituksen suorittamisen perus-
teista Suomen Suuriruhtinaanmaassa, on kor-
vattava suomalaisista yleisistä varoista,

venäläisen sotaväen upseereille ja virka-
miehille 3,464: —

jaoitettuun santarmikuntaan kuuluville hen-
kilöille 544: 18 4,008: 18

eli yhteensä Smk 161,779: 21

Tästä on kuitenkin vähennettävä ne määrät, jotka Komentajan kautta
on vaadittu takaisin ja Rahatoimikonttooriin suoritettu, nimittäin

olomajoituksesta 1,478: 71

tilapäisesti komennetuista 60: — 1,538: 71

jolloin vuonna 1903 maksetut vuokratrahat

oikeastaan ovat Smk 160,240: 50

Majoitus luon-
nossa.

B. Majoitusta vuokratrahoihin asemasta. Seuraavalle määrälle venä-
läiseen sotaväkeen kuuluvia sotilashenkilöitä ja sotilaslaitoksia on Lautakunta vuonna 1903 osottanut majoitusta voimassa olevan majoitusohje-
säännön mukaan:

	Ylipäällikoita		Alipäällikoita		Sotilasru- koushuoneita	Asunto- ja vir- kahuoneita	Huoneita pal- velioille ja kyökkiä
	nain.	nai- matt.	nain.	nai- matt.			
Olomajoitus Tammik. 1 p.—Heinäk. I p. S:n santarmeille	19	1	11	76	1	128	36
Olomajoitus Heinäk. 1 p.—Jouluk. 31 p. S:n santarmeille	2	7	11	—	—	26	7
Olomajoitus Heinäk. 1 p.—Jouluk. 31 p. S:n santarmeille	18	—	9	20	1	85	29
Olomajoitus Heinäk. 1 p.—Jouluk. 31 p. S:n santarmeille	1	—	7	—	—	11	8

Sitä paitsi on Lautakunta 1903 vuoden kuluessa osottanut asuntoja seuraaville tilapäisissä virkatoimissa lyhemmäksi ajaksi Helsinkiin komennetuille sotilashenkilöille:

	Kenraaleja	Yli- upseereja
Seurahuoneella täällä	1	4

Luonnossa suoritettujen majoituksen kustannukset olivat vuodelta 1903:

Huoneistojen vuokraa olomajoituksesta	<i>Smc</i>	44,733:	94
S:n s:n tilapäisesti komennetuista upseer. „		40:	—
Koivuhaloista asuinhuoneiden lämmittämistä varten . . „		3,040:	77
Havupuunhaloista leipomista ja ruuankeittoa varten . . „		1,095:	54
Kynttilöistä		528:	85
Oljista alapäälliköiden ja miehistön vuoteiksi „		289:	02
	<i>Smc</i>	49,728:	12

Kun tästä vähennetään se korvaus, joka on tilattu

Venäjän Valtakunnanrahastolta

Helsingin karnisoonin olomajoituksesta . . . <i>Smc</i>	29,477:	83
Jaotetun santarmikunnan olomajoituksesta . „	5,617:	74
		35,095: 57

Suomen Valtiovarastolta

tilapäistä majoitusta varten		40: —
	eli yhteensä <i>Smc</i>	35,135: 57

syntyy eroa *Smc* 14,592: 55, joka on kaupungin tappio luontoismajoituksesta. Tämä tappio on johtunut siitä jo ennenkin usein huomautetusta seikasta, että nyt voimassa olevassa tariffissa vahvistetut vuokrakorvaukset kaikkien useimmissa tapauksissa ovat alhaisemmat kuin mitä paikkakunnan olot tässä kohden vaativat; jonka johdosta Majoituslautakunta viime Elokuulla tekemässään ehdotuksessa vuokratariffiksi kuusivuotiskaudeksi 1 p. Kesäk. 1904—1 p. Kesäk. 1910 onkin ehdottanut melkoisesti suurempia määriä.

C. *Sekalaisia kustannuksia.* Palkkioita Majoituslautakun-

nan virka- ja palvelusmiehille	<i>Smc</i>	7,200:	—
Kansliantarverahoja		592:	—
	Summa <i>Smc</i>	7,792:	—

Lautakunnan
kustannukset.

Yhteenveto
kustannuksista.

Yhteenveto venäläisen sotaväen majoituksen kustannuksista Helsingissä vuonna 1903:

A. Maksettu vuokrarahoja olomajoituksesta:

Helsingin karnisoonille	148,182: 57		
josta on maksettu takaisin	<u>1,478: 71</u>	146,703: 86	
jaoitetulle santarmikunnalle		<u>9,588: 46</u>	156,292: 32

tilapäisesti komennetuista:

venäläisen sotaväen upseereista ja virkamiehistä	3,464: —		
josta on suoritettu takaisin	<u>60: —</u>	3,404: —	
jaoitetusta santarmikunnasta		<u>544: 18</u>	3,948: 18
			160,240: 50

B. Kustannuksia luonnossa osotetusta majoituksesta:

Olomajoituksesta		49,688: 12	
tilapäisesti komennetuista		<u>40: —</u>	49,728: 12

C. Sekalaisia kustannuksia:

Palkkioita ja tarverahoja		<u>7,792: —</u>	
			217,760: 62

Siitä vähennetään seuraavat korvaukset:

Venäjän Valtakunnanrahaston:

vuokrarahoista		156,292: 32	
majoituksesta luonnossa		<u>35,095: 57</u>	191,387: 89

Suomen Valtiovaraston:

vuokrarahoista		3,948: 18	
majoituksesta luonnossa		<u>40: —</u>	3,988: 18
jolloin kaupungilla majoituksesta 1903 vuo-			195,376: 07
den kuluessa on ollut kustannuksia		<u><i>Ant.</i> 22,384: 55</u>	

V. Holhouslautakunta.

„Holhouslautakunnan jäsenistä vuodelta 1902 oli Ylitirehtööri Alexis Gripenberg vuoden lopussa vuorossa erota Lautakunnasta, mutta koska Kaupunginvaltuusto 16 p:nä Joulukuuta 1902 uudelleen valitsi Ylitirehtööri Gripenbergin jäseneksi Lautakuntaan vuosiksi 1903—1906, ovat Lautakuntaan vuonna 1903 kuuluneet hän sekä edellisestä vuodesta jällellä olevat Kamreeri Axel Rikberg ja Esittelijäsihteeri J. A. Nordman ja Mikael Paqvalin. Mutta sen jälkeen kuin esittelijäsihteeri Paqvalin oli muuttanut pois paikkakunnalta, on Kaupunginvaltuusto 3 p:nä Helmikuuta 1903 Lautakunnan jäseneksi hänen sijaansa 1904 vuoden loppuun asti valinnut Esittelijäsihteeri F. Stjernvallin. Lautakunnan sihteerinä on edelleen ollut Nimituomari K. Anton Åkerroos.

Holhouslautakunnan kokoonpano.

Holhouslautakunta on vuonna 1903 kokoontunut kerran viikossa paitsi Kesä-, Heinä- ja Elokuulla, jolloin kokouksia on pidetty kaksi kertaa kuukaudessa, niin että kokousten lukumäärä on noussut 45:een.

Lautakunnan kokoukset.

Lautakunnan kappale holhouskirjaa sisälsi 1903 vuoden alussa yhteensä 347 holhousta, joista 205 perustui määräykseen ja 142 oli lakimääräisiä holhouksia, sekä sen ohessa 40 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden kuluessa Lautakunnan luetteloon otettu 1902 vuoden jälki- ja 1903 vuoden edellisellä puoliskolla tulleita kaikkiaan 53 holhousta ja uskotunmiehentointa. Niistä 440 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta, jotka siten vuonna 1903 on ollut holhouskirjaan merkittynä, on kuitenkin erinäisistä syistä vuoden kuluessa poistettu 70. Tämän johdosta oli Lautakunnan kappaleessa holhouskirjaa 1903 vuoden lopussa kaikkiaan 370 holhousta ja uskotunmiehentointa, niistä 333 holhousta, joista 202 perustui määräykseen ja 131 oli lakimääräisiä holhouksia, sekä 37 uskotunmiehentointa.

Holhouksia ja uskotunmiehentoimia.

1903 vuoden kuluessa on Lautakunta kaupungin ruotsalais-suomalaisen ja saksalaisen lutherilaisen seurakunnan pastorinvirastoilta saanut säädetyt luettelot näihin seurakuntiin kuuluneista 1902 vuoden jälki- ja 1903 vuoden alkupuoliskolla kuolleista jäsenistä, joiden jälleljääneille alaikäisille lapsille ehkä olisi määrättävä holhooja; ja kaupungin rahatoimikonttorista saatujen tietojen nojalla Lautakunta on katsonut 23:lla mainituista kuolinpesistä olevan niin paljon varallisuutta, että alaikäisten omaisuuden

Kuolinpesä ja holhottavia lapsia.

hallinnosta olisi tehtävä tili. Kaartin, metodisti-episkopaalisesta ja roomalais-katoolisista seurakunnista ei Lautakunta sitä vastoin ole saanut sellaisia luetteloita ja kaupungin kreikkalais-venäläisen seurakunnan pastorinvirasto on samaten kuin ennenkin myös vuodelta 1903 ollut sellaista antamatta.

Lautakunnan
toiminta.

Vuoden kuluessa on Lautakunta hankkinut holhoojan määräyksen taikka Lautakuntaa on kuultu holhoojan määräyksestä 42:ssa ja uskottujen miesten määräyksestä 32:ssa tapauksessa sekä 11 täysivaltaisen henkilön asettamisesta holhoojan valvonnan alaiseksi ja 1:n sellaisen valvonnan alaisena olevan henkilön vapauttamisesta siitä sekä 22:sta kysymyksestä, jotka koskivat vanhempain erottamista alaikäisten lastensa kasvattamisen oikeudesta holhouslain 57 §:n nojalla.

Niinikään on Lautakunta, mainitun lain 39 ja 40 §:n mukaan, antanut lausuntoja 17:stä erityisestä holhottavan kiinteimistön myymistä ja 16:sta sellaisen kiinnittämistä koskevasta asiasta, joista ensinmainituista asioista 1 myöskin on käsittänyt sopimuksen tekemistä osakeyhtiöstä, sekä käsitellyt 2 kysymystä kiinteän omaisuuden hankkimisesta vastiketta vastaan, 1 holhokin kiinteistön vuokralle antamisesta, 5 kysymystä lainan ottamisesta vajavaltaisen puolesta ja 1 vastuun ottamisesta toisen velan puolesta.

Holhouslain 48 §:n säännöksen nojalla on Lautakunta 3:ssa tärkeämmässä hallintoasiassa avustanut holhoojaa neuvoilla, jota paitsi Lautakunta tehdyistä pyynnöistä on antanut asianomaisille uskotuille miehille neuvoja ja osotuksia useissa vähemmän tärkeissä asioissa.

Ilmoituksia
tilinteon laimin-
lyömisestä.

Niistä holhoojista ja uskotuista miehistä, jotka holhouslain 51 ja 70 §:n mukaan ovat olleet velvolliset Lautakunnalle antamaan tilin holhottavainsa omaisuuden hallinnosta, on 29 määrättyä ja 17 lakimääräistä holhoojaa sekä 6 uskottua miestä laiminlyönyt säädetyssä ajassa täyttää tämän velvollisuuden. Lautakunta on sentähden, holhouslain 53 §:n säännöksen mukaan, ilmoittanut heidän laiminlyöntinsä Raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin Lautakunta mainitun lain 54 §:n 2 momentin mukaan on velvoittanut asianomaiset holhoojat oikaisemaan heidän antamiensa tilejä taikka heiltä vaatinut tietoja ja todistuksia, on Lautakunnan osotuksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 1 tapauksessa, josta Lautakunnan sentähden on ollut pakko tehdä ilmoitus Raastuvanoikeudelle. — 28 holhouksesta on Raastuvanoikeus, Lautakunnan esityksestä, määrännyt, että tilit niiden hallinnosta vastedes saavat käsittää pitemmän ajanjakson kuin yhden vuoden.“

VI. Terveyslautakunta.

Kun sekä Terveyslautakunnan antama vuosikertomus vuodelta 1903 että myöskin Marian sairaalan johtajan laatima kertomus sanotusta sairaalasta samalta ajalta on erikseen painettu, otetaan niistä tähän, järempänä seuraaviin taululiitteisiin ainoastaan eräitä tilastollisia ja taloudellisia tietoja.

VII. Kansakoulunjohtokunta.

Kansakoulunjohtokunnan antama kertomus Helsingin kansakoulutoimesta lukuvuonna 1903—1904 sisältää seuraavaa:

Lukuvuoden pituus sekä koulupäivien ja oppituntien luku.

	Syyslukukauden				Kevätlukukauden				Lukuvuokkoja, poistettujen joul-, pääsiäis- ja helmikuukaudet	Lukuviikkoja, poistettuja joul-, pääsiäis- ja helmikuukaudet	Todellisia lukupäiviä, kaikki lupapäivät polsihetkinä	Lukutuntia viikossa
	alku		loppu		alku		loppu					
	kuukausi	päiviä	kuukausi	päiviä	kuukausi	päiviä	kuukausi	päiviä				
Varsinaisessa kansakoulussa	Syysk.	1	Joul.	19	Tamm.	11	Touk.	31	35	194	24—32	
Laiminlyötyjen lasten koulussa	Syysk.	1	Joul.	19	Tamm.	11	Touk.	31	35	194	24	
Jatkokoulussa	Syysk.	1	Joul.	19	Tamm.	11	Touk.	31	35	194	32	

Kansakoulujen luku ja laatu sekä niiden muutokset.

Helsingin kaupungissa voimassapiti kunta lukuvuonna 1903—1904 seuraavanlaisia kansakouluja: *alempia kouluja*, joissa on kaksi vuosiosastoa, yhteisiä pojille ja tytöille; *ylempii kouluja* pojille ja samallaisia kouluja tytöille, kumpaisissakin neljä vuosiosastoa; *laiminlyötyjen lasten kouluja* (jotka oppimäärältään vastaavat alempaa kansakoulua); koulua henkisesti kehittymättömille lapsille (alemmasta kansakoulusta siirrettyjä) sekä edelleen *jatkoluokkia* tytöille. — Alempain koulujen vuosiosastoista oli 47 suomen- ja 31 ruotsinkielistä (lukuvuonna 1902—1903 46 ja 32) sekä 2 vuosiosastoa Wiaporin koulussa kaksikielisiä. — Laiminlyötyjen lasten kouluja oli kaksi; toinen ruotsin-, toinen suomenkielinen. — Henkisesti kehittymättömien lasten koulu oli yksiluokkainen, yhteinen ruotsin- ja suomenkielisille oppilaille. — Ylemmillä kouluilla oli: 37 ensimmäistä vuosiosastoa, niistä 12 suomalaista ja 7 ruotsalaista poikia varten sekä 11 suomalaista ja 7 ruotsalaista tyttöjä varten (1902—1903 11, 9, 11, 7); 35 toista vuosiosastoa, niistä 10 suomalaista ja 9 ruotsalaista pojille sekä 9 suomalaista ja 7 ruotsalaista tytöille (1902—1903 11, 7, 8, 7); 27 kolmatta vuosi-

osastoa, niistä 8 suomalaista ja 5 ruotsalaista pojille sekä 8 suomalaista ja 6 ruotsalaista tytöille (1902—1903 7, 5, 8, 6); 23 neljättä vuosiosastoa, niistä 6 suomalaista ja 5 ruotsalaista pojille sekä 7 suomalaista ja 6 ruotsalaista tytöille (1902—1903 5, 4, 6, 5). — Viaporin kansakoulussa olivat niinkuin viime lukuvuonnakin kaikki neljä ylemmän koulun vuosiosastoa kaksikielisiä sekä yhteisiä pojille ja tytöille. — Jatkoluokat olivat niinkuin lukuvuonna 1902—1903 kaksi, toinen aiottu ruotsia-, toinen suomea-puhuville oppilaille.

Lukuvuoden kuluessa erosivat kuoleman kautta: ylemmän suomalaisen poikakoulun opettaja Erland Kumlander syyskuun 5 päivänä, ylemmän ruotsalaisen poikakoulun opettaja Mathias Forss marraskuun 17 päivänä, ruotsalaisen jatkokoulun tyttöjä varten käsitöiden opettajatar Karolina Alice Sandström kesäkuun 10 päivänä ja ylemmän suomalaisen tyttökansakoulun opettajatar Helmi Emma Silfvenius heinäkuun 26 päivänä.

Virkaeron saivat hakemuksesta: ylemmän suomalaisen tyttökansakoulun opettajatar Hilda Josefina Auer, synt. Pitkänen, syyskuun 1 päivästä; laulun opettajatar Elin Sofia Eriksson, synt. Renvald, niinkään syyskuun 1 päivästä sekä ylemmän suomalaisen tyttökansakoulun opettajatar Alexandra Vilhelmina Flinck joulukuun 1 päivästä.

Vir kavapaina sairauden tähden ovat olleet vähintään 14 päivän ajan seuraavat opettajat ja opettajattaret: Selim Bäcklund (32 päivää), Laura Hagan (237 p.), Lovisa Johansson, synt. Luoto (62 p.), Ida Lehto, s. Tanner (60 p.), Sofie Lithenius (60 p.), Sigrid Mannström (251 p.), Edla Mattsson (154 p.), Irene Rosenlindt (13 p.), Anna Sarlin (26 p.), Jakob Stenberg (21 p.), Karin Stenius (61 p.), Victorine Sundvall, s. Crusell (30 p.), Fridolf Vikstedt (44 p.) ja Emilia Wright, s. Müller (47 p.).

Vir kavapaina yksityisten asiain tähden vähintään 14 päivää olivat: Anders Biskop (251 p.), Edla Biskop, s. Rundqvist (251 p.), Josefina Carlborg (31 p.), Fanny Dufva, s. Lampén (244 p.), Vera Hjelt (68 p.), Valborg Idestam (251 p.), Aina Johansson (15 p.), Herman Karvonen (osittain vapaana opetusvelvollisuudesta koko lukuvuoden ajan), Otto Kotilainen (120 p.), Hannes Laasonen (osittain vapaana opetusvelvollisuudesta syyslukukauden aikana), Kaarle Lindh (84 p.), Vilhelmina Markkula, s. Nikander (251 p.), Aliina Reiman, s. Kaksonen (25 p.) ja Maria Södergren (251 p.).

Virkaatoimittavina opettajina tai opettajattarina vähintään 14 päivää toimivat seuraavat henkilöt: fil. maist. Alma Maria Vilhelmina Andberg (152 p.), yliopp. Ernst Aschan (248 p.), yliopp. Gustaf Andersson (161 p.), rouva Selma Bäcklund, synt. Fredenberg (16 p.), opettaja Alarik Boström

Opettajiston
muutoksia.

(251 p.), opettajatar Irene Kajander, synt. Ehnberg (249 p.), opettajatar Lydia Ekberg, synt. Heinström (251 p.), yliopp. Karl Rafael Englund (249 p.), opettajatar Anna Maria Frelander (251 p.), opettajatar Anna Karolina Friman, synt. Lundell (209 p.), opettajatar Hanna Maria Hellsten (251 p.), neiti Paula af Heurlin (245 p. 16 viikkotuntia laulussa), opettajatar Anna Aurora Hyvärinen (251 p.), yliopp. Tyra Herlin (57 p.), rouva Signe Hagman (230 p.), yliopp. Thora Höijer (28 p.), yliopp. Pekka Jantunen (248 p.), opettajatar Hanna Sofia Kronström, synt. Holmström (237 p.), neiti Ihanelma Koskinen (35 p.), opettajatar Aggi Lappalainen, synt. Devedenlanzs (251 p.), opettaja Otto Vilho Lappalainen (251 p.), opettaja Johan Emil Lindroos (251 p.), opettajatar Edla Mattila (154 p.), neiti Dagmar von Nandelstadh (251 p. 30 viikkotuntia laulussa), rouva Johanna Salome Noponen (192 p.), yliopp. Hilja Amanda Pesonen (251 p.), opettajatar Aina Paasikallio, synt. Marttila (26 p.), yliopp. Berit Porthan (251 p.), opettaja Pekka Röykkäläinen (251 p.), opettajatar Elsa Maria Sanmark (251 p.), opettajatar Selma Gustafva Sippola, synt. Alén (251 p.), yliopp. Mildrid Stadius (245 p.), opettajatar Helmi Emma Silfvenius (251 p.), opettaja Bernhard Stenvall (247 p.), opettaja Juho Heikki Sutinen (83 p.), opettajatar Lyydi Tilly (79 p.), opettajatar Gerda Winsten (126 p.), rouva Aina Wessman (247 p.), yliopp. Hilja Widenius (79 p.), opettajatar Sigrid Wendell (244 p.), opettajatar Naema Adéle Wirtanen, synt. Hake (106 p.), yliopp. Linda Väänänen (41 p.) ja yliopp. Gärda Öhberg (249 p.).

Vakinaisiksi opettajiksi ja opettajattariksi otettiin syyskuun 18 päivänä annetuilla vahvistuskirjoilla: Anna Lovisa Emerentia Anthoni, Filip Eeliel Forsman, Algot Viktor Jansson, Alexandra Korppila, Richard Malmberg, Jenny Augasti Meinander, Magnus Ludvig Merus, Anna Fredrika Peltola synt. Kinnunen, Gustaf Mikael Strömsten, Lydia Sandberg, Anni Emilia Swan ja Anna Toini Emilia von Wright, synt. Müller; maaliskuun 21 päivänä annettiin vahvistuskirja opettajatar Fanny Sundströmille.

Kokouksessa toukokuun 16 päivänä otti kansakoulunjohtokunta apulaisopettajiksi ja -opettajattariksi: filos. maisteri Alma Maria Vilhelmina Andbergin, Helsingin kaupungin kansakoulujen v. t. opettajattaret Irene Elisabeth Cajanderin, synt. Enberg, Hanna Maria Hellstenin, Helmi Anna Silfvenius'en ja Mildrid Hanna Ottilia Stadius'en, filos. maisteri Fredrik Johannes Dannholmin, Hollolan pitäjän Paimelan kansakoulun opettajan Jonas Lindemannin, Helsingin kaupungin kansakoulujen v. t. opettajat Otto Vilho Lappalaisen ja Pekka Rökkäläisen sekä Helsingin kaupungin kansakoulujen tuntiopettajattaren Helmi Amanda Charlotta Tengénin.

Kansakouluihin vuoden kuluessa sisäänkirjoitetuista oppilaista on 30 (6 tyttöä ja 24 poikaa) asianomaisen opettajan tahi opettajattaren pyynnöstä tarkastajan Kasvatuslautakunnalle lähettämässä kirjeissä ehdottu siirettäväksi kunnan maalla oleviin kasvatuslaitoksiin. — Kahdessa tapauksessa on oppilaita tarkastajan suostumuksella huonon käytöksen vuoksi rangaistu ruumiillisella kurituksella. — Kaksi kertaa ovat tulirokontapausten johdosta muutamat luokat olleet päivän suljettuina puhdistusta varten. Useat tuhkurintapaukset pakottivat yhden luokan lyhyemmäksi aikaa keskeyttämään työnsä. Erittäin kestävä vesirokko pakotti työn lakkauttamisen Wiaporin koulussa neljän päivän ajaksi. Maalis- ja huhtikuulla oli noin 25 % kansakoulujen oppilaista sairaana sikotaudissa.

Aleksander II:n stipendirahestosta, Helsingin säästöpankin ja Helsingin anniskeluosakeyhtiön rahastoista pantiin kevätlukukauden lopussa säästöpankkikirjoille 47:lle ylemmästä kansakoulusta päästetylle oppilaalle kaikkiaan 3,000 markkaa, jaettuina 50—150 markan apurahoiksi. — Aurora Demidoffin myötäjaisrahastosta jaettiin 21 p:nä marraskuuta 500 markan myötäjaiskirjat neljälle ylemmästä kansakoulusta päästetylle tytölle. — K. H. Renlundin stipendiraheston korkovaroista päätti kansakoulunjohtokunta kokouksessaan 16 p:nä tammikuuta antaa 300 markan stipendit kahdeksalle oppilaalle, jotka oli päästetty ylemmästä kansakoulusta kevätlukukaudella 1903. — Joulukuun 9 päivänä antoi johtokunta Carl Rosengrenin rahastosta 50 markan apurahat kahdeksalletoista alempaan kansakouluun sisäänkirjoitetulle pojalle.

Kansakoulunjohtokuntaan kuului lukuvuonna 1903—1904 professori K. R. Wahlfors, puheenjohtaja, asessori N. B. Grotenfelt, arkkitehti Th. Höijer, lehtori Elis Lagerblad, sihteeri, kauppias A. L. Mellin ja dosentti Hugo Pipping, kaupunginvaltuuston valitsemina, sekä johtajatar Sofia Streng, kansakoulujen opettajakunnan valitsema. Syyslukukauden kuluessa erosi paikkakunnalta poismuuton takia dosentti Pipping ja valittiin hänen sijaansa professori E. N. Setälä. — Vuorossa johtokunnasta eroamaan lukuvuoden lopussa olivat arkkitehti Höijer ja lehtori Lagerblad ja kaupunginvaltuusto valitsi jäseniksi arkkitehti Th. Höijerin ja dosentti Axel Vallensköldin.

„Karl Knut Galetskin rahaston köyhien ruotsalaisten kansakoululasten ylläpitoa varten“ käyttämisestä voimassa olevien määräysten mukaan on opettajista ja opettajattarista muodostettu hallitus lukuvuoden kuluessa rahaston korkovaroista puutteenalaisten oppilasten elatukseen ja

Oppilasten käytös ja terveyden tila.

Lahjoja ja palkintoja.

Kansakoulunjohtokunta.

vaatteisiin käyttänyt kaikkiaan 1,446 mk 25 p:iä; 14 oppilasta on siten saanut nauttia apua.

Korot 298 mk 35 p:iä Karl Magnus Kullmanin rahastosta on Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys käyttänyt oppilaitten lähettämiseen kesäsiirtoloihin.

Toukokuussa lahjoitti vuorineuvos Rudolf Elving vastamainitulle yhdistykselle 8,000 markan suuruisen määrän yhdistyksen käytettäväksi kesällä 1904 lomasiirtoloiden järjestämisessä.

Kauppaneuvoksenrouva A. Sinebrychoff antoi vähää ennen joulua joukon vaatteita jaettavaksi kansakoulujen köyhimmille oppilaille.

VIII. Palotoimikunta.

„Palokuntaa on vuoden kuluessa hälytetty 133 kertaa, nimittäin 77 kertaa todellisten tulipalojen taikka sellaisten alun johdosta, 11 kertaa nokivalkean, 7 kertaa palosavun tähden ja 38 kertaa ilkeivaltaisuudesta.

Hälyytyksiä ja todellisia tulipaloja.

Mainituista 77 tulipalosta tai tulipalon alusta on 68 sattunut kaupunkiin kuuluvalla maalla paloalueen piirissä, 8 kaupungin maalla sen ulkopuolella ja 1 Helsingin pitäjässä, 11 on sattunut Tammikuussa, 9 Helmi-kuussa, 6 Maaliskuussa, 2 Huhtikuussa, 6 Toukokuussa, 6 Kesäkuussa, 9 Heinäkuussa, 4 Elokuussa, 9 Syyskuussa, 4 Lokakuussa, 4 Marraskuussa ja 7 Joulukuussa, 5 on syttynyt sunnuntaina, 11 maanantaina, 12 tiistaina, 10 keskiviikkona, 11 torstaina, 12 perjantaina ja 16 lauantaina, 45 on sattunut yön aikaan, lukien kl. 6:sta i. p. kl. 6:een a. p., ja 32 päivällä sekä 43 syntynyt puutalossa, niistä 31 asuinhuoneessa, 6 ulkokuoneessa, 2 myymälässä, 1 sirkusrakennuksessa, 1 tehtaassa, 1 kellarissa ja 1 ullakolla, 30 kivitalossa, niistä 15 asuinhuoneessa, 6 kellarissa, 3 ulkokuoneessa tahi makasiinissa, 2 myymälöissä, 2 tehtaissa ja 2 ullakolla, 1 rikkalaatikossa, 1 maapenkereessä, 1 pihalla ja 1 metsässä.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä on saapunut 37 tapauksessa palotelegrafin kautta, 20:ssä tapauksessa telefoonilla, 19:ssä tapauksessa suullisen sanantuojan kautta ja 1 tapauksessa eteläisen paloaseman vah-
timieheltä.

Syynä tulen irtipääsemiseen on 12:ssa tapauksessa ollut varomaton palavan kynttilän, lampun tai petroolikeittiön piteleminen, 12:ssa tapauksessa tulisijasta pudonneet kekäleet tai säkeneet, 6:ssa tapauksessa räjähtänyt lamppu, 3:ssa tapauksessa huolimaton tupakanpoltto, 2:ssa tapauksessa itsestäänsyttyminen, 2:ssa tapauksessa puutteelliset savujohdot, 2:ssa tapauksessa varomaton tulenvaarallisten nesteiden piteleminen, 2:ssa tapauksessa tulisijain liiaksi kuumentaminen, 1:ssä tapauksessa huolimaton tervanpoltto, 1:ssä tapauksessa sähkövalojohtojen lyhytsulku ja 1:ssä ta-

Syynä tulen irtipääsemiseen.

pauksessa murhapoltto. Yhteensä 33:ssa tapauksessa syytä tulen irtipääsemiseen ei ole voitu varmasti saada selville.

Vahingoittuneen omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä.

Sen paloalueen piirissä olevan omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä, joka tulen kautta on enemmän tai vähemmän vahingoittunut, oli:

kiinteän omaisuuden	<i>Smc</i> 7,144,400: —	
irtaimiston	„ 876,761: —	8,021,161: —

kun taas vahingon suuruus tai palovahingonkorvauksen määrä oli:

kiinteästä omaisuudesta	<i>Smc</i> 53,241: 15	
irtaimistosta	„ 32,245: 53	85,486: 68

siis 1,07 prosenttia omaisuuden arvosta.

Paloalueen ulkopuolella tulipalossa enemmän tai vähemmän vahingoittuneen omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä oli:

kiinteän omaisuuden	<i>Smc</i> 119,900: —	
irtaimiston	„ 21,700: —	141,600: —

kun taas vahingon suuruus tahi palovahingonkorvauksen määrä oli:

kiinteästä omaisuudesta	<i>Smc</i> 21,712: —	
irtaimistosta	„ 6,794: 81	28,506: 81

siis 20,13 prosenttia omaisuuden arvosta.

Palovahingonkorvauksista ovat kotimaiset palovakuutusyhtiöt suorittaneet 95,115 markkaa 18 penniä ja ulkomaiset yhtiöt 16,737 markkaa 68 penniä. Vakuuttamatonta tavaraa on hävinnyt 2,140 markan 43 pennin arvosta.

Nokivalkeain sammuttaminen.

Paitsi yllämainittuja 11 nokivalkeata, joiden tähden palokunta kokonaisuudessaan on kutsuttu paikalle, on 34:ssä tapauksessa pienempiä palokunnan osastoja lähtenyt sammuttamaan nokivalkeata.

Vapaaehtoinen palokunta.

Vapaaehtoinen palokunta on 3 kertaa kutsuttu tulipaloon eteläisestä palotornista annetuilla merkeillä ja 2 kertaa ollut apuna tulen sammuttamisessa.

Muuten viitataan tähän kertomukseen liitettyihin taulunmuotoisiin yhteenvetoihin.

Palotelegrafi, jonka hoito ja kokoonpano on palokunnan asiana, on toiminut erittäin hyvin, niin ettei palokunnan kertaakaan ole tarvinnut lähteä liikkeelle telegrafin vian johdosta; tämä ilahuttava asianhaara on pääasiallisesti johtunut siitä, että eristetty linjalanka nyt on tullut yhä enemmän käytäntöön. Ilkivallasta tehtyjen hälyytysten luku on sitä vastoin vuoden kuluessa noussut hämmästyttävän suureksi, 38:aan, joista 16 Joulukuun kuluessa ja 5 yhtenä ainoana yönä eli Joulukuun 26 ja 27 päivän välisenä yönä. Alaikäisiä poikia on 2:ssa tapauksessa tavattu ilkivallan tekijöiksi ja vuoden loppupuolella tapahtuneista hälyytyksistä on täkäläinen Raastuvanoikeus äskettäin tuominnut kaksi entistä palokonstaapelia kolmen kuukauden vankeusrangaistukseen.

Palotelegrafi.

Terveydentila palokunnassa on ollut hyvä; yksi alipäällystään kuuluva on kuitenkin tartuntataudin tähden ollut suurimman osan vuotta sairaalassa hoidettavana ja yksi palokonstaapeli on kuukauden ajan ollut sairaalassa.

Palokunnan terveydentila.

Tulipaloon lähtiessä on letkukärryn akselin katkeamisen johdosta yksi vanhempi korpraali loukannut itsensä niin pahoin, että häntä kolme viikkoa täytyi hoitaa sairaalassa ja hän vielä kolme viikkoa ollut työhön kykenemätön.

Tapaturma.

Miehistön harjoitukset ja toimet on suoritettu samalla tavoin kuin ennenkin.

Palomiehistön harjoitukset.

Palokunnan työpajoissa on säännöllisesti 6 miestä palomiehistöstä ollut työssä, niistä 2 tehden sepän- ja viilaaajantöitä, 1 tai 2 puusepän- ja kirvesmiehentöitä, 1 maalarintöitä sekä 1 suutarin- ja 1 räätälintöitä. Enimmäkseen palosammutuslaitoksen suureen kalustoon tarvittavat korjaukset on myöskin toimitettu pääpaloasemalla. Myöskin erinäisiä uusia tarvekaluja, niinkuin työrekiä ja kärryjä, miehistönrekiä ja vaunuja, letkukärryjä, keksi- ja jatkotikapuita, valmistaa nyt palomiehistö. Räätälintyöpajassa, joka on pohjoisella paloasemalla, on jo monta vuotta valmistettu miehistön kaikki vaatetuskappaleet, paitsi päähineitä.

Palokunnan työpajat.

Jotta onnettomuustapauksissa palomiehistöstä olisi niin suurta hyötyä kuin suinkin, on vuoden kuluessa pääasemalla toimeenpanttu samariititkurssi, johon 22 miestä on ottanut osaa.

Samariititkurssi.

Palosammutuskalusto on lisäytynyt pääasiallisesti sen kautta, että on hankittu uusi Königin järjestelmän mukainen savukone, joka koeteltaessa on näyttäytynyt erittäin hyvin vastaavan tarkoitustaan, minkä ohessa palotelegrafin keskuskone pääasemalla on varustettu Morsen järjestelmän tarkastuskoneella.

Palokunnan irtaimisto.

Palotoimikun-
nan kokoukset.

Kaupungin omistama irtaimisto, joka on Palotoimikunnan hallussa, on vuonna 1903 lisäytynyt 3,345 markan 20 pennin arvolla, kun taas kalustoa on poistettu 2,388 markan 50 pennin arvosta, ja mainitun irtaimen omaisuuden arvo nousi tämän vuoden Tammikuun 2 p:nä 120,155 markkaan 5 penniin.

Palotoimikunnalla on vuonna 1903 ollut 11 kokousta.“

IX. Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus.

„Päälaitoksessa, Rikhardinkatu 3, on kirjasto vuonna 1903 ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina (10 p:nä huhtikuuta), jouluaattona ja joulupäivänä sekä kesäkuun 11 p:stä elokuun 31 p:ään, jolloin se, niinkuin tavallista kesällä, pidettiin auki ainoastaan maanantaina, keskiviikkoina ja lauantaina (juhannuspäivänä, joka sattui keskiviikoksi, oli kirjasto suljettuna). Jokapäiväinen lainausaika on ollut sama kuin edellisenä vuonna: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla kl. 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla kl. 5—8 i. p., sunnuntaina ja juhlapäivinä kl. 4—7 i. p.; keskiviikkona 26 p:nä elokuuta oli kirjasto yleisön käytettävänä ainoastaan kl. 6 1/4:een i. p., kun poliisivalta Painoylihallituksen puheenjohtajan hankkimasta Lääninhallituksen määräyksestä sulki kirjastotalon kotietsinnön toimittamista varten. Kaikkiaan pidettiin kirjasto vuonna 1903 auki 314 päivänä, kun päivän luku vuonna 1902 oli 302.

Kirjastojen
aukipitäminen.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. ollut yleisön käytettävänä kl. 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä, paitsi keskiviikkoina, sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 4—7; kesäk.—elok. sitä vastoin ainoastaan tiistaina, torstaina ja lauantaina kl. 6—9 i. p. Pitkänäperjantaina, juhannuspäivänä (joka oli tiistai), jouluaattona ja joulupäivänä pidettiin kirjasto suljettuna. Lainauspäiviä kertomusvuoden kuluessa oli 269 (edellisenä vuonna 264).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa; kesänäikaan (kesäk.—elok.) kuitenkin ainoastaan keskiviikkona ja lauantaina. Lainausaika oli koko vuoden sama: kl. 5—7 i. p. Lainauspäiviä oli 295 (edellisenä vuonna 291).

Kirjalainojen luku on vuonna 1903 sekä päälaitoksessa että haaraosastoissa jonkun verran lisääntynyt. Pääkirjastossa annettiin 120,450 lainaa, vuonna 1902: 119,360; Sörnäisten haaraosastossa 17,722 lainaa, vuonna 1902: 16,822, sekä Töölön haaraosastossa 2,250 lainaa, vuonna 1902: 1,610. Yhteensä oli lainain luku kaikissa laitoksissa 140,422,

Lainausliike.

vuonna 1902: 137,792, vuonna 1901: 136,062 ja vuonna 1900: 119,071. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti pääkirjastossa 383, Sörnäisten haaraosastossa 66, Töölön haaraosastossa 8, yhteensä 457; vastaavat luvut vuonna 1902 olivat: 395¹⁾, 64, 5,5, 464,5. — Lainoista maksettiin pääkirjastossa 77,772 (1902: 75,549) aina kerralta, kun taas 39,307 (1902: 40,465) annettiin puolenvuoden tilauksesta ja 3,371 (1902: 3,346) kuukausitilauksesta; Sörnäisten haaraosastosta annettiin 12,597 (1902: 12,634) kerralta maksettavaa lainaa, 4,627 (1902: 3,507) puolenvuoden tilauksesta ja 498 (1902: 681) kuukausitilauksesta; Töölön haaraosastosta 2,047 (1902: 1,365) kerralta maksettavaa lainaa, 189 (1902: 197) puolenvuoden ja 14 (1902: 48) kuukausitilauksesta; yhteensä maksettiin siten kaikissa kolmessa laitoksessa 92,416 (1902: 89,548) lainaa kerralta, 44,123 (1902: 44,169) annettiin puolenvuoden ja 3,883 (1902: 4,075) kuukausitilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli: pääkirjastossa 78,426 (65,11 %) ruotsalaisia ja 42,024 (34,89 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,831 (32,90 %) ruotsalaisia ja 11,891 (67,10 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 1,418 (63,02 %) ruotsalaisia ja 832 (36,98 %) suomalaisia; yhteensä 85,675 (61,01 %) ruotsalaisia ja 54,747 (38,99 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1902 olivat: pääkirjastossa 79,108 (66,28 %) lainaksi annettuja ruotsalaisia kirjoja ja 40,252 (33,72 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,947 (35,35 %) ruotsalaisia ja 10,875 (64,65 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 888 (55,16 %) ruotsalaisia ja 722 (44,84 %) suomalaisia; yhteensä 85,943 (62,37 %) ruotsalaisia ja 51,849 (37,63 %) suomalaisia. Seikkaperäisiä tilastollisia tauluja lainauksesta seuraa tämän kertomuksen mukana.

Pääkirjastossa vuonna 1903 annetuista lainoista on 90 vielä takaisin tuomatta, nimittäin: tammikuulta 4, helmikuulta 6, maaliskuulta 9, huhtikuulta 15, toukokuulta 22, kesäkuulta 6, heinäkuulta 9, elokuulta 5, syyskuulta 4, lokakuulta 1, marraskuulta 6 ja joulukuulta 3. Sörnäisten haaraosastossa annetuista lainoista on 4 takaisintuomatta, nimittäin huhtikuulta 1, heinäkuulta 1, elokuulta 1 ja lokakuulta 1. Töölön haaraosastossa on takaisinsaamatta 3 lainaa, Yhteensä on takaisintuomattomia lainoja 97.

¹⁾ Melkoinen keskimäärän vähentyminen pääkirjastossa, 395:stä 383:een, viittaa alkavaan taantumiseen viime vuosien tavattoman suuresta lainauksen lisääntymisestä, joka oli 269 lainasta päivää kohti vuonna 1898 395:een vuonna 1902.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1903 näkyvät seuraavasta taulusta: Kirjavaraston muutokset.

Osasto	N i d o k s i a				
	Tamm. 1 p:nä 1903	Poistottuja 1903	Saatuja 1903	Lisäys 1903	Tamm. 1 p:nä 1904
Ruotsalainen	19,140	413	1,081	668	19,808
Suomalainen	11,929	141	1,007	866	12,795
Summa	31,069	554	2,088	1,534	32,603

Lahjoja on Laitos saanut lääkintöneuvoksen rouvalta L. Florinilta ja kamreeri V. Jacobsonilta. Lahjoja.

Painosta on vuonna 1903 julaisu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1902 kirjastoon kankitut kirjat, sekä uudet painokset 1898 ja 1899 vuosien ruotsalaisista lisäluetteloista. Luettelot.

Tulot kirjastojen lainausliikkeestä ovat olleet seuraavat: Tulot.

K u u k a u s i	Pääkirjas- tossa		Sörnäisten haaraosas- tossa		Töölön haaraosas- tossa		Summa	
	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Shyl.</i>	<i>ruä.</i>
Tammikuu	748	90	115	35	12	70	876	95
Helmikuu	677	35	88	90	15	30	781	55
Maaliskuu	693	15	94	20	16	30	803	65
Huhtikuu	624	85	76	95	11	95	713	75
Toukokuu	465	40	66	60	10	75	542	75
Kesäkuu	323	80	53	70	5	25	382	75
Heinäkuu	369	10	52	55	5	10	426	75
Elokuu	375	55	62	85	5	85	444	25
Syyskuu	553	05	78	80	8	80	640	65
Lokakuu	699	—	90	70	14	30	804	—
Marraskuu	662	55	97	25	14	85	774	65
Joulukuu	594	45	92	35	14	75	701	55
Summa	6,787	15	970	20	135	90	7,893	25

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjas- tossa			Sörnäisten haaraosas- tossa			Töölön haaraosas- tossa			Summa		
	Luku	Smk.	7/10	Luku	Smk.	7/10	Luku	Smk.	7/10	Luku	Smk.	7/10
Kertalainat à 5 p.	77,772	3,888	60	12,597	629	85	2,047	102	35	92,416	4,620	80
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk.	1,235	1,235	—	125	125	—	9	9	—	1,369	1,369	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	400	100	—	61	15	25	2	—	50	463	115	75
Sakot à 50 p.	2,072	1,036	—	219	109	50	36	18	—	2,327	1,163	50
Ruots. luettelot à 5 p.	279	13	95	34	1	70	—	—	—	313	15	65
” ” à 10 p.	109	10	90	44	4	40	—	—	—	153	15	30
” ” à 15 p.	12	1	80	—	—	—	—	—	—	12	1	80
” ” à 20 p.	32	6	40	—	—	—	—	—	—	32	6	40
” ” à 25 p.	16	4	—	—	—	—	—	—	—	16	4	—
” ” à 30 p.	26	7	80	—	—	—	—	—	—	26	7	80
” ” à 60 p.	111	66	60	—	—	—	—	—	—	111	66	60
Suom. luettelot à 5 p.	205	10	25	41	2	05	—	—	—	246	12	30
” ” à 10 p.	—	—	—	31	3	10	—	—	—	31	3	10
” ” à 25 p.	157	39	25	35	8	75	—	—	—	192	48	—
Sekalaista	—	366	60	—	70	60	—	6	05	—	443	25
Summa	—	6,787	15	—	970	20	—	135	90	—	7,893	25

Vuonna 1902 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,508: 71, Sörnäisten haaraosastossa Smk 942: 80, Töölön haaraosastossa Smk 86: 45, yhteensä Smk 7,537: 96.

Lukusalien
aukipitäminen.

Lukusaleja päälaitoksessa on vuonna 1903 pidetty yleisölle auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä sekä 27 ja 28 p:nä elokuuta, jolloin, kuten edellä mainittiin, koko kirjastotalo poliisivoiman toimesta pidettiin suljettuna kotietsinnön toimitamista varten. Samaten kuin edellisinä vuosinakin on alakerrassa olevia lukuhuoneustoja pidetty auki kl. 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 8:aan i. p.), yläkerrassa olevia taas kl. 5—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 4—8; 11 p:stä kesäkuuta 31 p:ään elokuuta kl. 6—9, sunnuntaina kl. 5—8). Sanomalehtisalissa on kertomusvuoden kuluessa ollut 22 ruotsalaista ja 23 suomalaista sanomalehteä 42 ja 37 eli yhteensä 79 kappaletta yleisön käytettävänä; muissa lukusaleissa taas 57 ruotsalaista ja 38 suomalaista

aikakauskirjaa ja lastenlehteä 75 ja 66 kappaletta, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja 1 norjalainen kuvalehti sekä 4 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä. Yhden kappaleen Hufvudstadsbladet lehteä on sen julkaisija antanut ilmaiseksi lukusaliin. Lukusaleissa käyntejä on vuonna 1903 ollut noin 210,922, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 86,990 ja yläkerran huoneistojen 123,932 käyntiä. Vastaavat luvut vuodelta 1902 olivat: noin 207,458 käyntiä, joista noin 87,330 ala- ja 120,128 yläkerran lukuhuoneistoissa. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäisenä, jouluaattona ja joulupäivänä kl. 10 a. p.—9 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 10 a. p.—8 i. p. Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 32 sanomalehteä, joista 15 ruotsalaista yhteensä 22 kappaletta ja 17 suomalaista yhteensä 23 kappaletta. Sen ohessa on 48 aikakauskirjaa ja kuvalehteä (niihin luettuina lapsenlehdetkin) ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 22 ruotsalaista, 25 suomalaista ja 1, jossa on sekaisin ruotsalaista ja suomalaista tekstiä, 26, 32 ja 1 kappale.

Kokoussalia siihen kuuluvine sivuhuoneineen ovat kertomusvuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käyttöä, nimittäin: Lasten pyhäkoulu (kolme eri osastoa), Lasten raittiusliitto „Toivon Liitto“, raittiusyhdistykset Koitto, Liitto ja Valo, Hermannin nuorisoseuran laulukunta, Naisasialiitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys, Siltasaaren urheiluseura sekä voimistelu- ja urheiluseura Ponnistus. Sitäpaitsi useat Sörnäisten työväen sairas- ja hautausapurenkaat ovat pitäneet siellä kokouksia. Kansanomaisia luentoja ovat kuluneena vuonnakin toimeenpanneet Kansanopistoseura sekä kevät- että syyslukukaudella. Niinikään on ylioppilasten yhteinen kansanvalistuskomitea toimeenpannut alkeiskursseja laskennossa, kirjoituksessa ja kirjanpidossa. Kaikkina arkipäivinä on sali maksutta ollut annettu Sörnäisten kansanlastentarhan käytettäväksi kl. 2:een asti i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlallisuuksia sisäänpääsymaksusta tai maksutta toimeenpanneet useimmat edellä luetellut yhdistykset sekä lisäksi Arbetets Vänner Sörnäisissä, Vanginvartijayhdistys, Hermannin nuorisoseura, N. M. K. Y:n osasto Valkea Risti sekä voimistelu- ja urheiluseura Kullervo.

Paitsi jo mainittuihin tarkoituksiin on suuri sali myöskin huhtikuun lopusta elokuun alkuun annettu käytettäväksi maksuttoman rokotuksen toimittamista varten.

Töölön ja Tehtaankatu 36:n haaraosastoissa ovat lukuhuoneistot olleet yleisön käytettävänä kaikkina päivinä paitsi pitkänäperjantaina, juhannus-aattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet kl. 10—12 sekä 4—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä 8:aan asti), aikakauskirjahuoneet kl. 5—7 i. p.; kesäk.—elok. pidettiin kuitenkin Töölön haaraosaston aikakauskirjahuone auki ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastokin, s. o. keskiviikkoina ja lauantaina. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneessa ollut 6 ruotsalaista ja yhtä monta suomalaista sanomalehteä yhteensä 16 kappaletta (8 ruots., 8 suom.) esillepantuna, aikakauskirjahuoneessa taas 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa, yksi kappale kutakin. Haaraosastossa Tehtaankatu 36 ovat vastaavat luvut: 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista sanomalehteä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.); 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, yksi kappale kutakin.

Laitoksen Hallitus.

Laitoksen Hallitukseen ovat vuonna 1903 kuuluneet Dosentti Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredrik Elfving, Dosentti Julio Reuter (vakinaisina jäseninä) sekä Aessori N. B. Grotenfelt, Hovineuvos W. Westzynthius ja Rehtori Axel Arrhenius (varajäseninä).

Henkilökunta.

Laitoksen henkilökunnassa on vuoden kuluessa sattunut ainoastaan se muutos, että Töölön haaraosaston johtajaksi ylioppilas Y. Tuomikosken jälkeen, joka 1 p:nä helmikuuta erosi toimestaan, otettiin ylioppilas Jarl Weckman. Uuteen vakinaiseen amanuenssinvirkaan päälaitoksen uudessa lukusalissa otettiin 15 p:nä tammikuuta Neiti Alma Hertz.“

X. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta.

„Työ näissä kouluissa alkoi 15 p:nä tammikuuta, päättyi kevätlukukaudella 9 p:nä kesäkuuta, alkoi taas 1 p:nä syyskuuta ja päättyi tältä vuodelta 17—19 p:nä joulukuuta.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa,

N:ssa 24 Maariankadun varrella, oli kevätlukukaudella 66 oppilasta, jaetuina kahdelle osastolle. Toisella osastolla oli 36 oppilasta, 20 poikaa ja 16 tyttöä, ja toisella 30 lasta, 20 poikaa ja 10 tyttöä. Oppilasten ikä oli 5—7 vuotta. Opetusaika oli 18 tuntia viikossa eli 3 tuntia päivässä. — Koulun laiminlyöntejä oli keväällä lähes 9 % lukuajasta. — Kevätlukukauden lopussa erosi alempiin kansakouluihin 36 oppilasta, tultuansa näihin kouluihin pääsemistä varten vaadittavaan 7 vuoden ikään, ja yksityisiin koululaitoksiin 3. — Syyslukukauden alussa otettiin 33 uutta oppilasta ja kummallakin osastolla oli silloin 30 lasta, toisella 21 tyttöä ja 9 poikaa, toisella 16 poikaa ja 14 tyttöä. Lasten ikä oli 4—7 vuotta. — Koulun laiminlyöntejä syksyllä oli lähes 5 % lukuajasta. — Opettajattaria tässä laitoksessa oli: rouva Anna Hofström, joka samalla oli johtajattarena, neiti Elin Skogman, apulaisopettajattarena, ja neiti Edith Sandström aliopettajattarena.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun haaraosastossa,

Kallion etukaupungissa, oli kevätlukukaudella 36 oppilasta, 20 tyttöä ja 16 poikaa, 5—7 vuoden ikäisiä. Opetusaika oli täällä sama kuin Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa. Laiminlyöntejä oli keväällä 6 %. Lukukauden lopussa siirtyi 7 vuotta täytettyänsä 24 oppilasta alempiin kansakouluihin. Syyslukukaudella oli koulussa myöskin 36 oppilasta, 22 tyttöä ja 14 poikaa. Laiminlyöntejä oli silloin noin 5 %. Laitoksen opettajattarena ja johtajattarena oli neiti Nanny Lagerblad.

Marian turvakodissa,

omassa talossa N:o 5 Annankadun varrella, kävi kevätlukukaudella 74 oppiasta, 40 tyttöä ja 34 poikaa, syyslukukaudella 75 oppilasta, 48 tyttöä ja 27 poikaa. Opetusaika täälläkin sama kuin edellämäinuituissa kouluissa. Lasten ikä oli 4—7 vuotta. Laiminlyöntejä oli keväällä 6 % ja syksyllä 3 %. Opettajattaria: neiti Maria Hertz, johtajatar, ja neiti Hilja Lagerman, apulaisopettajatar.

Opetus kaikissa kolmessa laitoksessa oli järjestetty Fröbelin lastentarhajärjestelmän mukaan ja siihen kuului: kertomuksia lasten uskonnollisten ja siveellisten tunteiden herättämiseksi, keskusteluja heidän ymmärryksensä kehittämiseksi, laskentoa, kirjoitusta, piirustusta, käsitöitä, laulua, voimistelua ja liikuntoleikkejä.

Lapsista, joiden vanhempien oli harkittu voivan suorittaa sellaista maksua, maksettiin kouluun marka kuukaudessa. Maksavia oppilaita tänä vuonna oli: Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa kevätlukukaudella 28 ja syyslukukaudella 21, Kallion haaraosastossa kevätlukukaudella 27 ja syyslukukaudella 28 sekä Marian turvakodissa kevätlukukaudella 27 ja syyslukukaudella 33. — Köyhimmille 25 oppilaalle kussakin koulussa annettiin joka lukupäivä ateria lämmintä ruokaa, ja lopettajaisjuhlaan ennen joulua jaettiin enin tarvitseville oppilaille muutama kymmenkunta paria jalkineita. Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa antoi kauppaneuvoksen rouva Anna Sinebrychoff, viimeiseen saakka uskollisena monivuotiselle kauniille tavallensa, lahjoittaa joulujuhlissa kaikille köyhimmille oppilaille puvun ja muille kuvakirjan kullekin.

Samaten kuin ennenkin ovat johtajattaret ja opettajattaret säästämättömällä huolella ja väsymättömällä innolla täyttäneet tehtävänsä lasten hyväksi ja vanhempain tyytyväisyydeksi.“

XI. Sovintolautakunta.

Tämä lautakunta ei ole antanut erityistä selontekoa, jota vastoin köyhäinasianajaja toiminnastaan vuoden aikana on antanut suomennettuna näin kuuluvan kertomuksen:

„Vuonna 1903 on käyntien luku kaupungin köyhäinasianajajan luona noussut kaikkiaan 3,730. Tämä jakaantuu eri kuukausina seuraavasti: Oikeudenhaki-
joita.

tammikuussa	25 työpäivänä	333 käyntiä
helmikuussa	24 ”	314 ”
maaliskuussa	25 ”	341 ”
huhtikuussa	24 ”	271 ”
toukokuussa	25 ”	289 ”
kesäkuussa	24 ”	297 ”
heinäkuussa	27 ”	288 ”
elokuussa	26 ”	327 ”
syyskuussa	26 ”	306 ”
lokakuussa	27 ”	328 ”
marraskuussa	25 ”	349 ”
joulukuussa	25 ”	287 ”
siis 303 työpäivänä 3,730 käyntiä		

joka tekee keskimäärin yli 12 käyntiä päivässä.

Suurin osa köyhäinasianajajan vuoden kuluessa käsittelemiä juttuja ja asioita oli velkajuttuja, työpalkkariitoja, riitoja isännän tahi työnantajan kanssa, vuokrariitoja ja avioriitoja sekä kunnianloukkausjuttuja. Useimmat näistä jutuista ovat kuitenkin joko hyvällä sovitut tahi ainoastaan antaneet aihetta neuvojen ja tietojen antamiseen. Asiain laatu.

Luonakävijäin suureen lukuun nähden on ainoastaan ne jutut ja asiat voitu merkitä diaariin, jotka ovat johtaneet oikeudenkäyntiin tahi joissa oikeudenkäynti on näyttänyt olevan välttämätön. Tämän johdosta on vuonna 1903 diaariin merkittyjen asiain lukumäärä ainoastaan 137. — Oheenliitetty taulu (taululiite N:o 161) osottaa näiden juttujen laadun ja niiden käsittelyn. Diaariin merkit-
tyjä asioita.

Vuonna 1903 diaariin merkityistä asioista tuli:

tammikuussa	14	asiaa
helmikuussa.	11	„
maaliskuussa	12	„
huhtikuussa.	6	„
toukokuussa	18	„
kesäkuussa	15	„
heinäkuussa.	8	„
elokuussa	6	„
syyskuussa	11	„
lokakuussa	11	„
marraskuussa	7	„
joulukuussa	15	„
	Summa	134 asiaa

Ratkaistuja asi-
oita.

Kuten ylläolevasta taulusta näkyy on 55 juttua ratkaistu oikeudenkäynnillä. Näistä on 45 voitettu kokonaan, 2 osaksi sekä 7 menetetty, mitä paitsi yhden jutun päätös on tuntematon.

Muuten olen hoitanut virkaa samalla tavalla ja samojen periaatteiden mukaan, kuin ennenkin ja jotka ovat lähemmin mainitut kertomuksessani vuodelta 1896“.

XII. Työväenasiain lautakunta.

Lautakunnan voimassa olevan johtosäännön 13 §:n säännöksen mukaan saa Lautakunta täten antaa seuraavan selonteon viime vuoden toiminnastaan.

Lautakuntaan kuuluivat vuonna 1903 Professori F. Gustafsson (puheenjohtaja), Filosofianmaisteri Ernst Nordström (varapuheenjohtaja), Ratatirehtööri K. A. Granfelt, Tehtailijat K. V. Bergman ja V. von Wright, Kunnallisneuvos C. E. Degerholm ja Faktori R. Drockila sekä, sittenkuin viimemainittu oli muuttanut pois paikkakunnalta, Kirvesmies J. A. Hägglund. Varajäseniä olivat Lehtorit Jonatan Reuter ja Hugo Bergroth, Turkkuri Anton Lundqvist, Arkkitehti Th. Höijer, Tehtailija G. W. Sohlberg, Kauppias N. Kochtomow ja Muurarimestari A. Ärt.

Lautakunnan
kokoonpano.

Koska Lautakunnan tehtäviin kuuluu m. m. seurata erinäisten, anniskelu- ja vähittäinmyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista avustettujen yhdistysten ja laitosten toimintaa, on Lautakunta vuonna 1903 tarkastanut ja Kaupunginvaltuustolle lähettänyt sellaisilta yhdistyksiltä tulleet kertomukset niiden toiminnasta viimeksikuluneena vuonna sekä myöskin kehottanut kaikkia Lautakunnan toimialaan kuuluvia yhdyskuntia, jotka vuonna 1903 ovat saaneet määrärahoja mainituista voittovaroista, heti Lautakunnalle antamaan ohjelman seuraavaksi toimivuodeksi. Puheenalaisten yhdistysten toiminnan tarkemman valvonnan on Lautakunta niinkuin ennenkin jakanut jäsentensä ja varajäsentensä kesken. Erinäisiä Lautakunnalle jätettyjä hakemuksia, joissa pyydettiin apurahaa puheena olleista varoista, on Lautakunta lausuntoineen lähettänyt Kaupunginvaltuuston sellaisten rahanmääräysasiain käsittelemistä varten asettamalle valiokunnalle.

Kunnallisten
apurahain käyt-
täminen.

Sittenkuin kysymys tyttöjen ammattikoulun perustamisesta Helsingin kaupunkiin edellisenä vuonna oli jätetty Lautakunnan keskuudessa asetetun valiokunnan tarkemmin valmisteltavaksi ja tämä valiokunta oli antanut mietinnön ja ehdotuksen asiasta, teki Lautakunta 1 p:nä Heinäkuuta Kaupunginvaltuustolle esityksen kunnallisen oppilaitoksen perustamisesta yllämainitussa tarkoituksessa, sille laaditun ohjesääntö- ja vuosi-

Tyttöjen ammat-
tikoulun perus-
taminen.

rahansääntöehdotuksen vahvistamisesta sekä määrärahan myöntämisestä kaluston hankkimista varten. Puheenalaiseen ammattikouluun kuuluisi Lautakunnan ehdotuksen mukaan ruotsinkielinen ja suomenkielinen osasto, kummallakin 2 luokkaa ja enintään 30 oppilasta luokalla, ja se tarkoittaisi antaa kansakoulun ynnä sen jatkoluokan läpikäyneille tytöille tietopuolista ja käytännöllistä kehitystä ompeluksessa, kutomisessa ja talousopissa opettamalla äidinkieltä, laskentoa, piirustusta, kirjanpitoa, hameompelua, alusvaatteiden ompelua, talousoppia ja kutomista.

Työväenopetuksen järjestäminen.

Koska pääkaupungin työväenopetus, joka tähän saakka oli ollut pääasiallisesti erinäisten, osaksi kunnan varoilla avustettujen yhdistysten huostassa, oli näyttänyt kaipaavan enemmän järjestelmälliseksi ja pysyväiseksi järjestämistä kunnan silmälläpidon alaisena, otettiin uudelleen käsiteltäväksi jo vuonna 1899 Työväenasiain lautakunnassa esillä ollut kysymys työväenopiston perustamisesta. Asian huolellista valmistelua varten asetti Lautakunta erityisen valiokunnan, joka, kuultuaan useampain yhdistysten edustajain mieltä, antoi lausunnan asiasta. Siihen liittyen päätti Lautakunta sitten Syyskuun 11 p:nä esittää Kaupunginvaltuustolle, että työväenopetuksen toimeenpanemiseen Työväenasiain lautakunnan valvonnan alla myönnettäisiin 11,000 markan määräraha, jotka varat tarkemmin osoitetuilla edellytyksillä toistaiseksi annettaisiin yhdistyksille Arbetets Vänner ja Helsingin kansanopistosöura, sekä että Valtuusto ottaisi harkittavaksensa huoneistojen hankkimisen työväenopetusta varten, kernaimmin rakentamalla erityisen talon tähän tarkoitukseen.

Lautakunnan sihteerintoimen toisinjärjestäminen.

Jo edellisenä vuonna nostetun ja erinäisissä kokouksissa käsitellyn kysymyksen johdosta, että tänne olisi perustettava työväensihteeristö ulkomailla olevain samallaisten laitosten mallin mukaan, esitti Lautakunta kirjelmässä 29 p:ltä Tammikuuta Kaupunginvaltuustolle, että Lautakuntaan asetettaisiin väliaikaisesti kolmeksi vuodeksi työväenasiain konsulentti, jolle tulisi tarkemmin mainitut palkkaedut ja velvollisuudet. Sittemmin annettiin kirjelmällä 26 p:ltä Toukokuuta Lautakunnalle tieto, että Kaupunginvaltuusto oli sanottuna päivänä päättänyt vahvistaa muutoksen Lautakunnan johtosäännön 7 §:ään sekä erityisen johtosäännön Lautakunnan sihteerille, jonka vastedes tuli korotetusta palkkauksesta ottaa toimittaakseen myöskin ne tehtävät, jotka Lautakunta oli työväenkonsulentille ehdottanut, paitsi velvollisuutta olla apuna käsityöliikkeiden tarkastuksessa.

Kaupunginvaltuuston samalla antaman kehotuksen mukaan julistettiin puheenalainen sihteerintoimi sitten haettavaksi ja sitä hakivat Kirjaltaja

A. Lindfors, Nimituomari A. Palmgren, Lakitiedetten kandidaatti L. Ehrnroth sekä Lakitiedetten tohtori K. J. Ståhlberg. Sittenkuin Lautakunta 11 p:nä Syyskuuta oli tehnyt ehdotuksen viran täyttämiseksi ja hakemusasiakirjat ynnä ilmoitus Lautakunnassa asiasta tapahtuneesta äänestyksestä oli lähetetty Kaupunginvaltuustolle, sai Lautakunta tiedon, että Valtuusto 10 p:nä Marraskuuta oli valinnut hakijan Ståhlbergin Lautakunnan sihteeriksi kolmen vuoden ajaksi, lukien 1 p:stä Tammikuuta 1904. Ja koska sihteerin virkaa varten vahvistetun uuden johtosäännön mukaan, m. m. oli velvollinen Lautakunnan osotuksen mukaan ja Lautakunnan määrättävänä aikana maksutta antamaan työväestöön kuuluville tietoja ja neuvoja asioista, jotka koskevat toiselta puolen työntekijäin ja toiselta työnantajain sekä julkisten viranomaisten ja laitosten väliä, niin Lautakunta päätti, että sihteerin tätä tarkoitusta varten tuli järjestää vähintään kaksi iltavastaanottoa viikossa, joka hänen sitten oli sopivalla tavoin ilmoitettava yleisölle tiedoksi.

Sittenkuin Lautakunta edellämäinintun, 29 p:nä Tammikuuta työväenasiain konsulentin asettamisesta tekemänsä esityksen yhteydessä oli pyytänyt 1,000 markan määrärahaa Lautakunnan sosiaalipoliittisen kirjaston täydentämistä varten, määräsi Kaupunginvaltuusto 26 p:nä Toukokuuta 500 markkaa työväenasioita koskevan kirjallisuuden ostamiseen Lautakunnalle. Ainoastaan vähäisempi osa tätä määrärahaa käytettiin vuonna 1903.

Määräraha Lautakunnan kirjaston varten.

Alempana mainituista Lautakunnan käsiteltäväksi annetuista asioista on Lautakunta vuonna 1903 antanut lausuntoja, nimittäin:

Kesäkuun 29 p:nä Kaupunginvaltuustolle komiteanmietinnöstä, joka koskee kunnallisten työnvälitystoimistojen perustamista Suomen kaupunkiin; ja

Työnvälitystoimisto.

Lokakuun 27 p:nä Rahatoimikamarille Helsingin työnvälitystoimiston tulo- ja menoarvion ehdotuksesta vuodeksi 1904;

Tammikuun 29 p:nä Kaupunginvaltuustolle puoltavan lausunnon Valtuustolle tehdystä hakemuksesta, jossa yhdistys Arbetets Vänner pyysi 880 markan lisämäärärahaa kansanopistokurssiensa voimassapitämiseen kevätlukukaudella 1903;

Määrärahan hakemuksia.

Heinäkuun 1 p:nä niikään puoltavan lausunnon Kaupunginvaltuustolle Suomen naisyhdistyksen hakemuksesta, että myönnettäisiin 1,000 markan apuraha valmistavan ammattikurssin toimeenpanemiseen ompelijattarille vuonna 1903;

Hakasalmen
huvilan käyttä-
minen.

Tammikuun 29 p:nä Rahatoimikamarin asettamalle valiokunnalle epäävän lausunnon ehdotuksen johdosta, että Hakasalmen huvilan rakennuksia käytettäisiin työväenopistoa varten; ja

Lokakuun 27 p:nä Rahatoimikamarille lausunnon ynnä Lautakunnan puoltolauseen kahdesta Koitto ja Arbetets Vänner yhdistysten tekemästä hakemuksesta, että sanotuille yhdistyksille myönnettäisiin huoneistoja samassa huvilassa;

Hakemuksia
tontin myöntä-
misestä yhdis-
tyksille.

Syyskuun 11 p:nä Kaupunginvaltuustolle epäävän lausunnon Helsingin työväenyhdistyksen sekä erinäisten ammattiyhdistysten hakemuksesta, että kunta joko ilmaiseksi luovuttaisi tontin uutta ajanmukaista taloa varten kaupungin työväenyhdistyksille taikka myöntäisi vastaavan rahamäärän siihen tarkoitukseen; sekä

Joulukuun 8 p:nä Rahatoimikamarille lausunnon hakemuksesta, jossa erinäiset kansanvalistuksen, raittiuden ja urheilun edistämiseksi täällä toimivat yhdistykset olivat pyytäneet tonttia ilmaiseksi näiden yhdistysten tarpeita varten rakennettavalle talolle ja jota hakemusta Lautakunta puolsi sillä edellytyksellä, ettei kaupunki itse lähimmässä tulevaisuudessa ryhtyisi teettämään rakennusta pääkaupungin ylempää työväenopetusta varten.

Muista asioista, joita Lautakunta on käsitellyt, mainittakoon vihdoin, että 1903 vuoden alussa täällä vallinnut työttömyys on ollut keskustelun alaisena, joka ei kuitenkaan ole johtanut erityiseen toimenpiteeseen Lautakunnan puolesta.

XIII. Työnvälitystoimiston johtokunta.

Kysymyksen kunnallisista työnvälitystoimistoista maassamme herätti Toimiston synty. ensi kerran ent. Senaattori Leo Mechelin v. 1896 tekemällä asiasta ehdotuksen Helsingin kaupungin valtuustossa komitean asettamisesta harkitsemaan erinäisiä, työväen tilan parantamista koskevia ehdotuksia. Vuoden 1897 alussa antamassaan mietinnössä ehdotti mainittu komitea, että olisi perustettava kunnan valvonnan alaisena toimiva työnvälitystoimisto, jonka tehtävänä olisi koettaa järjestää ja tasoittaa työn kysynnän ja tarjonnan suhdetta sekä tietoja lähettämällä työmarkkinoista Helsingissä ehkäistä liikojen työnhakijain tulvaamista tänne. Tämä ehdotus kumminkin sillä kertaa raukesi usealla taholla lausuttujen epäilysten vuoksi.

Vuoden 1902 alussa tehtiin ehdotus Helsingin kaupungin valtuustossa varsinaisen kunnan kustantaman työnvälitystoimiston perustamisesta Helsinkiin. Tämä ehdotus lykättiin Työväenasiain lautakunnan harkittavaksi. Kannattaen mainittua ehdotusta lautakunta maaliskuussa 1902 antamassaan mietinnössä piti sen ohella välttämättömänä että kunnallisia, samalla tavalla järjestettyjä toimistoja perustettaisiin useampiin, varsinkin sellaisiin kaupunkeihin, joissa on runsaammin teollisuuslaitoksia, että työvoiman tarpeen ja työkysynnän järjestely kävisi laajemmalla alalla mahdolliseksi ja toimistot siten paremmin tulisivat hyödyttämään sekä työnpuutteessa olevia että työvoiman tarvitsijoita. Aikeen toteuttamiseksi kehotti lautakunta Helsingin kaupungin valtuuston pyytämään Kotkan, Oulun, Porin, Tampereen, Turun, Vaasan ja Viipurin kaupungin valtuustoja Helsingin valtuuston kanssa valitsemaan kukin jäsenen komiteaan, joka harkitsisi työnvälitystoimisto-kysymystä siinä tarkoituksessa, että kunnallisia toimistoja perustettaisiin samoihin aikoihin mainituissa kaupungeissa. Valtuusto hyväksyi lautakunnan tekemän ehdotuksen ja pyysi mainittujen kaupunkien valtuusmiehiä valitsemaan jäseniä sanottuun komiteaan. Muut, paitsi Porin kaupungin valtuusto, suostuivat Helsingin valtuusmiesten ehdotukseen. Komiteaan tulivat kuulumaan tohtori S. Ingman Helsingistä, opettaja J. Oivanen Kotkasta, t:ri J. A. Lyly Viipurista, insinööri J. E. Salin Vaasasta ja insinööri G. A. Vestersträhle Oulusta. Komitea

kokoontui Helsingissä viime vuoden tammikuussa ja laati asiasta laajahkon mietinnön, joka sisältää selonteon kunnallisen työnvälityksen järjestämisestä ulkomailla sekä meidän oloihimme sovitetun suunnitelman työnvälitystoimistojen järjestämistä varten Suomen kaupunkiin. Tämä suunnitelma käsittää malliohjesäännöt toimistoille ja välitystoimessa tarvittavain työnhakijain sisäänkirjoituskorttien, työosoituskorttien sekä työn- ja työvoiman hakemuslankettien kaavat ja ehdotuksen eri toimistojen keskinäisestä yhteistoiminnasta.

Jo ennen mainitun komitean kokoontumista eli joulukuun alussa v. 1902 teki tri S. Ingman kaupungin valtuustossa ehdotuksen väliaikaisen kunnan työnvälitystoimiston perustamisesta Helsinkiin v. 1903 alusta yhdeksi vuodeksi eteenpäin. Tämän ehdotuksen, jonka oli aiheuttanut talveksi 1903 työväkeä uhkaava työnpuute, vaan jonka tarkoitus oli samalla kerätä kokemusta työnvälitystoimiston toiminnasta ja vaikutuksesta meillä, valtuusmiehet kokouksessaan joulukuun 9 p:nä 1902 hyväksyivät myöntäen toimiston kustannuksiin 6,500 markan suuruisen määrärahan sekä vapaan, kahden huoneen suuruisen huoneuston sen käytettäväksi. Samalla kertaa valitsivat valtuusmiehet laitokselle kolmimiehisin hallinnon.

Toimiston kuntoonpano suoritettiin mitä suurimmalla kiiruulla. Mistään laajaperäisimmistä esitöistä, sellaisista kuin esim. Kööpenhaminassa, jossa ei vähempää kuin kolme miestä teki tutkimusmatkoja perehtyäkseen ulkomaitten työnvälitystoimistojen toimintaan, ei voinut tulla puhuttakaan. Se järjestettiin pääasiassa Kristiaanin ja Kööpenhaminan toimistojen järjestelmän mukaan, mikäli niitä koskeva kirjallisuus ja toimiston johtajan tilapäinen käynti Kööpenhaminan toimistossa saattoi olla ohjeena. Järjestettäessä ei luonnollisesti koetettukaan pyrkiä vanhempain, suuremmissa oloissa toimivain laitosten tasalle; pidettiin vaan pääasiana, että toimisto mitä vähimmillä kustannuksilla saataisiin pikaisesti sellaiseen kuntoon, että se voi tehtävänsä suorittaa. Se avattiin tammikuun 12 p:nä.

Hallintoneu-
vosto.

Hallintoneuvosto, jonka valitsivat kaupunginvaltuusmiehet, on ollut kokoonpantu samojen perusteitten mukaan kuin ulkomailla on tavallista, siten että siinä ovat edustettuina työnantajat ja työntekijät ja puheenjohtaja näitten piirien ulkopuolelta. Siihen kuuluivat tohtori Santeri Ingman, puheenjohtajana, tehtailija A. A. Nyman, työnantajain ja kirvesmies M. Hälleberg, työntekijäin edustajana. Hallintoneuvosto kokoontui vuoden kuluessa kaikkiaan kahdeksan kertaa. Kokouksissa on käsitelty, paitsi toimiston järjestämistä koskevia asioita, kuten ohje- ja järjestys-sääntöjen, sisäänkirjoitus- ja työosoituskorttien, työhakemuskaavojen ja

kuukausikertomusten laatimista, myöskin työttömyyden lieventämistä koskevia kysymyksiä. Viimemainitussa suhteessa Hallintoneuvoston toimet tarkoittivat etupäässä toimiston tunnetuksi tekemistä työnantajille sanomalehtien ja erityisten ilmoituskorttien avulla. Kun syyskesällä kaupunkiin rakennustöihin kesäksi tullutta työväkeä oli täällä runsaasti, joka, jos se olisi tänne jäänyt, olisi lisännyt talven aikana tavallista työttömäin lukua ja siten aiheuttanut mahdollisesti kunnalle rasituksia, kääntyi Hallintoneuvosto kirjelmällä rakennusmestariklubin puoleen kehottamalla rakennustöitten teettäjiä vähentäessään työväkeään ensikädessä erottamaan maaseutulaisia, että ne aikanaan siirtyisivät kotiseuduilleen. Ehdotuksen rakennusmestariklubi kokouksessaan hyväksyi ja sitä syksyn kuluessa rakennustöitten johtajat käytännössä toteuttivat. Samaan aikaan toimitettiin asiasta kehoitus sanomalehtiin maaseudulta tulleelle työvälle, että se ajoissa siirtyisi kotiseuduilleen ennenkuin kesällä mahdollisesti tehtyjen säästöjen huvettua se kävisi vaikeaksi. Minkälainen seuraus näistä toimenpiteistä oli, on vaikea sanoa, mutta lienevät ne jotain vaikuttaneet; siihen viittaa ainakin se seikka, että maalla kirjoilla olevia rakennustyöläisiä ei käynyt toimistossa työnhaussa kolmena viimeisenä kuukautena kuin muutamia.

Kaupungin valtuuston antaman määräyksen mukaisesti teki Hallintoneuvosto syyskuussa ehdotuksen valtuustolle toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle, johon ehdotukseen, paitsi sääntö- ja menoarvio-ehdotusta, oli liitetty summittainen tilasto toimiston toiminnasta 9 ensimmäisenä kuukautena. Kokouksessaan viime vuoden joulukuun 1 p:nä päätti kaupungin valtuusto jatkaa toimistoa neljä vuotta eteenpäin. Samalla hyväksyttiin sille hallintoneuvoston valmistama menoarvio ja sääntöehdotus, jota viimemainittua laadittaessa Hallintoneuvosto oli ottanut huomioon tšekäläisten työväenyhdistysten ja Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen toivomuksia, joita niiltä oli erityisillä kirjelmillä pyydetty.

Kun maassamme on jo perustettu muutamia kunnallisia työnvälitystoimistoja ja toisia parhaallaan puhataan, lienee paikallaan ottaa tässä puheeksi eräitä toimiston hoidon sisäistä järjestystä koskevia seikkoja, että meillä aikanaan useissa toimistoissa saavutetun kokemuksen perusteella päästäisiin yhdenmukaiseen, käytännöllisimpään järjestelmään.

Ensimmäinen toimintavuosi on yllämainitussakin suhteessa ollut koikelevaa. Mallina ovat tosin olleet samanlaiset laitokset Kööpenhaminassa, Kristiaaniassa ja Gööteporissa, mutta kuitenkin on ollut pakko useissa seikoissa tehdä poikkeuksia, osiksi meikäläisten olojen vaatimusten vuoksi

Toimiston sisäisen järjestyksen.

osiksi siitä syystä, että mainittujenkin toimistojen järjestyksessä on monissa kohdin noudatettu erilaisia perusteita. Niinpä ei täällä voitu työnhakijain ryhmityksessä noudattaa minkään toimiston kaavoja, sillä se oli vähitellen kehitettävä sen mukaan kuin työnhakijoita eri aloilta toimiston puoleen kääntyi. Siitä seurasi, että hakijain lisääntyessä oli tuo ryhmitys vuoden kuluessa useita kertoja uusittava. Tilastoaineiksien kokoamisessa pitäisi, mikäli mahdollista, noudattaa yhdenmukaisuutta maan virallisen teollisuustilaston kanssa, että niitä saattaisi tarvittaessa toistensa yhteydessä käsitellä. Toimiston tarkoituksena pidetään näet kaikkialla paikanvälitystoimen ohella tilaston kokoomista työn ja työvoiman tarjonnan ja kysynnästä sekä muista työnhakijoita koskevista seikoista. Tämän takia käy kunnallisen toimiston työ monimutkaisemmaksi, kuin yksityisissä paikanvälityskonttooreissa, mutta tuollainen tilasto, jos se voi kehittyä tarpeellisen laajaksi ja monipuoliseksi, voi olla yhteiskunnalle tärkeäarvoinen. Toimiston kirjanpito on sen vuoksi järjestettävä silmälläpitäen sekä tilastollisen aineksen kokoamista, että välitystyön käytännöllistä tarvetta. Helposti hoidettavaa ja tilastollisia tarpeita tyydyttävää järjestelmää ei olekaan ollut aivan helppo keksiä, ja — kuten sanottu — on eri toimistoissa tilasto-ainesten hoitaminen eri tavalla järjestetty.

Täkäläisen toimiston järjestys on nykyään pääpiirteissään seuraava. Työnhakijat ovat — kuten tuonempana olevista tilastotauluista näkyy — järjestetyt 17 ammattiryhmään mies-osastolla ja 13 nais-osastolla, joissa useimmissa ryhmissä on vielä useita ala-osastoja. Tämä ryhmitys kuitenkin aikaa myöden yhä täydentyy. Kukin työnhakija kirjoitetaan siihen ammattiryhmään, johon hän on parhaiten perehtynyt, ellei hän nimenomaan ilmoita hakevansa työtä jossain toisessa ammatissa, johon hänet silloin kirjoitetaan. Työnhakija sisäänkirjoitetaan vaan yhden kerran vuodessa, mutta työhakemus on voimassa ainoastaan yhden kuukauden ellei sitä uudisteta. Ellei työnhakija ole kuukauden kuluessa käynyt hakemustaan uudistamassa, siirretään hänen hakemuksensa työnhakijain joukosta. Samoin menetellään hakemuksen kanssa silloin, kun työnhakija lähetetään työhön tahi jos hän on itse saanut toimen ja siitä ilmoittanut. Kun hän työn loputtua tulee uudestaan työtä hakemaan, merkitään hänen vanhaan hakemukseensa uudistus ja siirretään työnhakijain joukkoon. Tilastoa laadittaessa on laskettava kussakin kuukaudessa ilmoittautuneet uudet hakijat ja uudistetut hakemukset, joitten yhteenlaskettu luku ilmaisee työnhakijain paljouden kunakin vuoden aikana. Tämä työhakemusten alinomainen siirteleminen ja uudistusten siihen merkitseminen sekä

niitten järjestyksessään pitäminen antaa verrattain paljon työtä, varsinkin työttömyyden aikana, mutta sitä ei voine mitenkään välttää. — Gööteporin toimistossa on menettely muutoin samanlainen, mutta työhakemukset pidetään hyllyissä työnhakijain nimien mukaan aakkosjärjestyksessä eikä ammattien mukaan järjestettyinä. Tuo järjestelmä on työhakemuksia uudistaessa jossain määrin parempi, sillä ammattijärjestyksessä säilyttäessä saattaa joku väärin merkitty järjestys- tai ryhmä-numero vaikeuttaa hakemuspaperin löytämistä, mutta Gööteporin järjestelmällä on se vika, että toimisto ei voi koskaan helposti nähdä, kuinka paljon sillä kulloinkin on hakijoita kussakin ammatissa, muutoin kuin pitämällä erityistä kirjaa, ammattilaisten luetteloa, johon joka päivä viedään päivärapportit. Usein on kuitenkin tarpeen työnantajille heti telefoonikeskustelussa vastata, montako työntekijää siinä ammatissa on saatavana, Ammattilaisten luettelosta saattaa kyllä joka ilta antaa vastauksen, mutta tuohon luetteloon kaikkien vaihdosten merkitseminen vie paljon aikaa, eikä sen avulla voi koskaan antaa yksityistietoja työnhakijoista muutoin kuin hakemalla yksityiset työhakemukset, mikä on hankalaa. Päivärapporttien laatimista varten täytyy toimiston, tuntia aikasemmin toimiston sulkemista, lakkauttaa toimintansa, eikä johtaja ehdi ollenkaan ottamaan osaa työnhakijain vastaanottamiseen. — Kööpenhaminassa taas työhakemukset pidetään 100 suuruuisissa lehtiöissä siksi, kun työnhakija ollaan tilaisuudessa työhön lähettämään tai hakemus käy vanhaksi, jolloin hakemusliput siirretään erityisiin lippaisiin, eikä niitä enää käytetä muutoin kuin tilastoaineksena. Jokainen työnhakija sisäänkirjoitetaan uudestaan aina, kun hän tulee työttömäksi jouduttuaan työtä hakemaan tai mitättömäksi käynyttä hakemustaan uudistamaan. Tällä tavoin työnhakijain luku merkitsee vain työhakemusten lukua ja siten on vertailu työntarjonnan ja kysynnän välillä helppo, mutta hakijoita koskevan henkilötalaston, esim. perhe- ja sivistyssuhteita koskevan tilaston laatimisessa vie järjestelmä harhaan, sillä silloin voivat samat työnhakijat ja perheenjäsenet tulla monta kertaa tilastoon merkityksi. Kristiaanin työnvälitystoimiston vuosikertomuksissa on työnvälitystä koskevassa tilastossa työhakemusten luku yhtä suuri kuin henkilötalastossa työnhakijain luku. Sitä laatiessa on siten joko uudistetut työhakemukset jätetyt huomioon ottamatta tai ovat uudistettaessa työnhakijat merkityt aina uusiksi työnhakijoiksi. Edellisessä tapauksessa olisi työttömäin luku eri kuukausina todellisuutta pienempi, jälkimmäisessä tapauksessa taas henkilötalasto osoittaisi liian suurta lukua.

Tämän vaaran välttämiseksi on tässä tehty eroa työhakemusten lu-

vun — joka sisältää sekä uudet että vanhat hakijat — ja vuodenkuluessa toimistoa käyttäneitten eri henkilöitten luvun välillä, mikä näkyy tuonempana olevista tilastotauluista.

Työttömyys Hel-
singissä.

Työttömyys, joka talven aikana varsinkin rakennusammattilaisille on tavallisesti palaava ilmiö, tuli talvella 1903 jotenkin huutavaksi, joka vaati kunnan ryhtymään erityisiin avustustoimiin. Toimistoon olikin heti sen avattua työnhakijain tulva niin suuri, että parin kuukauden aikana ne eivät huoneustoon mahtuneet. Tammikuussa kirjoitettiin toimiston kirjoihin 575 mies- ja 91 naispuolista työnhakijaa. Helmikuussa kasvoi työnhakijain luku 661 mies-osastolla ja 105 naisosastolla. Korkeimmilleen nousi työnhakijain luku maaliskuulla, jolloin oli työttömiä toimiston kirjoissa 833 miestä ja 82 naista. Helmikuussa tarjottiin toimiston välityksellä rajattomalle määrälle metsänhakkuutyötä Mikkelin seuduilla. Palkkaehdot olivat kuitenkin sellaiset, että työnhakijat selittivät siitä saatavilla ansioilla tuskin voivan elää, vielä vähemmin kustantaa matkoja työpaikeille. Paitsi matkarahojen puutetta, esti useaa tvönhakijaa vielä perhesuhteet lähtemästä maaseuduille töihin, vaikka olisi hyväksyttävätkin ehdot olleet tarjolla. Helsingin lähistölle eräisiin kartanoihin tilattiin pienempi määrä väkeä, ja 1:50 p. päiväpalkalla olisi niitä ollut saatavissa suuret määrät. Metsänhakkuutöihin saatiin niin'ikään lähelle Helsinkiä sijoitetuksi helmikuussa 43 työmiestä. Tammi- helmi- ja maaliskuulla lähetti toimisto maaseuduille työhön 81 miestä. Kun sitte helmikuussa työttömät kääntyivät eritahoille pyytämään työtä ja avustusta, ja kun kaupungin valtuusto maaliskuussa päätti antaa rajattomassa määrässä sepelinhakkuuta korotetulla työpalkalla, 4 mk m³, ja muitakin hätäaputoita järjestettiin, saivat puutteessa olevat työansiota. Tämän lisäksi myönsi valtuusto 30,000 mk jaettavaksi pienemmissä erissä lainoina suurimmassa puutteessa oleville työläisille. Näitten toimenpiteitten kautta työttömyyden synnyttämä puute tuli rajoitetuksi, ja uhkaava hätä hädetyksi. Maaliskuun lopulla ja huhtikuussa ei enää työväki ollut halukasta eikä siis pakotettu lähtemään maaseudulle töihin, vaikka metsänhakkuutöitä oli pienemmälle määrälle 2:50— 3 mk päiväansiolta tarjolla.

Tammikuussa ja suurin osa helmikuussakin sisäänkirjoitetuista työnhakijoista ilmoittivat olleensa työttöminä jotkut lokakuusta, suurin osa marraskuusta tai joulukuun alkupuolelta alkain, joten työttömyys ajan saattaa arvioida kestäneen 3 1/2 kuukautta. Kuitenkin on huomattava, että työnhakijat silloin tällöin työttömyydenkin aikana tietävästi saivat lyhempiaikaisia töitä lumenluonnissa y. m. tilapäisissä toimissa. Ammatti-

työtä kirvesmiehille, muurareille, pannusepille ja viilaajille, joita oli, kuten taulusta II näkyy, runsaat määrät talvikuukausina työttöminä, ei ollut saatavissa, joten nekin menivät maaliskuussa kaupungin hätä-aputöihin.

Kuten tuonempana olevat toimiston välitystointa selittävät tilastotaulut osoittavat, voinee toimiston koevuoden liikettä pitää varsin tyydyttävänä. Työnhakijat ovat olosuhteisiin nähden sangen runsaslukuisesti toimistoa käyttäneet, mikä osoittaa, että he pitävät sitä itselleen hyödyllisenä laitoksena. Työnantajat eivät ole suhteellisesti yhtä suuressa määrin toimiston puoleen kääntyneet työvoimaa tarvitessaan. Tämä johtuu osaksi siitä, että työväki vielä vanhaan tapaan kiertelee työmaalta työmaalle työnkysynnässä ja kun sitä koko vuoden on ollut kaupungissa runsaasti tarjolla, niin ei työnantajan ole ollut tarvis hakea työvoimaa porttiaan kauempaa. Keski kaupungilla olevat ja yleisimmin tunnetut työpaikat eivät ole sen vuoksi suuremmassa määrin toimiston välitystä tarvinneet. Toimistosta ovat hakeneet työvoimaa etupäässä kaupungin laitamilla olevat työlaitokset ja pienemmät liikkeet, joista useimmat ovat säännöllisesti toimistoa käyttäneet.

Toimiston liikenne.

Suurena haittana on ollut se seikka, kun toimistosta, kun se avattiin työnpuutteen aikana, yleisö sai sen käsityksen, että se on vaan hätä-apulaitos, jossa työtä toimitetaan vaan hädänalaiselle työväelle. Työnantajat pelkäsivät saavansa puolikuntoista väkeä, eivätkä sen vuoksi uskaltaneet kääntyä varsinkaan taitavampaa ammattiväkeä hakemaan. Tätä käsitystä on toimisto sanomalehtiin pannuilla tiedonannoilla, ilmoituksilla ja erityisiä kortteja jakamalla koettanut yleisöstä poistaa, vaikkei se siinä täydelleen ole onnistunut. Naisosastolle on toimistohuoneuston ahtaus tehnyt suuresti haittaa. Naispuoliset työnhakijat ja varsinkin työnantajat ovat sinne vaivoin voineet tulla, sillä usein on toimiston etuhuone ollut niin täynnä miespuolisia työnhakijoita, että vaan tunkeutumalla on voinut päästä toimitushuoneeseen. Kuitenkin on havaittavissa, että työnantajain luottamus toimistoa kohtaan on vuoden kuluessa ollut kasvamassa. Useihin tärkeimpiinkin toimiin on toimistosta viimeaikoina ruvettu väkeä kysymään.

On luonnollista, että toimistolla on melkoisia vaikeuksia voitettavana onnistuakseen tehtävässään. Työnhakijain lukumäärä on siksi suuri, ettei ole helppo oppia tuntemaan kelvollista ja kelvotonta väkeä toisistaan. Ja ellei toimisto pysty arvostelevaan, millainen työnhakija mihinkin toimeen soveltuu, niin se pian karkoittaa luotaan kaikki työvoimanhakijat ja vieläpä kelvolliset työnhakijatkin.

Kuten työnvälitystilastosta näkyy, on toimistosta hakenut työtä vuoden kuluessa 4,022 eri henkilöä, 3,144 miestä ja 878 naista. Työhakemuksista on vuoden kuluessa uudistettu 2,349 mies-osastolla ja 306 naisosastolla, joten työhakemusten yhteenlaskettu luku tekee 6,677. Työpaikkoja on välitetty 2,748 hengelle, 2,461 miehelle ja 287 naiselle, joten toimisto on voinut tyydyttää 41,1 % työhakemuksista, 44,8 % miesosastolle ja 24,2 % naisosastolla. Työpaikkoja on tarjottu 3,045, josta 430 naisia ja 2,615 mies-osastolla. Niistä tuli täytetyksi 94,1 % miesosastolla ja 67,2 % nais-osastolla. Toimiston on yleensä ollut verrattain helppo saada väkeä tarjottuihin paikkoihin. Karjanhoitopalvelijoita syksyllä ei toimisto voinut hankkia tarpeellista määrää. Muille paikkakunnille on toimisto lähettänyt vuoden kuluessa 190 työnhakijaa, 143 miestä ja 47 naista. Ettei suurempaa määrää ole voitu työnhakijoista maaseuduille sijoittaa, riippuu osiksi matkojen pituudesta ja kaupunkilais- ja maalaisolojen verrattain suuresta erilaisuudesta sekä työväen haluttomuudesta mennä töihin maaseuduille.

XIV. Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta.

„Opetusta Valmistavassa poikain ammattikoulussa ovat *lukuvuonna 1902—03* hoitaneet seuraavat opettajat: herra M. Ahola kirjanpidossa ruotsiksi ja suomeksi, insinööri J. Borenius luonnonopissa sekä teknologiassa ja ainesopissa suomeksi, taiteilija A. Federley käsivaraeisessa piirustuksessa ruotsiksi ja suomeksi, kansakoulunopettajatar H. Petterson suomenkielessä, kamreeri V. Petterson luennoissa keksijöistä, keksinnöistä ja ammattiasetuksista ruotsiksi ja suomeksi, kansakoulunopettajatar F. Rosqvist ruotsinkielessä, arkkitehti E. A. Törnvall mittausopissa ja puutöiden ammattiopirustuksessa ruotsiksi ja suomeksi sekä laskennossa suomeksi, koulun johtaja (Einar Strählman) laskennossa, luonnontieteessä sekä teknologiassa ja ainesopissa ruotsiksi, projektsioniopissa ja metallitöiden ammattiopirustuksessa ruotsiksi ja suomeksi. Kamreeri V. Pettersonin sairastumisen johdosta toimi hänen sijaisenaan nimituomari A. Tuominen 4 kuukautta kevätlukukaudella. Työhuoneessa on työharjoituksia hoitannut työnjohtaja F. F. Jokela puunvalmistuksessa sekä työnjohtaja J. E. Sandborg metallinvalmistuksessa, jonka ohessa alatyönjohtajana on ollut työnjohtaja A. L. Sommardahl 1 p:ään joulukuuta sekä sitten puuseppä E. E. Rehn.

Eri aineissa on läpikäyty seuraavat kurssit:

Luennot keksijöistä, keksinnöistä ja ammattiasetuksista.

II Luokka (2 t. v.). Merkittävään miesten ja keksijäin elämäkertoja, suurempia keksintöjä sekä ammattiasetuksia niinkuin työlaki, elinkeinolaki y. m.

Äidinkieli.

I Luokka (4 t. v.). Harjoituksia oikein- ja kaunokirjoituksessa, yksinkertaisempain kirjoitusten sepittämistä, isänmaallisen kirjallisuuden lukemista.

II Luokka (2 t. v.). Hakemusten, todistusten, ilmoitusten ja työselitysten laatiminen, harjoituksia pyöräkirjoituksessa ja tekstauksessa.

Laskento.

I Luokka (5 t. v.). Kansakoulukurssin kertaus, lukujen korottaminen potenssiin ja juurenottaminen, algebralaisten lukujen ja kaavain selittäminen, yhteenlaskua, vähennyslaskua, kertomuslaskua ja jakolaskua algebraluvuilla.

II Luokka (3 t. v.). Prosentti-, yhtiö- ja vaihtolaskua, yhteenlaskua, vähennyslaskua, kertomuslaskua ja jakolaskua algebraluvuilla, yksinkertaisia ekvatsioneja ja ensi asteen tehtäviä yhdellä tuntemattomalla, käsitötuotteiden itsekustannusten ja myyntihintain laskemista.

Mittausoppi.

I Luokka (4 t. v.). Tärkeimmät säännöt mittausopista, pinta- ja volyymilaskuja.

II Luokka (2 t. v.). Mittausopillisten laskujen soveltamisesta ammatteihin, niinkuin käsitötuotteiden valmistamiseen tarvittavan ainesmateriaalin laskeminen.

Luonnonoppi.

I Luokka (3 t. v.). Kemian alkeiskäsitteet, kappalten yleiset ominaisuudet, ääni-, valo-, lämpö- ja sähköoppi, mekaniikan tärkeimmät kohdat.

II Luokka (3 t. v.). Mekaniikan tärkeimmät kohdat ynnä selitys lujuusopin ensi alkeista, höyrykoneista, muista moottoreista ja koneista.

Teknologia ja ainesoppi.

I Luokka (2 t. v.). Eri aineiden löytöpaikat, esiinsaanti ja ominaisuudet sekä näiden aineisten käsittelyssä käytetyt aseet ja menettelytavat.

II Luokka (2 t. v.). Edellisen jatkoa.

Kirjanpito.

II Luokka (4 t. v.). Käsitöläisliikkeen kirjanpito 8 kuukauden kuluessa, eri vakuutuslajien, säästö- ja sairaskassain selitys, liikekirjeiden laatiminen.

Käsivarainen piirustus.

I Luokka (6 t. v.). Mittausopillisten koristeiden piirustaminen sekä väritettyjen lehtien ja kukkain stiliseeraus.

II Luokka (4 t. v.). Edellisen jatkoa, kipsimallien mukaan piirustaminen varjoja kuvaten, perspektiivipiirustus.

Projektsionioppi.

I Luokka (6 t. v.). Mittausopillinen piirustus, kappalten projektsioni, leikkaus, taso- ja pintainlevitys, kappalten läpätunkeminen.

Ammattipiirustus.

II Luokka (8 t. v.). Ammattipiirustus mallien, luonnosten ja kuvien mukaan.

Verstastyö.

I Luokka (12 t. v.). Puutöitä, nimittäin sahaus-, vuolu-, viila-, kaveri-, taltta-, höyläys-, koverrus-, sorvaus- ja veistoharjoituksia. Metallitöitä, nimittäin viila-, vasara- ja meisseliharjoituksia, niinkuin neli- ja kahdeksasivuisen prisman, kuution, pyramiidin, mutterikulman, tavallisten kiilan- ja lohenpyrstönmuotoisten jälkien, pyöreiden tappien ja eri sijoitusten tekeminen mitan mukaan, meisselin veistäminen, pultin sorvaus, raudan kiertäminen, niittausta, erilaisten peltiteosten juottaminen.

II Luokka (12 t. v. ja sitä paitsi 24 t. v. kesällä).

1) Puutöidenosasto. Sauma-, kiiri-, puntti-, nuotta-, naula-, pinna-, valssi-, risti-, lohenpyrstö-, aste-, pyöreätappi-, uurretappi-, uurre- ja sinkkiyhdistämissä. Niiden sovitteluja oven- ja ikkunakehien ja puitteiden, huonekalujen, sorvaustöiden, mallien y. m. valmistamisessa.

2) Metallitöidenosasto. Vaikeampia sijoituksia, erilaisten kärkien, meisselien, kaverien ja mutterien takominen, pyöreä- ja litteäraudan taivutus, erilaisten pulttien, koonin, pallon ja tasapinnan sorvaus. Sovelluksia erilaisten työkalujen valmistamisessa, niinkuin mallikulmain, merkki-puikkojen, kalvinporain, pyörä- ja jalkaharppien, piirustinten, kaariharp-pien y. m.

Syyslukukauden alussa sisäänkirjoittautui 83 oppilasta, joista 36 ruotsin- ja 47 suomenkielistä. Heistä oli 26 ruotsalaisella ja 31 suomalaisella ensimmäisellä luokalla sekä 10 ruotsalaisella ja 16 suomalaisella toisella luokalla. Kevätlukukauden lopussa oli jälellä 73 oppilasta.

Oppilasten ikä, syntymäpaikka ja edellinen koulu näkyvät seuraavista tauluista:

<i>Oppilasten ikä.</i>		<i>Syntymäpaikka</i>	
13 vuotta	26	Helsinki	64
14 ”	23	Uusimaa Helsingin ulkopuolella .	7
15 ”	19	Muu Suomi	9
16 ”	10	Ulkomaa	3
17 ”	4		
20 ”	1		
	Summa		83
		<i>Edellinen koulu</i>	
		Ylempi kansakoulu	78
Keski-ikä	14,4	Lyseo	5
		Summa	83

Päästötodistuksen ruotsalaiselta osastolta saivat seuraavat oppilaat:
Puutöidenosastolta: Otto William Lönnberg ja Eskil Bernhard Aleksander Nordman.

Metallitöidenosastolta: Birger Leopold Andersson, Harald Blåberg, Gustaf Hjalmar Granfelt, Johan Holm, Wilhelm Aleksander Palenius, Sven Oskar Rosenberg ja Einar Mauritz Salin.

Päästötodistuksen suomalaiselta osastolta saivat seuraavat oppilaat:
Puutöidenosastolta: Albin Airaksinen, Robert Hjalmar Hällström ja Aksel Järvenpää.

Metallitöidenosastolta: Georg Wilhelm Finnerbäck, Lauri Ensi Ilmari Eriksson, Hjalmar Edvard Hiikman, Jakob Joakim Jansson, Viktor Bernhard Kokko, Axel Herman Lahtinen, Väinö Johan Saastamoinen, Toivo Henrik Viitanen ja Johan Leonard Wilkman.

Sitä paitsi saavat oppilaat Herman Valdemar Santala, Anders Herman Torniainen ja Väinö Emanuel Wikkelä oikeuden saada päästötodistuksen suoritettuansa täydellisen kurssin verstaatoissa.

Ruotsalaiselle toiselle luokalle siirrettiin 18 oppilasta, joista 4 ehdoilla, suomalaiselle toiselle luokalle 22 oppilasta niistä 1 ehdoilla.

Seuraavat toiselle luokalle ylennetyt oppilaat saavat 55 markan apurahan jaettavaksi 5 markalla kuussa ensi lukuvuotena: Sigurd Gunnar Forsberg, Max Mikael Malmelin, Otto Selim Röhman, Arthur Fredrik Usenius, William Leino, Kustaa Aleksanteri Ranta, Oskari Albinus Stenroos ja Eliel Johannes Waliander.

Palkinnoksi saavat omakätisesti työpajassa valmistettuja kaariharppeja, mallikulmia, pyörä- ja jalkaharppeja seuraavat oppilaat: Birger

Leopold Andersson, Gustaf Hjalmar Granfelt, Einar Mauritz Salin, Lauri Ensi Ilmari Eriksson, Toivo Henrik Wiitanen ja Johan Leonard Wilkman.

Puusepäntyökaluja annetaan palkinnoksi oppilaille: Otto Wilhelm Lönnberg, Eskil Bernhard Aleksander Nordman, Albin Airaksinen ja Aksel Järvenpää.

Harppilaatikkoja, viivottimia ja piirustuslautoja saavat palkinnoksi: Karl Uno Holmberg, Mauritz Ossian Hällström, Gustaf Ernst Stenius, Arthur Fredrik Usenius, Toivo Henrik Kokkonen, William Leino ja Arvi Palm.

Opetusta on vuonna 1903 annettu

O p p i a i n e e t	M a a n a n t a i				T i i s t a i			
	I L.		II L.		I L.		II L.	
	Ruots.	Suom.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Luentoja ja keksintöjä	—	—	—	—	—	—	—	9—10
Äidinkieli	9—10	10—11	—	—	—	3—4	9—10	—
Laskento	8—9	—	4—5	—	9—10	4—5	—	—
Mittausoppi	4—5	9—10	5—6	12—1	—	12—1	—	—
Luonnonoppi	—	8—9	9—10	3—4	2—3	—	—	3—4
Teknologia ja ainesoppi	—	—	—	—	3—4	—	8—9	8—9
Kirjanpito	—	—	—	4—5	—	—	4—5	—
Käsivarapiirustus	2—4	—	—	—	4—6	10—12	—	—
Projektsionioppi	—	2—4	—	—	—	—	—	—
Ammattipiirustus	—	—	10—12	10—12	—	—	10—12	10—12
Verstastyö	10—12	4—6	2—4	8—10	10—12	8—10	2—4	4—6

seuraavan lukujärjestyksen mukaan.

Keskiviikko				Torstai				Perjantai				Lauantai			
I L.		II L.		I L.		II L.		I L.		II L.		I L.		II L.	
R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
—	—	4-5	—	—	—	—	—	—	—	4-5	—	—	—	—	9-10
9-10	—	—	10-11	10-11	9-10	11-12	—	9-10	—	—	3-4	—	10-11	—	—
8-9	9-10	—	11-12	8-9	8-9	10-11	9-10	—	9-10	9-10	12-1	8-9	4-5	—	—
12-1	4-5	—	—	—	5-6	—	4-5	4-5	—	5-6	—	12-1	—	—	—
—	—	9-10	—	9-10	—	—	8-9	—	3-4	—	—	9-10	3-4	2-3	—
—	8-9	—	—	—	—	—	—	8-9	8-9	—	—	—	—	3-4	8-9
—	—	8-9	2-3	—	—	2-3	—	—	—	—	4-5	—	—	9-10	4-5
—	—	10-12	3-5	—	—	3-5	10-12	—	10-12	—	—	3-5	11-1	—	—
10-12	2-4	—	—	11-1	3-5	—	—	2-4	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10-12	10-12	—	—	10-12	10-12
4-6	10-12	2-4	8-10	4-6	10-12	8-10	2-4	10-12	4-6	2-4	8-10	10-12	8-10	4-6	2-4"

XV. Kasvatyslautakunta.

Lautakunnan
työ.

„Vuonna 1903 on Kasvatyslautakunnan työ jatkunut pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin edellisinä vuosina, mutta edelleenkin laajentunut, kolmen poikain kasvatustiloksen lisäksi kun vuoden kuluessa on tullut myöskin laitos tyttöjä varten. Kasvatustiloksiin yhdistetyissä kouluissa on opetusta mikäli mahdollista annettu kaupungin kansakouluille vahvistettujen oppisuunnitelman mukaan. Muidenkin hoidokastensa koulunkäynnistä on Lautakunta koettanut pitää huolta parhaalla tavoin.

Uusi tyttöin
kasvatustilost.

Uutta kasvatustilosta varten on Vanajan pitäjässä vuokrattu Paikkalan palstatila rakennuksineen ja puutarhoineen. Isommassa rakennuksessa ovat oppilasten makuuhuoneet ja johtajattaren asunto, pienemmässä koulusali, kyökki ja ruokasali. Johtajatar muutamain tyttöjen kanssa muutti laitokseen kesäkuussa pannaakseen sisäoppilastiloksen kuntoon, mutta kouluopetus alkoi vasta syyskuussa vähemmälle oppilasjoukolle, joka uusien tulokasten kautta vähitellen lisäytyi, niin että oppilaita vuoden lopussa oli 17, kaikki sisäoppilaita. Alkuperäisen suunnitelman mukaan ottaisi oppilaitos vastaan 15 sisä- ja 10 ulko-oppilasta. Mutta kun monesta syystä näyttäisi enemmän tarkoituksenmukaiseksi, että niin monta kuin suinkin saisi pysyä johtajattaren erityisen valvonnan alaisena, katsoi Lautakunta olevan syytä toistaiseksi pitää kaikki sisäoppilaita, jonka johdosta sisäoppilastilost on varustettu 20 tytölle.

Määräraha
undelle kasva-
tustilostelle
ruotsiapuhuvia
poikia varten.

Koska myöskin niiden ruotsiapuhuvain poikain luku, jotka on täytynyt ottaa Lautakunnan huostaan, yhä on lisäytynyt ja kun on näyttäytynyt mahdottomaksi saada useampia sellaisia otetuksi tavallisiin maalaiskansakouluihin, niin Kasvatyslautakunta laatiessaan ehdotustansa 1904 vuoden tulo- ja menoarvioksi teki esityksen toisen kasvatustiloksen perustamisesta näitä poikia varten, ja Kaupunginvaltuusto onkin suvainnut vuoden menoarviossa osottaa siihen tarvittavat varat.

Hoidettuja
lapsia.

Kalenterivuoden alussa ylläpiti Kasvatyslautakunta 84 lasta, 60 poikaa ja 24 tyttöä. Tähän lukumäärään on vuoden kuluessa tullut lisäksi 28 poikaa ja 12 tyttöä, jota vastoin 14 poikaa ja 1 tyttö samaan aikaan on lakannut nauttimasta Lautakunnan huolenpitoa, niin että vuoden

lopussa oli 74 poikaa ja 35 tyttöä, yhteensä 111. Näistä kuului 23 poikaa Sipoon kasvatustalokseen, 14 Nummen talokseen ja 21 Lohjan talokseen, kun taas 16 oli elätteillä muissa kunnissa ja kävi niissä kansakoulua. Tytöistä elätettiin 17 Vanajan turvakodissa ja 18 oli muualla elänteille annettuina. Rippikouluijässä olevat on paikkakunnan papisto valmistanut ja päästänyt ehtoolliselle.

Kevätlukukauden lopussa 1903 laskettiin 11 poikaa kasvatustalosten kouluista, jonka ohessa neljä tyttöä sai päästötodistuksen niistä maalaiskansakouluista, joissa olivat käyneet. Kaikki kouluista lasketut pojat sekä sitä paitsi yksi, jota ikänsä tähden ei enää soveliaasti voitu pitää koulussa, on sijoitettu palvelukseen maalle, nuoremmat ruoka- ja vaatepalkalla, vanhemmat vuosipalkasta, joka on vaihdellut 36 ja 80 markan välillä paitsi tavannukaisia työvaatteita.

Useimmat vuonna 1902 taloksista päästetyistä pojista ovat pysyneet palveluksessaan toisenkin vuoden ja saaneet palkkaa aina 150 markkaa ynnä vaatteita, jota vastoin 5 poikaa palvelusvuoden loputtua on palannut kaupunkiin Lautakunnan voimatta sitä estää. Neljä heistä on saanut työtä työpajoissa taikka muualla, eikä heidän käytöksensä, enemmän kuin niidenkään, jotka edellisenä vuonna saivat palata kaupunkiin, ole tähän saakka antanut aihetta muistutuksiin, jota vastoin viides varsin pian lähti puutarharengin paikastaan ja sitten vähitellen on joutunut rappiolle, niin että Raastuvanoikeus äskettäin on tuominnut hänet sakkoihin kannettujen varojen hävittämisestä. Syy pojan rappiolle joutumiseen on suurimmaksi osaksi isän, joka on juoppouteen vaipunut ja jolla ennemminkin pojan kasvatustaloksessa oleskellessa on ollut vahingollinen vaikutus häneen.

Lautakunnan huostaan otettujen lasten terveydentila on yleensä ollut hyvä. Kuitenkin on useilla tullessaan ollut vatsakatarrri, johtuneena siitä lapsille sopimattomasta ravinnosta — „pullakahvista“ — jota kotona tavallisesti ovat saaneet. Näiden elänteille antaminen onkin sentähden vaatinut jonkun verran suurempia kustannuksia kuin terveiden lasten, koska on täytynyt tehdä eräitä ehtoja ravintoon nähden. Yksi oppilas Lohjan taloksessa on vuonna 1903 kuollut. Samaten kuin ennenkin on yksityisiä lapsia tuotu kaupunkiin saamaan hoitaa klinikoissa tahi sairaaloissa.

Kasvatustaloksiin otettujen lasten käytös on ollut sellainen kuin asianhaarain mukaan on voitu odottaa. Kun moneen on vaikuttanut hyvästi jo pelkkä kaupungista ja sen kiusauksista muuttaminen uusiin oloihin maalle, niin että heidän käytöksensä ei sitten ole antanut aihetta

Laitoksesta
päästettyjä
oppilaita.

Lasten tervey-
dentila.

Oppilasten
käytös.

sanottaviin muistutuksiin, on toiset, varsinkin ne, jotka Lautakunnan huostaan otettaessa ovat olleet vanhempia, ainoastaan vaikeudella voitu totuttaa säännölliseen työhön ja parempiin tapoihin. Karkaamisyrityksiä ei aina ole voitu estää, ja yhdessä tapauksessa on Lautakunnan ollut pakko antaa pojan, joka ei ollut päättänyt koulunkäyntiään, palata vanhempainsa luokse kaupunkiin, kun taas toinen poika, niinkään useampain karkaamisyritysten jälkeen, on poistettu kasvatustaloksesta ja annettu muualle elätteille.

Vaikeasti kurissa pidettävät pojat.

Nämä ja muutkin tapaukset ovat olleet omansa yhä vahvistamaan Lautakunnan jo ennen saavuttamaa kokemusta, että on vaikea ja mahdotonkin asianmukaisesti kasvattaa tuollaisia vanhempia poikia sellaisissa laitoksissa, kuin kaupunki tähän saakka on perustanut, eikä viime vuosina sellaisia poikia yleensä olekaan otettu Kasvatustalokunnan huostaan, vaikka juuri ne kaikkien enin olisivat tarvinneet Lautakunnan huolenpitoa, ei ainoastaan omaksi parannukseksi, vaan myöskin siihen turmiolliseen vaikutukseen nähden, joka heillä on pienempiin lapsiin. Kasvatustalokkeen ja työlaitoksen perustaminen, jossa olisi sisäoppilaslaitos tuollaisille vaikeasti kurissa pidettäville pojille, on sentähden toivomus, jonka toteuttamiseksi pikaisia toimenpiteitä on tarpeen.

Syy lasten pahantapaisuuteen.

Niistä 185 tapauksesta, jolloin Lautakunta on ottanut lapsia huostaansa, on 84:ssä ollut suoranaisena syynä vanhempain juopotteleva elämä, sen mukaan kuin kotiolloista hankitut tiedot ovat osottaneet; mutta ei ole epäilyksenalaista, että monissa muissakin tapauksissa juoppous on ollut ainakin myötävaikuttavana syynä. Yhteensä 57 tapauksessa ovat Lautakunnan huostaan otetut olleet leskimiesten tahi leskivaimojen lapsia, 28:ssä on heillä ollut isä- tahi äitipuoli, 37:ssä äiti naimaton nainen ja 15:ssä sekä isä että äiti kuolleet.

Niinkuin näistä luvuista näkyy, on syynä lasten pahantapaisuuteen etupäässä ollut juoppouden ja siveettömyyden ylipäänsä aikaansaamat epäkohdat kodeissa. Mutta myöskin köyhyys ynnä tietämättömyys sekä siveellisten periaatteiden puute niissä, joilla on ollut edesvastuu lasten kasvatuksesta, on osaltansa saattanut heitä väärille teille. Niinpä monet vanhemmat lähettävät lapsensa kerjuulle, myymään sanomalehtiä y. m., jonka kautta he tulevat melkein myötäänsä oleskelemaan kaduilla ja toreilla, kaikenlaisten kiusauksien ja varsinkin vauhempain toverien turmiollisen vaikutuksen alaisina. Ei ole myöskään mitään tavatonta, että vanhemmat selkäsaunan uhalla käskevät lapsensa kerjäämään kokoon sen tai sen verran rahaa, ennenkuin saavat tulla kotiin. Tuollaisille luonnot-

tomille vanhemmille on tietysti varsin yhdentekevä, tulevatko lapset ensinkään kotiin yöksi vai jäävätkö kokonaan pois. Kun sitä paitsi vanhempain, köyhyyden tähden, usein täytyy lapsineen asua yhdessä muiden henkilöin kanssa samassa huoneessa, ovat heidän mielestään tavallisesti lapset parhaiten pois tieltä, kun oleskelevat ulkosalla, erityisesti huomauttamattakaan muita, ahtaista asunnoista johtuvia siveellisiä vaaroja. Että naimattomilla naisilla yleensä ei ole edellytyksiä kasvattamaan lapsiansa, varsinkin jos niitä on useampia, johtuu melkein asian luonnosta; mutta myöskin isän ja varsinkin äidin varhainen kuolema on usein näyttänyt olevan lapsille vahingoksi ja onnettomuudeksi.

Kuluneena vuonnakin on Lautakunta kahdessa tapauksessa ainoastaan sen kautta, että tuomioistuin Holhouslautakunnan vaatimuksesta on tuominut vanhemmilta niiden lasten kasvatusoikeuden, jotka on katsottu pitävän ottaa Lautakunnan huostaan, saanut ne huolenpitonsa alaisiksi. Toisissa 22 tapauksessa, jolloin on katsottu tarpeelliseksi, että Kasvatuslautakunnalla olisi kaikissa oloissa kieltämätön määräysvalta lapsista, on vanhemmat voitu saada itse pyytämään holhoojan ja kasvattajan määräämistä heille. Lautakunnan sihteerille uskotut holhoukset, joita vuoden alussa oli 11 käsittäen 25 lasta, ovat sen kautta lisäytyneet 35:een ja koskevat yhteensä 52 lasta.

Holhoojan- ja kasvattajan määräyksiä.

Kaikki menot turvakotien ylläpidosta ja yksityisten elätteille antamisesta ovat olleet 34,482 markkaa 98 penniä, vastaten laskettuja 33,739 markkaa 50 penniä. Mutta kun samalla aikaa pahantapaisten lasten turvakodille lahjoitettujen rahastojen korkoja on kertynyt 772 markkaa 10 penniä enemmän kuin oli laskettu ja myöskin vanhempain apumaksuja on ollut 167 markkaa 65 penniä laskettua määrää enemmän, niin Kaupunginvaltuuston myöntämästä määrärahasta on säästynyt 196 markkaa 27 penniä. Sitä vastoin on tarverahojen yli suoritettu Smk 276: 40, sen johdosta että ilmoitus- ja matkakustannukset huoneistoa valittaessa uudelle tyttöjen kasvatustalokselle, tarpeelliseksi käyneet tarkastusmatkat y. m. ovat nousseet enempään, kuin ennakoita voitiin laskea.

Turvakotien menot.

Kasvatuslautakuntaan on vuonna 1903 kuulunut rehtori V. T. Rosenqvist, puheenjohtajana, senaatin kamreeri R. Erenius, kamreeri Ö. G. Westling, översti I. Gordie, tohtorinrouva H. Nordmann ja lääketieteen tohtori K. E. Holm. Rehtori V. T. Rosenqvistin ja kamreeri Ö. G. Westlingin, jotka vuoden lopussa olivat eroamisvuorossa, on Kaupunginvaltuusto valinnut uudestaan.“

Lautakunnan kokoonpano.

XVI. Puutarhalautakunta.

Lautakunnan
kokoonpano.

„Lautakunnan kokoonpano vuonna 1903 on ollut seuraava: Vapaa-
herra R. v. Willebrand, puheenjohtaja, Arkkitehti M. Scherfbeck, vara-
puheenjohtaja, Arkkitehti H. Neovius ja Kaupungininsinööri G. Idström,
viimemainittu itsemäärättyinä jäsenenä. Varajäseninä olivat Puutarhuri
H. Wasastjerna ja Nimituomari John Ugglä.

Riittämättömiä
määrärahoja.

Kaupunginistutuksia koskevasta toiminnasta nyt puueenalaisena
työvuotena saa Lautakunta viitata myötäliitettyyn Kaupunginpuutarhuri
Olssonin antamaan kertomukseen. Siitä näkyy muun muassa, että vuonna
1903 on suoritettu jonkun verran niiden määrärahojen yli, jotka Kaupun-
ginvaltuusto on kaupunginistutuksia varten myöntänyt, kuten seuraava
taulu tarkemmin osoittaa:

	Määrä- raha vuo- sirahan- säännön mukaan		Kustan- nukset kirjain mukaan		Määrä- rahan yli suoritettu		Säästöä määrä- rahasta	
Istutusten ja puutaimitarhain kunnossapito . . .	54,000	—	56,255	26	2,255	26	—	—
Aitausten kunnossapito	2,000	—	2,739	21	739	21	—	—
Maan valmistaminen kaupung. istutuksia varten	2,500	—	2,531	23	31	23	—	—
Istutus Lönnrotin muistopatsaan luona	3,450	—	3,586	33	136	33	—	—
Tähtitorninvuorilla Vuorimiehenkadulle vievän alaskäytävän luona olevan kallioseudun jär- jestäminen	7,254	—	7,668	23	414	23	—	—
Tasointöitä Kaisaniemessä	5,000	—	5,484	66	484	66	—	—
Kelkkaratain järjestäminen	1,100	—	964	17	—	—	135	83
Paikan kuivauttaminen Eläintarhaan tehtävää urheilukenttää varten	6,700	—	7,559	09	859	09	—	—

Vaikka Lautakunta, erittäinkin kahtena viime vuonna, on pyrkinyt
mahdollisimmassa määrin noudattamaan säästäväisyyttä kaupunginistu-
tusten hoidossa sekä pidättämään menoja niille määrättyissä rajoissa, ei ole
tällä kertaa voitu välttää myönnettyjen määrärahojen yli menemistä. Tätä
perustellakseen pyytää Lautakunta saada viitata Kaupunginpuutarhurin
kertomuksessa esitettyihin, Lautakunnan mielestä täysin päteviin syihin,

joista erittäin on huomattava se seikka, että Hakasalmen puisto työvuoden kuluessa on jätetty kaupungin puutarhahallinnon huostaan, tulo- ja menoarviota tehtäessä merkitsemättä mitään määrärahaa sen kuntoonpääntemistä ja hoitoa varten. Sen ohessa on Eläintarhan urheilukenttää varten myönnetyn määrärahan riittämättömäksi käymiseen nähden huomattava, että, vaikka tulo- ja menoarviota tehtäessä ainoastaan osa kenttää oli aijottu ojitettavaksi, niin nämä työt, kun huokeita kiviaineita oli runsaasti saatavissa, ulotettiin kentän koko alalle; ja tämä ylimääräinen meno tulee siis luettavaksi pois vastaisista määrärahoista mainittua urheilukenttää varten.

Asiat, joita Lautakunta työvuoden kuluessa käsitteli, olivat pääasiallisesti seuraavat:

Lähetteellä 20 p:ltä Tammikuuta kehotti Kaupunginvaltuusto Lautakuntaa antamaan lausunnon Helsingin Suksiklubin Valtuustolle tekemästä pyynnöstä, että Eläintarhasta annettaisiin paikka suksimäkiä varten, jota hakemusta Lautakunta puolsi saman kuun 31 p:nä lähettämässään kirjelmässä. Tämän esityksen Kaupunginvaltuusto sitten hyväksyi.

Suksimäkiä
Eläintarhaan.

Sittenkuin Kaupunginpuutarhuri oli antanut Lautakunnan tarkastettavaksi tavanmukaisen ehdotuksen kaupunginistutusten kunnossapitoon myönnettyjen määrärahan jaoksi sekä sen ohessa Lautakunnan kehotuksesta tehnyt työehdotuksen vuoden kuluessa tehtävistä istutustoista, on Lautakunta kokouksessaan 31 p:nä Maaliskuuta pääasiallisesti hyväksynyt nämä ehdotukset, sekä sen ohessa antanut Kaupunginpuutarhurille erinäisiä osoituksia ja toivomuksia töiden toimeenpanemisessa.

Kunnossapito-
määrärahan
jako ja työ-
ehdotus.

Sittenkuin Rahatoimikamari pöytäkirjanotteella 15 p:ltä Tammikuuta oli kehottanut kaupungin Rahennuskonttoria hankkimaan Puutarhalautakunnan lausunnon sen määrärahan käyttämisestä, joka oli otettu menoarvioon urheilukentän perustamista varten Eläintarhaan, on Lautakunta antanut vaaditun lausunnon kirjelmässä 13 p:ltä Maaliskuuta. Kaupunginvaltuuston asiasta tekemä päätös annettiin Lautakunnalle tiedoksi pöytäkirjanotteella 14 p:ltä Toukokuuta.

Urheilukenttä
Eläintarhaan.

Helmikuun 17 p:nä lähettämänsä kirjelmän mukaan oli Kaupunginvaltuusto päättänyt palauttaa Puutarhalautakuntaan Lautakunnan tekemän ehdotuksen Eläintarhan puistolaitoksista, jotta se laadittaisiin uudelleen niissä osin, kuin nyt hyväksytty Töölön alueen kaupunginaseman ehdotus vaati.

Eläintarhan-
alueen järjes-
tely.

Koska Lautakunta on käsittänyt tehtävänsä siten, että tällä kertaa oli valmistettava lopullinen ehdotus puiston järjestelyksi, päätti Lautakunta 13 p:nä Maalisk. aluksi toimittaa vaakituksen puheena olevasta alueesta, joka

kesän kuluessa tehtiinkin Rakennuskonttorin toimesta, tarpeellisen apumiehistön avulla, jonka Kaupunginpuutarhuri antoi tarkoitukseen käytettäväksi. Sen jälkeen ryhtyi Kaupunginpuutarhuri laatimaan luonnospiirustuksia puheenalaista suunnitelmaa varten, jotka piirustukset vähitellen työn edistyessä otettiin Lautakunnan tarkastettaviksi. Sanotut piirustukset on myöskin annettu tiedoksi sille valiokunnalle, jonka Kaupunginvaltuusto oli asettanut käsittelemään Eläintarhassa olevain huvilapalstain vuokralle antamista, varapuutarhan sinne perustamista sekä mullanvalmistusta kaupunginistutuksia varten koskevia asioita ja jonka valiokunnan kanssa yhteydessä Puutarhalautakunnan, Kaupunginvaltuuston osotuksen mukaan, tuli toimia. Yhteisten neuvottelujen jälkeen yhtyivät Lautakunta ja valiokunta viimeainitun mietinnössä (Kaupunginvaltuuston Pain. Asiak. N:o 38) olevasta ehdotuksesta, jota mikäli se koskee varapuutarhan sijoittamista sekä mullanvalmistuksen järjestämistä Kaupunginvaltuusto Lautakunnan tietien ei vielä ole loppuunkäsitellyt. Eläintarhan suunnitelmaa varten tarvittavat työt olivat kuitenkin uin laajat, että niitä ei vuoden kuluessa ehditty päättää; mutta Lautakunta toivoo vielä tänä keväänä voivansa jättää Kaupunginvaltuustolle lopulliset ehdotukset.

Hakasalmen
huvila alue.

Sittenkuin Hakasalmen huvila-alue oli luovutettu kaupungin käytettäväksi ja Kaupunginvaltuusto kirjelmässä 21 p:ltä Huhtikuuta kehottanut Lautakuntaa tekemään ehdotuksen alueeseen kuuluvan puiston järjestämisestä ja käyttämisestä, on Lautakunta Kaupunginvaltuustolle 6 p:nä Kesäkuuta lähettämässään kirjelmässä esittänyt, että sanottu alue saataisiin välittömästi avata yleisölle kansanpuistoksi, samalla kuin Lautakunta myöskin ehdotti, että lopullisen suunnitelman tekeminen puistoa varten toistaiseksi saisi jäädä tuonnemmaksi. Tämän esityksen hyväksyikin Kaupunginvaltuusto. Kysymys tämän ja Hesperian puiston sekä Töölön-, Eläintarhan- ja Kaisaniemenlahden rantain järjestelystä on, Lautakunnan mielestä, otettava käsiteltäväksi Eläintarhan järjestämistä koskevan asian yhteydessä; ja Lautakunta tulee sentähden Eläintarhansuunnitelmaan otamaan myöskin ehdotuksen nyt puheeksitulleiden alueiden järjestelyksi.

Biologinen
museo.

Kirjelmässä 22 p:ltä Toukokuuta antoi Puutarhalautakunta Rahatoimikamarille lausunnon Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Kaupunginvaltuustolle tekemästä esityksestä, että Hakasalmen puistoon perustettaisiin biologinen museo.

Tilusvaihto
Kaisaniemessä.

Kesäkuun 6 p:nä antoi Lautakunta niinikään Rahatoimikamarille vaaditun lausunnon ehdotetusta tilusvaihdosta Valtionrautateiden ja Helsingin kaupungin välillä Kaisaniemen puiston alueella.

Edelleen antoi Lautakunta Rahatoimikamarille 27 p:nä Marraskuuta lähettämässään kirjelmässä lausunnon Kauppias Isak Jusslinin pyynnöstä saada sopivalle paikalle Tähtitorninvuorille rakentaa myymälän virvoitusjuomain myyntiä varten.

Vesimyyntiä
Tähtitornin-
vuorilla.

Syyskuun 25 p:nä lähetetyn kirjelmän mukana jätti Lautakunta Rahatoimikamarille tulo- ja menoarvion ehdotuksen vuodeksi 1904 ynnä siihen kuuluvat asiakirjat.

Tulo- ja meno-
arvioehdotus.

Lautakunnan esityksestä myönsi Rahatoimikamari 1 p:nä Lokakuuta Kaupunginpuutarhurille oikeuden, joka kerta hankittuaan valtuutuksen Lautakunnalta, sopivalla tavoin myydä sellaisia tilaa ottavia kasveja, jotka olivat verrattain vähin sopivia käytettäväksi kaupungin istutuksia varten. Tätä toimenpidettä vaatii ahtaus kaupungin kasvihuoneessa.

Kasvien myynti.

Marraskuun 12 p:nä lähettämällään läheteellä oli Rahatoimikamari vaatinut Puutarhalautakunnan lausuntoa Tähtitorninkadun pitentämisestä itäänpäin saman kadun varrella olevain tonttien N:ris 2 ja 4 sivu; ja vaadittu lausunto annettiin Joulukuun 1 p:nä lähetetyssä kirjelmässä.

Tähtitorninka-
dun pitentä-
minen.

Kaupunginpuutarhurin kertomus, johon edellä viitattiin, on sisällykseltään seuraava:

„Vuositain palautuvat työt kaupunginistutusten korjauksissa ja kunnossapidossa ovat, erittäinkin mitä ruohoistutusten kuntoonpanemiseen kevätkuukausina tulee, olleet laajemmat kuin minäkään edellisenä vuonna. Niin kaivettiin ja tasoitettiin aina 28,503 m² vanhempaa ruohokenttää. Tärkein syy tähän oli, että rikkaruoho erällä paikoin kentillä oli tukahduttanut varsinaisen ruohonkasvun, jonka tähden niiden kääntäminen tuli tarpeelliseksi — yksi niitä seurauksia, joita se ruohokenttän hoidon yksinkertaisemmaksi tekeminen tuotti, johon edellisenä vuonna ryhdyttiin. Muut työt toimitettiin niinkuin tavallisesti ja suotuisilla ilmoilla. Kasvullisuus kehittyi säännöllisesti ja oli syyspuoleen rehevän näköinen. Puiden ja pensaiden kukinta oli kuitenkin tavalliseen verraten niukanpuoleinen. Syreeneissä ja jasmiineissa valmistui ainoastaan harvoja kutistuneita kukkaisterttuja, jonka seikan voi katsoa johtuvan koko edellisen kesän sateisesta ja kylmästä säästä.

Puutarhahallinnon huostaan jätetty Hakasalmenpuisto avattiin yleisön käytettäväksi Kesäkuun kuluessa. Puistossa, jolla on kaunis ja tuulilta suojattu asema Töölönlahden rannalla, kävi ahkerasti kaupungin väestöä ja siitä tuli, varsinkin työmiehille ja heidän perheilleen, tervetullut virkistyspaikka.

Laululintujen lisääntymisen edistämiseksi kaupungin istutuksissa pantiin puihin 50 kappaletta koppiloita.

Kaupungin väestöön juurtunutta pahaa tapaa, että puistoissa ja istutuksissa heitellään ympäri papereita ja appelsiininkuoria, on koetteeksi koitettu poistaa panemalla sinne tänne puunrunkoihin koreja, varustettuina kirjoituksella, jossa asianomaisia kehotetaan panemaan yllämainitut jätteet näihin koreihin. Tätä kehotusta noudatettiinkin useissa paikoin, jota vastoin Kaisaniemeen ja Eläintarhaan pannuille koreille tehtiin törkeätä ilkivaltaa, jopa osa niistä revittiin irti paikoiltaan. Kun tuollaisia roskäsäiliöitä yleensä ahkerasti käytettiin ja niiden kautta siten osaksi säästyivät puhtaanapitotöitä, olisi sellaisia koreja tahi säiliöitä ostettava, niin että pienemmätkin istutukset voitaisiin varustaa sellaisilla.

Kesäkuun 9 p:nä alkoi kukkainistutus ja päättyi saman kuun 27 p:nä. Niistä muutoksista, joita tehtiin kukkaislaitoksissa, mainittakoon, että Runebergin patsaan ympärillä olevain kaktusryhmäin sijaan pantiin runsaasti erilaisia lehti- ja kukkaiskasveja, jolloin muun muassa käytettiin nyt muotiin tulleita Hortensioita. Runebergin puistoon istutettiin sitä paitsi ruusuja selvyuden saamiseksi, voisivatko sellaiset viihtyä mainitulla paikalla. Tulos oli parempi kuin odotettiin. Ne kaksi ruusuryhmää, jotka ennen olivat olleet Ritarihuoneenpuistikossa ja Kaivopuistossa, otettiin pois, koska ne edellisinä vuosina siellä olivat alituisesti olleet ilkivaltaisuuden alaisina yleisön puolesta.

Kaupunginistutuksiin istutettiin vuonna 1903 kaikkiaan 92 puuta, 615 pensasta sekä 167 ruusupensasta. Yrtinluontoisia kukkakasveja käytettiin 98,468, joista 1,726 monivuotisia.

Kaupunginistutusten kunnossapitokustannukset ovat olleet Smk 56,255: 26, joten varsinaisen määrärahan yli on suoritettu Smk 2,255: 26, joka määrä on käytetty osaksi Hakasalmenpuiston kuntoonpanemiseen ja kunnossapitoon osaksi Kaivuhuoneen itäpuolella olevan alueen tasoittamiseen Kaivopuistossa. Mainittuun paikkaan oli edellisenä vuonna keräytynyt maata ja lantaa, jotka oli aiottu istuttamisista varten, mutta kun näitä töitä varten ei määrätty mitään varoja, täytyi paikka väliaikaisesti järjestää, jotta se ei olisi tullut puistoa rumentavaksi.

Kaupunginistutusten kunnossapitoon myönnettyt varat on käytetty alempana olevan taulun mukaan seuraavasti:

Aleksander II:n muistopatsas	734: 35
Ainespiha	504: 65
Ateneum	358: 75
Elisabetintori	430: 99
Eläintarha	1,460: 32
Esplanaadit	7,125: 52
Fredrikintori	154: 40
Hakasalmenpuisto	626: 27
Haudat hautuumaalla	67: —
Kaisaniemi	4,384: 82
Kaivokenttä	330: 71
Kaivopuisto	8,406: 62
Kasvihuoneet	11,245: 44
Katajanokanpuistikko	942: 11
Kolmikulma	384: 97
Lönnrotin muistopatsas	362: 45
Marian sairaala	561: 18
Puutaimitarhat	427: 52
Ritarihuoneenpuistikko	256: 24
Ruohokenttään kääntäminen	1,952: 04
Sekalaista	3,539: 25
Sohvat ja istuimet	1,275: 07
Suomen pankki	199: 79
Säätytalonpuistikko	424: 77
Tähtitorninvuoret	8,238: 03
Vanha kirkko	1,862: —
	Summa Smk 56,255: 26

Aitain kunnossapitoon, jotka talven kuluessa olivat arvaamattomain asianhaarain johdosta tavallista enemmän vioittuneet, on vaadittu Smk 2,739: 21, eli 739: 21 enemmän kuin tähän oli määrätty.

Määräraha mullanvalmistukseen Kampilla Smk 2,500 käytettiin niin, että 1,328 m³ maata lannoitettiin, joka työ tuotti kustannuksia Smk 2,531: 23.

Lönnrotin muistopatsaan luona olevan puistikon tasoitus ja istutus toimitettiin siten, että ne puut, jotka olivat eteläisellä rajalla, otettiin pois sekä että Vanhan kirkon edustalla oleva tori yhdistettiin istutukseen. Sen tasoittamisessa käytettiin uutta menettelyä, n. s. penkereisiä ruohonurmia,

jotka enemmän kuin tasaiset olisivat omansa saattamaan paikan luonnonmukaisen näköiseksi.

Kustannukset puistikon järjestämisestä olivat Smk 3,586: 33. Määräraha tähän tarkoitukseen oli Smk 3,450: —.

Helmikuun 3 p:nä alettiin Tähtitorninvuorilla kallionlouhimistöitä Vuorimiehenkadulle vievän alaskäytävän luona olevan kallioseudun järjestämiseksi, mitkä työt lopetettiin huhtikuun 6 p:nä. Sen jälkeen laskettiin maahan suihkukaivon ja kaskaadien putkijohdot, jonka jälkeen aloitettiin lammikon etuosan sementtityöt. Sitten seurasi maantäyttämisen kallioseudun istuttamista varten, joka varustettiin paljolla kukkivia kasveja. Näiden töiden päättymisellä valmistui vuodesta 1889 lähtien jatkunut puiston perustaminen Tähtitorninvuorille.

Kallioseudun järjestämiseen oli määrätty Smk 7,254: —, joka rahamäärä kuitenkin kalliiden sementtityöiden tähden oli riittämätön, niin että koko kustannus tästä tuli olemaan Smk 7,668: 23.

Tasoitustyöt Kaisaniemen itäisen osan eteläpuolella toimitettiin erittäin suotuisissa oloissa, sen johdosta että töihin tarvittavat ainekset maksetta saatiin eräästä Vilhonkadun varrella olevasta rakennustontista. Tätä edullista tilaisuutta käytettiin panemalla työn alle koko puheenalainen osa puistoa aina Mikonkadun pohjoispäähän asti, joten Kaisaniemen puiston kautta vievä tie voi tulla näille tasoitustöille soveliaaksi rajaksi lännessä. Tämän johdosta käytettiin paitsi menoarviossa olevaa määrärahaa Smk 5,000: — vielä Smk 484: 66.

Urheilukentän paikan kuivauttaminen Eläintarhassa toimitettiin Rakennuskonttorin johdolla. Määräraha tähän tarkoitukseen oli Smk 6,700: —, mutta kustannukset olivat Smk 7,559: 09.

Kelkkamäkien toimeenpaneminen, johon oli myönnetty määrärahaa Smk 1,100: —, toimitettiin niinkuin tavallista ja mäkiiä oli yhtä monta kuin edellisenä vuonna. Niiden kunnossapitokustannuksiin meni Smk 964: 17.⁴

XVII. Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus.

Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Hallitukselle voimassa olevan ohjesäännön 13 §:n nojalla saa Hallitus täten Herroille Kaupunginvaltuusmiehille antaa

Kertomuksen kaasulaitoksen hallinnosta vuonna 1903.

Selontekovuonna on Hallitukseen, samaten kuin edellisenäkin vuonna, kuulunut allekirjoittanut Schildt, puheenjohtajana, sekä Bergroth ja Willgren, jäseninä. Hallituksen varajäseninä on ollut konsuli G. Paulig sekä insinöörit G. Zitting ja Fr. Rosberg.

Hallituksessa on käytön ja liikkeen silmälläpitoon kuuluva työ ollut jaettuna samaten kuin edellisenäkin vuonna.

Kaasulaitoksen virkamiehistössä ei ole sattunut mitään muutosta.

Kaasunhinta on ollut sama kuin edellisenä vuonna.

Arvonlisäyksiä kaasulaitoksen vakinaisiin tileihin.

Pääputkiverkko.

Seuraavat uudet pääputket on laskettu alempana mainittujen katujen alle:

Fabianinkatu	126 m	100 mm	putkea	<i>Smf.</i>	1,332: 82
Eroittajakatu	415 "	150 "	" "	" "	6,866: 91
Fredrikinkatu	216 "	125 "	" "	" "	2,947: 18
Laivurinkatu — alempi	220 "	75 "	" "	" "	2,430: 30
Laivurinkatu — ylempi	48 "	75 "	" "	" "	349: 50
Vuorimiehenkatu	138 "	75 "	" "	" "	1,070: 93
Kapteeninkatu	188 "	75 "	" "	" "	1,350: 42
Tehtaankatu	525 "	100 "	" "	" "	4,670: 35
Ulriikinkatu	49 "	75 "	" "	" "	486: 48
Konstantininkatu	42 "	75 "	" "	" "	349: 61
Rahapajarantakatu	{ 150 "	125 "	" "	}	" 3,433: 98
	{ 132 "	75 "	" "		
Kanavakatu	54 "	75 "	" "	" "	312: 94
	Siirto	2,303 m		<i>Smf.</i>	25,601: 42

	Siirto	2,303 m		<i>Smk.</i>	25,601: 42
L. Satamakatu	196 „	100 mm	putkea	„	1,541: 89
Luotsikatu	315 „	75 „	„	„	1,981: 59
Kauppiaankatu	168 „	75 „	„	„	1,000: 23
	Summa	2,982 m		<i>Smk.</i>	30,125: 13
Vähennetään kaduista otettujen putkien arvo				„	264: —
				Summa <i>Smk.</i>	29,861: 13

Lyhtyjä, pylväitä ja haarajohtoja.

Laivurinkatu — alempi	2 kpl.		<i>Smk.</i>	229: 61
Laivurinkatu — ylempi	1 „		„	114: 80
Kapteeninkatu	2 „		„	275: 85
Tehtaankatu	9 „		„	1,315: 20
Pietarinkatu	1 „		„	188: 92
Rahapajanrantakatu	9 „		„	978: 55
Kanavakatu	2 „		„	239: 93
L. Satamakatu	2 „		„	200: 40
Luotsikatu	7 „		„	957: 25
Kauppiaankatu	4 „		„	550: 47
E. Makasiinilaituri	10 „	(kaasukaarilampp.)	„	449: 46
Lönnotin muistopatsas.	4 „		„	748: 11
	Summa	53 kpl.		

Erinäisille paikoille pantuja rautapylväitä seinähaarain ja puupylväiden sijaan			„	472: 32
			Summa <i>Smk.</i>	6,720: 87

Vähennetään varastoon tulleista seinähaaroista, joiden sijaan on pantu rautapylväät			„	84: —
			Summa <i>Smk.</i>	6,636: 87

Yksityisiä haarajohtoja.

59 kpl. uusia yksityisjohtoja on vuoden kuluessa maahan laskettu. Siihen on mennyt putkea seuraavasti:

75 mm valuputkea	40,0 m.
50 „ „	322,0 „
	Summa 362,0 m.

Yksityisjohtojen kustannukset ovat olleet. *Smk.* 4,604: 86

Uuneja varustuksineen.

Vuonna 1903 tehtiin 3 kpl. 8-retortin paahtouunia, jota työtä varten oli määrätty 37,200 markkaa käytettäväksi 28,000 markkaa vuonna 1902 sekä 9,200 markkaa vuonna 1904. Vuonna 1902 käytettiin kuitenkin, 1903 vuoden tulo- ja menoarviossa mainituista syistä, ainoastaan 600 markkaa, jonka tähden 27,400 markkaa siirrettiin vuodeksi 1903. „Unien määrärahan tiliin“. Koska uuneja varten suoritettu työ voitiin tehdä halvemmalla kuin oli laskettu, on määrärahatiliin otetusta määrästä ainoastaan Smk 26,087: 42 tarvinnut käyttää.

Koneita putkijohtoineen.

Väkiuunahöyrytyskoneen hankkimisesta ovat kustannukset olleet Smk 1,452: 77.

Kalustoa.

Kalustoa kaasunvalmistusta varten	Smk	31: 50
„ putkien laskemista „	„	1,169: 84
„ konttoria „	„	181: 80
	Summa Smk	1,383: 14

Kaasumittarit.

Vuonna 1903 kaupungille pannut kaasumittarit ovat maksaneet Smk 21,189: 87.

Yhteenveto arvonlisäyksistä.

Pääputkiverkko	Smk	29,861: 13
Lyhdyt, pylvää ja haarajohdot	„	6,636: 87
Yksityiset haarajohdot	„	4,604: 86
Uunit varustuksineen	„	26,087: 42
Koneet putkijohtoineen	„	1,452: 77
Kalusto	„	1,383: 14
Kaasumittarit	„	21,189: 87
	Summa Smk	91,216: 06

Yllämainitusta rahamäärästä, Smk 91,216: 06, on Smk 65,128: 64 otettu 1903 vuoden sekä loput, Smk 26,087: 42, 1902 vuoden määrärahoista.

Poistoja.

kaasulaitoksen vakinaisista tileistä ja kalustosta.

Pääputkiverkko	2	0/0	<i>Smf</i>	5,637: 99
Lyhtypylväät lyhtyineen ja haarajohtoineen	2	”	”	2,578: 90
Yksityiset haarajohdot	2	”	”	561: 85
Kaasutehtaan päärakennukset	7 1/2	”	”	35,663: 81
Arkadiantontin ”	7 1/2	”	”	203: 96
Uunit varustuksineen	7 1/2	”	”	6,163: 88
Koneet putkijohtoineen.	7 1/2	”	”	4,269: 62
Kaasukellot	7 1/2	”	”	1,495: 73
Kalusto kaasunvalmistusta varten	10	”	”	306: 87
” katuvalaistusta ”	10	”	”	85: 80
” putkijohtoa varten	10	”	”	714: 77
” konttoria ”	10	”	”	401: 07
” sekalaista ”	10	”	”	212: 99
Kaasumittarit	5	”	”	1,759: 89
			<i>Summa Smf</i>	60,057: 13

Kaasunvalmistus.*Valmistettua kaasua.*

Asemakaasumittarin käynnin oikaisulla on valmistettu 1,811,330 m³ kaasua. Vuonna 1902 valmistettiin 1,496,690 m³. Lisäys vastaa 21,02 0/0.

Kaasunsaanti y. m.

Näiden 1,811,330 m³:n valmistukseen on mennyt:

tavallisia kaasuhiiliä	5,605,000 kg.
cannelhiiliä	700,200 ”
	<u>Summa 6,305,200 kg.</u>

Kaasunsaanti tonnista hiiliä on siis ollut 287,3 m³, vastaten 277,8 m³ vuonna 1902.

Cannelhiililisiä on ollut 11,15 paino 0/0.

Valovoima kaupungin tarkastushuoneessa	13,56 H. k. ¹⁾
S:n kaasutehtaassa	13,62 ” ”

¹⁾ Kaasun valovoiman tarkastus toimitetaan tavallisella avoimella kaasuliekillä, joka kuluttaa 5 engl. kuutioj. kaasua tunnissa.

Hiilien hinnat: Kaasutehtaalle varastoonpantuina ovat vuoden kuluessa otetut hiilet tulleet maksamaan:

Tavalliset kaasuhiilet, Wearmouth ja Thornley . *Imp.* 19: 73 m. tonnilta
Cannelhiilet, Niddrie „ 33: 80 „ „

Sivutuotteet.

Koksihiilet.

Sen lisäksi, mitä on mennyt sulatusuunien lämmitykseen, on kaasunvalmistuksesta saatu 65,786 hl. koksihiiliä.

Koska kaasuksi muutettujen hiilien paljous on 78,815 hl., on voilyymikoksisprosentti 83,47.

Tonnista kaasuksi muutettuja hiiliä on saatu 10,44 hl. koksihiiliä eli, kun niiden paino on 40 kg hehtolitralla, 417,60 kg.

Kivihiihterva.

Kaasunvalmistuksesta on saatu tervaa:

Priima, eristettyä	748 tynnyriä
Sekunda, sakeaa ainetta	445 „
	Summa 1,193 tynnyriä

Painoltaan 230 kg. tynnyriltä vastaa 1,193 tynnyriä tervaa 274,390 kg.

Tervansaanti siis 43,5 kg. m. tonnilta kaasuksi muutettuja hiiliä.

Kaasunkulutus.

Yksityistä kaasua valaistukseen	39,74 %	719,842 m ³
„ „ lämmitykseen y. m.	28,91 „	<u>523,607 „</u> 1,243,449 m ³
Kaupungin katuvalaistus	20,73 „	375,455 „
Kaasutehtaan valaistus	2,34 „	42,539 „
Vuotoa, tiivistystä y. m.	8,28 „	<u>149,957 „</u>
	Summa 100,00 %	Summa 1,811,400 m ³

Koska koko kulutus vuonna 1902 oli 1,497,270 m³, niin 1903 vuoden lisäys, 314,130 m³, vastaa 20,98 %.

Suurin kaasunkulutus oli Joulukuun 19 ja 23 p:nä, jolloin 10,470 m³ kaasua kulutettiin. Vastaava luku vuodelta 1902 oli 8,080 m³.

Pienin oli kaasunkulutus keskiviikkona Kesäkuun 24 p:nä, jolloin käytettiin 1,180 m³ kaasua. Vastaava luku vuodelta 1902 oli 1,120 m³.

Tulot kaasusta ja sivutuotteista.*Yksityinen kaasunkulutus.*

Kaasua à 30 penniä m ³ :ltä 719,842 m ³	<i>Smk</i>	215,952: 60	
Vähenn. alennuksia y. m.	„	5,277: 69	<i>Smk</i> 210,674: 91
Kaasua à 15 penniä m ³ :ltä 523,607 „	„	„	78,541: 05
Summa 1,243,449 m ³	Summa	<i>Smk</i>	289,215: 96

Katuvalaistuksen kaasu.

Katuvalaistukseen käytetystä kaasusta, 375,455 m³:stä à 30 penniä, on kaupunkia veloitettu Smk 112,636: 50, kun tulo- ja menoarviossa oli laskettu Smk 114,000: —.

Sivutuotteita.*Koksihiiliä.*

Myyty ja kaasutehtaan tarpeeksi — muuhun kuin uuninlämmitykseen — käytetty.

	%.	hl.	<i>Smk</i>
Musertamattomia koksihiiliä	91,1	45,986	72,042: 26
Muserrettuja „	8,9	4,494	8,706: 55
Summa	100,0	50,480	80,748: 81

Keskim. myyntihinta musertamattomista koksihiilistä . *Smk* 1: 57 hl:lta.
 S:n „ muserretuista „ „ 1: 94 „

Kivihiihterva.

Vuoden valmistusmäärästä on myyty:

eristettyä tervaa	610 tynnyriä	<i>Smk</i>	7,413: —
sakeaa ainetta	451 „	„	2,255: —
Summa	1,061 tynnyriä	<i>Smk</i>	9,668: —

Yksityisen kaasunkulutuksen erikoisseikat.

1903 vuoden tulo- ja menoarvion mukaan lasketun ja todellisuudessa saavutetun yksityisen kaasunkulutuksen suhde näkyv seuraavasta :

	Todellisuudessa.	Arvion mukaan.
Kaasua valaistukseen	719,842 m ³	660,000 m ³
„ lämmitykseen y. m.	523,607 „	400,000 „
Summa	1,243,449 m ³	1,060,000 m ³

Yksityisen kaasunkulutuksen lisäys viime kolmena vuonna näkyvä seuraavasta:

	Valokaasua	Lämpökaasua	Summa
vuonna 1901	636,379 m ³	184,292 m ³	820,671 m ³
„ 1902	644,366 „	321,286 „	965,652 „
„ 1903	719,842 „	523,607 „	1,243,449 „

Tämä lisäys vastaa %

	Valokaasua	Lämpökaasua	Koko yksityinen kulutus
vuodesta 1902 vuoteen 1903 . .	11,71 %	62,97 %	28,77 %
„ 1901 „ 1903 . .	13,11 „	184,12 „	51,52 „

Yksityinen kaasunkulutus on siis kahdessa vuodessa lisäytynyt jonkun verran enemmän kuin puolella.

Kaasutehtaan varastosta on vuoden kuluessa myyty seuraavat lämpökaasukoneet:

1 liekin kaasukeittäjiä	149 kpl.
2 „ „	363 „
3 ja useamman liekin kaasukeittäjiä . .	14 „
Paistinuuneja	4 „
Kylpylaitteita	14 „
Vedenlämmittäjiä	4 „
Kaasukamiineja	6 „
Sekalaisia laitteita	14 „
Summa	568 kpl.

Lokakuun 1 p:stä 1900 on kaasutehdas myynyt 1407 sekalaista lämpökaasukonetta.

Kaasumootteita oli vuoden lopussa 19 kappaletta yhteensä 82 hevosvoimalla käytännössä.

Kuluttajilla käytännössä olevia kaasumittareja.

	Valokaasu	Lämpökaasu	Summa
Kuluttajilla 31 p:nä Joulukuuta 1903	800 kpl.	1,335 kpl.	2,135 kpl.
” 1 ” Tammikuuta ”	696 ”	787 ”	1,483 ”
Lisäys vuoden kuluessa	104 kpl.	548 kpl.	652 kpl.

Lisäys vastaa 44 %.

Kaikista kuluttajilla käytännössä olevista kaasumittareista oli 31 p:nä Joulukuuta 1903 62,5 % lämpökaasumittareita, vastaten 53,1 % vuonna 1902.

Koska kuluttajilla olevia kaasumittareita 1 p:nä Lokakuuta 1900 oli 564 kpl. valokaasu- ja 55 kpl. lämpökaasumittaria, eli yhteensä 619 kpl., on mittarien luku 3 1/4 vuodessa lisääntynyt 236:lla valokaasu- ja 1,280:lla lämpökaasumittarilla, eli yhteensä 1,516 kappaleella, s. o. 244,9 %:lla.

Katuvalaistus.

	Kokoyönliekkiä		Puolenyönliekkiä		Summa kpl.
	kpl.	kpl.	kpl.	kpl.	
Liekkejä vuoden alussa:					
Auerliekkejä, joilla on 105 l. tuntikulutus	550		866		
Lucasliekkejä ” ” 500 ” ”	—		2		
Avoimia liekkejä ” 141 ” ”	6	556 ¹⁾	—	868	1,424 ²⁾
Liekkejä vuoden lopussa:					
Auerliekkejä, joilla on 105 k. tuntikulutus	581		885		
Lucasliekkejä ” ” 500 ” ”	—		2		
Avoimia liekkejä ” 141 ” ”	6	587 ¹⁾	—	887	1,474 ²⁾
Lisäys	—	31	—	19	50

Kaasun valmistuskustannukset.*Menot.*

Tavallisia kaasuhiiliä	<i>Smc</i>	110,044: 79	
Cannelhiiliä	”	26,245: 92	
Hiilien kuleetus ja sovelluttaminen	”	2,158: 32	138,449: 03
Siirto <i>Smc</i>	—	—	138,449: 03

¹⁾ 36 kpl. auer- ja 6 kpl. avointä liekkiä ovat aikakautisia Eteläsatamassa. — ²⁾ Tähän ei ole luettu sellaisia liekkejä, jotka rakennustöiden y. m. tähän ovat sammuksissa.

	Siirto	<i>Smc</i>	— —	138,449: 03
Sekalaisia aineksia	”	— —	— —	1,526: 42
Kaasumestarin palkkaus	”	— —	— —	4,450: —
Lämmittäjain palkkaus	”	— —	— —	12,625: 40
Höyrypannun- ja tyhjennys- kustannukset	”	— —	— —	10,308: 76
Kaasunpuhdistus	”	— —	— —	2,096: 78
Rakennusten konnossapito	”	3,705: 66		
Uunien	”	1,173: 61		
Koneiden	”	460: 38		
Kaasukellojen	”	163: 47		
Pääputkiverkon	”	2,275: 22		
Kaluston	”	3,533: 91	11,312: 25	
Koksityö	”	— —	— —	4,986: 63
Tervatyö	”	— —	— —	1,959: 87
Hallinto:				
Hallituksen palkkio	”	8,000: —		
Osa toimitusjohtajan palkkaa, osapalkka ja vuokra-apu	”	7,500: —		
Kamreerin ja rahastonhoitaj. palkka	”	4,500: —		
Konttoriapulaisen palkkaus	”	1,200: —	21,200: —	
Sekalaisia kustannuksia, niin- kuin polttoaineet, valaistus, vesimaksu, palovakuutus- ja tapaurmavakuutusmak- sut, puhtaanapito ja var- tioiminen sekä arvaamat- tomat menot	”	— —	— —	13,105: 80
Kaasua kelloissa 1 p:nä Tammi- kuuta 1903	”	— —	— —	264: — 222,284: 94
<i>Tulot.</i>				
Koksihiilistä	”	92,834: 76		
Kivihiilitervasta	”	11,294: —	104,128: 76	
Kaasua kelloissa 31 p:nä Joulu- kuuta 1903	”	— —	— —	250: — 104,378: 76
<i>Valmistuskustannus Smc</i>		— —	— —	117,906: 18

Tämän mukaan tulee maksettavaksi pannun kaasumäärän, 1,618,904 m³, valmistushinta olemaan 7,28 penniä m³:lta, vastaten 8,92 penniä vuonna 1903.

Taloudelliset tulokset.

Yksityinen kaasunkulutus.

Tulot.

Maksettavaksi pantu kaasu, vähennykset poisluettuina . *Smf.* 289,215: 96

Menot.

1,243,449 m ³ kaasua à 72,830866 per 1,000 m ³	<i>Smf.</i>	90,561: 47	
Mittarien lukeminen ja maksun periminen	„	3,049: 07	
Konttoritarverahat	„	2,201: 16	
Ylimääräisiä kirjoitusapulaisia	„	1,955: —	
Kaasumittarien kunnossapito	„	1,693: 56	
Yksityisjohtojen „	„	109: 09	
Sekalaisia kustannuksia.	„	4,801: 11	104,370: 46
			Voitto <i>Smf.</i> 184,845: 50

Katuvalaistus.

Tulot.

Maksettavaksi pantu kaasu	<i>Smf.</i>	112,636: 50	
Vähennetään päätiliin viedyt	„	—: 80	112,635: 70

Menot.

375,455 m ³ kaasua à 72,830866 per 1,000 m ³	<i>Smf.</i>	27,344: 71	
Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat	„	24,643: 50	
Lamppujen kunnossapito	„	1,970: 73	
Lyhtyjen, pylväiden ja haarajohtojen kunnossapito	„	2,242: 31	
Sekalaisia kustannuksia	„	1,840: 75	58,042: —
			Voitto <i>Smf.</i> 54,593: 70

Yksityiset työt.

Tulot.

Toimitetut työt ja tarveaineiden myynti *Smf.* 121,204: 98

Menot.

Osa toimitusjohtajan palkkaa	<i>Smk.</i>	6,000: —	
Putkenlaskijain esimiehen palkka	„	3,000: —	
Aineskirjanpitäjän palkka	„	1,800: —	
Tarveaineet ja työkustannukset	„	80,683: 29	91,483: 29
			<u>Voitto <i>Smk.</i> 29,721: 69</u>

Puhdas voitto.

Kun alempana mainittavilta tileiltä on saatu seuraavat voitot:

Yksityisen kaasunkulutuksen	<i>Smk.</i>	184,845: 50	
Katuvalaistuksen	„	54,593: 70	
Yksityisten töiden	„	29,721: 69	269,160: 89

ja tästä vähennetään

poistoa saamisista	„	813: 74	
„ vakinaisista tileistä, kalustosta ja kaasumittareista	„	60,057: 13	
korkeaa liikepääomasta y. m.	„	6,298: 25	67,169: 12
<i>saadaan nettovoitto</i>	<i>Smk.</i>		201,991: 77

Nettovoitto vuodelta 1902, jolloin poistoprosentit olivat samat kuin 1903, oli Smk 133,903: 37.

Käytettävissä oleva voitto.

Se säästö, joka vastaa tulo- ja menoarviossa vuodelta 1903 laskettua säästöä, missä arvonlisäyksiä ei ole merkitty varoiksi eikä vähennetty mitään kiinteän tilien poistoa, saadaan seuraavan laskelman kautta:

Kun puhtaasta voitosta	<i>Smk.</i>	201,991: 77	
vähennetään arvonlisäykset			
Kiinteistöjen tilissä	<i>Smk.</i>	68,643: 05	
Kaluston „	„	1,383: 14	
Kaasumittarien „	„	21,189: 87	91,216: 06
vähennettynä vuodesta 1902 va- ratulla määrärahalta, Smk 27,400: —, josta vuonna 1903, kolmen sulatusuunin			

Siirto *Smk.* — — 91,216: 06 201,991: 77

	Siirto <i>Smc</i>	— —	91,216: 06	201,991: 77
rakentamista varten, on				
käytetty	„	26,087: 42		
ja jäännös, jota ei tarvitse				
käyttää, on	„	<u>1,312: 58</u>	<u>27,400: —</u>	<u>63,816: 06</u>
				138,175: 71

sekä lisätään Kiinteistöjen, Kaluston ja Kaasumittarien

tileissä tehdyt poistot	<i>Smc</i>	60,057: 13
saadaan käytettävissä oleva voitto	<i>Smc</i>	198,232: 84

Käytettävissä olevat voitot sekä voittovaroista otetut arvonlisäykset y. m. ovat kolmena viime vuotena olleet:

	Käytettävissä oleva voitto <i>Smc</i>	Voittovaroista otetut arvonlisäykset y. m. <i>Smc</i>	Summa <i>Smc</i>
vuonna 1901	94,693: 15	27,778: 65	122,471: 80
„ 1902	111,242: 22	85,268: 82	196,511: 04
„ 1903	198,232: 84	63,816: 06	262,048: 90
Summa	404,168: 21	176,863: 53	581,031: 74

Kaasulaitoksen asema kaupunginrahastoon nähden.

Velkaa 1 p:nä Tammikuuta 1903:

Saldo edelliseltä vuodelta	<i>Smc</i>	103,828: 60
Kaasulaitoksen voitto vuodelta 1903 „		<u>111,242: 22</u> 215,070: 82
Vuoden kuluessa nostettu.	„	197,000: —
Korkohyvitystä	„	6,298: 25
Vähennystä kaasusta	„	<u>39: 78</u> 203,338: 03
Rahastoon suoritettu rahassa	„	— — 187,700: —
Kaasua katuvalaistusta varten	„	— — 112,636: 50
„ sisävalaistusta varten	„	— — 14,004: 75
Luovutettu koksiihiiliä ja toimi-		
tettu töitä	„	— — <u>17,717: 82</u> 332,059: 07
Velkaa kaupunginrahastoon 31		
p:nä Joulukuuta 1903	<i>Smc</i>	86,349: 78

Teknilliset tulokset y. m.

	1903	1902	1901
Kaasunvalmistus m ³	1,811,330	1,496,690	1,335,000
Kaasunkulutus yksityistä valaistusta			
varten „	719,842	644,366	636,379
„ keittämiseen y. m. . . „	523,607	321,286	184,292
„ katuvalaistukseen . . „	375,455	349,868	323,089
„ kaasutehtaan tarpeeksi „	42,539	31,765	31,298
Kaasunvuoto ja tiivistys „	149,957	149,985	159,802
„ %/o koko kulutuksesta %/o	8,28	10,01	11,97
Suurin kulutus päivässä m ³	10,470	8,080	7,170
Pienin „ „ „	1,180	1,120	900
Kaasuliekkejä vuoden lopussa . . . kpl.	1,474	1,424	1,282
Käytännössä olevia kaasumittaria:s:n „	2,135	1,483	970
Kaasumoottoreja s:n „	19	19	21
S:n hvm	82	82	90
Retorttivuorokausia vuotta kohti . kpl.	13,138	11,396	10,496
Retorttilatinkeja vuotta kohti . . „	52,992	45,518	43,661
Kaasuntuotanto retorttivuorokautta			
kohti m ³	137,9	131,4	127,2
Kaasuntuotanto retorttilatinkia kohti „	34,2	32,9	30,6
Retorttilatinkien keskipaino . . . kg.	118,98	118,4	108,9
Enintään ladattuja retortteja vuoro-			
kautta kohti kpl.	71	58	55
Vähintään ladattuja retortteja vuoro-			
kautta kohti „	10	11	11
Kaasuksi muutettuja tavallisia kaa-			
suhiliä kg.	5,605,000	4,900,000	4,334,970
Kaasuksi muutettuja cannelhiiliä . „	700,200	487,200	421,170
Cannelhiililisä %/o	11,15	9,02	8,86
Kaasunsaanti m. tonnista hiiliä . . m ³	287,3	277,82	280,69
Koksinsaanti „ „ „ . . hl.	10,43	11,33	10,62
Tervansaanti „ „ „ . . kg.	43,50	42,10	44,05
Keskim. valovoima: kaupungin tar-			
kastushuoneessa n. k.	13,56	13,56	13,74
Keskim. valovoima: kaasutehtaalla „	13,62	13,58	13,84

TAULULIITTEITÄ.

Taulu N:o 1. Ilman keskilämpö Helsingissä kuukausittain vuosina 1895—1903 sekä edellisten 10-vuotiskausten keskilämpö. (Celsius).

Vuosi	Tam- mikuu	Hel- mikuu	Maa- liskuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Mar- raskuu	Joulu- kuu	Vuoden keski- määrä	10 vuoden keskimäärä
1903	− 5,1	− 1,8	+ 0,8	+ 3,1	+ 9,3	+ 15,4	+ 16,2	+ 14,3	+ 12,0	+ 2,8	+ 1,8	− 0,9	+ 5,74	
1902	− 6,2	− 6,6	− 4,2	− 0,6	+ 6,4	+ 12,1	+ 13,9	+ 13,3	+ 9,3	+ 3,3	− 1,1	− 7,4	+ 2,68	
1901	− 2,4	− 8,8	− 4,7	+ 2,6	+ 9,2	+ 15,6	+ 20,0	+ 17,6	+ 12,1	+ 8,7	− 2,2	− 7,6	+ 5,01	
1900	− 6,49	− 10,13	− 5,03	+ 1,12	+ 6,87	+ 14,30	+ 15,58	+ 16,11	+ 9,15	+ 6,37	+ 0,66	− 3,80	+ 3,73	
1899	− 6,28	− 6,78	− 7,07	+ 1,65	+ 7,04	+ 11,24	+ 19,35	+ 12,88	+ 11,12	+ 6,21	+ 2,18	− 6,48	+ 3,76	
1898	− 1,15	− 6,86	− 5,29	+ 1,00	+ 9,13	+ 15,28	+ 16,28	+ 15,77	+ 10,28	+ 3,94	+ 3,21	− 2,04	+ 4,96	
1897	− 8,66	− 6,66	− 4,05	+ 3,28	+ 13,26	+ 14,66	+ 17,52	+ 17,20	+ 11,62	+ 5,58	+ 0,58	− 3,12	+ 5,10	
1896	− 2,99	− 4,84	− 2,93	+ 1,08	+ 8,62	+ 17,22	+ 19,08	+ 15,45	+ 10,99	+ 7,64	− 1,13	− 3,48	+ 5,39	
1895	− 6,82	− 13,16	− 5,13	+ 1,53	+ 11,49	+ 16,00	+ 16,06	+ 15,55	+ 10,65	+ 4,12	+ 1,81	− 2,55	+ 4,30	
1894—85	− 5,87	− 6,56	− 3,99	+ 2,42	+ 8,45	+ 13,66	+ 16,47	+ 15,04	+ 10,22	+ 5,02	+ 0,59	− 2,86	—	+ 4,38
1884—75	− 7,13	− 6,11	− 4,12	+ 1,05	+ 6,93	+ 14,08	+ 16,13	+ 15,28	+ 11,34	+ 4,70	− 0,16	− 5,56	—	+ 3,88
1874—65	− 5,26	− 8,11	− 3,92	+ 1,54	+ 6,69	+ 13,23	+ 16,93	+ 15,18	+ 10,76	+ 5,77	− 0,29	− 5,08	—	+ 3,95
1864—55	− 6,94	− 6,46	− 3,79	+ 1,38	+ 7,11	+ 13,77	+ 16,81	+ 14,94	+ 10,75	+ 5,57	− 1,39	− 3,97	—	+ 3,98
1854—45	− 7,19	− 8,11	− 4,75	+ 0,53	+ 7,67	+ 13,74	+ 16,34	+ 16,42	+ 10,92	+ 5,47	+ 0,86	− 2,66	—	+ 4,10
1839—1829 ¹⁾ . . .	− 7,86	− 5,93	− 4,55	+ 0,99	+ 7,63	+ 13,62	+ 16,29	+ 14,77	+ 10,77	+ 5,92	+ 0,07	− 4,68	—	+ 3,94
Yleinen keskimää- rä (61 vuotta)	− 6,74	− 6,88	− 4,19	+ 1,32	+ 7,41	+ 13,73	+ 16,48	+ 15,27	+ 10,79	+ 5,41	− 0,05	− 4,12	—	+ 4,04

Muist. Lämpömäärähavainnot vuosilta 1840—44 ovat epätäydelliset; niitäkään, mitä on olemassa, ei ole valmiiksi käsitelty.

¹⁾ Aikakausi käsittää 11 vuotta.

Lähde: Tietoja Meteorologisesta Keskuslaitoksesta.

Taulu N:o 2. Ilmat Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1892—1902.

K u u k a u s i	Ilmapaino, millimetriä ¹⁾	Ilman lämpö, asteita Celsius ²⁾			Tuulta suhteellisesti, % ³⁾									Sateenpuolta
	Keskimäärin	Keski- määrin	Enintään	Vähintään	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Tyyni	Määrä (mm)
Tammikuu	758,1	— 5,1	+ 2,5	— 22,1	5,4	3,2	2,2	13,4	9,7	24,2	21,0	14,5	6,5	59,5
Helmikuu	747,6	— 1,8	+ 4,1	— 17,8	5,4	1,8	0,0	0,0	8,3	38,1	22,0	22,0	2,4	42,3
Maaliskuu	760,5	+ 0,8	+ 8,9	— 7,5	1,1	3,2	12,4	9,1	14,5	48,9	5,4	2,2	3,2	33,5
Huhtikuu	754,2	+ 3,1	+ 15,2	— 6,0	5,6	13,9	32,8	12,2	7,8	12,2	5,0	3,9	6,7	79,0
Toukokuu	759,0	+ 9,3	+ 24,6	+ 0,1	5,4	11,3	25,3	8,1	8,6	18,3	3,8	5,4	14,0	55,7
Kesäkuu	760,2	+ 15,4	+ 22,5	+ 7,4	7,8	14,4	11,7	10,0	2,8	31,1	1,7	9,4	11,1	49,3
Heinäkuu	756,3	+ 16,2	+ 23,5	+ 8,1	9,7	7,5	8,6	4,3	4,8	36,6	9,7	12,4	6,5	84,9
Elokuu	751,0	+ 14,3	+ 19,4	+ 9,0	1,1	3,8	11,3	5,4	10,8	39,8	13,4	8,1	6,5	107,8
Syyskuu	763,4	+ 12,0	+ 19,6	+ 4,6	7,2	7,2	7,2	2,8	6,7	25,6	18,3	15,0	10,0	79,9
Lokakuu	757,0	+ 2,8	+ 12,1	— 5,8	12,9	22,0	14,0	2,7	9,7	19,4	6,5	7,5	5,4	114,0
Marraskuu	753,8	+ 1,8	+ 8,6	— 11,3	5,6	6,1	3,3	7,2	12,8	21,7	24,4	14,4	4,4	86,1
Joulukuu	764,9	— 0,9	+ 3,9	— 14,1	5,4	3,8	1,0	14,5	15,6	23,7	12,4	9,1	8,6	18,8
Koko vuosi 1903	757,2	+ 5,74	+ 24,6	— 22,1	6,0	8,2	11,3	7,5	9,3	28,3	12,0	10,3	7,1	810,8
Vastaavat tiedot:														
Vuonna 1902	757,9	+ 2,68	+ 21,7	— 24,1	10,1	8,4	9,8	5,5	7,9	24,4	21,1	12,1	12,7	759,2
” 1901	759,1	+ 5,01	+ 29,1	— 22,6	7,9	7,8	12,9	6,6	6,5	23,8	10,5	3,3	11,1	486,8
” 1900	758,6	+ 3,73	+ 26,3	— 24,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	726,9
” 1899	757,0	+ 3,76	+ 28,1	— 25,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	670,3
” 1898	758,1	+ 4,96	+ 24,8	— 20,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	797,5
” 1897	759,5	+ 5,10	+ 25,5	— 21,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	620,6
” 1896	759,6	+ 5,39	+ 23,6	— 17,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	701,7
” 1895	758,4	+ 4,30	+ 25,6	— 24,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	728,4
” 1894	758,3	+ 5,69	+ 26,4	— 19,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	659,5
” 1893	757,2	+ 2,84	+ 24,4	— 29,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	635,0
” 1892	757,9	+ 3,32	+ 24,8	— 27,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	755,1

¹⁾ Laskettu 3:sta jokapäiväisestä havainnosta sekä muunnettu 0-asteiseksi ja säännöllispainoiseksi.

²⁾ Laskettu 24:stä jokapäiväisestä havainnosta.

³⁾ Laskettu 3:sta jokapäiväisestä havainnosta. Tyyni = 0—2 metrin tuulennopeus sekunnissa.

**Taulu N:o 3. Veden keskilämpö ja keskimääräinen vedenkorkeus
Helsingin satamissa vuosina 1901—1903.**

K u u k a u s i	Keski- lämpö C°	Korkein lämpö- määrä		Alin lämpö- määrä		Pisin aika kes- kertymättä sa- maalämpö määrää		Keskimääräi- nen veden- korkeus cm
		C°	Päiviä	C°	Päiviä	C°	Päiviä	
Tammikuu	0,00	0	31	0	31	0	31	+ 18,95
Helmikuu	0,00	0	28	0	28	0	28	+ 63,39
Maaliskuu	0,16	1	5	0	26	0	26	+ 29,52
Huhtikuu	1,50	7	1	0	15	0	14	+ 27,83
Toukokuu	5,13	15	1	4	1	8	5	+ 12,13
Kesäkuu	15,23	19	2	10	2	15	5	+ 15,23
Heinäkuu	15,23	18	2	11	2	16	5	+ 17,55
Elokuu	14,32	18	1	11	1	14	6	+ 43,45
Syyskuu	12,80	14	5	12	11	13	7	+ 34,73
Lokakuu	6,96	12	1	4	1	7	4	+ 15,33
Marraskuu	5,07	8	1	1	1	6	7	+ 34,00
Joulukuu	1,19	5	1	0	15	0	9	+ 8,65
Koko vuosi 1903	6,47	19	2	0	115	0	85	+ 26,73
Vastaavat tiedot:								
Vuonna 1902	5,25	16	1	0	158	0	127	+ 10,47
„ 1901	7,20	24	4	0	148	0	113	+ 2,75

Muist. Havaintoajat ovat kl. 4 i. p.

Lähde: Satamakonttorin havaintopäiväkirja.

Taulu N:o 4. Vedenkorkeus Vantaan joessa vuosina 1886—1903.

V u o s i	Vedenkorkeus. verrattuna padonkynnykseen			Jäänlähtö alkoi
	Keskimäärin m.	Enintään m.	Vähintään m.	
1886	+ 0,23	+ 1,53	— 0,24	10 p. Huhtik.
1887	+ 0,11	+ 0,60	— 0,83	18 p. Huhtik.
1888	+ 0,20	+ 1,83	— 0,69	30 p. Huhtik.
1889	+ 0,24	+ 1,59	— 0,72	24 p. Huhtik.
1890	+ 0,34	+ 1,32	— 0,06	29 p. Maalisk.
1891	+ 0,24	+ 1,35	— 0,06	26 p. Huhtik.
1892	+ 0,34	+ 2,01	+ 0,03	28 p. Huhtik.
1893	+ 0,27	+ 1,02	+ 0	27 p. Huhtik.
1894	+ 0,32	+ 1,27	+ 0,02	6 p. Huhtik.
1895	+ 0,29	+ 2,30	+ 0,04	27 p. Huhtik.
1896	+ 0,30	+ 1,30	— 0,17	19 p. Huhtik.
1897	+ 0,27	+ 1,81	— 0,17	22 p. Huhtik.
1898	+ 0,36	+ 1,95	— 0,01	29 p. Huhtik.
1899	+ 0,34	+ 1,50	— 0,03	21 p. Huhtik.
1900	+ 0,29	+ 1,84	— 0,46	28 p. Huhtik.
1901	+ 0,07	+ 1,18	— 0,43	22 p. Huhtik.
1902	+ 0,35	+ 1,77	— 0,02	1 p. Toukok.
1903	+ 0,40	+ 1,42	— 0,09	30 p. Maalisk.
Keskimäärin aikakaudelta 1886—1903	+ 0,28	+ 2,30	— 0,83	Keskimäärin $\frac{21}{4}$ Varhaintaan $\frac{29}{3}$ Viimeistään $\frac{1}{5}$

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 5. Jään vahvuus Helsingin satamissa sekä jäähänmenon ja jäänlähdön aika vuosina 1901—1903.

V u o s i	Jäähänlähtö päivä	Jäähänmeno päivä	J ä ä n v a h v u u s ; e m														
			Tammikuu			Helmikuu			Maaliskuu			Huhtikuu			Joulukuu		
			1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	10 p.	20 p.	31 p.
1901.																	
Merisatama	12 huhtik.	9 jouluk.	18	25	29	0	8	25	32	43	35	42	32	0	23	26	31
Hietalahdensatama .	12 "	14 "	18	25	29	0	12	32	39	44	42	48	36	0	18	26	39
Eteläsatama	20 "	15 "	20	24	27	32	39	42	44	47	48	50	40	0	13	18	29
Pohjoissatama	24 "	23 marr.k.	20	24	29	33	39	42	45	48	48	51	46	36	27	29	39
Töölönlahti	24 "	19 "	23	26	31	34	39	43	45	48	50	53	46	31	24	28	43
1902.																	
Merisatama	24 huhtik.	1 jouluk.	32	40	44	46	51	57	59	58	61	61	65	50	25	30	34
Hietalahdensatama .	23 "	1 "	40	47	48	50	55	56	56	55	58	59	62	40	22	28	31
Eteläsatama	23 "	1 "	29	56	37	38	42	43	43	51	55	66	65	43	22	28	30
Pohjoissatama	2 toukok.	17 marr.k.	39	46	53	58	64	64	64	66	67	70	73	60	27	33	41
Töölönlahti	1 "	7 "	43	48	49	51	55	56	57	58	58	59	62	50	28	34	40
1903.																	
Merisatama	23 maalisk.	—	34	39	44	41	43	35	28	24	20	0	0	0	0	0	0
Hietalahdensatama .	22 "	—	31	37	44	44	44	40	37	33	34	0	0	0	0	0	0
Eteläsatama	22 "	—	32	40	44	44	45	45	49	49	48	0	0	0	0	0	0
Pohjoissatama	8 huhtik.	12 jouluk.	41	45	46	46	50	51	52	52	54	38	0	0	0	9	16
Töölönlahti	8 "	10 "	40	45	46	47	50	51	51	51	54	38	0	0	8	13	17

Lähde: Satamakonttorin havaintopäiväkirja.

Taulu N:o 6. Helsingin kaupungin pinta-ala 1903 vuoden lopussa, jaettuna alan käyttämisen mukaan.

Kaupunginosa	Tontteja						Katuja ja esplanadeja	Toreja ja avoimia paikkoja	Puutarhoja ja puittikkoja	Metsämaata, peltoa ja niittyä, vuori-, sora- ja rantapaik- koja	Summa maata
	Myytyjä		Vuokrattuja		Käytettävissä olevia						
	Raken- nettuja	Rakenta- mattomia	Raken- nettuja	Rakenta- mattomia	tasoitetun kadun varrella	tasoittamat- oman kadun varrella					
N e l i ö m e t r i ä											
Ensimmäinen	304,420	3,269	—	—	—	5,930	120,924	40,042	11,500	25,890	511,975
Toinen	488,091	—	—	—	—	—	87,254	27,221	176,670	—	779,236
Kolmas	148,781	—	—	—	—	—	99,323	52,272	10,000	—	310,376
Neljäs	507,112	2,096	21,726	—	—	7,522	234,683	65,690	20,406	4,815	864,050
Viides	217,882	—	—	—	—	—	57,952	16,255	2,561	—	294,650
Kuudes	221,850	—	24,654	—	—	—	138,810	8,650	66,760	—	460,724
Seitsemäs	265,337	21,558	3,189	—	40,462	19,528	143,033	49,004	102,568	—	644,729
Kahdeksas	78,019	15,025	6,220	—	14,631	13,756	145,857	91,677	4,732	—	369,917
Yhdeksäs	134,070	—	19,740	—	—	—	15,310	—	165,300	—	334,420
Kymmenes	203,780	6,036	39,002	4,296	7,145	174,449	195,570	50,491	58,294	229,810	968,873
Yhdestoista	52,635	4,211	163,272	—	16,074	162,426	235,114	8,084	204,469	—	846,285
Kahdestoista	209,290	17,128	146,760	—	60,609	220,833	226,238	11,654	317,446	—	1,209,958
	2,831,267	69,323	424,563	4,296	138,921	604,444	1,700,118	421,040	1,140,706	260,515	7,595,193
Kaupungin lainkäytön alainen maa ulkopuo- lella kaupunginasemaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,517,191
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18,112,384

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 7. Korttelien, tonttien, torien ja puistojen luku Helsingissä 31 p. Jouluk. vuonna 1903.

Kaupunginosa	Korttelia	T o n t t e j a						Tasoitettuja	
		Myytyjä		Vuokrattuja		Käytettävissä olevia		toreja	puistoja ja puistikkoja
		Rakennettuja	Rakentamat- tomia	Rakennettuja	Rakentamat- tomia	tasoitetun ka- dun varrella	tasoittamat- toman kadun varrella		
Ensimmäinen	36	167	1	—	—	1	19	3	3
Toinen	19	107	—	—	—	—	—	1	1
Kolmas	17	106	—	—	—	—	—	5	3
Neljäs	41	262	1	2	—	—	4	2	5
Viides	14	149	—	—	—	—	—	1/2	1
Kuudes	17	115	—	—	1	—	—	1 1/2	1
Seitsemäs	27	127	18	6	—	45	18	1	2
Kahdeksas	24	54	15	8	—	10	23	1	1
Yhdeksäs	10	23	—	7	—	—	—	—	1
Kymmenes	28	33	1	26	4	3	51	1	—
Yhdestoista	48	31	3	85	—	8	119	—	—
Kahdestoista	43	24	14	30	—	46	207	—	—
Summa vuonna 1903	324	1,203	53	164	5	113	441	16	18

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 8. Helsingin kaupungin rantalaiturien pituus ja ala ynnä veden syvyys niiden luona vuonna 1903.

S a t a m a	Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²	Veden syvyys m	S u m m a	
				Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²
Eteläsatamassa:					
<i>isommille laivoille:</i>					
Linnanlaituri	93	651	3 à 4,5		
Keisarinluodonlaituri	120	2,000	3,0		
Pohjoinen laiturinhaara	68	} 1,020	5 à 5,5		
" "	30		4,5 à 5,0		
Eteläinen "	90	900	4,5 à 5,3		
Pakkahuoneentorin rannassa	106	1,950	4,5		
Makasiinilaituri	288	5,000	6,0		
"	90	1,100	5,0		
Rahapajanlaituri	700	57.600	7 à 8,0	1,585	70,221
<i>höyrypursille ja veneille:</i>					
Venesatama Linnan edustalla	190	735	1 à 3,0		
Keisarinluodonlaituri	25	500	2,5		
Pohjoisen venesataman ulkopuolella	66	330	3 à 4,0		
Pohjoisessa venesatamassa	104	520	1 à 3,0		
Eteläisessä "	70	350	3 à 4,5		
" "	35	140	1,5	490	2,575
<i>porraslaituri:</i>					
Kauppatorin rannassa	37	—	1,5 à 2,0		
Pohjoisessa venesatamassa	95	—	1,5 à 2,0		
Eteläisessä "	91	—	2,0	223	—
Hietalahdensatamassa:					
<i>isommille laivoille:</i>					
Rautatien laiturinvarsi	80	480	7,0		
Hietalahden eteläinen laitururi	35	350	6,0		
" " "	35	420	5,0		
" " "	35	525	4,0	185	1,775
<i>pienemmille pursille ja veneille:</i>					
Hietalahden eteläinen laitururi	98	1,470	4,0 à 5,0		
Porraslaituri	43	—	3,0	141	1,470
Siirto	—	—	—	2,624	76,041

Jatkoa.

S a t a m a	Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²	Veden syvyys m	S u m m a			
				Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²		
Siirto	—	—	—	2,624	76,041		
Sörnäisten satamassa:							
<i>isommille laivoille:</i>							
Läntinen laiturinvarsi	112,5	810	4 à 4,7	337,5	2,675		
” ”	18,1		5,0				
Itäinen ”	107,1	915	4 à 5,6				
” ”	21,1		5,6 à 6,0				
Valtionrautateiden laiturinvarsi	50,5	950	3 à 6,5				
” ”	28,2		6,5				
<i>pienemmille pурсille ja lastiveneille:</i>							
Pohjalastilaituri	174	696	3,5			174	696
Pohjoissatamassa:							
<i>höyrypursille ja isommille aluksille:</i>							
Kanavatorin rannassa	170	960	3,0	736,5	5,386		
T-muotoinen laiturinhaara	374	4,076	2 à 3,0				
Katajanokan pohjoinen laituri, kaatosilta	80	350	3,0				
” ” ” ent. kaatosilta	70,3	—	3,0				
” ” ” väliaikainen silta	42,2	—	3,0				
<i>soutuveneille:</i>							
Pohjoista rantakatua ja Elisabetin toria pitkin	445	1,335	0,5 à 1,5	587	2,618		
T-muotoinen laiturinhaara	142	1,283	0,5 à 3,0				
Siltavuorensatamassa:							
Siltavuoren laituri, väliaikainen silta	195,5	—	2,5 à 3,0	231,1	—		
Siltavuori, ” ” ”	36,6	—	2,0				
Summa	—	—	—	4,690,1	87,416		

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 9. Helsingin kaupungin katujen ja

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1902					A j o t i e	
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua		
			Kivetettyä	Tasoitettua					
1) Abrahaminkatu	403,19	14,85	5,656,37	—	—	3,721,87	—		
2) Ajotie Kanavakadulle Läntiseltä Satamakadulta	86,00	15,00	1,391,00	219,00	—	1,070,00	—		
3) Ajotie Rahapajankadulle	55,00	12,00	660,00	—	—	660,00	—		
4) Albertinkatu	979,32	14,85	13,488,85	—	—	8,423,77	—		
5) Aleksanterinkatu	1,014,37	17,81	17,812,01	—	{ *)62,00 10,269,57 }	1,597,42	—		
6) Alppikatu	462,65	18,00	—	7,833,80	—	—	—		
7) Ankkurikatu	97,50	14,85	1,140,72	173,50	—	808,77	—		
8) Annankatu	859,35	14,85	12,038,00	—	—	7,686,83	—		
9) Antinkatu	1,021,40	14,85	14,506,22	—	—	9,099,23	—		
10) Avoimet paikat Simonkadun ja Venäläisen kasarmien välillä	—	—	2,955,60	6,910,96	—	2,955,60	—		
11) Bernhardinkatu	141,82	14,85	1,972,79	—	—	1,222,44	—		
12) Brahenkatu, Itäinen	427,00	20,00	—	8,118,00	—	—	—		
13) " Läntinen	359,00	20,00	—	6,600,00	—	—	—		
14) Bulevardinkatu	898,48	23,16	20,120,94	—	—	13,002,11	—		
15) Castréninkatu	464,00	18,00	—	7,250,62	—	—	—		
16) Eerikinkatu	979,83	14,85	13,888,92	—	—	8,506,90	—		
17) Elisabetinkatu	627,47	17,81	10,415,87	336,29	—	6,716,80	—		
18) Elisabetintori	—	—	1,860,00	*)4,340,00	—	1,860,00	—		
19) Eroittajakatu	256,82	14,85	5,973,11	—	—	4,928,90	—		
20) Eroittajatori	—	—	3,640,00	—	841,00	2,533,21	—		
21) Esplanaadik., Eteläinen	519,28	14,85	7,248,29	—	1,081,82	3,800,25	—		
22) " Pohjoinen	844,98	14,85	12,283,24	—	7,868,94	685,09	—		
23) Estnääsinkatu	268,33	14,85	3,852,46	—	—	2,330,38	—		
24) Eteläinen Makasiinikatu	245,42	14,85	3,401,99	—	—	2,289,71	—		
25) Etelälahdenkatu	97,40	15,00—30,00	—	1,461,00	—	—	—		
26) Fabianinkatu	1,121,09	14,85	15,976,65	—	1,969,28	8,104,06	—		
27) Flemminginkatu	335,28	18,00—20,00	—	5,737,60	—	—	—		
28) Fredrikinkatu	1,001,16	14,85	13,724,96	—	—	8,851,71	—		
29) Fredrikintori	—	—	1,140,92	*)764,66	—	900,92	—		
30) Fredriksberginkatu	583,00	15,00—17,00—30,00	—	4,138,00	—	—	—		
31) Haapaniemenkatu	{ 84,00 125,00 }	{ 13,00 27,00 }	—	3,467,00	—	—	—		
32) Hakaniementori	—	—	—	22,800,00	—	—	—		
33) Hakasalmenkatu	148,09	14,85	2,357,13	—	{ *)712,00 41,40 }	689,21	—		
34) Hallituskatu	614,49	14,85	8,684,29	—	*)952,00	4,800,99	—		
35) Helenankatu	109,76	8,91	977,96	—	—	649,42	—		
36) Henrikinesplanaadi	—	—	—	*)98,850,00	—	—	—		
37) Henrikinkatu, Itäinen	598,06	14,85	8,528,50	—	2,846,76	2,680,63	—		
38) " Läntinen	706,98	14,85	10,498,75	—	—	7,191,67	—		
39) Hernesaarenkatu	315,65	11,00	—	3,472,15	—	—	—		
40) Hietalahdenkatu	354,09	14,85	4,927,38	—	—	3,228,18	—		
41) Hietalahdenrantakatu Eteläinen	322,68	—	6,927,30	4,000,00	—	{ *)4,000,00 6,109,17 }	—		

yleisten paikkain pituus ja ala vuonna 1903.

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1903		M u i s t u t u s	
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa-Paasi- tai Mukula-kiveä	Koko ala			
				Kivetettyä	Tasoitettua		
—	638,55	1,295,95	—	5,656,37	—	1) Käytävä	3,00 m.
219,00	321,00	—	—	1,391,00	219,00	2)	
—	—	—	—	660,00	—	3)	
—	1,288,71	3,776,37	—	13,488,85	—	4)	" 3,00 "
—	4,250,92	1,632,10	—	17,812,01	—	5) *) v.na 1903	" 3,50 "
4,938,12	—	—	2,895,68	—	7,833,80	6)	" 3,60 "
—	—	331,95	173,50	1,140,72	173,50	7)	" 3,00 "
—	890,04	3,461,13	—	12,038,00	—	8)	" 3,00 "
—	{ *)86,00 978,84 }	4,342,15	—	14,506,22	—	9)	" 3,00 "
6,910,96	—	—	—	2,955,60	6,910,96	10)	
—	151,59	598,76	—	1,972,79	—	11)	" 3,00 "
5,406,20	—	—	2,711,80	—	8,118,00	12)	" 4,00 "
4,482,80	—	—	2,117,20	—	6,600,00	13)	" 4,00 "
—	2,468,04	4,650,79	—	20,120,94	—	14)	" 4,60 "
4,594,40	—	—	2,656,22	—	7,250,62	15)	" 3,60 "
—	1,685,70	3,696,32	—	13,888,92	—	16)	" 3,00 "
336,29	{ *)126,03 436,07 }	3,136,97	—	10,415,87	336,29	17) *) v.na 1903	" 3,50 "
—	—	—	*)4,340,00	1,860,00	*)4,340,00	18) *) istutus	
—	899,91	144,30	—	5,973,11	—	19)	" 3,00 "
—	126,77	139,02	—	3,640,00	—	20)	" 3,50 "
—	1,490,28	875,94	—	7,248,29	—	21)	" 3,00 "
—	2,050,17	1,679,04	—	12,283,24	—	22)	" 3,00 "
—	231,15	1,290,93	—	3,852,46	—	23)	" 3,00 "
—	342,84	769,44	—	3,401,99	—	24)	" 3,00 "
1,168,80	—	—	292,20	—	1,461,00	25)	" 3,00 "
—	1,616,73	4,286,58	—	15,976,65	—	26)	" 3,00 "
3,628,40	—	—	2,109,20	—	5,737,60	27)	" 4,00 "
—	{ *)769,14 389,51 }	3,714,60	—	13,724,96	—	28) *) v.na 1903	" 3,00 "
—	—	240,00	*)764,66	1,140,92	*)764,66	29) *) istutus	
{ *5,527,00 3,430,80 }	—	—	*)2,503,00 707,20 }	—	12,168,00	30) *) v.na 1903	" 4,00—5,00 "
2,131,00	—	—	1,336,00	—	3,467,00	31)	" 3,60 "
22,800,00	—	—	—	—	22,800,00	32)	
—	459,45	455,07	—	2,357,13	—	33)	" 3,00 "
—	360,45	2,570,85	—	8,684,29	—	34) *) v.na 1903	" 3,00 "
—	188,88	139,66	—	977,96	—	35)	" 1,50 "
—	—	—	*)98,850,00	—	*)98,850,00	36) *) istutus	
—	631,23	2,369,88	—	8,528,50	—	37)	" 3,00 "
—	739,41	2,567,67	—	10,498,75	—	38)	" 3,00 "
2,900,07	—	—	572,08	—	3,472,15	39)	" 2,00 "
—	91,47	1,607,73	—	4,927,38	—	40)	" 3,00 "
—	—	818,13	—	10,927,30	—	41) *) v.na 1903	" 3,00 "

Jatkoa.

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1902		A j o t i o		
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua
			Kivetettyä	Tasoitettua			
42) Hietalahdenrantakatu, Pohjoinen	230,99	19,50	1,950,35	2,531,38	—	1,059,95	631,89
43) Hietalahdentori	119,36	105,70	8,201,48	4,413,05	—	8,201,48	—
44) Huvilakatu	302,00	18,00	—	—	—	—	—
45) Huvilatie	290,00	4,75	—	1,377,50	—	—	—
46) Hämeenkatu	271,70	17,81	67,76	4,402,58	—	—	—
47) Itäinen Viertorie	3,177,00	15,00	47,655,00	—	—	—	42,148,00
48) Josafatinkatu	114,00	18,00	—	1,890,00	—	—	—
49) Kaasutehtaankatu	152,61	14,85	2,266,26	—	—	1,611,56	—
50) Kaivokatu	364,49	14,85	5,412,68	—	1,345,07	2,089,17	—
51) Kajaaninkatu	102,00	18,00	—	1,782,00	—	—	—
52) Kampintori	—	—	1,173,00	2,067,00	—	1,173,00	—
53) Kanavakatu	144,59	14,85	2,147,16	—	—	1,568,80	—
54) "	651,00	18,00	7,525,00	3,424,00	—	6,976,00	—
55) Kanavanrantakatu	—	—	2,825,00	—	—	2,528,00	—
56) Kanavatori	—	—	2,485,00	—	—	2,400,00	—
57) Kankurienkatu	146,06	14,85	2,058,80	—	—	1,238,60	—
58) Kappelinesplanaadi	—	—	—	4,812,99	—	—	—
59) Kapteeninkatu	425,67	17,81	161,62	7,073,94	—	—	—
60) " pitkin kortt. 180	122,26	15,00	—	—	—	—	—
61) Kasarmikatu	820,25	14,85	12,299,51	—	—	7,442,21	—
62) Kasarmitori	—	—	7,427,43	—	—	7,227,43	—
63) Katajanokankatu	135,25	15,00	127,50	1,785,50	—	—	—
64) Katajanokan Pohjoinen Rantakatu	—	7,41	888,00	—	—	888,00	—
65) Katajanokan puistikko	—	—	—	*)3,600,00	—	—	—
66) Katajanokantori	—	—	1,800,00	—	—	1,800,00	—
67) Katriinankatu	100,41	8,91	974,84	—	650,00	—	—
68) Kauppatori ynnä laitusrinhaara	—	—	20,994,50	—	{*)652,00 {10,059,10}	8,732,00	—
69) Kauppiaankatu	219,50	15,00	703,19	2,589,31	—	278,00	—
70) Kirkkokatu	586,02	14,85	8,143,82	—	111,24	4,882,01	—
71) Kirkkomaankatu	{ 180,00 278,00	{ 18,00 9,00	{ 4,108,50 1,633,50	{ 1,633,50 —	—	{ — 4,108,50	{ — 4,108,50
72) Kirkkotori	—	—	2,128,91	*)1,076,31	—	2,128,91	—
73) Kivenhakkaajainkatu	62,94	11,88	747,72	—	—	449,88	—
74) Kluuvikatu	211,19	14,85	3,003,93	—	{*)1,774,95 {48,60}	—	—
75) Kolmikulmatori	—	—	656,00	*)2,308,00	—	656,00	—
76) Konstantiininkatu	701,50	14,85	9,774,53	516,97	—	{*)381,00 {6,182,26}	—
77) Korkeavuorenkatu	918,56	14,85	13,309,84	—	—	8,155,00	—
78) Kotkankatu	207,00	30,00	—	—	—	—	—
79) Koulukuja	38,12	12,92	492,50	—	—	314,19	—
80) Kristianinkatu	249,69	11,88	2,684,10	—	—	1,762,14	—
81) Kristiininkatu	235,50	18,00	—	3,753,00	—	—	—
82) Kruunuhaankatu	72,42	11,88	860,94	—	—	520,31	—
83) Kruunuvuorenkatu	437,27	15,00	3,573,70	2,985,35	—	2,788,00	—
84) Kulmakatu	155,68	11,88	1,849,48	—	—	1,111,58	—
85) Käenkuja	97,00	10,00	—	970,00	—	—	—
86) Köydenpunojankatu	407,16	14,85	4,022,52	1,693,03	—	2,545,71	—
87) Laaksokatu	136,00	8,00	—	1,088,00	—	—	—
88) Laivanisäntäinkatu	139,50	14,85	—	2,071,57	—	—	—

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1903		M u i s t u t u s
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa- Paasi- tai Mukula-kiveä	Koko ala		
				Kivetettyä	Tasoitettua	
2,181,52	111,51	147,00	349,86	1,950,35	2,531,38	42) Käytävä 3,00 m.
4,413,05	—	—	—	8,201,48	4,413,05	43) " " 3,60 "
*)3,332,88	—	—	*)1,941,12	—	*)5,274,00	44) *) v.na 1903 " " 2,80 "
1,377,50	—	—	—	—	1,377,50	45) " " 3,60 "
2,940,82	—	67,76	1,461,76	67,76	4,402,58	46) " " 3,00 "
—	—	5,507,00	—	47,655,00	—	47) " " 3,60 "
1,266,04	—	—	623,96	—	1,890,00	48) " " 3,00 "
—	89,57	565,13	—	2,266,26	—	49) " " 3,00 "
—	727,44	1,251,00	—	5,412,68	—	50) " " 3,00 "
1,153,44	—	—	628,56	—	1,782,00	51) " " 3,60 "
2,067,00	—	—	—	1,173,00	2,067,00	52) " " 2,00 "
—	—	578,36	—	2,147,16	—	53) " " 3,60 "
—	549,00	—	3,424,00	7,525,00	3,424,00	54) " " 3,50 "
—	297,00	—	—	2,825,00	—	55) " " 3,00 "
—	—	85,00	—	2,485,00	—	56) " " 3,00 "
—	521,73	298,47	—	2,058,80	—	57) " " 3,00 "
—	—	—	4,812,99	—	4,812,99	58) " " 3,50 "
4,562,30	161,62	—	2,511,64	161,62	7,073,94	59) " " 3,00 "
*)1,000,17	—	—	*)666,78	—	*)1,666,95	60) *) v.na 1903 " " 3,00 "
—	812,22	4,045,08	—	12,239,51	—	61) " " 3,00 "
—	—	200,00	—	7,427,43	—	62) " " 2,00 "
1,173,50	{*)228,00 {127,50}	—	384,00	355,50	1,557,50	63) *) v.na 1903 " " 3,00 "
—	—	—	—	888,00	—	64) " " 3,00 "
—	—	—	*)3,600,00	—	*)3,600,00	65) *) istutus " " 1,50 "
—	—	—	—	1,800,00	—	66) " " 3,00 "
—	236,00	88,84	—	974,84	—	67) " " 3,00 "
—	1,230,40	321,00	—	20,994,50	—	68) *) v.na 1903 " " 3,00 "
1,660,81	{*)195,60 {425,19}	—	732,90	898,79	2,333,71	69) *) v.na 1903 " " 3,00 "
—	946,05	2,204,52	—	8,143,82	—	70) " " 3,00 "
1,633,50	—	—	—	4,108,50	1,633,50	71) " " 3,00 "
—	—	—	*)1,076,31	2,128,91	*)1,076,31	72) *) istutus " " 2,50 "
—	78,67	219,17	—	747,72	—	73) " " 3,00 "
—	762,63	417,75	—	3,003,93	—	74) *) v.na 1903 " " 3,00 "
—	—	—	*)2,308,00	656,00	*)2,308,00	75) *) istutus " " 3,00 "
—	659,07	2,933,20	135,97	10,155,53	135,97	76) *) v.na 1903 " " 4,00 "
—	784,77	4,370,07	—	13,309,84	—	77) " " 3,00 "
*)4,554,00	—	—	*)1,656,00	—	6,210,00	78) *) v.na 1903 " " 3,00 "
—	—	178,32	—	492,51	—	79) " " 2,50 "
—	47,50	874,46	—	2,684,10	—	80) " " 3,60 "
2,368,44	—	—	1,384,56	—	3,753,00	81) " " 2,50 "
—	—	340,63	—	860,94	—	82) " " 3,00 "
2,290,85	785,70	—	694,50	3,573,70	2,985,35	83) " " 2,50 "
—	45,88	692,02	—	1,849,48	—	84) " " 3,00 "
776,00	—	—	194,00	—	970,00	85) " " 2,00 "
974,74	695,31	781,50	718,29	4,022,52	1,693,03	86) " " 3,00 "
696,36	—	—	391,64	—	1,088,00	87) " " 3,00 "
1,234,57	—	—	837,00	—	2,071,57	88) " " 3,00 "

Jatkoa.

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1902		A j o t i o		
			Koko ala		Noppa- kiveä	Mukula- kiveä	Makada- miseerat- tua
			Kivetet- tyä	Tasoi- tet- tua			
89) Laivurinkatu, tukimuurin alapuolella	168,00 152,00	17,81 14,85	1,889,10	3,277,94	—	1,625,10	—
90) Laivurinkatu, tukimuurin yläpuolella	314,55	9,00	1,532,86	87,14	—	1,311,52	—
91) Laivurinrinne	53,20	19,92	1,059,74	—	—	762,53	—
92) Lapinlahdenkatu	640,00	14,85	8,053,79	1,900,00	—	{ *)98,00 4,965,54	—
93) Lapinlahdenkadun puistikko	—	—	—	{ *)2,560,00	—	—	—
94) Lapinrinne	{ 45,54 44,80	{ 15,00 9,00	—	1,086,30	—	—	—
95) Lastenkodinkatu	183,33	14,85	2,721,63	—	—	1,602,06	—
96) Lastenkodinkuja	130,49	12,00	1,565,88	—	—	939,82	—
97) Lehtokuja, Iso	490,00	15,00	—	7,350,00	—	—	—
98) " Itäinen	680,00	6,00	—	4,080,00	—	—	—
99) " Läntinen	660,00	6,00	—	3,960,00	—	—	—
100) Linja I, Kalliossa	215,00	9,00	441,72	1,493,28	—	—	—
101) " II, "	738,14	18,00	248,40	10,421,60	—	—	—
102) " III, "	856,50	17,81	—	11,816,69	—	—	—
103) " IV, "	554,35	17,81	—	8,302,03	—	—	—
104) Linnankatu	64,00	15,00	—	960,00	—	—	—
105) Ludviginkatu	92,70	14,85	1,376,60	—	—	820,34	—
106) Luotsikatu	303,10	15,00	145,60	4,298,40	—	—	—
107) Läntinen Rantakatu ynnä Laiturinhaarat	—	—	21,025,19	—	32,19	17,634,90	—
108) Läntinen Viertotie	{ 2,005,00 409,00	{ 15,00 32,00-40,00-54,00	44,239,36	—	—	1,251,50	34,822,36
109) Lönnotinkatu	187,53	18,00	—	2,245,80	—	—	—
110) Maariankatu	667,58	17,81	11,334,28	—	{ *)372,75 858,13	6,048,19	—
111) Makasiinirantakatu	{ 265,20 93,30	{ 67,05 43,20	14,672,54	4,030,56	—	11,609,10	3,063,44
112) Malmikatu	{ 222,74 120,25	{ 14,85 10,00	3,307,69	1,202,50	—	2,628,37	—
113) Malminrinne	89,50	8,91	793,43	—	—	472,85	—
114) Maneesikatu	249,23	14,85	3,590,80	—	—	2,374,06	—
115) Mauritsinkatu	279,38	14,85	3,760,10	—	—	2,528,82	—
116) Merikatu	{ 169,50 301,58	{ 10,00 14,85	271,71	4,206,75	—	—	—
117) Merimiehenkatu	580,84	11,88	6,635,80	—	—	3,480,84	746,93
118) Meritori	—	—	—	17,070,00	—	—	—
119) Motsästäjünkatu	229,72	11,88	2,729,07	—	—	1,580,04	—
120) Mikonkatu	{ 477,82 93,00	{ 14,85 11,88	7,957,97	—	2,656,95	2,370,41	—
121) Munkkisaarenkatu	{ 43,94 157,35	{ 29,69 8,91	2,513,12	193,45	—	913,07	1,431,17
122) Muukalaiskatu	82,15	11,88	974,75	—	—	564,52	—
123) Neitsytpolku	398,51	14,85	2,020,06	3,633,14	—	{ *)394,60	—
124) Nikolainkatu	652,74	17,81	10,826,97	—	—	6,839,84	—
125) Näkinkuja	149,65	18,00	—	2,789,70	—	—	—
126) Oikokatu	261,30	11,88	1,846,71	1,018,35	—	1,037,36	—

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1903		M u i s t u t u s
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa-, Paasi- tai Mukula- kiveä	Koko ala		
				Kivetettyä	Tasoi- tettua	
2,608,94	264,00	—	669,00	1,889,10	3,277,94	89) Käytävä 3,00 à 3,50 m.
{ *)970,95	146,08	75,26	{ *)240,00 87,14	1,532,86	1,298,09	90) *) v:na 1903 „ 2,00 „
—	297,21	—	—	1,059,74	—	91) „ „ 3,00 „
1,543,23	{ *)356,75 1,667,81	1,420,44	—	8,508,54	1,543,25	92) *) v:na 1903 „ 3,00 „
—	—	—	{ *)2,560,00	—	{ *)2,560,00	93) *) istutus
678,90	—	—	407,40	—	1,086,30	94) „ „ 3,00 „
—	137,49	982,68	—	2,721,63	—	95) „ „ 3,00 „
—	—	626,06	—	1,565,88	—	96) „ „ 2,40 „
7,350,00	—	—	—	—	7,350,00	97) „ „ 3,00 „
4,080,00	—	—	—	—	4,080,00	98) „ „ 3,00 „
3,960,00	—	—	—	—	3,960,00	99) „ „ 3,00 „
1,244,20	—	441,72	249,08	441,72	1,493,28	100) „ „ 3,00 „
7,064,56	129,60	118,80	3,357,04	248,40	10,421,60	101) „ „ 3,60 „
7,755,70	—	—	4,060,99	—	11,816,69	102) „ „ 3,60 „
5,211,19	—	—	3,090,84	—	8,302,03	103) „ „ 3,60 „
660,00	—	—	300,00	—	960,00	104) „ „ 3,00 „
—	242,97	313,29	—	1,376,60	—	105) „ „ 3,00 „
3,685,90	{ *)612,50 145,60	—	—	758,10	3,685,90	106) *) v:na 1903 „ 3,00 „
—	1,970,52	1,387,58	—	21,025,19	—	107) „ „ 3,00 „
—	—	8,165,50	—	44,239,36	—	108) Käytävä 2,1-2,2-2,5-3,00 „
1,647,72	—	—	598,08	—	2,245,80	109) Käytävä 3,60 „
—	1,143,38	2,911,83	—	11,334,28	—	110) *) v:na 1903 „ 3,50 „
4,030,56	—	—	—	14,672,54	4,030,56	111) „ „ 3,00 „
868,75	203,19	476,13	333,75	3,307,69	1,202,50	112) „ „ 3,00 „
—	71,64	248,94	—	793,43	—	113) „ „ 1,80 „
—	—	1,216,74	—	3,590,80	—	114) „ „ 3,00 „
—	78,99	1,152,29	—	3,760,10	—	115) „ „ 3,00 „
{ *)1,356,00 3,643,20	159,09	112,62	{ *)339,00 563,55	271,71	5,901,75	116) *) v:na 1903 „ 3,00 „
—	411,40	1,996,63	—	6,635,80	—	117) „ „ 2,40 „
17,070,00	—	—	—	—	17,070,00	118) „ „ 2,50 „
—	—	1,149,03	—	2,729,07	—	119) „ „ 2,50 „
—	2,173,92	756,69	—	7,957,97	—	120) „ „ 2,50-3,00 „
—	42,75	126,13	193,45	2,513,12	193,45	121) „ „ 1,80 „
—	—	410,23	—	974,75	—	122) „ „ 2,50 „
3,017,48	{ *)192,60 559,75	873,11	615,66	2,020,06	3,633,14	123) *) v:na 1903 „ 3,00 „
—	1,632,37	2,354,26	—	10,826,97	—	124) „ „ 3,50 „
1,752,72	—	—	1,036,98	—	2,789,70	125) „ „ 3,60 „
848,73	{ *)169,62 242,70	566,65	—	2,016,33	848,73	126) *) v:na 1903 „ 2,50 „

Jatkoa.

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1902		A j o t i e		
			Koko ala		Noppa- kiveä	Mukula- kiveä	Makada- miscerat- tua
			Kivetet- tyä	Tasoitet- tua			
174) Työmiehenkatu	145,05	14,85	2,153,99	—	—	1,355,18	—
175) Tähtitorninkatu	405,24	11,88	4,210,35	603,90	—	632,96	2,938,29
176) Ulriikankatu	—	—	3,884,77	—	—	3,140,69	—
177) Ulriikanlinnankatu	90,08	15,00	1,351,20	—	—	810,96	—
178) Unioninkatu	1,439,37	17,81	25,543,66	—	* 7,672,03	9,020,04	—
	97,98	8,91					
179) Uudenkirkonrinne	35,63	11,88	423,28	—	—	245,12	—
180) Uudenmaankatu	601,02	14,85	8,513,80	—	—	5,242,54	—
181) Vaasankatu	200,00	18,00	—	2,563,00	—	—	—
182) Vallininkatu	322,00	18,00	—	12,60	—	—	—
183) Vallininkuja	115,63	18,00	—	2,081,34	—	—	—
184) Viipurinkatu	140,00	18,00	—	2,575,00	—	—	—
185) Vilhonkatu	330,77	14,85	4,581,64	—	268,80	2,949,45	—
	73,00	8,00					
186) Vilhonvuorikatu	102,00	17,00	60,00	2,918,00	—	—	—
	145,00	15,00					
187) Vladimirinkatu	1,135,92	14,85	15,747,56	319,41	165,05	9,866,37	—
188) Vuorikatu	344,03	14,85	4,998,59	—	—	3,010,82	—
189) Vuorimiehenkatu	761,63	14,85	8,103,23	3,339,53	—	4,994,57	—
190) Vyökatu	236,66	15,00	—	3,540,45	—	—	—
191) Välikatu	25,24	11,88	299,85	—	—	176,77	—
192) Yrjönkatu	931,98	14,85	11,979,50	1,247,40	—	7,776,50	—
Summa	66,368,10	—	849,056,80	559,704,79	57,621,69	478,507,98	99,465,92

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1903		M u i s t u t u s
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa-, Paasi- tai Mukula- kiveä	Koko ala		
				Kivetettyä	Tasoitettua	
—	—	798,81	—	2,153,99	—	174) Käytävä 3,00 m.
—	236,85	402,25	603,90	4,210,35	603,90	175) " 2,50 "
—	—	744,08	—	3,884,77	—	176) " 2,50 "
—	135,00	405,24	—	1,351,20	—	177) " 3,00 "
—	1,032,45	7,819,14	—	25,543,66	—	178) " 3,50 "
—	—	178,16	—	423,28	—	179) " 2,50 "
—	804,51	2,466,75	—	8,513,80	—	180) " 3,00 "
1,809,48	—	—	753,52	—	2,563,00	181) " 3,60 "
3,312,28	—	12,60	1,976,26	12,60	5,288,54	182) " 3,60 "
1,248,93	—	—	832,41	—	2,081,34	183) " 3,60 "
1,645,40	—	—	929,60	—	2,575,00	184) " 3,60 "
—	165,95	1,197,44	—	4,581,64	—	185) " 3,00 "
2,348,60	—	60,00	569,40	60,00	2,918,00	186) " 3,00 "
—	637,77	5,078,37	319,41	15,747,56	319,41	187) " 3,00 "
—	—	1,987,77	—	4,998,59	—	188) " 3,00 "
2,101,61	374,01	2,734,65	1,237,92	8,103,23	3,339,53	189) " 3,00 "
2,120,49	*) 132,75	—	1,287,21	132,75	3,407,70	190) *) v.na 1903 " 3,00 "
—	—	123,08	—	299,85	—	191) " 2,50 "
743,40	1,062,15	3,140,85	504,00	11,979,50	1,247,40	192) " 3,00 "
358,084,79	69,724,12	157,494,53	218,266,16	862,813,64	576,350,95	

Taulu N:o 10. Suomen ja Venäjän valtiovaraston, Yliopiston, Yleisten rakennusten, Kaupungin ja yksityisten kiinteistöjen katusat Helsingin kaupungissa vuonna 1900.

K a t u	Suomen	Venäjän	Yliopis-	Yleisten	Kaupun-	Yksityis-	Koko
	valtio-	valtio-	ton	rakennus-	gin	ten kiin-	ala
	varaston	varaston		ton		teistöjen	
katusat neliometriä							
1) Abrahaminkatu	659,72	—	—	—	964,60	4,217,43	5,841,75
2) Ajotie Makasiinirantakadulle . .	—	—	—	—	881,50	—	881,50
3) Ajotie (2 kapp.) Makasiinirantak.	—	—	—	—	—	528,90	528,90
4) Albertinkatu	—	224,45	—	—	765,37	13,209,38	14,199,20
5) Aleksanterinkatu	2,139,11	—	673,37	—	872,82	14,271,65	17,956,95
6) Ankkurikatu	—	—	—	—	—	750,00	750,00
7) Annankatu	—	—	—	1,146,24	830,74	10,793,85	12,770,83
8) Antinkatu	1,197,81	—	—	1,057,42	504,56	11,683,59	14,443,38
9) Avoin paikka Simonkadun ja Venäläisen kasarmin välillä . . .	—	1,140,00	—	—	5,770,96	—	6,910,96
10) Bernhardinkatu	593,60	—	—	—	—	1,400,79	1,994,39
11) Bulevardinkatu	1,888,23	1,049,84	—	2,063,90	1,505,40	13,404,66	19,912,03
12) Erikkinkatu	—	—	—	—	593,60	13,565,49	14,159,09
13) Elisabetinkatu	2,928,10	478,29	—	—	934,50	6,406,36	10,747,25
14) Elisabetintori	—	—	—	—	12,170,50	—	12,170,50
15) Eroittajakatu	—	—	—	—	3,137,95	2,003,40	5,141,35
16) Eroittajatori	—	—	—	—	4,252,06	543,30	4,795,36
17) Esplanaadikatu Eteläinen	277,80	—	—	—	4,914,12	2,164,20	7,356,12
18) ” Pohjoinen	361,28	—	—	—	6,269,75	5,660,17	12,291,20
19) Estnäsinkatu	—	—	—	—	110,11	3,741,16	3,851,27
20) Etelälahdenkatu	—	—	—	—	1,395,00	—	1,395,00
21) Fabianinkatu	2,143,04	2,534,60	1,209,24	—	1,595,30	8,489,28	15,971,46
22) Fredrikinkatu	—	—	—	—	1,409,80	12,483,52	13,893,32
23) Fredrikintori	—	—	—	—	1,074,11	—	1,074,11
24) Hakasalmenkatu	604,73	—	—	—	—	1,752,40	2,357,13
25) Hallituskatu	1,189,28	—	1,670,17	—	—	5,711,82	8,571,27
26) Helenankatu	251,02	—	—	—	—	726,58	977,60
27) Henrikinkatu, Itäinen	—	—	—	—	4,748,80	3,805,28	8,554,08
28) ” Läntinen	—	200,26	—	—	5,936,00	4,490,22	10,626,48
29) Hernesaarenkatu	—	—	—	—	1,860,00	—	1,860,00
30) Hietalahdenkatu	734,65	—	—	—	579,43	3,287,79	4,601,87
31) Hietalahdenrantakatu Eteläinen .	—	—	—	—	7,651,39	2,250,00	9,901,39
32) ” Pohjoinen	—	—	—	—	6,582,55	1,725,00	8,307,55
33) Hietalahdentori	—	—	—	—	12,615,33	—	12,615,33
34) Huvilatie	—	—	—	—	—	1,396,29	1,396,29
35) Kaasutehtaankatu	—	—	—	—	—	1,597,72	1,597,72
36) Kaivokatu	1,821,83	—	—	—	1,187,20	2,792,12	5,801,15
37) Kampintori	—	—	—	—	907,47	1,349,17	2,256,64
38) Kampinkatu	—	—	—	—	3,437,85	—	3,437,85
39) Kanavakatu	525,00	—	—	—	2,078,00	7,993,00	10,596,00
40) Kanavanrantakatu (Katajano-	—	—	—	—	3,251,25	384,75	3,636,00
kalla)	—	—	—	—	2,866,50	571,35	3,437,85
41) Kanavatori	—	—	—	—	—	2,195,82	2,195,82
42) Kankurienkatu	—	—	—	—	7,843,88	—	8,182,08
43) Kapteeninkatu	338,20	—	—	—	1,562,80	7,253,70	12,209,22
44) Kasarmikatu	3,392,72	—	—	—	7,422,23	—	7,422,23
45) Kasarmitori	—	—	—	—	1,345,05	—	1,345,05
46) Katajanokankatu	—	—	—	—	636,00	615,77	1,251,77
47) Katajanokan pohjoinen rantakatu	—	—	—	—	285,38	689,12	974,50
48) Katrinankatu	—	—	—	—	15,950,74	—	15,950,74
49) Kauppatori ja laiturinhaarat . .	—	—	—	—	3,046,50	300,00	3,346,50
50) Kauppiaankatu	—	—	—	—	—	3,971,69	3,971,69
51) Kirkkokatu	1,523,25	955,02	619,72	1,038,80	5,089,50	—	8,108,48
52) Kirkkomaankatu	—	—	—	—	2,560,74	644,48	5,089,50
53) Kirkkotori	—	—	—	—	—	994,86	3,205,22
54) Kivenhakkaajankatu	—	—	—	—	—	—	994,86
Siirto	22,569,37	6,582,46	4,172,50	5,306,36	149,397,34	181,816,06	369,844,09

Jatkoa.

K a t u	Suomen- valho- varaston	Venäjän- valho- varaston	Yhtiöis- ton	Yhteisten rakennus- ten	Kaun- nin- gin	Yksityis- ten kiin- teistöjen	Koko ala
Siirto	22,569,37	6,582,46	4,172,50	5,306,36	149,397,34	181,816,06	369,844,09
55) Kluuvikatu	—	—	—	—	—	3,057,92	3,057,92
56) Konstantininkatu	—	—	—	—	237,88	8,767,08	9,004,96
57) Korkeavuorenkatu	393,26	—	—	1,202,04	3,909,37	8,231,30	13,735,97
58) Koulukuja	—	—	—	—	243,34	243,34	486,68
59) Kristianinkatu	—	—	—	—	—	2,626,87	2,626,87
60) Kruunuhaankatu	—	—	—	—	—	890,70	890,70
61) Kruunuvuorenkatu	—	—	—	—	6,525,23	—	6,525,23
62) Kulmakatu	—	—	—	—	—	1,819,42	1,819,42
63) Laivansäntäinkatu	—	—	—	—	—	1,692,48	1,692,48
64) Laivurinkatu, itäinen osa (Tarkk- ampujankadulta Vuorimiehenk.) läntinen osa (Pursimiehenkadulta Tehtaankadulle)	—	—	—	—	730,21	730,21	1,460,42
65) Laivurinrinne	—	—	—	—	5,079,30	738,70	5,818,00
66) Lapinlahdenkatu	—	—	—	—	—	1,159,34	1,159,34
67) Lastenkodinkatu	—	—	—	—	1,306,80	4,772,02	6,078,82
68) Lastenkodinkuja	—	—	—	—	—	2,721,63	2,721,63
69) Lehtokuja Iso	—	—	—	—	1,566,00	—	1,566,00
70) " Itäinen	—	—	—	—	7,272,38	—	7,272,38
71) " Läntinen	—	—	—	—	4,090,16	—	4,090,16
72) Ludviginkatu	—	—	—	—	3,913,86	—	3,913,86
73) Luotsikatu	—	—	—	—	—	1,373,82	1,373,82
74) Läntinen Rantakatu ynnä laiturin- haarat	—	—	—	—	3,760,50	739,50	4,500,00
75) Läntinen Satamakatu	—	—	—	—	22,461,15	1,275,00	23,736,15
76) Maarinkatu	3,172,78	—	—	—	2,715,02	—	2,715,02
77) Makasiinikatu Eteläinen	687,54	—	—	—	945,89	6,102,87	10,221,52
78) " Pohjoinen	—	280,25	—	—	1,073,38	1,639,91	3,400,83
79) Makasiinirantakatu	—	—	—	—	572,75	2,618,71	3,471,71
80) Malmikatu	—	—	—	—	10,215,12	1,575,00	11,790,12
81) Malmirinne	—	—	—	—	1,613,14	1,613,15	3,226,29
82) Maneesikatu	442,38	—	—	—	—	793,35	793,35
83) Mauritsinkatu	1,363,28	—	—	—	482,30	2,665,23	3,589,91
84) Merikatu	—	—	—	—	645,54	2,006,41	4,015,23
85) Merimiehenkatu	—	—	—	—	2,448,60	1,154,53	3,603,13
86) Meritori	—	—	—	—	504,90	5,623,64	6,128,54
87) Metsästäjäinkatu	—	—	—	—	3,314,44	—	3,314,44
88) Mikonkatu	393,26	—	—	—	—	2,684,78	2,684,78
89) Munkkisaarenkatu	—	—	—	—	1,877,26	6,016,02	8,286,54
90) Muukalaiskatu	—	—	—	—	1,057,68	2,820,92	3,878,60
91) Neitsytpolku	—	—	964,60	—	—	987,28	987,28
92) Nikolainkatu	5,070,15	—	—	—	3,421,40	1,222,44	5,608,44
93) Näkinkuja	—	—	—	—	1,365,88	5,419,65	11,855,68
94) Oikokatu	—	—	—	—	2,176,00	—	2,176,00
95) Perämiehenkatu	—	—	—	—	297,00	2,308,36	2,605,36
96) Pietarinkatu	—	—	—	—	519,40	3,144,11	3,663,51
97) Pohjoinen rantakatu	—	—	—	—	2,668,30	—	2,668,30
98) Pohjoissataman laiturinhaara	—	—	—	—	4,510,45	2,925,00	7,435,45
99) Poikkikatu Maneesia pitkin Kas- sarmi- ja Fabianinkadun välillä	1,064,85	—	—	—	5,218,48	—	5,218,48
100) Poikkikatu Rahapajan- ja Kan- navakadun välillä	—	—	—	—	—	—	1,064,85
101) Puistokatu	—	—	—	—	608,23	—	608,23
102) Punanotkonkatu	—	—	—	—	1,366,20	3,278,07	4,644,27
103) Punavuorenkatu	—	—	—	—	266,21	798,64	1,064,85
104) Pursimiehenkatu	—	—	—	—	979,44	6,301,75	7,281,19
105) Puutarhakatu	—	—	—	—	—	9,088,27	9,088,27
106) Päävahdintori ynnä Kanavan- rantakatu	763,80	—	—	—	1,245,12	1,245,12	2,490,24
Siirto	35,920,65	6,862,71	5,137,10	6,508,40	268,316,87	296,688,60	619,434,33

Jatkoa.

K a t u	Suomen	Venäjän	Yliopis-	Yleisten	Kaupun-	Yksitys-	Koko
	valho- varaston	valho- varaston	ton	rakennus- ten	gin	ten kiin- teistöjen	ala
katuosat neliometriä							
Siirto	35,920,65	6,862,71	5,137,10	6,508,40	268,316,87	296,688,60	619,434,33
107) Raatimiehenkatu	—	—	—	—	909,19	853,81	1,763,00
108) Rahapajankatu	—	—	—	—	771,31	771,32	1,542,63
109) Rahapajanrantakatu	586,50	—	—	—	846,00	846,00	2,278,50
110) Rantakatu	—	—	—	—	1,507,36	—	1,507,36
111) Ratakatu	727,16	—	—	—	—	4,645,58	5,372,74
112) Rauhakatu	2,186,45	343,69	—	—	—	4,874,46	7,401,60
113) Rautatietori	1,425,00	—	—	—	25,760,46	—	27,185,46
114) Rikhardinkatu	—	—	—	—	359,94	962,31	1,322,25
115) Ritarihuoneentori	2,221,38	—	—	—	—	—	2,221,38
116) Ritarikatu	1,130,39	—	—	—	—	1,004,13	2,164,52
117) Roobertinkatu Iso	—	—	—	—	—	7,934,85	7,904,85
118) ” Pieni	—	—	—	—	—	2,961,84	2,961,84
119) Ruoholahdenkatu	—	—	—	—	539,51	6,913,57	7,453,08
120) Ruoholahdenrantakatu	—	—	—	—	9,018,93	2,233,12	11,252,05
121) Satamakatu Itäinen	—	—	—	—	—	2,304,00	2,304,00
122) ” Läntinen	—	—	—	—	2,040,00	2,280,00	4,320,00
123) Saunakatu	—	—	—	—	7,406,20	3,037,30	10,443,50
124) Senaatintori	—	—	—	—	9,202,86	—	9,202,86
125) Sepänkatu	—	—	—	—	2,380,00	2,380,10	4,760,10
126) Sibyllankatu	—	—	—	—	1,494,00	—	1,494,00
127) Siltasaarenkatu	—	—	—	—	4,256,00	1,056,00	5,312,00
128) Siltasaarentori	—	—	—	—	10,856,00	—	10,856,00
129) Siltatie	—	—	—	—	—	719,30	719,30
130) Siltavuorenkatu	—	—	—	—	1,134,75	1,212,50	2,347,25
131) Siltavuorenrantakatu	—	937,50	—	—	7,021,48	432,90	8,391,88
132) Simonkatu	—	—	—	—	1,736,28	1,760,01	3,496,29
133) Sipulisaarenkatu	—	—	—	—	2,980,00	—	2,980,00
134) Sofiankatu	—	—	—	—	—	976,88	976,88
135) Sörnäisten Rantatie	—	—	—	—	28,440,00	—	28,440,00
136) Tarkkampusjankatu	—	—	—	—	—	5,193,36	5,193,36
137) Tehtaankatu Iso	—	551,80	2,803,50	—	15,611,60	1,713,09	20,679,99
138) ” Pieni	667,80	—	—	—	2,382,19	—	3,049,99
139) Tokankatu Itäinen	—	—	—	—	779,51	2,703,30	3,482,81
140) ” Läntinen	—	—	—	—	1,590,53	1,792,02	3,382,55
141) Työmiehenkatu	—	—	—	—	—	1,934,96	1,934,96
142) Tähtitornikatku	546,72	—	—	—	1,341,40	1,412,92	3,301,04
143) Ulriikankatu ynnä viereiset avoi- met paikat	—	390,00	853,30	—	2,122,07	519,40	3,884,77
144) Ulriikanlinnankatu	—	—	—	—	267,45	802,34	1,069,79
145) Unioninkatu	3,084,74	2,885,47	2,352,27	934,50	4,133,34	12,039,19	25,429,51
146) Uudenkirkonrinne	—	—	—	—	—	423,12	423,12
147) Uudenmaankatu	—	—	—	—	378,42	8,515,91	8,894,33
148) Vilhonkatu	—	585,59	—	—	964,60	3,473,67	5,028,96
149) Vilhonvuorikatku	—	—	—	—	3,387,00	—	3,387,00
150) Vladimirinkatu	836,08	—	—	—	—	15,247,33	16,083,41
151) Vuorikatku	133,56	336,20	—	—	—	4,735,50	5,205,26
152) Vuorimiehenkatu	—	—	2,077,60	—	1,632,40	6,172,45	9,882,45
153) Välikatu	—	—	—	—	—	299,71	299,71
154) Yrjönkatu	315,05	—	—	881,20	816,20	9,661,26	11,673,71
<i>Istutuksia:</i>							
155) Henrikinesplanaadi	—	—	—	—	8,713,63	—	8,713,63
156) Kappellesplanaadi	—	—	—	—	4,812,99	—	4,812,99
157) Kolmikulma	—	—	—	—	1,939,30	—	1,939,30
158) Lapinlahdenkadun puistikko	—	—	—	—	2,313,94	—	2,313,94
159) Runeberginesplanaadi	—	—	—	—	12,402,71	—	12,402,71
160) Teatteriesplanaadi	—	—	—	—	10,181,33	—	10,181,33
Summa	49,781,48	12,892,96	13,223,77	8,324,10	462,747,75	423,493,21	970,463,27

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 11. Helsingin kaupungin puhtaanapitopiirit vuonna 1903.

Piirin numero	Yleisiä paikkoja, katuja, laitureja ja teitä y. m.	Ala m ²
I	Rautatien tontti, Läntinen ja Itäinen Henrikinkatu, Eroittaja, Kolmikulma, Esplanadi-, Mikon- ja Fabianinkadut	77,034
II	Pohjoinen Rantakatu, Kanavatori, Huutokauppakamaria ympäröivät katuosat, Katajanokan L. Rantakatu, Päävahdintori, Katajanokansilta, Rahapajanrantakatu, Kanavakatu, Kruunuvuorenkatu, Rahapajankatu, L. Satamakatu, Läntinen rantakatu ja laiturinhaarat, Tullihuoneentonttia ympäröivät katuosat, Pakkahuoneenpiha, Kasarmitori, Makasiinirantakatu, Saunatie, osia Puisto- ja Merikaduista, Tähtitorninkatu ja tiet Tähtitorninvuorilla, Kaivopuiston Iso ja Läntinen lehtokuja sekä kolmasosa Kauppatoria	101,670
III & IV	Koulutoria ympäröivät katuosat, osia Rata-, Fredrikin-, Sepän-, Laivurin-, Tokan-, Munkkisaaren-, Vuorimiehen-, Tehtaan- ja Kapteeninkaduista sekä Uudenkirkonrinteestä ja Neitsytpolusta, Turun kasarmin pohjoispuolella olevat katuosat, osa Kampinkatua ja tiet harjoituspaikalle, Narinkka, osa Kansakoulukatua, Kampintori, osia Lapinlahdenkatua ja Lapinlahden puistikkoa sekä Ruoholahdenkatua, käytävät vanhalla Kirkkomaalla, Kirkkotori, Hietalahdentori, Ruoholahden- ja Hietalahdenrantakadut, Tokantoria ympäröivät katuosat sekä kolmasosa Kauppatoria	92,740
V	Siltasaarenkatu ja Pitkä silta, Siltavuorenrantakatu, osia Oiko-, Unionin- ja Puutarhakaduista, Kaisaniemi, Elisabetintori, Pohjoinen Rantakatu ja T-muotoinen laiturinhaara, Senaatintori, Suomen pankin luona olevia istutuksia ympäröivät katuosat, osa Nikolainkatua sekä kolmasosa kauppatoria . . .	61,691

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 13. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, niiden ala, laskettu myyntiarvo sekä keskimääräinen yksikköhinta vuosina 1899—1903.

30*

	K a u p u n g i n o s a								Summa
	1:nen	4:s	6:s	7:s	8:s	10:s	11:s	12:s	
Vuonna 1903:									
Tontteja	1	1	—	50	9	18	3	48	130
Ala m ² :									
Asuntotontit	1,547	2,970	—	45,716	13,952	23,457	4,224	61,419	153,285
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	15,470	83,160	—	899,434	244,568	434,690	53,302	790,196	2,520,820
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	10	28	—	19 67	17 53	18 53	12 62	12 87	16 45
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vuonna 1902:									
Tontteja	2	1	—	68	18	18	4	34	145
Ala m ² :									
Asuntotontit	2,549	2,970	—	57,950	19,440	23,457	6,056	38,766	151,188
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	10,836	10,836
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	35,510	83,160	—	1,131,135	379,467	434,690	99,102	515,851	2,678,915
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	91,639	91,639
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	13 93	28	—	19 35	19 52	18 53	16 36	13 31	17 72
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	8 46	8 46
Vuonna 1901:									
Tontteja	2	1	—	48	27	20	2	11	111
Ala m ² :									
Asuntotontit	2,549	2,970	—	63,851	28,431	25,515	3,728	15,506	142,550
Tehdastontit	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080

Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	35,510	83,160	—	1,010,998	508,450	453,404	32,250	180,637	2,304,409
Tehdastontit	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	13 93	28	—	15 76	17 89	17 77	8 65	11 65	16 17
Tehdastontit	—	—	—	—	—	6	—	—	6
Vuonna 1900:									
Tontteja	3	1	—	53	29	20	—	—	106
Ala m ² :									
Asuntotontit	3,611	2,970	—	74,278	32,371	25,515	—	—	138,745
Tehdastontit	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	58,874	83,160	—	1,234,107	519,250	529,884	—	—	2,425,275
Tehdastontit	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	16 30	28	—	16 61	16 04	20 77	—	—	17 48
Tehdastontit	—	—	—	—	—	6	—	—	6
Vuonna 1899:									
Tontteja	3	1	3	68	34	21	1	—	131
Ala m ² :									
Asuntotontit	3,611	2,970	2,980	97,702	36,999	37,105	2,087	—	183,454
Tehdastontit	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	58,874	83,160	48,198	1,787,531	686,870	696,276	33,392	—	3,394,301
Tehdastontit	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	16 30	28	16 24	18 30	18 56	18 76	16	—	18 50
Tehdastontit	—	—	—	—	—	6	—	—	6

Lähde: Tiedot kokoonpantu Rahatoimikonttorin kaupungin tilinpäätöstä koskevista kertomuksista.

31*

Taulu N:o 14. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, niiden ala ja laskettu myyntiarvo vuonna 1903.

Korteli N:o	Tontti N:o	K a d u n n i m i	Ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas-	Smk	7mk	Smk	7mk
24	5	Kulmakatu	1,547	—	10	—	15,470	—
166	13	Ruoholahdenkatu	2,970	—	28	—	83,160	—
110	2 a	Annankatu	1,060	—	50	—	53,000	—
"	8	Ratakatu	1,090	—	40	—	43,600	—
"	10	"	1,090	—	40	—	43,600	—
"	12	"	1,124	—	40	—	44,960	—
126	15	Tehtaankatu	2,145	—	20	—	42,900	—
"	17	"	2,156	—	20	—	43,120	—
"	16	Vuorimiehenkatu	1,798	—	15	—	26,950	—
127	5	Tehtaankatu	1,718	—	25	—	42,950	—
"	7	"	1,718	—	32	—	54,976	—
128	14	"	1,650	—	25	—	41,250	—
"	16	"	1,691	—	12	—	20,292	—
"	18	"	1,801	—	12	—	21,612	—
"	20	"	1,911	—	12	—	22,932	—
"	22	"	1,870	—	20	—	37,400	—
185	23	Pietarinkatu	540	—	21	—	11,340	—
"	14	Huvilakatu	540	—	15	—	8,100	—
"	16	"	540	—	15	—	8,100	—
"	18	"	540	—	14	—	7,560	—
"	20	"	540	—	14	—	7,560	—
"	22	"	540	—	12	—	6,480	—
"	24	"	540	—	12	—	6,480	—
"	13	Laivurinkatu	540	—	15	—	8,100	—
"	15	"	540	—	15	—	8,100	—
"	17	"	540	—	14	—	7,560	—
"	19	"	540	—	14	—	7,560	—
"	21	"	540	—	14	—	7,560	—
"	23	"	540	—	14	—	7,560	—
"	25	"	615	—	16	—	9,840	—
180	11	Huvilakatu	694	—	15	—	10,410	—
"	13	"	694	—	15	—	10,410	—
"	15	"	694	—	15	—	10,410	—
182	1	"	629	—	15	—	9,435	—
"	3	"	629	—	15	—	9,435	—
"	5	"	629	—	15	—	9,435	—
"	7	"	629	—	15	—	9,435	—
"	9	"	629	—	15	—	9,435	—
"	11	"	629	—	15	—	9,435	—
"	20	Pietarinkatu	618	—	21	—	12,978	—
183	2	Huvilakatu	502	—	15	—	7,530	—
"	4	"	502	—	15	—	7,530	—
"	6	"	502	—	15	—	7,530	—
"	8	"	502	—	15	—	7,530	—
"	10	"	502	—	15	—	7,530	—
"	12	"	502	—	15	—	7,530	—
"	16	Merikatu	592	—	20	—	11,840	—
"	18	"	591	—	18	—	10,638	—
"	20	"	589	—	23	—	13,547	—
"	22	Pietarinkatu	496	—	21	—	10,416	—
"	24	"	493	—	21	—	10,353	—
"	1—11	Laivurinkatu	3,012	—	15	—	45,180	—
189	4	Läntinen Satamakatu	1,836	—	18	—	33,048	—
Siirto			52,069	—	—	—	1,031,112	—

Jatkoa.

Korttelin N:o	Tontin N:o	Kadun nimi	Ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas-	Smc.	7m.	Smc.	7m.
		Siirto	52,069	—	—	—	1,031,112	—
147	11	Läntinen Satamakatu	1,248	—	20	—	24,960	—
149	12	Luotsikatu	1,142	—	20	—	22,840	—
"	14	"	1,142	—	20	—	22,840	—
"	16	"	1,142	—	20	—	22,840	—
161	8	Kauppiaankatu	1,106	—	20	—	22,120	—
"	10	"	1,106	—	20	—	22,120	—
138	10—12	Katajanokan Pohjoinen Rantakatu	936	—	10	—	9,390	—
187	8—22	Kanavakatu	4,294	—	15	—	64,410	—
297	3	Pitkäsillanrantakatu	1,488	—	25	—	37,200	—
"	5	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2	Siltasaarenkatu	1,650	—	30	—	49,500	—
"	4	"	915	—	14	—	12,810	—
"	2	Sirkuskatu	800	—	30	—	24,000	—
"	4	"	2,976	—	20	—	59,520	—
"	6	"	1,530	—	20	—	30,600	—
298	13	Pitkäsillanrantakatu	727	—	16	—	11,632	—
"	15	"	821	—	15	—	12,315	—
"	6	Saariniemenkatu	1,530	—	15	—	22,950	—
"	12	Säästöpankinrantakatu	1,400	—	16	—	22,400	—
299	3	Sirkuskatu	1,440	—	15	—	21,600	—
"	5	"	1,185	—	12	—	14,220	—
"	7	"	1,518	—	16	—	24,288	—
"	6	Säästöpankinrantakatu	1,020	—	15	—	15,300	—
317	37	3:s linja Kallio	1,213	—	10	—	12,130	—
321	11	Alppikatu	1,331	—	12	—	15,972	—
322	32	Helsinginkatu	1,680	—	15	—	25,200	—
351	3	Josafatinkatu	980	—	14	—	13,720	—
"	3	Itäinen Brahenkatu	1,695	—	14	—	23,730	—
"	28	Waasankatu	1,015	—	14	—	14,210	—
355	5	Josafatinkatu	1,978	—	16	—	17,248	—
"	7	"	1,050	—	16	—	16,800	—
"	4	Läntinen Brahenkatu	1,904	—	16	—	26,656	—
"	30	Waasankatu	1,078	—	16	—	17,248	—
"	8	Kristiinankatu	1,017	—	12	—	12,204	—
363	35	Waasankatu	1,295	—	14	—	18,130	—
"	2	Porvoonkatu	1,671	—	15	—	25,065	—
"	4	"	1,805	—	14	—	25,270	—
364	10	Läntinen Brahenkatu	1,216	—	14	—	17,024	—
"	12	"	1,172	—	14	—	16,408	—
"	14	"	1,295	—	14	—	18,130	—
"	37	Waasankatu	1,254	—	16	—	20,064	—
"	39	"	1,237	—	15	—	18,555	—
365	41	"	1,872	—	13	—	24,336	—
356	10	Kristiinankatu	1,712	—	12	—	20,544	—
362	11	Porvoonkatu	1,397	—	12	—	16,764	—
"	38	Fredriksberginkatu	1,378	—	11	—	15,158	—
"	40	"	1,222	—	12	—	14,664	—
"	13	Itäinen Brahenkatu	1,156	—	11	—	12,716	—
376	52	Fredriksberginkatu	1,188	—	10	—	11,880	—
"	4	Kajaaninkatu	1,188	—	12	—	14,256	—
		Siirto	123,741	—	—	—	2,161,404	—

Jatkoa.

Korttelin N:o	Tontin N:o	K a d u n n i m i	Ala m ²		Yksikkö- hinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas-	Smk.	7m ²	Smk.	7m ²
		Siirto	123,741	—	—	—	2,161,404	—
376	23	Porvoonkatu	1,188	—	12	—	14,256	—
361	20	Fredriksberginkatu	1,042	—	14	—	14,588	—
"	22	"	1,259	—	11	—	13,849	—
"	24	"	1,313	—	12	—	15,756	—
"	26	"	1,425	—	13	—	18,525	—
"	28	"	1,618	—	15	—	24,270	—
376	52	"	1,188	—	13	—	15,444	—
"	54	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	56	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	58	"	1,188	—	13	—	15,444	—
"	4	Kajaaninkatu	1,188	—	11	—	13,068	—
"	7	Kotkankatu	1,188	—	12	—	14,256	—
"	23	Porvoonkatu	1,188	—	13	—	15,444	—
"	25	"	1,386	—	11	—	15,246	—
"	27	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	29	"	1,188	—	14	—	16,632	—
377	18	"	1,276	—	12	—	15,312	—
"	20	"	1,290	—	11	—	14,190	—
"	22	"	1,550	—	13	—	20,150	—
"	19	Loviisankatu	1,237	—	14	—	17,318	—
378	60	Fredriksberginkatu	999	—	12	—	11,988	—
"	31	Porvoonkatu	999	—	12	—	11,988	—
379	24	"	838	—	12	—	10,056	—
"	21	Loviisankatu	838	—	12	—	10,056	—
		Summa	153,285	—	—	—	2,520,820	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 15. Huonekuntain luku ja suuruus Helsingissä vuonna 1900 sekä vuosina 1890, 1880 ja 1870.

A l u e	H u o n e k u n t i a , j o i h i n k u u l u u													Summa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 ja useampia	
	h e n k i ä													
1. Kaupunginaseman alue	5,203	2,492	2,299	1,996	1,658	1,197	869	566	329	237	112	59	124	17,141
1. Kaupunkiin yhdistetty alue kaupunginaseman ulkopuolella.	2,097	931	864	779	600	455	292	196	93	48	19	8	20	6,402
3. Satamat	—	2	4	3	3	1	3	2	2	1	—	2	7	30
Summa kaupungin rajoissa	7,300	3,425	3,167	2,778	2,261	1,653	1,164	764	424	286	131	69	151	23,573
4. Kaupungin omistama maa kaupungin rajojen ulkopuolella	349	235	195	178	151	122	65	46	24	8	1	4	2	1,380
5. Sörnäisten vankila-alue.	—	5	4	4	4	5	6	1	3	1	1	—	—	34
Summaa kaupungin rajojen ulkopuolella	349	240	199	182	155	127	71	47	27	9	2	4	2	1,414
Summa koko kaupungissa vuonna 1900	7,649	3,665	3,366	2,960	2,416	1,780	1,235	811	451	295	133	73	153	24,987
” ” ” 1890	1,511	2,209	2,210	2,166	1,759	1,404	1,024	583	362	244	157	93	171	13,893
” ” ” 1880	1,074	1,636	1,677	1,429	1,063	772	513	340	208	138	86	63	151	9,150
” ” ” 1870	1,152	1,426	1,337	1,108	773	499	331	202	139	93	62	55	123	7,300

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 16. Asuntoväestöryhmiä Helsingissä vuonna 1900.

Kaupunginosa	Asuntoväestöryhmiä, joihin kuuluu:															Keskimäärin henkilöitä asuttua huonetta kohti
	1 henki	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä	6 henkeä	7 henkeä	8 henkeä	9 henkeä	10 henkeä	11 henkeä	12 henkeä	13 henkeä	14 henkeä	15 ja useampia henkiä	
Ensimmäinen kaupunginosa	153	239	270	272	219	160	120	91	44	39	19	18	9	6	25	1,5
Toinen ”	86	132	139	159	154	132	107	77	52	51	10	9	7	10	30	1,5
Kolmas ”	66	122	157	147	134	108	96	55	30	29	8	10	4	4	16	1,5
Neljäs ”	188	433	497	484	479	383	295	201	114	90	43	23	20	10	20	2,1
Viides ”	98	210	245	252	210	151	115	89	50	42	22	12	5	3	12	1,9
Kuudes ”	81	250	298	300	255	197	175	85	68	42	25	7	8	1	10	3,0
Seitsemäs ”	85	157	202	181	172	133	91	67	56	33	25	8	10	4	24	1,9
Kahdeksas ”	12	17	21	29	20	14	15	12	10	4	3	2	1	1	7	1,7
Yhdeksäs ”	25	38	38	41	23	17	16	16	4	5	4	2	—	—	3	1,2
Kymmenes ”	14	38	59	52	51	51	36	27	15	12	4	6	1	2	3	2,5
Summa kaupunginaseman piirissä	808	1,636	1,926	1,917	1,717	1,346	1,066	720	443	347	163	97	65	41	150	1,8
Kallio	54	186	284	315	284	237	152	125	51	31	15	7	2	3	10	3,8
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	9	11	19	21	16	10	7	5	2	5	—	1	1	3	2	1,6

Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	11	21	27	25	28	25	27	12	6	10	4	3	3	—	4	3,2
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	22	120	130	155	148	102	60	43	33	12	6	5	2	1	—	3,7
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Lant. Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	23	50	60	82	73	55	27	32	25	5	6	—	2	2	7	2,8
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	33	73	100	98	78	66	49	26	11	8	8	3	2	—	11	3,0
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	12	30	34	36	26	16	19	5	3	5	1	2	—	—	3	2,7
Fredriksbergin asema ynnä alue	2	9	13	8	5	15	6	7	1	1	—	—	—	1	—	2,2
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	10	8	17	10	11	13	7	7	1	—	—	—	—	—	—	2,4
Saaret	21	18	26	17	11	4	7	10	—	1	1	1	—	—	—	2,4
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella	197	526	710	767	680	543	361	272	133	78	41	22	12	10	37	3,1
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	61	143	155	165	133	121	68	37	30	15	4	1	1	1	1	3,3
Gumtähden säteri	—	3	3	3	4	4	1	2	—	—	—	—	—	—	2	2,5
Kotthyn talo	—	1	1	1	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1,1
Meilansin talo ynnä huvila-alue	5	15	7	11	7	8	5	3	—	—	—	—	—	—	1	1,7
Greijuksen talo	2	9	11	6	11	4	5	3	3	—	1	—	—	—	—	2,6
Summa kaupungin omistamalla maalla	68	171	177	186	157	137	80	45	34	15	5	1	1	1	4	3,1
Sörnäisten vankila-alue	—	5	4	4	4	5	6	1	3	1	1	—	—	—	4	1,5
Summa summarum	1,073	2,338	2,817	2,874	2,558	2,031	1,513	1,038	613	441	210	120	78	52	195	2,1

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 17. Taloja Helsingissä sekä niiden rakennusolot vuonna 1902.

Kaupunginosa	Taloja	Taloja, joissa rakennukset ovat etupäässä				Taloja, joissa asuu			Talonpihoja				Taloja, joissa on				Taloja, joissa on			Taloja, joissa on			Taloja, joissa on viemärijohto		
		kiivostä	puusta	kivestä ja puusta	rakennettävina	varakkaampia ¹⁾	väliavarais ²⁾	Asunottomia (tehdas- tomteja)	asfalttisia ³⁾	kivetettyjä ⁴⁾	kivettämättömiä ⁵⁾	osaksi viijeltäviä	lattiinkuoppa	tyynyvejiä	laattikoja	vesikiosetti	vaja maalaishevosille talli ja navetta	vesijohto	kaivo	vesi kuljetettavana	lokaviemäriin	ojan	ihmän viemärijohtoa		
I	158	67	34	56	1	157	—	1	26	108	24	33	102	44	8	4	72	—	157	—	1	157	—	1	
II	106	48	11	46	1	105	—	1	37	54	15	19	50	48	6	2	49	—	106	—	—	104	—	2	
III	99	56	25	18	—	94	5	—	30	56	13	6	47	47	4	1	30	—	99	—	—	99	—	—	
IV	256	33	107	109	7	173	76	7	38	96	122	51	182	53	21	—	136	—	256	—	—	253	2	1	
V	283	29	37	17	—	65	17	1	23	34	26	9	42	38	3	—	25	—	83	—	—	83	—	—	
VI	107	10	65	31	1	80	25	2	16	32	59	4	75	25	7	—	44	—	107	—	—	107	—	—	
VII	102	19	46	37	—	94	4	4	16	39	47	24	60	35	5	2	37	—	102	—	—	102	—	—	
VIII	17	17	—	—	—	17	—	—	7	6	4	—	5	8	2	2	5	—	17	—	—	17	—	—	
IX	34	3	28	3	—	34	—	—	5	—	29	29	22	8	4	—	13	—	34	—	—	34	—	—	
X	55	3	25	25	2	13	30	12	4	1	50	11	16	27	11	1	22	—	43	4	8	48	7	—	
XI	111	6	52	50	3	24	83	4	—	5	106	16	69	31	10	1	55	—	105	1	5	103	7	1	
XII	43	38	5	—	—	1	42	—	—	—	43	19	24	2	17	—	24	2	7	2	34	2	38	3	
Vallgård . . .	7	—	3	2	1	1	6	—	—	—	7	1	6	1	—	—	6	1	7	—	—	2	5	—	
Töölö	124	—	96	28	—	23	92	9	—	2	22	42	52	35	37	—	74	2	25	—	99	67	44	13	
Summa	1,302	330	534	422	16	881	380	41	202	433	667	264	752	402	135	13	592	5	1,148	7	147	1,178	103	21	

1) Taloja, joissa asuu yksinomaan tai enimmäkseen varakkaampia.

2) " " " " " " työväestöä.

3) Kokonaan tai suurimmaksi osaksi asfaltista.

4) " " " " kivetetty.

5) " " " " kivettämätön.

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 18. Rakennustoiminta Helsingissä vuosina 1893—1903.

Vuosi	Uudisrakennustöitä, joiden omistaja on				Tulisijalla varustettuja huoneita uudisrakennuksissa, joiden omistaja on				Revitytjätulisijalla varustettuja huoneita	Summa itsiä tulisijalle varustettuja huoneita	Niiden uudisrakennustöiden laskettu arvo (milj. markkaa), joiden omistaja on			
	Yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa	Yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa			Yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa
		asunto-	työväen-asunto-			asunto-	työväen-asunto-					asunto-	työväen-asunto-	
1903	32	38	5	75	1,178	1,390	192	2,760	200	2,560	5,2	7,8	0,9	13,9
1902	36	18	16	70	914	756	600	2,270	200	2,070	7,4	2,4	1,6	11,4
1901	46	7	10	63	—	—	—	1,674	170	1,504	—	—	—	9,9
1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,500	—	—	—	10,3
1899	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,673	—	—	—	12,9
1898	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,005	—	—	—	12,1
1897	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,900	—	—	—	9,7
1896	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,568	—	—	—	7,0
1895	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	3,5
1894	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	2,0
1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,700	—	—	—	4,0

Muist.: Huoneiden keskimääräinen lisäys Helsingissä kymmenvuotiskautena 1891—1900 oli 1,506. Todellisesta väenlaskusta saatujen tuloksien nojalla oli Helsingissä keskimääräinen huoneiden lisäys vuodessa kymmenvuotiskautena 1891—1900 1,738. Todellisuudessa näyttää huoneiden lisäys siis olleen jonkun verran suurempi kuin kaupunginarkkitehdin ilmoittama, riippuen siitä että todellisuudessa on tehty enemmän huoneita kuin niitä on rakennuspiirustuksissa. — Uudisrakennusten jakaumisesta asunto-osakeyhtiöihin ja työväenasunto-osakeyhtiöihin on huomautettava, että usein on vaikea ratkaista, mihin ryhmään uudisrakennus on luettava. Sellaisissa epävarmoissa tapauksissa on yhtiön virallinen nimitys ollut ratkaiseva.

Lähde: Kaupunginarkkitehdin antamia tietoja.

Taulu N:o 19. Uudisrakennuksia Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, vuonna 1903.

Kaupunginosa	Uudisrakennustöitä				
	päättettyjä	valmistumattomia	Summa	% koko luvusta	
				vuonna 1903	vuonna 1902
Ensimmäinen kaupunginosa	2	5	7	9,3	5,7
Toinen ”	1	3	4	5,3	1,4
Kolmas ”	—	5	5	6,8	4,3
Neljäs ”	5	3	8	10,6	12,9
Viides ”	3	1	4	5,3	1,4
Kuudes ”	2	1	3	4,0	4,3
Seitsemäs ”	10	4	14	18,6	21,4
Kahdeksas ”	8	6	14	18,6	14,3
Yhdeksäs ”	—	—	—	—	—
Kymmenes ”	1	1	2	2,7	8,6
Yhdestoista ”	6	—	6	8,1	21,4
Kahdestoista ”	5	2	7	9,3	2,9
Töölö	—	1	1	1,4	1,4
Summa	43	32	75	100,0	100,0

Lähde: Tiedot kokoonpantu kaupunginarkkitehdin ilmoitusten nojalla.

Taulu N:o 20. Rakennettuja kiinteistöjä ja rakennuksia Helsingissä vuonna 1900.

A l u e	Rakennettuja kiinteistöjä, jotka omistaa										Summa rakennettuja kiinteistöjä	Summa rakennuksia
	Suomen valtiotavasto	Venäjän kruunun	Helsingin kunta ja seurakunnat	Yhdyskunta ja yhtiöt	Yksityiset							
					Kauppiaita	Tehaitiloita ja käsityöläisiä	Muita elinkeinonharjoittajia	Merenkulkijoita	Virka- ja palvelusmiehiä	Muita		
Ensimmäinen kaupunginosa	16	2	12	13	16	8	15	4	36	41	163	551
Toinen ”	13	4	1	26	13	8	5	1	11	23	105	434
Kolmas ”	5	1	9	19	13	6	—	1	16	36	106	315
Neljäs ”	4	4	9	45	24	26	35	1	33	80	261	948
Viides ”	2	—	2	18	6	15	14	3	20	52	132	509
Kuudes ”	—	—	1	16	9	9	13	1	14	45	108	394
Seitsemäs ”	6	—	5	11	7	5	7	3	15	48	107	374
Kahdeksas ”	3	2	—	4	1	—	—	—	2	—	12	50
Yhdeksäs ”	1	1	2	1	4	1	7	—	8	11	38	117
Kymmenes ”	—	—	—	10	1	3	1	—	8	14	37	178
Summa kaupunginaseman piirissä	50	14	41	163	94	81	97	16	163	350	1,069	3,870
Kallio	1	—	2	13	13	11	8	2	9	29	88	253
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	2	—	4	3	—	1	—	—	5	5	20	53
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	2	—	1	7	3	2	3	—	—	4	22	94
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	1	—	—	4	11	6	12	—	2	20	56	246
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	2	2	10	12	3	3	1	—	2	22	57	218
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	1	1	4	10	7	16	1	10	17	67	296
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	—	2	2	—	—	3	—	—	8	15	124
Fredriksbergin asema ynnä alue	4	—	1	—	1	—	—	1	—	1	8	67
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	1	3	3	—	2	—	—	1	10	104
Saaret	4	—	—	6	12	4	1	1	3	18	49	203
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella	16	3	22	54	56	34	46	5	31	125	392	1,658
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki I -II sekä Toukola	—	—	—	8	21	33	8	—	—	46	116	434
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	39
Kottbyn talo	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	17
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	—	—	2	8	2	4	—	6	10	32	132
Greijuksen talo	—	—	2	—	1	2	3	—	—	8	16	91
Summa kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	—	—	2	10	31	37	15	—	6	66	167	713
Sörnäisten vankila-alue	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	22
Summa summarum	67	17	65	227	181	152	158	21	200	541	1,629	6,263

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 21. Rakennuksia Helsingissä

A l u e	L ä m m i t y s -							
	K i v e s t ä t a i							
	1-kerr. rakennuksia		2-kerr. rakennuksia		3-kerr. rakennuksia		4-kerr. rakennuksia	
Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	
Ensimmäinen kaupunginosa	30	112	67	1,143	51	1,922	29	1,961
Toinen "	32	160	49	634	44	1,352	26	1,689
Kolmas "	17	99	29	508	31	1,073	15	793
Neljäs "	41	221	57	711	45	1,331	33	2,021
Viides "	23	92	24	307	26	707	30	1,905
Kuudes "	20	70	9	118	8	239	6	402
Seitsemäs "	24	78	27	365	12	395	7	725
Kahdeksas "	11	47	6	66	6	334	3	334
Yhdeksäs "	2	5	3	48	2	39	—	—
Kymmenes "	6	47	14	196	—	—	2	161
Summa kaupunginaseman piirissä	206	931	285	4,096	225	7,442	151	9,991
Kallio	7	55	3	88	3	131	—	—
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	2	3	2	85	—	—	—	—
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuol. oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	3	4	1	7	1	7	—	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	6	30	2	10	5	95	—	—
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	15	52	2	164	1	6	—	—
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	8	29	5	110	—	—	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	8	37	4	44	1	27	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	1	8	—	—	2	131	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	11	57	2	50	—	—	—	—
Saaret	4	14	3	37	—	—	—	—
S:ma kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaup. aseman ulkop.	65	289	24	595	13	397	—	—
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	11	43	1	12	—	—	—	—
Gumtähden säteri	1	3	3	36	—	—	—	—
Kotthyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	3	4	—	—	—	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—	—	—	—
S:ma kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkop.	15	50	4	48	—	—	—	—
Sörnäisten vankila-alue	1	6	3	34	1	424	—	—
Summa summaram	287	1,276	316	4,773	239	8,263	151	9,991

1) 2-kerroksisia rakennuksia, alikerta kivistä tai tiilistä, yläkerta puusta.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

vuonna 1900, jaettuina rakennusaineen mukaan.

koneisia rakennuksia														L ä m m i t y s - koneettomia rakennuksia		
tiilistä				Kivistä tai tiilistä ja puusta 1)		P u u s t a				Rakennusten päätar-koitus						
5-tai useamman kerr. rakennuksia		Summa				1-kerr. rakennuksia		2-kerr. rakennuksia		3-kerr. rakennuksia		Summa				
Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennus- asunraken- nuksia	Muita raken- nuksia	Varsinaisia rakennus- nuksia
9	723	186	5,861	12	186	177	1,219	8	128	—	—	185	1,347	327	56	168
15	1,998	166	5,833	14	262	114	793	7	61	—	—	121	854	240	61	133
17	1,666	109	4,139	6	116	58	360	39	512	—	—	97	872	187	25	103
7	793	183	5,077	34	574	438	4,099	8	123	—	—	446	4,222	609	54	235
3	391	106	3,402	25	522	203	1,224	7	74	—	—	210	1,298	316	25	168
1	96	44	925	47	997	173	1,514	1	10	—	—	174	1,524	248	17	129
4	489	74	2,052	35	704	148	1,395	2	24	—	—	150	1,419	216	43	115
1	81	27	912	—	—	2	12	—	—	—	—	2	12	12	17	21
—	—	7	92	8	125	30	178	32	595	—	—	62	773	68	9	40
—	—	22	404	11	239	37	266	16	215	2	45	55	526	57	31	90
57	6,237	924	28,697	192	3,725	1,380	11,060	120	1,742	2	45	1,502	12,847	2,280	338	1,252
—	—	13	274	56	1,277	68	852	18	338	2	50	88	1,290	148	9	96
—	—	4	88	4	91	18	88	8	147	—	—	26	235	30	4	19
—	—	5	18	7	239	24	172	3	23	—	—	27	195	31	8	55
—	—	13	135	14	217	65	431	31	459	1	24	97	914	105	19	122
—	—	18	222	2	17	70	351	11	343	5	145	86	839	65	41	112
—	—	13	139	18	318	91	609	22	312	3	62	116	983	118	29	149
1	41	14	149	2	21	45	219	4	48	1	23	50	290	47	19	58
—	—	3	139	—	—	21	72	1	7	—	—	22	79	17	8	42
—	—	13	107	1	10	31	170	1	14	—	—	32	184	32	14	58
—	—	7	51	2	12	76	253	18	142	—	—	94	395	83	20	100
1	41	103	1,322	106	2,202	509	3,217	117	1,833	12	304	638	5,404	676	171	811
—	—	12	55	14	131	142	830	51	517	—	—	193	1,347	189	30	215
—	—	4	39	—	—	15	33	—	—	—	—	15	33	12	7	20
—	—	—	—	—	—	9	35	—	—	—	—	9	35	6	3	8
—	—	3	4	4	37	47	148	10	79	1	13	58	240	46	19	67
—	—	—	—	—	—	48	106	2	24	—	—	50	130	29	21	41
—	—	19	98	18	168	261	1,152	63	620	1	13	325	1,785	282	80	351
—	—	5	464	—	—	1	7	3	50	—	—	4	57	—	9	13
58	6,278	1,051	30,581	316	6,095	2,151	15,436	303	4,295	15	362	2,469	20,093	3,238	598	2,427

Taulu N:o 22. Huoneita

A l u e	L ä m m i t y s -				
	K i v i - t a i t i i l i -				
	Maakeros	1:n kerros	2:n kerros	3:s kerros	4:s kerros
Ensimmäinen kaupunginosa	357	1,743	1,788	1,205	564
Toinen "	449	1,392	1,509	1,218	707
Kolmas "	249	1,120	1,039	847	490
Neljäs "	327	1,452	1,421	1,037	587
Viides "	191	913	881	787	527
Kuudes "	48	294	264	197	97
Seitsemäs "	131	585	579	384	259
Kahdeksas "	36	265	254	225	97
Yhdeksäs "	3	45	33	10	—
Kymmenes "	15	174	119	42	39
Summa kaupunginaseman piirissä	1,806	7,983	7,937	5,952	3,367
Kallio	14	128	82	45	—
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	16	38	33	—	—
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	1	10	6	1	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	5	74	40	16	—
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	—	147	72	1	—
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	82	54	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	9	84	39	13	3
Fredriksbergin asema ynnä alue	2	53	43	41	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	5	72	15	—	—
Saaret	—	33	18	—	—
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkop.	52	721	402	117	3
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	7	30	12	—	—
Gumfåhden säteri	—	21	18	—	—
Kotthyn talo	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	4	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—
Summa kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	7	55	30	—	—
Sörnäisten vankila-alue	74	139	137	113	—
Summa summarum	1,939	8,898	8,506	6,182	3,370

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Helsingissä vuonna 1900, jaettuina kerroksittain.

koneisia huoneita													
rakennuksissa			Kivi- ja puurakennuksissa					Puurakennuksissa					
5:s kerros	6:s kerros	Summa	Maakeros	1:n kerros	2:n kerros	Ullakkokerros	Summa	Maakeros	1:n kerros	2:n kerros	3:s kerros	Ullakkokerros	Summa
101	103	5,861	7	78	101	—	186	145	1,118	73	—	11	1,347
391	167	5,833	25	110	114	13	262	44	787	19	—	4	854
298	46	4,139	5	59	52	—	116	18	591	258	—	5	872
143	110	5,077	56	255	263	—	574	298	3,864	49	—	11	4,222
37	66	3,402	10	219	293	—	522	33	1,231	27	—	7	1,298
13	12	925	26	423	548	—	997	162	1,359	2	—	1	1,524
81	33	2,052	31	309	362	2	704	163	1,248	7	—	1	1,419
18	17	912	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	12
—	1	92	10	57	56	2	125	68	439	250	—	16	773
—	15	404	19	106	114	—	239	41	349	111	7	18	526
1,082	570	28,697	189	1,616	1,903	17	3,725	972	10,998	796	7	74	12,847
—	5	274	78	590	607	2	1,277	143	929	203	10	5	1,290
—	1	88	19	36	34	2	91	23	148	60	—	4	235
—	—	18	10	105	117	2	239	8	159	12	—	16	195
—	—	135	22	92	100	3	217	50	587	211	8	58	914
—	2	222	—	6	11	—	17	39	535	215	19	31	839
—	3	139	25	149	133	16	318	29	732	162	23	37	983
1	—	149	—	11	10	—	21	8	253	23	6	—	290
—	—	139	—	—	—	—	—	—	77	2	—	—	79
—	15	107	—	4	4	2	10	—	135	6	—	43	184
—	—	51	—	6	6	—	12	15	300	58	—	22	395
1	26	1,322	154	999	1,022	27	2,202	315	3,855	952	66	216	5,404
—	6	55	25	48	51	7	131	95	840	233	—	179	1,347
—	—	39	—	—	—	—	—	—	33	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	—	—	—	35
—	—	4	4	16	12	5	37	3	182	37	4	14	240
—	—	—	—	—	—	—	—	3	114	10	—	3	130
—	6	98	29	64	63	12	168	101	1,198	280	4	202	1,785
—	1	464	—	—	—	—	—	—	31	26	—	—	57
1,083	603	30,581	372	2,679	2,988	56	6,095	1,388	16,082	2,054	77	492	20,093

Taulu N:o 23. Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina niiden käyttämistavan mukaan.

A l u e	Lämmityskoneisista huoneista oli															Summa lämmityskoneisia huoneita
	Käytettyjä:							Käyttämättömiä:								
	Asuinhuoneeksi	Puoti-, konttori- ja varasto- ja huoneeksi	Tehtas-, työ-, leipomohuoneeksi, postintuivaksi ja saunaksi	Raavinola-, ruokala- ja kahvihuoneeksi	Opetus-, teleaalts- viikahuoneeksi, kirjokoti, teatteriksi	Muita ja ilmoittamattakotuisia varten	Summa käytettyjä huoneita	Vuokrattuina		Vuokraamattomia				Summa käyttämättömiä huoneita		
asuinhuoneita								Summa	asuinhuoneita	huon. muita	huon. varten	Summa				
Ensimmäinen kaupunginosa	5,660	409	313	60	730	42	7,234	50	1	51	95	14	109	160	7,394	
Toinen	4,401	1,295	495	147	423	79	6,840	33	4	37	60	12	72	109	6,949	
Kolmas	3,790	552	305	76	162	96	4,981	124	7	131	12	3	15	146	5,127	
Neljäs	3,151	495	567	75	338	151	9,777	33	—	33	58	5	63	96	9,873	
Viides	4,409	201	272	77	90	77	5,126	56	3	59	34	3	37	96	5,222	
Kuudes	2,994	122	229	9	14	48	3,416	7	1	8	19	3	22	30	3,446	
Seitsemäs	3,511	117	203	5	64	39	3,939	103	17	120	109	7	116	236	4,175	
Kahdeksas	808	9	50	—	8	42	917	—	3	3	4	—	4	7	924	
Yhdeksäs	876	9	65	7	5	6	968	19	2	21	1	—	1	22	990	
Kymmenes	788	69	144	2	7	1	1,011	—	11	11	129	18	147	158	1,169	
Summa kaupunginaseman piirissä	35,388	3,278	2,643	458	1,861	581	44,209	425	49	474	521	65	586	1,060	45,269	
Kallio	2,491	115	150	7	29	36	2,828	7	—	7	5	1	6	13	2,841	
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	365	2	22	11	3	5	408	5	—	5	1	—	1	6	414	
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti).	359	22	43	—	—	4	428	12	2	14	10	—	10	24	452	
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	1,077	57	87	—	19	14	1,254	6	—	6	2	4	6	12	1,266	
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	841	61	90	16	31	7	1,046	—	—	—	28	4	32	32	1,078	
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	1,175	47	130	14	8	33	1,407	8	5	13	18	2	20	33	1,440	
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	335	9	78	8	11	14	455	—	3	3	—	2	2	5	460	
Fredriksbergin asema ynnä siihen kuuluva alue	151	15	19	—	—	4	189	—	—	—	29	—	29	29	218	
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	155	7	107	—	—	7	276	12	2	14	11	—	11	25	301	
Saaret	189	10	47	5	—	5	256	162	2	164	36	2	38	202	458	
S:a kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaup. aseman ulkop. Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki I—II sekä Toukola	1,250	50	138	3	8	39	1,488	17	—	17	28	—	28	45	1,533	
Gumtähden säteri	51	—	8	—	—	9	68	—	—	—	4	—	4	4	72	
Kottbyn talo	32	—	—	1	—	2	35	—	—	—	—	—	—	—	35	
Meilansin talo ynnä huvila-alue	151	—	14	—	2	9	176	32	1	33	65	8	73	106	282	
Greijuksen talo	99	—	7	—	—	14	120	—	—	—	10	—	10	10	130	
S:a kaupungin omistamalla maalla kaup. rajain ulkop. Sörnäisten vankila-alue	450	17	42	—	3	9	521	—	—	—	—	—	—	—	521	
Summa summarum	44,559	3,690	3,625	523	1,975	792	55,164	686	64	750	768	88	856	1,606	56,770	

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 24. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Asunnot.)

A l u e	Tarkastettuja		Keskimmäin asuntoja taloa kohti	Tarkastetuista asunnoista oli												
	taloja	asuntoja		katurakennukset	puharakennukset	huvilarakennukset	kiivitalossa	puutalossa	kiivi- ja puutalossa	maakerroksessa	1:ssä kerroksessa	2:ssa kerroksessa	3:ssa kerroksessa	4:ssä kerroksessa	5:ssä kerroksessa	ullakokorrok-sessa
Ensimmäinen kaupunginosa . .	143	629	4,40	331	298	—	325	288	16	157	333	50	24	7	1	57
Toinen ” . .	88	366	4,16	102	264	—	290	75	1	69	118	47	28	11	1	92
Kolmas ” . .	82	232	2,83	99	133	—	150	76	6	36	128	26	6	4	3	29
Neljäs ” . .	212	1,898	8,95	847	1,051	—	484	1,359	55	196	1,381	160	55	28	1	77
Viides ” . .	127	771	6,07	321	450	—	225	513	33	144	509	54	22	4	1	37
Kuudes ” . .	102	1,371	13,44	743	628	—	165	1,035	171	126	1,066	147	24	1	—	7
Seitsemäs ” . .	78	617	7,91	294	323	—	103	446	68	50	458	82	13	—	—	14
Kahdeksas ” . .	6	20	3,33	15	5	—	20	—	—	4	11	—	—	1	—	4
Yhdeksäs ” . .	25	56	2,24	—	—	56	3	53	—	33	21	—	—	—	—	2
Kymmenes ” . .	21	245	11,67	81	81	83	43	186	16	40	116	70	1	—	—	18
Sörnäinen ¹⁾	75	960	12,80	91	—	869	2	896	62	73	534	232	—	—	—	121
Kallio	80	1,618	20,23	1,260	316	42	18	1,211	389	164	1,105	336	—	—	—	13
Töölö	98	919	9,38	—	—	919	29	890	—	50	598	190	—	—	—	81
Hermanninkaupunki I . . .	68	494	7,27	—	—	146	—	146	—	19	278	106	—	—	—	91
” II	12	77	6,42	—	—	494	4	490	—	—	48	27	—	—	—	2
Toukola	23	146	6,35	—	—	77	—	77	—	3	85	19	—	—	—	39
Summa	1,240	10,419	8,40	4,184	3,549	2,686	1,861	7,741	817	1,164	6,789	1,546	173	56	7	684

¹⁾ Tähän on luettu alueet Eeko, Surutoin, Ås, Vallgård, Kivikko, talot Vilhonvuoren ja Sibyllankadun varrella, Sörnäisten olutpanimo y. m. pienempiä tiloja.

Lähde: Selonteko 1900 vuoden työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 25. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Huoneet).

A l u e	Asuntoja, joissa on								Huoneita (myös keittiöt)	Keskimäärin huoneita (myös keittiöt) asuntoa kohti	Keittiöitä 100 huoneita kohti	Huoneita		H u o n e i t a							
	1 huone	2 huoneita	3 huoneita	4 huoneita	keittiö	1 huone ja keittiö	2 huoneita ja keittiö	3 huoneita ja keittiö				kiivisei- näisiä	puusei- näisiä	maaker- toksessa	1:ssä ker- toksessa	2:ssa ker- toksessa	3:ssa ker- toksessa	4:ssä ker- toksessa	5:ssä ker- toksessa	6:ssä ker- toksessa	7:ssä ker- toksessa
Ensimmäinen kaup.-osa	393	52	2	—	35	104	33	10	885	1,41	25,89	551	334	205	462	83	42	13	1	79	
Toinen ”	190	24	—	—	24	101	23	4	549	1,50	38,29	456	93	85	172	80	56	19	3	134	
Kolmas ”	136	19	3	—	16	48	7	3	328	1,38	29,02	208	120	50	178	38	9	7	6	40	
Neljäs ”	1,182	33	—	—	139	500	42	2	2,521	1,38	37,16	882	1,639	247	1,840	207	84	45	2	96	
Viides ”	448	74	1	1	50	152	40	5	1,097	1,42	28,82	517	580	171	724	106	42	6	3	45	
Kuudes ”	958	43	—	—	72	277	17	4	1,737	1,27	27,07	541	1,196	150	1,327	219	33	1	—	7	
Seitsemäs ”	385	25	—	—	21	154	29	3	863	1,40	31,55	359	504	70	645	118	15	—	—	15	
Kahdeksas ”	11	—	—	—	3	4	1	1	29	1,45	45,00	29	—	4	15	—	—	3	—	7	
Yhdeksäs ”	34	7	—	—	4	8	3	—	77	1,38	24,19	46	31	44	31	—	—	—	—	2	
Kymmenes ”	169	6	—	1	25	37	6	1	306	1,25	29,11	128	178	45	153	85	1	—	—	22	
Sörnäinen ¹⁾	715	19	1	—	68	147	10	—	1,148	1,20	24,38	148	1,000	83	647	291	—	—	—	127	
Kallio	1,105	12	—	—	268	232	1	—	1,864	1,15	36,76	444	1,420	186	1,277	388	—	—	—	13	
Töölö	652	36	—	—	81	140	10	—	1,115	1,21	26,13	89	1,026	59	748	223	—	—	—	85	
Hermannikaupunki I.	311	1	—	—	84	95	3	—	596	1,21	43,96	23	573	20	341	138	—	—	—	97	
” II.	54	—	1	—	10	12	—	—	91	1,18	31,88	—	91	—	57	32	—	—	—	2	
Toukola	100	—	—	—	5	41	—	—	187	1,28	32,62	6	181	3	114	24	—	—	—	46	
Summa	6,843	351	8	2	905	2,052	225	33	13,393 ²⁾	1,29	31,59	4,427	8,966	1,422	8,731	2,032	282	94	15	817	

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

²⁾ Niistä oli 10,139 eli 76,1 % varsinaisia asuinhuoneita sekä 3,200 eli 23,9 % keittiöitä tai pesu- ja leivintupia.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 26. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Asukkaat).

A l u e	Keskimäärin asukkaita			Asukkaita huoneistoissa, joissa on									Summa asukkaita	A s u k k a i t a							
	talossa	asunnossa	huoneessa	1 huone	2 huonetta	3 huonetta	4 huonetta	keittiö	1 huone ja keittiö	2 huonetta ja keittiö	3 huonetta ja keittiö	maaker- roksessa		1:ssä ker- roksessa	2:ssa ker- roksessa	3:ssa ker- roksessa	4:ssä ker- roksessa	5:ssä ker- roksessa	ulako- koroks.		
Ensimmäinen kaupunginosa . .	17,36	3,95	2,81	1,315	238	12	—	118	524	199	77	2,483	620	1,295	207	89	27	2	243		
Toinen ” . .	18,66	4,49	2,99	695	132	—	—	92	526	161	36	1,642	282	520	217	149	55	8	411		
Kolmas ” . .	11,44	4,04	2,86	458	89	57	—	57	215	35	27	938	127	478	124	15	25	39	130		
Neljäs ” . .	39,35	4,40	3,31	4,747	190	—	—	481	2,635	272	18	8,343	830	6,009	747	294	127	6	330		
Viides ” . .	24,68	4,07	2,86	1,527	374	11	10	170	757	235	51	3,135	521	2,094	288	98	9	3	122		
Kuudes ” . .	59,78	4,45	3,51	3,881	222	—	—	265	1,566	118	46	6,098	519	4,671	775	107	2	—	24		
Seitsemäs ” . .	34,03	4,30	3,08	1,451	132	—	—	69	788	187	27	2,654	199	1,937	396	70	—	—	52		
Kahdeksas ” . .	15,00	4,50	3,10	38	—	—	—	18	23	6	5	90	10	52	—	—	6	—	22		
Yhdeksäs ” . .	9,20	4,11	2,99	129	33	—	—	13	36	19	—	230	130	96	—	—	—	—	4		
Kymmenes ” . .	54,19	4,64	3,72	718	37	—	4	95	237	34	13	1,138	154	563	335	8	—	—	78		
Sörnäinen ¹⁾	57,57	4,50	3,76	3,004	122	5	—	275	839	73	—	4,318	327	2,414	1,091	—	—	—	486		
Kallio	93,98	4,65	4,03	5,038	75	—	—	1,026	1,370	9	—	7,518	756	5,172	1,543	—	—	—	47		
Töölö	42,96	4,58	3,78	2,752	199	—	—	330	858	71	—	4,210	206	2,772	908	—	—	—	324		
Hermanninkaupunki I	33,09	4,55	3,78	1,324	6	—	—	355	547	18	—	2,250	87	1,316	514	—	—	—	333		
” II	28,00	4,36	3,69	214	—	11	—	40	71	—	—	336	—	223	104	—	—	—	9		
Toukola	24,52	3,86	3,02	337	—	—	—	24	203	—	—	564	13	357	73	—	—	—	121		
Summa	37,06	4,41	3,43	27,628	1,849	96	14	3,428	11,195	1,437	300	45,947 ²⁾	4,781	29,969	7,322	830	251	58	2,736		

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

²⁾ Kaupungin todellinen väkiluku oli vuonna 1900 93,217 henkeä; työväen asuntotutkimus käsitti siis 49,3 % asunnot kaupungin koko väestöstä.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 27. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Terveydelliset olot).

A l u e	Asuntoja		Epättydyttävistä asun- noista on						Hyvin kosteita ja rappentuneita asuntoja, joissa on						Kivijalassa olevia asuntoja	Osaksi maanalai- sia		Asukkaita osaksi maan- alaisissa huoneissa	Asukkaita osaksi maan- alaisia huoneita kohti		
	Tyydyttävät	Epättydyttävät	Kosteita		Kylmiä		Kylmiä ja kosteita		asukkaita huonetta kohti			kuutiom. hen- kilöä kohti				asuntoja	huoneita (myös keitt.)				
			kiviseinisiä	puuseinisiä	kiviseinisiä	puuseinisiä	kiviseinisiä	puuseinisiä	0-2	2-4	4-6	ylt 6	Summa	0-10						10-20	yli 20
Ensimmäinen kaupunginosa . . .	339	290	85	—	37	98	70	—	—	7	5	1	13	5	8	—	157	55	69	214	3,10
Toinen ” . . .	219	147	51	1	32	27	36	—	1	2	3	—	6	3	2	1	69	43	57	186	3,26
Kolmas ” . . .	162	70	24	1	13	13	14	5	—	4	3	—	7	2	5	—	36	27	36	93	2,58
Neljäs ” . . .	1,232	666	147	30	58	258	144	29	9	20	15	2	46	22	16	8	196	101	130	429	3,30
Viides ” . . .	452	319	55	2	55	160	43	4	1	8	—	—	9	4	5	—	144	56	70	216	3,09
Kuudes ” . . .	791	580	87	21	54	277	125	16	2	10	7	3	22	12	9	1	126	46	53	189	3,57
Seitsemäs ” . . .	347	270	42	2	37	111	71	7	4	2	2	—	8	5	1	2	50	21	27	92	3,40
Kahdeksas ” . . .	14	6	1	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	5	5,00
Yhdeksäs ” . . .	33	23	4	1	3	2	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	33	2	2	8	4,00
Kymmenes ” . . .	146	99	16	1	8	30	30	14	1	3	3	—	7	5	2	—	40	15	17	70	4,12
Sörnäinen ¹⁾	383	577	14	5	13	404	71	70	2	11	8	1	22	10	12	—	73	25	28	106	3,79
Kallio	985	633	41	14	34	280	230	34	9	8	8	6	31	12	17	2	164	37	44	168	3,82
Töölö	584	335	24	2	3	278	18	10	—	1	4	—	5	2	3	—	50	10	10	42	4,20
Hermanninkaupunki I	304	190	2	—	—	41	2	2	—	2	2	2	6	4	1	1	19	6	6	27	4,50
” II	49	28	—	2	2	171	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toukola	99	47	—	—	—	28	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	2	2	11	5,50
Summa	6,139	4,230	593	82	350	2,178	876	201	29	78	60	16	183	87	81	15	1,164	447	552	1,856	3,36

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 28. Helsingin työväestön asunto-

A l u e	Asuntoja, joissa on asukasta kohti lattiapinta-alaa m ²							Asuntoja, joissa on henkeä kohti m ³			
	0-2	2-4	4-6	6-8	8-10	10-20	Yli 20	0-5	5-10	10-20	Yli 20
Ensimmäinen kaupunginosa . . .	19	152	184	106	59	98	11	13	129	286	201
Toinen ” . . .	7	71	125	80	34	44	5	4	48	189	125
Kolmas ” . . .	5	61	64	42	22	33	5	3	51	104	74
Neljäs ” . . .	35	579	589	346	158	177	14	4	377	967	550
Viides ” . . .	13	212	225	137	66	106	12	13	165	343	250
Kuudes ” . . .	24	480	464	202	115	78	8	8	310	736	317
Seitsemäs ” . . .	12	176	205	119	47	51	7	8	123	329	157
Kahdeksas ” . . .	2	4	4	4	1	4	1	1	4	7	8
Yhdeksäs ” . . .	1	15	13	16	6	4	1	1	18	25	12
Kymmenes ” . . .	3	102	72	33	18	15	2	3	83	110	49
Sörnäinen ¹⁾	23	389	303	119	57	58	11	14	305	464	177
Kallio	31	623	555	245	81	70	13	16	371	906	325
Töölö	17	336	302	141	61	56	6	12	251	458	198
Hermanninkaupunki I	26	184	146	71	36	28	3	23	169	199	103
” II	3	26	34	6	3	5	—	2	26	41	8
Toukola	6	42	46	27	15	8	2	5	40	79	22
Summa	227	3,452	3,331	1,694	779	835	101	130	2,470	5,243	2,576

Muist.: Terveydelliseltä kannalta asuntoa, jossa on

yli 6 m ² lattiapinta-alaa henkeä kohti,	ei pidetä	lianasuttuna
4-6 m ²	pidetään	kohtalaisesti ”
2-4 m ²	”	suuresti ”
vähemmän kuin 2 m ²	”	perin ”
yli 20 m ³ tilaa	ei pidetä	”
10-20 m ³	pidetään	kohtalaisesti ”
5-10 m ³	”	suuresti ”
vähemmän kuin 5 m ³	”	perin ”

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

olot vuonna 1900. (Terveydelliset olot).

Asukkaita asunnoissa, joissa on henkeä kohti m ³				Ikkunapinta-ala:lattiapinta-ala suurempi kuin 1:12			Ikkunapinta-ala:lattiapinta-ala pienempi kuin 1:12				Huoneita, joissa on välillinen valaistus
0-5	5-10	10-20	Yli 20	1/3-1/6	1/7-1/12	Summa	1/13-1/20	1/21-1/50	pienempi kuin 1/50	Summa	
87	678	1,178	540	129	460	589	231	60	5	296	10
27	257	928	430	88	267	355	142	45	7	194	—
19	273	443	203	49	177	226	71	24	7	102	1
33	2,304	4,408	1,598	496	1,514	2,010	456	53	2	511	20
75	870	1,448	742	161	702	863	216	17	1	234	1
54	1,831	3,302	911	276	1,275	1,551	170	11	5	186	—
47	721	1,423	463	127	604	731	114	13	5	132	7
5	24	35	26	5	16	21	8	—	—	8	—
8	96	91	35	5	31	36	32	8	1	41	—
17	458	519	144	27	163	190	85	26	5	116	8
95	1,790	1,975	458	144	675	819	296	32	1	329	5
115	2,285	4,165	953	291	1,367	1,658	181	22	3	206	7
79	1,524	2,065	542	101	582	683	398	34	—	432	1
142	1,001	838	269	87	315	402	168	25	1	194	—
15	146	160	15	17	50	67	20	4	—	24	—
34	188	297	45	14	104	118	56	13	—	69	—
852	14,446	23,275	7,374	2,017	8,302	10,319	2,644	387	43	3,074	60

Taulu N:o 29. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900.

A l u e	Tulipesäin laatu				Asuntoja, joissa on						
	Kakluuni	Hellakakluuni	Hella	Muita	Kakluuni	Hellakakluuni	Hella	Kakluuni ja hella-kakluuni	Kakluuni ja hella	Muunnellaisia tulipesiä	Ilman tulisijaa
Ensimmäinen kaupunginosa . .	534	156	172	23	281	118	30	37	144	18	1
Toinen ” . .	279	111	150	9	100	98	22	12	128	6	—
Kolmas ” . .	185	64	62	17	96	48	5	11	67	5	—
Neljäs ” . .	1,424	410	678	9	809	388	137	16	537	10	1
Viides ” . .	688	158	244	7	365	96	47	60	198	4	1
Kuudes ” . .	989	359	367	22	631	326	72	23	291	18	4
Seitsemäs ” . .	537	117	203	6	293	96	17	20	184	5	2
Kahdeksas ” . .	13	7	9	—	4	7	3	—	6	—	—
Yhdeksäs ” . .	45	16	14	2	25	12	3	3	11	2	—
Kymmenes ” . .	197	39	69	1	136	33	25	7	43	1	—
Sörnäinen ¹⁾	542	376	199	31	375	344	46	11	153	31	—
Kallio	834	523	500	7	593	510	268	9	229	8	2
Töölö	715	166	228	6	528	141	79	16	146	9	—
Hermanninkaupunki I	318	88	179	11	222	85	82	—	92	9	3
” II	45	23	21	2	32	22	9	—	12	2	—
Toukola	89	52	46	—	49	51	5	—	40	1	—
Summa	7,434	2,665	3,141	153	4,539	2,375	850	231	2,281	129	14

¹⁾ Katso muistutus ¹⁾ siv. 48.²⁾ 5 asunnosta ei ole tietoja

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

(Tulipesäin laatu, erilainen vedensaanti y. m.).

Asuntoja, joissa on vedensaanti										Asuntoja, joissa on				
Vesijohto			Kaivo pihalla	Vesitrynnyri pihalla	Vettä tuodaan			Summa	Ulkokuone		Ullakko	Kellari	Osa pestutupaan	
asunnossa	muussa huoneessa	pihalla			ulkopuolella pihaa olerasta vesijohdosta	ulkopuolella pihaa olerasta kaivosta	ulkopuolella pihaa olerasta vesijohdosta		yksityinen	yhteinen				
145	114	364	—	—	6	—	629	71	558	609	629	584		
104	106	155	—	—	—	—	365	47	319	366	346	341		
56	65	107	—	—	4	—	232	18	214	216	217	224		
389	219	1,284	—	—	6	—	1,898	342	1,556	1,860	1,896	1,789		
125	68	570	—	—	7	—	770	21	750	765	769	670		
181	110	1,066	—	—	14	—	1,371	82	1,289	1,185	1,243	1,346		
115	69	433	—	—	—	—	617	37	580	606	609	569		
12	6	1	—	—	1	—	20	4	16	20	20	20		
4	10	40	—	2	—	—	56	9	47	55	55	56		
7	17	193	—	—	28	—	245	19	226	156	243	205		
45	31	247	81	74	462	20	960	16	944	556	929	884		
158	30	1,372	14	—	35	9	1,618	89	1,529	1,475	1,603	1,602		
10	17	394	232	37	52	177	919	28	891	882	914	770		
—	4	37	20	7	414	12	494	5	489	491	492	357		
—	—	—	40	23	11	—	74	—	77	71	77	14		
1	4	13	90	—	6	32	146	—	146	121	142	123		
1,352	870	6,276	477	143	1,046	250	10,414 ²⁾	788	9,631	9,434	10,184	9,559		

B. Huoneistoja, joissa on asuin- ja muita huoneita.

A l u e	H u o n e i s t o j e n l u k u j a								
	2:n huoneen			3-n huoneen			4-n huoneen		
	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta
Ensimmäinen kaupunginosa	19	540	270	34	978	326	27	1,705	426
Toinen "	14	1,406	703	18	1,329	442	21	1,973	493
Kolmas "	28	1,177	589	17	1,491	497	28	1,857	464
Neljäs "	59	672	336	50	874	291	30	1,130	283
Viides "	36	650	325	32	924	308	15	1,183	296
Kuudes "	29	514	257	23	823	274	22	1,110	277
Seitsemäs "	19	498	249	20	822	274	9	1,153	288
Kahdeksas "	1	400	200	1	1,000	333	1	540	135
Yhdeksäs "	4	246	123	3	667	222	1	950	238
Kymmenes "	4	525	263	6	654	218	2	900	225
Summa ja keskimäärä kaupunginaseman piirissä	213	722	361	204	971	324	156	1,469	367
Kallio	20	604	302	28	899	300	13	1,061	265
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	1	240	120	1	720	240	—	—	—
Sörnäinen (alue I, Viertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti)	1	540	276	4	474	158	3	1,060	265
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	8	437	219	19	596	199	4	1,085	271
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	2	570	285	3	720	240	1	850	213
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	—	—	—	—	—	2	420	105
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	1	420	140	—	—	—
Saaret	3	173	87	2	525	175	2	500	125
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella	35	518	259	58	737	246	25	960	240
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki ja Toukola	11	316	158	9	419	140	3	860	215
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	1	500	250	1	360	120	1	800	200
Greijuksen talo	1	250	125	1	350	117	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	13	325	163	11	407	136	4	845	211
Sörnäisten vankila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa summaram	261	698	349	273	900	300	185	1,387	347
Yhteenlaskettu vuotuinen vuokramäärä	182,105			245,270			256,565		

Muist.: Keittiöt on luettu mukaan asuinhuoneisiin.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

A l u e	H u o n e i s t o j e n l u k u j a												Summa huoneita	Vuoden keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Summa vuotuisista vuokramäärästä
	5:n huoneen			6:n huoneen			7:n huoneen			8:n ja useamman huoneen						
	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta				
15	1,540	308	12	2,139	357	14	2,273	325	35	3,514	322	875	1,879	335	293,108	
25	2,066	413	17	2,272	379	18	2,616	374	62	6,431	429	1,449	3,549	429	621,106	
16	1,788	358	16	2,279	380	17	2,462	352	51	4,583	394	1,107	2,607	407	450,940	
35	1,597	319	26	1,612	269	19	2,623	375	31	4,436	364	1,230	1,610	327	402,376	
13	1,526	305	11	2,175	363	12	2,303	329	17	3,368	356	604	1,466	330	199,352	
12	1,459	292	3	1,380	230	1	1,680	240	5	2,957	255	358	1,014	269	96,358	
9	1,568	314	3	1,867	311	4	2,425	346	6	3,350	296	293	1,197	286	83,780	
1	1,150	230	—	—	—	—	—	—	2	2,875	261	36	1,473	246	8,840	
1	2,000	400	1	1,800	300	1	2,200	314	6	3,667	301	112	1,878	285	31,934	
3	1,627	325	5	2,084	347	2	1,764	252	7	2,057	210	177	1,588	260	46,052	
130	1,108	337	94	2,006	334	88	2,447	350	222	4,641	375	6,241	2,018	358	2,233,846	
4	1,108	222	1	900	150	3	1,580	226	7	8,060	266	435	1,547	270	117,600	
—	—	—	1	600	100	1	1,200	171	4	5,125	285	90	2,903	258	23,260	
4	1,410	282	1	900	150	1	1,000	143	—	—	—	52	935	234	12,156	
3	1,044	209	1	1,200	200	—	—	—	1	1,800	200	126	711	209	26,298	
1	708	142	3	1,200	200	—	—	—	5	1,800	200	85	1,357	240	20,358	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	1,080	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	640	148	1,920	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	1,107	144	3,320	
5	820	164	—	—	—	—	—	—	2	5,600	659	62	1,276	288	17,870	
18	1,061	212	8	1,012	169	5	1,388	198	20	5,690	308	886	1,318	251	222,782	
4	855	171	1	900	150	—	—	—	1	2,400	240	97	571	171	16,547	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1,833	196	28	1,767	189	5,300	
1	700	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	700	140	700	
1	500	100	1	1,000	167	1	1,000	143	8	2,065	192	113	1,474	183	20,680	
—	—	—	1	1,740	290	1	600	86	2	1,236	67	55	902	98	5,412	
6	770	154	3	1,213	202	2	800	111	14	1,907	166	298	918	163	48,639	
1	400	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	400	80	400	
155	1,564	313	105	1,012	318	95	2,357	337	256	4,534	350	7,430	1,885	337	2,505,667	
	242,442			200,285			223,879			1,155,121		—	—	—	—	

C. Huoneistoja, joissa on

ainoastaan muita kuin asuinhuoneita.

A l u e	Huoneistojen luku ja											
	1:n huoneen		2:n huoneen		3:n huoneen		4:n huoneen					
	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta		
Ensimmäinen kaupunginosa	26	1,089	1,089	15	1,547	733	5	3,309	1,103	9	2,633	658
Toinen "	68	1,615	1,615	85	3,142	1,571	47	3,581	1,194	39	4,427	1,107
Kolmas "	22	1,013	1,013	34	1,780	890	25	2,706	902	17	3,174	793
Neljäs "	32	1,011	1,011	36	1,073	536	12	2,137	712	8	2,115	529
Viides "	8	660	660	3	1,260	630	4	1,500	500	2	2,700	675
Kuudes "	9	383	383	5	688	344	1	1,200	400	2	2,048	512
Seitsemäs "	7	546	546	7	573	287	1	750	250	3	1,258	315
Kahdeksas "	1	850	850	1	2,400	1,200	—	—	—	—	—	—
Yhdeksäs "	—	—	—	1	804	402	—	—	—	—	—	—
Kymmenes "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupunginosaan piirissä	173	1,192	1,192	187	2,160	1,080	95	3,012	1,004	80	3,506	877
Kallio	4	414	414	2	1,150	575	2	1,320	440	1	1,700	425
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sörnäinen (alue I. Viertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	5	567	567	2	583	292	1	1,200	400	1	4,000	1,000
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	—	—	—	—	—	—	—	1	2,700	900	—	—
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	1	3,360	3,360	1	840	420	1	900	300	—	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Saaret	1	1,000	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyillä alueella kaupunginosaan ulkopuolella	11	850	850	5	861	431	5	1,488	496	2	2,850	712
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki ja Toukola	—	—	—	—	—	—	1	1,200	400	—	—	—
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	—	—	1	180	90	—	—	—	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	—	—	—	1	180	90	1	1,200	400	—	—	—
Sörnäisten vankila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa summarum	184	1,144	1,144	193	2,116	1,058	101	2,918	973	82	3,493	873
Yhteensä laskettu vuotuinen vuokramäärä	—	215,062	—	408,364	—	294,748	—	286,207	—	—	—	—

A l u e	vuotuiset vuokramäärät												Summa huoneita	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Summa vuotuisia vuokramääriä
	5:n huoneen		6:n huoneen		7:n huoneen		8:n ja useamman huoneen									
	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta				
10	1,726	345	4	2,200	367	5	2,933	419	8	4,483	652	311	2,033	541	168,356	
19	6,895	1,379	18	5,110	852	5	8,300	1,186	41	10,843	814	1,319	4,432	1,082	1,426,962	
5	5,604	1,121	7	4,131	688	7	7,700	1,100	6	5,392	502	413	2,826	842	347,610	
2	2,950	590	5	3,080	513	2	3,050	436	11	13,610	706	43	2,691	664	290,637	
—	—	—	2	6,500	1,018	—	—	—	2	8,000	471	80	2,355	618	49,460	
1	1,380	276	1	1,900	317	—	—	—	2	4,050	426	60	1,122	393	23,560	
1	2,310	462	1	1,800	300	—	—	—	—	—	—	47	823	350	16,469	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3,200	356	12	2,150	538	6,450	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	804	402	804	
38	4,891	978	38	4,258	710	19	6,114	873	71	9,715	705	2,682	3,324	869	2,330,308	
—	—	—	1	1,560	260	—	—	—	1	4,500	450	34	1,305	422	14,356	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10,000	1,000	26	1,920	739	19,202	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2,700	900	2,700	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	3,856	771	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2,239	814	8,956	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	1	2,000	333	—	—	—	—	—	—	7	1,500	429	3,000	
1	3,856	771	2	1,780	297	—	—	—	2	7,250	725	81	1,722	595	48,214	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1,200	400	1,200	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	180	90	180	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	690	276	1,380	
39	4,865	937	40	4,134	689	19	6,114	873	73	9,648	705	2,768	3,257	859	2,379,902	
—	189,723	—	—	165,350	—	—	116,167	—	—	704,281	—	—	—	—	—	

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 31. Vuokraolot Helsingin työväestön asunnoissa
vuonna 1900.

62*

Vuokramäärän suuruus	K a u p u n g i n o s a																
	Ehsimäinen	Toinen	Kolmas	Neljäs	Viihes	Kuudes	Seisemäs	Kahdeksas	Yhdeksäs	Kymmenes	Kallio	Sörnäinen	Tuusula	Ponkola	Hermannin- kaupunki I	Hermannin- kaupunki II	Summa
Huoneistoja, joissa on:																	
1 huone:																	
120 markkaa	9	4	1	20	9	10	4	1	—	7	18	25	4	33	28	11	184
144 "	14	2	4	20	16	17	8	—	1	2	9	95	15	14	74	16	307
156 "	4	—	—	18	6	9	—	—	1	5	9	68	31	4	50	7	212
168 "	11	2	1	13	9	19	3	—	1	19	16	71	19	3	35	4	226
180 "	38	11	12	65	24	67	20	—	2	12	48	123	60	11	54	4	551
192 "	13	3	4	36	28	74	25	—	3	20	76	82	68	2	16	1	451
204 "	14	2	6	55	19	79	15	—	—	3	104	59	41	1	4	—	402
216 "	32	9	4	134	38	135	47	1	2	17	103	63	177	—	2	1	765
228 "	8	1	—	47	10	41	14	—	—	6	65	7	7	—	—	—	206
240 "	47	25	13	250	74	216	82	2	6	17	226	30	37	2	5	—	1,032
264 "	16	11	1	109	31	60	17	—	—	10	98	17	8	—	1	—	379
300 "	52	14	11	142	40	50	44	1	1	4	52	5	14	1	1	—	432
360 "	8	5	3	25	10	13	12	2	1	2	2	—	4	—	—	—	87
420 "	2	5	1	9	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
480 "	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
600 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	268	95	62	943	317	791	292	7	18	124	827	645	485	71	270	44	5,259
Ainoastaan keittiö:																	
120 markkaa	1	—	—	4	—	—	1	—	—	1	8	6	7	3	13	2	46
144 "	1	—	—	4	3	3	—	—	—	—	7	6	5	—	25	4	58
156 "	—	1	—	9	1	1	2	—	—	1	14	7	10	—	7	—	53
168 "	—	1	—	11	—	1	3	1	—	—	14	3	1	—	5	1	41
180 "	2	—	—	22	7	4	1	—	—	2	53	11	17	—	14	—	114
192 "	—	1	—	5	3	13	—	—	1	5	48	2	4	—	—	—	66
204 "	1	—	—	8	4	6	—	—	—	2	52	2	8	—	—	—	83
216 "	1	2	—	15	2	11	2	—	—	3	27	2	5	—	—	—	70
228 "	—	—	1	4	—	5	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	26
240 "	1	—	1	16	9	16	5	1	—	1	18	2	3	—	—	—	73
264 "	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	6
300 "	3	3	4	8	1	3	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	26
360 "	—	3	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	9
420 "	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
480 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
600 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	10	12	7	109	32	65	14	2	1	17	241	41	61	4	68	8	692
1 huone ja keittiö:																	
120 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	3
144 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	4
156 "	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
168 "	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	6
180 "	1	—	1	2	—	—	2	—	—	—	2	4	4	15	6	—	37
192 "	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	4	1	13
204 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2
216 "	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	3
228 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
240 "	2	1	1	6	5	4	5	—	2	6	2	5	6	5	35	4	89
264 "	2	—	—	5	1	2	—	—	—	1	3	8	3	—	5	2	32
300 "	1	3	3	18	9	9	10	—	—	3	31	34	9	1	19	2	152
360 "	10	8	5	66	12	33	12	—	2	3	37	9	14	—	1	—	212
420 "	4	9	4	107	29	59	47	—	—	3	29	6	19	—	—	—	316
480 "	10	6	5	40	28	35	11	1	—	—	30	3	1	1	—	—	171
600 "	2	3	—	6	2	4	1	1	—	1	2	—	1	—	—	—	23
Summa	32	30	19	253	87	147	88	2	4	17	138	75	60	35	86	11	1,084

Muist.: Huoneistojen luku ei ole yhtäpitävä Taulussa N:o 32 mainitun huoneistojen luvun kanssa, koska tässä on otettu huomioon ainoastaan tavallisimmat vuokramäärät.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

63*

Taulu N:o 32. Vuokran suuruus kuutiometriä kohti Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, huomioonottaen asuntojen laadun ja missä kerroksessa ne ovat.

Asuntojen laatu ja missä kerroksessa ne ovat	Asuntoja, joiden vuokra on ilmoitettu vuokratuun vuokratusta	Asuntoja, joiden vuokra on ilmoitettu	Vuokran suuruus kuutiometritä ja vuodelta, markkaa														
			Alle 1 markan	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	6—7	7—8	8—9	9—10	10—11	11—12	12—13	14—15	15—16
Asuntojen suuruus:																	
1 huone	609	6,234	—	22	474	1,869	1,911	983	513	291	101	38	19	5	3	1	4
2 ”	43	308	—	2	28	71	90	54	39	13	9	1	1	—	—	—	—
3 ”	4	4	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
4 ”	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keittiö	120	785	1	8	49	224	251	150	55	30	10	5	1	—	1	—	—
1 huone ja keittiö	289	1,763	—	15	309	584	460	244	107	33	7	3	—	1	—	—	—
2 ” ”	29	196	—	3	17	56	69	33	10	7	1	—	—	—	—	—	—
3 ” ”	2	31	—	—	3	9	15	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1,096	9,323	1	50	882	2,814	2,797	1,468	726	374	128	47	21	6	4	1	4
Kerroksia:																	
Maakerros	225	939	—	—	34	147	280	236	136	70	20	9	5	—	2	—	—
Ensimmäinen kerros	706	6,083	1	39	584	1,857	1,812	940	469	245	90	26	8	5	2	1	4
Toinen ”	82	1,464	—	8	195	582	464	145	45	21	1	3	—	—	—	—	—
Kolmas ”	23	150	—	—	6	27	62	36	12	5	—	2	—	—	—	—	—
Neljäs ”	11	45	—	—	1	11	18	10	3	1	1	—	—	—	—	—	—
Viides ”	3	4	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Ullakko- ”	46	638	—	3	62	189	159	101	61	31	16	7	8	1	—	—	—
Summa	1,096	9,323	1	50	882	2,814	2,797	1,468	726	374	128	47	21	6	4	1	4

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 33. Vuokramäärän suuruus kuutiometriltä Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, kaupunginosittain, sekä asumisajan pituus.

A l u e	Asuntoja			Asuntoja, joiden vuokra ei ole tunnettu	Vuokran suuruus kuutiometriltä vuodessa markkaa										Vuokralainen asunut asunnossa						
	joiden vuokra ei ole tunnettu	vuokratta	Summa		Alle 1 markan	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	6—7	7—8	8—9	9—10	Yli 10 markkaa	1 vuorokauden ajan	0—1/2 vuotta	1/2—1 vuotta	1—5 vuotta	5—10 vuotta	Kemmän kuin 10 vuotta
Ensimmäin. kaup.osa	56	115	171	458	—	3	22	71	99	89	86	64	13	6	5	25	109	117	234	94	50
Toinen ”	22	116	138	228	—	—	29	45	52	52	27	12	3	5	3	10	53	88	144	42	29
Kolmas ”	4	88	92	140	—	—	5	18	32	29	23	15	11	3	4	5	31	43	95	38	20
Neljäs ”	14	102	116	1,782	1	11	128	396	604	355	166	76	26	15	4	3	291	364	835	269	136
Viides ”	46	85	131	640	—	4	22	109	190	128	91	62	22	5	7	3	121	181	306	117	43
Kuudes ”	10	43	53	1,318	—	1	70	308	493	259	117	47	16	3	4	37	296	342	503	150	43
Seitsemäs ”	18	37	55	562	—	1	11	104	169	139	75	37	18	5	3	2	126	125	253	85	26
Kahdeksas ”	—	7	7	13	—	—	1	3	3	3	3	—	—	—	—	—	3	3	12	1	1
Yhdeksäs ”	4	16	20	36	—	1	3	4	8	8	5	3	3	—	1	—	3	12	23	10	8
Kymmenes ”	1	23	24	221	—	1	20	94	49	31	17	5	1	2	1	—	74	16	93	39	23
Sörnäinen ¹⁾	3	72	75	885	—	4	140	387	238	63	22	26	4	1	—	—	270	169	364	116	41
Kallio	11	34	45	1,573	—	8	133	644	513	204	45	17	6	2	1	1	600	267	590	147	13
Töölö	66	97	163	756	—	5	68	313	253	71	36	7	2	—	1	—	150	110	391	191	77
Hermanninkaup. I	2	4	6	488	—	5	161	218	66	25	8	2	2	—	1	—	178	114	180	20	2
” II	—	—	—	77	—	1	17	46	12	1	—	—	—	—	—	—	29	17	28	3	—
Toukola	—	—	—	146	—	5	52	54	16	11	5	1	1	—	1	1	63	19	57	6	—
Summa	257	839	1,096	9,323	1	50	882	2,814	2,797	1,468	726	374	128	47	36	87	2,397	1,987	4,108	1,328	512

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 34. Helsingin työväestön

A l u e	Asukkaita työväenasunnoissa			Niistä luona-asuvia			
	miehiä	naisia	lapsia (alle 10 vuoden)	miehiä	naisia	lapsia (alle 10 vuoden)	S u m m a
Ensimmäinen kaupunginosa	904	1,043	536	169	169	3	341
Toinen "	668	609	365	194	71	1	266
Kolmas "	376	352	210	75	28	1	104
Neljäs "	3,197	3,231	1,915	852	447	29	1,328
Viides "	1,179	1,352	604	343	206	5	554
Kuudes "	2,279	2,353	1,466	617	352	40	1,009
Seitsemäs "	996	1,078	580	237	181	25	443
Kahdeksas "	33	30	27	6	1	1	8
Yhdeksäs "	78	90	62	6	9	—	15
Kymmenes "	462	421	255	122	36	4	162
Sörnäinen ¹⁾	1,581	1,525	1,212	390	173	30	593
Kallio	2,736	2,648	2,134	792	353	42	1,187
Töölö	1,566	1,536	1,108	340	191	22	553
Hermanninkaupunki I	747	770	733	107	60	25	192
" II	123	122	91	15	16	7	38
Toukola	172	209	183	20	13	3	36
Summa	17,097	17,369	11,481	4,285	2,306	238	6,829

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

²⁾ Jos luona-asuvat jaetaan asuntojen laadun mukaan, niin saadaan

1:ssä huoneessa	14,46 %
2:ssa "	17,74 %
3:ssa "	20,83 %
4:ssä "	28,57 %
keittiössä	12,92 %
1:ssä huoneessa ja keittiössä .	15,00 %
2:ssa " " " .	19,07 %
3:ssa " " " .	28,33 %
Summa	14,86 %

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

luona-asuvat vuonna 1900.

Luona-asuvat asukkaista % ²⁾			Luona-asuvista asuinvuokratta tai tuntematonalla vuokralla	Luona-asuvain kuukautinen vuokra markkaa									
miehiä	naisia	lapsia (alle 10 vuoden)		0,50—2,00	2,01—3,00	3,01—4,00	4,01—5,00	5,01—6,00	6,01—7,00	7,01—8,00	8,01—9,00	9,01—10,00	enemmän kuin 10,00
18,69	16,20	0,56	11	1	5	21	134	78	32	17	1	19	22
29,04	11,66	0,28	2	—	—	3	63	84	52	13	7	9	33
19,95	7,95	0,48	—	—	—	8	49	19	7	14	3	1	3
26,65	13,84	1,51	14	2	11	74	545	384	109	68	14	55	52
29,09	15,24	0,83	6	3	5	34	198	168	53	25	9	32	21
27,07	14,96	2,73	4	6	32	86	434	242	76	34	16	35	44
23,80	16,79	4,31	15	2	16	45	162	82	31	21	16	24	29
18,18	3,33	3,70	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5
7,69	10,00	—	2	—	—	2	5	5	—	—	—	—	1
26,41	8,55	1,57	1	6	7	43	95	8	2	—	—	—	—
24,67	11,34	2,48	27	12	141	260	140	10	1	—	—	1	1
28,95	13,33	1,97	14	14	54	137	371	64	17	8	5	3	—
21,71	12,43	1,99	7	13	16	128	276	73	20	8	2	4	6
14,32	7,79	3,41	—	30	63	67	27	—	1	2	—	—	2
12,19	13,11	7,69	3	5	14	13	3	—	—	—	—	—	—
11,63	6,22	1,64	5	3	7	13	7	1	—	—	—	—	—
25,06	13,28	2,07	112	97	371	934	3,011	1,218	401	210	73	183	219

**Taulu N:o 36. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Maaliskuuta 1870.**

A l u e	Kaupungissa olevia					Poissoleivia kaupungissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuva väestö	Kaupungissa satun- naisesti oleskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	4,036	136	1,904	2,268	4,172	133	1,933	2,236	4,169
Toinen " 	5,285	182	2,806	2,661	5,467	137	2,829	2,593	5,422
Tredje " 	7,913	101	4,643	3,371	8,014	171	4,721	3,363	8,084
Neljäs " 	4,828	86	2,366	2,548	4,914	102	2,381	2,549	4,930
Viides " 	5,244	77	2,500	2,821	5,321	144	2,566	2,822	5,388
Kuudes " 	1,453	26	856	623	1,479	93	926	620	1,546
Summa kaupunginaseman piirissä	28,759	608	15,075	14,292	29,367	780	15,356	14,183	29,539
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Töölö ja huvilat Espoon tullin ulkopuolella	1,591	10	833	768	1,601	29	850	770	1,620
Huvilat siltain pohjois- ja rautatien itä- puolella	1,080	10	564	526	1,090	8	567	521	1,088
Saaret	55	—	32	23	55	—	32	23	55
Yhteensä yhdistetyllä alueella	2,726	20	1,429	1,317	2,746	37	1,449	1,314	2,763
Summa väkilukua	31,485	628	16,504	15,609	32,113	817	16,805	15,497	32,302

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa, VI: 3.

**Taulu N:o 37. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Lokakuuta 1880.**

A l u e	Kaupungissa olevia					Poissaolevia kaupungissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa satun- naisesti oleskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	5,597	188	2,654	3,131	5,785	164	2,639	3,122	5,761
Toinen ”	4,136	148	2,005	2,279	4,284	150	1,990	2,296	4,286
Kolmas ”	3,699	56	1,926	1,829	3,755	121	1,987	1,833	3,820
Neljäs ”	9,414	106	5,224	4,296	9,520	132	5,251	4,295	9,546
Viides ”	4,217	58	2,036	2,239	4,275	68	2,049	2,236	4,285
Kuudes ”	2,713	34	1,353	1,394	2,747	62	1,386	1,389	2,775
Seitsemäs ”	3,456	52	1,607	1,901	3,508	105	1,638	1,923	3,561
Kahdeksas ”	1,083	8	885	206	1,091	7	885	205	1,090
Summa kaupunginaseman piirissä	34,315	650	17,690	17,275	34,965	809	17,825	17,299	35,124
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Tuölä ja huvilat Espoon tullin luona . .	2,822	11	1,463	1,370	2,833	13	1,466	1,369	2,835
Siltasaari ja huvilat Itäisen Viertotien varrella	3,962	27	2,255	1,734	3,989	27	2,257	1,732	3,989
Saaret ja satamat	520	835	1,054	301	1,355	3	318	205	523
Summa yhdistetyllä alueella	7,304	873	4,772	3,405	8,177	43	4,041	3,306	7,347
Summa väkilukua	41,619	1,523	22,462	20,680	43,142	852	21,866	20,605	42,471

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa VI: 8.

**Taulu N:o 38. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Joulukuuta 1890.**

A l u e	Läsnä olevia					Poissaolevia kaupun- gissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa satunnaisesti olekskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	7,354	202	3,487	4,069	7,556	95	3,456	3,993	7,449
Toinen ”	5,774	235	2,713	3,296	6,009	141	2,669	3,246	5,915
Kolmas ”	3,939	66	1,919	2,086	4,005	68	1,932	2,075	4,007
Neljäs ”	15,038	227	7,567	7,698	15,265	168	7,563	7,643	15,206
Viides ”	5,328	94	2,467	2,955	5,422	76	2,478	2,926	5,404
Kuudes ”	5,965	64	2,986	3,043	6,029	41	2,982	3,024	6,006
Seitsemäs ”	4,867	91	2,258	2,700	4,958	78	2,273	2,672	4,945
Kahdeksas ”	1,039	20	783	276	1,059	8	782	265	1,047
Yhdoksis ”	905	17	380	542	922	25	393	537	930
Summa kaupunginaseman piirissä	50,209	1,016	24,560	26,665	51,225	700	24,528	26,381	50,909
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Siltasaaren huvilat	903	15	435	483	918	16	437	482	919
Sörnäinen: (rautatien ja Itäisen Viertotien välinen alue)	7,238	64	3,914	3,388	7,302	38	3,893	3,383	7,276
Sörnäinen: (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue)	1,118	13	567	564	1,131	3	563	558	1,121
Töölö: (Läntisen Viertotien länsipuolella oleva alue)	3,593	68	1,904	1,757	3,661	26	1,877	1,742	3,619
Töölö: (rautatien ja Läntisen Viertotien välinen alue)	875	5	472	408	880	6	470	411	881
Saaret ja satamat	213	205	306	112	418	—	116	97	213
Summa yhdistetyllä alueella	13,940	370	7,598	6,712	14,310	89	7,356	6,673	14,029
Summa väkilukua	64,149	1,386	32,158	33,377	65,535	789	31,884	33,054	64,938

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa VI: 20.

**Taulu N:o 39. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
5 p:nä Juulukuuta 1900.**

A l u e	Läsnä olevia					Poissaolevia kau- pungissa asuvas- ta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa satumaisesti oleksellevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
1. Kaupunginaseman alue:									
Ensimmäinen kaupunginosa	8,212	373	3,774	4,811	8,585	160	3,681	4,691	8,372
Toinen "	6,284	284	2,890	3,678	6,568	99	2,782	3,601	6,383
Kolmas "	5,473	107	2,535	3,045	5,580	85	2,552	3,006	5,558
Neljäs "	16,835	303	8,019	9,119	17,138	257	8,044	9,048	17,092
Viides "	7,130	160	2,944	4,346	7,290	128	2,972	4,286	7,258
Kuudes "	8,659	173	4,219	4,613	8,832	106	4,213	4,552	8,765
Seitsemäs "	6,338	279	2,804	3,813	6,617	133	2,779	3,692	6,471
Kahdeksas "	1,335	14	804	545	1,349	12	802	545	1,347
Yhdeksäs "	1,008	31	361	678	1,039	34	363	679	1,042
Kymmenes "	1,975	14	919	1,070	1,989	31	940	1,066	2,006
Summa kaupunginaseman piirissä	63,249	1,738	29,269	35,718	64,987	1,045	29,128	35,166	64,294
2. Kaupunkiin yhdistetty alue kau- punginaseman ulkopuolella:									
Kallio	8,675	161	4,225	4,611	8,836	103	4,243	4,535	8,778
Eläintarhan huvilat sekä Töölönlahden ja rautatien itäpuolella oleva alue	569	8	207	370	577	8	209	368	577
Sörnäinen (Hörnebergillä alkaen Sörnäis- ten vankila- ja panimoalucisiin asti)	1,136	26	602	560	1,162	10	594	552	1,146
Eeko	367	10	171	206	377	—	166	201	367
Šurutoin	891	4	463	432	895	4	465	430	895
Äs	1,921	32	939	1,014	1,953	26	939	1,008	1,947
Sörnäisten rautatien pohjoispuolella oleva alue (Arabiaan, Annebergiin ja Van- haankaupunkiin asti)	737	9	358	388	746	15	365	387	752
Lapin- ja Hietaniemi, Fjälldal y. m. (Läntisen Viertotien länsi- ja Edes- lahden tien pohjoispuolella)	2,302	65	1,178	1,189	2,367	19	1,155	1,166	2,321
Töölö (Läntisen Viertotien länsipuolella) Töölö ynnä Eläintarha (Itäisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella)	3,451	54	1,928	1,577	3,505	41	1,923	1,569	3,492
Fredriksbergin asema ja alue (kaupun- gin rajoihin asti)	891	—	450	441	891	7	454	444	898
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki ynnä Forsby	362	2	170	194	364	4	171	195	366
Saaret	443	1	223	216	444	4	231	216	447
Summa	22,078	376	11,082	11,372	22,454	244	11,077	11,245	22,322
3. Satamat	62	210	249	23	272	—	47	15	62
Summa kaupungin rajojen piirissä	85,389	2,324	40,600	47,113	87,713	1,289	40,252	46,426	86,678
4. Kaupungin omistama maa kau- pungin rajojen ulkopuolella:									
Sörnäisten panimoalue	107	—	59	48	107	—	59	48	107
Hermanninkaupunki I	2,790	10	1,378	1,422	2,800	25	1,391	1,424	2,815
" II	480	—	233	247	480	—	233	247	480
Toukola	760	8	381	387	768	—	379	381	760
Guntähti, Kottby, Meilansi ja Greijus	665	7	323	349	672	4	321	348	669
Summa	4,802	25	2,374	2,453	4,827	29	2,383	2,448	4,831
5. Sörnäisten vankila-alue	673	4	589	88	677	—	587	86	673
Summa väkilukua	90,864	2,353	43,563	49,654	93,217	1,318	43,222	48,960	92,182

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 40. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna ikävuosien, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan vuonna 1900.

Ikäryhmä	Naimattomia		Naimisissa		Leskimiehiä ja -vaimoja		Eronneita		Tuntematon siviilisäätty		S u m m a		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	sa
0—1	1,098	1,020	—	—	—	—	—	—	—	—	1,098	1,020	2,118
1—2	879	900	—	—	—	—	—	—	—	—	879	900	1,779
2—3	878	898	—	—	—	—	—	—	—	—	878	898	1,776
3—4	795	800	—	—	—	—	—	—	—	—	795	800	1,595
4—5	750	764	—	—	—	—	—	—	—	—	750	764	1,514
5—10	3,846	3,860	—	—	—	—	—	—	—	—	3,846	3,860	7,706
10—15	3,538	3,648	—	—	—	—	—	—	—	—	3,538	3,648	7,186
15—20	4,230	5,458	8	85	—	3	—	—	—	—	4,238	5,546	9,784
20—25	6,665	5,435	829	1,048	7	27	—	—	—	—	7,501	6,510	14,011
25—30	3,096	3,246	1,779	2,011	29	66	6	12	2	—	4,912	5,335	10,247
30—35	1,274	1,813	2,166	2,122	47	135	6	15	2	1	3,495	4,086	7,581
35—40	789	1,330	2,354	2,088	62	235	17	27	5	2	3,227	3,682	6,909
40—45	464	883	1,830	1,771	86	314	21	37	2	1	2,403	3,006	5,409
45—50	309	716	1,475	1,372	88	438	18	21	1	—	1,891	2,547	4,438
50—55	216	516	1,014	923	102	465	13	18	1	1	1,346	1,923	3,269
55—60	148	426	755	678	101	621	9	14	2	1	1,015	1,740	2,755
60—65	101	282	504	384	91	552	2	8	—	—	698	1,226	1,924
65—70	38	165	278	219	71	453	1	7	1	1	389	845	1,234
70—75	24	132	145	100	71	371	1	5	1	—	242	608	850
75—80	18	76	53	34	33	283	—	1	—	—	104	394	498
80—85	1	33	18	8	21	113	—	—	—	—	40	154	194
85—90	2	12	1	2	5	42	—	—	—	—	8	56	64
90—91	—	—	—	2	—	4	—	—	—	—	—	6	6
91—92	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
92—93	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	2	3
93—94	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	1	2	3
95—96	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	4
96—97	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3
97—98	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	4	4
100—101	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	2	2	4
Tuntematon . .	52	49	30	24	3	10	2	—	178	—	265	83	348
Summa	29,212	32,467	13,241	12,873	819	4,141	96	165	195	8	43,563	49,654	93,217

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 41. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna syntymäpaikan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Syntymäpaikka	1870			1880			1890			1900		
	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa
Helsinki	—	—	9,708	6,406	7,200	13,606	9,626	10,686	20,312	14,394	15,709	30,103
Muut paikkakunnat												
Uudenmaan läänissä	—	—	8,519	4,307	5,350	9,657	6,338	7,810	14,148	8,132	10,755	18,887
Turun ja Porin lääni	—	—	2,435	1,691	1,368	3,059	2,190	2,073	4,263	2,921	3,048	5,969
Hämeen ”	—	—	2,407	1,981	1,917	3,898	3,509	3,629	7,138	4,379	5,468	9,847
Wiipurin ”	—	—	597	567	498	1,065	1,018	1,043	2,061	1,528	1,618	3,146
Mikkelin ”	—	—	888	512	505	1,017	1,082	1,228	2,310	1,753	2,382	4,135
Kuopion ”	—	—	537	633	422	1,055	1,143	1,124	2,267	1,858	2,714	4,572
Waasan ”	—	—	1,863	1,762	1,436	3,198	2,566	2,727	5,293	2,708	3,693	6,401
Oulun ”	—	—	371	344	510	854	635	1,014	1,649	701	1,401	2,102
Suomessa ilman tarkem- paa tietoa paikasta .	—	—	58	167	179	346	220	211	431	96	222	318
Summa Suomessa	—	—	27,383	18,370	19,385	37,755	28,327	31,545	59,872	38,470	47,010	85,480
Pietari ja Itämeren- maakunnat	—	—	917	496	283	779	500	483	983	866	713	1,579
Muulla eurolaisel- la Wenäjällä	—	—	2,993	2,903	395	3,298	2,496	448	2,944	2,806	664	3,470
Ruotsi	—	—	515	354	439	793	497	647	1,144	665	859	1,524
Norja	—	—	15	62	12	74	27	20	47	47	36	83
Tanska	—	—	23	23	15	38	35	26	61	76	67	143
Saksa	—	—	223	180	88	268	188	123	311	256	176	432
Muut Euroopan maat	—	—	33	47	48	95	62	69	131	115	99	214
Euroopan ulkopuolella olevat maat	—	—	10	13	1	14	17	15	32	37	29	66
Ilman tietoa paikasta	—	—	1	14	14	28	9	1	10	225	1	226
Summa	—	—	32,113	22,462	20,680	43,142	32,158	33,377	65,535	43,563	49,654	93,217

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomen virallista tilastoa.

Taulu N:o 42. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen mukaan vuonna 1900
sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890.

A l u e	Ainoastaan ruotsia puhuvia		Paremmiin ruotsia kuin suomea puhuvia		Summa ruotsia puhuvia		Ainoastaan suomea puhuvia		Paremmiin suomea kuin ruotsia puhuvia		Summa suomea puhuvia		Venäjää puhuvia		Saksaa puhuvia		Juutalais-saksaa puhuvia		Muuta sekä niitä, joista tietoa puuttuu	
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.
Ensimmäinen kaupunginosa	907	1,462	991	1,073	1,898	2,535	1,059	1,249	548	788	1,607	2,037	188	152	38	59	1	—	42	28
Toinen ”	665	1,099	741	834	1,406	1,933	674	967	404	614	1,078	1,581	163	90	45	42	7	6	191	26
Kolmas ”	576	1,028	567	722	1,143	1,750	908	735	244	432	1,152	1,167	142	80	27	26	—	—	71	22
Neljäs ”	1,262	2,146	1,240	1,568	2,502	3,714	2,920	3,224	1,226	1,693	4,146	4,917	1,013	271	88	75	125	69	145	73
Viides ”	719	1,243	763	943	1,482	2,186	873	1,307	456	730	1,329	2,037	71	59	32	34	7	6	23	24
Kuudes ”	1,066	1,429	652	624	1,718	2,053	1,735	1,721	552	725	2,287	2,446	138	69	27	26	2	2	47	17
Seitsemäs ”	639	1,040	600	744	1,239	1,784	1,005	1,264	423	659	1,428	1,923	84	64	26	22	—	—	27	20
Kahdeksas ”	107	151	107	86	214	237	135	138	64	79	199	217	383	85	3	4	—	—	5	2
Yhdeksäs ”	122	267	108	142	230	409	43	144	56	87	99	231	19	18	10	15	—	—	3	5
Kymmenes ”	188	232	140	148	328	380	374	422	145	215	519	637	55	32	3	6	5	8	9	7
Satamat	77	6	48	9	125	15	43	3	14	5	57	8	2	—	23	—	—	—	42	—
Lapin- ja Hietaniemi . . .	256	319	178	179	434	498	500	440	140	182	640	622	86	57	2	—	6	6	10	6
Töölö ja Eläintarha	471	601	334	292	805	893	648	630	257	316	905	946	574	125	13	18	9	—	50	17
Kallio ja Eläintarhan huvilat	730	982	514	569	1,244	1,551	2,521	2,510	542	839	3,063	3,349	116	78	6	16	—	1	25	5
Alue Kallion pohjois- ja itäpuolella	496	579	302	325	798	904	968	961	287	343	1,255	1,304	35	20	7	1	2	1	4	4
Sörnäinen	121	127	66	63	187	190	311	290	64	70	375	360	38	5	1	—	—	—	2	4
Fredriksberg	47	52	34	29	81	81	55	60	27	33	82	93	—	—	—	—	—	—	—	—
Saaret	143	146	28	23	171	169	42	32	9	14	51	46	6	1	—	—	—	—	—	—
Hermanninkaupunki I—II	361	418	283	254	644	672	703	700	235	281	938	981	27	15	—	1	—	—	2	—
Toukola ja Sörnäist. panimo	167	203	79	64	246	267	151	137	26	29	177	166	12	2	3	1	—	—	1	—
Gumtähden, Kottbyn, Greijuksen ja Meilansin talot	125	130	59	75	184	205	83	99	28	35	111	134	15	3	5	3	—	—	8	4
Sörnäisten rangaist.vankila	18	1	56	13	74	14	432	50	74	24	506	74	6	—	1	—	—	—	2	—
Summa vuonna 1900	9,263	13,661	7,890	8,779	17,153	22,440	16,183	17,083	5,821	8,193	22,004	25,276	3,173	1,226	360	349	164	99	709	264
Summa väenlaskussa																				
1 p:nä Joulukuuta 1890	—	—	—	—	13,421	16,439	—	—	—	—	14,809	14,978	2,541	1,115	416	402	—	—	583	831
1 ” Lokakuuta 1880	—	—	—	—	22,566	—	—	—	—	—	14,652	—	4,157	—	726	—	—	—	360	681
1 ” Maaliskuuta 1870	—	—	—	—	18,302	—	—	—	—	—	8,329	—	3,878	—	562	—	—	—	262	780

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 43. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

V u o s i	Luku- ja kirjoitustaitoisia			Ainoastaan luku-taitoisia			Luvun ja kirjoituksen taitamattomia						Sivistyskannasta ei ole tietoa		
							10 vuotta vanhempia			10 vuotta nuorempia					
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870															
Kaupunginaseman piirissä	—	—	14,836	—	—	8,964	—	—	1,092	—	—	4,475	—	—	—
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	—	—	1,035	—	—	1,075	—	—	152	—	—	474	—	—	—
Summa	—	—	15,871	—	—	10,039	—	—	1,244	—	—	4,959	—	—	—
1880															
Kaupunginaseman piirissä	11,086	9,541	20,627	3,176	5,398	8,574	1,225	198	1,423	2,186	2,138	4,324	17	—	17
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	2,522	1,347	3,869	1,477	1,381	2,858	83	50	133	690	627	1,317	—	—	—
Summa	13,608	10,888	24,496	4,653	6,779	11,432	1,308	248	1,556	2,876	2,765	5,641	17	—	17
1890															
Kaupunginaseman piirissä	17,927	18,108	36,035	2,631	5,067	7,698	668	275	943	3,326	3,198	6,524	8	17	25
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	4,324	3,168	7,492	1,724	2,090	3,814	154	85	239	1,396	1,369	2,765	—	—	—
Summa	22,251	21,276	43,527	4,355	7,157	11,512	822	360	1,182	4,722	4,567	9,289	8	17	25
1900															
Kaupunginaseman piirissä	23,071	27,816	50,887	1,619	3,836	5,455	633	233	866	3,764	3,794	7,558	182	39	221
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	9,895	8,802	18,697	1,687	2,489	4,176	242	157	399	2,454	2,482	4,936	16	6	22
Summa	32,966	36,618	69,584	3,306	6,325	9,631	875	390	1,265	6,218	6,276	12,494	198	45	243

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 44. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna

Sivistyskanta	Ainoastaan ruotsia puhuvia			Paremmiin ruotsia kuin suomea puhuvia			Summa ruotsia puhuvia			Ainoastaan suomea puhuvia		
	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa
15 vuotta nuorempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	1,530	1,611	3,141	870	838	1,708	2,400	2,449	4,849	1,683	1,625	3,308
Lukutaitoisia . .	97	94	191	31	25	56	128	119	247	125	150	275
Luvun- ja kirjoituksen taitamattomia . . .	2,392	2,265	4,657	270	334	604	2,662	2,599	5,261	3,105	3,143	6,248
Tuntematon . . .	5	3	8	2	1	3	7	4	11	3	5	8
Summa	4,024	3,973	7,997	1,173	1,198	2,371	5,197	5,171	10,368	4,916	4,923	9,839
15 vuotta vanhempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	4,689	8,093	12,782	6,359	6,895	13,254	11,048	14,988	26,036	9,358	9,199	18,557
Lukutaitoisia . .	497	1,522	2,019	342	668	1,010	839	2,190	3,029	1,774	2,863	4,637
Luvun- ja kirjoituksen taitamattomia . . .	46	67	113	14	15	29	60	82	142	120	87	207
Tuntematon . . .	7	6	13	2	3	5	9	9	18	15	11	26
Summa	5,239	9,688	14,927	6,717	7,581	14,298	11,956	17,269	29,225	11,267	12,160	23,427

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

kielen ja sivistyskannan mukaan vuonna 1900.

Paremmiin suomea kuin ruotsia puhuvia	Summa suomea puhuvia			Venäjää puhuvia			Saksaa puhuvia			Juutalais-saksaa puhuvia			Muita kieliä puhuvia ja niitä, joista tietoa puuttuu				
	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa	mp.	np.	sa		
856	986	1,842	2,539	2,611	5,150	227	160	387	16	16	32	16	12	28	15	8	23
34	27	61	159	177	336	5	8	13	—	—	—	2	—	2	1	5	6
213	269	482	3,318	3,412	6,730	193	222	415	23	29	52	13	9	22	56	41	97
3	3	6	6	8	14	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,106	1,285	2,391	6,022	6,208	12,230	426	391	817	39	45	84	31	21	52	72	54	126
4,445	5,979	10,424	13,803	15,178	28,981	2,127	666	2,793	316	300	616	79	48	127	380	182	562
254	904	1,158	2,028	3,767	5,795	106	32	138	4	2	6	12	13	25	22	12	34
13	22	35	133	109	242	509	135	644	1	1	2	42	16	58	83	11	94
3	3	6	18	14	32	5	2	7	—	1	1	—	1	1	152	5	157
4,715	6,908	11,623	15,982	19,068	35,050	2,747	835	3,582	321	304	625	133	78	211	637	210	847

Taulu N:o 45. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuonna 1900.

Sivistyskanta	K a u p u n g i n a l u e									Summa		
	Kaupunginaseman piirissä			Yhdistetyllä alueella (kaupunginaseman ulkopuolella sekä satamat)			Kaupungin rajojen ulkopuolella (kaupungin maa sekä Sörnäisten vankila-alue)					
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
15 vuotta nuorempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	3,369	3,462	6,831	1,454	1,430	2,884	390	364	754	5,213	5,256	10,469
Lukutaitoisia . .	154	176	330	96	91	187	45	42	87	295	309	604
Luku- ja kirjoituksen taitamattomia . . .	3,798	3,815	7,613	1,954	1,965	3,919	513	532	1,045	6,265	6,312	12,577
Tunteamaton . .	13	9	22	1	4	5	—	—	—	14	13	27
Summa	7,334	7,462	14,796	3,505	3,490	6,995	948	938	1,886	11,787	11,890	23,677
15 vuotta vanhempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	19,702	24,354	44,056	6,502	5,916	12,418	1,549	1,092	2,641	27,753	31,362	59,115
Lukutaitoisia . .	1,465	3,660	5,125	1,113	1,873	2,986	433	483	916	3,011	6,016	9,027
Luvun ja kirjoituksen taitamattomia . . .	599	212	811	198	114	312	31	28	59	828	354	1,182
Tunteamaton . .	169	30	199	13	2	15	2	—	2	184	32	216
Summa	21,935	28,256	50,191	7,826	7,905	15,731	2,015	1,603	3,618	31,776	37,764	69,540

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 46. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna uskontokuntain mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

V u o s i	Lutherilaisia			Baptistilaisia			Metodisteja			Reformeerattuja ja m. protestanttisen uskon tunnustajia			Kreikkalais-oikeuskouksia (ja eriuskolaisia)		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	12,867	14,412	27,279	—	—	—	—	—	—	16	19	35	3,113	990	4,103
1880	18,468	19,209	37,677	—	—	—	—	—	—	40	52	92	3,250	1,078	4,328
1890	28,586	31,665	60,251	—	—	—	—	—	—	25	34	59	2,617	1,250	3,867
1900	39,170	47,432	86,602	26	29	55	24	23	47	34	68	102	3,311	1,634	4,945

V u o s i	Roomalais-katolilaisia			Juutalaisia			Muhamettilaisia			Muita			Tunteamaton uskontokunta		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	344	80	424	123	103	226	41	5	46	—	—	—	—	—	—
1880	471	123	594	226	215	441	7	3	10	—	—	—	—	—	—
1890	532	131	663	372	270	642	18	10	28	—	—	—	8	17	25
1900	414	167	581	358	268	626	48	14	62	8	4	12	170	15	185

— Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 47. Muita Helsingin kaupungissa oleskelevia, kuin Suomen kansalaisia, jaettuina sen mukaan, mihin valtioon kuuluvat, vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Valtio	1870			1880			1890			1900		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
Venäjä	3,512	920	4,432	3,105	585	3,690	2,995	1,241	4,236	3,760	1,544	5,304
Ruotsi	182	233	415	226	248	474	364	385	749	527	541	1,068
Norja	2	1	3	50	8	58	24	32	56	45	31	76
Tanska	5	7	12	17	4	21	18	13	31	56	46	102
Saksan valtakunta	84	73	157	122	55	177	102	74	176	176	141	317
Itävalta-Unkari	1	—	1	8	3	11	14	8	22	18	9	27
Schweitsi	5	9	14	2	13	15	1	12	13	—	12	12
Alankomaat	—	—	—	6	7	13	3	1	4	1	1	2
Suurbritannia	11	7	18	11	9	20	14	12	26	29	20	49
Ranska	1	1	2	1	—	1	2	9	11	13	16	29
Espanja	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—
Italia	1	—	1	2	—	2	8	5	13	34	9	43
Kreikka	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Rumeenia	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1
Turkki	—	—	—	4	1	5	5	2	7	6	—	6
Pohjoisamerikan Yhdysvallat	—	—	—	1	—	1	4	3	7	6	4	10
Summa	3,804	1,251	5,055	3,556	933	4,489	3,557	1,798	5,355	4,671	2,375	7,046

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 48. Kuuromykkiä, sokeita, mielenvikaisia Helsingissä vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Vuosi	Kuuromykkiä			Sokeita			Muita vaikeampia ruumiinvikoja kärsiviä			Heikkomielisiä ja hulluja			Summa		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	2	4	6	3	13	16	27	13	40	50	38	88	82	68	150
1880	12	11	23	16	25	41	94	71	165	84	69	153	206	174	382
1890	19	13	32	20	40	60	202	128	330	55	51	106	296	232	528
1900	56	76	132	49	90	139	306	195	501	172	182	354	583	543	1,126

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 49. Helsingin juutalaiseen seurakuntaan kuuluvia juutalaisia vuosina 1901—1903.

Vuosi	Vuoden alussa kuului seurakuntaan				Vuoden kuluessa viinityä parisk.	Vuoden kuluessa				Vuoden lopussa kuului seurakuntaan			
	syntyneitä		kuolleita			syntyneitä		kuolleita					
	miehiä	naisia	lapsia	s:a		mp.	np.	mp.	np.	miehiä	naisia	lapsia	s:a
1903	76	94	336	506	12	6	9	1	—	82	98	340	520
1902	78	92	326	496	10	9	8	4	3	76	94	336	506
1901	82	89	312	483	—	—	—	—	—	78	92	326	496

Lähde: Yksityisiä tietoja.

Taulu N:o 50. Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1882—1899.

Ammattiryhmiä	Vuosina	Kaikkiaan kuolleita						Keuhkotautiin kuolleita						Muihin tauteihin kuolleita										
		Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	‰ kaikista kuolleista	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	‰ kaikista kuolleista	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus		
			Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä			Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä			Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä
<i>Miespuolia:</i>																								
I. Säätöhenkilöitä	1882—1899	887	45,341	9	13	51	1	1	151	17,0	5,459	11	18	36	1	27	736	83,0	39,881	9	25	54	2	3
II. Ulkona työtä tekeviä	"	1,044	50,380	9	1	48	3	3	300	28,7	12,780	5	19	42	7	7	744	71,3	37,600	3	12	50	6	14
III. Vahtimestareita	"	170	7,959	2	25	46	9	25	46	27,1	1,872	5	24	40	8	14	124	72,9	6,086	9	1	49	1	1
IV. Ulkotyömiehiä	"	1,234	51,789	7	4	41	11	18	422	34,2	15,893	5	24	37	7	28	812	65,8	35,896	1	10	44	2	15
V. Sisätöyömiehiä	"	1,233	50,207	—	8	40	8	19	556	45,1	20,453	1	3	36	9	13	677	54,9	29,753	11	5	43	11	12
VI. Renkejä	"	148	5,654	8	14	38	2	15	47	32,4	1,672	10	12	35	7	3	101	67,6	3,981	10	2	39	5	3
<i>Mies- ja naispuolia:</i>																								
VII. Kirja- ja kivipainajia, Puoti- ja konttoriapulaisia	"	248	8,533	10	21	34	4	29	135	54,4	4,382	4	28	32	5	17	113	45,6	4,151	5	23	36	8	26
<i>Naispuolia:</i>																								
VIII. Säätöhenkilöitä	"	817	45,571	10	8	55	9	11	116	14,2	4,349	7	4	37	5	29	701	85,8	41,222	3	4	58	9	19
IX. Alempaa porvaristoa	"	318	18,253	8	12	57	4	24	70	22,0	2,901	7	12	41	5	13	248	78,0	15,352	1	—	61	10	26
X. Käsityölläisiä	"	814	41,259	10	19	50	8	8	244	30,0	9,544	3	20	39	1	12	570	50,0	31,715	6	29	55	7	21
XI. Työlläisiä	"	2,156	101,984	2	—	47	3	19	630	29,2	23,256	10	12	36	10	25	1,526	70,8	78,728	3	18	51	7	21
XII. Naispuolisia ammattityölläisiä	"	363	14,317	9	2	39	5	9	104	28,7	3,372	6	9	32	5	4	259	71,3	10,945	2	23	42	3	3
Summa ja keskimäärä	—	9,432	441,254	4	7	46	9	12	2,821	29,9	105,938	10	5	37	1	23	6,611	70,1	335,315	8	2	50	8	19

Lähde: Tiedot kokoonpannut Terveyslautakunnan painetusta vuosikertomuksesta vuodelta 1901.

Taulu N:o 51. Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1896—1902.

Ammattiryhmiä	Vuosina	Kaikkiaan kuolleita						Keuhkotautiin kuolleita						Muihin tauteihin kuolleita										
		Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus				
			Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä		Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä		Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä		
<i>Miehiä:</i>																								
I. Säätyhenkilöitä . . .	1896—1902	271	14,674	3	2	54	1	23	37	13,7	1,286	5	7	34	9	7	234	86,3	13,387	9	25	59	4	—
II. Ulkona työtä tekeviä	„	430	21,810	—	22	50	8	20	111	25,8	4,754	—	12	42	9	28	319	74,2	17,056	—	10	53	1	18
III. Ulkotyömiehiä . . .	„	554	25,200	5	15	45	5	13	195	35,2	7,723	8	9	39	7	9	359	64,8	17,476	9	6	50	9	6
IV. Sisätyömiehiä . . .	„	570	23,747	9	22	41	7	28	265	46,5	9,193	4	27	34	8	12	305	53,5	14,554	4	25	49	2	4
Summa	—	1,825	85,432	7	1	46	9	6	608	33,3	22,957	6	25	37	9	4	1,217	66,7	62,475	—	6	52	4	9
<i>Naisia:</i>																								
I. Säätyhenkilöitä . . .	1896—1902	378	22,900	9	3	60	10	6	36	9,5	1,248	8	10	34	8	7	342	90,5	21,652	—	23	60	11	1
II. Käsityöläisnaisia . . .	„	525	28,391	1	15	54	—	28	152	28,9	6,218	6	1	40	10	28	373	71,1	22,172	7	14	56	3	22
III. Työläisnaisia . . .	„	453	22,882	6	10	50	6	4	121	26,7	4,846	6	7	40	—	19	332	73,3	18,036	—	3	52	6	20
Summa	—	1,356	74,174	4	28	54	8	12	309	22,8	12,313	8	18	39	10	5	1,047	77,2	61,860	8	10	57	4	17
Summa ja keskimäärä	—	3,181	159,606	11	29	50	2	3	917	28,8	35,271	3	13	38	5	17	2,264	71,2	124,335	8	16	54	2	24

Lähde: Tiedot kokoonpannut Terveyslautakunnan vuodelta 1902 antamasta, painetusta vuosikertomuksesta.

Taulu N:o 52. Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väestö joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1903.

V u o s i	Yhteensä kirkonkir- joissa olevaa väestöä	S i i t ä			
		M i e h i ä		N a i s i a	
		Luku	% koko väki- luvusta	Luku	% koko väki- luvusta
Joulukuun 31 p:nä 1810	4,065	2,109	51,88	1,956	48,12
” ” ” 1815	4,801	2,374	49,45	2,427	50,55
” ” ” 1820	7,719	3,999	51,81	3,720	48,19
” ” ” 1825	9,867	5,217	52,87	4,650	47,13
” ” ” 1830	11,110	5,341	48,07	5,769	51,93
” ” ” 1835	14,568	8,049	55,25	6,519	44,75
” ” ” 1840	18,415	10,471	56,86	7,944	43,14
” ” ” 1845	20,346	11,399	56,03	8,947	43,97
” ” ” 1850	20,745	11,289	54,42	9,456	45,58
” ” ” 1855	18,551	9,816	52,91	8,735	47,09
” ” ” 1860	22,228	11,310	50,88	10,918	49,12
” ” ” 1865	25,800	13,021	50,47	12,779	49,53
” ” ” 1870	28,519	14,066	49,32	14,453	50,68
” ” ” 1875	33,602	16,427	48,89	17,175	51,11
” ” ” 1880	43,334	21,132	48,77	22,202	51,23
” ” ” 1890	61,530	28,542	46,03	32,988	53,61
” ” ” 1900	93,576	43,076	46,39	50,500	53,97
” ” ” 1901	97,051	44,586	45,94	52,465	54,06
” ” ” 1902	100,182	45,571	45,49	54,611	54,51
” ” ” 1903	105,437	48,120	45,64	57,317	54,36

Lähde: Papiston viisivuotis- ja kymmenvuotistaulut sekä vuotuiset väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 53. Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väkiluku joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1903, jaettuna seurakunnittain.

V u o s i	Ruotsalais-suomalainen seurakunta		Kaartin seurakunta		Saksalainen seurakunta		Kreikkalais-venäläinen seurakunta		Roomalais-katolinen seurakunta		Metodisti-episkopaalinen seurakunta		Viaporin seurakunta		Suomen merisotaväen seurakunta		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	
Joulukuun 31 p:nä 1810	1,692	1,842	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	417	114	—	—
” ” ” 1815	2,043	2,233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	331	194	—	—
” ” ” 1820	3,485	3,536	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	514	184	—	—
” ” ” 1825	3,906	4,038	386	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	925	526	—	—
” ” ” 1830	5,022	5,410	—	—	—	—	88	79	—	—	—	—	—	231	280	—	—
” ” ” 1835	5,480	5,820	728	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	921	346	920	208
” ” ” 1840	6,451	7,101	1,148	252	—	—	194	149	—	—	—	—	—	1,542	281	1,136	161
” ” ” 1845	7,290	7,981	1,254	301	—	—	361	281	—	—	—	—	—	1,330	156	1,164	228
” ” ” 1850	7,497	7,992	1,227	314	—	—	578	349	—	—	—	—	—	774	510	1,213	291
” ” ” 1855	7,360	7,852	84	187	—	—	522	348	—	—	—	—	—	650	107	1,200	241
” ” ” 1860	9,125	9,593	1,054	264	128	134	265	225	—	—	—	—	—	154	543	584	159
” ” ” 1865	11,369	11,804	854	241	183	202	361	305	—	—	—	—	—	98	167	156	60
” ” ” 1870	12,431	13,419	890	315	209	210	273	259	—	—	—	—	—	111	191	152	59
” ” ” 1875	14,745	16,048	873	358	252	258	285	260	—	—	—	—	—	121	186	151	65
” ” ” 1880	17,154	20,567	977	406	254	242	609	522	1,958	213	—	—	—	180	252	—	—
” ” ” 1890	27,079	31,637	273	150	276	296	613	603	177	116	—	—	—	124	186	—	—
” ” ” 1900	41,256	48,790	237	158	383	412	678	650	311	204	26	38	—	185	248	—	—
” ” ” 1901	42,780	50,706	218	146	391	447	662	653	311	214	30	39	—	194	260	—	—
” ” ” 1902	43,754	52,826	219	140	401	452	669	665	299	225	32	43	—	197	260	—	—
” ” ” 1903	46,256	55,445	243	173	413	480	660	659	301	235	32	45	—	215	280	—	—

Lähde: Papiston viisivuotis- ja kymmenvuotistaulut sekä vuotuiset väkiluvunmuutostaulut

Taulu N:o 55. Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä, kuukausittain vuonna 1903.

Kuukausi	Syntyneitä						Kuolleita						Syntyneitä enemmän kuin kuolleita			Kuolleita enemmän kuin syntyneitä			
	Elävinä					Kuolleina		Miesp.	Naisp.	Summa	Niistä			Miesp.	Naisp.	Summa	Miesp.	Naisp.	Summa
	Miesp.	Naisp.	Summa	Niistä		Miesp.	Naisp.				Enonnoll. kuolemia	Väkivalta. kuolema (mukaan laskettuna)	Itsemurha						
				avio- liitossa	avio- liiton ulkopuol.														
Tammikuu	135	115	250	214	36	1	2	67	53	120	116	3	1	68	62	130	—	—	—
Helmikuu	99	91	190	161	29	1	3	68	64	132	129	3	—	31	27	58	—	—	—
Maaliskuu	133	135	268	226	42	—	2	75	79	154	148	3	3	58	56	114	—	—	—
Huhtikuu	132	122	254	210	44	3	2	61	63	124	119	3	2	71	59	130	—	—	—
Toukokuu	123	126	249	201	48	4	2	76	63	139	131	7	1	47	63	110	—	—	—
Kesäkuu	144	108	252	200	52	1	1	84	71	155	145	9	1	60	37	97	—	—	—
Heinäkuu	116	113	229	193	36	2	3	89	71	160	152	7	1	27	42	69	—	—	—
Elokuu	110	88	198	175	23	2	5	87	85	172	167	4	1	23	3	26	—	—	—
Syyskuu	134	111	245	205	40	4	3	79	57	136	132	2	2	55	54	109	—	—	—
Lokakuu	126	99	225	202	23	6	2	49	47	96	94	2	—	77	52	129	—	—	—
Marraskuu	108	120	228	192	36	4	6	68	54	122	118	3	1	40	66	106	—	—	—
Joulukuu	104	104	208	171	37	1	5	50	48	98	98	—	—	54	56	110	—	—	—
Summa v. 1903	1,464	1,332	2,796	2,350	446	29	36	853	755	1,608	1,549	46	13	611	577	1,188	—	—	—

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 54. Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä

Vuosi	S y n t y n e i t ä											
	Elävinä syntyneitä								Kuolleina syntyneitä			
	Miesp.	Naisp.	Summa	Avioliitossa	Avioliiton ulkopuolella	% elävinä syntyneistä			Miesp.	Naisp.	% kaikista syntyneistä	
						Miesp.	Naisp.	Avioliitossa			Avioliiton ulkopuolella	Miesp.
1811—1815 ¹⁾	402	364	766	604	162	52,48	47,52	78,85	21,15	29	3,65	
1816—1820 ¹⁾	482	569	1,051	909	142	45,86	54,14	86,49	13,51	47	4,28	
1821—1825	701	727	1,428	1,221	207	49,09	50,91	85,50	14,50	44	3,48	
1826—1830	711	671	1,382	1,119	263	51,45	48,55	80,97	19,03	64	5,41	
1831—1835	1,054	1,033	2,087	1,685	402	50,50	49,50	80,74	19,26	66	3,77	
1836—1840	1,432	1,247	2,679	2,105	574	53,45	46,55	78,57	21,43	101	3,63	
1841—1845	1,637	1,536	3,173	2,457	716	51,59	48,41	77,43	22,57	126	3,82	
1846—1850 ²⁾						Tietoja puuttuu						
1851—1855 ²⁾						Tietoja puuttuu						
1856—1860	1,881	1,812	3,693	2,828	865	50,93	49,07	76,58	23,42	121	3,18	
1861—1865	2,453	2,198	4,651	3,714	937	52,74	47,26	79,85	20,15	117	2,45	
1866—1870 ³⁾	—	—	4,449	3,575	874	—	—	80,35	19,65	176	3,80	
1871—1875	2,491	2,374	4,865	3,992	873	51,20	48,80	82,06	17,94	154	3,07	
1876—1880 ³⁾	—	—	5,803	4,813	990	—	—	82,94	17,06	180	3,01	
1881—1885	3,416	3,330	6,746	5,596	1,150	50,64	49,36	82,93	17,07	231	3,31	
1886—1890	4,510	4,235	8,745	7,473	1,272	51,53	48,47	85,40	14,60	284	3,15	
1891—1895	5,273	5,128	10,401	8,975	1,426	50,67	49,33	86,29	13,71	360	3,35	
1896—1900	6,346	5,909	12,255	10,466	1,789	51,78	48,22	85,40	14,60	340	2,70	
1901	1,414	1,368	2,782	2,356	426	50,83	49,17	84,68	15,32	34	1,20	0,56
1902	1,376	1,334	2,710	2,270	440	50,77	49,23	83,76	16,24	34	1,25	1,03
1903	1,464	1,332	2,796	2,350	446	52,36	47,64	84,05	15,95	29	1,01	1,26

¹⁾ Tietoja vuosista 1814 ja 1818 puuttuu, jonka tähden aikakausten keskimäärät on laskettu toisten 1846—1854 ja kun muut seurakunnat sen rinnalla ovat vähäpätöiset, en kaikki tiedot niistä kahdesta

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

joka viisivuotiskautena 1811—1900 sekä vuosina 1901—1903.

Vuosi	K u o l l e i t a										Enemmän kuolleita kuin syntyneitä			Enemmän syntyneitä kuin kuolleita		
	Miesp.	Naisp.	Summa	Luonnollinen kuolema	Väkivaltainen kuolema (mnn kuin itsemurha)	Itsemurha	% kuolleita		Miesp.	Naisp.	Summa	Miesp.	Naisp.	Summa		
							Miesp.	Naisp.								
	Tietoja puuttuu										Tietoja puuttuu					
1811—1815	633	416	1,049	1,021	28	—	60,34	39,66	231	52	283	—	—	—		
1816—1820	777	570	1,347	1,296	49	2	57,69	42,31	295	1	296	—	—	—		
1821—1825	705	526	1,231	1,184	47	—	57,27	42,73	4	—	—	—	201	197		
1826—1830	842	544	1,386	1,317	63	6	60,75	39,25	131	—	4	—	127	—		
1831—1835	2,047	1,237	3,284	3,220	49	15	62,33	37,67	993	204	1,197	—	—	—		
1836—1840	1,675	1,076	2,751	2,678	62	11	60,89	39,11	243	—	72	—	171	—		
1841—1845	1,808	1,105	2,913	2,798	100	15	62,07	37,93	171	—	—	—	431	260		
1846—1850							Tietoja puuttuu									
1851—1855							Tietoja puuttuu									
1856—1860	1,988	1,492	3,480	3,380	88	12	57,13	42,87	107	—	—	—	320	213		
1861—1865	1,896	1,645	3,541	3,437	95	9	53,54	46,46	—	—	—	557	553	1,110		
1866—1870	—	—	4,343	4,242	90	11	—	—	—	—	—	—	—	106		
1871—1875	2,357	1,923	4,280	4,147	121	12	55,07	44,93	—	—	—	134	451	585		
1876—1880	—	—	4,754	4,618	113	23	—	—	—	—	—	—	—	1,049		
1881—1885	2,762	2,414	5,176	5,026	130	20	53,36	46,64	—	—	—	654	916	1,570		
1886—1890	3,100	2,642	5,742	5,589	126	27	53,98	46,02	—	—	—	1,410	1,593	3,003		
1891—1895	3,625	3,251	6,876	6,641	187	48	52,72	47,28	—	—	—	1,648	1,877	3,525		
1896—1900	4,156	3,606	7,762	7,521	191	50	53,54	46,46	—	—	—	2,190	2,303	4,493		
1901	973	818	1,791	1,729	46	16	54,33	45,67	—	—	—	441	550	991		
1902	835	715	1,550	1,501	37	12	53,87	46,13	—	—	—	541	619	1,160		
1903	853	755	1,608	1,549	46	13	53,05	46,95	—	—	—	611	577	1,188		

neljän vuoden lukujen perustuksella. — ²⁾ Tietoja puuttuu ruotsalais-suomalaisesta seurakunnasta vuosilta aikakaudesta jätetty pois. — ³⁾ Tiedot vaillinaiset.

Taulu N:o 55. Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä, kuukausittain vuonna 1903.

Kuukausi	Syntyneitä						Kuolleita						Syntyneitä enemmän kuin kuolleita			Kuolleita enemmän kuin syntyneitä			
	Elävinä					Kuolleina		Miesp.	Naisp.	Summa	Niistä			Miesp.	Naisp.	Summa	Miesp.	Naisp.	Summa
	Miesp.	Naisp.	Summa	Niistä		Miesp.	Naisp.				Laonnoit. kuolemia	Väkivalta. kuolemia (mukaan lukien itsemurha)	Isenmurha						
				avioitettuihin avioliittoihin	ulkopuol.														
Tammikuu	135	115	250	214	36	1	2	67	53	120	116	3	1	68	62	130	—	—	—
Helmikuu	99	91	190	161	29	1	3	68	64	132	129	3	—	31	27	58	—	—	—
Maaliskuu	133	135	268	226	42	—	2	75	79	154	148	3	3	58	56	114	—	—	—
Huhtikuu	132	122	254	210	44	3	2	61	63	124	119	3	2	71	59	130	—	—	—
Toukokuu	123	126	249	201	48	4	2	76	63	139	131	7	1	47	63	110	—	—	—
Kesäkuu	144	108	252	200	52	1	1	84	71	155	145	9	1	60	37	97	—	—	—
Heinäkuu	116	113	229	193	36	2	3	89	71	160	152	7	1	27	42	69	—	—	—
Elokuu	110	88	198	175	23	2	5	87	85	172	167	4	1	23	3	26	—	—	—
Syyskuu	134	111	245	205	40	4	3	79	57	136	132	2	2	55	54	109	—	—	—
Lokakuu	126	99	225	202	23	6	2	49	47	96	94	2	—	77	52	129	—	—	—
Marraskuu	108	120	228	192	36	4	6	68	54	122	118	3	1	40	66	106	—	—	—
Joulukuu	104	104	208	171	37	1	5	50	48	98	98	—	—	54	56	110	—	—	—
Summa v. 1903	1,464	1,332	2,796	2,350	446	29	36	853	755	1,608	1,549	46	13	611	577	1,188	—	—	—

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 56. Kuolleita Helsingissä joka viides vuosi 1880—1900 sekä vuosina 1901—1903, järjestyttynä sukupuolen ja ikäluokkain mukaan (%:na kaikista kuolleista).

Ikäluokka	1880	1885			1890			1895			1900			1901			1902			1903		
	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a
Alle 6 kuukautta	19,98	9,79	9,50	19,29	12,39	9,85	22,24	11,17	8,32	19,49	10,52	9,94	20,46	10,67	7,45	18,12	10,77	7,29	18,06	10,14	8,40	18,54
6—12 „	7,83	3,92	3,92	7,84	6,15	4,89	11,04	4,92	4,78	9,70	7,22	6,03	13,25	7,66	7,33	14,99	6,26	5,74	12,00	7,46	6,72	14,18
1—5 vuotta . .	13,73	9,50	8,72	18,22	8,12	9,55	17,67	7,28	6,10	13,38	6,88	6,20	13,08	7,45	5,60	13,05	7,10	5,10	12,20	7,34	6,22	13,56
5—10 „ . .	2,16	1,57	2,25	3,82	1,34	1,34	2,68	1,33	1,10	2,43	1,53	1,14	2,67	1,19	1,02	2,21	1,35	1,03	2,38	1,06	1,12	2,18
10—20 „ . .	3,29	1,57	0,98	2,55	1,97	0,87	2,84	1,39	1,77	3,16	2,44	1,71	4,15	1,80	1,69	3,49	1,74	2,26	4,00	1,67	1,12	2,99
20—40 „ . .	21,91	13,91	7,93	21,84	10,97	7,41	18,38	10,37	7,35	17,72	8,75	7,22	15,97	8,92	6,83	15,75	12,00	7,43	19,43	8,89	6,15	15,04
40—60 „ . .	18,05	9,31	5,09	14,40	9,15	5,91	15,06	10,52	6,54	17,06	8,36	7,39	15,75	9,99	6,26	16,25	9,10	7,29	16,39	9,76	7,03	16,79
60—80 „ . .	10,78	4,50	5,68	10,18	3,70	5,05	8,75	5,52	9,04	14,56	5,00	6,94	11,94	5,99	7,33	13,32	5,23	8,19	13,42	5,91	8,64	14,55
80—90 „ . .	2,04	0,59	1,17	1,76	0,32	0,86	1,18	0,44	1,84	2,28	0,64	1,80	2,44	0,28	2,32	2,60	0,32	1,48	1,80	0,62	1,43	2,05
Yli 90 „ . .	0,23	—	0,10	0,10	—	0,16	0,16	0,07	0,15	0,22	0,06	0,23	0,29	0,11	0,11	0,22	—	0,32	0,32	—	0,12	0,12
Summa	100,00	54,66	45,34	100,00	54,11	45,89	100,00	53,01	46,99	100,00	51,40	48,60	100,00	54,06	45,94	100,00	53,87	46,13	100,00	53,05	46,95	100,00

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 57. Solmittuja avioliittoja Helsingissä vuonna 1903, jaettuina avioliittoonmenijän iän mukaan.

Ikäluokka	Kaksi naimatonta				Leskimies ja naimaton				Leskivaimo ja naimaton				Leskimies ja leski- vaimo				S u m m a				
	Miesp.		Naisp.		Miesp.		Nasp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		
	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmi- tuista avioliitoista	
16 vuotta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17 ”	—	—	2	0,23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0,23	—
18 ”	—	—	12	1,36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1,36	—
19 ”	1	0,11	25	2,85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,11	25	2,85
20—25 ”	184	20,96	295	33,60	1	0,11	19	2,17	5	0,57	2	0,23	1	0,11	—	—	—	191	21,75	316	36,00
25—30 ”	386	38,27	265	30,19	10	1,14	12	1,36	12	1,36	2	0,23	2	0,23	2	0,23	360	41,00	281	32,01	—
30—35 ”	163	18,56	113	12,87	9	1,02	20	2,28	7	0,80	4	0,46	2	0,23	5	0,57	181	20,61	142	16,18	—
35—40 ”	41	4,67	30	3,42	15	1,71	7	0,80	4	0,46	11	1,25	5	0,57	4	0,46	65	7,41	52	5,93	—
40—45 ”	19	2,17	11	1,25	10	1,14	8	0,91	4	0,46	11	1,25	2	0,23	3	0,34	35	4,00	33	3,75	—
45—50 ”	5	0,57	—	—	9	1,02	1	0,11	—	—	—	—	1	0,11	1	0,11	15	1,70	2	0,22	—
50—55 ”	4	0,46	2	0,23	7	0,80	1	0,11	3	0,34	6	0,68	1	0,11	—	—	15	1,71	9	1,02	—
55—60 ”	3	0,34	—	—	4	0,46	2	0,23	1	0,11	—	—	2	0,23	1	0,11	10	1,14	3	0,34	—
60—65 ”	—	—	1	0,11	5	0,57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	0,57	1	0,11	—
65—70 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yli 70 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	756	86,11	756	86,11	70	7,97	70	7,97	36	4,10	36	4,10	16	1,82	16	1,82	878	100,00	878	100,00	—

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

**Taulu N:o 58. Purettuja avioliittoja Helsingissä vuosina
1894—1903.**

Seurakunta	Avioliittoja, jotka on purkanut							
	Miehen kuolema		Vaimon kuolema		Laillinen ero		Summa	
	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Luku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista
Ruotsalais-suomalainen	208	56,39	121	32,79	13	3,52	342	92,68
Kaartin	—	—	1	0,28	—	—	1	0,28
Saksalainen	6	1,60	4	1,08	1	0,28	11	2,98
Kreikkalais-venäläinen	7	1,90	4	1,08	—	—	11	2,98
Roomalais-katolinen	2	0,54	—	—	—	—	2	0,54
Viaporin	2	0,54	—	—	—	—	2	0,54
Metodisti-episkopallinen	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa vuonna 1903	225	60,97	130	35,23	14	3,80	379	100,00
„ 1902	206	54,93	148	39,47	21	5,60	375	100,00
„ 1901	229	58,57	146	37,34	16	4,09	391	100,00
„ 1900	235	59,34	136	34,34	25	6,32	396	100,00
„ 1899	219	58,12	129	34,19	29	7,69	377	100,00
„ 1898	203	59,53	118	34,60	20	5,87	341	100,00
„ 1897	223	63,54	113	32,19	15	4,27	351	100,00
„ 1896	195	64,78	94	31,23	12	3,99	301	100,00
„ 1095	215	62,14	114	32,95	17	4,91	346	100,00
„ 1894	161	58,76	101	36,86	12	4,38	274	100,00

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut

Taulu No 59. Lapsensynnyttäjiä Helsingissä, jaettuina iän mukaan vucna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

Ikäluokka	Lapsensynnyttäjiä jotka ovat synnyttäneet										Niistä avioliiton ulkopuolella	
	1 lapsen		2 lasta		3 lasta		4 ja useamp. lapsia		Summa			
	Lukku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Lukku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Lukku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Lukku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Lukku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Lukku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä
Alle 15 vuotta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15—20 ” . . .	43	1,52	—	—	—	—	—	—	43	1,52	26	0,92
20—25 ” . . .	538	19,08	1	0,04	—	—	—	—	539	19,12	152	5,39
25—30 ” . . .	805	28,55	9	0,31	—	—	—	—	814	28,86	160	5,67
30—35 ” . . .	701	24,86	13	0,46	—	—	—	—	714	25,32	84	2,98
35—40 ” . . .	406	14,39	15	0,54	—	—	—	—	421	14,93	25	0,89
40—45 ” . . .	260	9,22	3	0,10	—	—	—	—	263	9,32	17	0,60
45—50 ” . . .	25	0,89	—	—	—	—	—	—	25	0,89	—	—
51:nä ikävuotona	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52:na ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53:na ”	1	0,04	—	—	—	—	—	—	1	0,04	—	—
54:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa v. 1903	2,779	98,55	41	1,45	—	—	—	—	2,820	100,00	464	16,45
” 1902	2,678	98,28	47	1,72	—	—	—	—	2,725	100,00	449	16,48
” 1901	2,772	98,93	30	1,07	—	—	—	—	2,802	100,00	425	15,20
” 1900	2,655	98,48	41	1,52	—	—	—	—	2,696	100,00	411	15,25
” 1899	2,646	98,88	30	1,12	—	—	—	—	2,676	100,00	404	15,10
” 1898	2,478	98,61	34	1,35	1	0,04	—	—	2,513	100,00	371	14,76
” 1897	2,354	99,16	20	0,84	—	—	—	—	2,374	100,00	336	14,15
” 1896	2,137	98,39	34	1,56	—	—	1	0,05	2,172	100,00	306	14,09
” 1895	2,093	99,00	19	0,90	2	0,10	—	—	2,114	100,00	302	14,29
” 1894	2,001	98,57	29	1,43	—	—	—	—	2,030	100,00	266	13,10

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 60. Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneita vuosina 1894—1903, jaettuina seurakunnittain.

Vuosi	Ruotsalais-suomalainen seurakunta				Kaartin seurakunta				Saksalainen seurakunta				Kreikkalais-venäläinen seurakunta				Roomalais-katolinen seurakunta				Wiaporin seurakunta				Metodisti-episkopaalin seurakunta				Summa Helsinkiin muuttaneita			Summa poismuuttaneita			Ennenkin Helsinkiin kuin poismuuttaneita	
	Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.													
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.												
1894	1,294	1,686	909	938	9	6	10	6	21	25	13	12	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	4	3	1	3	2	1,329	1,719	3,048	937	962	1,899	1,149	
1895	1,689	2,222	843	962	9	8	22	11	23	20	8	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	1,723	2,253	3,976	873	985	1,858	2,118		
1896	2,107	2,396	742	919	8	5	13	8	13	20	6	8	—	—	—	—	4	3	1	—	6	6	3	2	4	9	—	—	2,142	2,439	4,581	765	937	1,702	2,879	
1897	2,127	2,575	898	1,055	15	7	16	10	15	14	8	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	6	11	2	6	1	—	—	2,160	2,604	4,764	929	1,091	2,020	2,744
1898	2,301	2,839	959	1,227	9	3	5	—	13	27	4	7	—	—	—	—	7	1	1	1	11	9	8	10	4	2	—	1	2,345	2,881	5,226	977	1,246	2,223	3,003	
1899	2,380	2,865	1,162	1,498	10	5	8	3	20	20	9	13	5	10	—	—	4	5	3	4	33	53	4	16	—	1	—	2	2,452	2,959	5,411	1,186	1,536	2,722	2,689	
1900	2,330	3,011	1,242	1,403	6	8	11	15	9	13	5	14	4	6	—	—	—	1	—	—	15	16	3	11	3	6	—	2	2,367	3,061	5,428	1,261	1,445	2,706	2,722	
1901	2,219	2,776	1,140	1,389	7	3	25	16	16	38	8	8	1	7	9	8	—	—	—	—	15	15	8	4	—	1	—	—	2,258	2,840	5,098	1,190	1,425	2,615	2,483	
1902	2,134	2,905	1,706	1,381	17	13	16	20	16	19	9	18	4	6	—	—	—	—	—	—	7	10	6	11	4	5	1	1	2,182	2,958	4,140	1,738	1,431	3,169	1,971	
1903	2,876	3,314	973	1,251	29	35	7	3	17	31	7	8	1	1	11	9	—	—	—	—	16	26	3	8	—	1	—	—	2,939	3,408	6,347	1,001	1,279	2,280	4,067	

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 61. Helsingin Poliisikamarissa annettuja esteettömyydentodistuksia passin saamista varten vuonna 1903 sekä vuosina 1900—1902.

K u u k a u s i	Paikkakunta, mihin passi on annettu :									Muihin ulkomaan paikkoihin			Summa		
	Suomessa			Merimatkaa varten			Venäjälle			miesp.	naisp.	Summa	miesp.	naisp.	Summa
	miesp.	naisp.	Summa	miesp.	naisp.	Summa	miesp.	naisp.	Summa						
Tammikuu	296	273	569	14	2	16	11	7	18	62	81	143	383	363	746
Helmikuu	136	124	260	8	—	8	17	13	30	85	36	121	246	173	419
Maaliskuu	176	101	277	30	2	32	15	18	33	105	49	154	326	170	496
Huhtikuu	192	121	313	64	2	66	11	16	27	148	121	269	415	260	675
Toukokuu	167	116	283	53	—	53	25	15	40	181	180	361	426	311	737
Kesäkuu	136	96	232	59	—	59	21	19	40	116	80	196	332	195	527
Heinäkuu	129	83	212	65	2	67	20	11	31	70	83	153	284	179	463
Elokuu	131	99	230	46	1	47	11	22	33	84	88	172	272	210	482
Syyskuu	156	89	245	56	—	56	21	11	32	77	100	177	310	200	510
Lokakuu	116	106	222	38	—	38	32	12	44	50	82	132	236	200	436
Marraskuu	129	117	246	20	1	21	13	16	29	45	29	74	207	163	370
Joulukuu	143	115	258	29	2	31	14	12	26	40	45	85	226	174	400
Summa vuonna 1903	1,907	1,440	3,347	482	12	494	211	172	383	1,063	974	2,037	3,663	2,598	6,261
” ” 1902	2,263	1,297	3,560	425	17	442	286	193	479	1,635	692	2,327	4,609	2,199	6,808
” ” 1901	2,381	999	3,380	462	10	472	249	169	418	742	401	1,143	3,884	1,579	5,413
” ” 1900	—	—	2,662	—	—	345	—	—	483	—	—	952	—	—	4,442

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 62. Helsingin Poliisikamarissa annettuja ololippuja muista paikkakunnista tulleille työnhakijoille vuonna 1903 sekä vuosina 1900—1902.

Kuukausi	Työnhakijoi- ta Uuden- maan paikka- kunnissa			Työnhakijoi- ta muista paikka- kunnista			Summa työn- hakijoita			Enemmän annettuja ololippuja +, enemmän esteettömyyden- distuksia —					
	miesp.	naisp.	Summa	miesp.	naisp.	Summa	miesp.	naisp.	Summa	miesp.	naisp.	Summa			
Tammikuu	24	27	51	88	105	193	112	132	244	—	271	—	231	—	502
Helmikuu	13	7	20	62	54	116	75	61	136	—	171	—	112	—	283
Maaliskuu	18	16	34	79	52	131	97	68	165	—	229	—	102	—	331
Huhtikuu	56	15	71	229	49	278	285	64	349	—	130	—	196	—	326
Toukokuu	44	13	57	318	77	395	362	90	452	—	64	—	221	—	285
Kesäkuu	47	8	55	299	62	361	346	70	416	+	14	—	125	—	111
Heinäkuu	100	27	127	258	90	348	358	117	475	+	74	—	62	+	12
Elokuu	100	55	155	258	98	356	358	153	511	+	86	—	57	+	29
Syyskuu	112	92	204	211	202	413	323	294	617	+	13	+	94	+	107
Lokakuu	100	80	180	151	138	289	251	218	469	+	15	+	18	+	33
Marraskuu	116	99	215	218	171	389	334	270	604	+	127	+	107	+	234
Joulukuu	95	60	155	174	139	313	269	199	468	+	43	+	25	+	68
Summa vuonna 1903	825	499	1,324	2,345	1,237	3,582	3,170	1,736	4,906	—	493	—	862	—	1,355
” 1902	486	212	698	2,238	306	2,544	2,724	518	3,242	—	1,885	—	1,681	—	3,566
” 1901	567	320	887	1,741	981	2,722	2,308	1,301	3,609	—	1,526	—	278	—	1,804
” 1900	—	—	—	—	—	—	—	—	3,429	—	—	—	—	—	1,013

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 63. Ilmoitettuja matkustajia Helsingissä vuosina 1894—1903.

Kuukausi	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Tammikuu	1,138	1,094	1,527	1,687	2,081	2,063	2,164	3,026	2,064	1,717
Helmikuu	1,052	1,008	1,419	1,479	1,795	1,805	1,171	1,738	1,989	1,698
Maaliskuu	1,369	1,187	1,476	1,761	1,917	1,854	2,009	1,981	1,947	2,232
Huhtikuu	1,259	1,281	1,609	1,786	1,935	2,119	2,110	2,958	2,406	2,103
Toukokuu	1,247	1,334	1,738	2,084	2,150	1,300	2,351	2,068	2,290	2,035
Kesäkuu	1,348	1,678	1,727	1,989	2,152	2,493	2,269	2,210	3,166	2,200
Heinäkuu	1,383	1,635	1,700	2,221	2,476	2,380	2,094	2,662	2,263	2,269
Elokuu	1,592	1,979	2,045	2,464	2,939	2,850	2,679	2,214	2,762	2,629
Syyskuu	1,486	2,314	2,585	2,799	2,909	2,639	2,662	2,033	3,092	2,874
Lokakuu	1,281	1,879	1,935	2,068	927	2,660	2,536	2,304	2,057	2,738
Marraskuu	1,060	1,388	1,249	1,535	2,045	2,074	2,067	2,022	1,847	2,461
Joulukuu	999	1,222	1,413	1,424	1,821	1,818	2,249	1,860	1,564	2,218
Summa	15,214	17,999	20,423	23,297	25,147	26,055	26,361	27,076	27,447	27,174

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 64. Kuolemantapausten jakautuminen lutherilaisissa uskontunnustajissa¹⁾ Helsingissä, kuukausittain, vuosina 1894—1903.

Vuosi	Tamm.		Helm.		Maal.		Huht.		Touk.		Kesäk.		Heinäk.		Elok.		Syysk.		Lokak.		Marr.		Jouluk.		Summa			
	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	Lukku	Kuolevai- suus p. k.	mp.	np.	s:a	Kuolevai- suus p. k.
1894	99	16,8	113	18,4	87	14,1	114	19,5	123	20,2	82	13,6	106	17,6	105	17,6	87	13,0	94	15,4	117	19,4	108	18,1	655	580	1,235	17,0
1895	100	16,2	110	18,2	121	19,1	106	17,2	119	19,9	104	17,0	126	20,3	114	18,3	96	15,8	101	15,2	98	15,3	140	22,3	689	646	1,335	17,9
1896	107	16,7	100	15,5	127	19,6	111	17,7	115	17,3	124	19,2	134	19,6	148	23,5	95	14,7	79	12,2	102	14,8	124	17,9	740	626	1,366	17,4
1897	138	20,2	124	18,6	106	16,1	111	16,7	100	15,2	108	16,4	136	20,1	149	22,1	98	14,4	112	15,6	104	14,3	109	16,4	773	622	1,395	17,2
1898	158	22,8	176	25,5	132	19,2	137	19,7	161	22,3	115	16,1	96	13,4	114	18,5	105	15,0	109	15,1	117	15,9	98	13,0	790	728	1,518	17,8
1899	125	17,3	137	18,4	150	20,5	131	17,9	134	18,3	92	12,6	121	16,5	173	23,0	148	19,7	113	15,3	116	16,9	158	19,9	861	737	1,598	18,0
1900	175	24,1	129	17,7	117	16,0	144	19,7	127	17,3	115	15,6	90	12,2	158	21,3	145	19,5	91	12,2	120	16,0	151	17,4	772	770	1,542	17,4
1901	142	19,7	99	13,1	120	16,2	120	15,8	137	18,0	146	19,1	181	23,7	222	28,9	122	15,8	101	13,1	92	11,9	112	14,5	865	729	1,594	17,4
1902	135	17,3	114	14,6	118	15,0	141	17,9	179	22,6	110	13,9	94	11,8	86	10,8	87	10,9	109	13,5	99	12,3	131	16,3	742	661	1,403	14,7
1903	101	12,4	105	13,0	148	18,1	115	14,0	128	15,6	133	16,0	111	13,3	149	17,8	125	14,9	94	11,1	105	12,4	99	11,6	732	681	1,413	14,2

¹⁾ Kuolleena syntyneet sekä kaupunginseurakunnan kirkonkirjoissa olevat, muulla paikkakunnalla kuolleet poisluettuina; sitävastoin Helsingissä kuolleet ulkopitäjäläiset mukaan luettuina.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 65. Lasten kuolleisuus lutherilaisissa uskontunnustajissa¹⁾ Helsingissä vuosina 1894—1903.

Vuosi	Vuoden koko kuolleisuus	Ikä 0—1 vuotta		Summa	% koko kuolleisuudesta	Ikä 1—5 vuotta		Summa	% koko kuolleisuudesta	Summa 0—5 v.	% koko kuolleisuudesta	1,000 lapsesta alle 1 vuoden kuoli	
		miesp.	naisp.			miesp.	naisp.					aviollisia	aviottomia
1894 . . .	1,235	186	177	363	31,1	90	72	162	13,9	525	45,0	—	—
1895 . . .	1,335	188	180	368	29,0	75	72	147	11,5	515	40,5	188	350
1896 . . .	1,366	237	186	423	32,9	79	78	157	12,2	580	45,1	179	449
1897 . . .	1,395	266	193	459	34,5	80	89	169	12,7	628	47,2	180	344
1898 . . .	1,518	255	235	490	33,9	130	129	259	17,9	749	51,8	183	321
1899 . . .	1,598	268	218	486	31,8	120	103	223	14,6	709	46,4	178	255
1900 . . .	1,542	285	267	552	35,8	98	100	198	12,8	750	48,6	199	290
1901 . . .	1,594	316	218	534	33,5	126	88	214	13,9	748	47,4	167	376
1902 . . .	1,403	264	181	445	31,7	75	61	136	9,7	581	41,4	161	221
1903 . . .	1,413	264	224	488	34,6	97	82	179	12,7	667	47,3	148	332

¹⁾ Kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset mukaan luettuina; kaupungin kirkonkirjoissa olevia, muulla paikkakunnalla kuolleita sekä kuolleena syntyneitä lukematta.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 66. Kuolleita lutherilaisia uskontunnustajia Helsingissä, jaettuina iän mukaan vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

I k ä	Helsingin lutherilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa			Muilla paikkakunnilla kirjoissa			Kuolleita			Prosentti kuolleita koko määrästä
	Miesp.	Naisp.	S:a	Miesp.	Naisp.	S:a	Miesp.	Naisp.	S:a	
Kuolleina syntyneitä	25	32	57	1	—	1	26	32	58	—
0— $\frac{1}{2}$ vuotta	165	128	293	9	6	15	174	134	308	21,8
$\frac{1}{2}$ —1 ”	89	87	176	1	3	4	90	90	180	12,8
1—5 ”	94	80	174	3	2	5	97	82	179	12,7
5—10 ”	15	14	29	1	1	2	16	15	31	2,3
10—20 ”	23	16	39	1	2	3	24	18	42	3,0
20—40 ”	94	84	178	5	3	8	99	87	186	13,0
40—60 ”	128	105	233	4	2	6	132	107	239	16,9
60—80 ”	78	115	193	3	6	9	81	121	202	14,2
Yli 80 ”	12	22	34	1	2	3	13	24	37	2,6
Ulmoittamaton ikä	2	2	4	4	1	5	6	3	9	0,7
Summa vuon. 1903	700	653	1,353	32	28	60	732	681	1,413	
” 1902	719	625	1,344	23	36	59	742	661	1,403	
” 1901	826	679	1,505	39	50	89	865	729	1,594	
” 1900	732	720	1,452	40	50	90	772	770	1,542	
” 1899	771	664	1,435	51	41	92	822	705	1,527	
” 1898	689	644	1,333	63	53	116	752	697	1,449	
” 1897	680	555	1,235	57	40	97	737	595	1,332	
” 1896	638	545	1,183	57	47	104	695	592	1,287	
” 1895	601	569	1,170	50	49	99	651	618	1,269	
” 1894	579	519	1,098	76	61	137	655	580	1,235	

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 67. Kuolemantapausten jakautuminen Helsingissä, kaupunginosittain vuosina 1901—1903.

A l u e	K u o l e m a n s y y t						Kuolleita 1,000 asukkaasta		
	Tuberkeli- tauteja	Vatsa- ja suolikatarreja	Aknutisia keuhkotau- teja	Aknutisia tartuntatau- teja ¹⁾	Muut taudit	Summa	1903	1902	1901
1:nen kaupunginosa	16	13	9	—	44	82	11,8	13,7	13,0
2:nen ”	8	1	6	1	31	47	8,7	11,5	11,7
3:s ”	12	4	12	1	29	58	12,8	9,0	11,1
4:s ”	41	30	17	8	92	188	12,8	16,8	17,0
5:s ”	23	11	10	1	46	91	14,1	12,2	19,3
6:s ”	47	28	16	11	38	140	16,8	16,9	20,1
7:s ”	16	13	8	5	44	86	12,4	11,7	11,3
8:s ”	2	1	—	—	10	13	10,7	7,5	7,0
9:s ”	1	3	1	—	5	10	11,1	8,8	9,9
10:s ”	8	6	9	4	23	50	15,9	17,3	22,8
11:s ”	46	63	22	16	62	209	18,0	18,0	} 23,9
12:s ”	15	9	12	5	22	63	28,0	34,8	
Vallgård, Backas, Guntähti, Arabia ja Vanhakaupunki	16	21	11	1	15	64	²⁾	²⁾	²⁾
Töölö (ilman vaivaistaloa)	25	22	14	2	24	87	16,0	21,6	24,4
” vaivaistalo	14	7	20	—	46	87	187,1	37,7	160,3
Kaupungin saaret	—	1	—	—	2	3	6,4	9,9	2,1
Hermanninkaupunki I—II ja Toukola .	11	20	23	11	19	84	14,4	13,3	24,3
Asunto tuntematon	4	1	4	6	36	51	—	—	—
Summa vuonna 1903	305	254	194	72	588	1,413			
” 1902	324	129	268	87	595	1,403			
” 1901	279	400	199	51	665	1,594			

¹⁾ Kurkkumätä, tulirokko, tuhkuri ja hinkuyskä.

²⁾ Tähän sisältyvät myöskin Fredriksbergissä kuolleet, ja siitä syystä tässä ei ole voitu tehdä mitään pro mille laskua.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 68. Kuolemantapausten jako Helsingin lutherilaisten uskontunnustajain keskuudessa¹⁾ ikäluokkain ja kuolemansyyin mukaan 1903 sekä vuosina 1895—1902.

Kuolemansyy	Summa	Alle 1/2 v.		1/2—1 v.		1—5 v.		5—10 v.		10—20 v.		20—40 v.		40—60 v.		60—80 v.		Yli 80 v.		Tunte- m. ikä	
		Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
Kuolleena syntyneitä	58	26	32																		
Myötäsyntynyt yleinen heikkous .	75	44	30			1															
Morbilli et cons.	41			9	8	12	12														
Pertussis et d:o	26	5	4	4	1	5	7														
Gastro-enteritis acuta	239	72	61	32	33	21	13		1			1		2		1	2				
Tuberculosis pulmonum	243			5	6	7	14	3	5	10	7	55	51	39	25	7	9				
Meningitis tubereul.	57	5	3	9	8	12	10	1	4	1	1	2	1								
Pneumonia croup. et catarrh. . .	140	10	5	16	16	17	10	3	1	1	2	3	3	15	6	12	16	1	1	2	
Laryngitis, bronchitis	36	11	7	4	6	3	2	1					1	1	1	1					
Vitium cordis et vasorum	118			1	1	1	1			2	1	10	2	20	18	21	23	5	8	2	2
Apoplexia cerebri	30			1									1	6	5	5	10		2		
Nephritis chron. ja muita munuaist.	33	1				1	1					4	5	4	6	7					
Carcinoma ventr., hepat. & peritonei	53											2	1	13	15	5	14		3		
Marasmus senil.	29														4	15	3	7			
Muut taudinmuodot	221	23	17	8	7	13	8	2	4	6	5	10	22	19	29	18	23	4	3		
Tapaturmia ja väkivalta. kuolema:																					
Palovahinkoja	4							1		1		1		1							
Hukkuminen	8					3	1			2		1		1							
Tapaturmia	11		1			1	1	2		1	1	1		2	2						
Puukotus	2											2									
Ampumahaava	1								1												
Myrkytys	2				1							1									
Häkämärkytys	1											1									
Ulkonainen väkivalta	3													2	1						
Heitteillepant. tai tapet. lapsia	1	1																			
Itsemurha																					
ampumalla	7										2		4								1
hirttäytymällä	2													1	1						
hukuttamalla	1									1											
myrkyttämällä	1										1										
kaulanleikkaamalla	2										1		1								
Kuolemansyy todist. epävarmaksi	26	2	6	2	4	3						1	1	3			2				1
Summa	1,413	174	134	90	90	97	82	16	15	24	18	99	87	132	107	81	121	13	24	6	3
Kuolleena syntyneitä	58																				
Summa v. 1903	1,471	308		180		179		31		42		186		239		202		37		9	
" " 1902	1,458	291		154		136		40		59		241		241		198		37		6	
" " 1901	1,638	339		195		222		39		57		232		244		213		47		6	
" " 1900	1,593	370		182		198		40		52		220		245		191		37		7	
" " 1899	1,598	339		147		223		49		49		234		236		197		45		8	
" " 1898	1,395	305		185		259		33		41		229		181		164		42		10	
" " 1897	1,518	295		164		169		25		27		225		207		179		33		8	
" " 1896	1,366	292		156		167		17		47		216		203		149		32		8	
" " 1895	1,335	249		146		154		31		41		207		213		169		33		26	

¹⁾ Siihen luettuna kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset; lukematta kaupungissa kirkonkirjoissa olevia, muulla paikkakunnalla kuolleita henkilöitä.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 69. Kuolleisuus lutherilaisessa väestössä¹⁾ Helsingissä vuosina 1894—1903 eräisiin tavallisimpiin tauteihin, verrattuna koko kuolleisuuteen.

V u o s i	Vuoden keski- väestö	Kuolleisuus 1,000 asukkaasta	Kivullosuus 1,000 asukkaasta	Tuberkelitauteja			Vatsa- ja suoli- katarri			Akuuttisia keuhko- tauteja			Tartuntatauteja		
				Kuoleman tapauksia	% väh- töstä	% koko kuoll.	Kuoleman tapauksia	% väh- töstä	% koko kuoll.	Kuoleman tapauksia	% väh- töstä	% koko kuoll.	Kuoleman tapauksia	% väh- töstä	% koko kuoll.
1894	68,497	17,0	198,0	254	3,7	21,8	188	2,7	16,3	167	2,4	14,3	126	1,8	10,8
1895	70,825	19,9	199,0	294	4,1	23,2	182	2,6	14,3	177	2,5	14,0	144	2,0	11,4
1896	74,002	17,4	217,0	285	3,8	22,1	259	3,5	20,1	205	2,5	15,9	103	1,4	8,0
1897	77,591	17,2	201,0	310	4,0	23,3	266	3,4	20,0	185	2,4	13,1	101	1,3	7,6
1898	81,329	17,8	194,0	284	3,5	19,6	225	2,8	15,5	247	3,4	17,0	175	2,2	12,1
1899	85,034	18,0	204,0	294	3,5	19,2	244	2,9	16,0	228	2,3	14,9	174	2,0	11,4
1900	88,643	17,4	194,0	317	3,6	20,6	272	3,1	17,6	215	2,4	13,9	168	1,9	10,9
1901	91,867	17,4	217,0	279	3,0	17,5	413	4,5	25,9	198	2,2	12,4	138	1,5	8,7
1902	95,365	14,7	218,0	324	3,4	23,1	131	1,4	9,3	268	2,8	19,1	162	1,7	11,5
1903	99,730	14,2	208,0	305	3,1	21,6	261	2,6	18,4	176	1,8	12,4	123	1,2	8,7
Summa kuolemantapauks.	—	—	—	2,946	—	—	2,441	—	—	2,066	—	—	1,414	—	—
Vuot. keskim. kuolemant. 1,000 asukasta kohti .	—	17,1	205,0	—	3,6	—	—	3,0	—	—	2,5	—	—	1,7	—

¹⁾ Mukaanlukien kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset; lukematta kaupungissa kirkonkirjoissa olevia, muualla kuolleita.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 70. Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia ja tautimuotoja Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1900—1902.

Tautimuodot	Sairastuneita				Yhteensä taudintapauksia v. 1903	Yhteensä taudintapauksia v. 1902	Yhteensä taudintapauksia v. 1901	Yhteensä taudintapauksia v. 1900
	Miehiä	Naisia	Lapsia					
			0—1 vuot.	1—10 v.				
Laryngo-bronchitis ac. (Akuuttinen keuhkokat.)	1,434	1,411	861	1,801	5,507	6,260	4,448	5,006
Gastritis; gastro-enter. ac. (Akuuttinen vatsa- ja suolikatarri)	775	829	1,535	1,907	5,046	3,060	6,009	4,165
Influeua	862	931	93	592	2,478	2,262	2,026	2,517
Angina tonsillaris (Kaularöhkä)	510	620	34	454	1,618	1,667	1,611	1,626
Febris intermittens (Vilutauti)	88	54	3	39	184	1,658	346	291
Urethritis acuta	1,209	221	1	24	1,455	1,050	959	565
Morbilli (Tuhkuri)	35	79	102	861	1,077	904	545	49
Pertussis (Hinkuyskä)	3	11	131	359	504	714	495	418
Pneumonia acuta (Keuhkotulehdus)	115	95	40	152	402	589	589	470
Ulcus molle	436	64	—	—	500	566	332	37
Febris remittens (Vaihteleva kuume)	101	112	35	223	471	487	674	421
Rheumatismus artic. ac. (Akuuttinen nivel- leini)	103	116	—	16	235	268	281	266
Varicellae (Vesirokko)	7	3	15	145	170	217	185	164
Syphilis recens	217	65	—	1	283	203	198	61
Scarlatina (Tulirokko)	4	15	4	81	104	157	225	342
Pleuritis acuta (Akuuttinen keuhkopussintul.)	67	41	—	14	122	156	169	146
Peritonitis, perityphlitis (Vatsakalvontulehdus)	64	92	1	5	162	156	153	117
Erysipelas (Ruusu)	41	57	2	6	106	148	111	160
Typhus abdominalis (Lavantauti)	42	37	—	6	85	88	232	57
Diphteritis fauc. et laryng. croup. (Kurkkumätä ja kuristustauti)	6	11	—	49	66	63	63	104
Parotitis epidemica (Pussitauti)	4	5	—	11	20	19	96	136
Meningitis tuberc. (Tuberkelimäinen aivokal- vontulehdus)	2	2	7	11	22	18	29	20
Rubeola (Vihurirokko)	4	18	3	54	79	18	15	16
Cholera nostras (Kotimaan kolera)	5	7	3	1	16	16	41	25
Septico-pyæmia (Verenmyrkytys)	2	2	—	—	4	6	6	—
Febris puerperalis (Lapsivuodekuume)	—	2	—	—	2	6	4	8
Variola (Isorokko)	—	1	—	—	1	4	—	12
Meningitis cer-spin. epidemica	1	—	—	—	1	4	2	—
Dysenteria (Punatauti)	1	5	—	3	9	3	46	50
Summa	6,138	4,906	2,870	6,815	20,729	20,767	19,890	17,249

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 71. Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia Helsingissä kuukausittain, vuonna 1903 sekä vuosina 1888—1902.

Tautimuodot	Tammikuu	Helmi- kuu	Maasi- kuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elokuu	Syys- kuu	Lokakuu	Marras- kuu	Joulu- kuu	Summa
Typhus abdominalis . . .	1	1	—	—	—	6	8	5	35	10	12	7	85
Febris remittens	23	28	24	34	36	34	36	43	86	43	48	36	471
Febris intermittens	8	11	16	25	32	20	29	10	15	7	7	4	184
Scarlatina	7	7	5	11	6	7	10	14	7	9	11	10	104
Morbilli	8	51	105	292	214	140	78	24	34	19	41	71	1,077
Rubeola	3	4	1	14	27	1	5	1	—	—	3	20	79
Influenza	317	519	521	376	116	76	29	12	77	75	90	270	2,478
Dysenteria	—	2	—	—	1	—	1	2	—	2	1	—	9
Cholera nostras	—	—	—	2	1	—	3	7	—	—	3	—	16
Septico-pyæmia	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	4
Erysipelas	5	6	11	11	7	8	4	5	13	9	8	19	106
Febris puerperalis	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Kurkkumätä ja kurist.t.	5	4	—	4	5	2	4	2	6	9	15	10	66
Gastritis Enter ac.	194	198	304	317	243	319	842	867	770	363	316	313	5,046
Meningitis tuberculosa.	4	2	6	1	1	1	—	2	1	2	1	1	22
„ cer.spin. epid	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Varicellæ	25	15	22	21	13	3	7	6	1	13	18	26	170
Variola	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Angina	148	167	153	156	101	73	63	57	157	150	194	199	1,618
Laryngo-bronch. ac.	677	791	693	727	439	256	158	132	343	368	376	547	5,507
Pertussis	101	75	73	55	23	25	28	17	29	25	18	35	504
Pneumonia crouposa	39	74	59	51	21	27	10	20	13	29	19	40	402
Pleuritis acuta	9	17	11	10	15	8	9	6	9	6	11	11	122
Parotitis epidemica	1	—	1	1	—	—	—	1	4	5	2	5	20
Rheumatismus art. ac.	32	38	22	28	14	10	5	12	21	17	12	24	235
Peritonitis perit.	18	12	8	21	16	10	12	14	13	7	18	13	162
Syphilis recens	19	28	27	26	20	17	17	17	27	26	27	32	283
Urethritis acuta	99	85	111	129	119	100	128	118	157	146	132	131	1,455
Ulcus molle	32	41	36	58	43	29	43	45	44	41	42	46	500
Summa vuonna 1903	1,776	2,178	2,210	2,371	1,513	1,172	1,529	1,439	1,862	1,382	1,425	1,872	20,729
Vastaavat tiedot													
vuonna 1902	2,697	1,973	1,708	2,636	2,167	1,384	1,161	784	1,155	1,688	1,629	1,785	20,767
1901	2,611	1,447	1,290	1,175	1,535	1,151	2,212	2,552	1,604	1,589	1,383	1,341	19,890
1900	1,895	1,508	1,430	1,335	1,791	956	874	1,681	1,281	1,601	1,343	1,534	17,229
1899	1,855	2,166	2,059	1,466	1,440	856	778	1,364	1,159	1,106	1,649	1,918	17,816
1898	1,602	1,640	1,418	2,225	1,816	803	854	899	1,022	1,152	1,028	1,353	15,812
1897	1,776	1,458	1,274	1,003	1,218	839	1,194	1,334	939	1,248	1,574	1,713	15,570
1896	1,483	1,912	1,223	1,106	1,320	1,066	1,064	1,683	1,051	1,254	1,184	1,686	16,032
1895	1,213	1,294	2,358	1,403	957	998	772	995	811	876	1,186	1,257	14,120
1894	1,338	1,386	1,450	1,215	1,204	981	943	915	1,127	953	1,133	1,452	14,097
1893	1,080	1,121	1,292	1,491	993	825	913	1,791	1,410	1,027	999	3,107	16,049
1892	2,123	1,510	1,098	1,120	879	623	762	752	1,173	1,791	1,577	1,556	14,964
1891	1,758	1,506	1,465	1,438	1,712	1,100	882	1,309	954	1,267	1,208	1,675	16,274
1890	1,586	921	1,087	1,680	1,032	687	1,012	976	1,258	1,053	1,035	1,754	13,881
1889	926	1,055	1,284	1,025	1,039	1,006	1,174	1,207	708	630	1,103	4,125	15,232
1888	715	601	793	837	925	1,301	643	763	1,043	685	809	964	10,079

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 72. Helsingin aluelääkärien hoitamia taudintapauksia, jaettuina kaupunginosittain, vuosina 1894—1903.

	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
1:nen kaupunginosa	459	463	601	496	483	470	384	347	318	401
2:nen ”	259	244	300	171	216	202	95	109	109	141
3:s ”	138	117	171	127	73	71	91	89	73	53
4:s ”	939	1,156	1,277	1,331	1,161	1,256	954	976	915	842
5:s ”	259	214	671	865	560	582	429	439	304	289
6:s ”	808	764	1,685	1,647	1,272	1,242	987	968	814	795
7:s ”	336	258	558	558	434	422	355	343	314	320
8:s ”	19	11	35	40	25	19	14	19	27	36
9:s ”	18	10	16	8	12	27	16	17	20	23
10:s ”			50	164	219	213	276	260	207	221
Kallio	2,687	2,840	1,755	1,207	1,454	1,451	1,533	1,520	1,356	1,671
Sörnäinen			1,528	1,249	1,574	1,672	2,649	2,091	1,772	2,044
Töölö	1,181	1,044	1,479	1,605	1,579	942	1,256	1,439	1,738	1,040
Hermanninkaupunki I—II ja Toukola	239	358	388	459	537	1,606	619	1,021	1,114	1,079
Ilmoittamaton osote (ja kaupungin ulkopuolella asuvia)	205	82	110	146	81	103	154	101	125	171
Summa	7,547	7,561	10,624	10,073	9,680	10,278	9,812	9,739	9,206	9,126

FI Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 73. Helsingin aluelääkärein hoitamat taudintapaukset, kuukausittain, vuonna 1903 sekä vuosina 1899—1892.

	Eteläisen alue	Pohjoisen alue	Sörnäisten alue	Kallion alue	Trötin alue	Naispuolisen lääkärin hoitamia	Summa
	Tammikuu	153	118	266	152	55	55
Helmikuu	118	89	284	152	69	67	779
Maaliskuu	116	62	272	160	115	73	798
Huhtikuu	121	81	274	186	84	67	813
Toukokuu	167	71	221	178	71	69	777
Kesäkuu	110	48	205	148	84	61	656
Heinäkuu	89	26	251	174	80	75	695
Elokuu	98	58	289	202	95	79	821
Syyskuu	74	66	258	151	68	65	682
Lokakuu	114	64	240	154	154	59	785
Marraskuu	116	81	231	187	140	46	801
Joulukuu	127	64	195	156	113	65	720
Summa vuonna 1903	1,403	828	2,986	2,000	1,128	781	9,126
" " 1902	1,479	949	3,406	1,673	1,129	570	9,206
" " 1901	1,870	926	2,953	1,856	1,474	660	9,739
" " 1900	1,879	888	3,098	1,946	1,243	758	9,812
" " 1899	2,270	1,356	2,528	1,689	1,585	850	10,278

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 74. Kulkutaudintapaukset Helsingissä, kaupunginosittain, vuosina 1901—1903.

Tautimuodot	Kaupunginosat												Trötiä	Hermanninkaupunki ja Toukola	Fredriksberg, Vanhakaupunki y. m.	Saaret ja laivat	Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII					
Tuhkuri	56	46	22	151	42	120	91	6	7	52	254	30	15	39	27	—	958
Tulirokko	6	4	2	17	5	6	16	—	1	2	27	3	4	—	3	—	96
Kurkkumätä ja kuristustauti	10	2	3	15	6	6	4	2	—	1	9	4	1	1	1	—	65
Lavantauti	9	5	4	13	—	5	13	—	—	8	15	1	3	7	3	1	87
Summa vuon. 1903	81	57	31	196	53	137	124	8	8	63	305	38	23	47	34	1	1,206
" " 1902	120	73	76	205	114	99	122	16	10	32	149	36	98	15	15	7	1,187
" " 1901	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,034

Muist.: Koska tiedot tässä taulussa tarkoittavat sairastumisen aikaa, eivät ne ole täysin yhtäpitäviä Tauluissa 70—71 olevain kanssa.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 75. Sairaaloita, lääkärejä, sairaanhoitajattaria, apteekkareja ja hammaslääkärejä Helsingissä vuosina 1901—1903.

Vuosi	Sairaaloasastoja	L ä ä k ä r e j ä				Kaupungin- lääkäreitä	Ameiikkäreitä	Sairaanhoitajattaria	Sairasvoimistelijoita	Eiäimiläkärejä	Apteekkareja	Rohdoskauppiaita	Hammaslääkärejä
		Miehiä	Naisia	Summa	Yksi lääkäri allamainittua asukaslukua kohhti								
1903	27	92*	4	96	925	2	6	21	48	6	10	9	12
1902	26	85	4	89	928	2	6	18	45	7	10	7	11
1901	25	83	4	87	945	2	6	16	23	7	9	7	11

Lähde: Helsingin Sairaanhoitokalenterin johdolla kokoonpantuja tietoja.

Taulu N:o 76. Kunnallisten sairaanhoitajattarien toiminta vuonna 1903 sekä vuosina 1897—1902.

A l u e	Hoidettuja potiloita				Hoidetuista					Sairaskäyntejä
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuorempia)	Summa	Tuli terveeksi	Siirrettiin sairaalaan	Kuoli	Oli jällellä hoitajattaren hoitettavana		
Eteläinen alue	75	198	218	491	425	19	40	7	7,050	
Pohjoinen ”	1	9	6	16	9	5	2	—	162	
Sörnäisten ”	161	246	650	1,057	965	36	41	15	10,713	
Töölön ”	14	67	228	309	278	7	16	8	2,897	
Summa vuonna 1903	251	520	1,102	1,873	1,677	67	99	30	20,822	
” ” 1902	208	350	523	1,081	914	66	67	34	14,767	
” ” 1901	198	282	340	820	680	54	69	17	12,320	
” ” 1900	114	216	213	543	439	50	51	3	6,916	
” ” 1899	127	269	313	709	598	47	52	12	9,818	
” ” 1898	148	271	411	830	659	82	76	13	10,215	
” ” 1897	90	252	212	554	460	33	45	16	7,125	

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 77. Helsingin kaupungissa asuvien kättilöjen lukumäärä ja toiminta vuosina 1902—1903.

V u o s i	Kättilöjä	Päästettyjä lapsen- synnyttäjiä	N i i s t ä				
			Naimi- sissa	Naimat- tomia	Leskiä	Ensi- synnyttä- jiä	Tois- synnyttä- jiä
1903	69	1,256	1,206	44	6	286	970
1902	60	1,127	1,077	44	6	241	886

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 78. Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1895—1902.

Tautimuodot	Tapauksia			Niistä									
	mp.	np.	Summa	Terveeksi tulleita	%	Parant. maks. tul.	%	Parantamat tonnia	%	Kuolleita	%	Jälel. seur. vuoteen	%
Akuuttisia (lyhytaikaisia) tartuntatauteja	63	70	133	119	89,5	—	—	—	—	4	3,0	10	7,5
Kroonillisia tartuntatauteja	163	120	283	3	1,0	127	44,8	10	3,5	96	34,0	47	16,7
Yleisruumillisia tauteja	13	43	56	23	41,0	24	42,9	—	—	—	—	9	16,1
Kroonillisia myrkytystauteja	15	3	18	—	—	14	77,7	1	5,6	1	5,6	2	11,1
Akuuttisia "	—	1	1	1	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—
Hengityselinten tauteja	105	76	181	82	45,3	51	28,2	4	2,2	28	8,8	16	15,5
Kiertokulkuelinten tauteja	36	36	72	—	—	42	58,4	2	2,8	13	18,0	15	20,8
Ruuansulatuselinten "	51	42	93	63	67,7	21	22,6	4	4,3	2	2,2	3	3,2
Hermoston "	37	75	112	5	4,5	81	72,3	4	3,6	11	9,8	11	9,8
Mielenvikaa	3	5	8	2	25,0	—	—	5	62,5	—	—	1	12,5
Liikuntoelinten tauteja	22	34	56	37	66,1	11	19,6	1	1,8	—	—	7	12,5
Virtsaelinten "	11	16	27	8	29,6	10	37,1	—	—	6	22,2	3	11,1
Siitinelinten "	2	6	8	7	87,5	1	12,5	—	—	—	—	—	—
Kasvaimia	8	11	19	—	—	—	—	5	26,3	13	68,4	1	5,3
Ihotauteja	2	3	5	5	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—
Muita tauteja	2	2	4	1	25,0	2	50,0	—	—	1	25,0	—	—
Summa vuonna 1903	533	543	1,076	356	33,1	384	35,7	36	3,4	175	16,2	125	11,6
" " 1902	468	479	947	344	36,3	252	26,6	41	4,3	190	20,1	120	12,7
" " 1901	463	424	887	394	44,4	210	23,6	38	4,3	163	18,4	82	9,3
" " 1900	444	457	901	359	39,8	254	28,2	51	5,7	149	16,5	88	9,8
" " 1899	485	409	894	350	39,1	248	27,8	36	4,0	166	18,6	94	10,5
" " 1898	446	454	900	365	40,6	243	27,0	57	6,3	148	16,4	87	9,7
" " 1897	469	490	959	439	45,6	238	24,8	41	4,3	160	16,7	83	8,6
" " 1896	544	460	1,004	414	41,2	274	27,4	81	8,1	147	14,6	88	8,7
" " 1895	408	353	761	287	37,7	221	29,0	59	7,8	124	16,3	70	9,2

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 79. Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuosina 1895—1903.

	V u o n n a									
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895	
Sairaanhoidtopäiviä	41,895	36,040	31,013	31,202	30,209	28,397	30,506	29,090	23,816	
Keskimäärin hoidettuja päivässä . . .	114,8	98,7	85,0	85,0	82,8	77,8	83,6	79,5	65,3	
Keskim. sairaanhoidtopäiviä potil. kohti .	38,9	38,1	34,9	34,6	33,8	31,6	31,8	28,9	31,3	

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 80. Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan kulkutautilosastolla Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1895—1902.

Tautimuotoja	Tapauksia				Terveeksi tai paremmaksi tulleita	%	Parantamattomia tai hoitamatta	%	Kuolleita	%	Jälellä seuraavaan vuoteen	
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuorempia)	Summa							%	%
Tulirokko	4	8	79	91	76	83,5	—	—	4	4,4	11	12,1
Tuhkuri	10	43	122	175	162	92,6	3	1,7	7	4,0	3	1,7
Kurkkumätä	6	16	28	50	39	78,0	1	2,0	6	12,0	4	8,0
Isorokko	—	1	—	1	1	100,0	—	—	—	—	—	—
Vesirokko	2	—	1	3	1	33,3	2	66,7	—	—	—	—
Influensa	—	3	1	4	4	100,0	—	—	—	—	—	—
Kaularöhkä	1	14	5	20	20	100,0	—	—	—	—	—	—
Muu	7	11	16	34	30	88,2	3	8,8	1	3,0	—	—
Ei mikään	2	12	8	22	1	4,5	20	91,0	—	—	1	4,5
Summa vuonna 1903	32	108	260	400	334	83,5	29	7,2	18	4,5	19	4,8
” ” 1902	66	102	230	398	317	79,6	36	9,1	35	8,8	10	2,5
” ” 1901	52	99	231	382	300	78,5	26	6,8	29	7,6	27	7,1
” ” 1900	63	133	329	525	389	74,1	53	10,1	66	12,6	17	3,2
” ” 1899	61	168	407	636	430	67,6	73	11,5	82	12,9	51	8,0
” ” 1898	39	144	233	416	286	68,8	71	17,1	31	7,4	28	6,7
” ” 1897	29	90	243	362	271	73,9	51	14,1	10	3,0	30	9,0
” ” 1896	21	77	154	252	192	76,2	36	14,3	10	4,0	14	5,5
” ” 1895	21	58	327	406	355	87,4	8	2,0	31	7,6	12	3,0

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 81. Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kulkutautiosastolla Helsingissä vuosina 1895—1903.

	V u o n n a								
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895
Sairaanhoidtopäiviä	7,947	9,945	9,351	12,301	15,510	7,049	6,792	4,735	7,434
Keskimäärin hoidettuja päivässä . . .	21,8	27,3	25,6	46,3	42,5	19,3	18,6	12,6	20,4
Keskim. sairaanhoidtopäiviä potil. kohti	19,9	24,8	24,5	23,4	24,4	16,9	18,8	18,8	19,9

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 82. Hoidettuja sairaita, tautimuotoja sekä leikkauksia Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1903 sekä vuonna 1902.

Tauteja	Hoidettuja			N i i s t ä										Kirurgisia leikkauksia		
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuor.) Summa	Terveitä ja toipuvia	%	Paremmaksi tulleita	%	Parantamattomia tai hoitamattomia	%	Kuolleita	%	Jäljellä seuraavaan vuoteen	%		Summa	
Päässä ja korvassa	—	—	13	11	84,6	—	—	—	—	2	15,4	—	—	13	—	
Kasvoissa, suu- ja nenäontelossa	—	—	19	16	84,2	—	—	1	5,3	2	10,5	—	—	19	—	
Kaulassa ja niskassa	—	—	17	17	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	
Selkärangassa	—	—	7	—	—	3	42,9	1	14,3	1	14,3	2	28,6	7	—	
Rinnassa ja selässä	—	—	26	23	88,6	—	—	—	—	2	7,6	1	3,8	26	—	
Vatsaontelossa	—	—	120	97	80,8	3	2,5	4	3,3	11	9,2	5	4,2	120	—	
Virtsaelimissä	—	—	10	6	60,0	2	20,0	—	—	—	—	2	20,0	10	—	
Miessiittimissä	—	—	9	6	66,7	1	11,3	1	11,1	1	11,1	—	—	9	—	
Naissiittimissä	—	—	4	3	75,0	1	25,0	—	—	—	—	—	—	4	—	
Lantiossa ja lumbaalseudussa	—	—	6	5	83,3	—	—	—	—	—	—	1	16,7	6	—	
Ylemmissä ulottimissa	—	—	18	14	77,8	2	11,1	—	—	—	—	2	11,1	18	—	
Alemmissä „	—	—	138	84	60,9	28	20,3	6	4,3	1	0,7	19	13,8	138	—	
Sekalaisia	—	—	13	4	30,8	1	7,7	5	30,4	1	7,7	2	15,4	13	—	
Summa vuonna 1903	191	136	73	400	286	71,5	41	10,3	18	4,5	21	5,2	34	8,5	400	263
„ 1902	20	17	7	44	14	31,8	—	—	3	6,8	4	9,1	23	52,3	44	33

Muist.: Kirurginen osasto avattiin 24 p:nä marraskuuta 1902 varustettuna 30 vuodesijalla.

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 83. Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuosina 1902—1903.

	1902	1903
Sairaanhoidtopäiviä	692	11,641
Keskimäärin hoidettuja päivässä	19,0	31,9
Keskimäärin sairaanhoidtopäiviä potilasta kohti	24,8	29,1

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 84. Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa olevassa mielenvikaisten hoitolaitoksessa hoidettuja vuosina 1896—1903.

	V u o n n a							
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896
Hoidettuja	209	171	125	134	112	109	102	111
Terveinä tai parempina poiskirjoitettuja	31	17	14	36	16	19	12	23
Paranemattomia	19	10	20	9	9	17	14	18
Kuolleita	20	11	13	8	5	3	7	7
Hoidetuista oli:								
Miespuolia	80	66	56	65	59	48	45	53
Naispuolia	129	105	69	69	53	61	57	58
Vuoden kuluessa laitokseen otetuista oli:								
Naimisissa	35	27	18	20	20	14	11	17
Naimattomia	55	47	26	32	23	24	25	29
21 vuotta nuorempia	3	7	5	4	3	2	1	2
21—30 vuotisia	31	26	16	13	9	15	7	13
31—40 ”	18	18	10	22	12	12	13	13
41—50 ”	16	9	8	10	8	7	13	9
50 vuotta vanhempia	22	14	5	3	11	2	2	9
Käsityöläisiä	8	8	10	9	5	8	—	—
Työväkeä	54	11	8	20	17	13	—	—
Palkollisia	17	37	9	11	9	14	—	—
Muita	11	18	17	12	12	3	—	—
Sairaanhoidtopäiviä	46,540	40,689	27,258	29,207	26,016	25,915	23,829	24,502
Keskimäärin sairaita päivässä	127,5	111	75	80	71	71	65	67
Keskimäärin sairaanhoidtopäiviä potilasta kohti	222,6	238	218	211	232	238	227	215

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 85. Helsingin Työ- ja Vaivaistalon sairaalassa

	1894	1895	1896	1897	1898	1899
Hoidettuja	161	164	186	147	155	172
Näistä poiskirjoitettu terveinä tai parempina	69	78	74	56	56	65
” ” parantamattomina	19	18	17	7	14	26
” ” kuolleina	42	39	47	45	47	47
” jällellä seuraavaan vuoteen	31	29	48	39	38	34
Summa	161	164	186	147	155	172
Hoidetuilla oli:						
hermoston tauteja	45	36	26	20	16	37
hengityselinten ”	31	40	43	32	34	34
ruuansulatuselinten ”	9	8	10	15	8	13
kiertokulkuelinten ”	6	7	16	19	20	14
siitinlinten ”	13	5	5	6	5	5
yleisruumiillisia ”	29	30	47	34	33	24
kirurgisia ”	—	—	—	—	—	—
iho- ”	—	—	—	—	—	—
muita ”	28	38	39	21	39	45
Summa	161	164	186	147	155	172
Sairaanhoitopäiviä	12,257	10,163	12,780	13,775	12,314	13,476
Keskimäärin sairaita päivässä	33,5	28,0	15,0	38,0	33,0	36,0
Keskimäärin sairaanhoitopäiviä potilasta kohti	76,1	62,0	68,7	93,7	79,4	78,4

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

hoidettuja sairaita sekä tautimuotoja vuosina 1894—1903.

1900			1901			1902			1903		
mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
127	84	211	196	141	337	174	98	272	139	95	234
28	22	50	83	44	127	72	17	89	41	31	72
25	18	43	32	30	62	26	22	48	22	9	31
30	10	40	37	28	65	31	20	51	33	22	55
44	34	78	44	39	83	45	39	84	43	33	76
127	84	211	196	141	337	174	98	272	139	95	234
23	25	48	19	38	57	24	29	53	23	24	47
40	8	48	46	13	59	41	7	48	38	6	44
6	3	9	13	14	27	22	7	29	17	5	22
15	9	24	15	8	23	21	14	35	14	12	26
2	3	5	14	2	16	11	1	12	13	2	15
9	13	22	18	21	39	22	29	51	13	37	50
12	6	18	25	11	36	31	10	41	21	9	30
2	1	3	—	—	—	2	1	3	—	—	—
18	16	34	46	34	80	—	—	—	—	—	—
127	84	211	196	141	337	174	98	272	139	95	234
16,597			28,502			27,925			27,520		
45			78			76			75		
78,5			84,5			102,6			117,6		

Taulu N:o 86. Varattomain silmäpoliklinikassa Helsingissä hoidettuja potilaita vuosina 1898—1903.

V u o s i	L u k u					
	S a i r a i t a			Poliklinisia käyntejä	Vastaanottoja	Käyntejä vastaanottoa kohti
	Edellisestä vuodesta	Lisäksi tulleita	Summa			
1903	98	417	515	4,117	101	40,8
1902	81	332	413	3,647	101	36,1
1901	71	259	330	2,119	103	20,6
1900	81	262	343	2,517	102	24,7
1899	70	308	378	2,856	101	28,2
1898	74	338	412	2,868	101	28,4

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 87. Sörnäisten Sairastuvasta hoidettuja sairaita vuosina 1897—1903.

	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Jälellä edellisestä vuodesta	—	—	—	10	14	8	4
Vuoden kuluessa tulleita	—	—	—	155	138	132	140
Summa	76	149	170	165	152	140	144
Poiskirjoitettuja terveinä tai parempina	67	113	140	138	128	125	126
” parantamattomina	2	3	7	5	3	3	4
” kuolleina	4	20	13	8	13	8	5
Jälellä seuraavaan vuoteen	3	13	10	14	8	4	9
Summa	76	149	170	165	152	140	144
<i>Hoidetut olivat asuntoa:</i>							
Sörnäisissä	—	—	88	66	75	71	65
Kalliassa	—	—	34	35	13	11	22
Hermanninkaupungissa ja Toukolassa	—	—	36	41	33	28	35
Muulla kaupungissa	—	—	6	17	18	23	17
Kaupunginalueen ulkopuolella	—	—	6	6	13	7	5
Summa	76	149	170	165	152	140	144
Sairaanhoitopäiviä	1,180	3,034	3,540	3,323	3,294	3,045	3,103
Keskimäärin sairaita päivää kohti	3,8	8,3	9,7	9,1	9,1	8,3	8,5
Keskimäärin sairaanhoitopäiviä potilasta kohti	15,6	20,4	20,8	20,1	22,1	21,7	21,5

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 88. Hoidettuja sairaita yksityisissä sairaanhoitolaitoksissa
Helsingissä vuosina 1899—1903.

Laitoksen nimi	Vuosi	Jäljellä edellisestä vuodesta	Sairaalaan otettuja vuoden kuluessa	Summa hoidettuja	Poiskirjoitettuja			Jäljellä seuraavaan vuoteen	Sairaanhoito-päiviä	Keskimääräinen sairaanhoitopäivien pöhtästä kohti	Keskimääräinen sairaata päivässä
					Terveitä tai parantuneita	Parantamattomia tai hoitamattomia	Kuolleita				
Diakonissalaitos	1903	77	1,055	1,132	904	112	48	68	33,471	29,6	91,7
	1902	62	1,007	1,069	812	138	42	77	31,549	29,5	86,4
	1901	77	938	1,015	802	107	44	62	30,861	30,4	84,4
	1900	72	967	1,039	814	97	51	77	31,044	30,1	85,1
	1899	74	921	995	776	99	48	72	29,490	29,6	80,8
Lybeckin yksityin. sairaala	1903	58	278	336	185	95	6	50	21,056	62,6	57,6
	1902	43	204	247	134	50	5	58	15,924	64,4	43,6
	1901	34	151	185	113	23	6	43	13,371	72,3	36,7
	1900	41	139	180	95	50	1	34	13,616	75,6	37,7
	1899	36	133	169	79	42	7	41	13,219	78,2	36,2
Engströmin naisklinikka ¹⁾	1903	—	—	524	—	—	—	—	7,862	15,0	21,3
	1902	—	—	473	—	—	—	—	7,573	16,0	20,8
	1901	—	—	491	—	—	—	—	7,606	15,5	20,9
	1900	—	—	458	—	—	—	—	8,070	17,6	22,1
	1899	—	—	420	—	—	—	—	7,398	17,6	20,3
Parantumattomien sairasten koti	1903	40	8	48	—	—	8	40	15,283	318,4	41,9
	1902	38	11	49	—	1	8	40	13,932	284,3	38,2
	1901	36	15	51	—	1	12	38	13,818	270,9	37,9
	1900	39	6	45	—	—	9	36	13,825	307,3	37,9
	1899	36	10	46	—	2	5	39	13,450	292,4	36,8
Yksityinen sairaskoti Kaivopuistossa	1903	6	336	342	287	35	7	13	6,403	18,7	17,5
	1902	—	—	242	—	—	—	—	5,513	22,8	15,1
	1901	—	—	228	—	—	—	—	4,631	20,3	12,7
	1900	7	198	205	—	—	—	—	4,243	20,7	11,6
	1899	5	199	204	193	1	3	7	3,753	18,4	10,2
Lääkärein yksityin. sairaala	1903	4	99	103	98	—	5	—	1,375	13,4	3,8
	1902	5	80	85	76	—	5	4	4,341	15,8	3,7
	1901	—	—	79	—	—	—	—	1,281	16,2	3,5
	1900	—	—	96	—	—	—	—	1,510	15,7	4,1
	1899	—	—	106	—	—	—	—	2,196	20,7	6,0
af Forselleksen kirurginen sairaala ²⁾	1903	5	124	129	117	6	2	4	2,200	17,0	6,0
	1902	4	171	175	157	10	3	5	2,851	16,3	7,8
	1901	8	113	121	106	8	3	4	1,930	16,0	5,3
	1900	—	119	119	102	6	3	8	2,011	17,0	5,5
Rautatiensairaala	1903	3	136	139	118	13	5	3	2,733	19,7	7,5
	1902	6	124	130	105	15	7	3	3,121	24,0	8,6

¹⁾ Tähän on yhdistettynä poliklinikka, jossa hoidettiin 1,681 potilasta.

²⁾ " " " " " 553 "

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 89. Kallion Lastenpoliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1900—1903.

Vuosi	Taudintapauksia	Hoidettuja potilaita				Sairaskäyntejä	Tautinottoja	Hoidetut olivat asuntoa						
		1 vuotta nuorempia lapsia	1—10 vuotisia lapsia	10—15 vuotisia lapsia				I—IX kaupunginosissa	X kaupunginosassa	XI kaupunginosassa	XII kaupunginosassa	Töölössä	Hermannink.	Kaupungin-alueen ulkop.
				miesp.	naisp.									
1903	1,412	510	817	19	66	3,133	53	37	87	1,137	19	4	60	68
1902	1,383	540	750	35	58	3,039	58	37	65	1,119	16	38	62	46
1901	1,218	440	710	25	43	2,574	54	—	—	—	—	—	—	—
1900	1,232	423	692	32	85	2,476	52	—	—	—	—	—	—	—

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 90. Vladimirinkadun Poliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1902—1903.

Vuosi	Taudintapauksia	Hoidettuja potilaita				Sairaskäyntejä	Tautinottoja	Hoidetut olivat asuntoa		
		1 vuotta nuorempia lapsia	1—10 vuotisia lapsia	Täysi-ikäisiä				Kaupunginsemanpiirissä	Kaupungin aseman ulkopuolella kaupungin maalla	Kaupungin alueen ulkopuolella
				miehiä	naisia					
1903	937	241	405	74	217	1,498	75	857 ¹⁾	42	38
1902	1,041	268	496	66	211	1,740	70	969	51	21

¹⁾ Niistä 752 4:ssä kaupunginosassa.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 91. Yksityisessä lapsenpäästölaitoksessa Hermannikaupungissa hoidettuja potilaita vuonna 1903.

Vuosi	Laitokseen otettuja lapsensyntyttäjiä	N i i s t ä							Sairaanhoidtopiivii
		Kesäkuussa	Heinäkuussa	Elokuussa	Syyskuussa	Lokakuussa	Marraskuussa	Joulukuussa	
1903	127	19	21	17	14	24	17	15	713

Muist.: Laitos avattiin Kesäkuun 1 p:nä 1903.

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 92. Helsingin Venerisen katsastustoimiston toiminta vuosina 1899—1903.

Vuosi	Katsastuksia	Katsastettuja			Katsastetuista lähetettiin yleisen sairaalan kuppatautiosastolle							
		miespuolia	naispuolia	Summa	Säännöllisesti tarkastettuja, joilla oli				Ylimääräisesti tarkastettuja, joilla oli			
					kuppatauti	pehmeä shankeri	tippuri	iho- y. m. tauteja	kuppatauti	pehmeä shankeri	tippuri	iho- y. m. tauteja
1903	5,018	24	355	379	43	28	86	4	19	17	69	2
1902	3,887	10	321	331	34	34	104	7	26	27	58	1
1901	3,014	10	281	291	28	3	50	—	23	5	56	2
1900	3,720	5	339	344	13	4	67	4	16	1	59	4
1899	4,252	9	233	242	21	7	86	4	14	1	26	1

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 93. Helsingin henkikirjoissa olevia henkilöitä, otettuja Helsingissä oliviin sairaaloihin sekä niissä poliklinisesti hoidettuja vuosina 1896—1903.

Vuosi	Valtion sairaalat				Kunnan ¹⁾ sairaalat				Yksityiset sairaalat			
	Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja		Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja		Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
1903	2,698	38,8	18,306	80,9	2,551	38,1	2,864	12,7	1,714	23,1	1,447	6,4
1902	3,067	51,1	17,269	77,6	2,015	33,5	2,837	12,7	923	15,4	2,148	9,7
1901	2,741	50,3	16,415	81,5	1,960	35,9	1,548	7,7	753	13,8	2,174	10,8
1900	2,434	48,2	13,724	78,3	1,913	37,8	1,575	9,0	707	14,0	2,231	12,7
1899	2,325	46,6	12,562	84,6	2,002	40,2	378	2,6	658	13,2	1,904	12,8
1898	1,869	45,1	12,962	81,0	1,644	39,7	700	4,4	630	15,2	2,343	14,6
1897	2,168	49,2	11,926	76,5	1,750	39,7	600	3,8	487	11,1	3,070	19,7
1896	1,998	48,9	11,458	67,5	1,642	40,2	700	4,1	446	10,9	4,811	28,4

¹⁾ Tähän on luettu myöskin kunnan avustamat yksityiset sairaalat.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 94. Helsingin kaupungin menot sairaanhoitoa varten vuosina 1894—1903.

Vuosi	Lääkäri- ja sairaanhoito- henkilöikunta		Marian sairaala ¹⁾		Varattomain silmä- poliklinikka		Sotnisten sairastupa		Poliklinikat		Lapsenpäästölaitos Hermanninkaupungissa		Ruumiinavaus- huone sekä koleraparakit		Summa		Sairaanhoito- kustannuks- ollen jokaisista hengille- kirjoitettua henkilöitä kohti	
	Smc.	7m.	Smc.	7m.	Smc.	7m.	Smc.	7m.	Smc.	7m.	Smc.	7m.	Smc.	7m.	Smc.	7m.	Smc.	7m.
1903	42,035	13	211,087	30	1,905	—	10,943	—	5,000	—	3,225	03	32	50	274,227	96	3	09
1902	41,639	88	228,692	90	1,930	—	10,943	—	5,000	—	—	—	237	85	288,443	63	3	49
1901	40,059	84	144,352	66	1,930	—	9,804	—	2,500	—	—	—	103	25	198,749	75	2	42
1900	49,710	67	139,930	14	1,895	—	10,000	—	—	—	—	—	22	85	201,608	66	2	55
1899	48,791	68	144,331	52	1,916	—	9,444	—	—	—	—	—	—	—	204,483	20	2	79
1898	46,499	88	111,814	47	1,864	49	9,444	—	—	—	—	—	217	—	169,839	84	2	38
1897	44,699	88	106,245	69	2,000	—	1,200	—	—	—	—	—	25	—	154,170	57	2	11
1896	43,616	53	87,712	—	6,000	—	—	—	—	—	—	—	247	—	137,575	53	2	04
1895	34,849	90	82,217	95	7,000	—	—	—	—	—	—	—	304	—	124,371	85	1	92
1894	32,306	92	72,097	43	3,500	—	—	—	—	—	—	—	16,238	42	124,142	77	2	12

Muist: Köyhänsairaanhoidon kustannuksia ei ole tähän luettu, koska ne on otettu huomioon vaivaishoidon kustannuksissa.

¹⁾ Vuoteen 1895 asti on kunnallissairaala, varasairaala ja väliaikainen sairaala yhdistetty tällä nimityksellä.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 95. Marian sairaalan eri osastojen kustannukset vuonna 1903 sekä vuosina 1896—1902.

Kuukausi	K u s t a n n u k s e t											
	Sisätauti- osastolla		Kulkeutai- osastolla		Sisätauti- kirurgisella osastolla		Talous- osastolla		Desinfektio- mestatos		S u m m a	
	<i>Smc.</i>	<i>hii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hii.</i>
Tammikuu	2,005	80	878	17	1,590	05	10,906	84	135	—	15,515	86
Helmikuu	1,233	13	1,070	77	873	33	8,166	05	135	—	11,478	28
Maaliskuu	3,553	36	910	02	892	39	11,339	16	112	50	16,807	43
Huhtikuu	5,482	77	1,421	97	1,360	36	7,937	12	222	50	16,424	72
Toukokuu	1,815	93	1,620	87	1,485	23	16,143	64	178	20	21,243	87
Kesäkuu	5,405	58	1,498	41	2,457	07	11,645	74	216	—	21,222	80
Heinäkuu	1,305	—	1,253	78	3,116	73	13,498	07	135	—	19,308	58
Elokuu	1,235	—	1,079	19	947	03	10,571	22	376	30	14,208	74
Syyskuu	3,172	95	1,234	35	1,443	67	9,762	65	270	—	15,883	62
Lokakuu	1,301	07	1,059	01	2,039	48	10,894	94	135	—	15,429	50
Marraskuu	1,097	05	873	39	892	33	9,691	06	135	—	12,688	83
Joulukuu	4,951	66	1,511	96	3,325	42	11,948	93	270	—	22,007	97
Summa	32,559	30	14,411	89	20,423	09	132,505	42	2,320	50	202,220	20
Koksista, kaasusta ja sähkö- valosta	—	—	—	—	—	—	12,008	45	—	—	12,008	45
Summa vuonna 1903	32,559	30	14,411	89	20,423	09	144,513	87	2,320	50	214,228	65
„ 1902	28,023	67	16,824	66	4,758	32	126,249	19	—	—	175,855	84
„ 1901	28,139	19	20,237	13	—	—	88,513	29	—	—	136,889	61
„ 1900	28,439	15	20,005	04	—	—	89,589	50	—	—	138,033	69
„ 1899	30,756	44	26,402	25	—	—	87,474	83	—	—	144,633	52
„ 1898	25,820	84	12,754	50	—	—	70,814	46	—	—	109,389	80
„ 1897	25,829	64	12,558	88	—	—	64,143	37	—	—	102,531	89
„ 1896	26,598	22	13,782	42	—	—	47,331	36	—	—	87,712	—

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 96. Erikoistietoja Marian sairaalan menoista vuonna 1903 sekä vuosina 1896—1902.

Kuukausi	Palkkauksia		Lääkkeitä		Halkoja, koksia ja kaasua		Valaistus		Muona		Kaluston kunnossapito		Kulutusesineitä ¹⁾		Arvaamattomia menoja ja sekalaisia		Summa	
	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nl.</i>
Tammikuu	4,130	80	1,043	55	1,433	65	—	—	6,302	68	657	92	719	33	1,227	93	15,515	86
Helmikuu	4,295	80	—	—	955	15	—	—	5,623	16	256	33	69	79	278	05	11,478	28
Maaliskuu	4,163	80	—	—	2,173	75	1	85	7,076	01	2,471	17	676	23	244	72	16,807	43
Huhtikuu	4,215	80	3,750	28	358	40	24	08	5,507	87	2,090	84	287	10	190	35	16,424	72
Toukokuu	4,487	43	—	—	4,695	—	—	—	8,598	94	1,298	85	637	95	1,525	70	21,243	87
Kesäkuu	4,330	80	3,376	24	2,706	75	—	—	5,740	63	1,925	52	2,482	50	660	36	21,222	80
Heinäkuu	4,664	06	—	—	3,185	50	—	—	6,635	36	2,648	06	1,238	65	936	95	19,308	58
Elokuu	4,394	82	—	—	1,580	66	24	08	6,806	29	570	64	465	—	367	25	14,208	74
Syyskuu	4,212	47	2,771	47	—	—	22	97	7,614	23	57	—	660	31	266	17	15,883	62
Lokakuu	4,197	77	7	55	85	—	—	—	7,695	77	1,377	95	1,537	66	527	80	15,429	50
Marraskuu	4,212	47	—	—	—	—	87	56	7,166	36	725	42	217	40	279	62	12,688	83
Joulukuu	4,207	47	4,316	18	160	—	27	26	7,824	30	2,248	18	2,102	77	1,121	81	22,007	97
Kuukausittain erottamattomia menoja .	—	—	—	—	5,389	30	6,619	15	—	—	—	—	—	—	—	—	12,008	45
Summa vuonna 1903	51,513	49	15,265	27	22,723	16	6,806	95	82,591	60	16,327	78	11,094	69	7,626	71	214,228	65
„ 1902	39,391	98	12,763	17	16,230	10	5,591	33	73,556	67	19,431	77	7,158	79	1,732	03	175,855	84
„ 1901	31,541	01	10,042	36	12,774	82	1,201	88	60,195	55	19,820	94	—	—	1,313	05	136,889	61
„ 1900	31,790	77	12,246	46	12,243	92	2,612	80	61,428	72	16,750	12	—	—	960	90	138,033	69
„ 1899	30,287	33	11,419	78	24,608	35	2,332	77	58,704	23	16,485	01	—	—	796	05	144,633	52
„ 1898	23,784	83	9,207	60	12,126	58	1,898	10	45,823	93	11,187	62	—	—	5,361	14	109,389	80
„ 1897	22,325	25	8,585	24	9,824	80	1,988	98	46,889	43	7,435	05	—	—	5,483	14	102,531	89
„ 1896	21,462	84	9,331	79	7,275	15	1,124	98	35,349	03	8,884	63	—	—	4,283	58	87,712	—

¹⁾ Sideaineita, lysoolia, väkiviinaa, saippuata, harjoja y. m.

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 97. Erikoistietoja ravintokustannuksista Marian sairaalassa v. 1903 sekä vuosina 1896—1902.

Kuukausi	Päivien luku	Ruokamääräraha päivässä				Sairaanhoidtopäiviä			Menoja eri kuukausina				Koko summa	
		Potilas yksit. huoneessa		Potil.yleis. salissa	Palv.väki	Sisätautien osasto	Kulku-tautien osasto	Kirurgi-nen osasto	Sairaat		Palvelusväki		Sairaat ja palvelusväki	
		<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>7k.</i>	<i>Smc.</i>				<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
Tammikuu	31	1	40	82	1	3,902	346	902	4,070	68	2,232	—	6,302	68
Helmikuu	28	1	40	82	1	3,637	506	929	3,607	16	2,016	—	5,623	16
Maaliskuu	31	1	40	82	1	3,962	554	929	4,844	01	2,232	—	7,076	01
Huhtikuu	30	1	40	82	1	3,802	1,107	993	3,347	87	2,160	—	5,507	87
Toukokuu	31	1	40	82	1	3,508	1,019	1,069	6,366	94	2,232	—	8,598	94
Kesäkuu	30	1	40	82	1	2,822	997	1,015	3,580	63	2,160	—	5,740	63
Heinäkuu	31	1	40	82	1	2,308	585	787	4,403	36	2,232	—	6,635	36
Elokuu	31	1	40	82	1	2,935	459	941	4,574	29	2,232	—	6,806	29
Syyskuu	30	1	40	82	1	3,299	626	1,042	5,454	23	2,160	—	7,614	23
Lokakuu	31	1	40	82	1	4,028	524	956	5,463	77	2,232	—	7,695	77
Marraskuu	30	1	40	82	1	3,737	502	1,019	5,006	36	2,160	—	7,166	36
Joulukuu	31	1	40	82	1	3,955	722	1,059	5,592	30	2,232	—	7,824	30
Summa vuonna 1903	365	1	40	82	1	41,895	7,947	11,641	56,311	60	26,280	—	82,591	60
” 1902	365	1	40	82	1	36,040	9,945	692	52,345	67	21,211	—	73,556	67
” 1901	365	1	40	82	1	31,013	9,351	—	42,336	55	17,859	—	60,195	55
” 1900	365	1	40	82	1	31,202	12,301	—	43,696	72	17,732	—	61,428	72
” 1899	365	1	40	70	1	30,209	15,510	—	41,212	23	17,492	—	58,704	23
” 1898	365	—	—	70	1	28,397	7,049	—	31,740	93	14,033	—	45,823	93
” 1897	365	—	—	70	1	30,506	6,792	—	33,531	43	13,358	—	46,889	43
” 1896	365	—	—	70	1	29,090	4,736	—	23,271	03	12,078	—	35,349	03

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 98. Helsingissä olevan Marian sairaalan eri osastojen tulot vuosina 1899—1903.

Vuosi	T u l o j a																				Summa tuloja							
	Sisätautien osastolta					Kulkutautien osastolta					Kirurginen osasto																	
	Maksavia potilaita päivässä					Ilmaisiksi hoidettavia	Summa		Maksavia potilaita päivässä					Ilmaisiksi hoidettavia	Summa													
	Alle 1 <i>shng.</i>	1 <i>shng.</i>	1—2 <i>shng.</i>	2—3 <i>shng.</i>	Yli 3 <i>shng.</i>		<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	Alle 1 <i>shng.</i>	1 <i>shng.</i>	1—2 <i>shng.</i>	2—3 <i>shng.</i>	Yli 3 <i>shng.</i>		<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>										
1903	4	255	44	9	2	569	8,694	50	72	56	10	6	12	175	3,083	—	33	99	8	16	—	180	4,001	—	15,778	50		
1902	6	310	24	6	5	429	7,349	50	95	59	21	16	5	148	5,268	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,618	25
1901	2	317	35	15	7	394	8,250	50	83	64	22	9	8	115	4,637	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,887	50
1900	4	277	34	15	9	425	8,230	75	153	115	34	21	12	130	6,506	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14,737	25
1899	7	270	56	10	11	420	8,142	25	146	105	29	21	17	149	7,893	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,035	75

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 99. Julkinen rokotus Helsingissä vuosina 1896—1903.

Vuosi	Rokotettuja				Rokotuksen tulos						Poissaolevia tarkastuksesta			Tulos %		Poissaolevia tarkastuksesta %	
	2 vuotta nuorempia	2—10 vuotisia vanhempia	10 vuotta vanhempia	Summa	2 vuotta nuorempia		2—10 vuotisia		10 vuotta vanhemp.		2 vuotta nuorempia	2—10 vuotisia vanhempia	10 vuotta vanhempia	Nousseita rokkorakkuiloita % rokotuspistoista	täydell.		epätäydell.
					täydell.	epätäydell.	täydell.	epätäydell.	täydell.	epätäydell.							
1903	675	166	2	843	651	17	156	4	2	—	8	5	—	97,9	97,5	2,5	1,3
1902	825	238	2	1,065	776	27	214	8	2	—	24	14	—	97,6	96,6	3,4	3,6
1901	751	159	—	910	702	39	144	7	—	—	10	8	—	96,5	94,8	5,2	2,0
1900	932	351	13	1,296	846	64	318	15	12	—	22	18	1	95,6	93,7	6,3	3,2
1899	717	303	1	1,021	657	38	290	6	1	—	22	7	—	97,0	95,6	4,4	2,8
1898	573	270	2	845	545	21	263	2	1	1	7	5	—	97,5	97,1	2,9	1,4
1897	431	182	1	614	410	8	177	2	—	—	13	3	1	98,2	98,3	1,7	2,7
1896	663	209	5	877	600	46	187	15	3	—	17	7	2	95,7	92,8	7,2	2,9

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 100. Toimitettuja desinfisioimisia Helsingissä vuosina 1901—1903.

	Tammikuu	Heinäk.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marrask.	Jouluk.	Summa
Desinfisioimisia, toimitett. Marian sairaalan omiksi tarpeiksi	7	6	8	8	7	9	5	8	9	10	6	12	95
Desinfisioimisia, kaupungin desinfisioimislaitoksen toimittamia kaupungissa asuville henkilöille	—	2	4	7	6	9	6	2	11	12	9	23	91
Desinfisioimisia, toimitettuja terveystoimistossa	12	11	12	15	20	23	10	19	17	17	26	13	195
Summa v:nä 1903	19	19	24	30	33	41	21	29	37	39	41	48	381
„ 1902	41	43	58	73	65	44	35	41	44	46	46	36	572
„ 1901	51	40	53	40	65	42	35	17	35	68	53	37	536

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 101. Helsingin terveystoimittamat katselmukset ja toimitukset, jaettuina kaupunginosittain, vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

Paikkoja, missä katselmuksia y. m. on toimitettu	K a u p u n g i n o s a t												Sörnäinen	Töölö	Hermanninkaup. ja Tonkka	Vanhakaupunki	Fredriksberg	Summa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12						
Pihoja	923	606	566	1,292	748	773	486	110	132	299	935	283	4	398	—	—	—	7,555
Asuntoja	6	3	1	3	6	6	7	1	—	1	21	—	—	2	—	—	—	57
Käsityöhuoneita	37	1	42	48	3	2	—	—	—	6	6	—	—	15	1	—	—	161
Kauppatoreja	—	215	356	238	—	—	—	—	—	94	—	1	—	—	—	—	—	904
Kauppahalleja	—	167	324	27	78	—	—	—	—	84	—	—	—	—	—	—	—	680
Makkaratehtaita	5	2	24	64	10	24	19	—	1	—	13	—	—	17	—	—	—	179
Lihamyömlöitä	342	66	55	388	103	81	68	11	—	—	115	4	—	25	—	—	—	1,258
Ruokatavaramyömlöitä	121	130	165	430	152	247	161	43	4	105	366	75	13	60	—	—	—	2,072
Maitomyömlöitä	124	106	146	248	142	136	167	34	7	61	218	46	9	33	—	—	—	1,477
Leipomoja ja sokerileip.	115	20	19	109	11	11	13	2	2	49	19	2	—	6	—	—	—	378
Ruokaloita	11	23	—	2	2	—	1	—	—	42	—	—	—	1	—	—	—	82
Ruoka-aineiden varastopaikkoja	105	79	95	85	7	2	1	—	—	7	6	—	—	2	—	—	—	389
Rautatien tavaramakasiini	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
Katselmuksia ilmoitettujen sairaustap. johdosta	59	60	32	207	56	168	93	9	15	48	311	32	51	44	68	24	1	1,278
Katselm. ilmoitett. tuberkelitaud. tapausten johd.	15	10	7	32	21	31	12	5	—	8	36	4	17	24	8	4	1	235
Käyntiä kasvattilapsia koskev. ilmoit. johdosta	1	1	—	2	—	7	1	—	—	5	8	3	—	1	1	2	—	32
Käymälöitä	950	609	596	1,477	828	818	519	110	134	313	965	293	5	410	—	—	—	8,027
Lokakaivoja	888	591	368	1,128	602	651	326	102	87	238	835	230	4	312	—	—	—	6,362
Pisoaareja	144	227	97	213	73	88	30	13	—	33	128	8	2	14	—	—	—	1,070
Talleja, navettoja ja sikoläättejä	369	139	161	506	239	258	208	26	51	111	389	178	2	188	—	—	—	2,875
Rikkatynnyrejä ja laatikkoja	368	546	418	766	427	271	206	71	44	77	233	18	—	132	—	—	—	3,577
Kellareita	1	20	—	29	5	7	—	—	—	1	2	—	3	8	—	—	—	76
Kaivoja	—	—	2	3	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Pesutupia	82	9	77	75	104	164	95	8	23	31	126	41	—	1	—	—	—	836
Sekalaista	—	—	10	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	16
Desinfisioimisia	21	19	16	31	19	16	26	4	2	3	23	2	5	4	1	2	—	194
Maito- ja kermanäytteitä otettu tarkastettavaksi	58	37	79	88	47	38	87	—	7	22	68	10	2	7	—	—	—	550
Vesinäytteitä otettu tarkastettavaksi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	26
Summa v:nä 1903	4,745	3,704	3,656	7,491	3,737	3,799	2,528	549	509	1,638	4,824	1,230	117	1,708	79	32	28	40,374
” ” 1902	5,739	4,264	3,550	9,812	3,712	3,257	2,416	483	685	1,875	7,936	—	—	2,813	49	50	47	46,688
” ” 1901	6,222	4,404	3,469	8,768	4,141	4,115	2,610	386	833	1,438	7,385	—	—	3,047	135	—	47	47,000
” ” 1900	5,495	4,029	3,356	8,280	3,581	3,242	2,614	228	1,075	1,286	5,582	—	—	3,027	132	—	—	41,927
” ” 1899	4,359	3,700	3,694	4,061	3,047	2,423	1,553	197	615	1,247	6,348	—	—	3,137	102	—	—	34,483
” ” 1898	4,485	4,086	3,614	6,830	3,783	4,085	3,287	124	608	1,307	5,058	—	—	2,778	101	—	—	40,146
” ” 1897	5,000	3,762	3,992	8,928	4,498	6,020	3,407	82	569	1,624	5,704	—	—	3,835	186	—	—	47,607
” ” 1896	1,983	1,514	2,348	2,732	1,039	1,588	1,591	35	303	—	1,663	—	—	1,815	71	—	—	16,682
” ” 1895	2,160	1,367	2,434	3,240	1,824	1,630	1,262	49	230	—	1,777	—	—	567	125	—	—	16,665
” ” 1894	3,011	2,480	2,854	4,493	2,208	2,465	1,981	97	393	—	2,754	—	—	1,157	5,475	—	—	29,368

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 102. Maitokaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.

V u o s i	Maitomyömlöitä						Terveyspoliisin toimittamia maitomyömlöiden katselmuksia	Maitonäytteitä	
	vuoden alussa	vuoden lopussa	Yksistään maidonmyyntiä	maidon- ja leivänmyyntiä	maidon-, leivän- ja meijerituotteidenmyyntiä	Summa		hyväksytyjä	ala-arvoisia
1903	112	129	6	13	110	129	1,477	439	46
1902	97	112	5	8	99	112	1,292	657	48
1901	66	97	7	17	73	97	1,078	450	43
1900	76	66	7	6	53	66	1,186	547	65
1899	72	76	12	13	51	76	1,243	556	72

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 103. Lihakaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.

V u o s i	M y ö m ä l ö i s s ä				Kauppahalleissa			Toreilla			
	M y ö m ä l ö i t ä			Toimitettuja katselmuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia	Lihannyyntiä	Toimitettuja katselmuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia	Lihannyyntiä	Toimitettuja katselmuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia
	Yksistään lihanmyyntiä	ruokata- raunmyyntiä	ihannyyntiä sekä muuta ihannyyntiä								
1903	19	48	67	1,258	25	54	680	—	174	901	100
1902	19	51	70	1,588	28	60	642	—	215	776	207
1901	10	52	62	1,665	125	62	674	—	246	767	100
1900	—	—	65	2,465	42	63	624	—	242	674	258
1899	—	—	48	2,041	20	65	598	29	209	719	102

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 104. Makkaratehtaiden silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.

V u o s i	M y ö m ä l ö i s s ä			T o r e i l l a		
	Myömälöitä	Toimitettuja katselmuk-sia	Tehtyjä muis-tutuksia ja ilmoituksia	Makkara-tavarainmyy-jä	Toimitettuja katselmuk-sia	Tehtyjä muis-tutuksia ja ilmoituksia
1903	9	179	7	19	—	—
1902	9	279	1	19	—	—
1901	9	198	4	19	—	—
1900	8	241	4	19	—	—
1899	8	197	9	20	—	—

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 105. Leipomojen ja sokerileipomoin silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1903.

V u o s i	Leipomoja ja sokerileipomoja			Toimitettuja katselmuk-sia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituk-sia
	suurempia	pienempiä ¹⁾ (kotileipo-moja)	Summa		
1903	30	140	170	378	5
1902	32	136	168	526	5
1901	32	130	162	632	4
1900	32	128	160	340	4
1899	32	126	158	588	51

¹⁾ Osa kotileipomoja on hyvin vähän pysyväisiä, ollen usein olemassa vain vähän aikaa ja siten helposti välttämättä terveystieteellisiä huomiota.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 106. Ravintoaineiden tarkastusasemalla toimitettuja tutkimuksia vuosina 1894—1903.

	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Sianlihaa	1,876	1,415	1,725	2,762	2,365	3,116	1,070	857	542	362
Muuta lihaa	17	11	15	16	10	16	7	14	16	16
Maitoa ja kermaa	218	126	117	311	515	709	740	577	793	606
Vettä	245	111	83	75	103	103	121	95	92	203
Muita ravintoaineita	53	45	70	104	61	52	86	82	136	102
Arseniikkinäytteitä	202	119	75	66	49	58	40	70	116	154
Muita tutkimuksia	61	33	34	88	50	72	55	47	80	267
Summa	2,642	1,863	2,119	3,422	3,153	4,126	2,119	1,742	1,780	1,710
Kaupungin viranomaisten ai-heuttamia	319	223	195	447	512	683	731	552	824	691
Yksityisten henkilöiden aiheutt.	2,323	1,640	1,924	2,975	2,641	3,443	1,388	1,190	956	1,019
Tutkimusmaksuja kertyi Smk .	2,518	1,835	2,374	2,692	2,957	3,445	2,519	2,383	2,322	2,500

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 109. Yliopiston opettajisto Helsingissä vuosina 1895—1904.

Tiedekunta	O p e t t a j i a									Avoimia opettajavirkoja						
	Professoreja		Apulaisia	Assistentteja	Dosentteja	Lehtoreja		Harjoitus- mestareja	Summa	Professorin-		Apulaisen-	Lehtorin-		Harjoitusopetta- jan- ja opetta- jattaren-	Summa
	Vakinaisia	Yli- määräisiä				Vakinaisia	Yli- määräisiä			Vakinai- sen	Yli- määräisen		Vakinai- sen	Yli- määräisen		
Jumaluusopillinen	4	—	2	1	—	—	—	—	7	1	—	—	—	—	—	1
Lainopillinen	5	—	2	—	1	—	1	—	9	1	—	1	—	—	—	2
Lääkeopillinen	8	6	3	—	20	—	—	—	37	—	2	—	—	—	—	2
Filosofinen { Hist.-kielit. osasto	10	8	—	—	24	6	4	—	52	3	1	—	—	—	—	4
{ Fys.-mat. ”	7	3	1	—	12	—	—	—	23	1	—	1	—	—	—	2
Maanviljelys-taloudellinen . . .	2	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	1
Harjoituksia	—	—	—	—	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—
Summa vuodelta 1904	36	17	9	1	57	6	5	7	138	6	3	3	—	—	—	12
” ” 1903	36	19	9	1	55	5	5	7	137	4	2	3	—	—	—	9
” ” 1902	33	20	9	1	55	6	4	7	135	7	2	2	—	1	—	12
” ” 1901	32	18	5	1	51	5	4	7	123	8	1	4	1	1	—	15
” ” 1900	29	18	4	1	51	6	5	7	121	11	2	5	—	—	—	18
” ” 1899	29	18	4	1	47	6	4	7	116	10	2	5	—	—	—	17
” ” 1898	29	17	5	1	48	5	4	7	116	5	2	1	1	—	—	9
” ” 1897	30	15	5	1	43	6	4	7	111	4	2	1	—	—	—	7
” ” 1896	32	16	3	1	42	6	4	6	110	2	1	2	—	—	—	5
” ” 1895	32	17	4	1	38	6	3	3	104	1	—	—	—	—	3	4

Lähde: Yliopiston ohjelmat.

Taulu N:o 110. Yliopistossa opiskelevia Helsingissä kevätlukukaudella vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

A. *Koko ylioppilaskunta.*

Tiedekunta	Osakunta								Osakuntien kuulumatt.	S u m m a	Niistä naisyliopp.	Vastaavat tiedot vuosilta								
	Uusmaalainen	Satakunnan	Savo-Karjalainen	Hämäläinen	Viipurilainen	Turun	Pohjalainen	—				1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895
												—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jumaluusopillinen	17	27	35	41	17	26	40	—	203	3	200	172	162	170	180	195	201	225	218	
Lainopillinen	80	22	66	44	42	57	76	—	387	24	440	516	545	537	537	544	545	540	507	
Lääkeopillinen	33	12	32	15	17	29	23	—	161	19	161	163	177	199	199	200	187	201	188	
Filosofinen	414	86	310	216	150	225	312	1	1,714	480	1,652	1,550	1,471	1,412	1,268	1,195	1,129	1,044	948	
a) Hist.-kielit.os.	219	47	178	118	75	114	138	—	889	339	837	786	742	707	629	600	562	513	453	
b) Fys.-mat. „	195	39	132	98	75	111	174	1	825	141	815	764	729	705	639	595	567	531	495	
Maanviljelys-taloudellinen	6	2	11	7	6	6	5	—	43	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	550	149	454	323	232	343	456	1	2,508	526	2,459	2,401	2,355	2,318	2,184	2,134	2,062	2,010	1,861	
Niistä naisylioppilaita	134	31	91	59	40	91	80	—	526	480	475	405	385	354	292	246	215	158	108	

B. *Saapuvilla olevia ylioppilaita.*

Tiedekunta	O s a k u n t a								Summa	Niistä naisyliopp.
	Uusmaalainen	Savo-Karjalainen	Hämäläinen	Turun	Satakunnan.	Viipurilainen	Pohjalainen	Naisylioppilaita ¹⁾		
Jumaluusopillinen	12	23	22	19	16	9	24	—	125	—
Lainopillinen	26	24	20	11	9	14	23	—	127	3
Lääkeopillinen	26	20	11	19	9	11	19	—	115	16
Filosofinen	203	144	111	98	48	61	146	—	812	184
a) Hist.-kielit. os.	105	83	55	47	22	30	67	—	411	124
b) Fys.-mat. „	98	61	56	51	24	31	79	—	401	60
Maanviljelys-taloudellinen	4	8	4	—	2	3	4	—	25	—
Summa v.na 1904	271	219	168	147	84	98	216	—	1,204	203
„ 1903	304	213	163	242	93	240	—	—	1,255	206
„ 1902	309	205	146	231	92	228	—	—	1,211	185
„ 1901	310	200	151	224	98	213	—	—	1,196	162
„ 1900	325	178	147	213	93	218	—	—	1,174	168
„ 1899	329	206	143	225	93	212	—	—	1,208	141
„ 1898	332	224	163	214	92	200	—	—	1,225	123
„ 1897	248	200	161	216	77	170	105	—	1,177	105
„ 1896	240	201	161	226	80	196	84	—	1,188	84
„ 1895	230	164	163	227	72	175	63	—	1,094	63

¹⁾ Ne naisylioppilaat, jotka eivät ole menneet mihinkään osakuntaan.

Lähde: Ylioppilasluettelot.

Taulu N:o 111. Suomen polyteknillisen opiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1894—1895 — 1903—1904.

	Lukuvuosi									
	1894—95	1895—96	1896—97	1897—98	1898—99	1899—1900	1900—01	1901—02	1902—03	1903—04
Vakinaisia opettajia	13	13	13	13	10	12	12	12	12	12
Ylimääräisiä ”	18	17	18	19	19	22	27	29	28	27
Sijais- ”	—	1	—	—	3	1	1	1	1	1
Apulais- ”	2	2	3	3	3	3	4	5	5	5
Summa	33	33	34	35	35	38	44	47	46	45
<i>Sisäänkirjoitettuja oppilaita:</i>										
Insinööri- osastolla	46	54	60	66	80	84	109	94	93	75
Konerakennus- ”	38	46	53	58	75	97	122	147	163	170
Arkkitehti- ”	24	18	18	26	26	26	36	43	48	57
Kemiallisen teknologian- ”	26	26	28	28	43	55	64	68	68	59
Maanmittaus- ”	43	32	25	42	26	26	41	42	49	39
Summa	177	176	184	220	250	288	372	394	421	400
Niistä ruotsi äidinkielenä	124	125	125	148	161	185	258	264	263	228
” suomi ”	53	51	59	72	87	102	113	130	155	172
” muu ”	—	—	—	—	2	1	1	—	3	—
Summa	177	176	184	220	250	288	372	394	421	400
Niistä miesoppilaita	172	173	182	217	245	284	366	388	413	388
” nais- ”	5	3	2	3	5	4	6	6	8	12
Summa	177	176	184	220	250	288	372	394	421	400
<i>Oppilasten kotipaikka:</i>										
Helsinki	40	50	50	61	79	81	140	175	170	120
Muita Suomen paikkakuntia	136	124	134	159	169	207	232	219	251	271
Ulkomaat	1	2	—	—	2	—	—	—	—	9
Summa	177	176	184	220	250	288	372	394	421	400
<i>Poislaskettuja oppijakson päätettyänsä:</i>										
Insinööri- osastolta	4	7	4	9	11	9	10	15	19	4
Konerakennus- ”	5	6	11	10	6	19	8	22	21	2
Arkkitehti- ”	7	2	3	4	4	3	4	5	8	2
Kemiallisen teknologian- ”	4	6	4	5	5	5	—	12	11	2
Maanmittaus- ”	23	16	11	18	13	11	7	11	18	6
Summa	43	37	33	46	39	47	29	65	77	16

Lähde: Johtajan vuosikertomukset.

**Taulu N:o 112. Jatko-opistot Helsingissä lukuvuosina
1894—1895 — 1903—1904.**

Oppilaitoksia	Lukuvuosi									
	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903	1903—1904
<i>1. Ruotsinkielisiä.</i>										
Oppilaitoksia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Opettajistoa	14	15	15	17	14	16	14	14	14	14
Oppilaita	52	45	48	50	51	41	45	46	44	53
niistä ruotsia puhuvia	49	44	47	49	51	40	45	46	43	53
„ suomea „	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—
„ jotak. muuta kieltä puh.	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—
„ poislaskettuja	6	6	7	10	8	9	13	12	7	11
<i>2. Suomenkielisiä.</i>										
Oppilaitoksia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Opettajistoa	11	11	11	11	14	13	13	13	13	15
Oppilaita	102	88	82	86	96	114	124	118	104	124
niistä suomea puhuvia	88	74	71	69	87	108	119	106	95	114
„ ruotsia „	14	14	9	15	7	6	5	12	9	10
„ jotak. muuta kieltä puh.	—	—	2	2	2	—	—	—	—	—
„ poislaskettuja	22	18	22	18	10	16	32	29	29	27

Lähde: Oppilaitosten ohjelmat.

Taulu N:o 113. Alkeisopistot Helsingissä lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

A. Valtion oppilaitokset.

Oppilaitoksia	Lukuvuosi									
	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903
Valtion oppilaitokset:										
<i>I. Oppilaitokset poikia vart.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2
Luokkia	19	17	17	16	16	16	16	16	16	16 ¹⁾
Opettajia ja opettajattaria	48	47	46	41	41	39	41	40	39	43
Oppilaita	293	310	323	353	397	425	473	520	565	615
niistä ruotsia puhuvia	278	296	312	298	387	413	463	506	548	601
" suomea "	7	7	4	33	1	3	4	5	7	2
" jotakin muuta kieltä puhuvia	8	7	7	22	9	9	6	9	10	12
Valtion määrärahaa; Smk	199,881	199,498	200,220	185,550	186,286	193,978	198,629	222,498	225,613	222,550
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Luokkia	11	14	13	14	15	16	16	16	16	16 ²⁾
Opettajia ja opettajattaria	23	28	29	34	36	38	41	38	43	47
Oppilaita	365	418	458	513	571	609	650	669	701	746
niistä suomea puhuvia	303	361	402	440	489	537	572	581	606	646
" ruotsia puhuvia	59	54	54	70	79	70	76	86	93	99
" jotakin muuta kieltä puhuvia	3	3	2	3	3	2	2	2	2	1
Valtion määrärahaa; Smk	105,923	127,938	142,272	159,815	168,828	184,243	186,555	186,673	211,720	225,350
<i>II. Oppilaitoks. tyttöjä vart.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7 ³⁾
Opettajia ja opettajattaria	16	21	22	23	24	23	23	26	24	26
Oppilaita	266	276	289	279	291	312	339	351	375	399
niistä ruotsia puhuvia	243	254	272	265	275	301	325	335	358	375
" suomea "	—	—	—	—	—	—	1	2	—	6
" jotakin muuta kieltä puhuvia	23	22	17	14	16	11	13	14	17	18
Valtion määrärahaa; Smk	58,712	56,899	57,008	57,759	58,989	69,783	75,310	74,040	86,150	89,540
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7 ³⁾
Opettajia ja opettajattaria	21	20	20	19	21	21	22	26	26	26
Oppilaita	221	237	235	249	259	267	304	325	346	412
niistä suomea puhuvia	195	211	204	210	218	226	280	294	294	358
" ruotsia "	25	25	30	39	41	41	24	31	51	53
" jotakin muuta kieltä puhuvia	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1
Valtion määrärahaa; Smk	46,880	47,509	47,931	49,047	51,477	53,788	59,305	66,055	75,901	86,643

1) Sen ohessa 5 rinnakkaisluokkaa.

2) " " 8 "

3) " " 5 "

Jatkoa.

B. Yksityiset oppilaitokset.

Oppilaitoksia	Lukuvuosi									
	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903
Yksityiset oppilaitokset:										
<i>I. Oppilaitokset poikia varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Opettajia ja opettajattaria	18	19	24	24	27	26	25	23	21	23
Oppilaita	280	277	269	261	261	261	238	221	213	240
niistä ruotsia puhuvia	258	252	252	242	241	237	213	200	191	220
” suomea ”	2	2	2	—	—	—	1	1	1	2
” jotakin muuta kieltä puhuvia	20	23	15	19	20	24	24	20	21	18
Valtioapua; Smk	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	24,000	24,000	24,000
<i>II. Oppilaitokset poikia ja tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Luokkia	26	24	23	22	21	20	19	18	18	18
Opettajia ja opettajattaria	78	74	77	74	70	75	73	62	64	64
Oppilaita	764	765	764	743	682	684	647	617	593	584
niistä ruotsia puhuvia	719	737	735	724	661	661	634	604	583	575
” suomea ”	3	3	1	1	2	2	—	1	—	—
” jotakin muuta kieltä puhuvia	42	25	28	18	19	21	13	12	210	9
” poikia	347	349	340	335	304	311	289	263	61	253
” tyttöjä	417	416	424	408	378	373	358	354	332	331
Valtioapua; Smk	24,000	37,500	35,500	33,500	31,500	29,000	42,500	40,000	40,000	40,000
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	2	2	2	3
Luokkia	8	9	9	9	9	9	11	13	14	15
Opettajia ja opettajattaria	25	26	26	25	26	28	40	42	48	55
Oppilaita	277	304	301	312	308	303	339	363	401	443
niistä suomea puhuvia	190	209	229	260	198	176	210	235	281	329
” ruotsia ”	85	93	70	51	109	126	127	126	118	113
” jotakin muuta kieltä puhuvia	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1
” poikia	136	149	144	143	140	120	140	141	155	163
” tyttöjä	141	155	157	169	168	183	199	222	246	230
Valtioapua; Smk	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	20,000	20,000	20,000	32,500	32,500
<i>III. Oppilaitokset tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Luokkia	25	26	22	23	23	23	23	19	21	23
Opettajia ja opettajattaria	57	59	61	61	60	59	65	63	63	66
Oppilaita	374	386	375	370	390	392	367	383	422	450
niistä ruotsia puhuvia	351	355	343	346	364	365	344	359	388	422
” suomea ”	8	10	8	7	5	7	2	6	5	3
” jotakin muuta kieltä puhuvia	15	21	24	17	21	20	21	18	29	25
” poikia	37	43	36	32	35	32	21	28	30	35
” tyttöjä	337	343	339	338	355	360	346	355	392	415
Valtioapua; Smk	24,500	26,000	27,500	28,000	30,000	30,000	30,000	33,500	45,000	45,000

Lähde: Tilastollinen katsaus alkeisopistojen tilaan ja toimintaan.

Taulu N:o 114. Valmistavia pientenlastenkouluja Helsingissä lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

Kouluja	Lukuvuosi									
	1893—1894	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903
Yksityiset koulut:										
<i>I. Poikakoulut.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Opettajia ja opettajattaria	7	7	2	2	2	2	2	2	2	2
Oppilaita	35	48	38	34	35	35	31	32	32	33
niistä ruotsia puhuvia	35	48	38	34	35	35	31	32	32	33
” suomea ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” jotakin muuta kieltä puhuvia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>II. Koulut poikia ja tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	4	4	4	4	4	4	4	6	6	6
Luokkia	10	10	10	10	9	9	9	13	15	15
Opettajia ja opettajattaria	18	15	14	15	15	14	14	21	24	25
Oppilaita	215	185	177	185	171	177	196	273	272	265
niistä poikia	105	80	85	85	88	75	84	114	116	105
” tyttöjä	110	105	92	100	83	102	112	159	156	160
” ruotsia puhuvia	212	172	168	173	163	166	190	251	251	251
” suomea ”	2	5	6	6	1	3	4	7	3	3
” jotakin muuta kieltä puhuvia	1	8	3	6	7	8	2	15	18	11
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	2	1	1	1	2	3	3	3
Luokkia	3	3	5	3	3	3	6	8	9	9
Opettajia ja opettajattaria	3	4	7	4	4	4	11	17	17	18
Oppilaita	44	38	96	54	64	71	204	225	252	253
niistä poikia	31	23	57	35	43	50	131	134	140	127
” tyttöjä	13	15	39	19	21	21	73	91	112	126
” suomea puhuvia	36	29	67	46	55	65	152	172	206	217
” ruotsia ”	8	9	29	8	9	6	52	52	44	36
” jotakin muuta kieltä puhuvia	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—

Lähde: Tilastollinen katsaus alkeisopistojen tilaan ja toimintaan.

Taulu N:o 115. Helsingin Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1894—1895 — 1903—1904.

	Lukuvuosi	Opettajia	Sisäänkirjoitettuja oppilaita										Summa ¹⁾	Poislaskettuja oppilaita	Valtion määrärahaa <i>Smc</i>	Apu rahaa Helsingin kaupungilta <i>Smc</i>		
			Miespuolisia					Naispuolisia										
			ruotsalaisella osastolla			suomalaisella osastolla		ruotsalaisella osastolla			suomalaisella osastolla							
			II l.	I l.	valmis-tavalla	II l.	I l.	valmis-tavalla	II l.	I l.	valmis-tavalla	II l.					I l.	valmis-tavalla
Helsingin Kauppaopisto	1894—1895	19	27			22		27			22			98	32	19,000	4,000	
" "	1895—1896	22	27			25		27			22			101	36	19,000	4,000	
" "	1896—1897	19	24			27		25			20			96	29	19,000	4,000	
" "	1897—1898	22	9	2	8	11	5	10	3	15	15	7	2	15	102	26	19,000	4,000
" "	1898—1899	19	1	7	10	6	6	16	6	15	15	1	7	15	105	13	19,000	4,000
" "	1899—1900	20	4	11	18	6	9	11	11	14	31	6	14	28	163	24	19,000	4,000
" "	1900—1901	19	6	17	13	6	9	13	12	28	24	12	22	31	193	26	19,000	4,000
" "	1901—1902	20	14	6	12	5	9	17	22	28	16	16	26	16	187	57	19,000	4,000
" "	1902—1903	21	3	11	9	8	14	8	21	11	7	18	21	11	142	46	19,000	5,000
" "	1903—1904	19	3	7	4	13	12	13	7	7	17	17	14	27	141	²⁾ 19,000	5,000	

¹⁾ Tätä paitsi on ylimääräisille oppilaille annettu opetusta kirjanpidossa y. m. — ²⁾ Tieto lukuvuoden aikana poislaskettujen oppilasten luvusta annetaan ensi vuosikertomuksessa.

Lähde: Johtajan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 116. Helsingissä olevan Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajat ja oppilaat
1899—1900 — 1903—1904.

Oppilaitoksen nimi	Lukuvuosi	Luokkia	Opettajia ja opettajattaria	Oppilaita							Poistokettuja oppilaita	Valtion määrärahaa <i>Smc.</i>	Apu rahaa Helsin- kunnalta <i>Smc.</i>
				Miespuolisia	Naispuolisia	Vakinaisia	Ylimääräisiä	I luokalla	II luokalla	III luokalla			
Suomen Liikemiesten Kauppaopisto	1899—1900	2	11	26	6	—	—	—	—	—	—	13,000	4,000
” ” ”	1900—1901	3	16	41	9	46	4	15	16	19	19	19,500	4,000
” ” ”	1901—1902	3	11	45	11	56	—	20	21	15	19	27,000	4,000
” ” ”	1902—1903	3	12	58	11	67	2	22	28	19	19	27,000	5,000
” ” ”	1903—1904	3	14	76	13	82	7	28	38	23	22	27,000	5,000

Lähde: Oppilaitoksen painetut vuosiohjelmat.

**Taulu N:o 117. Helsingin Merikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1894—1895 — 1903—1904.**

	Lukuvuosi	Opettaja	Sisäänkirjoitettuja oppilaita				Tutkinnon suorittaneita oppilaita							
			Merikapteenin osastolla	Perämiehen osastolla	Alaperämiehen osastolla	Summa	Merikapteenin osastolta		Perämiehen osastolta		Alaperämiehen osastolta		Summa	
							Luku	Keski-ikä	Luku	Keski-ikä	Luku	Keski-ikä		
Helsingin Merikoulu														
(opetuskielenä ruotsi)	1894—95	7	2	10	7	19	2	29,5	7	27,7	5	22,4	14	
” ”	1895—96	7	4	11	4	19	4	27,8	8	26,0	2	27,0	14	
” ”	1896—97	7	5	7	6	18	4	27,0	4	32,3	2	23,5	10	
” ”	1897—98	8	8	5	12	25	6	31,0	4	24,8	6	25,8	16	
” ”	1898—99	7	9	9	10	28	8	31,2	7	24,7	4	22,9	19	
” ”	1899—1900	8	3	8	13	24	3	28,0	5	25,0	10	24,5	18	
” ”	1900—01	10	2	13	10	25	2	31,5	11	25,6	8	24,3	21	
” ”	1901—02	10	9	15	14	38	7	28,5	14	25,2	8	24,4	29	
” ”	1902—03	10	3	12	6	21	2	26,0	9	23,3	5	26,2	16	
” ”	1903—04	10	8	8	7	23	7	28,8	8	28,2	5	23,9	20	

Lähde: Johtajan antamia tietoja.

**Taulu N:o 118. Helsingin Teollisuuskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1894—1895 — 1903—1904.**

Lukuvuosi	Opetuskieli	Opettajia			Oppilaita lukuvuoden lopussa										Oppilaita jaettuina kotipaikan mukaan			Työdelisen oppijakson suorittaneita	Koneenkäyttäjien tutkintojen suorittaneita	Oppilasten keski-ikä	Korjoneitiä lukukausimaksuja	Sm ²		
		Vakinaisia ja koetteeksi määrättyjä	Virkakolmittavia ja tuntiopettajia	Summa	yleisten osaston				Niistä Yhdistäisiä oppilaita	erikoiskursseilla						Helsingistä	Uudenmaan läänistä						Muisista osista maata	Ulkomailta
					Rakennusosastolla	Koneosastolla	Silta- ja tiennakennusosastolla	Kemiallisella osastolla		Summa	Sähkötekniillisellä	Jatko-	Veturinkuljettajan	Koneenkäyttäjien	Valmistavalla									
1894—95	Ruotsi	3	7	10	11	13	2	4	30	6	5	5	—	16	—	26	27	13	16	—	11	20	24,8	930
	Suomi	—	10	10	14	13	5	1	33	1	6	5	—	16	—	27	27	6	27	—	12	11	24,7	980
1895—96	Ruotsi	3	6	9	7	9	1	4	21	6	8	3	—	15	—	26	27	10	10	—	6	16	26,0	840
	Suomi	—	10	10	11	15	2	1	29	2	9	5	—	21	—	35	24	4	36	—	11	32	25,6	1,020
1896—97	Ruotsi	3	13	16	10	11	1	6	28	7	10	—	—	9	—	19	29	10	8	—	4	18	24,6	920
	Suomi	—	10	10	20	11	4	1	36	—	8	—	—	23	—	31	25	4	38	—	12	26	24,4	1,260
1897—98	Ruotsi	3	10	13	10	18	5	5	38	3	7	—	—	22	—	29	43	16	8	—	9	29	25,5	1,200
	Suomi	—	11	11	17	14	14	2	47	5	9	—	—	28	—	37	34	8	42	—	22	30	25,8	1,540
1898—99	Ruotsi	3	9	12	10	23	1	3	37	6	11	—	—	35	—	46	54	13	16	—	8	46	25,4	1,540
	Suomi	—	12	12	29	19	10	4	62	2	12	—	—	33	—	45	51	14	42	—	17	25	24,6	2,120
1899—1900	Ruotsi	3	9	12	12	32	4	4	52	3	14	—	—	16	—	30	48	13	21	—	16	32	24,5	1,520
	Suomi	—	13	13	33	29	18	4	84	4	12	—	—	32	—	44	59	12	57	—	26	63	25,3	2,350
1900—01	Ruotsi	3	9	12	16	24	5	6	51	5	14	—	—	24	—	38	54	15	20	—	17	39	24,3	1,660
	Suomi	—	12	12	27	34	14	4	79	1	8	—	—	27	—	35	48	27	39	—	37	46	25,3	2,540
1901—02	Ruotsi	3	9	12	31	17	6	7	61	3	19	—	11	13	15	58	53	28	34	4	19	36	22,6	1,940
	Suomi	—	11	11	29	28	6	5	68	1	13	—	43	26	17	99	69	35	62	1	25	66	22,7	2,840
1902—03	Ruotsi	3	9	12	14	28	7	7	56	4	14	—	17	16	13	60	58	27	27	4	19	41	23,0	1,820
	Suomi	—	11	11	27	27	9	19	82	2	22	—	41	22	20	105	78	39	69	1	29	68	24,6	3,060
1903—04	Ruotsi	3	9	12	21 ¹⁾	24	1	5	51	5	10	—	13	11	7	41	31	14	6	—	13	29	22,4	1,300
	Suomi	—	12	12	25	31	12	17	85	4	19	—	51	25	18	113	42	6	37	—	31	75	23,7	2,360

¹⁾ Näistä 3 näispuolista.

Lähde: Teollisuushallituksesta saatuja tietoja.

Taulu N:o 119. Helsingin ylemmän käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1894—1895 — 1903—1904.

	Lukuvuosi	Opettajia ja opettajattaria	Oppilaita:				Oppilasten esitiedot			Oppilasten keski-ikä	Koulun ylläpitämiseen menevät vuotuiset määrärahat	
			äidinkieli		miespuolisia	naispuolisia	Suoritettu kansakoulun oppiakso	Korkeampi kuin kansakoulun tietomäärä	Alempi kuin kansakoulun tietomäärä		Valtion varoista Smk.	Kunnan varoista Smk.
			suomi	ruotsi								
Helsingin Keskuskoulu taideteollis. vart. ¹⁾	1894—95	22	125	183	—	—	142	94	72	18,0	10,084	16,254
” ” ” ”	1895—96	22	189	213	—	—	177	144	81	20,0	10,084	17,554
” ” ” ”	1896—97	21	186	249	—	—	261	174	—	19,9	9,930	16,974
” ” ” ”	1897—98	22	211	239	—	—	282	168	—	19,9	11,004	18,448
” ” ” ”	1898—99	23	266	272	—	—	367	171	—	19,6	11,778	18,448
” ” ” ”	1899—1900	24	257	317	—	—	394	180	—	19,3	11,778	18,448
” ” ” ”	1900—01	25	238	254	—	—	385	107	—	19,7	15,506	18,448
” ” ” ”	1901—02	28	261	214	291	184	314	161	—	19,9	15,506	18,448
” ” ” ”	1902—03	28	262	189	308	143	278	173	—	19,8	18,444	19,962
” ” ” ”	1903—04	28	262	183	304	141	285	160	—	19,7	25,394	19,944

¹⁾ Koulun opetuskielenä on ruotsi ja suomi.

Lähde: Johtajan antamia tietoja.

**Taulu N:o 120. Helsingin alemman käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1894—1895 — 1903—1904.**

P a i k k a	Lukuvuosi	Koulujen opetuskieli		Opettajia ja opettajattaria	Oppilasten äidinkieli			Oppilasten esitiedot			Oppilasten keski-ikä	Koulujen ylläpitämiseen menevät vuotuiset määrärahat	
		Suomi	Suomi ja ruotsi		suomi	ruotsi	jokin vieras kieli	Suoritettu kansakoulun oppijaksokoulu	Korkeampi kuin kansakoulun tietonäkät	Alempi kuin kansakoulun tietonäkät		Valtion varoista <i>Smk.</i>	Kunnan varoista <i>Smk.</i>
Helsinki ja Kallio	1894—95	1	1	10	56	6	—	10	15	95	19,0	2,078	3,478
” ”	1895—96	—	2	11	79	29	—	10	—	109	20,0	3,718	5,593
” ”	1896—97	—	2	16	169	47	—	27	7	362	19,9	6,638	15,367
” ”	1897—98	—	2	28	335	91	1	74	7	712	21,6	10,340	19,784
” ”	1898—99	—	2	27	341	83	—	61	3	707	21,8	10,892	15,216
” ”	1899—1900	—	2	26	389	91	—	62	—	872	21,6	8,188	20,748
” ”	1900—01	—	2	26	419	125	3	96	—	881	22,0	7,488	20,688
” ”	1901—02	—	2	24	349	60	1	56	1	489	21,0	12,652	26,202
” Alexanterinkatu 21	1902—03	—	1	15	294	58	7	59	3	297	19,6	6,780	19,980
” Kallio			1	8	73	10	—	10	—	73	22,6	6,300	14,522
” Alexanterinkatu 21	1903—04	—	1	15	250	56	6	56	1	305	21,2	9,612	25,370
” Kallio			1	8	100	20	—	18	—	102	21,1	3,440	5,520

Lähde: Teollisuushallituksesta saatuja tietoja.

Taulu N:o 121. Helsingin Valmistavan poikain ammattikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900 — 1903—1904.

Lukuvuosi	Opetuskieli	Opettajisto				Sisäänkirjoitettuja oppilaita			Poislaskettuja oppilaita			Oppilasten esitiedot		Oppilasten ikä			Koulun ylläpitämiseen menevät vuot. määrärahat	
		Vakinaisia opettajia	Tunttopettajia	Työnjohtajia	Summa	Ruotsalaisella osastolla	Suomalaisella osastolla	Summa	Metallinjalostusosastolta	Puunjalostusosastolta	Summa	Suoritettu kansakoulun oppijako tai vastaavat tiedot	Korkeampi kuin kansakoulun tietomäärä	Korkein ikä	Alin ikä	Keskii-ikä	Valtiolta	Helsingin kunnalta
																	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
1899—1900	{ Ruotsi Suomi	2	4	2	8	10	10	20	—	—	—	20	—	16	13	14,1	—	25,400
1900—1901	{ Ruotsi Suomi	3	6	3	12	22	24	46	9	2	11	46	—	16	12	13,9	15,300	32,300
1901—1902	{ Ruotsi Suomi	3	5	3	11	23	36	59	10	3	13	59	—	19	13	14,6	15,500	18,100
1902—1903	{ Ruotsi Suomi	3	5	3	11	36	47	83	17	7	24	83	—	20	13	14,4	15,500	18,100
1903—1904	{ Ruotsi Suomi	3	5	4	12	48	44	92	24	7	31	92	—	18	13	14,4	16,550	19,150

Lähde: Koulun johtajalta saatuja tietoja.

Taulu N:o 122. Helsingin Sokeainkoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1893—1894 — 1902—1903.

Lukuvuosi	Oppijaksen pituus; vuotta	Opettajisto	Oppilaita							Vuosirahansääntö <i>Mark.</i>
			Miespuolisia	Naispuolisia	Summa	Niistä		Koulun opettaja vuoden kuluessa	Koulusta eronneita vuoden kuluessa	
						ruotsia puhuvia	suomea puhuvia			
1893—1894	10	5	10	16	26	14	12	2	—	26,540
1894—1895	10	5	11	19	30	14	16	4	2	33,708
1895—1896	10	10	15	19	34	15	19	7	6	36,958
1896—1897	10	10	19	19	38	13	25	10	—	37,258
1897—1898	10	10	23	19	42	12	30	7	4	38,758
1898—1899	10	13	27	19	46	16	30	8	5	48,848
1899—1900	10	14	27	22	49	15	34	8	4	53,952
1900—1901	10	15	26	24	50	12	38	7	3	54,752
1901—1902	10	17	30	26	56	11	45	9	10	57,692
1902—1903	10	17	33	21	54	8	46	7	5	58,325

Lähde: Sokeainkoulun vuosiohjelmat.

Taulu N:o 123. Vuosiosastoja Helsingin kansakouluissa lukuvuosina
1894—1895 — 1903—1904.

	L u k u v u o s i									
	1894—1895	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903	1903—1904
<i>Ylempi kansakoulu:</i>										
Vuosiosastoja	92	90	96	102	104	107	109	119	123	128
Niistä poikia varten	43	42	42	47	47	49	51	57	61	62
” tyttöjä ”	44	43	48	49	51	52	52	56	56	60
” poikia ja tyttöjä varten	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6
” ruotsinkielisiä	41	41	42	44	43	45	46	49	50	51
” suomenkielisiä	43	44	48	52	55	56	57	64	67	71
” ruotsin- ja suomenkielisiä	8	5	6	6	6	6	6	6	6	6
<i>Alempi kansakoulu:</i>										
Vuosiosastoja poikia ja tyttöjä varten	53	57	58	58	64	74	76	76	78	78
Niistä ruotsinkielisiä	24	25	25	25	27	31	32	31	32	31
” suomenkielisiä	29	32	33	33	37	43	44	45	46	47
<i>Laiminlyötyjen lasten koulu:</i>										
Vuosiosastoja poikia ja tyttöjä varten	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Niistä ruotsinkielisiä	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
” suomenkielisiä	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Jatkokoulu:</i>										
Vuosiosastoja	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2
Niistä ruotsinkielisiä	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1
” suomenkielisiä	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1

Muist.: Viaporin kansakoulutkin on tähän luettu.

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

**Taulu N:o 124. Helsingin kansakoulujen opettajisto lukuvuosina
1894—1895 — 1903—1904.**

	Opettajia ja opettajattaria						Edellämainituista opetti							
	virka- valvostuk- sen saaneita	koetusvuosille otettuja	virantointia ja välläkkäisiä	Summa	seminaarin käyneitä	seminaarin käynnättömiä	varsinaisen kansa- koulun						Jatko- koulussa tammikuun lasten koulussa	Jatko- koulussa
							I luok.	II luok.	III luok.	IV luok.	V luok.	VI luok.		
Johtajia ja vakinaisia opettajia . .	51	—	—	51	42	9	—	—	14	17	10	10	—	—
Vakinaisia apulaisopettajia	—	10	—	10	9	1	—	—	4	2	3	1	—	—
Tuntiopettajia ja satunnaisia apu- laisopettajia	—	—	15	15	9	6	—	—	5	4	3	3	—	—
Naisjohtajia ja vakinaisia naisopet- tajia	125	—	—	125	83	42	34	37	14	14	12	10	—	4
Vakinaisia apulais-naisopettajia . .	—	3	—	3	3	—	1	—	1	—	1	—	—	—
Tuntiopettajattaria ja satunnaisia apulais-naisopettajia	—	—	55	55	28	27	10	10	9	8	7	7	2	2
Summa vuonna 1903—1904	176	13	70	259	174	85	45	47	47	45	36	31	2	6
„ 1902—1903	178	16	63	257	167	90	45	48	51	43	34	28	2	6
„ 1901—1902	172	21	26	219	123	96	38	41	39	33	23	39	2	4
„ 1900—1901	161	28	21	210	129	81	42	55	28	30	27	21	2	5
„ 1899—1900	151	24	30	205	141	64	40	33	33	38	32	25	2	2
„ 1898—1899	144	27	10	181	119	62	36	32	37	28	28	18	2	¹⁾
„ 1897—1898	129	44	13	186	113	73	27	30	36	36	26	27	2	2
„ 1896—1897	109	41	17	167	100	67	31	28	33	28	24	21	2	¹⁾
„ 1895—1896	100	55	14	169	100	69	28	26	31	28	23	18	2	13
„ 1894—1895	95	47	28	170	103	67	31	29	31	33	20	23	3	¹⁾

¹⁾ Jatkokoulussa ovat varsinaisten kansakoulujen opettajat ja opettajattaret ottaneet huolekseen ja keskenensä jakaneet opetuksen.

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 125. Helsingin kaupungin laiminlyötyjen lasten kansakouluihin ja jatkokouluun sisäänkirjoitettujen oppilasten opetuskieli ja koulunkäynti lukuvuosina 1895—1896 — 1903—1904.

	Oppilaita, opettettuja			Oppilaita, jotka lukuvuotena ovat käyneet koulua					Saapuvilla olev. oppilaita				Lukuvuoden kuluessa eronneita oppilaita					Oppilasten ikä tammik. 1 p:nä		
	suomeksi	ruotsiksi	summa	enintään 90 päivää	90—120 päivää	121—150 päivää	enemmän kuin 150 päivää	summa	alussa	lopussa	alussa	lopussa	poisjääneitä ilmoitukselta	eronneita asianomaisen tahdosta	erottettuja rikkomusten tähden	kuolleita	summa	keski-ikä	alim. ikävuosi	korkein ikävuosi
<i>Laiminlyötyjen lasten koulussa</i>																				
Lukuvuonna 1895—1896	36	35	71	—	4	7	60	71	62	62	65	65	1	6	1	—	8	10,9	8	15
” 1896—1897	43	41	84	4	7	11	62	84	75	71	73	68	3	12	1	—	16	10,8	8	16
” 1897—1898	41	32	73	6	1	5	61	73	60	59	66	61	1	9	2	—	12	10,7	7	16
” 1898—1899	45	35	80	2	—	2	76	80	71	72	79	78	—	2	—	—	2	10,8	8	15
” 1899—1900	53	38	91	7	7	4	73	91	77	77	80	79	1	11	—	—	12	10,5	7	16
” 1900—1901	29	29	58	3	2	3	50	58	45	46	52	54	—	4	—	—	4	10,9	8	14
” 1901—1902	23	35	58	5	1	2	50	58	49	46	52	52	1	6	—	—	7	10,9	9	16
” 1902—1903	19	21	40	1	3	5	31	40	35	33	36	34	1	4	—	1	6	10,7	9	13
Lukuvuonna 1903—1904:																				
Poikia	12	19	31	3	1	2	25	31	21	19	27	24	—	4	2	—	6	11,1	10	14
Tyttöjä	13	11	24	—	1	1	22	24	15	14	23	22	—	2	—	—	2	10,7	10	13
Summa	25	30	55	3	2	3	47	55	36	33	50	46	—	6	2	—	8	10,9	—	—
<i>Jatkokoulussa.</i>																				
Lukuvuonna 1895—1896	54	59	113	16	6	8	83	113	112	181	89	83	—	29	1	—	30	13,6	12	17
” 1896—1897	43	53	96	4	10	5	77	96	95	90	83	73	—	23	—	—	23	13,7	12	16
” 1897—1898	61	34	95	24	5	12	54	95	95	80	69	65	3	27	—	—	30	13,6	13	16
” 1898—1899	22	57	79	9	10	2	58	79	78	68	60	58	—	21	—	—	21	13,8	13	16
” 1899—1900	26	34	60	6	2	—	52	60	59	59	55	52	—	8	—	—	8	13,5	13	16
” 1900—1901	31	32	63	4	4	—	55	63	63	59	58	55	—	8	—	—	8	13,5	13	16
” 1901—1902	25	15	40	1	—	—	39	40	40	39	39	39	—	1	—	—	1	13,5	13	16
” 1902—1903	25	26	51	1	2	1	47	51	51	51	50	46	—	5	—	—	5	13,6	12	16
Lukuvuonna 1903—1904:																				
Tyttöjä	31	28	59	3	—	—	56	59	58	58	58	54	—	5	—	—	5	13,6	13	15

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu No 126. Koululuokkia Helsingin kaupungin kansakouluissa sekä koulujen oppilaita, pois laskettuja, vanhempain sääty y. m. lukuvuosina 1894—1895—1903—1904.

Varsinaisessa kansakoulussa:	Luokkia kaupungin kansakouluissa		Koulun koko oppilasmäärä		Lukuvuoden lopussa koulusta laskettuja	Lapsia, joiden vanhemmat ovat				Oppilaita, jotka ovat suorittaneet koulumaksun							
	lukuvouden alussa tai sen kuluessa kouluun sisäänkirjoitettuja	jällellä kouluissa edellisestä lukuvuodesta	summa	summa		virka- ja palvelusmiehiä, tehtailijoita, haappiainia, tilanomistajia y. m.	tilallisia, talonomistajia, maakauppiaita y. m.	ammattilaisia, tehtaan työväkeä, postija liikennelaitosten palvelusväkeä, vahtimestareja y. m.	tilatonta rahvasta, merimiehiä, työväkeä y. m.	Oppilaita 1:stä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 2:sta lukuvuotta koulussa	Oppilaita 3:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 4:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 5:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 6:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 7:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 8:ttä tai useampaa lukuvuotta koulussa
Lukuvuonna 1894—1895	141	3,938	5,033	503	113	175	3,072	1,155	728	1,003	847	666	483	165	36	684	
" 1895—1896	145	4,145	5,336	486	50	189	3,284	1,243	978	867	811	705	558	137	37	103	
" 1896—1897	153	4,329	5,574	533	122	203	3,294	1,266	962	1,037	716	716	634	204	39	104	
" 1897—1898	159	4,473	5,628	639	122	212	3,253	1,155	1,066	901	941	686	546	192	41	77	
" 1898—1899	166	4,576	5,922	562	218	242	3,353	1,423	1,013	1,061	896	748	545	191	45	88	
" 1899—1900	176	4,804	6,263	587	117	258	3,529	1,459	1,262	947	931	839	646	136	43	106	
" 1900—1901	181	5,095	6,585	620	219	232	3,989	1,490	1,334	1,199	915	766	60	179	42	127	
" 1901—1902	194	5,332	6,827	704	227	240	4,136	1,475	1,374	1,192	1,085	759	676	220	46	106	
" 1902—1903	201	5,491	7,149	649	422	217	3,455	1,658	1,394	1,219	1,110	791	690	236	51	104	
Lukuvuonna 1903—1904:																	
Poikia	62	2,923	3,697	362	101	777	1,791	774	726	642	581	468	380	107	19	53	
Tyttöjä	60	2,988	3,809	436	137	1,802	1,843	821	750	651	582	482	423	81	19	71	
Yhteisiä pojille ja tytöille	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	206	5,911	7,506	798	238	55	3,579	3,634	1,476	1,293	1,163	950	803	188	38	124	

Laiminlyötyjen lasten koulussa:	Lukuvuonna	Poikia	Tyttöjä	Summa	Lukuvuonna	Poikia	Tyttöjä	Summa	Lukuvuonna	Poikia	Tyttöjä	Summa	Jatkokoulussa:							
													Oppilaita 1:stä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 2:sta lukuvuotta koulussa	Oppilaita 3:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 4:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 5:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 6:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 7:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 8:ttä tai useampaa lukuvuotta koulussa
Lukuvuonna 1894—1895	4	40	30	70	26	51	17	15	36	4	15	19	13	4	8	1	1			
" 1895—1896	2	30	41	71	—	50	19	44	24	2	24	2	2	—	—	—	—			
" 1896—1897	2	48	36	84	—	63	16	58	16	4	16	9	1	—	—	—	—			
" 1897—1898	2	33	40	73	29	56	16	33	16	13	16	8	2	—	—	—	—			
" 1898—1899	2	27	53	80	37	63	16	34	11	20	10	5	—	—	—	—	—			
" 1899—1900	2	36	55	91	42	66	25	36	18	14	20	2	—	—	—	—	—			
" 1900—1901	2	29	29	58	34	7	50	29	20	6	2	1	—	—	—	—	—			
" 1901—1902	2	19	39	58	34	26	7	29	7	22	2	5	3	—	—	—	—			
" 1902—1903	2	13	27	40	30	13	13	5	11	8	3	2	—	—	—	—	—			
Lukuvuonna 1903—1904:																				
Poikia	2	14	17	31	—	20	7	8	3	4	5	3	8	1	—	—	—			
Tyttöjä	2	19	5	24	—	16	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—			
Summa	2	33	22	55	—	36	4	4	8	8	8	1	8	1	1	1	1			
Lukuvuonna 1894—1895	4	101	—	101	—	46	48	15	36	4	48	4	48	—	—	—	—			
" 1895—1896	4	113	—	113	—	63	47	15	63	2	47	6	63	—	—	—	—			
" 1896—1897	3	96	—	96	77	54	36	30	62	3	36	3	54	—	—	—	—			
" 1897—1898	3	79	—	79	65	41	33	33	41	2	33	2	41	—	—	—	—			
" 1898—1899	2	60	—	60	52	27	25	25	29	1	25	1	29	—	—	—	—			
" 1900—1901	2	63	—	63	40	32	27	27	32	3	27	2	32	—	—	—	—			
" 1901—1902	2	40	—	40	40	5	32	5	40	—	32	4	40	—	—	—	—			
" 1902—1903	2	51	—	51	51	13	37	1	51	—	37	—	51	—	—	—	—			
Lukuvuonna 1902—1903:																				
Tyttöjä	2	2	57	59	54	36	20	20	36	2	20	2	36	2	1	3	38			
Summa	2	2	57	59	54	36	20	20	36	2	20	2	36	2	1	3	38			

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 127. Helsingin kaupungin varsinaisiin kansakouluihin lukuvuosina 1894—

Lukuvuosi	Oppilaita, joita on opetettu			Oppilaita, jotka lukuvuoden kuluessa ovat käyneet koulua					
	suomeksi	ruotsiksi	summa	korkeintaan 90 päivää	91—120 päivää	121—150 päivää	enemmän kuin 150 päivää	summa	
1903—1904:									
Luokka I	Poikia	439	251	690	8	21	15	646	690
	Tyttöjä	463	255	718	9	17	19	673	718
" II	Poikia	443	280	723	5	8	11	699	723
	Tyttöjä	439	291	730	5	7	21	697	730
" III	Poikia	462	273	735	16	11	7	701	735
	Tyttöjä	460	298	758	12	13	12	721	758
" IV	Poikia	376	317	693	10	4	10	669	693
	Tyttöjä	374	268	642	7	8	9	618	642
" V	Poikia	296	181	477	11	4	10	452	477
	Tyttöjä	290	222	512	8	2	7	495	512
" VI	Poikia	213	166	379	4	3	3	369	379
	Tyttöjä	251	198	449	3	2	4	440	449
	Summa	4,506	3,000	7,506	98	100	128	7,180	7,506
1902—1903:									
Luokka I	887	574	1,461	20	29	25	1,387	1,461	
	850	539	1,389	11	19	23	1,336	1,389	
" II	837	602	1,439	22	9	13	1,395	1,439	
	731	511	1,242	17	8	15	1,202	1,242	
" III	534	402	936	9	13	8	906	936	
	379	303	682	8	7	6	661	682	
	Summa	4,218	2,931	7,149	87	85	90	6,887	7,149
1901—1902:									
Luokka I	840	514	1,354	26	24	37	1,267	1,354	
	803	536	1,339	11	8	17	1,303	1,339	
" II	774	617	1,391	15	18	25	1,333	1,391	
	686	514	1,200	21	18	16	1,145	1,200	
" III	458	350	808	7	6	20	775	808	
	400	335	735	2	5	6	722	735	
	Summa	3,961	2,866	6,827	82	79	121	6,545	6,827
1900—1901	3,789	2,796	6,585	159	81	106	6,239	6,585	
1899—1900	3,567	2,696	6,263	109	84	109	5,961	6,263	
1898—1899	3,360	2,562	5,922	110	74	93	5,645	5,922	
1897—1898	3,145	2,483	5,628	132	88	91	5,317	5,628	
1896—1897	3,072	2,502	5,574	89	91	98	5,296	5,574	
1895—1896	2,910	2,426	5,336	101	102	82	5,051	5,336	
1894—1895	2,738	2,345	5,083	93	81	82	4,827	5,083	

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

sisäänkirjoitettuja oppilaita, heidän opetuskielensä sekä koulunkäynti 1895—1903—1904.

Oppilaita oli saapuvilla				Lukuvuoden kuluessa on eronnut oppilaita					Oppilasten ikä tammi-kuun 1 p:nä		
syyslukukauden		kevätlukukauden		poisjätäneitä ilmoittamatta	eronneita vanhempien tai edustajien tahdosta	eroneita rikkomusten tai pahan tapausuuden tähden	kuolleita	summa	keskiikä	alim ikävuosi	korkein ikävuosi
alussa	lopussa	alussa	lopussa								
669	663	677	662	2	30	1	—	33	7,6	7	12
685	682	698	686	—	29	—	1	30	7,5	7	10
729	716	721	699	3	24	1	2	30	8,6	8	12
714	714	730	711	—	13	1	1	15	8,5	8	11
720	710	707	705	3	20	3	3	34	9,8	9	15
742	736	739	727	—	26	2	—	28	10,5	8	14
682	676	673	660	3	29	6	—	38	10,9	9	15
632	626	626	623	—	19	—	—	19	10,9	9	15
463	461	461	455	3	15	5	—	23	11,2	9	15
506	501	503	493	—	17	2	—	19	11,9	10	16
372	373	373	368	1	5	1	2	9	12,4	11	16
443	443	442	441	—	4	1	—	5	12,8	11	16
7,357	7,301	7,350	7,230	15	231	28	9	283	—	—	—
1,431	1,413	1,431	1,409	3	45	—	4	52	7,7	6	12
1,356	1,357	1,368	1,354	2	30	—	3	35	8,4	7	12
1,427	1,414	1,412	1,388	6	43	—	2	51	9,8	8	15
1,229	1,223	1,222	1,198	3	40	—	1	44	10,9	10	15
928	917	917	900	1	34	—	1	36	11,8	10	16
679	676	668	660	—	21	1	—	22	12,5	11	16
7,050	7,000	7,018	6,909	15	213	1	11	240	—	—	—
1,322	1,311	1,315	1,256	4	57	—	2	63	7,5	6	12
1,322	1,315	1,324	1,303	4	27	—	4	35	8,6	7	14
1,367	1,352	1,358	1,331	2	53	—	—	55	9,8	9	14
1,190	1,176	1,175	1,151	4	41	—	5	50	11,0	9	15
801	787	792	785	—	25	—	1	26	11,9	10	15
734	731	728	720	2	13	—	—	15	12,9	11	17
6,736	6,672	6,692	6,546	16	216	—	12	244	—	—	—
6,452	6,368	6,373	6,234	31	281	15	7	334	—	—	—
6,151	6,078	6,091	5,954	29	250	8	18	305	—	—	—
5,828	5,758	5,795	5,630	23	234	11	8	276	—	—	—
5,533	5,437	5,442	5,314	21	258	14	6	299	—	—	—
5,472	5,386	5,432	5,305	28	215	14	12	269	—	—	—
5,248	5,169	5,182	5,054	22	239	15	6	282	—	—	—
4,958	4,902	4,908	4,783	30	214	6	13	263	—	—	—

Taulu N:o 128. Oppilaita kussakin kansakoulupiirissä ja jaettuina Helsingin eri kouluhuoneistojen kesken lukuvuosina 1903—1904 sekä 1902—1903.

Kouluhuoneistoja	Oppilaita eri piireissä															Summa	Niistä		
	1:ssä	2:ssa	3:ssa	4:ssä	5:ssä	6:ssa	7:ssä	8:ssä	9:ssä	10:ssä	11:ssä	12:ssa	13:ssa	14:ssä	15:ssä		16:ssa	suomen- kielisiä	ruotsin- kielisiä
Nikolainkatu 18	110	21	26	16	19	10	17	40	32	292	569	15	—	125	53	29	1,374	617	757
Fjälldalin	—	29	—	1	—	—	5	—	—	—	—	100	—	—	10	145	77	68	
Kasarmikatu 21	19	9	73	26	59	12	13	164	163	34	44	23	—	10	5	1	655	390	265
Antinkatu 13	20	31	3	44	26	25	38	50	16	5	2	15	—	1	—	6	282	66	216
Iso Roobertinkatu 11 . . .	9	23	60	38	86	3	15	153	90	18	2	3	—	—	—	2	502	172	330
Albertinkatu 17	5	—	—	—	4	1	5	9	2	1	—	1	—	—	3	6	37	19	18
Kansakoulunkatu 2 ja 4	26	57	29	98	92	132	202	210	80	12	34	74	—	13	8	42	1,109	558	551
Lapinlahdenkatu 6	7	9	3	54	24	134	279	73	13	2	11	25	—	—	2	5	641	195	446
Punavuorenkatu 10	1	1	5	5	25	3	2	125	27	—	—	—	—	—	—	—	194	130	64
Kasarmikatu 2	3	—	14	—	—	—	—	4	43	1	—	—	—	—	—	—	65	32	33
Estnääsinkatu 3	11	1	1	1	6	2	6	11	4	20	30	1	—	6	4	3	107	—	107
Maariankatu 22	2	—	—	1	2	1	2	2	—	1	8	—	—	1	1	—	21	7	14
Kallion	16	—	—	—	—	—	—	—	1	3	480	—	—	23	2	4	529	173	356
Hesperian	3	24	—	—	2	1	6	5	—	2	14	184	—	5	—	62	308	82	226
Hunlebergin	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	—	—	—	6	64	—	64
Viaporin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	—	—	—	38	28	10
Vallgårdin	2	1	—	—	—	—	1	3	1	8	147	—	—	493	567	6	1,229	427	802
Backaksen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	60	—	64	—	64
Fredriksbergin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	86	87	26	61
Summa 1903—1904	234	207	214	284	345	324	591	849	472	399	1,341	499	38	681	705	268	7,451	2,999	4,452
„ 1902—1903	248	184	219	266	342	327	572	820	406	354	1,225	493	36	692	657	295	7,136	—	—

Muist: Syyslukukauden alun olojen mukaan. Vahvoilla numeroilla painetut luvut osottavat missä kansakoulupiirissä kukin kouluhuoneisto on.

Lähde: Kansakouluntarkastajan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 129. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun sekä Marian turvakodin toiminta vuosina 1894—1903, kevätlukukauden olojen mukaan.

Koulun nimi	Vuosi	Osastoja	Opettajisto	Sisäänkirjoitettuja oppilaita								Koulusta lasketuja oppilaita
				Koulu-osasto ¹⁾		Ylempi lastentarhan osasto		Alempi lastentarhan osasto		Summa		
				Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu Maariankadun varrella	1903	2	3	—	—	20	16	10	20	30	36	39
” ”	1902	3	4	19	17	15	15	15	15	49	47	36
” ”	1901	3	4	16	20	18	12	14	16	48	48	28
” ”	1900	3	4	17	18	13	17	19	11	49	46	28
” ”	1899	3	3	17	19	16	14	17	13	50	46	29
” ”	1898	3	3	19	17	14	16	15	15	48	48	27
” ”	1897	3	4	17	19	17	13	14	16	48	48	30
” ”	1896	3	4	15	21	14	16	18	12	47	49	29
” ”	1895	3	4	18	18	11	19	14	16	43	53	30
” ”	1894	3	5	14	22	15	15	12	18	41	55	27
” pientenlastenkoulun haaraosasto Kalliolla	1903	1	1	—	—	—	—	16	20	16	20	24
” ”	1902	1	1	—	—	—	—	18	22	18	22	24
” ”	1901	1	1	—	—	—	—	21	29	21	29	24
” ”	1900	1	1	—	—	—	—	22	18	22	18	26
” ”	1899	1	1	—	—	—	—	21	19	21	19	—
” ”	1898	1	1	—	—	—	—	21	19	21	19	—
Marian turvakoti lastentarha Annankadun varrella	1903	1	2	—	—	—	—	34	40	34	40	—
” ”	1902	1	2	—	—	—	—	43	32	43	32	—
” ”	1901	1	2	—	—	—	—	40	31	40	31	—
” ”	1900	1	2	—	—	—	—	35	36	35	36	—
” ”	1899	1	2	—	—	—	—	31	41	31	41	—
” ”	1898	1	2	—	—	—	—	36	38	36	38	—
” ”	1897	1	2	—	—	—	—	32	42	32	42	—
” ”	1896	1	2	—	—	—	—	32	39	32	39	—
” ”	1895	1	2	—	—	—	—	31	43	31	43	—
” ”	1894	1	2	—	—	—	—	31	38	31	38	—

¹⁾ Lakkautettu johtokunnan päätöksen mukaan kevätlukukauden lopussa 1902.

Lähde: Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunnan vuosikertomus.

Taulu N:o 130. Kansanlastentarhan toiminta Helsingissä lukuvuonna 1902—1903 sekä lukuvuosina 1900—1901 — 1901—1902.

	Opettajattaria	O p p i l a i t a					Kertyneitä luku- kausimaksuja, yksityisiä avus- tuksia y. m.		Apurahaa kunnalta	Menoja	
		Poikia	Tyttöjä	Summa	Ruotsia puhuvia	Suomea puhuvia	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
Sörnäisten kansanlastentarha	4	—	—	201	—	—	2,898	41	7,000	9,898	41
Töölön ”	3	—	—	100	—	—	97	32	4,000	4,097	32
Uusi Kansanlastentarha Eerikinkatu N:o 14	3	—	—	68	—	—	1,216	46	4,000	5,216	46
Lastentarha Sepänkatu N:o 13	3	96	104	200	96	104	1,360	51	5,900	7,260	51
Kesätyötä työväenlapsille	3	25	19	44	—	—	300	—	300	600	—
Summa lukuvuonna 1902—1903	16	—	—	613	—	—	5,872	70	21,200	27,072	70
” 1901—1902	17	—	—	679	—	—	3,737	85	25,500	29,220	07
” 1900—1901	18	—	—	565	—	—	2,909	15	27,550	28,194	77

¹⁾ Niistä 60 vapaaoppilasta.

Lähde: Asianomaisten johtajattarien vuosikertomukset.

Taulu N:o 131. Helsingin kansankirjaston käyttäminen vuonna 1903, sekä vuosina 1894—1902.

K n u k a u s i	Lainauspäiviä	L a i n o j a														Keskim. lainoja päivässä					
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Summa					maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	%	Suomalaisia	%	Summa						
Tammikuu	31	5,042	3,663	8,705	3,523	1,119	4,642	281	201	482	8,846	64,0	4,983	36,0	13,829	280	150	16	285	161	446
Helmikuu	28	4,926	3,420	8,346	3,382	1,154	4,536	265	137	402	8,573	64,5	4,711	35,5	13,284	298	162	14	306	168	474
Maaliskuu	31	5,277	3,907	9,184	3,565	1,311	4,876	244	129	373	9,086	63,0	5,347	37,0	14,433	296	157	12	293	172	465
Huhtikuu	29	4,517	3,075	7,592	2,938	899	3,837	189	154	343	7,644	64,9	4,128	35,1	11,772	262	132	12	264	142	406
Toukokuu	31	3,285	2,038	5,323	2,228	610	2,838	100	112	212	5,613	67,0	2,760	33,0	8,373	171	92	7	181	89	270
Kesäkuu	17	2,228	1,341	3,569	1,494	346	1,840	35	42	77	3,757	68,5	1,729	31,5	5,486	210	108	5	221	102	323
Heinäkuu	13	2,347	1,315	3,662	1,453	342	1,795	51	41	92	3,851	69,4	1,698	30,6	5,509	282	138	7	296	131	427
Elokuu	14	2,541	1,588	4,129	1,499	408	1,907	36	30	66	4,076	66,8	2,026	33,2	6,102	295	136	5	291	145	436
Syyskuu	30	3,149	2,037	5,186	2,104	491	2,595	125	81	206	5,378	67,3	2,609	32,7	7,987	172	87	7	179	87	266
Lokakuu	31	4,483	2,880	7,363	2,557	774	3,331	193	77	270	7,233	66,0	3,731	34,0	10,964	237	107	9	233	120	353
Marraskuu	30	4,568	3,246	7,814	2,762	954	3,716	234	170	404	7,564	63,4	4,370	36,6	11,934	261	124	13	252	146	398
Joulukuu	29	4,130	2,769	6,899	2,474	920	3,394	201	243	444	6,805	63,4	3,932	36,6	10,737	238	117	15	235	135	370
Summa vuonna 1903	314	46,493	31,279	77,772	29,979	9,328	39,307	1,954	1,417	3,371	78,426	65,1	42,024	34,9	120,450	248	125	11	250	134	384
” ” 1902	302	46,209	29,340	75,549	30,656	9,809	40,465	2,243	1,103	3,346	79,108	66,3	40,252	33,7	119,360	250	134	11	262	133	395
” ” 1901	314	44,235	29,890	74,125	30,350	9,626	39,976	2,000	1,124	3,124	76,585	65,3	40,640	34,7	117,225	236	127	10	244	129	373
” ” 1900	303	38,367	26,438	64,805	25,690	9,733	35,423	1,664	951	2,615	65,721	63,9	37,122	36,1	102,843	214	117	8	217	122	339
” ” 1899	318	35,309	23,006	58,315	24,073	8,867	32,940	—	—	1)	59,382	65,1	31,874	34,9	91,256	183	104	1)	187	100	287
” ” 1898	305	32,922	20,596	53,518	20,583	7,855	28,438	—	—	1)	53,505	65,3	28,451	34,7	81,956	176	93	1)	176	93	269
” ” 1897	320	32,318	19,956	52,274	22,242	8,104	30,346	—	—	1)	54,560	66,0	28,060	34,0	82,620	163	95	1)	170	88	258
” ” 1896	304	31,396	18,377	49,773	20,309	8,256	28,565	—	—	1)	51,705	66,0	26,633	34,0	78,338	164	94	1)	170	88	258
” ” 1895	319	32,317	18,605	50,922	21,791	7,868	29,659	—	—	1)	54,108	67,1	26,473	32,9	80,581	160	93	1)	170	83	253
” ” 1894	301	30,378	18,196	48,574	20,122	7,633	27,755	—	—	1)	50,500	66,2	25,829	33,8	76,329	161	93	1)	168	86	254

1) Vuosilta 1894—1899 ovat tiedot puolen vuoden tilauksista ja kuukaustilauksista yhdistetyt.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 132. Sörnäisten kansankirjaston käyttäminen vuonna 1903, sekä vuosina 1894—1902.

Kuukausi	Lainauspäiviä	L a i n o j a													Keskim. lainoja päivässä						
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Summa				maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	%	Suomalaisia	%							Summa
Tammikuu	27	455	1,011	1,466	211	379	590	36	38	74	702	33,0	1,428	67,0	2,130	54	22	3	26	53	79
Helmikuu	24	412	858	1,270	200	325	525	28	32	60	640	34,5	1,215	65,5	1,855	53	22	2	27	50	77
Maaliskuu	27	467	962	1,429	172	341	513	48	55	103	687	33,6	1,358	66,4	2,045	53	19	4	26	50	76
Huhtikuu	24	393	803	1,196	144	272	416	9	43	52	546	32,8	1,118	67,2	1,664	50	17	2	23	46	69
Toukokuu	27	320	567	887	110	169	279	5	34	39	435	36,1	770	63,9	1,205	33	10	2	16	29	45
Kesäkuu	12	222	421	643	105	137	242	2	11	13	329	36,6	569	63,4	898	54	20	1	28	47	75
Heinäkuu	13	253	392	645	82	113	195	7	—	7	342	40,4	505	59,6	847	49	15	1	26	39	65
Elokuu	13	240	529	769	92	159	251	7	6	13	339	32,8	694	67,2	1,033	59	19	1	26	53	79
Syyskuu	25	249	549	798	103	176	279	19	—	19	371	33,8	725	66,2	1,096	32	11	1	15	29	44
Lokakuu	27	300	725	1,025	109	240	349	13	16	29	422	30,1	981	69,9	1,403	38	13	1	16	36	52
Marraskuu	26	369	844	1,213	128	352	480	21	25	46	518	29,8	1,221	70,2	1,739	47	18	2	20	47	67
Joulukuu	24	362	894	1,256	126	382	508	12	31	43	500	27,7	1,307	72,3	1,807	52	21	2	21	54	75
Summa vuon. 1903	269	4,042	8,555	12,597	1,582	3,045	4,627	207	291	498	5,831	32,9	11,891	67,1	17,722	47	17	2	22	44	66
” ” 1902	264	4,248	8,386	12,634	1,328	2,179	3,507	371	310	681	5,947	35,4	10,875	64,6	16,822	48	13	3	23	41	64
” ” 1901	272	4,574	8,577	13,151	1,210	2,482	3,692	255	234	489	6,039	34,8	11,293	65,2	17,332	48	14	2	22	42	64
” ” 1900	264	3,776	7,395	11,171	1,054	2,185	3,239	196	419	615	5,026	33,5	9,999	66,5	15,025	43	12	2	19	38	57
” ” 1899	267	2,903	6,240	9,143	1,112	1,835	2,947	—	—	1)	4,015	33,2	8,075	66,8	12,090	34	11	1)	15	30	45
” ” 1898	269	2,947	4,957	7,904	813	1,535	2,348	—	—	1)	3,760	36,7	6,492	63,3	10,252	30	8	1)	14	24	38
” ” 1897	268	2,387	4,195	6,582	712	1,044	1,756	—	—	1)	3,099	37,2	5,239	62,8	8,338	25	6	1)	11	20	31
” ” 1896	268	2,297	3,526	5,823	618	524	1,142	—	—	1)	2,915	41,9	4,050	58,1	6,965	22	4	1)	11	15	26
” ” 1895	269	2,543	3,606	6,149	511	649	1,160	—	—	1)	3,054	41,8	4,255	58,2	7,309	23	4	1)	11	16	27
” ” 1894	274	2,395	3,739	6,134	869	989	1,858	—	—	1)	3,264	40,8	4,728	59,2	7,992	22	7	1)	12	17	29

1) Sisältyy puolen vuoden tilauksia koskeviin tietoihin.

Lähde: Sörnäisten kansankirjaston Toimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 133. Töölön Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1903, sekä vuosina 1899—1902.

Kuukausi	Lainauspäiviä	Lainoja													Keskim. lainoja päivässä						
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Summa				maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Summa	Ruotsalaisia	%	Suomalaisia	%							Summa
Tammikuu	31	130	78	208	9	1	10	1	8	9	140	61,7	87	38,3	227	6,7	0,3	0,3	4,5	2,8	7,3
Helmikuu	28	141	90	231	8	—	8	—	1	1	149	62,1	91	37,9	240	8,3	0,3	—	5,3	3,3	8,6
Maaliskuu	31	165	95	260	11	—	11	2	—	2	178	65,2	95	34,8	273	8,4	0,3	0,1	5,7	3,1	8,8
Huhtikuu	29	139	83	222	8	—	8	—	1	1	147	63,6	84	36,4	231	7,7	0,3	—	5,1	2,9	8,0
Toukokuu	31	75	64	139	5	5	10	—	—	—	80	53,7	69	46,3	149	4,5	0,3	—	2,6	2,2	4,8
Kesäkuu	7	41	17	58	4	4	8	—	—	—	45	68,2	21	31,8	66	8,3	1,1	—	6,4	3,0	9,4
Heinäkuu	9	43	16	59	5	5	10	—	—	—	48	69,6	21	30,4	69	6,5	1,1	—	5,3	2,3	7,6
Elokuu	9	53	11	64	7	6	13	—	—	—	60	77,9	17	22,1	77	7,1	1,5	—	6,7	1,9	8,6
Syyskuu	30	90	27	117	9	15	24	—	—	—	99	70,2	42	29,8	141	3,9	0,8	—	3,3	1,4	4,7
Lokakuu	31	137	45	182	7	20	27	1	—	1	145	69,0	65	31,0	210	5,9	0,9	—	4,7	2,1	6,8
Marraskuu	30	162	101	263	3	23	26	—	—	—	165	57,1	124	42,9	289	8,8	0,8	—	5,5	4,1	9,6
Joulukuu	29	151	93	244	11	23	34	—	—	—	162	58,3	116	41,7	278	8,4	1,2	—	5,6	4,0	9,6
Summa vuonna 1903	295	1,227	720	2,047	87	102	189	4	10	14	1,418	63,0	832	37,0	2,250	6,9	0,6	0,1	4,8	2,8	7,6
„ „ 1902	291	761	604	1,365	204	93	197	23	25	48	888	55,2	722	44,8	1,610	4,6	0,7	0,2	3,0	2,5	5,5
„ „ 1901	282	823	543	1,366	44	80	124	3	12	15	870	57,8	635	42,2	1,505	4,8	0,4	0,1	3,1	2,2	5,3
„ „ 1900	281	540	506	1,046	28	78	106	23	28	51	591	49,1	612	50,9	1,203	3,7	0,4	0,2	2,1	2,2	4,3
„ „ 1899	94	213	135	348	9	1	10	—	—	— ¹⁾	222	62,0	136	38,0	358	—	—	—	—	—	4,0

¹⁾ Sisältyy puolen vuoden tilauksia koskeviin tietoihin.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 134. Kansankirjaston lukusaleissa käynnit vuonna 1903, sekä vuosina 1894—1902.

K u u k a u s i	Päiviä	K ä y n t e j ä			Keskimäärin päivässä		
		Alemmas- sa lukusa- lissa (liki- määrin)	Ylemmäs- sä luku- salissa	Summa	Alemmas- sa luku- salissa	Ylemmäs- sä luku- salissa	Summa
Tammikuu	31	8,430	13,896	22,326	272	448	720
Helmikuu	28	7,360	14,270	21,630	263	510	773
Maaliskuu	31	8,890	16,113	25,003	287	520	807
Huhtikuu	30	8,270	9,711	17,981	275	324	599
Toukokuu	31	6,960	4,571	11,531	225	147	372
Kesäkuu	28	4,940	1,511	6,451	176	54	230
Heinäkuu	31	5,360	1,357	6,717	173	44	217
Elokuu	29	6,210	2,682	8,892	214	93	307
Syyskuu	30	7,370	9,222	16,592	246	307	553
Lokakuu	31	7,840	17,857	25,697	253	576	829
Marraskuu	30	7,650	19,488	27,138	255	650	905
Joulukuu	29	7,710	13,254	20,964	266	457	723
Summa vuonna 1903	359	86,990	123,932	210,922	242	345	587
„ 1902	361	87,330	120,128	207,458	242	347	589
„ 1901	361	83,600	117,564	201,164	231	326	557
„ 1900	361	84,160	112,472	196,632	233	312	545
„ 1899	361	85,690	102,783	188,473	237	285	522
„ 1898	361	83,460	101,301	184,761	231	294	525
„ 1897	361	92,690	91,663	184,353	257	254	511
„ 1896	361	81,340	79,955	161,295	225	227	452
„ 1895	361	89,610	77,933	167,543	248	216	464
„ 1894	359	114,860	99,606	214,466	320	302	622

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 135. Helsingin Kansankirjaston kirjavarasto vuosina 1894—1903.

V u o s i	N i d o s t e n l u k u									% koko	
	Vuoden alussa			Lisää vuoden ku- luessa			Vuoden lopussa			lukumäärästä	
	Ruotsalai- sia	Suomalai- sia	Summa	Ruotsalai- sia	Suomalai- sia	Summa	Ruotsalai- sia	Suomalai- sia	Summa	Ruotsalai- sia	Suomalai- sia
1903	19,140	11,929	31,069	668	866	1,534	19,808	12,795	32,603	60,75	39,25
1902	18,082	11,247	29,329	1,058	682	1,740	19,140	11,929	31,069	61,60	38,40
1901	16,742	10,326	27,068	1,340	921	2,261	18,082	11,247	29,329	61,65	38,35
1900 ¹⁾	15,541	9,708	25,249	1,201	618	1,819	16,742	10,326	27,068	61,85	38,15
1899	12,895	6,865	19,760	896	611	1,507	13,791	7,476	21,267	64,85	35,15
1898	12,195	6,253	18,448	700	612	1,312	12,895	6,865	19,760	65,26	34,74
1897	11,899	5,983	17,882	296	270	566	12,195	6,253	18,448	66,10	33,90
1896	11,459	5,673	17,132	440	310	750	11,899	5,983	17,882	66,54	33,46
1895 ²⁾	—	—	15,614	—	—	1,518	—	—	17,132	—	—
1894 ²⁾	—	—	14,522	—	—	1,092	—	—	15,614	—	—

¹⁾ Vuodesta 1900 alkaen käsittävät tiedot myöskin Sörnäisten haaraosaston kalustosta aikaisemmin poisjätetyn kirjavaraston.

²⁾ Tiedot vaillinaisia.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 136. Yliopiston-Kirjaston lainausliike Helsingissä vuosina 1897—1903.

V u o s i	L u k u					
	l a i n o j a			nidoksia, lainattuja		
	kirjastosta	lukusalissa	summa	kirjastosta	lukusalissa	summa
1903	4,899	15,103	20,002	6,589	28,673	35,262
1902	4,849	15,257	20,106	6,613	30,087	36,700
1901	4,694	16,161	20,855	6,453	34,432	40,885
1900	4,369	12,227	16,596	6,060	25,335	31,395
1899	4,394	11,359	15,753	5,876	21,695	27,571
1898	4,406	10,284	14,690	6,063	21,752	27,815
1897	3,352	9,347	12,699	6,264	19,454	25,716

Lähde: Tiedot saatu Yliopiston-Kirjastosta.

Taulu N:o 137. Valtioarkistossa Helsingissä käyneitä¹⁾ eri kuukausina vuosina 1883, 1888, 1893 ja 1894—1903.

Kuukausi	Tutkijoita vuosina													Tutkijain käyneitä arkistossa vuosina				
	1883	1888	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1899	1900	1901	1902	1903
Tammikuu . .	42	74	264	156	157	197	200	255	248	199	256	193	180	27	37	57	24	21
Helmikuu . .	98	131	249	146	179	336	206	328	218	258	219	206	232	66	30	26	19	29
Maaliskuu . .	77	134	298	165	200	291	270	293	253	247	252	230	247	50	30	31	26	23
Huhtikuu . .	45	163	270	161	286	275	340	303	244	226	256	287	220	36	33	42	35	11
Toukokuu . .	29	60	312	213	287	251	312	286	253	266	256	259	206	35	25	28	31	8
Kesäkuu . . .	26	47	225	67	73	222	179	247	184	241	129	123	94	19	13	25	13	19
Heinäkuu . .	15	34	117	96	84	172	223	217	156	150	162	227	301	24	20	31	20	13
Elokuu	118	49	86	90	77	196	203	153	137	60	108	136	96	10	27	32	35	12
Syyskuu . . .	177	216	231	146	157	203	187	165	125	103	158	202	141	11	51	34	26	10
Lokakuu . . .	89	168	319	255	232	250	208	280	281	343	250	237	210	63	45	20	23	29
Marraskuu . .	67	156	309	142	251	263	348	282	294	294	154	220	190	28	26	25	21	17
Joulukuu . .	97	134	154	121	172	235	297	272	260	260	129	133	172	37	22	10	22	19
Summa	880	1,366	2,834	1,758	2,155	2,891	2,973	3,081	2,653	2,647	2,329	2,453	2,239	406	359	361	295	211

¹⁾ Käyjillä tarkoitetaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat lyhyemmäksi aikaa saaneet kirjoja arkistosta, voimatta näitä kuitenkaan pitää arkistossa tutkijoina.

Lähde: Tietoja Valtioarkistosta.

Taulu N:o 138. Kansakoulutoimen menot Helsingissä vuosina 1894—1903.

	1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903	
	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>	<i>Smg.</i>	<i>mi.</i>
Palkkoja ja palkkioita	297,824	93	310,215	27	333,306	83	348,716	07	365,711	15	398,015	35	500,526	65	519,579	93	544,617	40	568,923	75
Opetusvälineitä	5,012	27	6,683	—	6,960	15	5,081	01	6,842	15	10,968	11	6,379	40	5,632	46	9,847	15	11,719	77
Käsityöaineita	1,123	04	2,396	89	3,432	23	2,097	21	4,143	04	4,107	76	2,070	38	1,603	62	2,701	99	3,333	24
Huonekaluja ja kalustoa	2,899	16	6,828	32	6,403	15	7,624	09	8,043	78	28,137	32	13,343	51	9,238	37	31,082	63	13,531	06
Vaatetusta varattomille oppilaille . .	9,546	45	9,616	10	9,692	—	9,694	05	9,695	65	9,698	20	10,163	15	11,317	65	9,892	55	10,646	20
Vuokria	23,315	—	25,665	—	26,935	20	25,478	33	25,665	—	24,760	—	22,645	—	25,120	—	24,243	36	24,694	99
Halkoja ja valaistusta	19,409	81	20,011	49	23,482	94	25,228	66	23,716	44	31,348	69	46,705	26	36,541	34	33,111	27	33,553	64
Puhtaanapito	7,375	32	8,442	32	8,682	59	9,065	92	10,154	83	12,241	63	13,480	82	14,051	73	14,381	64	16,310	98
Koulun omain talojen ja vuokrahuo- neistojen korjaus	12,184	02	12,551	62	11,923	45	12,329	75	13,068	42	12,527	14	22,844	80	16,719	77	16,355	16	24,527	03
Eläkkeitä	4,610	—	5,040	—	5,030	—	5,310	—	6,737	50	7,350	—	7,687	50	7,950	—	8,137	50	8,337	50
Sekalaista	2,356	20	2,189	88	1,273	89	1,292	57	1,530	38	2,099	68	1,189	06	3,309	15	2,270	29	3,736	34
Summa	385,656	20	409,639	89	437,122	43	451,917	66	475,308	34	541,253	88	647,035	53	651,064	02	696,640	94	719,314	50
Siitä suoritettu:																				
valtioavulla	71,000	—	111,000	—	111,000	—	111,000	—	128,000	—	128,000	—	165,000	—	165,000	—	184,000	—	184,000	—
lahjoitettujen varojen koroilla	3,321	—	3,481	—	3,542	—	6,466	85	4,986	44	7,523	18	8,120	95	8,442	64	2,040	—	3,938	38
suoritetuilla koulumaksuilla	5,414	30	379	20	485	90	402	10	374	15	417	55	472	50	501	15	491	65	533	35
mydyillä käsillä	708	93	476	08	718	20	502	37	289	08	306	02	150	20	66	25	73	81		
taksoitetuilla varoilla	305,211	97	294,303	61	321,376	33	333,546	34	341,658	67	405,007	13	473,291	88	477,053	98	510,035	48	530,842	77
Summa	385,656	20	409,639	89	437,122	43	451,917	66	475,308	34	541,253	88	647,035	53	651,064	02	696,640	94	719,314	50

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 139. Tulot Helsingin Kansankirjaston ynnä haaraosastojen lainausliikkeestä vuonna 1903, sekä vuosina 1894—1902.

	Pääkirjastossa			Sörnäisten haaraosastossa			Töölön haaraosastossa			Summa		
	Luku	<i>Smc.</i>	<i>7id.</i>	Luku	<i>Smc.</i>	<i>7id.</i>	Luku	<i>Smc.</i>	<i>7id.</i>	Luku	<i>Smc.</i>	<i>7id.</i>
Kertalainoja à —: 5	77,772	3,888	60	12,597	629	85	2,047	102	35	92,416	4,620	80
Puolen vuoden tilauksia à 1:—	1,235	1,235	—	125	125	—	9	9	—	1,369	1,369	—
Kuukaustilauksia à —: 25	400	100	—	61	15	25	2	—	50	463	115	75
Sakkoja à —: 50	2,072	1,036	—	219	109	50	76	18	—	2,327	1,163	50
Ruotsalaisia luetteloita à —: 5	279	13	95	34	1	70	—	—	—	313	15	65
” ” à —: 10	109	10	90	44	4	40	—	—	—	153	15	30
” ” à —: 15	12	1	80	—	—	—	—	—	—	12	1	80
” ” à —: 20	32	6	40	—	—	—	—	—	—	32	6	40
” ” à —: 25	16	4	—	—	—	—	—	—	—	16	4	—
” ” à —: 30	26	7	80	—	—	—	—	—	—	26	7	80
” ” à —: 60	111	66	60	—	—	—	—	—	—	111	66	60
Suomalaisia ” à —: 5	205	10	25	41	2	05	—	—	—	246	12	30
” ” à —: 10	—	—	—	31	3	10	—	—	—	31	3	10
” ” à —: 20	157	39	25	35	8	75	—	—	—	192	48	—
Ylimääräisiä tuloja	—	366	60	—	70	60	—	6	05	—	443	25
Summa vuonna 1903	—	6,787	15	—	970	20	—	135	90	—	7,893	25
” 1902	—	6,508	71	—	942	80	—	86	45	—	7,537	96
” 1901	—	6,320	66	—	929	10	—	85	90	—	7,335	66
” 1900	—	5,745	60	—	890	55	—	68	95	—	6,705	10
” 1899	—	5,151	36	—	644	55	—	—	—	—	5,795	91
” 1898	—	4,892	87	—	525	55	—	—	—	—	5,418	42
” 1897	—	4,637	95	—	423	85	—	—	—	—	5,061	80
” 1896	—	4,275	55	—	364	15	—	—	—	—	4,639	70
” 1895	—	4,362	05	—	377	70	—	—	—	—	4,739	75
” 1894	—	3,962	34	—	373	75	—	—	—	—	4,336	09

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 140. Helsingin kaupungin opetustoimen menot vuosina 1894—1903.

Vuosi	M e n o t																Kutakin henkilöä kohti oli menoja	
	Merikoulu		Käsityöläiskoulut		Kauppaopistot		Kansakoulut		Työvämielisten lasten kasvatuslaitos		Kansankirjasto ja lukusali		Pahantapaisten lasten turvakodit		Summa			
	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nl.</i>
1903	3,531	—	80,981	34	10,000	—	719,314	50	4,300	—	45,595	74	29,710	88	893,433	46	10	06
1902	3,413	—	72,563	33	10,000	—	696,640	94	4,325	—	46,574	78	23,060	83	856,577	88	10	37
1901	3,565	20	51,177	45	10,000	—	651,064	02	2,873	60	46,564	76	17,834	74	783,079	77	9	52
1900	2,828	80	79,799	87	10,000	—	647,035	53	2,775	—	42,860	03	12,748	19	798,047	42	10	09
1899	2,958	—	43,052	02	4,000	—	541,253	88	2,900	—	43,147	85	—	—	637,311	75	8	44
1898	2,886	—	38,940	71	4,000	—	475,308	34	3,600	—	33,335	88	—	—	558,070	93	7	82
1897	2,908	46	30,805	—	4,000	—	451,917	66	4,350	—	31,739	06	—	—	525,720	18	7	42
1896	2,834	52	26,921	36	4,000	—	437,122	43	3,900	—	30,742	79	—	—	505,521	10	7	47
1895	2,832	—	29,104	01	4,000	—	409,639	89	4,200	—	30,237	04	—	—	480,012	94	7	44
1894	2,824	80	28,976	63	4,000	—	385,656	20	4,500	—	30,535	67	—	—	456,493	30	7	79

Muist.: Se, että ylläolevan taulun tiedot eivät ole kaikin puolin yhtäpitäviä aikaisemmissa tauluissa ilmoitettujen kauppaopistoille ja käsityöläiskouluille myönnettujen apurahain kanssa, riippuu siitä että toisessa tapauksessa kustannukset on ilmoitettu kalenterivuodelta, toisessa lukuvuodelta.

12 *Lähde:* Tiedot kokoonpantu kaupungin tilinpäätöstä koskevista Rahatoimikonttorin kertomuksista.

Taulu N:o 141. Helsingistä olevain pahantapaisten lasten kasvatuslaitokset vuosina 1900—1903.

V u o s i	Lapsia laitoksessa					Maalle elänteille annettuja lapsia			Kasvatustaitosten ja elänteillä pitämisen kustannukset	
	Sipoossa ¹⁾	Nuummella ²⁾	Lohjalla ³⁾	Vanajassa ³⁾	Summa	Poikia	Tyttöjä	Summa	Mark.	pt.
1903	23	14	21	17	75	16	18	34	34,482	98
1902	19	11	16	—	46	14	24	38	23,060	83
1901	22	26	—	—	48	12	18	30	17,834	74
1900	22	29	—	—	51	—	11	11	12,784	69

¹⁾ Ruotsinkielisille pojille.

²⁾ Suomenkielisille „

³⁾ „ tyttöille.

Lähde: Kasvatustaitokunnan kertomukset.

Taulu N:o 142. Silmälläpidon alaisia kasvattilapsia Helsingissä vuosina 1897—1903.

Vuosi	Jäljellä edellisestä vuodesta	Vuoden kuluessa sisäänkirjoitettuja	Summa	Niistä ijältään vuotta								Poiskirjoitettuja					Jäljellä seuraavaan vuoteen	
				0—1 v.	1—2 v.	2—3 v.	3—4 v.	4—5 v.	5—6 v.	6—7 v.	7—8 v.	8 vuotta täyttäneitä	8 vuotta täyttäneitä	Vanhemp. ta- kaisn otamia	Maalla elit- telille annet- tuna tai vai- vaistalossa	Oriolapsia y. m.		Kuolleita
1897	101	101	202	59	39	34	25	9	20	9	4	3	3	48	15	5	26	105
1898	105	105	210	46	52	28	28	22	8	18	4	4	4	43	16	5	23	119
1899	119	67	186	74	29	20	18	15	8	9	8	5	5	32	13	—	27	119
1900	119	77	196	62	33	23	20	21	14	8	4	11	11	37	20	1	21	106
1901	106	110	216	37	52	37	22	22	19	13	12	2	2	27	20	4	30	153
1902	153	79	232	53	68	27	20	15	11	15	13	10	10	25	19	9	10	159
1903	159	118	277	73	52	39	28	23	19	20	13	10	10	27	18	—	21	201

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 143. Helsingin Lastenhoitoyhdistyksen toiminta kasvattilasten hyväksi vuosina 1899—1903.

V u o s i	Jäljellä vuoden alussa	Vuoden kuluessa sisäänkirjoitettuja	Summa	Poiskirjoitettuja		Jäljellä vuoden lopussa	Keskimäärä päivien, joiden kuluessa kutakin lasta on hoidettu
				Vaikeustaloon tai lastenkonttiin siirretyjä	Vanhempain tai omaisten huostaan otettuja		
1903	37	33	70	9	21	40	185,1
1902	20	35	55	3	15	37	172,3
1901	21	22	43	5	18	20	127,4
1900	21	32	53	4	28	21	140,2
1899	19	22	41	4	16	21	196,7

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 144. Helsingin köyhän lasten työhuoneiden toiminta vuosina 1902—1903.

Vuosi	Opettajattaria	Laitoksessa saapuvilla päivää kohti			Työpäiviä	Kylpyjä lapsille	Ruoka-annoksia			Ruokakustannukset lasta ja päivää kohti pää.	Tulot				Menot		
		enintään	vähintään	keskimäärin			eineksi	välipalaksi	päivälliseksi		kunnalta		muilta		pää.	pää.	
											Finç	pä.	Finç	pä.			
1903																	
Työh. Tarkk- ampujank.varr.	3 224	155	54	117	167	687	7,175	9,782	21,218	13,33	} 19,286 06	}	8,840 80	}	8,060 38	}	15,748 25
Työhuone Kal- liossa	3 336	178	82	155	164	1,097	16,048	19,061	28,665	12,00							
1902																	
Työh. Tarkk- ampujank.varr.	3 236	158	63	117	169	675	8,365	9,786	21,072	13,66	} 19,987 76	}	6,056 11	}	8,170 60	}	10,609 48
Työhuone Kal- liossa	3 307	187	81	154	165	931	9,202	15,770	24,262	11,66							

Lähde: Köyhän lasten työhuoneiden vuosikertomukset.

Taulu N:o 145. Helsingin Vaivaishoitohallituksen toimesta elätettyjä, avustettuja ja hoidettuja vuosina 1888—1903.

Vuosi	Vaivaistaloon otettuja	Työläikeyteen otettuja	Eläkkeille annettuja	Saanut kotinsa suoranaista apua	Hoidettuja mielenvirkaisten hoitotaitoksissa, asinvaliisikoulussa ja turvakodissa (Vaivaistalon tilkopuolella)	Hoidettu sairaalassa ¹⁾ Vaivaistalon tilkopuolella	Asevelvollisten vaimoja	Saanut eläkettä lahjoitetun pääomann korvosta	Summa
1903	591	186	568	2,330	128	226	—	73	4,102
1902	561	198	581	1,780	113	299	—	73	3,605
1901	592	195	589	1,782	111	303	8	70	3,650
1900	564	187	591	1,646	119	257	7	70	3,441
1899	689		585	1,676	131	248	3	70	3,402
1898	498		577	1,304	136	—	—	70	2,585
1897	557		561	1,380	120	—	—	72	2,690
1896	587		542	1,501	—	—	—	72	2,702
1895	509		528	1,604	—	—	—	71	2,712
1894	505		601	1,840	—	—	—	73	3,019
1893	562		571	2,041	—	—	—	73	3,247
1892	554		472	1,906	—	—	—	72	3,004
1891	439		470	1,326	—	—	—	64	2,299
1890	442		415	1,055	—	—	—	60	1,972
1889	426		380	1,052	—	—	—	60	1,918
1888	358		355	1,022	—	—	—	57	1,792

¹⁾ Marian sairaalaa ja Sörnäisten Sairastupaa ei ole tähän luettu.

Lähde: Vaivaishoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 146. Henkilöitä, otettuja Helsingin Vaivaistaloon vuosina 1900—1903.

Vuosi	Vaivaistaloon otettuja	N i i s t ä					H o i t o l a i s t e n i k ä									Vuotuisia kustannuksia kustakin Vaivaistaloon otetusta henkilöstä	
		Miehiä	Naisia	Lapsia	Syntyneitä		10 v. nuorempia	10—20 vuot.	20—30 vuot.	30—40 vuot.	40—50 vuot.	50—60 vuot.	60—70 vuot.	70—80 vuot.	80 v. vanhempia	M ^h	7 ^h
					Helsingissä	Muulla											
1903	591	228	294	69	84	507	54	31	64	81	90	78	89	86	18	128	44
1902	561	227	277	57	44	517	46	32	62	77	75	91	99	65	14	131	54
1901	592	222	301	69	54	538	51	31	56	96	94	93	88	66	17	119	09
1900	564	215	269	80	65	499	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	71

Lähde: Vaivahoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 147. Helsingin Työlaitokseen otettuja henkilöitä vuosina 1900—1903.

Vuosi	Työlaitokseen otettuja	N i i s t ä					H o i t o l a i s t e n i k ä								Vuotuisia kustannuksia kustakin laitokseen otetusta	
		Miehiä	Naisia	Lapsia	Syntyneitä		15—20 vuot.	20—30 vuot.	30—40 vuot.	40—50 vuot.	50—60 vuot.	60—70 vuot.	70—80 vuot.	M ^h	7 ^h	
					Helsingissä	Muulla										
1903	186	186	—	—	54	132	4	14	28	49	48	41	2	145	62	
1902	198	198	—	—	47	151	5	15	32	51	47	40	8	126	56	
1901	195	195	—	—	54	141	9	18	29	43	43	43	10	135	20	
1900	187	187	—	—	45	142	—	—	—	—	—	—	—	143	21	

Lähde: Vaivahoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 148. Helsingin vaivaishoidon toimesta elänteille annettuja henkilöitä vuosina 1887—1903.

V u o s i	Elänteille annettuja								
	Kaupungissa			Maalla			Summa		
	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Summa	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Summa	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Summa
1903	31	73	104	219	245	464	250	318	568
1902	26	87	113	204	264	468	230	351	581
1901	15	90	105	201	283	484	216	373	589
1900	16	88	104	163	324	487	179	412	591
1899	16	98	114	164	307	471	180	405	585
1898	15	91	106	166	305	471	181	396	577
1897	13	94	107	209	245	454	222	339	561
1896	17	94	111	161	270	431	178	364	542
1895	17	84	101	176	251	427	193	335	528
1894	35	104	139	203	259	462	238	363	601
1893	37	105	142	202	227	429	239	332	571
1892	25	112	137	162	173	335	187	285	472
1891	26	113	139	161	170	331	187	283	470
1890	16	104	120	146	149	295	162	253	415
1889	18	92	110	130	140	270	148	232	380
1888	17	73	90	134	131	265	151	204	355
1887	15	73	88	141	121	262	156	194	350
Keskimäärin vuosina 1887—1903	21	93	114	173	227	400	194	320	514

Lähde: Vaivaishoitovalituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 149. Henkilöitä, joita on avustettu suoranaisella avulla Helsingin vaivashoidon toimesta vuosina 1888—1903.

V u o s i	Vanhempia henkilöitä		Lapsia (15 v. nuorempia)	Summa	Kustannuksia kutakin avustettua henkilöä kohden	
	Ehdottomasti vaivashoittoon oikeutettuja asetuksen nojalla	Niin puutteellaisia, että Vaivashoitohallitus on antanut apua			Smk.	mk.
1903	380	472	1,478	2,330	23	69
1902	369	328	1,083	1,780	24	58
1901	327	387	1,068	1,782	23	93
1900	297	317	1,032	1,646	23	02
1899	196	413	1,067	1,676	21	05
1898	184	405	715	1,304	28	95
1897	—	—	—	1,380	38	64
1896	—	—	—	1,501	48	70
1895	—	—	—	1,604	43	75
1894	—	—	—	1,840	40	40
1893	—	—	—	2,041	32	57
1892	—	—	—	1,906	—	—
1891	—	—	—	1,326	—	—
1890	—	—	—	1,055	—	—
1889	—	—	—	1,052	—	—
1888	—	—	—	1,022	—	—

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 150. Helsingin Työlaitoksen toiminta vuosina
1894—1903.

	Päivätöitä	Tuloja hoitolaisten päivätöistä, ainekset siihen luettuina										Päivätyön koskiarvo	
		Raharahoja		Työlaitokseen tehtyjä töitä		Vaivastaloon tehtyjä töitä		Mielivikaisten hoitolaistekseen tehtyjä töitä		Summa			
		Smk.	ru.	Smk.	ru.	Smk.	ru.	Smk.	ru.	Smk.	ru.		
Sepäntöyhuone	1,847	2,224	29	211	10	675	30	38	50	3,149	19	1	70
Suutarintöyhuone	3,348	¹⁾ 8,752	05	357	—	595	75	207	—	9,911	80	2	26
Rääätälintöyhuone	1,052	—	—	452	—	153	25	39	75	645	—	—	61
Puusepäntöyhuone	2,540	1,595	41	111	75	1,194	88	1	—	2,903	04	1	14
Maalarintöyhuone	975	1,172	90	34	—	519	17	99	65	1,825	72	1	87
Sekalaisia töitä	12,104	560	41	—	—	5,558	25	432	75	6,551	41	—	53
Summa v:nä 1903	21,866	14,305	06	1,165	85	8,696	60	818	65	24,986	16	1	14
„ 1902	22,687	12,079	68	1,033	35	7,465	30	1,121	—	21,699	33	—	96
„ 1901	22,945	12,350	36	1,418	32	7,815	23	1,562	35	23,146	26	1	—
„ 1900	19,952	12,711	53			8,393	35			21,104	88	1	05
„ 1899	14,498	10,409	94			6,992	41			17,402	35	1	20
„ 1898	12,422	9,819	80			6,228	65			16,048	45	1	29
„ 1897	14,060	10,867	11			6,863	40			17,730	51	1	26
„ 1896	14,791	11,159	69			6,312	90			17,472	59	1	18
„ 1895	17,697	10,970	24			8,967	75			19,937	99	1	12
„ 1894	16,560	10,240	06			8,017	82			18,257	88	1	10

¹⁾ Kaupungin kansakouluihin on toimitettu 1,665 paria puukenkiä, arvoltaan Smk 4,578: 75 sekä 915 paria kenkiä, arvoltaan Smk 4,117; 50.

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 151. Ruoanpito Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa vuosina 1888—1903.

Vuosi	Jaettu päiväännoksia				Kustannus koko päiväännoksesta; Smk				Summa kustannuksia ruoanpidosta Smk.
	Vaivaistalossa	Työlaitoksessa	Mielivikaisten hoitolaitoksessa	Summa	Vaivaistalossa	Työlaitoksessa	Mielivikaisten hoitolaitoksessa	Summa	
1903	86,470	26,545	46,540	166,555	0,30	0,39	0,33	0,34	51,897
1902	81,556	27,419	40,689	149,664	0,39	0,42	0,37	0,40	59,230
1901	78,626	27,641	40,033	146,300	0,32	0,41	0,36	0,33	50,793
1900	—	—	—	141,486	0,30	0,41	0,35	0,33	47,238
1899	—	—	—	130,764	0,31	0,42	0,37	0,33	42,690
1898	—	—	—	122,036	0,27	0,40	0,35	0,31	37,218
1897	—	—	—	124,100	0,25	0,34	0,32	0,30	37,010
1896	—	—	—	122,577	—	—	—	0,27	32,544
1895	—	—	—	119,811	—	—	—	0,20	31,153
1894	—	—	—	115,962	—	—	—	0,27	31,519
1893	—	—	—	118,857	—	—	—	0,32	37,479
1892	—	—	—	114,548	—	—	—	0,41	47,363
1891	—	—	—	100,252	—	—	—	0,33	33,166
1890	—	—	—	98,509	—	—	—	0,27	26,146
1889	—	—	—	72,573	—	—	—	0,27	19,535
1888	—	—	—	70,505	—	—	—	0,23	16,540

Lähde: Vaivahoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 152. Helsingin kaupungin vaivashoitomenot vuosina 1894—1903.

Kuukausi	K u s t a n n u k s i a :									Kunnan määrärahaa menoarvion mukaan	Kustannukset jaettuina kutakin ylläpidettyä henkilöä kohden	Kustannukset jaettuina kutakin henkilöä kohden	Kustannukset jaettuina kutakin henkilöä kohden	Kustannukset jaettuina kutakin henkilöä kohden	Kustannukset jaettuina kutakin henkilöä kohden
	Vaivashoitohallitus	Vaivastalo	Työlatos	Muut hoitoalajat	Muut hoitoalajat	Eläkeille annettua	Suoranaista apua	Muut	Summa						
	m a r k k a a j a p e n n i ä														
Tammikuu	1,399 98	8,580 59	4,253 51	1,872 80	5,618 82	3,866 —	1,705 39	27,297 09	—	—	—	—	—	—	—
Helmikuu	1,399 98	8,588 51	1,375 44	2,261 01	5,971 95	4,206 —	1,101 29	24,904 18	—	—	—	—	—	—	—
Maaliskuu	1,523 73	7,839 65	1,037 78	2,680 30	6,701 60	4,507 —	7,475 22	31,765 28	—	—	—	—	—	—	—
Huhtikuu	1,399 98	7,564 65	1,109 87	2,559 46	6,181 83	32,394 45	2,165 36	53,375 60	—	—	—	—	—	—	—
Toukokuu	1,399 98	8,548 88	1,909 48	2,821 32	6,177 66	4,947 —	1,096 01	26,900 33	—	—	—	—	—	—	—
Kesäkuu	1,533 13	9,722 36	690 91	4,389 49	6,044 73	4,762 —	7,523 12	34,665 74	—	—	—	—	—	—	—
Heinäkuu	1,547 98	8,247 57	1,084 87	2,410 66	5,449 96	4,335 05	2,071 36	25,147 45	—	—	—	—	—	—	—
Elokuu	1,399 98	6,700 57	563 39	1,235 20	7,035 25	4,200 —	1,445 05	22,579 44	—	—	—	—	—	—	—
Syyskuu	1,616 78	6,431 05	405 35	2,573 88	5,912 40	4,674 —	6,572 74	28,186 20	—	—	—	—	—	—	—
Lokakuu	1,527 98	11,185 56	707 83	1,217 17	6,086 33	4,561 —	2,134 33	27,420 20	—	—	—	—	—	—	—
Marraskuu	1,416 65	5,948 20	1,895 82	1,375 51	6,549 81	5,113 —	975 01	23,274 —	—	—	—	—	—	—	—
Joulukuu	2,097 60	12,199 26	1,727 56	3,537 19	11,470 96	5,531 —	9,111 21	45,674 72	—	—	—	—	—	—	—
Summa v:na 1903	18,263 75	75,907 97 ¹⁾	27,036 19 ¹⁾	44,258 43 ¹⁾	79,201 30	83,096 50	43,376 09 ³⁾	371,190 23	352,240 —	4	18	90	49		
" 1902	16,886 98	73,792 16	25,079 14	36,966 01	69,500 42	43,809 —	44,596 23	310,629 94	295,020 —	3	76	86	17		
" 1901	15,343 01	70,500 24	26,364 40	39,863 08	64,110 93	42,650 —	44,855 56	303,687 22	295,520 —	3	68	83	20		
" 1900	15,412 40	68,081 54	26,780 55	38,069 95	64,326 12	37,881 —	38,510 57	289,062 13	288,260 —	3	65	83	91		
" 1899	15,387 21	58,547 42	19,930 83	33,707 31	62,497 45	35,275 —	35,323 56	260,668 78	280,820 —	3	45	76	62		
" 1898	14,131 21	55,517 24	17,132 62	28,161 98	64,336 78	37,756 —	41,769 21	258,805 04	284,910 —	3	62	100	12		
" 1897	11,373 30	50,014 70	18,745 —	28,136 97	63,151 63	53,325 07	53,983 40	278,730 07	276,230 —	3	94	103	62		
" 1896	8,605 45	72,044 08	20,324 12	²⁾ —	52,806 43	72,992 08	52,707 79	279,479 95	264,960 —	4	12	103	44		
" 1895	8,661 20	67,568 66	22,287 72	²⁾ —	54,362 30	70,170 82	52,577 75	275,628 45	267,210 —	4	13	101	63		
" 1894	8,817 85	55,398 78	21,922 38	14,745 12	54,919 10	74,313 75	48,877 63	278,994 61	261,840 —	4	30	92	41		

¹⁾ Yhteenlaskettavat määrät eivät ole yhtäpitävät loppusumman kanssa syystä että vaivastalon kohdalle on kuukausittain merkitty myöskin työ- ja mielenvikaisten hoitolaitoksen ruoanpito.

²⁾ Sisältyy Vaivastalon tileihin.

³⁾ Tästä 26,844 Smk, jotka ovat annetut lainoina työttömille ja hätäikärsiville työmiehille.

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 153. Helsingin Raastuvanoikeuden ratkaisemia siviilijuttuja ja -asioita vuosina 1894—1903.

	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Konkurssijuttuja	180	144	63	68	53	40	58	49	73	78
Pesäeroa koskevia juttuja	6	9	4	13	9	4	6	11	17	19
Vekselijuttuja	307	264	194	134	194	248	334	580	449	405
Muita saamisjuttuja	593	495	388	546	508	614	723	951	1,030	946
Merioikeusjuttuja	8	7	1	7	12	8	5	6	7	4
Lainhundatusasioita	159	171	297	274	368	242	202	244	281	428
Kiinnitysasioita	544	748	611	758	864	511	441	532	496	648
Holhousasioita	109	145	96	147	104	111	261	289	299	211
Avioehtoja	38	32	50	68	78	48	61	60	79	68
Muita siviilijuttuja ¹⁾	1,406	972	1,011	1,058	1,010	1,290	1,405	1,446	1,444	1,286
Summa	3,350	2,987	2,715	3,073	3,200	3,116	3,496	4,168	4,175	4,093

¹⁾ Siihen luettuina hakemus- ja ilmoitusasiat.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 154. Käsitellyjä rikosasioita ja syytteesen pantuja henkilöitä Helsingin Raastuvan-oikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1894—1903.

	1894		1895		1896		1897		1898 ¹⁾	1899	1900	1901	1902	1903
	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus
Juttuja:														
vanhoja	51	—	39	—	47	—	28	—	25	36	30	40	28	40
uusia	1,135	978	2,677	427	3,031	509	3,428	610	4,949	5,019	5,454	5,037	4,299	5,397
Summa	1,186	978	2,716	427	3,078	509	3,456	610	4,974	5,055	5,484	5,077	4,327	5,437
Näistä ratkaistuja . . .	1,147	978	2,669	427	3,050	509	3,431	610	4,938	5,025	5,444	5,049	4,287	5,400
lykättyjä	39	—	47	—	28	—	25	—	36	30	40	28	40	37
Syytteesen pantuja henkilöitä²⁾:														
miehiä	1,148	852	2,912	454	3,265	614	3,759	811	5,309	5,677	6,150	5,289	4,862	6,142
naisia	252	58	300	36	273	51	279	64	295	219	150	244	221	175
Summa	1,400	910	3,212	490	3,538	665	4,038	875	5,604	5,896	6,300	5,533	5,083	6,317
Niistä syyt. tuom. . . .	862	856	2,602	477	3,177	636	3,661	807	5,146	5,388	5,919	5,117	4,645	5,893
vapautettuja ³⁾	144	54	213	9	136	27	120	67	134	278	115	134	139	118
joita vast. syytettä ei ole perilleajettu	394	—	397	4	225	2	257	1	324	230	266	282	299	306

¹⁾ Vuodesta 1898 alkaen rikostilastossa ei ole tietoja poliisikamarin toiminnasta. — ²⁾ Ne jutut joissa päätös on annettu kunkin vuoden kuluessa. — ³⁾ Sisältävä myöskin ne, joita ei ole voitu syytäksi tuomita.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 155. Niiden rikosten laatu ja lukumäärä, joista syytetyt on tuomittu syypääksi Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1894—1903.

	1894	1895	1896	1897	1898 ¹⁾	1899	1900	1901	1902	1903
Rikosten ja rikkomusten laatu.										
Majesteetinrikos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rikoksia virka- ja palvelusmiehiä vastaan	11	72	179	178	104	260	157	192	175	183
Väärä vala	1	—	3	1	—	8	—	4	5	—
Huorinteko	—	2	—	2	3	6	4	—	4	—
Sukurutsaus tai muu raskaammanl. salavuot.	—	—	1	—	2	1	—	—	2	1
Parittelu tai haureellisuus	2	—	1	7	4	4	—	—	10	1
Eläimeensekaant., muu luonnonvast. haureus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Murha tai tappo	2	1	4	6	2	4	1	3	3	4
Toisen kuoleman tuottamus	—	1	—	—	1	1	2	—	—	3
Pahoinpitely, ruumiinvamman tuottamus y. m.	122	190	234	254	251	206	194	212	238	210
Lapsenmurha tai sikiön salaaminen y. m.	3	—	2	4	3	2	8	1	—	—
Rauhanrikos	8	14	3	15	12	15	7	16	17	16
Väkisinmakaaminen ja pakottaminen kärsimään muuta haureellista tekoa	4	1	—	1	2	2	4	3	—	—
Väärä ilmianto, kunnianloukkaus ja herjaus	50	68	82	65	60	62	45	43	79	38
Näpistely	34	42	34	30	48	57	68	67	66	67
Yksinkertainen varkaus	110	84	89	96	89	108	145	125	113	128
Törkeä varkaus	54	41	42	41	51	35	36	35	33	27
Kavaltaminen ja uskotun tavaran hukkaaminen	5	6	2	16	14	12	31	32	19	20
Löytökalan kätkeminen	1	1	—	—	2	—	2	1	—	14
Ryöstö ja kiristäminen	1	5	—	—	—	6	—	6	1	1
Varastetun tavaran kätkeminen y. m.	13	24	34	15	29	22	18	23	24	18
Murhapoltto	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Petos ja väärennys	16	15	10	19	22	23	40	42	16	19
Raharikos	2	3	1	1	—	1	1	—	2	—
Epärehellisyys ja rangaist. omanvoitonpyynti	4	2	11	3	4	17	2	15	4	6
Konkurssirikos	3	—	3	3	2	2	2	—	—	—
Virkamiesten virkarikos	1	—	1	2	—	—	1	1	3	1
Juoppous	243	1,579	2,270	2,716	3,747	4,270	4,696	4,135	3,789	5,137
Vähäisempiä rikoksia	1,206	1,857	2,462	2,962	2,538	2,422	2,448	2,115	1,780	2,124
Summa syypääksi tuomittuja	1,897	4,009	5,468	6,437	6,990	7,566	7,912	7,072	6,383	8,018

¹⁾ Vuodesta 1898 lähtien rikostilastoon ei sisälly tietoja poliisikamarin toiminnasta.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 156. Virka-apuja, joita on pyydetty Helsingin Toiselta Kaupunginvoudilta vuosina 1900—1903.

Vuosi	Virka-apua pyydetty seuraavalle määrälle verolippuja						
	Kruunun- veroja ¹⁾	Kunnallis- veroja	Kirkollis- veroja	Liikenne- konttorin	Valtiopäivä- kustannuk- sia ²⁾	Muita ³⁾	Summa
1903	11,755	4,897	13,186	976	—	6,032	36,846
1902	11,108	4,518	12,145	1,326	4,295	3,020	36,412
1901	11,615	4,861	12,442	1,160	—	1,806	31,884
1900	11,520	4,758	13,497	826	—	2,443	33,044

¹⁾ Hengeltä meneviä vaivaismaksuja veloitetaan näissä verolipuissa.

²⁾ Vuosilta 1899 ja 1900 2,031 ja 2,264.

³⁾ Anniskeluveroa, vuokramaksuja, koiraveroa, maksuja Kauppiasyhdistykselle y. m.

Lähde: Tietoja Kaupunginvoudinkonttorista.

Taulu N:o 157. Täytäntöönpanoasioita, joita on jätetty Helsingin Ensimmäiselle Kaupunginvoudille vuosina 1897—1903.

V u o s i	Täytäntöön- pano asioita	Ulosmitattava saa- minen tai muu täy- täntöönpano tai virka-apu <i>Smk.</i>	Vastamainituista eristä kertyneitä ja toimitusmiehen takana olevia <i>Smk.</i>
1903	3,198	1,504,200	220,400
1902	1,891	—	—
1901	1,849	—	—
1900	2,072	—	—
1899	1,258	—	—
1898	1,089	—	—
1897	654	—	—

Muist. On huomattava että noin 30 % ulosmitattavista saatavista on hyvällä suoritettu hakijalle itselleen ja siis jätetty kertyneiden varojen summasta pois.

Lähde: Tietoja Kaupunginvoudinkonttorista.

Taulu N:o 158. Juttuja ja asioita, joita Helsingin Maistraatti on käsitellyt vuosina 1880—1903

Vuosi	Käsittelyn varassa olleita asioita						A s i o i t a					
	Siviili-			Rikos-			Siviili-			Rikos-		
	ontsia	nusia	summa	ontsia	nusia	summa	rakkaistuja	lykättyjä	summa	rakkaistuja	lykättyjä	summa
1880	42	1,567	1,609	7	171	178	1,535	74	1,609	178	—	178
1885	63	1,607	1,670	11	117	128	1,616	54	1,670	125	3	128
1890	81	1,936	2,017	3	36	39	1,937	80	2,017	35	4	39
1895	65	1,872	1,937	—	9	9	1,881	56	1,937	9	—	9
1896	34	1,810	1,844	—	25	25	1,813	31	1,844	25	—	25
1897	36	1,697	1,733	1	24	25	1,693	40	1,733	24	1	25
1898	15	1,794	1,809	3	596	599	1,781	28	1,809	594	5	599
1899	37	1,779	1,816	2	506	508	1,778	38	1,816	507	1	508
1900	36	1,674	1,710	6	741	747	1,673	37	1,710	741	6	747
1901	42	2,002	2,044	5	457	492	2,004	40	2,044	486	6	492
1902	37	1,931	1,968	4	408	412	1,930	38	1,968	410	2	412
1903	37	2,102	2,139	2	427	429	2,110	29	2,139	426	3	429

Lähde: Maistraatin notariaattiluettelot.

Taulu N:o 159. Helsingin Holhouslautakunnan toiminta vuosina 1899—1903.

V u o s i	Kokouksia	H o l h o u k s i a			Uskottujen miesten toimia
		määräykseen perustuvia	lainmääräitä	summa	
1903	45	202	131	333	37
1902	46	205	142	347	40
1901	46	185	101	286	30
1900	47	182	88	270	28
1899	—	189	117	306	17

Lähde: Holhouslautakunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 160. Myönnettyjä, uudistettuja ja kuoletettuja kiinnitettyjä sekä myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

Kuukausi	Kiinteistö- ja lainakiinnityksiä									Myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia		
	Myönnettyjä			Uudistettuja			Kuoletettuja					
	Luku	Arvo		Luku	Arvo		Luku	Arvo		Luku	Arvo	
		<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>		<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>		<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>		<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
Tammikuu	24	887,000	—	4	167,000	—	5	373,200	—	3	551,000	—
Helmikuu	30	2,444,635	86	5	147,000	—	10	225,500	—	10	500,349	71
Maaliskuu	22	955,623	66	18	557,696	61	10	716,825	40	12	870,713	87
Huhtikuu	41	2,072,513	05	14	677,000	—	3	26,000	—	24	2,405,506	27
Toukokuu	35	2,387,625	—	8	394,200	—	8	252,502	27	6	318,447	03
Kesäkuu	25	1,651,720	02	10	470,000	—	8	317,652	39	6	354,118	48
Heinäkuu	20	1,880,000	20	6	160,737	—	10	968,842	50	5	364,978	80
Elokuu	14	1,030,786	67	3	41,000	—	3	72,344	—	6	428,923	83
Syyskuu	16	759,122	98	5	84,000	—	4	155,000	—	6	551,122	98
Lokakuu	16	1,567,901	83	4	336,000	—	4	67,000	—	3	143,901	83
Marraskuu	22	987,316	33	4	54,600	—	9	178,452	40	8	948,544	70
Joulukuu	25	1,254,370	21	9	936,000	—	6	299,813	13	8	868,307	82
Summa v:na 1903	290	17,878,615	81	90	4,225,233	61	80	3,653,132	09	97	8,305,915	32
” 1902	283	12,006,112	65	136	6,802,148	62	82	3,660,506	71	97	8,669,281	50
” 1901	230	9,675,341	59	106	5,479,466	22	68	2,290,346	53	93	6,429,685	32
” 1900	—	10,180,486	32	—	5,523,042	35	—	2,724,555	17	—	5,785,997	40
” 1899	—	13,130,582	—	—	4,367,476	15	—	3,009,588	82	—	5,727,129	26
” 1898	—	19,822,464	33	—	4,423,205	54	—	7,416,242	38	—	17,082,919	62
” 1897	—	8,663,767	58	—	2,190,635	—	—	4,136,292	78	—	11,044,333	63
” 1896	—	12,889,566	08	—	3,934,295	—	—	7,845,670	33	—	12,610,843	17
” 1895	—	16,677,896	36	—	3,859,090	54	—	10,989,923	58	—	8,669,949	89
” 1894	—	6,382,288	07	—	5,229,043	27	—	9,322,063	72	—	6,651,215	98

☞ Lähde: Raastuvanoikeuden lainhuudatusdiaari.

Taulu N:o 161. Helsingin köyhäinasianajajan toiminta vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

Juttujen laatu	Köyhäinasianajajan toimenpiteen puolesta lopullisesti ratkaistuja ja poistettuja asioita							Summa ratkaistuja ja poistettuja asioita	Lopullisesti ratkaisemattomia asioita			Summa ratkaisemattomia juttuja	Summa asioita	Vuoden kuluessa vireillepantuja juttuja ja asioita			
	Sovinnolla ratkaistuja	Erinäisistä syistä jätettyjä	Oikendenkäynnillä ratkaistuja	Apua kielletty	Joissa on annettu kirjelmää viirastoon	Joissa on lähelätty kirje ennen 1/10 edellisellä vuonna	Joissa on otettu haaste ennen 1/10 edellisellä vuonna		Oikendenkäynnin varassa olevia	Joissa on lähelätty kirje jälkeen 1/10 edellisellä vuonna	Joissa on otettu haaste jälkeen 1/10 edellisellä vuonna			Summa ratkaisemattomia juttuja	Vuoden kuluessa tulleita	Ratkaisematta edellis. vuodesta	Summa
Korvausriitoja	2	—	—	—	—	—	3	5	—	—	—	5	—	5	5		
Työpalkkaa koskevia riitoja	1	1	7	—	—	—	1	10	—	—	—	10	2	8	10		
Muita saamisjuttuja	3	1	12	—	—	—	3	24	—	—	—	24	2	22	24		
Riitoja isännän tai työnantajan kanssa	1	1	4	—	—	—	2	8	7	—	—	15	—	15	15		
Huoneenvuokrariitoja	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1		
Avioriitoja	1	2	6	—	—	—	2	11	7	—	1	19	2	17	19		
Elatusjuttuja	5	8	20	—	—	—	8	45	2	—	1	48	6	42	48		
Pahoimpitelyä ja kunnianloukkausta . .	—	—	5	—	—	—	2	7	—	—	—	7	2	5	7		
Muita rikosjuttuja	—	—	1	—	—	—	1	3	—	—	—	3	1	2	3		
Perintöriitoja	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	1		
Valituskirjelmää, hakemuksia y. m. . . .	—	—	—	—	12	—	—	12	—	—	—	12	1	11	12		
Sekalaista	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	—	5	—	5	5		
Summa vna 1903	13	14	55	—	17	9	23	131	17	—	2	19	150	16	134	150	
” 1902	23	11	90	1	21	22	13	181	8	4	4	16	197	22	175	197	
” 1901	19	6	82	—	13	20	12	152	6	8	8	22	174	9	165	174	
” 1900	17	15	51	—	32	27	12	154	—	4	5	9	163	9	154	163	
” 1899	33	39	46	1	20	21	1	161	—	—	—	9	170	—	—	—	
” 1898	26	4	46	3	13	41	8	141	—	—	—	15	156	—	—	—	
” 1897	55	11	40	5	22	94	12	239	—	—	—	14	253	—	—	—	
” 1896	22	6	10	5	33	55	20	151	—	—	—	25	176	—	—	—	
” 1895	44	5	22	8	42	45	33	199	—	—	—	25	224	—	—	—	
” 1894	36	13	30	7	26	52	36	200	—	—	—	27	227	—	—	—	

Lähde: Köyhäinasianajajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 162. Käyntien sekä diareihin merkittyjen asiain luku Köyhäinasianajajan luona Helsingissä, kuukausittain vuonna 1903.

K u u k a u d e t	Käyntien luku	Työpäivien luku	Käyntien luku työpäivää kohti	Diareihin merkittyjä asioita
Tammikuu	333	25	13,3	14
Helmikuu	314	24	13,1	11
Maaliskuu	341	25	13,6	12
Huhtikuu	271	24	11,3	6
Toukokuu	289	25	11,6	18
Kesäkuu	297	24	12,4	15
Heinäkuu	288	27	10,5	8
Elokuu	327	26	12,6	6
Syyskuu	306	26	11,8	11
Lokakuu	328	27	12,1	11
Marraskuu	349	25	14,0	7
Joulukuu	287	25	11,5	15
Summa	3,730	303	12,3	134

Lähde: Köyhäinasianajajan vuosikertomus.

Taulu N:o 163. Helsingin poliisihenkilökunnan luku sekä Helsingin kaupungin poliisilaitoksen menot vuosina 1826, 1861, 1876 sekä 1897—1903.

Vuosi	Poliisikammarin henkilökunta		Poliisihenkilökuntaa (vuosirahansäännön mukaan)				Summa	Helsingin Poliisilaitoksen kustannukset																Niistä		Kustannuksia hengille kirj. asukasta kohti verrattuina			
			Ylikonstaapeliteja	Konstaapeliteja	Ylimääräisiä konstaapeliteja	Summa		Palkkauksia		Poliisitalli		Vuokria y. m.		Sekalaista		Summa		valtiovaraston osuus		kunnan osuus		Koko kustannuksiin		Kunnan kustannuksiin					
								Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä	Smc	mlä		
			Hengette kriteletuntia asuk- hita kutakin konst. kohti																										
1826	1	3	1	12	—	13	759	—	—	—	—	—	—	—	8,600	—	5,866	67	2,733	33	—	87	—	28					
1861	5	5	8	40	—	48	463	—	—	—	—	—	—	66,000	—	54,000	—	12,000	—	2	97	—	54						
1876	5	5	9	68	—	77	436	—	—	—	—	—	—	123,540	—	78,280	—	45,260	—	3	68	1	35						
1897	8	6	17	121	8	146	468	180,712	92	3,186	29	—	—	28,875	96	212,775	17	104,408	—	108,367	17	3	01	1	53				
1898	11	6	17	121	8	146	472	232,638	34	4,624	90	—	—	47,593	12	284,856	36	173,726	69	111,129	67	3	99	1	56				
1899	11	6	17	121	8	146	517	267,866	24	4,906	21	8,225	—	33,014	91	314,012	36	196,437	77	117,574	59	4	16	1	56				
1900	11	6	17	156	14	187	434	326,172	58	7,539	46	8,181	25	41,285	56	383,178	85	245,433	33	137,745	52	4	85	1	74				
1901	11	6	17	156	14	187	450	336,126	73	7,398	41	22,369	83	41,337	14	407,232	11	244,183	33	163,048	78	4	95	1	98				
1902	11	6	17	176	14	207	399	334,880	13	6,956	81	24,055	44	48,050	06	413,942	44	249,433	33	164,509	11	5	01	1	98				
1903	14	7	21	280	40	341 ¹⁾	261	361,196	62	5,992	72	26,701	25	92,013	39	485,903	98	249,433	33	236,470	65	5	47	2	66				

¹⁾ Tästä lukumäärästä oli ratsastavia konstaapeleita 17.

Muist.: Vuosina 1826, 1861, 1876, 1897 ja 1900 on poliisilaitokselle annettu esivallan vahvistamia vuosirahansääntöjä.

Lähde: Tiedot kokoonpantu Poliisilaitoksesta saatujen tietojen sekä Rahatoimikonttorin kaupungin tilinpäätöksestä antamain kertomusten johdolla.

Taulu N:o 164. Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmisaatuja rikoksia ja takaisin-
saadun omaisuuden arvo vuosina 1890—1903.

Vuosi	Rikoksia	Keksittyjä rikoksia		Rikollisia	Hukattua omaisuutta <i>Smc</i>	Takaisinsaatu	
		Luku	% ilmoit- etuista			omaisuutta <i>Smc</i>	% hukatusta
1890	1,409	796	56,49	566	47,538	33,379	70,22
1891	1,936	997	50,20	698	84,790	51,379	60,59
1892	1,809	957	52,90	659	125,471	96,224	76,70
1893	1,697	1,006	59,22	621	172,719	140,877	81,56
1894	1,215	712	58,60	655	37,701	24,755	65,66
1895	1,155	718	62,16	540	40,681	25,865	63,58
1896	1,147	746	65,21	580	47,814	43,750	91,57
1897	1,273	1,038	81,53	529	77,855	60,197	77,31
1898	1,431	842	59,40	804	60,892	36,959	62,40
1899	1,378	988	71,69	948	91,622	59,561	65,01
1900	2,787	1,708	63,40	1,772	144,811	107,821	74,43
1901	3,616	2,027	56,05	1,725	218,048	110,983	50,89
1902	2,999	1,438	47,90	1,268	191,307	117,632	61,38
1903	2,999	1,622	54,09	1,033	136,235	66,667	50,40

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 165. Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettuja rikoksia sekä hukatun omaisuuden arvo, kuukausittain, vuonna 1903.

1903	Tammikuu	Helmi- kuu	Maa- sikuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Marras- kuu	Joulu- kuu
Rikoksia	218	234	201	191	272	290	216	234	320	306	276	241
Ilmisaat. rikoksia	139	145	123	116	122	171	103	108	135	142	177	141
Rikoksellisia . . .	124	146	73	48	59	99	75	72	94	75	91	77
Hukatun omaisuuden arvo												
Smk	13,253	7,713	5,996	5,173	16,209	18,972	9,600	8,749	19,923	12,364	11,981	6,302
Takaisin hankittun omaisuuden arvo . . .	2,271	4,464	5,740	1,980	4,514	11,744	2,458	4,071	12,401	5,853	6,640	3,531

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 166. Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettujen rikosten laatu sekä tuomioistuimeen siirrettyjä rikosjuttuja vuosina 1901—1903.

Rikosten laatu	Ilmoitettuja rikoksia	Ilmisaatuja rikoksia	Syyteeseen pantuja henkilöitä	Niistä astanomaiseen tuomioistuimeen siirrettyjä rikosasioita	Vangittuja henkilöitä
Murha, tappo ja sikiön salaaminen	8	8	6	5	5
Ryöstö	26	10	15	5	8
Murhapoltto	—	—	—	—	—
Varkaus	1,261	608	332	247	218
Näpistely	1,085	505	350	140	—
Väärennyksiä ja petoksia	160	91	68	32	7
Siveysrikoksia	2	1	1	—	—
Omaisuuden vahingoittaminen	19	14	10	6	—
Sekalaisia rikoksia	234	226	79	28	—
Tärkeä pahoinpitely	20	13	12	7	2
Kavallus	184	146	108	33	1
Summa v:na 1903	2,999	1,622	1,031	503	241
” 1902	2,999	1,438	361	484	226
” 1901	3,613	2,027	520	700	231

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 167. Irtolaisuus Helsingissä vuosina 1901—1902.

Kotipaikka	Tapauksia, jollain henkilö on käsitelty irtolaisuudesta	Irtolaisuudesta käsitellyjä henkilöitä										Niistä rangaistu rikoksista			Kerjuna käsitellyjä henkilöitä	
		Miehepuolia	Naispuolia	Summa	15 vuotta nuorempia	15—25 vuotta	25—60 vuotta	60 vuotta vanhempia	Naimaton	Naimisissa	Leskimiehiä, leski- vaimoja ja eron saaneita	Miehepuolia	Naispuolia	Summa		% koko luvusta irtolaisia
Helsinki	2,542	695	443	1,138	14	473	923	38	1,003	377	68	289	112	401	27,67	63
Uudenmaan lääni (paitsi Helsinkiä)	91	59	13	72												
Turun ja Porin lääni . .	37	22	12	34												
Hämeen „ . .	75	44	13	57												
Viipurin „ . .	17	12	1	13												
Mikkelin „ . .	15	9	2	11												
Kuopion „ . .	50	37	6	43												
Vaasan „ . .	34	23	8	31												
Oulun „ . .	6	4	2	6												
Venäjä	30	26	4	30												
Ulkomaan paikkakunta .	13	10	3	13												
Summa v:na 1902	2,910	941	507	1,448	14	473	923	38	1,003	377	68	289	112	401	27,67	63
„ 1901	2,509	762	509	1,271	6	391	836	38	979	226	66	272	116	388	25,81	31

Muist.: Tietoja vuodelta 1903 ei ole, useista pyynnöistä huolimatta, Poliisikamarin siveellisyysosastosta annettu.

Lähde: Poliisikamarin Siveellisyysosasto.

Taulu N:o 168. Poliisin huostaan otettuja juopuneita Helsingissä vuonna 1903
sekä vuosina 1901—1902.

Kuukausi	I piiri			II piiri			III piiri			IV piiri			S u m m a		
	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa	miehiä	naisia	summa
Tammikuu	150	18	168	159	9	168	138	7	145	65	7	72	512	41	553
Helmikuu	154	15	169	105	17	122	119	13	132	114	12	126	492	57	549
Maaliskuu	208	36	244	103	14	117	190	15	205	115	14	129	616	79	695
Huhtikuu	166	34	200	141	8	149	239	17	256	128	20	148	674	79	753
Toukokuu	289	61	350	107	10	117	344	55	399	140	23	163	880	149	1,029
Kesäkuu	243	80	323	132	16	148	315	42	357	101	12	113	791	150	941
Heinäkuu	211	37	248	124	12	136	331	50	381	147	21	168	813	120	933
Elokuu	264	39	303	152	23	175	543	67	610	127	10	137	1,086	139	1,225
Syyskuu	259	52	311	166	10	176	493	42	535	128	16	144	1,046	120	1,166
Lokakuu	324	49	373	149	8	157	388	22	410	179	15	194	1,040	94	1,134
Marraskuu	246	51	297	163	9	172	304	34	338	134	13	147	847	107	954
Joulukuu	174	34	208	168	10	178	380	16	396	148	8	156	870	68	938
Summa v:na 1903	2,688	506	3,194	1,669	146	1,815	3,784	380	4,164	1,526	171	1,697	9,667	1,203	10,870
„ 1902	1,979	210	2,189	1,367	106	1,473	2,073	260	2,333	961	131	1,092	6,380	707	7,087
„ 1901	1,986	292	2,278	1,048	101	1,149	2,168	219	2,387	1,341	186	1,527	6,543	798	7,341

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 169. Tulipalot Helsingissä vuosina 1894—1903.

	V u o n n a									
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
<i>Paloalueella:</i>										
Ensimmäinen kaupunginosa	—	7	3	4	—	4	—	3	6	4
Toinen ”	—	5	7	4	—	11	—	14	9	9
Kolmas ”	—	3	3	3	—	6	—	5	5	6
Neljäs ”	—	11	4	14	—	11	—	19	16	15
Viides ”	—	3	5	2	—	2	—	8	4	7
Kuudes ”	—	7	2	1	—	2	—	2	1	3
Seitsemäs ”	—	9	2	10	—	5	—	2	7	6
Kahdeksas ”	—	1	—	2	—	2	—	4	4	1
Yhdeksäs ”	—	3	—	2	—	2	—	—	1	—
Kymmenes ”	—	1	—	—	—	—	—	3	3	3
Yhdestoista }	}	1	2	6	—	8	—	7	7	11
Kahdestoista }										
Satamat ja saaret	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Summa	44	51	28	48	47	53	49	69	63	68
<i>Paloalueen ulkopuolella:</i>										
Eläintarhanhuvilat ja Eläintarha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Hietaniemi	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Ås, Surutoin, Vallgård y. m.	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1
Sörnäinen	—	4	5	5	—	3	—	2	5	—
Teulo	—	4	3	3	—	4	—	8	2	4
Hermanninkaupunki ja Toukola	—	—	1	—	—	—	—	2	1	1
Fredriksberg	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Viapori	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Helsingin pitäjä	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—
Summa	23	11	9	8	10	7	12	21	9	9
Summa tulipaloja	67	62	37	56	57	60	61	90	72	77
<i>Kuukaudet:</i>										
Tammikuu	6	4	5	9	7	7	6	3	7	11
Helmikuu	8	11	3	7	7	5	9	5	6	9
Maaliskuu	6	2	2	4	4	3	5	4	1	6
Huhtikuu	4	7	—	2	6	1	3	2	13	2
Toukokuu	6	5	3	1	1	3	6	14	10	6
Kesäkuu	—	7	2	7	6	3	3	6	2	6
Heinäkuu	3	3	2	2	2	6	5	10	5	9
Elokuu	6	5	3	6	4	4	5	6	4	4
Syyskuu	4	5	2	1	6	8	9	14	5	9
Lokakuu	7	7	3	5	2	10	3	11	5	4
Marraskuu	5	4	6	7	5	4	2	5	7	4
Joulukuu	12	2	6	5	7	6	5	10	7	7
Summa	67	62	37	56	57	60	61	90	72	77

Jatkoa.

	V u o n n a												
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903			
<i>Puutalossa:</i>													
Asuinrakennuksessa	} 49	48	24	30	29	22	30	{ 20	23	35			
Teollisuuslaitoksissa, puodeissa y. m.											} 2	2	2
Ulkohuoneissa, makasiinirakennuksissa y. m.													
<i>Kivitalossa:</i>													
Asuinhuoneissa	} 17	14	13	23	23	35	25	{ 22	24	25			
Teollisuuslaitoksissa											} 2	5	2
Ulkohuoneissa, makasiinirakennuksissa y. m.													
<i>Laivoissa ja avoimilla paikoilla</i>	1	—	—	3	5	3	6	19	7	4			
Summa	67	62	37	56	57	60	61	90	72	77			
<i>Tietoja tulen irtipääsemisestä on seuraavissa tapauksissa annettu:</i>													
Palotelegraafilla	39	32	21	24	1)	33	22	39	34	37			
Telefoonilla	16	17	13	20	1)	24	31	40	28	20			
Suullisesti	6	11	3	11	1)	2	8	7	10	19			
Paloasemalta havaittu	6	2	—	1	1)	1	—	4	—	1			

1) Tietoja puuttuu.

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 170. Tulipalon syyt Helsingissä vuosina 1894—1903.

Tulipalon syyt	V u o n n a									
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Murhapoltto	—	1	—	—	—	1	—	3	—	1
Virheellinen rakennuksen rakenne	3	6	2	3	3	7	2	10	6	2
Itsestään syttyminen	1	—	—	—	1	—	1	2	2	3
Kaasu- tai lampunräjähdys	4	4	1	2	8	8	7	11	4	6
Varomaton tulen tai tulitikkujen piteleminen	16	8	10	20	9	10	7	9	13	12
Tulenvaarallisia aineita	—	10	—	3	4	2	1	5	4	2
Kipinät ja valkea	1	—	—	13	7	9	12	6	12	12
Puutteellinen lämmityksen valvonta	—	2	5	3	2	2	5	—	1	3
Hehkuvat hiilet tai tuhka	5	2	4	1	3	1	2	1	1	—
Tupakanpoltto	—	2	3	1	—	4	—	5	3	3
Puutteellinen nuohoaminen	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Ukkosenisku	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Ilkivaltaisuus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuntematon	36	27	12	10	20	16	24	36	26	33
Summa	67	62	37	56	57	60	61	90	72	77

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomus.

Taulu N:o 171. Sen omaisuuden vakuutus- ja korvausmäärä, jolle on tullut palovahinkoa tulipalossa Helsingissä vuosina 1894—1903.

Vuosi	Palovahingonkorvauksen määrä						Sen omaisuuden vakuutusmäärä, joka on palon kautta suuremmassa tai vähemmässä määrin vahingoittunut						Korvaus % koko vakuutusmäärästä	
	paloalueella			kaupungin maalla paloalueen ulkopuolella			paloalueella			paloalueen ulkopuolella			paloalueella	kaupungin maalla paloalueen ulkopuolella
	irtaimistosta	kiinteistöstä	summa	irtaimistosta	kiinteistöstä	summa	irtaimistosta	kiinteistöstä	summa	irtaimistosta	kiinteistöstä	summa		
S u o m e n m a r k k a a														
1903	32,246	53,241	85,487	6,795	21,712	28,507	876,761	7,144,400	8,021,161	21,700	119,900	141,600	1,07	20,01
1902	51,385	26,723	78,108	18,864	11,402	30,266	1,839,100	7,243,725	9,082,825	131,000	140,200	271,200	0,86	11,16
1901	313,538	78,558	392,096	30,947	118,395	149,342	2,458,050	4,374,295	6,832,345	398,594	169,910	568,504	5,74	26,27
1900	58,835	30,051	88,886	40,224	71,331	111,555	1,050,400	4,491,700	5,542,100	231,200	172,800	404,000	1,60	27,61
1899	35,020	28,671	63,691	148,084	219,718	367,802	1,226,115	3,355,380	4,581,495	241,150	576,870	818,020	1,39	44,96
1898	38,746	16,669	55,415	31,139	26,335	57,474	946,650	3,294,410	4,241,060	160,800	343,850	504,650	1,31	11,39
1897	18,390	75,604	93,994	37,363	29,050	66,413	1,154,950	2,139,130	3,294,080	133,125	154,100	287,225	2,85	23,12
1896	16,375	7,823	24,198	3,367	3,766	7,133	1,248,950	2,294,500	3,543,450	72,900	105,480	178,380	0,68	4,00
1895	87,083	76,577	163,660	7,635	30,735	38,370	698,850	1,614,700	2,313,550	47,100	164,000	211,100	7,07	18,18
1894	97,522	77,178	174,700	13,263	34,204	47,467	1,199,357	1,410,872	2,610,229	125,006	158,220	283,226	6,69	16,76

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 172. Kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden suorittamat palovahingonkorvaukset sekä palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo Helsingissä vuosina 1894—1903.

V u o s i	Suoritettuja palovahingonkorvauksia				Palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo	
	kotimaiset vakuutusyhtiöt		ulkomaiset vakuutusyhtiöt		Fm.	% palovahingon suuruudesta
	Fm.	% palovahingon suuruudesta	Fm.	% palovahingon suuruudesta		
1903	95,115	83,4	16,738	14,7	2,140	1,9
1902	55,274	51,0	52,803	48,7	300	0,3
1901	371,770	68,7	163,315	30,1	6,353	1,2
1900	44,629	22,3	152,712	76,2	3,100	1,5
1899 ¹⁾	—	—	—	—	—	—
1898	76,375	67,6	36,514	32,4	—	—
1897	48,123	30,0	111,557	69,6	725	0,4
1896	10,985	35,0	18,496	59,1	1,850	5,9
1895	157,449	77,9	38,181	18,9	6,400	3,2
1894	150,075	67,5	70,142	31,6	1,950	0,9

¹⁾ Tietoja tältä vuodelta puuttuu.

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 173. Menot Helsingin palotoimesta vuosina 1894—1903.

V u o s i	Palkkauksia ja muita etuja		Palotalli		Lämpö ja valaistus		Palokalut ja kalusto		Sekalaista		Määrärahaa Vapaaehtoiselle palokunnalle		Suurumenoja		% kaupungin kaikista menoista	Kutakin hengille kirjoitettua henkilöä kohti oli menoja	
	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>		<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
1894	61,459	37	6,488	21	2,934	28	11,107	94	3,830	27	—	—	85,820	07	1,98	1	47
1895	61,460	04	6,580	66	6,000	37	7,350	26	3,644	57	5,000	—	90,035	90	2,16	1	39
1896	61,460	04	6,199	61	6,006	62	30,959	55	3,381	70	5,000	—	113,007	52	3,27	1	67
1897	59,356	15	7,446	05	6,954	97	7,382	06	3,414	16	5,000	—	89,553	39	2,41	1	27
1898	63,263	52	7,513	14	8,300	84	7,637	75	3,183	62	5,000	—	94,898	87	1,98	1	33
1899	61,676	18	8,432	69	10,632	55	8,194	13	3,339	—	5,000	—	97,274	55	1,58	1	29
1900	75,980	40	9,286	83	10,620	48	19,376	23	2,886	58	5,000	—	123,150	52	1,65	1	56
1901	74,797	98	8,819	16	11,413	16	9,107	19	3,343	35	5,000	—	112,480	84	2,24	1	37
1902	77,375	21	11,095	65	10,344	11	12,904	49	3,401	90	5,000	—	120,121	36	2,29	1	45
1903	80,845	03	8,453	59	10,191	55	7,169	93	3,388	88	5,000	—	115,048	98	1,66	1	30

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 174. Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen käyttö vuosina 1901—1903.

K ä y t t ö	V u o n n a		
	1901	1902	1903
Kaasunvalmistus m ³	1,335,000	1,496,690	1,811,330
Kaasunkulutus:			
a) yksityistä kulutusta varten m ³	636,379	644,366	719,842
b) keittämistä y. m. varten m ³	184,232	321,286	523,607
c) katujen valaistusta varten m ³	323,089	349,868	375,455
d) kaasutehtaan tarpeeksi m ³	31,298	31,765	42,539
e) kaasunvuodon ja kondensauks. y. m. var. m ³	159,802	149,985	149,957
Suurin kaasunkulutus vuorokautta kohti m ³	7,170	8,080	10,470
Vähin " " " m ³	900	1,120	1,180
Kaasuliekkejä vuoden lopussa kapp.	1,282	1,424	1,474
Käytännössä olevia kaasumittareja kapp.	970	1,483	2,135
Kaasukäyttimiä kapp.	21	19	19
Retorttivuorokausia vuotta kohti kapp.	10,496	11,396	13,138
Retorttilatausta vuotta kohti kapp.	43,661	45,518	52,992
Kaasuntuotanto retorttivuorokautta kohti . . . m ³	127,2	131,4	137,9
" retorttilatausta " . . . m ³	30,6	32,9	34,2
Kaasunsaanti tonnista hiiliä m ³	280,7	277,8	287,3
Cannelhiililisiä (paino) %	8,9	9,0	11,2
Sivutuotteiden tuotanto:			
a) koksia hl.	50,493	61,038	65,786
koksin saanti tonnista hiiliä hl.	10,6	11,3	10,4
b) kivihiilitervaa kg	209,530	226,780	274,390
tervansaanti tonnista hiiliä kg	44,0	42,1	43,5
Valovoima; Hefner-kynttilää:			
a) kaupungin tarkastushuoneessa	13,74	13,56	13,56
b) kaasutehtaassa	13,84	13,58	13,62

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 175. Katujen valaistus Helsingissä vuosina 1900—1903.

V u o s i	L i e k k e j ä											
	Koko yön				Puolen yön				Summa			
	Auer-105 k. tuntikulutus- sella	Lucas-500 k. tuntikulutus- sella	Avoimia 141 k. tuntikulutus- sella	Summa	Auer-105 k. tuntikulutus- sella	Lucas-500 k. tuntikulutus- sella	Avoimia 141 k. tuntikulutus- sella	Summa	Auer-	Lucas-	Avoimia	Summa
1900	522	—	6	528	610	—	—	610	1,132	—	6	1,138
1901	532	—	6	538	742	2	—	744	1,274	2	6	1,282
1902	550	—	6	556	866	2	—	868	1,416	2	6	1,424
1903	581	—	6	587	885	2	—	887	1,466	2	6	1,474

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 176. Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen tulot ja menot vuonna 1903 sekä vuosina 1901—1902.

	Tulot		Menot		Poisto, korot ja siirto pää- omansääs- töön		Voitto	
	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc</i>	<i>7pää</i>
Yksityinen kaasunkulutus	289,215	96	104,370	46	—	—	184,845	50
Katujen valaistus	112,635	70	58,042	—	—	—	54,593	70
Yksityisiä töitä	121,204	98	91,483	29	—	—	29,721	69
Summa v.na 1903	523,056	64	253,895	75	70,928	05	198,232	84
„ 1902	431,376	09	226,971	30	93,162	57	111,242	22
„ 1901	377,334	85	245,800	27	36,841	43	94,693	15

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 177. Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen pääoma-arvo vuosina 1900—1903.

	Arvonlisäystä		Pääoma-arvo	
	<i>Smc</i>	<i>ml</i>	<i>Smc</i>	<i>ml</i>
Kaasulaitoksen pääoma-arvo vuoden 1900 päättyessä	—	—	590,741	—
” ” ” 1901 ”	6,678	94	597,419	94
” ” ” 1902 ”	573	02	597,992	96
” ” ” 1903 ”	47,935	08	645,928	04
Siitä :				
Pääputkiverkko	+ 24,223	14	306,122	80
Lyhtyjä, pylväitä ja haarajohtoja	+ 4,057	97	133,002	73
Yksityisiä haarajohtoja	+ 4,043	01	32,135	35
Uunia varustuksineen	+ 19,923	54	102,108	54
Koneita putkijohtoineen	— 2,816	85	54,111	35
Kaasukelloja	— 1,495	73	18,447	27
Summa	+ 47,935	08	645,928	04

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 178. Helsingin kaupungin Vesijohdon toiminta vuosina 1884—1903.

Vuosi	Maksavia kuluttajia kapp.	Nostettu vesimäärä vuorokautta ja kuultajaa kohti m ³	Keskimäärin tuntia vuorokaudessa, joina pumput toiminnassa		Keskimäärin pumppujen lyöntejä minuutissa		Keskimääräinen nosto vuorokaudessa m ³			Keskimääräinen kulutus henkilöä ja vuorokautta kohti, l.			Korkein kulutus henkilöä ja vuorokautta kohti, l.		
			Turbiinipumppulaitos	Höyrypumppulaitos	Turbiinipumppulaitos	Höyrypumppulaitos	Turbiinipumppulaitos	Höyrypumppulaitos	Summa	Yksityisiin tarpeisiin	Yleisiin tarpeisiin	Summa			
1884 . . .	610	3,60	26	tnt. 40 m.	—	8,05	—	2,228	—	2,228	—	—	47	—	
1885 . . .	693	3,10	25	" 35 "	—	8,05	—	2,151	—	2,151	—	—	44	—	
1886 . . .	777	2,98	27	" 28 "	—	8,06	—	2,314	—	2,314	—	—	45	—	
1887 . . .	841	2,95	26	" 47 "	—	8,86	—	2,478	—	2,478	—	—	46	—	
1888 . . .	925	3,67	33	" 48 "	—	9,05	—	3,393	—	3,393	—	—	61	—	
1889 . . .	1,025	3,83	36	" 21 "	—	10,33	—	3,930	—	3,930	—	—	67	—	
1890 . . .	1,131	3,39	26	" 28 "	4	tnt. 40 m.	10,31	21,04	2,848	986	3,834	—	62	99	
1891 . . .	1,142	3,53	20	" 56 "	1	" 18 "	14,20	19,02	3,777	250	4,027	—	62	97	
1892 . . .	1,140	3,18	21	" 2 "	1	" 10 "	12,36	19,51	3,407	218	3,625	—	54	107	
1893 . . .	1,156	3,80	25	" 58 "	0	" 20 "	12,88	19,09	4,335	62	4,397	31	33	64	120
1894 . . .	1,161	3,22	22	" 22 "	0	" 47 "	13,21	19,14	3,599	139	3,738	31	22	53	94
1895 . . .	1,173	3,45	24	" 31 "	0	" 34 "	13,49	22,32	3,932	119	4,051	31	24	55	96
1896 . . .	1,187	3,32	22	" 42 "	1	" 23 "	13,50	20,36	3,670	265	3,935	32	19	51	91
1897 . . .	1,212	3,73	26	" 45 "	0	" 46 "	13,31	24,37	4,338	179	4,517	31	25	56	79
1898 . . .	1,246	3,73	26	" 26 "	2	" 19 "	13,60	22,14	4,151	493	4,644	34	21	55	79
1899 . . .	1,267	4,09	31	" 45 "	0	" 44 "	13,67	26,71	4,996	189	5,185	36	22	58	82
1900 . . .	1,286	4,29	35	" 22 "	1	" 7 "	13,91	17,97	5,228	287	5,515	38	20	58	83
1901 . . .	1,321	4,30	31	" 56 "	3	" 46 "	13,90	23,62	4,897	888	5,785	40	20	60	90
1902 . . .	1,348	4,06	28	" 47 "	3	" 57 "	12,08	22,31	4,624	845	5,469	37	17	54	81
1903 . . .	1,393	4,40	35	" 50 "	0	" 21 "	12,41	35,53	6,005	121	6,126	39	19	58	90

Lähde: Vesijohdotkonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 179. Helsingin vesijohtoverkon pituus ynnä siihen liitetyt palopostit ja sulkuranat vuosina 1894—1902.

Vuosi	583 mm putkea	533 mm putkea	457 mm putkea	406 mm putkea	305 mm putkea	203 mm putkea	152 mm putkea	127 mm putkea	102 mm putkea	76 mm putkea	51 mm putkea	Summa putkea	Palopostejä	Sulkuranoja
													kapp.	kapp.
P i t u u s m e t r i ä														
1903	92	15	4,149	3,119	9,059	6,024	13,193	4,953	28,221	1,919	2,655	73,399	527	521
1902	92	15	3,879	3,119	9,541	5,317	12,146	3,595	28,751	1,669	2,655	70,779	494	486
1901	92	15	3,879	3,049	8,759	5,156	11,740	2,833	28,884	1,469	2,655	68,531	477	450
1900	92	15	3,879	3,014	8,418	5,148	11,575	1,693	28,316	1,123	2,476	65,749	458	424
1899	92	15	3,759	3,014	8,694	4,873	10,374	1,290	30,315	859	2,417	65,702	449	419
1898	92	15	3,709	2,926	8,292	4,475	9,525	—	30,315	519	2,172	62,040	429	385
1897	92	15	3,709	2,926	8,292	3,855	7,169	—	30,429	519	2,172	59,178	400	351
1896	92	15	3,709	2,926	8,292	3,135	6,669	—	29,859	170	1,825	56,692	379	330
1895	92	15	3,709	2,926	8,292	3,135	6,461	—	29,859	170	1,825	56,484	304	324
1894	92	15	3,683	2,926	8,186	3,129	5,884	—	29,104	170	1,825	55,014	296	390

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

**Taulu N:o 180. Helsingin kaupungin pääoma-arvo vuonna 1903
sekä vuosina 1894—1902.**

	<i>Mark.</i>	<i>ft.</i>
Vesijohdon pääoma-arvo 1902 vuoden lopussa	3,811,600	67
Vesimittarien osto	8,596	19
Vesijohto Bernhardinkadun ylitse	1,766	08
" Ratakadun "	5,071	68
" Korkeavuorenkadun " (putkien vaihto)	9,627	82
" Bulevardinkadun " (samoin)	3,566	72
" Kapteeninkadun "	5,537	09
" Huvilakadun "	11,772	90
" Itäisen Viertotien " Vallgårdiin	23,741	76
" Merikadun "	11,660	46
" Kauppa- ja Käsityökadun ylitse	3,300	—
" Kotkankadun " (putkien vaihto)	17,514	75
" Porvoonkadun "	1,968	46
" Fredriksberginkadun "	9,196	90
" Laivurinkadun "	3,727	57
" Helsinginkadun "	4,611	41
" Käenkujan "	2,708	39
" L. Henrikinkadun " (putkien vaihto)	15,020	70
" L. Kaivopuistoon N:o 4 (taattu)	2,500	—
Vesiposteja Katajannokanrantakadulla (aljetut vuonna 1901)	5,880	48
Paloposteja ja sulkuranoja putkiverkkoon	1,758	93
	3,961,128	96
Poistoa putkiverkosta	19,900	—
Vesijohdon pääoma-arvo 1903 vuoden lopussa	3,941,228	96
" " 1902 " "	3,811,600	67
" " 1901 " "	3,628,286	25
" " 1900 " "	3,433,601	50
" " 1899 " "	3,401,908	45
" " 1898 " "	3,225,693	50
" " 1897 " "	3,114,426	44
" " 1896 " "	3,026,048	07
" " 1895 " "	2,969,348	62
" " 1894 " "	2,804,541	75

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 181. Helsingin kaupungin Vesijohtotyöpajan tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1894—1903.

Vuosi	Annettuja laskuja	Tuloja toimituista yksityisistä töistä		M e n o j a							
				Aineksia yksityisiä töitä varten		Päivätöitä yksityisiä töitä varten		Hallinto- ja kunnossapitokustannuksia yksityisiä ja yleisiä töitä varten		Summa	
				<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>
1894	1,271	35,375	24	19,612	78	8,993	26	5,963	65	34,569	69
1895	1,343	47,441	24	25,483	58	11,839	45	5,774	42	43,097	45
1896	888	65,827	31	36,763	21	18,085	71	5,426	71	60,275	63
1897	1,635	82,149	80	38,502	56	18,079	28	3,730	53	60,312	37
1898	1,318	100,183	73	48,750	79	24,026	53	3,078	88	75,856	20
1899	1,729	116,618	46	57,427	—	30,092	15	3,897	22	91,416	37
1900	1,941	120,150	56	58,816	89	34,526	07	3,771	67	97,114	63
1901	2,280	151,197	02	87,609	34	35,016	52	5,088	82	127,714	68
1902	2,280	142,871	30	79,718	86	37,817	92	4,100	—	121,636	78
1903	2,353	201,638	—	107,839	63	52,498	50	5,200	—	165,538	13

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 182. Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1894—1903.

(Työpajan käyttö mukaan luettuna.)

Vuosi	Tulo lyhentämättä			Käyttö- ja kunnossapitokustannukset		Tulo, poislukien käyttö- ja kunnossapitokustannukset		
	Koko määrä		% perustamispaomasta	Koko määrä		Koko määrä		% perustamispaomasta
	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>		<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	
1894	284,978	06	10,2	96,191	04	188,787	02	6,7
1895	307,511	36	10,4	105,319	23	202,192	13	6,8
1896	338,538	49	11,2	129,826	79	208,711	70	6,9
1897	360,259	12	11,6	135,127	13	225,131	99	7,2
1898	412,179	68	12,8	153,546	37	258,633	31	8,0
1899	470,346	99	13,8	175,182	92	295,164	07	8,7
1900	521,856	79	15,2	192,682	33	329,174	46	9,6
1901	571,472	27	15,8	219,795	60	351,676	67	9,7
1902	542,690	61	14,2	248,995	74	293,694	87	7,7
1903	646,226	12	16,4	278,663	59	367,562	53	9,3

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 183. Helsingin kaupungin Vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset verrattuina nostettuun vesimäärään vuosina 1884—1903.

(Paisi työpajan käyttöä.)

Vuosi	Tulo lyhentämättä				Käyttö- ja kunnossapitokustannukset			Tulo, poislukien käyttö- ja kunnossapitokustannukset				
	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	% perustamis pääomasta	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	% perustamis pääomasta	
	<i>Smk.</i>	<i>7iä.</i>	<i>7iä.</i>		<i>Smk.</i>	<i>7iä.</i>	<i>7iä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>7iä.</i>	<i>7iä.</i>		
1884	120,440	05	14,70	9,1	20,704	65	2,53	99,735	40	12,17	7,5	
1885	140,480	26	17,81	10,0	31,705	57	4,02	108,774	69	13,79	7,8	
1886	160,782	12	18,95	11,1	26,702	27	3,15	134,079	85	15,80	9,3	
1887	183,294	48	20,17	11,9	21,711	51	2,39	161,582	97	17,78	10,5	
1888	194,992	84	15,70	11,6	41,349	50	3,33	153,643	34	12,37	9,2	
1889	229,681	08	16,01	11,9	46,826	23	3,26	182,854	85	12,75	9,5	
1890	257,576	03	18,41	10,8	63,302	20	4,52	194,273	83	13,89	8,1	
1891	255,031	41	17,35	10,1	81,684	44	5,56	173,346	97	11,79	6,8	
1892	244,890	03	18,45	9,2	64,239	06	4,87	180,650	97	13,58	6,8	
1893	243,767	42	15,19	9,1	72,773	24	4,53	170,994	18	10,66	6,4	
1894	249,602	82	18,29	8,9	61,621	35	4,51	187,981	47	13,78	6,7	
1895	260,070	12	17,59	8,8	62,221	78	4,21	197,848	34	13,38	6,7	
1896	272,711	18	18,94	8,8	69,551	16	4,83	203,160	02	14,11	6,7	
1897	278,109	24	16,87	8,9	74,814	76	4,54	203,294	48	12,33	6,5	
1898	311,995	95	18,41	9,7	77,690	17	4,58	234,305	78	13,83	7,3	
1899	353,728	53	18,69	10,4	86,301	40	4,56	267,427	13	14,13	7,9	
1900	401,706	23	19,96	11,7	95,567	70	4,75	306,138	53	15,21	8,9	
1901	420,075	25	19,89	11,6	92,080	92	4,36	327,994	33	15,53	9,0	
1902	399,819	31	20,03	10,5	127,358	96	6,38	272,460	35	13,65	7,1	
1903	444,588	12	19,88	11,3	113,125	46	5,06	331,462	66	14,82	8,4	

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

**Taulu N:o 184. Maksettavaksi pantu vedenkulutus Helsingissä
kaupunginosittain vuosina 1894—1903.**

Kaupunginosa	V u o s i									
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
	K u u t i o m e t r i ä									
Ensimmäinen . . .	115,898	112,240	112,998	107,832	113,973	117,019	126,024	136,422	118,433	136,099
Toinen	139,962	154,426	159,259	170,992	197,456	219,086	226,502	247,672	234,452	258,441
Kolmas	55,846	55,588	52,300	55,851	60,740	73,845	75,923	81,067	70,570	84,212
Neljäs	145,730	151,073	159,818	151,004	160,373	177,962	202,880	223,721	208,033	219,140
Viides	108,531	118,616	126,543	122,704	138,668	142,532	164,644	169,522	167,043	158,496
Kuudes	44,224	50,531	62,382	48,162	56,512	73,433	67,897	73,897	73,512	72,958
Seitsemäs	55,159	52,442	59,640	66,301	70,744	79,740	91,556	99,945	110,306	128,398
Kahdeksas	8,323	8,974	11,457	12,035	13,825	13,480	19,026	24,953	31,404	46,518
Yhdeksäs	6,938	7,369	8,327	9,780	13,097	12,131	10,010	12,108	9,527	12,142
Kymmenes	—	—	—	—	—	—	—	—	54,711	61,911
Yhdestoista . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	67,845	75,663
Kahdestoista . .	—	—	—	—	—	—	—	—	52,642	72,294
Kaup. asemakaa- van ulkopuolella	123,276	135,177	145,664	161,073	212,505	258,278	327,094	353,307	160,742	179,503
Summa	803,887	846,466	898,388	905,734	1,037,893	1,167,506	1,311,556	1,422,614	1,359,220	1,505,775

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 185. Keskimäärät Helsingin vesijohtoveden kemiallisista tutkimuksista vuosina 1894—1903.

V u o s i	Siivilbimätön vesi					Siivilbity vesi					Näytettä
	Kiinteitä aineita	Eiiniellisiä aineita	Heikkumis menekkiä	Hapin kulutusta	Klooria	Kiinteitä aineita	Eiiniellisiä aineita	Heikkumis- menekkiä	Hapin- kulutusta	Klooria	
1894	10,65	7,00	3,65	5,61	0,61	8,29	4,97	3,32	4,97	0,58	50
1895	9,78	6,01	3,77	5,60	0,61	8,27	5,07	3,20	4,83	0,60	48
1896	9,03	5,61	3,42	5,12	0,63	7,63	4,55	3,08	4,54	0,61	46
1897	9,47	5,96	3,51	4,96	0,64	8,12	5,04	3,08	4,23	0,61	44
1898	9,42	5,63	3,79	5,29	0,62	8,17	4,83	3,34	4,64	0,59	48
1899	9,42	5,20	4,22	5,49	0,44	8,59	4,75	3,84	5,13	0,43	48
1900	10,98	6,94	4,04	4,87	0,51	8,64	5,06	3,58	4,55	0,46	40
1901	10,17	6,70	3,47	3,56	0,55	8,84	5,65	3,19	3,21	0,54	40
1902	10,18	5,99	4,19	4,93	0,50	8,86	5,07	3,79	4,58	0,50	50
1903	9,70	5,55	4,15	5,11	0,54	8,65	4,99	3,66	4,66	0,52	32

Muist.: Luvut osottavat grammaa 100 litraa kohti.

Lähde: Terveyslantakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 186. Eri siivilöistä otetun Helsingin vesijohtoveden bakteerologisia tutkimuksia vuonna 1903.

Tarkastuspäivä	Bakteripesä 1 kuutiosentimetrissä vettä								Tarkastuspäivä	Bakteripesä, 1 kuutiometrissä vettä							
	Jokivesi	Siivilöity vesi	Siivilä							Jokivesi	Siivilöity vesi	Siivilä					
			I	II	III	IV	V	VI				I	II	III	IV	V	VI
7 p. tammik.	317	24	29	20	24	22	21	—	7 p. toukok.	470	51	65	—	43	42	61	50
13 „ „	336	26	22	25	22	26	22	—	12 „ syysk. .	960	83	74	105	—	103	97	—
21 „ „	433	32	28	20	22	36	—	46	16 „ „ .	250	44	91	22	—	88	57	—
29 „ „	330	26	21	24	34	21	—	33	25 „ „ .	372	42	55	—	—	60	—	87
6 „ helmik. .	773	117	92	—	71	117	132	128	1 „ lokak. .	360	38	14	19	—	—	88	145
18 „ „ .	488	58	32	69	58	—	60	62	9 „ „ .	2,570	176	150	280	22	210	240	—
27 „ „ .	530	94	82	110	—	137	84	62	21 „ „ .	1,350	100	103	95	—	67	—	120
6 „ maalisk.	603	105	90	137	—	100	87	76	25 „ „ .	730	79	73	56	82	97	—	104
25 „ „	910	123	160	145	120	93	103	—	4 „ marrask.	920	82	65	—	73	105	129	137
3 „ huhtik. .	5,500	110	183	200	112	84	—	72	16 „ „ .	2,300	105	103	67	—	120	93	85
16 „ „ .	1,230	24	20	23	16	—	26	20	28 „ „ .	1,424	97	—	107	80	175	78	97
24 „ „ .	556	48	—	25	69	51	54	53	9 „ jouluk. .	407	43	55	—	—	36	53	29
30 „ „ .	740	63	—	40	67	49	69	49	19 „ „ .	390	35	37	39	—	40	36	27

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 187. Helsingin väestö, jaettuna ammatin mukaan vuonna 1900.

Ammatti ja elinkeino	Henkilöitä, jotka harjoittavat ammattia (päähenkilöitä)		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut huonekunnanjäsenet, joilla ei ole ammatia		Edelläkäsillä olevat mieskohtaiset ja kotipalvelijat		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut perheenjäsenet, joilla ei ole ammatia		Summa		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	s:a
Maanviljelys sivuelinkeinoineen	480	99	208	422	40	107	16	32	744	660	1,404
Metsästäys ja kalastus	27	1	12	44	1	1	—	—	40	46	86
Kivenlouhiminen	30	—	8	22	1	2	—	—	39	24	63
Kutomateollisuus	47	218	38	59	1	14	—	—	86	291	377
Vuotain, nahkain ja eläinkunnasta saatavain koviain aineiden valmistaminen	64	3	11	34	5	7	—	—	80	44	124
Puuteollisuus	366	1	184	372	19	24	—	—	569	397	966
Metalliteollisuus	1,488	7	636	1,325	112	85	3	8	2,239	1,425	3,664
Savenvalajateollisuus	90	5	67	111	—	5	—	—	157	121	278
Kemiallinen teollisuus	59	16	42	78	1	10	—	—	102	104	206
Paperiteollisuus	4	5	3	8	—	9	—	—	7	22	29
Ruoka- ja nautintoaineiden valmistaminen	627	249	274	600	150	290	4	9	1,055	1,148	2,203
Vaatetus- ja pukuteollisuus; puhdistamisteollisuus	1,466	4,084	1,117	1,822	51	272	2	4	2,636	6,182	8,818
Huonekaluteollisuus	184	1	100	183	10	20	—	2	294	206	500
Rakennusteollisuus	2,171	14	1,396	2,812	70	158	2	6	3,639	2,990	6,629
Kuljetusneuvojen valmistaminen	81	1	29	83	6	10	—	—	116	94	210
Valon, lämmön, sähkön, moottorisen voiman j. n. e. valmistaminen	89	—	43	93	1	14	—	—	133	107	240
Teollisuus tiedettä, taidetta ja yllälyä varten	827	347	379	794	135	142	8	13	1,349	1,296	2,645
Muut kuin yllämainitut teollisuudet	22	—	15	26	3	4	1	4	41	34	75
Isännöitsijöitä, konttoristeja, työnjohtajia, koncenkäyttäjiä, tehtaantöyömiä ja naisia y. m. sellaisia (erittäin luettelemattomia)	886	1,236	448	996	10	71	—	1	1,344	2,304	3,648
Joki- ja kanavaliike	568	17	150	336	15	103	7	10	740	466	1,206
Maitsekuljetus	804	18	661	1,165	237	77	7	4	1,709	1,264	2,973
Rautatiet	764	109	385	829	3	169	5	5	1,157	1,112	2,269
Posti-, sähkösanoma- ja telefoonilaitokset	222	173	97	243	4	93	—	1	323	510	833
Pankit, luotto-, vaihto-, vakuutus- ja panttilainauslaitokset	173	90	119	187	17	192	16	28	325	497	822
Asioitsijatoimi ja liikeasiain välitys	100	12	38	107	—	57	2	—	140	176	316
Kauppa	1,968	1,870	1,071	2,155	285	1,137	36	73	3,360	5,235	8,595
Viinin-, väki- ja mallasjuomain kauppa sekä ravintolaliike	238	508	243	348	77	731	3	17	561	1,604	2,165
Sotaväki	3,262	4	255	546	79	224	2	13	3,598	787	4,385
Siirto	17,107	9,088	8,029	15,800	1,333	4,028	114	230	26,583	29,146	55,729

Jatkoa.

Ammatti ja elinkeino	Henkilöitä, jotka harjoittavat ammattia (päähenkilöitä)		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut huonokunnan jäsenet, joilla ei ole ammattia		Edellisillä olevat mieskohtaiset ja kotipalvelijat		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut perheenjäsenet, joilla ei ole ammattia		Summa		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	s:a
Siirto	17,107	9,088	8,029	15,800	1,333	4,028	114	230	26,583	29,146	55,729
Polisi	223	4	128	239	—	34	—	1	351	278	629
Kirkollistoimi	126	61	80	142	2	60	—	—	208	263	471
Oikeuskunta	297	20	173	387	5	277	3	15	478	699	1,177
Lääkintölaitos	464	523	226	404	51	526	7	32	748	1,485	2,233
Opetuslaitos	418	549	294	541	26	508	28	45	766	1,643	2,409
Siviilihallinto	445	50	236	476	20	322	17	29	718	877	1,595
Vahtimestareja, vahtoja ja vahtimiehiä	358	15	278	596	3	68	—	—	639	679	1,318
Tiede, taide, vapaat ammatit	719	328	351	717	31	409	15	29	1,116	1,483	2,599
Henkilöitä, jotka elävät pääomasta ja koroistaan (ilman muuta elatuskeinoa)	426	1,174	490	1,009	125	1,020	81	169	1,122	3,372	4,494
Henkilöitä, jotka eivät elä maanviljelyksestä, kaupasta tai mistään muusta yllämainit. elinkeinoryhmiin luettav. ammasteista sekä henkilöitä, joilla ei ole kiintoa tai varmaa ammattia, tilapäisiä käsityöläisiä . .	5,500	1,137	2,272	4,625	5	158	—	—	7,777	5,920	13,697
Henkil. joilla ei ole ammattia	1,018	583	84	84	4	21	—	—	1,106	688	1,794
Tuntematon ammatti	647	1,176	1,296	1,525	6	418	2	2	1,951	3,121	5,072
Summa	27,748	14,708	13,937	26,545	1,611	7,849	267	552	43,563	49,654	93,217

Muist.: Mieskohtaisiin ja kotipalvelijoihin luetaan talonmiehet, porttivahdit, miespalvelijat, seuranaiset, kamarineitsyt, kokit, kyökkipiijat, kuskit y. m.; vaan *ei* sellaisia renkiä ja piikoja, jotka ovat luettavat maanviljelys- ynnä muihin ammattityöntekijöihin.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 188. Yhtiöitä ja henkilöjä, jotka Helsingissä ovat harjoittaneet kauppaa ja elinkeinoa ¹⁾ vuosina 1897—1903.

	V u o n n a						
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Ajokalutehtaita ja -tehtailijoita	6	8	7	6	6	6	6
Anniskelu- ja vähittäismyynti-osakeyhtiö (Helsingfors Utskänkuingsaktiebolag, Helsingfors Utminuteringsaktiebolag)	2	2	2	2	2	2	2
Apteekkejä	14	13	13	14	13	12	11
Aseseppiä	4	3	3	1	2	1	1
Asfaltintekijöitä	3	3	2	2	2	2	3
Asfalttitehdasyhtiöitä	4	4	4	4	3	2	3
Asioitsijoita ja asiamiehiä (agenter, kommissionärer)	55	53	56	59	55	60	36
Dynamotehtaita (Gottfr. Strömberg, A. E. G. elektriska ab. ja Finska elektriska ab.)	3	3	3	2	2	2	1
Eläinvakuutusosakeyhtiöitä (Suomen, Turun)	2	2	1	1	1	1	1
Eristysliike (Isolator, osakeyhtiö)	1	1	1	—	—	—	—
Etikkatehdas (Helsingfors nya Ättiksfabrik)	1	1	1	1	1	1	1
Gummin- ja kautsutyöntekijöitä	4	3	1	2	1	2	2
Gummitehdas (Suomen, Osakeyhtiö)	4	3	1	2	1	2	2
Halkokauppiaita	21	19	22	18	19	14	10
Harja- ja sivellintehtaita	2	2	3	2	2	2	2
Hatuntekijöitä ja -tehtailijoita	6	7	7	7	5	5	4
Henkivakuutusyhtiöitä	22 ²⁾	22	22	22	22	20	20
Hevoskengittäjiä	4	1	1	2	3	3	3
Huonekalutehtailijoita ja -kauppoja	17	16	15	10	12	10	7
Höyryhalkosaha (Helsingfors ångvedsågs aktiebolag, Calor)	1	1	1	1	1	1	—
Höyryhölämö (J. O. Nordbäck)	1	1	1	1	1	1	—
Höyrykirjansitomo (Fenix)	1	1	1	1	1	1	1
Höyrylaivaosakeyhtiöitä	14 ³⁾	13	12	11	9	8	8
Höyryleipomo (Helsingfors Ångbageri)	1	1	1	1	1	1	1
Höyrypuusepäntehtaita (N. Boman, Sörnäs Snickeri ab)	2	2	2	2	2	2	2
Höyrysaha (Helsingfors ångsåg, aktiebolag)	1	1	1	1	1	1	2
Ikkunalasi-asioimisto (Finska Fönsterglas Agenturen)	1	1	1	1	1	1	1
Ikkunapuhdistusliike (H:fors Fönsterrensings Kompani)	1	1	—	—	—	—	—
Insinöörejä, arkkitehtejä ja teknikkoja	37	35	33	28	27	17	14
Jälleenvakuutusyhtiöitä (Osmo, Deutsche)	2	2	2	2	2	—	—
Kaakelitehtaita	4 ⁴⁾	4	4	4	3	2	2

¹⁾ Tähän ei ole luettu vapaiden ammattien harjoittajia, kuten lääkäreitä, asianajajia, kirjailijoita ja taiteilijoita, eikä myskään konttoristeja ja kauppa-apulaisia, junankuljettajia, vahtimestareita ynnä niiden laisia eikä työmiehiä.

²⁾ Venäläinen vuodelta 1835, Rossia, Kaleva, Suomi, Allmänna i Stockholm, Skandia, Skåne, Nordstjernen, Svea, Deutsche Lebensversicher. Gesellsch. in Lübeck, Germania, Gresham, The Mutual, Standard, Thule, Star, L'Urbaine, Equitable, Victoria (Tukholmassa, Berlinissä), Wilhelma, The Northern.

³⁾ Finska Ångfartygs aktiebolaget, Helsingfors nya ångfartygs aktiebolag, Helsingfors ångfartygs aktiebolag, Neptun, Finska L'loyd, Lars Krogius & Co., Helsingfors kustångfartygs aktiebolag, Skärgårds- trafik aktiebolag, Trafik, Alku, Bogser, Nord, Nyländska Skärgårdsab, Viktor Eks bogserings- och bärgnings ab.

⁴⁾ Gräsvikens aktiebolag, Wilh. Andsténs aktiebolag, Åbo kakelfabriks aktiebolag, Arabia aktiefabrik.

Jatkoa.

	V u o n n a						
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Kaasuvalaistusliike (Gaslysningsakt.bol. i H:fors) . .	1	1	1	1	1	1	1
Kaduntekijöitä	1	2	1	1	2	1	1
Kaivertajia	2	2	1	2	2	1	2
Kalansäilytyslaitoksia	2	1	—	—	—	—	—
Kalkkiuuni (Helsingfors kalkugns aktiebolag)	1	1	1	1	1	1	1
Kalustokauppoja (P. Sidorow, Agros)	2	3	3	2	1	1	1
Kangastehdas (Skottska klädeshandeln)	1	1	1	1	1	—	—
Karamellitehtaita (Fazer, Westerlund, H:fors nya karamellfabrik)	3	3	3	3	3	3	3
Kauppatoinimiiä	56	62	59	66	54	50	48
Keuruutehdas (Helsingfors spinneri Aktiebolag) . . .	1	1	1	1	1	—	—
Kelloseppiä	20	22	23	19	22	14	16
Kestikievareita	1	1	1	1	1	1	1
Kipsinvalajia	2	2	2	2	2	2	3
Kirjasinvalajia	1	1	1	2	2	2	1
Kirjasinvalimo (Osakeyhtiö Typo)	1	1	1	1	1	—	—
Kirja-, paperi- ja soitinkauppiaita	22	18	20	15	17	16	13
Kirjansitoja ja kirjansitomoja	13	14	11	16	19	11	15
Kirjapainoja	13 ¹⁾	14	14	14	14	14	14
Kirjo-ompelijoita	8	5	2	2	—	—	—
Kivenhakkaajia	6	8	6	7	6	8	9
Kivenhakkuuliikkeitä (Granit, Täljstens aktiebolag, Kooperatiivinen kiviteollisuus oy.)	3	4	3	3	3	1	1
Kivennäisvesi- ja virvoitusjuomatehtaita	10	11	11	9	5	3	6
Kivipainajia	5	5	5	4	2	4	1
Kivipainoja	5 ²⁾	5	4	4	4	2	2
Koneenkäyttäjiiä	4	5	5	4	2	4	2
Koneentekijöitä ja koneliikkeitä	6	6	6	5	5	5	3
Konepajoja	11 ³⁾	12	12	11	10	9	9
Koristemaalareja	7	7	6	6	4	3	2
Korkkitehtaita (Vicander et Larsson, Korkfabriken i Finland)	2	2	2	1	1	1	1
Kotelontekijöitä	1	—	—	—	—	—	—
Kravattitehdas (Helsingfors Kravattfabrik)	1	1	1	1	—	—	—
Kukantekijöitä	1	1	1	1	1	1	1
Kuljetus- ja merivakuutusyhtiöitä	16 ⁴⁾	13	13	13	13	9	9
Kultaaajia	5	6	5	7	5	3	3
Kultaseppiä	10	10	9	9	9	10	8

¹⁾ Senaatin kirjapaino, Tidnings- och tryckeriaktiebolaget i Helsingfors, Frenckellska Tryckeri-aktiebolaget, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon osakeyhtiö, Osakeyhtiö Weilin & Gös, Simelii arfvings boktryckeri aktiebolag, Helsingfors Centraltryckeri aktiebolag, Hufvudstadsbladets Nya Tryckeri, Helsingin Suomalainen sanomalehti oy., aktiebolaget F. Tilgmann, Osakeyhtiö Lilius & Hertzberg, Handstryckeri aktiebolaget, Työväen kirjapaino.

²⁾ Arvidson, Liwendal, Lilius & Hertzberg, aktiebolaget F. Tilgmann, Öfund & Pettersson.

³⁾ John Stenbergs aktiebolag, J. D. Stenberg et Söner, Maskin- och Brobyggnads aktiebolaget, Helsingfors Skeppsvarf, aktiebolaget Sandvikens Skeppsdocka, Grahns fabriksaktiebolag, Kaupungin vesijohtontyöpaja, Hubers vattenledningsvärkstad, Berggren & Kahlsson mekanisk värkstad, Krausen vesijohtoliike, Nissisen konepaja.

⁴⁾ Russische L'loyd, Venäläinen osakeyhtiö vuodelta 1835, Merivak.osakeyhtiö Triton, Deutsche Transportversich. Gesells., Manheimer s.m, Allgemeine Versich. Gesells. in Dresden, Bayerischer L'loyd, Ägir, Vega, Preussische, Eidgenössische, Suomen Merivakuutus oy, Norddeutsche Versicherungs, Continental, Nadeschda, Badische.

Jatkoa.

	V u o n n a						
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Kulutusyhdistyksiä (Helsingfors Allmänna Konsumtionsförening, Otava, Labor)	3	3	3	3	3	3	—
Kuorma-ajureja ja hevospöhiä	315	327	325	337	313	191	189
Kureliivintekijöitä	2	2	1	1	—	—	—
Kustannusosakeyhtiöitä	7 ¹⁾	7	7	7	6	6	6
Kutomaita (Helsingfors Mekaniska Väfveri)	1	2	1	1	1	—	—
Köydenpunojia	2	2	1	1	1	1	2
Laastitehdas	1	1	1	1	1	1	1
Laivameklareja	2	2	2	1	1	1	1
Laivanlastaajia	2	3	3	3	2	2	1
Laivatelakka (Akt.bol. Sandvikens Skeppsdoeka)	1	1	1	1	1	1	1
Laivaveistämö (Helsingfors skeppsvarf)	1	1	1	1	1	1	1
Lakintekijöitä	2	2	2	1	1	1	4
Lakka- ja polityyritehdas (H:fors tekniska lack- och polityrfabrik)	1	1	1	1	1	—	1
Lasimestareita	8	7	5	4	5	4	6
Lasivakuutusyhtiö (Finska Glasförsäkringsaktiebolaget, Kölnische)	2	2	2	2	2	3	1
Leima- ja kautsutehtaita (Helsingfors Kautschukstämpelfabrik, Walldén)	2	1	1	1	—	—	—
Leipuriaita ja leipomoja	69	67	61	63	63	53	53
Liikemiehiä, kauppiaita ja liikeyhtiöitä (muunalla merkittömiä)	430	436	427	435	440	429	440
Luujautehdas (Munkholmens aktiebolag)	—	—	—	1	1	1	1
Läkkiseppiä	13	14	11	16	19	11	15
Maalareja	36	39	41	45	39	33	42
Majakkestareja	1	1	1	1	1	1	1
Makkarantekijöitä	9	9	9	9	8	9	9
Mekaanikkoja	8	8	9	6	4	4	8
Metallitehtailijöitä	3	4	3	2	2	2	4
Munanvientiliike (Finska Äggexportaffären)	1	1	1	—	—	—	—
Muotikauppoja, muotiliikkeitä ja ompelijattaria	48	48	42	37	31	23	27
Muurareja ja uunintekijöitä	16	20	22	29	21	23	27
Myllärejä	1	1	1	1	1	1	1
Nahka- ja konkätehtaita (Suomen Kenkä- ja Nahkatehtaan oy., Munkholmens ab.)	2	2	2	1	1	—	—
Nahka- ja remmittehdasliikkeitä (Rauman, Tourulan, Bröder Åström)	3	3	3	2	2	2	—
Nahkureja ja nahkakauppiaita	12	13	15	14	9	11	7
Nappiliike (Helsingin)	1	—	—	—	—	—	—
Nuohoojia	8	9	10	12	11	9	10
Oluenpanijöitä	2	2	2	2	1	1	2
Olutpanimoja	6 ²⁾	6	6	6	5	7	7
Olutuvanhaltijöitä	5	6	5	4	6	2	7
Ompelukoneliike (Singer Company)	1	1	1	1	1	1	1
Ompelulankaliike (Nevsky)	1	1	1	1	1	1	1
Optikkoja	5	5	5	5	5	2	3
Paitatehdasliikkeitä	4	5	4	4	4	2	2

¹⁾ Söderström & Comp., G. W. Edlund, Otava, Weilin & Gös, Holm, Kirjankustannus-liike Helsinki, Helios, aktiebolag.

²⁾ Sinebrychoffs, Sörnäs, Krückel, Nya aktiebryggeriet, Hultman, Bastman.

Jatkoa.

	V u o n n a						
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Palovakuutusyhtiöitä	21 ¹⁾	21	21	18	16	16	16
Pankkeja ja rahalaitoksia	12 ²⁾	12	12	11	11	11	11
Pankkiireja	2	3	1	2	3	3	3
Panorama (International)	1	1	1	1	1	—	—
Panttiasakeyhtiöitä (Helsingfors Pant-Aktie-Bolag, Osakeyhtiö Helsingin Panttilainakonttori)	2	2	2	2	2	1	1
Paperiasioimistoja	3 ³⁾	3	3	2	2	2	2
Partureja ja tukankäbertäjiä	20	21	15	17	16	16	16
Patenttiliikkeitä	4	4	3	1	1	—	—
Pellavateollisuusliikkeitä (T:fors linne- et järnm. ab., Polska Zyrardower fabr. nederl.)	2	2	1	1	1	1	1
Peltiseppiä	9	10	9	6	5	8	5
Pesu- ja silytyslaitoksia	4	5	4	4	2	—	—
Pianovirtittäjiä	2	3	1	1	1	1	1
Pianotehtailijoita (Hellas osakeyhtiö, Sandström)	2	2	1	1	1	1	1
Polkupyöräliikkeitä	2	4	3	4	3	3	2
Portteripanimoja (Sörnäs Aktiebryggeri)	1	2	2	—	—	—	—
Posliini-, lasi- ja kristalliliikkeitä	10	9	6	—	—	—	—
Posliinitehdas (Arabia)	1	1	1	1	1	1	1
Punoja	1	1	1	—	—	—	—
Punomoja	2	2	2	2	1	2	1
Punssitehtailijoita	3	3	2	1	—	—	—
Pussitehtailija	1	1	1	1	1	1	1
Puukauppiaita ja puutavaraliikkeitä	9	8	9	3	4	1	1
Puunpiirtäjiä	2	2	2	2	1	1	1
Puuseppiä	21	21	23	29	24	27	30
Puusepäntehtaita	4	5	5	4	4	3	2
Puutarhureja ja kukkaisliikkeitä	22	27	24	25	18	19	19
Puuvillatavaraliikkeitä	4	2	2	2	2	2	2
Pääoma- ja Elinkorkolaitoksia (Helsingin, Turun, Venäläisen Seuran)	3	3	3	3	2	2	2
Pörssi- ja huutokaupanvälittäjiä	7	5	4	1	1	1	1
Raitiotieliike (Spårvägs- & Omnibus aktiebolaget)	1	1	1	1	1	1	1
Rekennusmestareja ja urakoitsijoita	22	31	25	27	29	34	34
Rauta- ja teräsasioimistoja	9 ⁴⁾	8	8	6	5	3	3
Rautasänkytehtaita (Aktiebolaget Finska Järnsängs- fabriken, Helsingin Uusi)	2	2	1	1	1	—	—
Ravintoloitsijoita, ruuan- ja kahvilanpitäjiä	110	102	85	77	78	73	62
Rohdoskauppiaita ja rohdosvarastoja	9	7	7	5	3	3	3

1) Venäläinen v:ltä 1827 ja 1867, S:t P:burg Versich. Gesells., Rossia, Fennia, Pohjola, Svea, Skandia, Skåne, Salamander, Preussische Nat. Versich. Gesells., Phoenix, The Northern, The Palatine, Norrland, Schlesische, Fenix, Sägägarne i Finland Brandstodsbolag, Kaupunkien yleinen paloapuyhtiö, Suomen Paloapuyhtiö, Suomen kaupunkien paloapuyhtiö irtainta omaisuutta varten.

2) Suomen Pankki, Suomen Yhdyspankki, Pohjoismaiden osakepankki, Vaasan osakepankki, Uudenmaan osakepankki, Privatbanken, aktiebolag, Kansallis Osake-Pankki, Suomen Maanviljelys ja Teollisuuspankki osakeyhtiö, Suomen Hypoteekkiyhdistys, Suomen kaupunkien hypoteekikassa, Helsingin säästöpankki ja Suomalainen Säästöpankki Helsingissä.

3) Finska Pappersföreningen, Tervakosken ja Nokian tehdas.

4) Finska Spikkontoret, A. B. Hartmans maskinaffär, A. B. Mercantile, Husqvarna, Avesta, Björk-boda, Th. Bolinder & C:o, Haapakoski, Oravi bruk.

Jatkoa.

	V u o n n a						
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Rottinki- ja pajutehtailijoita	2	2	1	1	1	1	1
Rullakartiintehtaita (H:fors Rullgardinsfabrik, Uusi Rullakartiintehtas)	2	2	1	1	1	1	1
Ruokaliikkeitä	11	10	8	8	8	7	7
Ruokatavara-, tori-, narikka- ja kulkukauppiaita	392	399	376	363	356	431	289
Ruumisarkkutehtaita ja -kauppoja	4	4	4	1	1	3	3
Rääätälejä ja rääätäliliikkeitä	67	69	68	73	70	63	73
Saippuatehtas (Helsingfors Tvålfabrik)	1	1	1	1	1	1	1
Sanomalehtiosakeyhtiötä	4 ¹⁾	4	4	6	6	5	5
Sateenvarjontekijöitä	3	4	3	2	1	1	2
Sateenvarjotehtaita (Finska Paraplyfabriken, Helsingfors Paraplyfabrik)	2	2	2	—	—	—	—
Satulaseppiä	7	6	5	7	10	7	11
Saunanomistajia ja -vuokraajia	21	26	17	22	28	29	29
Sementtikauppiaita	7	7	5	5	4	4	4
Sementtivalimoita	3	4	4	4	3	3	3
Seppiä	12	14	11	15	12	10	8
Siirappitehtas (Sörnäs Sirapsfabrik)	1	1	1	1	—	—	—
Sikuritehtas (Sörnäs Cikoriefabrik)	1	1	1	1	1	1	1
Silkkitutom (Aktiebolaget Helsingfors Sidenväfveri)	1	1	1	1	—	—	—
Sokurileipomoja	8	8	8	9	8	10	4
Sokuritehtaita (Fazer, Sörnäs, Tölö)	3	3	3	2	1	1	1
Sorvareja	4	4	4	4	3	3	6
Sorvarinliikkeitä	1	1	1	1	—	—	—
Suklaatehtaita (Fazer, Westerlund)	2	2	2	2	2	2	2
Suutareja	81	82	84	99	101	100	105
Sähkösanomatoimisto (Finska Notisbyrån)	1	1	1	1	1	1	1
Sähköteknillisiä toimistoja	6	6	5	5	3	5	3
Sähkövalaistuskeskusasemia (H:fors elektriska ab. ja Blomqvist)	2	2	1	1	1	1	1
Tapaturmavakuutusosakeyhtiötä	14 ²⁾	14	14	13	12	9	7
Tapetteitehtaita (Sandudd Tapetfabriks ab.) ja kauppoja	4	4	4	2	2	2	1
Tavarantoimitusliikkeitä (Finska, Express)	2	2	2	1	1	—	—
Teknillisiä toimistoja	5	5	4	4	4	4	3
Teknokemiallisia tehtaita (Tölö Tekniska fabrik, Tekniska fabriken Röda korset, Helsingfors tekniska fabrik, Laborator)	4	4	4	4	4	2	3
Telefooniosakeyhtiötä (H:fors telefonförening, Södra Finlands Interurbara telefonförening)	2	2	2	2	2	2	2
Teollisuuskauppa (Suomen)	1	2	2	2	2	1	1
Teurastajia	30	28	31	35	34	33	35
Teurastuslaitos (H:fors Slaktinrättnings Aktiebolag)	1	1	1	1	1	1	1
Tupakkitehtaita ja -liikkeitä	12	12	10	6	7	7	7
Turkkureja (Bundtmakare)	1	1	1	2	1	—	—
” (Körsnärer)	4	4	4	4	3	3	4
Tynnyrintekijöitä	1	1	1	2	1	2	2

¹⁾ Helsingin suomalainen sanomalehti oy., Hufvudstadsbladet aktiebolag, Uuden Suomettaren oy., Työväen Sanomalehti oy.

²⁾ Pomoschtsch, Rossia, Patria, Kullervo, Securitas, Skandinavien, Schweizerische Unfallsver. Gesells., Internationale, Wilhelma, Lasitehtaiden, Rautatehtaiden, Konepajain, Paperiteollisuuden, Sahanomistajain.

Jatkoa.

	V u o n n a						
	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897
Tärkkelystehdas (Finska Stärkelsefabriks Aktiebolaget)	1	1	1	1	—	—	—
Uunintekijäliike	1	1	1	1	1	1	1
Vaatetusliikkeitä	7	6	6	4	4	4	3
Vahoitajia	2	2	2	1	—	—	—
Vakuutusyhtiö murtoa vastaan (Nederländische, Providentia)	2	2	1	1	1	1	—
Valokuvaajia	15	14	12	10	8	8	9
Valokuvansuikkeitä	2	3	3	3	3	2	—
Vaskenvalajia	3	3	3	3	3	3	3
Vaskiseppiä	6	6	6	5	3	3	4
Vasuntekijöitä	2	3	2	1	1	1	2
Veneveistämö (A.b. Blekholmens varf, Helsingfors båtvarf, Fagerlund)	2	2	2	2	2	2	2
Verhoilijoita	9	11	11	13	14	12	12
Viljaliike (Finska Frö- och Spanmålsaffären)	1	—	—	—	—	—	—
Villatehdas (De förenade yllofabriken. aktiebolag)	1	1	1	1	1	1	—
Vuokraajia	367	378	353	331	307	291	211
Väkiuinanjalostustehtaita	6 ¹⁾	4	4	4	4	4	1
Väkijuomakauppiaita	19	17	15	—	—	—	—
Väri- ja vernissatehtaita (Finska Färg- & Fernissfabriks ab., H:fors Färg- & Fernissfabrik, Sandudd)	3	3	2	2	2	2	2
Värjäreitä	3	3	2	2	1	1	—
Värjäysliike	1	1	1	1	1	1	—

1) Sandvikens Spritfabriks Aktiebolag, Fredr. Edv. Ekberg, Nääs Spritfabriks Aktiebolag, Maexmontans Spritaktiebolag, Lahtis, Finska köpmännens bränneri ab.

Lähde: Kaupungin taksoitusluettelot.

**Taulu N:o 189. Tehtaita ja käsityöliikkeitä Helsingissä 1902
sekä vuosina 1893—1901.**

Teollisuus- tahi käsityö ryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smc</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)						Summa	
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Miesp.	Naisp.
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
I. Metalliteollisuus.										
a) Teollisuus.										
Läkki- ja peltisepäniikkeitä	8	752,000	—	—	36	—	198	2	234	2
Tehtaita sähkökoneiden valmistusta varten	3	421,000	—	—	3	—	41	1	44	1
Konetehtaita	10	66,800	3	—	6	—	28	—	37	—
Vaskisepäniikkeitä	2	155,000	—	—	5	—	36	2	41	2
Konepajoja	14	8,933,000	4	—	118	—	2,452	4	2,574	4
Takomo- ja ajokalutehtaita	21	713,500	1	—	11	—	265	8	277	8
Summa	58	11,041,300	8	—	179	—	3,020	17	3,207	17
b) Käsityö.										
Läkki- ja peltisepäniike	8	68,000	—	—	—	—	33	—	33	—
Kultaajia	2	23,000	—	—	5	1	9	—	14	1
Savenvalajia	4	18,000	—	—	—	—	10	—	10	—
Kaivertajia	1	9,100	2	—	—	—	3	—	5	—
Kulta- ja hopeatöitä	7	244,500	—	—	4	—	55	16	59	16
Hiomoita	1	900	—	—	—	—	1	—	1	—
Kirjasinvalimoja	2	13,700	—	—	1	—	3	—	4	—
Kellosepäniikkeitä	25	74,700	4	—	12	—	50	3	66	3
Summa	50	451,900	6	—	22	1	164	19	192	20
Metalliteollisuuden summa	108	11,493,200	14	—	201	1	3,184	36	3,399	37
II. Kiviteollisuus ja savenvalaja- teollisuus.										
a) Teollisuus.										
Sementtivalimoita	3	78,200	—	—	—	—	31	1	31	1
Kipsivalimoita	2	89,000	—	—	1	—	5	—	6	—
Kaakelitehtaita	2	330,400	—	—	2	—	78	17	80	17
Kalkkitehdas	1	155,600	—	—	—	—	28	2	28	2
Laastitehdas	1	44,000	—	—	—	—	6	2	6	2
Kivenhakuuliikkeitä	6	401,200	—	—	3	—	241	—	244	—
Summa	15	1,098,400	—	—	6	—	389	22	395	22
b) Käsityö.										
Kivenhakuuliikkeitä	6	15,700	—	—	—	—	14	—	14	—
Kivi- ja savenvalajateollisuuden summa	21	1,114,100	—	—	6	—	403	22	409	22

Jatkoa.

Teollisuus- tai käsityöryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smk.</i>	Työväestö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
III. Kemiallinen teollisuus.										
a) Teollisuus.										
Asfalttitehtaita	3	522,400	—	—	—	—	67	—	67	—
Sähkövalaistuslaitoksia	3	1,092,000	—	—	—	—	201	4	201	4
Väri- ja vernissa tehtaita	2	200,000	—	—	2	—	15	7	17	7
Värjäystehtas	2	50,600	—	—	—	—	9	10	9	10
Kaasutehtas	1	455,100	—	—	—	—	80	—	80	—
Lakka- ja polityritehtas	3	572,000	1	2	4	1	2	1	7	4
Pyroteknillinen laboratorio	1	15,000	—	—	—	—	3	—	3	—
Teknokemiallisia tehtaita	2	14,000	—	—	1	—	3	1	4	1
Saippuutehtas	2	341,400	—	—	—	—	10	—	10	—
Kemiallisen teollisuuden summa	19	3,262,500	1	2	7	1	390	23	398	26
IV. Nahkateollisuus.										
a) Teollisuus.										
Harjansitomo	1	30,000	—	—	—	—	5	4	5	4
Harja- ja sivellintehtas	1	135,000	—	—	1	—	16	15	17	15
Nahkureita	2	51,700	—	—	—	—	15	1	15	1
Nahka- ja jalkinehtas	1	1,150,000	1	—	5	5	85	25	91	30
Satulasepäntehtaita	2	169,700	1	—	3	—	32	3	36	3
Summa	7	1,536,400	2	—	9	5	153	48	164	53
b) Käsityö.										
Satulasepäntehtaita	5	37,000	1	—	1	—	16	—	18	—
Nahkateollisuuden summa	12	1,573,400	3	—	10	5	169	48	182	53
V. Kutomateollisuus.										
a) Teollisuus.										
Rullakartiinitehtas	2	140,000	1	—	1	2	14	3	16	5
Silkkikutomo	1	100,000	1	—	1	2	3	19	5	21
Punomoita	2	55,200	—	—	1	8	7	18	8	26
Trikootavaratehtas	1	60,000	—	7	—	5	1	53	1	65
Villatehtaita	3	2,325,500	—	—	20	103	66	173	86	276
Villatikkaustehtaita	2	6,500	—	—	—	—	—	7	—	7
Kutomoteollisuuden summa	11	2,687,200	2	7	23	120	91	273	116	400

Jatkoa.

Teollisuus- tai käsityöryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Sm.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
VI. Paperiteollisuus.										
a) Teollisuus.										
Asfalttihuopatehdas	1	97,300	—	—	—	—	10	—	10	—
Kirjansitomoja	3	85,900	—	—	8	5	31	34	39	39
Kotelotehdas	1	12,000	—	—	—	1	3	—	3	1
Paperossi-hyllsitehdas	1	8,100	—	—	—	2	2	1	2	3
Pussi- ja kirjekuoritehdas	2	71,800	—	—	3	1	14	27	17	28
Tapettehdas	1	970,000	—	—	—	—	49	24	49	24
Summa	9	1,245,100	—	—	11	9	109	86	120	95
b) Käsityö.										
Kirjansitomoja	8	27,400	—	—	6	2	15	11	21	13
Paperiteollisuuden summa	17	1,272,500	—	—	17	11	124	97	141	108
VII. Puunjalostusteollisuus.										
a) Teollisuus.										
Veneveistämöitä	2	21,900	—	—	—	—	14	1	14	1
Gummittehdas	1	610,000	—	—	4	—	56	35	60	35
Kautsutehtaita	2	21,700	—	—	1	—	4	2	5	2
Vasutehdas	1	16,100	1	—	—	3	2	3	3	6
Korkkitechdas	1	2,000	—	—	2	2	1	3	3	5
Ruumisarkkutehtaita	3	62,700	—	—	—	—	19	11	19	11
Puusepäntehdaita	5	1,248,400	1	—	18	—	356	11	375	11
Vaunutehdas	1	8,200	—	—	—	—	4	—	4	—
Höyrysaba	2	344,300	—	—	—	—	35	8	35	8
Summa	18	2,335,300	2	—	25	5	491	74	518	79
b) Käsityö.										
Gummityöliike	1	1,800	—	—	—	—	1	—	1	—
Puusepäntiikkeitä	19	159,200	—	—	3	—	100	—	103	—
Sorvariliike	3	6,900	—	—	1	—	4	—	8	—
Tynnyrintekijänliikkeitä	2	17,600	1	—	2	—	7	—	7	—
Summa	25	185,500	1	—	6	—	112	—	119	—
Puunjalostusteollisuuden summa	43	2,520,800	3	—	31	5	603	74	637	79

Jatkoa.

Teollisuus- ja käsityöryhmä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smk.</i>	Työväestö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
VIII. Rakennusteollisuus.										
b) Käsityö.										
Rakennusurakoitsijoita	23	2,352,700	—	—	12	8	613	86	625	94
Kaduntekijänliike	1	30,000	—	—	8	—	57	1	65	1
Lasimestarinliikkeitä	9	55,900	1	—	2	—	15	3	18	3
Maalarinliikkeitä	31	804,700	—	—	33	—	330	5	363	5
Nuohoojanliikkeitä	8	61,700	—	—	1	—	26	—	27	—
Verhoiljanliikkeitä	9	176,200	2	—	10	1	55	1	67	2
Rakennusteollisuuden summa	81	3,481,200	3	—	66	9	1,096	96	1,165	105
IX. Ravinto- ja nautintoaine- teollisuus.										
a) Teollisuus.										
Leipomoita (höyry)	3	710,800	1	—	14	4	59	24	74	28
Suklaatehdas	1	1,000,000	—	—	16	80	69	43	85	123
Sikuritehdas	1	30,000	—	—	—	—	9	7	9	7
Kahvinpaahtamislaitos	2	105,600	—	—	1	—	1	5	2	5
Karamellitehtaita	4	629,000	—	—	2	1	46	70	48	71
Makkaratehtaita	4	283,300	—	—	2	—	25	9	27	9
Kivennäisvesitehtaita	12	273,600	—	—	1	—	57	21	58	21
Sokuritehtaita	3	8,424,000	2	—	11	1	257	24	270	25
Väkiiviinatehtaita	4	1,905,900	—	—	—	—	23	—	23	—
Tupakkitehtaita	7	2,223,800	—	—	3	41	49	640	53	681
Viini- ja punsinitehtaita	6	691,200	1	—	4	—	28	12	32	12
Höyrymylly	1	153,000	—	—	—	—	3	—	3	—
Etikkatehdas	1	18,000	—	—	—	—	2	—	2	—
Olutpanimoja	3	1,765,900	—	—	—	—	205	101	205	101
Summa	52	18,214,100	4	—	54	127	833	956	891	1,083
b) Käsityö.										
Leipomoita	47	1,107,800	2	—	6	2	131	74	139	76
Sokurileipomoita	4	412,700	—	—	12	—	58	22	70	22
Makkarantekijänliikkeitä	4	209,600	—	—	—	1	20	7	20	8
Teurastuslaitoksia	20	344,900	—	—	1	—	28	1	29	1
Summa	75	2,075,000	2	—	19	3	237	104	258	107
Ravinto- ja nautintoteollisuuden summa	127	20,289,100	6	—	73	130	1,070	1,060	1,149	1,190

Jatkoa.

Teollisuus- tai käsityöryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smk.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
X. Vaatetusteollisuus.										
a) Teollisuus.										
Turkkurinliike	2	166,000	—	—	1	—	16	42	17	42
Hattutehtaita	5	752,500	—	3	4	8	47	114	51	125
Kravattitehdas	1	3,500	—	—	—	—	—	4	—	4
Lakkitehtaita	4	76,400	—	—	—	—	10	25	10	25
Sateenvarjotehtaita	2	33,200	—	—	—	2	4	6	4	8
Suutarinliikkeitä	10	270,800	—	2	18	—	95	10	113	12
Räätälinliikkeitä, herrain- naisten	6	654,600	—	—	1	—	141	6	142	6
” Pesulaitoksia	13 2	892,800 4,800	— —	6 —	— —	5 1	3 —	167 7	3 —	178 8
Summa	45	2,354,600	—	11	24	16	316	381	340	408
b) Käsityö.										
Turkkuriliikkeitä	1	6,000	—	—	—	—	1	3	1	3
Parturinliikkeitä	22	113,400	—	1	5	—	56	8	61	9
Suutarinliikkeitä	78	230,000	—	—	4	1	178	5	182	6
Räätälinliikkeitä, herrain- naisten	59	566,200	—	—	8	—	236	9	244	9
Verhoilija	28	73,300	—	—	—	3	1	103	1	106
Peso- ja silityslaitoksia	1 4	200 6,600	— —	— —	— —	1 —	— 2	1 4	— 2	2 4
Summa	193	995,700	—	1	17	5	474	133	491	139
Vaatetusteollisuuden summa	238	3,350,300	—	12	41	21	790	514	831	547
XI. Graafillinen teollisuus.										
a) Teollisuus.										
Kirjapainoja	12	2,666,500	11	5	81	119	510	363	602	485
Kivipainoja	4	651,000	2	—	18	14	98	52	118	66
Summa	16	3,317,500	13	5	99	133	608	413	720	551

Jatkoa.

Teollisuus- tai käsityöryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon bruttoarvo <i>Smc.</i>	Työväestö (siihen luettuina mestarit ja kontoriväestö)							
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Summa	
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
b) Käsityö.										
Aksidenssipainoja	3	11,900	1	—	1	3	1	—	3	3
Valokuvaamoja	13	214,000	2	1	2	5	13	56	17	62
Puunpiirtäjiä	2	3,000	—	—	—	—	2	—	2	—
Summa	18	228,900	3	1	3	8	16	56	22	65
Graafillisen teollisuuden summa	34	3,546,400	16	6	102	141	624	469	742	616
Teollisuuden summa	250	47,092,400	32	25	437	416	6,400	2,293	6,869	2,734
Käsityön summa	461	7,498,300	16	2	140	28	2,144	419	2,300	449
Summa vuonna 1902	710	54,590,700	48	27	577	444	8,544	2,712	9,169	3,183
” 1901	652	53,859,500	49	12	565	338	8,372	2,471	8,986	2,821
” 1900	690	50,320,600	56	22	559	386	7,836	2,471	8,451	2,879
” 1899	665	48,613,000	59	20	666	288	8,457	2,167	9,182	2,475
” 1898	659	46,182,000	57	19	614	246	8,117	2,183	8,788	2,448
” 1897	651	39,069,000	43	10	529	200	9,035	2,002	7,607	2,212
” 1896	652	33,762,000	42	8	580	140	7,120	1,862	7,742	2,010
” 1895	666	29,819,000	24	4	516	136	4,399	1,657	6,939	1,797
” 1894	664	25,541,000	38	7	353	98	5,318	1,448	5,709	1,553
” 1893	637	25,380,000	30	6	372	91	5,421	1,291	5,823	1,388

Muist.: On huomattava että tietojen jakaminen teollisuus- ja käsityöryhmiin on erittäin vaikeata, niiden välillä kun ei löydy varmoja rajoja. Tämän vuoksi on ollut pakko verotuksen ja muutamien eroavaisuuksien mukaan teollisuusryhmistä eroittaa käsityöryhmät. Tällä huomautuksella otetaan tähän vuosikertaan tiedot sen arvoisina, kuin niillä saattaa olla.

Lähde: Tiedot saatu Teollisuushallituksesta.

Taulu N:o 190. Tulokset joissakin tehtaissa ja käsitöissä toimitetuista tarkastuksista Helsingissä vuosina 1902—1903.

Käsitöiden laatu	Tarkastettuja työpaikkoja	Työntekijöitä iältään ja sukupoleltaan						Työntekij., jotka asuvat		Päivän työajan alku ja loppu	Säännöllisiä lepoaikoja päivässä	Työpaikkoja, joissa on havaittu olevan							
		Summa työntekij.	18 vuotta vanhemp.	15—18 vuotaita	15 vuotta nuoremp.	Miesp.	Naisp.	itsenäisesti eri huon. työntekijän luona työhuoneessa	Summa muistutuksia työntekijän asuntoja huoneita ja julkiraportteja ilmanvaihtoa puhtaus			epättydyttäviä		Summa muistutuksia työntekijän asuntoja huoneita ja julkiraportteja ilmanvaihtoa puhtaus					
												Miesp.	Naisp.		puhtaus				
Räätilinliikkeitä	3	—	—	—	12	—	12	—	2	—	10	a. p.—i. p. kl. 7 à 8—7 à 8	1 à 1 1/2 t.	2	—	3	—	5	
Leninginompelua	3	—	—	—	10	—	10	1	—	9	„ 7 à 8—7,30 à 8	1 1/2 „	—	—	3	—	3		
Kutomoja	1	—	—	—	5	—	5	—	—	5	„ 7—7	1 1/2 „	1	1	1	—	3		
Suutarinliikkeitä	12	1	—	—	40	2	40	4	—	38	„ 7 à 8—7 à 8	1 à 2 „	10	4	12	—	26		
Silityslaitoksia	5	—	—	—	10	—	10	1	—	9	„ 7 à 8—7 à 9	1 „	4	—	5	—	9		
Kirjansitomoja	2	—	—	1	4	—	5	—	—	5	„ 7—7	1 à 2 „	1	—	2	—	3		
Kellosepänliikkeitä	2	—	—	—	8	—	8	—	—	8	„ 8—8	1/2-1 1/2 „	—	—	1	—	1		
Puusepän- ja verhoilijan työh.	1	—	—	—	2	—	2	—	—	2	„ 7—5,30	obestämd	—	—	1	—	1		
Puusepänliikkeitä	1	—	—	—	3	—	3	—	—	3	„ 1/2 7—7	obestämd	1	—	1	—	2		
Ruumisarkkutehtaita	1	—	—	—	2	3	2	3	—	5	„ 8—8	1 1/2 t.	1	—	1	—	2		
Läksi- ja peltisepänliikkeitä . .	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	„ 7—6	1 „	1	1	1	—	3		
Savenvalajia	1	—	—	—	1	—	2	—	3	2	„ 1/2 7—7	1 1/2 „	1	1	1	1	4		
Pajoja	1	—	—	—	6	—	6	—	—	6	„ 7—6	1 „	1	1	1	—	3		
Vaskisepänliikkeitä ja messin- kivalimoja	1	—	—	—	1	—	1	—	2	—	2	„ 7—7	1 1/2 „	1	—	1	—	2	
Konepajoja ja metallivalimoja .	1	—	—	—	3	—	3	—	—	3	„ 7—6	1 „	—	—	1	—	1		
Summa vuonna 1903	36	1	—	—	3—84	30	87	30	10	—	107	—	—	—	24	8	35	1 68	
„ „ 1902	28	1	2	18	—	42	24	450	26	510	7	—	—	—	8	9	28	—	45

Muist.: Vuonna 1902 tarkastettiin 20 muotiliikettä, 2 kutomoa, 2 turkkurinliikettä, 1 silitysliike ja 2 tupakkaliikettä.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 191. Kauppiaita ja kauppayhtiöitä Helsingissä vuonna 1903.

Kaupunginosa	Kauppiaita ja kauppayhtiöitä	N i i s t ä			Kauppiaita ja kauppayhtiöitä, jaettuina kunkin verotetun tulon mukaan			
		Osakeyhtiöitä	Osuskuntia	Muita	alle 5,000 markan	5,000 — 25,000 markkaa	25,000 — 100,000 markkaa	100,000 markkaa ja sen yli
Ensimmäin. kaup.-osa	98	4	1	93	62	29	6	1
Toinen ”	164	32	—	132	66	74	22	2
Kolmas ”	116	7	1	108	70	42	3	1
Neljäs ”	164	2	—	162	122	38	3	1
Viides ”	76	1	—	75	61	14	1	—
Kuudes ”	73	—	—	73	68	5	—	—
Seitsemäs ”	77	2	—	75	62	14	1	—
Kahdeksas ”	9	1	—	8	5	3	—	1
Yhdeksäs ”	7	1	—	6	3	2	2	—
Kymmenes ”	37	—	—	37	32	5	—	—
Yhdestoista ”	69	—	1	68	65	4	—	—
Kahdestoista ”	15	1	—	14	14	1	—	—
Huviloita ja saaria	51	—	—	51	38	12	—	1
Summa	956	51	3	902	668	243	38	7

Lähde: Taksoitusluettelot.

Taulu N:o 192. Helsingin kaupungin tuonti ja vienti sekä tullinkanto sen tullikamarissa koko maahan verraten vuosina 1884—1903.

Vuosi	Tuonti			Vienti			Tullinkanto		
	Koko maa	Helsinki	%	Koko maa	Helsinki	%	Koko maa	Helsinki	%
	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	
1884	137,701,413	28,707,226	20,8	112,746,805	6,249,628	5,5	16,777,476 ¹⁾	3,732,936	22,3
1885	108,775,775	24,687,409	22,7	89,852,956	5,021,431	5,6	15,495,931 ²⁾	3,636,366	23,5
1886	98,390,355	25,370,857	25,8	77,368,230	4,546,286	5,9	14,996,936 ³⁾	3,756,260	25,4
1887	105,865,873	24,605,247	23,2	77,066,434	4,957,511	6,4	16,403,869 ⁴⁾	4,795,087	29,2
1888	112,218,884	27,264,795	24,3	90,484,386	6,572,688	7,3	18,818,953 ⁵⁾	4,821,816	25,6
1889	133,479,685	32,620,965	24,4	102,737,123	7,596,728	7,4	20,016,521 ⁶⁾	5,814,109	29,0
1890	140,602,428	32,489,016	23,1	92,420,941	5,944,614	6,3	23,301,253 ⁷⁾	6,501,951	27,9
1891	146,526,720	34,993,808	23,9	104,198,133	6,227,238	6,0	22,466,653	6,201,292	27,6
1892	145,650,569	34,800,948	23,9	93,683,125	6,216,790	6,6	20,109,086	5,871,612	29,2
1893	126,244,437	29,890,084	23,7	114,777,476	8,038,700	7,0	19,687,124	5,438,774	27,6
1894	138,702,635	28,919,885	20,8	135,965,234	8,341,050	6,1	23,023,413	6,017,424	26,1
1895	150,345,661	34,741,396	23,1	142,934,771	8,979,969	6,2	25,146,920	6,906,378	27,5
1896	172,641,557	42,494,973	24,6	158,942,428	8,799,550	5,5	29,085,797	8,635,966	29,7
1897	202,503,000	46,471,085	22,9	168,691,098	8,000,454	4,7	32,915,208	9,449,142	28,7
1898	237,043,517	60,039,930	25,3	180,015,666	7,816,394	4,3	36,569,128	11,527,383	31,5
1899	251,031,182	62,350,148	24,8	184,931,977	6,059,207	4,9	36,693,242	12,317,818	33,6
1900	270,755,765	66,222,366	28,2	197,730,749	11,069,313	5,6	41,983,290	13,364,481	31,8
1901	215,574,115	54,338,796	25,2	186,874,446	13,025,681	7,0	32,037,893	10,592,893	33,6
1902	234,149,023	54,780,862	23,4	202,678,024	11,405,028	5,6	33,329,514	10,057,064	30,1
1903	267,484,270	62,482,424	23,4	213,729,509	9,741,552	4,6	33,736,183	11,440,727	30,3

¹⁾ Paitsi Rupl. 178,388:07. — ²⁾ S:n s:n 76,014:72. — ³⁾ S:n s:n 121:60. — ⁴⁾ S:n s:n 73:01. —
⁵⁾ S:n s:n 56:65. — ⁶⁾ S:n s:n 27:24. — ⁷⁾ S: s:n 25:44.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

Taulu N:o 193. Helsingin kaupungin tuonnin ja viennin arvo vuosina 1899—1903.

	1903		1902	1901	1900	1899
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
Tuotuja tavaroita:						
A niliiniä kg	51,406	719,684	527,268	292,572	637,910	—
A pteekkitavaroita ja valmiita lääkkeitä	—	239,659	200,808	225,824	243,007	165,586
A sfalttia kg	1,274,716	127,224	110,724	82,018	254,038	237,139
G ummiä, hartsia sekä valmisteita (muualla mainitsemattomia)	5,724,258	1,321,222	1,218,993	1,177,952	1,665,166	1,892,701
H ansikkaita ”	2,784	193,260	175,740	248,280	161,960	—
H edelmiä ja marjoja (paitsi omenoita)	1,131,150	1,095,719	880,030	844,813	915,029	1,079,177
H umaloita ”	19,457	97,285	152,030	132,150	215,600	180,135
H öyryvetureja ”	—	—	—	820,275	770,000	—
H öyryveturin- ja vaununpyöriä kg	1,177,373	494,497	364,580	109,350	607,995	383,882
J alkineita ”	17,225	313,192	289,162	314,115	356,833	309,196
” gummi- ”	127,296	1,080,473	637,293	650,147	—	—
K aakaota ja suklaata ”	69,373	168,296	145,405	88,035	175,867	104,188
K ahvia ”	2,227,613	2,116,232	1,961,001	1,849,436	2,555,425	1,635,923
K alaa: tuoretta, kuivattua, suolattua, savustettua (paitsi silliä) ”	418,343	184,148	162,161	148,493	167,765	272,496
K asviksia ja maahedelmiä (paitsi perunoita) ”	1,904,562	684,386	1,081,159	620,775	265,891	235,919
K ehruuaineita (muualla mainitsemattomia) ”	1,320,221	880,729	531,584	376,540	—	—
K ellosepäntöitä ”	—	165,481	110,622	263,457	215,562	362,255
K emiallisia aineita (muualla mainitsemattomia) kg	3,137,643	677,152	556,096	586,944	725,959	688,809
K irjallisuus- ja taidetuotteita sekä kirjoitusaineita	—	422,460	359,437	415,642	282,779	1,205,909
K irjapainokirjaisimia kg	18,830	131,434	136,923	75,810	161,882	208,418
K irjoja ”	—	769,376	985,073	538,182	530,117	—
K ivihilliä kg	84,962,164	1,629,391	1,180,738	1,606,389	3,240,200	1,836,529
K ivihilitervaa hl	21,382	245,856	193,444	210,268	143,796	210,520
K oneita (instrumenter) ”	—	635,501	584,302	592,409	635,394	604,341
K oneita (maskiner) kaikenlaatuisia ja koneosia kg	2,192,047	2,706,788	2,839,749	3,602,533	3,889,876	5,134,713
K osmeettisia aineita (muualla mainitsemattomia) ”	21,903	213,958	179,842	177,633	173,314	161,766
L aivoja kapp.	10	3,567,035	1,373,867	4,316	488,910	2,234,308
L ankaa ja köydenpunomatöitä (paitsi villalankaa) kg	275,288	567,458	524,526	465,464	577,154	1,008,787
L annoitusaineita ”	5,386,659	290,604	270,829	209,352	195,462	183,220
L asi- ja kristalliteoksia ”	—	240,456	209,392	219,741	261,481	325,217
L ihaa ja silavaa sekä karjantuotteita (muualla mainitsemattomia) kg	550,105	892,477	581,222	967,619	1,158,152	1,513,283
M allasjuomia ”	—	63,745	23,802	63,932	91,461	80,892
M etalleja sekä metalliteoksia (paitsi rautaa ja terästä) kg	782,766	1,425,282	1,212,606	1,038,548	1,108,407	1,399,403
M ineraaleja, valmistettuja ja valmiste- mattom. (muualla mainitsemattomia) ”	8,805,547	555,516	495,397	527,259	748,492	1,084,829
M uita tavaroita kuin erikseen mainittuja	—	988,442	765,491	753,542	731,757	598,332
M unia kapp.	19,207,085	961,949	808,166	874,696	881,815	759,844
O menoita kg	717,987	519,748	502,340	357,564	598,435	—
P aperia, pahlvia, puuvanukotta sekä paperivalmisteita ”	617,230	633,561	478,450	504,784	606,242	785,146
P erunoita ”	1,128,180	56,437	91,492	225,931	245,240	420,114

Jatkoa.

	1903		1902	1901	1900	1899
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
Petroleumia kg	9,454,349	1,087,250	1,124,197	1,232,951	1,586,200	1,261,960
Polkupyöriä kapp.	469	94,969	141,676	228,483	373,746	—
Posliineja ja fajanseja kg	115,390	176,127	187,652	148,097	175,737	—
Puuteoksia ja puuaineita	555,331	360,493	347,103	437,635	573,399	763,144
Puuviillaa, puuviillatahkua ja vanua kg	264,255	310,462	429,541	1,115,642	2,713,061	1,119,759
R autaa, karkeampia valu- ja tako- rauta- ja peltiteoksia ”	544,829	188,746	297,633	427,900	351,784	524,528
” viilattuja takeita, hienotakeita sekä pienempää valutavaraa ”	1,049,418	807,706	756,064	747,149	862,359	1,192,739
” rauta- ja teräspeltiä, mustaa ”	3,005,775	825,337	916,663	777,962	1,244,505	885,101
” takkirautaa ”	1,768,340	141,467	190,248	220,666	312,161	332,100
” rantatienkiskoja ”	4,003,696	1,540,407	1,155,730	1,847,414	922,249	2,314,484
” kankirautaa, hienorautaa put- kia ja torvia ”	3,483,241	642,918	530,847	790,098	892,171	909,208
” muirauta- ja teräsvalmisteita ”	285,139	279,675	313,853	208,291	265,307	753,212
Rikkiä ”	720,027	136,805	92,288	138,416	—	—
Ryynejä ”	1,707,669	452,815	475,481	419,348	545,386	421,122
S ementtiä ”	8,895,070	355,803	399,103	274,360	350,332	418,543
Siemeniä, kaikenlaatuisia ”	751,513	690,157	322,242	437,963	123,022	157,293
Sikuria ”	269,410	101,569	47,297	106,177	65,267	58,536
Silliä ”	752,475	263,534	236,512	158,717	250,928	—
Sokuria, raaka- ”	14,107,937	3,526,984	2,881,675	3,650,805	4,317,534	4,202,068
” puhdistettua ”	68,217	28,874	39,942	39,969	37,252	107,286
” siirappia ”	125,894	34,886	33,133	33,703	56,858	97,943
” valmisteita ”	28,313	42,434	58,560	43,489	55,419	44,818
Suolaa hl	58,440	111,036	124,501	125,323	192,630	193,747
Säilykkeitä kg	86,114	232,730	292,706	208,312	260,502	189,804
T alia ”	63,056	40,355	53,948	45,620	64,606	37,590
Teetä ”	60,614	245,132	232,435	224,458	179,450	204,925
Tehdas-, pikku- ja korutavaroita	689,920	4,952,774	4,715,845	4,332,994	5,296,582	4,402,504
Tiiliä kapp.	3,782,186	203,870	179,947	121,841	—	—
Tupakkaa, valmistamattonta kg	414,154	577,040	409,159	243,105	1,219,975	498,448
” valmisteita ja muullaista ”	14,938	178,899	175,852	179,361	304,633	237,088
Turkiksia ”	8,726	221,007	148,802	168,643	210,560	217,676
V aatteita, valmiita ”	88,655	1,702,058	1,390,659	1,477,227	1,408,106	1,935,341
Vaunuteoksia ”	—	42,516	41,246	121,124	490,301	70,709
Viinejä, kuohumattomia ”	—	893,992	826,692	622,310	1,559,071	1,040,379
” kuohuvia ”	—	163,422	148,787	107,485	261,690	149,370
Viljaa, jauhamatonta, ruista kg	4,671,727	654,042	520,533	332,331	302,708	456,400
” ” ohria ”	4,075,123	757,824	840,390	890,072	1,018,742	1,024,328
” ” kaurjoja ”	2,465,100	320,463	92,664	—	—	—
” ” maissia ”	2,203,507	308,491	477,051	372,940	394,969	685,400
” jauhettua, vehnää ”	12,611,285	3,195,683	2,667,134	2,788,610	3,518,095	2,156,098
” ” ruista ”	14,313,939	2,290,230	2,666,115	1,577,162	1,845,118	2,085,475
” ” maltaita ”	904,691	222,935	223,657	162,703	336,917	157,825
” ” muunlaista ”	1,076,553	375,786	461,898	175,582	205,719	217,549
Villalankaa ”	121,725	600,539	418,676	450,384	633,034	—
Voita ”	133,437	227,323	320,560	393,470	—	—
Vuotia, valmistamattomia ”	181,213	341,240	260,345	507,486	428,952	296,985
” valmistettuja ja valmisteita (muualla mainitsemattomia) ”	87,105	478,591	347,902	362,144	360,418	510,123
Väkijuomia ”	—	799,129	649,896	531,203	1,179,859	674,457
Värejä ja väriaineita (muualla mai- nitsemattomia) kg	1,096,569	512,948	448,022	454,425	510,563	876,337
Ö ljyjä ja rasvoja sekä valmisteita niistä ”	2,035,189	1,097,785	1,071,642	1,011,217	787,926	678,070
Öljykakkuja ja väkirehua ”	2,796,818	560,003	694,609	603,239	492,190	486,699
Summa	—	62,482,424	54,780,862	54,338,796	66,222,366	62,350,148

Jatkoa.

	1903		1902	1901	1900	1899
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smf.</i>	<i>Smf.</i>	<i>Smf.</i>	<i>Smf.</i>	<i>Smf.</i>
Vietyjä tavaroita:						
Ajokaluja ja vaunuteoksia	—	925	3,499	217,245	150	90
Apteekkitavaroita kg	5,363	20,505	11,102	11,452	17,300	15,771
Eläimiä, eläviä kapp.	13	6,150	9,456	6,235	10,270	4,970
Hedelmiä ja marjoja kg	376,885	75,377	19,338	65,189	23,466	27,957
Höyry- ja purjelaivoja sekä veneitä kapp.	10	393,605	915,194	2,864,948	767,115	699,030
Juomatavaroita	—	257	417	912	153	517
Kalaa, tuoretta, kuivattua, suolattua, savustettua kg	244,433	137,750	152,862	95,362	27,520	55,293
Kasveja, siemeniä, kasviaineita ja valmisteita niistä ”	107,776	131,141	45,350	10,628	30,363	29,299
Kasviksia, maahedelmiä y. m. ”	2,834	1,930	4,841	5,131	996	4,701
Kirjoja ja taidetuotteita	—	268,903	348,143	239,112	109,242	138,816
Koneita (instrumenter) ja kellosepänteoksia	130	851	190	11,110	22,093	15,103
Koneita (maskiner), myöskin maanviljelys- ja meijerikaluja kg	211,477	516,482	465,206	246,146	259,712	144,607
Lankaa, rihmaa sekä kehruaineita ”	4,053	14,859	7,388	41,060	4,270	98,569
Lihaa, silavaa sekä karjantuotteita ”	32,827	53,998	88,345	36,972	70,349	153,048
Luita, sarvia, jousia y. m. eläimistä saatuja aineita ja valmisteita niistä ”	1,394	1,856	1,581	5,527	9,680	5,563
Mineraaleja ja valmisteita niistä ”	477,994	71,374	57,124	55,845	59,243	71,205
Muita tavaroita	234,858	268,461	286,420	193,660	156,211	148,640
Munia kapp.	95,880	4,794	—	—	—	—
Pahvia kg	7,031,117	1,124,979	1,136,583	2,583,108	1,754,412	1,279,913
Paperia ja paperiteoksia ”	2,175,557	881,902	1,339,011	—	—	—
Preparaatteja ja kemiallisia aineita ”	57,883	27,437	19,843	52,829	9,422	292
Puutavaroita ja valmisteita niistä ”	—	4,115,946	3,305,720	4,237,049	5,885,900	4,923,561
Puu- ja paperivanua kg	1,550,751	245,367	306,597	238,921	225,680	174,008
Rautaa, terästä ja metalliteoksia ”	292,048	174,490	118,185	240,608	107,673	270,622
Räjähdy- ja sytytysaineita ”	19	10	1,413,848	529,718	—	—
Siirtomaantavaroita ja ryytejä ”	119,160	147,106	136,500	146,493	172,762	114,086
Säilykkeitä ja syötäviä kuoriaiseläimiä ”	29,168	16,239	38,312	33,058	36,334	33,943
Tehdas- ja korutavaroita ”	268,896	597,236	561,827	334,515	479,340	293,032
Tervaa, pihkaa, hartsia sekä valmisteita niistä	—	9,333	32,228	42,578	29,329	69,026
Turkiksia kg	1,188	9,320	2,821	—	3,640	1,860
Vaatteita, valmiita ”	4,028	40,280	78,980	26,926	35,189	41,188
Viljaa, rukiita ja kauroja, jauhamattomia ”	6,102	1,098	86,653	4,964	7,992	7,481
” muunlaista ja valmisteita ”	12,543	5,377	7,958	6,358	14,635	10,656
Vuotia, nahkoja ja valmisteita niistä ”	23,175	31,197	97,515	95,746	403,333	221,563
Värejä ja värjäysaineita ”	861	166	—	6	306	4,797
Summa	—	9,396,701	11,099,037	12,679,411	10,734,080	9,059,207
Takaisinviennit	—	344,851	305,991	346,270	335,233	—

Muist.: Arvon arvio, joka on tehty yksityistä tietä, tarkoittaa tuonnin cif-hintaa, viennin fob-hintaa.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

Taulu N:o 194. Helsingin kaupungin puutavarain

V u o n n a 1903	S a h a v a l m i s-				
	Vähintään 2 metrin pituisia			Kimpä	Lankun- ja laudanpäitä
	Lankkuja	Battenssia	Lautoja		
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
Ruotsiin	1,913	—	—	—	—
Tanskaan	—	—	562	—	—
Saksaan	591	2,338	8,044	—	—
Alankomaihin,	52	725	4,201	—	—
Belgiaan	—	4,255	2,372	—	—
Englantiin	3,442	22,788	5,225	104	724
Ranskaan	612	1,972	1,710	—	—
Espaniaan	5,545	2,182	1,154	—	—
Wenäjälle	13	—	105	—	—
Maihin Europan ulkopuolella	1,201	47	2,299	—	—
Summa m ³	13,369	34,307	25,672	104	724
Arvo Smk	735,295	1,372,380	898,520	2,030	7,240
1902					
Summa m ³	7,525	26,275	29,314	2	992
Arvo Smk	376,250	1,051,000	1,025,990	36	9,920
1901					
Summa m ³		68,386		355	2,536
Arvo Smk		2,699,058		6,390	20,288
1900					
Summa m ³		119,035		293	2,594
Arvo Smk		4,825,500		6,400	25,940
1899					
Summa m ³		106,846		1,047	3,404
Arvo Smk		3,906,719		36,285	34,040
1898					
Summa m ³		106,903		1,410	4,558
Arvo Smk		3,993,114		41,700	45,580
1897					
Summa m ³		127,619		1,927	6,905
Arvo Smk		3,862,050		48,046	55,240

Muist.: Arvon arvio, joka on syntynyt yksityistä tietä, tarkoittaa fob-hintaa.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

vienti vunnna 1903 sekä vuosina 1897—1902.

t e i t a		Hakattua ja osaksi sahattua puutavaraa	Sahaamatonta puutavaraa				Arvo Smk
Koivukeppejä	Muullaisia sahattuja tai höylättyjä		Haapa-puuta	Kaivos-pölkkyjä	Halkoja	Muullaisia	
m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	
—	—	600	—	—	473	—	114,134
—	—	—	—	—	—	—	19,670
—	—	1,132	—	—	—	122	437,817
—	—	91	—	6,258	—	—	227,185
—	—	1,174	—	—	—	—	253,220
10,863	—	—	1	29,195	23	—	1,961,260
—	—	—	—	—	—	—	172,390
—	—	—	—	—	—	—	432,645
—	—	—	—	—	—	—	4,870
—	—	—	—	—	—	—	148,400
10,863	—	2,997	1	35,453	656	122	—
434,520	—	51,830	20	265,898	1,956	1,952	3,771,591
7,560	142	209	215	2,841	584	—	—
302,400	5,680	2,613	4,300	22,728	1,624	—	2,802,541
7,550	1	1,616	101	7,164	1,432	192	—
302,000	40	25,023	2,020	57,312	4,296	1,920	3,118,347
7,445	—	1,875	607	13,194	843	8,854	—
297,800	—	36,384	12,140	106,080	4,215	70,832	5,385,291
6,911	—	2,886	1,604	21,536	1,512	—	—
267,992	—	57,846	23,259	150,752	7,532	—	4,484,425
4,595	—	2,417	117	9,487	372	—	—
183,800	—	48,340	1,404	66,409	3,256	—	4,383,603
6,526	—	5,757	—	16,021	3,870	—	—
247,988	—	69,932	—	79,669	12,102	—	4,375,027

Taulu N:o 195. Vuonna 1902 ja 1903 rautateitse Helsingistä lähetettyjen ja sinne saapuneiden tärkeimpään tavaralajien paino tonneja

224*

Tavaralaji	V u o n n a 1 9 0 3								Vuonna 1902	
	L ä h e t e t t y				S a a p u n u t				Lähetetty	Saapunut
	Helsingin asema	Helsingin satamaraata	Sisäinen	Summa	Helsingin asema	Helsingin satamaraata	Sisäinen	Summa	Summa	Summa
<i>I. Maanviljelykseen kuuluvia:</i>										
Viljaa	2,421	8,368	1,701	12,490	2,155	298	1,886	4,339	10,292	2,752
Janhoja ja ryynejä	3,305	21,108	48	24,461	1,295	362	330	1,987	26,792	2,338
Heiniä, olkia ja väkirehujä	1,457	853	15	2,325	1,664	300	72	2,036	1,885	3,217
Maitoa	37	—	—	37	18,650	—	54	18,704	9	12,856
Voita	49	3	—	52	1,369	2	3	1,374	49	1,321
Lihaa	216	133	—	349	3,987	—	3	3,990	128	3,914
Lannoitusaineita	970	3,509	66	4,545	272	110	10	392	5,125	329
Muuta tähän kuuluvaa	605	778	15	1,398	1,296	570	259	2,125	1,289	2,633
Summa	9,060	34,752	1,845	45,657	30,688	1,642	2,617	34,947	45,569	29,360
<i>II. Puutavaroita:</i>										
Lankkuja ja lautoja	640	576	3,266	4,482	3,262	15,411	35,677	54,350	5,982	54,200
Tukkeja ja kaivospölkkyjä	168	80	64	312	2,996	5,613	7,809	16,418	582	10,054
Halkoja	323	7	32	362	58,857	38,577	11,670	109,104	434	108,224
Muita puutavaroita	904	222	860	1,986	3,030	4,928	6,940	14,898	2,056	12,383
Summa	2,035	885	4,222	7,142	68,145	64,529	62,096	194,770	9,054	184,861

<i>III. Muihin teollisuudenhaaroihin kuuluvia tavaralajeja:</i>										
Paperiteollisuuteen kuuluvia	1,138	834	154	2,126	4,468	6,698	1,404	12,570	1,204	18,420
Kiviä, kalkkia ja sementtiä	2,419	3,069	2,849	8,337	229	282	204	715	7,999	1,359
Hiiliä	369	4,588	45	5,002	1,324	174	1,502	3,000	3,814	1,197
Metalliteollisuuteen kuuluvia	5,326	5,153	6,650	17,129	3,319	766	1,084	5,169	11,208	4,917
Tiiliä	581	3,041	11	3,633	9,960	44,466	7,035	61,461	1,179	44,849
Kemiallisia aineita	1,289	3,353	594	5,236	374	300	16	690	6,049	607
Öljyjä, tervoja ja valaistusaineita	1,437	800	6,119	8,356	585	70	64	719	7,751	972
Muuta tähän kuuluvaa	3,557	2,153	2,741	8,451	5,884	8,344	5,517	19,745	7,488	23,458
Summa	16,116	22,991	19,163	58,270	26,143	61,100	16,826	104,069	46,692	95,779
<i>IV. Ravinto- ja nautintoaineita:</i>										
Kalaa	1,071	745	203	2,019	241	—	76	317	1,542	436
Suolaa	183	1,120	2,927	4,230	397	420	12	829	5,628	1,406
Sokuria	4,305	860	9	5,174	415	69	121	605	6,541	207
Kahvia, teetä ja kaakaota	986	740	—	1,726	66	4	—	70	1,572	160
Paloviinaa, viinejä, olutta ja mallasjuomia	865	87	22	974	705	1,082	—	1,787	919	1,508
Muuta tähän kuuluvaa	2,213	159	122	2,494	1,988	1,749	49	3,786	2,393	2,756
Summa	9,623	3,711	3,283	16,617	3,812	3,324	258	7,394	18,595	6,473
<i>V. Muita tavaralajeja ja kappaletavaraa</i>										
Summa rahtitavaraa	38,192	62,352	28,580	129,124	133,601	138,252	82,935	354,788	121,189	333,145
Pika-, muutto-, kauttakulkutavaraa y. m.	4,310	265	1,600	6,175	3,249	238	1,186	4,673	5,164	4,644
Summa	42,502	62,617	30,180	135,299	136,850	138,490	84,121	359,461	126,353	337,789
Summa summarum	80,694	124,969	58,760	264,423	270,451	276,742	167,056	714,249	214,447	337,789
Summa tonnikilometria	18,959,000		6,815,337	25,774,337	31,979,753		9,038,941	41,018,694	21,447,886	40,791,361
% valtionrautateiden koko tonnikilometriluvusta	5,02		1,81	6,83	8,46		2,39	10,85	6,77	12,88

Lähde: Tietoja valtionrautateiden Tilastollisesta Konttorista.

Taulu N:o 196. Muutamia tärkeämpiä tavaralajeja, joita on meritse tullut Helsinkiin kotimaan paikkakunnista vuosina 1898—1903.

Tavaralaji	Tavaryksikkö	Vuonna 1898		Vuonna 1899		Vuonna 1900		Vuonna 1901		Vuonna 1902		Vuonna 1903	
		Pajous	Arvo <i>Smc</i>	Pajous	Arvo <i>Smc</i>	Pajous	Arvo <i>Smc</i>	Pajous	Arvo <i>Smc</i>	Pajous	Arvo <i>Smc</i>	Pajous	Arvo <i>Smc</i>
Lautoja	toltteja	23,859	143,154	25,230	80,454	13,409	151,380	6,464	38,784	21,303	127,818	15,846	95,076
Kalkkia	h. litraa	81,542	101,927	85,348	97,697	78,158	128,022	82,570	103,212	69,742	87,177	128,946	161,182
Hiekkaa	m ³	52,609	131,522	59,585	146,420	58,568	148,962	62,521	156,302	55,261	138,172	70,106	175,265
Viljaa	h. litraa	1,170	11,700	630	5,520	460	6,300	—	—	450	4,500	100	1,000
Riukuja	kappal.	300	450	110	72,166	48,111	220	38,698	58,047	—	—	—	—
Tukkaa	samoin	—	—	50,050	273,516	45,586	250,250	35,731	250,117	17,000	119,000	34,172	239,204
Silakoita	h. litraa	9,966	220,218	10,865	209,968	9,544	260,760	11,222	224,440	9,419	282,570	9,514	237,850
Tiiliä	kappal.	11,181,100	670,866	9,192,400	379,230	6,320,500	551,520	8,210,000	410,500	7,797,500	389,875	10,995,500	637,739
Halkoja	m. syltää	27,514	550,280	32,859	687,435	32,735	657,180	35,713	642,834	32,474	617,006	30,019	601,820
Summa <i>Smc</i>	—	—	1,830,117	—	1,952,406	—	2,154,594	—	1,884,236	—	1,766,118	—	2,149,136

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors import och export m. m.

Taulu N:o 197. Helsingistä kotoisin olevia laivoja sekä niiden tonniluku vuosina 1894—1903.

Kantavaisuusryhmiä	Höyrylaivoja		Purjelaivoja		Summa	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
19 tonnia pienempiä	27	311	9	44	36	355
19— 50 ”	9	269	47	1,599	56	1,868
50— 100 ”	7	478	10	729	17	1,207
100— 200 ”	5	708	6	735	11	1,443
200— 300 ”	1	221	1	229	2	450
300— 400 ”	3	1,068	2	749	5	1,817
400— 500 ”	7	3,078	1	410	8	3,488
500— 600 ”	1	534	—	—	1	534
600— 700 ”	13	8,377	—	—	13	8,377
700— 800 ”	1	744	1	706	2	1,450
800— 900 ”	3	2,476	—	—	3	2,476
900—1,000 ”	—	—	1	913	1	913
1,000—1,100 ”	1	1,034	—	—	1	1,034
1,100—1,200 ”	4	4,619	—	—	4	4,619
1,200—1,300 ”	4	5,089	—	—	4	5,089
2,000—2,100 ”	1	2,046	—	—	1	2,046
Summa vuonna 1903	87	31,052	78	6,114	165	37,166
” 1902	80	24,851	73	3,916	153	28,767
” 1901	79	22,334	68	5,201	147	27,535
” 1900	83	26,845	68	5,286	151	32,131
” 1899	78	25,604	58	4,406	136	30,010
” 1898	71	22,563	60	5,129	131	27,692
” 1897	67	18,124	65	3,276	132	21,400
” 1896	69	17,118	63	3,192	132	20,310
” 1895	63	11,901	46	2,366	109	14,267
” 1894	61	11,793	47	2,693	108	14,486

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Taulu N:o 198. Helsingin Satamakonttorissa tuloklarerattuja laivoja vuonna 1903 sekä vuosina 1904—1902.

Kuukausi	Vieraita aluksia, jotka maksavat matkalta						Kaupungin aluksia										Summa luku
							maksavat matkalta						maksavat viikolta				
	à 20 p. tonnilta		à 40 p. tonnilta		à 60 p. tonnilta		à 20 p. tonnilta		à 40 p. tonnilta		à 60 p. tonnilta		à 15 p. tonnilta				
	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku		
Tammikuu	4	76	—	—	1	233	—	—	—	—	8	5,063	—	—	15	28	
Helmikuu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	13	
Maaliskuu	3	7	1	4	—	—	1	114	2	1,927	4	2,341	—	—	22	33	
Huhtikuu	24	170	21	1,485	22	11,081	6	270	8	3,878	18	11,337	—	—	42	141	
Toukokuu	636	19,726	129	13,139	34	14,299	52	1,522	39	15,002	23	14,180	—	—	202	1,115	
Kesäkuu	879	27,336	133	16,914	42	16,006	50	923	56	17,098	31	19,574	—	—	135	1,326	
Heinäkuu	930	30,666	146	17,233	37	13,553	57	1,179	54	16,999	28	19,559	—	—	35	1,288	
Elokuu	929	31,505	119	16,920	35	11,162	59	1,981	55	16,376	29	19,706	—	—	12	1,238	
Syyskuu	864	29,253	94	16,796	28	11,948	49	2,189	53	19,113	26	16,367	—	—	5	1,119	
Lokakuu	820	26,083	134	13,810	29	12,021	39	662	44	16,413	27	17,723	2	2,124	—	1,095	
Marraskuu	348	11,042	74	10,605	24	11,181	126	5,988	32	10,078	24	14,968	—	—	1	629	
Joulukuu	64	1,999	15	4,478	14	6,524	95	2,509	11	2,208	23	14,883	30	10,969	—	252	
Summa vuonna 1903	5,501	177,863	866	111,434	266	108,008	534	17,337	354	119,092	241	155,701	33	13,128	482	8,277	
” ” 1902	4,953	155,042	868	97,075	243	93,118	514	17,253	316	99,220	171	110,683	35	12,756	486	7,586	
” ” 1901	4,928	162,193	863	95,535	264	99,515	707	22,735	289	95,955	179	115,026	35	13,300	505	7,770	
” ” 1900	4,891	145,313	904	103,920	280	110,559	395	11,175	301	104,760	204	128,850	33	12,537	462	7,470	
” ” 1899	5,359	160,772	1,029	114,669	291	123,090	426	13,948	319	120,049	206	126,271	42	16,438	425	8,097	
” ” 1898	5,344	164,611	1,082	101,103	270	97,562	317	8,945	375	133,719	223	114,457	29	10,537	454	8,094	
” ” 1897	5,165	145,147	1,046	102,283	295	121,979	525	17,639	408	121,128	165	89,623	34	13,074	412	8,050	
” ” 1896	5,110	149,745	945	109,410	259	92,808	819	21,963	373	103,958	143	74,711	32	13,547	440	8,121	
” ” 1895	3,622	136,323	861	104,800	214	86,470	168	14,040	352	99,674	127	60,205	26	9,517	220	5,590	
” ” 1894	3,734	133,090	1,071	117,529	234	89,370	342	15,899	362	102,579	116	58,731	27	11,036	239	6,125	

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Taulu N:o 199. Kansallisuudeltaan vieraita laivoja ¹⁾, jotka ovat käyneet Helsingin satamassa vuonna 1903 sekä vuosina 1897—1902.

Kansallisuus	1903						1902		1901		1900		1899		1898		1897	
	Höyrylaivoja		Purjelaivoja		Summa		Summa		Summa		Summa		Summa		Summa		Summa	
	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia
Ranskalaisia	2	1,582	—	—	2	1,582	—	—	1	112	2	2,212	—	—	1	879	—	—
Venäläisiä	42	12,548	123	7,829	165	20,377	171	22,208	102	19,811	101	18,525	99	16,499	116	14,172	70	9,350
Saksalaisia	90	40,727	3	1,125	93	41,852	99	49,104	81	36,756	60	24,559	73	30,240	59	22,714	53	18,552
Ruotsalaisia	35	21,331	39	6,038	74	27,369	70	20,398	68	19,803	74	24,228	70	19,726	96	25,374	87	19,525
Norjalaisia	30	23,522	7	4,908	37	28,430	21	9,877	33	18,101	32	15,012	49	27,521	43	18,033	41	19,842
Englantilaisia	17	13,217	—	—	17	13,217	10	8,499	24	18,018	31	22,979	51	42,547	30	24,124	62	52,672
Tanskalaisia	18	14,460	9	2,699	27	17,159	12	4,105	12	3,842	21	7,530	29	12,310	17	6,229	28	11,823
Hollantilaisia	4	2,835	3	355	7	3,190	3	1,615	5	3,085	4	1,952	6	2,444	4	1,486	6	3,507
Belgialaisia	—	—	—	—	—	—	2	2,719	2	1,625	4	3,911	2	925	2	1,271	1	732
Italialaisia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1,190	1	484	—	—
Espanialaisia	4	4,548	—	—	4	4,548	3	2,273	4	4,497	10	10,115	3	3,113	8	7,212	6	5,280
Itävaltalaisia	—	—	—	—	—	—	—	—	1	988	—	—	1	618	—	—	1	1,215
Summa	242	134,770	184	22,954	426	157,724	391	120,798	333	126,638	339	131,023	385	157,133	377	121,978	355	142,498

¹⁾ 19 tonnin suuruisia ja suurempia.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors import och export m. m.

Taulu N:o 200. Kauppataroituksessa Helsinkiin tulleita ja sieltä lähteneitä laivoja ¹⁾ vuonna 1903.

1903	Venäjä		Ruotsi		Norja		Tanska		Saksa		Alanko- maat		Belgia		Englanti ja Irlanti		Ranska		Muut maat		Summa	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
Tulleita laivoja, mistä	441	106,807	149	52,345	3	376	21	6,424	222	94,693	3	393	12	7,465	149	119,243	18	15,253	7	5,225	1,025	408,224
Lähten. laivoja, mihin	401	92,378	121	55,538	—	—	5	2,324	111	46,586	7	6,313	8	4,726	103	87,552	4	2,675	9	6,409	769	304,501

¹⁾ 19 tonnin suuruisia ja suurempia.

Lähde: Suomen virallista tilastoa: Merenkulku.

Taulu N:o 201. Laivanklareerauksia Helsingissä vuosina 1900—1903.

Vuosi	Tuloklareeratut laivoja								Lähtöklareeratut laivoja							
	Suorastaan ulko- mainen meren- kulku		Yhdistetty koti- ja ulkomainen merenkulku		Kotimainen me- renkulku ja me- renkulku muussa tarkoituksessa		Summa		Suorastaan ulkomainen merenkulku		Yhdistetty koti- ja ulkomainen merenkulku		Kotimainen me- renkulku ja me- renkulku muussa tarkoituksessa		Summa	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
1903	1,074	311,909	313	144,015	159	43,166	1,546	499,090	757	157,034	587	295,199	218	46,969	1,562	499,202
1902	998	243,130	301	133,269	88	17,031	1,387	393,430	783	154,793	460	211,285	167	18,580	1,410	384,658
1901	950	250,874	283	126,116	43	9,067	1,276	386,057	713	150,499	451	219,199	162	16,954	1,326	386,652
1900	1,087	291,857	295	131,892	58	10,694	1,440	434,443	829	185,505	481	233,151	128	13,784	1,438	432,440

Lähde: Suomen virallista tilastoa: Merenkulku.

Taulu N:o 202. Ulkomaalla käyviä Helsingissä klareerattuja laivoja ¹⁾ vuonna 1903.

Maa, mistä tullut tai minne määrätty	Tulleita laivoja										Lähteneitä laivoja									
	Purjelaivoja				Hyörylaivoja				Summa		Purjelaivoja				Hyörylaivoja				Summa	
	Lastissa		Pohja- lastissa		Lastissa		Pohja- lastissa				Lastissa		Pohja- lastissa		Lastissa		Pohja- lastissa			
	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia	Laivoja	Tonnia		
Venäjä	211	13,604	5	2,681	206	75,974	19	14,548	441	106,807	17	1,126	162	10,632	162	59,687	60	20,933	401	92,378
Ruotsi	47	5,517	1	80	91	41,610	10	5,138	149	52,345	6	605	8	678	92	44,666	15	9,589	121	55,538
Norja	2	146	—	—	1	230	—	—	3	376	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tanska	12	1,893	2	390	2	922	5	3,219	21	6,424	1	87	—	—	3	1,692	1	545	5	2,324
Saksa	13	3,177	4	1,213	200	86,085	5	4,218	222	94,693	13	3,731	—	—	96	42,024	2	831	111	46,586
Alankomaat	2	295	—	—	1	98	—	—	3	393	—	—	—	—	7	6,313	—	—	7	6,313
Belgia	—	—	—	—	12	7,465	—	—	12	7,465	1	156	—	—	7	4,570	—	—	8	4,726
Suurbritannia	21	6,259	1	933	127	112,051	—	—	149	119,243	8	2,493	—	—	93	83,835	2	1,224	103	87,552
Ranska	—	—	—	—	18	15,253	—	—	18	15,253	1	146	—	—	3	2,529	—	—	4	2,675
Portugali	—	—	—	—	1	664	—	—	1	664	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Espania	2	741	—	—	4	3,820	—	—	6	4,561	—	—	—	—	6	4,104	—	—	6	4,104
Kapkaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2,068	—	—	—	—	—	—	2	2,068
Port Arthuri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	237	1	237
Paikkakuntia Suomessa .	3	1,134	2	205	82	38,689	11	5,560	98	45,588	10	1,411	54	11,420	190	89,838	70	45,336	324	148,005
Summa	313	32,766	15	5,502	745	382,861	50	32,633	1,123	453,812	59	11,823	224	22,730	659	339,258	151	78,695	1,093	452,506
Niistä suoranaaisessa me- renkulussa	303	29,966	13	5,297	467	247,998	37	26,616	820	309,877	44	9,520	170	11,310	219	104,697	74	31,788	507	157,315

¹⁾ 19 tonnia ja enemmän.

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa: Merenkulku.

Taulu N:o 203. Matkustajaliike Helsingin rautatieasemalla vuosina 1894—1903.

Vuosi	Yhteensä lähteneitä matkustajia				Yhteensä tulleita matkustajia				Henkilökilometriä lähteneillä matkustajilla	°/o kaikista lähteneistä matkustajista	Henkilökilometriä tulleilla matkustajilla	°/o kaikista tulleista matkustajista
	I l.	II l.	III l.	Summa	I l.	II l.	III l.	Summa				
1903	1,444	63,039	272,151	336,634	1,390	64,339	277,577	343,306	39,502,516	12,1	39,964,780	12,2
1902	1,179	58,548	230,308	290,035	1,162	59,438	232,501	293,101	36,249,664	12,1	36,639,407	12,2
1901	1,082	57,756	230,811	289,649	1,113	57,959	222,839	281,911	36,270,728	12,1	35,976,949	12,0
1900	1,062	58,263	228,484	287,809	1,116	59,223	231,774	292,113	36,960,260	12,4	37,914,995	12,8
1899	1,232	53,565	210,994	265,791	1,287	55,359	216,146	272,792	33,842,255	12,1	34,842,060	12,5
1898	1,258	48,224	200,676	250,158	1,310	47,434	185,505	234,249	30,591,260	12,3	31,104,995	12,6
1897	1,302	37,357	152,489	191,148	1,245	38,471	159,014	198,730	24,802,585	12,2	25,752,529	12,6
1896	785	29,310	125,633	155,728	836	30,567	134,650	166,053	18,500,525	11,4	19,736,421	12,3
1895	682	26,339	111,639	138,660	696	27,111	118,371	146,178	16,129,722	11,7	16,991,749	12,4
1894	668	24,695	110,693	136,056	702	25,788	115,823	142,313	15,448,546	12,5	15,944,926	12,9

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 204. Tavaraliikenne Helsingin ¹⁾ rautatieasemalla vuosina 1894—1903.

V u o s i	Rahtitavaraa tonnia	Pikatavaraa tonnia	Paketteja kapp.	E l ä v i ä e l ä i m i ä				Ajokaluja kapp.
				Hevosia kapp.	Koiria kapp.	Karjaa kapp.	Summa kapp.	
1903	133,594	1,799	178,234	508	1,982	392	2,882	343
1902	125,249	1,598	145,367	325	1,501	325	2,151	300
1901	115,647	1,614	117,585	469	1,277	234	1,980	348
1900	119,836	1,444	121,397	560	1,110	198	1,868	366
1899	125,220	1,295	116,216	559	1,364	215	2,138	389
1898	108,564	935	113,748	638	742	163	1,543	623
1897	95,961	655	91,152	308	729	220	1,257	668
1896	86,761	434	70,264	357	868	90	1,315	300
1895	67,477	382	46,369	283	649	79	1,011	713
1894	58,221	310	28,670	332	644	81	1,057	406

¹⁾ Tähän sisältyy myöskin Helsingin satama-asema sekä Sörnäisten asema.

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 205. Tulot Helsingin¹⁾

Vuosi	T u l o j a														
	Matkustajaliikenteestä										Rahti- tavarasta			Pika- tavarasta	
	I l.	II l.	III l.	Muusta	Summa	% rautateiden matkustajaliiken- teen tuloista									
1903	44,359	98	871,302	52	846,333	72	94,211	55	1,856,257	77	15,8	1,592,023	75	128,336	65
1902	38,313	97	848,650	41	778,499	84	79,533	37	1,744,997	59	16,4	1,558,710	80	109,424	21
1901	30,172	29	815,052	27	786,120	10	98,611	32	1,729,955	98	16,1	1,444,193	12	110,936	62
1900	28,538	03	859,702	55	787,019	08	99,055	29	1,774,314	95	16,6	1,486,006	16	100,571	96
1899	31,273	64	712,797	59	670,918	08	97,264	20	1,512,253	51	15,0	1,501,046	84	87,994	50
1898	26,676	66	570,191	11	617,203	91	94,323	95	1,308,395	63	14,6	1,275,271	54	66,735	87
1897	27,441	42	433,523	08	523,126	58	83,401	47	1,067,492	55	13,9	1,161,996	45	46,362	89
1896	21,633	64	359,762	84	496,729	51	120,859	96	998,985	95	13,9	1,083,599	40	45,069	41
1895	18,186	08	319,236	80	420,353	40	87,399	47	845,175	75	13,9	879,976	40	33,386	55
1894	15,205	22	258,444	90	394,281	57	86,232	—	754,163	69	13,8	765,668	51	29,174	44

¹⁾ Tähän sisältyy myöskin Helsingin satama-asema sekä Sörnäisten asema.

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

rautatieasemalta vuosina 1894—1903.

Tavaraliikenteestä										Yhmittäisiä liikenteen tuloja	Sekalaisia tuloja	Summa tuloja		% rautateiden koko tuloista	
Paketeista	Elävistä eläimistä	Ajokaluista	Summa	% rautateiden tavaraliikenteen tuloista											
76,013	25	10,678	47	3,618	42	1,810,670	54	10,0	33,871	08	14,166	15	3,714,965	54	12,3
68,935	75	8,374	33	3,162	19	1,748,607	28	11,0	32,602	04	11,285	50	3,537,492	41	13,1
64,293	75	8,353	94	3,182	16	1,630,959	59	10,5	33,315	48	11,367	03	3,405,598	08	12,8
59,262	50	9,383	09	3,231	24	1,658,454	95	10,0	24,998	20	8,101	81	3,465,869	91	12,5
55,702	50	9,573	46	5,002	95	1,659,320	25	11,3	26,524	—	40,790	02	3,238,887	78	12,9
51,672	50	8,964	52	6,296	71	1,408,941	14	11,0	16,888	28	26,273	—	2,760,498	05	12,5
46,377	—	6,275	41	9,881	96	1,270,893	71	10,9	16,174	49	26,035	35	2,380,596	10	12,2
37,048	—	7,182	74	4,876	01	1,177,775	56	11,2	19,383	38	—	—	2,196,144	89	12,3
32,330	—	5,478	71	7,129	18	958,300	84	10,4	18,349	65	—	—	1,821,826	24	11,8
29,564	50	6,031	61	8,607	60	839,046	66	9,7	18,161	96	—	—	1,611,372	31	11,3

Taulu N:o 206. Raitiotieliikenne Helsingissä

K u u k a u s i	Reitin pituus	L u k u			
		Likenne- päiviä	Vaunu- päiviä	Vaunu- kilometria	Matkustajia
Tammikuu	13,070	31	899	120,385,0	217,708
Helmikuu	13,070	28	812	112,115,2	219,528
Maaliskuu	13,070	31	899	126,702,4	268,834
Huhtikuu	13,070	30	870	121,881,2	275,583
Toukokuu	13,070	31	899	131,084,7	322,999
Kesäkuu	13,070-13,445	30	888	128,020,0	297,964
Heinäkuu	13,445	31	930	133,351,5	270,917
Elokuu	13,445	31	930	134,854,0	290,163
Syyskuu	13,445	30	900	129,263,0	340,618
Lokakuu	13,445	31	930	130,984,8	339,380
Marraskuu	13,445	30	900	120,079,1	299,323
Joulukuu	13,445	31	930	122,711,7	297,780
Summa ja keskimäärä v.na 1903	13,070-13,445	365	10,787	1,511,432,6	3,440,797
<i>Tästä reitillä:</i>					
Töölö—Kaivopuisto	3,750	365	2,920	414,661,6	935,446
Sörnäinen—Katajannokka	7,274-7,649	365	6,042	863,088,5	2,003,441
Elisabetinkatu—Lapinlahti	2,046	365	1,825	233,682,5	501,910
<i>Vastaavat luvut olivat vuonna:</i>					
1902	13,070	365	10,585	1,491,235,6	3,100,186
1901	12,296-13,070	365	9,568	1,297,666,3	2,962,208
1900	12,296	364	5,816	712,407,6	1,956,646
1899	8,504,5	365	4,745	563,771,5	1,668,370
1898	8,504,5	364	4,732	558,073,3	1,620,984
1897	8,504,5	365	4,745	562,777,3	1,469,092
1896	8,504,5	366	4,758	562,740,1	1,424,921
1895	8,504,5	365	4,745	561,110,2	1,299,651
1894	8,479,03	365	4,745	560,983,8	1,275,631
1893	8,486,53	365	4,729	554,362,1	1,224,345

Muist.: Vuosina 1900 ja 1901 muutettiin hevosraitiotie sähköraitiotieksi.

Lähde: Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön vuosikertomukset.

vuonna 1903 sekä vuosina 1893—1902.

Tuloja	K e s k i m ä ä r ä								
	Matkustajia päivässä		T u l o j a				Vaunuja hi- kentessä päi- vää kohti	Kuljettu päivää kohti	
			Vaunulta ja päi- vältä		100 vaunukilo- metriltä*			Vaunu- kilometria	Kilomet- ria vaunu
<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>				
30,632	59	7,022	34	07	25	44	29	3,883,4	133,9
31,996	24	7,840	39	40	28	53	29	4,004,1	138,0
37,970	22	8,672	42	23	29	96	29	4,087,2	140,9
39,042	49	9,186	46	02	32	03	29	4,062,7	140,0
46,005	85	10,419	51	17	35	09	29	4,228,5	145,8
42,379	07	9,932	47	72	33	10	29,6	4,267,3	144,0
38,474	82	8,739	41	37	28	85	30	4,301,7	143,3
41,328	84	9,360	44	43	30	64	30	4,350,1	145,0
48,324	92	11,353	53	69	37	38	30	4,308,8	143,6
48,156	24	10,947	51	78	36	76	30	4,225,3	140,8
42,306	57	9,977	47	—	35	23	30	4,002,6	133,4
42,166	61	9,605	45	34	34	36	30	3,958,4	131,9
488,784	46	9,426	45	31	32	33	29,5	4,140,9	140,4
132,032	85	2,562	45	21	31	84	8	1,136,1	142,0
285,265	29	5,489	47	21	33	05	16,5	2,364,6	142,4
71,486	32	1,375	39	17	30	59	5	640,2	128,0
437,950	84	8,444	41	37	29	37	29	4,085,6	140,9
416,587	19	8,116	43	54	32	10	26	3,555,3	134,5
278,676	74	5,375	47	92	39	12	16,2	1,975,2	122,5
236,759	36	4,571	49	89	42	—	13	1,544,6	118,8
229,627	13	4,453	48	53	41	15	13	1,533,2	117,9
207,924	03	4,025	43	82	36	95	13	1,541,8	118,6
201,660	76	3,893	42	38	35	83	13	1,537,6	120,4
183,322	07	3,561	38	63	32	67	13	1,537,3	118,3
179,902	47	3,495	37	91	32	07	13	1,536,9	118,2
172,305	44	3,354	36	43	31	08	13	1,518,8	117,2

Taulu N:o 207. Vuokra-ajureja, kuorma-ajureja ja venemiehiä Helsingissä vuosina 1891—1903.

V u o s i	Vuokra-ajureja	Kuorma-ajureja	Venemiehiä	Polkupyöriä ¹⁾
1891.....	468	281	35	
1892.....	378	180	35	
1893.....	423	258	32	
1894.....	437	278	31	
1895.....	451	241	29	
1896.....	484	277	26	
1897.....	512	251	24	
1898.....	541	297	20	
1899.....	566	335	19	
1900.....	570	337	17	
1901.....	595	328	13	
1902.....	605	327	11	
1903.....	632	366	11	549

¹⁾ Poliisikamarista otettuja polkupyöränumeroita.

Lähde: Tietoja Poliisikamarista ja Satamakonttorista.

Taulu N:o 208. Postilähetykset Helsingin postikonttorissa ynnä sen haaraosastoissa vuosina 1894—1903.

	V u o n n a									
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
1. Vapaakirjelähetysksiä.										
Kirjeitä	152,366	189,140	197,003	217,100	219,990	356,058	561,710	545,565	449,297	410,835
Paketteja	6,312	6,648	6,750	6,924	6,262	7,562	10,425	9,563	7,625	8,321
Summa	158,678	195,788	203,753	224,024	226,252	363,620	572,135	555,128	456,922	419,156
2. Yksityisiä lähetysksiä.										
Yksinkertaisia:										
Kirjeitä	1,233,882	1,313,997	1,365,256	1,378,522	1,449,500	1,600,444	1,660,646	1,705,652	1,827,768	1,881,696
Postikortteja	201,742	222,061	322,906	241,316	270,690	293,600	370,940	490,084	766,025	965,834
Ristisidelähetysksiä	451,718	463,328	503,838	549,960	638,274	947,544	943,492	824,850	1,004,510	945,272
Paketteja	31,910	32,928	43,288	50,298	51,281	56,427	52,784	46,263	66,053	67,838
Sisäänkirjoitettuja:										
Kirjeitä	91,396	97,371	106,165	114,350	127,380	148,456	152,425	164,243	167,185	186,172
Muita lähetysksiä	3,851	4,625	6,072	6,618	5,976	4,655	5,069	5,734	5,727	6,165
Vakuutettuja kirjeitä	24,273	30,301	32,827	31,203	32,323	37,475	42,965	41,815	43,124	55,462
Postietuanti-osotuksia	—	—	—	—	1,803	1,880	2,700	3,598	2,138	4,355
Postiosotuksia	376	495	1,331	2,061	1,853	1,857	2,564	2,695	4,004	7,860
Summa	2,039,148	2,165,106	2,381,683	2,374,328	2,579,080	3,092,338	3,233,585	3,284,934	3,886,534	4,120,654
3. Tilattuja sanomalehtiä ja aikakauskirjoja.										
Numero kappaletta	4,392,651	4,670,104	4,876,425	5,398,187	5,811,601	7,864,206	8,578,404	8,483,358	8,830,609	8,756,134
Kaikkiaan	6,590,477	7,030,998	7,461,861	7,996,539	8,616,933	11,320,164	12,384,124	12,323,420	13,174,065	13,295,937
Lähteneiden vakuutettujen postimaksuvelvollisten lähetysten arvo <i>Smc</i>	11,886,652	13,677,123	15,603,768	16,087,481	12,980,063	13,853,858	16,300,055	16,164,474	22,213,559	18,425,906
Ollen kaikista lähetetyistä <i>Smc</i>	65,610,501	68,982,523	86,567,654	86,525,016	89,615,312	88,617,389	97,925,809	92,008,236	99,568,712	102,551,722
Prosenttia <i>Smc</i>	18,12	19,83	18,03	18,59	14,48	15,63	16,65	17,57	22,31	17,97
Kanto <i>Smc</i>	394,593	434,600	482,927	504,057	559,960	639,241	655,457	710,276	750,015	821,372
Ollen koko kannosta <i>Smc</i>	1,987,790	2,171,090	2,393,302	2,612,777	2,838,361	3,140,667	3,379,104	3,626,305	3,869,929	4,140,653
Prosenttia	19,35	20,02	20,18	19,29	19,73	20,35	19,40	19,59	19,38	19,83

Lähde: Postihallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 209. Sähkösanomainvaihto Helsingin sähkölennätinasemalla vuosina 1894—1903.

Sähkösanomia Suomen ja Wenäjän paikkakuntiin ja paikkakunnista.	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
<i>Lähetettyjä:</i> maksettuja sähkösanomia	36,510	32,729	33,639	36,088	38,404	41,547	39,295	34,880	33,989	34,569
” maksamattomia ” { meteorologisia	781	780	734	728	729	731	731	735	730	889
” maksamattomia ” { virka-	2,494	2,318	2,735	2,909	2,800	2,501	2,852	2,607	2,603	3,137
Summa	39,785	35,827	37,108	39,725	41,933	44,779	42,878	38,222	37,322	38,595
<i>Tulleita:</i> maksettuja sähkösanomia	39,430	38,686	40,435	43,124	46,093	49,752	46,666	43,660	41,542	41,606
” maksamattomia ” { meteorologisia	8,288	8,413	8,776	9,218	8,586	8,490	7,856	7,718	7,524	8,003
” maksamattomia ” { virka-										
Summa	47,718	47,099	49,211	52,342	54,679	58,242	54,522	51,378	49,066	49,609
Sähkösanomia ulkomaille ja ulkomailta.										
<i>Lähetettyjä:</i> maksettuja sähkösanomia	17,580	17,995	20,445	23,533	28,123	32,274	31,673	29,434	30,892	32,923
” maksamattomia ” { meteorologisia	432	420	429	430	446	456	457	459	448	446
” maksamattomia ” { virka-	174	216	260	341	449	461	516	435	439	548
Summa	18,186	18,631	21,134	24,304	29,018	33,191	32,646	30,328	31,779	33,917
<i>Tulleita:</i> maksettuja sähkösanomia	17,939	18,441	20,914	24,284	29,507	33,048	33,909	30,573	31,630	34,429
” maksamattomia ” { meteorologisia	1,994	1,963	1,921	1,942	2,811	3,092	3,129	3,156	3,121	3,891
” maksamattomia ” { virka-	237	290	389	448	546	609	676	547	641	681
Summa	20,170	20,694	23,224	26,674	32,864	36,749	37,714	34,276	35,392	39,001
<i>Kaikkiaan sähkösanomia: vastaanotettuja ja lähetettyjä Helsingin asemalla</i>	164,683	176,720	190,313	208,930	223,502	245,447	242,948	223,420	237,074	249,474
<i>Kaikkiaan sähkösanomia</i>	290,542	298,971	320,990	351,975	381,996	418,408	410,708	337,624	390,633	410,596

Lähde: Tietoja Sähkölennätinhallituksesta.

Taulu N:o 210. Keskusteluja, jäseniä ja tilaajia Helsingin Telefoonyhdistyksessä vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

1903	Jäsenien johtoja		Vuokra-tilaajien johtoja		Summa yhdistettyjä johtoja		Keskusteluja	Keskimäärin keskustelua kohti ja päivää kohti
	suoran.	yhd.	suoran.	yhd.	suoran.	yhd.		
1 p. Tammikuuta	1,284	54	2,861	85	4,145	139	891,450	6,70
„ Helmikuuta	1,298	55	2,862	87	4,160	142	866,812	7,00
„ Maaliskuuta	1,302	55	2,888	88	4,190	143	951,353	7,06
„ Huhtikuuta	1,309	56	2,904	91	4,213	147	955,455	7,20
„ Toukokuuta	1,318	57	2,905	90	4,223	147	1,046,435	7,72
„ Kesäkuuta	1,325	60	2,901	87	4,226	147	749,091	5,71
„ Heinäkuuta	1,330	61	2,897	85	4,227	146	659,013	4,86
„ Elokuuta	1,339	59	2,904	86	4,243	145	696,334	7,26
„ Syyskuuta	1,344	60	2,941	88	4,235	148	980,678	7,29
„ Lokakuuta	1,370	60	3,033	92	4,403	152	1,014,729	7,15
„ Marraskuuta	1,389	60	3,059	96	4,448	156	953,622	6,90
„ Joulukuuta	1,394	60	3,097	97	4,491	157	1,013,918	7,01
Keskimäärä vuonna 1903	1,334	58	2,938	89	4,272	147	10,778,890	6,7
1 p. Tammik. 1902	1,229	51	2,736	85	3,965	136	9,524,633	6,3
„ „ 1901	1,138	51	2,521	94	3,659	145	8,608,055	6,0
„ „ 1900	1,020	49	2,330	115	3,350	164	8,337,486	6,3
„ „ 1899	852	50	2,097	122	2,949	172	7,303,924	6,4
„ „ 1898	652	67	1,960	142	2,612	209	6,712,155	6,7
„ „ 1897	538	55	1,758	145	2,296	200	6,466,530	7,2
„ „ 1896	496	45	1,595	135	2,091	180	5,216,913	6,8
„ „ 1895	464	38	1,397	131	1,861	169	4,208,286	5,9
„ „ 1904	431	32	1,344	136	1,775	168	3,728,194	5,6

Muist.: Suurin määrä keskusteluja päivää kohti vuonna 1903 oli 41,635 sekä yötä kohti 3,925.

Lähde: Helsingin Telefoonyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 211. Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1903.

	V u o s i						
	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
<i>Kaupungissa.</i>							
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometria	1,951,6	2,123,0	2,235,5	2,360,5	2,436,5	2,538,6	2,559,6
Ilmakaapelin pituus vuoden lopussa; metriä	—	—	5,105	8,210	11,220	13,375	18,100
Kannatustelincitä vuoden lopussa kapp.	238	246	257	272	276	292	300
Kiinnitteitä vuoden lopussa . . kapp.	20,648	21,899	24,685	27,239	28,149	29,848	30,342
<i>Kaupungin ulkopuolella.</i>							
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometria	358,0	420,0	465,5	512,5	566,5	600,7	644,0
Kiinnitteitä vuoden lopussa . . . kapp.	8,604	10,435	11,743	12,845	14,017	14,593	15,061
Pylväitä vuoden lopussa kapp.	—	827	874	874	906	906	901

Lähde: Helsingin Telefooniyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 212. Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1901—1903.

Vuosi	Säästöönpanoja			Poisottoja			Enemmän säästöönpanoja kuin poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöönpanoja		Säästöönpanijain saaminen vuoden lopussa		Keskimääräinen jäännytys säästöönpanijaa kohden		Korkokanta	
	Kirjoja	Määrä		Kirjoja	Määrä		Smk.	7½	Smk.	7½	Kirjoja	Määrä		Smk.		7½
		Smk.	7½		Smk.	7½						Smk.	7½			
1903	1,183	702,534	53	246	303,480	78	399,053	75	—	—	2,891	849,533	49	293	29	5,0
1902	1,396	457,342	27	217	138,254	71	319,087	56	—	—	1,954	450,499	74	230	55	5,0
1901	790	131,890	41	15	15,297	87	116,592	54	—	—	775	117,907	79	152	14	5,0

Lähde: Tietoja Säästöpankin hallituksesta.

Taulu N:o 211. Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1903.

	V u o s i						
	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
<i>Kaupungissa.</i>							
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometria	1,951,6	2,123,0	2,235,5	2,360,5	2,436,5	2,538,6	2,559,6
Ilmakaapelin pituus vuoden lopussa; metriä	—	—	5,105	8,210	11,220	13,375	18,100
Kannatustelincitä vuoden lopussa kapp.	238	246	257	272	276	292	300
Kiinnitteitä vuoden lopussa . . kapp.	20,648	21,899	24,685	27,239	28,149	29,848	30,342
<i>Kaupungin ulkopuolella.</i>							
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometria	358,0	420,0	465,5	512,5	566,5	600,7	644,0
Kiinnitteitä vuoden lopussa . . . kapp.	8,604	10,435	11,743	12,845	14,017	14,593	15,061
Pylväitä vuoden lopussa kapp.	—	827	874	874	906	906	901

Lähde: Helsingin Telefooniyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 212. Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1901—1903.

Vuosi	Säästöönpanoja			Poisottoja			Enemmän säästöönpanoja kuin poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöönpanoja		Säästöönpanijain saaminen vuoden lopussa		Keskimääräinen jäännytys säästöönpanijaa kohden		Korkokanta	
	Kirjoja	Määrä		Kirjoja	Määrä		Smk.	7½	Smk.	7½	Kirjoja	Määrä		Smk.		7½
		Smk.	7½		Smk.	7½						Smk.	7½			
1903	1,183	702,534	53	246	303,480	78	399,053	75	—	—	2,891	849,533	49	293	29	5,0
1902	1,396	457,342	27	217	138,254	71	319,087	56	—	—	1,954	450,499	74	230	55	5,0
1901	790	131,890	41	15	15,297	87	116,592	54	—	—	775	117,907	79	152	14	5,0

Lähde: Tietoja Säästöpankin hallituksesta.

Taulu N:o 213. Säästöpanoja ja poisottoja Helsingin Säästöpankissa sekä säästöpankin rahastot vuosina 1865—1903.

Vuosi	Säästöpanoja		Hyvitettyä korkoa		Poisottoja			Enemmän säästöpanoja ja kuin poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöpanoja		Säästöpanojain säästö vuod. lopussa		Säästöpankin rahastot		Maksettuja hyväntekeväis. määrärahoja pank.		
	Uusia kirjoja	Määrä			Lunastettuja kirjoja	Määrä		Kirjoja	Määrä	Kirjoja	Määrä		Kirjoja	Määrä		Kirjoja	Määrä	
		<i>Smc.</i>	<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>		<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>				<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>		<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>		<i>7pää.</i>	<i>Smc.</i>
1865	—	135,097	41,930	10	—	126,468	72	8,628	28	—	—	—	902,491	03	147,647	15	2,800	—
1870	—	159,473	46,306	24	—	126,480	97	32,992	03	—	—	—	995,514	23	206,347	97	400	—
1875	—	324,972	54,872	01	—	239,460	25	85,511	75	—	—	—	1,505,615	39	269,243	91	1,000	—
1880	—	456,578	71,953	98	—	432,411	54	24,136	46	—	—	—	1,920,674	34	371,595	89	—	—
1885	1,800	947,610	118,435	84	1,184	747,108	96	200,501	04	—	—	7,086	3,266,696	28	609,840	91	5,500	—
1890	2,366	1,332,561	204,076	71	1,623	1,127,208	97	205,352	03	—	—	11,157	5,460,522	25	884,652	93	6,265	85
1895	2,824	1,682,692	252,642	44	1,732	1,357,469	91	325,222	09	—	—	13,701	6,904,473	14	1,217,342	89	13,100	—
1896	3,414	1,877,605	281,530	17	1,944	1,395,672	60	481,932	40	—	—	15,171	7,667,935	71	1,246,161	67	16,900	—
1897	3,354	2,109,525	311,400	10	2,105	1,589,039	13	520,485	87	—	—	16,420	8,499,821	58	1,275,486	27	12,000	—
1898	3,840	2,366,006	344,286	61	2,476	1,933,606	20	432,399	80	—	—	17,784	9,276,506	99	1,334,312	48	—	—
1899	3,773	2,427,074	186,564	17	3,042	2,345,747	22	81,326	78	—	—	18,515	9,744,397	94	1,409,992	86	—	—
1900	3,950	2,475,521	494,860	99	3,132	2,292,479	47	183,041	53	—	—	19,333	10,422,300	46	1,503,789	82	—	—
1901	3,573	2,357,199	515,924	14	3,149	2,447,650	62	—	—	90,451	62	19,757	10,847,872	68	1,603,549	85	—	—
1902	3,596	3,256,393	553,393	49	3,805	2,901,147	81	355,245	19	—	—	19,548	11,756,511	36	1,688,522	62	—	—
1903	3,610	¹⁾ 3,504,438	667,542	65	3,059	2,867,463	01	636,974	99	—	—	20,099	13,056,209	40	1,716,049	81	—	—

¹⁾ Siitä haarakonttorissa:

Sörnäsissä	<i>Smc.</i>	72,121
Ruoholahdenkadun varrella	”	66,234
Pursimiehenkadun	”	20,660
		<hr/>
		159,015

Lähde: Helsingin Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 214. Säästöönpano- ja poisottoeriä Helsingin Säästöpankissa, jaettuina suuruutensa mukaan, vuosina 1885—1903.

Vuosi	Poisottoeriä									Säästöönpanoeriä											
	0—5 mk.	5—20 mk.	20—50 mk.	50—100 mk.	100—250 mk.	250—500 mk.	500—1,000 mk.	1,000—2,000 mk.	2,000—5,000 mk.	5,000—10,000 mk.	Summa	0—5 mk.	5—20 mk.	20—50 mk.	50—100 mk.	100—250 mk.	250—500 mk.	500—1,000 mk.	1,000—2,000 mk.	2,000—5,000 mk.	5,000—10,000 mk.
1903	2,134	9,634		2,941	2,434	289	123	83	18	17,656	5,574	13,550		3,499	1,974	695	340	38	11	25,681	
1902	2,272	9,734		2,963	2,509	314	143	87	17	18,039	5,518	13,497		3,065	1,781	595	192	90	24	24,762	
1901	218	3,316	5,375	3,745	4,704	238	115	84		17,795	723	6,321	6,930	5,082	4,441	345		106		23,948	
1900	188	3,005	5,020	3,653	4,473	244	109	72		16,764	728	6,025	7,198	5,444	4,653	470				24,518	
1899	146	2,425	4,608	3,283	4,169	296	152	93		15,172	625	5,823	6,999	5,416	4,772	439				24,074	
1898	98	2,443	4,079	2,668	3,704	243	109	60		13,404	532	5,744	6,886	5,291	4,738	403				23,594	
1897	92	2,385	3,681	2,657	3,043	233	60	52		12,203	492	4,983	6,097	4,586	4,311	310				20,779	
1896	95	2,179	3,379	2,481	2,640	257	55	33		11,119	576	4,878	5,603	4,188	3,955	176				19,376	
1895	1,508		5,800		1,579	926	199	73	46	10,131	397	4,042	4,809	3,571	3,383	204				16,406	
1890	40	378	821	782	1,901	567				4,489	376	839	1,413	1,452	3,352	111				7,543	
1885	19	216	469	518	1,216	393				2,831	169	620	880	984	2,189	136				4,978	

Lähde: Helsingin Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 215. Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Postisäästöpankissa vuosina 1894—1903.

Postisäästöpankkeja	Säästöönpanojen		Poisottojen			Enemmän säästöönpanoja k. poisottoja		Enemmän poisottoja kuin säästöönpanoja		1,000 asukasta kohti ¹⁾			
	Luku	Määrä <i>Smc</i>	Luku	Määrä		Määrä		Määrä		Säästöönpanoja		Poisottoja	
				<i>Smc</i>	<i>7ml.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ml.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ml.</i>	Luku	Määrä <i>Smc</i>	Luku	Määrä <i>Smc</i>
Helsingin	7,074	140,674	2,130	154,778	58	—	—	14,104	58	—	—	—	—
Helsingin haaraosasto I .	1,245	20,355	329	15,251	95	5,103	05	—	—	—	—	—	—
Helsingin haaraosasto II.	153	4,526	42	3,505	45	1,020	55	—	—	—	—	—	—
Kallion	702	17,721	24	1,693	07	16,027	93	—	—	—	—	—	—
Töölön	411	6,057	90	3,758	49	2,298	51	—	—	—	—	—	—
Summa vuonna 1903	9,585	189,333	2,615	178,987	54	10,345	46	—	—	107,9	2,131	29,4	2,015
„ 1902	6,045	155,896	2,372	186,283	47	—	—	30,387	47	73,2	1,887	28,7	2,255
„ 1901	6,333	147,652	2,105	153,803	74	—	—	11,151	74	77,0	1,796	25,6	1,932
„ 1900	5,630	144,277	1,856	147,150	78	—	—	2,873	78	71,2	1,823	23,5	1,860
„ 1899	4,390	103,971	1,489	124,781	92	—	—	20,810	92	58,1	1,377	19,7	1,653
„ 1898	3,743	90,590	1,155	92,561	57	—	—	1,971	57	52,5	1,269	16,2	1,297
„ 1897	2,924	77,473	1,006	73,137	71	4,335	29	—	—	41,4	1,096	14,2	1,035
„ 1896	2,924	62,316	951	66,401	51	—	—	4,085	51	43,3	921	14,1	982
„ 1895	2,460	47,186	855	46,858	37	327	63	—	—	38,1	731	13,2	799
„ 1894	2,355	39,044	1,188	51,751	81	—	—	12,707	81	40,1	666	20,3	887

¹⁾ Tarkoittaa henkikirjoissa olevaa väkilukua.

Lähde: Postisäästöpankinhallituksen vuosikertomukset.

**Taulu N:o 216. Säästöpanoja Helsingin Pääoma- ja Elinkorko-
laitoksessa vuosina 1894—1903.**

Vuosi	Pääoman hankkimista varten		Elinkoron hankkimista varten		Osakasten säästö vuoden lopussa		Korkovoihto osakasten varoista	Perintövaihto ehdottomista säästöpanoista
	Ehdolla	Ehdotta	Ehdolla	Ehdotta	Fm.	pää.		
	Fm.	Fm.	Fm.	Fm.				
varojen takaisinmaksamisesta kuolemantapauksessa			varojen takaisinmaksamisesta kuolemantapauksessa			Fm.	pää.	
1894	21,967	2,545	4,229	7,879	726,282	20	5,3 %	0,2 %
1895	39,700	2,220	5,213	7,557	753,547	15	5,1 "	0,1 "
1896	49,376	4,808	7,634	9,214	804,358	71	4,9 "	1,2 "
1897	47,615	2,410	4,273	7,149	852,768	54	5,0 "	0,5 "
1898	33,791	3,275	4,706	9,435	893,442	26	5,0 "	0,5 "
1899	54,377	3,190	5,163	7,436	899,540	96	5,3 "	0,4 "
1900	29,924	3,345	4,560	7,333	919,847	32	5,5 "	0,7 "
1901	34,938	2,640	4,842	8,418	925,321	25	5,5 "	0,4 "
1902	37,798	4,973	6,752	8,798	963,069	75	5,4 "	0,3 "
1903	25,973	4,080	6,343	9,338	955,937	58	5,5 "	0,2 "

Lähde: Laitoksen painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 217. Helsingin Kauppaseuran eläke- ja apurahalaitoksen toiminta vuosina 1896—1903.

Vuosi	Vanhempi rahasto									Uudempi rahasto								
	Osakkeita	Tuloja		Menoja		Pohja- rahaston pääoma		Varattuja ylijäämä- varoja		Osakkeita	Tuloja		Menoja		Pohja- rahaston pääoma		Varattuja ylijäämä- varoja	
		<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>		<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>
1896	96	12,082	04	12,214	40	219,905	14	2,328	72	22	7,171	83	4,829	18	15,276	44	5,547	80
1897	91	12,190	54	12,794	46	220,305	14	1,724	80	24	8,236	67	6,500	87	17,012	24	7,534	69
1898	84	12,268	41	11,985	61	220,305	14	2,007	60	27	10,542	98	7,806	29	19,730	93	8,057	32
1899	76	12,414	55	12,088	52	220,305	14	2,333	63	28	10,682	86	8,271	54	22,142	25	8,082	76
1900	75	12,393	—	11,905	41	220,305	14	2,831	22	29	11,548	15	8,852	39	24,838	01	7,404	69
1901	68	13,914	91	12,435	97	255,755	99	4,310	16	27	12,195	43	9,733	74	27,299	70	8,202	06
1902	64	14,042	19	12,302	75	263,037	09	5,000	—	27	12,089	28	10,970	22	28,419	76	15,579	60
1903	55	13,536	82	13,910	27	263,037	09	4 626	55	26	11,670	04	6,026	37	29,665	80	5,643	67

Lähde: Kauppaseuran kertomukset.

Taulu N:o 218. Panttilainaliike Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1898—1902.

A.

	Alkanisvuosi	Tila vuoden alussa		Muutoksia vuoden kuluessa				Tila vuoden lopussa		Lainojen keskimäärä, joita on				Keskimääräinen varastotila	
				Annettuja lainoja		Poistettuja lainoja				annettu vuoden kuluessa		jällellä vuoden lopussa			
		Pantt.	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>vu.</i>	<i>Smc.</i>	<i>vu.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>
Helsingin Pantti-Osakeyhtiö	1882	57,681	685,274	231,366	2,411,385	234,899	2,447,512	54,148	649,147	10	42	11	99	55,915	667,211
sen konttorit: Pääkonttori . . .	1882	14,299	223,625	49,776	689,448	51,019	694,116	13,056	218,957	13	85	16	77	13,678	221,291
A-konttori . . .	1885	15,770	179,611	63,140	656,555	64,526	667,924	14,384	168,242	10	40	11	70	15,077	173,927
B-konttori . . .	1892	17,706	131,644	77,933	539,923	78,271	539,051	17,368	132,516	6	93	7	63	17,537	132,080
C-konttori . . .	1898	9,906	150,394	40,517	525,459	41,083	546,421	9,340	129,432	12	97	13	86	9,623	139,913
Osakeyhtiö Helsingin Pantti-															
lainakonttori	1898	20,070	358,716	93,887	1,329,425	91,226	1,305,557	22,731	382,584	14	16	16	83	21,401	370,650
sen konttorit: Pääkonttori . . .	1899	8,931	250,657	41,541	893,513	39,952	872,671	10,520	271,499	21	51	25	80	9,725	261,078
Haarakonttori	1898	11,139	108,059	52,346	435,912	51,274	432,886	12,211	111,085	8	32	9	10	11,676	109,572
Summa vuonna 1903	—	77,751	1,043,990	325,253	3,740,810	326,125	3,753,069	76,879	1,031,731	11	66	13	60	77,316	1,037,861
" 1902	—	72,940	979,763	315,700	3,735,945	310,889	3,671,718	77,751	1,043,990	12	77	13	33	75,346	1,011,877
" 1901	—	66,887	1,007,704	306,504	3,851,285	299,951	3,879,226	72,940	979,763	12	59	13	53	69,664	993,734
" 1900	—	57,210	772,461	281,527	3,468,597	272,350	3,233,354	66,387	1,007,704	12	32	15	18	61,799	890,083
" 1899	—	47,818	604,648	250,865	2,899,769	241,473	2,731,956	57,210	772,461	11	55	13	50	52,514	664,512
" 1898	—	42,743	494,764	207,989	2,287,312	202,914	2,177,428	47,818	604,648	11	—	12	65	45,280	549,707

B.

	Lainottajain				Huutokaupalla myytyjä		Varastettuina tavaroina poistettuja		Summa		% kaikista poistetuista pääomista		
	lunastamia		uudistamia								Lunastet- tuja tai uudist.	Huuto- kaupalla myytyjä	Varastet- tuina poistettuja
	Panttia	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	%	%	%
Helsingin Pantti-Osakeyhtiö	150,298	1,309,401	71,384	1,031,544	13,099	102,985	118	3,582	234,899	2,447,512	95,65	4,21	0,14
sen konttorit: Pääkonttori . . .	29,006	303,567	18,324	356,601	3,646	30,980	43	2,968	51,019	694,116	95,11	4,46	0,43
A-konttori . . .	40,977	369,154	19,882	268,768	3,641	29,799	26	203	64,526	667,924	95,51	4,46	0,03
B-konttori . . .	53,434	336,653	20,811	176,980	4,001	25,212	25	206	78,271	539,051	95,28	4,68	0,04
C-konttori . . .	26,881	300,027	12,367	229,195	1,811	16,994	24	205	41,083	546,421	96,85	3,11	0,04
Osakeyhtiö Helsingin Pantti-													
lainakonttori	62,465	716,386	23,876	533,381	4,835	54,855	50	935	91,226	1,305,557	95,73	4,20	0,07
sen konttorit: Pääkonttori . . .	26,542	447,189	11,017	386,770	2,370	38,031	23	681	39,952	872,671	95,56	4,36	0,08
Haarakonttori	35,923	269,197	12,859	146,611	2,465	16,824	27	254	51,274	432,886	96,06	3,89	0,05
Summa vuonna 1903	212,763	2,025,787	95,260	1,564,925	17,934	157,840	168	4,517	326,125	3,753,069	95,67	4,21	0,12
" 1902	203,115	1,975,072	91,263	1,551,475	16,385	143,995	126	1,176	310,889	3,671,718	96,04	3,92	0,04
" 1901	198,756	2,185,182	85,188	1,542,933	15,837	149,696	170	1,415	209,951	3,879,226	96,08	3,88	0,04
" 1900	258,316	3,090,233	72,525	1,216,372	13,878	141,935	156	1,156	344,875	4,449,726	95,57	4,39	0,04
" 1899	228,794	2,600,772	62,559	990,067	12,566	130,166	113	1,016	304,032	3,722,021	95,20	4,76	0,04
" 1898	195,159	2,105,949	63,409	903,503	7,645	70,553	110	926	266,323	3,080,931	96,72	3,24	0,04

Muist.: Helsingin Pantti-Osakeyhtiön pääkonttori on I kaupunginosassa (Helenankadun varrella); A-konttori IV kaupunginosassa (Albertinkadun varrella); B-konttori XI kaupunginosassa (2:nen linja); sekä C-konttori V kaupunginosassa (Ratakadun varrella). Osakeyhtiö Helsingin Panttilainakonttorin pääkonttori on III kaupunginosassa (Fabianinkadun varrella); Haarakonttori VI kaupunginosassa (Pursimiehenkadun varrella).

Lähde: Panttilainaukustarkastelijan vuosikertomukset.

Taulu N:o 219. Protestattuja vekselejä Helsingissä

	Tammikuu		Helmikuu		Maaliskuu		Huhtikuu		Toukokuu	
	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>
Suomen Pankki	6	3,100	8	13,300	3	2,400	15	13,600	10	4,700
Yhdyspankki	16	12,400	6	6,500	11	18,700	16	9,100	14	15,300
Pohjoismaiden Osakepankki	13	8,600	14	8,100	17	17,800	17	7,500	25	17,900
Vaasan Osakepankki	5	2,400	8	6,400	13	6,900	18	11,000	8	5,400
Uudenmaan Osakepankki	7	3,800	4	6,500	4	5,800	5	3,300	5	3,700
Kansallis-Osake-Pankki	13	6,800	8	4,800	13	6,300	14	8,600	24	15,400
Yksityispankki	2	700	—	—	1	600	2	800	1	700
Turun Osakepankki	—	—	2	800	1	400	1	200	1	100
Maanviljelys- ja Teollisuuspankki	—	—	—	—	—	—	1	600	—	—
Yksityiset henkilöt ja toiminimet .	12	3,800	13	6,700	7	6,900	13	20,200	14	19,600
Summa v:na 1903	74	41,600	63	53,100	70	65,800	102	74,900	102	82,800
„ 1902	100	181,300	80	89,800	92	238,100	104	173,600	114	261,400
„ 1901	102	—	90	—	111	—	116	—	129	—
„ 1900	94	—	81	—	95	—	73	—	88	—

Lähde: Julkisen Notarion protestipöytäkirjat.

sekä määrän suuruus vuosina 1900—1903.

	Kesäkuu		Heinäkuu		Elokuu		Syyskuu		Lokakuu		Marraskuu		Joulukuu		Summa	
	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>	Luku	Määrä tasaluvuin <i>Shyg</i>
5	3,400	2	400	4	1,300	8	4,900	5	1,900	9	11,600	7	11,000	82	71,600	
6	2,800	8	11,800	16	9,800	7	2,800	7	1,500	5	3,100	9	3,100	121	96,900	
11	11,900	11	10,100	5	1,600	7	2,500	12	13,700	15	10,900	10	5,700	157	116,300	
10	4,900	2	28,000	4	3,800	1	400	6	6,400	5	1,900	4	1,400	84	78,900	
12	26,300	—	—	6	6,400	4	4,500	3	900	7	2,600	6	5,800	63	69,600	
13	11,500	13	23,400	4	2,700	9	4,500	15	8,300	11	6,200	8	1,900	145	100,400	
—	—	2	1,600	3	2,100	4	1,000	4	1,400	3	700	2	600	24	10,200	
—	—	1	200	—	—	—	—	1	100	—	—	—	—	7	1,800	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	600	
14	11,200	11	6,000	15	5,800	15	10,000	16	9,400	5	1,900	9	9,600	144	111,100	
71	72,000	50	81,500	57	33,500	55	30,600	69	43,600	60	33,900	55	39,100	828	657,400	
102	197,800	68	82,900	60	54,900	55	51,700	77	94,200	74	77,600	77	50,900	1,003	1,554,200	
138	—	188	—	191	—	146	—	138	—	90	—	118	—	1,557	—	
70	—	107	—	109	—	101	—	104	—	78	—	104	—	1,099	—	

Taulu N:o 220. Arvopaperipörssiessä Helsingissä vuosina 1901—1903 myytyjen arvopaperien nimellis- ja myyntiarvo.

Vuosi	Pankkiyhtiön osakkeita			Teollisuusyhtiön osakkeita			Höyrylaivayhtiön osakkeita			Vakuutusyhtiön osakkeita		
	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo
	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	%	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	%	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	%	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	%
1903	211,600	342,674	161,9	618,100	509,041	82,4	44,150	25,915	61,0	18,000	21,653	120,3
1902	277,000	596,281	215,3	492,675	344,470	69,9	118,200	69,455	58,8	44,250	66,250	149,7
1901	90,700	168,601	185,9	140,750	98,796	70,2	73,250	43,893	59,9	12,600	15,134	120,1

Vuosi	Rakennusyhtiön osakkeita			Sekalaisia osakkeita			S u m m a o s a k k e i t a		
	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo
	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	%	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	%	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	%
1903	71,000	37,756	53,2	157,300	166,015	105,5	1,120,150	1,103,054	98,5
1902	65,600	43,469	66,3	216,100	86,053	39,8	1,213,825	1,205,958	99,4
1901	41,100	27,460	66,8	333,600	59,044	17,7	692,000	412,928	59,7

Lähde: Arvopaperipörssin noteeraukset Helsingissä.

Taulu N:o 221. Torille tuotujen tavarain keskihinnat Helsingissä vuosina 1901—1903.

T a v a r a l a j i	Yksikkö	Vuonna 1903		Vuonna 1902		Vuonna 1901	
		<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
Naudanliha, tuore	10 kg	6	44	6	21	6	14
” palvattu	”	10	78	10	42	10	37
Lampaanliha, tuore	”	8	38	8	99	9	13
” palvattu	”	12	75	13	29	13	85
Silava, tuore	”	11	53	11	80	11	84
” palvattu	”	14	—	15	84	16	13
Vasikka, j. (10 kg)	kapp.	10	66	11	45	12	10
Kana	1	53	—	1	58	1	48
Teeri	pari	2	96	2	87	3	21
Metso	kapp.	5	41	5	02	6	32
Pyö	pari	1	81	1	65	2	01
Jänis	kapp.	1	68	1	57	1	49
Lohi, tuore	kg	3	76	4	12	3	90
Hauki, ”	”	—	89	—	88	—	94
Ahven, ”	”	—	72	—	73	—	79
Lahna, ”	”	1	09	1	02	1	02
Kuha, ”	”	1	57	1	78	1	83
Siika, ”	”	1	28	1	28	1	29
Ankerias, ”	”	1	53	1	57	1	62
Maariankala tuore	”	—	98	1	11	1	09
Silakat, ”	”	—	40	—	30	—	34
” suolaiset	10 kg	3	25	3	50	3	42
Kilohaali	astia	1	28	1	39	1	43
Kravut, elävät	100	4	41	5	33	3	41
Maito, kuorimaton	l.	—	18	—	19	—	20
” kuorittu	”	—	08	—	08	—	10
Piimä	—	—	07	—	08	—	10
Viili	2½ l.	—	49	—	45	—	51
Kerma	4 dsl	—	31	—	27	—	32
Voi, tuore	kg	2	48	2	71	2	78
” ruoka-	”	2	08	2	30	2	32
Juusto	kapp.	—	45	—	75	—	79
Munat	tiu	2	07	1	99	2	18
Ruisleipä	10 kg	2	11	2	35	2	38
Ruisjauhot	”	1	80	1	92	1	89
Perunajauhot	kg	—	51	—	57	—	52
Kauranryynit	5 l.	1	40	1	06	1	19
Ohranryynit	”	1	36	1	17	1	07
Maltaat	10 kg	3	—	3	25	3	23
Perunat	5 l.	—	25	—	35	—	34
Herneet	”	1	31	1	28	1	16
Spenaatti	kori	—	62	—	85	—	67
Kupukaali	kapp.	—	47	—	43	—	48
Omenat	5 l.	1	57	1	70	1	69
Puolukat	l.	—	17	—	20	—	24
Kaurat	hl	6	98	9	—	8	05
Heinät, nurmi-	10 kg	—	38	—	83	—	74
” timotei	”	—	48	—	99	—	95
Halot, koivu-	4 ktm	21	75	20	39	21	50
” mänty-	”	17	82	17	75	19	31
” kuusi-	”	17	96	17	75	19	31

Lähde: Torihintain viikkonoteeraukset.

Taulu N:o 222. Helsingin Rakennuskonttorin palkkaamain

Kuukausi	Palkattuja työmiehiä Rakennuskonttorin töissä			Keskivalkkamäärä											
	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Työnjohtajat			Esimiehet			Kirvesmiehet			Sepät		
				Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin
	M a r k k a a														
Tammikuu .	668	461	600	10	8	8.49	5	4	4.18	5.50	4	4.59	5.50	4	4.59
Helmikuu .	726	666	695	10	8	8.49	5	4	4.12	5.50	4	4.58	5.50	4	4.73
Maaliskuu .	1,038	726	880	10	6	8.42	5	4	4.36	5.50	4	4.57	5.50	4	4.75
Huhtikuu .	879	794	826	10	6	8.16	5	4	4.37	5.50	4	4.64	5.50	4	4.70
Toukokuu .	788	696	749	10	6	8.09	5	4	4.31	5.50	4	4.57	5.50	4	4.75
Kesäkuu .	738	639	687	10	6	7.75	5	4	4.46	5.50	4	4.72	5.50	4	4.98
Heinäkuu .	862	770	820	10	6	7.91	5	4	4.44	5.50	4	4.81	5.50	4	5.19
Elokuu . . .	773	682	727	10	6	8.13	5	4	4.65	6	4	4.87	5.50	5.50	5.50
Syyskuu . .	684	602	632	10	6	7.93	5	4.20	4.67	5.50	4.50	4.88	5.50	5.50	5.50
Lokakuu . .	611	518	574	10	6	8.00	5	4.20	4.52	5.50	4.50	4.90	5.50	5.50	5.50
Marraskuu .	611	514	552	10	6	7.95	5	4.20	4.46	5.50	4.50	4.79	5.50	5.50	5.50
Joulukuu . .	802	674	738	10	6	8.20	5	4.20	4.44	5.50	4.50	4.90	5.50	5.50	5.50
Vuonna 1903	1,038	461	707	10	6	8.13	5	4	4.43	5.50	4	4.84	5.50	4	5.10
„ 1902	732	430	574	10	6	8.43	5	4	4.17	5.50	4	4.52	5.50	4	4.79
„ 1901	—	—	—	10	5	7.82	—	—	—	6	4	4.78	5.50	4.50	5.37

1) Mies ja hevonen.

Lähde: Rakennuskonttorin työlistat.

työmiesten lukumäärä sekä keskipäiväpalkat vuosina 1901—1903.

10 t u n n i n t y ö p ä i v ä l t ä														
Kivityömiehet			Maurarit			Koneenkäyttäjät			Kuorma-ajurit 1)			Ajurit		
Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin	Korkeintaan	Vähintään	Keskimäärin
j a p e n n i ä														
6	4	4.45	6	4	5.57	6	4	5.13	7	6	6.81	3.60	1.50	2.79
6	4	4.43	6	4	5.31	5	5	5	7	6	6.98	3.60	1.50	2.82
6	4	4.40	6	4	4.86	5	5	5	7	6	6.97	3.60	1.50	2.93
6	4	4.41	5	4	4.56	5.50	5	5.04	7	6	6.81	3.60	1.50	2.99
6	4	4.25	6	4	4.28	5.50	5	5.11	7	6	6.93	3.60	1.50	2.98
6	4	4.41	7	4	5.89	5.50	5	5.11	8	6	7.31	4	1.50	3.01
6	4	4.62	7	4	5.67	5.50	5	5.10	8	6	6.99	4	1.50	3.07
6.50	4.50	5.24	7	4.50	5.73	5.50	5	5.09	7.50	6	6.98	4	1.50	3.13
6	4.50	5.40	6.50	4.50	5.60	5.50	5	5.10	8	6	7.01	4	1.50	3.17
6.50	5	5.69	6.50	4.50	5.55	5.50	5	5.11	8	6	6.96	4	1.50	3.14
6.50	6	6.23	6.50	4.50	5.63	5	5	5	8	6	6.95	4	1.50	3.08
6.50	5	5.95	5	5	5	5	5	5	7	6	6.96	4	1.50	3.07
6.50	4	4.96	7	4	5.30	6	4	5.06	8	6	6.97	4	1.50	3.02
6	4	4.69	7.50	4	5.25	5.50	4	4.90	8	6	6.95	3.80	1.50	2.83
6.50	4	5.74	6.50	4	5.29	5.50	5	5.05	7	6	6.96	4.50	1.50	3.06

Taulu N:o 223. Helsingin Valaistuslaitoksen töissä olevan henkilökunnan keskipalkka vuosina 1901—1903.

	V. 1903		V. 1902		V. 1901	
<i>Henkilöjä:</i>						
Enintään	121		94		92	
Vähintään	78		45		45	
Keskimäärin	92		74		74	
<i>Palkkauksia:</i>						
Kaasumestari (vuodelta) <i>Smc</i>	5,200	—	5,200	—	5,200	—
Alikaasumestari (10 t. päivätyö) "	6	—	6	—	6	—
Putkenlaskijain johtaja (vuodelta) "	2,800	—	2,800	—	2,800	—
Lyhdynsytyttäjäin esimies (12 t. päivätyö) "	5	—	5	—	5	—
Lampunhoitajain esimies (12 t. päivätyö) "	5	—	5	—	5	—
Mittarinlukija (kuukaudelta) "	100	—	100	—	100	—
Rahanperijä (kuukaudelta) "	100	—	100	—	100	—
Koneenkäyttäjät (12 t. päivätyö) "	3	50	3	50	3	50
Retorttiuunin lämmittäjät (12 t. päivätyö) "	3	50	3	50	3	30
Pubdistustyömiehet (10 t. päivätyö) "	3	10	3	10	3	10
Koksi- ja tervatyömiehet (samoin) "	3	—	3	—	3	—
Putkenlaskijat (samoin) "	4	50	4	50	4	33
S:n apurit (samoin) "	3	50	3	50	3	38
Sepät (samoin) "	3	70	4	80	4	80
S:n apurit (samoin) "	2	50	3	—	3	—
Muurarit (samoin) "	3	50	4	50	4	50
S:n apurit (samoin) "	3	—	3	—	3	—
Viilaajat (samoin) "	3	50	3	50	3	50
Lyhdynsytyttäjät (12 t. päivätyö) "	2	50	2	50	2	40
Lampunhoitajat (12 t. päivätyö) "	3	25	3	25	3	25
Sekalaisia työmiehiä (10 t. päivätyö) "	3	—	3	—	3	—
Yövärtija (samoin) "	2	80	2	80	2	80
Talonmies (samoin) "	3	—	3	—	3	—

Lähde: Tietoja Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksesta.

Taulu N:o 224. Työväen olot Tupakkateollisuudessa Helsingissä vuonna 1902.

	Miespuolisia työntekijöitä				Naispuolisia työntekijöitä				Summa työnte- kijöitä
	Alle 15 vuot.	15—18 vuot.	Yli 18 vuot.	Summa	Alle 15 vuot.	15—18 vuot.	Yli 18 vuot.	Summa	
Työntekijöitä	1	3	46	50	5	42	631	678	728
Työntekijöitä, jaettuina sen mukaan minkä ikäisinä ammattiin tulivat	13	11	26	50	99	267	312	678	728
Palvelusaika viimeisen työnantajan luona:									
1 vuotta vähemmän	—	—	—	2	—	—	—	108	110
1—2 ”	—	—	—	6	—	—	—	61	67
2—3 ”	—	—	—	2	—	—	—	33	35
3—4 ”	—	—	—	4	—	—	—	66	70
4—5 ”	—	—	—	5	—	—	—	62	67
5—10 ”	—	—	—	8	—	—	—	167	175
10—15 ”	—	—	—	4	—	—	—	73	77
15 ” enemmän	—	—	—	19	—	—	—	108	127
Keskityöaika (tuntia) viikossa	—	—	—	57,7	—	—	—	57,8	57,8
Ylityö (työntekijöitä)	—	—	—	9	—	—	—	160	169
Työntekijöitä, joilla on:									
kappalepalkka	—	—	—	13	—	—	—	564	577
aikapalkka	—	—	—	32	—	—	—	102	134
vaihdellessa kappale- ja aikapalkka	—	—	—	1	—	—	—	1	2
ilmoittamaton palkkausmuoto	—	—	—	4	—	—	—	11	15
Vuositulo ¹⁾ :									
300 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	5	5
300—500 ”	—	—	—	1	—	—	—	32	33
500—750 ”	—	—	—	3	—	—	—	106	109
750—1,000 ”	—	—	—	2	—	—	—	30	32
1,000 ”	—	—	—	17	—	—	—	6	23
Viikkopalkka ¹⁾ :									
6 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	9	9
6—10 ”	—	—	—	1	—	—	—	74	75
10—15 ”	—	—	—	5	—	—	—	258	263
15 ” ja enemmän	—	—	—	23	—	—	—	107	130
Vuokramäärä:									
Työntekijöitä, jotka maksavat kuu- kausivuokraa alle 5 markan	—	—	—	—	—	—	—	—	13
5—10 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	333
10—15 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	93
15—20 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	38
20—25 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	20
25 markkaa ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	16
Työntekijöitä, joilla on:									
vapaa asunto	—	—	—	—	—	—	—	—	11
oma talo	—	—	—	—	—	—	—	—	2
ilmoittamaton vuokra	—	—	—	—	—	—	—	—	202
Työntekijöitä, jotka ovat:									
apukassan osakkaita	—	—	—	29	—	—	—	487	516
raittiusseuran jäseniä	—	—	—	1	—	—	—	37	38
ammattiyhdistyksen jäseniä	—	—	—	10	—	—	—	59	69

¹⁾ Tiedot tuloista ovat vuodelta 1901.

**Taulu N:o 225. Työväen olot kutomoteollisuuden alalla Helsingissä
vuonna 1903.**

	Miespuolisia työntekijöitä				Naispuolisia työntekijöitä				Summa työntekijöitä
	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Summa	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Summa	
Työntekijöitä	1	5	61	67	1	85	396	482	549
Työntekijöitä, jaett. syntymäseud. muk.:									
Helsingissä	—	—	—	—	—	—	—	—	173
Uudenmaan läänissä	—	—	—	—	—	—	—	—	134
Muissa lääneissä	—	—	—	—	—	—	—	—	223
Suomen ulkopuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Työntekijöitä, jaettuina sen mukaan minkä ikäisinä tulivat ammattiin	9	8	50	67	27	170	285	482	549
Palvelusaika viimeisen työnantajan luona:									
1 vuotta vähemmän	—	—	—	18	—	—	—	199	217
1—2 vuotta	—	—	—	6	—	—	—	74	80
2—3 ”	—	—	—	4	—	—	—	28	32
3—4 ”	—	—	—	7	—	—	—	53	60
4—5 ”	—	—	—	8	—	—	—	63	71
5 vuotta enemmän	—	—	—	24	—	—	—	65	89
Keskityöaika (tuntia viikossa)	—	—	—	—	—	—	—	—	59,3
Työntekijöitä, joilla on:									
kappalepalkka	—	—	—	2	—	—	—	211	213
aikapalkka	—	—	—	65	—	—	—	270	335
vaihdellen kappale- ja aikapalkka	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Vuositulo ¹⁾ :									
300 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—
300—500 ”	—	—	—	2	—	—	—	71	73
500—750 ”	—	—	—	5	—	—	—	65	70
750—1,000 ”	—	—	—	11	—	—	—	2	13
1,000 ” enemmän	—	—	—	31	—	—	—	2	33
Viikkopalkka ¹⁾ :									
6 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	3	3
6—10 ”	—	—	—	1	—	—	—	65	66
10—15 ”	—	—	—	6	—	—	—	186	192
15 ” enemmän	—	—	—	52	—	—	—	12	64
Vuokramäärä:									
Työntekijöitä, jotka maksavat kuu- kausivuokraa alle 5 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	25
5—10 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	217
10—15 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	31
15—20 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	17
20—25 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	11
25 ” ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	8

¹⁾ Tiedot tuloista ovat vuodelta 1902.

Jatkoa.

	Miespuolisia työntekijöitä				Naispuolisia työntekijöitä				Summa työntekijöitä
	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Summa	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Summa	
Työntekijöitä, joilla on									
vapaa asunto	—	—	—	—	—	—	—	—	7
oma talo	—	—	—	—	—	—	—	—	5
ilmoittamaton vuokra	—	—	—	—	—	—	—	—	228
Työntekijöitä, jotka ovat:									
apukassan osakkaita	—	—	—	5	—	—	—	1	6
raittiusseuran jäseniä	—	—	—	1	—	—	—	57	58
ammattiyhdistyksen jäseniä	—	—	—	5	—	—	—	52	57

Lähde: Tutkimus Suomen kutomoteollisuudesta.

Taulu N:o 227. Helsingin kunnallisen

A. Työnhakijoita, tehtyjä ja uudistettuja

Kuukausi	Työnhakijoita			Työntarjouksia					
	miespuolisia	naispuolisia	summa	tehty			välitetty		
				miespuolisia	naispuolisia	summa	miespuolisia	naispuolisia	summa
Tammikuu	575	91	666	58	8	66	58	7	65
Helmikuu	661	105	766	66	14	80	58	12	70
Maaliskuu	833	82	915	528	14	542	517	12	529
Huhtikuu	485	63	548	260	16	276	243	14	257
Toukokuu	393	58	451	230	24	254	221	17	238
Kesäkuu	323	69	392	183	27	210	161	12	173
Hoinäkuu	280	65	345	122	19	141	108	13	121
Elokuu	306	145	451	114	71	185	102	43	145
Syyskuu	359	156	515	185	65	250	176	42	218
Lokakuu	401	154	555	266	94	360	241	65	306
Marraskuu	471	107	578	330	37	367	318	23	341
Joulukuu	406	89	495	273	41	314	258	27	285
Summa	5,493	1,184	6,677	2,615	430	3,045	2,461	287	2,748

Työnvälitystoimiston toiminta vuonna 1903.

työntarjouksia, kuukausittain.

Työnhakuja						Prosenttisuhde työn-		Prosenttisuhde tarjot-	
uusia			uudistettuja			hakujen ja välitettyjen		tujen ja välitettyjen	
miespuolisia	naispuolisia	summa	miespuolisia	naispuolisia	summa	työntarjousten		työntarjousten	
						miespuolisia	naispuolisia	miespuolisia	naispuolisia
575	91	666	—	—	—	10,1	7,7	100,0	87,5
268	68	336	393	37	430	8,8	11,4	87,8	85,7
486	38	524	347	44	391	62,1	14,6	97,9	85,7
270	37	307	215	26	241	50,1	22,2	93,5	87,5
210	41	251	183	17	200	56,2	29,3	96,0	70,8
170	52	222	153	17	170	49,8	17,4	87,9	44,4
147	45	192	133	20	153	38,5	20,0	88,5	68,4
150	119	269	156	26	182	33,3	29,6	89,4	60,5
189	129	318	170	27	197	49,0	26,8	95,1	64,6
222	112	334	179	42	221	60,0	42,2	90,6	69,1
248	80	328	223	27	250	67,5	21,5	96,4	62,1
209	66	275	197	23	220	63,5	10,3	94,5	65,8
3,144	878	4,022	2,349	306	2,655	44,8	24,2	94,1	66,7
						41,1		90,2	

Jatkoa.

B. Työntekijöitä, jaettuina syntymäseudun,

Ammatti	T y ö n -									
	oli syntynyt					oli manttaali- kirjoissa		oli äidinkielenä		
	Helsingissä	Muissa osissa Uudenmaan kääntä	Muissa osissa maata	Venäjällä	Ruotsissa	Helsingissä	Muualta	ruotsi	suomi	venäjä
<i>Miespuolisia:</i>										
Kauppa	12	13	49	1	—	57	18	11	64	—
Rakennusteollisuus	61	165	429	4	—	645	14	86	570	3
Metalliteollisuus	68	69	251	11	—	363	36	38	358	3
Kiviteollisuus	15	58	229	—	4	303	3	25	280	1
Taloustoimia	25	77	175	—	1	223	55	47	231	—
Apureita	132	252	578	8	—	926	44	117	850	3
Erinäisiä toimia	19	32	87	2	—	108	32	27	113	—
18 vuotta nuorempia ilman ammattia.	80	35	58	2	—	161	14	24	151	—
Muita ammatteja	32	25	84	—	1	127	15	21	121	—
Summa	444	726	1,940	28	6	2,913	231	396	2,738	10
<i>Naispuolisia:</i>										
Kauppa	14	17	38	—	1	41	19	9	61	—
Taloustoimia	15	58	405	1	—	298	181	13	466	—
Apulaisia	21	49	163	1	—	229	5	29	205	—
18 vuotta nuorempia ilman ilmoitet- tua ammattia	12	6	14	1	—	29	4	2	31	—
Muita	7	12	43	—	—	64	8	9	53	—
Summa	69	142	663	3	1	661	217	62	816	—
Summa	513	868	2,603	31	7	3,574	448	458	3,554	10

Lähde: Helsingin kunnallisen Työnvälitystoimiston vuosikertomus.

äidinkielen, sivistysasteen y. m. mukaan.

h a k i j o i t a														
oli jaett. sivi- tysast. muk.		olivat							oli elätettävänä perhe,					
koulun- käymättömiä	koulun- käyneitä	15 vuotta nuorempia	15— 18 vuotta	18— 30 vuotta	30— 40 vuotta	40— 50 vuotta	50— 60 vuotta	60 vuotta ja vanhempia	0 henkeä	1 henkeä	2 henkeä	3 henkeä	4 henkeä	5 henkeä ja enemmän
5	70	—	7	43	18	4	2	1	48	9	11	4	3	—
441	218	—	1	136	213	164	94	51	192	115	114	94	69	75
118	281	—	10	208	102	56	17	6	220	61	58	23	14	23
230	76	—	3	65	81	94	49	14	104	55	53	45	30	18
171	107	—	6	103	68	47	38	16	110	49	44	36	11	28
627	343	—	27	237	217	182	135	42	536	140	93	82	54	65
34	106	—	4	64	33	28	38	3	68	18	16	16	10	12
16	159	40	135	—	—	—	—	—	175	—	—	—	—	—
36	106	—	8	48	31	14	4	1	91	10	14	11	9	8
1,678	1,466	40	201	1,070	763	589	347	134	1,544	457	403	311	200	229
1	69	—	28	36	3	3	—	—	69	1	—	—	—	—
292	187	2	100	239	58	20	8	2	474	3	2	—	—	—
182	52	—	1	61	89	54	22	7	163	33	18	14	3	3
5	28	17	16	—	—	—	—	—	33	—	—	—	—	—
27	35	—	7	39	9	6	1	—	55	4	3	—	—	—
507	371	19	152	425	159	83	31	9	794	41	23	14	3	3
2,185	1,837	59	353	1,495	922	672	378	143	2,338	498	426	325	203	232

Taolu N:o 228. Ravintoloita, anniskelupaikkoja ja väkijuomakauppoja
Helsingissä vuonna 1903, kaupunginosittain

Kaupunginosa	Kahviloita ja ravintoloita	Anniskelupaikkoja	Raitiusravintoloita ja -kahviloita	Myymälöitä		
				Viinikauppoja	Olutmyymälöitä	Paloviinikauppoja
Ensimmäinen kaupunginosa	10	—	1	12	3	—
Toinen ”	15	2	10	16	11	1
Kolmas ”	7	3	14	10	3	2
Neljäs ”	4	4	11	10	14	2
Viides ”	7	4	9	11	12	1
Kuudes ”	—	1	3	—	1	—
Seitsemäs ”	—	1	4	2	3	—
Kahdeksas ”	—	—	—	—	—	—
Yhdeksäs ”	—	—	—	—	—	—
Kymmenes ”	3	3	—	—	6	—
Yhdestoista ”	2	—	—	—	3	—
Kahdestoista ”	—	—	—	—	—	—
Kaupunginaseman ulkopuolella	2	—	2	—	3	—
Summa	50	18	54	61	59	6

Lähde: Terveyslautakunnan painettu kertomus.

Taulu N:o 229. Tislauslaitokset Helsingissä sekä niiden toiminta vuosina 1901—1903.

Vuosi	Tislauslaitoksia	Varastossa olevien vuosien alussa; litraa	Vuoden kuluessa tullutta paloviinaa, 50 % väkevyistä; litraa	Summa litraa, 50 % väkevyistä	Valmistettu väkiviinatarvotteita, 50 % väkevyistä; litraa							Varastossa olevien lopussa; litraa
					Väki- viinaa	Paloviinaa	Konjak- kia	Rommia	Denatu- roitua paloviinaa	Ala- mittaista	Summa litraa à 50 %	
1903	4	208,563	1,430,483	1,639,046	533,734	431,000	445,000	23,520	10,415	21,644	1,465,313	173,733
1902	4	214,638	1,330,593	1,545,231	299,601	580,597	406,213	27,380	7,503	15,374	1,336,668	208,563
1901	4	107,143	1,840,475	1,947,618	394,605	826,852	454,433	29,653	13,311	14,126	1,732,980	214,638

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiviinätehtäiden ylitarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 230. Väki- ja paloviinatarvotteiden vähittäiskauppa Helsingissä vuosina 1901—1903.

Vuosi	Myytyjä väkiviinatarvotteita											Summa litraa, 50 % väkevyistä	Ainostaan paloviinan vähittäismyyntipaikkoja	Väki- ja paloviinan (paitsi paloviinan) vähittäismyyntipaikkoja
	omassa maassa valmistettuja				ulkomailla tuotuja									
	väki- viinaa	paloviinaa	konjakkia	rommia	konjakkia		rommia		aarakkia	likööriä				
	litraa 50 % väkevyistä				astiasta litraa	1 litran pulloissa	astiasta litraa	1 litran pulloissa	litraa	1 litran pulloissa				
1903	35,165	459,342	469,142	29,170	71,750	57,475	2,722	2,860	52,071	29,029	1,208,726	5	26	
1902	35,790	493,038	435,497	25,903	65,985	49,992	1,172	2,909	45,306	20,162	1,175,754	5	26	
1901	41,733	415,265	474,844	29,831	62,117	45,102	367	2,854	30,077	20,176	1,122,366	5	25	

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiviinätehtäiden ylikontrollöörin vuosikertomukset.

Taulu N:o 231. Väkiuinatavarain anniskelu Helsingissä vuosina 1901—1903.

Vuosi	Nautitun väkiuinatavaran laatu ja paljous; litraa à 50 %							Nautittu henkilökohti ¹⁾ ; litraa	Anniskelupaikkoja	Asukkaita ¹⁾ joka anniskelupaikkaa kohti
	Paloviinaa	Konjakkia	Rommia	Aarakkia	Punssia	Likööriä	Summa			
1903	71,817	35,452	1,441	148	34,875	11,371	155,104	1,47	57	1,850
1902	66,404	33,662	1,641	285	40,228	9,961	152,181	1,52	55	1,821
1901	62,986	37,326	1,381	219	38,448	9,500	149,860	1,54	52	1,866

¹⁾ Kirkonkirjoissa oleva väkiluku.

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiuinathtehtaiden vuosikertomukset.

Taulu N:o 232. Helsingin kaupungin osuus paloviinaverosta sekä Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista vuosina 1894—1903.

	1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903	
	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>
Kaupungin osuus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voittovaroista	45,065	53	48,834	82	65,696	84	73,549	26	81,905	16	96,186	94	75,126	85	47,837	38	50,166	87	93,300	43
Kaupungin osuus Helsingin Vähittäinmyyntiosakeyhtiön voittovaroista	35,874	87	35,723	80	36,919	54	41,962	91	41,213	14	45,013	06	44,604	33	40,666	49	43,477	88	49,956	24
Kaupungin osuus paloviinaverosta	11,292	81	11,533	77	11,977	85	13,057	55	13,029	25	13,878	19	14,396	20	14,996	06	14,999	83	15,715	28

Lähde: Helsingin Kaupunginvaltuuston valiokuntain mietinnöt.

Taulu N:o 233. Niiden voittovarojen jako, jotka Helsingin ovat suorittaneet

Varojen jako	1894		1895		1896	
	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.
<i>Opetustointia varten:</i>						
1) Kansanlastentarhain ylläpito	13,800	—	17,045	—	17,529	—
2) Työväenopetus						
a) suomalaiset kurssit	5,700	—	7,700	—	8,700	—
b) ruotsalaiset "						
3) Suomen Naisyhdistys suomen- ja ruotsinkielisten alkeiskurssien toimeenpanemista vart. työläisnaisille						
4) Helsingin kuuromykkäinyhdistykselle oppikurssien kustantamiseen kuuromykkiä varten	500	—	500	—	500	—
5) Yhdistykselle „De blindas vännen“	—	—	—	—	—	—
<i>Hyväntekeväisyyteen:</i>						
1) Naisyhdistykselle lastenkodin ylläpitoon	3,000	—	2,500	—	3,000	—
2) Vanhain naisten työkodin toimikunnalle						
3) Köyhien lasten työkodin toimikunnalle sen laitosten ylläpitoon	—	—	—	—	7,000	—
4) Yhdistykselle lastenhoidon ylläpitämistä varten	—	—	1,000	—	2,000	—
5) Mariayhdistykselle	2,300	—	2,300	—	2,300	—
6) Marthayhdistykselle tehdastyöläisnaisten kodin ylläpitämiseen	—	—	—	—	—	—
7) Toimik:lle kesäsiirtolain järjestäm. vart. työläisnaisille	2,000	—	2,000	—	2,000	—
8) Kansakoululasten lomasiirtoloihin	3,000	—	3,500	—	3,500	—
9) Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi työnjakoa varten naimisissa oleville naisille	—	—	—	—	—	—
10) Helsingin palvelijataryhdistykselle työtä etsivien naisten kodin ynnä yhdistyksen työlaitosten ylläpitoon	—	—	—	—	—	—
<i>Sairashoitoa varten:</i>						
1) Yhdistykselle Sanatorio ihotautisia lapsia varten	—	—	—	—	1,000	—
2) Kaupunkilähetykselle köyhän sairaanhoitoa varten	—	—	—	—	—	—
<i>Raittiuden edistämiseen:</i>						
Useille raittiusyhdistyksille	—	—	—	—	500	—
<i>Teattereihin ja musiikkiin:</i>						
1) Kansannäytäntöjen ylläpitoon teattereissa	10,000	—	10,000	—	10,000	—
2) Apurahaa Filharmonisen Seuran orkesterille	5,000	—	5,000	—	5,000	—
<i>Istutuksiin ja kaunistuksiin:</i>						
1) Laitteita Korkeasaarella ja Seurasaarella	20,000	—	20,000	—	30,000	—
2) Muita istutuksia ja kaunistuksia	14,640	40	13,013	62	9,587	38
3) Vararahasto ulkoilmaan asetettaviksi tarkoitettujen veistokuvien ostamiseen	—	—	—	—	—	—
<i>Erinäisiin tarkoituksiin</i>	1,000	—	—	—	—	—
Vastaisuudessa käytettäväksi	—	—	—	—	—	—
Summa	80,940	40	84,558	62	102,616	38

Lähde: Helsingin Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat.

Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöt vuosina 1894—1903 kaupunginrahastoon.

1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903	
Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.
17,450	—	18,350	—	32,550	—	25,500	—	20,000	—	24,900	—	35,500	—
9,200	—	10,700	—	17,050	—	11,600	—	7,500	—	11,180	—	7,200	—
500	—	500	—	500	—	500	—	500	—	500	—	500	—
—	—	—	—	2,000	—	1,000	—	1,000	—	1,000	—	1,000	—
3,000	—	3,500	—	5,500	—	3,500	—	1,000	—	—	—	1,500	—
7,000	—	27,000	—	7,000	—	7,000	—	5,000	—	5,000	—	8,000	—
3,200	—	6,100	—	6,600	—	7,000	—	6,000	—	6,000	—	8,000	—
2,300	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	800	—
2,000	—	2,000	—	2,000	—	1,500	—	1,003	87	1,064	75	1,500	—
3,500	—	4,500	—	5,500	—	4,631	18	3,000	—	3,000	—	6,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,500	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—
2,000	—	2,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,500	—	3,968	30	6,500	—	4,000	—	—	—	2,200	—	5,500	—
10,000	—	12,000	—	13,500	—	10,500	—	—	—	—	—	—	—
5,000	—	6,500	—	6,500	—	—	—	5,500	—	—	—	—	—
28,000	—	30,000	—	30,000	—	39,000	—	35,000	—	35,000	—	36,000	—
11,412	62	—	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,456	67
2,449	55	—	—	2,550	—	1,000	—	—	—	—	—	3,500	—
7,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
115,512	17	130,118	30	141,200	—	119,731	18	88,503	87	93,644	75	143,256	67

Taulu N:o 234. Valtiopäivämiesvaalit Helsingissä vuosina 1890, 1893, 1896, 1898 ja 1899.

	1890	1893	1896 (12 p:nä Lokakuuta)					1898 (29 p:nä Lokakuuta)					1899 (26 p:nä Lokakuuta)								
	Koko kaupunki	Koko kaupunki	Vaaliipiiri					Koko kaupunki	Vaaliipiiri					Koko kaupunki	Vaaliipiiri						
			I	II	III	IV	V		I	II	III	IV	V		I	II	III	IV	V		
Valittavia valtiopäivämiehiä	10	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Annettuja äänilippuja	1,162	1,326	239	521	328	390	231	1,709	143	236	182	183	112	856	160	273	209	179	140	—	961
Äänestäjistä oli:																					
Arkkitehtejä, insinöörejä, kirjailijoita, lää- käreitä, opettaj. y. m. n. s. vap. amm. harj.	133	161	30	42	33	30	24	159	21	21	25	28	10	105	31	29	41	34	21	—	156
Työnjohtajia, kisällejä ja työmiehiä	207	265	16	135	36	109	50	346	5	46	9	32	23	115	9	50	17	35	26	—	137
Kirjanpitäjiä, kauppapalv., asioitsij. y. m.	38	84	26	54	26	27	15	148	9	11	8	15	3	46	12	30	12	14	12	—	80
Tehtaanomist., maanviljelij. & talonomist.	86	33	5	11	4	14	17	51	1	3	5	8	1	18	3	6	2	9	2	—	22
Yhtiön-, yhdyskunnan-, kunnan virka- miehiä	83	92	20	15	24	20	10	89	14	16	15	11	12	68	25	25	27	14	13	—	104
Siviili- ja sotilasvirkamiehiä, valtion . . .	206	265	73	64	95	56	39	327	52	46	69	41	33	241	45	46	63	32	30	—	216
Tehtailijoita & kauppiaita	165	174	24	77	48	30	14	193	14	49	31	11	11	116	15	51	32	20	14	—	132
Käsityöläisiä	132	192	26	69	40	58	37	230	17	34	16	20	18	105	13	14	10	12	14	—	63
Asianajajia, asiamiehiä, asioitsijoita . . .	9	23	3	19	3	4	1	30	3	6	2	3	—	14	1	10	3	3	2	—	19
Elinkeinonharjoittajia, paitsi yllämain.	57	10	12	28	17	37	22	116	4	1	1	6	—	12	3	9	2	5	5	—	24
Alipäälliköitä, poliisikomisarioruoksia ja konstapeleja y. m.	43	27	4	6	2	5	2	19	3	3	1	8	1	16	3	3	—	1	1	—	8
Tuntemattomia	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1,162	1,326	239	521	328	390	231	1,709	143	236	182	183	112	856	160	273	209	179	140	—	961
Äänestäjillä oli:																					
1 ääni	169	206	33	134	48	110	35	360	4	39	9	26	15	93	8	23	7	14	13	—	65
2 ääntä	123	129	28	60	31	52	43	214	7	20	5	18	8	58	6	23	8	19	12	—	68
3 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 „	90	104	17	33	21	32	20	123	3	5	11	16	7	42	7	7	7	16	13	—	50
5 „	61	75	8	27	17	22	19	93	6	10	7	14	6	33	6	12	4	11	10	—	43
6 „	51	54	9	22	10	11	15	67	6	10	5	6	8	35	8	15	6	4	5	—	38
7 „	40	39	10	19	8	9	13	59	3	3	5	5	5	21	4	6	10	4	6	—	30
8 „	38	44	7	9	10	12	5	43	6	5	5	8	1	25	5	8	2	12	5	—	32
9 „	16	21	5	4	7	6	3	25	1	—	3	3	2	9	2	4	4	1	1	—	12
10 „	61	74	9	25	16	20	9	79	19	9	13	9	7	57	13	16	15	7	4	—	55
11 „	15	10	6	6	5	5	6	28	2	5	3	1	2	13	3	2	2	4	4	—	15
12 „	40	46	14	16	12	8	5	55	5	11	7	5	4	32	5	9	13	7	5	—	39
13 „	12	16	1	3	4	5	3	16	2	4	2	4	2	14	2	4	1	1	4	—	12
14 „	9	17	4	5	6	2	2	19	3	3	1	2	2	11	3	5	1	3	1	—	13
15 „	59	67	12	17	17	16	6	68	4	9	10	10	7	40	15	17	10	6	8	—	56
16 „	13	23	3	5	5	3	3	19	5	6	2	3	3	19	3	3	1	5	3	—	15
17 „	16	20	2	5	8	1	3	19	3	1	3	4	1	12	5	5	7	7	4	—	28
18 „	16	16	3	11	3	7	5	29	3	5	2	5	1	16	—	4	3	4	3	—	14
19 „	7	3	1	3	2	3	1	10	—	2	—	1	1	4	2	1	—	4	1	—	8
20 „	42	54	7	13	12	7	6	45	9	11	7	6	4	37	7	10	10	8	1	—	36
21 „	10	10	—	2	3	1	1	7	1	2	1	1	2	7	1	4	1	1	—	—	7
22 „	10	10	1	3	6	2	2	14	1	2	2	1	—	6	—	2	3	3	3	—	11
23 „	11	9	1	3	1	2	2	9	2	3	—	—	—	5	2	1	1	—	2	—	6
24 „	7	4	—	1	1	2	1	5	1	—	1	—	1	3	—	1	1	1	1	—	4
25 „	246	275	58	95	75	52	23	303	47	71	78	35	23	254	53	91	92	37	31	—	304
Summa	1,162	1,326	239	521	328	390	231	1,709	143	236	182	183	112	856	160	273	209	179	140	—	961
Korkein äänimäärä, millä valtiopäivä- mies on valittu	9,096	10,789	—	—	—	—	—	12,762	—	—	—	—	—	9,388	—	—	—	—	—	—	11,340
Alin s:n s:n	7,694	8,552	—	—	—	—	—	12,492	—	—	—	—	—	9,200	—	—	—	—	—	—	10,600
Sen äänimäärä, joka on ollut lähinnä valittuja	5,451	4,317	—	—	—	—	—	4,397	—	—	—	—	—	2,376	—	—	—	—	—	—	2,610
Henkiloita, jotka ovat saaneet ääniä . . .	40	51	—	—	—	—	—	55	—	—	—	—	—	61	—	—	—	—	—	—	69
„ „ „ „ „ vähem- män kuin 100 ääntä	18	27	—	—	—	—	—	29	—	—	—	—	—	37	—	—	—	—	—	—	37

Lähde: Maistraatin pöytäkirjat ja vaaliluettelot.

Taulu N:o 235. Äänioikeutettuja Helsingissä 1900 vuoden

Jako ammatin mukaan	Ä ä n i ä												
	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13
Virkamiehiä, siviili-, valtion . . .	107	7	5	6	7	22	6	13	12	10	26	12	8
S:n kunnan . . .	20	1	1	3	1	—	—	1	2	2	1	2	1
Sotilaita, ylipäälliköitä . . .	10	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	1	3
Opettajia, yksityis- ja ammatti- kouluissa . . .	6	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	—	—
S:n, kansakouluissa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lääkärejä, apteekkareja, proviisoreja, farmaseutteja ja eläinlääk. . .	28	—	1	4	—	5	1	—	2	1	4	2	1
Asianajajia, kirjailijoita, taiteilijoita ja näyttelijöitä . . .	13	—	—	—	—	3	2	1	1	1	7	—	—
Kauppiaita, liikemiehiä, pankinjohtajia ja isännöitsijöitä . . .	164	1	1	4	1	13	1	4	2	3	25	—	3
Konttoristeja, prokuristeja, rahastonhoitajia, asioitsijöitä ja kauppa-apulaisia . . .	12	—	—	2	1	9	4	5	4	2	7	2	3
Tehtailijoita ja käsityöläisiä . . .	35	3	2	1	1	5	—	5	3	2	13	4	2
Arkkitehteja, insinöörejä ja rakennusmestareja . . .	43	—	1	—	2	7	—	1	2	—	12	1	1
Ravintoloitsijöitä ja sokerileipur. . .	11	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	—	—
Tori- ja ruokatarvikauppiaita . . .	2	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—
Puutarhureja . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Työnjohtajia ja päällysmiehiä . . .	3	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	2
Työmiehiä, tehtaassa ja kotona . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ülkotyömiehiä . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vuokra- ja kuorma-ajureja ja hevosmiehiä . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—
Yleisten laitosten palvelusmiehiä . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Merikapteeneja, laivureita, perämiehiä ja meriväkeä . . .	7	—	1	3	—	—	1	—	—	1	6	—	—
Eläkkeensaajia ja koroillaaneläjiä . . .	20	—	—	2	1	3	—	1	2	1	6	2	1
Talon- ja huvilanomistajia sekä vuokramiehiä . . .	25	—	2	1	1	—	—	1	2	2	4	2	1
Yliopistosivistysten saaneita henkilöitä ilman vakinaista paikkaa . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Muita . . .	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—
Summa äänioikeutettuja . . .	511	12	14	27	17	71	16	33	39	34	120	33	27
Summa ääniä	12,775	288	322	594	357	1,420	304	594	663	544	1,800	462	351
1897													
Summa äänioikeutettuja . . .	400	7	11	19	13	67	12	37	33	33	92	30	23
Summa ääniä	10,000	168	253	418	273	1,340	228	666	561	528	1,380	420	299

Lähde: Ääniluetteloista kokoonpantuja tietoja.

valtiopäivämiesvaalissa, verrattuna 1897 vuoden vaaliin.

Ä ä n i ä												Summa äänioikeutettuja	Summa ääniä	1897	
12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1			Summa äänioikeutettuja	Summa ääniä
21	9	24	9	15	29	15	25	40	—	49	29	506	6,548	445	6,120
2	—	4	3	6	2	1	1	4	—	6	6	70	972	56	980
3	2	5	4	6	4	1	10	1	—	1	—	56	676	44	583
2	—	3	2	4	3	2	3	4	—	2	—	38	434	45	452
1	—	1	1	5	5	4	12	3	—	4	2	38	212	37	195
4	1	2	1	3	3	1	15	3	—	29	7	118	1,372	114	1,386
6	1	11	—	6	5	8	6	17	—	19	8	115	1,047	75	576
16	2	18	4	12	4	18	22	25	—	32	14	389	6,053	362	5,146
16	1	17	7	19	11	15	20	44	—	120	151	472	2,405	405	2,109
6	4	17	4	15	5	11	14	42	—	91	238	523	2,787	258	2,557
4	2	11	3	7	7	3	14	14	—	29	27	191	2,080	134	1,396
2	—	2	—	1	—	1	1	1	—	1	1	25	419	—	—
—	2	1	1	5	1	5	8	31	—	41	72	174	575	94	216
—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	2	5	13	80	—	—
1	2	2	1	4	2	8	14	30	—	36	40	150	641	92	460
1	1	4	—	2	4	4	13	33	—	128	1,013	1,204	1,611	636	893
—	—	—	2	—	—	—	1	5	—	19	290	318	384	114	222
2	1	—	2	1	7	3	12	67	1	152	197	451	1,060	230	460
—	1	—	2	—	1	8	11	17	—	17	149	208	430	232	594
2	1	1	1	2	—	2	6	5	—	16	12	67	565	59	537
2	—	9	1	2	4	4	5	2	—	1	—	69	1,050	53	622
3	2	5	9	3	5	2	4	6	—	9	3	92	1,224	74	565
1	1	3	—	1	1	3	3	4	—	9	6	35	195	48	167
—	2	3	1	1	1	—	2	2	—	7	13	36	199	19	80
95	35	144	58	122	104	119	222	401	1	820	2,283	5,358	—	—	—
1,140	385	1,440	522	976	728	714	1,110	1,604	3	1,640	2,283	—	33,019	—	—
83	40	143	38	102	97	123	185	270	—	568	1,200	—	—	3,626	—
996	440	1,430	342	816	679	738	925	1,080	—	1,136	1,200	—	—	—	26,316

Taulu N:o 236. Kunnallisesti ääni-

Jako ammatin mukaan	Äänioikeutettuja,																					
	25		24		23		22		21		20		19		18		17		16		15	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
Virkamiehiä, siviili-, valtion	133	—	2	—	4	—	14	—	7	—	37	—	6	—	12	—	17	1	5	—	35	—
” ” kunnan	24	—	—	—	2	—	2	—	—	—	2	—	1	—	3	—	2	—	1	—	4	—
” ” kirkon	2	—	2	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Sotilaita, ylipäällikköjä	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	3	—	3	—
Yliopiston ja Polyteknikon opettajia ja virkamiehiä	50	—	—	—	5	—	3	—	3	—	12	—	3	—	5	—	4	—	2	—	13	—
Koulu- ja yksityisiä opettajia	17	1	—	—	—	—	3	—	2	—	1	—	—	—	1	—	6	—	5	—	5	1
Kansakoulunopettajia	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lääkärejä, apteekkareja, eläinlääkärejä ja sairaanhoitajattaria, Asianajajia, kirjailijoita ja taiteilijoita Kauppiaita, liikemiehiä, johtajia ja isännöitsijöitä	204	9	3	1	3	—	3	1	—	—	25	3	3	—	9	1	6	1	8	1	26	5
Prokuristeja, rahastonhoitajia, asioitsijaita, konttoristeja ja kauppa-apul. Tehtailijoita ja käsityöläisiä	49	6	2	1	2	—	1	—	—	—	6	—	1	—	6	1	2	—	4	1	5	1
Arkkitehteja, insinöörejä, tekniikkoja ja rakennusmestareja	42	—	2	—	3	—	—	—	3	—	8	—	—	—	5	—	8	—	5	—	16	—
Ravintoloitsijoita ja sokerileipureja. Tori- ja ruokatavarankauppiaita	21	5	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—
Puutarhureja ja kukkaskauppiaita	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Työnjohtajia ja päällysmiehiä	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3	—
Työmiehiä tehtaissa ja kotona	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ulkoystymiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vuokra- ja kuorma-ajureja, hevostömiä ja talonmiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Yleisten laitosten palvelusmiehiä	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Sotaväen alipäällikköjä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Merikapit., perämiehiä ja meriväkeä	12	—	2	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Eläkkeensaajia ja koroillaanelijä	71	67	3	6	2	5	6	4	1	4	2	9	1	2	1	7	1	8	1	8	10	21
Kiinteistöjen omistajia ja vuokramiehiä	44	6	—	—	3	1	2	1	—	—	3	1	2	—	5	—	2	—	6	—	8	—
Muita	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhtiöitä, toiminimiä ja yhdistyksiä	229	—	4	—	4	—	2	—	2	—	20	—	—	—	13	—	5	—	7	—	22	—
Kuolinpesiä, perillisiä ja alaikäisiä lapsia	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	5	—
Konkurssipesiä	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa äänioikeutettuja	1,156	33	41	47	28	171	30	89	76	65	223											
Niistä:																						
I vaalipiirissä	237	8	7	9	5	35	6	12	10	12	43											
II ”	320	7	5	9	4	43	4	22	18	10	56											
III ”	297	11	12	13	8	38	8	17	24	17	52											
IV ”	173	3	8	3	6	23	6	23	11	14	35											
V ”	129	4	9	13	5	32	6	15	13	12	37											
Summa ääniä	28,900	792	943	1,034	588	3,420	570	1,602	1,292	1,040	3,345											

Lähde: Vaaliluetteloista kokoonpantuja tietoja.

oikeutettuja Helsingissä vuonna 1903.

joilla oli ääniä																Summa ääni-oikeutettuja		Summa ääniä								
14		13		12		11		10		9		8		7		6		5		4		2		1		
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	
10	—	10	—	25	—	17	2	44	—	16	—	27	—	46	7	56	8	69	9	50	12	64	20	22	13	
2	—	3	—	2	—	3	—	2	—	3	—	3	—	4	—	1	—	3	1	8	3	5	2	6	1	
2	—	—	—	4	—	1	—	3	—	2	—	2	—	1	—	—	—	2	—	2	—	2	—	1	—	
2	—	—	—	2	—	1	—	1	—	2	—	3	—	5	—	1	—	6	—	1	—	1	—	1	—	
3	—	1	—	11	—	3	—	4	—	3	—	9	—	3	—	4	—	5	—	6	1	6	2	—	3	
3	1	3	1	10	—	3	1	7	2	3	4	8	7	4	6	6	8	11	22	3	18	10	41	7	53	
—	—	—	—	1	—	1	—	4	—	2	1	5	2	8	9	5	12	13	22	2	40	1	4	1	1	
1	1	6	—	3	1	2	—	6	—	1	1	1	—	2	2	19	4	3	5	22	11	6	50	138	78	
1	—	—	—	7	—	—	—	12	—	2	—	9	—	7	—	6	1	10	2	16	2	21	4	38	10	
7	—	4	—	11	4	4	1	34	2	4	1	21	6	10	3	22	2	32	10	43	2	54	15	37	15	
7	—	1	—	14	1	5	3	26	6	9	3	30	2	25	9	30	8	66	22	94	54	162	180	200	229	
3	—	—	—	9	4	5	—	17	2	4	2	12	2	10	—	13	2	25	4	62	8	97	16	271	24	
3	—	5	—	10	—	2	—	14	—	3	—	12	—	8	—	6	—	26	1	34	2	53	1	23	—	
—	—	1	—	2	—	—	—	3	4	—	—	1	1	—	—	1	1	5	4	4	4	4	8	1	5	
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	3	1	4	2	11	7	37	14	40	47	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	4	1	4	—	—
1	—	2	—	2	—	1	—	2	—	1	—	10	—	7	—	13	—	22	—	41	—	72	—	49	—	
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	3	—	5	—	14	—	55	—	241	1	1,158	8	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	6	—	30	—	514	1	
—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	2	—	1	1	5	—	3	—	20	—	49	1	154	7	319	3	
—	—	—	—	1	—	1	—	3	—	1	—	3	—	5	1	8	—	18	—	65	1	202	1	498	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	16	—	29	—	
2	—	—	—	6	—	2	—	2	—	—	—	6	—	2	—	5	—	6	—	9	—	20	—	8	—	
5	9	1	6	6	14	5	11	8	24	1	13	4	28	6	34	5	35	14	63	9	72	11	107	7	136	
6	1	6	—	2	—	4	—	7	—	6	—	6	1	2	1	8	—	5	—	5	2	4	2	4	2	
—	—	2	—	1	—	1	—	3	—	1	—	1	—	5	—	3	1	3	3	8	3	41	10	50	19	
8	3	10	5	25	4	14	6	11	11	20	10	9	444	8,314												
2	3	4	5	8	1	4	4	3																		

Taulu N:o 237. Helsingin Liikennekonttorin maksunpano ja kanto vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

Kuukausi	M a k s u n p a n o															K a n t o								
	Maksu- lipun- maksua ¹⁾		% koko maksunpanosta	Tuulaakia		% koko maksunpanosta	Liikenne- maksuja		% koko maksunpanosta	Mittaus- maksuja		% koko maksunpanosta	Makasi- nivuokra		% koko maksunpanosta	Summa		Kertynyt tilinteko vuotena		Kertynyt edelliseltä vuodelta		Summa		
	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>		<i>Smc</i>	<i>pi.</i>		<i>Smc</i>	<i>pi.</i>		<i>Smc</i>	<i>pi.</i>		<i>Smc</i>	<i>pi.</i>		<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>
Tammikuu . .	—	—	—	14,531	84	56,4	10,809	13	41,9	—	—	—	442	—	1,7	25,782	97	24,346	64	3,911	82	28,258	46	
Helmikuu . .	—	—	—	14,235	86	65,0	7,658	37	35,4	—	—	—	7	30	0,6	21,901	53	21,127	33	955	33	22,082	66	
Maaliskuu . .	—	—	—	15,283	37	55,9	12,063	01	44,1	—	—	—	1	50	—	27,347	88	25,234	98	—	80	25,235	78	
Huhtikuu . .	—	—	—	20,101	93	44,5	24,191	40	53,5	209	84	0,4	758	90	1,6	45,262	07	44,117	78	7	88	44,125	66	
Toukokuu . .	—	—	—	14,211	47	27,0	38,256	56	72,2	217	77	0,4	262	12	0,4	52,947	92	48,808	56	—	—	48,808	56	
Kesäkuu . . .	—	—	—	12,510	14	21,9	44,171	10	77,7	—	—	—	225	82	0,4	56,907	06	54,507	07	71	42	54,578	49	
Heinäkuu . .	—	—	—	17,949	66	29,3	42,649	22	69,7	433	97	0,7	187	—	0,3	61,219	85	61,834	22	70	19	61,904	41	
Elokuu	—	—	—	22,153	66	34,5	41,638	04	64,7	56	81	—	505	80	0,8	64,354	31	64,914	67	16	41	64,931	08	
Syyskuu . . .	—	—	—	24,197	08	30,7	53,960	28	68,4	438	—	0,6	292	60	0,3	78,887	96	72,792	87	37	91	72,830	78	
Lokakuu . . .	—	—	—	23,467	17	28,2	59,613	24	71,2	188	90	0,2	376	40	0,4	83,645	71	81,688	42	1	10	81,689	52	
Marraskuu . .	—	—	—	22,625	78	25,2	66,201	59	73,9	285	50	0,3	567	52	0,6	89,680	39	93,129	26	—	—	93,129	26	
Joulukuu . .	—	—	—	15,737	53	19,2	65,838	39	79,9	154	93	0,1	677	84	0,8	82,403	69	86,448	86	—	—	86,448	86	
Summa v.																								
1903	—	—	—	217,005	49	31,4	467,050	33	67,7	1,985	72	0,3	4,304	80	0,6	690,346	34	678,950	66	5,072	86	684,023	52	
1902	—	—	—	191,638	66	29,4	453,945	69	69,7	1,921	68	0,3	4,150	68	0,6	651,656	71	646,085	—	8,282	33	654,367	33	
1901	—	—	—	199,557	73	30,5	450,502	71	68,8	1,565	02	0,2	3,369	92	0,5	654,995	38	646,509	81	11,242	97	657,752	78	
1900	—	—	—	253,432	61	33,1	506,153	24	66,0	2,795	73	0,4	3,783	53	0,5	766,165	11	—	—	—	—	754,831	19	
1899	—	—	—	230,314	13	31,8	484,608	16	66,9	2,868	36	0,4	7,074	91	0,9	724,865	56	—	—	—	—	713,885	53	
1898	—	—	—	220,703	48	30,1	503,914	84	68,7	1,964	95	0,3	7,285	63	0,9	733,868	90	—	—	—	—	723,383	34	
1897	—	—	—	177,811	45	27,6	458,529	65	71,2	1,397	23	0,2	6,061	12	1,0	643,799	45	—	—	—	—	635,485	77	
1896	—	—	—	160,943	77	30,1	372,367	58	69,4	2,369	86	0,4	700	25	0,1	536,381	46	—	—	—	—	528,729	75	
1895	1,163	04	0,2	130,430	51	26,6	355,046	02	72,6	2,428	61	0,5	524	13	0,1	489,592	31	—	—	—	—	480,763	54	
1894	1,047	12	0,2	113,632	32	26,6	309,772	96	72,4	2,691	41	0,6	756	21	0,2	427,900	02	—	—	—	—	428,112	96	

¹⁾ Poistettu vuodesta 1896 alkaen. — ²⁾ Sarekkeen ulkopuolella: Tuulaakia *Smc* 737:95
Liikennemaksuja " 796:82

Summa *Smc* 1,534:77, ollen kaupungin tappio niiden väären-

nysten johdosta, joita on tehty varastomakasiinin tulliosastolla.

Lähde: Liikennekonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 238. Liikenteelle pantuja maksuja Helsingissä vuosina 1894—1903.

	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Tuulaaki <i>Smc.</i>	120,135 16	137,439 80	170,754 33	177,811 45	220,703 48	230,314 13	253,432 61	199,557 73	191,638 66	217,005 49
Liikennemaksu „	309,772 96	355,046 02	372,367 58	458,529 65	503,914 84	484,608 16	506,153 24	450,502 71	453,945 69	467,050 33
Mittausmaksu „	2,691 41	2,428 61	2,369 86	1,397 23	1,964 95	2,868 36	2,795 73	1,565 02	1,921 68	1,985 72
Kauttakulmak.vuokr.,	756 21	524 13	700 25	6,061 12	7,285 63	7,074 91	3,783 53	3,369 92	4,150 63	4,304 80
Satamamaksu „	160,584 36	156,813 43	170,746 99	194,072 62	193,076 37	213,103 86	200,777 09	185,146 63	181,331 36	214,550 80
Siltamaksu „	9,311 50	6,596 66	10,729 62	9,461 32	8,215 08	9,726 15	9,196 62	9,671 42	8,421 86	9,749 57
Painolastimaksu . . . „	486 70	766 80	491 —	469 20	364 80	269 60	281 40	149 —	110 80	309 20
Summa <i>Smc.</i>	603,738 30	659,615 45	728,159 63	847,802 59	935,525 15	947,965 17	976,420 22	849,962 43	841,520 73	914,955 91

Lähde: Tietoja Liikenne- ja Satamakonttorista.

Taulu N:o 239. Helsingin Satamakonttorin ylöskanto vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

K u u k a u s i	M a k s u j a								
	Vaaka- Smk	Nostorana Smk	Satama- Smk	Silta- Smk	Elinkeino- Smk	Kalavesi- Smk	Painolasti- Smk	Myönnetty lyhennystä Smk	Summa
Tammikuu	15 60	203 99	3,207 80	4 50	— —	4 —	— —	1,876 50	1,559 39
Helmikuu	— —	199 72	13 —	— —	— —	1 —	— —	— —	213 72
Maaliskuu	2 60	200 55	1,939 20	— —	— —	62 —	— —	1,336 88	867 47
Huhtikuu	2 60	199 72	15,726 —	9 86	247 15	1,111 —	16 —	9,430 84	7,881 49
Toukokuu	157 80	200 69	32,795 40	838 83	613 50	287 —	46 —	8,463 14	26,476 08
Kesäkuu	60 —	181 09	40,739 60	1,315 24	551 48	37 —	18 80	9,240 92	33,662 29
Heinäkuu	113 20	178 95	39,989 25	1,458 67	311 05	25 —	20 40	9,208 04	32,888 48
Elokuu	86 80	193 45	38,548 40	1,498 87	136 80	13 —	4 —	9,556 64	30,924 68
Syyskuu	46 40	236 30	37,646 —	1,618 62	74 —	23 —	23 —	8,762 90	30,904 42
Lokakuu	75 —	260 77	35,603 20	1,421 64	520 33	— —	107 —	8,056 32	29,931 62
Marraskuu	30 40	267 44	27,653 60	942 26	374 34	1 —	14 —	5,823 24	23,459 80
Joulukuu	41 20	247 34	18,065 55	641 08	16 15	— —	60 —	5,620 78	13,450 54
Summa vuonna 1903	631 60	2,570 01	291,927 —	9,749 57	2,844 80	1,564 —	309 20	77,376 20	232,219 98
” 1902	2,543 12	750 —	237,657 —	8,421 86	3,267 55	1,460 —	110 80	56,325 64	197,884 69
” 1901	2,810 67	1,000 40	244,806 20	9,671 42	4,046 15	1,220 —	149 —	59,368 52	204,044 27 ¹⁾
” 1900	2,888 28	939 60	260,757 25	9,196 62	2,899 20	1,385 —	281 40	59,980 16	218,367 19
” 1899	2,916 80	1,659 20	281,338 50	9,726 15	4,205 26	1,274 —	269 60	68,234 64	233,154 87
” 1898	3,008 58	1,396 60	257,885 95	8,215 08	3,294 33	1,331 —	364 80	64,809 58	210,686 76
” 1897	3,075 41	694 60	251,255 90	9,461 32	3,324 09	1,530 —	469 20	57,453 88	212,356 64
” 1896	2,956 81	— —	224,672 25	10,729 62	2,693 23	1,544 —	491 —	53,925 26	189,161 65
” 1895	2,538 45	— —	201,546 45	6,596 66	2,332 87	1,845 —	766 80	44,733 02	170,893 21
” 1894	2,441 76	46 35	208,564 20	9,311 50	2,421 65	1,739 —	486 70	47,979 84	177,031 32

¹⁾ Loppusumma ei ole yhtäpitävä yhteenlaskettavain kanssa, koska on lyhennetty Smk 291:05 takaisinsuoritusta saksalaiselle höyrylaivalle Hektos.

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Taulu N:o 240. Ylöskanto Helsingin Tullikamarissa vuosina 1893—1903.

V u o s i	Tullimaksuja		Merenkulku- maksuja		Tuontimak- suja ulkomai- sesta ja tulli- maksuja ve- näläisestä tupakista		Varasto- maksuja		Sabaus- maksuja		Majakka- maksuja		Sekalaisia va- roja (toimitus- maksuja y. m.)		Summa ylöskanto	
	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>	<i>Smc.</i>	<i>72.</i>
1903	10,508,283	96	315,190	42	435,927	88	36,899	71	14,819	36	87,769	40	41,836	42	11,440,727	15
1902	9,359,155	69	280,698	39	337,822	31	34,948	33	12,304	50	71,189	93	33,624	95	10,129,744	10
1901	9,906,309	75	297,113	37	217,092	63	47,007	35	13,127	69	80,327	92	31,913	90	10,592,892	61
1900	11,961,908	57	358,577	95	838,946	57	49,950	11	22,458	32	91,282	14	41,362	50	13,364,481	16
1899	11,382,269	33	341,107	94	373,235	90	44,412	74	20,676	23	108,850	09	47,265	39	12,317,817	62
1898	10,727,572	31	321,552	12	455,157	75	57,447	17	20,807	99	90,241	82	37,307	05	11,710,086	21
1897	8,609,175	48	258,265	25	373,771	31	28,599	13	25,292	06	113,064	14	41,489	89	9,449,657	26
1896	7,795,394	56	233,641	50	367,256	92	27,584	78	32,370	59	93,330	95	106,424	64	8,656,003	94
1895	6,208,283	94	186,106	12	346,525	49	29,741	47	21,411	01	82,434	14	33,948	81	6,908,450	98
1894	5,313,153	07	159,291	70	371,057	06	19,769	35	29,529	82	90,112	64	34,513	98	6,017,427	62
1893	4,778,754	—	143,282	15	338,505	95	26,217	22	30,602	83	86,470	83	34,943	02	5,438,776	—

Lähde: Suomenmaan virallista tilastoa. Kauppa.

Taulu N:o 241. Yhteenvedo kunnallisverojen y. m.

Kaupunginosa	Taksoituslautakunnan määräämiä veroäyryjä				Poistuu				Jällellä				
	talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammattista	keosta tai muusta tulosta	palkasta, eläkkeestä tai muusta veroäyrystä	Summa maksavia veroäyryjä	Tutkijalautakunnan alentamia veroäyryjä				talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammattista	palkasta, eläkkeestä tai muusta tulosta	Summa maksavia veroäyryjä
						talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammattista	keosta tai muusta tulosta	palkasta, eläkkeestä tai muusta tulosta				
V u o n n a													
Ensimmäinen kaupunginos.	2,796	12,803	9,818	24,815	13	293	197	503	2,783	12,510	9,621		
Toinen "	4,112	11,517	7,676	22,839	111	436	561	1,107	4,001	11,081	7,115		
Kolmas "	2,420	5,027	7,726	14,763	14	203	781	998	2,406	4,824	6,945		
Neljäs "	3,761	3,321	8,646	14,952	77	87	459	622	3,684	3,234	8,187		
Viides "	1,937	3,444	5,267	10,296	5	23	167	193	1,932	3,421	5,100		
Kuudes "	853	496	819	1,904	11	25	5	38	842	471	814		
Seitsemäs "	1,083	2,049	3,208	5,986	55	7	35	93	1,028	2,042	3,173		
Kahdeksas "	146	29	475	630	—	—	—	—	146	29	475		
Yhdeksäs "	434	235	1,535	2,154	—	—	15	15	434	235	1,520		
Kymmenes "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
yynnä huvilat ja saaret	1,965	3,487	2,485	7,315	28	96	37	162	1,937	3,391	2,448		
Summa	19,507	42,408	47,655	105,654	314	1,170	2,257	3,731	19,193	41,238	45,398		
V u o n n a													
Ensimmäinen kaupunginos.	2,836	5,465	9,997	17,707	28	24	90	141	2,808	5,441	9,907		
Toinen "	4,376	12,577	7,466	23,963	50	323	107	482	4,326	12,254	7,359		
Kolmas "	2,530	5,392	6,841	14,377	17	101	159	273	2,513	5,291	6,682		
Neljäs "	3,986	4,103	9,302	16,455	75	139	150	362	3,911	3,964	9,152		
Viides "	2,071	3,807	5,672	11,173	20	72	456	544	2,051	3,735	5,216		
Kuudes "	990	880	1,156	2,638	4	—	22	21	986	880	1,134		
Seitsemäs "	1,127	3,500	4,066	8,338	13	96	39	147	1,114	3,404	4,027		
Kahdeksas "	247	12	562	808	—	—	15	16	247	12	547		
Yhdeksäs "	460	216	1,791	2,421	—	2	36	39	460	214	1,755		
Kymmenes "	437	1,132	972	2,417	1	24	21	46	436	1,108	951		
Huvilat ja saaret	1,827	3,100	2,174	6,280	49	106	23	177	1,778	2,994	2,151		
Summa	20,887	40,184	49,999	106,577	257	887	1,118	2,248	20,630	39,297	48,881		
V u o n n a													
Ensimmäinen kaupunginos.	2,950	4,831	18,370	25,416	11	121	506	636	2,939	4,710	17,864		
Toinen "	4,801	15,331	12,148	31,714	95	394	284	772	4,706	14,937	11,864		
Kolmas "	2,823	7,293	10,726	20,408	53	411	338	799	2,770	6,882	10,388		
Neljäs "	4,191	4,830	8,731	16,649	63	15	194	271	4,128	4,815	8,537		
Viides "	2,346	4,615	6,219	12,747	20	380	69	468	2,326	4,235	6,150		
Kuudes "	1,242	1,319	1,323	3,427	5	332	16	351	1,237	987	1,307		
Seitsemäs "	1,335	4,371	5,895	11,098	5	535	68	602	1,330	3,836	5,827		
Kahdeksas "	472	28	1,223	1,695	100	—	14	114	372	28	1,209		
Yhdeksäs "	519	412	1,914	2,778	22	10	54	87	497	402	1,860		
Kymmenes "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
yynnä huvilat ja saaret .	2,670	6,828	3,686	12,089	27	418	17	465	2,643	6,410	3,669		
Summa	23,349	49,858	70,235	138,021	401	2,616	1,560	4,565	22,948	47,242	68,675		

1) Vuosien 1897—1904 tarpeiden täyttämiseksi.

taksoitus- ja kantoluettelosta vuosina 1896—1903¹⁾.

veroäyryjä	Taksoitettu määrä																Tontiveroja	Verolippu- maksuja	Summa
	Summa				etuokkeutetuista veroäyryistä				Summa				Veroäyryistä		Summa				
	etuokkeutetuista veroäyryistä	majoituksesta vapautetuista veroäyryistä	etuokkeutetuista veroäyryistä	Summa	etuokkeutetuista veroäyryistä	majoituksesta vapautetuista veroäyryistä	etuokkeutetuista veroäyryistä	Summa	etuokkeutetuista veroäyryistä	majoituksesta vapautetuista veroäyryistä	etuokkeutetuista veroäyryistä	Summa	Sms.	hlk.	Sms.	hlk.			
1 8 9 6																			
281	14	24,017	24,312	3,150	01	169	26	293,007	40	296,326	67	335	26	52	—	296,713	93		
306	249	21,177	21,732	3,430	26	3,010	41	258,359	40	264,800	07	312	22	48	—	265,160	29		
204	—	13,561	13,765	2,286	84	—	—	165,444	20	167,731	04	204	58	38	76	167,974	38		
111	23	14,196	14,330	1,244	31	278	07	173,191	20	174,713	58	656	81	62	92	175,433	31		
49	8	10,046	10,103	549	29	96	72	122,561	20	123,207	21	301	01	32	28	123,540	50		
—	—	1,866	1,866	—	—	—	—	22,765	20	22,765	20	202	68	16	96	22,984	84		
40	—	5,853	5,893	448	40	—	—	71,406	60	71,855	—	245	13	25	72	72,125	85		
—	—	630	630	—	—	—	—	7,686	—	7,686	—	6	26	2	16	7,694	42		
15	—	2,124	2,139	168	15	—	—	25,912	80	26,080	95	—	—	6	60	26,087	55		
—	—	7,153	7,153	—	—	—	—	87,266	60	87,266	60	—	—	41	80	87,308	40		
1,006	294	100,623	101,923	11,277	26	3,554	46	1,227,600	60	1,242,432	32	2,263	95	327	20	1,245,023	47		
1 8 9 7																			
211	14	17,341	17,566	2,418	06	165	48	208,092	—	210,675	54	333	72	51	96	211,061	22		
325	175	22,981	23,481	3,724	50	2,068	50	275,772	—	281,565	—	307	55	47	60	281,920	15		
154	—	13,950	14,104	1,764	84	—	—	167,400	—	169,164	84	204	58	36	96	169,406	38		
112	23	15,958	16,093	1,283	52	271	86	191,496	—	193,051	38	655	92	70	96	193,778	26		
49	8	10,572	10,629	561	54	94	56	126,864	—	127,520	10	301	01	33	76	127,854	87		
—	—	2,617	2,617	—	—	—	—	31,404	—	31,404	—	202	68	22	84	31,629	52		
—	—	8,191	8,191	—	—	—	—	98,292	—	98,292	—	248	79	27	96	98,568	75		
—	—	792	792	—	—	—	—	9,504	—	9,504	—	11	76	2	—	9,517	76		
17	—	2,365	2,382	194	82	—	—	28,380	—	28,574	82	—	—	6	88	28,581	70		
—	—	2,371	2,371	—	—	—	—	28,452	—	28,452	—	71	82	7	92	28,531	74		
—	—	6,103	6,103	—	—	—	—	73,236	—	73,236	—	—	—	48	12	73,284	12		
868	220	103,241	104,329	9,947	28	2,600	40	1,238,892	—	1,251,439	68	2,337	83	356	96	1,254,134	47		
1 8 9 8																			
281	14	24,485	24,780	2,284	53	139	58	247,298	50	249,722	61	331	10	59	88	250,113	59		
331	203	30,408	30,942	2,691	03	2,023	91	307,120	80	311,835	74	307	55	54	60	312,197	89		
279	—	19,330	19,609	2,268	27	—	—	195,233	—	197,501	27	204	58	40	84	197,746	69		
100	25	16,253	16,378	813	—	249	25	164,155	30	165,217	55	652	89	79	46	165,949	90		
77	8	12,194	12,279	626	01	79	76	123,159	40	123,865	17	301	01	37	52	124,203	70		
—	—	3,076	3,076	—	—	—	—	31,067	60	31,067	60	249	36	26	08	31,343	04		
48	—	10,448	10,496	390	24	—	—	105,524	80	105,915	04	246	91	35	04	106,196	99		
32	—	1,549	1,581	260	16	—	—	15,644	90	15,905	06	46	30	3	08	15,954	44		
9	—	2,682	2,691	73	17	—	—	27,088	20	27,161	37	—	—	8	24	27,169	61		
—	—	11,624	11,624	—	—	—	—	117,402	40	117,402	40	341	85	64	92	117,809	17		
1,157	250	132,049	133,456	9,406	41	2,492	50	1,333,694	90	1,345,593	81	2,681	55	409	66	1,348,685	02		

Jatkoa.

Kaupunginosa	Taksoituslautakunnan määräämiä veroäyryjä				Poistuu				Jälellä			
	talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	palkasta, elinkeestä tai muusta tulosta	Summa maksavia vero-äyryjä	Tutkijalautakunnan alentamia veroäyryjä				talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	palkasta, elinkeestä tai muusta tulosta	Summa maksavia veroäyryjä
					talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	muusta tulosta	Summa maksavia veroäyryjä				
V o u n n a												
Ensimmäinen kaupungiosa	3,207	6,839	13,404	22,751	53	289	384	726	3,154	6,550	13,020	
Toinen "	5,146	17,457	8,865	30,915	66	842	242	1,150	5,080	16,615	8,623	
Kolmas "	3,018	8,091	9,269	19,899	52	175	138	365	2,966	7,916	9,131	
Neljäs "	4,752	5,775	9,386	18,737	91	203	142	436	4,661	5,572	9,244	
Viides "	2,773	4,799	6,835	13,855	64	141	121	326	2,709	4,658	6,714	
Kuudes "	1,505	1,171	1,573	3,794	95	225	23	343	1,410	946	1,550	
Seitsemäs "	1,496	3,483	5,974	10,452	28	105	181	314	1,468	3,378	5,793	
Kahdeksas "	524	298	2,096	2,875	25	—	113	138	499	298	1,983	
Yhdeksäs "	491	464	1,958	2,851	16	—	76	92	475	464	1,882	
Kymmenes "	591	1,400	1,108	2,956	1	24	53	78	590	1,376	1,055	
Huvilat ja saaret	2,709	6,576	3,559	11,664	44	101	61	206	2,665	6,475	3,498	
Summa	26,212	56,353	64,027	140,749	535	2,105	1,534	4,174	25,677	54,248	62,493	
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupungiosa	3,656	6,501	12,155	21,650	79	578	206	856	3,577	5,923	11,949	
Toinen "	5,533	16,373	9,020	30,365	102	113	133	351	5,431	16,260	8,887	
Kolmas "	3,306	8,314	7,768	18,940	26	409	257	697	3,280	7,905	7,511	
Neljäs "	5,283	6,494	10,498	21,151	212	192	920	1,314	5,071	6,302	9,578	
Viides "	2,929	4,655	7,616	14,658	35	93	192	321	2,894	4,562	7,424	
Kuudes "	1,680	1,021	1,924	4,103	40	217	34	288	1,640	804	1,890	
Seitsemäs "	1,645	2,310	6,004	9,382	33	152	160	343	1,612	2,158	5,844	
Kahdeksas "	511	504	2,062	3,039	32	126	17	174	479	378	2,045	
Yhdeksäs "	486	465	2,368	3,254	—	—	127	128	486	465	2,241	
Kymmenes "	782	1,680	1,297	3,511	13	18	18	44	769	1,662	1,279	
Huvilat ja saaret	2,901	7,103	3,932	12,775	80	823	152	1,068	2,821	6,280	3,780	
Summa	28,712	55,420	64,644	142,828	652	2,721	2,216	5,584	28,060	52,699	62,428	
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupungiosa	3,648	5,803	13,169	21,973	47	120	303	470	3,601	5,683	12,866	
Toinen "	5,975	16,646	15,310	37,385	341	822	6,294	7,463	5,634	15,824	9,016	
Kolmas "	3,503	8,749	8,090	19,931	84	866	558	1,518	3,419	7,883	7,532	
Neljäs "	5,227	6,423	10,170	20,637	93	642	363	1,096	5,134	5,781	9,807	
Viides "	3,107	4,758	8,131	15,502	103	121	133	359	3,004	4,637	7,998	
Kuudes "	1,804	834	1,892	3,980	36	58	27	124	1,768	776	1,865	
Seitsemäs "	1,824	3,132	6,399	10,907	36	29	468	535	1,788	3,103	5,931	
Kahdeksas "	512	421	1,998	2,894	—	1	55	58	512	420	1,943	
Yhdeksäs "	511	586	2,067	3,098	—	20	58	78	511	566	2,009	
Kymmenes "	713	1,599	1,189	3,305	4	371	15	392	709	1,228	1,174	
Huvilat ja saaret	3,295	6,217	4,434	12,594	80	347	108	532	3,215	5,870	4,326	
Summa	30,119	55,168	72,849	152,256	824	3,397	8,382	12,625	29,295	51,771	64,467	

veroäyryjä	Taksoitettu määrä												Tontiveroja		Veroilppu-maksuja		Summa	
	Summa				etnoikeut-tuisia vero-äyryistä		majoitukses-ta vapautetuista veroäyryistä		etnoikeu-dettomista veroäyryistä		Summa							
	etuoi-keut-tuisia vero-äyryistä	etuoi-keut-tuisia vero-äyryistä	majoituk-ses-ta vapau-tettuina	maksavia	Smf.	7m.	Smf.	7m.	Smf.	7m.	Smf.	7m.	Smf.	7m.	Smf.	7m.	Smf.	7m.
1 8 9 9																		
304	14	21,707	22,025	3,052	16	176	12	274,810	62	278,038	90	337	07	60	12	278,436	09	
134	175	29,456	29,765	1,345	36	2,201	50	372,912	96	376,459	82	303	05	54	12	376,816	99	
350	—	19,184	19,534	3,514	—	—	—	242,869	44	246,383	44	204	58	44	16	246,632	18	
105	27	18,169	18,301	1,054	20	339	66	230,019	54	231,413	40	655	—	85	04	232,153	44	
102	8	13,419	13,529	1,024	08	100	64	169,884	54	171,009	26	301	01	45	08	171,355	35	
—	—	3,451	3,451	—	—	—	—	43,689	66	43,689	66	260	29	27	44	43,977	39	
35	—	10,103	10,138	351	40	—	—	127,903	98	128,255	38	250	74	36	24	128,542	36	
32	—	2,705	2,737	321	28	—	—	34,245	30	34,566	58	49	13	4	60	34,620	31	
10	—	2,749	2,759	100	40	—	—	34,802	34	34,902	74	—	—	7	88	34,910	62	
—	—	2,878	2,878	—	—	—	—	36,435	48	36,435	48	341	85	9	40	36,786	73	
—	—	11,458	11,458	—	—	—	—	145,058	28	145,058	28	—	—	68	68	145,126	96	
1,072	224	135,279	136,575	10,762	88	2,817	92	1,712,632	14	1,726,212	94	2,702	72	442	76	1,729,358	42	
1 9 0 0																		
337	14	20,443	20,794	4,178	80	177	80	263,919	13	268,275	73	337	07	58	60	268,671	40	
136	186	29,692	30,014	1,686	40	2,362	20	383,323	72	387,372	32	299	01	56	16	387,727	49	
246	—	17,997	18,243	3,050	40	—	—	232,341	27	235,391	67	204	58	44	68	235,640	93	
114	27	19,696	19,837	1,413	60	332	90	254,285	36	256,031	86	655	—	84	84	256,771	70	
94	8	14,235	14,337	1,165	60	101	60	183,773	85	185,041	05	301	01	44	20	185,386	26	
—	—	3,815	3,815	—	—	—	—	49,251	65	49,251	65	268	06	30	88	49,550	59	
27	—	9,012	9,039	334	80	—	—	116,344	92	116,679	72	249	65	41	80	116,971	17	
—	—	2,865	2,865	—	—	—	—	36,987	15	36,987	15	49	13	4	64	37,040	92	
—	—	3,126	3,126	—	—	—	—	40,356	66	40,356	66	—	—	8	24	40,364	90	
—	—	3,467	3,467	—	—	—	—	44,758	97	44,758	97	345	79	15	—	45,119	76	
—	—	11,707	11,707	—	—	—	—	151,137	37	151,137	37	—	—	69	—	151,206	37	
954	235	136,055	137,244	11,829	60	2,974	50	1,756,480	05	1,771,284	15	2,709	30	458	04	1,774,451	49	
1 9 0 1																		
367	14	21,122	21,503	4,591	17	183	26	281,133	82	285,908	25	337	98	62	04	286,308	27	
137	165	29,620	29,922	1,713	87	2,159	85	394,242	20	398,115	92	299	01	56	12	398,471	05	
274	—	18,139	18,413	3,427	74	—	—	241,430	09	244,857	83	204	58	44	44	245,106	85	
116	27	19,448	19,591	1,451	16	353	43	258,852	88	260,657	47	651	41	85	72	261,394	60	
98	8	15,037	15,143	1,225	98	104	72	200,142	47	201,473	17	301	01	45	20	201,819	38	
—	—	3,856	3,856	—	—	—	—	51,323	36	51,323	36	268	06	32	12	51,623	54	
75	—	10,297	10,372	938	25	—	—	137,053	07	137,991	32	271	34	37	12	138,299	78	
29	—	2,807	2,836	362	79	—	—	37,361	17	37,723	96	55	77	4	76	37,784	49	
10	—	3,010	3,020	125	10	—	—	40,063	10	40,188	20	—	—	8	64	40,196	34	
—	—	2,913	2,913	—	—	—	—	38,772	03	38,772	03	348	04	12	76	39,132	83	
—	—	12,062	12,062	—	—	—	—	160,545	22	160,545	22	—	—	77	96	160,623	18	
1,106	214	138,311	139,631	13,836	06	2,801	26	1,840,919	41	1,857,556								

Jatkoa.

Kaupunginosa	Taksoituslautakunnan määräämiä veroäyryjä				Poistuu					Jällellä		
	talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	keestä tai muusta talosta	palkasta, elinkeestä tai muusta veroäyryjä	Tutkijalautakunnan alentamia veroäyryjä					talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	palkasta, elinkeestä tai muusta talosta
					Summa	talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	muus. talosta	palkasta, elinkeestä tai muusta veroäyryjä			
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupung. osa	3,725	5,082	15,121	23,273	114	297	534	952	3,611	4,785	14,587	
Toinen "	6,102	16,671	12,417	34,679	18	526	445	988	6,084	16,145	11,972	
Kolmas "	3,465	8,353	7,826	19,214	84	398	264	757	3,381	7,955	7,562	
Neljäs "	5,288	5,754	10,633	20,508	48	466	281	795	5,240	5,288	10,352	
Viides "	3,030	4,517	9,137	16,116	54	282	345	682	2,976	4,235	8,792	
Kuudes "	1,857	887	1,996	4,143	19	12	29	55	1,838	875	1,967	
Seitsemäs "	2,058	4,011	7,370	12,845	146	126	234	505	1,912	3,885	7,136	
Kahdeksas "	726	525	2,059	3,249	37	—	101	138	689	525	1,958	
Yhdeksäs "	494	669	2,259	3,346	18	85	6	109	476	584	2,253	
Kymmenes "	1,020	1,288	1,484	3,515	21	30	33	85	999	1,258	1,451	
Yhdestoista "	1,388	648	2,285	3,519	12	23	37	63	1,376	625	2,248	
Kahdestoista "	270	205	91	508	11	11	—	22	259	194	91	
Huvilat ja saaret	1,449	4,710	2,040	7,711	9	1,047	135	1,187	1,440	3,663	1,905	
Summa	30,872	53,320	74,718	152,626	591	3,303	2,444	6,338	30,281	50,017	72,274	
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupung. osa	3,547	5,322	13,424	21,654	55	318	179	553	3,492	5,004	13,245	
Toinen "	5,913	17,606	9,645	32,673	6	743	264	1,024	5,907	16,863	9,381	
Kolmas "	3,464	9,608	8,438	21,095	21	366	294	692	3,443	9,242	8,144	
Neljäs "	5,304	5,658	9,982	19,849	117	153	83	348	5,187	5,505	9,899	
Viides "	3,084	4,640	9,398	16,663	66	147	123	354	3,018	4,493	9,275	
Kuudes "	1,847	836	1,880	4,079	25	20	39	81	1,822	816	1,841	
Seitsemäs "	2,140	4,594	8,646	14,738	70	71	148	297	2,070	4,523	8,498	
Kahdeksas "	1,052	649	3,389	5,029	62	—	230	294	990	619	3,159	
Yhdeksäs "	496	574	2,145	3,148	10	40	92	142	486	534	2,053	
Kymmenes "	1,035	2,138	1,730	4,610	—	374	34	402	1,035	1,764	1,696	
Yhdestoista "	1,580	782	2,181	3,812	31	54	74	142	1,549	728	2,107	
Kahdestoista "	305	234	244	685	3	86	—	89	302	148	244	
Huvilat ja saaret	1,509	4,733	1,998	7,779	32	101	151	283	1,477	4,632	1,847	
Summa	31,276	57,374	73,100	153,814	498	2,473	1,711	4,701	30,778	54,901	71,389	

Lähde: Taksoitusluettelot.

veroäyryjä	Taksoitettu määrä																			
	Summa				etuokkautuista veroäyryistä				etuokkautuista veroäyryistä vapautetuista veroäyryistä				Summa		Tonttiveroja		Verolippumaksuja		Summa	
	etuokkautetuista	etuokkautetuista	etuokkautetuista	maksavia	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa	Summa
1 9 0 2																				
240	14	22,067	22,321	2,911	20	173	04	277,161	52	280,245	76	336	78	62	28	280,644	82			
57	171	33,463	33,691	691	41	2,113	56	420,295	28	423,100	25	299	01	55	60	423,454	86			
69	—	18,388	18,457	836	97	—	—	230,953	28	231,790	25	208	12	46	48	232,044	85			
109	27	19,577	19,713	1,322	17	333	72	245,887	12	247,543	01	657	50	86	52	248,287	03			
104	8	15,322	15,434	1,261	52	98	88	192,444	32	193,804	72	301	01	49	08	194,154	81			
—	—	4,088	4,088	—	—	—	—	51,345	28	51,345	28	271	96	34	20	51,651	44			
—	—	12,340	12,340	—	—	—	—	154,990	40	154,990	40	287	40	44	96	155,322	76			
26	—	3,085	3,111	315	38	—	—	38,747	60	39,062	98	65	86	6	32	39,135	16			
10	—	3,227	3,237	121	30	—	—	40,531	12	40,652	42	—	—	9	32	40,661	74			
—	—	3,430	3,430	—	—	—	—	43,080	80	43,080	80	349	77	17	68	43,448	25			
—	—	3,456	3,456	—	—	—	—	43,407	36	43,407	36	39	24	40	92	43,487	52			
—	—	486	486	—	—	—	—	6,104	16	6,104	16	—	—	3	84	6,108	—			
—	—	6,524	6,524	—	—	—	—	81,941	44	81,941	44	—	—	32	28	81,973	72			
615	220	145,453	146,288	7,459	95	2,719	20	1,826,889	68	1,837,068	83	2,816	65	489	48	1,840,374	96			
1 9 0 3																				
428	106	20,567	21,101	5,114	60	1,282	60	253,591	11	259,988	31	333	85	62	36	260,384	52			
177	347	31,125	31,649	2,115	15	4,198	70	383,771	25	390,085	10	290	11	57	56	390,432	77			
323	51	20,029	20,403	3,859	85	617	10	246,957	57	251,434	52	207	22	47	76	251,689	50			
44	27	19,430	19,501	525	80	326	70	239,571	90	240,424	40	657	50	83	84	241,165	74			
104	8	16,197	16,309	1,242	80	96	80	199,709	01	201,048	61	298	13	44	92	201,391	66			
—	—	3,998	3,998	—	—	—	—	49,295	34	49,295	34	271	96	30	16	49,597	46			
90	—	14,351	14,441	1,075	50	—	—	176,947	83	178,023	33	317	35	51	48	178,392	16			
—	—	4,735	4,735	—	—	—	—	58,382	55	58,382	55	86	31	10	12	58,478	98			
19	—	2,987	3,006	227	05	—	—	36,829	71	37,056	76	—	—	8	92	37,065	68			
—	—	4,208	4,208	—	—	—	—	51,884	64	51,884	64	380	57	18	92	52,284	13			
—	—	3,670	3,670	—	—	—	—	45,251	10	45,251	10	80	53	38	44	45,370	07			
—	—	596	596	—	—	—	—	7,348	68	7,348	68	32	29	5	96	7,386	93			
—	—	7,496	7,496	—	—	—	—	92,425	68	92,425	68	—	—	31	76	92,457	44			
1,185	539	149,389	151,113	14,160	75	6,521	90	1,841,966	37	1,862,649	02	2,955	82	492	20	1,866,097	04			

**Taulu N:o 242. Kunnallisverotus Helsingissä vuosina
1885—1903.**

Vuosi	Asukkaita henkikirjain mukaan	Verotettuja	Prosentti asuk- kaista	Arvioitu verotettava vuositulo	Taksoitettu veromäärä		Vero- prosentti	Keskimäärä verotettujen vuositulosta	
				<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>		<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>
1885	41,579	8,146	19,59	25,445,200	652,357	62	2,56	3,123	64
1886	43,345	7,887	18,20	25,098,000	689,651	10	2,75	3,182	20
1887	43,834	7,513	17,14	24,558,400	674,857	40	2,75	3,268	79
1888	46,255	8,413	18,19	26,384,400	622,186	83	2,36	3,136	15
1889	53,910	7,872	14,60	27,382,200	622,065	18	2,27	3,478	57
1890	56,236	7,203	12,81	29,110,400	707,879	84	2,43	4,041	42
1891	58,799	8,032	13,66	31,722,400	791,475	38	2,49	3,949	50
1892	57,192	8,516	14,89	32,287,600	902,879	32	2,80	3,791	40
1893	57,210	8,416	14,72	33,570,800	902,467	12	2,69	3,988	93
1894	58,637	7,603	12,97	34,670,000	1,179,009	44	3,40	4,560	04
1895	64,554	7,866	12,18	32,809,600	1,188,794	39	3,62	4,171	07
1896	67,635	7,696	11,37	33,514,800	1,172,367	18	3,50	4,354	83
1897	70,698	8,180	11,57	40,769,200	1,242,432	32	3,05	4,984	01
1898	71,365	8,924	12,50	41,731,600	1,251,439	68	3,—	4,676	33
1899	75,492	10,242	13,58	53,382,400	1,345,593	81	2,52	5,212	11
1900	79,126	11,069	13,99	54,630,000	1,726,212	94	3,16	4,935	41
1901	82,213	11,445	13,92	54,897,600	1,771,284	15	3,22	4,796	64
1902	82,604	11,672	14,13	58,213,200	1,857,556	73	3,13	4,977	42
1903	88,838	12,237	14,28	61,028,800	1,837,068	83	3,32	4,987	23

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 243. Maksavia veroäyriä sekä veroäyriitä taksoitettu veromäärä vuosina 1883—1903.

Vuosi	Veroäyrejä (vastaten 400 markan vuosituloa)	Lisäys	Vähennys	Taksoitettu määrä veroäyriitä (etuoikeydettomalta)	
				<i>Smk.</i>	<i>7/16.</i>
1883	55,364	2,542	—	9	79
1884	62,818	7,454	—	12	22
1885	63,613	795	—	10	26
1886	62,745	—	868	11	—
1887	61,396	—	1,349	11	—
1888	65,961	4,565	—	9	45
1889	68,458	2,497	—	9	10
1890	72,776	4,318	—	9	76
1891	79,306	6,530	—	10	—
1892	80,719	1,413	—	11	20
1893	83,927	3,208	—	10	76
1894	86,675	2,748	—	13	61
1895	82,024	—	4,651	14	50
1896	83,787	1,763	—	14	—
1897	101,923	18,136	—	12	20
1898	104,329	2,406	—	12	—
1899	133,456	29,127	—	10	10
1900	136,575	3,119	—	12	66
1901	137,244	669	—	12	91
1902	139,631	2,387	—	13	31
1903	146,288	6,657	—	12	56

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 244. Henkilöitä Helsingissä, joita on verotettu arvioidusta vuositulosta vuosina 1900—1903.

Arvioidusta vuositulosta <i>Smc</i>	Verotettuja				Arvioidusta vuositulosta <i>Smc</i>	Verotettuja			
	vuonna					vuonna			
	1903	1902	1901	1900		1903	1902	1901	1900
800	4,254	3,985	4,048	4,172	7,600	38	42	39	27
1,200	2,095	1,981	1,956	1,742	8,000	194	178	173	167
1,600	1,015	993	915	877	8,400	31	28	23	31
2,000	702	672	609	566	8,800	53	47	47	54
2,400	383	370	380	315	9,200	45	41	33	31
2,800	287	268	235	223	9,600	36	32	27	26
3,200	324	294	295	263	10,000	111	142	149	149
3,600	133	131	124	115	10,400—15,000	421	403	400	366
4,000	358	370	353	348	15,400—20,000	260	278	250	235
4,400	104	96	75	63	20,400—25,000	105	103	97	104
4,800	217	222	214	210	25,400—30,000	82	67	84	95
5,200	73	80	83	70	30,400—40,000	94	101	104	79
5,600	108	98	87	94	40,400—50,000	30	38	27	52
6,000	282	242	237	224	50,400—75,000	57	54	60	48
6,400	82	69	66	85	75,400—100,000	21	31	31	23
6,800	85	70	81	70	100,400—200,000	30	29	33	36
7,200	109	105	98	94	Yli 200,000	18	12	12	13
					Summa	12,237	11,672	11,445	11,069

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 245. Helsingin kaupungin pääomavarat vuonna 1903 sekä vuosina 1899—1902.

	Saldo 1 p:nä Tammikuuta		Vähennys vuoden kuluessa		Lisäys vuo- den kuluessa		Saldo 31 p:nä Joulukuuta	
	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>
I. Rakennuksia ja rakennettuja kiinteistöjä	10,176,246	50	35,867	77	268,342	79	10,408,721	52
II. Maatiloja kaupungin ulkopuolella	880,000	—	—	—	—	—	880,000	—
III. Kaupungin vuokralle annetun maan arvo	3,523,719	60	—	—	70,058	20	3,593,777	80
IV. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja	2,770,553	50	594,893	50	345,160	—	2,520,820	—
V. Maksettavaksi käymätön lunastushinta	2,597,793	73	713,706	83	1,224,745	85	3,108,832	75
VI. Vesijohdon pääoma-arvo	3,414,208	20	—	—	121,206	32	3,535,414	52
VII. Kaasutehtaan pääoma-arvo	597,992	96	20,707	97	68,643	05	645,928	04
VIII. Kalusto	1,360,908	68	55,075	33	141,963	08	1,447,796	43
IX. Arvopapereita	—	—	—	—	113,500	—	113,500	—
Summa v.na 1903	25,321,423	17	1,420,251	40	2,353,619	29	26,254,791	06
„ 1902	23,036,679	81	1,046,301	39	3,331,044	75	25,321,423	17
„ 1901	21,134,475	74	269,799	41	2,172,003	48	23,036,679	81
„ 1900	19,652,943	24	1,293,068	61	2,774,601	11	21,134,475	74
„ 1899	—	—	—	—	—	—	19,652,943	24

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 246. Helsingin kaupunginrahaston

	1894		1895		1896		1897	
Tulot:								
Korot	70,222	78	63,455	76	50,354	45	47,392	12
Tontinlunastukset	139,727	28	342,020	29	436,099	53	523,724	31
Kaupungin kiinteä omaisuus . .	260,140	47	253,570	50	255,812	41	269,266	98
Tonttiverot	2,238	72	2,246	25	2,250	65	2,263	95
Tuloatottavat oikeudet	677,337	11	715,840	10	779,442	19	915,374	76
Sekalaiset tulot ja tuloja tulo- arvion ulkopuolella	69,908	98	289,530	39	297,709	04	309,849	81
Majoituksen korvausta	216,778	64	202,289	25	—	—	—	—
Valtioavut	208,152	81	296,104	52	250,837	85	251,917	55
Vesijohto	285,222	12	305,543	05	336,650	02	360,780	—
Valaistuslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—
Taksoitus	1,176,428	70	1,188,168	26	1,172,367	18	1,240,289	97
Lainat	1,438,630 ¹⁾	—	904,055	25	148,000	—	290,250	—
Summa	4,544,787	61	4,562,823	62	3,729,523	32	4,211,109	45
Menot:								
Kaupungin velat	474,544	78	538,782	87	527,262	67	524,064	20
Sm virastot	183,230	20	191,927	70	192,934	17	206,090	76
Kunnallishallinto	168,690	81	174,401	37	179,340	39	180,605	15
Katuvalaistus	140,501	55	151,293	40	146,173	52	152,360	67
Palosammutustoimi	85,820	07	90,035	90	113,007	52	89,553	39
Poliisilaitos	206,684	04	204,016	33	206,905	85	212,775	17
Terveyden- ja ssiraanhoito . . .	153,467	42	148,270	04	159,890	38	192,024	08
Vaivaishoito	278,482	61	274,135	95	278,876	45	270,217	57
Opetustoimi	456,493	30	480,012	94	505,521	10	525,720	18
Kaup. vastattavat yleis. rasitukset	226,991	60	212,502	21	214,146	81	211,138	24
Vesijohto	206,629	02	272,412	75	184,192	28	232,826	64
Kaup. halli	6,013	13	5,948	58	5,980	89	6,553	87
Kaupungin maatilat	513,867	35	5,093	14	5,498	12	6,219	47
Yleiset työt	1,074,341	60	1,271,436	49	565,996	50	749,220	88
Eläkkeet	14,423	35	14,666	68	14,806	68	11,898	34
Sekal. ja menoja menoarv. ulkop.	149,169	80	128,750	59	147,253	53	148,706	12
Summa	4,339,350	63	4,163,686	94	3,447,786	86	3,719,974	73

¹⁾ 1892 vuoden obligatsioonilainaa Smk 861,960: —: lainat Gumtähden ostoa varten Smk 500,000: —, sarja 1898 vuoden 3½ % obligatsioonilainaa Smk 994,000: —.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

tulot ja menot vuosina 1894—1903.

1898		1899		1900		1901		1902		1903	
99,453	65	95,810	83	119,815	70	196,235	76	160,370	55	435,407	69
302,303	99	380,189	28	145,215	01	158,105	13	481,739	59	713,706	83
278,433	45	282,914	22	306,355	33	316,650	64	348,938	69	398,972	—
2,337	—	2,681	55	2,702	72	2,709	30	2,737	20	2,816	65
1,003,064	14	1,048,300	37	1,062,207	99	912,289	38	956,095	78	1,005,156	54
373,893	72	335,231	35	1,383,919 ²⁾	71	379,519	77	350,290	22	332,653	78
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
350,993	94	374,853	96	461,367	53	460,717	39	500,471	16	502,936	61
412,754	68	470,951	99	522,431	79	572,047	27	543,440	61	647,017	74
—	—	—	—	10,869	86	24,693	15	111,242	22	198,232	84
1,247,476	74	1,339,593	81	1,724,761	49	1,771,284	15	1,857,677	35	1,837,068	83
820,560	65	1,599,936	48	1,814,878	—	351,500	—	380,500	—	1,000,200	—
4,891,271	96	5,930,463	84	7,554,525	13	5,145,751	94	5,693,503	37	7,074,169	51
732,474	83	534,220	49	614,012	08	710,969	36	742,209	32	1,031,526	61
213,485	69	216,135	26	221,240	54	221,389	39	225,433	06	223,672	71
194,595	12	196,551	56	216,755	37	226,849	89	240,091	11	262,676	04
166,302	30	175,727	52	191,750	96	182,755	50	194,711	97	210,342	53
94,898	87	97,274	55	123,150	52	112,480	84	120,121	36	115,048	98
284,856	36	314,012	36	383,178	85	407,232	11	413,942	44	418,746	66
204,569	30	241,704	08	241,426	39	244,304	14	333,278	36	322,994	99
258,794	94	260,557	78	288,742	13	303,687	22	310,629	94	333,687	63
558,070	93	637,311	75	798,047	42	783,043	77	856,577	88	893,433	46
217,518	16	221,778	53	238,251	33	266,671	05	246,663	83	219,765	58
262,392	30	337,182	73	303,357	13	333,392	87	460,746	—	391,991	39
7,253	67	7,457	17	7,271	07	6,574	75	6,137	05	8,131	06
17,375	59	6,469	05	6,845	78	6,610	70	6,449	99	6,623	05
1,526,782	72	2,514,794	12	2,561,816	76	1,025,372	37	919,927	59	2,026,975	56
10,073	35	9,543	35	10,486	68	9,724	43	14,906	08	14,217	34
253,350	31	385,670	94	1,251,536 ²⁾	21	177,807	75	158,898	04	462,901	09
4,802,794	44	6,156,391	24	7,457,869	22	5,018,866	14	5,250,724	02	6,942,734	68

sekä lainoja Marian sairaalan rakennuksia varten y. m. Smk 76,670. — ²⁾ Niiden joukossa otettu neljäs

**Taulu N:o 247. Helsingin kaupungin vakautettu velka vuonna 1903
sekä vuosina 1880—1902.**

Obligatsionilaina	Alkuperäinen määrä	Saldo 1 p:nä tammik.	Kuoletusta vuoden kuluessa	Saldo 31 p:nä jouluk.	%
Vierotieobligatsionilaina vuodelta 1865 . .	160,000	60,000	—	60,000	3,6
Vesijohtolaina vuodelta 1876	1,500,000	1,206,300	27,100	1,179,200	5,0
Uudisrakennus- ja järjestelylaina vuod. 1882	1,550,000	921,500	53,500	868,000	4,5
Obligatsionilaina vuodelta 1892	4,500,000	4,309,000	24,000	4,285,000	4,5
Obligatsionilaina vuodelta 1898	3,994,000	2,922,000	21,000	2,901,000	3,5
Obligatsionilaina vuodelta 1900	3,000,000	2,970,000	16,500	2,953,500	4,0
Obligatsionilaina vuodelta 1902	8,000,000	8,000,000	40,000	7,960,000	4,0
Summa vuonna 1903	22,704,000	20,388,800	182,100	20,206,700	—
” 1902	14,704,000	12,525,100	136,300	12,388,800	—
” 1901	14,704,000	12,655,200	130,100	12,525,100	—
” 1900	11,704,000	10,760,100	—	12,655,200	—
” 1899	11,704,000	9,871,900	—	10,760,100	—
” 1898	7,710,000	7,455,600	—	9,871,900	—
” 1897	7,710,000	7,585,300	129,700	7,455,600	—
” 1896	7,710,000	8,223,591 35	638,291 35	7,585,300	—
” 1895	7,710,000	8,412,896 50	189,305 15	8,223,591 35	—
” 1894	7,710,000	7,348,437 17	—	8,412,896 50	—
” 1893	7,710,000	7,447,274 17	98,837	7,348,437 17	—
” 1892	3,210,000	5,027,135 53	—	7,447,274 17	—
” 1891	3,210,000	3,870,906 44	—	5,027,135 53	—
” 1890	3,210,000	3,130,234 27	—	3,870,906 44	—
” 1889	3,210,000	3,192,408 58	62,174 31	3,130,234 27	—
” 1888	3,210,000	3,234,333 08	41,924 50	3,192,408 58	—
” 1887	3,210,000	3,285,495 49	51,162 41	3,234,333 08	—
” 1886	3,210,000	3,318,369 64	32,874 25	3,285,495 49	—
” 1885	3,210,000	3,363,064 66	44,695 02	3,318,369 64	—
” 1884	3,210,000	3,377,462 85	14,398 19	3,363,064 66	—
” 1883	3,210,000	3,391,577 13	14,114 28	3,377,462 85	—
” 1882	3,210,000	2,055,419 86	—	3,391,577 13	—
” 1881	1,660,000	2,339,357 71	283,937 83	2,055,419 86	—
” 1880	1,660,000	—	—	2,339,357 71	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 248. Helsingin kaupungin menot je tulot vuonna 1903, verrattuna vahvistettuun vuosirahansääntöön.

M e n o t.	Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjain mukaan		Määrärahan yli suoritettn		Säästöä määrähasta	
I. Kaupungin velat.								
Viertotielainasta, korkoa	2,160	—	2,160	—	—	—	—	—
kuoletusta	6,000	—	6,000	—	—	—	—	—
Vesijohtolainasta, kuoletusta	27,100	—	27,100	—	—	—	—	—
korkoa	59,637	50	59,637	50	—	—	—	—
kurssinhäviötä	500	—	774	60	274	60	—	—
Uudisrahennus- ja järjestelylainasta, kuoletusta	53,500	—	53,500	—	—	—	—	—
korkoa	40,263	75	40,263	75	—	—	—	—
1892 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta	24,000	—	24,000	—	—	—	—	—
korkoa	193,365	—	193,365	—	—	—	—	—
toimituspalkkiota y. m.	900	—	666	55	—	—	233	45
1898 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta	21,000	—	21,000	—	—	—	—	—
korkoa	102,270	—	102,270	—	—	—	—	—
toimituspalkkiota y. m.	1,000	—	863	05	—	—	136	95
1900 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta	16,500	—	16,500	—	—	—	—	—
korkoa	118,800	—	118,800	—	—	—	—	—
toimituspalkkiota y. m.	1,000	—	765	32	—	—	234	68
1902 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta	40,000	—	40,000	—	—	—	—	—
korkoa	320,000	—	320,000	—	—	—	—	—
toimituspalkkiota y. m.	5,000	—	3,860	84	—	—	1,139	16
Summa	1,032,996	25	1,031,526	61	274	60	1,744	24
II. Kaupungin virastot.								
Maistraatti	36,700	—	37,445	47	745	47	—	—
Raastuvanoikeus	111,883	33	109,541	49	—	—	2,341	84
Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelijat	27,000	—	26,833	18	—	—	166	82
Ulosottoimi	33,716	67	33,716	15	—	—	—	52
Pöytäkirjain puhtaaksikirjoitus	1,700	—	542	80	—	—	1,157	20
Tarverahoja	15,000	—	15,593	62	593	62	—	—
Summa	226,000	—	223,672	71	1,339	09	3,666	38
III. Kunnallishallinto.								
Kaupunginvaltuuston kanslia	14,900	—	13,873	55	—	—	1,026	45
Rahatoimikamari, palkkauksia	32,950	—	33,309	89	359	89	—	—
tarverahoja	15,000	—	15,000	—	—	—	—	—
Rahatoimikonttori, palkkauksia	45,160	—	45,259	46	99	46	—	—
tarverahoja	5,100	—	5,150	73	50	73	—	—
Liikennekonttori, palkkauksia	35,235	—	35,201	59	—	—	33	41
mittarinpalkkiota	800	—	884	40	84	40	—	—
tarverahoja	1,800	—	1,998	80	198	80	—	—
Satamakonttori, palkkauksia	34,200	—	34,980	18	780	18	—	—
tarverahoja	900	—	1,137	31	237	31	—	—
Rakennuskonttori, palkkauksia	30,955	—	30,954	76	—	—	—	24
ylimääräisiä insinöörejä y. m.	8,000	—	8,119	49	119	49	—	—
metsänvartia apulaisia y. m.	2,000	—	1,458	19	—	—	541	81
Siirto	227,000	—	227,328	35	1,930	26	1,601	91

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjain mukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrärahasta		
Siirto	227,000	—	227,328	35	1,930	26	1,601	91	
tarveaineet ja apuripäivätyöt	8,000	—	10,417	81	2,417	81	—	—	
tarverahoja	1,500	—	1,593	84	93	84	—	—	
Puutarhalautakunta	6,900	—	6,898	59	—	—	—	1 41	
Taksoitus- ja tutkijalautakunta	5,000	—	4,995	07	—	—	—	4 93	
Holhouslautakunta	1,400	—	1,513	34	113	34	—	—	
Työväenasiain lautakunta	800	—	848	60	48	60	—	—	
Kunnallinen työnvälitys toimisto	6,500	—	6,154	—	—	—	—	346	
Kasvatuslautakunta	2,650	—	2,926	44	276	44	—	—	
Summa	259,750	—	262,676	04	4,880	29	1,954	25	
IV. Katuvalaistus.									
Kaasuvalaistus	114,000	—	112,636	50	—	—	1,363	50	
Petroolivalaistus	96,831	92	82,458	50	—	—	14,373	42	
Satamien ja tavaravajojen ylimääräinen valaistus	14,825	—	15,247	53	422	53	—	—	
Summa	225,656	92	210,342	53	422	53	15,736	92	
V. Palosammutustoimi.									
Palkkauksia y. m.	78,110	—	80,845	03	2,735	03	—	—	
Palotalli	10,785	—	8,453	59	—	—	2,331	41	
Lämmitys ja valaistus	10,360	—	10,191	55	—	—	168	45	
Palokalut ja kalusto	6,400	—	7,169	93	769	93	—	—	
Sekalaista	3,400	—	3,388	88	—	—	—	11 12	
Määrärahaa vapaaehtoiselle palokunnalle	5,000	—	5,000	—	—	—	—	—	
Summa	114,055	—	115,048	98	3,504	96	2,510	98	
VI. Poliisilaitos.									
Palkkauksia	338,736	66	91,800	90	—	—	246,935	76	
Poliisihoito Forsbyn talon alueella	2,090	—	51	10	—	—	2,038	90	
Poliisitali	6,760	—	5,992	72	—	—	767	28	
Vuokria, halkoja ja valaistusta	23,180	—	26,701	25	3,521	25	—	—	
Sekalaista	42,980	—	23,554	97	—	—	19,425	03	
Kuvernöörin käyttövarat	5,000	—	1,250	—	—	—	3,750	—	
Menoja vuoden menosäännön mukaan	—	—	269,395	72	269,395	72	—	—	
Summa	418,746	66	418,746	66	272,916	97	272,916	97	
VII. Terveyden- ja sairaanhoito.									
Lääkärit ja sairaanhoitajat	42,640	—	41,765	13	—	—	874	87	
Terveyslautakunta	6,800	—	8,093	84	1,293	84	—	—	
Marian sairaala, muiden paitsi kulkutautien osasto	25,500	—	32,559	30	7,059	30	—	—	
kulkutautiosasto	18,540	—	14,411	89	—	—	4,128	11	
Siirto	93,480	—	96,830	16	8,353	14	5,002	98	

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain- mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rärähasta		
Siirto	93,480	—	96,830	16	8,353	14	5,002	98	
sisätautien-kirurgisen osaston sisustus . . .	20,370	—	20,417	53	47	53	—	—	
talousosasto	133,163	97	143,698	58	10,534	61	—	—	
desinfisioimislaitos	3,120	—	2,320	50	—	—	799	50	
Poliklinillinen silmäosasto	2,000	—	1,905	—	—	—	95	—	
Sörnäisten sairastupa	10,943	—	10,943	—	—	—	—	—	
Poliklinikkoja	5,000	—	5,000	—	—	—	—	—	
Terveyspoliisi	21,000	—	20,313	44	—	—	686	56	
Katsastustoimisto	6,660	—	6,463	17	—	—	196	83	
Ruoka-aineiden tarkastusasema	7,200	—	8,120	27	920	27	—	—	
Lihantarkastusasema	6,800	—	6,550	88	—	—	249	12	
Ruuminavaushuone	150	—	32	50	—	—	117	50	
Rokotusainearasto	400	—	399	96	—	—	—	04	
Summa	310,286	97	322,994	99	19,855	55	7,147	53	
VIII. Vaivahoito.									
Vaivahoitohallitus	18,900	—	18,263	75	—	—	636	25	
Vaivaistalo	72,620	—	75,783	37	3,763	37	—	—	
Työlaitos	24,640	—	27,086	19	2,446	19	—	—	
Hourinhoitolaitos	40,880	—	44,258	43	3,378	43	—	—	
Eliätteelle antamisen kustannukset	77,000	—	79,201	30	2,201	30	—	—	
Sairaanhoidokustannukset	9,000	—	4,822	40	—	—	4,177	60	
Hourinhoitokustannukset	22,000	—	26,127	56	4,127	56	—	—	
Läkkeet	5,000	—	4,633	98	—	—	366	02	
Suoranaisia apurahoja	44,000	—	51,018	50	7,018	50	—	—	
Sekalaista	3,500	—	2,492	15	—	—	1,007	85	
Summa	316,940	—	333,687	63	22,935	35	6,187	72	
IX. Opetustoimi.									
Merikoulu	3,600	—	3,531	—	—	—	69	—	
Käsityölläiskoulu	84,364	—	80,981	34	—	—	3,382	66	
Kauppaopistot	10,000	—	10,000	—	—	—	—	—	
Tylsämielisten lasten kasvatuslaitos	4,500	—	4,300	—	—	—	200	—	
Kansakoulut, palkkaukset	568,460	—	568,923	75	463	75	—	—	
vuokrat	24,000	—	24,694	99	694	99	—	—	
opetusvälineet	10,000	—	11,719	77	1,719	77	—	—	
tarveaineet käsitöihin	10,000	—	3,333	24	—	—	6,666	76	
huonekalut	9,000	—	13,531	06	4,531	06	—	—	
halot	27,000	—	19,302	10	—	—	7,697	90	
valaistus	22,000	—	14,251	54	—	—	7,748	46	
vaatetus	10,000	—	10,646	20	646	20	—	—	
puhtaanapito	15,500	—	16,310	98	810	98	—	—	
huoneistojen kunnossapito	21,000	—	24,527	03	3,527	03	—	—	
apumaksut eläkkeisiin	8,637	50	8,337	50	—	—	300	—	
tarverahat	3,000	—	3,736	34	736	34	—	—	
Kansankirjastot ja lukusalit	47,330	—	45,595	74	—	—	1,734	26	
Pahantapaisten lasten turvakodit	33,739	50	29,710	88	—	—	4,028	62	
Summa	912,131	—	893,433	46	13,130	12	31,827	66	

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästää mää- rarahasta
X. Yleiset rasitukset.				
Kyydinpito	1,950 —	1,950 —	— —	— —
Kruununverot	54 96	54 96	— —	— —
Majoituskustannukset	239,849 28	209,968 62	— —	29,880 66
Majoituslautakunta	7,800 —	7,792 —	— —	8 —
Summa	249,654 24	219,765 58	— —	29,888 66
XI. Vesijohto.				
<i>1. Hallinto ja käyttö.</i>				
Palkkaukset	27,700 —	27,644 40	— —	55 60
Pumppulaitoksen käyttökustannukset	6,000 —	5,038 51	— —	961 49
Siiviläin käyttökustannukset	12,000 —	8,582 19	— —	3,417 81
Vesimittarien lukeminen y. m.	8,000 —	8,526 57	526 57	— —
Mittaukset ja tutkimukset laajennuksia varten	1,500 —	1,145 83	— —	354 17
Palovakuutusmaksut	1,200 —	1,251 98	51 98	— —
Vuokramaksut	950 —	950 —	— —	— —
Konttorihuoneiston vuokra, siivoam. ja valaistus	2,000 —	1,958 62	— —	41 38
Tarverahoja	2,500 —	2,743 77	243 77	— —
Veroja	800 —	800 —	— —	— —
Maksulippujen ja laskujen kulettaminen	700 —	700 —	— —	— —
Hevosaltaiden kustannukset	2,700 —	1,502 05	— —	1,197 95
Yksityiset johdonyhdistämiset	95,000 —	162,338 13	67,338 13	— —
Summa	161,050 —	223,182 05	68,160 45	6,028 40
<i>2. Kunnossapito ja korjaus.</i>				
Vesijohdon rakennuksien, aitauksien, sulkujen, koneiden ja putkiverkon korjaus ja kun- nossapito	22,000 —	22,457 92	457 92	— —
Vesimittarien korjaus ja tarkistus	3,500 —	5,218 98	1,718 98	— —
Siivilän N:o II betoneeraus	5,700 —	4,557 60	— —	1,142 40
Vanhemman vesisäiliön katon uudestaan raken- taminen (1/3 koko pinnasta)	5,000 —	4,338 37	— —	661 63
Summa	36,200 —	36,572 87	2,176 90	1,804 03
<i>3. Putkiverkon laajennus ja vesimittarien osto.</i>				
Vesimittarien osto	8,000 —	8,596 19	596 19	— —
Yhdistysjohto Bernhardinkadun alle N:sta 5 Unioninkadulle	3,200 —	1,766 08	— —	1,433 92
S:oin Ratakadun alle N:osta 3 Korkeavuoren- kadulle	5,700 —	5,071 68	— —	628 32
Putkien vaihto Korkeavuorenkadun alle Puna- notkonkadulta Vuorimiehenkadulle	13,500 —	9,627 82	— —	3,872 18
S:oin Bulevardinkadun alle N:osta 42 Hieta- lahdenrantakadulle	4,200 —	3,566 72	— —	633 28
Vesijohto Kapteeninkadun alitse Vuorimiehen- kadulta Tehtaankadulle	5,700 —	5,537 09	— —	162 91
Siirto	40,300 —	34,165 58	596 19	6,730 61

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjain mukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrärahasta	
Siirto	40,300	—	34,165	58	596	19	6,730	61
Vesijohto Huvilakadun alitse	13,500	—	11,772	90	—	—	1,727	10
S:oin Itä Viertotien alitse Vallgårdin kansakoululle	25,700	—	23,741	76	—	—	1,958	24
S:oin Merikadun alitse N:osta 9 Laivurinkadulle	12,700	—	11,660	46	—	—	1,039	54
S:oin Kapteeninkadun alitse Tehtaankadulta Merikadulle	15,300	—	12,417	67	—	—	2,882	33
S:oin Kauppa- ja Käsiyökaduilta Hermannikaupungista	3,300	—	3,300	—	—	—	—	—
S:oin Kotkankadun alitse Fredriksberginkadulta Loviisankadulle	19,900	—	17,514	75	—	—	2,385	25
S:oin Porvoonkadun alitse N:osta 25 Kotkankadulle	2,200	—	1,968	46	—	—	231	54
S:oin Laivurinkadulta N:osta 5 Tehtaankadulle	6,500	—	3,727	57	—	—	2,772	43
S:oin huvilaan N:o 4 Länsi Kaivopuistosta . .	3,500	—	2,500	—	—	—	1,000	—
S:oin Käenkujan alitse	5,000	—	2,708	39	—	—	2,291	61
Summa	147,900	—	125,477	54	596	19	23,018	65
<i>4. Sekalaista.</i>								
1 kpl. 406 mm. sulkuventtiili johtoputkeen Eläintarhassa	1,000	—	691	12	—	—	308	88
6 kpl. paloposteja putkiverkkoon	1,500	—	1,067	81	—	—	432	19
Lausuntojen ja ehdotusten hankkimiseen vesijohtoveden puhdistamisesta	5,000	—	5,000	—	—	—	—	—
Summa	7,500	—	6,758	93	—	—	741	07
Summa vesijohdosta	352,650	—	391,991	39	70,933	54	31,592	15
XII. Kauppahallit.								
Palkkaukset	2,430	—	2,430	—	—	—	—	—
Valaistus	3,800	—	5,356	70	1,556	70	—	—
Sekalaista	420	—	344	36	—	—	75	64
Summa	6,650	—	8,131	06	1,556	70	—	—
XIII. Kaupungin maatilat.								
Gumtähti, hoitokustannukset y. m.	7,000	—	6,421	26	—	—	578	74
Meilansin verot y. m.	400	—	201	79	—	—	198	21
Summa	7,400	—	6,623	05	—	—	776	95

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
XIV. Yleiset työt.				
<i>1:o. Rakennukset ja huoneukset.</i>				
Sekalaisia korjauksia	25,000 —	31,324 80	6,324 80	— —
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	4,300 —	2,875 90	— —	1,424 10
Marian sairaalan korjaus	9,500 —	10,416 —	916 —	— —
Kaivopuiston kylpyhuoneen s:n	1,800 —	1,718 55	— —	81 45
Kaivopuiston uimahuoneen s:n	1,800 —	1,926 88	126 88	— —
Makasiinilaiturin tavaravajan s:n	4,200 —	3,852 50	— —	347 50
Lapinlahden puistikon ja Vuorimiehenkadun kaivojen repiminen	600 —	721 41	121 41	— —
Kasarmikadun kansakoulutalon muutos	5,500 —	5,500 —	— —	— —
Raatihuoneen ja n. s. Baranoffin talon ulko- puolinen maalaus	1,800 —	1,888 40	88 40	— —
Lisämääräraha Seurahuoneen korjausta varten	125,000 —	186,986 64	61,986 64	— —
Lisämääräraha sairaalapaviljonkia varten vai- vaistalolla	5,000 —	5,685 42	685 42	— —
Rahatoimikonttorin laajennus	12,400 —	12,400 —	— —	— —
Seurahuoneen kauppahinnan suoritusta	650,000 —	650,000 —	— —	— —
Hietalahdentorin kauppahalli	125,000 —	151,306 56	26,306 56	— —
Katajanokan tavaravaja	100,000 —	98,950 81	— —	1,049 19
Summa	1,071,900 —	1,165,553 87	96,556 11	2,902 24
<i>2:o. Kadut ja yleiset paikat.</i>				
Sekalaisia korjauksia	12,000 —	18,197 40	6,197 40	— —
Kaupungille kuuluvan Katariinankadun osuuden kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa	7,200 —	7,020 —	— —	180 —
Pohjois- ja Etelä-Esplanaadinkatujen välisen osan Itä Henrikinkatua kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa	11,600 —	11,346 30	— —	253 70
Kauppatorin itäisimmän osan kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa	10,700 —	10,235 43	— —	464 57
Pohjoisen laiturihaaran uudestaan kivettä- minen	5,000 —	5,030 91	30 91	— —
Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosuuksien aitausten uudestaan rakentam. ja korjaaminen	14,000 —	14,105 58	105 58	— —
Rahapajarantakadun erinäisten kohtien kivet- täminen mukulakivellä ja II:da noppakivellä	31,000 —	31,364 36	364 36	— —
Kaupungille kuuluvan Neitsytpolun osuuden kivittäminen pitkin yleistä paikkaa kort. 127	2,700 —	2,661 15	— —	38 85
Rautatiekiskojen jatkaminen Sörnäisten ranta- tiellä	8,500 —	8,938 10	438 10	— —
Hietalahden länsi rantakadun osan kivetä- minen	9,600 —	9,618 35	18 35	— —
Kapteeninkadun tasointi pitkin kortt. 180	9,500 —	10,595 50	1,095 50	— —
Huvilakadun s:n	30,400 —	30,319 04	— —	80 96
Merikadun s:n 10 metrin leveydeltä Kapteenin- ja Laivurinkatujen välillä	6,100 —	6,052 08	— —	47 92
Laivurinkadun ylemmän terassin s:n Vuori- miehen- ja Tehtaan katujen välillä	9,800 —	11,217 10	1,417 10	— —
Fredriksberginkadun s:n Sturen- ja Flemmingin- katujen välillä ja puolen leveyttä Kajaa- nin- ja Kotkankatuja	54,900 —	57,000 45	2,100 45	— —
Siirto	223,000 —	233,701 75	11,767 75	1,066 —

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain- mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rarahasta	
Siirto	223,000	—	233,701	75	11,767	75	1,066	—
Kotkankadun tasoitus Fredriksberginkadulta Loviisankadulle	46,300	—	46,115	16	—	—	184	84
Porvoonkadun s:n Kajaaninkadulta Loviisan- kadulle	33,200	—	33,019	14	—	—	180	86
Porthaninkadun jatkon s:n 2:lta linjalta Eläin- tarhantielle	7,900	—	7,859	63	—	—	40	37
Käytävä Lapinlahdenkadulla pitkin Marian sairaalan pohjoista tontinrajaa	3,300	—	3,319	01	19	01	—	—
Summa	313,700	—	324,014	69	11,786	76	1,472	07
<i>3:o. Kanavat ja viemärit.</i>								
Sekalaista kunnossapittoa	15,000	—	20,013	21	5,013	21	—	—
Täydennystyöt	3,000	—	2,881	49	—	—	118	51
2:sen linjan alitse Porthaninkadulta Itä Viertot- tielle kulkevan kanavan ja Hagnäsin torin kanavan osien uudestaan rakentaminen . .	9,500	—	9,386	61	—	—	113	39
15" saviputket Diakonissalaitoksen alueen kautta kulkevan kanavan sijaan	5,200	—	5,207	62	7	62	—	—
Kanavan jatkaminen Neitsytpolun alitse tontille N:o 10 Tehtaankadun varrella	3,000	—	3,000	—	—	—	—	—
Kanava Kapteeninkadun alitse osote N:osta 20 Pietarinkadulle sekä osote N:osta 10 Merikadulle	9,600	—	9,513	34	—	—	86	66
S:n Huvitakadun alitse osote N:osta 30 Pie- tarinkadulle	10,900	—	10,410	48	—	—	489	52
S:n Laivurinkadun alitse osote N:osta 35 Teh- taankadulle	3,200	—	3,087	52	—	—	112	48
S:n Itä Viertotien alitse Hermannikaupungin ensimmäiseltä poikkikadulta Gumtähden ensimmäiseen laskuojaan	19,700	—	19,449	42	—	—	250	58
S:n Fredriksberginkadun alitse Sturen- ja Flemminginkatujen sekä Kajaanin ja Kot- kankatujen välillä	15,600	—	15,012	02	—	—	587	98
S:n Kotkankadun alitse Loviisankadulta Fred- riksborginkadulle	15,600	—	15,191	66	—	—	408	34
S:n Porvoonkadun alitse osa N:osta 25 Kot- kankadulle	2,500	—	2,431	27	—	—	68	73
S:n Kauppa- ja Käsityökatujen alitse Her- mannikaupungissa	3,500	—	3,752	92	252	92	—	—
Pitkäsillan luona laskevan likaviemärin piten- täminen	22,900	—	24,703	72	1,803	72	—	—
Summa	139,200	—	144,041	28	7,077	47	2,236	19
<i>4:o. Tiet.</i>								
Sekalaisia korjauksia	10,000	—	13,055	17	3,055	17	—	—
Summa	10,000	—	13,055	17	3,055	17	—	—

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rärähasta
<i>5:o. Viertotiet.</i>				
Sekalaisia korjauksia	15,000 —	17,747 31	2,747 31	— —
Summa	15,000 —	17,747 31	2,747 31	— —
<i>6:o. Satamat.</i>				
Sekalaisia korjauksia	12,000 —	19,318 58	7,318 58	— —
Alasmenosillat jälle ynnä laiturien aitauk- set	3,000 —	2,575 24	— —	424 76
Rahapajan rantakadun itäisen osan kohottaminen	20,000 —	20,909 91	909 91	— —
Linnanlaiturin ulkovajan uudest. rakentaminen	14,900 —	15,182 07	282 07	— —
2 poijua Katajanokan luona	1,000 —	1,234 15	234 15	— —
Töölön lahden perkaaminen Pitkänsillan ja rau- tatien välillä	25,000 —	25,000 —	— —	— —
Summa	75,900 —	84,219 95	8,744 71	424 76
<i>7:o. Istutukset.</i>				
Istutuksien ja puutaimistojen kunnossapito . .	54,000 —	56,255 26	2,255 26	— —
Aitausten kunnossapito	2,000 —	2,739 21	739 21	— —
Maan valmistaminen kaup. istutuksia varten	2,500 —	2,531 23	31 23	— —
Istutus Lönnrotin patsaan luona	3,450 —	3,586 33	136 33	— —
Tähtitornivuoren kallioosan järjestäminen Vuori- miehenkadulle johtavan käytävän varrella	7,254 —	7,668 23	414 23	— —
Istutustöitä Kaisaniemessä	5,000 —	5,484 66	484 66	— —
Kelkkamakien valmistaminen	1,100 —	964 17	— —	135 83
Paikan kuivaaminen Eläintarhan urheilukenttää varten	6,700 —	7,559 09	859 09	— —
Summa	82,004 —	86,788 18	4,920 01	135 83
<i>8:o. Puhtaanapitotoimi.</i>				
Kaatoaikain ja siltain kunnossapito	2,800 —	2,472 13	— —	327 87
Vahtien palkkaus	5,200 —	5,307 63	107 63	— —
Makkien ja pisoarien puhtaanapito	12,000 —	12,627 13	627 13	— —
S:n korjaus	2,000 —	2,137 37	137 37	— —
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito	47,000 —	49,544 43	2,544 43	— —
Kaupungin keskikatujen kasteleminen	10,000 —	8,864 85	— —	1,135 15
Viertoteiden puhtaanapito	16,000 —	18,498 99	2,498 99	— —
S:n s:n Kaivopuistossa	1,000 —	1,489 20	489 20	— —
Teiden s:n	7,000 —	7,507 43	507 43	— —
Venesatamain y. m. puhtaanapito	700 —	748 50	48 50	— —
Jäiden puhtaanapito	1,500 —	126 40	— —	1,373 60
Rikankuljetusrattaiden hankkiminen, rikka-ase- mien laittaminen kaupunkiin sekä rauta- tiekiskojen, asemasiltain, vajojen y. m. rakentaminen Malmin kaatoaikalla	59,810 —	59,810 —	— —	— —
1 pisoari Lapinlahdenkadulle	1,500 —	1,221 96	— —	278 04
Summa	166,510 —	170,356 02	6,960 68	3,114 66

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
<i>9:o. Työkulut.</i>				
Sekalaista ostoa ja korjausta	7,000 —	11,255 37	4,255 37	— —
Summa	7,000 —	11,255 37	4,255 37	— —
<i>10. Sekalaista.</i>				
Pesusiltain, halkomittain, lyhtyyplväiden y. m. kunnossapito	6,000 —	9,943 72	3,943 72	— —
Summa	6,000 —	9,943 72	3,943 72	— —
Summa yleisiin töihin	1,887,214 —	2,026,975 56	150,047 31	10,285 75
XV. Eläkkeet	14,430 67	14,217 34	— —	213 33
Summa	14,430 67	14,217 34	— —	213 33
XVI. Sekalaiset menot.				
Kaupungin tilien tarkastus	4,100 —	4,100 —	— —	— —
Irtaimiston inventeraus	800 —	800 —	— —	— —
Polttoaineet	11,000 —	9,723 15	— —	1,276 85
Valaistus (siihen luettuina juhla-valaistukset)	8,000 —	7,463 99	— —	536 01
Myrskynvaroitussähkösanomamat	250 —	95 —	— —	155 —
Palovakuutusmaksut	12,000 —	11,096 06	— —	903 94
Määräraha henkikirjoittajalle	3,000 —	3,000 —	— —	— —
S:n rakennustarkastelijalle	2,400 —	2,400 —	— —	— —
Palkkio sähkötekniikolle	1,500 —	1,500 —	— —	— —
S:n 2:lle kalastuskatsontamiehelle	600 —	600 —	— —	— —
Puidenlautauksen silmälläpidosta kaupungin satama-alueella	150 —	150 —	— —	— —
Tavaravajan silmälläpidosta	1,500 —	1,288 73	— —	211 27
Vaaliluettelon ynnä sen rekisterin kirjoittaminen	1,400 —	1,400 —	— —	— —
Määräraha lainopilliselle varattomain avustajalle	2,500 —	2,499 96	— —	04 —
Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille	600 —	600 —	— —	— —
Normaalikellon ostoon ja kunnossapitoon	2,080 —	2,080 —	— —	— —
Kalustoa erinäisiin kaupungin taloihin, korjausta ja täydennystä	7,500 —	7,992 90	492 90	— —
Telefonimaksut	4,500 —	4,527 50	27 50	— —
Määräraha jäähavaintoihin	600 —	600 —	— —	— —
Koiranveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	500 —	500 —	— —	— —
Puolipäivätunnin merkinanto	300 —	300 —	— —	— —
Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen lyhen- nystä ja takaisinsuoritusta	30,000 —	65,010 53	35,010 53	— —
Osakeyhtiön Helsingfors magasinsaktiebolag osakkeiden poistaminen kaupunginkassasta	113,500 —	113,500 —	— —	— —
Summa	208,780 —	241,227 82	35,530 93	3,083 11

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansäännön mukaan	Kustannukset kirjainkukaan	Määrärahan yli suoritettu	Säästöä määrärahabasta
<i>Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan :</i>				
II. Kaupungin virastot.				
Määräraha lisäpalkaksi kunnallisporimestari J. v. Haartmanille . . .	2,833: 33	— —	2,833 33	— —
Määräraha avoinna olevan nuoremman raatim. viran sijaisen palkkioksi	3,000: —	— —	2,958 33	— —
Määräraha kahden nuoremman raatim. viran sijaisten palkkioksi	800: —	— —	800 —	— —
Määräraha palkanlisäykseksi kaupunginviskaaleille	1,200: —	— —	1,200 —	— —
III. Kunnallisballinto.				
Määräraha sijaispalkkioksi kaupunginvaltuuston sihteerille	3,000: —	— —	3,000 —	— —
Määräraha toisen kirjanpitäjän palkkaamiseksi Liikennekonttorissa .	1,575: —	— —	1,575 —	— —
Määräraha matka-avuksi kaupungininsinööri G. Idströmille	750: —	— —	750 —	— —
Määräraha kirjallisuuden ostamiseksi työväenasiain lautakunnalle . . .	500: —	— —	500 —	— —
VI. Poliisilaitos.				
Lisämääräraha poliisilaitokselle . . .	67,157: 32	— —	67,157 32	— —
VII. Terveyden- ja sairaanhoito.				
Määräraha ylimääräiselle sairaanhoitajattarelle Sörnäsissä	270: —	— —	270 —	— —
Määräraha synnytyslaitosta varten Hermanninkaupunkiin	3,225: 03	— —	3,225 03	— —
VIII. Vaivashoito.				
Lisämääräraha Vaivashoitohallitukselle hätäikärsivien auttamiseksi	30,000: —	— —	30,000 —	— —
Määräraha Vaivashoitohallitukselle lääkkeisiin	5,000: —	— —	5,000 —	— —
hantauskustannuksiin	300: —	— —	300 —	— —
IX. Opetustoimi.				
Määräraha kesäsiirtoloita varten sairaalloisille, köyhille kansakouluoppilaille	2,000: —	— —	2,000 —	— —
Määräraha opettaja G. A. Wikströmin kuolinpesälle	300: —	— —	300 —	— —
Siirto	— —	— —	121,869 01	— —
				41 67

Jatkoa.

	Määräraha vuosi rahan- säännön mu- kaan		Kustannukset kirjain mu- kaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rarahasta	
Siirto	—	—	121,869	01	—	—	41	67
Määräraha Helsingin Filharmoniselle seuralle 10,000:—	—	—	10,000	—	—	—	—	—
Määräraha Helsingin torvisoittokun- nan kannattajille 7,000:—	—	—	7,000	—	—	—	—	—
XI. Vesijohto.								
Määräraha matka-avuksi vesijohdon asistentille H. Herlinille 500:—	—	—	500	—	—	—	—	—
XIV. Yleiset työt.								
Määräraha poliisivankilan rikollisia varten korjauksiin 1,000:—	—	—	1,057	49	57	49	—	—
Määräraha korjaustöitä varten talossa N:o 22 Alexanterinkadun varrella 6,000:—	—	—	6,721	11	721	11	—	—
Määräraha lastaussillan rakentamista varten Merisatamaan 6,700:—	—	—	6,682	41	—	—	17	59
XV. Eläkkeitä.								
Määräraha eläkkeeksi Pormestari E. Öhmanille 1,750:—	—	—	1,750	—	—	—	—	—
Määräraha eläkkeeksi kaupunginpal- velijanlesk. A. W. Fagerholmille 70:—	—	—	70	—	—	—	—	—
Määräraha eläkkeeksi ruiskumesta- rinleskelle S. Nyströmille 600:—	—	—	600	—	—	—	—	—
XVI. Sekalaiset menot.								
Määräraha Naisasianliitto Unioonin häätäpukomitealle työn jakamista varten naisille 1,000:—	—	—	1,000	—	—	—	—	—
Määräraha Kaupunginlähetykselle naisten työkotia varten 1,000:—	—	—	1,000	—	—	—	—	—
Määräraha iäkästen naisten työkotia varten 3,500:—	—	—	3,500	—	—	—	—	—
Määräraha vapaaksi lasketujen nais- vankien majaa varten 950:—	—	—	950	—	—	—	—	—
Määräraha sähkövalaistuksen järjestä- mistä varten asetetulle valiokun- nalle 3,500:—	—	—	3,500	—	—	—	—	—
Määräraha ehdotuksen tekemiseen Töölön kaupungin-asemakaavaa varten 9,500:—	—	—	9,500	—	—	—	—	—
174,980: 68	90,000	—	—	—	84,980	68	—	—
Summa	90,000	—	174,700	02	85,759	28	59	26

Jatkoa.

	Määräraha vuosi rahan- säännön mu- kaan		Kustannukset kirjain mu- kaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rarahasta	
<i>Edelliseltä vuodelta siirrettyjä tilejä.</i>								
Länsi Brahenkadun tasoisus	—	—	249	52	249	52	—	—
Uusi kansakoulurakennus Vallgårdiin	—	—	882	49	882	49	—	—
Tasoitustyöt 11:ssä ja 12:ssa kaupungin- osassa	—	—	357	99	357	99	—	—
Marian sairaalan kirurgisen paviljongin sisus- tamiseen.	—	—	5,007	48	5,007	48	—	—
Summa	—	—	6,497	48	6,497	48	—	—
<i>Menoja, joita ei ole vuosirahansäännössä huomattu.</i>								
Määrärahan vesijohdon laajentamista varten vuo- sina 1900—1903 säästö	—	—	39,475	77	39,475	77	—	—
Saldo vuoteen 1904	6,633,341	71	6,942,734	68	729,060	47	419,667	50

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan		Tulo kirjojen mukaan		Vajaus		Ylijäämä	
Tulot.								
<i>Käytettävissä oleva säästö edellisestä vuodesta</i>	450,000	—	1,246,636	30	—	—	—	—
I. Korot.								
Vesijohto-obligatsioneista	16,500	—	15,987	50	512	50	—	—
Viertotie-obligatsioneista	2,000	—	2,066	40	—	—	—	66 40
Tontinlunastuksista	80,000	—	135,080	41	—	—	—	55,080 41
Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulev. kaupung.	15,000	—	17,369	35	—	—	—	2,369 35
Sekalaisia korkoja	500	—	244	69	255	31	—	—
Osinkoa osakkeista	8,000	—	7,945	—	55	—	—	—
Valaistuslaitoksen etumaksuista	8,500	—	6,298	25	2,201	75	—	—
Pankkitililtä	210,000	—	250,416	09	—	—	—	40,416 09
Summa	340,500	—	435,407	69	3,024	56	—	97,932 25
II. Tontinlunastukset								
	250,000	—	713,706	83	—	—	—	463,706 83
Summa	250,000	—	713,706	83	—	—	—	463,706 83

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
III. Kaupungin kiinteä omaisuus.				
1. Veroja lahjoitetuista taloista	1,800 —	1,756 97	43 03	— —
2. Kaupunkiin yhdistetty alue.				
Vuokria	160,000 —	166,242 27	— —	6,242 27
S:n Kaivopuistonalueesta	14,600 —	15,636 76	— —	1,036 76
Veroa ja vuokraa Seurahuoneesta	44,800 —	42,594 41	2,205 59	— —
Vuokraa torien myyntipaikoista	30,000 —	37,302 50	— —	7,302 50
Vuokraa Sofiank. talossa N:o 3 olev. huoneis- toista	3,500 —	2,043 13	1,456 87	— —
Vuokraa Vuorimiehenkadun talossa N:o 6 ole- vista huoneistoista	6,400 —	6,585 98	— —	185 98
Sekalaisia vuokria	4,500 —	6,314 55	— —	1,814 55
Vuokraa puodeista ja ja tiskeistä	4,500 —	6,161 20	— —	1,661 20
Vuokraa Kauppahallien myymälöistä	40,000 —	48,031 45	— —	8,031 45
Uimahuonemaksuja	1,500 —	1,877 —	— —	377 —
Kalavedenmaksuja	1,400 —	1,564 —	— —	164 —
Heinäkorjuu- ja laidunmaksuja	150 —	555 —	— —	405 —
Satunnaisia vuokria ja kenttäin vuokria	18,000 —	24,024 14	— —	6,024 14
3. Kaupungin maatilain vuokrat	35,550 —	38,282 64	— —	2,732 64
Summa	366,700 —	398,972 —	3,705 49	35,977 49
IV. Tonttiverot	2,700 —	2,816 65	— —	116 65
Summa	2,700 —	2,816 65	— —	116 65
V. Tuloatuottavat oikeudet.				
Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätystä tavar. Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevasta, ylämaan kaupunkiin määrätystä tavaroista	200,000 —	217,040 58	— —	17,040 58
Liikennemaksut	8,000 —	6,640 93	1,359 07	— —
Mittausmaksut	450,000 —	467,163 22	— —	17,163 22
Makasiinivuokra	1,500 —	1,985 72	— —	485 72
Satamamaksut	2,000 —	4,522 80	— —	2,522 80
Siltamaksut	185,000 —	214,550 80	— —	29,550 80
Nostoranmaksut	8,000 —	9,749 57	— —	1,749 57
Painolastimaksut	800 —	631 60	168 40	— —
Punnitusmaksut	100 —	309 20	— —	209 20
Ulkomaalaisten maksut ruokatarvaim myynnistä aluksesta	2,700 —	2,570 01	129 99	— —
Biljaardimaksut	3,000 —	2,844 80	155 20	— —
Perunkirjoitusprosentit	400 —	640 —	— —	240 —
Kolehtivarat	38,000 —	71,311 80	— —	33,311 80
Sekalaiset sakot	200 —	121 26	78 74	— —
Vanhankaupungin myllyn vuokra	200 —	300 —	— —	100 —
Pürssiprovisionia	3,500 —	3,500 —	— —	— —
600 —	1,274 25	— —	674 25	— —
Summa	904,000 —	1,005,156 54	1,891 40	103,047 94

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
VI. Sekalaiset tulot.				
Hengeltä menevää vaivaimaksua	36,000 —	38,500 —	— —	2,500 —
Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	16,000 —	16,562 85	— —	562 85
Tuloja desinfiioimislaitoksesta	300 —	169 —	131 —	— —
Desinfiioimisesta kodeissa	1,000 —	1,121 —	— —	121 —
Vaivashoitolaisten työt	500 —	328 13	171 87	— —
Tuloja työlaitoksesta	10,000 —	14,305 06	— —	4,305 06
Maantuottoa vaivaistalosta	600 —	1,425 —	— —	825 —
Korvausta köyhäin ylläpidosta	8,000 —	13,379 67	— —	5,379 67
Kansakoulunoppilasten maksut ja käsityöt	200 —	533 35	— —	333 35
Korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista	900 —	1,067 65	— —	167 65
Kirjalainoja	7,500 —	7,893 25	— —	393 25
Koiraveroa	16,000 —	14,820 —	1,180 —	— —
Maksuja kloseteista	6,500 —	6,560 —	— —	60 —
Apumaksu Ritarihuoneenpuistikon kunnossapin	300 —	300 —	— —	— —
Apumaksu Säätytaloa ympäröivän istutusten kunnossapitoon	600 —	600 —	— —	— —
Apumaksu Ateneumia ympäröivän istutuksen kunnossapitoon	200 —	200 —	— —	— —
Apumaksu Vanhan kirkon luona olevan istutuksen kunnossapitoon	1,000 —	1,000 —	— —	— —
Apumaksu evank. lutherilaiselta kirkkoseurakunnalta katujen puhtaanapitoon	1,000 —	1,000 —	— —	— —
Apumaksu Suomen Pankilta ja Säätytalolta katuväläistukseen	800 —	800 —	— —	— —
Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuks.	7,246 —	7,246 —	— —	— —
Korvattuja majoituskustannuksia	220,951 28	195,376 07	25,575 21	— —
Summa	335,597 28	323,187 03	27,058 08	14,647 83
VII. Valtioavut.				
Kansakouluihin	184,000 —	184,000 —	— —	— —
Poliisilaitokseen	249,433 33	249,433 33	— —	— —
Katuväläistukseen	15,170 —	15,170 —	— —	— —
Palosammutustoimeen	21,000 —	21,000 —	— —	— —
Tulli- ja ravintolavapauden korvaus	368 —	368 —	— —	— —
Valmistavalle poikain ammattikoululle	15,500 —	16,500 —	— —	1,000 —
Korvaus ruoka-annoksesta tutkintovangeille	750 —	750 —	— —	— —
Kaupungin osuus paloviinaverosta	13,000 —	15,715 28	— —	2,715 28
Summa	499,221 33	502,936 61	— —	3,715 28
VIII. Vesijohto.				
Vedenvyyntistä	424,000 —	442,274 48	— —	18,274 48
Vesimaksuja hevosaltaista	2,100 —	1,672 77	427 23	— —
Korotusta vedenkulutusmaksujen myöhästyneestä suorittamisesta	500 —	634 87	— —	134 87
Korvausta toimitetuista johdonyhdistämisistä	110,000 —	201,638 —	— —	91,638 —
Vuokrat vesijohdon maa-alueesta	350 —	797 62	— —	447 62
Summa	536,950 —	647,017 74	427 23	110,494 97

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosisahan- säännön mu- kaan		Tulo kirjojen mukaan		Vajaus		Ylijäämä	
IX. Valaistuslaitos	114,800	—	198,232	84	—	—	83,432	84
Summa	114,800	—	198,232	84	—	—	83,432	84
X. Lainat	1,000,200	—	1,000,200	—	—	—	—	—
Summa	1,000,200	—	1,000,200	—	—	—	—	—
XI. Kunnallisverot	1,832,673	10	1,837,068	83	—	—	4,395	37
Summa	1,832,673	10	1,837,068	83	—	—	4,395	37
<i>Edellisestä vuodesta siirtyneitä määrärahoja, jotka eivät ole tulleet käytetyiksi vaan säätäneet:</i>								
Huonekaluja Vallgårdin kansakoulutaloon . . .	—	—	486	87	—	—	486	87
Putkenvaihto L. Henrikinkadun alle	—	—	4,579	30	—	—	4,579	30
Vesiposteja Katajannokanrantakadulle	—	—	362	48	—	—	362	48
Vesijohto Helsinginkadun alle	—	—	1,388	59	—	—	1,388	59
Kaupunginvaltuusmiesten käyttövaroista vuon- na 1902 myönnettyjä määrärahoja	—	—	358	07	—	—	358	07
Marian sairaalan uusi sairaspaviljonki	—	—	458	35	—	—	458	35
Kanavia 11 ja 12 kaupunginosaan	—	—	47	85	—	—	47	85
Määräraha aikakauskirjalle Vid hemmets härd	—	—	100	—	—	—	100	—
<i>Vuosirahansääntöön merkitsemättömiä menoja:</i>								
Poliisilaitoksen takaisin luovuttamia määrära- hoja vaatetustyöhuonetta varten	—	—	400	—	—	—	400	—
Myytyjä rakennuksia y. m.	—	—	1,269	04	—	—	1,269	04
Vanhentuneita kuponkeja	—	—	16	20	—	—	16	20
Summa	—	—	9,466	75	—	—	9,466	75
Summa summarum	6,633,341	71	8,320,805	81	36,106	76	926,934	56

Yhteenvedo Helsingin kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1903.

P ä ä l u o k k a		Vuosirahan- säännön mu- kaan		Kirjain mu- kaan	
M e n o t.					
I	Kaupungin velat	1,032,996	25	1,031,526	61
II	Kaupungin virastot	226,000	—	223,672	71
III	Kunnallishallinto	259,750	—	262,676	04
IV	Katuvalaistus	225,656	92	210,342	53
V	Palosammutustoimi	114,055	—	115,048	98
VI	Poliisilaitos	418,746	66	418,746	66
VII	Terveyden- ja sairaanhoito	310,286	97	322,994	99
XIII	Vaivahoito	316,940	—	333,687	63
IX	Opetustoimi	912,131	—	893,433	46
X	Kaupungin vastattavat yleiset rasitukset	249,654	24	219,765	58
XI	Vesijohto	352,650	—	391,991	39
XII	Kauppahalli	6,650	—	8,131	06
XIII	Kaupungin maatilat	7,400	—	6,623	05
XIV	Yleiset työt	1,887,214	—	2,026,975	56
XV	Eläkkeet	14,430	67	14,217	34
XVI	Sekalaiset menot	298,780	—	416,927	84
	Vuosirahansääntöön merkitsemättömät menot	—	—	45,973	25
	Säästö	—	—	1,378,071	13
	Summa	6,633,341	71	8,320,805	81
T u l o t.					
	Säästö vuodesta 1902	450,000	—	1,246,636	30
I	Korot	340,500	—	435,407	69
II	Tontinlunastukset	250,000	—	713,706	83
III	Kaupungin kiinteä omaisuus	366,700	—	398,972	—
IV	Tonttiverot	2,700	—	2,816	65
V	Tuloatuoittavat oikeudet	904,000	—	1,005,156	54
VI	Sekalaiset tulot	335,597	28	323,187	03
VII	Valtioavut	499,221	33	502,936	61
VIII	Vesijohto	536,950	—	647,017	74
IX	Valaistuslaitos	114,800	—	198,232	84
X	Lainat	1,000,200	—	1,000,200	—
XI	Taksoitus	1,832,673	10	1,837,068	83
	Vuosirahansääntöön merkitsemättömät tulot	—	—	9,466	75
	Summa	6,633,341	71	8,320,805	81

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 249. Helsingin kaupunginrahaston tila 31 p:nä Joulukuuta 1903.

	<i>Fm.</i>	<i>Fm.</i>	
Vastaavaa.			
Kassa	138,567 75		
Obligationit	402,850 60		
Rakennusaineet	267,787 04		
Vesijohtoinekset	233,039 87		
Pankkitili	5,602,622 86	6,644,868	12
Nostamattomia apurahoja.			
Valtioapua kansakouluja varten	83,475 —		
S:n katuvalaistukseen	37,600 —		
S:n palosammutustoimeen	1,900 —		
Kaupunginosuus paloviinaverosta	15,715 28		
Majoituskustannuksia	55,329 13	194,019	41
Etumaksuja.			
Kaupunginvaltuuston kanslia	1,100 —		
Rahatoimikamari	169 19		
Rahatoimikonttori	278 66		
Liikennekonttori	551 65		
Kasvatuslautakunta	1,360 05		
Valaistuslaitos	284,582 62		
Palosammutustoimi	3 77		
Terveyslautakunta	3,950 35		
Marian sairaala	355 83		
Laboratorio terveydellisiä tarkastuksia varten	7,000 —		
Vaivahoito	4,886 13		
Kansakoulut	113 79		
Puutarhalautakunta	1 11	304,353	15
Rästejä.			
Vuokria	3,746 98		
Sekalaisia maksuja	37,134 89		
Koiraveroa	885 —		
Tilapäisiä vuokria	15,608 84		
Kunnallisveroja	56,405 13		
Maatilan vuokria	10,623 37		
Hengeltä menevää vaivaismaksua	1,384 29		
Tuulaaki- ja liikennemaksuja	12,204 37		
Vedenkulutusmaksuja	121,085 64		
Korvausta vesijohtoyhdistyksestä	63,677 19	322,755	70
Sekalaisia saamamiehiä.			
Metsänvartijainapulaisia ja metsänhoito	1,350 —		
Poliklininen silmäosasto	95 —		
Ruoka-aineiden tarkastusasema	299 —		
Käsityökoulut	3,618 80		
Lisärakennus Rahatoimikamarin huoneustoon	21,630 99		
Töölönlahden perkaus	6,463 51		
Siirto	33,457 30	—	—

Jatkoa.

	Fmç		Fmç	
Siirto	33,457	30	—	—
Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito	1,161	57		
Korkoa tontinlunastuksista	220	61		
Tontinlunastuksia	1,464	11		
G. Jansson	308	25		
Vesijohdon tullimaksut	1,540	86		
Uusi tavaravaja Katajannokalle	33,391	49		
Kanava Merikadun alitse	8,687	95		
Kaduntasoituksia ensi vuoden vuosirahansäännössä	7,652	62		
Komitea historiallis-statistisen työn tekemistä varten kaupungin kunnalishallinnosta	2,200	—		
Muntoksia tulli- ja pakkahuoneessa L. Rantakadulla	36,533	55		
Kaasuvalaistuksen toimeenpano Hietalahdentorin kauppahalliin	2,323	71	128,942	02
Summa	—	—	7,594,938	40
Vastattavaa.				
Maksettavaksi käyneitä obligatsioneja ja kuponkeja.				
1876 vuoden lainan obligatsioneja	11,767	50		
1882 " " " "	17,080	—		
1865 " " kuponkeja	257	40		
1876 " " " "	2,657	50		
1882 " " " "	1,147	50	32,909	90
Nostamattomia määrärahoja.				
Rahatoimikamarin käyttövaroja	8,123	91		
Taksoitus- ja tarkastuslautakunta	300	—		
Vesijohdon varoja	800	—		
Vesijohdon maksujen ja laskujen jakaminen	433	81		
Lausunto vesijohtoveden puhdistamisesta	4,762	69		
Rikankuljetuskärryjen hankkiminen, rikka-asemien järjestäminen	33,930	88		
Määräraha henkikirjottajalle	300	—		
Normaalikellojen osto ja kunnossapito	1,140	—		
Kaupungin rakennusten kalusto, korjaus ja täydennys	1,200	—		
Määräraha jäähavaintoihin	2,738	94		
Koiraveron valvonta	485	—		
Kaupunginvaltuusmiesten käyttövarat	5,700	—		
Vesijohtoveden puhdistuskokeet	1,854	65		
Tiedustelujen toimeenpaneminen työväen asuntosuhteista	4,444	—		
Määräraha poliklinikkaa varten	1,500	—		
Määräraha uuden kaupunginaseமாகাাااااااااa varten	651	—	68,364	88
Siirto	—	—	101,274	78

Jatkoa.

	Fmç		Fmç	
Siirto	—	—	101,274	78
Sekalaisia saamamiehiä.				
Viertotie-obligatsioonilainan kuoletusrahasto	48,100	—		
Kaivopuiston lunastus	11,070	87		
Ennakkomaksun suorituksia	3,339	06		
Joh. Johansson	2,000	—		
Selvittämättömiä laskuja	384,034	92		
Käyttämättömiä lainavaroja	5,667,047	64	6,115,592	49
Summa	—	—	6,216,867	27
Säästöä vuoteen 1904	—	—	1,378,071	13
Summa	—	—	7,594,938	40

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 250. Helsingin kaupungin omistamain kiinteistöjen arvo vuonna 1903 sekä vuosina 1897—1902.

Rakennukset	Tontin arvo	Rakennusten arvo		Summa	
	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>714</i>	<i>Smc</i>	<i>714</i>
1. Raatihuone, Aleksanterinkatu 20	278,558	161,400	—	439,958	—
2. Tulli- ja pakkahuone L. Rantakatu kortt. 54	454,146	126,624	—	580,770	—
3. Huutokauppakamari ja pakkahuone Aleksanterink. 1	265,357	88,662	—	354,019	—
4. Pohjoinen palotorni Estnäsinkatu 21	33,500	71,500	—	105,000	—
5. Eteläinen palotorni Korkeavuorenkatu 26	130,000	370,000	—	500,000	—
6. Paloasema Kalliolla	—	3,000	—	3,000	—
7. Palovarikko Kampintorilla	—	28,000	—	28,000	—
8. Kaivuhuone Kaivopuistossa	—	135,000	—	135,000	—
9. Kylpyhuone s:n	—	30,000	—	30,000	—
10. Uimahuoneet s:n	—	25,000	—	25,000	—
11. S:n Siltavuorenlaiturin luona	—	5,000	—	5,000	—
12. S:n Munkkisaaren ”	—	3,000	—	3,000	—
13. S:n Haapaniemien ”	—	4,500	—	4,500	—
14. Raatihuoneen lisärakennus, Aleksanterinkatu N:o 22	209,000	59,600	—	268,600	—
15. Sofiankadun talo N:o 3	158,416	90,480	—	248,896	—
16. Kaisaniemen ravintolarakennus	—	11,000	—	11,000	—
17. Keilarata Kaivopuistossa	—	2,500	—	2,500	—
18. Ainespiha	—	30,200	—	30,200	—
19. Kaupstelu puodit	—	40,000	—	40,000	—
20. Käymälä Turun kasarmin luona	—	600	—	600	—
21. S:n Teatteriesplanaadissa	—	10,000	—	10,000	—
22. S:n Kaisaniemessä	—	2,800	—	2,800	—
23. Metsänvartijan asunto Greijuksen tilalla	—	3,400	—	3,400	—
24. S:n Eläintarhassa	—	2,500	—	2,500	—
25. Puistovahdin asunto s:n	—	2,500	—	2,500	—
26. Rankkurin asunto	—	4,000	—	4,000	—
27. Tavaravaja Pohjoisella ja Eteläisellä laiturihaaralla	—	18,300	—	18,300	—
28. Katettuja tavaravajoja s:n s:n	—	18,400	—	18,400	—
29. Tavaravaja Makasiinilaiturilla	—	245,000	—	245,000	—
30. Satamakonttori Sörnäsissä	—	8,000	—	8,000	—
31. Marian sairaala, Lapinlahdenkatu 16	350,000	829,887	99	1,179,887	99
32. Koleraparakit	—	25,000	—	25,000	—
33. Kansankirjasto, Korkeavuorenkatu 43	59,000	211,000	—	270,000	—
34. Kauppahalli, Länsi Rantakadun varrella	—	210,000	—	210,000	—
35. Odotuspaviljonki Linnanlaiturilla	—	3,200	—	3,200	—
36. Paviljonki Meritorin luona	—	2,300	—	2,300	—
37. Vesijohdon rakennukset Vanhassakaupungissa	—	201,601	—	201,601	—
38. Vesijohdonyöpaja	—	36,700	—	36,700	—
39. Työ- ja Vaivaistalo	—	655,348	53	655,348	53
40. Kansakoulu Annankatu N:o 30	104,200	309,300	—	413,500	—
41. S:n Lapinlahdenkatu N:o 19	97,620	108,620	—	206,240	—
42. S:n Kasarminkatu N:o 21	112,867	117,400	—	230,287	—
43. S:n Nikolainkatu N:o 18	68,180	226,544	52	294,724	52
44. S:n Punavuorenkatu N:o 10	19,760	20,700	—	40,460	—
45. S:n Kalliolla	—	90,000	—	90,000	—
46. S:n Hesperiaassa	—	31,000	—	31,000	—
47. S:n Fjälldalin alueella	—	13,280	—	13,280	—
48. Kasvihuoneet Tehtaanpuistossa	—	7,000	—	7,000	—
49. Palovarikko Töölössä	—	800	—	800	—
50. Ravintolarakennus Esplanaadissa	—	160,000	—	160,000	—
51. Rakennukset Hakasalmella	—	60,000	—	60,000	—
52. Vuorimiehenkadun talo N:o 6	80,000	4,000	—	84,000	—
53. Piinkeittohuone Mustikkamaalla	—	2,000	—	2,000	—
54. Ruumiinavaushuone Leppäsuon huvilalla	—	17,505	93	17,505	93
Siirto	2,420,604	4,944,153	97	7,364,757	97

Jatkoa.

Rakennukset	Tontin arvo	Rakennusten arvo		Summa	
	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>
Siirto	2,420,604	4,944,153	97	7,364,757	97
55. Vahtitupa Eläintarhan vesisäiliön luona	—	2,913	45	2,913	45
56. Myllynrakennukset Vanhassakaupungissa	—	38,300	—	38,300	—
57. Uimahuone Tehdaskorttelissa N:o 181	—	38,706	35	38,706	35
58. Käymälä Hietalahdentorilla	—	2,588	05	2,588	05
59. Kaasutehdas	300,000	439,853	68	739,853	68
60. Kaasutehtaan rakennukset Arkadian huvilassa	—	2,515	54	2,515	54
61. Tulli- ja pakkahuone Katajanokalla	103,500	692,251	89	795,751	89
62. Tavaravaja Katajanokalla	—	96,854	92	96,854	92
63. Vahtitupa Hietalahdenlaiturilla	—	1,314	33	1,314	33
64. Kansakoulu Vallgårdin alueella	—	234,907	97	234,907	97
65. Seurahuone	600,000	240,000	—	840,000	—
66. Kauppahalli Hietalahdentorilla	—	151,306	56	151,306	56
67. Tavaravaja Katajanokalla	—	98,950	81	98,950	81
Summa vuonna 1903	3,424,104	6,984,617	52	10,408,721	52
” 1902	3,424,104	6,752,142	50	10,176,246	50
” 1901	2,824,104	5,919,250	78	8,743,354	78
” 1900	2,720,604	5,131,790	99	7,852,394	99
” 1899	2,420,604	4,562,932	34	6,983,536	34
” 1898	2,340,604	4,061,116	—	6,401,720	—
” 1897	2,340,604	4,061,116	—	6,401,720	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 251. Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden arvo vuosina 1894—1903.

	1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903	
	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>	<i>Smk</i>	<i>7¹</i>
Raatihuone	48,106	37	53,888	10	51,044	70	43,804	02	45,882	57	47,878	02	35,452	07	38,058	97	37,542	82	43,968	54
Rahatoimikonttori . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,889	85	14,021	30	14,168	20	16,464	15
Rakennuskonttori yn- nä varasto Ainespi- hassa	317,273	52	278,605	59	294,349	60	304,127	39	353,813	20	335,463	13	386,258	21	264,348	23	272,534	85	283,524	95
Vesijohtokonttori . .	378,576	56	352,605	32	362,131	20	359,353	74	388,980	66	418,619	36	463,822	54	233,313	04	243,184	57	254,154	16
Vaivaistalo	74,480	10	82,037	73	82,458	28	83,330	35	84,106	60	83,852	58	89,402	24	90,941	16	89,428	20	92,974	57
Polisi-ilaitos	4,639	45	585	95	2,393	45	13,722	95	17,236	75	18,882	25	24,452	35	25,796	06	27,874	46	27,912	71
Terveyslautakunta . .	1,986	70	2,043	80	2,113	80	2,360	30	2,452	45	3,118	19	3,624	94	3,752	61	3,831	61	4,440	86
Majoituslautakunta .	1,254	03	1,130	02	1,102	18	992	03	936	11	740	91	954	81	758	29	772	41	842	05
Ruoka-aineiden tar- kastusasema	4,338	68	4,564	18	4,716	28	4,931	77	5,053	98	5,161	23	5,193	36	4,773	80	4,754	05	9,961	45
Kaasuntarkastushuo- ne	1,124	60	1,149	70	1,174	70	1,199	70	1,224	70	1,274	70	1,299	70	1,299	70	1,299	70	1,299	70
Liikennekonttori . . .	13,494	13	8,623	90	7,681	10	7,437	45	6,645	30	6,612	35	4,455	60	7,667	89	7,926	—	13,116	25
Satamakonttori	2,649	35	2,435	45	2,353	60	2,310	—	2,294	50	2,247	35	2,254	45	2,427	90	3,354	50	4,093	—
Palosammutustoi- milaistustalo	73,495	65	76,331	25	101,272	85	101,167	50	101,668	60	102,264	65	116,475	30	113,159	—	119,198	35	120,155	05
Valaistuslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33,948	83	52,412	93	71,504	55
Marian sairaala	41,792	56	47,567	87	54,809	76	60,901	57	68,559	21	75,208	99	76,102	48	82,809	62	127,566	14	135,773	35
Koleraparakit	6,223	10	5,604	95	5,604	95	5,525	10	5,525	10	5,575	10	5,575	10	8,999	02	—	—	—	—
Terveysasemat	2,007	79	1,937	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruuminavaushuone . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,040	90	1,040	80	1,044	90	1,044	90	1,044	90
Lihantarkastusasema .	—	—	—	—	—	—	3,453	90	3,453	90	3,877	90	4,053	90	4,179	90	4,118	90	4,281	90
Kansankirjasto	12,362	05	12,428	—	12,686	—	15,301	69	15,519	34	19,552	29	21,076	44	85,923	40	87,444	15	87,691	85
Kansakoulut	54,068	90	58,339	80	66,166	60	73,764	30	72,422	90	101,589	65	105,389	05	108,682	55	128,468	50	135,752	20
Kasvatuslautakunta . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	122	05	231	80	248	80	265	05
Kasvatustokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,095	53	5,090	95	6,945	24	11,804	84
Kaivopuisto	6,332	—	6,332	—	6,392	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huutokauppakamari . .	394	85	361	20	327	70	293	90	264	20	230	55	216	65	369	40	351	05	350	—
Kasvihuoneet Teh- taanpuistossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51,000	—	51,000	—	51,000	—
Mylly Vanhassakau- pungissa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	444	35	438	35	420	35
Furuhjelmin tauluko- koelma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75,000	—	75,000	—	75,000	—
Summa	1,044,600	39	996,572	60	1,058,778	75	1,083,977	66	1,176,040	07	1,233,190	10	1,363,207	42	1,258,042	67	1,360,908	68	1,447,796	43

Lähde: Kalunkatsastusluettelot.

**Taulu N:o 252. Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden palovakuutus-
määrä vuosina 1901—1903.**

Rakennukset	Vakuutusmäärä		
	1903 Fmç.	1902 Fmç.	1901 Fmç.
Raatihuone	60,000	60,000	58,000
Raatihuoneen lisärakennus	20,000	20,000	16,000
Sofiankatu	20,000	20,000	19,000
Kansakoulut	140,000	140,000	111,900
Kansankirjasto	110,400	88,400	77,400
Falossammutustoimi.	20,000	20,000	17,500
Työlaitos	20,000	20,000	20,000
Vaivaistalo	72,800	72,800	72,800
Marian sairaala	165,000	165,000	109,000
Koleraparakit	5,600	5,600	5,600
Ruumiinavaushuone	1,100	1,100	1,000
Tulli- ja pakkahuone (Katajanokalla)	8,000	8,000	3,000
Pakkahuone (L. Rantakadun varrella)	13,000	13,000	—
Vanha pakkahuone	500	500	1,500
Tullietsintöpaviljonki ja talletusmakasiini	1,500	1,500	1,500
Vesijohdon pumppuhuone, koneet ja kalusto	183,000	183,000	122,000
Vesijohtokonttori	24,100	24,100	24,100
Poliisiasemat	5,500	5,500	5,500
Ainespiha	126,000	126,000	116,000
Vanhankaupunginmylly	18,000	18,000	18,000
Kasvatuslaitokset (Sipoossa, Nummella, Lohjalla ja Vanajassa)	10,000	10,000	5,000
Kasvihuoneet Tehtaanpuistossa	51,000	51,000	51,000
Kylpyhuone Kaivopuistossa	750	750	750
Furuhjelmin taulukokoelma	75,000	75,000	75,000
Kaupungin Mutauslaitos	65,000	65,000	65,000
S:n Höyryjyvä	22,000	22,000	22,000
S:n Proomut	19,800	19,800	—
Summa	1,258,050	1,236,050	1,018,550

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 253. Helsingin kaupungin omistamain rakennusten palovakuutusmäärä vuosina 1894—1903.

Rakennukset	Vakuutusmäärä; <i>Smc</i>									
	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Raatihuone	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000
Raatihuoneen lisärakennus	142,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200
Sofiankadun talo N:o 3	—	—	—	—	145,000	145,000	145,000	145,000	145,000	145,000
Vuorimiehenkadun talo N:o 6	—	—	—	—	—	—	—	—	63,100	63,100
Kansakoulutalo, Kasarmikatu N:o 7	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400
S:n Nikolainkatu N:o 10	16,650	16,650	16,650	16,650	16,650	16,650	241,460	241,460	241,460	241,460
S:n Punavuorenkatu N:rot 8 ja 10	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200
S:n Malminkadun varrella	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000
S:n Lapinlahdenkadun varrella	—	—	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000
S:n Kalliossa	77,000	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400
S:n Hesperiaassa	35,000	35,000	35,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
S:n Fjälldalin alueella	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
S:n Wallgårdin ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	230,800
Kansankirjastorakennus	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500
Palolaitoksen talo Korkeavuorenkadun varrella	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000
S:n Konstantiininkadun ”	20,850	20,850	20,850	20,850	60,000	60,000	60,150	60,150	60,150	60,150
Paloasema Kampintorilla	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000
S:n Kalliossa	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000
S:n Töölössä	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Huutokauppakamari ja Vanha Pakkahuone	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200
Tulli- ja pakkahuone (Länsi Rantakadun varrella)	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000
Tulli- ja pakkahuone (Katajanokalla)	—	—	—	—	—	—	—	625,000	625,000	625,000
Tavaramakasiini Makasiinilaiturilla	—	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000
Tavaravaja Eteläsatamassa	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600
S:n Katajannokalla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240,000

Työlaitos }	588,100	588,100	588,100	588,100	588,100	588,100	659,100	659,100	659,100	} 77,150 } 611,950
Vaivaistalo }	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Marian sairaala	370,000	374,200	400,000	400,000	547,000	547,000	547,000	547,000	827,000	827,000
Koleraparakit Hietaniemellä	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000
Ruumiinavaushuone Leppäsuolla	—	—	—	—	—	16,000	16,000	16,000	16,000	16,000
Kauppahalli Länsi Rantakadun varrella	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000
S:n Hietalahden torilla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125,000
Kaivuhuone ja soittopaviljonki	79,900	79,900	79,900	157,000	157,000	147,000	147,000	139,000	139,000	139,000
Kaivopuiston Kylpy- ja Uimahuone	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000
Rakennuksia (muuta) Kaivopuistossa	28,500	28,500	29,500	29,500	29,500	36,500	36,500	36,500	45,700	45,700
Ravintolarakennukset Esplanaadissa	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000
Seurahuone	—	—	—	—	—	—	—	—	675,000	675,000
Kaisaniemen rakennukset	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000
Rakennukset Hakasalmen huvilassa	—	—	—	—	—	—	106,500	106,500	106,500	106,500
Ainespiha Kampinmalmilla	22,000	22,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000
Narinkkapuodit	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000
Kasvihuone Tehtaanpuistossa	13,000	8,000	8,000	8,000	8,000	8,000	15,100	15,100	15,100	15,100
Vesijohdon rakennukset Vanhassakaupungissa	29,000	71,300	71,300	71,300	71,800	73,000	73,000	73,000	73,000	73,000
Vesijohdontyöpaja	37,800	37,800	166,300	166,300	166,500	208,600	208,600	208,600	208,600	208,600
Myilyrakennus Vanhassakaupungissa	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
Sekalaisia rakennuksia (metsänvartijanasuntoja, uimahuoneita, vajoja, käymälöitä, pesusiloja y. m.)	53,900	53,900	74,800	78,800	81,600	66,600	83,250	79,750	91,700	99,850
Summa	3,578,800	3,722,700	4,047,900	4,124,000	4,458,650	4,499,950	4,926,160	5,539,660	6,578,910	7,212,860

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 254. Maksettavaksi käymätön kauppahinta myydyistä tonteista ja rakennuksista Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1896—1902.

	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
Tontinlunastuksia.		
Saldo 1 p:nä Tammikuuta 1903	—	2,467,851 82
Vuonna 1903 myytyjä tontteja:		
N:o 1 IV:llä linjalla Merikapteeni T. S. Fock'ille	23,110	53
N:o 33 II:lla " Kauppaneuvos Leon. Borgströmille	20,815	20
N:o 12 Vuorimiehenk. varrella Tehtailija G. V. Sohlbergille	33,300	—
N:o 4 Oikokadun " Blanketinhoitaja E. Idströmille erästä te- keillä olevaa osakeyhtiötä varten	17,700	—
N:o 2 Hämeenkadun varrella Peltiseppä K. Kalliolle	45,813	13
N:o 2 Söörnäisten rantatien varr. Osakeyht. Finska Elektriska Aktiebolaget	24,003	—
N:o 6 Kauppiainkadun varrella Kansakoulunopettaja Ponkalalle	22,120	—
N:o 15 Fredriksberginkadun varrella Söörnäisten halko- ja puutavara- osakeyhtiölle	22,875	—
N:o 26 Huvilakadun varrella Rakennusmestari E. Haavistolle	8,980	—
N:o 11 Fredriksberginkadun varrella Kauppias K. O. Saxelinille	33,100	—
N:o 2 Kapteeninkadun varrella Kauppias E. Almqvistille erästä tekeillä olevaa osakeyhtiötä varten	15,218	28
N:o 12 Merikadun varrella Kauppias E. Almqvistille erästä perustetta- vaa osakeyhtiötä varten	15,500	—
N:o 14 Merikadun varrella Kauppias E. Almqvistille erästä tekeillä ole- vaa osakeyhtiötä varten	19,900	—
N:o 7 IV:llä linjalla Kauppias K. A. Sandströmin alaikäisille lapsille	20,680	96
N:o 7 Linnakadun varrella Rakennusosakeyhtiö Borgille	33,660	21
N:o 13 Fredriksberginkadun varrella Leipurimestari F. E. Svenssonille	19,831	83
N:o 34 Flemminginkadun " sille	21,344	78
N:o 2 IV:llä linjalla toiminimelle G. F. Stockmann Aktiebolag	30,508	92
N:o 9 Kristiinankadun varrella Kauppias E. B. Ek'ille	12,084	—
N:o 14 Vuorimiehenkadun " Sementintekijä K. Suolle erästä tekeillä olevaa osakeyhtiötä varten	38,670	92
N:o 4 Kauppiainkadun varrella Rakennusosakeyhtiö Kolmiolle	22,120	—
N:o 18 Pietarinkadun varrella Kirjanpainaja M. Hagertille perustettavaa osakeyhtiötä varten	32,901	83
N:o 8 Pietarinkadun varrella Muurareille J. V. Taimiselle ja Juho Eroselle tekeillä olevaa osakeyhtiötä varten	58,957	76
N:o 5 Linnakadun varrella Rakennusosakeyhtiö Borgille	30,210	—
N:o 12 Kauppiainkadun varrella Rakennusmestari J. G. Rosenbergille	30,500	—
N:o 18 Vuorimiehenkadun varrella Osakeyhtiö Leppälälle	39,055	50
N:o 4 Ratakadun varrella Suomen Valtiolle	30,414	22
N:o 6 Ratakadun varrella Suomen Valtiolle	26,523	60
N:o 1 Wallinkujan varrella Rakennusmestari M. Sundqvistille	14,508	—
N:o 7 II:lla linjalla Kauppias A. Sitinskijlle	24,067	48
N:o 12 Kapteeninkadun varrella toiminimelle Chr. Jacobsen & Söner	12,993	75
N:o 14 Kapteeninkadun varrella toiminimelle Chr. Jacobsen & Söner	12,993	75
N:o 16 Kapteeninkadun varrella toiminimelle Chr. Jacobsen & Söner	12,600	—
N:o 19 Pietarinkadun varrella toiminimelle Chr. Jacobsen & Söner	16,325	82
N:o 21 Pietarinkadun varrella toiminimelle Chr. Jacobsen & Söner	14,514	36
N:o 12 Waasankadun varrella Talonomistaja O. R. Aspelinille	9,926	70
N:o 5 Wyyökadun varrella Suomen Valtiolle	41,934	75
N:o 7 Wyyökadun varrella Suomen Valtiolle	33,753	12
N:o 20 Siltavuorenterasilla Keis. Aleksanterin Yliopistolle	34,421	—
N:o 7 Pietarinkadun varrella Rakennustoimistolle Nyberg & Lööppönen	46,053	01
N:o 1 Porvoonkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	15,932	02
Siirto	1,039,923 43	2,467,851 82

Jatkoa.

	Smf.		Smf.	
Siirto	1,039,923	43	2,467,851	82
N:o 3 Porvoonkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	10,417	05		
N:o 5 Porvoonkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	20,702	50		
N:o 7 Porvoonkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	20,702	50		
N:o 9 Porvoonkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	18,427	50		
N:o 30 Fredriksberginkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	15,928	15		
N:o 32 Fredriksberginkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	14,637	16		
N:o 34 Fredriksberginkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	14,036	83		
N:o 36 Fredriksberginkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	19,521	78		
N:o 28 Flemminginkadun varrella osakeyhtiölle Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	11,413	25		
N:o 25 Pietarinkadun varrella Arkkitehti J. Stenbäckille	7,607	82		
Osa huvilaaluetta Hagasund Suomen Valtionrautateille	31,427	88	1,224,745	85
<i>Smf.</i>	—	—	3,692,597	67
1903 vuoden vuotuismaksu	—	—	710,465	89
<i>Smf.</i>	—	—	2,982,131	78
Tontinlunastukset Kaivopuistonalueesta.				
Saldo 1 p:nä Tammikuuta 1903 suorittamatonta pääomaa	129,941	91		
1903 vuoden vuotuismaksu	3,240	94	126,700	97
Summa v:na 1903	—	—	3,108,832	75
" 1902	—	—	2,597,793	73
" 1901	—	—	2,093,160	62
" 1900	—	—	1,537,565	42
" 1899	—	—	1,040,035	01
" 1898	—	—	939,822	06
" 1897	—	—	946,631	14
" 1896	—	—	829,628	84

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 255. Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen pääomamäärä vuosina 1887—1903.

V u o s i	Rahatoimilaitoksen hoidettavia rahastoja		Vaivashoitohallituksen hoidettavia rahastoja		Kansakoulunjohtokunnan hoidettavia rahastoja ¹⁾		Summa	
1887	416,542	87	10,150	—	125,720	95	552,413	82
1888	440,659	88	10,194	44	126,793	05	577,647	37
1889	481,638	75	17,576	07	130,472	88	629,687	70
1890	740,929	55	17,912	50	138,477	11	897,319	16
1891	882,275	50	18,113	34	139,221	82	1,039,610	66
1892	1,049,067	07	18,510	20	146,475	11	1,214,052	38
1893	1,402,033	74	18,941	18	148,563	80	1,569,538	72
1894	1,466,189	64	19,413	96	154,343	91	1,639,947	51
1895	1,486,889	23	19,841	37	158,752	34	1,665,482	94
1896	1,657,734	61	20,246	09	— ²⁾	—	1,677,980	70
1897	1,676,591	51	20,663	93	—	—	1,697,255	44
1898	1,734,359	01	— ²⁾	—	—	—	1,734,359	01
1899	1,788,379	65	—	—	—	—	1,788,379	65
1900	1,908,717	79	—	—	—	—	1,908,717	79
1901	2,083,915	20	—	—	—	—	2,083,915	20
1902	2,201,682	06	—	—	—	—	2,201,682	06
1903	2,412,214	28	—	—	—	—	2,412,214	28

¹⁾ Näitä rahastoja koskevissa tiedoissa on myöskin vuodenvaihteessa juossut korko. — ²⁾ Nyt Rahatoimikonttorin hoidettavaa.

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 256. Helsingin kaupungin lahjoitetut rahastot vuonna 1903.

	Siirtoa vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirtoa vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc</i>	<i>ruä</i>	<i>Smc</i>	<i>ruä</i>	<i>Smc</i>	<i>ruä</i>	<i>Smc</i>	<i>ruä</i>
I. Vaivashoidon hyväksi lahjoitetut rahastot.								
Joh. Sederholmin perillisten rahasto	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
Nath. Heidenstrauchin rahasto	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
C. J. Nordenstamin rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Jakob Daniel Weckströmin rahasto	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
Suomen Vapaamuurariosastojen rahasto	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
Kansalaiskassan rahasto	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
Helsingin kirkonvaivaiskassan rahasto	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
Viaporin koulu-, vaivashoito- ja työhuone- laitoksen rahasto	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
Lars Sederholmin rahasto	571	43	—	—	—	—	571	43
Carl Otto af Forselleksen rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Joh. Mobergin rahasto	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
I. A. Ehrströmin rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
K. M. Nikolai In rahasto	22,300	—	—	—	—	—	22,300	—
K. M. Nikolai In ja hänen puolisonsa rahasto	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
Carolina Charlotta Schulinin rahasto	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
Adolf Ekholmin rahasto	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
Karolina Nyströmin rahasto	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
korkoa	3,316	64	8,545	12	—	—	4,545	12
kursivoittoa	—	—	69,400	—	—	—	—	—
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	7,316	64	—	—
II. Kuumesairaalan hyväksi lahjoitetut rahastot.								
K. K. Nikolai Alexandrowitschin rahasto	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
Eugenie Soltikoffin rahasto	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
korkoa	745	73	747	18	—	—	747	18
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	745	73	—	—
III. Kansakoulujen hyväksi lahjoitetut rahastot.								
Wilhelm Elgin rahasto köyhäinkoulua varten	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
Helsingin tanssiseuran rahasto	9,200	—	—	—	—	—	36,900	—
Töölön sokeritehdasyhtiön rahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	2,338	38	4,431	80	—	—	2,811	80
kursivoittoa	—	—	27,680	—	—	—	—	—
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	3,938	38	—	—
IV. Vaivashoidon rahastot ilman ilmoitettua tarkoitusta.								
Carl Gustaf Hanellin rahasto	5,200	—	—	—	—	—	5,200	—
korkoa	310	23	310	83	—	—	310	83
Gustava Katarina Brobergin rahasto	571	44	—	—	—	—	571	44
Paul Demidoffin rahasto	2,765	71	—	—	—	—	2,765	71
Ottiliana Palmbladın rahasto	1,451	43	—	—	—	—	1,451	43
Lovisa Oikelinin rahasto	452	—	—	—	—	—	452	—
Siirto	156,451	56	111,114	93	12,000	75	255,255	51

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirto vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>
Siirto	156,451	56	111,114	93	12,000	75	255,255	51
Maria Kristina Mattheizenin rahasto	9,100	—	—	—	—	—	9,100	—
Kristina Othmanin rahasto	159	42	—	—	—	—	159	42
korkoa	970	54	866	73	—	—	866	73
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle (Hanellin rahastosta)	—	—	—	—	310	23	—	—
Maksettu varattomille naisille apurahaa	—	—	—	—	970	54	—	—
V. Vaivaihoidon rahastot määrättyjä tarkoituksia varten.								
Wilhelm Elgin rahasto pour les pauvres honteux korkoa	10,300	—	—	—	—	—	10,300	—
korkoa	614	41	615	68	—	—	615	68
Maksettu yhdeksälle eri henkilölle apurahaa Carl Sierckenin rahasto	2,800	—	—	—	614	41	—	—
korkoa	167	03	167	37	—	—	167	37
Apurahaa kolmelle varattom. kauppiaanleskelle Elsa Maria Lampan rahasto	11,750	—	—	—	167	03	—	—
korkoa	541	95	702	35	—	—	552	35
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto	11,200	—	—	—	541	95	—	—
korkoa	668	10	669	48	—	—	669	48
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle Alexandran apurahasto	4,686	06	—	—	668	10	—	—
korkoa	200	—	280	11	—	—	200	—
Kaksettu kahdelle henkilölle apurahaa	—	—	—	—	200	—	—	—
Lisette Gardbergin rahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	59	66	59	98	—	—	59	98
Maksettu varattomalle kauppiaanleskelle	—	—	—	—	59	66	—	—
Adolf Fredrik Sierckin rahasto	7,000	—	—	—	—	—	7,000	—
korkoa	417	58	418	42	—	—	418	42
Maksettu seitsemän eri apurahaa varattomille naisille	—	—	—	—	417	58	—	—
VI. I. P. Crogeliuksen lastenkotilai- toksen rahasto								
korkoa	2,300	—	—	—	—	—	2,300	—
Maksettu Rouvasväenyhdistykselle	—	—	—	—	137	30	—	—
VII. Kansakoulujen vaatetusrahastot.								
J. H. Lindroosin rahasto	20,000	—	—	—	—	—	20,000	—
J. E. Ollonqvistin rahasto	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
Pienemmän kaupparvariseuran rahasto	4,500	—	—	—	—	—	4,500	—
Cronstedtin, Futoffskyn ja Nybergin rahasto	2,900	—	—	—	—	—	2,900	—
korkoa	2,350	31	2,355	12	—	—	2,355	12
Maksettu Kansakoulujen taloudenhoitajalle varattomain oppilasten vaatetukseen	—	—	—	—	2,350	31	—	—
Siirto	262,273	92	117,387	65	18,437	86	361,223	71

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirtoa vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc</i>	<i>ml</i>	<i>Smc</i>	<i>ml</i>	<i>Smc</i>	<i>ml</i>	<i>Smc</i>	<i>ml</i>
Siirto	262,273	92	117,387	65	18,437	86	361,223	71
VIII. Hedvig Arnellin rahasto . . .	18,300	—	—	—	—	—	18,300	—
korkoa	1,091	70	1,093	88	—	—	1,093	88
Maksettu Rouvasväenyhdistykselle	—	—	—	—	691	70	—	—
Maksettu vanhalle palvelijalle Wilhelmina Backströmille	—	—	—	—	400	—	—	—
IX. Pahantapaisten lasten turvakotia varten lahjoitetut rahastot.								
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto	3,000	—	—	—	—	—	3,000	—
Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto	50,000	—	—	—	—	—	50,000	—
Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön rahasto korkoa	27,000	—	—	—	—	—	27,000	—
korkoa	4,772	10	4,781	98	—	—	4,781	98
Maksettu Kasvatuslautakunnalle pahantapaisten lasten turvakodin ylläpitämiseen	—	—	—	—	4,772	10	—	—
X. Kansakoulujen stipendirahastot.								
Helsingin säästöpankin rahasto	6,700	—	—	—	—	—	6,800	—
Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
K. M. Alexander II:n stipendirahasto	30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
korkoa	3,087	27	3,209	90	—	—	3,262	16
Takaisinmaksettuja säästöpankkiinpanoja	—	—	64	99	—	—	—	—
Pantu säästöpankkiin kansakoulunopillasten stipendeiksi	—	—	—	—	3,000	—	—	—
XI. Klara Wilhelmina Törmälän rahasto	41,600	—	—	—	—	—	41,600	—
korkoa	2,481	54	2,486	63	—	—	2,486	63
Maksettu Mariayhdistykselle	—	—	—	—	2,481	54	—	—
XII. Rahasto kelpollisen palvelusväen palkitsemista varten	10,200	—	—	—	—	—	10,200	—
korkoa	62	71	609	70	—	—	72	41
Pantu 12 palvelijalle säästöpankkiin	—	—	—	—	600	—	—	—
XIII. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön stipendirahasto alempia käsityöläis- kouluja varten	3,000	—	—	—	—	—	3,000	—
korkoa	179	05	179	32	—	—	179	32
Maksettu stipendeiksi	—	—	—	—	179	05	—	—
XIV. Anna Sara Aronin testamentti- rahasto	69,500	—	—	—	—	—	70,300	—
korkoa	3,717	06	4,211	63	—	—	3,628	69
Maksettu 100 markan elinkautisapua varat- tomille, naimattomille naisille	—	—	—	—	3,500	—	—	—
Siirto	553,965	35	134,025	68	34,062	25	653,928	78

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirtoa vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>hää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hää.</i>	<i>Smc.</i>	<i>hää.</i>
Siirto	553,965	35	134,025	68	34,062	25	653,928	78
XV. I. A. I. Pippingskiöldin rahasto .	100,000	—	—	—	—	—	100,000	—
korkoa	5,965	10	5,977	47	—	—	5,977	47
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	5,965	10	—	—
XVI. Axel Fredrik Laurellin stipendi- rahasto	3,088	86	—	—	—	—	3,088	86
korkoa	100	10	99	26	—	—	99	36
Maksettu oppil. Läroverket för gossar och flickor	—	—	—	—	50	—	—	—
Maksettu oppilaitokselle Nya svenska läroverket	—	—	—	—	50	—	—	—
XVII. Carl Rosengrenin rahasto . .	17,700	—	—	—	—	—	18,000	—
korkoa	921	04	1,058	01	—	—	1,499	05
maksettu	—	—	—	—	180	—	—	—
XVIII. Helsingin iltakoulun rahasto .	18,700	—	—	—	—	—	18,800	—
korkoa	991	82	1,117	79	—	—	1,109	61
Maksettu Taideteollisuusyhdistykselle	—	—	—	—	900	—	—	—
XIX. Alexandra Kiseleffin rahasto . .	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
korkoa	596	60	597	75	—	—	597	75
Maksettu kaupunginkirjanpitäj. Oscar Paldanille	—	—	—	—	596	60	—	—
XX. Maria Charlotta Olanderin rahasto	103,831	44	—	—	—	—	105,973	59
korkoa	—	—	3,815	44	—	—	4,000	—
Tuottoa kiinteistöstä	—	—	2,326	71	—	—	—	—
XXI. Senaattorinrouva Julie Thilénin rahasto	253,000	—	—	—	—	—	255,700	—
korkoa	16,814	17	17,840	32	—	—	17,804	32
Myyty osakkeenmerkitsemisoikeus	—	—	2,664	—	—	—	—	—
Maksettu neitti Adolfina Mallénille	—	—	—	—	100	—	—	—
Maksettu Yhdistykselle työkoteja varten	—	—	—	—	13,391	24	—	—
Maksettu Mikkelin läänin Kuvernerille va- rattomain naisten auttamiseksi	—	—	—	—	3,322	93	—	—
XXII. Puolisojen Silfvius lahjoitus- rahasto	90,000	—	—	—	—	—	90,000	—
korkoa	5,368	60	5,379	72	—	—	5,379	72
Maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	5,368	60	—	—
Siirto	1,181,043	08	174,902	15	63,986	72	1,291,958	51

jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirtoa vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc</i>	<i>pa</i>	<i>Smc</i>	<i>pa</i>	<i>Smc</i>	<i>pa</i>	<i>Smc</i>	<i>pa</i>
Siirto	1,181,043	08	174,902	15	63,986	72	1,291,958	51
XXIII. Fr. J. von Beckerin rahasto .	313,000	—	—	—	—	—	318,400	—
korkea	10,460	92	6,367	55	—	—	10,076	71
kurssivoittoa	—	—	4,021	15	—	—	—	—
Tuottoa kiinteimistöstä	—	—	4,827	09	—	—	—	—
Maksettu eläkkeitä Professori A. von Beckerille, Kirjailija H. von Beckerille ja neiti Augusta von Beckerille	—	—	—	—	10,200	—	—	—
XXIV. Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomia äitiä ja lapsia varten	21,500	—	—	—	—	—	21,800	—
korkea	1,034	63	1,285	16	—	—	1,019	79
Maksettu rouva M. Töhlgrenille	—	—	—	—	500	—	—	—
Maksettu neiti Gustava Holmgrenille	—	—	—	—	500	—	—	—
XXV. Apurahasto kuolleiden poliisikonstaapelein leskiä ja lapsia varten .	118,000	—	—	—	—	—	123,000	—
korkea	3,002	45	7,053	41	—	—	2,720	86
Maksettu kuolleiden poliisikonstaapelein leskille ja lapsille eläkkeitä yhteensä	—	—	—	—	2,335	—	—	—
XXVI. Emilia Olivia Gustavsonin ja Athalida Wilhelmina Ingmanin lahjoitusrahasto	7,888	98	—	—	—	—	8,360	54
korkea	—	—	471	56	—	—	—	—
XXVII. Lina Borgströmin lahjoitusrahastot.								
Rahasto kansakoululasten ruokkimista varten	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
korkea	894	82	896	62	—	—	896	62
Rahasto pauvres honteux'ille	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkea	279	16	298	87	—	—	308	03
Maksettu apurahaa kahdelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	270	—	—	—
Maksettu Yhdistykselle lasten työkoteja varten	—	—	—	—	894	82	—	—
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsonin rahasto	26,100	—	—	—	—	—	26,200	—
kerkoa	44	21	1,560	12	—	—	104	33
Maksettu 100 markan apurahoina varattomille naisille	—	—	—	—	1,400	—	—	—
Siirto	1,703,248	25	201,683	68	80,086	54	1,824,845	39

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirtoa vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>
Siirto	1,703,248	25	201,683	68	80,086	54	1,824,845	39
XXIX. K. M. Keisarinna Alexandran rahasto lastenmajan avustamista varten	10,200	—	—	—	—	—	10,200	—
korkoa	608	53	609	70	—	—	609	70
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	608	53	—	—
XXX. Aurora Demidoffin Myötäjaisrahasto.								
Säästettyä pääomaa	98,588	11	—	—	—	—	154,103	15
Nostamattomia myötäjaismääriä	27,000	—	—	—	—	—	23,500	—
S:n myötäjaiskirjain korkoja	1,240	09	—	—	—	—	1,454	38
korkoja	—	—	8,848	90	—	—	—	—
Rouva A. Karamzinen perilliset maksaneet	—	—	47,840	—	—	—	—	—
Maksettu myötäjaismääriä	—	—	—	—	3,500	—	—	—
S:n myötäjaiskirjain korkoja	—	—	—	—	959	57	—	—
XXXI. Sanomalehtimyyjain joululahjarahasto	1,154	54	—	—	—	—	1,223	69
korkoja	—	—	69	15	—	—	—	—
XXXII. Helsinkiin perustettavaa ukkoin- kotia varten lahjoitetut rahastot.								
Oskar Finnen rahasto	12,838	—	—	—	—	—	13,605	38
Carl Lindh'in y. m. rahasto	5,334	—	—	—	—	—	5,946	09
Seuraklupin rahasto	930	—	—	—	—	—	985	59
G. Sundebegin rahasto	43,500	—	—	—	—	—	45,400	—
C. Lindh'in suoritusta	—	—	285	—	—	—	—	—
Johanna Cecilia Sundströmin rahasto	—	—	10,000	—	—	—	10,291	25
Maksettu taloudenhoitajatar E. Wolffille	—	—	—	—	650	—	—	—
korkoa	742	90	4,041	51	—	—	793	10
XXXIII. Maria Bergmanin testamentti- rahasto	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
korkoa	424	83	597	75	—	—	522	58
Maksettu apurahaa 6 eri henkilölle	—	—	—	—	500	—	—	—
XXXIV. Helena Kristina Åkermanin rahasto	13,911	57	—	—	—	—	14,743	15
korkoa	—	—	831	58	—	—	—	—
Siirto	1,929,720	82	274,807	27	86,304	64	2,118,223	45

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirtoa vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smk.</i>	<i>7iid.</i>	<i>Smk.</i>	<i>7iid.</i>	<i>Smk.</i>	<i>7iid.</i>	<i>Smk.</i>	<i>7iid.</i>
Siirto	1,929,720	82	274,807	27	86,304	64	2,118,223	45
XXXV. Karl Magnus Kullmanin rahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	298	35	298	87	—	—	298	87
Maksettu kesäsiirtolain kustantamiseen kansakoulunoppilaille	—	—	—	—	298	35	—	—
XXXVI. Augusta Hammarlundin rahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	59	75	59	77	—	—	59	77
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	59	75	—	—
XXXVII. Mortimer Steniuksen apurahasto	36,000	—	—	—	—	—	36,000	—
korkoa	2,389	43	2,393	46	—	—	2,393	46
Maksettu lahjoittajan sukulaisille	—	—	—	—	2,389	43	—	—
XXXVIII. Karl Knut Galetskin rahasto köyhien, ruotsalaisten kansakoululasten ylläpitämistä varten	20,330	—	—	—	—	—	40,500	—
korkoa	2,076	18	1,797	72	—	—	1,627	72
Rouva Johanna Cecilia Sundströmin kuolinpesä maksanut	—	—	20,000	—	—	—	—	—
Maksettu varattomain kansakouluoppilasten ruokkimiseen	—	—	—	—	2,076	18	—	—
XXXIX. K. H. Renlundin stipendirahasto	40,633	57	—	—	—	—	40,900	—
korkoa	4,660	—	2,428	86	—	—	5,222	43
Maksettu stipendeiksi	—	—	—	—	1,600	—	—	—
XL. Karl Fridolf Ekholmin stipendirahasto	75,000	—	—	—	—	—	75,000	—
korkoa	—	—	4,483	10	—	—	—	—
Maksettu testamenttilahjoituksia	—	—	—	—	4,483	10	—	—
XLI. Mathilda Ekholmin lahjoitusrahasto	55,000	—	—	—	—	—	55,030	—
korkoa	1,778	11	3,057	77	—	—	1,580	87
Maksettu lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	1,778	11	—	—
Myyty osakkeenmerkintemisoikeus	—	—	—	30	—	—	—	—
Maksettu testamenttilahjoituksia	—	—	—	—	1,476	90	—	—
Siirto	2,173,946	21	309,356	82	100,466	46	2,387,836	57

Jatkoa.

	Siirtoa vuodesta 1902		Vuonna 1903				Siirtoa vuoteen 1904	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ii.</i>
Siirto	2,173,946	21	309,356	82	100,466	46	2,382,836	57
XLII. Venäläisen hyväntekeväisyysseuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten	200	—	—	—	—	—	200	—
korkoa	14	78	11	95	—	—	26	73
XLIII. Puolisojen Paulig lahjoitus Bertha Marian kotia varten	21,268	10	—	—	—	—	22,539	37
korkoa	—	—	1,271	27	—	—	—	—
XLIV. Hedvig Falckenin lahjoitusrahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	250	89	298	87	—	—	549	76
XLV. Elise Heintzien lahjoitusrahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	2	08	59	77	—	—	61	85
Summa <i>Smc.</i>	2,201,632	06	310,998	68	100,466	46	2,412,214	23

¹⁾ Korkoa ei ole käytetty vuoden kuluessa.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 257. Venäläisen sotaväen majoituskustannukset Helsingissä vuonna 1894—1903.

Vuosi	Maksettuja vuokravaroja								Kustannuksia majoitukseen osoitamisesta luonnossa	Majoituslautakunta		Summa kustannuksia		Anvisad ersättning						Kaupungin kustannukset majoituksesta					
	majailu- palkasta		santarmi- osastolta		jæhtilta ¹⁾		fænne komen- netuisia							satunnaisesti		Summa		Venäjän valtakunnan- rahastosta				Suomen val- tiovarastosta		Summa	
	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>						<i>Smc</i>	<i>hkl</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>			<i>Smc</i>	<i>hkl</i>	<i>Smc</i>	<i>hkl</i>
1903	146,703	86	9,588	46	3,948	18	160,240	50	49,728	12	7,792	—	217,760	62	191,387	89	3,988	18	195,376	07	22,384	55			
1902	154,220	08	7,898	—	6,541	42	168,659	50	74,266	22	7,737	71	250,663	43	215,705	50	6,652	50	222,358	—	28,305	43			
1901	170,353	68	6,002	29	3,431	10	179,787	07	77,822	68	7,537	85	265,147	60	234,252	69	3,691	10	237,943	79	27,203	81			
1900	183,864	01	1,379	03	3,772	—	189,015	04	47,671	84	8,157	74	244,844	62	224,385	43	3,896	—	228,281	43	16,563	19			
1899	186,037	95	—	—	4,472	—	190,509	95	22,576	64	7,562	66	220,649	25	203,148	68	4,916	—	208,064	68	12,584	57			
1898	194,237	03	—	—	3,516	—	197,753	03	12,042	16	7,583	24	217,378	43	203,977	88	3,975	—	207,952	88	9,425	55			
1897	193,965	46	—	—	832	—	194,797	46	7,665	83	7,500	—	209,963	29	200,423	63	847	70	201,271	33	8,691	96			
1896	—	—	—	—	—	—	197,627	97	8,283	05	7,500	—	213,411	02	204,571	07	—	—	204,571	07	8,839	95			
1895	—	—	—	—	—	—	195,676	91	6,907	59	7,500	—	210,084	50	202,295	19	—	—	202,295	19	7,789	31			
1894	—	—	—	—	—	—	210,280	57	6,769	26	7,500	—	224,549	83	216,779	71	—	—	216,779	71	7,770	12			

¹⁾ Vuoteen 1903 saakka santarmihallitus.

Lähde: Majoituslautakunnan vuosikertomukset.

**Taulu N:o 258. Kustannukset Helsingin kaupungin istutuksista
vuosina 1899—1903.**

	1899		1900		1901		1902		1903	
	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>
<i>Istutusten ja taimitarhain kunnossapito.</i>										
Aleksander II:n muistopatsas	607	55	918	92	1,152	03	545	89	734	35
Kaivopuisto	3,006	87	3,871	80	5,418	02	5,194	44	8,406	62
Kaivokenttä	675	69	449	75	381	43	376	15	330	71
Eläintarha	863	93	1,343	06	1,124	95	1,307	13	1,460	32
Elisabetintori	793	75	538	83	577	20	383	11	430	99
Esplanaadit	6,003	43	7,525	02	6,970	43	5,143	16	7,125	52
Tehtaanpuisto	72	30	466	92	309	01	58	—	—	—
Tehtaantori	85	35	142	11	112	55	158	48	—	—
Hagasundin puisto	—	—	—	—	—	—	—	—	626	27
Henrikinlehtokatu	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hesperia	—	—	49	71	—	—	—	—	—	—
Kaisaniemi	3,588	34	3,154	43	4,056	14	4,345	47	4,384	82
Lönnotinpatsas	443	—	178	38	203	91	302	41	362	45
Marian sairaala	384	11	410	21	540	66	534	66	561	18
Ainespiha	998	64	886	85	562	22	732	40	504	65
Multapiha	467	25	459	36	681	78	—	—	—	—
Tähtitorninvuoret	4,975	89	7,757	10	7,599	40	7,588	88	8,238	03
Vanhan kirkon istutus	—	—	—	—	1,637	32	1,764	71	1,862	—
Ateneumin puistikko	212	58	16	85	—	—	—	—	358	75
Suomen pankin	508	38	265	32	283	10	249	26	199	79
Fredrikintorin	—	—	—	—	—	—	—	—	154	40
Ritarihuoneen	645	78	316	71	388	17	436	92	256	24
Katajanokan	—	—	577	70	563	83	967	07	942	11
Säätytalon	941	31	624	83	975	02	990	17	424	77
Kolmikulman	658	65	360	78	467	94	344	51	384	97
Taimitarhat	1,389	34	1,360	15	1,059	87	197	80	427	52
Kasvihuoneet	10,927	61	12,937	87	12,605	86	11,054	26	11,245	44
Hautoja hautausmaalla	—	—	70	—	—	—	107	30	67	—
Sohvia	634	70	960	—	901	08	1,302	25	1,275	07
Sekalaisia	4,802	35	4,714	38	3,792	84	2,967	78	5,491	29
Summa	43,803	80	50,357	04	52,369	76	47,102	21	56,255	26
Määräraha	45,000	—	47,000	—	47,000	—	47,000	—	54,000	—
<i>Aitausten kunnossapito</i>	1,962	38	1,371	14	2,284	54	2,048	65	2,739	21
Määräraha	1,000	—	1,700	—	1,700	—	2,000	—	2,000	—
<i>Uusia töitä.</i>										
Tähtitorninvuorten tasointu	21,933	92	10,523	06	10,734	48	—	—	—	—
Tasointutöitä Kaivopuistossa	6,121	71	5,116	65	6,470	16	5,250	54	—	—
” Kaisaniemessä	5,824	39	5,947	54	5,287	65	5,026	21	5,484	66
Käytävä Tähtitorninvuorilta Vuorimiehenkadulle	—	—	7,921	08	434	60	—	—	7,668	23
Siirto	33,880	02	29,508	33	22,926	89	10,276	75	13,152	89

Jatkoa.

	1899		1900		1901		1902		1903	
	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>
Siirto	33,880	02	29,508	33	22,926	89	10,276	75	13,152	89
Leikkikentän tasoitus Tehtaanpuistossa	—	—	1,713	62	—	—	—	—	—	—
” ” Lapinlahdenkadulla	—	—	499	42	—	—	—	—	—	—
Puiden istutus Simoninkadulle	—	—	1,651	87	—	—	—	—	—	—
Lisämääräraha Katajanokan puistikkoon	3,500	—	3,795	90	—	—	—	—	—	—
Uusi istutus Vanhan kirkon luo	—	—	—	—	3,403	83	1,250	—	—	—
Sohvain ostot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maan täyttäminen Henrikensplanaadissa	—	—	1,100	—	—	—	—	—	—	—
Uusia vesiposteja	1,000	—	1,842	90	—	—	—	—	—	—
Kelkkämäkiä	—	—	—	—	7,300	—	930	05	—	—
Maan valmistaminen kaupunginistutuksia varten	680	28	434	50	968	51	1,101	41	964	17
Lönnotin patsaan istutus	—	—	—	—	—	—	—	—	2,531	23
Urheilukentän kuivaaminen Eläintarhassa	—	—	—	—	—	—	—	—	3,586	33
	—	—	—	—	—	—	—	—	7,559	09
Summa	39,060	30	40,546	54	34,599	23	13,558	21	27,793	71
Määräraha	35,500	—	36,705	—	31,750	—	13,150	—	26,004	—
Koko määrä	84,826	48	92,274	72	89,253	53	62,709	07	86,788	18
Määräraha	81,500	—	85,405	—	80,450	—	62,150	—	82,004	—

Lähde: Puutarhalautakunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 259. Kustannukset Helsingin Rakennuskonttorin toimesta tehdyistä töistä vuonna 1903.

	Erikois- kustannukset	Kustan- nukset	Määräraha	Vajaus	Säästö
III. Kunnallishallinto.					
<i>Rakennuskonttori.</i>					
Ylimääräiset insinöörit y. m.	— —	8,119 49	8,000 —	119 49	— —
Metsänvartija-apulaisia y. m.	— —	1,458 19	2,000 —	— —	541 81
Tarveaineet ja apuripäivätyöt:					
Mittaus	3,561 49				
Tarveaineet	6,856 32	10,417 81	8,000 —	2,417 81	— —
Tarverahoja:		1,593 84	1,500 —	93 84	— —
IX. Opetustoimi.					
<i>Kansakoulut.</i>					
Puhtaanapito	— —	2,428 50	2,428 50	— —	— —
Kouluhuoneuksien kunnossapito:					
Nikolainkadun N:o 18	513 44				
Kasarmikadun N:o 21.	4,716 50				
Punavuorenkadun N:o 10	118 98				
Annankadun N:o 30.	716 08				
Lapinlahdenkadun N:o 6	306 08				
Hesperian	126 07				
Fjälldalén	12 —				
Kallion 4:s linja	23 50				
Wallgårdin	93 72				
Vuokratut huoneistot	21 60				
Sekalaista	380 —	7,032 97	7,032 97	— —	— —
XII. Kauppahalli.					
Puhtaanapito y. m.	— —	344 36	344 36	— —	— —
XIII. Kaupungin maatilat.					
Mejlansin verot	— —	30 —	30 —	— —	— —
XIV. Yleiset työt.					
<i>1:o. Rakennukset ja huoneukset.</i>					
Sekalaisia korjauksia:					
Huutokauppakamarissa	225 63				
Kaivopuiston kylpyhuoneella	446 01				
Ent. Baranoffin talossa	2,802 63				
Kampin palovarikossa	60 95				
Paloasemilla	108 99				
Palotornissa, pohjoisessa	813 67				
" eteläisessä	3,490 90				
Kaivuhuoneella	372 93				
Kansankirjastossa	207 99				
Hagasundissa	62 45				
Siirto	8,592 15	31,425 16	29,335 83	2,631 14	541 81

Jatkoa.

	Erikois- kustannukset		Kustan- nukset		Määräraha		Vajaus		Säästö	
Siirto	8,592	15	31,425	16	29,335	83	2,631	14	541	81
Sörnäisten satamakonttorissa . .	130	10								
Kaivopuiston jääkellarissa . . .	1	—								
Kaisaniemen ravintolassa	772	85								
Koleraparakeissa	51	76								
Vanhankaupungin myllyssä . .	1,293	15								
Marian sairaalassa	1,998	98								
Ainespihassa	750	74								
Kaupusteluopuodeissa	321	66								
Leikkuuhuoneessa	72	50								
Puistovähdinasunnoissa	173	40								
Poliisivahtikonttor. kaupungissa	3,290	30								
” Hermanninkaup.	239	68								
” Vanhassakaup.	222	17								
Poliisivankiloissa	432	20								
Rankkurin asunnossa	479	93								
Raatihuoneella	915	40								
Raatihuoneen lisärakennuksessa	373	46								
Kauppahallissa	216	—								
S:n Meritorilla	17	37								
Haapaniemen uimahuoneessa . .	430	73								
Siltavuorenlaiturin ” . .	264	31								
Kaivopuiston ” . .	499	35								
Ruoholahden ” . .	714	03								
Humallahden ” . .	397	92								
Munkkisaaren ” . .	122	19								
Korttelin N:o 181 ” . .	934	75								
Metsänvartijanasunnossa	655	28								
Kaupungin talossa Vuorimie- henkatu N:o 9	805	65								
Tulli- ja pakkahuone L. Ran- takadun varrella	942	16								
S:n Katajanokalla	1,687	22								
S:n Aleksanterink. varrella . .	386	01								
Tavaravajassa Makasiinilaitur.	80	37								
S:n Etel. laiturihaar.	53	58								
S:n Pohj. ”	—	—								
S:n Katajanokalla . .	277	85								
Etsintöpaviljongissa	404	71								
Odotuspaviljong. Linnanlaitur.	13	04								
Käymälässä Kaisaniemessä . .	17	30								
S:n Pohjois Makasiinikadulla	637	23								
S:n Teatteriesplanaad.	932	44								
S:n erinäisillä paikoilla	204	—								
Sekalaista	509	88	31,324	80	25,000	—	6,324	80	—	—
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	—	—	2,875	90	4,300	—	—	—	1,424	10
Korjaus Marian sairaalassa . . .	—	—	10,416	—	9,500	—	916	—	—	—
S:n Kaivopuiston kylpyhuo- neessa	—	—	1,718	55	1,800	—	—	—	81	45
S:n S:n uimahuoneessa	—	—	1,926	88	1,800	—	126	88	—	—
S:n Makasiinilaiturin tavara- vajassa	—	—	3,852	50	4,200	—	—	—	347	50
Lapinlahden puiston ja Vuorimie- henkadun kaivojen repi- minen	—	—	721	41	600	—	121	41	—	—
Siirto	—	—	84,261	20	76,535	83	10,120	23	2,394	86

Jatkoa.

	Erikois-		Kustan-	Määräraha	Vajaus	Säästö				
	kustannukset	nukset								
Siirto	—	—	84,261	20	76,535	83	10,120	23	2,394	86
Kasarminkadun kansakoulutalon muutosrakennus	—	—	5,500	—	5,500	—	—	—	—	—
Raatihuoneen, raatihuoneen lisärakennuksen ja ent. Baranofin talon ulkomaalaus	—	—	1,888	40	1,800	—	88	40	—	—
Lisämäärärahaa Seurahuoneen korjaukseen	—	—	186,986	64	125,000	—	61,986	64	—	—
Lisämäärärahaa sairaalapaviljonkia varten Köyhäintaloon	—	—	5,685	42	5,000	—	685	42	—	—
Rahatoimikonttorin laajentaminen	—	—	12,400	—	12,400	—	—	—	—	—
Kauppahalli Hietalahdentorilla:										
Piiustus	33,364	48								
Muraus	51,648	26								
Vesikatto	21,324	74								
Lattia	11,159	57								
Sisustus	27,123	06								
Piirustukset	4,000	—								
Sekalaisia töitä y. m.	2,686	45	151,306	56	125,000	—	26,306	56	—	—
Tavarakuju Katajannokalla:										
Perustus	41,252	35								
Muuraus	22,324	70								
Vesikatto	23,001	65								
Lattia	7,250	73								
Valaistus	580	—								
Sisustus	646	—								
Sekalaisia töitä y. m.	3,895	38	98,950	81	100,000	—	—	—	1,049	19
<i>2:o. Kadut ja yleiset paikat.</i>										
Sekalaisia korjauksia:										
Kaupungille kuuluvan Katariinankadun osan kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa	—	—	18,197	40	12,000	—	6,197	40	—	—
Pohjois- ja Etelä Esplanaadikadun välisen osan Itä Heikinkatua kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa	—	—	7,020	—	7,200	—	—	—	180	—
Kauppatorin läntisimmän osan kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa	—	—	11,346	30	11,600	—	—	—	253	70
Kauppatorin läntisimmän osan kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa	—	—	10,235	43	10,700	—	—	—	464	57
Pohjoisen laiturihaaran uudestaan kivittäminen	—	—	5,030	91	5,000	—	30	91	—	—
Kaupungille kuuluvan katuosien suojaaitain uudestaan rakentaminen ja korjaus	—	—	14,105	58	14,000	—	105	58	—	—
Rahapajanlaiturin eri osien kivittäminen mukulakivellä ja II:da noppakivellä	—	—	31,364	36	31,000	—	364	36	—	—
Kaupungille kuuluvan osan Neitsytpolkua pitkin yleistä paikkaa kortt. N:o 127 kivittäm.	—	—	2,661	15	2,700	—	—	—	38	85
Sörnäisten rautatien rantatieradan jatkaminen	—	—	8,938	10	8,500	—	438	10	—	—
Siirto	—	—	655,878	26	553,935	83	106,323	60	4,381	17

Jatkoa.

	Erikois-		Kustan-		Määräraha		Vajaus		Säästö	
	kustannukset		nukset							
Jatkoa	—	—	655,878	26	553,935	83	106,323	60	4,381	17
Osan Hietalahden läntistä rantakatuja kivettäminen	—	—	9,618	35	9,600	—	18	35	—	—
Kapteeninkadun tasoitus pitkin korttelia N:o 180	—	—	10,595	50	9,500	—	1,095	50	—	—
Huvilakadun tasoitus	—	—	30,319	04	30,400	—	—	—	80	96
Merikadun tasoitus 10 metrin leveydeltä Kapteenin- ja Laivurinkatujen välillä	—	—	6,052	08	6,100	—	—	—	47	92
Laivurinkadun, Vuorimiehen- ja Tehtaankatujen välisen ylempään terassin tasoitus	—	—	11,217	10	9,800	—	1,417	10	—	—
Fredriksbärginkadun tasoitus Sturen- ja Flemminginkatujen välillä ja puolen leveyttä Kajaaninkadulta Kotkankadulle	—	—	57,000	45	54,900	—	2,100	45	—	—
Kotkankadun tasoitus Fredriksbärginkadulta Loviisankadulle	—	—	46,115	16	46,300	—	—	—	184	84
Porvoonkadun tasoitus Kajaaninkadulta Kotkankadulle	—	—	33,019	14	33,200	—	—	—	180	86
Porthaninkadun jatkon tasoitus 2:lta linjalta Eläintarhantielle	—	—	7,859	63	7,900	—	—	—	40	37
Käytävä Lapinlahdenkadulla pitkin Marian sairaalan pohjoista tontinrajaa	—	—	3,319	01	3,300	—	19	01	—	—
<i>3:o. Kanavat ja viemärit.</i>										
Sekalaista	—	—	20,013	21	15,000	—	5,013	21	—	—
Täydennystyöt	—	—	2,881	49	3,000	—	—	—	118	51
2:n linjan ohitse Porthaninkadulta Itä Viertotielle johtavain kanavain ja osien Hakasalmentorin alista kanavaa nudestaankantaminen	—	—	9,386	61	9,500	—	—	—	113	39
Diakonissalaitoksen alueen alaisen kanavan korvaaminen 15" saviputkilla	—	—	5,207	62	5,200	—	7	62	—	—
Neitsytpolun alaisen kanavan pientäminen tontille N:o 10 Tehtaankadun varrella	—	—	3,000	—	3,000	—	—	—	—	—
Kanava Kapteeninkadun alitse osote N:sta 20 Pietarinkadulle sekä osote N:sta 14 Merikadulle	—	—	9,513	34	9,600	—	—	—	86	66
Kanava Huvilakadun alitse osote N:sta 30 Pietarinkadulle sekä osote N:sta 14 Merikadulle	—	—	10,410	48	10,900	—	—	—	489	52
Kanava Laivurinkadun alitse osote N:sta 35 Tehtaankadulle	—	—	3,087	52	3,200	—	—	—	112	48
Siirto	—	—	934,493	99	824,335	83	115,994	84	5,836	68

Jatkoa.

	Erikois-		Kustan-		Määräraha		Vajaus		Säästö	
	kustannukset		nukset							
Jatkoa	—	—	934,493	99	824,335	83	115,994	84	5,836	68
Kanava Itä Viertotien alitse Hermanninkaup. ensimmäiseltä poikkikadulta Guntähden kautta kulkevaan laskuojaan	—	—	19,449	42	19,700	—	—	—	250	58
Kanava Fredriksberginkad. alitse Sturen- ja Flemminginkatujen sekä Kajaanin- ja Kotkankatujen välillä	—	—	15,012	02	15,600	—	—	—	587	98
Kanava Kotkankadun alitse Loviisankadulta Fredriksberginkadulle	—	—	15,191	66	15,600	—	—	—	408	34
Kanava Porvoonkadun alitse osote N:osta 25 Kotkankadulle . .	—	—	2,431	27	2,500	—	—	—	68	73
Kanava Kauppa- ja Käsitökatuj. alitse Hermanninkaupungissa	—	—	3,752	92	3,500	—	252	92	—	—
Pitkän sillan luona laskevan likaviemärin pitentäminen	—	—	24,703	72	22,900	—	1,803	72	—	—
<i>4:o. Tiet.</i>										
Sekalaisia korjauksia	—	—	13,055	17	10,000	—	3,055	17	—	—
<i>5:o. Viertotiet.</i>										
Sekalaisia korjauksia	—	—	17,747	31	15,000	—	2,747	31	—	—
<i>6:o. Satamat.</i>										
Sekalaisia korjauksia:										
Laiturit	8,214	12								
Satamat	589	20								
Pojjut	705	84								
Nostorana	21	—								
Väliaikaiset sillat	3,941	20								
Sekalaisia duc d'albeja	205	20								
Täyttämistä	4,654	11								
Sekalaista	987	91	19,318	58	12,000	—	7,318	58	—	—
Alasmenosillat jälle ynnä laiturien aitaukset	—	—	2,575	24	3,000	—	—	—	424	76
Rahapajanrantakadun itäisen osan korottaminen	—	—	20,909	91	20,000	—	909	91	—	—
Linnanlaiturin uloimman osan uudestaan rakentaminen . . .	—	—	15,182	07	14,900	—	282	07	—	—
2 poijua Katajanokan luona . . .	—	—	1,234	15	1,000	—	234	15	—	—
Töölönlahden perkkauk Pitkän sillan ja rautatien penkereen välillä	—	—	25,000	—	25,000	—	—	—	—	—
<i>8:o. Puhtaanapitotoimi.</i>										
Kaatopaikkain ja siltain kunnessapito	—	—	2,472	13	2,800	—	—	—	327	87
Vahtien palkkaus	—	—	5,307	63	5,200	—	107	63	—	—
Siirto	—	—	1,137,837	19	1,013,035	83	132,706	30	7,904	94

Jatkoa.

	Erikois-		Kustan-		Määräraha	Vajaus		Säästö		
	kustannukset		nukset							
Siirto	—	—	1,137,837	19	1,013,035	83	132,706	30	7,904	94
Makkien ja pisoaarien puhtaanapito:										
Makkien puhtaanapito	10,123	43								
Pisoaarien puhtaanapito	2,503	70	12,627	13	12,000	—	627	13	—	—
Makkien ja pisoaarien korjaus . .			2,137	37	2,000	—	137	37	—	—
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito:										
Työnjohto	3,490	—								
Työkalut	688	61								
Lakaiseminen	23,366	03								
Rikkain kuljetus	10,002	10								
Lumen kuljetus	9,045	29								
Lumireenveto	246	40								
Hiekoitus	2,706	—	49,544	43	47,000	—	2,544	43	—	—
Kaupungin keskikatujen kasteleminen:										
Työnjohto	1,065	60								
Työkalut	1,526	59								
Kadut	4,564	30								
Kaivopuisto	209	14								
Itäinen Viertotie	1,088	10								
Läntinen Viertotie	411	12	8,864	85	10,000	—	—	—	1,135	15
Viertoteiden puhtaanapito:										
Työnjohto	2,279	20								
Työkalut	92	07								
Lakaiseminen	10,957	68								
Rikkain kuljetus	2,994	60								
Lumen kuljetus	1,218	90								
Lumireenveto	99	—								
Hiekoitus	857	54	18,498	99	16,000	—	2,498	99	—	—
Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito	—	—	765	77	765	77	—	—	—	—
Teiden puhtaanapito:										
Työnjohto	576	09								
Hiekoittaminen	422	50								
Lakaiseminen	4,559	87								
Rikkain kuljetus	1,508	56								
Lumen kuljetus	440	41	7,507	43	7,000	—	507	43	—	—
Venesatamain y. m. puhtaanapito	—	—	128	50	128	50	—	—	—	—
Jäiden puhdistaminen	—	—	126	40	1,500	—	—	—	1,373	60
Pisoaari Lapinlahdenk. varrella .	—	—	1,221	96	1,500	—	—	—	278	04
<i>9:o. Työkalut.</i>										
Sekalaista ostoa ja korjauksia . .	—	—	9,006	74	7,000	—	2,006	74	—	—
<i>10:o. Sekalaista.</i>										
Pesusiltain, halkomittain, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito:										
Pesusillat	7,184	98								
Halkomitat	845	29								
Siirto	8,030	27	1,248,266	76	1,117,930	10	141,028	39	10,691	73

Jatkoa.

	Erikois- kustannuksia		Kustan- nuksia		Määräraha		Vajaus		Säästö	
Siirto	8,030	27	1,248,266	76	1,117,930	10	141,023	39	10,691	73
Lyhtypylväät	1,462	25								
Hengenpelastusaseet	239	25								
Sekalaista	211	95	9,943	72	6,000	—	3,943	72	—	—
XVI. Sekalaisia menoja.										
Polttoaineet	—	—	3,935	40	3,935	40	—	—	—	—
Kalustoa erinäisiin kaupungin taloi- hin, korjausta ja täydennystä	—	—	764	52	764	52	—	—	—	—
Siirrettyjä tilejä y. m.										
Uusi sairaalapaviljonki Marian sairaalassa	—	—	425	—	883	35	—	—	458	35
Kanavia 11:ssä ja 12:ssä kau- punginosassa	—	—	5,606	33	5,654	18	—	—	47	85
Tasoitustöitä 11:ssä ja 12:ssä kau- punginosassa	—	—	10,549	17	10,191	18	357	99	—	—
Länsi Brahenkadun tasointu Hel- singinkadulta Porvoonkadulle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1902 vuoden obligatsioonilaina . .	—	—	13,040	25	12,790	73	249	52	—	—
	—	—	24	21	24	21	—	—	—	—
Kaupunginvaltuuston käyttö- varat vuonna 1902.										
Tulli- ja rautatieosaston sisusta- minen Tulli- ja pakkahuonee- seen Katajanokalla	—	—	2,064	29	1,850	—	214	29	—	—
Postipakettiosaston sisustaminen Tulli- ja pakkahuoneeseen Katajanokalla	—	—	2,756	27	2,600	—	156	27	—	—
Kaupunginvaltuuston käyttö- varat vuonna 1903.										
Silta Merisatamaan	—	—	6,682	41	6,700	—	—	—	17	59
Poliisivankilain korjaus	—	—	1,057	49	1,000	—	57	49	—	—
Poliisin huoneustojen muutos . . .	—	—	6,721	11	6,000	—	721	11	—	—
Vuoden aikana lopettamatto- mia töitä.										
Uuden kaupungin asem. laatiminen	—	—	—	—	651	—	—	—	651	—
Uusien rikkainkuljetusrattaiden hankkiminen, rikka-asemain ja rautatieraitteiden y. m. lait- taminen Malmin kaatopaikalle	—	—	25,879	12	59,810	—	—	—	33,930	88
Normaalikellojen ostaminen ja kunnossapitäminen	—	—	940	—	2,080	—	—	—	1,140	—
Siirto	—	—	1,338,656	05	1,238,864	67	146,723	78	46,937	40

Jatkoa.

	Erikois- kustannuksia		Kustan- nuksia	Määräraha		Vajaus		Säästö		
	—	—								
Siirto	—	—	1,338,656	05	1,238,864	67	146,728	78	46,937	40
Ennakolta toimitettuja töitä 1904 vuoden määrärahoista.										
Uusi tavaravaja Katajanokalle . .	—	—	33,391	49	—	—	—	—	—	—
Tulli- ja Pakkahnoneen muutos L. Rantakadun varrella . . .	—	—	36,533	55	—	—	—	—	—	—
Kanava Merikadun alitse	—	—	8,687	95	—	—	—	—	—	—
Rahatoimikonttorin huoneuston lisärakennus	—	—	21,630	29	—	—	—	—	—	—
Töölön lahden perkkauus	—	—	6,463	51	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	1,445,362	84	1,238,864	67	146,728	78	46,937	40

Lähde: Tietoja Helsingin kaupungin Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 260. Helsingin kaupungin lahjoitettujen

Vuonna	L a h j o i t e t t u j e n							
	Kiinteistöjen tili <i>Smc.</i>	Velkakirjain tili <i>Smc.</i>	Obligatsioonien tili <i>Smc.</i>	O s a k k e i d e n t i l i				Summa <i>Smc.</i>
				Yhdyspankki <i>Smc.</i>	Pohjoismaiden osakepankki <i>Smc.</i>	Seurahuoneen osakeyhtiö <i>Smc.</i>	Leppäsuon perheasunto-osakeyhtiö <i>Smc.</i>	
1903	228,460	1,554,000	44,564 06	1,300	133,200	—	4,775	139,275
1902	228,460	1,539,000	123,414 06	1,300	133,200	32,000	4,775	171,275
1901	228,460	1,495,200	124,414 06	850	133,200	32,000	4,775	170,825
1900	228,460	1,392,200	99,934 06	850	133,200	32,000	2,650	168,700
1899	228,460	1,264,200	99,934 06	850	133,200	32,000	2,650	168,700
1898	228,460	1,214,700	101,634 06	850	133,200	32,000	—	166,050
1897	228,460	1,147,700	109,046 92	850	133,200	32,000	—	166,050
1896	228,460	1,122,700	120,026 92	850	133,200	32,000	—	166,050
1895	228,460	1,002,657 12	120,026 92	850	133,200	32,000	—	166,050
1894	228,460	720,757 12	122,526 92	850	133,200	32,000	—	166,050

1) Vuosina 1894—95 Kansanpankki.

Lähde: Rahatoimikonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 261. Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen

Vuonna	K o r o n k a s v u						k a u p u n g i s s a		
	kiinteistöjä <i>Smc.</i>	velkakirjoja <i>Smc.</i>	obligationeja <i>Smc.</i>	osakkeita <i>Smc.</i>	pankkitili <i>Smc.</i>	pääomaisaldo %	köyhäinhoidosta <i>Smc.</i>	kunnan sairaalasta <i>Smc.</i>	kansakoulusta <i>Smc.</i>
1903	7,153 80	90,859 58	3,338 02	16,911	10,751 14	6,1	7,316 64	745 73	9,306 98
1902	8,290 20	87,828 97	5,599 26	16,003	5,529 39	5,9	7,172 86	713 32	8,972 93
1901	—	—	—	—	—	5,8	6,618 52	677 50	8,442 64
1900	—	—	—	—	—	5,4	5,875 10	646 38	8,120 95
1899	—	—	—	—	—	5,0	5,802 35	630 05	7,523 18
1898	—	—	—	—	—	4,8	5,746 25	617 42	4,986 44
1897	—	—	—	—	—	5,4	6,946 44	617 46	6,466 85
1896	—	—	—	—	—	5,1	9,427 12	680 87	8,081 21
1895	—	—	—	—	—	5,3	7,058	687 50	6,501
1894	—	—	—	—	—	5,4	4,458	687 50	7,371 73

Lähde: Rahatoimikonttorin vuosikertomukset.

rahastojen sijoitus vuosina 1894—1903.

r a h a s t o j e n s i j o i t u s									
P a n k k i t i l i								Sekalaista <i>Smc.</i>	Summa <i>Smc.</i>
Yhdyspankki <i>Smc.</i>	Pohjoismaiden osakepankki <i>Smc.</i>	Vaasan osakepankki <i>Smc.</i>	Uudenmaan pankki <i>Smc.</i>	Yksityispankki ¹⁾ <i>Smc.</i>	Helsingin Säästöpankki <i>Smc.</i>	Summa <i>Smc.</i>			
—	—	—	—	423,553 34	—	423,553 34	22,361 88	2,412,214 28	
—	—	—	—	96,228 81	—	96,228 81	43,304 19	2,201,682 06	
—	20,000	—	—	88,976 42	—	108,976 42	42,727 92	2,170,603 40	
—	—	—	—	55,996 70	—	55,996 70	35,694 26	1,980,985 02	
—	—	—	—	57,653 53	—	57,653 53	32,981 31	1,851,928 90	
—	—	—	—	48,030 49	1,406 87	49,437 36	31,315 41	1,791,596 83	
—	—	—	—	45,998 52	—	45,998 52	—	1,697,255 44	
—	—	—	—	40,695 59	—	40,695 59	48 19	1,677,980 70	
—	—	—	101,600	39,418 37	—	141,018 37	7,270 53	1,665,482 94	
41,800	135,000	80,810	102,000	33,622 02	—	393,232 02	8,921 45	1,639,947 51	

koronkasvu sekä korkovarojen jako vuosina 1894—1903.

R a h a s t o j e n k o r k o v a r o j e n j a k o									
apurahoiksi köyhille <i>Smc.</i>	erilaisiksi apurahoiksi <i>Smc.</i>	varattomien kansakoululasten vaatettamiseen <i>Smc.</i>	leikkikeit. koululeiden poliisikontampereiden leikkilä ja lap- <i>Smc.</i>	palkinnoiksi kellovulliselle palvelusväelle <i>Smc.</i>	myöhäinäkset ja muuta kirjotien koroksi koulunkäynnin pättäneille kansakoulunlapsille <i>Smc.</i>	stipendeiksi kouluopilaille <i>Smc.</i>	kesäasunnoita varten kansakouluopilaille <i>Smc.</i>	legaateiksi ja eläkkeiksi se muihin tarkoituksiin <i>Smc.</i>	Summa <i>Smc.</i>
15,913 43	29,885 37	2,350 31	2,335	600	4,459 57	5,959 05	298 35	21,296 03	100,466 46
14,947 75	30,400 78	2,248 39	2,390	550	4,187 40	5,070 19	814 97	21,183 78	98,652 37
11,652 80	25,025 33	2,135 48	2,550	550	4,578 65	4,061 60	—	16,815 19	83,107 71
11,118 78	26,052 79	2,037 40	2,745	550	2,638 13	3,768 88	—	12,330 20	75,883 61
10,830 05	24,395 32	1,985 89	2,755	500	3,172 55	3,735 11	—	13,290 59	74,620 09
10,967 11	24,145 32	1,946 09	2,985	500	1,674 31	4,665 10	—	12,997 21	71,231 25
10,078 60	18,863 87	1,946 23	2,945	475	2,594 95	2,760 40	—	13,393 90	67,088 70
11,330 47	18,891 36	1,731 67	2,655	500	4,419 74	5,206 67	—	15,096 14	78,020 25
9,972 81	20,948 23	1,160 18	2,880	550	3,711 55	4,333 28	—	13,728 50	71,531 05
7,042 83	8,160 07	2,161 56	2,980	550	1,662 59	1,512 39	—	13,522 80	50,109 47

Asiarekisteri. ¹⁾

	Siv.
A luelääkäri, ylimääräisen palkkaaminen Hermanninkaupunkiin	I. 110
Apuraha apulaisopettaja Vikströmin leskelle ja lapsille	I. 123
Asemakaavan ehdotus, Töölön alueen	I. 1
Asemakaavan muutos, Katajanokan, ehdotus	I. 2
S:n s:n , vahvistettu Hietalahden torille	I. 3
Avunsaajia, koko luku vaivaistalossa	III. 2
Avustaminen, työnpuutteen takia hätää kärsiväin työväenperheiden	III. 17
B iljardinpito, lupa annettu	II. 45
Biljardinpitooikeudet, hakemuksia	I. 149
Biologinen museo	XVI. 3
S:n s:n , tonttipaikan hakemus	I. 26
Böhlsin tila, immissiomi siihen	II. 13
E linkeinooikeuden hakemukset	I. 149
Eläintarhan alueen järjestely	XVI. 2
Eläkkeet	I. 132
Eläkkeiden myöntäminen Helsingin kaupungin virkamiehille	I. 94
Erojaispuhe, K. Antellin	XIII. 150
F agerholm, Adolfina Wilhelmina, kaupunginpalvelijan leski, elinkautinen apu- raha myönnetty	I. 120
Filharmonisen seuran orkesteri, apuraha	I. 124
H aartman, J. von, v. t. pormestari, viransijaisuuspalkkaus	I. 114
Hakaniemen tori, maallenusupaikka sen rannassa	I. 27
Hakasalmen huvila, käyttäminen	I. 10, XII. 4
Hakasalmen puistoalue	XVI. 3
Helsingin torvisoittokunta, määräraha	I. 124
Herlin, K. apulainen, matkaapuraha myönnetty.	I. 123
Hiihtomäkiä Eläintarhaan	I. 26, XVI. 2
Hissi, Pakkahuoneessa olevan ajottaiset tarkastukset	II. 12

¹⁾ Tarkoittaa ainoastaan tekstiosastoa. Taululitteistä kats. sisällysluettelo siv. III—XVI.

	Siv.
Holhojia ja uskottujamiehiä, ilmoituksia tilinteon laiminlyömisestä	V. 2
Holhouksia ja uskotunmiehen toimia, luku	V. 1
Holhouslautakunnan kokoonpano	V. 1
S:n kokoukset	V. 1
S:n toiminta	V. 2
Hälyytyksiä ja todellisia tulipaloja	VIII. 1
Hätäapulainat	I. 126
Idström, G. kaupungininsinööri matkaapuraha	I. 123
Istutukset, korjaus, ylläpito ja uutislaitteet	I. 52
J uhlakokouksia ja huvitilaisuuksia, paikka ulkoilmassa pidettäviä varten . . .	II. 10
K aapelirummut, Helsingin Telefoniyhdistyksen	II. 13
Kaasu Yliopiston kasvitieteelliseen laboratorioon, hinta	I. 30
Kaasujohtoon putkiverkko, laajentaminen	I. 29
Kaasulaitos, retorttiuuneja	I. 29
Kaivuhuone, tehtyjä lisätoimia	I. 38
Kalakaupan järjestäminen Eteläsatamassa	I. 41
Kalastuksen valvoja	II. 45
Kalliosaari Skällarn vuokrattu Helsingin Työväen Purjehdusklubille	I. 16
Kanava Merikadun alitse	I. 29
Kanavat ja viemäriajat, korjaus, ylläpito ja uutislaitteet I. 52,	II. 18
Kansankirjasto, mielivaltaa harjoitettu sitä kohtaan	I. 142
Kansankirjastojen aukipitäminen	IX. 1
S:n hallitus	IX. 6
S:n henkilökunta	IX. 6
S:n lainausliike	IX. 1
S:n luettelot	IX. 3
Kansankirjastot, kirjavaraston muutokset	IX. 3
S:n , lahjoja	IX. 3
S:n , lukusalien aukipitäminen	IX. 4
S:n , tulot	IX. 3
Kansakoulut, niiden opettajakunta, oppilaat ja toiminta y. m.	VII. 1—5
S:n , niiden taloudenhoitajan virka	I. 81
Kansakoulurakennus Tehtaankadulla, paikka varattu	I. 21
Kansakoululasten kesäsiirtolat, lisämääräraha	I. 123
Kansalaisoikeuden hakemukset	I. 149
Kasvatuslautakunta, kokoonpano, toiminta y. m.	XV. 1—4
Katselmuksia, toimitettuja	II. 45
Katuja ja yleisiä paikkoja, korjaus, ylläpito ja uutislaitteet I. 51,	II. 17
Katujen kivettäminen noppakivillä, ehdotus	II. 15
Katujen ja laiturien valaistus	I. 129

	Siv.
Katuvalaistus	I. 53
Kauppahallit	I. 132
Kaupungin geodeetin toiminta	II. 21
S:n irtain kalusto	II. 37
S:n istutukset, kunnossapitomäärärahan jako ja työehdotus	XVI. 2
S:n istutukset, riittämättömiä määrärahoja	XVI. 1
S:n kiinteä omaisuus	I. 133
S:n maat, puiden kaataminen	I. 14
S:n menot ja tulot	II. 37
S:n metsät, hoito	II. 22
S:n metsät, kustannukset	II. 23
S:n oikeuksien valvominen oikeudenkäynneissä, konkurseissa ja taksoitusasioissa y. m.	II. 44
S:n puutarhurin toiminta	XVI. 4—7
S:n rahasto, katsastukset	II. 37
S:n rahaston tilinpäätös vuodelta 1902	I. 54
S:n rakennukset ja tilukset, ylläpito ja korjaus	I. 50
S:n talo, kysymys uudesta	I. 36
S:n uimahuoneet, urakalle antaminen	II. 10
S:n valtuusmiehet vuoden kuluessa	I. 150
S:n valtuuston istunnot, pöytäkirjat ja kirjeet	I. 151
S:n vastattavat yleiset rasitukset	I. 132
S:n velat	I. 128
S:n virastot	I. 128
Kaupunginviskaalit Albrecht ja Mesterton, lisäpalkka	I. 115
Keisarillisen perheen juhlapäivän vietto	II. 45
Kelvollisen palvelusväen palkitseminen	I. 106
Keuhkotautisten sairaahuone	I. 35
Kiinnityksiä, hankittuja ja uudistettuja	II. 44
Kiinnityksien jälemmäksi siirtäminen	II. 42
Kiinteistökirjan täydentäminen	II. 44
Korot	I. 133
Korkojen käyttö, C. K. Galetskin rahaston	II. 44
S:n s:n , Maria Charlotta Olanderin rahaston	I. 105
Koti, vapautettujen naisvankien, apuraha myönnetty	I. 111
Kulkutautisairaala, kysymys uuden rakentamisesta	I. 35
Kulunkiarvio vuodelle 1904	I. 49
Kuolinpesiä ja holhottavia lapsia, luku	V. 1
Käyttöoikeus, vapaamman myöntäminen	II. 9
Köyhäinasianajajan toiminta	XI. 1
Lainat	I. 134
Lahjapalkkio kaupunginpalvelijoille Strömille ja Olinille	I. 123

	Siv.
Lahjotetut rahastot, kuoletuslainoja niistä	II. 43
Lamminen, F. kirjanpitäjä, palkankorotusanomus hyljätty	I. 116
Lange, Hj. manttaalikirjuri, palkka	I. 117
Lapsenpäästölaitokset, kättilöiden Nyholmin ja Rytkösen anomukset määrärahoista niitä varten hyljätty	I. 110
Lapsenpäästölaitos, kunnallinen, kysymys sen perustamisesta	I. 107
S:n , kättilö Sweinin, määräraha myönnetty	I. 109
S:n , tohtorien Boijen ja Parviaisen, määräraha myönnetty	I. 108
Lihantarkastus	I. 136
Liikennekonttorin työt	II. 41
S:n ylimääräiset virkailijat	I. 115
Liikennemaksut, niitä koskevan ehdotuksen johdosta annettu lausunto	I. 100
Liikeväylä Erottajan ja Merisataman välillä, ehdotettu uusi	I. 23
Lilla Bäsšholmen, hyljätty anomus tilan N:o 125 vuokra-ajan pidentämisestä	I. 16
Luistinatorja kaupungin satamain jäällä II. 8,	II. 10
Löfgren, A. G. raatihuoneen renki, palkankorotus myönnetty	I. 119
M ajoitus, lautakunnan kustannukset	IV. 5
S:n , luonnossa suoritettu	IV. 4
S:n , maksettaviksi määrätyt vuokrat rahat	IV. 2
S:n , yhteenveto kustannuksista	IV. 6
Majoituslautakunnan jäsenet ja virkamiehet	IV. 1
Makasiinivuokramaksut, peruutus ja vapautus niiden suorittamisesta	I. 125
Marian sairaala, määräraha hierontaa varten	I. 110
Marian turvakoti	X. 2
Matkakertomus, kaupungininsinööri Idströmin	I. 136
Meno- ja tuloarvio, vuoden 1904	I. 127
Merisatama, uusi lossaussilta	I. 27
Metsänhaaskaus	II. 22
Metsänhakkaus	II. 22
Metsänpalo	II. 22
Metsänraivaus	II. 22
Metsänviljely	II. 22
Mielenvikaisten hoitolaitokset	III. 4
Mittausmaksut ja makasiinivuokra	II. 40
Murskakivien myynti	II. 45
Myrskylän turvakoti	III. 13
Myyntipaikkoja Hakaniemen ja Rautatien toreille, uusien laittaminen	II. 11
N eitsytpolku, Rouvasväen-yhdistyksen lastenkotiin kuuluvan kadunosan kivetäminen	I. 29
Nokivalkeat, niiden sammuttaminen	VIII. 2
Normaalikelloja, kahden sijoitus	I. 26
Nyström, Sofia, ruiskumestarin leski, apuraha myönnetty	I. 120

	Siv.
Obligatsioonien arvonta	II. 37
Oikeudet, mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain väkijuomain myynti-	I. 146
S:n rohdoskauppa-	I. 148
S:n viinien ja muiden miedompain väkijuomain vähittäinmyynti-, luku	I. 146
S:n väkiviinajuomain anniskeluun	I. 148
S:n väkiviinajuomain paljottain myyntiin	I. 148
S:n väkiviinajuomain vähittäin myyntiin	I. 148
Oikeuksien myöntäminen mallasjuomain myyntiin, polisimestarin valitus siitä	I. 147
Oikeus huutokauppaliikkeen pitämiseen	I. 149
S:n myrkyllisten aineiden kauppaamiseen	I. 149
Opetustoimi	I. 131
Osakeyhtiö Kansankodin vuokratontit Hermanninkaupungissa	I. 16
Pakkahuoneen ullakko, parannettu valaistus	II. 14
Palkkionkorotus-anomus hyljätty	I. 119
Paloasema, Kallion, tonttipaikka varattu	I. 22
Palokunnan irtaimisto	VIII. 3
S:n työpajat	VIII. 3
Palomiestistö, harjoitukset	VIII. 3
S:n , samariittikurssi	VIII. 3
S:n , tapaturma	VIII. 3
S:n , terveydentila	VIII. 3
Palosammutustoimi	I. 129
Palotelegrafi	VIII. 3
Palotoimikunnan kokoukset	VIII. 4
S:n kuukausitilit	I. 104
Parmaajat, pakkaajat ja räjäysmiehet	II. 42
Polisikonstaapeleita, ylimääräisiä, määräraha annettu niitä varten	II. 43
Polisilaitos	I. 129
S:n , aika, josta sen uusi menosääntö on astuva voimaan	I. 91
S:n , sen laajennettu huoneusto	I. 39
S:n , uusi menosääntö	I. 85
Polisin palkkojen maksamistavan muuttaminen	I. 91
Polisitalli Kivikon huvilassa	II. 12
Polisivahtikonttori, Vanhankaupungin, korjaus	I. 41
Polisivankilain korjaus	I. 41
Polkupyörärata, Eläintarhan, vuokramaksun lyhennys	I. 124
Puhtaanapito, Kaivopuiston teiden	II. 12
Puhtaanapitolaitos	I. 53, II. 20
Puhtaanapitolaitoksen järjestäminen	I. 46
Puistikko Polyteknillisen opiston edustalla, ylläpito	I. 25
Putkiverkon pituus	II. 27
Putkiverkko, vesijohtolaitoksen	II. 32

	Siv.
Puutarhalautakunta, kasvien myynti	XVI. 4
S:n , kokoonpano	XVI. 1
S:n , meno- ja tuloarvioehdotus	XVI. 4
Rahatoimikamarin jäsenet	II. 46
S:n kokoukset, käsitellyt asiat y. m.	II. 46
Rahatoimikonttorin huoneusto, lisärakennus	I. 38
Rakennukset ja tilukset	II. 16
Rakennusjärjestys, n. s. asuntohuiloita varten, ehdotus siitä	I. 8
Rakennusjärjestys, Töölön alueen, komitea asetettu sen laatimiseksi	I. 2
Rakennuskonttori	II. 15
Rakennuspiirustuksia, hyväksytyjä	II. 45
Rautatieraitteet Stuurenkadulle, väliaikaiset	II. 11
Rautatieraitteet tehdastonteille N:ot 3 ja 7 korttelissa N:o 367	II. 11
Riemujuhla, Pietarin 200-vuotis-	I. 149
Ruokaaineiden tarkastusasema, kaupungin, uudelleen muodostaminen	I. 65
Ruopan sijoittamispaikka, uusi	II. 11
Ruumisasema, väliaikainen paikka sitä varten	I. 24
Ruutikellari Edeslahden luona	I. 24
Sairashoitajatar Sörnäisiin, ylimääräinen, apuraha myönnetty	I. 123
Salli, Kaavi, Savila ja Dal, käyttäminen	I. 11
Satamakapteenille ja Satamakirjurille tuleva kantoprosentti	II. 42
Satamakonttorin kanto	II. 41
Satamamaksut, Suomen pelastusosakeyhtiön Neptunin anomus vapautuksesta niiden suorittamisesta	I. 104
Satamat, korjaukset, ylläpito ja uutislaitteet I. 52,	II. 19
Sedmigradskyn pientenlasten koulu	X. 1
S:n s:n s:n , sen haaraosasto	X. 1
Sekalaiset menot	I. 133
Sekalaiset tulot	I. 134
Sijaispalkkio, kahden nuoremman oikeusneuvosmiehen	I. 119
Sovintolautakunta	XI. 1—2
Stipendirahasto, K. H. Renlundin, stipendien jako	I. 105
Suomen Naisyhdistys, hyljätty apurahananomus	I. 124
Syyt tulen irtipääsemiseen	VIII. 1
Sähköjohto, luvattomasti asetettu	II. 15
Sähköjohtoja, pylviäitä niitä varten	II. 14
S:n tarkastettuja	II. 15
Sähköjohtokaapeleita	II. 14
Sähkövalaistuksen järjestäminen, valiokunta kysymyksen valmista varten	I. 30
Sähkövalaistusjohtoja kaupungin kaduille	I. 31
Sörnäisten rautatie, kysymys sen varrella olevan tehdastontin ottamisesta kaupungin asemakaavaan	I. 3

	Siv.
Takaussitoumuksia, hyväksytyjä	II. 44
Taksoitus	I. 135
Tehdastontti Fredriksberginkadun N:o 15, peruutettu vuokrasopimus	II. 11
Teiden korjaus	I. 52
Terveyden- ja sairashoito	I. 130
Terveyslautakunta	VI. 1
Testamentattujen varojen käyttäminen, Th. Holmströmin	I. 105
Testamentin moite, neiti Viola Levinin	I. 106
Tiet	II. 19
Tilien tarkastus, Helsingin anniskelu-osakeyhtiön vuodelta 1902	I. 64
S:n, Helsingin vähittäinmyynti-osakeyhtiön vuodelta 1902	I. 64
S:n, kaupungin	I. 55
S:n, Sedmigradskyn pientenlasten koulun ja Marian turvakodin vuodelta 1902	I. 64
Tilintarkastajain muistutukset, Rahatoimikamarin lausunto niiden johdosta	I. 62
S:n s:n Terveyslautakunnan lausunto niiden johdosta	I. 57
S:n s:n Valaistuslaitoksen johtokunnan lausunto niiden johdosta	I. 59
S:n s:n Vaivashoitolahtakunnan lausunto niiden johdosta	I. 55
Tilusvaihto Kaisaniemessä	I. 5, XVI. 3
Tontin antaminen sairashuonelaitosta varten, kysymys siitä	I. 19
Tontin lunastaminen fysiologista laboratoriota varten	I. 18
S:n s:n suomalaista Normaalityseota varten	I. 19
S:n s:n teollisuuskoulua varten, kysymys siitä	I. 19
Tontin myöntäminen yhdistykselle, hakemuksia	XII. 4
Tontti Lapinlahdenkadun N:o 17, tie pitkin sitä	I. 5
S:n s:n N:o 20, kysymys myymisestä rauennut	I. 20
S:n työväenyhdistyksen rakennusta varten	I. 22
Tontinlunastus	I. 133
Tonttien halkaseminen, lausuntoja annettu	I. 21
S:n lunastaminen työväen asunnoiksi	I. 17
S:n myynti	II. 1
S:n yhteenrakentaminen, lausuntoja annettu	I. 20
Tonttien Vyökadun N:ot 5 ja 7 myyminen, kysymys	I. 20
Torikaupan järjestäminen, esityksiä	I. 43
Torikauppa Hietalahden ja Tokantoreilla	I. 42
Tuloa tuottavat oikeudet	I. 134
Tulot	I. 133
S:n satamakonttorin	II. 39
Tullihuone, Länsi rantakadulla olevan sisustaminen	I. 37
Tuulaaki ylämaan kaupunkeihin menevistä tavaroista	II. 41
Tuulaakimaksujen laskeminen, sen perusteet	I. 99
Tyttöjen ammattikoulu	I. 82

	Siv.
Tyttöjen ammattikoulu	III. 3
S:n, sen perustaminen	XII. 1
Työ- ja vaivaistalo, järjestys	III. 18
S:n, muonapito	III. 18
Työkalut ja sekalaista I. 53,	II. 21
Työkoti, köyhäin naisten, määräraha	I. 123
Työlaitos, miesten, apuraha	I. 123
Työnvälitystoimisto, hallintoneuvosto	XIII. 2
S:n kunnallinen I. 77,	XIII. 1
S:n liikenne	XIII. 7
S:n sisäinen järjestys	XIII. 3
S:n, sen synty	XIII. 1
Työttömyys Helsingissä I. 135,	XIII. 6
Työväen asiain lautakunta, sihteeritoimen toisin järjestämistä koskeva ehdotus	XII. 2
S:n s:n s:n, apurahain käyttäminen	XII. 1
S:n s:n s:n, määrärahan hakemuksia	XII. 3
S:n s:n s:n, määräraha kirjastoa varten	XII. 3
S:n s:n s:n, konsulentin palkkaaminen	I. 73
Työväen opetus, sen järjestäminen	I. 124 a
Tähtitorninkadun pidentäminen	XVI. 4
Tähtitornivuoret, myymälä virvoitusjuomain kauppaa varten I. 26	XVI. 4
U hkakasakko lisätyn kutsuntatoimiston jäsenten valitsemisen laiminlyömisestä	I. 136
Ulriikaporin kylpylaitos ja uimahuoneet, vuokra-ajan pidentäminen	I. 17
Unionin hätäapukomitea, apuraha	I. 123
Urheilukenttä Eläintarhassa I. 25,	XVI. 2
Uutisrakennukset	I. 50
V ahingoittuneen omaisuuden arvo tahi vakuutusmäärä	VIII. 2
Vaivahoidolle lahjoitetut rahastot, korkojen käyttö	III. 12
Vaivashoitohallituksen asiain luku, laatu y. m'	III. 2
S:n jäsenet ja virkamiehet	III. 1
Vaivashoito	I. 131
S:n, elätteelle annettuja	III. 9
S:n, erinäisiä apuja	III. 11
S:n, erityisissä laitoksissa hoidettuja	III. 11
S:n, suoranaiset avut	III. 10
S:n, tulot ja menot	III. 13
S:n, sairaalalaitokset	III. 4
Vaivaistalo, siihen otettuja henkilöitä	III. 18

	Siv.
Vakuusasiakirjain tarkastus.	II. 44
Valaistuslaitos	I. 134
S:n, hallituksen kokoonpano ja toiminta. XVII.	1—13
S:n, meno- ja tuloarvio	I. 53
Valaistuslaitoksen tilit, niiden antamisen aika.	I. 62
Valmistava poikain ammattikoulu.	XIV. 1—7
Vallgård, hakemus vesijohdon laajentamisesta	I. 27
Valtioavut.	I. 134
Vanha hautuunmaa, vedenottoaikoja.	I. 27
Vanha Pakkahuone, sen vuokraaminen	II. 13
Varasto-makasiini, yleinen	II. 40
Varastopaikat Katajanokalla	I. 4
Vastuuvapaus kaupungin lautakunnille ja johtokunnille.	I. 55
Vedenkorkeus Vantaanjoessa	II. 37
Vedenkulutus.	II. 36
Vedenkulutusmaksut, vapautus takauksen asettamisesta.	I. 28
Vedenkäyttäjät, luku	II. 35
Vedennosto.	II. 29
Veden siivilöiminen.	II. 30
Veroäyrit, anomus niiden vähentämisestä	I. 125
Vesijohdon bruttosäästö	II. 36
S:n hallinto ja käyttö.	II. 27
S:n laajentaminen ja arvo	II. 23
S:n putkiverkon laajentaminen	II. 26
S:n työpaja	II. 36
S:n ylläpito ja korjaus.	I. 49
Vesijohtokonttori	II. 29
Vesijohtoputkia, laskettuja v. 1903	II. 26
Vesijohto, pääoman poistoa.	II. 62
Vesijohto, uusia paloposteja.	II. 26
Vesijohto, yksityisten johtojen sulkeminen	II. 36
Vesijohtoveden puhdistaminen.	I. 50
Vesijätöt Töölön lahden rannalla, niiden ja Kasvitieteellisen puutarhan välinen raja.	II. 14
Vesikustannus m ³ :lta.	II. 35
Vesimaksujen alennuksia	II. 36
Vesimittarit.	II. 33
Vesisäiliö	II. 33
Vesisäiliö, lisärakennus.	II. 24
Vesi, tulo m ³ :lta.	II. 35
Viertoteiden korjaus I. 52.	II. 19
Viertotien puhtaanapito, Itäisen, otettu kaupungin huostaan.	II. 12
Virvoitusjuoma-vaunujen paikkoja ja pienempiä kauppakojuja	II. 7
Voittovarain jako, anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden	I. 120

	Siv.
Vuokra-ajan pidentäminen, -asuinhuvilan N:o 27	I. 14
Vuokra-ajan pidentäminen kahden tilalla N:o 21 Sörnäisissä sijaitsevan varasto- paikan.	I. 15
Vuokra-ajan pidentäminen, ent. huvilatilalla N:o 22 Södervik sijaitsevain alueiden.	I. 15
Vuokralle antaminen, laidunmaan ja kaislikon korjuuoikeuden	II. 7
Vuokraoikeuden pitennys	II. 4
Vuokraoikeuden siirto	II. 8
Vuokrasopimuksia, tilapäisiä	II. 4
Välikirjoja, uusien tekeminen Hermanninkaupungin ja Toukolan vuokramies- ten kanssa	II. 9
Y leiset työt.	II. 15
Ylöskannon kustannukset	II. 40
Ylöskanto ja lyhennys.	II. 40
Ö hman E., kunnallispormestari, eläke myönnetty	I. 113
S:n s:n, erottaminen	I. 111
Öljylyhdyt, sopimus eräiden katujen valaisemisesta niillä.	I. 34